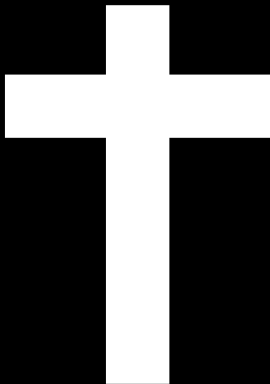


Diesta nooki yorem
nokpo



Mayo: Diosta nooki yorem nokpo New Testament

Diosta nooki yorem nokpo

Mayo: Diosta nooki yorem nokpo New Testament

copyright © 2014 Wycliffe Bible Translators, Inc.

Language: (Mayo)

Contributor: Wycliffe Bible Translators, Inc.

All rights reserved.

2020-11-18

PDF generated using Haiola and XeLaTeX on 21 Feb 2024 from source files dated 29 Jan 2022

84020f7b-8f34-5f65-803f-a2c6c92b92ea

Contents

San Mateo	1
San Marcos	79
San Lucas	127
San Juan	209
Hechos	269
Romanos	346
1 Corintios	378
2 Corintios	406
Gálatas	424
Efesios	434
Filipenses	444
Colosenses	452
1 Tesalonicenses	459
2 Tesalonicenses	465
1 Timoteo	469
2 Timoteo	477
Tito	483
Filemón	487
Hebreos	489
Santiago	512
1 Pedro	520
2 Pedro	529
1 Juan	534
2 Juan	542
3 Juan	544
Judas	546
El Apocalipsis	549

Jü Evangelio San Mateota Jiojtekähui

Jesústa yoiyöhuam bannaataka kateme
(Lc. 3:23-38)

¹ İri libropo jiojteri Jesucristota bétana áchayhuariapo bat kat-riam, Davidta ä usiatukaï bétana entok Abrahamta bétana.

² Abraham Isaacta üusek, Isaac éntok Jacobta, Jacob éntok Judáta entok jume ä sailahuam. ³ Judá juka Faresta entok juka Zarata üusek, Ímëi éntok Tamarta áyekay. Fares juka Esromta üusek, Esrom éntok Aramta üusek. ⁴ Aram Aminadabta üusek, Aminadab éntok Naasónta, Naasón éntok Salmónta. ⁵ Salmón Boozta üusek; İri éntok Rahabta áyekay. Booz Obedta üusek, İri éntok Rutta áyekay. Obed éntok Isaíta üusek. ⁶ Isaí réy Davidta üusek, réy David éntok Salomónta İri éntok Uriasta jubekäu áyekay.

⁷ Salomón Roboamta üusek, Roboam éntok Abíasta, Abías éntok Asa ti téhuaakamta. ⁸ Asa Josafatta üusek, Josafat éntok Joramta, Joram éntok Uzíasta. ⁹ Uzías Jotamta üusek, Jotam éntok Acazta, Acaz éntok Ezequíasta. ¹⁰ Ezequías Manasésta üusek, Manasés éntok Amónta, Amón éntok Josíasta. ¹¹ Josías Jeconíasta üusek, entok ä sailahuam. Huámëi taahuarimmet éntok, jume Israeliitam úttiapo Babilooniau bíchaa nuksákahuak.

¹² Huanäi Jeconías Salatielta üusek, Salatiel éntok Zorobabelta. ¹³ Zorobabel Abiudta üusek, Abiud éntok Eliaquimta, Eliaquim éntok Azorta. ¹⁴ Azor Sadocüta üusek, Sadoc éntok Aquimta, Aquim éntok Eliudta. ¹⁵ Eliud Eleazarta üusek, Eleazar éntok Matánta, Matán éntok Jacobta. ¹⁶ Jacob Joséta üusek, Maríata kuuna. Íachi éntok Jesús yeu yoremtuk, jü Cristo.

¹⁷ Júnakoy Abrahamta jiápsay naateka Davidta jiapsäu tájti guoj mamni áma naikimme, jume nat sáu tómti kateme. Davidta jiápsay naateka israeliitam Babilooniau bíchaa úttiapo nuksákahuakäu tájti guoj mamni áma naikimme; entok israeliitam Babilooniau bíchaa úttiapo nuksákahuakäpo naateka Cristota yeu yoremtukäu tájti kéchim guoj mamni áma naiki.

Jesucristota yeu tómtékähui
(Lc. 2:1-7)

¹⁸ Jesucristota yeu tómtékäü ínel yeu siika: Ä áyehua María Joséta kunaseka áutukay; të kee jee náu am jiápsayo abe asoaka yeu siika, Espíritu Santota bétana. ¹⁹ Të José, Mariáta kunasëihui Diosta bíchäpo lútüla jiápsa, huatem bíchäpo kaa tiusi ä tahuanakë béchïbo éhuil ä tö simbáarey. ²⁰ Të áapörík íneli ä éaysu Diosta ángel tenkuriapo áu yeu machiak huanäi ínel au jiaahuak:

—José, Davidta üusi, katë májhueka Mariáta jubiapo mabeta; bueïtuk jü Mariáta tómpo asoa bárëu, Espíritu Santota bétana huéiye. ²¹ Huanäi ili usi outa asoanake, entok Jesús të ä téhuaanake, bueïtuk Áapo ä pueblohua jínëuriata am máknake bem Dios bejrim bétana.

²² Sime ìri yeu siika Señorta nokakäü chúpna-kë béchïbo profetata huämi ínel ä jíako:

²³ Én éntok jü jámut beme abe asoaka tahuanake huanäi ili outa asoanakë; entokim Emanuel ti ä téhuaanake; itom nokpo: “Dios itomaki”, tiau báare.

²⁴ Huanäi José bú-saka, ángelta nésahui yáuhuak, ä jámut mabetaka. ²⁵ Të kaa ä jubeka bénasi amak jiápsak, bueïtuk kësam huëpo ili usi outa Mariáta ä asoau tájti; huanäi Jesús ti ä téhuaatuak.

2

Jume magom ä bit báreka áu yájakame

¹ Júnakoy Jesús yeu yoremtuk Belén pueblopo jum Judea buiärapo, ímechi taahuarimmet Herodes áma réytukay. Huanäi jume jita täyame magom täata yeu huë bétana kateka Jerusaléniu yájjak, ² ínel jíaka:

—¿Jáksu aane, jü judíommeu réy yeu yoremtulame? Bueïtukte itom buiärapo aneka ä chókihua bitchak, én éntokte äbo yáij-la ä yöri báreka.

³ Íkai jikkajaka, jü réy Herodes kaa yánti ée táytek, entok sime Jerusalénpo jóakame két áamaki. ⁴ Huanäi am núnutebok jume tiöpopo chë nésahueme, jume pueblopo jïojteleerom entok jume Moiséjta ley am mamajtiame. Huanäi am nátemajek jákun yeu ä yoremtunakëhui, juka Cristota. ⁵ Bempo éntok ínel ä yómmiak:

—Belén pueblopo Judea buiärapo; bueïtuk ínel ä jïojtek, jü profeeta:

⁶ Empo éntok, Belén pueblo, Judá buiärapo joome, katë chë ilitchi, jume Judea buiära pueblom násuku; bueïtuk emót yeu huéenake, jü gentetapat huéenakeme, juka ín pueblo Israelta suayanakeme.

⁷ Huanäi Herodes jume magom éhuil núnnuk, simeta bétana huitti am temaij báreka, jauhuey juka chókita yeu machiakähui. ⁸ Huanäi Belén pueblou lúl-la am katchahueka, ínel ámeu jiaahua:

—Ámanem sájaka simeta nátemaje, ìri ili usi outa bétana. Huanärem ä téakátek nee téjhuaanake, bueituk áman sikane két ä yörinake.

⁹ Huanärim bempo réyta jikkaijsuka sájjak. Jü chóki éntok táata yeu huè bétana bem bíchakäu ámepat huéesimey. Áman am yáijboy ili usita anè béppa taahuak. ¹⁰ Juka chókita bíchakam tüisi al-léiyak. ¹¹ Huanärim káriu kimuka ä bitchak. Juka ili usita ä áye Mariátamaki. Ímìrim tónommia jápteka ä yörek, entokim tómita béjrek étapoka ä miikak, oro tómita, inciensota entok mirrata. ¹² Chúkula jünee huame tenkupo ámeu yeu machiak, kaa Herodestau bem nóttinakähui. Huanärim bem buiärau bíchaa nóttek tábui böochi.

Egiptou bíchaa tennihuakähui

¹³ Chúkula bempörim sákasuko, jü Señorta ángel tenkupo Josétau yeu machiak. Huanäi ínel áu jiaahuak:

—Yejteké juka ili usita nüye, ä áyemaki. Huanäre Egiptou bíchaa siime. Ámanirè taahua, enchi ín téjhuäu tájti; bueituk rey Herodes juka ili usita më báanake.

¹⁴ Huanäi José búsaka, juka usita entok ä áyehua nüka, huäri tukaarit Egiptou bíchaa siika. ¹⁵ Huanärim áman taahuak, Herodesta mukëu tájti, juka Señorta nokakäu chúpna ké béchïbo, profetata ínel jákähui: “Egipto bétana nä núnnuk, juka ín Üusi.”

Rey Herodes jume ili usim súatebok

¹⁶ Huanäi rey Herodes jume magom bétana áu junner-iahuak tíaka tüisi öomtek. Huanäi sime ili usi ohuim súatebok, guoy huásuktiriam kóm bíchaa huériame, pueblo Belémpo joomem entok áa chíkola, juka tiempota magom nokakäu ámet ä jüneakä pámani. ¹⁷ Huanäi áu chúppak, juka profeta Jeremíasta nokakähui, ínel ä jákähui:

¹⁸ Ramá pueblou jikkaijtuk, jü jiokot jáhui entok buanhuame:

Raquel ä asoam béchïbo buaanay, entok kara jíapsi yejtey, bueitukim béja kókkolamtukay.

¹⁹ Të chúkula juka Herodesta muksuko, Señorta ángel tenkupo Josétau yeu machiak Egiptou, ínel jíaka:

²⁰ —Yejteke ili usita nüye, entok ä áyehua. Huanäre Israel buiärau bíchaa huéiye, bueitukim kókkosuk, jume ili usita mä báreihui.

²¹ Sep yejteka, ili usita nüka, entok ä áyehua. Huanäi Israel buiärau bíchaa siika. ²² Arquelao Judea buiärapo réytukay, ä áchay Herodesta réytukaipo. Íkai jikkajaka májhueka taahuak, áman huée béchibo. Të tenkupo jünehuamta jípurek; huanäi Galiléa buiärau bíchaa siika. ²³ Ímí yepsaka áma jóatek, jum Nazaret pueblolo, bueituk íneli áhuä chúpanakë béchibo, jume profetam nokakähui, nazareno tä téhuaaná béchibo.

3

Juan Bautistata gentemmu nokakähui

(Mr. 1:1-8; Lc. 3:1-9, 15-17; Jn. 1:19-28)

¹ Huámechi taahuarimmet Juan Bautista áma yepsak mékka ánia see päria Judeapo, Diosta noki noksiméka ² ínel jáika:

—Emóem jíapsi kúaktia, bueituk téhuekapo Dios réy nésauro äbo jëla ansime.

³ Íri ájaria jü profeta Isaíasta áa bétana nokakähui, ínel jáika:

Mékka ánia see päriapo chay noki jikkajtuk:

“Señorta böomem nanahuite, éntokem jume ili böom rúktukia.”

⁴ Juan camello bóata sánkokay, entok huakäbiata huikosakay; ä buäyeu éntok buere guóchim entok mumu sitórimtukay. ⁵ Huanäi jume Jerusalénpo, Judeapo, entok Jordán bathue mayoat jóakame simetakam áu yeu sájjak.

⁶ Bem Dios bejrim am yeu buíseko, áapo am batöay jum Jordán bathuepo.

⁷ Juebena pariserom entok saduseom áu yájjay, emo batö iaaka. Juan am bíchaka ínel ámeu jiaahuak:

—¡Bakot asoaram bénom! ¿Jábesu júkai enchim téjhuak, juka ára enchim ä tö tennëhui, juka Diosta ómtiraa äbo huémata bétana? ⁸ ¡Jü enchim jíapsi kúaktiläu, júyata türim takä bënasi enchimmet jünakiachitunake! ⁹ Katem enchim jíapsipo emo jábele: “Abrahamtatte yeu kat-ria” ti éaka, bueituk ínenne enchimmu jiaahua: Dios ímí tétampo ára áma yam kattua, jume Abrahamta üusim.

¹⁰ Entok kétchi, jume tépuam béjam jípuhua, júya nahuam chúktiä béchibo; bueituk síme júya kaa türik takame chúktiahuaka tájiu jímmana. ¹¹ Lütüriapo, ínapone báampo enchim batöa, jíapsi kúaktihuamta enchim jípunakë béchibo; të hua íno sáu huéeme, katchanne júne

ä bocham huériapo yúmala, Diosta bétana Áapo ino béppa chë úttiärata jípureka nésahue. Áapo, Espíritu Santoy enchim batónake, entok tájiji. ¹² Jü tirijkom áy huijhuijtiahuame ä mámpo óorek; erata éntok tútenake, tirijkom éntok náu tójaka, báchiam éeriahuäpo am érianake; juka tirijko ótata éntok táanake, jum táijta kaa tutukëpo.

Jesústa batöhuakähui

(Mr. 1:9-11; Lc. 3:21-22)

¹³ Huanäi Jesús Galiléa buiära bétana huéeka Juantau yepsak, jum Jordán bathuepo, áapörík ä batö iaaka. ¹⁴ Të Juan kaa báarey, ínel jíaka:

—Émpë nee batöpo yúmala. ¿Én éntoke émpoisu inou huéiye?

¹⁵ Të Jesús ä yómmiak, ínel jíaka:

—Júnälë ä tójja, bueituk türi simeta Diostau bíchaa lútula huémta itom chúpapakëhui.

Huanäi Juan ínel ä tójjak. ¹⁶ Jesús entok batösuhuaka, bäapo yeu simlataka jíkau ä huey téhueka áu étapok. Huanäi juka Diosta Espíritu bitchak, áa béppa guókouta bénasi kóm huémta. ¹⁷ Jíahui nooki téhueka bétana jikkaijtuk, ínel jíaka:

—Íri ín Üusi tüisi ín nákëhui; áa bétanane tüisi al-leiya.

4

Jesús kaa türükuy jíöbilahuak

(Mr. 1:12-13; Lc. 4:1-13)

¹ Chúkula jü Espíritu Santo Jesústa núk siika, mékka ánia see päriau bíchaa. Ímíri jü diablo kaa türükuy ä jíöbila báarey.

² Cuarenta taahuarim entok tukaarimmak náuhui kaa jibuäk; huanäi tébäurek. ³ Huanäi jü yore jioptua báreme áu yepsaka ínel áu jiaahua:

—Empo Diosta Üusitukätek, ímëi tétammechë nésahue, am páanimtunakë béchibo.

⁴ Huanäi Áapo ä yómmiak, ínel jíaka:

—Diosta nooki jiojteri ínel jiaahua: “Kaa buähumtay jíba jíápsa, jü yoreme, ál-la sime nokta Diosta bétana huémtayi.”

⁵ Chúkula jü diablo buere joära Jerusaléniu bíchaa ä núk siika. Huanäi tiöpot chë mejikat ä jámutuak. ⁶ Huanäi ínel áu jiaahua:

—Empo Diosta Üusitukätek, kómë emo tójja. Bueituk jiojteri:

Ángelesim emou bíttuanake;

bem mámammea enchi tóboktianake,
em guókim kaa tétat tēitinakē béchibo.

⁷ Jesús ínel áu jiaahua:

—Két ínel jiojteri: “Katē juka em Dios Átchay jióbila báare.”

⁸ Huanäi jü diablo júchi ä núk siika, jum káhuit mejikachikun bíchaa. Huanäi síme huaka ániapo réyim jípureu ä bíttuak, entok juka musäla ujoyória áusülik.

⁹ Huanäi ínel áu jiaahuak:

—Íkaine símeta enchi máknake, inou tónommia kíkteka enchi nee yöreko.

¹⁰ Tē Jesús ínel áu jiaahua:

—¡Simēe, Satanás! Bueituk Diosta jiojteri ínel jiaahua: “Em Dios Áchaytē yörinake, éntoke ä nésahui jíba jonake.”

¹¹ Huanäi jü diablo ä tō siika. Sep éntok jume ángelesim áu yájaka ä aniy.

Jesús Galiléapo ä ministerio tékil naatek

(Mr. 1:14-15; Lc. 4:14-15)

¹² Jesús, Juanta pereesotukäu jikkajaka, Galiléau buiaräu nóttek. ¹³ Nazaret pueblpo yeu sika, Capernáum pueblou yepsak. Huanäi ímí jóatek, bahue mayoachi, Zabulón entok Neftalí buiärapo. ¹⁴ Bueituk áhuä chúpanakē béchibo, juka profeta Isaíasta nokakähui, ínel ä jiäpo:

¹⁵ Zabulón entok Neftalíta buíya,
bahuéu bíchaa böo, Jordán bathue huáytana,
Galiléa buiärapo kaa judíom jóakaïpo.

¹⁶ Jü pueblo kaa machikuu aneihui, buere machiriata
bitchak;
entok jume mukia jékka kaa machikuu rejteka
kókkolatukaihui,
machiria ámeu yuumak.

¹⁷ Júnaköi naateka Jesús ámeu nok táytek, ínel jíaka:

—Emóem jíapsi kúaktia, bueituk Diosta réytaka nésahueu béja äbo jēla ansime.

Jesús naiki kuchulerom núnnuk

(Mr. 1:16-20; Lc. 5:1-11)

¹⁸ Huanäi Jesús Galiléa bahue mayoat hueramaka, guoyim bitchak emo sailakame: Simmom, Peero ti téhuakáme, entok Andrés ä sailahua. Bahuepom jítërim jímmy, bueitukim kuchuleromtukay. ¹⁹ Huanäi ínel ámeu jiaahuak:

—Ino sáukem kaate; ínapone kuchuleromsi enchim yáanake, yorememehui.

²⁰ Huanäi bempo sep bem jítërim tójaka, áa sáú sájjak.

²¹ Chë huam jëla huéeka, júchi guoyim bitchak, emo saylakame: Jacobo Zebedeota üusi, entok Juanta ä saylahua. Barcopom bem áchay Zebedeotamak aaney, jítërim chäbuaka. Huanäi am núnnuk. ²² Bempo éntok barcota entok bem áchayhua tójaka, sep áa sáú sájjak.

Jesús juebena gententa majtiay

(Lc. 6:17-19)

²³ Huanäi Jesús síme Galiléapo naa siika, bem sinagogampo am majtiaka, juka tü nokta Diosta réytaka nésahue bétana huémta, entok síme kökoata entok kökosi éehuamta am úhuay, jum pueblompo. ²⁴ Türi nooki áa bétana nokhuame símekut jüneriahuak, Siria buiärapo. Huanärim áu nüpahuak síme jume ják huanteme, kaa al-leaka sirokame bem kökoa bétana, kaa pappeame, lemooniom jípureme, táij múkëram, entok káraktilame. Ímëi símem bem kökohua am úhuak. ²⁵ Huanärim yuun áa sáú sájjak, Galiléa buiärapo joomem, entok Decápolis buiära bétana, Jerusalén pueblo bétana, Judea buiära bétana, entok bathue Jordán huáytana bétana.

5

Yúmalasi al-leehuame júya káupo nokhuak

¹ Jesús juebena genteta bíchaka, káhuit jikau siika huämi yejtek. Huanäi ä discípulom áu yájjak. ² Huanäi am majtia táytek, ínel jíaka:

Jábesu yúmalasi al-lenake

(Lc. 6:20-23)

³ —Yúmalasim al-leenake, huame espíritupo poloobem, bueitukim téhuekapo Diosta réytaka nésahuepo jíapsinake.

⁴ 'Yúmalasim al-leenake, jume buaname, bueituk Diosta bétanam jíapsi jóaana.

⁵ 'Yúmalasim al-leenake, jume yánti emo nüyeka kaa emo jábeleme, bueitukim Diosta bétana ania buíata attiapu mabetnake.

⁶ 'Yúmalasim al-leenake, jume tebäureme entok ä bäimukeme, juka lútula huémta, bueituk bempom yúmalasi ä mákna, juka ámeu bëyemta.

⁷ 'Yúmalasim al-leenake, jume yore nák jiokoleme, bueituk bempo két ä mabetnake, juka yore nák jiokoli-huamta Diosta bétana.

⁸ 'Yúmalasim al-leenake, jume Diosta bíchäpo emo jíapsi báksialame, bueituk bempom Diosta bínnake.

⁹ 'Yúmalasim al-leenake, jume yánti jíapsihuamta huatem béchibo huáatiaka jíapsame, bueítuk bempom Diosta úusimpo náikiatunake.

¹⁰ 'Yúmalasim al-leenake, jume lútüriapo lútula huémta béchibo guók jájjahuame, bueítuk bempom ä áttiaka tahuanake, juka téhuekapo Diosta réytaka nésahuepo.

¹¹ 'Yumálasem al-leenake eme, jikot ino béchibo kaa bíbitpehuame, ino béchibo guók jájjahuáteko entok síme hua kaa türi enchim bétana kaa lútüriataka nokhuáteko. ¹² Al-leäem chíkti enchim jíapsimaki, bueítuk jü téhuekapo enchim mabetnakëu, símek béppa béj-re, bueítuk jume profetam enchimpat kat-riam, guók jájasuakam jikot bíthuak.

Jü ímï buíapo oona

(Mr. 9:50; Lc. 14:34-35)

¹³ 'Emem ímï buíapo oona. Të ìri ona juka chökorata tärükáteko, çjáchisu júchi ára chökorata jípunake jáni? Kaa türíka tatahua, ál-la päkun yeu guötiahuaka, yoremem át naa kannake.

Jü ániat machiria

¹⁴ 'Eme, ániachem machiria. Jü buere jóära káhuit jikat kátekame kara éсотu. ¹⁵ Bueítuk kaabe machiriata nüka kajonta bétuk ä mámana, ál-la jikat ä órenake, ínëli jume símem jóapo aneme ä machirianakë béchibo. ¹⁶ Machiriam énëli jípure, yoremem bíchäpo, bueítuk bempom juka türík enchim joäu bíchaka, enchim Áchay téhuekapo kátekamtam úttileka ä yörinake.

Jesús entok jü ley

¹⁷ 'Eme jamak ley nésauta entok profetam jiojteri kaitapo tahuaria báreka nee äbo yebij-la ti éiyay. Kanne kaitapo ä tahuaria báreka yebij-la, ál-la ä huë páman ä chúpa báreka. ¹⁸ Bueítukne lútüriapo ínel jiaahua, téhuekata entok buíata ketune bíttuyo, huépul letra entok huépul punto júne kaa yeu tahuanake, juka leyta huë páman símeta áhuä chúpäu tájti. ¹⁹ Ínëli jábetaka junne, juka leypo nésauta chë ílitchik kaa yáakátek, entok ínëli huatem majtiakátek, ílitchisi jípunä, jum téhuekapo réy nésauta ayukäpo. Të jábetaka junne, juka ley nésauta yáakátek, entok ínëli huatem majtiakátek, huatem béppa chë ériana, jum téhuekapo réy nésauta ayukäpo. ²⁰ Bueítukne ínel enchimmeu jiaahua, jü lútula huëpo enchim joäu kaa jume escriibam entok pariserom joäu béppa chë türiakáteko, kaibem áman kimunake, jum téhuekapo réy nésauta ayukäpo.

Náu omtihuamta bétana nokhuame
(Lc. 12:57-59)

²¹ 'Akem ä jíkkaij-la, juka bannaataka kat-riammeu nokhuakamta: "Kaabetë mënake. Të jábe junne jábeta mäakätek, yäurata mámpo bétte noki át chúpatunake."

²² Tëne ínel enchimmeu jiaahua, jábe junne ä sailabeu öomtekäteko, yäurata mámpo bétte noki át chúpatunake; entok jábetaka junne ä sailahua jájana, aahuame yäura conciliota mámpo yéchatunake. Entok kětchi, jü kaa suamsi bétte nokta jábetat nokakame infiernou táijta béetëu ä huéenakeu át chúpatunake.

²³ 'Bueituk empo juka Diostau bíchaa em näikiari, tiöpo altariu ä tóijseka áman yebisiseka huëtek, huanäi huämi áu huáhuaatekäteko, jabetamak júne émomak kaa tüisi tahualatukähui, ²⁴ huämire ä tójja, juka Diostau bíchaa em näikiari jum tiöpo altarpo; huanäre nótteka áu emo jiokeka áamak emo tüte. Huanäre nótteka, juka Diostau bíchaa em näikiari áu óóre.

²⁵ 'Jábeta emou omtemta ä yäura bíb báareyo, ketune böot náu kateka läutë áamak emo tüte, kee yäurata mámpo enchä yéchayo; bueituk jü emou omteme juezta mámpo enchi yéchanake; íri éntok porista mámpo, enchi páttianä béchibo. ²⁶ Lútüriapone ínel emou jiaahua, ímire kaibu yeu huéenake, bueituk símeta juka em huikiriäu em bétuäu tájti.

Jubeka täbui jámuttamak jíapsihuamta bétana nokhuame

²⁷ 'Akem ä jíkkaij-la, juka bannaataka nokhuakamta: "Jubekame entok kunakame katem täbuimak jíapsinake."

²⁸ Të ínapone ínel enchimmeu jiaahua jábetaka junne täbui jámutta bíchaka ä ukulekame, ä jíapsipo ä jubeka tatahua.

²⁹ 'Íari béchibo em bátatana puusim kaa türikum bíchaa enchi am náyote máchirëteko, yehuë am huíkeka mékka am jímma; bueituk chë türinake éläposë huépul pusim tärü të katë síme takaamak infiernou táijta kaa tutukëu jímmaatunake. ³⁰ Entok jume em bátatana mámmam kaa türikum bíchaa enchi am náyote máchirëteko, akë am chúktiaka mékka am jímma; éläposë huépul mámmam tärü, të katë síme takaamak infiernou táijta kaa tutukëu jímmaatunake.

Divorciota bétana nokhuame
(Mt. 19:9; Mr. 10:11-12; Lc. 16:18)

³¹ 'Akem ä jíkkaij-la, bannaataka nokhuakamta: "Jábetaka junne ä jubi jímmaakame juezta bíchäpo jíösia divorciota ä máknake." ³² Të ínapone enchimmeu

ínel jiaahua ä jubi jiösia divorciota ára ä mákka, täbui yoremtamak áhuä náyotelatuko. Kaa ä junëlituko, ä jubi jiösia divorciota ä mákame, täbuimak emo náyotehuäpo kúlpaka ä tatahuatua; entok jábe juka jímmaata jubekame két jíba júkai kúlpata huériunake.

Lútüria huitti nokhuame

³³ 'Entok kétchi, akem ä jikkaij-la, bannaataka kat-riammeu nokhuakamta: "Juka em nokakäu Diosta bíchäpo katë kía kaitapä tahuaria báare; ál-lë juka em nokakäu chúpa báreka úttiata yáuhua." ³⁴ Të ínapone ínel enchimmeu jiaahua lútüriata nok béchibo, katë yörisi machik bát kéecha. Téhuekatë kaa bát kéecha, bueituk Dios nésahueka áma káttek. ³⁵ Entok buíata junne, bueituk Dios áa béppa guókeka káttek; Jerusalénta júne kaa bát kéecha, bueituk íkai buére jóäraata jü Réy simem béppa nésahueme, ä áttiak. ³⁶ Em kóba júne kara bát kéecha, lútüriata nok béchibo, bueituk empo huépul chonta junne, karë tósalisi ö chukulisi ä yáuhua. ³⁷ Bueituk jü enchim nokäu huépülaytunake jíbba: "Jehui, jehui", ö "Ëe, ëe"; bueituk jü huate iári béppa büruk nokhuame, kaa türik bétana huéeka tatahua.

Kökosi itou johuamta bétana nóttiriahumta Jesús am majtiak

(Lc. 6:29-30)

³⁸ 'Akem ä jikkaij-la, juka nokhuakamta: "Senu jábeta pusim tärutuakame két pusimmey ä béjtuanake; entok senu jábeta támim ä tärutuakame két támimmey ä béjtuanake." ³⁹ Të ínapone ínel enchimmeu jiaahua: Juka kaa türik emou joamta, katë ä bėj báare; ál-la bátatana jópemmet enchi ä chóchonak, senu jópeme áu óóre. ⁴⁰ Entok két jábeta yäurapo enchi yeu tójaka súpem enchi ä úhua báarey, em béppa súpeme két ä mákka. ⁴¹ Entok jábeta senu kilometropo püaktiriata úttiapo enchi huéria íaay, guoy kilometropë áamak huéiye. ⁴² Entok juka jita emou nétanemta, Akë ä miika; entok juka jita emou rerehuentma, Akë ä mákka.

Atam náknake, jume itom omtíame

(Lc. 6:27-28, 32-36)

⁴³ 'Akem ä jikkaijsula, juka nokhuakamta: "Emo náapo anemtë náknake, të juka enchi bėj-reka éamta, Akë ä omtianake." ⁴⁴ Të ínapone ínel enchimmeu jiaahua: Jume enchim bėj-reka éame, akem am nákke; jume béttek enchimmet nokame, Diosta tü éáhuem am nétanria, jume enchim omtíame tühuatem am jorianake; entok jume jikot

enchim joame, Diostahuem am nok-ria. ⁴⁵ Huanärem itom Áchay téhuekapo kátekamta üusimtunake, bueituk Áapo tü yóremem entok kaa tü yóremem béchibo, täata yeu sisimtua; entok lútula jápsame entok kaa lútula jápsame béchibo júne yúyuktua. ⁴⁶ Të eme jume enchim nákeme jiba náketek, ¿jitasem áma kobanake? Bueituk jume yäura tómita náu tóij-leerom két júkai johua. ⁴⁷ Entok eme jume enchimmak huerim jiba tebotuátek, ¿jachu buére éehuäpo huétche, jü enchim joähui? Bueituk jume kaa Diosta súaleme, kéchim júkai johua. ⁴⁸ Kaita yeu bëakem yúmalasi emo jípure, juka enchim Áchay téhuekapo kátekamta yúmalasi áhuä jípuré bénasi.

6

Jesús entok jü limojnahuame

¹ 'Juka lútula huémta johuäpem emo suaya yoremem bíchäpo kía bempörim enchim bít iaaka. Ä inëlituk juka enchim yookahuem kaa mabetnake, enchim Áchay téhuekapo kátekamta bétana. ² Empo limojnätek, katë pito jáhuita bénasi ä chaaye, bueituk inëlim ä jojoa, jume kaa tü yorentaka emo tü yóreme tíame, bem sinagogapo entok böommechi emo bít iaaka, yoremem bétana emo úttilnä béchibo. Lütüriapone ínel jiaahua, bempom béja ä mabet-la, juka bem kobalähui. ³ Të empo limojnätek, jü miköri kaa júneenake, juka bátatana em joähui. ⁴ Bueituk em limojnäu kaabe ä júneríanake; ál-la Dios, Áapo kaabeta bíchäu bíchame, juka em kobakäu enchi máknake, simem bíchäpo.

Jesús entok Diostau nokhuame

(Lc. 11:2-4)

⁵ 'Empo éntok oraciompo Diostau nokátek, katë huame huitti Dios huáateme mamatomta bénasi am báare; bueituk bempom juka oraciompo nokhuamta tüisi musäule, sinagogampo jábueka entok böo ejkinampo, jume yoremem am bít iaaka. Lütüriapone ínel jiaahua, béjam ä jípure juka yölataka bem kobalähui. ⁶ Të empo, oraciompo Diostau nokátek, káripë kibakeka, puertata páttia. Huanärë oraciompo Diostau nooka. Éläposu áma aneka kaa bíttu, bueituk inëli jü em Dios Áchay kaabeta bíchäpo bíchame, simem bíchäpo em kobari enchi máknake.

⁷ 'Empo éntok nokaka oraciónta joátek, katë kía juebénasi nát bëppa nooka, huame kaa Diosta súaleme bénasi; ímëri juebenak nokaka Diostam am jikkajä bénasi

éiia. ⁸ Eme éntok katem áme bénasi aane, bueituk enchim Dios Átchay jüneiya jita enchimneu bëyëhui, kee jee enchim áhuä aahuayo. ⁹ Bueituk eme éntok, ínëlem oraciónta jonake:

Itom Átchay téhuekapo kátekame,
em téhuam santotaka täyahua.

¹⁰ Jü em réy nésauro i to násuk itomaktunake;
jü em jo iäu ímí buíapo yáatunake, téhuekapo bénasi.

¹¹ Jume páanim chíkti táapo itom buäyëhui, én itom buänakëhue itom mákka.

¹² Itom Dios bejrimmeche itom jiookore, jáchin jume kaa türik itou yáalame, itom jiookorë bénasi.

¹³ Katë jum juénakuu itom jijiöbila, ál-lë kaa türiku itom yeu huíkke.

Bueituk émpë ä áttiak, juka réy nésauro entok juka úttiäraata,

entok juka looriata, síme huásuktiriampo. Júnentunake.

¹⁴ 'Të eme jume huate yoremem, juka kaa türik enchimneu yáakäu, am jiookorekäteko, jü enchim Áchay Dios téhuekapo kátekame két enchim jiookorinake. ¹⁵ Të jume huate yoremem kaa enchim jiookoreko, jü enchim Áchay Dios jü Dios bej-ribet, két kaa enchim jiookorinake.

Jesús entok jü ayunahuame

¹⁶ 'Eme ayuunáteko, katem Dios huáateme mamato bénasi báare, sirokamta pújbaka, bem ayuunä bétana huatem am jüneria iaaka. Lütüriapone ínel jiaahua, bempom béja juka bem kobaläu yöla. ¹⁷ Të empo ayuunaka Diosta yöreteko, emoë pújba báksiaka kóbat jita emót teeka, ¹⁸ jume yoremem kaa emochä bínnakë béchíbo juka em ayuunähui; ál-la jü em Áchay áma aneka kaa bít-huame. İri em Áchay kaabeta bíchäu bíchame, símem bíchäpo em kobari enchi máknake.

Simek béppa béj-reka téhuekapo aayuk (Lc. 12:33-34)

¹⁹ 'Katem ímí buíapo tómita nat yécha báare, téepärim anëpo entok jita momoyëpo, entok jume lak-roonim áman kimuka jita ëekbuäpo. ²⁰ Ál-lem téhuekapo náchá yétcha juka tómita béppa béj-rek; ímíri jume téepärim entok jita junne kaitam momoiya, entok jume lak-roonim kara áman kiimu jita ékbuä béchíbo. ²¹ Bueituk juka béj-remta enchim jipurépo, huämi jíba annake jü enchim jíapsi.

Jü takaahuata machiria (Lc. 11:34-36)

²² 'Jume pusim, takaa am machiriak; júntuksan jume em pusim türiako, síme em takahua machiriay tápuninake. ²³ Të em pusim kaa türiako, síme jü em takaa kaa machikuu annake. Të ínëli jü machiria em takat ayukame kaa machitukâteko, ¿jáchisu tēpa chukuri jáni jü kaa machiria emót ayukame?

Dios entok yún tómihuame

(Lc. 16:13)

²⁴ 'Kaabe ára guoyim teeko, nana beu nésauta am joriaka, bueituk huépülakuu öomtinake jü senumak éntok alleenake. Juka senuk yörinake; senuk éntok kaa jatterianake. Nana beu kara ä johua Diosta nésahui entok rikotuhuamta.

Jíta johuäpo kaa pappéhuame

(Lc. 12:22-31)

²⁵ 'Íari béchibo, ínenne enchimmeu jiaahua: Katem jáchin emo éetua jü jáchin enchim jíapsinakë béchibo, jita enchim buänakë béchibo, jita enchim jínakë béchibo, entok takaahuat jita enchim sánkonakë béchibo. ¿Jachu jü jíapsihuame kaa buáhuamta béppa chë ériahua, entok jü takahua sánkota béppa chë bát huéiye? ²⁶ Téhuekahuem remteka huikichim bitcha: Katim éecha entokim kaa etta tóboktia. Júnentaka junne enchim Áchay Dios téhuekapo kátekame am jíjibuátua. Të eme, ¿Jachem kaa chë béj-re, ímëi huikichim béppa? ²⁷ Entok, ¿Jábesu enchim násuk úttiata joaka senu téchompo ára áu yötutua jáni?

²⁸ '¿Entok jatchiakem sánkota bétana kaa yuuma? Jume liirio sehuamem bitcha: Buíapom síhuilataka yoyötu, kaa jijjoaka entok kaa tekipanua. ²⁹ Tëne ínel enchimmeu jiaahua, jü réy Salomón yún ujoyóriata áttiaka junne kaa áme bénasi ujoyorisi áu sánkotuak. ³⁰ Të iri júya ániat yötulataka senu táapo áma óreka yokoriápo tájii guötiana; të Dios ä súpetua. ¿Eme yoremem kaita súalëram! ¿Jachu kaa enchimmeu chë júne ára tühuata yáa jáni? ³¹ Én éntok katem jáchin emo éetua, ínel jáika: "¿Jítasute buänake jáni?" entok, "¿Jítasute jínake jáni?" entok, "¿Jítasute sánkonake jáni?" ³² Bueituk jume Diosta kaa súaleme, íkai ániat ayukamtam jíba jária; të enchim Áchay Dios téhuekapo kátekame júneiya, íkai simeta enchimmeu bëyëhui. ³³ Të tua bátchu, akem ä jariunake, juka Dios réytaka ä nésahuëhui, entok lútula huémta; huanäi jü huate enchimmeu bëyeme, kía ápola enchimmeu ayu táytinake. ³⁴ Huä taahuari äbo huémtachem kaa jáchin éiya; jü yoko äbo huéeme két ä nüpanake,

juka áapola kaa át yúmahuamta. Bueituk ínëli jü chíkti taahuari juka obisi éehuamta huéria.

7

Béttesi huatemet nokhuame (Lc. 6:37-38, 41-42)

¹ 'Katem kía jábetat nooka, kaa enchimmet nok iáteko.
² Bueituk iri huatemmet enchim nokáu enchimmet két nónokna, entok jü huatem enchim áy jujünaktëu emem két áy jünaktena. ³ ¿Jatchiakasë juka ili chukta täbui pújpo órekäu bitcha, juka júya chë buëuruk em pújpo órekäu éntoke kaa bitcha? ⁴ ¿Jáchisu jüntukë täbuikuu jiaunake: "Bátchu chúkta pújpo em jípurëune enchi yeu huik-ria báare", empo éntok em pújpo juka júya chë buëuruk jípureka? ⁵ ¿Empo juka Dios huátihuamta mamatome! Báchë juka júya buëuruk em pújpo jípurëu yeu huíkke. Huanäre tüisi bíchaka tahuanake juka ili chúkta täbui pújpo jípurëu yeu huik-riä béchíbo.

⁶ 'Katem juka santosi täyahuamta chüummeu guötia báare, entok katem jume perlam béj-reme kohuim-
meu guötia báare, bueituk ímëri ámechim chépteka am jámtianake, entokim enchimmeu kúakteka enchim kíkkisunake.

Jü noki tómi sahuallita béj-reme entok jü oración (Lc. 11:9-13; 6:31)

⁷ 'Entok jibem jita aahua, huanärem ä mákna; entok jibem jita jaria, huanärem ä téunake; jiben puertata poona, huanärem ä étaporiana. ⁸ Bueituk jábe junne jíba jita aahuame, ä mabetnake; entok jíba jita jariame ä téunake, entok jü jíba puertata poname ä étaporiana.

⁹ ¿Jábe yoremesu juka ä üusihua páanim áhuä aahuayo tétata ä máknake? ¹⁰ ¿Kúchuta áhuä aahuay éntok bakotta ä máknake jáni? ¹¹ Eme, kaa tü yórememtaka junne, enchim üusimem türik mámaka, të chë junne jü itom Áchay Dios téhuekapo kátekame tühuata am máknake jume áu jita aahuame.

¹² 'Ínëli, juka símeta yoremem enchimmeu yáa iäu ánëlem ámehua yáuhua; bueituk jü Moiséjta ley entok jume profetam ínëlim nookak.

Jü puerta näulay (Lc. 13:24)

¹³ 'Puerta näulay pámanem kiimu. Bueituk jü puerta bueeka entok jü böo emo täruhuäu bíchaa yore huériame, iri böochi juebénakam át kaate; ¹⁴ bueituk jü puerta näulay

entok jü böo junne jíapsihuäu bíchaa yore huériame; íkái böotam kaa jaikikam ä téulataka át kaate.

Ä takammey täyana

(Lc. 6:43-44)

¹⁵ 'Profeeta ára nókíchiram bétanem emo suaya. Bueitukim kabaram bénasi sánkoka enchimieu yáijnake, tem bem sánko bétuk robom bénasi yoyolim. ¹⁶ Jíta bem joáhuem bíchaka ámet júneenake, júya huíchärat kaibu páras takam át téuna, entok chuna takam junne. ¹⁷ Júya türi, türim tataka, të jü júya kaa türi kaa türim tataka. ¹⁸ Jü júya türi kara kaa türim taaka, entok jü júya kaa türi két kara türim taaka. ¹⁹ Sime júya kaa türik takame chúktiahuaka táijta béetëu jímmaana. ²⁰ Júnëlem bem takammey am täyanake.

Jauhuey júnene kaa enchim täyak

(Lc. 13:25-27)

²¹ 'Katim sime huame "Señor, Señor", ti inou jíame áman kimunake, jum téhuekapo Diosta réytaka nésahuepo, ál-la hua ín Áchay Dios téhuekapo kátekamta nésahui joame. ²² Júnakoy taahuata yúmako juebénakam ínel inou jiaunake: "Señor, Señor, ¿jachute kaa em téhuampo em noki profecia nokpo ámeu nookak? Entokte em téhuampo jume lemooniom yeu béebak, entokte em téhuampo juka kaa jaibu jojohuamta yáhuak, milagro téamta." ²³ Huanäine ínel ámeu jiaunake: "Jauhuey júnene kaa enchim täyak. ¡Mékkem kaate, eme kaa türik jíba joo tékilekame!"

Jume guoy kári naahuam

(Lc. 6:47-49; Mr. 1:22)

²⁴ 'Jábetaka junne ín noki jíkkajaka entok ín nésahui joame, yoreme tü éehuamta jípuremtamakne ä näikianake, ä kári yáaka tétata ä nahuatuakamtamaki. ²⁵ Huanäi yúk táyteka, bathuem tápunak entok jekamak huéeka ä béb táytek, íkái kárita; të kaa huétchek, bueituk tétatat kutti ä nahuakä béchibo. ²⁶ Të jábetaka junne ín noki jíkkajaka, të kaa ín nésahui yáakame, jü yoreme kaa tü éehuamta jípuremtamakne ä näikianake, hua sëeta béppa káatekamtamaki. ²⁷ Huanäi yúk táyteka, bathuem tápunak entok jekamak huéeka ä béb táyteka ä tátabek, íkái kárita; ínëli huécheka tüisi jìokot machisi taahuak.

²⁸ Chúkula Jesústa ámeu noksuko, jume áma aneme, juka jábeta yörihuäpo ä básulekam taahuak, bem majtiahuakä bétana, ²⁹ bueituk Áapo yäura úttiata jípuremta bénasi am majtiay, të kaa jume escriibam bénasi.

8

*Jesús leprata jípuremta tütek**(Mr. 1:40-45; Lc. 5:12-16)*

¹ Jesústa júya káu bétana kömä siiko juebena gente áa sáú kaatey. ² Huanäi senu yoreme tüisi takahuat sähuaka leprá tíamta jípureka áu yepsaka tónommia áu kíkteka, ínel áu jiaahuak:

—Señor, empo júnel éáteko, arë nee tüte.

³ Jesús mám rútukteka át mámtek, ínel jíaka:

—Jeehui, júnelne éiya; türiäe.

Huanäi jü leprata jípureme sejchúkti kaita jípureka taahuak. ⁴ Huanäi Jesús ínel áu jiaahua:

—¡Juyú! Katë jábeta téttejhua, ál-lë áman huéiye, jü tiöpopo nésahuemtahui. Juka Diosta baysahueka tiöpou totoijhuaamtë áman huéria, Moiséjta nésahuekä pámani, bempörim júneenakë béchïbo.

*Jesús centuriónta jóapo sáyhuamta kökoremnta tütek**(Lc. 7:1-10)*

⁵ Capernaum pueblou Jesústa yebisiseyo, senu centurión sontarommeu yäut áu rukteka jiokot áu jiaahuak, ⁶ ínel jíaka:

—Señor, jü ín sáhuëhui ín jóapo böka káraktilataka, kökosi kaa huéeläpo áu innëaka.

⁷ Huanäi Jesús ínel áu jiaahuak:

—Ínapone áman sika kökoata ä úhuaanake.

⁸ Të sontarommeu yäut ä yómmiaka ínel áu jiaahuak:

—Señor, kanne ín jóata bétuk enchi mabetpo yúmala; ál-lë kía nokta téhua; huanäi jü ín sáhuëu türinake.

⁹ Bueítuk ínapone yóremtaka huatem ino béppa nésahueme jípure, entokne sontarom ín nésahue bétuk jípure. Huanäi senuk jákun nee ä jaasek áman sisime; juka senuk éntok: “Binë huéiye”, ti nee áu jiay inou sisime; juka ín sáhuëu jita nee ä yáa sáhuey, ä jojoa.

¹⁰ Huanäi Jesús ínel ä jiay ä jíkkajaka, áa bétana buére ëeak. Huanäi ínel ámeu jiaahuak, jume áa sáú katemmehui:

—Lütüriapone ínel enchimmeu jiaahua, pueblo Israelpo júnene kaa ä téula, juka Diostat úttesi éehuaamta. ¹¹ Inenne két enchimmeu jiaahua, juebénakam yáijnake, täata yeu huë bétana entok täata áman huéché bétana; huanärim Abrahamtamak, Isaactamak entok Jacobtamak jotenake, jum téhuekapo Diosta réytaka nésahuépo. ¹² Të huame Diosta üusimpo näikiatukaihuim, päkunim kaa machikun yeu bébna; ímirim kökosi éaka buannake, emo tám kumeka.

13 Huanäi Jesús sontaro yäuttau ínel jiaahuak:

—Ámanë huéiye, bueítuk em ä súalekä páman yáatunake.

Huanäi huämi orapo jü jóapo sáyhuame sep türilataka taahuak.

Jesús Perota asu kökoremta tütek

(Mr. 1:29-31; Lc. 4:38-39)

14 Jesús Perota jóau yepsak. Huanäi Perota asu bitchak, táij huécheka bökamta. 15 Huanäi mámpo áachä mámtek, jü táij huéchiria ä tójjak; huanäi yejteka jita am joria táytek.

Jesús juebena kökoreme tütek

(Mr. 1:32-34; Lc. 4:40-41)

16 Të chükula tukariu yúmako, juebénakam lemooniom jípureme áu nüpahuak; huanäi jü nokiy jume lemooniom yeu béebak, entok jume kökoreme simem tütek, 17 jukä profeta Isaíasta nokakäu chúpnaکہ béchibo, ínëli ä jiäpo: “Áapo juka itom kökoa nüka entok itom kökosi éäu núk siika.”

Jume Jesústat sáú kat báreihuum

(Lc. 9:57-62)

18 Jesús juka genteta áa chíkola anemta bíchaka, nésahuek bahue huáyтана bíchaa kat béchibo. 19 Senu escriiba áu yepsaka ínel áu jiaahuak:

—Maestro, jákun em huëu bíchane émomak huéenake.

20 Jesús ínel áu jiaahuak:

—Jume ayesim buía guojökum jóuhuak; jume huikichim éntok toosak; të ínapo jü Yoremta Üusi jita mútekaka ín bönakeu júnene kaa jípure.

21 Täbui, ä disciipulohua ínel áu jiaahuak:

—Señor, nechë licencia áman sika bát ín áchay ín máanakë béchibo.

22 Jesús ínel ä yómmiak:

—Ino sáukë huéiye, Akë am tójja eläpo jume kókkolam bem kókkolam máanake.

Jesús buere jékata yánti tahuatuak

(Mr. 4:35-41; Lc. 8:22-25)

23 Áapörik barcopo jámuko, ä disciipulom áa sáú sájjak.

24 Huanäi buere jéka bahuapo áu tóboktiak; jume bää máresim éntok röakteka barcotam patpattiy; të Áapo kótchey. 25 Ä disciipulom áu yájaka ä bússak, ínel jíaka:

—Señor, jítomë jínëu, bueítukte abe kókkolam!

26 Áapo ínel ámeu jiaahua:

—¿Jatchiakasem májhue, eme yoremem kaita súalëram?

Huanäi yejteka, jü jekatau entok bahuetau kutti nónokak; huanäi sime yánti taahuak. ²⁷ Huanäi jume yoremem áa bétana buére éiyay, ínel jíaka:

—¿Jábesa ìri yoreme, juka jekata entok bahueta sáhueme? ¡Ímëi éntok ä nokäu johua!

Jume gadarenom lemooniom jípureme
(Mr. 5:1-20; Lc. 8:26-39)

²⁸ Ínëli bahue mayoa huáyтана ä yepsako, gadarenom buiapo, guoyikam ä nánkek, lemooniom jípureka, ánimam mamahuäpo yeu sákalataka; jujuëna jéjyehuiaka chuu yoyolim bénaaka. Íäri béchïbo ìri böot kaabe ára áma huam huéiyey. ²⁹ Huanärim chay nónokak, ínel jíaka:

—¿Jítasë itomak jípure, Jesús, Diosta Üusi? ¿Jachë itom kaa pappeetua báreka äbo yepsa, ketune kee tiempota yúmaisú?

³⁰ Ímï éntok ili ámeu mékka juebena kohuim áma jïbuä sásakay. ³¹ Huanäi jume lemooniom jïokot áu nookak, ínel jíaka:

—Itom yeu béebakäteko, huame kohuimmechë itom kimutua.

³² Huanäi Áapo ínel ámeu jiaahuak:

—Ámanem kaate.

Huanäi bempo yeu sájaka kohuimmet kiímuk; ínëli sime huame kohuim siba bénëku ámanim bahuéu kón huátteka áma kókkok.

³³ Huamë kohuim suayäihui éntok tennek. Huanärim buere jóärau yájaka simeta ettejhuak, jáchin jume lemooniom jípureihui jita ámeu yeu sikähui. ³⁴ Huanäi sime jume buere jóäraapo jóakame, Jesústam nankirika yeu sájjak. Huanärim ä bíchaka jïokochim áu jiaahuak, bem buíärapo yehuä huée sáhueka.

9

Jesús káraktílata tütek
(Mr. 2:1-12; Lc. 5:17-26)

¹ Huanäi Jesús barcopo jámuka, baubäa huáyтана bíchaa siika. Huanäi ä pueblou yepsak. ² Ímïri am aneyo, senu yoreme káraktílataka áu nüpahuak, ä jípetekpo bösimeka. Huanäi Jesús Diostat éehuamta ámet bíchaka, jü káraktílatau ínel jiaahuak:

—Katë kóm éiya, ín üusi; em Dios bejrim bétanë jïokori-huak.

³ Huanäi jume escriibam bem jiápsipom ínel jiaahuay: “Ïri Diosta béj-reka nooka.” ⁴ Të Jesús am jüneriaka jita éehuaamta am jípureihui huanäi ínel ámeu jiaahuak:

—¿Jatchiakasem kaa tüisi éiya enchim jiápsipo?

⁵ Bueituk, ¿jita nokisu chë kaa obiachi: “Em Dios bejrimmeche jioekorihua”, ö “Yejteke náa huéiye”? ⁶ Bueituk enchim jüneenakë béchïbo, juka Yoremta Üusi ímï buíapo úttiata ä jípurëhui, jume Dios bejrim ä jioekorinakë béchïbo.

Huanäi jü káraktilatau ínel jiaahua:

—Yejteke juka em jípetekta nüka, em jóau bíchaa huéiye.

⁷ Huanäi áapo yejteka, ä jóau bíchaa siika. ⁸ Jü gente éntok ä bíchaka, áa bétanam buere éiyay. Huanärim Diosta úttiley, yoremem úttiata am mákakä béchïbo.

Mateo núnuhuak

(Mr. 2:13-17; Lc. 5:27-32)

⁹ Jesús áma huan huéeka ä bitchak juka yoremta Mateo ti téhuaakamta, yäura tómita náu totoijhuäpo bankopo kátekamta. Huanäi ä núnnuk, ínel áu jiaka:

—Ino sáukë huéiye.

Huanäi kíkteka áa sáu siika.

¹⁰ Ínel yeu siika, huämi jóapo, Áapo mesau kátekay, jume yäura tómita náu totojame kéchim áma yájjak, entok huate yoremem kaa türik joaka jiápsame. Huanärim Jesústamak mesau jotek, entok ä discíipulommaki. ¹¹ Jume pariserom íkai bíchaka, ä discíipulommehuim ínel jiaahuak:

—¿Jatchiaka jü enchim Maestro ámemak jïbuä, jume yäura tómita náu totojammaki entok jume kaa türik joaka jiápsammaki?

¹² Jesús íkai jíkkajaka ínel ámeu jiaahuak:

—Jume kaa kökoreme katim mérikota huáatia; të jume kökoreme ál-la. ¹³ Sájakem át suaka ä bitcha, jáchin ä jiau bárëhui: “Emo nák jiokolihuamtane huáatia; kaa animaalim súahuamta.” Bueituk kanne huame Diosta bíchäpo lútula jíapsame jínëu báreka yebij-la, ál-la Dios bejrita joame, emo am jíapsi kúaktianakë béchïbo.

Ayunota bétana temayhuame

(Mr. 2:18-22; Lc. 5:33-39)

¹⁴ Huanäi jume Juanta discíipulom áu yájjak, ínel jiaka:

—¿Jatchiaka ítapo entok jume pariserom juebénasi áayuna, em discíipulom éntok ëe?

¹⁵ Jesús ínel ámeu jiaahuak:

—¿Jachu jum emo jubiahua pajkopo núnurim sirokaka áma annake jáni, juka jubemta ketune ámemak aneyo?

Ēe, tē taahuari yúmanake, jüka jubemta bem uhuanähui, huanäi ál-lam ayuunanake.

¹⁶ 'Kaabe súpē mueram sánko bemelamey am chäbuänake; bueítuk jü sánko beméla báksiahuakátek náu simnake, huanäi chē buekasi síutinake. ¹⁷ Entok kětchi jü vino bemela kaa huakäbia bóosa örapo tottöhua, ínëli yáahuakátek jü huakäbia bóosa öram síusiute; jü vino entok guótinake, entok jü huakäbia bóosa kaa türika tatahua, tē jü vino bemela, huakäbia bóosa bemelaku tottöhua. Huanäi ínëli náu bibinhuatu.

Jairota maala entok jü jámmut Jesústa sánkobet mántekame

(Mr. 5:21-43; Lc. 8:40-56)

¹⁸ Tē bát íkái áapörík ámeu nokaysu, senu judío sinagogapo tekiakame áma yepsaka áu tónnommea kíktek, ínel jíaka:

—In maala jübuëla muukuk; tē áman sika áa béppa enchi mántek jíapsinake.

¹⁹ Huanäi Jesús kikteka, áa sáu siika, ä discípulommaki. ²⁰ Ínëli ä huéesimey, senu jámut dooce huásuktiapo ójbo át yeu huéeka kókoreme áma bétana áu rúktek. Huanäi ä sánkobet mántek. ²¹ Bueítuk áapo ä jíápsipo ínel éiyay: “Kíane ä sánkobet mántek junne, türilatakane tahuanake.” ²² Huanäi Jesús kúakteka ä bíchaka ínel áu jiaahuak:

—Empo jámmut, katē kóm éiya. Jü Diostat em éáu enchi tütek.

Huanäi naateka jü jámut türilataka taahuak.

²³ Jesús éntok sinagogapo tekiakamtau jóau kibakeka am bitchak, jume baka kusiammey jiponame entok juka genteta naa múksi kaa huéeläpo anemta. ²⁴ Huanäi ínel ámeu jiaahuak:

—Yehuem kaate, bueítuk ï usi jámut kaa mukila, ál-la kótche.

Huanärim ä junneriay. ²⁵ Tē juka genteta yeu sákatuasuk, áman kibakeka, mámpo ä buíssek. Huanäi yejtek, jü ili jámmut. ²⁶ Jü ímī yeu sikame síme buiärat buéresi jüneriahuak.

Guoy liliptim bíchakam taahuak

²⁷ Jesústa áma huam huéeyo, guoy liliptim áa sáu sájjak, chay nokpo ínel jíaka:

—¡Itomē nák jíokole, empo Davidta Ūusi!

²⁸ Tē ínëli jóau ä yepsako, jume liliptim áu yájjak. Huanäi Jesús ínel ámeu jiaahuak:

—¿Jachem ára íkái nee yáa máchile?

Huanäi bempo inëlim áu jiaahuak:

—Jehui, Señor.

²⁹ Huanäi pújpo ámet mámtek, ínel jíaka:

—Enchim ä súalekä páman enchimneu yáatunake.

³⁰ Huanäi bem pusim étapotaka taahuak. Jesús éntok tüisam téjhuak, ínel jíaka:

—Huitti nokhuäpo íkäi kaabe ä jüneríanake.

³¹ Të bempo huämi buiärapo yeu sájaka, simetam nok táytek, buéresi jita ä joähui.

Senu muro nookak

³² Chúkula bempörim yeu kateyo, huépul muro áu nüpahuak, lemooniota jípureka. ³³ Juka lemooniota yeu béebiak, jü muro nookak. Jü gente éntok áa bétana buére éaka ínel jiaahuay:

—Ímí Israel buiärapo, ¡jauhuey júne kaa bíttuk jü én itom bíchähui!

³⁴ Të jume pariserom ínel jiaahuay:

—Jume lemooniommeu yäutta téhuampo jume lemooniom yeu bébba.

Jü et chúpila juebenna

³⁵ Jesús ámet naa huéiyey buére pueblommet entok ili pueblommechi, bem sinagogampo am majtiaka juka réy nésaupo evangeliota; takaa huantiriata entok kökoata pueblopo bem jípurëu am úhuak. ³⁶ Ínëli juka genteta juebenak bíchaka, am jijiokolek, bueítukim kía tóijtaka chíbejtilatukay, kabaram kaa kabyerokä bénasi. ³⁷ Huanäi ä discípulommeu ínel jiaahuak:

—Lütüriapo jü et chúpila juebenna, të jume áma tekipan-
uame éntok kaa jaiki. ³⁸ Áhuem nooka, Señor etta áttiakamtahui, bueítuk tekipanuanakeme etta ayukäu am bíttuanake.

10

Dooce apóstolim yeu púahuak

(Mr. 3:13-19; Lc. 6:12-16)

¹ Huanäi jume ä dooce discípulom núnuka, úttia yäuraata am mákkak jume lemoonio espíritu chicha machim yeu am bébnakë béchïbo, entok jume huantiriam jípureka kökoreme am tütenakë béchïbo.

² Ímërimme jume dooce apóstolim téhuam: Bát huéeme jü Simmom tíame, Peero tí téhuaakame, entok Andrés ä sailahua, Jacobo Zebedeota üusi, entok Juan ä sailahua,

³ Felipe, Bartolomé, Toomas, Mateo jü publicano, Jacobo

Alfeota üusi, Lebeo jü Tadeo ti két téhuaakaihui, ⁴ Símmom jü cananista entok Judas Iscariote, ä nénkinakëihui.

Jume doocem tékkil
(Mr. 6:7-13; Lc. 9:1-6)

⁵ Jesús ímëi doocem áman bíttuak. Huitti am téjhuak, ínel jáka:

—Jume kaa judíom böommechem kaa kannake, entok samaritano jóarahuem kaa kimunake. ⁶ Ál-lem israelita jóammet bát kannake, jume kabaram Bénasi emo tárulammehui. ⁷ Ámanem kateka ä nooka, ínel jáka: “Jü téhuekapo réy nésauro äbo jëla huéiye.” ⁸ Kökoremem tüte, lepra sähuakame këtchi; kókkolamem jábitetua, lemooníomem yeu béeba. Kíalem mikpo ä mabet-la; ínelem huatem ä miika.

⁹ ‘Enchim huikoj bóosapem juka tómi sahuálita, tómi tósálita, cobre tómita, katem áma ä huériunake. ¹⁰ Éntokem kaa bóosapo nüuka boojonake, éntokem kaa guoy sánkota huériunake, entok kaa guoy páares boocham, entok bóroniata junne; bueítuk jü tekípanuame buáhuamta kía ä mabetnakë béchíbo, lütüriata jípure.

¹¹ Të ják junne buére jóárapo, ö ili jóárapo enchim kimunakepo, nátëmajëem jábesu áma Diosta bétana enchim mabetpo yúmala. Huanärem áma taahua, enchim áma yeu sákäu tájti. ¹² Entok jum jóapo enchim yájäpëm am tebotua. ¹³ Huanäi jume ímí jóakame enchim am mabetpo yúmalatuk, jü yánti éaka enchim Dios huáatëu ámemaktunake; të kaa enchim am mabetpo yúmalatuk, jü yánti éehuaka enchim Dios huáatëu enchimmeu nóttinake. ¹⁴ Të jábe ä jóapo kaa enchim mabetakätek, entok juka enchim nokäu kaa jíkkajakätek, yehuem kaate huámi jóapo ö buére jóárapo, huanärem enchim guókpo juka tóröchiata tátake, Diosta noki kaa am mabetaka béchíbo. ¹⁵ Lütüriapone ínel enchimmeu jiaahua, júnak táapo juka bette nokta chúpeyo, chë júne jìokot machinake, jume ímí jóárapo jóakame béchíbo, bueítuk Sodoomapo entok Gomoorrapo jóakame béppa.

Itom guojajjanähui äbo yúmanakeme

¹⁶ ‘Ínapone enchim kabaramtukä Bénasi robom násukun enchim bíttua. Eme éntok jáchin juka bakotta ára áhuä suaya Bénasem emo suaya, entok jáchin juka guókouta kaitau suaka yánti ä jíapsä Bénasem emo nüye. ¹⁷ Yoremem bétanem emo suaya, bueítukim yäura conciliou enchim yeu tóijnake, entokim bem sinagogampo enchim bemmuchatebonake. ¹⁸ Gobernadorim entok réyesim bíchäpëm yeu

tóijna, enchim nee súalë béchïbo. Inëlem juka ino bétana huémta ámeu noknake, bempörimmehui entok kaa judíommehui. ¹⁹ Të yáuraata mámpo joahuak, katem jáchin éiya, jita enchim noknakéhui; bueituk huämi horapo akem ä mákna, jita enchim noknakéhui. ²⁰ Bueituk eme katem enchim éäpo noknake, ál-la jü enchim Áchay Espíritu enchim tempo yeu ä huéetuanake, juka nokta.

²¹ 'Sailakame ä sailahua yáura mámpo tóijnake ä mänä béchïbo; jü áchayri éntok ä üusihua; usiarihuam éntok bem áchayrim béj-reka jáptenake, am súaná béchïbo. ²² Símetakam enchim omtianake ín téhuam béchïbo; të jábe ä jiapsäu tájti kaa áu náyoteme, íri jínëutuna. ²³ Ímï buére jóärapo Diosta enchim súalë béchïbo omtiahuätek, tábui jóärau bichem kaate, bueitukne lútüriapo ínel enchimmeu jiaahua: kee jee jume buére jóärau israelita-mmet enchim naa katchuy, jü Yoremta Üusi yebijnake.

²⁴ Jü majtihuame kaibu ä majtiakamta béppa chë yörisi machinake; jü tekokame júne kaibu ä teko béppa bát huéenake. ²⁵ Jü majtihuame ä majtiakamta bénasi áu jípu báanake; jü tekokame két ä teko bénatu báanake. Jü familiapo áchaytam Beelzebú tíiya; jume jóapo usiarim éntok chë júnem buére áuna.

Jábetasute máujnake

(Lc. 12:2-9)

²⁶ 'Juari béchïbo, katem am májhue; jü éсотaka ayukame jíba jüneriana, entok kaa bíthuäpo órekame júne két jüneriana. ²⁷ Juka kaa machikuu enchimmeu ín nokäu, emëem machikuu ä nooka; entok juka lauti kaa kusisi nákampo enchim jíkkaajú, kárichem jikat jámuka huatemmeu kusisi ä nooka. ²⁸ Entok katem am májhue jume takaata ára mëame, tem juka jíapsita kara mëa; Diosta ál-lem majhuë, huaka jíapsita ára mëamta, entok juka takaata infierno béetëpo ára jímmamta.

²⁹ 'Éntokem át suuhua: ¿Jachu kaa ili guoy huikichim huépul ili tómipo nénenkihua jáni? Júnentaka junne, huépülaka júne kaibu buíau kón huénnake, itom Dios Áchayta kaa ínel éayo. ³⁰ Júnentaka junne, síme enchim kóba chonim náikiarimme. ³¹ Íari béchïbo, katem májhue; eme chë júne béj-re, yún ili huikichim béppa.

Jume yoremem bíchäpo nee täyatebome

(Lc. 12:8-9)

³² 'Entok jábetaka junne yoremem bíchäpo nee täyatebome, ínapone két ä täyatebonake, ín Áchay

téhuekapo kátekamta bíchäpo. ³³ Të jábetaka junne yoremem bíchäpo kaa nee áu täya tíame, ínapone két kaa ino ä täya tíanake, ín Áchay téhuekapo kátekamta bíchäpo.

Jesústa béchibom emo náikimtek

(Lc. 12:51-53; 14:26-27)

³⁴ 'Të katem ínel emo éetua buíau kóm yebij-la yánti jíapsihumta huériaka; bueítukne kaa yánti jíapsihumta nüpa báreka yebij-la, ál-la ejparammea náu nássuahuamta. ³⁵ Bueítukne yebij-la, juka yoremta ä áchaymak nok nássuatua báreka, entok juka jámut asoahuarita ä áyemaki, entok júka jaborayihua ä asekamaki. ³⁶ Jume ä jóapo yoremтамak aanim, akim ä béj-reka áamak annake.

³⁷ Ä áchayhua entok ä áyehua ino béppa nákeme, kaa ä jípuo yúmala, ínomak áhuä náikianakëhui; ánëli kétchi ä úusihua entok ä malahua íno béppa nákeme, két kaa ä jípuo yúmala, ínomak áhuä náikianakëhui. ³⁸ Entok hua kaa ä kúruj püaktiaka íno sáu huéeme, két kaa ínomak áu náikiapo yúmala. ³⁹ Ä jíapsihua jariaka ä tíakame ä tárunake; hua ä jíapsihua ino béchibo tárukame éntok ä téunake.

Yore béjtuahuame

(Mr. 9:41)

⁴⁰ 'Jü enchim mabetame, nee mabeta; entok hua nee mabetame, Diosta nee äbo bíttuakamta mabeta. ⁴¹ Jü profetata mabetame ä profetatukä béchibo, profetata béjtuanä béekik mabetnake; entok hua lútula jíápsamta mabetame lútula ä jíapsä béchibo, juka lútula jíápsaka béjtuanä béekik mabetnake. ⁴² Jábetaka junne senu vaaso sébe báam jíba am mikakátek, ímëi ili usim ín discípulomtukä béchibo, lütüriapone ínel enchimmeu jiaahua, kaibu ä tárunake, juka ä béjtuanähui.

11

Jume Juan Bautista noki huériame

(Lc. 7:18-35)

¹ Chúkula Jesús ä dooce discípulom téjhuasuka jita am jonákë bétana, am majtiaseka yeu siika, ámeu nokaka bem jóaram beekatana.

² Juan Bautista cárcelpo káteka ä jíkkajak, Cristota joähui. Huanäi guoy ä discípulom áu bíttuak, ³ ä temay béchibo:

—¿Jachë empo ájaria jü yebijnakeme, ö täbuiкте boobin-nake?

⁴ Jesús ä yómmiaka ínel ámeu jiaahuak:

—Ámanem sájaka Juanta téjhua, juka enchim jikkajähui entok enchim bíchähui. ⁵ Jume liliptim bitcha, jume lolöim naa kaate, jume lepra sähuata jípureme türia, jume nanakapim jikkaja, jume kókkolam jíabite, jume poloobemmeu éntok evangelio ámeu nokhua. ⁶ Yúmalasi al-leehuamta jípunake, hua kaa inot tēitekame.

⁷ Chúkula bempörim sákayo, Jesús genteta ettejoria táytek, Juanta bétana:

—¿Jábetasem bíт báreka ánia see päriau yeu sájjak? ¿Bakata jekay yoohuamta? ⁸ Ö, ¿jitasem bíт báreka yeu sájjak? ¿Yoremта musála ujyorisi tápsiolai áu sánkotualata? Bueítuk jume musála ujyorosi emo sánkotualame, réyesim jóapom aane. ⁹ Tē, ¿jitasem bíт báreka yeu sájjak? ¿Senu profetata? Jehuiteriapone enchim téjhua, áapo chë profetata béppa. ¹⁰ Bueítuk iári bétana jiojteri:

Íněline ínapo áman ä bíttua, juka ín nésahui émpat huéiamta;

Áapo juka böota tútenake, em huéenake pámani.

¹¹ Lütüriapone ínel enchimmeu jiaahua, jume jámuttat yeu yorentulame násuku, kaabe Juan Bautistata béppa chë ériahuaka áu tóboktiala. Júnentaka junne, téhuekapo réy nésauta ayukäpo chë kaa ériahuame áa béppa chë yöhue.

¹² 'Juan Bautistata taahuarimet naateka én tájti, jü téhuekapo réy nésauri úttiata johua; jume ä nü báareme éntok úttiitam joaka ä nüye. ¹³ Bueítuk síme jume profetam entok jü ley, Juanta yepsäu tájti, Diosta bétanam nookak. ¹⁴ Én éntok, eme ä mabet bárëtek, áapo ínel jü Elías äbo yebijnakëihui. ¹⁵ Jü jikkaij béchíbo nákakame ä jikkaijnake.

¹⁶ '¿Am jábeta bénä tánake jáni, ikäi yöremraata? Jume usim jübua yoyötume bénamme; jume plaazapo joka bem jálaimmeu chayeme, ¹⁷ ínel jíaka: “Baka kúsiayte enchim jiponriak, tē katem yēka; entokte siroksi enchim buik-riak, éntokem kaa buaanak.” ¹⁸ Entok Juan két äbo yepsak, kaa jibuäka entok kaita jēyeka; huanärem lemooniom ä jípuré tíiya. ¹⁹ Huanäi ínapo jü Yoremта Üusi yepsak, simeta buäyeka entok simeta jēyeka; huanärem ínel jiaahua: “Jo ímī aane, jü yoreme jibuära entok vino jēyēra; Diosta bejrim joame entok yäura tómita náu totójame amiigoka.”

Të jü kóba súahua Diosta bétana lútula huéeme tüisi huéeka bíttunake.

Jü pueblommeu kökosi huéenakeme
(Lc. 10:13-15)

²⁰ Huanäi kuttílasi ámeu nok táytek, jume buére jóärapo joomemmehui, bueítuk juka buéresi yún jita ámeu ä yák junne, kaa emo am jíapsi kúaktiakä béchíbo. Huanäi inel ámeu jiaahua:

²¹ —¡Empo Corazín, jìokot machisi emou huéenake! Entok, jemohui Betsaida! Bueítuk jum Tiropo entok jum Sidónpo jü buéresi johuame ámet yáahuakátek, enchimmeu ä yáahuakä bénasi, bínhua naatekam chukurik sánkoteka emo jíapsi kúaktiasu éiyey, entokim emo nápojtuaka bem sirokäü jüneriatebo éiyey. ²² Huäri béchíbone inel enchimmeu jiaahua, Diosta bíchäpo yäura bít-huamta taahuari yúm Mayo, eme chë jünem jìokot emo bínnake, jume pueblom Tiropo entok Sidónpo jíápsame béppa. ²³ Empo pueblo Capernaum, téhuekau tájti emo tóboktia máchileka éame, bétukum infierno tájti béetëhuë kóm jímmana. Bueítuk jü buéresi emo násuk yáahuakäme, Sodoomapo yáahuakátek, én tájti buére jóäraatu éiyey. ²⁴ Íäri béchíbone inel enchimmeu jiaahua, Diosta bíchäpo yäura bít-huamta taahuari yúmako, eme chë júne jìokot emo bínnake, Sodooma buiärapo jíápsakame béppa.

Inohuem sájaka jimyore
(Lc. 10:21-22)

²⁵ Íkai noksuka Jesús inel jiaahuak:

—Enchine úttile, ín Átchay, téhuekapo entok buíapo símem béppa yótaka nésahueme; bueítuk jume kóba súakame entok jita täyame, íkäre am ésoriak. Huanäre jume ili usimmeu yä machiriak. ²⁶ Jeehui, ín Átchay, bueítuk émpë junëli ä türek.

²⁷ Símetaka im mámpo tóij-ri, ín Áchay bétana; entok Diosta Üusiapo kaabe nee täya, ín Áchay jíbba, entok ä Áchayhua két kaabe ä täya; ál-la ä Üusihua jíbba të Áapo huame inel ä éäpo ä täya iäü, ámeu yä machiria. ²⁸ Inohuem kaate, símetaka tekipanualataka lottilame entok püaktilame; inapone enchim jimyoretuanake. ²⁹ Juka tékilta enchim ín mákahuem nüye, éntokem inot ä täya, juka lütüriata. Kanne béttek jíápsék, entokne yánti ino nüye; jünëlem enchim jíápsipo jimyorehuamta téunake.

³⁰ Bueituk jü enchim ín boojoria ïau kaa obiachi; entok jü püaktiria kaa tua bétte.

12

Jimyore táapo discípulom tirijko bújam chúktiay
(Mr. 2:23-28; Lc. 6:1-5)

¹ Huámëchi taahuarimmet Jesús tirijkom etpo áman huéiyey jimyore táapo. Ä discípulom éntok tébäurey; huanärim tirijko bújam chúktiaka am buä táytek. ² Jume pariserom am bíchaka, ínëlim áu jiaahuak:

—¡Akem am bitcha, jó! Jume em discípulom jimyore táapo kaa jojohuamtam johua.

³ Të Áapo ínel am yómmiak:

—¿Jachem kaa ä nok-la, jum jïojteripo, jáchin juka Davidta ayukähui, áapo éntok jume áamak aneïhui tebäureka? ⁴ Bueituk, ¿jáchin jum tiöpopo kibakeka, páanim Diostau bíchaa näikiarim buäka, áapo entok jume áamak rejteïhui? Katim am buäpo yúmalatukay, ál-la jume sacerdote tékilta tiöpopo joame jíbba. ⁵ ¿Jachem kaa ä nok-la, juka leypo jïojteta, jáchin jum jimyore táapo, jume sacerdotem tiöpopom bem tékil jojoa, entokim kaa Diosta bejre? ⁶ Júntuksanne ínel enchimmeu jiaahua: Senu ímï aane, tiöpota béppa chë yörisi machika. ⁷ Bueituk eme jüniäteko jáchin ä jiau bárëhui: “Juka yore nák jïokolihuamtane huáatia, kaa jume animaalim altarpö Diostau totoijhuamta”, huanäi ál-lem kaa bétte nokta ámet nok éiyey, jume kaita kúlpakammechi. ⁸ Bueituk ínapo jü Yoremta Üusi jimyore táhuarita béppane yaurata úttia nesauta jípure.

Jü yoreme huakiam mámakame
(Mr. 3:1-6; Lc. 6:6-11)

⁹ Huámi áman yeu sika bem sinagoogau yepsak. ¹⁰ Ímïri senu aaney, huakiam mámaka. Huanärim Jesústa nátemajek, ä nätua báreka:

—¿Jachu lútula huëpo türi, jimyore táapo jábeta tüte béchïbo?

¹¹ Áapo ínel ámeu jiaahuak:

—¿Jábesu enchim násuk senu yoreme huépülak kabaraka, jimyore táapo guójöku kóm ä huéchek, jachu kaa áu mámtëka yeu ä huíknake jáni? ¹² Ä ínëlitunakey, ¿jachu kaa chë júne béj-re jü yoreme, kabarata béppa? Íäri béchïbo, türi jimyore táapo túhuata yáa béchïbo.

¹³ Huanäi jü yoremtau ínel jiaahuak:

—Em mámamë rútuaktia.

Huanäi áapo am rútuksiak; huanärim türilataka taahuak, jume senu mámam bénasi. ¹⁴ Chúkula jume pariserom yeu sájaka, náu ettejhuak, Jesústa më béchibo.

Diosta nésauri joame yeu púari

¹⁵ Jesús íkai jüneriaka, sékana bíchaa siika. Huanäi juebena gente áa sáu sájjak, entok kókoreme simem tütey, ¹⁶ entok kuttílasi ámeu nookak, kaa yeu áu buijná bétana. ¹⁷ Bueituk junéli áhuá chúpanaké béchibo, juka profeeta Isaíasta nokakähui, ínel ä jíako:

¹⁸ Jü nésauta nee joriame ímí aane;

íkáine yeu púala, ín nákehui;

ín jíapsi áa bétana al-leiya;

ín Espíritune áa béppa órenake.

Huanäi kaa judíommeu Dios yäura bít-huamta noknake.

¹⁹ Kaabetamak nok náassuanake, entok kaa chay noknake, entok kaabe ä nokäu jikkaijnake, jum böommechi.

²⁰ Juka sána ríutilata kaa bóula kóttianake, entok kántela pabiilo buiichiamta kaa tuchanake, áapörík lütüriata jípureka ä nésahuépo ä yosüu tájti.

²¹ Jume kaa judíom éntok, ä téhuampom át éaka ä boobinnake.

Espíritu Santota béj-reka nokhuame

(Mr. 3:19-30; Lc. 11:14-23; 12:10)

²² Huanäi senu lemooniota jípureme áu nüpahuak, líptitaka entok múurotaka; të Jesús ä tütek. Íneli jü lípti entok múuro bitchak, entok nookak. ²³ Huanäi síme gente át guómtilatata ínel jiaahuay:

—¿Jachu iri ájária jáni jü Davidta Üusi?

²⁴ Të jume pariserom ä jíkkajakam ínel jiaahua:

—Íri lemooniom yeu bébba, jü Beelzebú lemooniommeu yäutta úttiärayi.

²⁵ Jesús jünéaka jita bénak bem éaihui, ínel ámeu jiaahua:

—Síme réy nación kaa nanabeu éaka emo näikimtelame lülüte, entok buére jóára ö kía jóuhua kaa nanabeu éätek, kaibum bínhua ára náu jíapsinake. ²⁶ Entok jü Satanás, Satanásta yeu bébätek, áapo áu näikimtelataka tatahua. ¿Jáchisu jüntuk bínhuatunake jáni, jü réytaka ä nésahuéhui? ²⁷ Bueituk ínapo Beelzebúta úttiäray lemooniom yeu bébätek, enchim üusim, ¿jábata úttiäraysum yeu am bébba? Huári béchibo, jü enchim jiop-läpo, bempom yäura juezta bénasi enchim yuktianake. ²⁸ Të ínapo Diosta Espíritu úttiäray lemooniom yeu bébäteko, tua lütüriapo enchimmeu yebij-la, jü Diosta réytaka nésahuéhui.

²⁹ 'Bueituk, ¿jáchisu senu ára áman kibake, jü yorem úttiakamta jóahui, jita ä úhuä béchibo, bueituk kaa bát ä súmakäteko? Huanäi ál-la juka jóapo ayukamta ára ä úuhua.

³⁰ 'Jü kaa ínomak éame, nee béj-reka jiápsa; hua kaa ínomak jita náu tójame, ä chibejtia.

³¹ 'Huäri béchibone ínel enchimneu jiaahua, síme kaa tühua entok Diosta béj-reka béttek nokhuame yoremem yáari, jiokorina; të jume Espíritu Santota béj-reka béttek át nokhuame kaibu jiokorina. ³² Entok jábetaka junne Yoremta Üusi béj-reka nokakátek jiokorina; të jü Espíritu Santota béj-reka béttek át nokame, kaibu jiokorinake, ími buíapo entok áman téhuekapo junne.

Jü júya ä takäpo täyana
(Lc. 6:43-45)

³³ 'Jü júya türi, türik takanake. Të jü júya kaa türi, kaa türik takanake; bueituk jü júya ä takäpo täyana.

³⁴ ¡Eme kaa tü yóremem bakot usiarïem! ¿Jáchisem türik noknake, kaa tü yórememtaka? Bueituk jiápsipo tápuni jü tempo yeu huéeme. ³⁵ Jü tü yóreme ä jiápsipo türik ayukä béchibo türik johua; jü kaa tü yóreme éntok, ä jiápsipo kaa türik ayukä béchibo kaa türik johua. ³⁶ Të ínapone enchimneu ínel jiaahua, síme nokta jájana kaa türik yoremem nokakäu, Diosta bíchäpo yäura bít-huamta taahuari yúmakim jüneenake, kaa türik bem nokakähui.

³⁷ Bueituk em nokakä bétana lútula huémta yáariana, entok em nokakä bétana bétte noki emót chúpána.

Yóremraa kaa tü éame señalta aahua
(Mr. 8:12; Lc. 11:29-32)

³⁸ Huanäi huate escriibam entok pariserom akim ä yómmiaka ínel jiaahua:

—Maestro, juka kaa jaibu bít-huamta em joäute bít péiya.

³⁹ Huanäi Áapo am yómmiak, ínel jíaka:

—Jü yóremraa kaa türik jiápseka ä jubimak kaa huépülsi áu nüyeme, Diosta ára jita joäu señalta aahua; tem täbui señalta kaa mákna, ál-la huaka Jonás profetatau yeu sikamta jíbba. ⁴⁰ Bueituk jáchin jü Jonás báij táapo entok báij tukaapo buére kúchuta tópapo anakä bénasi, junéli kétchi ínapo jü Yoremta Üusi báij táapo entok báij tukaapo buíata bétuk annake. ⁴¹ Jume yoremem Nínivepo joomem, Diosta bétana yäura bít-huamta taahuarit yúmak, íri yóremraa én kat-riammakim emo tóboktianake, bétte nokta ámet chúpä béchibo; bueituk bempom emo jiápsi kúaktiak, Diosta noki Jonásta ámeu nokako. Të én éntok

senu ímĩ aane, Jonásta béppa chë yõrihuame. ⁴² Entok senu reina suriu jometaka, jü én kat-ria yóremraatamak áu tóboktianake, Diosta bétana yáura bít-huamta taahuari yúmak, huanäi bétte nokta ámet chúpánake; bueituk áapo mékka buiára bétana yepsak, juka rey Salomónta tüisi jita täyäu ä jikkaij báreka; tẽ én éntok senu ímĩ aane, rey Salomónta béppa chë yõrihuame.

Espíritu jaiti machi nóttekame

(Lc. 11:24-26)

⁴³ Jü lemoonio espíritu jaiti machi yoremrat yeu sikátek, huakia buíapo ansisimnake, áma ä jimyorenakeu jariaka; tẽ kaa ä tiakáteko, ⁴⁴ ínel jiaunake: “In jóaune nótti báare, ín yeu sikáhui.” Huanäi áman yepsakátek, kaabeta áma téunake, ál-la chíchikta entok musála yáata. ⁴⁵ Huanäi sika, guoy búsan lemooniom áa béppa chë mamachim núnake. Huanärim át kimuka áma jóatenake. Chúkula iri yoreme chë júne machika tahuanake, bannaataka béppa. Ínëli kétchi ámeu yeu huéenake, jü yóremraa én kat-riammehui.

Jesústa áiye entok ä sailahuam

(Mr. 3:31-35; Lc. 8:19-21)

⁴⁶ Ínëli ketune gentetau ä nokayo, ä áyehua entok ä sailahuam pákunim aaney, áu nok báreka. ⁴⁷ Huanäi senu ínel áu jiaahua:

—Em áiye entok em sailam pákunim aane, émomak nok báreka.

⁴⁸ Áapo ä yómmiak, juka ínëli áu jíamta. Huanäi ínel jiaahua:

—¿Jábesu jü ín áiye? Entok, ¿jábessamme, jume ín sailam?

⁴⁹ Huanäi ä discípulommeu lúl-la jikau mámtaka, ínel jiaahua:

—Ímírim aane, jü ín áiye entok jume ín sailam. ⁵⁰ Bueituk jábetaka junne ín Áchay téhuekapo kátekamta nésahui joame, júri ín saila, ín huaayi, entok ín áiye.

13

Et-leerota ejemplo

(Mr. 4:1-9; Lc. 8:4-8)

¹ Huári taahuarit Jesús jóapo yeu siika. Huanäi bahue mayoat yejtek. ² Huanäi juebena gente áu náu yájjak. Áapo éntok barcopo kibakeka, áma yejtek. Jü gente éntok simetaka bahue mayoa see páriapo aaney. ³ Huanäi juebenak am majtiak, ejemplommei ínel jíaka:

—Jü et-leero echíseka yeu siika. ⁴ Huanäi ä echay, huate báchia böo mayoat huáttek. Të huikichim áma yájaka ä buäka. ⁵ Huate éntok tétam násuk huáttek, kaa yún buíata ayukaïpo. Huanäi läuti síuhuek, kaa yún ä buiakai béchïbo. ⁶ Të täata yeu sik tájjak, entok kaa ä nahuakai béchïbo huaakek. ⁷ Huate éntok huícham násuk huáttek. Huanäi jü júya huíchära yötuka, ä jíabi mäak. ⁸ Të huate buía türikuu huáttek. Huanäi taakak; huépul báchia síhueka cien báchiam ámuek; jü senu éntok sesentam; senu éntok treintam. ⁹ ¡Jü jíkkaij béchïbo nákakame jíkkaijnake!

Jume ejemplom jita béchïbotukähui

(Mr. 4:10-12; Lc. 8:9-10)

¹⁰ Huanäi jume discípulom áu rúkteka, ínel áu jiaahuak: —¿Jatchiakasë ejemplommey ámeu nooka?

¹¹ Huanäi Áapo am yómmiaka ínel ámeu jiaahua:

—Bueítuk eme akem ä mák-ri, juka enchim át jüneenakähui, juka téhuekapo réy nésauta obiachisi maachik. Të bempörim éntok, ëe. ¹² Bueítuk jábe junne jita jípureme, chë júne huatek mákna; huanäi chë yún ä jípunake. Të jü kaita jípureme, juka ä jípurëu junne ä úuhuaana. ¹³ Huäri béchïbone ejemplommey ámeu nooka; bueítukim bíchaka kaa bitcha, entokim jíkkajaka kaa jíkkaja, entokim kaa át jüneiya. ¹⁴ Júnëli ámet áu chúppa, jü profeeta Isaíasta nokakähui, ínel jíaka: Nákakem jíkkaijnake, të katem át jüneenake; éntokem bíchaka bínnake, të katem huitti át jüneenake.

¹⁵ Bueítuk i pueblota jíapsi námakaka tahuala;

entokim náka páttilatata kaa jíkkaja;

entokim bem pusim páttiala,

pusimmey kaa bit béchïbo,

entok nákamme kaa jíkkaij béchïbo,

entok bem jíapsiy kaa am jüneenakë béchïbo.

Të ínëline kaibu ára am anianake.

¹⁶ Të yúmalasi al-leeri enchimmet ayka; bueítukem puseka bitcha, éntokem nákaka jíkkaja. ¹⁷ Bueítuk tua lútüriapone ínel enchimmeu jiaahua, juebena profeetam entok juebena lútula Dios huáateme, akim ä bit péaka taahuak, juka én enchim bíchähui; të katim ä bitchak. Entokim ä jíkkaij péiyay, juka én enchim jíkkajähui, të katim ä jíkkajak.

Jesús juka et-leerota ejemplo am téjhuak

(Mr. 4:13-20; Lc. 8:11-15)

¹⁸ Akem ä jíkkaja eme, juka ejemplo et-leerota bétana.

¹⁹ Bueítuk jábe junne, juka réy nok nésauta jíkkajame,

të kaa at jüniätek, یری báchiat böo mayoat ethuakamta bénnä; bueítuk jü diablo áu yepsaka, úttiapo ä úhuanake, juka ä jiápsipo ethuakamta. ²⁰ Entok kétchi jü tétam násuk ethuakame, یری júnen juka nokta jikkajaka, sep läuti al-leaka ä mabetnake. ²¹ Të kaa tüisi naahuak; íári béchibo kaa bíbinhuatu; bueítuk Diosta noki béchibo obiachisi áu huée táytek entok kaa tüisi bít táytihuak, tétinake. ²² Jü huícham násuk ethuakame, یری júnen juka Diosta noki jikkajakame; të jü ániat kaa yúmasi huéeme, entok jü yún bem tómi péäu, Diosta noki bem mabetakäu nánayote. Huanäi kaa tataka. ²³ Të jü türi buíapo ethuakame, یری júnen nokta jikkajaka át jünéakame. Huanäi takanake. Huépul báchia síhueka cien báchiam ámuenake; jü senu éntok sesentam; senu éntok treintam.

Júya tirijkom násuk ayukame ejemplo

²⁴ Júchi täbui ejemplota ámeu nookak, ínel jíaka:

—Jü téhuekapo réy nésahui, juka yoremta ä huajpo tü báchiata ä echakä bénnä. ²⁵ Të seenu, tirijkom áttiakamta ée béj-reme, tukaapo jume yoremem kócheyo, júya kaa türi báchiata tirijkom násuk echaka siika. ²⁶ Huanäi juka etta yötuka ä taka táytek, jü júya kaa türi két áma síhueka yötuk. ²⁷ Huanäi jume huajta áttiakamtau tekipanuame ínelim áu jiaahuak: “Señor, ¿jache kaa báchiata türik áma eechak, em huajpo? ¿Játchiaka júntuk ket júya kaa türika áma síhuek?” ²⁸ Huanäi áapo ínel ámeu jiaahuak: “Jábe nee béj éame íkái yáuhuak.” Huanäi jume áu tekipanuame ínel áu jiaahua: “¿Jachë áman sájaka itom ä popón íaa?” ²⁹ Áapo ínel ámeu jiaahuak: “Èe, bueítuk jáchin aykem juka júya kaa türik pónätek, két jume tirijkom ámak popónnake. ³⁰ Akem ä tójja; éläposu nánabeu yötunake, juka etta jójonaka ä tóboktiahuäu tájti. Huanäi jume tirijkom chúktia naatehuayo, ínapone am téjhuaanake, jume tirijkom chúktíame, báchem juka júyata kaa türik náu tójaka, lólopola ä súmma, ä táaná béchibo; të jume tirijkomem náu tójaka am éeria, jum íári béchibo kárta ín yáaläpo.”

Mojtaasa báchiata ejemplo

(Mr. 4:30-32; Lc. 13:18-19)

³¹ Júchi täbuik ejemplota ámeu nookak, ínel jíaka:

—Jü téhuekapo réy nésahui, mojtasa báchiata senu yoremta ä huajpo ä echakä bénnä. ³² Të یری báchia lútüriapo síme báchiam béppa chë ilitchi; të yötukätek síme júya júrim béppa chë yoyötu. Huanäi júya buëuruka

tatahua. Ínëli jume huikichim téhueka bétana áu yájaka áma totosate.

Levaduurata ejemplo

(Lc. 13:20-21)

³³ Júchi täbuik ejemplota ámeu nokaka, ínel jiaahuak:

—Téhuekapo réy néshui, levaduura jámutta nükäu bénna, báisi jünakteri ariinampo ä töak. Huanäi síme náu küteka huécheka taahuak.

Jáchin Jesústa ejemplommea am majtiähui

(Mr. 4:33-34)

³⁴ Jesús íkái símeta ejemplommey ámeu nookak, jü gentetahui. Am majtiátek, ejemplommey jiba ä jojoay, ³⁵ bueituk íkái profetata nokakäu áhuä chúpánakë béchïbo, ínel ä jíakähui:

Ejemplommeyne ín teni étaponake, huaka ániata kësampo naateka éspotane étapoka ä jüneriatebonake.

Jesús ä jüneriatebo, juka júya kaa türi ejemplota

³⁶ Jume gentem sákatuasuka, Jesús jóapo kibakek. Huanäi jume discípulom áu rúkteka, ínel áu jiaahua:

—Ítomë téjhua jáchin ä jiau bárëhui, juka júya kaa türi huajpo ayukamta ejemplo.

³⁷ Am yómmiaka Áapo ínel ámeu jiaahua:

—Ínapo jü Yoremta Üusi jü tü báchiata echame. ³⁸ Huaj päria ínel jü ánia; jü báchia türi éntok, jume réy nésaupo usiarim; jü júya kaa türi éntok jü kaa tü yóreme diablo usiari. ³⁹ Jü kaa türík echákame ínel jü diablo yore béj-reka huéeme; jü tirijko chúpila tóboktiahuame éntok ánia lüteme; jume etta tóboktéame éntok ángelesimme.

⁴⁰ Jáchin juka júya kaa türík popónhuaka ä táahuakahui, ilë bėnanake, jü ánia lüteme. ⁴¹ Jü Yoremta Üusi ä ángelesim áman bíttuanake, jum réytaka ä néshuëhui, jume kaa tūhuata huatem jotuame entok jume kaa türík joame náu am tóijnakë béchïbo. ⁴² Huanärim ornota béetëu am guötianake. Ímirim emo tam kumeka buannake. ⁴³ Huanäi jume yúmalasi Diosta néshui joame, bem Áchay réytaka néshuepom taa machiriata bėnasim bélojkosi bíttunake.

jü jíkkaij béchïbo nákakame jíkkaijnake!

Tesooro éson

⁴⁴ 'Entok kėtchi jü téhuekapo Diosta réy nésauroi tómi béjhuata júya päriapo éspotá bėnna. Huanäi senu yoreme ä tíaka, júchi ä éssok. Íari béchïbo tüisi al-leaka símeta ä jípurëu nėnkaka, huanäi huákái buíata jínnuk.

Jü téta perla yún béj-reme

⁴⁵ 'Entok ketchi jü téhuekapo Diosta réy nésauroi juka jábeta jita jinnü bénna. İri türi perlam jariaka am jijnnu. ⁴⁶ Huanäi juka perlata ujjolisi musäla machik téaka, sika simeta ä jipurëu nénkaka, ä jinnuk.

Jume jítërim

⁴⁷ 'İnëli ketchi jü téhuekapo Diosta réy nésauroi jítërim bénna. İmëri bahuëu jimmahuakätek, kúchum kaa nánälaim nunüye, tuttërim entok kaa tuttërim. ⁴⁸ Huanäi senu huëpo tápunakätek, mayoau bícham yeu huíhuikhua. Huämërim joteka jume türim yeu püaka, huaripom am öore; jume kaa türim éntokim päkun yeu guöguötia. ⁴⁹ İlë bénanake jü ánia lüteme: jume ángelesim yeu kannake; huanärim jume kaa tühuata joame näikimtenake, jume yúmalasi Diosta nésauroi joame násuku. ⁵⁰ Huanärim horno béetëu guötiana; imërim emo tam kumeka buanake.

Tómi béj-reme jauhuey huéri entok bemela

⁵¹ Jesús ínel ámeu jiaahua:

—¿Jachem símekut júniaka taahua?

Huanäi bempo ä yómmiak, ínel jáaka:

—Jeehui, Señor.

⁵² Áapo ínel ámeu jiaahua:

—Huäri béchibo jü escriiba jü téhuekapo Diosta réy nésauroi bétana tüisi áu majtialame, senu áchayhuariapo familiata bénna. Tómi béj-remta áttiaka, bebëmelak entok kaa bebëmelak áma yeu huíke.

Jesús Nazaretpo aane

(Mr. 6:1-6; Lc. 4:16-30)

⁵³ İnëli huëpo chúkula, Jesús ejemplom am majtiasuka, áma yeu siika. ⁵⁴ Huanäi ä pueblo Nazareu notteka, am majtiay bem sinagogampo. Huanärim áa bétana buére éiyay, ínel jáaka:

—¿Jáksu İri ä nüka ä jípure, juka jita täyahumta? Entok, ¿juka obiachik kara johumta ä joähui? ⁵⁵ ¿Jachu kaa İri ájaria, jü carpinterota üusi? ¿Jachu kaa María ti téhuak, ä áyehua; entok ä sailam, Jacobo, José, Simmom entok Judas? ⁵⁶ ¿Jachu kaa jume síme ä huayim ími itomak aane? ¿Jákübosu júntuk İri íkai simeta jípure?

⁵⁷ Ä nokahuim kaa béj jóaka éiyay. İari béchibo Jesús ínel ámeu jiaahua:

—Síme profeta yörihua; tē ä buiärapo entok ä jóapo, ëe.

⁵⁸ Huämiri kaa yún ä yáhuak, juka obiachisi kara johuamta ä joaihui, bempörim kaa ä súale béchibo.

14

Juan Bautistata mëhuakähui

(Mr. 6:14-29; Lc. 9:7-9)

¹ Júnaköri jü rey Herodes tetrarca, Jesústa bétana buéresi nokhuamta jíkkajak. ² Huanäi jume ä sáhuemmeu ínel jiaahua:

—Íri Juan Bautista kókkolam násuk jíabitelame; huäri béchibo úttiäraata jípureka ára jita johua.

³ Bueituk Herodes, Juanta buíseka cadenamnea ä súmaka carcelpo ä yéchalatukay, jámut Herodíasta béchibo. Íkai ä sailahua Felipe ä jubekay. ⁴ Juan éntok ínel áu jiaahuay:

—Katë ä jípuo yúmala, juka em saila juubi.

⁵ Herodes éntok ä mëbáarey, të genteta májhuey; bueituk bempom Juanta täyay, ä profetatukä bétana. ⁶ Të Herodesta huásuktiriam taahuareka pajkoyo, jü Herodíasta jámut asoa, simem bíchápo yëka. Huanäi Herodes ä türeka taahuak. ⁷ Íari béchibo, ä chúpa rókaka nookak, jita ä ahuaü ä mák rókaka, ä obiachitu násuk junne. ⁸ Áapo ä áye bétana bát téjhuaataka ínel jiaahuak:

—Ími puraatopë nee ä mákka, juka Juan Bautistata kóbba.

⁹ Huanäi jü réy sirokaka taahuak; të juka nokta ä nokakäu úttiatakäu ä chúpnakë béchibo, éntok jume yörisi machim mesau áamak jokame bíchaka, néсахuek ä máknä béchibo. ¹⁰ Huanäi néсахuek, carcelpo Juanta kóba chúktianä béchibo. ¹¹ Huanäi jü kóbba, puraatopo nüpahuakä, jü ili jámut ä mákhuak; áapo éntok ä áyebeu ä tójjak.

¹² Huanäi ä discípulom áma yájaka, ä takaahua nüka ä maak. Huanärím sájaka Jesústa ettejhuariak.

Mamni miilim jibuätuahuakähui

(Mr. 6:30-44; Lc. 9:10-17; Jn. 6:1-14)

¹³ Jesús íkai jíkkajaka, huépul barcota nüka áma yeu siika, sékána mékka päriau bíchaa. Jü gente ä jíkkajaka guókimmeyim áa sáú sájjak, buére jóárampo naateka. ¹⁴ Huanäi Jesús yeu sika, juebena genteta bíchaka, am jijjokolek. Huanäi jume áme násuk kókoreme tütek. ¹⁵ Béja tukariu yúma táytey, ä discípulom áu rúktek, ínel jíaka:

—Ímī kía päria, entok béja kúpte; Akë am sáka sáuhue, juka juebena genteta, buëitukim pueblommet sájaka buähuahta jinnunake.

¹⁶ Jesús ínel ámeu jiaahua:

—Kaa úttia bem sákanakëhui; emem am jibuätua.

¹⁷ Bempo éntok ínel jiaahua:

—Ímíte kaita jípure, mamni páanin jíbba entok guoy kútchum.

¹⁸ Áapo ínel ámeu jiaahuak:

—Ábem ínohuam huéria.

¹⁹ Huanäi juka genteta júya bájta béppa jote sáuhuek. Jume mamni páanim nūka, entok jume guoy kútchum. Huanäi téhuekau jikau remteka, Diosta baysauhuek. Am rébektiaka discípulommeu am buíssek; ímëi éntok gentetahui. ²⁰ Símetakam jibuäk, entokim jóbuak. Huanäi jume rerebem yeu békame, dooce canastam tátapunimim náu tójjak. ²¹ Jume jibuäkame éntok mamni mil ohuimtukay, jáamuchim entok ili usim kaa áma näikiaka.

Jesús bahueta béppa huerama

(Mr. 6:45-52; Jn. 6:16-21)

²² Jesús sep ä discípulom barcopo jámutuaka áapat am sákatuak, baa huáytana bíchaa. Áapo éntok jü gentetamak taahuak, am sákasuü tájti. ²³ Juka juebena genteta sákatuasuka, sékana bíchaa júya káhuit jikau sika oraciónta johuay. Huanäi tukariu yúmak, áapola huämi aaney. ²⁴ Jü barco éntok béja bahue násuk huéiyey, jume baa maaresim éntok emo tóboktiaka át huehuechey. Bueituk jü jeka ä nankirika huéiyey. ²⁵ Të abe matchuyo, Jesús ámeu yepsak, bahue báata béppa huéesimeka. ²⁶ Huanäi jume discípulom, bahueta béppa huémta bíchakam guómtaka, ínel jiaahua:

—¡Jo jü jóusi! Huanärim májhueka chay nookay.

²⁷ Të huanäi Jesús ámeu nónokak, ínel jíaka:

—¡Katem kom éiya! Ínapone ím aane. ¡Katem majhuë!

²⁸ Huanäi Peero ä yómmiak, ínel jíaka:

—Señor, émpotuko, nechë emou bíchaa huéetua, báam béppa.

²⁹ Huanäi Áapo ínel áu jiaahuak:

—Binë huéiye.

Huanäi Peero barcopo kom chépteka, báam béppa huée táytek, Jesústau bíchaa huée báreka. ³⁰ Të juka jeka úttiakamta bíchaka ä mámajhuek, entok kom kikkibak táyteka, chay táytek, ínel jíaka:

—¡Señor, nechë jínëu!

³¹ Jesús sep áu mámteka, ä buíssek, entok ínel áu jiaahuak:

—¡Yoreme kaa yúmalasi Diostat éame! ¿Jatchiakasë Diostat éehuäpo kom éiya?

³² Huanäi bempörim barcopo jámuko, jü jeka yánti taahuak. ³³ Huanäi jume barcopo aneïhui áhuim rúkteka ä yörey, ínel jíaka:

—¡Tua lútüriapo empo Diosta üusie!

Jesús Genesaretpo kökoreme tütek

(Mr: 6:53-56)

³⁴ Huanärim bahue huáyтана yájaka, Genesaret pueblou kiimuk. ³⁵ Jume yoremem áma jóakame ä tátäyaka, noktam áman bíttuak, síme pueblom beekatana. Huanärim síme kökoreme áu nüpak, ³⁶ entokim jiokot áu jiaahuay, ä súpem mantom mayoat jíba mámte rókaka. Huanäi síme jume át mámtekame, türilatakam taahuak.

15

Juka yoremta jíapsi nanasontume

(Mr: 7:1-23)

¹ Huanärim Jesústau rúktek, huate escriibam entok pariserom, Jerusaléniu joome, ínel jíaka:

² —¿Jatchiaka jume em discípulom juka yoiyöturim boojoriau kaa johua? Bueítuk katim bábaijma, páanim buä bárëteko.

³ Áapo am yómmiaka ínel ámeu jiaahua:

—¿Jatchiaka eme këtchi, juka Diosta nésahuekähuem kaa johua, yoiyöturim boojoriau enchim jo bárë béchibo?

⁴ Bueítuk Dios nésahueka ínel jiaahuak: “Em áтчay entok em áiye, Akë am yöre, të jábe ä áchaybet entok ä áyebet, bëtte nokta am béj-reka ámet nokakátek, kaita át temajeka mëtuna.” ⁵ Të eme ínělem jiaahua: “Jábetaka junne ä áchaybeu entok ä áyebeu ínel jíáteko, jü áy ára enchi ín aniä eyhui, Diostau bíchaa nä näikiala”, ⁶ huanäi íněli jíaka, béja kara am aniaka tatahua, jume áchayhuariam. Íněli jü Diosta nésahui kaita béj-reka tatahua, juka yoiyöturi boojoriau enchim jo bárë béchibo. ⁷ ¡Eme Dios huáatihuamta bénasi emo antua! Túisi enchim bétana nookak jü Isaías, ínel jíakari:

⁸ Íri pueblo ä teniay jíba nee yöre, të bem jíapsi mékka inou aane.

⁹ Bueítuk kía béjja, jü bem nee yörehui, doctriinata bénasim yore ä majtia, juka yoremem nésauta.

¹⁰ Huanäi juka juebena genteta núnuka ínel ámeu jiaahua:

—Akem ä jikkajaka éntokem át jüneiya. ¹¹ Kaa yoremta nasonte, jü tempo kimume; ál-la jü tempo yeu huéeme, íri ál-la yoremta nanasonte.

¹² Huanäi ä discíipulom áu rúkteka, ínel áu jiaahua:

—¿Jachë kaa jüneiya? Bueituk jume pariserom íkai nokta jikkajaka, kaa tüisi ámeu huétchek.

¹³ Të Áapo am yómmiaka ínel ámeu jiaahuak:

—Sime júya óuhuo, téhueka bétana ín Áchay kaa echakäu, nahuamak békti popónna. ¹⁴ ¡Akem am tóija! Liliptimtakam huate liliptim huíksasaka. Bueituk jü líptitaka tábui líptita huíksimëteko, náhuichikam guójökun kóm huáttinake.

¹⁵ Peero ä yómmiaka ínel áu jiaahuak:

—Itomë ä téjhua, jáchin ä jiau bárëhui, íkai ejemplota.

¹⁶ Jesús ínel jiaahua:

—¿Jachu eme két juka kaa jüneehuamta jípure?
¹⁷ ¿Jachem kaa át jüneiya? Sime tempo kimume tónáu bíchaa huéiye; chúkula éntok yeu jujuyäutehua. ¹⁸ Të jü tempo yeu huéeme, huáijhua jíápsipo yeu huéiye; íri ál-la juka yoremta nanasonte. ¹⁹ Bueituk jíápsipom yeu huéiye, jume kaa tü érim, jü yore suahuame, jü jubeka entok júchi tábuik jípureme, jü kaa emo jubeka kía náu jíapsihuame, jü jita ékbuhame, jü kaa lütüriapo jábetat nokhuame, entok jü Diosta béj-reka béttek nokhuame. ²⁰ Íri sime, juka yoremta nasonte; të jü kaa áu mám báksiaka jibuáhuame, kaa yoremta nanasonte.

Jámüt Cananeapo joometa Diostat éahui

(Mr: 7:24-30)

²¹ Jesús jumü yeu sika, Tiro entok Sidón buiärau bíchaa siika. ²² Senu jámut Canaa buiärapo yeu simlataka, chay nokaka ínel jiaahuay:

—¡Señor, Davidta Üusi, nechë nák jiokole! In jámut asoa lemoonio át aneka jiokot áhuä bíttua.

²³ Të Jesús huépul nokta júne kaa ä yómmiak. Huanäi ä discíipulom jiokot éaka áu rúktek, ínel jíaka:

—Akë ä simtua, bueituk itot chäka huéeka chaysime.

²⁴ Áapo am yómmiaka ínel jiaahuak:

—Israel kabaram emo tärulammeune jíba bíttuari.

²⁵ Huanäi áapo áu rúktek, entok tónommia kíkteka ínel áu jiaahua:

—¡Señor, nechë jinëu!

²⁶ Áapo ä yómmiaka ínel jiaahua:

—Kaibu türinake, jume itom usim páanim buä éähui, am úuhuaka ili chüum am mik béchibo.

²⁷ Të áapo ínel áu jiaahua:

—Jeehui, Señor; të jume ili chüum bem teko mesapo juka lelebelaik kom huáttemta júnem buabuäye.

²⁸ Huanäi Jesús ä yómmiak, ínel jíaka:

—Empo jámmut, ¡yún emót aika, jü Dios éehuame! Emou yáatunake, tua em ä huáatiä pámani.

Huanäi ä jámut ásoa türilataka taahuak, huämi orapo naateka.

Jesús juebena kökoreme tütek

²⁹ Jesús huämi yeu sika, Galiléa bahue mayoau yepsak. Huanäi júya káhuít jikau sika áma yejtek. ³⁰ Huanäi juebena gente áu rúktek, lolöim, liliptim, múurom, kaa emo mám yekame, entok huate yún kökoreme huériaka. Huanärim Jesústau am rúktiak, ä guókpo. Áapo entok am tütek. ³¹ Ínëli jü juebena gente buére éiyay, múurom nokame bíchaka, jume kaa emo mám yekame türilame, jume lolöim naa kateme, entok jume liliptim bíchame. Huanärim Israelpo Diosta tüisi úttiley.

Jesús naiki miilim jibuātuak

(Mr. 8:1-10)

³² Jesús ä discípulom núnuka ínel jiaahua:

—Juka gentetane jiokolë, bueítukim béja báij taahuare ínomak aneka, entokim buáhuamta kaa jípure, jibuä béchibo. Kaa jibuälame sákatua béchibo éntokne kaa báare. Jáchinai júnem bööt katëtek, tébäi tamunake.

³³ Huanäi ä discípulom ínel áu jiaahua:

—¿Jáksute ítapo yún páanim jípure ímí mékka jóa ániapo, sïmem jóbosi jibuänakre béchibo?

³⁴ Huanäi Jesús ínel ámeu jiaahua:

—¿Jaiki páanimsem jípure?

Bempo ínel jiaahua:

—Guoy búsaním, entok ili jaiki kútchum.

³⁵ Huanäi nésahuek, juka genteta buíapo jote sáhueka.

³⁶ Huanäi jume guoybusam páanim núnka entok jume kútchum, ínëli Diosta baysausuka, am rébektiaka ä discípulom am mákkak; jume discípulom éntok genteta.

³⁷ Símetakam jibuäk, entokim jóbuak. Huanäi jume lelebelaim yeu békame náu tójjak, guoybusan canajtam tátapunim. ³⁸ Jume jibuäkame éntok, naiki mil ohuimtukaimme, jáamuchim entok ili usim kaa áma näikiaka.

³⁹ Huanäi jume gentem sákatuasuka, barcopo jámuka buiära Magdala téau yepsak.

16

Huépul señaltam áahuak jume pariserom entok jume saduceom

(Mr. 8:11-13; Lc. 12:54-56)

¹ Huanäi jume pariserom entok jume saduceom áhuim rúktek, ä jioptua báreka, señalta téhueka bétana áu aahuaka. ² Të Áapo am yómmiaka ínel ámeu jiaahua:

—Tukariu yúmamta bichátek: “Türi báare jü tiempo”, tem jijia: “Bueítuk jü ánia téeka síkilisi chátu.” ³ Én kethueytana éntok: “Buére jeknake, bueítuk jü ánia téeka síkilisi namu chátu.” ¡Eme lútula Dios huáatemta mam-atome! Akem ä täya, juka téeka ániata jáchin ä huéhui; të juka señal taahuata én huémta, ¡katem át jüneiya! ⁴ Jü kaa tü yóremra kaa huépülsi au nüyeme, señalta áu yáaria íaaka nooka; të kayta señalta éntok jípunake, profeeta Jonásta señal jíbba.

Huanäi am tójaka siika.

Jume pariserom levaduura

(Mr. 8:14-21)

⁵ Jume discípulom huáyтана yájaka, jume páanimim kaa nüpak, ámebia kópteka. ⁶ Huanäi Jesús ínel ámeu jiaahua:

—¡Akem ä bitcha, jó! Jume pariserom entok saduceom levaduura bétanem emo suaya.

⁷ Bempo éntok ínel éiyay, ínel jíaka:

—Kaa páanim itom nüpakä béchibo júnel jiaahua.

⁸ Jesús ä jüneriaka, ínel ámeu jiaahua:

—¿Jatchiakasem ínel éiya? ¡Yoremem kaita súalëram: “Katte páanim jipure”, ti éaka! ⁹ ¿Jachem kaa ámeu huáate, jume mamni páanimmehui, mamni mil yoremem béchibo, entok jaiki canajtam enchim náu tójakähui?

¹⁰ Entok jume guoybusan páanimmehui, naiki mil yoremem béchibo, entok jaiki canajtam enchim náu tójakähui, ¿jachem kaa ámeu huáate? ¹¹ ¿Jatchiakasem kaa át jüneiya? Kanne jume páanim béchibo ínel enchim-meu jiaahua, ál-la jume pariserom entok jume saduceom levaduura bétana; íari bétanem emo suaya.

¹² Huanärim jünëiak, kaa jü levaduura páanim bétana emo suaya síihuähui, ál-la jume pariserom entok saduceom juka doctrinata yore majtiahuamta bétana.

Peero Jesústa yeu buíssek, ä Cristo tíaka

(Mr. 8:27-30; Lc. 9:18-21)

¹³ Jum Cesarea Filipo buiärau yepsaka, Jesús ä discípulom nátemajek, ínel jíaka:

—¿Akim ä jábesä tíiya, jume yoremem, juka Yoremta Üusi?

¹⁴ Bempo ínel jiaahua:

—Huate enchi Juan Bautistä tíiya; huate éntok Elías; huate éntok enchi Jeremías tíiya, ö jamak huate profetam.

¹⁵ Áapo ínel ámeu jiaahua:

—Emesu, ¿nechem jábesä tíiya?

¹⁶ Símon Peero ä yómmiak, ínel jíaka:

—Émpë jü Cristo, Dios jíápsamta Üusi.

¹⁷ Huanäi Jesús ä yómmiak:

—Yúmalasë al-leehuaamta jípure, Simmom, Jonásta üusi, bueituk kaa kía jábe yoreme emou yä machiriak, ál-la ín Áchay téhuekapo kátekame. ¹⁸ Ínapone két ínel emou jiaahua, enchine Peero tíiya. Jü téta buëuruta béppa éntokne ín iglesia yöturianake; jü infierno puertam éntok kaibum áa béppa úttiata jípunake. ¹⁹ Enchine am máknake, jume réy nésauri téhuekapo yáabem. Simeta ímí buíapo em sümäu, téhuekapo két súmatunake; entok síme buíapo em búttiakähui, téhuekapo két búttiatunake.

²⁰ Kaabeta am téjhua sáuhuek, jume ä discípulom, áu Cristotukä bétana.

Jesús ä muknakeu am tejhua

(Mr. 8:31-9:1; Lc. 9:22-27)

²¹ Huanäi naateka Jesús ä discípulom huitti téjhua táytek, buere jóara Jerusaléniu ä huéenakeu úttiatakähui, entok jiokot áu yáanähui, jume tiöpopo yoiyöturim bétana, entok jume sacerdote chë nésahueme entok jume escriibam bétana, entok mëhuaka báij taahuata huéy áu jíabitenakëhui. ²² Huanäi Peero áapolaik sékana bíchaa ä nuk sika áamak ettejhua táytek, ínel jíaka:

—¡Señor, emoë jiokolë; bueituk jü emou yáanäu kaa emou huépo yúmala!

²³ Të Áapo Perotau kúakteka ínel jiaahua:

—¡In bíchápe mékka huéiye, Satanás! Kialë nee teítituabáare, bueituk Diosta nokáhuë kaa bitcha, ál-la jume yoremem türëu bíchaa jibba.

²⁴ Huanäi Jesús ä discípulommeu ínel jiaahua:

—Jábetaka junne ino sáu huée bárëtek, kaa áu beutireka áu tóijnake; huanäi ä kúruj püaktiaka ino sáu huéenake. ²⁵ Entok jábetaka junne ä jíapsihua jínëu báareme, ä tárúnake; entok jábetaka junne jü inot ä éä béchibo jíapsihua tárúkame, ä téúnake. ²⁶ Bueituk, ¿jítasu áma téúnake jü yoreme, jum ániat ayukamta yóokateko, juka ä jíapsihua éntok ä tárúkateko? Entok, ¿jaikixsu ára béjtua jü yoreme, ä jíapsihua béchibo? ²⁷ Bueituk

ínapo jü Yoremta Üusi yebijnake, jum simek béppa ujoyorik ín Áchay áttiäpo, entok ä ángelesimmaki. Huanäi hueuhuëpulam am béjtuanake, jita bem yáakau bétana. 28 Tua lütüriapone ínel enchimneu jiaahua, huate ímí aneme, katim kókkonake, ál-la taahuata yúmak Yoremta Üusi réytaka yepsamta bíchakätek.

17

Jesústa täbuiasi ä tahuakäihui

(Mr. 9:2-13; Lc. 9:28-36)

¹ Búsan taahuarim simsuko, Jesús am nüka, Perota, Jacobota, entok Juan ä sailahua. Huanäi am nuk siika, júya káhuit jikahui bempolaim. ² Huanäi bem bíchäpo täbuiasi áu yáuhuak. Ä pújbahua täata bénasi bélojkosi bíttuy; ä sánkohua éntok tósalisi aayuk, machiriata bénasi. ³ Ímíri Moisés entok Elías ámeu yeu machiak, áamak ettejhuaka. ⁴ Huanäi Peero Jesústau ínel jiaahua:

—Señor, ¡türi ito béchibo jü ímí anhuame! Enchi ínel éayo, báij jótamte ímí yáanake: huépülak emo béchibo, senuk entok Moiséjta béchibo, entok senuk Elíasta béchibo.

⁵ Ketune áapörík ä nokayo, namu machiriaka am róptiak. Huanäi jáhui namupo jíkkajituk, ínel jíaka:

—Íri ájária jü ín Üusi ín nákehui. Áamakne al-leiya; áapöríkem jíkkaja.

⁶ Jume discípulom íkái jíkkajakam tónommey jáptek. Huanärim buíau tájti kom kóbatek, tüisi májhueka.

⁷ Huanäi Jesús ámeu rúkteka ámet mámtek, ínel jíaka:

—Jáptëem; entok katem májhue.

⁸ Huanäi bempo jikau remteka, kaabetam bitchak, Jesústa áapolaik jíbba.

⁹ Të chúkula júya káhuit kómam sájako, Jesús ám sáhueka ínel ámeu jiaahua:

—Juka enchim bíchakäu, kaabetem ä téttejhua, ál-la chúkula béja kókkolam násuk juka Yoremta Üusi jábiteko.

¹⁰ Huanäi ä discípulom ä nátemajek, ínel jíaka:

—¿Jatchiaka júntuk jume escriibam ä úttiä tíiya, júka Elíasta bát yebijnakëhui?

¹¹ Jesús am yómmiak, ínel jíaka:

—Lütüriapo, Elías bát yebijnake; huanäi simeta bemelasi yánake. ¹² Tëne ínel enchimneu jiaahua, Elías béja yebissuk, të katim ä täyak, ál-lam simeta bem yáa bárëu áu yáuhuak. Íneli këtchi jü Yoremta Üusi áme bétana jikot yána.

¹³ Huanäi jume discípulom huitti jünëiak, Juan Bautis-tata bétana ä nokaihui.

Jesús táij mukërata tütek
(Mr. 9:14-29; Lc. 9:37-43)

¹⁴ Juka genteta yún anëu am yájako, senu yoreme áu yepsaka tónommey áu kíkteka ínel jiaahua:

¹⁵ —Señor, ín üusi táij múmukemtë nák jiokolë, tüisi jiokot áu bíbicha; bueítuk juebénasi táijpo huehueche, entok juebénasi báapo. ¹⁶ Huanäine jume em discípulommeu ä nüpak, të ímëri én tájtim kara ä tüte.

¹⁷ Jesús ä yómmiaka ínel jiaahua:

—¡Eme nat tómti kat-riam kaita súalëram, entok simekut kaa türik joame! ¿Jauhuey tájtisune ikäi enchimmet ayukamta enchimmet bit yáatinake jáni? Inohuem ä huéria.

¹⁸ Jesús kuttílasi át nésahuek, jü lemooniotachi. Huanäi iri át yeu siika, jü usitachi. Huanäi naateka türilataka taahuak.

¹⁹ Huanäi ä discípulom bempola sékänä Jesústau yájaka, ínel áu jiaahua:

—¿Jatchiaka ítapo kara yeu ä béebak?

²⁰ Jesús ínel ámeu jiaahua:

—Diostat éhuame ilikkik enchim jípure béchibo. Lütüriapone ínel enchimmeu jiaahua, eme mojaasa báchiata béechisi Diostat éátek, iri júya káhuittau ínel jíátek: “Sékänë emo yetcha”, huanäi sékänä áu yécha éiyey. Ínëli enchim béchibo kaita kara yáataka tahua éiyey. ²¹ Të jü ilë béna kökoa lemoonio, ayuunopo entok oraciónimmaki jíba yeu sisime.

Jesús ä mënäu bétana júchi nookak
(Mr. 9:30-32; Lc. 9:43-45)

²² Galiléa buiärapo bempörim aneyo, Jesús ínel ámeu jiaahua:

—Ínapo jü Yoremta Üusi yóremem mámpo tóijna.

²³ Huanärim ä mënake; të báij taahuarim huéy jíabitenake. Huanäi bempo tüisi sirokoka taahuak.

Tiöpo impuestom béjtuahuame

²⁴ Capernaum pueblou am yájako, Perotahuim yájjak, jume impuesto tómita náu totojame, ínel jíaka:

—¿Jü enchim Maestro kaa am bébejtua, jume guoy dracmam?

²⁵ Áapo am yómmiak:

—Jeehui.

Huanäi jóapo ä kibakek, Jesús bát au nookak, ínel jíaka:

—¿Jáchisë ä bitcha, Simmom? Jume ímï buíapo réyesim, ¿jábetasum ä úuhua, juka impuesto tómita: jume bem jóapo uusim, ö jume kaa áma joomem?

²⁶ Peero ä yómmiak, ínel jíaka:

—Jume kaa jóapo joomem.

Huanäi Jesús ínel áu jiaahua:

—Júnëli jume usim jóapo joome béja kaita béjtua.
²⁷ Júnentaka junne, kaa am omtinakë béchïbo, bahuehuë sika anzuelota áman jímma. Huanäi juka kúchuta bát em yeu huíkekäu, Akë ä nüye huanäi ä tem étapokätek. Huanäre áma ä téunake, tómi estaterota. Íkäre nüka am mákka, íno béchïbo entok émo béchïbo.

18

¿Jábesu chë jü yöhue?

(Mr. 9:33-37; Lc. 9:46-48)

¹ Júnaköri jume discípulom Jesústau yájaka, ínelim áu jiaahua:

—¿Jábesu chë júne áma yörisi machi, jum téhuekapo Diosta réy nésahuepo?

² Huanäi Jesús ili usita núnuka, áme násuk ä kétchak.

³ Huanäi ínel jiaahua:

—Lütüriapone ínel enchimneu jiaahua, kaa júchi ili usim bénasi emo nukateko kaibem aman kimunake jum Diosta téhuekapo réy nésahuepo. ⁴ Júnensan jábetaka junne kaa áu buérialeka i ili usi ténasi áu nüyeme, ïri júnen chë yöhue jum Diosta téhuekapo réy nésahuepo. ⁵ Entok jábetaka junne, juka ili usita ilë bénnak ín téhuampo mabetakame, nee mabeta.

¡Jiokot áu huéenake, hua yoreme yore jioptuamtahui!

(Mr. 9:42-48; Lc. 17:1-2)

⁶ 'Jábe junne usi il-lichim nee súaleme, kaa türik am yáatuakame, chë türi éiyey, buru molino tétata kutánaapo át súmaka bahuéu kóm jímmaahuako. ⁷ ¡Jiokot maachi, jume ániat kaa türikuu yore jioptuame béchïbo! Bueítuk úttia júkai ayunakëhui, të ¡Jiokot áu huéenake, hua yoreme yore jioptuamtahui!

⁸ 'Ä junëlitunakey, jume em mámam entok em guókim kaa türikum bíchaa enchi am huéria báareyo, Akë am chúktiaka mékka am guötia. Bueítuk chë türinake, kaa mámaka entok kaa guókeka yü jíapsihuäu em huéenakëhui, të kaa yúmalam mámaka entok yúmalam guókeka táijta kaa tutukëu em jímmaanähui. ⁹ Bueítuk empo, em pusim kaa türik enchi yáatua báareyo, yeuhuë am huíkeka mékka am jímma. Bueítuk chë türinake,

huépülam puseka yü jíapsihuäu em huéenakëhui, të kaa guoyim puseka táijta kaa tutukëu em jímmaanähui.

Kabara täruri ejemplo

(Lc. 15:3-7)

¹⁰ '¡Tüisem át suuhua! Kaabe kía kaitapo am bínnahe, huépülak junne, ímëi ili uusim. Bueituk jume bem ángelesim téhuekapo ín Áchay pújapapo jíbam aane. ¹¹ Bueituk ínapo jü Yoremta Üusi jume emo tärulamene jínëu báreka äbo yebij-la.

¹² '¿Jáchisem ä bitcha? Senu yoreme cienim kabaraka, të huépülak täruko, ¿jachu kaa jume noventa y nuevem tösika júyat náa huée táytinake, huaka áu tärukamta jariaka? ¹³ Të ínëli huémta násuk ä tiakätek, lütüriapone ínel enchimneu jiau báare, chë júne al-leenake, hua kabara áu täruka tēihuakamta bétana, huame noventa y nuevem kaa emo tärukame béppa. ¹⁴ Ínëli kétchi, jü enchim áchay téhuekapo anemta nésau éeri, jume il-lichim ímë aneme, kaabeta áu tärü íaa, huépülak junne.

Jáchisu jíjjikorihua jü hermaano

(Lc. 17:3)

¹⁵ 'Bueituk Cristota súalhuäpo émomak aanik, kaa türük émou ä yáako, empo éntok áapo emepolem aneka, kuttilasë áu nooka. Enchi ä jikkajako, Cristota súalhuäpo émomak anikë yölataka tahuanake. ¹⁶ Të kaa enchi ä jikkajako, huépülak ö guoyimë émomak huéria; bueituk guoyim ö bájim jikkajäpo síme noki lütüriataka tahuanake. ¹⁷ Të bempörim kaa ä jikkajako, iglesiapo náu aneme téjhua. Huanäi iglesiapo náu anim kaa ä jikkajako, jume kaa judíom entok publicanom bénasë ä jípunake.

¹⁸ 'Lütüriapone ínel enchimneu jiaahua, símeta ímë buíapo enchim súmakähui, áman téhuekapo két súmatunake, entok símeta ímë buíapo enchim búttiähui, áman téhuekapo két búttiátunake.

¹⁹ 'Júchine ínel enchimneu jiaahua, eme guoyika, nan-abeu éaka, ímë buíapo jita júne aahuätek, akem ä yáariana, ín Áchay téhuekapo anemta bétana. ²⁰ Bueituk ják junne, guoyika ö bájika ín téhuampo náu anemmaki, huämíne ínapo áme násuk aane.

²¹ Huanäi Peero áu rúkteka ínel áu jiaahua:

—Señor, ¿jaikisisune ä jikorinake jáni, juka ín hermaano kaa türük inou ä yáako? ¿Guoy búsanisi?

²² Jesús ínel áu jiaahua:

—Èe; kaa guoy búsanisi jíbba, ál-la setenta guoy búsanisi.

Jume guoyika huikiriame

²³ 'Īari béchibo jü téhuekapo réy nésaui senu réyta benna. Īri jume áu tékipanoame núnnuk, bempörim juka bem huikiriäu am jünerianakë béchibo. ²⁴ Huanäi cuentam ä jo táyteko, huépülaka áu yeu tóijhuak, guoj mamni mil talentom ä huikiriame. ²⁵ Īri kara áu béjtuaka taahuak. Huanäi ä tekohua át nésehuek ä nénkinä béchibo, ä jubiahua, ä üusihuam, entok simeta ä áttiahua, junëli ä huikiriäu béjtuanä béchibo. ²⁶ Huanäi jü tekipanuario ä tekobeu tónommia kíkteka, tüisi jiokot áu nookak, ínel jíaka: "In teeko, yánti jíapsekë nee boobíchaihui. Ínapone simeta enchi béjtuanake." ²⁷ Huanäi jü tekipanuariota teeko, jíapsi sóokteka ä búttiatebok, entok ä huikiriäbet ä jiokorek. ²⁸ Huanäi yeu sika, senuk tékilpo ä jáläihua téuhuak, cien denariom ä huikiriamta. Huanäi kutánapo át chátuka ä jíabi mëay, ínel áu jíaka: "¡Juka em nee huikiriähuë nee bejtua!" ²⁹ Huanäi jü tekohuäpo ä jáläihua, guókpo áu tónommia kíkteka, tüisi jiokot áu nookak, ínel jíaka: "Yánti jíapsekë nee boobíchaihui. Ínapone simeta enchi béjtuanake." ³⁰ Të áapo kaa báarek, ál-la carcelpo ä yéchatebok, juka ä huikiriäu ä béjtuäu tájti. ³¹ Jume áamak tekipanuariom juka áma huémta bíchaka, tüisim sirokaka taahuak. Huanärim bem yöturibeu sájaka ä ettejhuariak, juka simeta áma yeu sikamta. ³² Huanäi ä tekohua ä núnuka, ínel áu jiaahua: "¡Tekipanoalero kaa tü yóreme! Simeta huaka em nee huikiriäune enchi át jiokorek, inou enchi jiokot jíakä béchibo. ³³ ¿Jachë kaa két ínëli ä nák jiokoli máchiakay, juka em jáläi, enchi ín nák jiokolekä bënasi?" ³⁴ Huanäi ä tekohua omteka, jume yore bébebame mámpo ä tójjak, simeta ä huikiriäu ä béjtuäu tájti.

³⁵ Jesús ínëli jiaahuak:

—Ánëli ketchi, jü téhuekapo ín Átchay két ínëli enchim yáanake, juka enchim béj-reka ayukamta kaa chíkti jíapsimak enchim ä jioköreko juka em hermanota.

19

Jesús divorciota bétana am majtia

(Mr. 10:1-12; Lc. 16:18)

¹ Chúkula Jesús ikäi nokta noksuka, Galiléa buiärapo yeu sika, Judea buiärau bíchaa siika, Jordán bathue huáyтана. ² Juebenara gente áa sáu sájjak. Huämíri jume kókoreme tütek.

³ Huanärim áu yájjak, jume pariserom, ä jioptua báreka, ínel jíaka:

—¿Jachu yoremta béchibo türi jáni ä jubi ä jímmaanakhui, kía jita béchibo junne?

⁴ Áapo am yómmiaka ínel jiaahua:

—¿Jachem kaa ä nok-la, juka jiojteta? Bueituk júnakoy ániata naateyo, “outa entok jámutta yáuhuak”. ⁵ Entok két ínel jiaahua: “Íari béchibo jü yoreme ä áchayhua entok ä áyehua tósika, ä jubibeu rúkteka áamak jíapsinake. Huanärim íneli huépülak náu takahuanake.” ⁶ Júnelim béja katim náapat guooyi, ál-lam náu huépülak takaanake. Juka Diosta náu rúktiakhui éntok, jü yoreme kaibu am náikimtenake.

⁷ Inëlim áu jiaahua:

—¿Jatchiaka jüntuk Moisés ä jímmaaka divorcio jiösiata ä mák nésahuek?

⁸ Áapo ínel ámeu jiaahua:

—Enchim námakak jíapsekä béchibo jü Moisés junëli ä yáatebok, jume enchim jáamuchim enchim guötianake bétana. Të tua kësampo naateka kaa junëli huéiyey.

⁹ Ínapone ínel enchimneu jiaahua, jábe ä jubi täbui yoremamak áhuä náyotek ára ä jímma. Kaa ä junëlituko, ä jubi jiösia divorciota ä mákaka täbui jubekátek, adulterio kúlpata jípureka tatahua; entok jábe juka jímata jubekame két jíba júkai kúlpata huériunake.

¹⁰ Huanäi ä discípulom ínel áu jiaahua:

—Ä inëlitunakey, kaa áma huétche, jü emo jubiahuame.

¹¹ Huanäi Áapo ínel ámeu jiaahua:

—Katim simetaka áma yuuma, ä mabet béchibo, ál-la huame Diosta bétana jünee huamta mabetame. ¹² Bueituk huate yoremem jauhuey júne kaa jujube; bempo júnel yeu tómtila. Huate entok tua káponim, yoremem ínel am yáalä béchibo; huate entok bempo ínel emo yáala, kaitat obisi éaka, juka Diosta tékil joo béchibo. Juka íkai mabetakame áma áu yumäu jüneriaka ä yáanake; jíba türi éläposu jauhuey júne kaa jubnake.

Jesús tühuata ili usim mákka

(Mr. 10:13-16; Lc. 18:15-17)

¹³ Huanäi ili usim áu tóijhuak, áme béppa mámtaka Diostau am buanianaké béchibo; të jume discípulom kutti ámet nónokak, Jesústa kaa múksi bíit íaaka. ¹⁴ Të Jesús ínel ámeu jiaahua:

—Akem am tójja Jume ili usim éläposum ínou kannake. Katem júkai am úhua, bueituk Diosta téhuekapo réy nésauta, bempom ä áttiak.

¹⁵ Huanäi áme béppa mámtaka yeu siika, jum ä aneipo.

Jü riko jübua yõtume

(Mr. 10:17-31; Lc. 18:18-30)

¹⁶ Huanäi senu áu yepsaka ínel áu jiaahua:

—Türi Maestro, ¿jita tühuatasune yáanake jáni, juka yü jíapsihuamta jípu béchibo?

¹⁷ Áapo ínel áu jiaahua:

—¿Jatchiake nee türi tíiya? Kaabe éntok türi, Dios jíbba. Të empo jíapsita ayukáu kibak bárëtek, Diosta nésahuim, Akë am ëeria.

¹⁸ Júnel áu jiaahua:

—¿Jíta nésaurim?

Huanäi Jesús ínel áu jiaahua:

—Katë yore súhua. Jubekë kaa täbuimak jíapsa. Katë ékbua. Katë kía jábetat nooka. ¹⁹ Juka em áтчay éntok em áiye, Akë am yöre; éntoke juka emo bénasi yoremta emo benasë ä ériaka ä bínnake.

²⁰ Jü jübua yõtume ínel áu jiaahua:

—Íkai simetane ëeriala ín usitukäpo naateka. ¿Jita éntok júchi ínou bëye?

²¹ Jesús ínel áu jiaahua:

—Empo tua lútula jíapsi bárëteko, sikë juka simeta em jípurëu nénkaka, poloobem ä miika. Huanäre äbo sika ino sáu huéiye. Inëlë simeta joaka, áman téhuekapo ä jípunake, juka juebenak béj-remta.

²² Íkai jíkkajaka jü jübua yõtume, kaa al-leaka siika; buëituk yún jita jipurey, rikutukay.

²³ Huanäi Jesús ínel ámeu jiaahua, ä discípulommehui:

—Tuane lütüriapo ínel enchimmeu jiaahua, tepa obiachi jü riko jum téhuekapo réy nésahueu kibak béchibo.

²⁴ Júchine ínel enchimmeu jiaunake, chë júne kaa obiachi jü kameyo jikia pusimpo áman ä huéenakë béchibo, juka rikota téhuekapo Diosta réytaka nésahueu huéenake béppa.

²⁵ Jume discípulom íkai jíkkajaka, tepam guómtilatata taahuak, ínel jíakari:

—¿Jábesu éntok béja ára jínëutaka tahuanake jáni?

²⁶ Huanäi ám bíchaka Jesús ínel ámeu jiaahua:

—Jume yoremem béchibo ïri tepa obiachi; të Diosta béchibo kaita obiachisi maachi.

²⁷ Huanäi jü Peero ä yómmiaka, ínel áu jiaahua:

—Señor itapo ëni, simeta itom jípurëu tóij-la; huanäite emo sáu kaate. ¿Jítasute, én, jípunake?

²⁸ Huanäi Jesús ínel ámeu jiaahua:

—Tua lütüriapone ínel enchimmeu jiaahua, júnakoy béja simeta bemelasi tahuako, ínapo Diosta Üusi tua réytaka

bankot yejteko jum símek béppa uyyorikuu, eme ino sáu rejtilame, ámanirem két jume dooce rey bankommet jote-nake. Jume Israelta dooce tribum béchibem jueezimtumake. ²⁹ Jábe junne juka ä jóuhua, ö áamak huéeri, ö ä áchayhua, ö ä áyehua, ö ä jubiahua, ö ä usihua entok buíata, ín téhuam béchibo ä tójakame, cientota béekisi áa béppa ä mabetnake, Diosta bétana, éntok két juka yü jíapsihua. ³⁰ Të juebénaka bát kateme chúkulam kannake; jume chúkula kateme éntok bát kannake.

20

Párasim etpo tekipanuame

¹ 'Jü téhuekapo réy nésauri éntok áchayhuari yoremta famiiliaka bénna. Íri kethueytana yeu siika, tekipanuar-
iom tákia báreka, ä huajpo páras takam chúktianakeme. ² Huanäi am tákiaka ámemak áu nok tütek, senu táapo huépul denariota am béjtua rókaka. Huanäi ä huajpo párasim ayukäu am bíttuak. ³ Chúkula kethueytana bátanim ják jiaj júchi yeu siika. Huanäi huatem bitchak, kaita joaka, plaazapo jokame. ⁴ Huanäi ínel ámeu jiaahua: "Emem ket áman kaate, jum huajpo párasim ín él-lähui. Ínapone juka tua enchim kobanakeu enchim béjtuanake." Huanäi bempo áman sájjak. ⁵ Abe lúl-la yejtey júchi yeu siika, entok kúpteyo abe bájim jiaj; huanäi két alë bénasi aayuk. ⁶ Entok abe mamnim jiaj júchi yeu siika. Huanäi huatem kaita joame téaka, ínel ámeu jiaahua: "¿Jatchi-akasem kaita joaka síme táapo ímí aane?" ⁷ Bempo éntok ínel áu jiaahua: "Bueítuk kaabe itom tákiala." Huanäi áapo ínel ámeu jiaahua: "Emem két áman kaate, jum huajpo párasim ayukähui; huanäine juka tua enchim kobanakeu enchim béjtuanake." ⁸ Huanäi tukariu yúmako, jü yöturi huajpo párasim áttiakame, ä móoromabeu ínel jiaahua: "Jume tekipanuame núnuka am béjtua, huépul taahuata, jume chúkula naatekame bátchu, jume bát naatekammeu tájti." ⁹ Huanäi jume abe mamnim jiaj áman yájakähui, hueepulakam huépul denariota mabetak. ¹⁰ Jume bát tékiliu kimukame áman yájaka chem yún emo béjtua máchiley; të bempom két hueepulakam huépul denariota mabetak. ¹¹ Huanärim ä mabetaka éhuil náu nookay, juka famiiliatau yöturita bėj-reka, ¹² ínel jíaka: "Ímëi chúkula kimukame senu orata jíbam tekipanuala, éntoke jíba ito bénasi am béjtuala, ¡táttareka entok bétte tékilta síme táapo itom yáalatuk junne!" ¹³ Huanäi áapo am yómmiaka huepülakuu ínel jiaahuak: "Amigo, kaitane enchi úuhua. ¿Jachune kaa nokta émomak yáhuak, huépul denariota

enchi béjtua rókaka? ¹⁴ Juka em áttia nükë siime; të ikäi chükula kibakekamtane em mabetakäu béekiknä béjtua báare. ¹⁵ ¿Jachune kaa lütüriata jípure, juka ín áttia ín yáa bárë páman ín yáanakëhui? Ö, ¿empo envidiata jípure jäni, ín tü yóremtukä béchïbo?” ¹⁶ Ínëli jume bát kateme chükulam kannake; të jume chükula kateme, ímëi bát kannake. Bueitukim juebenna, jume núnurim; tërim ilikki, jume yeu púarim.

Jesús ä muknakeu júchi jüneriatebok

(Mr. 10:32-34; Lc. 18:31-34)

¹⁷ Jesús buere joära Jerusaléniu jikau sika, ä dooce discípulom naatepola am núnnuk. Huanäi böot huéeka ínel ámeu jiaahua:

¹⁸ —Ímíte Jerusaléniu jikau kaate. Ínapo jü Yoremta Üusi éntok jume tiöpopo chë nésahueme entok escribam mámpo tóijna. Huanärim nokta át chúpanake, ä mënä béchïbo, ¹⁹ entokim kaa judíom mámpo ä tóijnake. Jiokochim ä joaka ä bemmuchanake. Huanärim kúrusit ä poponnake; të báij taahuarim huéy jábitenake.

Jacobota entok Juanta áye aahuähui

(Mr. 10:35-45)

²⁰ Huanäi jü Zebedeota üusim áiye ä asoammaki Jesústau rúkteka, áu tónommia kíktek. Huanäi senu huémta áu aahuak. ²¹ Áapo ínel áu jiaahua:

—¿Jítasë huáatia?

Jü jámut ä yómmiak:

—Ímëi ín guoy asoam, ámechë nésahue, bueituk réytaka em nésahuepom émomak jotenake, huépülaka bátatana, senuk éntok míkötana.

²² Huanäi Jesús ä yómmiaka ínel áu jiaahua:

—Katem jüneiya jita enchim aahuähui. ¿Jachem juka báasopo ín jinakeu ára ínomak jëye? ¿Jachu emëe juka jiokot anhuamta ín innënakeu ára ínomak ä innëa?

Huanäi bempo ä yómmiak:

—Jeehui, ámate yuuma.

²³ Áapo ínel ámeu jiaahua:

—Lütüria báasopo ín jinakeu ára enchim jïnakëhui, entok juka jiokot anhuau ín innënakeu arem ínomak ä innëa. Të senuk bátatana entok míkötana, ino náapo jábem jotenakëhui, kanne ínapo ä jípure, juka jábem ín ä máknakëhui; ál-la jü ín Átchay áma am näikiala, jume jári béchïbo yeu púarim.

²⁴ Jume guojmamni disciipulom íkái jikkajaka ámehuim oomtek, jume guoyika emo sailakammehui. ²⁵ Huanäi Jesús am núnuka ínel ámeu jiaahua:

—Jüneäem, jume yäura tékiata naciónimmeu jípureme, bem nésahuepom úttiapo kaa türihuahanta ámeu johua, entok jume buéresi emo jípureme úttiapom áme béppa nésahue. ²⁶ Të enchim násuk kaa ínëlitunake, ál-la hua enchim násuk áu yõ joame, ìri jume huatem nésauta jorianake. ²⁷ Bueituk jábe enchim násuk bát huériata jípu báareme, ìri huatem bétuk áu jípunake, nésauta am joriaka. ²⁸ Ínapo jü Yoremta Üusi äbo yepsak, kaa nésauta jabeta nee jooria iaaka, ál-la simem nésauta joria báreka; entok simem béchibo muk báreka ä jíapsi tójjak, juebenam jinëu báreka.

Guoy liliptim bíchaka taahuak

(Mr. 10:46-52; Lc. 18:35-43)

²⁹ Jum pueblo Jericópo bempörim yeu sájako, juebena gente áme sáu sájjak. ³⁰ Jesústa áma huam huéy, guoy liliptim böo mayoat jokay. Huanäi ä jikkajakam kusisi cháchayek, ínel jíaka:

—¡Señor, Davidta Üusi, itomë nák jiokolë!

³¹ Jü gente éntok ámet kutti nónokak, kaa múksi am jiau sáhueka; të bempo chë júne úttiaka chaayey, ínel jíaka:

—¡Señor, Davidta Üusi, itomë nák jiokolë!

³² Huanäi Jesús kíkteka am núnuka, ínel ámeu jiaahua:

—¿Jítasem enchimmeu nee yáa ia?

³³ Bempo ínel áu jiaahua:

—Señor, itom pusimte étapo ia.

³⁴ Huanäi Jesús am jiokoleka, pújpo ámet mámtek. Huanärim sep bíchaka taahuak, entokim áa sáu sájjak.

21

Yólataka Jesústa buere joära Jerusaléniu kibakëhui

(Mr. 11:1-11; Lc. 19:28-40; Jn. 12:12-19)

¹ Buére jóära Jerusaléniu jëla am kateyo, jum pueblo Betfagéhuim yájjak, káhui Oliivou kaa mékka. Huanäi guoy disciipulom áman bíttuak, ² ínel ámeu jíaka:

—Íli jóära itobeu kátekáhuem kaate. Huanärem buruta áma chákamta téunake, ili buruta jípuremta. Akem am búttiaka äbam huéria. ³ Të jábeta jáchin enchimmeu jia, ínëlem áu jiaunake: Jü Señor am huátia; läutite äbam nóttianake.

⁴ Síme ìri yeu siika, áhuä chúpanakë béchibo, juka profetata nokakähui, ínel ä jíako:

⁵ Inëlem áu jiaunake, jü buere jóára Siónpo jóakammehui:
 “Ímī emou huéiye, jü em réy,
 kaa áu chēhualēka, buru jámuttat yetsimeka,
 ili buuru animal asoari ára púaktemtachi.”

⁶ Huanäi jume discípulom áman sájaka, Jesústa nésahuekā páman ä yáuhuak. ⁷ Huanärim juka buru jámutta nüpak, entok juka ili buruta; ímirim jume bem mántom áme béppa óorek. Huanäi Áapo áme béppa yejtek. ⁸ Jü gente éntok tüisi juebénakay. Huanärim bem mántom bööt tósakay; huate éntok júya sáhuatam chúktiaka bööt ä huáttiasakay. ⁹ Jü gente bát kateme entok áa sáu kateme chayekam ínel jiaahuay:

—¡Buéresi al-leehuame Davidta Üusi béchībo! ¡Jü Señorta téhuampo äbo huéeme, tüisi buére al-leehuame áa béchībo! ¡Jikat bétana huéiye, jü buére al-leehuame!

¹⁰ Jerusaléniu ä kibakeko, síme áma jóakame tüisim al-leaka áu yeu sájjak, ínel jíaka:

—¿Jábesa íri?

¹¹ Huanäi jü gente ínel jiaahuay:

—Íri Jesús, jü profeeta pueblo Nazaret Galiléa buiärapo joome.

Tiöpopo kaa türik joame yeu béebak

(Mr. 11:15-19; Lc. 19:45-48; Jn. 2:13-22)

¹² Jesús jum Diosta tiöpopo kibakeka, símem jita áma nénenkame entok jita áma jínnume yeu am béebak, entok jume tómita áma nakuliame mesam am móbektiriak, entok guókohuim nénenkame sila-bankom mékka am huötiriak.

¹³ Huanäi ínel ámeu jiaahua:

—Ínel jiojteri: “Jü ín káari, oración áma jojohua kári ti téhuaana”; të eme, tómi lak-ron káu guójoriata bēnasem ä jípure.

¹⁴ Huanärim jum tiöpopo áu yájjak, jume liliptim entok lolöim; huanäi am tütek. ¹⁵ Të jume sacerdotem chē nésahueme entok escriibam, juka buéresi jita ä joäu ä bíchaka, entok jume usim tiöpopo chay nokaka ínel jíame: “¡Buére al-leehuame Davidta Üusi béchībo!”, huanärim oomtek. ¹⁶ Huanärim ínel áu jiaahua:

—¿Jachē am jíkkaja, juka ímēi nokāhui?

Huanäi Jesús ínel ámeu jiaahua:

—Jehui. ¿Jachem jauhuey júne kaa ä nok-la, juka jiojteta? Bueituk íneli jiaahua:

Jume ili usim entok jume chēyeme tempo, ímēri chē yúmalasi enchi am yörinakē béchībo tüise am buiktuala.

17 Huanäi buére jóäraapo am tójaka yeu siika, pueblo Betaniau bíchaa; huanäi huämi taahuak.

Chuna óguotat bétte nooki

(Mr. 11:12-14, 20-26)

18 Kethueytana buére jóärau nótteka tébäurek. 19 Chuna óguota böo mayoat huéekamta bíchaka, áu rúktek; té kaita át téhuak, kía sáhuam jíbba. Huanäi ínel áu jiaahua:

—¡Jauhuey júne kaa júchi takanake!

Huanäi sep huaakek, jú chuna óguo. 20 Jume discipulom íkái bíchaka, buére éakam át guómtilatata ínel jiaahuay:

—¿Jáchisu íri chuna óguo sejchúkti huaakek?

21 Jesús am yómmiaka ínel ámeu jiaahua:

—Lútüriapone ínel enchimneu jiaahua, eme Diostat éaka kaa kóm éátek, katem kía íkái chunammeu ín yáakäu jíba ára jo éiyey; ál-lem ínel áu jíakátek, í júya káhuui: “Sóokteké bahuéu emo jímma”, huanäi junéli áu yáa éiyey.

22 Símeta oraciompo súaleka enchim aahuäu, akem á mabetnake.

Jesústa yäura

(Mr. 11:27-33; Lc. 20:1-8)

23 Tiöpou ä yepsako, jume chë áma nésahueme entok jume pueblopo yoiyöturi nésahueme Jesústahuim rúktek, huatem ä majtiayo. Huanärim ínel áu jiaahua:

—¿Jíta yäuratasë jípureka íkái johua? Entok, ¿jábeseu enchi ä mákkak, íkái yäurata?

24 Jesús am yómmiaka ínel ámeu jiaahua:

—Ínapone két enchim temajnake. Enchim nee yómmiako, ínapone két enchim téjhuaanake, jita yäurata jípureka íkái ín joähui. 25 Jú Juanta yore batöahui, ¿jákübosu huéiye? ¿Téhueka bétana, ö yoremem bétana?

Huanäi bempo náu nookay, ínel jíaka:

—Bueituk téhueka bétana ti itom jiayo, Áapo ínel ítou ji-aunake: “¿Jatchiaka júntukem kaa ä súalek?” 26 Yoremem bétana ti itom jiay éntok, pueblotata májhue; bueituk símetakam Juanta profeetapo jípure.

27 Huanärim Jesústa yómmiaka ínel áu jiaahua:

—Katte júneiya.

Huanäi Áapo két ínel ámeu jiaahua:

—Ínapone két kaa enchim téjhuaanake, jita yäurata jípureka íkái ín joähui.

Guoy usiarim ejemplo

28 Jesús ínel ámeu jiaahuak:

—Të, ¿jáchisem ä bitcha? Senu yoreme guoyim üusekay. Jü huépülakuu rúkteka ínel áu jiaahua: “In üusi, i taahuarichë áman párasim ayukäpo tekipanua.” ²⁹ Áapo ä yómmiaka ínel jiaahua: “¡Kanne báare!” Të chúkula áu temajeka ä éäpo nótteka áman siika. ³⁰ Jü senukuu rúkteka két ínel áu jiaahua. Huanäi áapo ä yómmiak, ínel jíaka: “Jehui, Señor, ámanne huéenake.” Të kaa áman siika. ³¹ Jume guoyika sáihuakame, ¿jábesu ä áchay nésahui yáuhuak?

Bempo ínel jiaahua:

—Jü bát sáihuakame.

Huanäi Jesús ínel ámeu jiaahua:

—Lútüriapone enchim téjhua, jume publicanom entok jume jáamuchim júyapo yorememmak rejteme enchim-pachim áman kaate, jum Diosta réytaka nésahuëhui. ³² Bueituk Juan enchimmeu yepsak, böot lútula huémta huériaka; të katem ä susualek. Të jume publicanom entok jume jáamuchim júyapo yorememmak rejteme, ímëi ál-la ä susualek. Eme éntok íkái bíchaka junne, katem emo jíapsi kúaktiak, ä súal béchibo.

Jume kaa tü yóreme tekipanualerom

(Mr. 12:1-12; Lc. 20:9-19)

³³ 'Akem ä jíkkaja, juka täbui ejemplota: Yoreme familiakamta bétana. Ä huajpo páras óuguom jábuaka am kóräituak. Párasim áma bähua nunühuamta yáaka, tétam náu cháiyak, mejikat tájti simeta bít béchibo.

'Huanäi huatemmeu ä perentaka, mékka bíchaa siika. ³⁴ Huanäi páras takam chúktianäu yúmako, jume ä sáhuëhuim áman bíttuak, ä huajpo párasim suayam-mehui, juka huajpo yeu huémta am mabet iaaka. ³⁵ Të jume tekipanualerom jume áman bíttuarim buíseka, huépülakim tüisi kókosi yáuhuak; senuk éntokim mëak; senuk éntokim tétammey mámaasuk. ³⁶ Júchi Bénasi ä sáhuëhuim chë búrum áman bíttuak; të jume tekipanualerom jume bát áman bíttuahuakame Bénasim am yáuhuak.

³⁷ 'Íkái simeta yeu simsü násuku, ä üusihua áman bíttuak: “In üusi ál-lam yörinake”, ti jíaka. ³⁸ Të jume tekipanualerom, juka huajta áttiakamta üusi bíchaka, náhuim ettejhuaka ínel jiaahua: “Íri jü símek áttiaka tahuaseme. Binem kaate; atä mënake. Huanäite ítapo símemak tahuanake.” ³⁹ Huanärím páras etpo yä huíkeka ä mëak.

⁴⁰ Jü yöturi páras etta áttiakame yepsakätek:

—¿Jáchisu am yáanake jáni, jume tekipanualerom?

⁴¹ Inëlim áu jiaahua:

—Jume kaa türik jíápsekame, kaa am jiokoleka am súanake. Huanäi juka páras etta tattäbuim mámpo ä töijnake, bueítuk tiempota yúmak ä mabet éäu, ä béjtuanä béchïbo.

⁴² Jesús ínel ámeu jiaahua:

—¿Jachem jauhuey júne kaa ä nok-la, juka Diosta noki jïojteta? Ínel jiamta:

Jume káateme, juka tétatam türik yeu tahuariak.

Íri téta éntok ejkinapo nahuataka yeu simla.

Jü Señor íkái yáala.

Íri itom bíchäpo buériasi maachi.

⁴³ Huäri béchïbone ínel enchimieu jiaahua, jü Diosta réy néosauritem úhuana. Huanäi täbui gente ä mákna, Diosta éä páman türik taka báareme. ⁴⁴ Jábetaka junne, íri tétata béppa huéhekame jámtiatunake; të jü téta senuk béppa kóm huéhekätek jótasi ä tutujnake.

⁴⁵ Ä ejemplom jíkkajaka jume sacerdotem tiöpopo chë néshueme entok jume pariserom jünéakam taahuak, bempörim bétana ä nokaihui. ⁴⁶ Të jáchin bem ä buíjnakeu áachim ä jariay; tem pueblota májhuey, bueítuk bempom ä profeetatukä bétana ä täyay.

22

Pajko bóoda ejemplo

¹ Jesús am yómmiaka júchi ámeu nookak, ejemplommei, ínel jíaka:

² —Jü Diosta téhuekapo réy nésauro, senu réyta bóoda pajkota yáakä bénnä, ä üusi béchïbo. ³ Huanäi ä sáhuëhuim náasam bíttuak, bóodau néjunrim núnu béchïbo; të ímëi katim áman kat bábarek. ⁴ Huanäi júchi huatem ä sáhuëhuim áman bíttuak, ínel jíaka: inëlem ámeu jiaahua, jume néjunrimmehui: “In toorom entok animaalim áahuikam súasuri; buáhuamtane béja yáatebosula. Síme béja huéchiapo óorek. Bóodahuem äbo kaate.” ⁵ Të bempo kaa áman kat báreka sájjak, senu ä huasau bíchaa, senu éntok ä tékil bí báreka siika. ⁶ Huate éntok, jume áman sáyhuakame buíseka, kökosi am yáaka am súuhuak. ⁷ Jü réy íkái jíkkajaka öomtek. Huanäi ä yún sontarom áman bíttuaka am súatebok, jume huatem mëakame entok bem jóära am táariak. ⁸ Huanäi ä sáhuemmeu ínel jiaahua: “Jü pajko bóoda béja yúmalasi huéchiapo óorek; të jume néjuntaka áman kannakeu katim áma náikiapo yúmalatukay. ⁹ Ámanem kaate, jume böom

päkun bíchaa yeu katemmechi. Huanärem simem enchim tíäu bóodau núnnu.”¹⁰ Huanäi jume sáyhuame böommet yeu sájjak. Simem jume bem tíakähuim náu tójjak, tü yóremem entok kaa tü yóremem. Huanärim áma tápunak, jume bóodau néjunrim.

¹¹ Huanäi jü réy áman kibakek, jume néjunrim bíchaka senu yoremta áma téuhuak, kaa bóoda súpem súpékamta.

¹² Huanäi ínel áu jiaahua: “Amigo, ¿jáchise äbo kibakek, kaa bóoda súpem súpéka?” Huanäi áapo kaa jáleka taahuak. ¹³ Huanäi jü réy ínel ámeu jiaahua, jume sáyhuammehui: “¡Akem ä súmma, guókpo entok mámpo! Huanärem päkun bíchaa ä jímma, kut huathuattëhui. Huämíri buannake, támim kumeka.” ¹⁴ Bueituk juebenamme jume núnurim; tem ilikki jume yeu púari.

Yäura impuestom

(Mr. 12:13-17; Lc. 20:20-26)

¹⁵ Jume pariserom sájaka náu ettejhuak, kaa ínel ä éäpo jita ä nokay ä jaatia báreka. ¹⁶ Bem discípulomim áu jaasek, herodianommaki, ínel jáaka:

—Maestro, jüneate lütüriata em türëhui, éntoke lútula lütüriay Diostau bíchaa huémta am majtia; éntoke kaabeta bétana emo suaya, bueituk juka yoremta, ä júlëbënapo, katë ä bíchaka át suuhua. ¹⁷ Enë itom téjhua: ¿Jáchise ä bitcha? ¿Jachu türi jáni rey Césarta impuestom béjtua béchïbo? Ö, ¿ëe?

¹⁸ Të Jesús jünéaka kaa tü éehuamta bem jípurëhui, ínel ámeu jiaahua:

—Emëe kaa tü yórememtaka emo tü joame. ¿Jatchiakem nee jioptua báare? ¹⁹ Nechem ä bíttua, juka impuesto tómita.

Huanäi bempo huépul denariota áu buíssek. ²⁰ Huanäi ínel ámeu jiaahua:

—¿Jábësa pújbak, entok jábesam téhuak, jume tómit jïojterim?

²¹ Bempom ä yómmiak:

—Césarta pújba.

Huanäi Áapo ínel ámeu jiaahua:

—Juka Césarta áttia, Césartem ä mákka; juka Diosta áttia éntok, Diosta.

²² Íkai jíkkajakam buére ëeak. Huanärim ä tójaka sájjak.

Kókkolam jábitë bétana nátemaijhuame

(Mr. 12:18-27; Lc. 20:27-40)

²³ Huäri taahuarichi jume saduceom áu yájjak. Ímëri katim ä súaley, juka kókkohuaka júchi jábitehuamta. Huanärim Jesústa nátemajek, ínel jáaka:

²⁴ —Maestro, Moisés ínel jiaahua, jábetaka junne kaa üuseka mukukátek, ä sailahua juka jámut jókoptulata ä nüpo yúmala. Huanäi át usiakátek, ímëri ä saila mukilatachim näikiatata tatahua. ²⁵ Yoremem guoy-búsanika, emo sailaka ito násuk aaney. Huépülaka bát juubek, të kaa üuseka muukuk. Huanäi ä jubi ä sailabeu tö muukuk. ²⁶ Ínëli kětchi jü chúkula huéeme entok jü bájikun huéeme, guoy-búsanim yumäu tájtim kókkok. ²⁷ Chúkula símem kókkosuk, jü jámut két muukuk. ²⁸ Jume kókkolam jábiteko, jume guoy-búsanika ä jubekáihui, ¿jábesu júntuk íkái jámutta jubeka tahuanake jáni?

²⁹ Huanäi Jesús am yómmiaka ínel ámeu jiaahua:

—Jiop-läem, juka Diosta noki jiojteta entok ä úttiära kaa täyaka. ³⁰ Bueítuk kókkolam jábitëpo, kaabe jubnake entok kaabe jubtuana; bueítuk téhuekapom Diosta ángelesim bénasi jápsinake. ³¹ Të jume kókkolam jábitenake bétana, ¿jachem Diosta nokakäu jiojterita kaa nok-la, ínel ä jiäpo?: ³² “Ínapone Abrahamta Dios, entokne Isaacta Dios, entokne Jacobta Dios.” Dios kaa kókkolammeu Dios, ál-la jáápsammehui.

³³ Jü gente ä nokihua yore majtiahuamta jákkajakam akim ä úttiley.

Jü buére nésauro

(Mr: 12:28-34)

³⁴ Huanäi jume pariserom ä jákkajak, Jesústa jume saduceom kaita am noktuakáhui. Huanärim huépülay bénasim emo náu tójjak. ³⁵ Senu ámemak joome, Moiséjta ley am mamajtiáihui, ä nátemajek ä jioptua báreka, ínel jáaka:

³⁶ —Maestro, ¿jita nésaurosu chë yörisi maachi, jum Moiséjta leypo?

³⁷ Jesús ínel áu jiaahua:

—“Dios em yöturië náknake, síme em jápsiyi, entok síme em espírituyi, entok síme em éerimmeyi.” ³⁸ Íri ínel jü tua bát huéeme entok jü nésauro chë yörisi maachi. ³⁹ Jü chúkula huéeme éntok két alë bënna: “Juka emo bénasi yorentë náknake, em emo náké bénasi.” ⁴⁰ Ímëi guoy nésaurommet huíjjüte, jü Moiséjta ley entok jume profetam jiojteri.

¿Jábesu Cristota üusek?

(Mr: 12:35-37; Lc: 20:41-44)

41 Jume pariserom ketune náu aneyo, 42 Jesús am nátemajek ínel jíaka:

—Cristota bétana, ¿jáchisem éiya? ¿Jábesä üusek?

Ínelim áu jiaahuak:

—David ä üusek.

43 Huanäi Áapo ínel ámeu jiaahua:

—¿Jatchiakasu júntuk David, Espíritu Santota úttiäray nokaka, “Señor”? Ti ä téhuak, ínel jíaka:

44 Ínel jiaahuak jú Señor ín Señortahui:

“In bátatanë yejte,

jume enchi béj-reka kateme em guókim bétuk nee am órëu tájti.”

45 David “ín Señor” ti ä téhuak. ¿Jáchisu júntuk ä üussitunake?

46 Kaabe ára ä nok yómmiaka taahuak; entok huäri taahuarit naateka kaabe júchi ä nátemajek.

23

Jesús pariserom nätua

(Mr. 12:38-40; Lc. 11:37-54; 20:45-47)

1 Huanäi Jesús gentetau nookak, entok ä discípulommehui, ínel jíaka:

2 —Jume escriibam entok pariserom, Moiséjta bénasim yäurata jípureka emo bíttebo, juka Moiséjta leypo huatem majtiahuäpo. 3 Íneli símeta huaka enchimneu nokaka enchim ëria ïau, akem ä ëria, éntokem ä yáuhua. Të juka kaa tüisi aneka bem jiapsäu, katem ä joo báare; bueítuk bempom senu huémta yore majtia, tem tábuiasi jíapsa. 4 Bueítuk änaatam súsuma béttesi maachik entok kara huériutumta, yoremem jénommetchim am öore; të bempom huépul sútuy júnem kaa át jálo-jálojte. 5 Ál-lam símeta bem joäu johua, yoremem bétana emo bít ïaaka; bueítuk Diosta nooki jiojteta kóba mejëku entok mám tébiapom ä jípureka, sëbem bem mánto súpem béppa chátcha. 6 Entokim pajkopo násuk joka jíbuáhuamta türe, jum sinagogampo entok bankom bát jokammet bem jotenakëhui, 7 entok pláazapo bem tebotuanähui, entok huate yoremem bétana, “¡Maestro, Maestro!”, ti ámeu jíayhuamta.

8 “Të emëe, katem “kóba yöhue” ti emo téhua ïaa; bueítuk huépülaka enchimneu kóba yöhue, jú Cristo; eme éntok símetaka emo saylak. 9 Katem jábeta “ín Átchay” ti téttehua báare ímí buíapo; bueítuk huépülak jíbate Áchayek, juka téhuekapo kátekamta. 10 Katem “Maestro” ti emo téhua ïaa; bueítuk huépülaka enchimneu Maestro,

jü Cristo. ¹¹ Jü enchim násuk chë yörisi maachi, ìri enchim nésauta jorianake. ¹² Bueituk jü jikau áu tóboktéame, kóm tahuariana; të jü bétuk áu jípureme éntok, jikau tóboktiana.

¹³ 'Të, jjiokot maachi enchim béchïbo, escriibam entok pariserom, kaa tü yóremtaka emo tü joame! Juka téhuekapo réy nésautem yoremem béchïbo páttiaka, eme júne kaa áman kikkimu, entok jume áman kimu báareme júnem kaa áman kimutua.

¹⁴ 'Jjiokot maachi enchim béchïbo, escriibam entok pariserom, kaa tü yóremtaka emo tü joame! Jume jámut jókoptula káarim emo áttia mámaka, íachïrem jáhuiteka oraciónim tettëbem johua. Íari béchïbo chë bétte noki enchimmet chúpatunake.

¹⁵ 'Jjiokot maachi enchim béchïbo, escriibam entok pariserom, kaa tü yóremtaka emo tü joame! Buíachi entok bahuechi mékka tájti náa sájaka, juka religiompo kaa enchimmak anemta enchimmakem ä tahuatua. Huanärem inëli ä yáasuka, chë júne enchim béppa béetëu bíchaa ä huénakeu, ä boo totoja.

¹⁶ 'Jjiokot maachi enchim béchïbo, liliptim huatem böota téjhuame! Inëlem jiaahua: "Bueituk jábetaka junne tiöpota bát kéchaka ä nokäu lütüriateme, kaitapo tatahua; të jábetaka junne juka orota tiöpopo ayukamta bát kéchaka ä nokäu lütüriateme, ä béjtuanakë béchïbo úttiataka tatahua." ¹⁷ ¡Kaa susuakem liliptim! Bueituk, ¿jítasasu chë yörisi maachi? ¿Jü oro o jü tiöpo orota Diostau bíchaa näikiame? ¹⁸ Inëlem két jiaahua: "Jábetaka junne juka tiöpo altarta bát kéchaka ä nokäu lütüriateme, kaitapo tatahua; të jábetaka junne juka ofrendata Diostau bíchaa näikiata altarta béppa órekamta bát kéchaka ä nokäu lütüriateme, ä béjtuanakë béchïbo úttiataka tatahua."

¹⁹ ¡Enchim éápem aane, éntokem liliptim! ¿jítasasu chë yörisi maachi? ¿Jü ofrenda Diostau bíchaa näikiari, ö jü altar, juka Diostau bíchaa näikiata áa béppa órekamta santosi joame? ²⁰ Bueituk jü altarta bát kéchaka ä nokäu lütüriateme, kaa íari béchïbo jíba ä nokäu lütüriate, ál-la jü síme áa béppa órekamta béchïbo kétchi. ²¹ Jü tiöpota bát kéchaka ä nokäu lütüriateme, kaa íari béchïbo jíba ä nokäu lütüriate, ál-la Dios áma anemta béchïbo kétchi. ²² Juka téhuekata entok Diosta áma yeyesäu bát kéchaka ä nokäu lütüriateme, huaka áma kátekamta béchïbo két ä nokäu lütüriate.

²³ 'Të, jjiokot maachi enchim béchïbo, escriibam entok pariserom, kaa tü yóremtaka emo tü joame! Bueituk eme juka júya méntata, anísta, entok cominota, diezmotá áma

yeu huíkeka Diostau bíchaa náikia; tem juka chë yörisi machik Moiséjta leypo huémta yeu tahuaria. Juka lútula huémta, yore nák jiokolihuatma, entok Dios éehuatma, ikärem kaa yeu tahuariaa ä yáa éiyey kétchi, të juka huatek kaa kóptiaka. ²⁴ ¡Liliptimtakem huatem böota téjhua! ¡Juka huetëpäritem yeu baayu, të juka kameyota éntokem huiuktia!

²⁵ 'Të, ¡jiokot maachi enchim béchïbo, escriibam entok pariserom, kaa tü yóremtaka emo tü joame! Bueitukem juka báasota entok puraátota, béppatana tülisem ä bábaksia; të huáijhuatana enchimmet tápuni, jü ékbuahuame entok jü jáchin júne yún jítasu áttia péehuame. ²⁶ ¡Parisero lipti! Báché juka báasota entok puraátota huáijhua tüte; bueituk junëli béja päkutana két tütetaka ä tahuanakë béchïbo.

²⁷ 'Të, ¡jiokot maachi enchim béchïbo, escriibam entok pariserom, kaa tü yóremtaka emo tü joame! Eme kókkolam sepultura tósalisi béppa bíttu bënëem; yeutanem musála machisi bíttu, të huáijhua éntokem mukira ótammeý tápuni, entok sime chïcha máchirayi. ²⁸ Ínëli kétchi emëe, lütüriapem päkutana yoremem bíchápo, türik johuatma bënasi emo nüye; të huáijhua kaa tü yórementakem emo tü johua; kaa tühua éntok enchimmet tápuni.

²⁹ 'Të, ¡jiokot maachi enchim béchïbo, escriibam entok pariserom, kaa tü yóremtaka emo tü joame! Bueituk jume profetam sepulturamem johua, entok jume lütüriata boojoriaka kókkolame béppa monumentom sesehuatua. ³⁰ Huanärem ínel jiaahua: "Bueituk ítapo itom áchayim taahuarimmet jiápsakátek, kaibute ámemak chätuka jume profetam ójbo guötia éiyey." ³¹ Inëlem emesu emo yeu buisse, jume profetam súakame enchim áchayekä bétana. ³² Eme kétchi, jume bannataka kat-riam naatekähui, ¡akem ä chúpasu!

³³ '¡Bakochim! ¡Bakot usiataka nát tómti kateme! ¿Jáchisem emo ä guójanía máchile, juka bétte nokta ínfierno táijta béetëu enchim huérianakëhui? ³⁴ Huári béchïbone enchimneu am bíttua, jume profetam, entok buére jita täyame, entok jiojtelerom. Ímërem huatem súanake, kúrusit am poponaka; éntokem huatem bemmuchanake, enchim singoogampo; éntokem huatem jájjanake buére jóäram bëkatana. ³⁵ Jü lútula jiápsame ójbo, buíata béppa guótekame sime enchim béppatunake, jü Abelta ójbo lútula jiápsaka mukukäpo naateka, entok Zacarías, Berequíasta üusi ójbou tájti, ikäi jum tiöpota entok altarta násuk enchim mëakähui. ³⁶ Lütüriapone ínel

enchimmeu jiaahua: Īri sime ámeu huéenake, jume én nát tómti kateka jiápsammehui.

*Jesús buere joära Jerusalénta jiokoleka buaanak
(Lc. 13:34-35)*

³⁷ '¡Emëe Jerusalénpo joome, emëe Jerusalénpo joome! ¡Emem am memësuk, jume profetam, éntoke tétammey am mamaasuk, jume emou bíttuarim! ¡Jaikisisune jume em üusim náu tóij bábarek, jáchin juka tótorita ili tótorim másam hétuk náhuä totoja bénasi! ¡Të katem báarek!
³⁸ Én éntok jü enchim jóuhua sipa sóola kaabe áma aneka tahuanake. ³⁹ Bueítukne enchimmeu júnel jiaahua: Én naatekem kaa nee binnake, ál-la júnakoy ínel enchim jíayo: "¡Buére al-leehuamta jípureka itou yebisise, jü Señorta téhuampo huéeme!"

24

*Jesús tiöpota tátapnä tíaka nooka
(Mr. 13:1-2; Lc. 21:5-6)*

¹ Jesústa tiöpopo yeu simlataka ä huéeyo, ä discípulom áu rúktek, jume tiöpopo káarim ä bíttua báreka. ² Ápo am yómmiaka ínel ámeu jiaahua:

—¿Íkarem simeta bitcha? Lütüriapone ínel enchimmeu jiaahua, kaita ímī téta nát béppa kateka tahuanake, bueítuk sime tátaptaka tahuanake.

*Ániata kee lütey señalim ayunake
(Mr. 13:3-23; Lc. 21:7-24; 17:22-24)*

³ Jesústa káu Oliivompo ä kátek, ä discípulom bempo-laika áu rúktek, ínel jíaka:

—Itomë téjhua, ¿jahueysu naatenake jáni jü huéenakeme? Entok, ¿jita señalsu ayunake enchi yebijnakeyo, entok ániata lütinakeyo?

⁴ Jesús am yómmiaka ínel ámeu jiaahua:

—¡Tüisem jítat suuhua! Kaabe enchim bätäunake, ⁵ bueítukim juebénaka yáijnake, ín téhuampo emo katé tíaka: "Ínapone jü Cristo", ti jíaka; entokim juebenam bätäunake. ⁶ Éntokem náu nássuahumta jikkaijnake, entok náu nássua báahuaka náu ettejhuamta. Katem jáchim emo éetua, bueítuk úttia simeta íkái huéenakëhui; të ketune kee jee yuuma, jü taahuari ániata lütinakëhui. ⁷ Bueítuk huépü nación täbui nacióntamak nássua báreka áu tóboktianake, entok huépü réy nación tattäbui réy naciónta bėj-reka áu tóboktianake. Tébaa entok kökoa

ayunake, entok juebena bēkatana buía áu yoonake. ⁸ Íkái simeta huē násuk, én jübua naatenake, jü kökosi éehuame.

⁹ 'Huanäi huate jìokot enchim jonakeme, yaura mampo enchim toijnake, éntokem súana, ínomak enchim katē béchìbo, sime gentem enchim omtianake. ¹⁰ Juebénakam Diosta bem súalēu tóijnake. Emom bėj-reka emo yeu buíjnake, entokim kaa emo huáatiaka emo omtianake. ¹¹ Juebénakam emo tóboktianakee profetamtaka Diosta béchìbo emo nokä tíaka, entokim juebenam bāitāunake. ¹² Juka kaa tühuata áu büruriakä béchìbo jü emo nákhuame sipnake. ¹³ pTē jábe ä mukēu tájti ínot éaka jíápsakame, Diostamak jíbapo béchìbo jíápsinake. ¹⁴ İri evangelio Dios réy, sime ániat jíápsammeu nokna; bueítuk jume naciónim ä jikkáijanakē béchìbo. Huanäi béja yúmanake ániata lütinakēhui.

¹⁵ 'Eme ä bichätek, juka Diosta bėj-reka kaa türik áma johuamta, jum tiöpo altar chē yörisi machiku, profeta Daniela jìojtekāhui —jü jìojterita nokame, át suaka át jüneenake—, ¹⁶ huanäi jume Judeapo jóakame júya káhuui bícham tenninake. ¹⁷ Jü kárit jikat aneme, kaa kóm sika káapo huáijhua jita nü bāanake. ¹⁸ Jü huaj päriapo aneme, kaa amáu nótteka béppa súpem nü bāanake. ¹⁹ jìokot machinake, jume jáamuchim abe asoame béchìbo, entok jume il-lichim asoaka am chítuame! ²⁰ Diostahuem buaana, bueítuk juka yeu tennihuäu kaa séberiaapo entok kaa jimyore táapo ä huénakē béchìbo. ²¹ Júnakoy jìokot emo bít-huame ayunake. İri ániata jünaktehuak naateka, kaabe ä bil-la, entok chúkula junne, kaabe ä bínna. ²² Huámēi taahuarim kaa chúktiahuakāteko, kaabe jínēutu éiyey; tē jume yeu púarim ä náké béchìbo, huámēi taahuarim chúktiatunake.

²³ 'Huanäi senuk ínel enchimneu jíayo: “¡Akem ä bitcha! İmī aane jü Cristo”, ö “Áman aane”, katem ä súale. ²⁴ Bueítukim emo tóboktianake emo Cristo tíaka, jume yore bāitāhuame, entok emo profetam tíaka buéresim señaalim entok milagrom jonake. İnēli áma yumāteko jume yeu púarim jünem bāitāu bāanake. ²⁵ Bėjane bannaataka enchim téjhuaasula. ²⁶ İari béchìbo, ínel am jíayo: “¡Akem ä bitcha, jó! Áma aane, áman buéeka päriapo”, katem áman sásaka. Ö, “¡Akem ä bitcha! Buére káapo aane, kárit jikachi”, katem ä súale. ²⁷ Bueítuk jáchin juka yúku béroktiriata täata yeu huē bétana kóm sika entok täata áman huéchēu tájti ä machiriä bēnasi, junēline

bíttunake, ínapo jü Yoremta Üusi yepsateko. ²⁸ Bueituk ják junne takaa mukirata bökäpo, tekuem áma náu yáijnake.

Yoremta Üusi yepsähui

(Mr. 13:24-37; Lc. 21:25-33; 17:26-30, 34-36)

²⁹ 'Jiokot emo bíthuä násuk chúkula huámechi taahuarimmet sejchúkti, jü tää kaa machisi tahuanake; jü mecha júne kaa machirianake; jume chókim entok téhueka bétana kóm huáttinake. Jü téhuekapo úttiära éntok áu yoyoonake. ³⁰ Huanäine téhuekapo bíttunake, ínapo jü Yoremta Üusi señalpo. Huanäi síme jü yóremra ánia buíapo náu huéerim buanakam siroknake; entokimne bínnake, ínapo Yoremta Üusi namupo téhueka bétana äbo kóm huéteko, úttiata jípureka entok buéresi símek béppa uyyoriku. ³¹ Trompeta jáhuita kuseka ä ángelesim náa bíttuanake, jume yeu púarim náu am tóijnaké béchibo, jum naiki kátana jekata huépo, jákun buíata yumäu tájti, téekata naatépo entok jákun ä chúpépo tájti.

³² 'Jume chunam bétanem ä jüneria, juka ejemplota, jume mesékiriam básiu táytek, entok jume sáhuam sisiali táytek, jü tasaria béja abe äbo yuuma. ³³ Ínëli kétchi emëe, íkái simeta bichäteko, jüneäem béja puertapo äbo ä yúmasëhui. ³⁴ Lútüripone ínel enchimmeu jiaahua, jume én nat tómti kateme kee jee kókkoy, ïri síme bíttunake. ³⁵ Jü téhueka entok jü buíya lütinake; tē jü ín nooki jíbapo béchibotunake.

³⁶ 'Tē juka taahuata entok orata kaabe ä jüneria, jume téhuekapo ángelesim junne, ál-la ín Átchay jíbba.

³⁷ 'Tē juka Noéta taahuarimpo jáchin yeu ä sikä bénasi, junëline bíttunake, ínapo jü Yoremta Üusi yepsateko. ³⁸ Bueituk júnakoy diluviota kee jee naateyo, jibuákam vino jëyey, emom juubey, huate entok juptuahuy; júnensu taahuari yuumak, Noéta barcopo kibaknakëhui. ³⁹ Katim jünëiak, júnensu yepsak jü diluvio huanäi símem nuksika, inëlitunake kétchi, ínapo jü Yoremta Üusi yepsateko. ⁴⁰ Huanärim guoyika huajpo annake; huépülaka núk sákana, senu éntok áma tō sákana. ⁴¹ Guoy jáamuchim molinopom tujnake; huépülaka núk sakana, senu éntok tō sákana.

⁴² 'Katem koptel-la, bueitukem kaa jüneiya, ják ániata huépo ín yebijnakëhui, ínapo jü enchim Señor. ⁴³ Entok íkarem két jüneriapo yúmala: jü jóapo nésahueme jüniateko ják orapo juka lak-ronta yebijnakëhui, kaa kócheka ä kaari suaya éiyey, lak-ronta kaa áman kibaknaké béchibo. ⁴⁴ Ínëli kétchi, eme yúmalasem emo jípureka

aane; bueituk ínapo jü Yoremta Üusi kaa enchim ä boobíchäpone yebijnake.

Jü saulero tüisi tekipanuame entok jü saulero kaa tüisi tekipanuame

(Lc. 12:41-48)

⁴⁵ '¿Jábesu jü sáyhuame suaka ä teko éä páman áu nüyeme? İri jü sáyhuamta mámpo ä familiiahua tö simnake, tiempopo ä jübuátuanakë béchïbo. ⁴⁶ Huanäi buére al-leehuame áa béchïbotunake, jü tekipanualerotachi, ä teko yepsayo tekipanuamta táakäteko. ⁴⁷ Tua lütüriapone ínel enchimieu jiaahua, simeta ä áttiahua ä mámpo yéchanake. ⁴⁸ Të iri tekipanualero ä jiápsipo kaa tüisi ínel ée táyteko: "In teko kara láuti yepsa", ⁴⁹ áamak tekipanualerom béb táyteko entok vino jëyemmak jübuäka vino jü táyteko, ⁵⁰ iri yoremta teko yebijnake, hua taahuari kaa ä boobíchäpo, entok ják ániata huéy kaa ä jüneäpo. ⁵¹ Huanäi bétte nokta át chúpanake. Kaa tü yóremtaka tü yóremta bénasi emo antuammak yéchatunake; huämirim támim kuchichiti jiautuaka buannake.

25

Guoj mamni jámut bebemem ejemplo

¹ 'Jü Diosta téhuekapo réy nésauri guojmamni jámut bebemem bénanake. Ímëri juka jubemta mabet báreka bem lámparam nüka yeu sájjak. ² Mamnikam suamsi emo nüyey; jume huate mamni éntok kaa suamsi. ³ Jume kaa suamsi emo nüyeme bem lámparam nüka, tem aceiteta kaa nüka. ⁴ Të jume suamsi emo nüyeme, aceiteta boteampo nüka, bem lámparammaki. ⁵ Juka jubemta kaa láuti yepsako, simetakam kótchok, yetem ámeu yúmako. ⁶ Huanäi éntok tukaa násuk huéy kusisi chayhuame jikkajituk: "¡Äbo huéiye, jü jubiseme! ¡Yehuem sájaka ä mabeta!" ⁷ Huanäi síme jume jámut bebemem, jotekam bem lámparam tütek. ⁸ Huanäi jume kaa suamsi emo nüyeme, jume suamsi emo nüyemieu ínel jiaahua: "Aceitetem itom mákka; bueituk jume itom lámparam tutuke." ⁹ Te jume suamsi emo nüyeme am yómmiak, ínel jíaka: "Kaa itou ä bïnakë béchïbo, entok enchimieu junne, ámanem kaate, jume aceiteta nenenkammehui. Huanärem ä jínnu, enchim béchïbo." ¹⁰ Të bempörim bát aceiteta áman jínnyo, jü jubeme yepsak. Huanäi jume yúmalasi emo jípureme, áamaki jum pajko bóodau kímmuk. Huanäi jü puerta páttiahuak. ¹¹ Të chúkula kéchim áma yájjak, jume huate jámut bebemem, ínel jíaka: "¡Señor, señor!

¡Puertatë itom étaporía!”¹² Të áapo am yómmiaka ínel jiaahua: “Lútüriapone ínel enchimneu jiaahua, kanne enchim täya.”

¹³ Huanäi Jesús ínel ámeu jiaahuak:

—Katem koptel-la, bueituk katem jüneiä jita táapo entok ják ániata huëpo, ínapo jü Yoremta Üusi yebijnake.

Talento tómita ejemplo

¹⁴ ‘Bueituk jü Diosta téhuekapo réy nésauro, yoremta mékka bíchaa sikamta béna. Të kee simeka ä tekipanualerom núnuka, ä tómihua bem mámpo tójjak.

¹⁵ ‘Huanäi huépülak mamni talentom mákkak, senuk éntok guoy talentom, senuk éntok huépul talentota, íneli hueepulam bem áma yumäpo ámani. Huanäi mékka bíchaa siika. ¹⁶ Huanäi jü mamni talentom mákhuakame, ámey tekipanuaaka júchi mamni talentom koobak. ¹⁷ Íneli kétchi jü guoy talentom mabetakame, júchi guoy talentom ámey koobak. ¹⁸ Të jü huépul talentota mabetakame, sika jíbuejeka ä teko tómi éssok, ä máakari.

¹⁹ ‘Chúkula yún tiempota simsuko, jü tekipanualerom teko yepsak. Huanäi am núnuka am nátemajek, juka tómita bem mabetakäu bétana. ²⁰ Huanäi jü mamni talentom mabetakame áma yepsak, júchi mamni talentom huériaka, ínel jíaka: “In Señor, mamni talentomë nee mákkak; ímirim óorek; júchine mamni talentom áme béppa koobak.” ²¹ Huanäi ä Señorhua ínel áu jiaahua: “Türi, empo tü tekipanualero ára emót eetu kaa jaikik mabetaka junne tüise tekipanuak. Én éntokne chë juebenak béppa enchi yéchanake. Señorta al-lerihuäpë kibake.” ²² Huanäi jü guoy talentom mabetakame két áma yepsak, ínel jíaka: “In Señor, guoy talentomë nee mákkak; ímirim óorek; júchine guoy talentom áme béppa koobak.” ²³ Huanäi ä Señorhua ínel áu jiaahua: “Türi, empo tü tekipanualero ára emót eetu; kaa jaikik mabetaka junne tüise tekipanuak. Én éntokne chë juebenak béppa enchi yéchanake. Em Señorta al-lerihuäpë kibake.” ²⁴ Të hua huépul talentota mabetakame két áma yepsak, ínel jíaka: “In Señor, enchine täya, nésauro béttek em jípürëhui, entok kaa em echakäpo júne enchi jójichupähui, entok kaita báchiata em guótiakäpo em jita náu totojähui. ²⁵ Huäri béchibone májhueka, sika buíapo ä éssok, juka em tómmi. Ímire ä jípüre, juka em áttia.” ²⁶ Ä Señorhua ä yómmiaka ínel áu jiaahua: “¡Empo tekipanualero kaa türi entok obëra! Tüise jüneiyay kaa ín echakäpo ín jójichupähui, entok kaita báchiata ín guótiakäpo ín jita náu totojähui.

27 Júntuksan empo juka ín tómmi, jume bankerommeu ä réutebo éiyey. Huanäi inapo yepsakátek, juka ín tómi mabet éiyey, entok ä kobarimaki.” 28 Huanäi inel jiaahua: “Juka talentotem ä úhua. Huanärem juka guojmamni talentom jípuremta ä mákka. 29 Bueituk jü jita jípureme, huatek mákna, chë yún ä jípunakë béchïbo; të jü kaita jípureme, jü ilikkik ä jípureu junne ä úhuatunake. 30 Īri tekipanualero kaita béchïbo türik, pákunem kaa machikun yehüä jímma. Huämirim támim kuchichiti jiautuaka buannake.”

Naciónim yäura bíttuanähui

31 Júnakoy inapo jü Yoremta Üusi símek béppa uyyoriku huéekane yepsayo, entok síme jume santo ángelesim inomaki, huanäi jum áma jojohuäpo símek béppa uyyorikune yejtenake. 32 Huämiri jume síme naciónim áu náu tóijna. Huanäi hueepulam huatem násuk näikimtenake, juka kabyerota kabaram chivam násuk am näikimte bénasi. 33 Huanäi jume kabaram ä bátatana jábuanake; jume chivam éntok ä míkötana. 34 Huanäi jü réy inel ámeu jiaunake, jume ä bátatana jábuekammehui: “¡Binem kaate, emëe ín Átchay bétana al-leehuäpo yeu púarim! Akem ä mabeta, juka réytamak enchim béchïbo näikiata nesaunakëhui, juka ániata jünaktehuak naateka. 35 Bueituk nee tébäurey, nechem jïbuä miikak; nee bäa jï péay, nechem báam miikak; ín jóau mékka nee hueramay, enchim jóapem nee mabetak; 36 kaa nee sánkoko, nechem sánkotuak; nee kökorey, ínohuem nóiteka nee bitchak; cárcelpo nee kátek, ínohuem nóitek.” 37 Huanäi jume lútula jiápsakame ä yómmiakam inel jiaunake: “Señor, ¿jauhueysute tébäuremta bíchaka enchi jïbuātuak, entok enchi bäa jï péayte enchi báam miikak? 38 Entok, ¿jauhueysute em jóau mékka enchi hueramay, itom jóapo enchi mabetak, entok kaa enchi sánkokte enchi sánkotuak? 39 Entok, ¿enchi kökorey entok cárcelpo enchi kátekte emou nóitek?” 40 Huanäi jü réy am yómmiaka, inel ámeu jiaunake: “Lütüriapone inel enchimneu jiaahua, ímëi inomak rejteme chë bétuk emo nüyeme enchim ámeu yáakáhuem, ínohuem ä yáuhuak.”

41 ‘Huanäi jume míkötana anemmeu inel jiaunake: “Sékána bichem kaate, eme kaa türikun bíchaa näikiarim, táijta kaa tutukëu bíchaa; iri jü diablota béchïbo chúpari, entok ä ángelesim béchïbo. 42 Bueituk nee tébäurey, katem nee jïbuātuak; nee bäi mukey, katem nee báam miikak; 43 kaa ín jóa bëmu nee hueramay, enchim jóapem kaa

nee mabetak; kaa nee súpek, katem nee sánkotuak; nee kókorey, entok cárcelpo nee kátek, katem ínou nóitek.”
 44 Huanäi bempo két ä yómmiaka ínel áu jiaunake: “Señor, ¿jauhueysute tébäuremta enchi bitchak, bää jï péamta, entok kaa em jóa bëmu enchi hueramay, kaa enchi sánkoko, enchi kókoreyo, entok cárcelpo enchi kátek, katte enchi aniak?” 45 Huanäi am yómmiaka ínel ámeu jiaunake: “Lútüriapone ínel enchimneu jiaahua, ímëri kaitapo bít-huammeu kaa enchim ámeu yáakäu, ínou júnem kaa ä yáuhuak.” 46 Ímëri jíbapo béchïbo bétte nokta ámet chúpëhuim kannake; jume Diosta béchïbo lútula jíápsakame éntok, jíbapo béchïbo jíápsihuähüim yáijnake.

26

Jü náu nokhuakame Jesústa buij béchïbo
 (Mr. 14:1-2; Lc. 22:1-2; Jn. 11:45-53)

1 Jesús simeta íkái noksuka, ä discípulommeu ínel jiaahua:

2 —Jüniäem guoy taahuarim jíba bëyëhui, pajko pajkuata yáaná béchïbo. Huanäi ínapo jü Yoremta Üusi huatem mámpo tóijna, kúrusit ín poponnä béchïbo.

3 Huanäi jume tiöpopo chë nésahueme, entok jume escriibam, entok jume pueblopo chë yö yáarim, Caifásta tebat jóapom emo náu tójjak, ïri jume sacerdotemmeu kobanarotukay. 4 Náhuim yájaka nokta náu tütek, Jesústa bäitäupo buíseka, ä më béchïbo. 5 Tem ínel jiaahuay:

—Kaa pajko táapo, bueituk juka genteta kaa buére éaka emo am tóboktianakë béchïbo.

Musäla juba Jesústat huättiahuak Betaniapo
 (Mr. 14:3-9; Jn. 12:1-8)

6 Pueblo Betaniapo Jesústa aneyo, Simmom Leproso ti téttehuahuamta jóapo, 7 jámut yepsak, botea alabastropro perfumeta tüisi béj-remta áma huériaka. Huanäi Jesústa mesau ä káteko kóbat áachä töak. 8 Ä discípulom íkái bíchakam öomtek, ínel jíaka:

—¿Jatchiakasu ïri kía guötiahua? 9 Bueituk ïri ára nénkituy, yún tómpo; huanäi jume póobem áy ania éehuay.

10 Jesús ä jüneriaka, ínel ámeu jiaahua:

—¿Jatchiakasem íkái jámutta muksi bitcha? Bueituk jü ínou ä yáakäu, tuhuata johuäpo türi. 11 Bueituk jume póobem jíbem enchimmak jípunake; nee éntok ée. 12 Bueituk íkái musäla jubak ín takaa bëppa

töak, huéchiapo ä tahuatuaka nee määnä béchibo.
 13 Lútüriapone ínel enchimneu jiaahua, jákun tájti ikäi evangeliota nokhuäpo, sime ániachi két nokna, ikäi jámutta yáakähui, áapöríkúu huáatinä béchibo.

Judas Jesústa buíj báareme mámpo tóij rókaka nookak
 (Mr. 14:10-11; Lc. 22:3-6)

14 Huanäi huépülaka doocemmak näikiari, Judas Iscariote ti téhuaaka, jume tiöpopo chë yö yáarimneu siika.

15 Huanäi ínel ámeu jiaahua:

—¿Jítasem nee máknake, Jesústa enchim mámpo nee ä tójako?

Huanäi bempo treinta tómi tósalita ä mák rókkak.

16 Huanäi naateka ä jariay, jáchin bem mámpo ä tóijnakëihui.

Yörisi machik kúptey jibuáhuamta Jesús ä yáuhuak
 (Mr. 14:12-25; Lc. 22:7-23; Jn. 13:21-30; 1 Co. 11:23-26)

17 Senu taahuata huéy, jume páanim kaa levaduura buáhuaka pajkohuay, ä discípulom áu yájaka ínel áu jiaahua:

—Juka pajkua jibuáhuamta yáa béchibo, ¿jákusë itom ä yáa ía?

18 Huanäi Áapo ínel ámeu jiaahua:

—Ámanem kaate buere jóarä Jerusalénihui, ímirem yoremta áma téunake. Huanärem ínel áu jiaunake: “Jü Maestro ínel jiaahua: Jü tiempo ino bétana béja yúmase; em jóapo nee pajkuata kúptey jibuáhuamta ín discípulommak buä báare.”

19 Huanäi jume discípulom Jesústa nésahuekä páman ä yáuhuak. Inëlim pajkuata buä béchibo simeta huéchiapo tójjak.

20 Tukariu yúmak, mesau yejtek, jume doocemmaki.

21 Am jibuä násuk ínel ámeu jiaahua:

—Lútüriapone ínel enchimneu jiaahua, huépülaka enchim násuk nee yeu buíseka, huatem mámpo nee tóijnake.

22 Huanärim tüisi sirokaka, hueuhuépulaka ínel áu jiau táytek:

—Señor, ¿jachune ínapo ájaria jáni?

23 Huanäi Jesús am yómmiaka ínel jiaahua:

—Huä puraatopo mámam sütéame ínomaki, ìri nee yeu buíseka huatem mámpo nee tóijnake. 24 Të lútüriapo ínapo jü Yoremta Üusi ino bétana ä jiojteri páman huéeka inot chúppe. Të ínapo jü Yoremta Üusi nee yeu buísekamta

béchibo, ¡Tüisi jikot maachi! İri outa béchibo chë türi éiyey, kaa yeu yöremtukäteko.

²⁵ Huanäi Judas yä buiseka huatem mámpo ä tóijnakeme ä yómmiaka, ínel jiaahua:

—Maestro, ¿jachune ínapo ájaria?

Huanäi Jesús ä yómmiaka ínel áu jiaahua:

—Em nokäpë empo emo ájariä tíya.

²⁶ Ínëli am jibuäysu, Jesús páanim nüka, Diosta baysahueka am rébektia. Huanäi ä discípulom am mákkak, ínel jíaka:

—Akem am nüka am buäye; iri ín takaahua.

²⁷ Juka copata nüka, Diostau baysausuka bempörim ä mákkak, ínel jíaka:

—Akem ä jëye simetaka. ²⁸ Bueituk iri ín ójbok, nokta yéchaka Diostamak bemelasi emo tütehuäpo. İri ójbo juebenam béchibo guötek, bem kaa tü yáarim jiokoriná béchibo. ²⁹ Inenne két enchimneu jiaahua, én naatekane kaa éntok ä jínake, íkái páras taka báhuata; ál-la júnak táapone júchi bemelasi enchimmak ä jínake, ín Átchay réytaka ä nésahuepo.

Peero Jesústa kaa áu ä täya tíanake

(Mr. 14:26-31; Lc. 22:31-34; Jn. 13:36-38)

³⁰ Huanärim himnom buiksuka yeu sájjak, káhui Oliivou bíchaa. ³¹ Huanäi Jesús ínel ámeu jiaahua:

—Emëe simetakem i tukaarit ínot éhuamtem tárúnake; bueituk ínëli jíofteri: “Kabyero kökosi yána; huanäi jume kabaram chíbejtínake.” ³² Të chúkula kókkolam násuk jíabitek, enchimpatne huéenake, Galiléa buiaräu bíchaa.

³³ Peero ä yómmiaka ínel áu jiaahua:

—Eläposum simetaka juka bem emót éäu tójja, të ínapone kaibu enchi tóijnake.

³⁴ Jesús ínel áu jiaahua:

—Lütüriapone ínel emou jiaahua, i tukaarichi, totorörata kee kusey, baisë kaa nee emo täya tíanake.

³⁵ Peero ínel áu jiaahua:

—Eläposune émomak muuke, tëne kaibu enchi tóijnake. Huanäi jume huate discípulom két ánëli jiaahuak.

Jesús Getsemanípo oraciónta yáuhuak

(Mr. 14:32-42; Lc. 22:39-46)

³⁶ Huanäi Jesús bempörimmak Getsemaní tí tehuakäu yepsak. Huanäi ä discípulommeu ínel jiaahua:

—Ímirem chúbala joye, áman oraciónta ín yäu tájti.

³⁷ Perota entok jume guoy Zebedeota üusim nüka, jiápsipo kökosi éaka sirok táytek. ³⁸ Huanäi Jesús ínel ámeu jiaahua:

—In jíapsi tüisi siroka ín mukëu tájti. Ímirem taahua, éntokem ínomak éaka kaa kótche.

³⁹ Chë huam jëla sika tónommia kíkteka buíau tájti müla kóm chätuka, Diostau buanaka ínel jiaahuay:

—In Átchay, juka béttesi jikot machik inou huéenakemta ára nee úuhuátek, nechë ä úuhua; të kaa ín éäpo ámantunake, ál-la em éä pámani.

⁴⁰ Sep láuti ä discíipulommeu yepsaka, kócheme téhuak. Huanäi Perotau ínel jiaahua:

—¿Jachem senu horapo júne kara ínomak taahuak, kaa kócheke? ⁴¹ Katem kótche, éntokem oraciónta johua; bueítuk kaa türikum bíchaa kaa enchim jiopnakë béchïbo. Jü espíritu jíba óusi éehuamta jípure, të jü takahua kaa áma yuuma.

⁴² Júchi áman sika, guosa huëpo Diostau buanaka, ínel jiaahua:

—In Átchay, íkai jikot éehuamta inou huéenakemta úttiátunakey, éläpo em éäpo ámantunake.

⁴³ Júchi ámeu yepsaka kócheme téhuak, bueítuk bem pusím yetem kaa yüey. ⁴⁴ Am tójaka júchi siika. Huanäi bájikun huëpo Diostau buanak, jíba ä nokäü nokaka.

⁴⁵ Huanäi ä discíipulommeu yepsaka ínel ámeu jiaahua:

—Kóchëem, éntokem jimyoore. Jü hora béja yuumak; ínapo jü Yoremta Üusi kaa tü yóremem mámpo tóijna.

⁴⁶ ¡Jáptëem! ¡Jántebu! Akem ä bitcha: itou jëla huéiye, jü nee buíjtebonakeme.

Jesús pereesotehuak

(Mr. 14:43-50; Lc. 22:47-53; Jn. 18:2-11)

⁴⁷ Ketune Jesústa nokay, Judas áma yepsak, jü doocem-mak näikiatukaïhui. Entok huate juebénaka áamak kaatey, kúkutaka entok ejpaparaka, tiöpopo chë nésahueme entok jume pueblopo yö yáarim bétana. ⁴⁸ Jü bem mámpo ä tóijseka huéeme sényata am máklatukay, ínel jíaka:

—Huä ín besiitonakëhui, júri ájária; akem ä jaatia.

⁴⁹ Huanäi sep Jesústau rúktek, ínel jíaka:

—¡Kétchë al-leiya, Maestro!

Huanäi ä besiitok. ⁵⁰ Huanäi Jesús ínel áu jiaahua:

—In amigo, ¿jítasë äbo nüsek?

Huanärim Jesústa jaatiaka, ä pereesotek.

⁵¹ Të senu Jesústamak aneïhui, mámam rútuaktiaka, ejparam yeu huíkkek. Huanäi juka tiöpopo tékiakamta

tekipanualerota náka chúkta béebak. ⁵² Huanäi Jesús ínel áu jiaahua:

—Em ejparamë ëeria; bueituk simetaka ejparammey nássuame, ejparameyim mëna. ⁵³ ¿Jachë én oraciónta kara nee yáa téiyey, ín Áchaybeu nokaka, huanäi ápo ángelessim dooce batallónim béppa inou bíttua eiyey? ⁵⁴ Huanäi, ¿jáchisu áu chúpa éiyey, jü noki jiojteri? Íneli ínohuä huéenakeu úttia, tä jiäpo.

⁵⁵ Huämi horapo Jesús ínel ámeu jiaahua, jume gentem-mehui:

—¿Ekbualerota jariamta Bénasem yeu sákala nee jaatia báreka, kúkutaka entok ejpararaka? Enchimne majtiaka chíkti táapo tiöpopo enchimnak yeyesay, të katem nee jaatiak. ⁵⁶ Síme ìri íneli yeu siika, jume profetam jiojtekäu áhuä chúpanakë béchïbo.

Huanäi ä discípulom simetaka ä tö sájaka tennek.

Jesús buére yäurata bíchäpo jípuhuay

(Mr. 14:53-65; Lc. 22:54-55, 63-71; Jn. 18:12-14, 19-24)

⁵⁷ Jume Jesússta buísekame sacerdotemmu kobanaro Caifástahuim ä núk sájak. Símetakam ámani aaney, jume escriibam entok jume pueblopo yö yáarim. ⁵⁸ Peero mékkariat Jesússta sáu huéiyey, jü sacerdotemmu kobanaro káriu kimuhuäu tájti. Huämi áman kibakeka, jume tiöpota suayame násuk yejtek, juka jáchín ä chúpnakeu bit báreka.

⁵⁹ Huanäi jume tiöpopo chë nésahueme entok jume yö yáarim, jume tiöpo buére yäurammaki, ímëri jábeta kaa lütüriata jípureka Jesússta nätuanakemtam jariay, íneli át nésahueka ä mënä béchïbo. ⁶⁰ Tem kaita át téuhuak. Ä junëlituk junne juebénakam Jesússta béj-reka kaa lütüriata nookay. Të chúkula guoyikam áma yájjak, Jesússta béj-reka kaa lütüriata nokaka, ⁶¹ ínel jíaka:

—Ìri ínel jiaahuak: “Arane íkái Diosta tiöpo tátabe, entokne báij táapo ára ä tóboktia.”

⁶² Huanäi jü sacerdotemmu kobanaro kíkteka ínel áu jiaahua:

—¿Jachë jáchin júne kaa am yómmia? ¿Jítasum ímëi emót nooka?

⁶³ Jesús éntok kaa jáaley. Huanäi jü sacerdotemmu kobanaro ínel áu jiaahua:

—Dios jíápsamta téhuampo, itomë téjhua: ¿Jachë empo jü Cristo, jü Diosta Üusi?

⁶⁴ Jesús ínel áu jiaahua:

—Émpë ínel jiaahua, entokne két ínel enchimmu jiaahua, én naatekem nee bínnake ín Yoremta Üusitukähui,

juka Diosta úttiärapo ä bátam bétana kátekamta, entok téhueka bétana namupo yepsamta.

⁶⁵ Huanäi jü sacerdotemmeu kobanaro, ä sánko súpem síuti huíkkek, ínel jíaka:

—Diosta béj-reka béttek nookak. ¿Jachu testiigom ketune áma bëye? Ímirem eme ä jíkkaja, Diosta béj-reka béttek ä nokähui. ⁶⁶ ¿Jáchisem ä bitcha emëe?

Huanäi bempo ä yómmiaka ínel jiaahua:

—¡Mukiapo yúmala!

⁶⁷ Huanärim pújbat át chit huáttek, entokim ä chónnay; huate éntok jópemmet ä bébbay, ⁶⁸ ínel jíaka:

—¡Bueituk empo Cristotukátek itome tejhua! ¿Jábesu enchi bébak?

Peero Jesústa kaa áu täya tíya

(Mr. 14:66-72; Lc. 22:56-62; Jn. 18:15-18, 25-27)

⁶⁹ Peero päkutana kátekay tebatpo. Huanäi senu jámut áma nésauta joame áu rúktek, ínel jíaka:

—Empo két áamak aaney, Jesús Galiléapo joometamaki.

⁷⁰ Të áapo símem bíchápo kaa áu ä täya tíya, ínel jíaka:

—Kanne jüneiya jita em nokähui.

⁷¹ Áapörík puertau bíchaa yeu ä sik, täbuika ä bitchak. Huanäi am téjhuak, jume áma aneme:

—Íri két áamak aaney, Jesús Nazarenotamaki.

⁷² Të áapo júchi kaa áu ä täya tíya, yörisi machik bát kéechahuamta nokaka, ínel jíaka:

—Kannä täya, júkái yoremta.

⁷³ Júchi chúkula, jume áma ják aneihui, áman rúktekam ínel jiaahua, jü Perotahui:

—Tua lütüriapo empo két ámemak aani, bueituk jü em nokäu enchi yeu buísse.

⁷⁴ Huanäi áapo jájaana nok táytek, entok yörisi machik bát kéechahuamta nookak:

—Kannä täya, íkái yoremta.

Huanäi jü totoröra kúkusek. ⁷⁵ Huanäi jü Peero áu huáhuatek, jü Jesústa noki ínel jíamtahui: “Totororata kee kúseyo, baisë kaa nee emo täya tánake.” Huanäi päkun yeu sika, ä jíápsipo chibusi éaka kókosi buaanak.

27

Jesús Pilatotau yeu tóijhuak

(Mr. 15:1; Lc. 23:1-2; Jn. 18:28-32)

¹ Kethueytana, síme jume tíopopo chë nésahueme entok jume pueblopo yö yáarim, náhuim emo tójaka nokta náu

tütek, Jesústa mätebo báreka. ² Huanärim Jesústa súmaka ä núk sájjak; inëlim Poncio Pilato gobernadortau ä tójjak.

Judasta mukukähui

³ Huanäi Judas, yä buíseka bem mámpo ä yéchakame, juka bétte nokta át chúpëu bíchaka, áu temajek. Huanäi jume treinta tómi tósalim ámeu nóttiriak, jume tiöpopo chë nésahuemmehui, entok jume yö yáarimmehui, ⁴ ínel jíaka:

—Diosta bíchäpone kaa tüisi ayula. Juka kaita juënak yáalata yeu buíseka enchim mámpo ä tójjak, ä mënä béchïbo.

Të bempo ínel áu jiaahua:

—Ítapote kaita áma jüneria; të, jempo ál-la!

⁵ Huanäi tiöpopo juka tómi tósalita guötiaka, yeu sika áu cháyyak.

⁶ Huanäi jume tiöpopo chë nésahueme, akim ä nüka, juka tómi tósalita, ínel jíaka:

—Kaibu türinake, tiöpopo tómimak ä kuutia béchïbo, buëituk ójbo tómmi.

⁷ Chúkula náu ettejosuka, babuta tekipanumta huaj buía áy jínnuhuak, jume kaa áma joomem áma mäa béchïbo. ⁸ Íari béchïbo én tájti ïri huaj buíya, “Ójbo Buíya”, ti téhuak. ⁹ Íneli áu chúpëu, jü profeeta Jeremíajta nokakähui, ínel ä jíako: “Huanärim am nüka, jume treinta tómi tósalim (juka nákhumta béj-ri, israeliitam ä béjhua aahuaka pámani). ¹⁰ Babuta tekipanua huaj buía áy jínnu béchïbo taahuak, Señorta nésauta nee mákakä pámani.”

Pilato Jesústa nátemajek

(Mr. 15:2-5; Lc. 23:3-5; Jn. 18:33-38)

¹¹ Jesús áma huéekay, gobernadortau lúl-la. Huanäi ä nátemajek, ínel jíaka:

—¿Jachu empo jü judíommeu réy?

Huanäi Jesús ä yómmiak:

—Émpë ínel jiaahua.

¹² Jume sacerdotem kobanarom entok jume yöyoturi pueblopo chë nesahueme bétana nátuahuaka junne, entok Jesús kaa jíalek. ¹³ Huanäi Pilato ínel au jiaahua:

—¿Jachë kaa am jíkkaja, juebenak bétana enchi nátuame?

¹⁴ Të Jesús huépul nokta júne kaa ä yómmiak. Íari béchïbo jü gobernador tüisi buére éiyay.

Jesústa mënäu yäura noki át chúpahuak

(Mr. 15:6-20; Lc. 23:13-25; Jn. 18:38-19:16)

¹⁵ Ínëli huémta násuku, pajko táapo costumbreta jípuhuä pámani, jü gobernador pueblota bíchäpo huépul pereesota butbüttiay, jábeta bem huáatiähui. ¹⁶ Júnakoy éntokim pereesota áma jípurey, Barrabás ti téhuaakamta; ïri buéresi jita yáalataka täyahuay. ¹⁷ Ínëli bempörim náu emo tóij-latuk, Pilato ínel ámeu jiaahua:

—¿Jábetasem nee búttia íaa: Barrabásta, ö Jesústa, Cristo ti téhuaakamta?

¹⁸ Bueïtuk jüneiyay, kía át kopteka áma yeu ä tóijtukaïhui.

¹⁹ Juka Pilatota, jume yäura tribunalim jojoyëpo ä kátek, ä jubiahua nokta áu bíttuak: “Katë áu suuhua, hua símeku lútula huémta joamtahui, bueïtuk ëni tüisine jantiachisi tenkula, áapörík béchïbo.”

²⁰ Të jume sacerdotem kobanarom entok jume pueblolo yöyoturim, juka gente juebenaratam téjhuak, chë türinake tíaka, Barrabásta búttianäu, Jesústa éntok mëtebonähui.

²¹ Jü gobernador am yómmiaka ínel ámeu jiaahua:

—¿Jábetasu jüntukne búttianake, jume guoyim násuku? Bempo éntok ínel jiaahua:

—Barrabásta.

²² Pilato ínel ámeu jiaahua:

—¿Ítasem jüntuk nee áu yáa ía, jü Jesús Cristo téamtahui?

Símetakam ínel jiaahuak:

—¡Kúrusichë ä popontebo!

²³ Huanäi jü gobernador ínel ámeu jiaahua:

—¿Íta juënaksu jüntuk yáala?

Të bempo chë júne chaayey, ínel jíaka:

—¡Kúrusichë ä popontebo!

²⁴ Jü Pilato juka yáa báahuamta bát bíchaa huémta bíchaka, entok juka kaa nanabeu éehuamta chë jikau chätuyo, huanäi báam aahuaka áu mám báksiak símem bíchäpo, ínel jíaka:

—Kaitane áma kúlpak, íkái yoremte ójbopo lútula huéeka ä jíápsäpo, bueïtuk kaitane juënak át téuhua, ä mënä béchïbo. Enchim mámpo taahua.

²⁵ Huanäi síme pueblo áma aneme ä yómmiaka, ínel jiaahuak:

—Éläpo ä ójbohua ito béppatunake, entok itom üusim béppa.

²⁶ Huanäi Barrabásta búttiak. Jesústa éntok bem-muchateboka, bem mámpo ä tójjak, kúrusit ä poponnä béchïbo.

²⁷ Huanäi jume gobernadorta sontarom, Jesústam núk sájjak, Pretoriou bíchaa. Huämïrim áa chíkola síme jume

sontarom emo náu tójjak. ²⁸ Huanarim ä sánkohua ä úuhuaka, síkilik ä sánkotuak. ²⁹ Huanarim huíchata huikö päaka ä coroona yáaka kóbat áachä yétchak, ä mám bátatana éntok baka kútata. Huanarim áu lúl-la tónommia jápteka, ä junneriay, ínel jíaka:

—¡Yántë jíapsa, judíommeu réy!

³⁰ Entokim át chit huathuattey, juka baka kútata mámpo ä jípurëu nükam, kóbat ä bébbay. ³¹ Chúkula ínëli ä junneriasuka, entok kókosi ä yáasuka, jume súpë mántom ä úuhuaka, ä sánkohua ä sánkotuak. Huanarim ä núk sájjak, kúrusit ä poponboka.

Jesús kúrusit poponhuaka muukuk

(Mr. 15:21-32; Lc. 23:26-43; Jn. 19:17-27)

³² Huanäi yeu am kateyo, yorentam nánkek, Cirene jóärau joometa, Simmom ti téhuaakamta. Íkärím úttiapo kúrujta puáktituak, ä huériunakë béchïbo.

³³ Júnëlim kateka áman yájjak, jum Gólgota ti téhuaakähui. Íri “Mukila Kóba Káuhui”, tiau báare. ³⁴ Vinotam Jesústa jítua báarek, síkaramak kütiata; të ä jihueka kaa ä jëkak.

³⁵ Kúrusit ä poponsukam ä sánkobechi nat játeka náchá näikimtek. Íri ínel yeu siika, juka profeetata nokakäu áhuä chúpanakë béchïbo: “In súpemim nat näikimtek, entokim ín sánkom nat játek.” ³⁶ Júnëlim huämi ják jotek, ä suayaka. ³⁷ Huanarim ä kóba béppa jïojteta yétchak, jita béchïbo ä mëhuakahui, ínel jáamta: “Íri Jesús jü judíommeu réy.”

³⁸ Huanäi guoy lak-ronim áamak kúrusit poponhuak, huépülaka bátatana, senu éntok míkötana. ³⁹ Jume áma huam kateme, akim ä junneriaka juënasi jíaka kóba huíutey, ⁴⁰ ínel jíaka:

—Empo juka tiöpota ára tátabeme entok báij táapo júchi ára ä yéchame, jémpë emo jínëu! Bueítuk empo Diosta Üusitukätek, ¡kúrusitche kóm huéiye!

⁴¹ Ínëli këtchi jume sacerdotemmu kobanarom, jume escriibam entok jume pueblopo yöyoturim, akim ä junneriaka ínel jiaahuay:

⁴² —Huatem jínëuk; ¡áapo éntok kara áu jínëu! Bueítuk áapo Israeltau réytukätek, jén kúrusit kón huéenake! Huanäite ä súalnake. ⁴³ Áapo Diostat áu éä tíiya; éläpo áapo ä jínëunake, ä huáatiäteko; bueítuk áapo ínel jiaula, “Diosta Üusine”.

⁴⁴ Këtchi jume lak-ronim, áamak kúrusit popontukaihui, akim ä junneriaka juënasi ä aahuay.

*Jesústa mukukähui**(Mr. 15:33-41; Lc. 23:44-49; Jn. 19:28-30)*

⁴⁵ Lúl-la kátek naateka, kúptey bájim jiau tájti kaa machisi taahuak, síme ániachi. ⁴⁶ Kuptilamak abe bájim jiy, Jesús kusisi cháchayek, ínel jáaka:

—Elí, Elí, ¿lama sabactani? —itom nokpo ínel jiau báare: In Dios, ín Dios, ¿jatchiakasë nee ínapola tóij-la?

⁴⁷ Jume huate áma aneka ä jikkajame, ínelim jiahuay:

—Í Elíasta núnnu.

⁴⁸ Huanäi huépülaka áma aneme láuti ejponjata nüka, vinak-repo ä kómoniak. Huanäi baka tebet ä óreka, jikau áhuä nóitiriak ä jínakë béchibo. ⁴⁹ Të jume huate ínel jiahuay:

—Akem ä tójja. Boobichäem; jamak Elías äbo ä jínëunake jáni.

⁵⁰ Të Jesús júchi huëpo kusisi cháchayeka, ä espírituhua tójaka muukuk. ⁵¹ Huanäi éntok jume velom jum tiöpopo chäkame síutekam guoyisi emo yáuhuak; jikat naateka bétukun tájtim síutek. Jü buía éntok áu yoyoak; jume buere tétam éntok riutek. ⁵² Jume sepulturam éntok emo étapok, entok Cristota sualhuäpo nau anim takahua kókkolame násukim jotek. ⁵³ Chúkula Jesústa jábitesuk, ímëri sepulturapom yeu sájjak. Huanärim buere jóära Jerusaléniu juebenammeu yeu machiak.

⁵⁴ Jü centurión entok jume huate áamak áma Jesústa suayáihui, juka buíata junëli áu yoyoakamta bíchaka, entok símeta jita áma yeu sikamta, tüisim guómték. Huanärim ínel jiaahua:

—¿Íri tua yö lútüriapo Diosta Üusitukay!

⁵⁵ Juebena jáamuchim áma aaney, mékka jábueka ä bíchaka. Ímëri Jesústamakim rejtilatukay, Galiléapo naateka ä aniaka. ⁵⁶ Áme násuk aaney jü María Magdalena, María Jacobota áiye entok Joseta, entok jü Zebedeota üusim áiye.

*Jesús mäahuak**(Mr. 15:42-47; Lc. 23:50-56; Jn. 19:38-42)*

⁵⁷ Tukariu yúmako, senu yoreme rikotaka áma yepsak, Arimatea jóärapo jometaka. Íri José ti téhuaakay, entok két Jesús ä discípulokay. ⁵⁸ Íri Pilatotau sika, Jesústa takaahua áu aahuak. Huanäi Pilato nésahuek, Jesústa takaahua ä máknä béchibo. ⁵⁹ Huanäi José juka Jesústa takaahua nüka, sábanam báksiarimpo ä bëtiak. ⁶⁰ Huanäi káu guójöku sepultura bemelapo ä teekak. Íkai sepulturata José áapo áa béchibo ä yáalatukay. Huanäi tétata buëuruk

röaktiaka áman kikkimuhuäpo ä óorek. Huanäi siika.
⁶¹ Entokim két áma aaney, María Magdalena entok hua senu
 María; sepulturata pújapom jokay.

Jesústa sepultura sontarom ä suayay

⁶² Júchi yokoriäpo jimyore táapo, jume tiöpopo chë
 néshueme entok jume pariserom emom náu tójjak, Pila-
 tota bíchäpo, ⁶³ ínel jíaka:

—Yöturi, áute huáate, hua yore baitáttäusukame ke-
 tune jíapsaka ínel jiaahuak: “Báij taahuarim simsukne
 jíabitenake.” ⁶⁴ Íari béchibo amanë am bíttua, jume
 sepulturata suayanakeme báij taahuarim simsuu tájti.
 Jáchinay junne jume áamak rejteihui tukaapom áman
 sájaka ä ékbuanake. Huanärim jü gentetau ínel jiaunake:
 “Kókkolam násuk jíabitek.” Ä ínelituk, jü chúkula bem
 öbiakäu chë obiachinake, jü bát bem öbiari béppa.

⁶⁵ Huanäi Pilato ínel ámeu jiaahua:

—Júmürem am jípure, jume sontarom. Ámanem sájaka
 enchim jüneä páman ä suayatebo.

⁶⁶ Huanärim áman sájaka tüisi ä páttiak, juka sepultur-
 ata, yäura seyoy ä seyotuaka, juka téta puertata; entokim
 sontarom áma tö sájjak.

28

Jesús kókkolam násuk jíabitek

(Mr. 16:1-8; Lc. 24:1-12; Jn. 20:1-10)

¹ Jimyore taahuata simsuko, entok jume guoy búsan
 taahuarim naatëpo, matchümakim áman sájjak, jum
 Jesústa maahuakäipo ä bí báreka, María Magdalena entok
 jü senu María. ² Huanäi jü buía tüisi áu yoyoak, bueituk
 jü Señor Diosta ángel, téhueka bétana kóm yepsaka,
 juka tétata sékána ä bíaktiaka, áa béppa yejtek. ³ Ä
 bíthuäpo yúku béroktiriata bënasi bélojkosi machiakay. Jü
 ä sánkohua éntok sápa tósalim bénaakay. ⁴ Jume sontarom
 ä bíchaka májhueka emo yoohuay, entokim kókkolam
 bënasi taahuak. ⁵ Të jü ángel am yómmiaka ínel ámeu
 jiaahua, jume jáamuchimemui:

—Katem májhue emëe, bueituk ínapone jüneiya, Jesústa
 enchim jariähui, juka kúrusit poponhuakamta. ⁶ Kaa ím
 aane; kókkolam násuk jíabitek, ä jíakä bënasi. Binen
 kateka ä bitcha, juka Señorta máahuakäipo. ⁷ Läutem
 áman sájaka ä discípulom téjhua: “Kókkolam násuk
 jíabitek, entok Áapo enchimpat huéenake Galiléau buiaräu
 bíchaa. Huämirem ä bínnake.” Íkáine enchim téjhua.

⁸ Huanärim bempo yeu säjjak, jum ä mäahuakäipo, májhueka entok tüisi al-leaka. Tennekam bemela nokta Jesústa discípulom téjhua báarey, entok ínëli ikäi nokta huériaka am kateisu ä discípulom téjhua báreka, ⁹ Jesús am nankiseka ámeu yeu siika, ínel jíaka:

—¡Yántem jíapsa!

Huanäi bempo áu rúkteka guókpo ä íbaktiaka, ä yörek. ¹⁰ Huanäi Jesús ínel ámeu jiaahua:

—¡Katem májhue! Ámanem sájaka jume ínomak huéerim nok bemelata am mákka, bueítuk Galiléau am kannakë béchïbo. Ámanirim nee bínnake.

Sontarom juka bem bíchakäu nookak

¹¹ Ímëi jáamuchim ketune boojoaïsu, jume sontarom buére jóärau bíchaa sájaka, am téjhuak, jume sacerdotem-meu kobanaro, jáchin símeta yeu sikähui. ¹² Huanärim emo náu tójjak, jume pueblopo yöiyoturim. Ímëri nokta náu tüteka, jume sontarom yún tómita mákkak, ¹³ ínel jíaka:

—Inëlem jiaunake emëe: “Ä discípulom tukaapo itom kóchey äbom yájaka ä ékbuak.” ¹⁴ Të juka gobernadorta íkai jikkajako, ítapote áamak ettejonake, tüisi ä éenakë béchïbo; entok kaita enchimneu huéenakë béchïbo, ítapote enchim anianake.

¹⁵ Huanäi bempo juka tómita nüka ä yáuhuak, bem téjhuahuakä pámani. Íri noki täyahuak judíom násuku, júnakoy naateka én tájti.

Jesús ä majtiähuim tékilta mákkak

(Mr. 16:14-18; Lc. 24:36-49; Jn. 20:19-23)

¹⁶ Të jume once discípulom, Galiléa buiaräu bícham säjjak. Ímï júya káupo Jesús ámanam núnulatakay. ¹⁷ Ä bíchakam ä yorek; të huate katim ä ajäria teiyey. ¹⁸ Jesús ámeu ruktek, huanäi nokaka ínel ámeu jiaahua:

—Síme úttiátane mák-ri, áman téhuekapo entok ímï buíapo. ¹⁹ Íäri béchïbo, síme ániachem kaate, naciónimmehui, jume gentem ín discípulomtu íaaka. Huanärem am majtiasuka am batöa, Dios Áchayta téhuampo, entok Diosta Üusi téhuampo, entok Dios Espíritu Santota téhuampo. ²⁰ Emem am majtianake, juka enchimmet ín nésahuekähui, bempörim ä boojorianakë béchïbo. Ínapo éntok nee enchimmak aane, chíkti táapo, ániata lütëu tájti. Júnentunake.

Jü Evangelio San Marcojta Jiojtekähui

Juan Bautistata nooki

(Mt. 3:1-12; Lc. 3:1-9, 15-17; Jn. 1:19-28)

¹ Jü tü nooki Jesucristo Diosta Üusi bétana nokhuakame ínëli naatek.

² Jü profeta Isaíasta jiojterita ínel jiäpo:

Ínapone émpat áman ä bítua, juka ín noki huéiamta, huaka böota em huéenake páman ä tütenakë béchibo.

³ Ánia see päriapo chayemta jáhui ínel jiaahua:

“Señorta böotem tüte;

éntokem jume ili böom rútuaktia.”

⁴ Bueituk, Juan, yepsaka ánia buéeka päriapo batöay, entok jíapsi kúakteka emo batöhuamta bétana ámeu nookay, bem Dios bejrimmet bem jiojkoriná béchibo. ⁵ Huanäi síme Judea buiärapo bétana entok buere joära Jerusalémpo jóakame áu yeu sájaka batöhuak jum Jordán bathuepo, bem Dios bejrim yeu buíseka.

⁶ Jü Juan éntok, camello bóata sánkoka huéiyey, entok huaka beata huikosaka. Jü ä buäyeu éntok mumu sítörim entok jume buere guöchim. ⁷ Huanäi huame géntemmeu nookay, ínel jíaka:

—Chúkula senu chë ino béppa útteakame yebisisë. Katchane júne áu rúkteka, kóm chätuka júne, ä bocha huíkyam búttiapo yúmala. ⁸ Lútulay ínapo bäammea enchim batöla; tē Áapo Diosta Espíritu Santoy enchim batónake.

Jesústa batöhuakähui

(Mt. 3:13-17; Lc. 3:21-22)

⁹ Huámechí taahuarimmet Jesús Nazaret Galiléa bétana áma yepsak. Huanäi Juan ä batöak jum Jordán bathuepo. ¹⁰ Sep éntok jum báapo yeu huéeka, juka téhuekata au étapomta bitchak, entok juka Espíritu Santota guókouta bénnak at kóm huémta. ¹¹ Huanäi jáhui téhueka bétana kóm yuumak, ínel jíaka:

—Empë ín Üusi huä tua ín nákehui; émot ayka jü ín al-leähui.

Jesústa jioptua báahuähui

(Mt. 4:1-11; Lc. 4:1-13)

¹² Sep éntok Diosta Espíritu Santo ä núk siika huam ánia see päriau bíchaa. ¹³ Huämi aanek cuarenta taahuarimpo. Jü Satanás éntok huämi au yepsak ä jioptua báreka. Entok huämi animaalim kara búktume násuk aaney. Diosta ángelesim éntok ä aniy.

Galiléapo Jesús ä tékia naatek

(Mt. 4:12-17; Lc. 4:14-15)

¹⁴ Juanta perreesotuk, Jesús Galiléau yepsaka juka evangelio Diosta bétana huemta ámeu nookak, ¹⁵ ínel ámeu jíaka: —Béja taahuari yúmala; Dios reyta néshaeu äbo yúmase. Emóem jíapsi kúaktiaka evangeliota súale.

Jesús naiki kuchuleom núnnuk

(Mt. 4:18-22; Lc. 5:1-11)

¹⁶ Huanäi Galiléa bahue mayoat huéesimeka, Símonta téhuak entok Andrésta ä sailahua jítë jímname; bueitukim kuchuleromtukai. ¹⁷ Huanäi Jesús ínel ámeu jiaahua:

—Ino sáukem kaate. Ínapone enchim kuchulero majtianake, yoremem evangeliou enchim núnunakë béchibo.

¹⁸ Huanärim sep bem jítërim tójaka, áa sáú sájjak.

¹⁹ Huanäi huam jëla sika juka Jacobota bitchak, entok Juanta ä sailahua, Zebedeota úusim. Bempo ket bem canoapo aneka jítërim chäbuay. ²⁰ Huanäi am núnnuk. Bempo éntok bem áтчay Zebedeota canoapo tekipanualerommeu tö sájaka, Jessústa sáú sájjak.

Yoreme chicha machi espírituta jípurey

(Lc. 4:31-37)

²¹ Huanärim pueblo Capernaumpo yájjak. Huanäi Jesús jum sinagogapo jimyore táapo kibakeka, am majtiay. ²² Jü gente éntok ä yórihuäpo buere éaka taahuak, jü bem majtiahüabechi, bueituk jábe tua útteakamta bénasi am majtiay, kaa huame judíom ley am mamajtíame bénasi. ²³ Senu yoreme sinagogapo aaney, chicha machi espírituta jípureka chay nokaka. Huanäi ínel jiaahua kusisi chayeka:

²⁴ —Jesús Nazareno, ¿jítasë itomak jüneria? ¿Kíalë kaitäpo itom yáa báreka yebij-la? Jüneane em jábétukähui. Empo tua jü Diosta yeu púari.

²⁵ Huanäi Jesús kutti át nónookak, ínel jíaka:

—Katë jíaleka át yeu huéiye.

²⁶ Huanäi jü lemoonio náasä tápsuka entok tüisi chayeka yeu siika. ²⁷ Huanärim síme guómtëka, át emo nátemajey:

—¿Jítasa íri? ¿Jítasa í bemela yore majtiahuame? ¡Tua útteak! Maasu jume lemooniom sáuhue, bempo éntok ä nok jíkkaja.

28 Huanäi sime Galiléa buiära chíkola jikkaijtuk jü Jesústa yáari.

Jesús Perota asu kökoremta tütek

(Mt. 8:14-15; Lc. 4:38-39)

29 Huanäi Jesús Jacobo entok Juántamaki, sinagogapom yeu sájaka, Simmom entok Andrésta jóahuim yájjak. 30 Huämi jóapo éntok jü Símonta asu taijhuécheka bökay. Huanärim ä kökore bétana Jesústa ettejhuariak. 31 Jesús éntok áman au rúkteka, mámpä buíseka ä yétchak. Huanäi sep jü taijhuéchiria ä tójjak; huanäi jita am joria táytek.

Jesús juebena kökoreme tütek

(Mt. 8:16-17; Lc. 4:40-41)

32 Huanäi huäri taahuarit täata áman huétchuko, sime huame kökoreme áu nau tóijhuak, entok huame lemooniom bem jiápsipo jípureme. 33 Júnéli sime puéblopo jóakame áman nau rúktek jum puertahui. 34 Jesús éntok juebenam tütek, kökoata jípureme. Juebena lemooniom yeu béebak, entok kaa am noktuak, bueitukim béja jüneiyay ä jábétukähui.

Jesús Galiléapo naa siika géntemmeu nokaka

(Lc. 4:42-44)

35 Yokoriápo kethuey, ketune unna kútkoako, Jesús vejteka yeu siika ánia see päriau bíchaa. Huämi oraciónta yáuhuak. 36 Huanäi jü Simmom, entok huame áamak áma aneihuim, akim ä jariak. 37 Ä téakam ínel áu jiaahua:

—Sime enchi jaria.

38 Áapo éntok ínel ámeu jiaahua:

—Jántebu sékana pueblommeu bíchaa, bueitukne ámani ket ámeu noknake; huäri béchibone yebij-la.

39 Huanäi sime Galiléat naa siika ámeu nokaka bem sinagogapom, entok lemooniom yeu béebaka.

Jesús senuk leprata jípuremta tütek

(Mt. 8:1-4; Lc. 5:12-16)

40 Senu yoreme Jesústau yepsak sähua leprata jípureka. Huanäi tónommia kíkteka jiokot ínel áu jiaahua:

—Júnel éáteké ín kökoa ára nee úhua.

41 Jesús éntok ä nák jiokoleka, ä mámam áu rútuktiak. Huanäi át mámtaka ínel au jiaahua:

—Jeehui, júnelne éiya; türiäe.

42 Júnel ä noksuk jíbba, jü sähua lepra kökoa kaitatuk; huanäi türiak. 43 Të tüisi ä téjhuasuka ä simtuak, ínel áu jíaka:

44 —Katë jábetau jále. Ámanë huéiye jü tiöpopo nésauhuemtahui. Emoë bíttebo, éntoke jita júne áman tóija, Moiséjta nésahuekäpo bénasi, em türiakä bétana, entok bempörim júneenakë béchibo.

45 Të jü yoreme yeu sika jíba ä nok táytek, huaka áu yáahuakamta. Huanäi símekut júneriatuk hua áu yáahuakame. Jesús béja kara júne machisi áma aaney, jum pueblopo. Mékka ániapo jíba an sísimey. Huáamirim áu yayajay símekut bétana.

2

Jesús káraktílata tütek

(Mt. 9:1-8; Lc. 5:17-26)

¹ Chúkula jaiki taahuarim huéy, Jesús júchi pueblo Capernáumpo yepsak. Huanäi jikkaijhuak, jóapo anë téaka.

² Huanäi juebena gente áu nau yájjak. Jóata pújbapo júnem kaa békiakay. Áapo éntok Diosta noki ámeu nookay.

³ Huanäi naikika káraktílata nau huériakam Jesústau yájjak.

⁴ Tem genteta juebena béchibo kara Jesústau kiimuy. Huanärim jü kárit jámuka ä anëbeu béppa ä guójoktiak. Huanärim huämi áman áu kómä teekak, huaka káraktílata, áachä böyëumak chíkti. ⁵ Jesús bem Diosta súalëu bíchaka, ínel au jiaahua jü káraktílatahui:

—In üusi, bejë jiokorihuak em Dios bejrimmechi.

⁶ Jume maestrom leyta yore majtíame éntok áma jokay, bem jiápsipo ínel éaka: ⁷ “¿Jatchiakasu íri junëli nooka, Diosta béj-reka? ¿Jábesu Dios bejrim ára jiokore? Dios jíbba.”

⁸ Jesús éntok ä espíritupo bem jiápsipo éau júneriaka ínel ámeu jiaahua:

—¿Jatchiakem enchim jiápsipo junëli eiya? ⁹ ¿Jáchisu chë kaa obiachi jü káraktílatau jiau béchibo: “Em kaa tü yáarimmechë jiokorihuak”; o, “Yejteké em at böyëu tóboktiaka naa huéiye”? ¹⁰ Të enchim júneenakë béchibo, juka Yoremta Üusi ímí buíapo úttiata ä jípurëhui, jume Dios bejrim yore ä jiokoriná béchibo.

Huanäi jü káraktílatau ínel jiaahua:

¹¹ —Emoune ínel jiaahua: Yejteké em at böyëu tóboktiaka huéiye em jóau bíchaa.

¹² Huanäi áapo yejteka; entok, juka áachä böyëu nüka, símem bíchápo yeu siika. Huanäi éntok síme at guómteka Diosta úttilek, ínel jáaka:

—Jauhuey júnete ílë bénak kaa bil-la.

Jesús Levíta núnnuk
(Mt. 9:9-13; Lc. 5:27-32)

¹³ Jesús júchi bahue mayuau bíchaa siika. Juebena gente éntok áu náu yájjak. Huanäi am majtiay. ¹⁴ Ama huam huéeka, Levíi, Alfeota üusi, bankopo kátekamta bitchak, jum yäura tómita nau totoijhuäpo. Huanäi ínel au jiaahua:

—Ino sáukë huéiye.

Huanäi Levíi kíkteka áa sáu siika.

¹⁵ Íneli yeu siika: Jesústa Levíta jóapo jibuäka mesau ä káteko, juebénaka jume impuestom náu totojame entok huate Dios bejrita boojoriame mesahuim Jesústamak jotek, entok ä discípulommaki. Bueitukim juebénaka Jesústamak réjtey. ¹⁶ Huanäi huame maestrom leyta yore majtíame entok jume pariseerom ä bitchak, jume yäura tómita nau toij-lerommak entok Diosta bejri boojoriammak ä jibuäyo. Júnelim ámeu jiaahua, ä discípulommehui:

—¿Jatchiaka júri ámemak jibuä, jume Dios bejrita boojoriammaki, entok yäura tómita nau toij-lerommaki?

¹⁷ Jesús éntok am jíkkajaka, ínel ámeu jiaahua:

—Huame kaa kökoreme kaa mérikota huáatia, ál-la huame kökoreme. Kanne huame lútula jíápsame núnuseka äbo yebij-la, ál-la huame Dios bejrita boojoriame.

Jesústam ayuunota bétana nátemaje
(Mt. 9:14-17; Lc. 5:33-39)

¹⁸ Jume Juanta discípulom éntok jume pariserom ayuunay. Huate gente Jesústau yájaka ínel áu jiaahua:

—¿Jatchiaka jume pariserom discípulom éntok Juanta discípulom ayuunota johua, jume em discípulom éntok, ée?

¹⁹ Huanäi Jesús ínel ámeu jiaahua:

—¿Jachu jume emo jubiahuaú núnuri ayuunanake jáni, juka jubemta ámemak aneyo? Ée; karam ayuuna, juka jubemta ámemak aneyo. ²⁰ Të taahuarim yúmanake, juka jubekamta am tö simnakëhui; huanäi ál-lam ayuunanake.

²¹ 'Kaabe bemela sánkota sanko muerapo cháchäbua, bueituk jú bemela sanko muerapo chäbuahuak, chëhuasu síutinake. ²² Éntok kaabe vino bemelata huaka bea bóosa örampo tóttóa, bueituk jú vino bemela jume bóosa öram síutianake. Huanäi éntok guötinake; jume bóosam éntok nasóntunake. Kíalíku jú vino bemela huaka bea bemelampo tóttóhua.

Jimyore táapo discípulom tirijko bújam jiusakay
(Mt. 12:1-8; Lc. 6:1-5)

²³ Júnaksu jimyore táapo Jesústa et páman huey, jume ä discípulom áamak kateka jume tirijko bújamim jiusakay.

²⁴ Huanäi jume pariserom ínel au jiaahua:

—¿Jatchiaka em discípulom jimyore táapo íkai johua, kaa jo mátkhik?

²⁵ Áapo éntok ínel ámeu jiaahua:

—¿Jáchem jauhuey júne kaa ä bit-la, juka jiojteta Davita yáakäu bétana, jikot éaka, tébäureka, áapo éntok jume áamak aneihuim? ²⁶ Abiatarta sacerdoote tékilpo chë ä nésahueyo, David huam Diosta jóapo kibakek. Huanäi huame páanim Diostau bíchaa náikiarim buäka, huame áamak kateme kétchi. Huámëi páanim jume sacerdoote tékilta joame jíbam ára am buäyey, kaa kia jábe junne.

²⁷ Jesús két ínel ámeu jiaahua:

—Jü jimyore taahuari yoremta béchïbo yáari; të kaa jü yoreme jimyore taahuata béchïbo. ²⁸ Íari béchïbo ínapo, jü Yoremta Üusi jimyore taahuata béppane yótaka nésahue.

3

Yoreme huakiam mámakame
(Mt. 12:9-14; Lc. 6:6-11)

¹ Júchi éntok Jesús sinagogapo jume judíom nau yayajäpo kibakek. Huämi éntok yoreme aaney, huépülam huakiam mámaka. ² Huate éntok Jesústachim suaka ä bitchay, ä nätua báreka, jimyore táapo huaka kökoremta ä tüte máchileka. ³ Huanäi jü yoreme huakiam mámakamtau Jesús ínel áu jiaahua:

—Yejteké ímï násuk kikte.

⁴ Huanäi jume géntem temajek, ínel jíaka:

—¿Türi jáni jimyore táapo tühuata yáa béchïbo, o kaa tühuata yáa béchïbo? ¿Türi jáni senu jíapsita jínëu béchïbo, o jábeta ä úhuä béchïbo?

Të bempo kaa jíaleka taahuak. ⁵ Jesús éntok omteka entok sirokaka áme bëkatana reemtek, námakak bem jíapsekä béchïbo. Huanäi hua yoremtau ínel jiaahua:

—Jume em mámamë rútktia.

Ä rútktiak éntokim türika taahuak. ⁶ Huanäi jume pariserom yeu sájaka, noktam nau tütek Herodianommaki, Jesústa mëbáreka.

Juebena gente bahue mayuat aneme

⁷ Huanäi Jesús bahuéu bíchaa siika, ä discípulommaki. Gente éntok Galiléa buiära bétana tüisi juebénaka áman au yájjak; álë Bénasi Judea buiära bétana, ⁸ Jerusalén, Idumea buiära, Jordán huáyntana bétana, Tiro entok Sidónpo

pueblompo chíkola jóakame. Júnëli tüisi juebénaka au nau yájjak, nokta jíkkajaka buéresi jita ä joäu bétana. ⁹ Huanäi Jesús jume ä discípulom téjhuak, juka canoata huéchiapo am jípu sáhueka, áma yejte báreka, juka genteta kaa ä pittianakë béchïbo. ¹⁰ Bueituk Áapo juebenam kökoreme tütelatukay. Júkärím jüneriaka, huame kökoata jípureme áa béppa emo tábbey, at mámte báreka. ¹¹ Jume espíritu chicha mamachim ä bíchakam tónommey áu japjaptey. Huanärim chayeka ínel jiaahuay:

—¡Émpë jü Diosta Üusi!

¹² Áapo éntok kutti ámeu nookak, kaa au yeu machiria néсахueka.

Huame dóoce apóstolim yeu púari

(Mt. 10:1-4; Lc. 6:12-16)

¹³ Huanäi káhuit jámuka, huame ä huáatiähuim núnnuk; bempo éntok au yájjak. ¹⁴ Huanäi ímëi dóocem au yájakame tékiata am mákkak, ámak am annakë béchïbo, entok náasam bíttua báreka, huame gentemueu am béchïbo, ¹⁵ entok áapörík bétana yäura útteata am makkak, huaka kökoata am tütenakë béchïbo, entok lemooniom yeu am bébnakë béchïbo: ¹⁶ Ímërim jume yeu púarim: jü Simmom, Pero ti ä téhuaatuakähui, ¹⁷ entok jü Jacobo entok Juan ä sailahua, Zebedeota üusim, Boanergem ä téhuaatuakähui, yúku jímmaata jáhui uusim tiau báare, ¹⁸ entok Andrés, entok Felipe, entok Bartolomé, Mateo, Toomas, Jacobo Alfeota üusi, Tadeo, Simmom jü cananista, ¹⁹ entok Judas Iscariote, hua ä nénkakame.

Espíritu Santota béj-reka nokhuame

(Mt. 12:22-32; Lc. 11:14-23; 12:10)

Chúkula, Jesústa ä discípulommak jóau ä yepsak, ²⁰ jü gente júchi au nau yájjak; junëlim kara júne ay jíbuäy. ²¹ Huanäi jume ámak huérim ä jíkkajaka au yájjak, yeu ä huéria báreka, bueitukim ä kóba rókotulä tíiyay.

²² Jume escriibam Jerusalén bétana áma yáij-lame:

—Beelzebútam ä jiápsipo jípurë tíiyay, entokim Beelzebú lemooniommeu yáutta téhuampo jume lemooniom yeu ä bébä tíiyay.

²³ Jesús éntok am núnuka, ejemplota ámeu yétchak, ínel ámeu jíaka:

—¿Jáchisen Satanás juka Satanásta yeu bébnake?

²⁴ Jíta rey yäura júne au náikimtelataka anëtek, iri rey yäura kaibu jíba béchïbo yäuratunake. ²⁵ Entok jume jóapo emo béj-reka emo náikimtelatuk, iri jóuhua kaibu bínhuatunake. ²⁶ Jü Satanás au béj-reka au tóboktiak,

au näikimtenake, entok kaibu bínhuatunake, bueituk jíba luutinake.

²⁷ 'Kaabe júne jábe yorem útteakamta jóau kibakeka ára jita ä úhua, kaa bát ä súmako; të ä súmakätek ál-la ára jita ä úhua.

²⁸ 'Tua lútüriapone ínel enchimmeu jiaahua, síme jume yoremem Dios bejri yáarimmechim jikoritunake, entok hua nooki Diosta béj-reka nokhuame; ²⁹ të kia jábe junne Espíritu Santota béj-reka nokame kaibu jikoritunake, të hua bétte noki at chúpatunake jíbapo béchibo.

³⁰ Ínel jiaahua bueituk bempom espírituta chicha machik ä jípurë tíiyay.

Jesústa áiyé entok ä sailahuam

(Mt. 12:46-50; Lc. 8:19-21)

³¹ Chúkula, jume ä sailahuam entok ä áyehua ámam yájjak. Huanärim päkun tahuaka ä núnutebok, juka Jesústa. ³² Huanäi hua gente juebénaka áa chíkola jokame ínel au jiaahua:

—Ímirim päku aane, jü em áiyé entok jume em sailam enchi jariaka.

³³ Áapo éntok, ínel ámeu jiaahua:

—¿Jábesu jü ín áiyé, entok jume ín sailam?

³⁴ Jume áa chíkola jokame bíchaka éntok ínel jiaahua:

—Ímëi ámëria jü ín áiyé, entok jume ín sailam. ³⁵ Bueituk jábe junne Diosta eäu joame, iri ájaria jü ín saila, entok ín huaayi, entok ín áiyé.

4

Et-lerota ejemplo

(Mt. 13:1-9; Lc. 8:4-8)

¹ Jesús júchi bemelasi am majtia táytek jum bahue mayoachi. Huanäi juebena gente au nau yájjak. Jesús éntok canoapo yejteka bahuéu kibakek. Huämi aaney canoapo, síme gente éntok bää mayoachi. ² Huanäi juebenak am majtiay, ejemplom ámeu jójjoaka, huanäi nokaka ínel am majtiay:

³ —Íkarem jíkkaja: Jü et-leero echíseka yeu siika.

⁴ Júnaksu éntok ä echay, jü huate báchia böo mayoat huáttek. Huanäi jume huikichim au yájaka ä buäka.

⁵ Jü huate éntok téta buíapo huáttek, huam kaa yún buíata ayukäpo. Huanäi läuti síhuek, kaa yün ä buiakä béchibo. ⁶ Täata yeu sik tájjak, entok kaa mékka kömä nahuaka béchibo huaakek. ⁷ Huate éntok júya huíchärata sísihuepo huáttek. Huanäi hua júya báchia síhueka, ápat

yötuka ä jíabi mäak, huaka báchia ethuakamta. Huanäi éntok kaa taakak. ⁸ Të jü huate buía türiku huáttekame síuhuek, entok yötuka taakak. Huanäi jü senu báchia treinta báchiam nénkak, senu éntok sesentam, senu éntok cientom.

⁹ Entok ket ínel ámeu jiaahua:

—Huä jünee báareme at suaka ä jikkaijnake.

Jume ejemplom jita béchibotukähui

(Mt. 13:10-17; Lc. 8:9-10)

¹⁰ Huanäi, huaka juebena genteta sákasuk Jesústa áapola ä tahuak, jume dóoce entok jume huate áma anëhuim Jesústa temajek, hua et-lerota bétana ä nookakähui, jáchin ä jiau bárëhui. ¹¹ Huanäi ínel ámeu jiaahua:

—Eme ä täyatuahua, juka éhuil Diosta reytaka nésahuëhui. Të huame päkun aneme éntok, ejemplommeiyi símeta. ¹² Entokim bíchaka júne kaa bínnake, kaa at jünee béchibo, entokim ä jíkkajaka júne kaa at jüneenake, entokim kaa jíapsi kúaktinake, jum bem Dios bejrimmechi kaa bem jiokorinä béchibo.

Jesús el-lerota ejemplo am majtia

(Mt. 13:18-23; Lc. 8:11-15)

¹³ Huanäi ínel ket ámeu jiaahua:

—¿Katem át jüneiya i ejemplochi, et-lerota bétana huémtachi, jáchin ä jiau bárëhui? ¿Jáchisu jüntukem ámet jüneenake, síme ejemplom ínëli huémmehi? ¹⁴ Jü echame jüri nokta eecha. ¹⁵ Íri ínel hua báchia böo mayoat huéhekame: huame tü nokta ámeu nokhuakäu, jíkkaijsuka chúkula Satanás ámeu yepsaka, huakä nokta bem jíapsipo ethuakämta am kóptituanake. ¹⁶ Ket áma huámsu hua téta buíapo eechi: huame nokta jíkkajame, láutim al-leaka ä mabetnake. ¹⁷ Të kaa ámet naahuak, kia chúbala jíbam bem jíapsipo ä jípunake. Huanäi huakä jiokot anhuamta ámeu ayu táytek, entok nokta béchibo guojájja táytek, sepim kaa al-lee táytinake, entokim ä tóijnake. ¹⁸ Ímëi éntok huame júya huíchärata násuk eechi: huame nokta jíkkajame, ¹⁹ të ím ániapo ayukamtat bem jíapsekä béchibo, entok hua buéresi ríkora yore bätáttáhuamtat bem jíapsekähui, entok kaa huéeläpo bem áttea péäu ámeu ayu táytek, hua noki bem jíapsipo ethuakame kaa útteaka tatahua, entok kaa chúchupe. ²⁰ Ímëi éntok jume buía türiku ethuakame: huame nokta jíkkajaka tua ä mabetakame, jü báchia ténasi bem jíapsipo chúpanake. Jü báchia chúpuk senu treintata nénkinake, senu éntok sesentata, senu éntok cientota.

*Sime éhuil ayukame yeu machinake**(Lc. 8:16-18)*²¹ Entok ket ínel ámeu jiaahua:

—Jü machiria nühuakátek, ¿jachu kajóna bétuk entok totóhua bétuk mánana jáni? Èe, ¿jachu kaa jum jita ä machiria máchiku jikat mánatunake? ²² Bueituk kaita hua ésoni kaa yeu mamachiamé, entok kaita éhuil ayuka kaa jüneriatunakeme. ²³ Huä jünee báareme at suaka ä jikkajínake.

²⁴ Ket ínel ámeu jiaahua:

—Áachem suuhua, hua enchim jikkajäubechi. Huä enchim jita jábeta ay jünakteriäubey, Dios ket enchim ay jünaktenake. Bueitukem huateg áa béppa mabetnake. ²⁵ Bueituk hua jita jípureme júchi huateg mabetnake; hua kaita jípureme éntok, júkai ili ä jípureu júne úhuaana.

*Báchia síhueka yótukame*²⁶ Huanäi Jesús júchi ínel jiaahua:

—Ílë bénna, jü Diosta reytaka nésahuéhui, jáchin jü yoreme báchiata buíapo echame. ²⁷ Huanäi áapo tukariu yúmak kótnake, yokoriápo éntok yejtenake. Huä báchia éntok kaa ä jüneápo síunake éntok yótunake. ²⁸ Bueituk hua báchia buíata úttiáray yótuka chúchupe. Késam huépo óguotunake, júchi éntok móanake, chúkula éntok takanake. ²⁹ Huanäi huaka báchiata chúpilatuk, huame osam au kibachana, bueituk béja yúmala, jü taahuari etta tóboktianähui.

*Mostaza báchiata ejemplo**(Mt. 13:31-32; Lc. 13:18-19)*³⁰ Jesús ínel ket jiaahua:

—¿Ä jítasute bénä tiánake jáni, juka Diosta reytaka nésahuéhui? entok, ¿jita ejemplotate ä bénä tiánake? ³¹ Mostaza báchia ténasi maachi. Huári báchia chë júne ilitchi, huame huateg báchiam ím buíapo ayukame béppa. ³² Të ethuakátek yótunake, chë bueürusi yótunake, huateg júya síarita béppa. Bueerem mesëkirianake. Júneli huame huikichim ä jékkaa bétuk júne ára kópána, entokim ára at tosate.

*Jesús ejemplom jiba yáhuak**(Mt. 13:34-35)*

³³ Júneli Jesús juebena ejemplom joaka ámeu ä nookay, juka nokta, bem ára ä jikkajápo núkisi. ³⁴ Kaa ejemplom-meyi kaa am mamajtiay; tè jume ä discípulom bempola aney, símeta machisi am téttejhuay.

Jesús buere yúku jékata yánti tahuatuak

(Mt. 8:23-27; Lc. 8:22-25)

³⁵ Huäri taahuarit, kúpteoyo, ä discípulommeu ínel jiaahua:

—Jante, huáyтана bíchaate kannake.

³⁶ Huanärim huaka gente büruraata sákatuaka, hua canoa ä kátekaipom ä núk sájjak. Entok huate canoam ket amam jípuhuay. ³⁷ Huanäi buere jéka yúkumak au tóboktiaka, jume máarem canoam beb táytek Júnëli béja bäammey tápunak. ³⁸ Áapo éntok jum canoapo áma bétana böka kótchimey, kojnim béppa kobaka. Huanärim ä búsaka ínel áu jiaahua:

—¡Maestro! ¿Jachë kaachin éiya itom kókkoy junne?

³⁹ Huanäi yejteka, jekatau kutti nónookak ä kíkte sáhueka:

—¡Empo baahue katë jiale yántë taahua!

Huanäi kíktek jü jeeka, entok síme yanti taahuak.

⁴⁰ Huanäi Jesús jume ä discípulommeu ínel jiaahua:

—¿Jatchiakasem tüisi májhue, éntokem kaita súale?

⁴¹ Huanärim buéresi májhueka ínel nau jiaahua:

—¿Jábesu íritaka? Jü jeeka ä nok jíkkaja, entok jü bahue junne.

5

Jü yoreme Gadareno lemooniom ä jiápsipo jípureme

(Mt. 8:28-34; Lc. 8:26-39)

¹ Huanärim bahuéu huáyтана bétana áma yájjak, jum Gadarenom buíaráhui. ² Jübuachä Jesústa jum canoapo kömä chéptilatuko, jü yoreme ä jiápsipo lemooniom jípureme ä nankirika siika, jum kau guójöku kókkolam totoijhuäpo yeu simlataka; ³ bueítuk áma jóakay. Të kara jábe yánti ä jípurey, kia cadenammy ä súmaka junne. ⁴ Bueítuk juebénasi sisiguokimmey entok cadenammy súsumahuay, të am chukchuktaiy, éntok huame sisiguookim júne kotkóttaiy. Ínëli kaabe ä yüey. ⁵ Bueítuk jíba taahuarit entok tukaarit naa búrujti jum kau guójöku kókkolam totoijhuäpo entok jum káhuimmet chay sisimey, tétammet kókosi áu joaka. ⁶ Të Jesústa mékka bíchaka, áu tájti búiteka áu tónommia kíktek. ⁷ Huanäi tüisi chayeka ínel jiaahua:

—¿Jítasë ínomak júneria, empo Jesús, Dios jíkat téhuekapo kátekamta Üusi? Diosta béchíbo, katë nee jiókot johua.

⁸ Tí jiaahuak bueítuk Jesús ínel áu jiaahuay:

—Empo lemoonio, jü yoremtachë yeu huéiye.

⁹ Huanäi Jesús ä temajek:

—¿Jáchisë téhuaak?

Áapo éntok ínel ä yommiak:

—Legión tine téhuaak, bueitukte juebenna.

¹⁰ Huanäi jü yoreme tüisi jiokot áu jiaahua kaa huämi buiärapo yeu am bep äaaka. ¹¹ Huämi kau mayoachi juebena kohuim áma rejteka jïbuäy. ¹² Huanäi jume lemooniom áu jiokot jiaahua, ínel jíaka:

—Huame kohuimmehuë itom jaase; éläpote ámet kimunake.

¹³ Jesús éntok am jehuiteriak. Huanärim yoremtat yeu sájaka, kohuimmechim kiímuk. Jume kohuim éntok, jibatua guoy míltukay. Huámëi siba bahuéu kóm huáttek; huanärim áma kókkok.

¹⁴ Jume kohuim suayähuim éntok tenneka, jume pueblopo jóakammeu jüneehuamta ámeu tójjak, éntok jume huasammet jóakammehui. Huámëi éntok áma yeu sikamta bit báreka áman yeu sájjak. ¹⁵ Jesústahuim yájaka juka yoremta bitchak lemooniota jíápsipo jípureka kókoreka, Legiónim jípurëuta, sánkotelataka áma kátekamta, éntok yúmalasi suaka; huanärim guómték. ¹⁶ Huanäi huame ä bíchakame am ettéjhuariak jáchin hua lemooniota jípurëitau yeu sikamta, éntok huame kohuimmehui. ¹⁷ Jume áma joome éntok Jesústau jiokot jiaahuay huämi bem buiärapo yeu ä huée sáhueka.

¹⁸ Huanäi Jesústa béja sim báreka jum canoapo ä jámuyo, jü lemooniom jíápsipo jípureihui áu jiokot jiaahuay áamak an rókaka. ¹⁹ Të Jesús kaa báarek, ál-la ínel áu jiaahuak:

—Em jóahuë huéiye, em huahuajimmehui. Akë am ettéjhuaria juka Señorta buéresi emou yáakähui, éntok jáchin enchi ä nák jiokolekähui.

²⁰ Huanäi sika juka nokta chíbejtia táytek. Decapolis buiärata yúmau tájti, jáchin Jesústa buéresi jita áu yáakähui. Huanäi síme át guómtilamtaka taahuak.

Jáirota maala, éntok jámmut Jesústa sánkot jálojtekame (Mt. 9:18-26; Lc. 8:40-56)

²¹ Jesús júchi canoapo huéeka bahue huáyтана yeu ä yepsak. Gente éntok juebénaka áu nau yájjak, huämi bahue mayoat ä anëpo. ²² Senu éntok sinagogapo chë nésahueme, Jáirö ti téhuaikä, áma yepsak. Jesústa bíchaka ä guókpo tónommia kíktek. ²³ Huanäi tüisi jiokot ínel áu jiaahuak:

—In maala béja mukiapo aane; ámanë sika át mámte, ä türinakë béchïbo, huanäi jíápsinake.

24 Huanäi Jesús áamak siika; gente éntok juebénaka áamak sájjak. Júneli ä huë páman nau ä pittiasakay. 25 Senu jámmut éntok béja dooce huásuktiapo ä kökoa kaa chúkteka át huéiyey, kaa tutüriaka áma aaney. 26 Tüisi jiokot au siika, juebena jittoleerom mámpo; simeta juka ä átteahua luutialatukay. Të jíba kaita hua jittoa áu türiakay, ál-la chëhuasu kökorey. 27 Të Jesústa bétana nokta jikkajaka, amá bétana áamak kateme násuk áu rúkteka ä sánkobet jálojtek, 28 buëituk ínel éiyay: “Kiane ä sánkobet jálojtek júne türinake.” 29 Huanäi áachä jálojtek jíba jü ójbo kíktek. Entok ä türiakäu innëak, jü jíbebeata bétana. 30 Huanäi Jesús ä takaahuapo úttiärata át yeu sikamta iinnëaka, huame áamak katemmeu kúakteka ínel jiaahua:

—¿Jábesu ín sánkommet jálojtek?

31 Huanäi ä discípulom ínel áu jiaahua:

—Juka juebenaraata enchi pítpittiamtë bitcha, éntoke nátemaje, “¿Jábeta émot jálojtekähui?”

32 Të Jesús nate chíkola náasam bitchak huaka at jálojtekamta bit báreka. 33 Huanäi jü jámmut máujrimmey, áu yoaka, entok jünéaka jita áu yáahuakähui. Huanäi áu tónommia kíktek, entok simeta juka ä kökoa bétana ä téjhuak, jáchin áu ä sikähui. 34 Huanäi Jesús ínel au jiaahua:

—In maala, jü em nee súalë béchibë türiak. Én éntoke yanti jiápseka huéiye, em kökoa bétanë türikä tahuala.

35 Júnelä nokaisu, huate huam bem nau yayájapo nésauhemta joa bétana áma yájjak ínel au jiaka:

—Em mala béja muúkuk. ¿Jatchíakasë ketune juka Maestrot muksi éetua?

36 Jesús éntok íkai jikkajakä ínel au jiaahua hua nésauhemtahui:

—Katë jachin eiya; kial jíbe nee súale.

37 Huanäi kaabeta éntok áamak kat íai Perota, éntok Jacobota, éntok Juanta Jacobota saíla jíbba. 38 Jesús éntok hua nésauhemta joau yepsaka, huaka naa muksi huemta bitchak, éntok buanhuamta jikkajak, éntok jiokot jíaihuamta. 39 Huanäi áman kibákeka ínel ámeu jiaahua:

—¿Jatchíakasu naa muksi huéiye, éntokem buaana? Jü usi jámmut kia kotche, kaa mukila.

40 Huanärim ä junnériataitek. Të Áapo simem yeu béebaka, hua ili jámutta jápchimak, éntok ä áyemak, éntok huame áamak katëummak áman kibákek huam múkilata bökaihui. 41 Huanäi juka ili jámutta mampo buíseka ínel au jiaahua:

—Talita kumi —itom nokpo ínel jiaubáare: Ili jámmut, émoune ínel jiaahua, yejtë.

⁴² Jü ili jámmut éntok sep yejteka naa hueetáitek, bueítuk béja dóoce huásuktiriam huériaí. Huanärim tüsi at guómtek. ⁴³ Jesús éntok tüisi am téjhuak kaabeta ä ettéjhuaria nésauhueka, éntok ä jibuätua nésauhuek.

6

Jesús Nazaretpo aaney

(Mt. 13:53-58; Lc. 4:16-30)

¹ Jesús huämi yeu sika ä buíarau yépsak, jume ä disciipulommaki. ² Jimyore taahuata yúmak éntok jum sinagogapo am majtiataitek. Huanäi juebenakä ä jikkajakä at guómtek ínel jáka:

—¿Jákübo bétanasu íri íkái täya jáni? ¿Jita suáhuasa jáni íri ä jípurëhui, éntok hua milagrom ä joähui, jítasasu nok báare jáni? ³ ¿Jachu kaa íri ínel jü carpínteero, Mariata asóa, Jacobota, éntok Joseta, Judasta, éntok Símonta saayi? ¿Jáchum kaa ket im itomak aane jume ä huáyihuum?

Huanärim áa bétana jájana jiautáitek. ⁴ Jesús éntok ínel ámeu jiaahua:

—Kíal jábe profeta júne yörihua, të huam ä buíaräpo, éntok ä jóapo ä huahuajim násuk ëe.

⁵ Huanäi jume milagrom júne kara áma yáuhuai, Kia huame kökoremmet kaa jáikimmet jíba mámtéka am tütek. ⁶ Huanäi kaa at al-léakä taahuak hua kaíta bem súalëubechi. Huanäi Jesús jume huate puéblommet naa siikä am majtiaka.

Jume dóoce comisionpo yeu jaahuak

(Mt. 10:5-15; Lc. 9:1-6)

⁷ Jume dóoce yeu púarim nau núnuka, guoguóyim naa bíttuak, útteata am mákakä diablom yoremem jíápsipo yeu bébnakë béchibo. ⁸ Éntok kaíta am huéria sauhue böot béchibo, morralta, éntok páanim junne, tómita junne; boróoniata jíbba. ⁹ Éntok am béräbochate sauhue, éntok kaa guoyik sánkotam huéria sauhue. ¹⁰ Ket ínel ámeu jiaahua:

—Kia jak jóapo enchim mabethuakäpem aane, jum puéblopo enchim yeu kátëpo tajti. ¹¹ Símekut huam kaa enchim mabethuakäpo, éntok huam kaa enchim nok jikkaibahuäpo, yeu katétekem huaka tóröchiata enchim guókimmet chätulata ámeu tátaknake, bem júneenakë béchibo kaa tüisi bem ayúkähui. Tua lütüriapone enchimeu ínel jiaahua, huame Sodóma teäpo

éntok Gomórrapo joomem chë jikoritunake hua taahuari bette nokta chúpeyo, huame puéblopo kaa enchim mabethuakápo joomem béppa.

¹² Huanäi jume dóoce yeu púari yeu sájakä géntemmeu ä noktáitek, huaka yoremem emo temajeka am jíapsi kúaktinakëhui. ¹³ Éntokim juebena diáblom yoremem jíapsipo anëu yeu bebbai, éntok juebena kókoremem tütek aceiteta ámet óreka.

Juan Bautista mëhuakähui

(Mt. 14:1-12; Lc. 9:7-9)

¹⁴ Jü rey Herodes éntok Jesústa bétana buériata jíkkajak, bueituk ä téhuam símekut yeu machiak. Huanäi Herodes ínel jiaahua:

—Juan jü batöaihui jíabitela, jume kókkolam násuku. Kíalíku úttiárata jípure milagrom ä jonákë béchíbo.

¹⁵ Huate ä Elías tíyay. Huate éntok huame huate profetam násuk ä profeta tíyay.

¹⁶ Íkai jíkkajakä jü Herodes, ínel jiaahua:

—Íri jü Juan ín kóba chúktiatebokähui. Áapo kókkolam násuk jíabitela.

¹⁷ Bueituk áapo juka Juanta buíjtebokä ä carcelpo ä páttiatebokay, Herodíasta béchíbo, Felípeta juubi ä sailahua; bueituk áapo, jü Herodes, Herodíasta jípurey.

¹⁸ Bueituk Juan Herodestau ínel jiaakay:

—Kaa türi juka em saila jubi em jípurëhui.

¹⁹ Herodías, éntok át kopteka ä mëpéiyay, të kaa áma yu-umay, ²⁰ bueituk Herodes Juanta bétana májhuey, bueituk jüneyay Juanta lútula entok Diostau bíchaa náikiataka ä jíapsaihui, entok ä suayay. Ä jíkkajaka kaachin an máchika tatahuay, të tü éaka ä jíjikkajay. ²¹ Taahuari yu-umak, Herodesta huásuktiriam yúmariaka pajkoy. Kúptey am äbosek, huame áamak nésahueme, sontaro yäuram, entok Galiléapo chë nésahueme. ²² Huanäi Herodíasta jámut ásoa yisimeka áman kibakek. Herodes éntok túsä musäuleka taahuak, entok huame mesau áamak jokaihuim. Huanäi jü rey hua ili jámuttau ínel jiaahua:

—Em huáatiähuë inou aahua; ínapone enchä máknake.

²³ Éntok ä nokäu bát kéchaka ä lütüriatebok, ínel jíaka:

—Símeta em inou aahuäune enchi máknake, reytaka ín nésahuëpo násuk áman junne.

²⁴ Huanäi hua ili jámmut yeu sika ä áyebeu nátemajek:

—¿Jítasune áunake jáni?

Ä áyehua éntok ínel au jiaahua:

—Juka Juan Bautistata kóbba.

²⁵ Áapo éntok sep áman kibakeka, jü reytau ínel jiaahua:

—Én läutine puraato bueürupo ä huáatia, juka Juan Bautistata kóbba.

²⁶ Huanäi jü rey tüisi kaa al-léeak. Të juka ä nookakäu ä lütüriatebokä béchibo, entok huame áamak mesau jokame tihueka, kara ëe ti au jíaka taahuak. ²⁷ Huanäi sep sontarota Juanta kóba chúktiaka áu ä huéria sáuhuek. ²⁸ Jü sontaro éntok áman sika jum ä páttiatukäpo ä kóba chúktiak. Huanäi juka kóbata jum puraatopo yéchaka, jü ili jámuttau ä tójjak; jü ili jámut éntok ä áyebhui.

²⁹ Huanäi jume Juanta discípulom ä jíkkajaka, áman sájaka ä takaahua nükä ä núk sájjak. Huanärim kókkolam mamähuäpo ä maäk.

Jesús mamni miilim jibuätuak

(Mt. 14:13-21; Lc. 9:10-17; Jn. 6:1-14)

³⁰ Jume apóstolim éntok júchi Jesústau nau yájjak. Huanärim ä ettejhuariak, simeta bem yáakähui entok bem am majtiakähui. ³¹ Áapo éntok ínel ámeu jiaahua:

—Emepolem ímin ínomak kaate ánia see päriahui; ámanirem chúbala jimyorenake.

Bueítuk juebénakam sákkay, entok juebénakam yájjay; junëlim kara júne ámey jibuäy. ³² Huanärim jum canoapo sájjak ánia see päriahui, kaabeta anëhui. ³³ Huä gente éntok am bitchak yeu am sájako, entokim am tátayak. Huanäi juebénaka huate pueblom bétana guókimmea áman yájjak, ámepachi. Huanärim áu nau yájjak. ³⁴ Jesús éntok canoapo kom chépteka huaka juebenarata bíchaka tüisam jikoley, bueítukim kabaram kaa kabyerokä bénasi áma aaney. Huämi juebenak am majtia táytek. ³⁵ Béja tüisi kúptey éntok, jume ä discípulom áu rúkteka ínel áu jiaahua:

—Ímí ánia see päria, entok béja kúpte. ³⁶ Akë am sáka sáuhue; éläpom pueblommet entok ranchommet sájaka páanim emo jínnurianake, bueítukim ímí kaita buá mátxhi.

³⁷ Huanäi Jesús ínel ámeu jiaahua:

—Akem am jibuätua emëe.

Bempo éntok ínel au jiaahua:

—¿Jachute áman sájaka guoy cien denariom béjhuay páanim jínuka am jibuätuanake jáni?

³⁸ Huanäi Jesús ínel ámeu jiaahua:

—¿Jaiki páanimsem jípure? Ámanem sájaka am bitcha.

Bempo éntok am bíchaka ä téjhuak:

—Mamni páanim entok guoy kútchum.

39 Huanäi simem básso sáaripo am jote sáuhuek, nátepola, 40 cicientom náuhui entok cincucuentam náuhui. 41 Huanäi jume mamni páanim entok jume guoy kútchum nüka, téhuekau reemteka, Diosta tü éäu ámet chúpaka jume páanim rébektiak. Huanäi jume ä discípulom am mákkak, am mik sáhueka. Jume guoy kúchum éntok simemmet näikimtebok. 42 Huanäi síme jibuäka jóboak. 43 Jume pan rérebeim entok jume kúchum buä bëterim dooce canajtam tátapunika áma tóboktiahuak. 44 Huame áma jibuäkame éntok mamni mil oohuimtukay.

Jesús bäata béppa huerama
(Mt. 14:22-27; Jn. 6:16-21)

45 Chúkula Jesús jume ä discípulom canoau am jámutuak, áapat huáyтана pueblo Betsaidau am yaij íaaka, áapörík huaka juebenarata am sákatuäu tájti. 46 Chúkula genteta sákatuaka, jum káhuui bíchaa siika, Diostau oraciompo nok báreka. 47 Huanäi tukariu yúmay jü canoa bää násukun aaney. Jesús éntok buíapo áapola aaney. 48 Béja bájim jiäpo matchü bíchaa, canoata buaatiaka lotteme bitchak, bueítuk jü jeka am nankirika búitey. Huanäi ámeu siika, báata béppa huéeka, áme huam sika ámepat yebij báreka. 49 Bempo éntok báata béppa huémта bíchaka, akim ä jóusi téyey. Huanärim cháchayek, 50 entokim simetaka ä bíchaka sum éiyay. Të áapo sep ámeu nónookak, ínel jíaka:

—¡Óusem eiya, katem májhue, ínapone ájária!

51 Huanäi canoapo ámeu ä jámuk, jü jeka yánti taahuak; bempo éntok naa muksi éakam át guómtilatukay. 52 Bueítukim ketune kaa jüneiyay, jáchin jume páanim búrusi yáahuakáhui, bem námakak jíápsekä béchíbo.

Jesús Genesaretpo kókoreme tütek
(Mt. 14:34-36)

53 Huáyтана bíchaa sákasukam Genesaret buiärau yájaka, mayoahuim yeu yájjak. 54 Huanäi bempörim canoapo yeu sájak, jü gente Jesústa tátáyak. 55 Huanärim huämi buiärapo símekut naa tenneka, jume kókoreme au nau toij táytek, bem ámet töyemmak chíkti, huam jak Jesústa anei tíapo. 56 Bueítuk jak júne ä kibakeípo, jum pueblompo entok ranchompo, jume kókoreme böo mayoat yeu totoijuay jiokot jíaka, kia ä sánko mayoammet jálojti péaka. Huanäi síme huame át jálojtekame türiak.

7

Yoremta jíapsi nasontume
(Mt. 15:1-20)

¹ Huanäi jume pariseerom Jesústau yájjak, entok hu-
ate escriibam, Jerusalén bétana áma yáij-latukaihui.

² Huanärim huate ä discípulommet suuhuay, bueituk kaa
leyta jáá páman báijmaka páanim bem buäye béchibo ma-
mam chichä machimma. Huanärim béttesi áme bétana
noktaitek. ³ (Bueituk jume pariseerom entok síme jume
judíom, huame yoiyöturim boojoria páman, juebénasi kaa
mam báijmakatekim kaa jíjibuäy. ⁴ Entokim plaza bétana
yájjak, kaa emo mam báksiako, katim jíjibuäy. Entok huate
juebénaka jita aykay bem yöreihui: jume vasom ámey
jíhuame, jume saarom, jume sisiguok vaasom, entok jume
bem ámet töyehui.) ⁵ Huanäi jume pariseerom entok jume
escribam Jesústa temajek, ínel jíaka:

—¿Jatchiaku jume em discípulom kaa huame
yoiyöturim boojoria páman kaate? Bueitukim kaa ito
bénasi báijmaka páanim buäye.

⁶ Huanäi Jesús ínel ámeu jiaahua:

—¡Eme Dios huáatemta bénasi emo antuame! Ál-läku
Dios profeta Isaíasta tempo enchim bétana nookak, entok
áapo ínel ä jíojtek:

Ímei gentem bem teniy jíba nee yöre,
të bem jíapsihua mékka inou aane.

⁷ Kaita bėj-re jü bem nee emo yöre tíahui,
bueitukim yorem nésauta Diosta nésautukä bénasi emo ä
majtia.

⁸ Diosta nésahui tójakem, jume yoiyöturim boojoriauem
johua: jume sarom báksiahuamta, entok vasom ámey
jíjihuame; entok juebenak ílë bénakem johua.

⁹ Entok ket ínel ámeu jiaahua:

—¿Jachem tüisi emo anë téiyey? ;Bueitukem juka Diosta
nésahui kaitäpo johua, juka yoiyöturim boojoriau enchim
yöri bárë béchibo! ¹⁰ Bueituk Moisés ínel jiaahua: “Em
áchayë yöre, entok em áiye. Jü ä áchaybet entok ä áyebet
bették nokátek, kaita át temajihuaka mëna.” ¹¹ Eme éntok
ínel jiaahua: “Tüisi jiaunake jü yoreme ä áchaybeu o ä
áyebeu ínel jíáteko: Símeta huaka ín áttea ay enchi ín
ania éahui, Diosta béchibo näikiari.” (Corbánta jiau bárë
bénasi.) ¹² Júnëlem huaka yoremta ä atchai éntok ä áiye
kaitäpem ä aniatua; ¹³ éntokem huaka Diosta nookakäu kaa
béj jóuhua, huame yoiyöturim boojoriau huatem majtiaka,
éntokem juebenak ílë bénak johua.

¹⁴ Huanäi sime juebena genteta núnuka ínel ámeu jiaahua:

—Nechem jikkaja simetaka, át jünee béchibo: ¹⁵ Kaita ayka yeutana jü yoremnat kimuka ä jíapsi násontenakeme, ál-la hua ä jíapsipo yeu huéeme. ¹⁶ Huä jünee báareme át suaka ä jikkajna.

¹⁷ Huanäi juebena genteta tö sika senu jóapo kibakek. Huanäi jume ä discípulom ä temajek, juka ejemplota ámeu ä yéchakä bétana. ¹⁸ Huanäi ínel ámeu jiaahua:

—¿Jachem eme két kaitat jüneiya? ¿Jáchem kaa jüneiya, huaka yeutana yoremnat kimumta kaabeta jíapsi násontenakèhui? ¹⁹ Bueituk jü buähuame kaa jíapsipo kiimu, ál-la sihuampo, entok chúkula yeu huéenake.

Íkai nokaka sime buähuamta türi tíiyay. ²⁰ Ket ínel jiaahua:

—Huä yoremna jíapsipo yeu huéeme, huäri ä jíapsi nasonte. ²¹ Bueituk jum yoremna jíapsipom yeu kaate, jume juëna éerim, omot jubiahuame, éhuil jáamuchim jípuhuame, yore súahuame, ²² ékbuahuame, kaa huéeläpo jita jípu péehuame, entok juënasi anhuame, jü yore bätäihuame, jü kaa tíura, senukut jita ínnèhuame, juënasi yoret nokhuame, hua emo buérialihuame, entok jume kaa suasi emo nühuame. ²³ Sime ímèi kaa tü yáarim yoremna jíapsipom yeu huéiye, entokim ä nasonte.

Jámmut Diostat eähui sirofenicia naciompo jometukay
(Mt. 15:21-28)

²⁴ Huanäi Jesús huämi yeu sika Tiró éntok Sidón buiärau bíchaa siika. Huanäi huämi jak jóapo kibakek kaabeta ä bít iaaka. Të kara au éssoy. ²⁵ Bueituk senu jámmut áma aaney, ili jámut espíritu chíchä machik jíapsipo jípuremna asoaka. Huäri jámmut áatana nokta jikkajaka, áu sika ä guókpo áu tónommia kíktek. ²⁶ Áapo griegotukay, entok Sirofeniciapo jometukay. Huanäi jiokot áu jiaahuay, juka espíritu chíchä machik ä jámut asoabet yeu ä bep sáhueka. ²⁷ Të Jesús ínel au jiaahua:

—Éläpo bat jume usiarim jóbonake, bueituk kaa türi jume usiarim páanim úhuaaka ili chüummeu am guötia béchibo.

²⁸ Áapo éntok ínel áu jiaahua:

—Ammäle jiaahua, Señor, të jume ili chüum jume pan rérebeim mesata bétuk usiarim kóm huáttilame buabuäye.

²⁹ Huanäi Jesús ínel áu jiaahua:

—Ínèli em jákã béchibo noitè huéiye. Jü lemoonio béja yeu simla, jü em jámut asoabechi.

³⁰ Huanäi ä jóau yepsaka, juka ä asoahua ä böyëpo bökamta téhuak, béja juka lemoonio át yeu simlata.

Jesús nákapi nëota tütek

³¹ Jesús júchi nóttek jum Tiro buiära bétana. Huanäi jum Sidonpo naa búrujti siika, Galiléa bahuéu bíchaa, jum Decápolis buiärapo ámani. ³² Huanäi jü gente nákapi nëota áu nüpaka jiokot au jiaahuay, áa béppa ä mámte sáhueka. ³³ Huanäi áapolaik yeu núk sika, Jesús nákapo ä sútuteriak, entok ä sútu chíttuaka nínit ä kómoniak. ³⁴ Huanäi téhuekau reemteka bueürum jíabitek, entok ínel áu jiaahua:

—¡Efata! —ínel jiau báare: ¡Étapotunakee!

³⁵ Huanäi sep jume náka guójöriam emo étapok, entok ä nín jísumaria búttek. Huanäi jünakiachisi nookak. ³⁶ Huanäi Jesús juka genteta téjhuak, kaabeta am ettejoria nésahueka, juka bem bíchakähui. Të chë tüisi junëli ä nésahuey junne, chëhuasum ä ettejhuay. ³⁷ Entokim tüisi át buere eeyak, ínel jíaka:

—¡Símata tüisi johua! ¡Jume nákapim jíkkaijtua, entok múurom júne noktua!

8

Jesús naiki múlim jibuätuak

(Mt. 15:32-39)

¹ Huámëchi taahuarimmet tüisi juebena genteta áma aneyo, entok kaita am buä máchiako, Jesús jume ä discípulom núnuka ínel ámeu jiaahua:

² —Juka genteta juebenak ínomak anemtane jiokolë, bueítukim béja baij taahuare ínomak aneka, entokim kaita buä máchi. ³ Bueítuk kaa jibuälame bem jóau sákatuak, böochim tébäi huáttinake, bueítuk huate mékka bétana äbo yáij-la.

⁴ Huanäi jume ä discípulom ínel ä yommiak:

—¿Të jákübosu jábe páanim ámeu nüpaka am jöborianake jáni? Bueítuk ímí ánia páriapo kaita aayuk.

⁵ Áapo éntok am temajek:

—¿Jaiki páanimsem jípure?

Bempo éntok ínel jiaahuak:

—Guoy búsaním.

⁶ Huanäi huaka genteta buíapo jote sáhuek. Entok jume guoy búsan páanim núka, Diosta baysausuka am rébektíak. Huanäi jume ä discípulom am mákkak, genteta am mik sáhueka. Bempo éntok am núka, juebenara gentetau am tójjak. ⁷ Íli kúchumim ilíkkim ket áma

jípurey. Huanäi Diosta tü éäu ámet chúpaka, ámeu am tóij nésahuek. ⁸ Huanärim jibuäka jóboak. Entok jume rérebeim yeu békame guoy búsan canastam tátapunika tóboktiahuak. ⁹ Jume jibuäkame éntok naiki miltu máchiakay. Huanäi am sákatuak. ¹⁰ Áapo éntok jume ä discípulommak canoapo yejteka siika. Huanäi Dalmanuta buiärau yepsak.

Jü señal kaa jaibu jojohuamta áyhuame

(Mt. 16:1-4; Lc. 12:54-56)

¹¹ Huanäi jume pariserom áu yájaka, áamak nok nássua táytek. Entokim señalta áu aahuak, téhueka bétana huemta, ä jioptua báreka. ¹² Huanäi ä jiápsipo bueürum jiaabiteka ínel jiaahua:

—¿Jatchiaka i gente én huéeme señalta kaibu jojohuamta aahua? Tua lútüriapone enchimmeu ínel jiaahua, i gente kaita señalta mákna.

¹³ Huanäi júchi jum canoau jämuka, huáytana bíchaa am tö siika.

Jü pariserom levaduura

(Mt. 16:5-12)

¹⁴ Jume ä discípulom páanim kóptiaka, barcopom huépul páanim jíba huériay. ¹⁵ Huanäi am téjhuak, ínel jíaka:

—Jítachem suuhua, éntokem emo suaya jü pariserom levaduura bétana, entok Heródesta levaduura bétana.

¹⁶ Huanäi jume discípulom nahuim nookay, ínel jíaka:

—Páanim kaa itom nüpakä béchibo ínel jiaahua.

¹⁷ Jesús am jüneriaka jita am nokähui, ínel ámeu jiaahua:

—¿Jatchiakem páanim kaa enchim nüpakä béchibo ínel nee jíä tíiya? ¿Jachem kaa át suuhua, éntokem kaa át jüneiya? ¿Ketunem námakak jíapsek? ¹⁸ ¿Pusekem kaa bitcha, entok náka guójöriakem kaa jíkkaja? ¿Jachem kaa áu huáate, ¹⁹ huame mamni páanim ín näikimtekäubehui, huame mamni mílimmechi? ¿Jaiki canastamsu rérebeimmea tátapunika tóboktiahuak?

—Dóocem kanastam —tim áu jiaahua.

²⁰ —Entok júnak huame guoy búsan páanim naiki mílimmet näikimtehuakame, ¿jaiki canastamsu rérebeimmea tátapunika tóboktiahuak?

—Guoy búsanika —tim áu jiaahua.

²¹ Huanäi ínel ámeu jiaahua:

—¿Jáchem ketune kaa át jüneiya?

Betsaidapo jü lipti bíchakame

²² Sep pueblo Betsaidau yepsak. Huanärim Jesústau líptita nüpak, jio kot au jíaka áa béppa ä mámte sáhueka.
²³ Áapo éntok juka líptita mámpo buíseka, huämi pueblolo yeu ä núk siika päkun bíchaa. Ámani béja ä pusimpo chít huáttek, entok áa béppa mámteka ä temajek:

—¿Jachë ára jita bitcha?

²⁴ Áapo éntok pujteka ínel jiaahua:

—Yorememne júyam bénasi bitcha, të naa kateme.

²⁵ Júchi ä pusim béppa mámtek. Huanäi bitchak, jú yoreme, símeta machisi. ²⁶ Huanäi ä jóau bíchaa ä sim sáhuek, ínel áu jíaka:

—Katë pueblou kikkibake, éntoke kaa jábetau ä ettejhua, huämiri.

Jü Peero Jesústa Crísto tíya

(Mt. 16:13-20; Lc. 9:18-21)

²⁷ Huanäi Jesús jume ä discípulommak pueblommet siika, Cesarea Filiipo buíarahui. Huanäi ä discípulom böot am temajek:

—¿Nechim jábë tíya, jume yoremem? —ti ámeu jiaahua.

²⁸ Bempo éntok ínel jiaahua:

—Enchim Juan Bautistä tíya; huate éntok enchi Elías tíya; jume huate éntok enchi hua jábe profetea tíya.

²⁹ Huanäi Jesús am temajek:

—¿Emesu? ¿Nee jábë tíya?

Peero éntok ínel jiaahua:

—Émpë jú Cristo.

³⁰ Të Jesús am téjhuak, íkai áa bétana kaabeta am ettejhuaria néshueka.

Jesús ä mëna bétana nookak

(Mt. 16:21-28; Lc. 9:22-27)

³¹ Huanäi am majtia táytek, juka Yoremta Üusi tüisi jio kot ä yáanähui, entok jume yoiyoturim, jume tiöpopo chë néshueme, entok jume escriibam ä omoutenakëhui, entok mëhuaka báij taahuarim huéy ä jíabitenakëhui.

³² Íari bétana machisi nookay. Huanäi Peero áapolaik yeu núnuka kuttílasi áu nookak, kaa ä türí tíaka juka ä nokähui.

³³ Të Áapo kúakteka ä discípulom bíchaka, Perotau kutti áu nonokak, ínel jíaka:

—¡Mékkë huéiye, Satanás! Bueitukë kaa Diosta bétana huémtat suuhua, ál-la yoremem bétana huémtat jíbba.

³⁴ Huanäi juka genteta núnuka, entok ä discípulom, ínel ámeu jiaahua:

—Jü jábe júne inot chäka huéé báareme kaa áu beutireka kúrujta púaktiaka ino sáu huéenake. ³⁵ Bueituk hua ími

buíapo ä jíapsi jínëu báareme ä tärúnake; hua ino béchïbo entok evangeliota béchïbo ímï buíapo ä jíapsi tärúkame, huári ä jínëunake. ³⁶ Bueítuk, ¿jita tühuatasu bínnaake jáni jü yoreme, síme ániapo ayukamta kobakátek junne, ä jíapsi éntok tärúkáteko? ³⁷ Entok, ¿jítasasu béjtuanake jáni jü yoreme, ä jíapsi béchïbo? ³⁸ Bueítuk hua inoy tihuekame entok jü ín nokibeyi, ïri gente én huéeme kaa türík joame omot jubiahuamta türeme; entok Diosta bej-reka jíápsame násuku. Ínapo jü Yoremta Üusi ket ái tiunake, júnaköri ín Átchay loriapo yepsáteko jumé santo ángelesimmaki.

9

¹ Jesús ket ínel ámeu jiaahua:

—Tua lütüriapone enchimmeu ínel jiaahua, huate ímï aneme katim kókkonake, huaka Diosta yäura chíkti ä úttiärammak äbo yepsäu tájti.

*Jesús ä takaahuapo täbuiasi aayuk
(Mt. 17:1-13; Lc. 9:28-36)*

² Chúkula búsan taahuarim huéy, Jesús juka Perota, Jacobota, entok Juanta nüka, bempolaim yeu núk siika, jum káhui mejikau bíchaa. Huanäi täbuiasi machisi taahuak bem bíchápo. ³ Jume ä sánkohuam bélojkosi taahuak, entok tüisi tósalisi, sá pam bénasi, kia jábe jípakzialeero júne ím buíapo joome kaibu junëli am basuanake. ⁴ Huanäi bempo Elíasta éntok Moiséjta ámeu yeu machiamta bitchak, entokim Jesústamak ettejhuay. ⁵ Huanäi Peero nónokaka, Jesústa ínel jiaahua:

—Maestro, ¡tüisite ímï aane! Báij jótamte yáanake: huépülak emo béchïbo, entok Moiséjta béchïbo seenuk, entok Elíasta béchïbo ket seenuk.

⁶ Junëlim áu jiaahuak jume discípulom bueítukim guómtilamtukay, Peero éntok kaachín jiau máchika. ⁷ Huanäi jü namu ámeu yúmaka ámet jékkaatek. Jáhui éntok jum namu bétana yeu sika ínel jiaahua:

—Íri ájaria jü ín Üusi ín nákehui; áapöríkem nok jíkkaja.

⁸ Huanärim sejchúkti naa remteka, kaabeta éntokim bitchak ámemaki, Jesústa jíbba.

⁹ Huanäi jü káuhuit kóm kateka, am téjhuak kaabetau ä ettejhua nésauhueka juka bem bíchakähui, juka Yoremta Üusi kókkolam násuk ä jíabitek jübua. ¹⁰ Huanärim bem jíápsipo jíba ä jípurek júkai nokta, jáchisu jiaubáare jáni tí éaka kókkolam násuk ä jíabitenakëhui. ¹¹ Huanärim Jesústam temajek:

—¿Jáchisu júntuk huéeka jume judíom ley am mamájtéame útteä tíiya juka Elíasta bat äbo yebíjnakëhui?

¹² Áapo éntok am yommiaka ínel jiaahua:

—Huä Elías ál-la lútüriapo bat äbo yebíjnake, éntok äbo yepsakátek simeta huéchiapo ä órekey Bénasi ä tóijnake. Të, ¿jáchisu júntuk ket jiaahua jú jïjteri Yoremta Üusi bétana? Jïokot ahuä bitna bétana, éntok kaitäpo ä bítna bétana. ¹³ Tëne ínel enchimeu jiaahua, jú Elías béja yebíssuk, éntokim simeta bem au yáabárëu au yáuhuak, äa bétana jïjteripo Bénasi.

*Jesús juka usita diáblota ä jiápsipo jïpuremta tütek
(Mt. 17:14-21; Lc. 9:37-43)*

¹⁴ Huanäi jume huate ä disciipulommeu yepsaka, juebena genteta bitchak áme chíkola aneme, éntok jume judíom ley am mamájtíame ámemak noknássuame. ¹⁵ Huanäi, síme jú gente Jesústam, bíchakä guómtek, éntokim au tenneka ä tebtúuak. ¹⁶ Huanäi Áapo am temájek:

—¿Jítasem ámemak noknássua? —ti ámeu jiaahua.

¹⁷ Senu éntok áme násuk ä yómmiakä ínel jiaahua:

—Maestro, ín üúsine emou huéria, múuro espírituta jïpuremta. ¹⁸ Huäri jak ä jaatíakäpo, ä tatabeka éntok támim kumeka sómöchiata yeu pujpujtía. Júnëli béja nama sutalayka tatahua. Em disciipulommeu éntokne nookak juka espírituta chichä machik yeä béebria sáhueka, tem kára yeä béebriakä taahuak.

¹⁹ Huanäi Áapo ínel ámeu jiaahua:

—¡Eme gente kaíta súalëram! ¿Jahuéi tájtisune enchimak annake jáni? ¿Jahuéi tájtisune enchim kaíta súalëu innënake jáni? Ínohuem ä huéria.

²⁰ Huanärim au ä núk sájjak. Jú diablo éntok Jesústa bíchaka, juka jübua yotumta náasä jímmaataitek, éntok buiapä röaktitaitek, sómöchiata éntok yeu pujtíataitek.

²¹ Huanäi Jesús ä atchaihua temájek:

—¿Jahuéi naatekasu ïri au aika?

Ä áchaihua entok ínel jiaahuak:

—Ä ilítchiak naateka; ²² éntok juebénasi jú espíritu chichä machi báapo éntok taijpo júne ä tabbei ä mëbáreka. Të empo áma yumátek, itómé anía ito bétana jïokot éaka.

²³ Huanäi Jesús ínel au jiaahua:

—Enchä súalnakeyo, buëituk hua ä súalemta béchïbo síme kaa obíachi.

²⁴ Huanäi jú usita atchai úttiaka ínel jiaahua:

—Jeehui, anä súale; nechë anía chë ín ä súalnakë béchïbo.

²⁵ Jesús éntok juka juebena genteta au rúktemta bíchaka, jú espíritu chichä machitau kutti nonokak, ínel jíaka:

—Empo espíritu chichä machi múuro éntok nákapí, ínapone enchi at yeu huee sáuhue jü usítachi, éntoke yeu sikátek kaa júchi au nonnotte.

²⁶ Huanäi jü espíritu cháchayek, huanäi júchi tüisi náasä tápsuka, yeu siika. Huanäi jü usi mukúkamta bénasi taahuak, júntuk búrukä ä mukila tíiyai. ²⁷ Të Jesús mámpo ä buíseka, ä tóboktiak; huanäi jü usi kíktek.

²⁸ Huanäi jum jóapo Jesústa kibákek, jume ä discípulom áapolaik áma aneyo ä temajek:

—¿Jatchíakasu ítapo kara yeä béebai jáni?

²⁹ Áapo éntok ínel ámeu jiaahua:

—Ílëbena diablo kaítai éntoko ára yeu beptu oraciónta juaka entok ayunahuamtay jíbba.

Jesús ä mëna bétana júchi ámeu nookak

(Mt. 17:22-23; Lc. 9:43-45)

³⁰ Huanäi huämi yeu sákalamtaka, Galiléa buiära páman kaatei; të Jesús kaabeta ä jüneriä íai. ³¹ Bueítuk jume ä discípulom majtiaka ínel ámeu jiaahua:

—Ínapo jü Yoremta Üusi yoremem mampo tóijhuaka mëna. Të ínapo mukuk, baij taahuarim hueine jíabitenake.

³² Të bempo kaa at jüneyai íri nokit jachin ä jiau bárëhui, éntokim at temae báare júne majhuëi.

¿Jábesu jü chë yöpo tahuánakeme?

(Mt. 18:1-5; Lc. 9:46-48)

³³ Huanäi huam pueblo Capernáumpo yájaka, huam jóapo aneka, Jesús am temajek:

—¿Jítasem nau nok nássuasakai jum böochi?

³⁴ Bempo éntok kaa jíalek, bueítukim jum böochi jábeta chë yöpo tahuánakëhuim nau noksakai. ³⁵ Huanäi Jesús yejteka, jume dóocem núnuka, ínel ámeu jiaahua:

—Jü jábe chë yöpo tahua báareme, huäri chúkula huéenake simem béppa, éntok simem nésauta joríanake.

³⁶ Huanäi ili úsita nuka, áme násuk ä kétchak. Ä íbaktiaka ínel ámeu jiaahua:

³⁷ —Huä ín téhuampo huaka ili úsita ílëbenak mabetakame, nee mabetnake; éntok hua nee mabetakame, kaa nee jiba mabetnake, huaka nee äbo bíttuakamta ket mabetnake.

Huä kaa itom béj-reme, itomak huéiye

(Lc. 9:49-50; Mt. 10:42)

³⁸ Huanäi jü Juan ínel jiaahua:

—Maestro, senukte bitchak em téhuampo jume espíritu chichä machim yeu bébamta, tëte júkái ä táktiriak, bueítuk kaa itomak huéiye.

39 Huanäi Jesús ínel jiaahua:

—Katem júkái ä taktiria, bueituk kaabe aane ín téhuampo milagrom joákä chúkula éntok juénasi ínot noknákeme. 40 Bueituk hua kaa itom béj-reme itomak huéiye. 41 Éntok jábe júne ín téhuampo senu vaso báam enchim mikakame, Crístota enchim átteakä béchibo, lütüriapo jíba ä mabetnake juka béjhuata.

Diosta bejreu yore jioptua máchika ayukame

(Mt. 18:6-9; Lc. 17:1-2)

42 'Kia jábe júne ili usi nee súalemta Dios bejrita yatuakame, áa béchibo chë türi éiyey kee júkái yáaka, téta át tútujúhuamta kutánaapo át súmahuaka bahuéu kóm jímmaahuako. 43 Júnëli jume em mámmam Dios bejrita enchi jootuanakey, Akë am chúktia. Bueituk chë türinake emo béchibo huépülam mámaka yúu jíapsihuäu em huéenakëhui, guoyim mámaka infiernou táijta kaa tutukëpo em huéenakeu béppa, 44 huam buíchiam kaa lülütëpo, éntok huaka táijta kaa jaibu tutukëpo. 45 Éntok jume em guókkim Dios bejrikuu enchi huérianakey, Akë am chúktia. Bueituk chë türinake emo béchibo huépülam guókeka yü jíapsihuäu em huéenakëhui, guoyim guókeka infiernou táijta kaa tutukëpo em jímmaanäu béppa, 46 huame bem buíchiata kaa mumukëpo, entok huaka táijta kaa jaibu tutukëpo. 47 Éntok jume em pusim Dios bejrita enchi bíttuay, yehuë am huíkke. Bueituk chë türinake emo béchibo huépülam puseka Diosta lóoriau em huéenakëhui, guoyim puseka infiernou táijta kaa tutukëpo em jímmaanäu béppa, 48 huam buíchiam kaa lülütëpo, entok huaka táijta kaa jaibu tutukëpo.

49 'Bueituk síme tájiay jiokot machisi ontuatuna, entok síme hua Diosta bíchäpo órehuame ontuatunake. 50 Türi jü oona, të juka onta kaa chökoak, ¿jítasuysem ä tü tátabnake? Omtem jípureka jíapsa, éntokem al-leehuamta nau jípure.

10

Jesús divorciota bétana nookak

(Mt. 19:1-12; Lc. 16:18)

1 Huanäi Jesús Capernaumpo yeu sika, Judea buiärau yepsak, entok bathue Jordán huáyтана. Gente éntok júchi au nau yájjak, huämi júchi am majtia táytek, bannaataka bénasi. 2 Huanäi jume pariserom áu yájaka ä temajek, ä jioptua báreka, jachu türi jáni, juka jubekamta ä jubi jímmaanakëhui. 3 Huanäi ínel am yommiak:

—¿Jáchisu júntuk enchim sáuhuek jü Moisés?

⁴ Bempo éntok ínel jiaahua:

—Moisés licenciata nénkak, jiösia divorciota yáaná bétana. Huanáituk senu ä jubi ára jímma.

⁵ Jesús éntok ínel ámeu jiaahua:

—Enchim námakak jiápsekä béchibo íkái nésauta enchimneu jiojtek. ⁶ Të Dios ániata yáaka outa yáuhuak, entok jámutta. ⁷ “Íäri béchibo jü yoreme juka ä áchayhua entok ä áyehua tösika, ä jubimak jíapsinake. ⁸ Huanäi jume guoyiakaihuim huépul takahuatunake.” Júnelim béja kaa guoyinake, ál-lam huépul takahuatunake jíbba. ⁹ Huäri béchibo hua Diosta nau rúktiakähui, jü yoreme kaa ä näikimtepo yúmala.

¹⁰ Jóapo ä aneyo, jume ä discípulom júchi ä temajek huäri bétana. ¹¹ Jesús éntok ínel ámeu jiaahua:

—Jábe júne ä jubi jímmaaka täbuik jubekátek, bát ä jubiari béj-reka adulteriopo näikiatunake. ¹² Jü jámut júne ket ä kuna jímmaaka täbuik kunakátek, bát ä kunahua béj-reka adulteriopo näikiana.

Jesús ili usimmet tü nokta chúppak

(Mt. 19:13-15; Lc. 18:15-17)

¹³ Huanärim Jesústau ili usim au rúktiay, áme béppa ä mamtë iaaka. Ä discípulom éntok ámeu omtey, jume usim áu huériammehui. ¹⁴ Huanäi Jesús júkái bíchaka, kujti éaka ínel ámeu jiaahua:

—Akem am tójja, jume ili uusim, éläpom inou kannake. Júkärem kaa am üuhua, bueituk bempörim bénasi éame ä átteak, juka Diosta rey nésauri. ¹⁵ Tua lütüriapone ínel enchimneu jiaahua, kia jábe júne kaa ili úsita bénasi éaka juka Diosta rey nésauri mabetakame, kaibu áman kibaknake.

¹⁶ Huanäi am nüka am íbaktiak, entok áme béppa mámtéka tü nokta ámet chúppak.

Jü riiko jübua yötume Jesústamak nooka

(Mt. 19:16-30; Lc. 18:18-30)

¹⁷ Huanäi Jesústa yeu sika hueyo. Senu búiteka au yépsak, huanäi ä bíchäpo tónommia kíkteka, ínel au jiaahua:

—Türi Maestro, ¿jítasune yáakátek, yü jíapsihuamta jipunake jáni?

¹⁸ Huanäi Jesús ínel au jiaahua:

—¿Jatchiake nee türi tíiya? Kaabe éntok aane türika, huépuilaika jíbba, jü Dios. ¹⁹ Jume Diosta nésahuimë täya: “Katë omot jubiata jipunake. Katë yore súhua. Katë

ekbua. Katë jábetat kia nooka. Katë jábeta bāitáttāhua. Em áchayë yöre, entok em áiye.”

²⁰ Jü yoreme ä yommiak:

—Maestro, ímëi nésahuimne yáala, ín kaa yötukäpo naateka.

²¹ Huanäi Jesús ä bíchaka tüisi ä nákeka taahuak, éntok ínel au jiaahua:

—Senu huéeme emou bëye: sikë simeta em jìpurëu nénkaka póobem ä miika. Huanärë áman téhuekapo yún bėj-remta jìpunake. Jiokot anhuäpe em kúruj püaktiaka ino sáu huéiye.

²² Të áapo iri nokta béchïbo kaa al-leaka siika, bueïtuk yún jita buéresi áttiakay.

²³ Huanäi Jesús nate chíkola reemteka, ä discípulommeu ínel jiaahua:

—¡Tepam obiachisi huam Diosta reytaka nésahuëpo kimunake, jume yún jita buéresi áttiakame!

²⁴ Jume ä discípulom éntok guómtek, júnël ä jákä béchïbo. Të Jesús júchi ínel ámeu jiaahua:

—In üusim, ¡tua obiachisim Diosta reytaka nésahuëpo kimunake, jume yún jita buéresi áttiaka at éame! ²⁵ Chë júne kaa obiachi camellota jum jiikia pusim páman yeu ä huéenakëhui, yún jita buéresi áttiakamta Diosta reytaka nésahuëpo ä kibaknake béppa.

²⁶ Huanärim chë júne májhueka nau ínel jiaahua:

—¿Jábesu jüntuk ára au jínëunake jáni?

²⁷ Të Jesús am bíchaka ínel jiaahua:

—Yoremem béchïbo obiachi, të Diosta béchïbo ëe; bueïtuk sime ayukame áa béchïbo kaa obiachi.

²⁸ Huanäi jü Peero ínel au jiaahua:

—Én itapo simetate itom jìpurëu tö sákalamtaka émomak rejte.

²⁹ Jesús éntok ínel ámeu jiaahua:

—Tua lütüriapone enchimmeu ínel jiaahua, jábe junne juka ä jóa tö simlame, o ä saayim, ä sailam, ä ákorom, ä huaayim, ä átchay, ä áiye, ä juubi, ä üusim, ä buía junne, ino béchïbo entok evangeliota béchïbo, ³⁰ ímï tiempopo cientopo cienim mabetnake, jume jóuhuam, sailam, ákorom, áiyem, üusim, entok buíyyam, guok jájjahuaka junne; jume taahuarim äbo huéemet éntok, juka yü jíapsihuamta. ³¹ Të juebénaka huame bát kateme chúkula kannake; chúkula kateme éntok bát kannake.

*Jesús júchi ä múknake bétana nookak
(Mt. 20:17-19; Lc. 18:31-34)*

³² Huanärim buere joära Jerusaléniu, jikau kaatey; Jesús éntok ámeapat huéiyey. Bempo éntok guomtilatakam ä guojaasey, entokim májhueka áamak kaatey. Huanäi júchi jume dóocem sékana bíchaa yeu núk sika, am téjhuak huaka jita au huéenakemta. ³³ Huanäi ínel ámeu jiaahuak:

—Ímíte Jerusaléniu jikau kaate. Ínapo jü Yoremta Üusi éntok tiöpopo chë nésahueme entok escribam mámpo tóijtnake. Huanärim bette nokta át chúpanake, ä mëtebo béchïbo, entokim kaa judíom mámpä tóijnake. ³⁴ Bempo éntok ä junneriasuka ä bemmuchanake. Áachim chit huáttinake, entokim ä mënake; të bajj taahuata huey jíabitenake.

Jacobo entok Juanta aahuakähui

(Mt. 20:20-28)

³⁵ Huanäi Jacobo entok Juan, Zebedeota üusim, au rúktek ínel au jíaka:

—Maestro, itom aahuäute enchi itom yáaria íaa.

³⁶ Áapo éntok ínel ámeu jiaahua:

—¿Jítasem nee enchim yáaria íaa?

³⁷ Bempo éntok ínel áu jiaahua:

—Em lóoria nésahuemo itom jotetua, seenu em báta bétana, senu éntok em míköri bétana.

³⁸ Huanäi Jesús ínel ámeu jiaahua:

—Katem jüneiya jita enchim aahuähui. Juka vaasopo jikot máchiraata ín jïnakeu, ¿eme ket ára ä jëye? Entok ín batöna bénasi, ¿eme ket ára emo batöa?

³⁹ Bempo éntok ínel ä yommiak:

—Amate yúma.

Huanäi Jesús ínel ámeu jiaahua:

—Tua lütüriapo, eme ä jïnake, huaka vaasopo jikot máchiraata ín jïnakëhui, entok ín batöhuakäpo bénasi eme ket batöna; ⁴⁰ të hua enchim ín báta bétana jotenakeu entok ín míköri bétana, kárane jábeta ä mákka, huame jábem béchïbo näikiari huámëi ál-la ä mabetnake.

⁴¹ Huanäi jume guojmannika ä jíkkajaka, jü Jacobotau omti táytek, entok Juantahui. ⁴² Huanäi Jesús am núnuka, ínel ámeu jiaahua:

—Eme jüneiya jume naciónim násuk huaka chë nésahuemta au buérialëhui, entok jume buéresi emo ériame emo nésaulëhui. ⁴³ Të enchim násuk kaa junëli huéenake, ál-la jábe júne enchim násuk yösi au éria báareme, huári nésauta enchim jorianake. ⁴⁴ Jábe enchim násuk bát huée báareme, huári simem nésauta jorianake.

⁴⁵ Jáchin ínapo jü Yoremta Üusi äbo yepsak, kaa nésauta

nee joria iaaka, ál-la jábem jita yáariaseka, entok ä jápsi nénka, bürum jínëu báreka.

Jesús juka lipti Bartimeota tütek

(Mt. 20:29-34; Lc. 18:35-43)

⁴⁶ Huanärim pueblo Jericóu yájjak. Huämi ä discípulommak yeu siika, entok yun juebena gentetamaki. Jü Bartimeo, hua lipti, Timeota üusi, böo mayoat káteka nétaney. ⁴⁷ Huanäi ä jikkajaka Jesús Nazarenota áma hueihui, chayeka ínel jiau táytek:

—¡Jesús, Davidta Üusi, nechë nák jiokolë!

⁴⁸ Huanäi juebénakam au omtey, kaa ä jial sáhueka. Të áapo chë úttia chayeka ínel jiaahuay:

—¡Davita Üusi, nechë nák jiokolë!

⁴⁹ Huanäi Jesús kíkteka, ä núnotebok.

Huanärim líptita tejhuak, ínel áu jáaka:

—Katë jáchin éiya. Kíktëe; enchi núnnu jü Maestro.

⁵⁰ Huanäi áapo ä jíniam jímmaaka, kíkteka Jesústau siika. ⁵¹ Huanäi Jesús ä temajek:

—¿Jítasë nee enchi yáaria íaa?

Jü lípti éntok ínel jiaahua:

—Maestro, nechë bíttua.

⁵² Huanäi Jesús ínel au jiaahuak:

—Simeë; em nee sualë béchibë bitcha.

Huanäi jü lipti sep bíchaka taahua, huanäi Jesússta sáu siika jum böochi.

11

Yólataka buere joära Jerusaléniu kimuhuame

(Mt. 21:1-11; Lc. 19:28-40; Jn. 12:12-19)

¹ Huam Jerusaléniu kaa mékka aneka, Betfagé, entok Betánia pueblom náapo aneka, Oliivo káhui pújbapo, Jesús guoy ä discípulom áman bíttuak. ² Júnel ámeu jiaahua:

—Katëem, huam pueblou enchim pújbapo kátekamtahui. Ámanem yájakátek ili buru bemelata áma chákamtem téunake; huächi jábe yoreme júne kee jee át yejte. Akem ä búttiaka äbo ä huérianake. ³ Huanäi jábeta enchimmeu ínel jiay: “¿Jatchiakem júkái johua?” Huanärem juka Señorta ä huáatiä tíanake, entok chúkula ä nóttiria rókka.

⁴ Huanärim áman sájaka, juka ili buruta téuhuak áma chákamta puértapo yeutana, böota tottëpo. Huanärim ä búttiak.

⁵ Huate áma aneme ínel ámeu jiaahua:

—¿Jitasem johua? ¿Jatchiakem juka ili buruta butbúttia?

⁶ Huanäi bempo Jesústa néshuekä páman am yommiak. Huanärim am tójjak. ⁷ Huanärim juka ili buruta Jesústau nüpaka, bem sánkom at töak. Huanäi Áapo at yejtek. ⁸ Gente éntok juebénaka bem sánkom böot áapat tösakay; huate éntok júya sáhuam chúktiaka, ket böot áapat am tösakay.

⁹ Jume bat kateme chay sákay entok jume amapo kateme ínel jíaka:

—¡Looria! ¡Diosta tü eäu at chúpari jü Diosta yaura úttiäray téhuampo yebiseme! ¹⁰ ¡Diosta tü eäu áa béchïbo, jü David itom áchay néshuepo äbo huémta béchïbo! ¡Buéresi al-leehuame téhuekau tájti!

¹¹ Huanäi Jesús buere joära Jerusaléniu yepsaka, jum tiöpou kibakek. Huanäi nate chíkola reemteka, simeta áma ayukamta bitchak. Bueituk beja kúptey huanäi pueblo Betániau bíchaa yeu siika, jume dóoce discípulommaki.

*Chuna óguotat bette noki chúpari
(Mt. 21:18-19)*

¹² Huanäi yokoríapo Betaniapo yeu am sájako, Jesús tébäurek. ¹³ Huanäi mékka chuna óguota bitchak yún sáhuakamta. Áu rúktek takam áu téu máchileka, të kaita at téuhuak, sáhuam jíbba, bueituk kee jee yuumay bem takanakëhui. ¹⁴ Huanäi Jesús ínel au jiaahua hua chuna óguotahui:

—Kaibu jábe éntok em taka buänake, jíba béchïbo.
Ä discípulom éntok ä jíkkajak ínel ä jíayo.

*Tiöpopo jita nénkame yeu jaase
(Mt. 21:12-17; Lc. 19:45-48; Jn. 2:13-22)*

¹⁵ Jum Jerusaléniu yájaka, Jesús jum tiöpou kibakeka, jume jita áma nénkame entok jita jínnume päkun yeu bep táytek. Entok jume tómita nakuliame mesam naa guötiriak, entok jume guókohuim áma nénkame bankom kétchi. ¹⁶ Kaabeta jum tiöpopo áman kia jume vasom júne yeu huéria äy. ¹⁷ Huanäi am majtiaka, ínel ámeu jiaahua:

—¿Jachu kaa ínel jiojteri? “In káari áma Diostau oraciompo nok béchïbo káari ti téhuaanake entok síme géntem béchïbo.” Eme éntok lak-ron kári guójoriäpo ä tahuariala.

¹⁸ Jume escribam éntok jume tiöpopo néshueme ä jíkkajaka, at tekípánoa táytek, jáchin bem ä mëtebonakëhui, bueitukim ä májhuei, síme jume géntem ä yosireka at guómtilatukä béchïbo hua áapörík am majtiäubechi. ¹⁹ Tukáriu yúmak éntok Jesús áma yeu siikä jum puéblopo.

*Chuna oguo béttesi at nokhuakame huakek**(Mt. 21:20-22)*

²⁰ Huanärim yokóriapo kethueitana böot kateka, juka chuna óuguota bitchak huakíata nahuapo naateka jikau tajti. ²¹ Huanäi Peero au huahuáateka ínel au jiaahua:

—Maestro, Akë ä bitcha hua chuuna nokta béttesi em at nokakau huakía.

²² Huanäi Jesús ínel ámeu jiaahua:

—Dióstachem eiya. ²³ Bueítuk tua lútaüriapone enchimeu ínel jiaahua, jábe júne i kautau ínel jákame: “Sóoktekë, bahuéu emo jimma”, éntok ä jíápsipo kaa tábuiasi éaka tua ä súalëtek ä nokákähui, huanäi ä nokákä páman yáatunake. ²⁴ Kíalíkune enchimeu ínel jiaahua, síme hua Diostau oraciompo enchim aahuähui, akem ä súale enchim ä mabetnakëhui, huanäi jíba enchimeu ayúnake. ²⁵ Diostau oraciompo nokátekem emo jiookore, jabetamak emo béj-reka ayulaatukátek, huaka enchim Átchay téhuekau kátekamta ket enchim jiookorinakë béchíbo, huame enchim Dios bejrimmechi. ²⁶ Bueítuk enchim kaabeta jiookoreyo, enchim Átchay téhuekau katekame ket kaibu enchim jiookorinake enchim Dios bejrimmechi.

*Jesústa yäura úttiära**(Mt. 21:23-27; Lc. 20:1-8)*

²⁷ Huanärim júchi Jerusaléniu bíchaa nóttek, éntok áapörík jum tíöpopo huaijhua hueramai, jume tíöpopo nésauhueme éntok jume escribam Jesústahuim yájjak, éntok jume koba yoiyoöhuem. ²⁸ Huanärim ínel au jiaahua:

—¿Jita lütüria úttiatasë jípureka íkái johua? Éntok, ¿Jábesu enchä mak-la juka lütüria úttiata íkái em yáanakë béchíbo?

²⁹ Huanäi Jesús ínel ámeu jiaahua:

—Senu huémtane enchimneu nátemaijnake ínapo kétchi. Enchim nee téjhuakne ket enchim téjhuanake jita lütüriai íkái ín joähui. ³⁰ Jü Juanta yore batöau, ¿jachu téhueka bétana nésautukai jáni, ö im buíapo yoremem bétana? Nechem téjhua.

³¹ Huanäi bempo júnen nau jiaahuay:

—Téhueka bétana tí itom jiai junne, ínel itou jiaunake: “¿Jatchíaka júntukem kaa ä súalek?” ³² Yoremem bétana tí itom jíai éntok kaa túrinake.

Ínelim jiaahuay bueítukim juka genteta majhuëi, bueítuk simetakam Juanta tua lütüriapo ä proféta tíiyai.

³³ Huanärim Jesústau ínel jiaahua:

—Katte júneiya.

Huanäi Áapo ínel am yommiak:

—Ínapo ket kaa enchim téjhuanake jita lútüria úttiärai íkai ín joähui.

12

Jume tekipanualeerom jujjuëna

(Mt. 21:33-46; Lc. 20:9-19)

¹ Huanäi Jesús ámeu noktáitek ejemplom ámeu jójjoaka, inel ámeu jiaahuak:

—Senu yoreme párasim eechak, éntok ä kóräituak, éntok áma párasim áma chiríjtia béchibo erata yahuak. Torejta éntok áma yáhuak, jikat káteka etta suáyä béchibo.

² Huanäi párasim takai, huépülak ä saúhuëu áman jaasek etta tekipánoammehui, huaka áma chúpukamta ä núsáhueka. ³ Të bempo ä buíseka, kökosä yáakä éntok kayta ä makaka ä simtúak. ⁴ Huanäi juchéntok senuk ä saúhuëu ámeu jaasek. Huákärim éntok mamáasukä kóbat kökosä yáhuak, éntokim tiusi ä yáakä ä simtúak. ⁵ Juchéntok senuk áman bíttuak, huákärim éntok mëak; éntok huate juebenam áman bíttuak, huatémim kökosi yáhuak, huatémim éntok súhuak.

⁶ Të chúkula, ketune senu au bëyei, ä úúsihua ä nákehui. Ket ámeu ä bíttuak ínel jíaka: “Jamak júnem ín úusi yörinake.” ⁷ Të huame etta tekipánoame júnen nau jiaahua: “Íri ájaria jú ä átteanakeme, átä mënake, huanäi itou tahuánake jú ä attea éaihui.” ⁸ Huanärim ä buíseka, ä mëaka, etpo yeutana ä jímmak.

⁹ Huanäi Jesús am temajek:

—¿Jáchisu ayúnake jáni hua nésahueme, párasim átteakame? Ábo sika, ímëi tekipanualeerom súanake, éntok jume ä páras échim tattabuim mampo tóijnake.

¹⁰ ¿Jáchem íkai jiojteta júne kaa bit-la? Ínel jíamta:

Huä tetta huame káateleerom kaa huáatiakähui, huári ínel jum kari eskinapo tahuala ëni.

¹¹ Jú Señor ä yáala íkari, éntok itom bíchäpo símek béppa musála maachi.

¹² Huanärim at tekipanuatáitek jachin bem ä buíjtebonakëhui, buëitukim at júneiak áme bétana ínel íkai ejemplota ä nokákähui. Tem juka juebena genteta majhuëi, huanärim ä tójakä sájjak.

Impuesto tómita bétana nátemaijhuame

(Mt. 22:15-22; Lc. 20:20-26)

13 Huanäi huate pariseerom éntok Herodíanom au bíttuak jita nokpo júne bem ä jaatíanakë béchïbo.

14 Huanärim au yájaka, ínel au jiaahua:

—Maestro, jünéate lútüriata em boojóoriahui, éntok kaabeta bétana emo suáyähui, bueïtuk yoremta jachin ä machiakäubechë kaa suuhua, ál-lë tua lútüriai am téjhua juka Diosta böo. ¿Jachu lútüria jäni rey Césarta tómita itom maknakëhui? ¿Ata maknake ote kaa ä máknake?

15 Të Jesús éntok ámet jüneakä jítat júne bem ä jaatiabarëhui, huanäi ínel ámeu jiaahua:

—¿Jatchiakasem nee jíóptua báare? Bueïtukem juka tómita inou huéria ä bit béchïbo.

16 Bempo éntok au ä tójjak. Huanäi ínel ámeu jiaahua:

—¿Jábesu ïri jü tómit yáari, éntok ï jïojteri jábeta tehuampo yáari?

Huanäi bempo ínel au jiaahua:

—Rey César ä átteak.

17 Huanäi Jesús ínel am yommiak:

—Juka Césarta áttea Césartem ä mákka. Juka Diosta áttea éntok Diostem ä mákka.

Huanärim at guómtek hua ámeu ä nokákäubechi.

Kokkolam nasuk jíabitehuau nátemaijhuame

(Mt. 22:23-33; Lc. 20:27-40)

18 Huanäi huate saducéom au yájjak, jume kókkolam kaa júchi jíjiabitë tíame. Huanärim ä temajek:

19 —Maestro, Moisés ínel jïojtek, bueïtuk jábe ä sai mukuk, juka ä jubíahua kaa asóakamta tahuak, ä sailahua ä jubeka at usianake ä saila tehuampo. 20 Guoibúsanikam emo sayekai. Jü bathuéeme jubek huanäi muúkuk, të kaa usim jípurek. 21 Huanäi jü áa sáu huéeme ä juúbek, të ket muúkuk; huári júne kaa usim at jípurek. Éntok jü bájikun huéeme ket jíba bénasi. 22 Jume guoibúsanika ä juúbek, tem kaa usim at jípurek. Chúkula éntok jü jámmut muúkuk. 23 Jum kókkolam jíabitëpo, bempörim jíabetek, ¿jábesu ä jubnake jäni, bueïtuk jume guoibúsanika ä jubekai?

24 Huanäi Jesús ínel ámeu jiaahua:

—Aachem tuísi jijjiobe bueïtuk juka Diosta nooki jïojterita kaa enchim taaya béchïbo éntok juka ä úttiára. 25 Bueïtuk kókkolam násuk jíabitehuäpo kaabe emo jubnake, éntok kíalim jume Diosta ángelesim téhuekapo aneme bénasi jíba emo jípunake. 26 Én éntok jume kókkolam jíabitelatunakëhui, ¿jachem kaa ä bit-la Moiséjta jïojteri, Diosta jachin au nokákähui huam ili júya, zarzapó? Júnel ä jiapo: “Ínapone Abrahamta Dios, Isaacta

Dios, éntok Jacobta Dios.” ²⁷ Dios kaa kókkolámeu Dios, jíapsámeu ál-la. Júnëlem tüisi jíob-la.

Huä nésauro chë bathuéeme
(Mt. 22:34-40)

²⁸ Huanäi senu escriba áma yépsak nau am noknássuai am jíkkaijlataka, éntok Jesústa tüisi am yómmiakau jünériaka, huanäi ä temajek:

—¿Jítasu jü Diosta nésauro bat huéeme símem béppa?

²⁹ Huanäi Jesús ínel ä yommiak:

—Jü nésauro símem béppa bathuéeme ìri ájária: “Íkäre jíkkaja Israel, jü Señor itom Dios, jü Señor huépülai jíbba. ³⁰ Éntoke em Dios Átchay náknake chikti em jíapsimaki, éntok síme em ái jünéribeyi, éntok síme em úttearammea.” Ìri ínel jü nésauro bathuéeme. ³¹ Jü áa sáu huéeme éntok ket álë benna: “Emo bénasi yorémtë náknake em emo ériä bénasi.” Kaíta éntok nésauro chë bej-re ímëi béppa.

³² Huanäi jü judíom ley am mamájtíame ínel au jiaahua:

—Türi, Maestro, lütüriate nooka Diosta huépülaitíaka, bueítuk kaabe éntok aane áapörík béppa. ³³ Éntok jü ito bénasi ä náknä bétana chikti itom jíapsimaki, éntok síme itom ái jita jünériäubeyi, éntok síme itom úttearammea, éntok ito bénasi yoremta náknähui itom ito ériä bénasi, chë júne bej-re síme hua Diosta bíchäpo naikiari éntok animáalim taijpo tattahuame béppa.

³⁴ Huanäi Jesús tüisi ä yómmiakäu jíkkajaka, ínel au jiaahua:

—Katë mékka áu aane Diosta reytaka néсахuebeyhui.

Huanäi naateka kábe jita au nátemaj báreka taahuak.

¿Cristota jábesä ä üusek?

(Mt. 22:41-46; Lc. 20:41-44)

³⁵ Huanäi Jesús tíopopo am majtiaka ínel ámeu jiaahua:

—¿Jáchisu jüntuk jume escribam juka Crístota Davidta üusi tíiya? ³⁶ Bueítuk jü Espíritu Santo Davidta teniai ínel jiaahua:

Jü Señor ínel ín Señorbeu ínel jiaahua:

“In bata bétanë yejte, huame enchi béj-reme em guókkim bétuk ín tahuáriäpo tajti.”

³⁷ Jü David, áapo ä Señor rókka, ¿jáchisu jüntuk ä üusek téehua?

Huä gente juebenara éntok tua al-léakä ä jíkkajai.

Jesús escribam nätuak

(Mt. 23:1-36; Lc. 11:37-54; 20:45-47)

³⁸ Huanäi ínel ámeu jiaahua am majtiaka:

—Émoem suáya jume escribam bétana, téttëbem súpeka rejteka emo türeme, éntok jum plázapo bem tetébotuahüü musäuleme. ³⁹ Éntok jume baankom bat jokame türeme bempörim béchibo jum nau yayáijhuäpo, éntok jïbuähuäpo junne; ⁴⁰ entok huame jámut jókoptulam bem attea üuhuame, entok emo bit-ïaka téebesim oraciónim jojhua. Ímechi chë júnee noki jïokot machisi ámet chúpatunake.

Jü jámut jókoptulata ofrenda

(Lc. 21:1-4)

⁴¹ Huanäi Jesús huam tiöpopo tómita nau totoijhuapo pújbapo káteka am bitchay, jachin huaka genteta tómita áma órehui jum kajompo, éntok juebena rikom yún tomita áma óreme. ⁴² Jü jámmut éntok póobetakä éntok jókoptulatakä áma yépsak. Huanäi guoi tómi kaa jaikik bejremta áma jóiyak. ⁴³ Huanäi Jesús ä discípulom núnuka, ínel ámeu jiaahua:

—Tua lütüriapone enchimieu ínel jiaahua, ï jámmut póobe jókoptula chë yún áma ä jóiyak sïmem béppa jum kajompo; ⁴⁴ bueütuk sïme huaka bem ámeu yeu bilata áma óorek; ïri éntok ä póobétukä násuk juka sïmeta ä jïpurëu áma jóiyak, juka áy ä jïbuä éäu junne.

13

Jesús tiöpota tátaptna bétana nooka

(Mt. 24:1-2; Lc. 21:5-6)

¹ Huanäi tiöpopo Jesústa yeu sik, huépul ä discípulo ínel au jiaahua:

—¡Maestro, ímëi téttame bitcha éntok jume káarim!

² Jesús éntok ínel au jiaahua:

—¿Jachë am bitcha ímëi bueere káarim? Kaíta téttam nat béppa joka tahuanake sïme kom tataptunake.

Ániata luutísey séñalim ayúnake

(Mt. 24:3-28; Lc. 21:7-24; 17:22-24)

³ Tiöpota beu Oliivo káuhuit ä kátek, akim ä temajek bempóla aneka Peero, Jacobo, Juan, éntok Andrés, ínel jíaka:

⁴ —Ítómë téjhua, ¿jahueisu ïri ayúnake, éntok jita séñasu ayúnake béja sïmeta íkai hueenakeyo?

⁵ Huanäi Jesús ínel ámeu jiaahua:

—Jítachem suuhua kaabe enchim bätäunake.

⁶ Bueütukim juebenakä yáijnake ín téhuampo. Huate ínel jáunake: “Ínapone jü Cristo”; éntok juebenam bätäunake.

⁷ 'Nássuahuä téamtem jíkkajátek, o nássuabaahuä tí jáihuamta, katem emo maujtua, bueituk junéli huéenake; teé ke taahuari yumánake ániata luutínakèhui. ⁸ Bueituk jume naciónim, emo bėj-reka emo tóboktianake, éntok yauram emo bėjreka. Buía éntok au yoyóonake símekut jak junne; éntok tüisi tébaatunake, éntok kia naa muksi huéenake. İri huéeme kia jita innétáitihuäpo bénasi maachi.

⁹ 'Émoem suáyä bueitukem jume nésauhueme mampo tóijtuna, éntok sinagogapom bemmúchatunake. Réyim éntok gobernadorim bíchapem yeu núnuna ino béchibo, huämi enchim ino bétana noknakè béchibo. ¹⁰ Uttea íkái evangelio síme naciónimmeu bat noktúnakèhui. ¹¹ Éntokem áman yeu tóijhuaka bem mampo jóahuako, katem at jachin eiya hua jita enchim noknakebechi. Huaka nokta huämi orapo Diosta enchim mikähui, huákärem noknake; bueituk kaa emé ínel noknake, jü Espíritu Santo ál-la noknake enchim teniyi. ¹² Huámechi taahuarimmet senu ä sailahua mëtebonake, éntok áchaihuarim bem üusim súatebona; usíarim éntok bem atchaim bėj-reka emo tóboktianake, éntokim am súanake. ¹³ Éntok kaabe enchim huátianake ín téhuam béchibo; të ä jíápsäpo tajti tüisi áma yeu sikame, huäri jíápsi jínëutunake.

¹⁴ 'Akem ä bínnake juka juëna yóremta tühuata kaitäpo tahuariamta. Profeta Danielta jíakä bénasi kaa ä öörëpo órenakeme —jü jöjteta nokame at jünenake—, huanäi jume Judéa buíaräpo joome juya kauhuiu bícham tenninake. ¹⁵ Jü kari jikat aneme éntok kaa kóm sika kariu kibákeka jita áma núnake; ¹⁶ éntok jü huajpo tékipanoame kaa ä joau nótteka ä kaapam núnake. ¹⁷ Jíokot machínake huame abe asoame béchibo, éntok huame ili ússim chítuame béchibo huámëi taahuarimmechi. ¹⁸ Dióstahuem buaana kaa séberiaapo íkái yumánakèhui huaka enchim yeu tennínakèhui. ¹⁹ Bueituk huámëi taahuarim kókosi machínake, hua jakhuéi júne kaa ayúakaihui Diosta ániata yáakäpo naateka én tajti, éntok kaa jaibu júchi ayúnake. ²⁰ Juka Señorta kaa huámëi taahuarim ilíkisi yáako, jábe júne kaa jíápseka tahua eiyei. Të huame áapörík yeu púakäu béchibo kaa jáikisi am yáuhuak.

²¹ 'Jábeta enchimeu ínel jíai: "Akema bitcha, ímí aane jü Cristo", o "Huämi aane ta jíayo, katem ä súale."
²² Bueituk Cristom ára nókíchim yáijnake, éntok ket profeta aranókíchim, éntok señáalim jonake éntok jita júne ániat yeu machíriana jábeta báitäu báreka, áma yumátek

jume yeu púarim junne. ²³ Të eme, jítachem suuhua; simetane enchim téjhuala bat huëpo naateka.

Yoremta Üusi yebísiseyo

(Mt. 24:29-35, 42-44; Lc. 21:25-36)

²⁴ 'Huámëi taahuarimmet hua jìokot éehuamta simsuko, jü tää kaa machisi tahuánake éntok jü meeche kaa machíriata jípunake; ²⁵ jume chókkim éntok téeka bétana kóm huáttinake; hua útteara téekat ayúkame éntok au yoyóonake. ²⁶ Huanärim ä binnake huaka Yoremta Üusi namupo äbo kóm huemta, tüisi útteakamta éntok uiyorisi machíriakamta. ²⁷ Huanäi jume Diosta ángelesim naa saúnake jume yeu púarim nau am tóijnakë béchibo norte bétana, sur bétana, täata yeu huë bétana, éntok täata áman huechë bétana, buíata yumäu núkisi éntok téekata yumäpo tajti.

²⁸ 'Jü chuná óguochem suuhua jünee béchibo jachin ä machiakähui: hua chuná otta basíhueka sáhuatunake, huanärem jünéenake béja kaa mékka ä bëyehui juka tebjuriata síme juyam takanakëhui. ²⁹ Júnëli ket íkái bichátekem jünéenake béja kaa jaiki taahuarim ín yebíjnakeu bëyehui. ³⁰ Tua lütüriapone enchimeu ínel jiaahua, jü gente én kat-ria kaa luutínake simeta íkái ayuäu tajti. ³¹ Jü téeka éntok jü buíya luutínake, të jü ín nooki ëe.

³² 'Huaka taahuata éntok orata áachä yebíjnakeu kaabe ä jüneria; kial huame Diosta ángelesim áman téhuekapo aneme junne, éntok ínapo jü Usíari junne. Áapo jíbba, jü áchaihuari.

³³ 'Áachem suuhua, katem koptel-la, éntokem Diostau buaana, bueítukem kaa jüneiya jahuéi íkái hueenakëhui.

³⁴ Yoremta ä jóa tö sika mékka bíchaa sikamta bénasi maachi; jachin jü yoreme ä sáhuëu lütüriata máknake ä jóapo am nésaunakë béchibo, éntok nátepolá tékilta bem jonákëu am máknake; puértata suáyamta junne kaa kotcháunake, bueítuk au boobit íaaka. ³⁵ Huámëi bénasi emé kaa koptélnake, bueítukem kaa jüneiya jahuéi juka jóakamta yebíjnakëhui, jamak kúpteyo, o tukáa násuk huéeyo, o totorórata kuseyo, o kethuei bíchaa; ³⁶ Huanäi Áapo yepsákátek bueítuk kaa enchim kócheme téunake. ³⁷ Enchimmeu ín nokákähui simemmeunä nooka: katem koptel-la.

14

Noki nau tütehua Jesústa buíjnä béchibo

(Mt. 26:1-5; Lc. 22:1-2; Jn. 11:45-53)

¹ Guoi taahuarim bëyei pájko paskuata huenakeyo, éntok jume páanim kaa lévaduuraka áma buäbuame. Jume tiöpopo nésauhueme éntok jume escribam áachim tekípánoai jachin Jesústa báitáhuaka bem ä buíjnakhëhui ä më béchïbo. ² Huanärim ínel jiaahua:

—Kaa pajko táapo türi buijbéchïbo, bueítuk jü gente jachinaik júnne au tóboktianake.

*Jamut, bää musäla jubak Jesústat töak jum Betániapo
(Mt. 26:6-13; Jn. 12:1-8)*

³ Huanäi Jesús jum pueblo Betániapo Simmom jü sähua leprata jípurëuta jóapo aneka jíbuäi. Senu jámmut éntok áma yépsak nardo báhuata musäla jubak ili teta sótöpo huériaka, tüisi béj-remta. Huanäi juka ili sótöta teníapo jámtiaka, kóbat aachä töak. ⁴ Huanäi jume huate áma aneme omteka ínel nau jiaahuay:

—¿Jatchíakasu i ili bää íneli kia guötiahuak? ⁵ Bueítuk i bai cien taahuari tékilta bejhua béekipo nénkitu éehuai, póobem ania béchïbo.

Huanärim jámutta bétana kaa türik nookai.

⁶ Të Jesús ínel jiaahua:

—Akem ä tojja. ¿Jatchíakasem muksi ä éetua? Tühuata inou yáala íri jámmut. ⁷ Jume póobem jibem enchimmak jípunake, éntok ínel éátekem ára tühuata ámeu yauhua; të nechem kaa jíba im jípunake. ⁸ Íri jámmut ára ä joäu inou yáuhuak, bueítuk au bamijtuaka juka ili báata takahuat ínot töak ín máaná béchïbo. ⁹ Tua lütüriapone enchimeu ínel jiaahua, kial jak júne íkái evangeliota nokhuäpo, síme ániachi, íkái jámutta yáakäu ket noktúnake au huáatinä béchïbo.

*Judas, Jesústa bejreme bem mampo ä tojrokak
(Mt. 26:14-16; Lc. 22:3-6)*

¹⁰ Huanäi Judas Iscariote, jume dóocemmak näikiatukähui, jume sacerdotem chë áma nésauhuemmeu siika, Jesústa bem mampo toj báreka. ¹¹ Huanäi bempo ä jíkkajakä tüisi al-lëiak, éntokim tómita ä makrókakä taahuak. Huanäi Judas jachin Jesústa bem mampo ä tóijnakeu jaríai.

*Santa Ceenata jo nésaihuame
(Mt. 26:17-29; Lc. 22:7-23; Jn. 13:21-30; 1 Co. 11:23-26)*

¹² Huanäi jume páanim kaa lévadurakame buähuä taahuarim naatëpo, kabáram súahuakä pajkota béchïbo, jume ä discíipulom ínel au jiaahua:

—¿Jákusë itom ä tütëia pajkóata em buänakepo?

¹³ Huanäi guoyim ä discípulom áman jaasek ínel ámeu jíaka:

—Ámanem kaate huam puéblohui. Enchim nankínake jü yoreme báam báchiapo huériaka. Akem ä guojáanake.

¹⁴ Ä kibákekäpo jóakamtauem ínel jíáunake: “Jü Maestro ínel jiaahua: ¿Jákusu káttek jü kari áma yore mamábethuame, pajkóata áma ín buanakèhui ín discípulommaki?” ¹⁵ Huanäi Áapo enchim ä téjhuanake juka buèuru kárit jikachi béja tüteta. Huámírem ito béchíbo juka buáhuamta yáanake.

¹⁶ Huanäi ä discípulom buere joaräu yájaka. Bem ä téjhuahuaka páman símeta téuhuak. Huanárim paskuata béchíbo ä tütek.

¹⁷ Huári kúpteyo, tukáriu yumái áman siiká jume dócemmaki. ¹⁸ Huanäi mesáu joká am jibuái, Jesús ínel jiaahua:

—Tua lútüriapone enchimeu ínel jiaahua, huépülaká enchim násuk ínomak jibuáme kaa nee huatíame mam-pone toijnake.

¹⁹ Huanäi bempo siróктаitek, éntokim símetaka huepülaka júnelim nau jiaahua:

—¿Ínapo ájária jáni?

Éntok jü tábuika kétchi:

—¿Ínapo ájária jáni?

²⁰ Huanäi Jesús ínel jiaahua:

—Jüri ájária jü huépülaka enchim dóocem násuku pu-raatopo ínomak páanim kómoníame. ²¹ Tua lútüriapo, ä böot huéiye jü Yoremta Üusi, ä bétana jiojteripo bénasi, të jjiokot hua yoreme ä bejreme mampo ä tojame juka Yoremta Üusi! Türi eiyei huári yoremta béchíbo jahuéi júne kaa yeu tómteko.

²² Huanäi bempörim jibuái, Jesús jume páanim nüka, Diosta tü eäu ámet chúpaka am rébektíak, éntok am míkkak ínel jíaka:

—Akem am buáye; íri jü ín takahua.

²³ Juka vásota nüka éntok Diostau buanaka, ket am míkkak, huanäi símetakam áma ä jéka. ²⁴ Huanäi ínel ámeu jiaahua:

—Íri jü ín ojbo, juka bemela nokta itom nau lútüria yári útteata máknakeme, éntok búrum béchíbo guötínakeme. ²⁵ Tua lútüriapone ínel enchimeu jiaahua, kanne júchi íkái páras báhuata jínake júnak júbua bemélasí áman hua taahuarit Diosta rey nésehüepo anéteko.

*Peero Jesústa kaa au täya tíanake**(Mt. 26:30-35; Lc. 22:31-34; Jn. 13:36-38)*

²⁶ Huanärim huepul buikim buiksuka, Oliivo káuhuiu bíchaa sájjak. ²⁷ Huanäi Jesús ínel ámeu jiaahua:

—Simetakem inoi májhueka nee töteénninake én tukáapo, bueítuk ínel jïojteri: “Kabyerótane kókosi yáanake, huanäi jume kabáram chíbejtínake.” ²⁸ Të chúkula béja jíabitekne enchímpat huéenake buiära Galiléau bíchaa.

²⁹ Huanäi jü Peero ínel au jiaahua:

—Éläposu simetaka emoi majhué, të ínapo ée.

³⁰ Huanäi Jesús ínel au jiaahua:

—Tua lütüriapone ínel emou jiaahua, émpë, én tukáapo, totorórata kee guosa kuséi, baisë kaa nee emo täya tíanake.

³¹ Të áapo chë júne jiaahuay ínel jíaka:

—Émomak júnene ket muknake, tëne kaíbu kaa enchi ino täya tíanake.

Sime ket ánëli jíba jiaahuay.

*Jesús Getsemanipo oraciompo Diostau nookak**(Mt. 26:36-46; Lc. 22:39-46)*

³² Huanärim huerto Getsemanú ti tehuakähui yájaka, Jesús ä discípulommeu ínel jiaahua:

—Ímirem joye huäm Diostau ín oraciompo nokäu tajti.

³³ Huanäi juka Perota, éntok Jacobota, éntok Juanta núnuka, yam núk siika, huanäi tüisi sirókaka ä jíápsipo kókosi eetaitek, ³⁴ éntok ínel ámeu jiaahua:

—Tepa tüisi sirokä jü ín jíapsi. Béjane mukém cheiya. Ímirem nee boobíchähui. Katem kókoche.

³⁵ Huanäi huam jëla sika, buíau tajti mülaa chatuka Diostau oraciompo nookak: Ínel éätek huákäi orata kaa au ä yumátua sáhueka, ³⁶ ä oraciompo ínel jíaka:

—Abba, ín Átchay, sime jita júne kaa obíachi emo béchïbo. Katë nee ä jítua juka jïokot emo bit huapo vásota; të kaa ínel ín éä béchïbo, ál-la em ä türë pámanë ä yauhua.

³⁷ Huanäi discípulommeu yepsaka, kócheme téuhuak. Perotau entok ínel jiaahua:

—Simmom, ¿jáché kotche? ¿Jáchë senu oram júne kara kotcheka aane? ³⁸ Katem kókoche, éntokem oraciompo Diostau nooka juëna éerita kaa enchímet ayúnakë béchïbo. Jü jíapsi lütüriapo óusi éä jïöbe, të jü takahua kaa útteak.

³⁹ Huanäi júchi áman nótteka, Diostau oraciompo nookak, huakäi jíba nokaka. ⁴⁰ Huanäi nótteka, júchi kócheme téuhuak, bueítuk yetem útteakä ámet

huéchilatukai. Huanärim kaachin ä yommia máchiakai.
 41 Huanäi bájikun júchi nótteka, ínel ámeu jiaahua:
 —Kóchëem én ál-la, éntokem jimyore. Béja, jü ora
 yúmala. Ími, jü Yoremta Üusi jume Diosta bejreme mampo
 toijna. 42 Jáptëem, jántebu: hua nee nénkakame äbo jëla
 huéiye.

Jesústa peréesotehuakähui

(Mt. 26:47-56; Lc. 22:47-53; Jn. 18:2-11)

43 Ketune ä nokaisu Judas áma yépsak, jume dóocemmak
 näikiatukaihui. Juebena gente éntok áamak kaatei es-
 paraka éntok kúkutaka. Ímëi jume juebena gente éntok
 áamak kaatei esparaka entok kúkutaka. Ímëi tiöpopo
 nésahueme bétana kaatei, éntok escribam bétana, éntok
 jume yoiyöturim bétana. 44 Huä ä nénkinakeme éntok
 séñata am máklatukai ínel jíaka:

—Huä ín besíitonakëhui, huäri ájaria; akem buíseka,
 kuttílasi ä huéria.

45 Huanäi Judas áma yepsaka, au rúkteka ínel au jiaahua:

—Maestro, Maestro.

Huanäi ä besíitok. 46 Huanäi bempo at jaateka ä
 peréesotek.

47 Senu éntok áma aneme ejparam yeu huíkeka juka
 tiöpopo chë nésahuemta sauleero nakä chukti mámäkok.

48 Huanäi Jesús gentetau ínel ámeu jiaahua:

—¿Ékbualata buij báaremta bénasem esparakä éntok
 kúkutaka yeu sákala nee buij báreka? 49 Chikti táapone
 enchimmak aaney jum tiöpopo enchim majtiaka, tem kaa
 nee peréesotek. Të iri ínëlituk juka Diosta noki jiojteri
 chúpnaکہ béchibo.

50 Huanäi síme jume discípulom Jesústam töténnek.

Jübua yötume yeu búitekame

51 Të senu jübua yötume ä guojáasek kia sábanampo
 au bitialataka, huate áma aneme éntok ä buíssek; 52 të
 áapo au yeu huíkeka sábanam ámeu töbúitek. Huanäi kaa
 sánkokä búitek.

Jesús yäurapo yeu toijhuak

(Mt. 26:57-68; Lc. 22:54-55, 63-71; Jn. 18:12-14, 19-24)

53 Huanärim Jesústa hua sacerdote tékilta buéresi
 nésahuemta mampo ä tojjak. Huanäi jume sacerdosio
 tékilpo chë nesahueme, jume yoiyöturim, éntok jume
 escribam emom nau tojjak. 54 Peero éntok mékkäriat ä
 guojáasei huam sacerdote tékilpo buéresi chë nésahuemta
 tebat huaijhua tajti. Huanäi tájimmeu kátekai súkkähueka
 jume porisimmaki.

⁵⁵ Jume sacerdote tékilpo buéresi chë nésauhueme éntok síme jü concilio yáura; nokta Jesústa ä bej-reka huemta ä kobnákemtam jariai, ä mëtebo béchibo; tem kara ä teuhuai. ⁵⁶ Bueituk juebenakä ä béjreka aranókichiata nookai, të hua bem nokihua kaa nánancha hueiyei. ⁵⁷ Huanäi huate jápteka, aranókichiata áatana nookak ínel jiaka:

⁵⁸ —Ítapote ä jkíkkaijla ínel jiamta: “Íkäine tiöpota mámammea yáata tátabnake, éntok baij taahuata hueine täbuik yáanake kaa mámammeyi yáata.”

⁵⁹ Të kia junëli júne jíba kaa nánancha chätui jü nooki.

⁶⁰ Huanäi jü sacerdosio tékilpo chë nésauhueme áme násuk kíkteka, Jesústa temajek:

—¿Jachin júne kaa am yommia? ¿Jítasu ímëi émo bétana nooka?

⁶¹ Të Áapo jíba kaa jáleka. Kaa am yommiak. Huanäi jü sacerdosio tékilpo chë nésauhueme júchi ä temajek:

—¿Jache empo jü Diosta yeu púari Cristo titéhuaakame, jü chë Yörihuamta Üusi?

⁶² Huanäi Jesús ínel au jiaahua:

—Ínapone ájária. Akem ä bínnahe huaka Yoremta Üusi Dios tua útteakamta bata bétana kátekamta, éntok namupo äbo huemta téhueka bétana.

⁶³ Huanäi jü sacerdosio tékilpo chë nésauhueme ä supem siutiaka ínel jiaahua:

—¿Jítasu éntokte at boobinnake ä bejreme nokame jariaka? ⁶⁴ Akem ä jikkaijsuk juka juena nokta Diosta bej-reka ä nokakähui, ¿jachisem ä bitcha?

Huanäi simetakam bettek at nonokak, ä türinake tiaka ä mëna béchibo.

⁶⁵ Huanäi huate at chit huatti taitek entokim ä puj summaka ä chonnay, ínel au jiaka:

—¿Diosta bétane nooka jabeta enchi chonähui!

Jume alguacilim entok jopemmet ä chonnai.

Peero Jesústa kaa au taaya tíiya

(Mt. 26:69-75; Lc. 22:56-62; Jn. 18:15-18, 25-29)

⁶⁶ Perota tebatpo bétuk ä aaneyo, jü jamut sumo sacerdoteta, tékil nésauta joriame áma yepsak. ⁶⁷ Huanäi Perota sukkahuemta bíchaka ínel jiaahua:

—Empo ket Jesús Nazarenotamak aaney.

⁶⁸ Të Peero kaa ä lütüria tíiya ínel jiaka:

—Kanne ä täya, éntokne kaa jüneya jita em nokähui.

Huanäi pakun bíchaa yeu sika, totoröra entok kukusuk.
 69 Jü áma saihuame entok júchi ä bíchaka, jume áma aanemmeu ínel jiautáitek:

—Íri ámemak joome.

70 Të áapo júchi kaa ä lütüria tíiya, të chúkula jume áma anëihui júchim Perotau ínel jiaahuay:

—Tua lütüriapo empo am jáläek, bueituk empo Galileo; em nokaü entok bem nokaü benna.

71 Huanäi juénasi jiautáitek, ä nokihua bat kechaka kaa ä lütüria tiaka:

—Kannä täya íkai yoremta enchim áa bétana nokähui.

72 Huanäi jü totoröra júchi kúkusuk. Huanäi Peero juka Jesústa au nokákäubeu huahuáatek ínel au ä jíakäubehui: “Kee jee juka totorörata guosa kúseyo, baisë kaa nee emo täya tíanake.” Huanäi jünéaka, kaa at al-lëakä tüisi buaanak.

15

Jesús Pilátota bíchäpo aane

(Mt. 27:1-2, 11-14; Lc. 23:1-5; Jn. 18:28-38)

1 Yeu máтчuk jíbba, jume tiöpopo chë nésauhueme, yoyöturimmaki, escibammaki, éntok jü concilio, síme nau rúktek nokta nau tüte báreka. Huanärim Jesústa súmaka, Pilátota mámpo ä tójjak. 2 Huanäi Pilato ä temajek:

—¿Empo ínel jü judíomeu rey?

Áapo éntok ínel ä yommiak:

—Jéehui, em jiä bénasi.

3 Jume tiöpopo chë nésauhueme éntok juebenak bétanam ä nátuai. 4 Jü Pilato entok júchi ä temajek:

—¿Jachin júnë kaa am yommia? Jita chikti bétanam enchí nátua.

5 Të Jesús jíba kaa ä yommiak. Jü Pilato éntok at guómtek kaa ä jíalekä béchibo.

Jesústat noki chúpahuak ä mëna béchibo

(Mt. 27:15-31; Lc. 23:13-25; Jn. 18:38-19:16)

6 Jü Pilato pajko táapo jíba huépul perésota butbúttiai, kia jábeta junne bem aahuähui. 7 Senu áma aaney Barrabás ti tehuaka, perésotakä ä jáläimmaki; yäurata béj-reka emo tóboktiahuakäpo yore súalataka. 8 Huanäi jü gente juebénaka Pilátotau kimuka, au nookak jíba bénasi huaka ámeu ä jojóau ä yáasáhueka. 9 Huanäi jü Pilato ínel ámeu jiaahua:

—¿Huaka judíomeu réytem búttia ía?

10 Bueituk jüneiyai jume tiöpopo chë nésauhueme kia huaka buéresi jita ä jóau at ínnëaka au ä tóijtukäihui. 11 Të

jume tiöpopo chë nésauhueme juka juebena genteta nok téjhuak chë ä türinake tíakä huaka Barrabásta ä búttiana béchïbo. ¹² Huanäi jü Pilato júchi am temajek:

—¿Jítasem júntuk nee au yáa ía hua judíomeu réïpo enchim täyábehui?

¹³ Huanäi bempo juchéntok chaitáitek ínel jíaka:

—¡Kúrusichë ä popóntebo!

¹⁴ Të jü Pilato ínel ámeu jiaahua:

—¿Jita juënaksu júntuk yáala?

Bempo éntok chë júne chaayey ínel jíaka:

—¡Kúrusichë ä popóntebo!

¹⁵ Huanäi jü Pilato huakä genteta al-leetua báreka, Barrabásta yeu béebak; Jesústa éntok bemmúchateboka, bem mámpo ä tójjak kúrusit ä popónnä béchïbo.

¹⁶ Huanäi jume sontaarom áman huaijhua paláciopo ä tójjak, pretoriopo; huanärim síme huate sontarom nau núnnuk. ¹⁷ Huämirim lilata ä sánkotuak, éntokim huíchata huíköpäaka ä corona yáaka, kóbat áachä yétchak. ¹⁸ Huanärim éntok ä tetébotuataitek ínel jíaka:

—¡Jíbë jíapsinake judíomeu rey!

¹⁹ Éntokim bakai kóbachä bebbai. Achim chithuathuattei, éntokim tónommia jápteka au mujtei. ²⁰ Huanärim tüisi ä junnériasuka éntok lila sánkota ä úhuaaka, ä sánkohua ä sánkotuak. Huanärim yeu ä núk sájjak kúrusit ä popómboka.

Jesús kúrusit popontakä muúkuk

(Mt. 27:32-44; Lc. 23:26-43; Jn. 19:17-27)

²¹ Huanärim senú yoremta huasá bétana huemta, Simmom Cireneu joometa, Alejandro éntok Rúfota atchai, jukarim kúrusta püaktituak ä huériunakë béchïbo.

²² Huanärim Jesústa Gólgota tí tehuakäu bíchaa núk sájjak, itom nokpo Mukila koba kauhui tí jiaubáare. ²³ Huanärim vinota mirrámak nau kuutiata ä jítua báarei, të Áapo kaa ä jëka. ²⁴ Huanärim huämi kúrusit ä popónsuka, ä sánkohuam näikimtek nat ä sortiároaka, jábesu ä átteanake jáni tí jiaka.

²⁵ Huanäi kúrusit ä ponhuái béja bátanim jiahuay kethuéitana. ²⁶ Huä nooki kúrusit jiojtekühui jita béchïbo ínel ä yáahuakähui, ínel jiahuay: “Íri jü judíomeu Rey.” ²⁷ Guóyika éntok ékbualatakä ket áa beu kúrusit popónhuak, seenu ä batatana, senu éntok ä míkkötana bétana. ²⁸ Huämi chúppuk hua jiojteri ínel jíame: “Éntok jume juëna yórememmak naïkiatuk.”

29 Huanäi jume áma huam kateme ä junneriai koba huíuteka entok ínel jíaka:

—Jajáa, empo Diosta tiöpo tátabeka éntok baij táapo júchi ä yéchanakeme, ³⁰ émoë jínëuka. Kúrusit kóm huéiye.

³¹ Alë bénasi jume tiöpopo chë nésauhueme ket ä junnériaka ínel nau jiaahuay jume escribammaki:

—Huatem jínëuk, Áapo éntok kara au jínëu. ³² Jü Cristo, Israéltau au Rey tíame, éläpo ëni kúrusit kóm huéenake, huanäi të ä bichätek ä súalnake.

Jume áamak kúrusit popóntukähuim éntok, kéchim ä junneriai.

Jesústa mukukähui

(Mt. 27:45-56; Lc. 23:44-49; Jn. 19:28-30)

³³ Huanäi dóocem jiai, kaa machisi taahuak síme ániachi bájim jiäu tajti. ³⁴ Huämi bájim jiai, Jesús tüisi kusisi cháchayek ínel jíaka:

—Eloí, Eloí, ¿lama sabaktani? —itom nokpo ínel ji-
aubáare: In Dios, In Dios, ¿jatchíakasë nee ínapola toijla?

³⁵ Huate áma aneme éntok ä jikkajaka, ínelim jiaahuay:

—Jó, Elíastau chaaye.

³⁶ Huanäi senu áman búiteka, juka espónjata vinágrepo kómoniak, éntok bakat ä óreka ä jítuak ínel jíaka:

—Boobíchäem, átä bínnake juka Elíasta jachu au yep-
sakä kömä yéchanake jäni.

³⁷ Të Jesús tüisi kusisi chachayeka muúkuk. ³⁸ Huanäi jü cortina tiöpopo órekau násuk áman síutek, jikat naateka kóm tajti. ³⁹ Huanäi jü capitán romapo joome Jesústa pújbapo huekäihui, kusisi chachayeka ä mukuk bíchaka, ínel jiaahuak:

—Lütüriapo i yoreme ájäriatukai jü Diosta Üusi.

⁴⁰ Jaamuchim éntok ket mékkäriat aneka ä bitchai. Ímëi násuk aaney jü María Magdalena, entok María Jacobo jü chë ilitchi, Salomé, éntok Joseta áiye. ⁴¹ Ímëi jáamuchim Jesústa jum Galiléa buiärapo ketune anéi áamakim rejtei, éntokim nésauta ä joríai. Éntok huate jáamuchim ket juebenakä áamak buere joära Jerusaléniu jikau sájakäu áma aaney.

Jesús mäahuak

(Mt. 27:57-61; Lc. 23:50-56; Jn. 19:38-42)

⁴² Huäri taahuarit tukariu yúmako, símeta tüisi toij-
bárekam obisi aaney, bueítuk jimyore taahuari yokoriapo yúmasey. ⁴³ Kíalíku José, pueblo Arimateapo joome, yäuraapo tékiakame tüisi täyahuakä éntok yórihuame.

Ket huaka Diosta reytaka nésahueu boobíchaïhui, áma yepsaka, kaa májhueka Pilátotau kibákek; huanäi Jesústa takahua aahuak. ⁴⁴ Pilato at guómtek Jesústa lauti mukuk tiaka. Të juka capitanta núnuka, ä temajek ä múksuka bétana. ⁴⁵ Capitanta ä téjhuaq jíbba, huanäi Joseta mámpo ä tójjak juka Jesústa takahua. ⁴⁶ Huanäi José sábanam jinnuka, kömä yéchaka, áma ä bëtiak. Huanäi sépultuura, teta buéjtukaïpo, ä teekak. Tétata éntok sépultuura puertau bíaktiakä ä páttiak. ⁴⁷ María Magdalena, éntok María Joseta áiye, akim ä bitchai jak ä tekhuakähui.

16

Jesús kókkolam násuk jíabitek

(Mt. 28:1-10; Lc. 24:1-12; Jn. 20:1-10)

¹ Juka jimyore taahuata simsuk, María Magdalena, Salomé, éntok María Jacobota áiye, juka musála jubakim jinnuk Jesústa takahuat ä óre báreka. ² Huanäi kethuétana, lominko táapom jum sépulturau yájjak, béja täata yeu simsúlatuko. ³ Huanärim nau ínel jiaahuay:

—¿Jábesu juka teta sépultuurata puértapo kátekamta itom mékka bíaktirianake jáni?

⁴ Huanärim áman remteka juka tétata mékka bíaktiata bitchak; jü teta éntok tüisi buëuruakai. ⁵ Huanärim sépulturapo kimuka, senu yoremta jübua yötumta batatana bétana áma kátekamta bitchak, tósalik tebek sánkokamta; huanärim guómtek. ⁶ Të áapo ínel ámeu juahua:

—Katem majhuë. Jesús Nasarénotem jaría, huaka kúrusit popónhuakamta. Béja jíabitela; kaa imi aane. Akem ä bitcha im ä tekhuákaïpo. ⁷ Ámanem sájakä juka Perota téjhua, éntok jume huate ä discípulom. Ínelem ámeu jiaahua: “Áapo enchímpat huéiye áman pueblo Galiléau bíchaa; huämirem ä bínnake, enchimeu ä jíakäpo bénasi.”

⁸ Huanäi bempo jum sépultuurapo yeu sájakä teénnek, mauj-rimmei emo yoáka. Tem kaabetau jíalek, guómtilataka.

Jesús María Magdalénatau au yeu machíriak

(Jn. 20:11-18)

⁹ Jesús éntok jü lominko táapo kethuétana jíabitelataka, María Magdalénatau bat yeu machiak, iachí éntok guoibusan lemoniom yeu béblatukai. ¹⁰ Áapo éntok sika huame áamak anlatukammeu jünéehuamta am makkak; huámëi éntok sirókakä éntok buanaka áma aaney. ¹¹ Të bempo

ä jíabitelatukäu jíkkajakä, éntok áapörík au ä bil-la tíau júnem kaa ä súalei.

Jesús guoi ä discípulommeu au yeu machíriak
(Lc. 24:13-35)

¹² Chúkula, täbuiasi guoyímmeu au yeu machíriak, huaj páman am kateyo, sékana pueblou bíchaa. ¹³ Huanäi huámëi ket áman sájaka jume huaatem tejhuak; të be-pörim júne kaa súualek.

Jesús, apóstolim huatem majtiasimeka ániat am katchauhue

(Mt. 28:16-20; Lc. 24:36-49; Jn. 20:19-23)

¹⁴ Chúkula béja óncemmeu, au yeu machíriak mesáu jokammehüi. Huanäi kuttílasi ámeu nokak bem kaíta súalë béchïbo, éntok námakak bem jíápsekä béchïbo. Bueítukim kaa am súaley huame ä jíabitelatukäu ä bíchakame. ¹⁵ Huanäi ínel ámeu jiaahua:

—Sime ániachem kaate, éntok íkäi evangeliotem ámeu noknake sime géntemmehüi. ¹⁶ Huä ä súalekame éntok au batötebokame jínëutunake. Huä kaa ä súalekame éntok jiokot machisi noki at chúpatunake. ¹⁷ Éntok ímëi séñalim huérianake huame ä súaleme: In téhua úttearammeay lemoniom yeu bébnake; éntokim bemela nokta noknake; ¹⁸ bakóchimim mámammea buijnake; éntokim óijta jëk júnem kachin ayunake; jume kökoreme béppa mántekim am tütenake.

Jesús téhuekau jikau siika
(Lc. 24:50-53)

¹⁹ Huanäi jü Señor junëli ámeu noksuka, áman téhuekapo jikat mabethuak, éntok Diosta bata bétana yéjtek. ²⁰ Huanäi bempo yeu sájaka, juka tü nokta nookak símekuchi. Jü Señor éntok am aníai juka nokta lütüría jóakä huame señaalim bem joaibeyi. Júnentunake.

Jü Evangelio San Lucajta Jiojtekähui

Lucasta Teófilotau jiojtekähui

¹ Juebénaka éaka áu kikkimusula tua lútula ä jiojte báreka juka ímí ito násuk tua yö lütüriapo yeu sikamta, ² jume kësampo naateka bem pusimmea ä bíchakame jume itom ä majtiakame, éntokim ä tekipanuay íká Diosta nooki. ³ Ínapo éntok chúkula béja át nátemaijsuka jáchin ä naatekähui éntok símekut tüisi suasuka, kétne émou ä jiojte báreka taahuak ä huëpo bénasi, empo Teófilo huatem násuk yörihuame, ⁴ em ä táyanakë béchibo huaka em majtiahuakähui ä lütüriatukähui.

Jü Juanta yeu tómtinake bétana nokhuame

⁵ Juka Heroodesta Judeapo reytuko, senu sacerdote Zacarías ti téhuaaka tiöpopo tékiakay, Abíasta géntepo jometukay. Ä jubi éntok Arónta familiapo jometukay, éntok Elisabet ti téhuaakay. ⁶ Náhuichikam lútula jíápsay Diosta bíchäpo, éntok kaita juénasi jita áme bétana nokhuay, bueitukim Señorta nésauro johuay. ⁷ Të katim üusekay, bueituk Elisabet kaa äasoay, éntokim, béja yoiyötukay.

⁸ Sejtul táapo, sacerdoote tékil huë páman Zacaríasta tiöpopo Diosta bíchäpo jita ä joaysu, ä tékiakä pámani, ä yoiyöturim ä huériapo bénasi, ⁹ jume tiöpopo tékiakame ä huéria pámani, Zacarías áma yuktiahuak, juka inciensota ä táanakë béchibo, Señorta altariu huáijhua kibakeka. ¹⁰ Huanäi síme jü pueblo päku aneka Diostau oraciompo nokay, inciensota táahuayo. ¹¹ Huanäi Diosta ángel Zacaríastau yeu machiak, incienso altarta bátam bétana hueka. ¹² Huanäi, Zacarías ä bíchaka guómtek, éntok kaachin an máchika majhuëy. ¹³ Të jü ángel ínel áu jiaahua:

—Zacarías, katë májhue, jü em nétanëu Dios enchi jíkkajak. Jü em jubi Elisabet ili outa asoanake. Juan të ä téhuaatuanake. ¹⁴ Huanäi tüisi al-leehuame émou ayunake, éntok juebénaka al-leaka tahuanake yehüä tómtékä béchibo, ¹⁵ bueituk jü em üusi yörisi jíputunake Diosta bíchäpo. Vinota o jita ái nanaa kóhuamta kaa ä jínake, éntok kee yeu yoreka Espíritu Santoy tápunitunake. ¹⁶ Juebena Israelitam Dios Señortau bíchaa am jíapsi kúaktianake. ¹⁷ Huäri Espíritu úttiära Elías profetatat aneí bénasi áamak annake, huäri úttiäray Señortapat

huéenake, jume áchayhuarim bem úusimmeu bíchaa kaa bétték jápsitam jápunakë béchïbo, éntok huame kaabeta yöreme jábetam yörinakë béchïbo. Júnëli béja jume Señortau rúktinakeme tüisi majtianake tülisi Señorta am mabetnakë béchïbo.

¹⁸ Zacarías ínel áu jiaahua jü ángeltahui:

—¿Jáchisune ikäi jüneríanake? Bueítukne öla, éntok ín jubi júne jámyöla.

¹⁹ Ä yómmiaka ínel áu jiaahua jü ángel:

—Ínapone Gabriel, Diosta bíchápo aneme. Äbone bíttuari ikäi bemela nokta enchi téjhua sáyhuaka. ²⁰ Enë kara noknake, éntoke múurotaka tahuanake, ikäi ínel yeu simëu núkisi, kía juka ín émou noki kaa em súalekã béchïbo. İri sime lütüriataka yeu huéenake, taahuata yúmako.

²¹ Huä génte éntok Zacaríasta boobícháihuiy, éntok emom temajey huaihua tiopopo ä bínhuatü béchïbo. ²² Të Zacarías päkun yeu sika béja kara ámeu nokaka taahuak. Huanärim béja jünëiak jita áu yeu machiakähui jum santuariopo, áapo éntok señampo ámeu nookay, junëli béja múurotaka taahuak.

²³ Huanäi juka ä tékia áma yáasuka, jume taahuarim yúmariasuka, béja ä jóau bíchaa siika. ²⁴ Chúkula huame taahuarim simsuko, béja ä jubiahua Elisabet abe asoaka yeu siika. Huanäi ä jóapo kaa yeu siika, mamni metpo, ínel jáakari: ²⁵ “Íkai inou yáuhuak, jü Señor ímëi taahuarim huëpo, béja nee ä úhuak, juka tiusi máchiraata simem bíchá násuku.”

Jü Jesústa yeu tómtinake bétana nokhuame

²⁶ Búsan mecham huéeyo, jü ángel Gabriel áman bíttuahuak Diosta bétana, Galiléa buere joarahui Nazaret ti téhuakähui, ²⁷ jámut bemetahui. Huäri éntok áuritukay, ili yoreme jübua yötume ä jubisey, José ti téhuaakame. Davidta familiampo jometukay. Jü jámut beeme éntok María ti téhuaakay. ²⁸ Huanäi ä anëpo kibakeka, ínel áu jiaahua jü ángel:

—¡Dios enchi ania al-leäe! Señor émomaki. Áapo túhuata emo bétana näikiala sime jáamuchim násuku.

²⁹ Të áapo ángelta bíchaka, kaachin an máchika taahuak, juka ä nokakã béchïbo. Huanäi ínel éiyay:

—¿Jíta teboterisa jáni İri?

³⁰ Huanäi jü ángel ínel áu jiaahua:

—María, katë májhue. Diosta tü eähue jájamla. ³¹ Én éntok abe asoake tahuanake. Usi outë asoanake, éntok

JESÚS tē ä téhuaatuanake. ³² Īri buéresi ériana. Jikat bétana usiari ti téhuaana, jü Dios Señor éntok juka ä áтчay David Rey nésaauri ä máknake. ³³ Huanäi Jacobta-mak huéerimmak reytaka nésaunake jíba béchibo. Huä ä reytaka ä néساهueu éntok kaa lütinake.

³⁴ Huanäi María ínel áu jiaahua jü ángeltahui:

—¿Jáchisu éntok ĩri huéenake, bueituk ínapo kennee kuuna?

³⁵ Huanäi jü ángel ä yómmiaka ínel áu jiaahua:

—Jü Espíritu Santo emo béppatunake. Huanäi jü jikat anemta úttiára ä jékkay enchi jékkatuanake. Huäri béchibo jü santo ili usi yeu yoremtnakeme, Diosta Üusi ti téhuaana. ³⁶ Éntok két jü em huahuaji Elisabet, áapo két abe asoaka tahuala, ä jámyölatukä násuku, én béja búsan meeча, abe asoakari, jü kara asoame ti täyahuame, ³⁷ bueituk Diosta béchibo kaita obiachisi maachi.

³⁸ Huanäi béja María ínel jiaahua:

—Ímine aane, Señorta nésau yáa báreka. Éläpo inot chúpatunake jü enchi inou nokakähui.

Huanäi béja jü ángel ä tö siika.

María Elisabetta jóau nöitisek

³⁹ Huámechi taahuarimmet María bamsipo yeu siika, buere joára Judeau bíчaa; ĩri pueblo júya kähui násuk taahuay. ⁴⁰ Huanäi Zacaríaста jóau kibakeka, Elisabetta tebotuak. ⁴¹ Huanäi jü Elisabet Maríaта teboteri jǰikkajaka, jü ili usi tómpo chéptek. Huanäi éntok Elisabet Espíritu Santoy tápunak, ⁴² éntok tüisi kusisi ínel jiaahua:

—Diosta tü eäu emo bétana náikiari síme jáamuchim násuku, éntok ä tü eäu tápuni jü em tómpo yoremtnalame.

⁴³ ¿Jatchiakasu ínapo áma yeu púari, juka ín Señorta áye nee ábo bínnakē béchibo? ⁴⁴ Bueitukne em teboteri jáhuia im nakammeu yúmako, ili usi al-lerimmea ín tómpo chéptek. ⁴⁵ Úttesi al-leehuamta jípunake jü ä súsualekame, bueituk lütüriataka yeu huéenake juka Señorta bétana émou nokakähui.

⁴⁶ Huanäi María ínel jiaahuak:

In jíapsi buéresi Señorta úttile.

⁴⁷ In espíritu éntok al-leiya, Dios ín jínëulerotachi.

⁴⁸ Bueituk kaita nee béj-riay junne, nee yeu púhuak, áapörík nésau jíba joamta, éntok, én naatekam Diosta tü eäu nee jájamlä tíanake síme nat tomti kateme.

⁴⁹ Bueituk jü Dios jita jo árahueme buere tühuata inou yáuhuak.

Santomme, jume ä téhuam.

50 Diosta yore nak jiokolëu jíba sime nat tomti kateme béchibo.

Jume ä majhuëka ä yöreme.

51 Ä mámammea yún jita bueere yáala, am chíbejtiak jume bem jíápsipo kaa tü eerim emo buérialëka aneme.

52 Jume úttiakame reyta yeyesäpo yeu am jaasek; éntok jume hétuk emo nüyeme éntok jikau tóboktiak.

53 Huame tébäureme buéresi tühuata miikak; huame rikom éntok kaita am makaka am sákatuak.

54 Juka nación Israelta ä néshui joamta aniak, yore ä nak jiokolibeu kaa koptiaka ä jiokek.

55 Júkái ámeu nookak, itom yoioyöhuammehui, Abrahamtamaki, éntok jume ä úusimmaki, jíbapo béchibo.

56 Huanäi María báij metpo jáni Elisabetamak taahuak. Chúkula béja ä jóau nóttek.

Juan Bautistata yeu tómtëkähui

57 Jú Elisabet jume taahuarim yúmariasuka, outa asoak.

58 Diosta jünëli ä nak jiokekëka béchibo. Huanäi jume áa chíkola jóakame éntok jume ä huahuayriam ámanim ä bitchak. Huanärim úttesi al-leakam taahuak, Diosta junëli ä jiokekäu béchibo. 59 Guoj naiki taahuarim yúmak, ä circuncidaröatebok, juka ili usita. Huanärim ä áтчay téhuam, Zacaríasim, ä téhuaatua báarey. 60 Të jú ä áyehua ínel ámeu jiaahua:

—Ëe; Juan ti téhuaanake.

61 Huanärim ínel áu jiaahuak:

—¿Jatchiaka? Kaabe junëli téhuak enchim huahuayrim násuku.

62 Huanärim séñampo juka ä áchaytau nátemajek, jáchin juka ili usita ä téhuaatua bárëhui. 63 Huanäi ili tablata aahuaka, ínel át jiojtek: “Juan ti téhuak.” Huanäi simetaka át guómtilatata taahuak. 64 Senu huéchiapo áu étapok jú teeni. Júchi ára nokaka taahuak, éntok Diosta úttíl táytek. 65 Huanäi sime jume áme chíkola jóakame át guómtëka taahuak. Sime jume Judea buiärapo káu jómëm, iäri bétanam jíba nookay. 66 Sime ä jíkkajakame bem jíápsipo ä ériasakay, ínel jáakari:

—¿Jábesa jáni iri uusi?

Señorta mámam éntok jíba áamak aaney.

Zacaríasta profetisaruaähui

67 Huanäi Zacarías, ä áchayhua, Espíritu Santoy tápunika, Diosta bétana nookak, ínel jáakari:

68 Úttesi türi jú Senor, jú pueblo Israelta Dios.

Ä pueblou yebij-la, ä jínëu báreka.

⁶⁹ Itom jínëunakemta tua úttiakamta itom násuk toboktiak, jukä nésauta ä yáarialamta Davidta familiapo.

⁷⁰ Jume santo profeetam tenimmeysi nokakä Bénasi, jume kësamriapo kateme:

⁷¹ itom omtíame násuk itom yeu jábuak; jume kaa itom bíbit péäu mámpo itom yeu huíkkék.

⁷² Juka itom yoiyöhuam jiokolinake bétana ä noki kaa koptiak,

éntok huaka nokta ä yechakähui, tühuata itou ä yáa rókähui.

⁷³ Abraham itom áchaymak nokta chúpala, juka itom ä mák rókähui,

⁷⁴ itom omtíame násuk yeu huíktaka, kaabeta májhueka, áapörík itom jo ïau itom jonákë béchïbo,

⁷⁵ santosi ito núyeka, éntok lútüla jíapsihumta jípureka, áapörík béchïbo, itom kókkou núkisi.

⁷⁶ Émpë éntok, ili uusi, hua jikat anemta bétané profeetapë täyana,

bueítukë Señortapat huéenake ä böom rútuaktiasimeka.

⁷⁷ Éntoke ä téjhuaanake juka pueblota, jáchin ayuka ä jinëutunakë béchïbo,

Diosta bejrimmet am jiokorina béchïbo.

⁷⁸ Dios tüisi ä jíapsipo huáijhua naateka itom nákke, jikat bétana bemela taahuari machiriata itom miikak,

⁷⁹ huame kaa machiku aneme éntok mukia jékkaapo aneme, machiria báreka,

türi böou itom yeu jábua báreka, kaa huanti jíapsihuäpo böochi.

⁸⁰ Huä ili usi éntok yötusimey, éntok ä espírituhua úttiata nüsimey, éntok mékka ániapo jóakay Israelta pueblou áu yehuä machiriäpo tájti.

2

Jáchin Jesústa yeu tómtékähui

(Mt. 1:18-25)

¹ Huamechï taahuarimmet ínel yeu siika síme ániat rey Augusto César nésahuek símem áu censaruak sáuhuek.

² Īri censo bat yáahuak Cireniota Síriapo gobernador-tuko. ³ Huanäi síme bem pueblom bëkatana sájjak emo censarua báreka.

⁴ Īaribéchïbo, José Nazaret pueblo bétana Galiléa buiärapo jikau siika, Judea buiaräu bíchaa, Davidta pueblou Belén ti téhuaakähui, Davidta familiampo ä jomë béchïbo.

⁵ Ámanim sájjak, emo censaruateboseka.

Maríata juubiapo ä máktaka ä huériay, të kee ä juubey, áapo éntok abe asoay. ⁶ Bempörim áma aneysu jume taahuarim yúmariak, ä asoanakähui. ⁷ Huanäi béja ä jípurek, juka kèsam asoata, sánkompo ä bëtiak. Éntok pesebrepo animaalim jjíbuäpo ä teekak. Bueituk sime hotelim tátapuniakay.

Jume ángelesim éntok jume pastorim

⁸ Huämi buiärapo két pastorim aaney, tukaapo kabaram suayaka, kaa kocheka. ⁹ Huanäi éntok Señorta ángel ámeu yeu machiak. Jü Diosta lóoria éntok natechíkola, am machiriak. Huanärim tüisi guómték. ¹⁰ Të jü ángel ínel ámeu jiaahua:

—Katem májhue, bemela tü noktane enchim téjhuaasek, úttesi al-leehuasi maachi, símém béchïbo. ¹¹ Davidta pueblopo, enchim béchïbo yeu tómték, ëni, jü yore jínëunakeme, jü CRISTO jü Señor. ¹² Ímirem át suanake, ä jüneria béchïbo: Ili usitem sánkompo bëtiata téunake, pesebrepo animaalim jjíbuäpo bókamta.

¹³ Huanäi ángeltamak senu huéchiapo juebena hu-ate ángelesim, Diostamak téhuekapo aneme, áma yeu machiak, yörisi Diosta úttileka éntok ínel jíaka:

¹⁴ ¡Looria Diosta béchïbo téhuekapo!

¡Buíapo yánti jíapsihuame, entok tü eeri yoremem béchïbo!

¹⁵ Huanäi jume ángelesim téhuekau bíchaa am sájjak. Jume pastorim ínel náu jiaahua:

—Jánte pueblo Belénihui, ámante ä bínnake juka áma yeu sikamta, juka Señorta itou yeu machiriakähui.

¹⁶ Tüisim bamsipo yeu sájjak. Huanärim Maríata éntok Joséta téuhuak, éntok juka ili usita pesebrepo bókamta.

¹⁷ Ä bíchaka, akim ä jüneriatebok, juka ili usita bétana ámeu nokhuakähui. ¹⁸ Símetaka ä jíkkajakame áachim guómtilatata taahuak, jume pastorim ámeu nokähui. ¹⁹ Të María símeta ä jíápsipo ëriasimey, áu huáateka. ²⁰ Huanäi jume pastorim tüisi Diosta looria úttileka entok al-leaka nóttek símeta buere jita bem bíchakähui, éntok bem jíkkajakäu béchïbo, bueituk sime bem téjhuaripo áman chúppuk.

Jesústa tiöpou nüpahuaakähui

²¹ Guoj naiki taahuarim yúmako, usitam circuncidaroa báreka. Huanäi Jesús tim ä téhuaatebok. Ímëi téhuam jü ángel ä mákakay, ketune kee jee Maríata tómpo ä yoremtuyo.

²² Jume taahuarim yúmako, Moiséjta ä néshuekä páman chichä machiku yeu sika türika tahuak, buere joära Jerusalénihuum ä nüpak, Señorta mámpo ä tóij báreka. ²³ Señorta leypo ä jiojteri bénasi: “Sime ili ou késampo yorekame, Santopo näkiatunake Señortau bíchaa.” ²⁴ Señortau am toij béchïbo, leyta jíä bénasi, guoy möelim o guoy guókohuim, sacrificiota béchïbo.

²⁵ Senu yoreme, Simeón ti téhuaaka, Jerusalémpo aaney. Ìri yoreme lütüla jíápsay, éntok Dios huáatey. Israelta jíapsi yechanäu Diosta ä jínëunakëhui boobíchaihui. Espíritu Santo éntok áa béppa aaney. ²⁶ Espíritu Santo au yeu ä machirialatukay, kee jee mukeka juka Señorta bétana yeu púata, ä pusimnea ä bínnakëhui. ²⁷ Jü Espíritu Santo ä innëtuak, huanäi tiöpou bíchaa sika. Ä áchayhuam ili usi Jesústa tiöpou ä nüpak, aú ä yá béchïbo juka leyta jíapámani. ²⁸ Jü Simeón, juka ili usita mámpo ä nüka, Diosta baysahueka, ínel jiaahua:

²⁹ Én ál-la, ín Señor, ín simepë.

Yanti nee jíapsitua, em noki jíapámani,

³⁰ bueítuk ín pusim ä bitchak, juka em jínëuria.

³¹ Sime pueblom bíchápo, itomë ä téjhuaasuk:

³² Áapo jü machiria, jume kaa Israeltamak huérim, am machirianakë béchïbo, jü gente Israelita yorihuame.

³³ Ä áyehua éntok José, guómtilatamak ä jíkkajay, simeta júkai áa bétana nokhuayo. ³⁴ Jü Simeón Diosta tu eäu am makkaka. Jü Mariata, Jesústa áyebeu, ínel jiaahuak:

—Én éntok ì usi juebenam kóm tátab béchïbo, huatem éntok tóboktiä béchïbo, jume pueblo Israelpo joomem. Éntok ími jünakiachitunake: juebénakam ä omoutenake.

³⁵ Ínëli yeu huéenake: ejparam em jíápsipo naa búrujti emót kíktenake. Juebenak jita éhuil jíápsipo éehuamta yeu buíjtunakë béchïbo.

³⁶ Ama aaney, kétchi, senu jámmut, juka bát bíchaa ayunakemta jünériame. Aana ti téhuaaka, Fanuelta maala, Aserta familiapo jometukay. Áapo béja tüisi jámyölatukay. Bemetaka kunak huanay guoy búsan huásuktiapo jíba amak jouhuak. ³⁷ Të béja jókoptulataka ochenta áma naiki huásuktey. Buere tiöpopo kaa yeu huéiyey, taahuarit tukaarit naa búrujti, Señorta tekipanuariaka, ayuunaka éntok oracionim joaka. ³⁸ Ana huämi horapo, Diosta baysahueka, jü ili usi Jesústa bétana ámeu nok táytek, sime huame Jerusalénta jínëunakemta boobíchaihuimmehui.

Nazareu bícham, júchi nóttek

³⁹ Chúkula juka Señorta leypo huémta áma yáasuka, Galiléahuim nóttek, buere joära Nazareu bíchaa. ⁴⁰ Jü ili usi yötuy, éntok úttiata nüyey, éntok yún jita täyasimey. Diosta tü eäu éntok áamaktukay.

Jü ili üsi Jesús tiöpopo

⁴¹ Jume ä áchayhuam chíkti huásuktiapom jum Jerusaléniu yayajay pajko pájcuapo an báreka. ⁴² Pájcuapa pajkota yúmak, bem ä boojoria bénasi, Jerusaléniu bícham sájjak. Jesús béja dooce huásuktiriam yúmariay. ⁴³ Pajkota chúpuko, nottilatata am kateyo, jü usi Jesús Jerusalémpo taahuak. José éntok ä áyehua katim júneiyay. ⁴⁴ Béja senu taahuapom boojouhuay, genteta násukim ä hué téiyey. Kaa ä téaka éntok, akim ä jariu táytek, bem huahuayrim éntok bem täyame násuku, ⁴⁵ tem kaa ä téaka, Jerusaléniu bíchaa nóttek, ä jariuboka.

⁴⁶ Chúkula báij taahuarim huéy, akim ä téuhuak jum tiöpopo, jume maestrom leyta yore majtíame násuk káteka, am nok jikkajaka éntok ámeu nátemajeka. ⁴⁷ Huanärim síme át guómtilatata ä jikkajay tüisi jita ä täya tíakari, éntok tepa áma huéchiasi jíba am nok yómmiä béchibo. ⁴⁸ Huanärim ä bíchaka, át guómték. Huanäi jü ä áyehua ínel áu jiaahuak:

—In asoa, ¿jatchiakasé ínel itom yáuhuak? Ínapo, éntok em áchay, tüisite jiápsipo kókosi éaka enchi jariay.

⁴⁹ Huanäi áapo ínel ámeu jiaahuak:

—¿Jatchiakasem nee jaria? ¿Jachem kaa júneiya ín Átchay tékilpo ín annakéhui?

⁵⁰ Të bempo kaa júneiyay jita ámeu ä nokakähui.

⁵¹ Huanäi ámemak nóttek, Nazareu bíchaa. Huanäi jíba áme bétuk áu nüyeka yötuy. Ä áyehua éntok, símeta íkari ériasimey ä jiápsipo. ⁵² Jesús éntok chéhuasu éntok ä takahuapo yötusimey, éntok Diosta tü eäpo éntok yoremem bíchäpo.

3*Juan Bautista géntemmeu nookak*

(Mt. 3:1-12; Mr. 1:1-8; Jn. 1:19-28)

¹ Quince huásuktiriampo juka rey Tiberio Césarta yäura Romapo néshahueyo, jum Judea buiärapo éntok Poncio Pilato gobernadortukay, Herodes éntok Galiléa buiärapo yäuratukay, ä saila Felipe Itureapo éntok Tracónite buiärapo, Lisanas éntok Abiliniapo yäuratukay.

² Anasta éntok Caifásta sumo sacerdotetuko, Diosta bétana

noki áu yepsak, Juan, Zacaríasta üusibehui, mékka ánia see päriapo ä aneyo. ³ Huanäi áapo síme Jordán bathue mayoamak géntemmu noksimeka huéiyey, batöhuamta éntok Diostau bíchaa jíapsi kúaktiahuamta jume bem Dios bejrim jiokoriná béchibo. ⁴ Isaías profheetata jiojteri bénasi ínel ä jiäpo:

Jiahui mékka ánia see päriapo chaaye:

“Señorta böomem tüte,
ili böom éntokem rútuksia.

⁵ Síme huame buía jójoroim nanahuittena,
jume chopöriam, éntok káhuim,
jume böo chachakuim éntok rútuksiana;
éntok jume böo rúrumuyim tütena.

⁶ Huanäi síme génte ä bínnake Diosta jínëuria.”

⁷ Juebena yöremra au yeu sájjak emo batö iäka, huanäi ínel ámeu jiaahuak:

—¡Eme géntem bakot usiarim! ¿Jábesu enchim majtiala emo ä tö tenni sáhueka huaka Dios omtirata yebijnakemta?

⁸ Türi takame jípu báreka eiya, emo jíapsi kúaktiaka. Éntok katem enchim jíápsipo ée taite: “Béjate Abrahamta itom áchaypo jípure”; senu huémtane enchimmu nooka, Dios kía ími tétampo júne ára am toboktia, jume Abrahamta üusim. ⁹ Bueituk két jume tépuam béja júyam nahuapo kéchari, síme jü júya kaa türük takame chúktiahuaka tájiu jímmaana.

¹⁰ Huanäi jü génte béja ä temajek, ínel áu jíakari:

—¿Jítasute, júntuk yáanake?

¹¹ Huanäi Juan am yómmiaka ínel ámeu jiaahua:

—Jü guoyik sánkokame, juka kaita jípuremta huépülam máknake; jü buáhuamta jípureme, juka kaita jípuremta miknake.

¹² Jume yäura tómita náu tótojaihui két áu yájjak emo batö iäka. Huanärim ínel áu jiaahua:

—Maestro, ¿jítasasute yáanake?

¹³ Áapo ínel ámeu jiaahua:

—Katem úttiapo jita aahua enchim sáyhuakäpo áman jíbba.

¹⁴ Huate sontarom két ä nátemajek ínel jíakari:

—Ítaposu, ¿jítasasute yáanake?

Huanäi ínel am yómmiak:

—Katem jabetau kaa huéeläpo jita aahua, ál-la enchimmet nésayhuakäpo áman jíbba. Katem yäurapo emo tekipanoä tíaka, jábeta guómtiaka jítasu ä úhua. Enchim béjtuahua beyem al-leiya.

¹⁵ Jü gente éntok át suaka ä bitchay simeta juka huémta, bem jiápsipo éntokim emo nátemay, ínel jíakari: “Jamak Juan ájáría jáni jü Cristo.” ¹⁶ Huanäi Juan simemmeu ínel jiaahua:

—Lútulay ínapo bäämpo enchim batöa; tē äbo huéiye senu ino béppa chē yōrisi maachi, éntok chē nésahue. Huakäi béja ínapo katchanne júne áu kóm chätuka bocha huíkyam ä búttiriapo yúmala. Huäri béja enchim batönake Espíritu Santoyi éntok tájiyi. ¹⁷ Ái huijhuijti-ahuame ä mámpo óorek, juka erata tülisi ä tüte báreka. Chúkula éntok jume tirijkom érianake jum kaa am nason-tenakepo, juka pajata éntok náu yéchaka jum táijta kaa tutukēpo ä táanake.

¹⁸ Íkääri éntok huate jita ámeu nokaka, am téjhuay, juka genteta tühua bemela nokta bétana. ¹⁹ Huanäi jü Juan kuttílasi áu nookay jü rey Heroodestahui ä saila Felipeta jámut ä jípurē tíaka (Í jámut Herodias ti téhuaakay), éntok huate jita búruk kaa türík ä yáalä béchíbo. ²⁰ Júnéli jita kaa huéchiasi yáalataka jü Herodes, júchi áa béppa, Juanta páttiatebok jum cárcelpo.

Jesús batöhuak

(Mt. 3:13-17; Mr. 1:9-11)

²¹ Júnaköri síme pueblota emo am batöayo, Jesús két batöhuak. Huanäi Diostau oraciompo ä nokayo, jü téhueka áu étapok. ²² Espíritu Santo át kóm siika, guókouta bénasi takahuaka. Téhuekau bétana éntok áu nokhuak, ínel jíakari:

—Émpē ín Üusi ín yeu púari, éntok ín nákēhui.

Jesústa yoiyöhuam bannaataka kateme

(Mt. 1:1-17)

²³ Áapo jü Jesús ä tékilhua naatekari, jíba tua jamak treinta huásuktiriam huériay. Huä Joséta üusi ti ériahuame. José éntok Elíta áchayekay. ²⁴ Elí éntok Matatta áchayekay. Matat éntok Levíiita áchayekay. Levíi éntok Melquita áchayekay. Melqui éntok Janata áchayekay. Jana éntok Joséta áchayekay. ²⁵ José éntok Matatíasta áchayekay. Matatías éntok Amósta áchayekay. Amós éntok Nahumta áchayekay. Nahum éntok Eslita áchayekay. Esli éntok Nagaita áchayekay. ²⁶ Nagai éntok Maatta áchayekay. Maat éntok Matatíasta áchayekay. Matatías éntok Semeita áchayekay. Semei éntok Joséta áchayekay. José éntok Judáta áchayekay. ²⁷ Judá éntok Joanata áchayekay. Joana éntok Resata

áchayekay. Resa éntok Zorobabelta áchayekay. Zorobabel éntok Salatielta áchayekay. Ì Salatiel éntok Nerita áchayekay. ²⁸ Neri éntok Melquita áchayekay. Melqui éntok Adita áchayekay. Adi éntok Cosamta áchayekay. Cosam éntok Elmodamta áchayekay. Ì Elmodam éntok Erta áchayekay. ²⁹ Er éntok Josuéta áchayekay. Ì Josué éntok Eliezerta áchayekay. Eliezer éntok Jorimta áchayekay. Jorim éntok Matatta áchayekay. ³⁰ Matat éntok Levíiita áchayekay. Levíi éntok Simeónta áchayekay. Simeón éntok Judáta áchayekay. Judá éntok Joséta áchayekay. José éntok Jonánta áchayekay. Jonán éntok Eliaquimta áchayekay. ³¹ Eliaquim éntok Meleata áchayekay. Melea éntok Mainánta áchayekay. Mainán éntok Matatata áchayekay. Matata éntok Natánta áchayekay. ³² Natán éntok Davidta áchayekay. David éntok Isaíta áchayekay. Isai éntok Obedta áchayekay. Obed éntok Boozta áchayekay. Booz éntok Salmónta áchayekay. Salmón éntok Naasónta áchayekay. ³³ Naasón éntok Aminadabta áchayekay. Aminadab éntok Aramta áchayekay. Aram éntok Esromta áchayekay. Esrom éntok Faresta áchayekay. Fares éntok Judáta áchayekay. ³⁴ Judá éntok Jacobta áchayekay. Jacob éntok Isaacta áchayekay. Isaac éntok Abrahamta áchayekay. Abraham éntok Taréta áchayekay. Taré éntok Nacorta áchayekay. ³⁵ Nacor éntok Serugta áchayekay. Serug éntok Ragauta áchayekay. Ragau éntok Pelegta áchayekay. Peleg éntok Heberta áchayekay. Heber éntok Salata áchayekay. ³⁶ Sala éntok Cainánta áchayekay. Cainán éntok Arfaxadta áchayekay. Arfaxad éntok Semta áchayekay. Sem éntok Noéta áchayekay. Noé éntok Lamecta áchayekay. ³⁷ Lamec éntok Matusalénta áchayekay. Matusalén éntok Enocta áchayekay. Enoc éntok Jaredta áchayekay. Jared éntok Mahalaleelta áchayekay. Mahalaleel éntok Cainánta áchayekay. ³⁸ Cainán éntok Enósta áchayekay. Enós éntok Setta áchayekay. Set éntok Adánta áchayekay. Adán éntok Diosta áchayekay.

4

Satanás Jesústau jibek ä jioptuabáreka

(Mt. 4:1-11; Mr. 1:12-13)

¹ Jesús, Espíritu Santoy tápunika, Jordán bathue bétana yepsak. Huanäi mékka ániau see päriau bíchaa ä núk siika, jü Espíritu, ² cuarenta taahuarimpo. Huanäi jü diablo tepa áamak aaney, ä jioptua báreka, kaa tühuata ä yáa iaka. Síme huameri taahuarimmechi kaa jibuäk, huamei

taahuarim simsuko tébäurek. ³ Huanäi jü diablo ínel áu jiaahuak:

—Bueituk empo Diosta Üusituko, íkái tétatë emo pan yáa sáuhue.

⁴ Jesús ä yómmiaka ínel áu jiaahuak:

—Júnel jïojteri: “Kaa kía páanimmea jíba jíapsinake jü yoreme, ál-la síme Diosta nokiyi.”

⁵ Huanäi jü diablo káhuit chë jikat ä núk siika, huanäi chúbalaposu rey nesaupo attiata ä bíttuak, pueblo tüisi uyorim éntok buerem, ä bíttuak. ⁶ Huanäi ínel áu jiaahuak jü diablo:

—Enchine ä máknake síme úttiärata, enchi ä sáunakë béchïbo. Entok juka bem looria. Bueituk ínapo ä mak-ri; entok jabeta ín ä makbareu ä maknake. ⁷ Të ál-lë inou tónommia kíkteka nee yörinake. Huanäre símeta íkäre áttianake.

⁸ Huanäi Jesús ä yómmiaka ínel áu jiaahuak:

—Mékkë siime, Satanás, bueituk ínel jïojteri: “Juka Señorta em Diostë yörinake, éntoke áapörík jíba nésauta jorianake.”

⁹ Huanäi buere joära Jerusaléniu bíchaa ä núk siika. Huämi béja buere tiöpot chë jikat ä kéchaka ínel áu jiaahuak:

—Empo Diosta Üusituko, buíahuë emo kóm tójja, ¹⁰ bueituk ínel jïojteri: Dios jume ä ángelesim émou bíttuanake, enchi am ananäkë béchïbo.

¹¹ Éntokim mámammea enchi tóboktianake, em guókim kaa tétat tëitinakë béchïbo.

¹² Jesús ä yómmiaka ínel áu jiaahuak:

—Ínel két nok-ri: “Katë Diosta em Señorta jíoptuanake.”

¹³ Huanäi jü diablo, kaachin béja ä bätäu máchika, chubala ä tö siika.

Jesús ä tékilhua naatek

(Mt. 4:12-17; Mr. 1:14-15)

¹⁴ Huanäi Jesús, Espiritu Santota úttia huériaka, Galiléa buiärau nóttek. Buéresi tayahuay, síme buíachi ä chíkola.

¹⁵ Huanäi éntok bem sinagogampo am majtiay. Símetakam ä úttiley ä looriapo.

Jesús jum pueblo Nazaretpo

(Mt. 13:53-58; Mr. 6:1-6)

¹⁶ Bueituk Nazaretpo yepsak, ä yötuläpo. Jíba ä boojoriapo bénasi, jimyore táapo sinagogapo kibakek, huanäi jïojterita nok báreka kíktek. ¹⁷ Huanäi éntok profeta

Isaíaasta librom áu tóijhuak, librom étapoka, ínel jiojteta áma bitchak:

¹⁸ Señorta Espíritu ino béppa aane, áapo nee áma yeu púala tūhuata bemelasi huémta jume poloobemmeu nee ejtejhuä iaaka.

Jume jiokot sirokamta jiápsekame nee tüte iaaka nee äbo bíttuak,

pereesommet éntok chay iaaka jáchin bem búttiatunakēhui,

éntok liliptim puj etaponakē béchībo,

éntok jume jiokot nühuame am búttiaseka,

¹⁹ jume türi huásuktiriam Señorta bétana ámeu yebijnakēhui, ámeu nee nok iaaka.

²⁰ Huanäi jume librom páttiaka, jü áma tékiakamtau am buíssek. Huanäi yejtek. Síme jume sinagogapo aneme áachim puseka taahuak, ²¹ huanäi ínel ámeu nok táytek:

—Én ímī enchim bíchäpo lütüriataka chúppe, íri jiojteri.

²² Éntok símetaka ujjorisi jíba áa bétana nookay, éntokim át guómtilatata ä jíkkajay, juka nokta tua huéchiasi huémta jíba ä tempo ä yeu hué tíaka. Huanärim ínel jiaahua:

—¿Jachu íri kaa Joséta üusi?

²³ Huanäi Jesús ínel ámeu jiaahuak:

—Jamakem juka nokta ínel huémta inou nok báare: “Mérico, émpē emo jítto. Yúnte jita jíkkaij-la pueblo Capernaumpo em yáakāhui. Ímire em buiärapo két ä yáuhua.”

²⁴ Huanäi éntok két ínel jiaahuak:

—Kaabe profeta tüisi mabethua ä buiärapo. ²⁵ Tua huitti nokhuäpone ínel jiaunake, jum nación Israelpo juebena jáamuchim jókoptulame aaney, profeta Elíasta taahuarim-mechi. Júnaköri báij huásukti áma búsan metpo kaita yúkutuko, buéresi tébaa siika, síme ániachi. ²⁶ Tē kaabetau éntok bíttuahuak jü Elías, huäri huépul jámut jókoptula, Sarepta Sidón buiära tíapo jometau jíbba. ²⁷ Éntok juebena lepra sáhuata jípureka Israelpo aaney, Eliseo profetata taahuarim-mechi. Kaabe éntok áma türiak, huäri Naamán Síriapo joome jíbba.

²⁸ Íkai jíkkajaka síme jum sinagogapo aneme, tüisim oomtek. ²⁹ Huanärim emo tóboktiaka, pueblpo yeu ä jaasek. Huanärim káhuit jikau ä núk sájjak, ámani káhuit jikat kóm ä jímmaa báreka. Bempo juka bem pueblota huäri káhuichim ä yáalatukay. ³⁰ Tē áapo áme násuk yeu sika, siikak.

Huépül yoreme, lemooniota ä jiápsipo jípurey

(Mr: 1:21-28)

³¹ Jesús pueblo Capernaumpo yeu yepsak, Galiléa buiärapo. Huanäi sábalá jimyore taahuarit am majtiay.

³² Tepam ä yosireka ä bitchay, jáchin yore ä majtiä bétana, bueítuk jü ä nokihua, yäura nokta úttiära jípurey.

³³ Huépül yoreme sinagogapo aaney, lemoonio espíritu chicha machik jípureka. Huári béja tüisi kusisi tēka:

³⁴ —Itomē tójja; ¿jitasē empo itomak huáatia, Jesús Nazareno? ¿Jachē itom lütiasēka äbo huéiye? Ínapo enchi täya, enchi jábétukähui Diosta Santöe.

³⁵ Huanäi Jesús kutti áu nónokaka, ínel áu jiaahuak:

—¡Múksē kaa jiaahua, éntoke át yeu huéiye!

Huanäi jü lemoonio, áme násuk buíapo ä tátabeka, át yeu siika, éntok kaa kókosi ä yáuhuak. ³⁶ Huanärim síme át guómtilatata taahuak, éntokim náu nookay, ínel jákari:

—¿Jíta nokisa íri? ¡Yäurata úttiäray am sáuhue, jume lemoonio espíritu chicha maachim, éntokim yeu sásaka!

³⁷ Huanäi jü buéresi ä bétana hueme jikkaij táytihuak, síme jume pueblo natechíkola tahuammechi.

Jesús juka Perota aasu, kökoata úhuak

(Mt. 8:14-15; Mr: 1:29-31)

³⁸ Huanäi Jesús kíkteka sinagogapo yeu siika. Huanäi Símonta jóapo kibakek. Jü Símonta asu éntok tüisi táijhuétchey, huanärim Jesúsau ä nok-riak. ³⁹ Huanäi Jesús, át müla kóm chátuka, táijhuéchiriatat kusisi át nónokak, huanäi ä tójjak, jü táijhuéchiria. Läutiposu vejteka, jita am joriay.

Jesús juebena kökoreme tütek

(Mt. 8:16-17; Mr: 1:32-34)

⁴⁰ Täata áman huécheyo, génte yún buere jita kökoata jípureka áu nüpuhuak. Áapo béja huehuëpulammet mámtēka am tütek. ⁴¹ Juebenammet éntok két lemooniom yeu kaatey, tepa chayeka, ínel jákari:

—¡Émpē Diosta Ūusi!

Tē áapo lemoniomet kutti nookay, éntok kaa yún am noktuy, bueítuk bempo tüisi jüneiyay, áapo jü Cristo äbo yebisnakēihui.

Jesús, Galiléa buiärapo naa hueiyey am majtiaka

(Mr: 1:35-39)

⁴² Béja taahuapo, Jesús kethueysu, mékka päriau bíchaa siika. Jume géntem éntok ä jariay, áu yájaka éntok. Katim ä sim íaaka, tepa áamak jiaahuay. ⁴³ Jesús éntok ínel ámeu jiaahuak:

—Të úttia huate buere jóärammeu ín huéenakeu két íkái tühua bemelasi nokta, Diosta reytaka nésahue bétana ámeu nokpo yúmala. Bueítukne huári béchïbo äbo bíttuari.

⁴⁴ Huanäi Galiléa sinagogampo, juka Diosta nooki ámeu nookay.

5

Kaa júnel machisi kúchum yun buíjhuakähui

(Mt. 4:18-22; Mr. 1:16-20)

¹ Júnëli yeu siika: Genesaretta baubäa mayoat Jesústa aneyo, juebena génte áu náu yájaka buéresi ä pítpittiy, Diosta noki jíkkaij báreka. ² Huanäi guoy canoam bitchak, baubäa mayoachi, éntok jume kúchureom bäapo jábuekame, bem jítërim báksiaka. ³ Huanäi Jesús, Símonta canoapo jámuk. Huanäi mayoat huáijhua jëla báau ä rúktia sáuhuek. Huanäi Jesús canoapo káteka am majtiay jume géntem. ⁴ Noksuka béja, Símontau ínel jiaahua:

—Canoatem bäa násukun bíchaa huéria. Huanärem enchim jítërim áman jímma kúchum buíj béchïbo.

⁵ Símon éntok ä yómïiaka, ínel áu jiaahua:

—Maestro, síme tukaatate tekipanuak éntokte kaita buíssek; tëne én em nokpo áman am jímmanake jume jítërim.

⁶ Áman am jímmaaka, juebena kúchum áma jaatiak jume jítërim éntok béja abe síutey. ⁷ Huanärim senu canoapo rejtemmeu buáktek, emo ania iaaka. Huanäi jume huate ámeu yájaka, am aniak. Huanärim guoy canoam tápuniak ímëi tapunika abe róptey. ⁸ Símon Peero, íkái bíchaka, Jesústau tónommia áu kíkteka, ínel jiaahuak:

—¡Katë inou rukrukte, Señor! Bueítukne yöremtaka Dios bejrita jípure.

⁹ Bueítuk jume kúchum yún bem buísekä béchïbo, jü máuj-ra ä jaatiak, éntok símetaka áamak aneme két guómtek. ¹⁰ Jacobo éntok Juan, Zebedeota úusim, jümëi két tepa guómtek. Bempo Símontamakim tekipanuay. Të Jesús Símontau ínel jiaahua:

—Katë májhue; én naatekë kúchu jaasem tenasë yoremem nununake Diosta béchïbo.

¹¹ Huanäi jume canoam päkun yeu tójaka, símetam tö sájaka, Jesústam guojaasek.

Jesús leprata jípuremta tütek

(Mt. 8:1-4; Mr. 1:40-45)

¹² Jesústa senu buere jóärapo aney, yoreme síme takahuat leprapaka áu yepsak. Huanäi Jesústa bíchaka, áu

tónommia kíktek, éntok ä pújba buíau kóm yúmarialataka jìokot ínel áu jiaahuak:

—Señor, ínel éätek, empo ára ín kökoa nee úhua.

¹³ Huanäi Jesús áu mám rútukteka át mámtek, ínel jíaka:

—Enchine türi íaa. Türiäe.

Ínel ä jíak, jíba jü kökoa ä tö siika. ¹⁴ Huanäi éntok ínel ä sauhuek katë jábeta téttejhua. Ínel jíaka:

—Ál-lë tiöpou huéiye áma nésahuemtahui, éntoke huaka Moiséjta nésahuekäu yáanake em türiakäu béchïbo, juka genteta jüneenakë béchïbo em türialatukä bétana.

¹⁵ Të jü síme jita ä joäu jüneria táytihuak, símekut chíbejtek mékka jákun tájti. Juebena génte náu yayajay ä jíkkaj báreka, éntok kökoata emo úhua íaaka. ¹⁶ Të áapo mékka bíchaa sisimey, kaita genteta anëu bíchaa, orciompo Diostau nok báreka.

Jesús káraktílata tütek

(Mt. 9:1-8; Mr. 2:1-12)

¹⁷ Séjtul táapo ínel yeu siika Jesústa am majtiayo, jume pariseerom éntok jume leyta am mamajtiame áma jokay jümëi béja ili pueblom bëkatana jometaka áma yáij-latukay, Galiléa buiära bétana éntok Judea éntok Jerusalén bétana; Diosta úttiära éntok áamak aaney kökoreme tüte báreka.

¹⁸ Júnensu huate yoremem áma yájjak, jípetampo senu yorem káraktílatam huériay, huáijhuam ä núk kimuka, Jesústa guókpom ä óre báreka éiyay. ¹⁹ Të karam áma kimuka taahuak, juka genteta tüisi büru béchïbo. Huanärím kári jikat jámuka, tejampo guójöriata yáaka, áma huämim kóm ä yétchak, chíkti ä jípetekimaki, áme násuk, Jesústa pújbapo. ²⁰ Jesús, Diostat ehuamta ámet bíchaka, kokoremtau ínel jiaahuak:

—Empo yoreme, jume em Dios bejrimmeche jìokoritu.

²¹ Huanäi jume leyta am mamajtiame éntok jume pariseerom kaa tüisi áatana éaka taahuak, ínel éakari: “¿Jábese íri Diosta béj-reka nokame? Kaabe ára Dios bejrita jìokore, ál-la Dios jíbba.”

²² Të Jesús bem éerita jüneriaka, ínel ámeu jiaahuak:

—¿Jatchiakasem enchim jíápsipo kaa yánti éiya?

²³ ¿Jítasu chë júne kaa obiachi, ínel jiau béchïbo: “Em Dios bejrimmeche jìokorituk”, o ínel jiau béchïbo: “Kíktekë, huerama”? ²⁴ Enchim júkai jünerianakë béchïbo, ínapo jü Yoremta Üusi ímï buíapo yaurata ín jípurë bétana jume Dios bejrim jábeta ä jìokorinakë béchïbo.

Huanäi jü káraktílatau ínel jiaahua:

—Emoune ínel jiaahua, yejteke em jípetekta nūka em jóau bíchaa huéiye.

²⁵ Senu huéchiapo, jú káraktila, símem bíchäpo kíkteka, juka ä jípetekta tóboktiaka, ä jóau bíchaa siika Diosta úttilsimeka. ²⁶ Huanäi símetaka át guómtilataka taahuak, éntokim yórisi Diosta looriata makkay, tüisim májhueka, ínel jiaahuay:

—Énte bejja ä bitchak juka kaa jaibu bíbithuamta.

Jesús juka Levíita núnnuk

(Mt. 9:9-13; Mr. 2:13-17)

²⁷ Chúkula íkái simsuko Jesús yeu siika, senu yäura tómita náu tóij-lerota bitchak, Levíi tí téhuakamta, jum tómita tótoijhuäpo kátekamta. Huanäi ínel áu jiaahuak:

—Ino sauke huéiye.

²⁸ Huanäi kíkteka, símeta tójaka, áa sáu siika.

²⁹ Chúkula éntok, Levíi ä jóapo buéresi pajkok, Jesúsata béchibo, huanäi juebénaka jume yäura tómita náu tóij-leerom mesahuim jokay, éntok huate yoremem ámemaki. ³⁰ Huanäi jume leyta am mamajtiame éntok jume pariseerom jume discípulom junneria jíaka, ínel ámeu jiaahuay:

—¿Jatchiakem jume yäura tómita náu tóij-lerommak éntok jume juéna yorememmak jíbuä, éntok jita jéye?

³¹ Jesús am yómmiaka, ínel ámeu jiaahua:

—Jume kaita ják ínnéame katim mérikota huáatia, të jume kókoreme ál-la. ³² Ínapo kaa huame lútüla jíápsame núnuseka äbo siika, ál-la Dios bejrita joame, am jíapsi kúaktiná béchibo.

Ayuunota bétana natemaijhuame

(Mt. 9:14-17; Mr. 2:18-22)

³³ Huanäi bempo ínel Jesúsata jiaahuak:

—¿Jume Juanta discípulom éntok jume pariseerom discípulom kaa jíjibuä ayuunaka éntokim élaka Diostau oraciompo nooka, jume em discípulom éntok ée? ¿Jatchiakasu?

³⁴ Huanäi áapo ínel ámeu jiaahua:

—¿Jachem jum bóodau núnurim buähuamta emo táktiria máchile, juka jubemta ámemak áma aneyo?

³⁵ Të taahuarim yúmanake, juka jubemta núk sákaahuako. Huanäi ál-la huamei taahuarimmechim kaa jíbuänake.

³⁶ Íkái ejemplota két ámeu yétchak:

—Kaabe súde bemelampo íli sánkota áma chúkchuktia, súde öram chäbuä béchibo. Të ínel ä yák éntok, jume súde bemelam nasontenake, éntok kaa júri jíbba, kaa áamak útti

jü sánko bemela öramaki. ³⁷ Kaabe jü vino bemelata huaka bea bóosa örapo ä tóttöa. Áma ä kimakátek éntok, jü vino bemela ä síutianake juka huaka bea bóosata. Huanäi éntok, jü vino guötinake, éntok jume huaka bea bóosa júne kaa türika tahuanake. ³⁸ Júnén béchïbo, jü vino bemela huaka bea bóosa bemelapo tottöhua. Júnéli náhuichikam kaachin ayunake. ³⁹ Jábe júne juka vino jauhuey huémta jëyëteko, kaibu júchi juka bemelasi yáata jï báanake. Bueïtuk ínel jiaunake: “Jü vino jauhuey naateka ëriari chë türi.”

6

Jumé Jesústa discípulom jimyore táapo tirijko bújam chúktiak

(Mt. 12:1-8; Mr. 2:23-28)

¹ Séjtul sábala táapo, Jesústa jum etpo aman huéy, jume ä discípulom tirijko bújam chúktiaka; mámammea am biitiaka am buäyey. ² Huanäi huate pariseerom ínel ámeu jiaahua:

—¿Jatchiakasem jum jimyore táapo juka kaa jojohuamta johua?

³ Jesús am yómmiak:

—¿Jachem íkai júne kaa jum jïojtepo ä nok-la juka Davidta yáakähui júnakoy jauhuey áapo tüisi tébäureka éntok jume áamak aneme? ⁴ Jáchin jum Diosta jóapo kibakeka jume páanim Diosta bíchäpo órekame, buäka, éntok jume áamak aneme két am miikak, huame páanim kaa kía jábe júne am buabuäye jume tiöpopo nésahueme jíbba.

⁵ Ínel két ámeu jiaahua:

—Ínapo jü Yoremta Üusi chë nésahue sábala taahuarita béppa.

Jü yoreme huakiam mámakame

(Mt. 12:9-14; Mr. 3:1-6)

⁶ Chúkula sábala táapo két ínel yeu siika, Jesús jum sinagogapo kibakeka am majtiay. Huanäi yoreme áma aaney jum bátam bétana huakiam mámakame; ⁷ huanäi jume judíom ley am mamajtiame éntok jume pariseerom Jesústat suaka ä bitchay, ä bít báreka jachu jum sábalapo ä tútenake jáni ti éaka, huáachï jíahuiteka ä nätua báreka. ⁸ Të áapo tüisi bem éerim täyay, huanäi jü yoreme huakiam mámakamtau ínel jiaahua:

—Kíktëe, násukë emo kétcha.

Huanäi áapo kíkteka, áme násuk huéeka taahuak.

⁹ Huanäi Jesús ínel ámeu jiaahua:

—Senu huémtane enchimieu nátemaij báare: ¿Jachu türi jáni sábalapo tühuata yáa béchibo, o kaa tühuata yáa béchibo? ¿Jíapsita jínëu béchibo, o jíapsita úhua béchibo?

¹⁰ Huanäi jume áa chíkola aneme bíchaka, jü yoremtau ínel jiaahua:

—Em mámamë rútuaktia.

Huanäi áapo ínel am yáuhuak. Huanärim türika taahuak. ¹¹ Huanäi jume pariseerom éntok jume judíom ley am mamajtiame tepam kujtiaka taahuak. Huanärim náu ejtejuay, jáchin ayuka juka Jesústa kaa tüisi ä tahuaria báreka.

Jume dooce apóstolim yuktiahuakähui

(Mt. 10:1-4; Mr. 3:13-19)

¹² Huamëi taahuarimmechi Jesús béja júya káhuui siika, áman Diostau oraciompo nok báreka. Sime tukaapo Diostau nookak. ¹³ Yeu mátkuk béja, jume ä discípulom núnnuk. Huanäi senu loseenam áma símëm násuk yeu púuhuak. Huanäi béja jume apóstolim ti am téhuaatuak: ¹⁴ Jü Símon, Peero ti ä téhuaatuak, éntok jü Andrés ä sailahua, Jacobo éntok Juan, Felipe éntok Bartolomé, ¹⁵ Mateo, Toomas, Jacobo Alfeota üusi, Símon Zeloote ti téhuaakame, ¹⁶ Judas Jacobota saila, éntok Judas Iscariote, áamak anekasu ä nénkakame.

Jesús juebena géntemta aniak

(Mt. 4:23-25)

¹⁷ Huanäi ámemak kóm yepsak. Huämí béja bueka päriapo taahuak, ä discípulommaki éntok huate géntemmak jume Judeapo jomeme, Jerusalémpo éntok bahue mayoat Tiropo éntok Sidónpo jomentaka. Jesústam jikkaij báreka áma yáij-latukay, éntok bem kökoa emo úhua íaaka. ¹⁸ Jume kaa yánti jíapsekame, lemoonio espíritu chicha machik bem jípurë béchibo tütehuay. ¹⁹ Huanäi sime jü génte át jálojti báreka tepa éiyay, bueítuk jü úttiára át yeu huéiyey. Júnëli béja sime kökoreme türiay.

Jü al-leehuame éntok sirokhuame

(Mt. 5:1-12)

²⁰ Huanäi Jesús jikau remteka ä discípulom bíchaka, ínel jiaahuak:

—Al-leäem eme jume poloobem, bueítuk eme ä áttiak juka Diosta reytaka nésahuëhui.

²¹ 'Al-leäem jume én tébäureme, bueítukem jóboriana.

'Al-leäem eme én buaname, bueítukem chúkula atnake.

²² 'Al-leenakëem eme jume yoremem enchim omtiayo, éntok enchim am omouteyo, éntok enchim am bueere aahuayo, éntok enchim téhuam júne kaa jikkaij péehuayo,

Yoremta Üusi, enchim súalë béchïbo. ²³ Tüisem emo al-leetua hua taahuarichi, bueitukem buéresi tûhuata mabetnake jum téhuekapo. Bueituk bem yoiyöturim két ínel ámemak aayuk, jume profetammaki.

²⁴ 'Të jiokot machi enchim béchïbo, riikom, bueitukem ímï buíapo béja ä jípusuk, juka enchim al-leähui.

²⁵ 'Të jiokot machi enchim béchïbo, eme én jojóborime, bueitukem chúkula tébäurinake.

'Të jiokot machi enchim béchïbo, eme én acheme, bueitukem chúkula sirokaka buannake.

²⁶ 'Të jiokot machi enchim béchïbo, eme síme genteta tûhuata jíba enchim bétana nokayo, bueitukim junëli ámemak aaney, jume bem áchayhuarim jume profetam ára nókichimmaki.

Itom omtíame nák sáyhuame
(Mt. 5:38-48; 7:12)

²⁷ 'Të eme íkái jíkkajame, enchimmeune ínel jiaahua: Enchim kaa bíbit péame, akem am nákke. Jume enchim omtíame éntok, tûhuatem ámeu johua. ²⁸ Juka Diosta tuhua am makka, jume béttesi enchimet nokame. Jume emo bétana kaa tüisi nokame, oraciompo Diostahuem am nok-ria. ²⁹ Jábeta jópemet enchi chóchonako, jume senu jópeme au óóre. Jábeta sakom enchi úhuak, éläposu két em súpem huériunake. ³⁰ Jábeta émou nétaneyo, Akë ä miika. Em áttia enchi ä úhuak junne, katë áu ä äahua. ³¹ Jíta enchimmeu yáaria iähui, júkarem ámeu yáuhua, jume huatemmehui.

³² 'Eme jume enchim nákeme jíba nákëteko, ¿jita tûhuatasem chë áa béppa johua? Bueituk jume juëna yóremem két íkái johua. ³³ Éntokem huaka genteta tûhuata enchimmeu joamta, huame jíba tûhuata joátek, ¿jita tûhuatasem áma jájamnake? Bueituk jume juëna yóremem két íkái johua. ³⁴ Éntokem huaka enchim ä nóttirianakemta jíba jita réreuhuáteko, ¿jita tûhuatasem áma jájamna? Bueituk jume juëna yóremem jita emo réreuhua, ánëli beekik mabet báreka. ³⁵ Bueitukem am nákke, jume kaa enchim bíbit péame, tûhuata ámeu joaka. Jítem réutebo, kaita ámet jita boobíchaka. Júnëli hua buéresi tûhuatem jájamnake. Éntokem jü Dios chë símem béppa nésahuemta üussitunake. Bueituk áapo tua türi, huame kaita baysahuemmeu bíchaa, éntok huame juëna yorememmeu bíchaa. ³⁶ Jábetem jiokolë, itom Dios Áchayta jábeta jiokolë bënasi.

*Kaita huitti jüneriaka jábetat nokhuame**(Mt. 7:1-5)*

³⁷ 'Katem jabetat bettesi nooka, huanärem kaa Dios yäurata bínnake. Katem jábetat bettek nooka. Huanärem Diosta bétana kaa bette nokta mabetnake. Jábetem jìokore. Huanäi Dios kèt enchim jìokorinake. ³⁸ Jábemem jita mímika. Huanärim kèt enchim miknake. Kojtalimpo, tüisi yoyoata éntok pittiatá kía abe guötemta enchim mámampo ä máknake. Bueituk Dios jü ili kútay enchim jujünakteyi, huayïrem jünaktena.

³⁹ Jesús íkái ejemplota ámeu yétchak:

—¿Jachu jü lípti senu líptita ára huériunake jáni? ¿Jachum kaa náhuichika guójöku kóm huáttinake? ⁴⁰ Jü disciipulo kaibu ä maestra bépapatunake. Të hua ä maestra ä majtiakäu ä chúpako, ä maestra bénanake.

⁴¹ '¿Jatchiakasë juka ili chúkita jabetat pújpo órekamta bitcha, huaka kúta buëuruta em pújpo bökamta éntok, ée? ⁴² Të huaka kúta buëuruta em pújpo órekamta kaa bitchatek. ¿Jáchisintuke ínëli áu jiaunake em sailabehui: "In saila, juka ili chúkta em pújpo em jípurëu, enchine yáa huík-ria báare"? ¿Dios huatihuamta mamatome! Báché juka kútata em pújpo órekamta yeu huikke. Huanäi ál-lë tüisi bíchaka juka ili chúkta em saila pújpo ára yeu ä huikrianake.

*Jü júya ä takam béchïbo táyahua**(Mt. 7:17-20; 12:33-35)*

⁴³ 'Jü júya türi kaibu kaa türim takanake. Jü júya kaa türi éntok, kaibu türim takanake. ⁴⁴ Bueituk sïme jü júya juka takata béchïbo táyana: Jume chunam kaa júya huíchakame am tataka; jume párasim júne táchïno kaibu am takanake. ⁴⁵ Jü tü yóreme tühuata johua, bueituk jü ä tü éerihua ä jíápsipo ayka. Huä juëna yoreme éntok, kaa tühuata johua, bueituk jü juëna éeri ä jíápsipo ayka. Bueituk hua ä noki ä tempo yeu huéeme hua jíápsipo ä jípurë bétana huéiye.

*Jume guoy kaari nahuam**(Mt. 7:24-27)*

⁴⁶ '¿Jatchiakasem, "Señor, Señor", ti inou jiaahua, ín nésau kaa joaka junne? ⁴⁷ Enchimne téjhua báare, huaka inou yepsaka nee nok jíkkajamta éntok ín nésau joamta, jábeta bénasi ä machiakähui: ⁴⁸ hua senu yoremta káatë bénasi maachi. Huäri béja mékka kóm jíbuejeka, juka kárta tétachä nahuatuak. Huanäi baniata yepsako, bathue jikau siika. Huanäi jü baa tepa úttia át yeu siika, jü kárichi, të kaa ä tátabek, bueituk jü kári tétat nahuakäy. ⁴⁹ Të

hua ín nooki jíkkajame éntok kaa ín nésau joame, hua yoreme buía buálkopo kári kaa nahuakamta ä yáakamta bénasi maachi. Huanäi baniata yepsako, bathue jikau siika. Huanäi jü bää tepa úttia át yeu siika, jü kárichi. Huanäi mójti huétchek, éntok kaita béj-reka taahuak.

7

Jesús centuriónta sáulero tütek

(Mt. 8:5-13)

¹ Chúkula Jesús jü gentetau noksuka, pueblo Capernaumpo kibakek. ² Senu sontarommeu yäut áma jóakay íri éntok nésaulerota áma jípurey íkái éntok áapo tüisi ä nákkey, të mukiapo kökorey. ³ Jü centurión, Jesústa bétana nokhuamta jíkkajaka, yorem yoiyöturim gente Israelpo joomem áu bíttuak áman ä núnuka ä nésaulerota ä jíttö äaaka. ⁴ Huanärim bempo Jesústau yájaka, jiokot áu jiaahua, ínel jíakari:

—Íri capitan íkái át ä buanähuë áu yáapo yúmala, ⁵ bueítuk áapo juka itom génte nákke; huépü sinagogata itom yáariala.

⁶ Huanäi Jesús ámemak siika. Të abe ä jóau ä yebisisey, jü centurión huate ä amiigohuam áu bíttuak, ínel jíakari:

—Señor, kate jáchin éiya, kanne áma näikiapo yúmala jum ín jóa jöta bétuk inou em nóitinakëhui. ⁷ Huäri béchibo ínapo kanne áman émou siika kaa tüisi ino ériaka. Ímire ín jóa päku nésauta nooka, huanäi béja jü ín jóapo ín sáulero türinake. ⁸ Ínapo két yäurata bétuk káttek, éntokne yäurata jípure. Huanäine huépü sontarotau ínel jiaunake huëe, huanäi huéenake; senukuhui éntok binë huéiye, huanäi inou huéenake; éntok ín sáuleroita jita nee ä yáa sáhuëu, ä yáanake.

⁹ Huanäi Jesús, íkái jíkkajaka át guómtek, huanäi jume géntem ä guojaasemmeu kúakteka ínel jiaahua:

—Ínapone én ínel jiaahua, Israelpo júnene kaa ínëli úttesi Diostat ehuamta téula ì yoremtat bénasi.

¹⁰ Huanäi jume áman sáyhuakáme jóau nótteka, huaka kökoremta tüirilata téuhuak.

Jesús jámut jókoptulata asoa jíabitetuak

¹¹ Chúkula Jesús jü pueblo Naín tí téhuakäu bíchaa huéiyey, jume ä disciípulommaki éntok juebena gentetamaki. ¹² Pueblolo áman kíkkimuhuäpo ä yepsako, mukilata hueriyhuamta bitchak, ä mäabokam kaatey, ì mukila jámut jókoptula ä asoakay kaabeta éntok jípurey. Juebénaka

huate áamak kaatey pueblopo jóakame. ¹³ Huanäi Señor ä bíchaka, ä jiokoleka, ínel áu jiaahua:

—Katë buaana.

¹⁴ Huanäi jü ánimatau rúkteka kajat mámtek; huanäi jume ä huériame jáptek. Huanäi Jesús mukilatau ínel jiaahua:

—Jübua yótume, émoune ínel jiaahua: ¡Yejtëe!

¹⁵ Huä mukilatukäu yejteka nok táytek, huanäi Jesús ä áyehuata ä mákkak. ¹⁶ Íkái bíchaka, simetaka guómtilatata taahuak, éntokim Diosta úttíl táytek, ínel jáaka:

—Senu profeeta kaa náksi yörisi machika ito násuk áu tóboktiala.

Ínëlim ket jiaahua:

—Dios ä pueblo ania báreka äbo kóm yebij-la.

¹⁷ Huanäi síme Judea buiärapo éntok áa chíkola jikkaijhuak juka Jesústa yáakähui.

*Juan Bautistata bétana Jesústau sáyhuakáme
(Mt. 11:2-19)*

¹⁸ Juan Bautistata íkái jita simeta bemelasi huémta ä jüneriak, bueítuk jume ä discípulom ä ejtejhuariak. Huanäi guoy ä discípulom núnnuk, ¹⁹ huanäi Jesústau am jaasek ä temaij iaaka: ¿Jachu áapörík ájáriatukähui jü Cristo yebijnakeme, o tábuik bem boobinnakähui? ²⁰ Jume Juanta áman jaasekäu, Jesústahuim rúkteka, ínel áu jiaahua:

—Juan Bautista itom émou bíttuak enchi itom temaij iaaka: ¿Jachë émpotuk ájária jáni jü Cristo yebijnakeme, öte tábuik boobinnake?

²¹ Sep huämí horapo, Jesús juebena kókoreme éntok juëna kókoata jípureme tütek, éntok kaa türi espíritum jípureme yeu am béb-riak, éntok két juebena lilíptim bíttuak. ²² Huanäi Jesús ínel am yómmiak:

—Sájakem juka enchim bíchakäu ä ejtejhuaria juka Juanta éntok enchim jikkajakähui. Jume lilíptim bitcha; jume lolöim naa kaate; éntok huame sähua lepra téamta jípureme türía, nanakapim jikkaja, kókkolam jíabite, éntok huaka nokta yore jínëuhuamta bétana huémta poloobemmeu nokhua. ²³ Túhuata jájamla jü nee súaleka kaa áu náyoteme.

²⁴ Jume Juanta áman jaasekäu am sákasuk, Jesús jume géntemmeu nok táytek jü Juanta bétana, ínel jáaka:

—¿Jítasem bít báreka éiyay jum see päriapo? ¿Júya bakuliata jekay yoohuamta jáni? ²⁵ Éntok jútchi, ¿jitasem bít báreka áman yeu sájjak? ¿Senu yoremta tülisi

sánkokamta jäni? Të jume uyorisi tülisi sánkokame, éntok jume tülisi kaitat obisi éaka, éntok simeta jípureka ímĩ buíapo jiápsame, reyim jóapom aane. ²⁶ Të, ¿jitasem bít báreka áman yeu sájjak? ¿Senu profeta Diosta bétana nokamta jäni? Jeehui, tua lútüriapo senu profetata béppa chë yörisi maachik. ²⁷ İri Juanta bétana huéeme jïjõteri:

In noki huéiriamtane emopat jaase,

juka böota em huéenake páman tütenakë béchibo.

²⁸ Enchimmeune nooka sime géntem násuk kaabe chë yörisi maachi jü Juan Bautistata béppa; të jünentaka junne, huam Diosta reyataka nésahuepo jü chë ilitchisi ériahuame huári chë yörisi maachi áa béppa.

²⁹ Huanäi íkai jikkajaka, sime gente éntok jume im-
puestom tómi náu totojame, Juanta batóhuamta ma-
bet-latukäihui, Diostam súsualek éntokim ä lütüria tíaka
taahuak. ³⁰ Të jume pariseerom éntok huame leyta am
mamajtíame, katim Juantau emo batötebokähui, inëlim
béja kaitapo ä yáuhuak juka Diosta áme bétana näikiari.

³¹ Huanäi Señor ínel jiaahua:

—¿Jábeta bénasine am bínnake jäni, jume yoremem
én kat-riame? ¿Éntok, jita bénamsamme? ³² Jume
usim pláazapo jokame bénasim ántuari entok náu nokaka
éntok ínel jíame: “Baka kusiaite enchim jiponriak të eme
kaa yëkak. Buikimte siroksi machisi jíame enchimneu
buiikak jïöbe të eme kaa buaanak.” ³³ Bueituk Juan
Bautistata yepsak, kaa páanim buáyey éntok kaa vino
jëyey, huanärem Juanta lemooniota ä jiápsipo jípurë tíiya.

³⁴ Huanäi jü Yoremta Üusi ím yepsak, jibuäka éntok vino
jëyeka; huanärem ínel jiaahua, i yoreme tepa jïjïbuä éntok
vino jëjeye. Jume yäura tómita náu tóij-lerommaki éntok
jume kaa Diosta yöremmaki tüisi áu huéria. ³⁵ Jü kóba
súahua Diosta bétana huéeme ä üusimmet bíttu.

Jesús, Símon pariserota jóapo aane

³⁶ Senu parisero juka Jesústa jibuä núnnuk, huanäi ä
jóau kibakeka mesau yejtek. ³⁷ Huanäi senu jámut áma
pueblopo jóakame kaa tühuata bojoriaka, jünéaka Jesústa
Símonta jóapo mesau kátekäu, ili téta sótöpo perfumeta
musäla jubak, áma nüpak. ³⁸ Áma bétana áu sika ä
guókpo áu yejtek, buanaka ópuammea ä kómoniria táytek
jume guókkim. Éntok ä chonimmea am huaachaka, am
bebesiitoy éntok bää musäla jubak ámet töak. ³⁹ Jü
parisero Jesústa jibuä núnulame íkai bíchaka, ä jiápsipo
ínel éiyay: “İ yoreme tua profetatuko, ä jüneria éiyey ä
jábe jámuttukähui, i jámut chïcha machik jiápsek, éntok

kaa tü böota boojoria, éntok áachä mámmatua.” ⁴⁰ Huanäi Jesús ínel áu jiaahua:

—Símon, senu huémtane émou nok báare.

Huanäi ínel áu jiaahua:

—Nokäe, Maestro.

⁴¹ Huanäi Jesús ínel áu jiaahua:

—Senu yoreme guoy yoremem tómita am réuhuakäy. Huépülaka mamni cien denariom ä huikiriyyay, senu éntok cincuentam. ⁴² Huanärim kaitay ä béjtua máchika taahuak. Të áapo náhuichim jìokorek junëlim béja kaita ä huikiriaka taahuak. Nokäe, ¿bueituk jábesu jüntuk chë júne ä nákeka taahuak?

⁴³ Símon ä yómmiaka ínel áu jiaahua:

—Jíba tua jü chë juebena tómit jìokorihuakame.

Jesús ínel áu jiaahua:

—Tepë tüisi ammäli jiaahua.

⁴⁴ Huanäi Jesús, jámuttau kúakteka, Símontau ínel jiaahua:

—¿Íkái jámuttë bitcha? Em jóaune kibakek, të bäam júne kaa nee miikak ín guókim béchìbo; të ì jámut ín guókim ä ópuammea kómoniala, éntok ä chonimmea am huaachak.

⁴⁵ Katë nee besiitok, të ì jámut éntok, nee ím yepsak naateka, kaa chúkteka ín guókim bebesiito. ⁴⁶ Katë aceiteta júne kóbat inot huáttiak; të ì jámut bäa musäla jubak ín guókimmet huáttiak. ⁴⁷ Huäri béchìbone ínel émou jiaahua, jume ä yún Dios bejrimmet jìokorituri; bueituk tüisi kaa béttek ä jíapsekä béchìbo. Bueituk hua jábe kaa jaiki béchìbo jìokorihuakame, kaa tua jábeta nákke.

⁴⁸ Huanäi Jesús jü jámuttau ínel jiaahua:

—Béjè jìokorihuak em Dios bejrim bétana.

⁴⁹ Huanäi jume mesau áamak jokame, náhuim ínel jiau táytek:

—¿Jábese ìri, jume Dios bejrim júne jábeta jìokoreme?

⁵⁰ Të áapo jámuttau ínel jiaahua:

—Jü chíkti em jíapsimak Diosta em súalekäu enchi jínëuk. Kaitachë jáchin éaka huéiye.

8

Jume jáamuchim Jesústa aniakame

¹ Chúkula ínel yeu siika. Jesús síme buere pueblommechi éntok il-lichimmechi ámeu noksisimey éntok am téjhuaasimey juka bemela nokta Diosta reytaka nésahue bétana huémnta. Jume doce discípulom éntok áamaki.

² Éntok huate jáamuchim kaa türi espíritummea éntok kókoammey türialame áamaksim kaatey, áme násuk éntok

María jü Magdalena ti téhuaakame, íachiri guoy búsan lemooniom át yeu sákalatukay; ³ Juana, jü Chuuzata juubi, Heroodesta móoroma, éntok Susana, éntok huate jáamuchim bem jita jípurëmakim ä aniy.

Et-leerota ejemplo

(Mt. 13:1-9; Mr. 4:1-9)

⁴ Juebena génte áma joome, éntok sékana joome, áma áu náu yájjak, Jesússtahui ä bít báreka, huanäi íkai ejemplota ámeu nookak, ínel jíakari:

⁵ —Jü et-leero yeu siika juka ä báchiahua echíseka. Ä echay éntok, huate böo mayoat huáttek huanäi át chéptihuak, éntok huikichim jikat bétana yájaka ä buäka. ⁶ Huate báchia tétao huáttek. Huanäi síuhuek, të huaakek, bueítuk buía kaa báaritukay. ⁷ Huate báchia éntok júya huíchata sisihuëpo huáttek. Huanäi jü júya huícha áamak síhueka ä jíabi mëak. ⁸ Huate éntok türi buíapo huáttek. Huanäi yótuka tüisi chúppuk, huépü báchia cien báchiam nénkak.

Íkai noksuka, Jesús tüisi kusisi ínel ámeu jiaahuak:

—Jükä ín nooki jíkkaj bääreme ä jíkkajnake!

Jíta béchibosum türi jume ejemplom

(Mt. 13:10-17; Mr. 4:10-12)

⁹ Huanäi jume ä disciipulohuam ä temajek:

—¿Jáchisu ä jiau báarehui ikäy ejemplota?

¹⁰ Huanäi áapo ínel ámeu jiaahua:

—Eme yeu púari ä jüneria íaahuaka juka kara át jünee huamtachi Diosta reytaka ä nésahuëpo ayukamta. Të jume huatemmeu éntok, jita ámeu nok bárëteko, ejemplommey jíbba. Bueítuk bíchakam júne kaa bínnake, éntok jíkkajakam júne kaa át jüneenake.

Jesús el-lerota ejemplo ámeu nooka

(Mt. 13:18-23; Mr. 4:13-20)

¹¹ Ínel jiau báare, jü ejemplo: Jü báchia jü Diosta nooki; ¹² jü báchia böo mayoat huáttekame jume ä jíkkajame, huanäi sep jü diablo ámeu yepsaka, juka noki bem jíápsipo ayukamta am úhuaanake kaa ä súaleka bem jínëutunakë béchibo. ¹³ Jü báchia tétao huáttekame, jume ínel ä jíkkajame. Al-leakam ä mabeta, të katim naahuak; ímëi chúbala ä sússuale, huanärím ili obiachisi ä huée táytek amáu bícham nóttinake. ¹⁴ Jü báchia huíchapo huáttekame ímëi ínel jume ä jíkkajame të katekasum jü yún jitat obisi éhuame, jü yún jita kaa naksi jípu péehuame éntok jü uyjória tüisi ímí át jíápsihuame ä jíabi mënake, huanäi béjam kaa takanake. ¹⁵ Të jü báchia türi

buíapo huáttekame ímëi ínel jume türi jíapsimak éntok yö lúl-la nokita bem jíkkaj-läu éeríame, ímëi ínel yö tutti takata nénkame.

Jü machiriata ejemplo

(Mr. 4:21-25)

¹⁶ 'Kaabe machiriata bébeetia sötöriy ä páttia báreka, éntok kaibu tariimata bétuk júne ä órenake; ál-la metjikat chöla ják ä órenake, áman kimume ä machirianaké béchibo. ¹⁷ Bueítuk kaita jita ják éhuil óorek síme jauhuey júne yeu machinake; éntok kaita ják éhuil éson, kaa júneriatunake ti kaa maachi, bueítuk síme yeu machinake.

¹⁸ 'Áachem suaka, ä jíkkaja; bueítuk síme jume jita jípureme, júchi huatek mákna, të jü kaita jípureme, éntok juka ä jípu máchirëu júne úhuaana.

Jesústa áíye éntok ä sailahuam

(Mt. 12:46-50; Mr. 3:31-35)

¹⁹ Huanäi jü ä áyehua éntok jume ä sailahuam áu yájjak, tem karam áu rúkthey juka genteta büru béchibo. ²⁰ Huanäi senu ä téjhuak, ínel áu jíaka:

—Em áíye éntok em sailam päkum aane enchi bít báreka.

²¹ Të áapo ínel ámeu jiaahua:

—Jume Diosta noki jíkkajame éntok ä joame, ímëi ámëria jü ín áíye éntok ín sailam.

Jesús jekata yánti tahuatuak

(Mt. 8:23-27; Mr. 4:35-41)

²² Séjtul táapo Jesús canoapo ámemak huéeka ä discípulommaki, ínel ámeu jiaahuak:

—Baubäa huáytanate kannake.

Huanärim áman bíchaa sájjak. ²³ Të áman bíchaa am katey, Jesús kótchok. Huanäi senu huéchiapo jeka úttiaka naatek, bäa násuku. Jü canoa éntok báam jajjaju táytek, éntok rópti machisi jínhua aaney. ²⁴ Huanärim Jesústa bússak, ínel áu jíaka:

—¡Maestro! ¡Maestro! ¡Béjate abe rópte!

Huanäi áapo yejteka, úttiaka áu nónokak jü jekatahui éntok jume máaremmehui; huanäi síme kikteek éntok síme yánti taahua. ²⁵ Huanäi béja ä discípulommeu ínel jiaahua:

—¿Jáksu ayka jü enchim Diostat éhuame?

Të bempo, at guómtilatata, kaa jáchin an máchika taahuak huanärim náu ínel jiaahuay:

—¿Jábesa i yoreme, báata éntok jekata júne sáuhue, éntokim ä nok jíkkaja?

Jü yoreme gadareno lemooniookame

(Mt. 8:28-34; Mr. 5:1-20)

²⁶ Gadarenom buiärapom yeu yájjak, baubäa huáyтана, Galiléau lul-la. ²⁷ Jesústa canoapo kóm chéptek, senu yoreme áma pueblopo jometaka ä nankirika siika. İri bínhua naateka lemooniota jípurey. Kaa sánkokay, éntok kaa ä jóapo jíápsay; ál-la kókkolam mamähuäpo násuk jíba aaney. ²⁸ Huanäi Jesústa bíchaka, guókpo tónommia áu kíkteka, kusisi chayeka:

—¿Jítasë inomak jípure, Jesús, Dios jikat kátekamta Üusi? Emoune íkai aahua, katë nee jiokot johua.

²⁹ Jesús éntok béja kutti át nónokak jü kaa türi espíritutachi yoremnat yeu ä huée sáhueka. Béja bínhua át jóakay jü kaa türi espíritu; jü gente cadeenamnea ä susumay guókpo éntok mámpo; të áapo am chúkchuktiay huanäi jü lemoonio ä núk sisimey mékka ánia see päriahui.

³⁰ Huanäi Jesús ä nátemajek:

—¿Jáchisë téhuak?

Áapo éntok ínel ä yómmiak:

—Legión tine téhuak.

Bueituk juebena lemooniom át kimulataka át jóatelatukay. ³¹ Huanärim Jesústau jiokot jiaahuak, kaa jum kaa machikun guójöria mékka kömi emo bíttua iaaka. ³² Ámanim káupo büru koohuim rejtey ámam jíbuäsasakay, huamechirim kimu rókaka áu nookak; Jesús éntok am jehuiteriak ámecham kimunakë béchíbo. ³³ Huanäi jume lemooniom yoremnat yeu sájaka kohuimmechim kimuk ímëi éntok simetaka jum sibapo emo kóm guótiaka bäapo kóm huáttekam, áma ropteka kókkok.

³⁴ Huanäi jume kohuim suayame, íkai bíchaka, guómtilamtaka tennek huanärim am téjhuak jum pueblopo éntok ranchommechi. ³⁵ Huanäi jü génte yeu sájaka ä bitchak juka jita áma yeu sikamta. Huanärim Jesústau yájaka, juka yoremna áma téhuak juka lemooniom át yeu sákalatukäuta, Jesústa guókpo kátekamta, sánkokamta éntok yúmalasi suakamta. Huanärim májhueka taahuak. ³⁶ Jume ä bíchakame, am ejtejhuariak jáchin ä tütehuakähui juka lemooniom jípurëuta. ³⁷ Íäribéchíbo, sime jü génte juebénaka áma aneme jü Gadara buiärapo éntok huíkola ják jóakame, Jesústam sim sáhueka áamak jiaahuay, bueitukim tüisi májhuey. Huanäi jü Jesús, canoapo kibakeka, siika. ³⁸ Jü yoreme lemooniom yeu béb-riari áamak jiaahuay, áamak huée rókaka. Të Jesús ä simtuak, ínel áu jíakari:

³⁹ —Em jóahuë nótte; Akë am ejtejhuaria jáchin machisi buere jita Diosta émomak yáakähui.

Huanäi áapo siika, ä noksimeka sime pueblopo jita buéresi Jesústa áamak yáakähui.

Jairota maala éntok jü jámut, Jesústa mantommet jalojtekame

(Mt. 9:18-26; Mr. 5:21-43)

⁴⁰ Juka Jesústa nótteko, búru génte al-leaka ä mabetak, bueituk simetaka ä boobíchaihui. ⁴¹ Senu yoreme Jairo ti téhuaaka áu yepsak, tiöpopo kóba yöturi. Jesústa guókpo tónommia kíkteka, jikot áu jiaahuay ä jóau ä kibak iaaka. ⁴² Bueituk huépülak jíba malakay, dooce huásuktiriam jamak ják huériay; únna kökoreka béja abe muukey. Huanäi juka Jesústa áman bíchaa ä huésimeyo, búru gentetamaki huanärim tüisi ä pítpittiy.

⁴³ Të senu jámut éntok béja dooce huásuktey mecha kökoata bénasi ójbo kaa chúkteka át huéiyey sime juka ä tómita ä jípurëu am mák-latukay jume mérikom, të kaabe ára ä úhuay juka kökoata. ⁴⁴ Amatana Jesústau sika jume ä mantommet át jálojtek, huanäi senu huéchiapo áma horapo kíktek jü ójbo át yeu huéeme.

⁴⁵ Huanäi jü Jesús ínel jiaahua:

—¿Jábesu inot jálojtek?

Kaabeta béja áu yeu buísek, jü Peero éntok jume huate áamak aneme ínëlim jiaahua:

—Maestro, jü génte búruka enchi pítpittia éntok enchi yuyüa jákübo junne, éntoke nátemaje: “¿Jábeta emót jálojtekähui?”

⁴⁶ Të Jesús ínel jiaahua:

—Jábe inot jálojtek, bueituk ínapo ä ínnëak, úttiärata inot yeu sikähui.

⁴⁷ Huanäi jü jámut, ä bíchaka áu jüneriahuakähui, áu yoosimeka áu rúktek huanäi Jesústa guókpo tónommia kíktek. Sime genteta jíkkajäpo áu yeu buíssek jita béchibo áachä jálojtekähui, éntok jáchin bénasi láutipo áu türiakähui. ⁴⁸ Huanäi Jesús ínel áu jiaahua:

—In maala, jü em Dios eäu enchi tütela. Yánti jíápsekë huéiye.

⁴⁹ Ketune Jesústa nokaysu, senu áma yepsak, tiöpopo kóba yöta jóa bétana, Jairotau ínel jíakari:

—Em mala béja muukuk; katë juka Maestrotá múksi bitcha.

⁵⁰ Jesús ä jíkkajaka ínel áu jiaahuak:

—Katë májhue; chíkti em jíapsimake nee súale, huanäi türianake.

⁵¹ Jum jóau yepsaka, kaabeta täbuik éntok áamak áman kibaktuak, Perota jíbba, Jacobota, Juanta, ä paahua, éntok

juka ili usi jámutta áiye. ⁵² Símetakam buaanay, éntokim tüisi ä sirok-riay. Të Jesús ínel ámeu jiaahua:

—Katem buaana. Kaa mukila jü ili usi jámmut, kía kótche.

⁵³ Tem kía ä akbuay, bueítuk bempo tüisi jüneiyay ä mukilatukähui. ⁵⁴ Të áapo, mámpo ä buíseka úttiaka áu nónokak ínel jákari:

—Empo ili usi jámmut, yejtëe.

⁵⁵ Huanäi jü jápsi áu nóttek, éntok sep yejte; huanäi Jesús ä jibuátua nésehuk. ⁵⁶ Jume ä áchayhuam éntok tepam át puj jáptek; të Jesús tüisi am téjhuak kaa jábetau am jíal sáhueka juka áma yeu sikamta bétana.

9

Jume dooce yeu bíttuahuakäme tekkil

(Mt. 10:5-15; Mr. 6:7-13)

¹ Jesús jume ä dooce discípulom náu tójaka, yäura úttiata am mákkak, jume lemooniom yeu am bébnaké béchibo, éntok kökoreme tütenaké béchibo. ² Huanäi yeu am bíttuak, huaka Diosta reyataka nésehuk bétana géntemmeu am nok íaaka, éntok kökoreme am tüte íaaka.

³ Huanäi ínel ámeu jiaahua:

—Katem jita huéhueria böot béchibo, borooniata junne, bóosata, páanim, tómita junne. Huépülam jíbem súpeka kaate, kaa guooyim. ⁴ Já k jóapo enchim yájakäpem aane, enchim sájäu tájti. ⁵ Já k pueblpo kaa enchim mabethuakäpem yeu kaate, enchim guókim ámeu tóröchiata tátakeka, bem jüneenaké béchibo kaa tüisi bem ayukähui.

⁶ Bempo éntok yeu sájaka, síme pueblom bëkatana naa kaatey, juka tü nokta Diosta bétana huémta ámeu nokaka éntok símekut jume kökoreme tüteka.

Juan Bautistata mukukä bétana nokhuame

(Mt. 14:1-12; Mr. 6:14-29)

⁷ Jü rey Herodes kobanaro néshueme Jesússta bétana nokhuamta jíkkajak, jita benak ä jo sisimëhui. Huanäi át guómtilatukay. Bueítuk huate ínel jiaahuay: “Juan kókkolam násuk jábitela.” ⁸ Huate, juka profeeta Elíasta yeu machiak tíiyay. Huate éntok, jábe profeetam jume bannaataka kat-riam jábitek tíiyay. ⁹ Huanäi Herodes ínel jiaahua:

—Tësune ínapo juka Juanta kóba chúktiatebok. ¿Jábesa júntuk iri jü juebena jita ín áa bétana jíkkajähui?

Júnëli jü Herodes ä bít báreka éiyay.

*Jume mamni mil jïbuätuahuakame**(Mt. 14:13-21; Mr. 6:30-44; Jn. 6:1-14)*

¹⁰ Jume apóstolim júchi yeu yájaka ä ejtejhuariak juka Jesústa simeta juka bem yáakä bétana. Huanäi am nûka, am núk siika, mékka ánia päria pueblo Betsaida ti téhuaakähui. ¹¹ Të jü génte ä jüneriaka, áa sáukim sájjak. Huanäi am mabetaka juka tü nokta Diosta reytaka nésahue bétana huémta ámeu nookak, éntok huame tua jiokot éame kökoata am úhuak.

¹² Të huanäi éntok kúpti táytek. Huanäi jume doocem Jesústau rúkteka, ínel áu jiaahuak:

—Juka géntetë sákatua. Éläpom sájaka pueblom o ranchom jariunake, buáhuamta éntok ják bem jimyore-nakëhui. Bueítuk mékkate aane, ánia päriapo, kaabeta jóakäpo.

¹³ Huanäi Jesús ínel ámeu jiaahua:

—Emem am jïbuätua.

Huanärim ínel jiaahua:

—Mamni páanim éntok guoy kúchum jíbate jípure. Jëitu, jamak ítapo áman sájaka buáhuamta am jinnurianake, ïri büru genteta béchïbo.

¹⁴ Jïba tuam jamak mamni mil yorememtukay. Huanäi Jesús ínel ámeu jiaahua jume ä discípulommehui:

—Móchalem náu am jóiya, sincuecuentam.

¹⁵ Júnëlim simem náu jóiyak. ¹⁶ Huanäi jume mamni páanim éntok jume guoy kúchum nükari, téhuekau jikau remteka, tü nokta ámet chúppak. Huanäi am näikimteka, jume ä discípulom am mákkak, jü gentetacham näikimte nésahueka. ¹⁷ Huanäi síme jïbuäk, éntokim jóbuak. Huanärim dooce canastam tápuniak, yeu bëkamtayi.

*Peero, Jesústa Cristo tíiya**(Mt. 16:13-19; Mr. 8:27-29)*

¹⁸ Júnakoy júnen yeu siika. Jesústa áapola Diostau buanayo, jume ä discípulom áamak aaney. Huanäi am temajek, ínel jíakari:

—¿Nechim jábë tíiya?

¹⁹ Bempo ä yómmiak:

—Huate enchi Juan Bautistä tíiya. Huate, Elías. Huate éntok, jábe profeta jauhuey huéria mukilatata jíabitelame.

²⁰ Huanäi ínel ámeu jiaahua:

—Emesu, ¿jáchisem ino bétana jiaahua? ¿Nechem jábë tíiya?

Huanäi Peero ä yómmiaka, ínel jiaahua:

—Émpë jü Diosta Cristo äbo yebisnakëhui.

*Jesús ä muknakeu bétana am téjhuak**(Mt. 16:20-28; Mr. 8:30-9:1)*

²¹ Të Jesús kúttilasi am téjhuak, kaabetau ikäi am nok sáhueka jáchin huéy junne, ²² éntok két ínel jiaakari:

—Ínapo jü Yoremta Üusi yún jita kökosi kaa béj máchika inou huéenake. Jume yoiyöturim bétana, éntok jume tiöpopo chë áma nésahueme, éntok jume escribam nee omoutenake. Huanärim nee mënake, të báij taahuarim huéyne jíabitenake.

²³ Huanäi simemmeu ínel jiaahua:

—Jábe júne ino sáu huéé bárëteko, tókti áu nénkaka, chíkti táapo ä kúrus püaktiaka, ino sáu huéiye. ²⁴ Bueituk síme juka ä jíapsi jínëu báareme, ä tärunake, éntok síme jábe ino béchïbo ä jíapsi tärukame, ïri ä jínëunake. ²⁵ ¿Bueituk jítasu áma téunake jü yoreme síme ániata yöoko, áu lütiátek, o áu tärukáteko? ²⁶ Bueituk jü inot tihueme éntok ín nokiyi, ínapo jü Yoremta Üusi kétne ái tiunake, júnakoy lóoriapo yepsateko, éntok ín Átchay lóoriapo, éntok jume santo ángelesim lóoriapo. ²⁷ Tëne én tua lütüriapo ínel jiaahua, jume huate imï aneme, katim bát kókkohuamta bínnake, Diosta reyataka nésahueu bíchäkatek júbua.

*Jesústa takahua tábuiasi aú yáuhuak**(Mt. 17:1-8; Mr. 9:2-8)*

²⁸ Jesústa ikäi noksuko, guoj naiki taahuarim simsuko, ínel yeu siika. Perota, Juanta éntok Jacobota núk siika, káhuit jikau bíchaa, áman Diostau buan báreka. ²⁹ Diostau ä buanayo, jü ä pujba tábuiasi bíttuk. Ä sánkohua éntok tósalisi éntok bélojkosi aayuk. ³⁰ Huanäi éntok guoy yoremem áma yeu machiak, áamak ejtejhuaka. Moisés éntok Eliástukay. ³¹ Huanäi áme chíkola Diosta lóoria am machirialatukay. Jachin Jesústa simnake bétanam nookay, Jesús buere joära Jerusalémpo ahuä chupátuanakëihui. ³² Peero éntok jume áamak aneme, tüsim yetem jípurey. Tem búsalataka, Jesústa lóoria ujoyória bitchay, éntok jume guoy yoremem áamak aneme. ³³ Huanäi bempörim Jesústa tö sájako, jü Peero ínel áu jiaahua:

—Maestro, ¡türi imï ito béchïbo! Báij jötamte imï cháanake, huépülaik emo béchïbo, senuk Moiséjta béchïbo, senuk éntok Eliásta béchïbo.

Të Peero kaa jüneyay jita ä nokähui. ³⁴ Íkai ä nokaysu, namu áme béppa yéjtekam páttiak. Huanärim guómtek, namupo kimuka. ³⁵ Huanärim jiahuita jíkkajak jum namupo, ínel jáamta:

—Īri ín Ūusi ín nákehui; áapörikem nok jikkaja.

³⁶ Chúkula juka nokta jikkaijsukam juka Jesústa áapolaik áma anemta bitchak. Bempo kaabeta ejtejhuaariak. Huanäi huámechi taahuarimmechim kaabetau jálek juka bem bíchakä bétana.

Jesús usita lemooniota jipuremta túutek

(Mt. 17:14-21; Mr. 9:14-29)

³⁷ Yokoríapo, káhuit kóm sájaka, génte juebénaka am nankirika sajjak. ³⁸ Huanäi jume géntem násuk senu yoreme tüisi kusisi ínel jiaahuak:

—Maestro, émounä nétane ín usië nee bít-ria. Júkái huépülaik jíbane üusek. ³⁹ Íkái jipure, huépul lemoonio espíritu ä jaajaatia. Senu huéchiapo chay tátayte. Huanäi huécheka sútatäti an tátayte. Tempo áman sósomöchia. Huanäi jü lemoonio espíritu kökosi ä tátabeka kaa ä tóij bábbare. Júneli jìokot ä antuasuka béja ä tóttaja. ⁴⁰ Em discíipulommeune jìokot jiausuk lemooniota yeu ä jaaria sáhueka, të katim áma yuumak.

⁴¹ Jesús ä yómmiaka, ínel jiaahua:

—¡Eme géntem kaita súalëram éntok jujuëna! ¿Jauhuey tájtine enchimmak annake jáni, éntok enchimmet kaa yúmaka? Inohuë ä huéria juka em üusi.

⁴² Huanäi juka usita áu yebisiseyo, jü lemoonio buíapo ä tátabeka, úttia sútatäti ä antuak. Të jü Jesús juka lemoonio espíritu jaiti machik béj-reka nónokak. Huanäi ä tütek juka usita. Huanäi ä áchaytau ä nóttiriak. ⁴³ Síme ä yosireka taahuak, juka buéresi Diosta joähui.

Jesús ä múknake bétana am téjhua

(Mt. 17:22-23; Mr. 9:30-32)

Síme át guómtilataka ä bitchay, juka Jesústa joähui. Huanäi éntok ä discíipulommeu ínel jiaahua:

⁴⁴ —Íkarem tüisi jikkaja, éntokem kaa ä koptia. Ínel yeu huéenake: ínapo, jü Yoremta Ūusi ti téhuaakame, yoremem mámpo yéhana.

⁴⁵ Të bempo kaa át jüneyay, ìri nokichi. Dios ketune kee am pujtetuay, íkái nokta bem jünerianakë béchìbo; át nátemay báreka jünem májhuey ìri nokichi.

¿Jábesu chë yöhue?

(Mt. 18:1-5; Mr. 9:33-37)

⁴⁶ Huanäi jume discíipulom náu nok nássua táytek, jünee báreka jábesu áme násuk chë júne nésaunake jáni tíaka. ⁴⁷ Huanäi Jesús am jüneriaka jita benak am éähui bem jiápsipo, ilí usita nüka, áa náapo ä kétchak. ⁴⁸ Huanäi ínel ámeu jiaahua:

—Jábe júne íkái ili usita ín téhuampo mabetako, nee mabeta; jábe júne nee mabetakame, juka nee äbo bíttualata mabeta. Bueituk jü enchim násuk hua kaa áu jitaleme, huári chë yörisi maachi.

Huä kaa itom béj-reka huéeme, ito bétana huéiye
(Mr. 9:38-40)

⁴⁹ Huanäi jü Juan ä yómmiaka, ínel jiaahua:

—Maestro, senukte két bitchak, lemoniom yeu jaasemta em téhuampo. Të kaa itomak huéiye; kíalíkute ä táktiriak.

⁵⁰ Jesús ínel áu jiaahua:

—Katem ä taktaktiria; bueituk jü kaa itom béj-reka huéeme, ito bétana huéiye.

Kuttilasi ámeu nookak, jü Jesús, Jacobotahui éntok Juantahui

⁵¹ Jesús, téhuekau jikau ä mabennäu tiempota yúmasey, jíapsita tutti yéchaka, kíkteka böota nüka Jerusaléniu bíchaa huémta. ⁵² Jume nokta huériame áapat bíttuak, sájakam Samaritanom pueblou kímmuk, áa bia símeta tüte béchïbo jum ä yebijnakepo. ⁵³ Të katim mabethuak, bueituk böo Jerusaléniu bíchaa huémtat bem katë béchïbo. ⁵⁴ Ä discípulom íkái bíchaka, Jacobo éntok jü Juan, junëlim jiaahua:

—Señor, ¿jache táijta jikat bétana itom ámet kóm bíttua íaa, júnak táapo Eliásta am yáakä bénasi?

⁵⁵ Huanäi áapo ámeu kúakteka, tepa béttesi ámeu nónokak, ínel jíakari:

—Eme kaa júneiya jita espírituta enchim jípurëhui. ⁵⁶ Jü Yoremta Üusi kaa jume yorem jíapsim mëseka äbo siika, ál-la am jínëuseka.

Huanärim sékana pueblou bíchaa sájjak.

Jume Jesústa guojaa báareme
(Mt. 8:19-22)

⁵⁷ Böot am boojoay, Jesústau senu ínel áu jiaahuak:

—Señor, jákun em huëu bíchaa júnene emót chäka huéenake.

⁵⁸ Huanäi Jesús ínel áu jiaahua:

—Jume ayesim guojöríam jípure, jume huikichim jikat rejteme, toosam; të jü Yoremta Üusi jitat ä mutekaka ä bönakeu júne kaa jípure.

⁵⁹ Senukuu éntok ínel jiaahuak:

—Ino sáukë huéiye.

Áapo éntok ínel ä yómnia:

—Señor, nechë licencia bátne ín átchay mäa báare.

⁶⁰ Jesús ínel áu jiaahua:

—Akë am tójjá; éläpo jume espíritupo kókkolam bem kókkolam maanake. Émpë yeu sika juka tü nokta Diosta reytaka nésahue bétana nooka.

⁶¹ Huanäi täbuika két ínel áu jiaahuak:

—Señor, enchine guojaa báare, Señor, tē bächē nee tójjá amanne ín jóapo aneme tebotuaka sim báare.

⁶² Huanäi Jesús ínel áu jiaahuak:

—Jábe júne arau manseeram buísek, amáu remtekáteko, kaibu tüisi áma huéenake jum Diosta reytaka nésahuero böochi.

10

Jume setentam áman bíttuahuakähui

¹ Chúkula sîmeta íkâi simsukäpo, jü Señor setentam áma yeu púhuak. Huanäi béja guoguoyim náu áman bíttuak áapachi, sîme pueblompo o jákun ä yebijnakëhui. ² Ínel ámeu jiaahua:

—Lütüriapo jü echi chúpeme juebenna, jume tekipanualerom éntok kaa jaiki. Huäri béchïbo jü etta áttiakamtahuem nooka, huate tekipanualerom áman ä bíttuanakë béchïbo, jukam etta tóboktianake. ³ Ámanem kaate. Ínapone enchim áman bíttua, kabara asölam robom násukun Bénasi. ⁴ Katem nüuta áma huéhueriahua, tómita éntok bocham junne, kaa huéhueria. Katem jápteka böot jábeta tetebotua. ⁵ Já k jóapo enchim kimukäpo, ínělem bát jiaunake: “Yánti jíapsihuame ïri jóata béchïbo.” ⁶ Huanäi jábe yánti jíapsekamta áma aneyo, jü enchim yánti jíapsekähui áa béppatunake. Kaa júnentukáteko, enchim yánti tü jíapsi, júchi enchimneu nóttinake. ⁷ Éntokem huäri jóapo jíba tahuanake, jita enchim mikhuamtem buäye, éntokem jëye. Bueítuk jü tekipanuame jíba jita kobapo yúmala. Katem huate jóahuammet an sásaka. ⁸ Já k pueblopo junne, enchim kimukäpo, éntok enchim mabethuakäpo, enchim äbojhuakämtem buäye. ⁹ Éntok jume kökoreme áma anemem tüte, éntokem ínel ámeu jiaahua: “Huä Diosta reytaka ä nésahuero kaa mékka enchimneu aane.” ¹⁰ Tē já k pueblopo enchim kimukäpo, éntok kaa enchim mabethuakäpo, böommehuem yeu sájaka, ínel jiaunake: ¹¹ “Jü tóröchia ímï pueblopo ayukame junne, itom guókpo chätulame, enchim béj-rekate ä tatakna. Ál-lem íkâi jüneríanake, jü Diosta reytaka ä nésahuero kaa mékka enchimneu aane.” ¹² Tēne enchim téjhua hua taahuari

nokta chúpey, chë júne noki béttesi chúpatunake, huäri pueblotachi, hua pueblo Sodoomä téamta béppa.

Huame pueblom kaa emo jíapsi kúaktia báareme
(Mt. 11:20-24)

¹³ ¡Jiokot maachi, emo béchïbo, empo pueblo Corazín! ¡Jiokot maachi, emo béchïbo, empo pueblo Betsaida! Bueituk huam Tiropo éntok Sidón pueblopo huaka kaa jaibu jojohuamta áma yáahuak, enchim násuk yáahuakamta, jauhuey bétanam emo jíapsi kúaktiasu éiyey, éntokim chukurim súpete éiyey, éntok kóbat emo nápojtua éiyey. ¹⁴ Të hua taahuari nokta chúpey, eme chë júne jiokot máchiraata bínnaake, hua génte pueblo Tiropo éntok Sidón pueblopo joomem béppa. ¹⁵ Éntok empo pueblo Capernaum, ¿jache téhuekau tájti emo tóboktia máchile? ¡Të áman tájta kaa tutukëpo tájtë kóm jímmana!

¹⁶ ¡Jü enchim nok jíkkajame, nee nok jíkkaja; jü enchim omouteme, nee omoute; jü nee omouteme éntok, juka nee äbo bíttualata omoute.

Jume setentam yeu yájjak

¹⁷ Huame setentam tüisim al-leaka yeu yájjak, éntokim ínel áu jiaahuak:

—Señor, jume lemooniom júne itom nok jíkkaja, em téhuampo.

¹⁸ Jesús éntok ínel ámeu jiaahuak:

—Jehui, ínapo juka Satanásta bitchak téhueka bétana kómhuéchemta yúku jímmaa bénasi. ¹⁹ Ínapone én úttiata enchim mákka bakochim éntok machilim béppa enchim rejtinakë béchïbo, éntok síme kaa Dios huáatemem kobanake, éntok kaita enchim kókosi yáanake. ²⁰ Katem jume lemooniom emo yeu jajjasë béchïbo al-leaka chépte; al-leakem jikau chépte, jume enchim téhuam áman téhuekau jïojteri béchïbo.

Jesús buere al-leiya

(Mt. 11:25-27; 13:16-17)

²¹ Huämi horapo Jesús Espíritu Santopo tüisi al-lëiak. Huanäi ínel jiaahuak:

—Ínapone enchi úttile, ín Átchay, téhuekata éntok buíata áttiakame, jume tüisi jita täyame éntok jítat suame empo íkái am ésoriala jume ili usimmeu yeu ä machiria báreka. Jeehui, ín Átchay, empo júnël ä huáatiak.

²² 'In Átchay simeta ín mámpo tóij-la. Kaabe ä täya juka Dios Usiarita, ä Áchayhua jíbba; éntok jábeta Dios

Áchaytukähui, ä Üusihua jibba; éntok ä téjhua bárëu ä téjhuaanake, ä Üusihua.

²³ Ä discípulommeu bempolammeu kúakteka, ínel ámeu jiaahuak:

—Al-leehuamtam jájamla jume ä bíchame juka enchim bíchähui; ²⁴ bueítukne én ínel jiaunake, juebena profetam éntok reyim tüisim ä bít péiyay, juka én enchim bíchähui, të katim ä bitchak; enchim jikkajähuiim jikkaij péiyay, të katim ä jikkajak.

Samaritanota ejemplo

²⁵ Séjtul senu tüisi leyta täyame kíkteka ínel áu jiaahuak, Jesústa tiusi tahuaria báreka:

—Maestro, ¿jítasune yáakátek juka yü jíapsihuamta jípunake?

²⁶ Huanäi Jesús ínel áu jiaahuak:

—¿Jáchisu áma jiojteri jum leypo? ¿O jáchise ä bitcha juka áma jiojteta?

²⁷ Huanäi áapo, ä yómmiaka, ínel áu jiaahuak:

—“Em Señor Dioste tüisi náknake, chíkti em jíapsimaki, éntok chíkti em kóba súaramaki, éntok chíkti em úttiärammaki, éntok chíkti em jüneerimaki. Juka yoremta emo beu anemtë em emo ériä bénasi ä náknake.”

²⁸ Huanäi jü Jesús ínel áu jiaahuak:

—Tüise ä yómmiak. Íkäre yáuhua; huanäre jíapsinake.

²⁹ Të áapo tüisi áu tahuaria báreka, Jesústau ínel jiaahua:

—¿Jábesu jü yoreme ino beu aneme?

³⁰ Jesús, ä yómmiaka, ínel áu jiaahuak:

—Senu yoreme buere joära Jerusalén bétana pueblo Jericóu kóm huéiyey, huanäi jume lak-ronim mámpo huétchek jümëi béja simeta ili ä huériäu ä úhuak; kökosim ä yáaka sájjak, huanärim tamurata áma tö sájjak.

³¹ Huanäi éntok sacerdoote tiöpopo tékiakame Jerusalén bétana két huäri böot kóm huéiyey. Huanäi ä bíchaka ä naj-riak. ³² Huanäi két senu leviita tiöpopo tekipanuame áman áu jëla huéekasu, éntok ä bíchaka, sékana áman siika. ³³ Të senu Samaria buiärapo jometaka, két boojoakari, áu jëla yepsak, éntok ä bíchaka, ä jiápsipo tüisi ä jiokoleka taahuak. ³⁴ Áu rúkteka kökosä ayuläpo, aceitey éntok vinoy ä jítok. Huanäi ä kábäit jikachä yéchaka, ä núk siika. Mesooniu ä tójjak, éntok ä suayak. ³⁵ Yokoriäpo béja sim báreka, tómita ä bóosapo yeu huíkkek, guoy taahuari tékilta huéeläpo. Huanäi juka mesompo tékiakamta ä mákkak, éntok ínel áu jiaahuak: “Nechë ä suayaria.

Bueítuk huate tómita át kimako, ínapone nóttek enchi ä

béjtuanake.” ³⁶ Bueïtuk, ¿jábesu ímëi bájímpos chë emo beu aane jume lak-ronim mámpo huéchékamtau huám sájakame?

³⁷ Áapo ínel jiaahuak:

—Jü ä jìokoleka tühuata áu yáakame.

Huanäi béja jü Jesús ínel áu jiaahua:

—Sikë két ánëli áayu.

Jesús Martata éntok Maríata jóapo äbojhuak

³⁸ Júnel két yeu siika: Jesústa böot huéekasu, senu pueblou yepsak. Senu jámut Marta ti téhuaaka ä jóapo ä mabetak. ³⁹ Ìri María tíamta huayekay. Huäri béja Jesústa guókpo yejteka, ä nokäu jìkkajay. ⁴⁰ Të jü Marta éntok kaa yúmaka jita johuay, yún jita tékilta jípureka. Huanäi áu rúkteka, ínel jiaahua:

—Señor, ¿jache kaa át suhua, jü ín huayibeche? ¡Kaa nee aniaka jita johua! Nechë ä ania sáuhue.

⁴¹ Jesús ä yómmiaka, ínel áu jiaahua:

—Marta, Marta, yünë jita kaa náksi joaka, kaa át yuuma, ⁴² të senu huéeme jíba chë bát huéiye. Jü María juka chë türik áma yeu púala. Júkai béja kaabe kaibu ä úhuaana.

11

Jesús jü Diostau bíchaa nokhuamta am majtia

(Mt. 6:9-15; 7:7-11)

¹ Séjtu Jesús Diostau nookay. Huanäi béja áu noksuka, senu ä disciipulo ínel áu jiaahua:

—Señor, itomë Diostau nok majtia, Juanta ä disciípulom ä majtiakä bénasi.

² Huanäi ínel ámeu jiaahua:

—Eme Diostau nokäteko, ínëlem jiaunake:

Itom Átchay téhuekau kátekame, em téhuam yöreka am noknake.

Éläpo em reytaka nésahuépo äbo ito násuk yebijnake.

Em nésau yáatunake, téhuekau bénasi, ímï buíapo két jíba ánëli, áman bénasi.

³ Jume páanim chíkti táapo itom buäyëhui, entok én itom buänakëhui itome am mákka.

⁴ Itom Dios bejrimmeche itom jìokore, bueïtuk ítapo két am jìokore jume itom huikiriame.

Katë kaa türikum bíchaa itom táktia, ál-lë itom áma yeu huíkke.

⁵ Jesús ket ínel jiaahuak:

—Jábesu eme senu amiigota jípureka, tukaa násuk ä jóau ä yepsako ínel áu jiaunake: “In amigo, báij páanime nee

réuhua. ⁶ Bueituk senu ín amigo ín jóapo yebij-la, mékka bétana huéeka, éntokne kaita ä äboj mátkhi.” ⁷ Huanäi huäri, béja huáijhua jákun ä yómmianake, ínel áu jáka: “Katè múksi nee bitcha. Jü puerta béja páttiari, éntok jume ín usimne núk böka. Karane yejteka enchi ä mákka, juka em huáatiähui.” ⁸ Ínapo én ínel jiaahua: Éläposu kaa yejteka kaa ä mákka, ä amiigoka junne. Tè jamak múksi ä bíchá béchibo, yejteka ä máknake, simeta juka ä huáatiähui. ⁹ Bueituk ínapo én enchimneu ínel jiaahua: Jítem aahua huanärem mikna; jítem jaria, huanärem ä téunake; puertatem popona, huanärem ä étaporiana. ¹⁰ Bueituk síme jita aahuame, ä mabetnake; jü ä jariame ä téunake; jü puertata poname, ä étaporiana.

¹¹ ¿Jachu jábe júne áchayhuari enchim násuk, ä üusi páanim aahuayo, tétata ä miknake jáni? O, ¿chë kúchuta ä aahuayo, kúchuta ä mik íaakasu, bakotta ä miknake jáni? ¹² O, ¿tótori kábata ä aahuayo, machilta ä miknake jáni? ¹³ Eme jujjuënaka junne, ára türík enchim usim miika. ¿Hua itom Átchay téhuekau kátekame chë ä miknake, juka Espíritu Santota jume áu ä aahuame!

Jesústam nätua diablota úttiära ä jípurë tíaka
(Mt. 12:22-30; Mr. 3:20-27)

¹⁴ Jesús yorem múurotat lemooniota yeu jaasey. Huanäi juka lemooniota át yeu simsuko, jü múuro ára nokaka taahuak. Jume áma aneme éntok tüisi át guómtilatata taahuak. ¹⁵ Tè huate bempörim násuk ínel jiaahuak:

—Íri yoreme, Beelzebúu lemooniomneu yäurata úttiäray yeu am bébba, jume lemooniom.

¹⁶ Huate éntok kaa tüisi ä tahuaria báreka, téhuekau bétana señalta áu aahuay. ¹⁷ Tè áapo am jüneriaka jita éerita am jípurëu, ínel ámeu jiaahuak:

—Jábe reyta nésahuepo kaa tülisi náu éaka tekipanoáteko mójaktinake. Két senu familia élaka náu nássuame, emo näikimtena. ¹⁸ Júnëli két jü Satanás áu näikimtekátek, ¿jáchisu ä reytaka ä nésahuepo jíba béchibotunake? Bueituk ínélem jiaahua emëe: Beelzebúuta úttiäray nee jume lemooniom yeu bébä tíiya. ¹⁹ Enchim jíapo ámani, ínapo Beelzebúuta téhuampo yeu am bébáteko, jume lemooniom, ¿jume enchim úsim jábeta nokposum yeu am bébba? Huäri béchibo, bempo enchimneu yäuchimtuake; juka enchim kaa tüisi yári enchim yuktirianake. ²⁰ Tè ínapo Diosta úttiäray jume lemooniom yeu bébáteko, kaa báreka jünem tüisi át suuhua, jü Diosta reytaka ä nésahueu enchimneu yebij-la.

²¹ Jü yoreme úttiakame, tüisi huíköreka, ä kári suaya. Sime jita áma ayukamtau, kaita áu huéenake. ²² Tè senu áa béppa chë úttiakame áu yepsakätek, ä kobanake. Huanäi huaka sontaro áttiata éntok huíkõta ámechá éáu ä úhuaanake. Huanäi huatemmet ä näikimtenake, juka nássuaka ä yóokähui.

²³ Jü kaa ínomak huéeme, nee béj-reka huéiye. Jü kaa ínomak jita náu yéchame, ä chíbejtia.

Jü lemoonio chicha machi yoremtat yeu sika júchi nóttekame

(Mt. 12:43-45)

²⁴ Jü lemoonio chicha machi yoremtat yeu sikätek, jum huaki ániapo naa huéenake, ják ä jimyorenakeu jariaka. Kaita téak éntok, ínel jiaunake: “Júchine ín jóau huéé báare, ín yeu sikähui.” ²⁵ Huanäi áman yepsakäteko, chíchikta éntok huechiasi túlisi yáata téunake. ²⁶ Huanäi sika júchi guoy búsan lemooniom chicha machim áa béppa chë juejuenam nüpanake. Huanäi sime huame yoremtat kimuka, ä jiápsipo jóatenake. Huanäi huári yoremtau chë júne kaa tüisi huéenake, bannaataka béppa.

Jü tua lütüriapo al-leaka jíapsihuame

²⁷ Juka Jesústa íneli nokaysu, senu jámut jum genteta násuk cháchayek:

—¡Tua úttiksi maachi, enchi yeu tómtiriakame, éntok enchi chítuakame!

²⁸ Tè áapo ínel áu jiaahuak:

—¡Úttiksi maachi, chë junne, jume Diosta noki jíkkajame, éntok ä joame!

Huä génte juëna, señalta kaa jaibu jojohuamta bít rókka
(Mt. 12:38-42; Mr. 8:12)

²⁹ Jü génte jíba bénasi Jesústau náu yájjay. Áapo éntok ínel ámeu jiaahuay:

—Í génte én huéeme tüisi juëna, kíalíku señalta kaa jaibu johuamta bít rókka; tè kaachin tábui señalta bíttuana huaka profeta Jonásta señaal jíbba. ³⁰ Jáchin hua Jonás jume géntem buere joära Nínivepo joomem béchíbo señaaltukaihui, alë bénasi két ínapo, ínapo jü Yoremta Üusi ket jü génte én kat-riata béchíbo señaaltunake. ³¹ Jü reina suuriu joome áu tóboktianake, ímëi yoremem én kat-riam béj-reka, juka lütüriata am yuktiria báreka, éntok nokta béttek ámet chúpanake. Bueítuk áapo ániata nahuau bétana áman yepsak, juka rey Salomónta uyyorisi jita täyäu jíkkaijseka. Ímí éntok aane, huépülaika Salomónta béppa chë yörisi machika. ³² Jume yoremem Nínivepo jomeme

emo tóboktianake, ímëi géntem én kat-riam béj-reka, juka lútüriata am yuktiria báreka, éntokim két nokta ámet chúpanake: Bueítuk hua génte Nínivepo joome jíapsi kúaktek, Jonásta huaka nokta Diosta bétana huémta ámeu ä nokako. Të én ímï chë Jonásta béppa yörisi machika aane.

Jum machiriapo kaita tukaari

(Mt. 5:15; 6:22-23)

³³ Kaabe juka machiriata táalataka ä äeso, éntok cajónta bétuk junne, kaa ä öore. Ál-la jum jikat chöla ä órenake; jume áman kimume juka machiriata bínnake. ³⁴ Em pusim senu lámparata bénasi maachi, em takahua béchïbo. Jume em pusim türiako, em takahua két símekut tülisi machiriata jípunake. Të jume em pusim kaa türiako, jü em takahua két kaa machiku annake. ³⁵ Áachë suuhua, jü machiria emót ayukame em emo jípurë tíau jamak kía kaa machiria. ³⁶ Júnëli béja, juka síme em takahua machikuy tápuniatuko, kaita senu lébelay júne kaa machiriata jípuréteko, síme tülisi kálajkosi machitunake, lámparata tüisi úttiaka enchi boojoria bénasi.

Jesús jume pariseerom éntok leyta mamajtíame yeu am buíssek

(Mt. 23:1-36; Mr. 12:38-40; Lc. 20:45-47)

³⁷ Juka Jesústa ámeu noksuk, senu pariseero ä jóau ä jíbuä núnnuk. Jesús éntok áman yepsaka, jum jóau kibakeka, mesau yejtek. ³⁸ Jü pariseero át guómtilatata taahuak, kaa áu báijmatuaka, ä jíbuä táytekä béchïbo. ³⁹ Të jü Señor ínel áu jiaahuak:

—Eme jume pariseerom juka vaasota yeutana jíba ä bábaksia, éntok juka puraátota. Të jum huáijhuatanam ái tápuni jü kaa tíurayi, éntok jita juëna éeriyi. ⁴⁰ ¡Tóktém kaa susuak! ¿Jachem kaa júneiya, huaka yeutana huémta yáakamta két huaka huáijhua huémta yáala? ⁴¹ Të eme enchim tü jíápsipo ayukamtayi, jábetem jita miika. Júnëli síme tü huénnake.

⁴² ¡Obiachisi enchimieu chäka, eme pariseerom! Bueítukem huaka sehua óguota menta, jum cientopo guoj mamnik Diostau bíchaa nanäikia. Alë bénasi juka rúuda tíamta, éntok síme ili júya buabuáhuamta. Tem huaka lútüriata omoutela, éntok huaka Diosta nákhuaamta. Íkäri éntok juka senuk júne katem ä koptia éiyey, símetem nanahuit boojoria éiyey.

⁴³ ¡Obiachisi enchimieu chäka, eme pariseerom! Bueítukem jum tíöpopo náu yayaijhuäpo jume bankom bát

órekame nákke, éntokem huam böommet yörisi machisi emo tebotua äaa.

⁴⁴ '¡Obiachisi enchimneu chäka, eme jume leyta am majtıame éntok pariseerom, ára nókichiaram! Bueıtukem huame cajón ánimakame mäari bénasi maachi. Jume yoremem éntok áme béppa naa rejte, kaa jünéaka.

⁴⁵ Huanäi senu leyta mamajtıame ínel ä yömmiak:

—Maestro, empo íkái nokaka itomë két tiusi bëa.

⁴⁶ Jesús ínel jiaahuak:

—¡Obiachisi enchimneu chäka, eme leyta majtıame! Bueıtuk huame yoremem bëttesi püaktitua. Júkái püaktita jábe yoreme júne kaa ä yuuma. Eme éntok, kía huépul sıtuy júnem kaa át jálo jálojte.

⁴⁷ '¡Obiachisi enchimneu chäka! Bueıtukem jume profeetam béchıbo bóoberam jojoa, huame enchim yoiyöhuam súakähui. ⁴⁸ Bueıtuk eme ä bıtchak, enchim yoiyöhuam yáarimmak emo al-leä tía báare. Bueıtuk bempo am súhuak, eme éntok bóoberam am joria.

⁴⁹ 'Kíaliku jü Dios ä jüneeräpo ínel jiaahua: “Profeetam éntok apóstolimne ámeu bıttuanake. Tem huatem súanake. Huatem éntokim guojajjanake.” ⁵⁰ Júnëli béja í génte én kat-riammet béppa yéchatunake, jume sime profeetam ójbo guótialame jauhuey ániata naatekäpo naateka, ⁵¹ Abelta ójbopo naateka Zacarıasta ójbou tájti, altarta éntok buere tíöpota náu násuk mukukame. Jeehui, enne ínel jiaahua, jü génte én kat-riat át huénnake; huamei ä yömmianake.

⁵² '¡Obiachisi enchimneu chäka, eme jume leyta mamajtıame! Bueıtukem jita täyahuaanta llavem ésola. Të eme júne kaa áman kiimu, éntok kía huatem júne kaa áman kimutua.

⁵³ Juka Jesússta íkái ámeu nokay jume leyta am majtıame éntok jume pariseerom tüisim áu öomteka taahuak. Huanärim juebenak jita áu nátemajey, éntokim tüisi yún ä noktuay. ⁵⁴ Akim ä aamuy jita ä nokähui, ili ä rábiktek ä nokäpo, júmüri béja ä nätua báreka.

12

Jü Jesús ia bétana am majtıak, jü kía áu úttıl äaaka jita joame

¹ Tapa may kaa náksi büru génte náu áu tójjak. Kíalim nat tétteneý. Huanäi Jesús ínel jiau táytek, të jume ä disciıpulommeu bátchu:

—Jume pariseerom levaduura bétanem emo suaya; jüri ínel kía áu tü yörem tíaka täbuiasi áu nüye. ² Bueıtuk kaita

éhuil éso taka ják ayka, kaa yeu machinakeme. Éntok kaita éhuiltaka ayka, kaa jüneriatunakeme. ³ Huanäri, simeta kaa machiku enchim nok-läu, machiku jikkajitunake. Éntok sime nákapo éhuil nok-ri, mékka kárit jikat jáptehuaka chayna.

¿Jábetasute máujpo yúmala?

(Mt. 10:26-31)

⁴ 'Éntokne két ínel jiaahua, ín amiigom: Katem juka takahuata mëamta májhue. Huári béppam béja kaita éntok ára yáaka taahua. ⁵ Tëne enchim majtianake, jábeta enchim máujnakëhui. Huakärem májhue, huaka jápsita enchim úhuaasuka, ä úttiarimmea jum tájiu ára enchim kóm jímma. Jeehui, ínapone enchimneu ínel jiaahua, íkäre m ájhue.

⁶ '¿Jachu kaa mamni huikichim guoy tómipo nénenkihua? Të jü Dios kía huépulai júne kaa koptia. ⁷ Bueituk jume em chonim júne sime náikiari. Katem májhue, bueituk eme chë júne béj-re, juebena huikichim béppa.

Jume kaa emo ésome yoremem bíchäpo Cristota súalhuäpo

(Mt. 10:32-33; 12:32; 10:19-20)

⁸ 'Énne ínel jiaunake, hua jábe junne yoremem anëpo nee áu täya tíame, ínapo jü Yoremta Üusi inone ä täya tíanake, Diosta ángelesim bíchäpo, ⁹ të jü kaa nee áu täya tíame yoremem anëpo, ámani Diosta ángelesim bíchäpo két kaa täyana.

¹⁰ 'Kía jábe junne Yoremta Üusi béj-reka nokame, jiokoritunake. Të hua Espíritu Santota béj-reka nokame, jauhuey júne kaibu jiokoritunake.

¹¹ 'Huam tiöpopo náu yayaijhuápem yeu tóijhuak, yaurata bíchäpo, katem jáchin éiya, jáchin enchim am yómmianakëhui, éntok jáchin enchim jiaunakëhui, ¹² bueituk horata yúmak jü Espíritu Santo enchim majtianake, jita enchim noknakëhui.

Jínhua maachi, hua kaa náksi jita jípuhuame

¹³ Senu juebenam násuku, Jesústau ínel jiaahuak:

—Maestro, ín sayibehuë nooka. Juka itom átchay itou tö mukukähui, ínomake ä náikimte sáuhue.

¹⁴ Të áapo ínel ä yómmiak:

—Ómme, ¿të jábesu jita náikimte béchibo enchimneu nee yäut yéchala?

¹⁵ Huanäi ínel ámeu jiaahua:

—Tüisem át suuhua. Katem üttesi jita yún jípuhuamtat kopti báare. Jü yoremta jiapsähui kaa yún jita jípuhuamtat aayuk.

¹⁶ Huanäi ikäi ejemplota ámeu yétchak:

—Senu yoreme rikotaka ím aaney; ä buíampo tüisi jíchupaka. ¹⁷ Huanäi hua riko juebenak ée táytek: “¿Jáchisune ayunake jáni? ¿Kaitäpone ä kima mátki, juka ín chúpakähui!” ¹⁸ “Én ál-lane júneiya jita ín yáanakähui”, ti éiyak. “Jume kárim ín jípurëu áma jita ín kíkkimähui, anam tátabeka chë júne bueerem yáanake. Huanäine simeta huaka ín chúpakäu ërianake, éntok simeta huaka ín én jípurëhui. ¹⁹ Huanäine ín jíapsibeu ínel jiaunake: In jíapsi, juebenak jíte ëriala, juebena huásuktiriam béchibo. Jimyorëe, jibuäe, jëyëe, emoë al-leetua.” ²⁰ Të Dios ínel áu jiaahuak: “¿Kaa suära! Én ï tukaarichi em jíapsi äbo émou aübaahua. Jü jita em náu tóij-ri, ¿jábese ättiaka tahuanake jáni?” ²¹ Júnëli áu huéenake hua yoremtau buéresi jita áa béchibo náu tójamtahui. Diostau bíchaa éntok, jita júne kaa jípure.

Dios simem ä üusihuam suaya

(Mt. 6:25-34)

²² Huanäi sep ä discípulommeu ínel jiaahuak:

—Huári béchibone ínel enchimmeu jiaahua: Katem üttesi kaa yúmasi emo éetua: “Ími jíapsihuamta bétana, ¿jítasute buänake? ¿Takahuata béchibo junne, jítasute sánkonake?” ²³ Huä jíapsihuame chë béj-re, buähuamta béppa; éntok hua takahua chë béj-re, sánkota béppa. ²⁴ Jume kaaktërammechëm suuhua. Kaa ëechaka junne, éntokim kaa etta tobotoboktia. Éntokim kaitapo ä nü machik jípure. Toroosam ják bem ä huättia machikim kaa jípure, éntok Dios am jibuätua. ¿Jachem kaa chë béj-re huikichim béppa? ²⁵ ¿Jábese hua enchim násuk aneme tüisi áu bamijtuaka méedio metropo ára áu yöturia? ²⁶ Bueituk kía huaka ilikkik jünem kara joátek, ¿jatchiakem huatekut emo bamijtua?

²⁷ ‘Áachem suuhua, jáchisu jume sehuam líiriom yötu. Huame kaa tekipanua, éntokim kaa jíjjoa. Tëne ínel enchimmeu jiaunake, hua rey Salomón kía síme ä uyjóriay júne kaa huame bénasi áu sánkotuak. ²⁸ Të ínëli Dios ä sásankotua juka júyata huajpo ayukamta. Yokoríapo éntok ornopo táana. ¿Jachu eme kaa chë júne tülík sánkotuana, yoremem kaita súalëram? ²⁹ Eme, bueituk, katem jáchin át éiya, jita enchim buänakähui, éntok jita enchim jínakähui. Katem kaa yúmasi emo éetua. ³⁰ Bueituk síme jü génte ím

ániapo jíápsame, íkái símeta guojaase. Të eme huépülak Áchayek, jüneamta jita enchimmeu bëyëhui. ³¹ Juka Diosta reyta nésauritem bát jaria. Huanäi síme jü huate béja kía áapo élaka enchimmeu yebijnake.

Jum téhuekapo buéresi jita jípuhuame
(Mt. 6:19-21)

³² 'Katem májhue, eme ín kabaram. Eme ilikki, të jü enchim Átchay reytaka ä nésahuépo enchim ä mák péaka enchim ä mákka. ³³ Huaka enchim jípurëu nénkakem poloobem miika. Júnëlem bóosam kaa momoyeme emo yáarianake, éntok chë béj-rek téhuekapo ayukame kaa lülütëmta, áman lak-ronta kara kibakepo, éntok téepärim kaa ä momoiyäpo. ³⁴ Bueituk jita enchim áttiata jípurëpo, huämi annake, jü enchim jíapsi.

Itote suayaka jíapsinake

³⁵ 'Katem koptel-la. Tülisem sánkotelataka, enchim lámparam táalataka aane. ³⁶ Huame sáyhuame bénasem emo jípure, bem teko jubiahua bétana nóttëu boobíchaïhuimta bénasi. Ä yepsak puertata ä poponak sep ä étaporianake. ³⁷ Al-leenakemme, huame sáyhuame, jü bem tekohua yepsaka kaa kócheme téako. Lütüriapone enchimmeu ínel jiaahua: Huä bem tekohua, áapöisu jita áu huikojtuaka, mesau am jóaka am äbojnake. ³⁸ Kía tukaa násuk huéy yepsak junne, éntok kía marikaroapo yepsak junne, kaa kócheme tíakätek, huame sáyhuamet al-leehuari áme béchibotunake. ³⁹ Senu huémtachem suuhua: Jü yoreme jóapo nésahueme jüneätek ják horapo juka lak-ronta áma yebijnakeu, kaibu kónnake, éntok kaibu juka kári puertata étapona, áma ékbuanä béchibo. ⁴⁰ Eme kéchem kaa kótçhe. Bueituk kaa ínel enchim éäposu, ínapo jü Yoremta Üusi yebijnake.

Jü jóapo sáyhuame kaitat jíápsekame
(Mt. 24:45-51)

⁴¹ Huanäi jü Peero ínel ä temajek:

—Señor, ¿jache íkái ejemplota ito béchibo nooka, o símem béchibo?

⁴² Jü Señor ínel ä yómmiak:

—Bueituk, ¿jábésu júntuk hua móoroma nésauta joame éntok jitat jüneame, ä tekohua jume ä jóapo aneme béppa yechanähui, huam tua horapo am jübuätuanakë béchibo? ⁴³ Huä sáyhuame tua tüisi al-leenake, ä teko yepsako, huaka nésauta joaka téihuakame. ⁴⁴ Të lütüriapone ínel jiaahua, símeta ä áttiata béppa ä mámpo ä yéchanake. ⁴⁵ Të huári sáyhuame ä tekohua kaa läuti yebij

máchileka, jume tekipanualerom éntok jume jáamuchim jóapo sáyhuame béttesi ámemak huée táytekátek, éntok kía buáhuamta huútia táytek, éntok vino jëyeka naamuk táyteko, ⁴⁶ huanäi jü ä tekohua yebijnake, hua taahuari kaa áachä boobit-huäubechi, éntok ják horapo jáni kaa ä jüneriahuäpo. Huanäi béttesi nokta át chúpánake, éntok jum kaa tühuata joammak ä näikianake.

⁴⁷ 'Huä sáyhuame jüneame jita ä tekohua huáatiäu, éntok kaa ä sáyhuä páman anétek, tüisi bépsunake. ⁴⁸ Të jü kaita täyaka kaa huéchiasi ayukame, két bépsunake, të kaa tua tüisi. Bueítuk hua jábesu yún jita mákhuakame, yún jita áu huáatiana, éntok hua yún jita suayatuahuame, chë yún jita áu auna.

Jesús jume géntem emo näikimtetua
(Mt. 10:34-36)

⁴⁹ 'Ínapo táijta yáaseka ím ániau äbo kóm siika. ¿Jítasune huáatia? ¡Bueítuk jamak béja béete! ⁵⁰ Senu batörihuat kaa báreka júnene batónake. ¡Tepane kaa al-leiya inochä chúpëu tájti! ⁵¹ ¿Jachem yánti anhuamta ím ániapo nee nüpakä bénasi éiya? Èe, tine enchimmeu jiaahua. Ál-la jume géntem chíbela emo näikimtehuamtane nüpa. ⁵² Èn ímí naateka, huépü jóapo mamnika anake, kaa náu anisi éaka. Bájika jume guoyimmak kara jíapsinake, jume guoyika éntok, jume bájimmak két alë bénasi. ⁵³ Jü áchayhuari ä üusimmak kara emo bínnake; hua usiari éntok, ä átchay két alë bénasi. Huä áyehuari ä jámut asoamak kara emo bínnake; hua jámut asoari éntok, ä áyemak ketchi. Jü asuhuari ä jakaray két kara bínnak; hua jakarayria éntok, ä asu két alë bénasi.

Íkai tiempota, katem ä jüneria báare
(Mt. 16:1-4; Mr. 8:11-13)

⁵⁴ Jesús jü gentetau éntok két ínel jiaahuak:

—Jum täata áman huéchë bétana, namuta yeu huéy, sepem ínel jiaunake: “Bäa äbo huéiye.” Éntok ínel yeu sisime. ⁵⁵ Sur bétana jekay éntokem ínel jiaunake: “Tátta báare.” Huanäi ínel yeu sisime. ⁵⁶ ¡Eme ára nókichiram! Jüneäem jita huéenakeu jum téhuekapo, éntok jum buíapo. ¿Maasem íkai tiempota én ito át anëhui kaa ä jüneria?

Jábeta kókosi yáakáteko chúkulë ámak ejtejhua
(Mt. 5:25-26)

⁵⁷ '¿Jatchiaka eme kaa náu nokaka lütüriata emo yáaria?

⁵⁸ Jábete yáurau enchi nātuak böochë bát áamak ejtejhua,

ä tüte béchibo, juka kaa enchim át yumähui, huam yäurata bíchäpo kaa enchi yeu ä tóijnakë béchibo. Bueituk júneltuk hua yäura policíata mámpo enchi yéchanake. Huäri policía éntok cárcelpo enchi páttianake. ⁵⁹ Enchine téjhua, huämire kaa yeu huéenake, kaa huaka síme tómita em áma huikiriähui em béjtuäu tájti.

13

Emóem jíapsi kúaktia, örem kókkonake

¹ Huámechi taahuarimmet huate Jesústau yájaka, áhuim ejtejhvak jáchin juka Pilatota jume huate yoremem Galiléa buiärapo joomem ä súakähui, éntok jáchin juka bem ójbohuata animaalm ójbomak ä kuutiakähui, jum bem animaalm sússuaahuäpo. ² Huanäi Jesús ínel am yómmiak:

—¿Jachem ínel éiya, ímëi galileommeu kaa tühua ámeu siika, bem kaa tü yóremem béchibo, síme galileom béppa?

³ Èe tine enchimmeu jiaahua. Eme júne kaa jíapsi kúaktek, kéchem simetaka áme bénasi kókkonake. ⁴ O, ¿huame dieciohotaka kókkokame, Siloéepo kári buëuru nat béppa jokame, ámet huéhekähui, eme huamei chë júne cúlpak téiyey, jume huate yoremem Jerusalémpo jóakame béppa?

⁵ Èe tine enchimmeu jiaahua. Eme júne kaa jíapsi kúaktek, kéchem simetaka áme bénasi kókkonake.

Huä chuna óuguota kaa tatakamta ejemplo

⁶ Jesús huanäi íkäi ejemplota ámeu yétchak:

—Senu yoreme chuna óuguota ä buíapo kéchalatukay. Huanäi áman sika takata át jariaka, kaita át téhuak.

⁷ Huanäi hua yoremtau buíata suayamtau ínel jiaahuak: “¡Juyu! Báij huásuktiapone nat chätuka äbo yeyepsa, í óuguou, jume takam jariaka. Tëne jauhuey júne kaita át téhuak. Akë ä chúktia. ¿Jáchisen kía béja buíata jínëulatunake?” ⁸ Të hua buíata suayame ínel ä yómmiak:

“Señor, Akë ä tójja, iäri huásuktiriat junne. Buíatane ä buálkoteria báare, éntokne ä tü tátabnakemta áu óre báare. ⁹ Takak júne türinake, kaa ä takak éntoke ä chúktianake.”

Jesús jimyore táapo juka jámutta müläita rútukiak

¹⁰ Sábalo jimyore táapo am majtiay jü Jesús jum tiöpopo. ¹¹ Senu jámut áma aaney, lemoonio kókoata jípureka dieciocho huásuktiapo; ókola chäka jíba huera-may. Kaachin ayuka áu rúuktia máchiakay. ¹² Jü Jesús éntok ä bíchaka, áu ä rúkti sáuhuek. Huanäi ínel áu jiaahua:

—Empo jámmut, em kókoa bétanë búttiaritaka taahua.

¹³ Huanäi áa béppa mámték. Huämi horapo hua jámut rútték. Huanäi Diosta úttíl táytek. ¹⁴ Të jü tiöpopo tua nésahueme, Jesústa sábalapo ä tütek tíaka, jume símemmeu ínel jiaahua:

—Búsan taahuarim aayuk, ámet tekipanoä béchibo. Huamechí taahuarimmechem äbo kaate. Huanäem emo jittotebo, të kaa jimyore táapo.

¹⁵ Huanäi jü Señor ínel ä yómmiak:

—¡Empo ára nókichira! ¿Eme jábe júne jachem kaa enchim bues o buruta butbúttia jimyore táapo, báam ä jítua béchibo? ¹⁶ Íkái jámutta, két Abrahamtat yeu simlamta Satanásta súmalatukaïhui jum dieciocho huásuktiapo, ¿jachu kara búttiatui jáni ï kökoata bétana, jum jimyore táapo?

¹⁷ Juka Jesústa íneli ják, síme huame áu omteme titihuek. Të hua síme génte al-leiyay, huaka Jesústa buéresi ä joäu bíchaka.

Jü mostaaza báchia ejemplo

(Mt. 13:31-32; Mr. 4:30-32)

¹⁸ Huanäi Jesús ínel jiaahua:

—¿Jíta bénasa, jü Diosta reytaka ä nésahuemo? ¿Éntok jíta bénasite ä bínnake? ¹⁹ Jü mostaaza báchiata senu yoremta ä buíapo echakä bénasi maachi. Yötuka béja júya bueürusi ayka, jume huikichim jikat rejteme ä mésëkiriammechi tosatek.

Jü levaduurrata ejemplo

(Mt. 13:33)

²⁰ Ínel két ámeu jiaahua jü Jesús:

—¿Jíta bénasite ä bínnake jáni, juka Diosta reytaka ä nésahuemo? ²¹ Juka levaduurrata senu jámut senu quintal hariinammak náu kuutiakä bénasi maachi, juka síme hariinata buaatiata huénnakë béchibo.

Jü puerta näulay

(Mt. 7:13-14, 21-23)

²² Jesús pueblommechi éntok ranchommet huéiyey, am majtiasimeka, buere joära Jerusaléni bucháa, éntok laulauti ansimey. ²³ Senu éntok ínel ä temajek:

—Señor, ¿katim jaiki jume jínëurim?

Áapo éntok ínel jiaahua:

²⁴ —Úttiatem yáuhua jum puerta ilikkani páman kimu béchibo, bueítuk ínel enchimmeune jiaahua, juebénakam áman kimu báanake, tem kaa áma yúmanake. ²⁵ Chúkula juka jóakamta yejteka juka puertata ä páttiak, eme páku tahualame juka puertata ponaka ínel jiaunake: “Señor,

Señor, Akë ä étapo.” Të áapo ínel enchim yómmianake: “Kanne jüneiya jákunem joome jáni, éntokne kaa enchim täya.” ²⁶ Huanärem ínel jiau táytinake: “Émomakte jibuála, éntokte émomak jila, éntok empo itom majtiala huam itom pláazapo.” ²⁷ Të áapo ínel enchim yómmianake: “Béjane enchim téjhuak, kanne jüneiya jákun enchim jometukähui, éntokne kaa enchim täya. ¡Mékkem kaate, eme kaa türik jiba joame!” ²⁸ Ámaní béja huéenake jü buanhuame éntok támim kumhuame, juka Abrahamta bíchaka, Isaacta, Jacobta, éntok síme huame profetam Diosta bétana nokame jum Diosta reytaka ä nésahuepo aneme. Eme éntok päku yeu tahuanake. ²⁹ Bueituk génte yáijnake täata yeu hué bétana, täata áman huéchë bétana, norte bétana, éntok sur bétana jum mesau jote báreka jum Diosta reytaka ä nésahuepo. ³⁰ Huanäi huate jume amáu kateme bát kannake. Huate bát kateme éntok amáu kannake.

Jesús jü Jereusalénta béchïbo buaana
(Mt. 23:37-39)

³¹ Huäri taahuarit huate pariseerom yájaka ínel áu jiaahua:

—Ímë yeu huéiye, bueituk jü rey Herodes enchi mëbáare.

³² Të áapo ínel am yómmiak:

—Ámanem sájaka ínel áu jiaahua jü kaa tihueratahui: “Ëni éntok yokone jume lemooniom yorem jiápsipo yeu bébnake, éntokne jume kökoreme tútenake. Huanäine báij taahuarim huéy ín tékil chúpanake.” ³³ Júnentaka junne, ëni éntok yoko, éntok machuko jïbane huéepo yúmala ín böo huériaka, bueituk kaa áma huétche, juka profetata Jerusalémpo päku ä muknakëhui.

³⁴ ‘¡Jerusalén pueblo, Jerusalén pueblo, émpë jume profetam Diosta bétana nokame sússuame, éntoke tétammea am mamaasula jume émou bíttuarim! Jaikisisune kaa émou jiop-la em usim náu tóij báreka jáchin juka tótorita ä masam bétuk ä asölam náu ä totojá bënasi, enchimne náu tóij bábarek, të katem báarek. ³⁵ Áachem suuhua, eme, bueituk enchim jóa silasoola tahuanake, éntokne enchim téjhua, katem júchi nee bínnake, júnak taahuata yúmak jübua, ínel enchim ino bétana jiaunakëhui: “¡Tüisi mabettunake jü Señorta téhuampo äbo huéeme!”

14

Jü Jesús juka yoremta takahuapo baa bóosam jípuremta tütek

¹ Senu huéeme yeu siika, jum jimyore táapo. Jesús senu pariseero nésahuemta jóau ä jibuäsek. Huate pariseerom ä jojottuay. ² Huämi két senu yoreme aaney, ä bíchäpo kökoreka, ä takahuapo baa bóosam jípureka. ³ Huanäi jü Jesús jume leyta am mamajtiammeu éntok jume pariserommeu nookak, ínel jáakari:

—¿Jachu áma huéche jáni jimyore táapo senuk tüte béchibo?

⁴ Huanäi bempo kaa jálek. Huanäi áapo, juka kökoremta nüka, ä tütek. Huanäi ä simtuak. ⁵ Jume pariserommeu ínel jiaahuak:

—¿Jábetaka junne, enchim násuku, juka ä buruhua o buesta posopo kóm huétchek, kaa läuti yeu ä huíknake jáni? Éläposu jimyore taahuari.

⁶ Huanärim kaachin ä yómmia máchika taahuak.

Jume bóodau núnurim

⁷ Jü Jesús jume néjunrim bíchaka jáchin huame bankom chë nésahueme béchibo näikiarim yeu púay, íkai ejemplota ámeu yétchak, ínel jáakari:

⁸ —Empo bóodau núnutuko, katë banko bát jokammet yeyejte, bueituk jamak senu yoreme emo béppa chë yörihuame áma yebijnake. ⁹ Huanäi áma ä yepsako jü enchim náhuichim néjúnekame ínel émou jiaunake: “Íkæ júkai bankota mákka.” Huanäre titihueka mékka amáu yejtenake. ¹⁰ Ál-lë néjunhuak, áman amáu yejte, huaka enchi néjúnekamta yepsak ínel émou jiaunakë béchibo: “Empo ín amigo, äbe huéeka jume banko yeu púarim näikiarimmet yeesa.” Huanäre ä mabetnake, hua chë em yörihuähui, huame mesau émomak jokame bíchäpo. ¹¹ Bueituk hua chë áu buérialeme kóm tahuanake, hua bétuk áu jípureme éntok tóboktiatunake.

¹² Inen két áu jiaahua hua ä jibuä núnukamtahui:

—Senukë jibuä núnukátek, katë em amiigom, em saayim, em huahuayim, em veciino rikom náu núnnu, bueituk bempo két enchi jibuä núnunake. Huanäre ä béjtuatunake.

¹³ Ál-lë äboj bárëteko buähuaamta yáaka, póobeme náu núnnu, éntok jume mám lolöim, guók lolöim, éntok jume lilipitim. ¹⁴ Huanäre tüisi tahuanake, bueituk bempo kara enchi béjtua. Tërë huame kókkolam tühuata jájamlame jíabite taahuarit ä mabetnake, juka béjtuahuamta.

*Jü kuptey buere jibuähuame ejemplo**(Mt. 22:1-10)*

¹⁵ Senu mesau áamak kátekame íkái jikkajaka, ínel áu jiaahuak:

—Tühuata jájamnake jü Diosta reytaka ä néshuepo páanim buäkame.

¹⁶ Huanäi jü Jesús ínel áu jiaahuak:

—Senu yoreme kúptey buähuamta yún yáuhuak. Huanäi juebenam áman núnnuk. ¹⁷ Huanäi kúptey jibuä éehuay horata yúmak, hua ä sáulerommak ínel nokta ámeu bíttuak, huame néjunrimmehui: “Binen kaate, bueítuk síme béja chúpila.” ¹⁸ Të símetaka kaa áma emo yumä tía táytek. Huä bát téjhuaahuakame ínel jiaahuak: “Jübua jíbane haciendata jínnuk. Én éntokne áman ä bít báare. Nechë át jiokore, kaa ín áman yumä béchibo.” ¹⁹ Senu éntok ínel jiaahua: “Jübua jíbane mamni yúnta buéesim jínnuk. Én éntokne áman am jüneria báare jáchin machisim ára jíhuike jáni. Nechë át jiokore, kaa ín áma yumä béchibo.” ²⁰ Senu éntok ínel jiaahua: “Jübua jíbane juubek; kíalikune kaa áma yuuma.” ²¹ Jü sáyhuame nótteka, íkái símeta ä téjhuak, juka ä tekohua. Huanäi öomtek, jü jóapo áchayhuari; jü ä saulerotau ínel jiaahuak: “Läutë huéiye jume plázammechi éntok jume pueblo böommechi. Jume poloobemem äbo nüpa, jume lolöim éntok jume lilíptim.” ²² Huanäi jü sáyhuame ínel jiaahua: “Señor, em néshuekápo ámannä yáuhuak, éntok ketune áma aayuk, ják bem jotenakëhui.” ²³ Jü ä tekohua béja ínel áu jiaahua jü sáyhuamtahui: “Böommechi éntok ranchommechë huéiye. Úttiapë áman am kiima, éläpo tápunnake jü ín káari. ²⁴ Bueítukne enchimmeu ínel jiaahua, kía jábe júne ín bát núnkäu kaa ä buänake, juka buähuamta ín yáatebokähui.”

*Béttesi maachi, Cristota guojaa béchibo**(Mt. 10:37-38)*

²⁵ Túisi yún juebena génte Jesústamak kaatey. Huanäi kúakteka ínel ámeu jiaahuak:

²⁶ —Kía jábe júne ino sáu huée bárëtek, ä áтчay kaa tójaka, ä áyehua, ä jubiahua, ä üusim, ä saayim, ä huáyihuam, kía ä jíapsihua junne, kaibu ín eä páman huéeka ín disciipulotunake. ²⁷ Éntok jü ino béchibo jiokot aú huemakemta kaa huatiateg püaktiaka ino sáu sikame, kara ín disciipulopo näikiatu. ²⁸ Jachu eme jábe júne juka kári túisi buéuruta yáa bárëtek kaa huam yejteka báchá jüneria báanake, jjaiki tómita áma kimunakëhui,

éntok jaikik ä jípürëu áí ä chúpánakëhui? ²⁹ Jáchinaik junne, chúkula kári nahuata chúpasuko, juka huatek kara ä chúpánake. Huanäi síme jume ä bíchame ä junneria táytinake, ³⁰ ínel jíakari: “Í yoreme káate táytek; én éntok kara ä chúpaka taahuak.” ³¹ O jábe reysu, tábui reytamak nássuaseka yeu sikátek, ¿kaa huam yejteka báchá jüneria báanake? ¿Jachu guojmamni mil sontarommak ä kobanake jáni, huaka veinte mil sontarom jípurementa? ³² Kaa áma yumáteko, juka senuk ketune mékka ä aneyo, nokta áu bíttuanake kaa áamak nássua rókaka. ³³ Bueítuk jábe junne eme kaa juka símeta ä jípürëu kaa tójáteko, kara ín disciipulopo náikiatu.

Jü ona juka chökorata tärük kaa türinake

(Mt. 5:13; Mr. 9:50)

³⁴ Jü ona türi; të juka chökorata ä tärük, ¿jítaisu júchi chökosi ayunake? ³⁵ Buíata béchíbo júne kaa türi, éntok kía huate jítamak náu kuutiahuak junne, kía guötiana ál-la. Jü jikkaj béchíbo nákakame jikkajinake.

15

Ili kabara tärurita ejemplo

(Mt. 18:10-14)

¹ Síme huame yäura tómita náu tóij-leerom éntok jume juëna yóremem Jesústau rúktey, ä nok jikkaj báreka.

² Jume pariseerom éntok leyta am mamajtíame áa bétana nokaka ä kítëbuay, ínel jíaka:

—Í yoreme jume juëna yórememmak au türe, éntok ámemak jibuä.

³ Jesús íkái ejemplota ámeu yétchak, ínel jíaka:

⁴ —¿Jábe yoremesu enchim násuk, cienim kabaraka, huépülaik áma täruka, kaa jume noventa áma bátanim mékka see päriapo tó sika juka ä täruri jariuseka simnake ä tíau tájti? ⁵ Huanäi ä tíaka, tüisi al-leaka joot ä püaktianake. ⁶ Huanäi ä jóau yepsaka, ä amiigohuam éntok áa chíkola jóakame núnuka, ínel ámeu jiaunake: “Ínomakem al-leiya, juka kabara ín täruri ín téaká béchíbo.” ⁷ Enchimmeune én ínel jiaunake, junëli két chë júne al-leehuame ayunake jum téhuekahui, huépu juëna yóremta jíapsi kúaktek, huate noventa áma bátani tü yóremem kaa jíapsi kúaktihuamta ámeu bëyeme béppa.

Jü ejemplo tómi tärurita bétana

⁸ ‘O kétchi, ¿jábe jámutsu guojmamni taahuari tékil tómita jípureka, huépu tékil taahuarita tärükátek, kaa juka machiriata táaka, jíchikeka át jíápseka ä jariunake

ä téäu tájti? ⁹ Ä téakätek, ä amiigohuam éntok áa chíkola jóakame núnuka, ínel ámeu jiaunake: “Ínomakem al-leiya, juka tómita ín táruri ín téakä béchïbo.” ¹⁰ Júnëli ketchi tine enchimmeu jiaahua, al-leehuame ayunake jume Diosta ángelesim násuku, huépul juëna yóremta jíapsi kúakteko.

Jü ejemplo jübua yötumta ä jóapo yeu sikamta

¹¹ Két ínel jiaahuak:

—Senu yoreme guoyim üusekay, ¹² huanäi jü chë kaa yöhue ä áchaybeu ínel jiaahuak: “In átchay, sime juka herenciata ín áttia, nechë ä mákka.” Huanäi simeta bem áttiahuamta ámet näikimtek. ¹³ Chúkula kaa jaiki taahuarim huéy, jü ä üusihua chë kaa yöhue simeta huaka ä jípurëu náu tójaka siika, mékka buiärau bíchaa. Ámani béja juka tómita kía guötiak, kaa tühuata joaka. ¹⁴ Të béja simeta ä tejalsuk, buere tébaa siika, huämi buiärapo. Huanäi tébäuri táytek. ¹⁵ Huanäi senu yoremtau huämi buiärapo jometau rúktek. Huäri ä buíammeu ä jaasek, kohuim ä suaya sáhueka. ¹⁶ Huanäi béja jume kohuim buä bëteri kóm huáttemta júne buä péaka am bitchay, të kaabe ä mimikay. ¹⁷ Huanäi béja áu temai táytek, éntok ínel ée táytek: “¡Juebena tekipanualerom ín átchay jóapo yún buáhuamta jípure! ¡Ínapo éntok ímï tébäi muuke! ¹⁸ Kíktekane ín áchaybeu huée báare. Huanäine ínel áu jiaunake: In átchay, kanne tüisi tahuala Diosta bíchäpo éntok em bíchäpo junne; ¹⁹ béjane kaa em üusi ti júne ino téhuaapo yúmala; kía huate em tekipanualerom bénasë nee bitcha.” ²⁰ Huanäi kíkteka, ä áchaybeu bíchaa siika.

‘Huanäi jü ä átchay, ketune mékka ä huéysu, ä téuhuak. Huanäi tüisi ä jìokoleka ä bitchak. Huanäi búiteka ä nankirika siika. Ä íbaktiak, éntok ä besiitok. ²¹ Huanäi hua ä üusihua ínel áu jiaahuak: “In átchay, Diosta bíchäpone kaa tühuata yáala, éntok em bíchäpo. Béjane kaa em üusi ti júne ino téhuaapo yúmala.” ²² Të jü ä áchayhua jume ä sáyhuammeu ínel jiaahuak: “Sánkotem chë áma türìk yeu huíkeka ä sánkotua, éntokem mámpo aniota át yétcha, éntokem ä bochatua. ²³ Huaka beceerota chë áhuikem yeu tójaka ä mëa. Jìbuänakete, ¡éntokte al-leerimmea buere pajkonake! ²⁴ Bueítuk ìri ín üusi mukilata bénasi näikiahuary; én éntok jíabitela. Tärutukay; të béja téuri.” Huanärim al-leerimmak äboj táytek.

²⁵ ‘Jü ä kësam üusi áman jákun huasau aaney. Huanäi ä yepsayo, ä jóau kaa mékka ä huéyo, juka jìponhuamta éntok juka yìhuamta jíkkajak. ²⁶ Huanäi senuk áma

sáyhuamta temajek jita áma huéhui. ²⁷ Áapo ínel áu jiaahuak: “Jü em saila yepsak. Huanäi jü em átchay beceero áhuik mäak, al-leaka türik yúmalata yepsakä béchïbo.” ²⁸ Të hua usiari chë yöhue öomtek. Huanäi éntok kaa áman kibak báarey. Ä áchayhua yeu sika jïokot áu jiaahuak, áman ä kibak sáhueka. ²⁹ Áapo éntok ä áchaybeu ínel jiaahuak: “Empo jüneiya jaiki huásuktiapone enchi aniala, em nésau joaka, të jauhuey júne kaa chiva asölaata júne nee mik-la ín amiigom ín äbojnakë béchïbo. ³⁰ Të íká em üusi jume jáamuchim kaa titihueme büru yorememmak rejteme, huaka em tómita ámet tejalek. Én éntok ä yepsako, juka beceero áhuiriahuaamta júne mëtebok, áa béchïbo.” ³¹ Huanäi jü ä áchayhua ínel áu jiaahuak: “In üusi, empo jïba ínomak aane, éntok simeta huaka ín áttia, empo ä áttiak. ³² Të ëni tua türi al-leerimmea pajko béchïbo, bueïtuk jü em saila mukpotä näikialatukay, të júchi jïabitek. Täruritukay, të béja téuri.”

16

Jü móoroma kaa tüisi tahuakamta ejemplo

¹ Jesús ä discípulommeu két ínel jiaahua:

—Senu yoreme rikotaka móoromata jïpurey. Huanäi ejtejhuariahuak íkäi móoromata huaka ä áttiahua kía ä guötiä bétana. ² Huanäi hua ä tekohua ä núnuka ínel áu jiaahua: “¿Jítasu ïri emo bétana ín jïkkajähui? Jume jïösiam cuentam áma em jïpurëu inou tójja, bueïtukë béja kaa móoromatunake.” ³ Huanäi hua móoroma büruk ée táytek: “¿Jáchisune annake jáni ëni ín teko béja tékilta nee úhuak? Kanne úttiak jïbuejeka buíata ín tekipanuanakë béchïbo, éntokne tiyhue júne ín nétannakë béchïbo. ⁴ Béjane jüneiya jita ín yáanakëhui, huatem bem jóapo nee bem mabetnakë béchïbo, béja kaa nee móoromatuko.” ⁵ Huanäi jume ä tekohua huikiriamé hueuhuëpulaim núnuk. Jü bát huémtau ínel jiaahua: “¿Jaikiksë ä huikiriiya juka ín teeko?” ⁶ Áapo éntok ínel áu jiaahua: “Cien barril aceiteta.” Huanäi ínel áu jiaahua: “Ímï jïösiapo jïojteri jü em ä huikiriähui. Läutë yejteka, cincuenta barrilim jïba áma jïojte.” ⁷ Chúkula júchi senuk temajek: “Émposu, ¿jaikiksë ä huikiriiya?” Áapo éntok: “Cien sako tirijkom ti au jiaahua.” Huanäi ínel áu jiaahua: “Ímï jïösiapo jïojteri jü em ä huikiriähui. Läutë yejteka, ochenta sakom jïba áma jïojte.” ⁸ Huanäi hua ä tekohua juka móoroma kaa tüisi huémta úttileka taahuak, ä kóba

súakä béchibo. Jume géntem én kat-riame tüisim kóba súhuak, jume Diosta üusim machiriata jípureme béppa.

⁹ 'Éntokne két ínel jiaahua: Ím ániapem kaa tü tómita huámem am kooba, jume amiigom. Huanäi béja íkái simeta lütek, ámanem mabetna, enchim yü jíapsinakepo.

¹⁰ 'Huä kaa jaikik jita jípureka júne tüisi áu huériame, kía juebenak jita jípureka júne tüisi áu huérianake; éntok hua kaa jaikik jita jípureka júne kaa tüisi áu huériame, két juebenak jita jípureka júne kaa tüisi áu huérianake.

¹¹ Bueituk kaa tü rikoapo kaa tüisi enchim ayuk, ¿jábesu juka tua tü rikorata enchim mámpo yéchanake jáni?

¹² Huaka kaa enchim áttia kaa enchim suayako, ¿jábesu huaka tua enchim áttia enchim mák báanakejáni?

¹³ 'Jü senu sáyhuame kara guoy tekemmeu tekipanua; bueituk huépülaik omtianake; juka senuk éntok náknake. Juka huépülaik chë érianake; juka senuk éntok, kaitäpo ä bínnake. Karem Diosta nésau johua, éntok tómit jíba éaka jíápsa.

¹⁴ Simeta íkaim jikkajay jume pariseerom, bueitukim tüisi tómit jíapsekay. Huanärim ä junneriay. ¹⁵ Huanäi Jesús ínel ámeu jiaahua:

—Eme ínel jume emo tü yóremem tíame jum genteta bíchäpo, të Dios enchim jíapsi júneria; bueituk jume yoremem chë ériäu, Diosta bíchäpo jaiti maachi.

Diosta reytaka nésahueui

¹⁶ 'Moisétja ley éntok jume profeetam Juan Bautistatau tájti jíba siika. Huanäi naateka jü tü noki Diosta reytaka ä nésahue bétana huéeme nokhua. Büruka éntok úttiata johua, áman kimu báreka.

¹⁷ 'Chë kaa obiachi téhuekata éntok juka buíata lütinakëhui, huaka huépul léetrata leypo huémta kaa chúpanakeu béppa.

Jesús emo jubeka guötiahuamta bétana nooka

(Mt. 19:1-12; Mr. 10:1-12)

¹⁸ 'Sime jábe ä jubiahua jímmaakame, éntok júchi täbuik jubekäteko, Diosta bíchäpo kaa tüisi tahuala. Éntok jü jámut jímmaarita nükame junne, két Diosta bíchäpo kaa tüisi tahuala.

Jü riiko éntok jü Láazarro

¹⁹ 'Senu yoreme riko aaney, tüisi finok sásankoka éntok bėj-remta, éntok chíkti táapo buéresi uiyorisi äbojteboka. ²⁰ Senu két aaney netaneka jíápsay, Láazarro ti téhuaaka, huakaí puertapo au huiksisimey simet takahuat sähuaka. ²¹ Rikota mesapo kóm huáttemta júne buä

péiyay jobobáreka. Chüum júne béja áu sájaka, jume sáhuam ä tetëbuariay. ²² Jauhueka muukuk, jü netanëra. Huanäi jume ángelesim ä núk sájjak, áman Abrahamta anëhui. Jü riko éntok két muukuk; huanäi mäahuak. ²³ Áman táijpo jiokot éaka, jikau remtek. Huanäi béja mékka jákun juka Abrahamta bitchak, Láazarota éntok áamak kátekamta. ²⁴ Huanäi chaayeka ínel jiaahua: “¡In átchay Abraham, nechë jiokolë! Jukë Láazarota ä sútu púnta báapo kómoniaka nee äbo nínta síparia sáuhue. Bueítukne tüisi jiokot éiya ímí béetëpo aneka.” ²⁵ Të jü Abraham ínel áu jiaahua: “Üusi, áahuë huáate, empo síme tühuata jípurey áman buíapo jíápsaka, jü Láazaro éntok jiokot máchiraata bitchak. Én éntok, áapo juka tühuata mabet-la, empo éntok juka jiokot máchiraata. ²⁶ Éntok két senu huéeme áma aayuk: Siba tüisi mékka kömitaka áma óorek enchim éntok ito násuku. Júnëli béja jume ímí áman bíchaa enchimneu kat báareme, kara áman kaate. Huannäbotana bina bíchaa júnem kara äbo kaate.” ²⁷ Huanäi ínel áu jiaahua: “Emoune nok buaana, ín átchay Abraham, jukë Láazarota ín átchay jóau jaase, ²⁸ bueítukne mannim sailak. Áman íkái ámeu noknake, kaa ímin jiokot machikun am téunakë béchíbo.” ²⁹ Huanäi Abraham ínel áu jiaahua: “Moiséjta éntok jume profetamim jípure; ¡huamerim jikkajjnake!” ³⁰ Huanäi áapo ínel jiaahua: “Èe, ín átchay Abraham, të senuk jume kókkolam bétana ámeu yepsakim jíapsi kúaktinake.” ³¹ Të Abraham ínel áu jiaahua: “Juka Moiséjta éntok jume profetam kaa am nok jíkkajj bárëtek, kéchim huaka kókkolam násuk jíabitekamta bíchak júnem kaibum emo jíapsi kúaktianake.”

17

Jioptuahuamta bétana jiojteri
(Mt. 18:6-7, 21-22; Mr. 9:42)

¹ Jesús jume ä discípulommeu ínel jiaahua:

—Jíba ayunake huaka genteta jioptuaka kaa türiu bíchaa ä núnume. ¡Të jiokochia hua yoremta béchíbo jábeta jioptuame! ² Chë tüisi áu huée éiyey, juka téta át tutujhuamta kutánaapo át súmahuaka bahuéu kóm jímmaahuako, të kaa am jioptua éiyey ímëi ili uusim. ³ ¡Emem emo suaya!

‘Juka em saila kaa tüisi émomak tahuak kuttilasë áu nooka; áu ä jíapsi kúaktek éntok, Akë ä jiokore. ⁴ Senu táapo guoy búsanisi kaa tüisi émomak ä tahuako, guoy

búsanisi émou ä nótteko: “Kanne júchá yáanake tä jíay”, Akë ä jiokore.

Huaka jita súalhuamta jáchin machisi úttiakähui

⁵ Jume apóstolim Señortau ínel jiaahua:

—Diosta súalhuamtë itot büruria.

⁶ Huanäi jü Señor ínel jiaahua:

—Tua lütüriapem Dios ehuamta súalëtek, kía mostaaza báchiata beletchisi junne, arem ínel jiäu éiyey jü júya sicómoro téamtahui: “Emoë póponaka bahuepo emo këtcha”, huanäi jü júya enchim nésahuepo áman ayu éiyey.

Sáyhuamta yä éähui

⁷ Jábese eme, senu enchim sáhuemta möitemta o chë animaalim suayamta, huasa bétana ä yepsayo, ¿sep ínel áu jiaunake: “Binë huéiye, mesahuë yejte”? ⁸ Èe, ál-la ínel áu jiaunake: “Buáhuamtë yáuhua, täbui sánkompë kóbate. Huanärë nee miika. Nee jibuäsuko éntok nee jita jisuko, bėjë jibuä, éntoke jita jëye.” ⁹ ¿Jachu ä Dios buánianake, huaka ä sáhuëhui ä nésahui ä yák tíaka? Jíba tua èe. ¹⁰ Júnëli kët eme sime juka Diosta nésahui enchim át sáyhuä chúpak, ínëlem jiaunake: “Ítapo nésauta joame kaita béchibo türi; itom át sáyhuäu jíbate yáuhuak.”

Guoj mamni leprosom

¹¹ Jü Jesús jum buere joära Jerusaléniu bíchaa huéeka, jü Samaria éntok Galiléa buíarata náu násuk áman si-ika. ¹² Senu pueblou yebisiseka ä huéiyo, guojmamni yoremem sáhua leprä téamta kókoaka ä nankirika yeu sájjak. Huanärim ili mékka jápteka, ¹³ kusisi chayekam ínel jiaahua:

—¿Jesús, Maestro, itomë jiokore!

¹⁴ Áapo éntok am bíchaka ínel ámeu jiaahua:

—Ámanem tiöpopo tékiakammeu kaate.

Huanärim katekasu türiak. ¹⁵ Huanäi huépülaka áu bíchaka éntok áu türi jüneriaka, tüisi kusisi chayeka éntok Diosta úttileka áu nóttek. ¹⁶ Jesústau tónommia kíkteka, ä pújba buíau kóm yúmariaak, ä Dios buaníaka. Ì yoreme éntok huam Samariapo jometukay. ¹⁷ Huanäi Jesús ínel jiaahua:

—¿Jachum kaa guojmamniakay jume türiakame? ¿Jáksu aane, jume huate bätan yoremem türiakame? ¹⁸ ¿Jachu iri huépülaika kaa itom pueblou jomesu nóttek, Diosta baysahueka?

¹⁹ Huanäi ínel áu jiaahua:

—Diosta em súalëu enchi jínëuk. Yejtekö siime. Tüiriläe.

Jächin juka Diosta reytaka nésahuëhui itou yebijnakëhui (Mt. 24:23-28, 36-41)

²⁰ Jume pariseerom juka Jesústa temajek, jauhuey juka Diosta reytaka ä nésahueu yebijnake bétana. Huanäi áapo ínel ámeu jiaahua:

—Juka Diosta reytaka ä nésahueu yepsay kaachinte itom pusimmea ä bínnake. ²¹ Kaabe ínel jiauna: “Ímī aane”, o “Júmū aane”; bueituk jū Diosta reytaka ä nésahuepo én ímī enchim násuk aane.

²² Huanäi jume ä discípulommeu ínel jiaahua:

—Tē tiempo yúmanake ínapo Yoremta Üusi kía huépül taahuata júne enchim bít peenakëhui, tē katem ä bínnake.

²³ Huanäi ínëlim enchimmeu jiaunake: “Ím aane”, o “Áman aane.” Tē katem áman sásaka, éntok katem áme sáu rejte. ²⁴ Bueituk juka yúku béroktita téhueka bétana sejchúkti ániata nahuau tájti ä machiriakäpo bénasi, junëline bíttunake ínapo jū Yoremta Üusi taahuarita yepsayo. ²⁵ Tē úttia ketune juebena jìokot máchiraata ín bínnakëhui, éntok huaka génte én huémta nee omoute-nakëhui. ²⁶ Noéta taahuarimpo bénasi, ánëli két huéenake, jū Yoremta Üusi yepsayo. ²⁷ Jibuáhuay, éntok vino jihuay, emo jubiahuay éntok emo kunahuay, Noéta arcau kibakeu tájti. Huanäi béja yepsak, jū buere bánia diluuvio. Huanäi sīmetaka kókkok. ²⁸ Ánëli két siika, jume Lotta taahuarimmet: jibuáhuay, jita jihuay, jita jínnuhuay, jita nénkihuay, éntok ethuay, éntok káatehuay; ²⁹ tē juka Lotta jum Sodoomapo yeu ä sik jíbba, táji yúkkuk, éntok azufre téhueka bétana. Huanäi sīmetaka kókkok. ³⁰ Júnëli huéenake júnakoy táapo Yoremta Üusi yepsayo.

³¹ ‘Huäri taahuarit hua jábe kárit jikat aneme, éntok juka áttiahuata káapo jípurëtek, katem kóm sika áman kibakeka ä nü báanake; senu éntok áman huajpo anëtek, kaa ä jóau nótti báanake. ³² Huä Lotta jubiaheu yeu sikamtahuem huáate. ³³ Sīme jume ä jíapsi jínëu báareme ä tärúnake. Éntok sīme jume ä tärúkame ä jínëunake.

³⁴ ‘Énne enchimmeu ínel jiaahua, huäri tukaariachi guoyikam jípetampo náu tónake. Huépülaka núk sákana; senu éntok áma tö sákana. ³⁵ Guoy jáamuchim nanahuit jábueka tujnake. Huépülaka núk sákana; senu éntok áma tö sákana. ³⁶ Guoy yoremem huajpo annake; huépülaka núk sákana; senu éntok áma tö sákana.

³⁷ Huanärim ä yómmiaka, ínel áu jiaahua:

—¿Jákusu huéenake jáni iri, Señor?

Huanäi áapo am yómmiak:

—Jum mukirata bökäpo, huämirim náu yáijnake, jume tekuem.

18

Jámut jókoptulame éntok jü juez kaa lütüriata joame

¹ Jesús senu ejemplota ámeu yétchak, jíba Diostau buanhuamta itou bëyë bétana, kaa kóm éaka, ² ínel jíakari:

—Senu pueblopo yäut aaney, Diosta kaa májhueka éntok yoremem kaa yöreka. ³ Huämi pueblopo két aaney, senu jámut jókoptulataka, élaka hua jueztau yeyepsaka, lütüriata áu yáaria iaaka jü áamak nok peleytamtamaki. ⁴ Jü juez éntok kaa báarey; juebena taahuarim béja huéiyey. Të chúkula béja ä jíápsipo ínel jiaahua: “Éläposune kaa Dios huáate, éntokne kaa jábe yoremta yöre, ⁵ të i jámut jókoptula múksi jíba nee bitcha. Júnel béchibone ä anianake, jamak koloptune nee oomtituanake.”

⁶ Huanäi ínel jiaahua jü Señor:

—Akem ä nok jikkaja, juka juezta námakak jíápsekamta.

⁷ ¿Jachu jü Dios kara lütüriata am yáaria jáni jume ä ériähuim, jume taahuapo éntok tukaarit naa búrujti áu buaname? ¿Jachu tebe tiempota simsuko, béja am nok mabetnake jáni? ⁸ Enchimmeune ínel jiaahua läuti lütüriata am yáarianake. Të juka Yoremta Üusi yepsak, ¿jachu ketune ayunake jáni jü Dios eehuame ímí buíapo?

Pariserom éntok tómita náu tóijleero

⁹ Jesús täbui ejemplota ámeu yétchak, jume huate emo tü yöremem tíaka, huatem éntok kaa tüisi bíchammehui. Ínel ámeu jiaka:

¹⁰ —Guoy yoremem tiöpou kíimuk, Diostau buanboka. Senu pariserotukay, senu éntok yäura tómita náu tóij-lerotukay. ¹¹ Jü pariseero huéeka ínel ä jíápsipo Diostau buaanay: “Dios, enchine baysauhue bueitukne kaa jume huate yoremem benna; ékbualerom, éntok kaa lütüriata boojoriame. Kanne kía ják jáamuchim jípуре, éntok i yäura tómita náu tóij-lerota bénasi júnene kaa ántuari. ¹² Semanapone guosa ayuuna, entok síme ín kobäune diezmo.” ¹³ Të jü yäura tómita náu tóij-leero éntok, mékka tónommia huéeka, jikau júne kaa remti báarey. Táhuít jíba áu chónaka, ínel jiaahuay: “Dios, nechë jiokore, nee kaa tü yöremtukä béchíbo.” ¹⁴ Ínapo ínel jiaahua íri ä jóau kóm siika béja jiokoritaka, të jü pariseero ëe. Bueituk hua áu buéialeme kóm tahuariana; hua áu kóm tahuariame éntok tóboktiana.

*Jesús ili usimmet tü nokta chuppak**(Mt. 19:13-15; Mr. 10:13-16)*

¹⁵ Jume ili usim áu nüpahuaq, ámecham mámte íaaka. Jume discípulom, júkái bíchaka, ámehuim öomtek, jume áu am nüpakammehui. ¹⁶ Të Jesús am núnuka ínel ámeu jiaahua, ä discípulommehui:

—Akem am tójja, éläpo jume ili usim inou kannake, éntokem katem jukaram taktiria; bueítuk juka Diosta reytaka ä néshuepo júmëi bénasi emo nüyeme ä áttiak. ¹⁷ Lütüriapone ínel enchimneu jiaahua, hua kaa ili usita bénasi éaka Diosta reytaka ä néshueu mabetakame, kaibu Diosta reytaka néshuepo annake.

*Jü jübua yötume riiko**(Mt. 19:16-30; Mr. 10:17-31)*

¹⁸ Senu yoreme yäurapo kátekame ä temajek, ínel jíakari:

—Tü Maestro, ¿jítasune yáanake, juka yü jíapsihumta jípu béchibo?

¹⁹ Jesús ínel ä yómmiak:

—¿Jatchiakasë nee tü yóreme tíiya? Kaabe éntok chë türi ímí buíapo, jú Dios jíbba. ²⁰ Jume mandamientomë täya: “Katë kía ják jáamuchim jípunake; katë jábeta mëa; katë ékbua; katë jábeta bétana ára nókichiata nooka; em áchayë yöre, éntok em áiye.”

²¹ Huanäi áapo ínel jiaahua:

—Simetane íkái huéria ín usitukäpo naateka.

²² Jesús íkái jíkkajaka ínel áu jiaahua:

—Ketune senu huéeme émou bëye: simete juka em jípurëu nénkaka, poloobem ä miika; huanäre téhuekapo rikoata jípunake; éntoke inou rúkteka nee guojaase.

²³ Huanäi áapo íkái jíkkajaka kaa al-leaka taahuak, bueítuk tüisi yún tómekay. ²⁴ Jesús ä bíchaka, siirokaka taahuak. Huanäi ínel jiaahua:

—¡Tepa tüisi obiachi Diosta reytaka ä néshuepo am kimunakë béchibo, jume riikom! ²⁵ Chë júne kaa obiachi jíikia pusimpo camellota áma huam yeu huéenakë béchibo, jú yún tómekamta Diosta reytaka ä néshuepo ä kibaknakëhui.

²⁶ Huanäi huate íkái jíkkajaka, ínel áu jiaahua:

—Huanäisu, ¿jábese júntuk jínëutunake?

²⁷ Huanäi Jesús ínel ámeu jiaahua:

—Jum yoremem kara árahuëpo, Diosta béchibo kaa obiachi.

²⁸ Peero éntok ínel áu jiaahua:

—Señor, itapo simeta itom jipurëu tö säjjak, enchi guojaa báreka.

²⁹ Huanäi áapo ínel ámeu jiaahua:

—Lütüriapone ínel enchimmeu jiaahua, kía jábe júne ä jóa tö sikame, ä áchayhuam, ä sailahuam, ä jubiahuata, éntok ä üusim, Dios reytaka ä anëpo an báreka, ³⁰ chë júne áa béppa ä jipunake ímí ániapo; huame taahuarim ábo huémmet éntok, yü jíapsihuaanta jipunake.

Jesús ä muknakeu ámeu nooka

(Mt. 20:17-19; Mr. 10:32-34)

³¹ Jesús jume doocem bempolaim móchala núnuka, ínel ámeu jiaahua:

—Énte buere joära Jerusaléniu bíchaa jikau kannake, simetaka jume profeetam Diosta Üusi bétana jiojtekäu chúpnakë béchibo. ³² Bueituk jume kaa judíom mámpo tóijna. Huanäi ámanim béja tüisi ä junnerianake, éntokim ä buere áunake, éntokim át chít huáttinake. ³³ Huanärim tüisi ä bemmuchaka, akim ä mënake; tē báij taahuarim huéy jíabitenake.

³⁴ Tē bempo tóktim kaa át jünéaka taahuak, jita ä nokähui. Í noki áme béchibo kaa jünakiachitukay; katim át jüneiyay jita ámeu ä nok bárëhui.

Senu lípti bitchak, Jericópo joome

(Mt. 20:29-34; Mr. 10:46-52)

³⁵ Ínel yeu siika: Jesústa pueblo Jericóu yebisiseyo, senu lípti böo mayoat káteka nétaney. ³⁶ Juka genteta juebenak katemta jikkajaka, jü lípti nátemajek jita huëhui. ³⁷ Huanärim ä téjhuak, juka Jesús Nazarenota áma huam huë bétana. ³⁸ Huanäi kusisi chay táytek, ínel jíakari:

—¡Jesús, Davidta Üusi, nechë jiokore!

³⁹ Jume bát kateme éntok ä nok pappattiyay, kaa múksi ä jiau sáhueka. Tē áapo chëhuasu úttia chaayey:

—¡Davidta Üusi, nechë jiokore!

⁴⁰ Huanäi Jesús kíkteka ä núnutebok, ä anëu bíchaa. Huanäi áu ä yepsako, ä temajek:

⁴¹ —¿Jítasë nee émou yáa ía?

Huanäi jü lípti ínel jiaahua:

—Señor, bít-huamtane huátia.

⁴² Jesús ínel áu jiaahua:

—¡Akë ä mabeta! Em nee sualë béchibë bíchaka taahua.

⁴³ Huämi horapo jü lípti bíchaka taahuak. Huanäi éntok juka Jesústa guojaasek, Diosta baysahueka. Jü síme génte íkái bíchaka két Diosta úttileka taahuak.

19

Jesús éntok jü Zaqueo

¹ Jericóu kibakeka jü Jesús, jum pueblopo násuk áman huéiyey. ² Huanäi ínel yeu siika: Senu yoreme Zaqueo ti téhuaakame, jume tómita náu tóij-lerommeu yäuttukay, éntok rikotukay. ³ Jesústa bít báreka éiyay, jünee báreka ä jábétukähui. Tè kaa áma yuumay, juka genteta büru béchibo, bueituk tüisi kómelatukay. ⁴ Huanäi ä bít báreka, áapat búiteka júya buëurukut jámuk, sicómoro téamtachi, Jesústa huéenakepo ámani. ⁵ Jesús béja áman yepsaka, jikau remteka ä bitchak. Huanäi ínel áu jiaahua:

—Zaqueo, emoë bamijtuaka kóm huéiye, bueitukne em jóau yebijnake éni.

⁶ Huanäi jü Zaqueo läuti kóm sika tüisi al-leaka ä mabetak. ⁷ Íkai bíchaka, simetaka kaa türík Jesústa bétana nok táytek, senu kaa tü yóremta jóapo ä tahuak tíaka.

⁸ Huanäi Zaqueo kíkteka, Señortau ínel jiaahua:

—Juyu, Señor, jume poloobem násuk áman juka ín jípüreune am mik báare; senuk báitahuaka ä ékbuariak junne, naikisi áa béppane ä nóttirianake.

⁹ Huanäi Jesús ínel jiaahua:

—Én iári taahuarit ími jóapo yepsak, jü yore jínëiuhuame, áapörík két Abrahamta üusitukä béchibo.

¹⁰ Bueituk ínapo jü Yoremta Üusi äbo siika, juka áu tárulata jariuseka ä jínëu báreka.

Jü yoreme tómita mákhuaka ä büruria iaahuaka ejemplo (Mt. 25:14-30)

¹¹ Íkai am jikkaijsuk, jü Jesús ejemplota ámeu yétchak, Jerusaléniu kaa mékka ä aneí béchibo. Bempo éntok ínel éiyay: Jü Diosta reytaka nésahueu én ími horapo abe yepsa.

¹² Huanäi ínel ámeu jiaahua:

—Senu yoreme yäura usiarimmak huéeritaka ím aaney. Huanäi mékka senu buiärau bíchaa siika, ámani reytu báreka, chúkula éntok äbo nótti báreka. ¹³ Huanäi béja sim báreka, guoj mamni ä tekipanualerom núnnuk. Yún tómita nátepolá am mákkak, ínel ámeu jíaka: “Íkarem tómita tekipanuatua ín yepsäu tájti.” ¹⁴ Tè jume áma pueblopo joome katim ä huáatiay. Huanärim genteta náu tójaka áa sáu am jaasek nokta huériame, ínel áu jíakari: “Katte íkai ito béppa yäuttu íaa.” ¹⁵ Huanäi béja áapo nótteka, juka yäurata mabetchulataka, am núnutebok huame ä tekipanualerom jume tómita nülame, am jüneria báreka jáchin machisi am tekipanuakähui. ¹⁶ Senu bát áu yepsak, ínel jíakari: “Señor, jü em tómi, guojmamnik áa

béppa koobak.”¹⁷ Huanäi áapo ínel áu jiaahua: “Türi, tüise ára sáutu; jum ilikkiku tüisi em tekipanuakä béchibo, guojmamni pueblommehuë yäuratunake.”¹⁸ Senu júchi áu yepsak, ínel jíakari: “Señor, jü em tómi mamnik áa béppa koobak.”¹⁹ Huanäi íau két ínel jiaahua: “Empo kétchi mamni pueblom béppë yäuttunake.”²⁰ Senu júchi áu yepsak, ínel jíakari: “Señor, ímí óorek jü em tómmi; payumpone kutti ä súmmak,²¹ bueitukne enchi májhuey, em yórem juénatukähui, kaa em ják óreri nunüyë tíaka, kaa em echakäu júne tobotoboktiä tíaka.”²² Huanäi jü rey ínel áu jiaahua: “¡Empo kara sáutu! Juka nokta em tempo yeu sikamta, júkäine emót kúaktianake. Tüise júneiya nee yorem juénatukähui, kaa ín ják ëriari ín nunüyëhui éntok kaa ín echakäpo nee jita tobotoboktiähui.²³ Jatchiakasu ¿júntukë kaa juka ín tómi bancopo óorek, én juka bancotane yore bebejtuäu mabet éiyey?”²⁴ Huanäi jume áma anemmeu ínel jiaahua: “Juka tómitem ä mák-ri ä úhua; juka guojmamni tómita áa béppa kobalatem ä mákka.”²⁵ Bempo éntok ínel áu jiaahua: “Señor, béja juka guojmamni tómita jípure.”²⁶ Áapo éntok ínel am yómmiak: “Inelne enchimmeu jiaahua, hua jita jípureme júchi huatek máktunake; hua kaita jípureme éntok, hua ilikkik ä jípurëu júne ä úhuaatunake.²⁷ Éntok két huame nee béj-reka kateme, jume kaa áme béppa nee yäuttu íaame, júmëi éntok inohuem am huéria. Huanärem ín bíchäpo am kóba chúktia.”

Jesús tüisi mám tájtirihuaka buere joära Jerusaléniu kibakek

(Mt. 21:1-11; Mr. 11:1-11; Jn. 12:12-19)

²⁸ Íkai noksuka, bát kíktek buere joära Jerusaléniu jikau böochi.²⁹ Béja abe huame pueblommeu yepsaka, Betfagéu éntok Betaniahui, jü kähui Oliivo téamta náapo aneka, guoyim ä disciipulom áman jaasek,³⁰ ínel ámeu jíaka:

—Huä pueblou ito beu kaa mékka kátekamtahuem nóite. Áman yájakem buruta áma chákamta téunake; kaabe jee át jote. Akem ä búttiaka, äbo ä huéria.³¹ Jábeta enchim temajek jita béchibo enchim ä búttiähui, ínëlem áu jiauna: “Jü Señor ä huátia.”

³² Jume ä disciipulom sájaka, ä téuhuak, Jesústa am téjhuaakäpo bénasi.³³ Huanäi juka buruta am búttiay jume ä áttiakame am temajek, ínel ámeu jíaka:

—¿Jatchiakem juka buruta butbúttia?

³⁴ Bempo éntok ínel jiaahua:

—Bueituk jü Señor ä huátia.

³⁵ Huanärim Jesústau ä nüpak. Jume bem sánkomim burutat óreka, Jesústa át jikat yétkhak. ³⁶ Huanäi ä hué pámani jume sánkomim áapat guötiasakay. ³⁷ Béja áman jëla kóm kateka kahui Oliivo ti téhuaakapo, síme jume ä disciipulohuam áa sáú kateme chay táytek, al-leaka éntok Diosta úttileka, jume jauhuey kaa bíbithuame bem bíchakä béchïbo. ³⁸ Inëlim jiaahua:

—¡Yörisi maachi, jü Rey Diosta téhuampo itou yepsame!
¡Yánti jíapsihuame áman téhuekahui, éntok lóoria jikachi!

³⁹ Huanäi huate pariseerom jume genteta násuk aneka áu ínel jiaahua:

—Maestro, em disciipulome chay yáatiria.

⁴⁰ Áapo am yómmiak, ínel jíakari:

—Enchimmeune ínel jiaahua, ímëi kaa jíaleyo, jume tétam chay táytinake.

⁴¹ Béja kaa mékka áman huéeka, juka buere joära Jerusalénta bíchaka, áa béchïbo buaanak, ⁴² ínel jíaka:

—¡Empo jüneátek kía íari em taahuarit junne, jítasu hua yánti jíapsihuamta yore mákka! Të én huäri éSORI, éntoke kara ä bitcha. ⁴³ Enchimmehuim huéiye jume taahuarim, jume enchi omtíame enchi kóräituanake. Huanärim enchi kóntiaka nate chíkola émou kimunake. ⁴⁴ Huanärim buíau enchi tátabnake; jume em úsim éntok símeta juka em áttiak, kaitapo ä tahuarianake. Kaita téta nat béppa joka tahuanake, kía juka émou bíttuata, enchi jínëunakemta kaa em ä mabetakä béchïbo.

*Buere tiöpopo jita nénkiriom yeu jaahuakame
(Mt. 21:12-17; Mr. 11:15-19; Jn. 2:13-22)*

⁴⁵ Huanäi tiöpopo kibakeka, jume áma jita nénkame éntok jita áma jínnume päkun yeu am bep táytek, ⁴⁶ ínel jíakari:

—Júnel jïojteri: “In kári Diostau áma nok béchïbo”; të eme lak-roonim áma éusu béchïbem ä jípure.

⁴⁷ Huanäi chíkti táapo tiöpopo am majtiay; të jume tiöpopo nésahueme, leyta am mamajtiame, éntok jume yoremem jum pueblopo chë yörihuame, ä mëbáreka jíba éiyay. ⁴⁸ Të kaitachim jiahuite máchiakay, bueituk síme jü génte tüisim át suaka ä jikkajay.

20

*Jü Jesústa yäura
(Mt. 21:23-27; Mr. 11:27-33)*

¹ Séjtul táapo Jesús jum tiöpopo juka genteta am majtiayo éntok tü nokta yore jínëuhuamta bétana huémta ámeu am nookay, ámam náu yájjak jume tiöpopo tékiakame,

jume judíom leyta mamajtiame, éntok jume ou yoiyöturim.

² Huanärim ínel áu jiaahua:

—Itomë téjhua, ¿jábeta téhuamposë íkái johua? O, ¿jábe yäurasu íkái licenciata enchi mák-la?

³ Jesús éntok ínel am yómmiak:

—Ínapone két senu huémta enchimieu nátemajjnake. Nechem ä yómmianake: ⁴ ¿jábesu juka Juanta äbo bíttuak ä batönakë béchibo? ¿Dios, o jume yoremem?

⁵ Huanärim bempo náu nok táytek, ínel jíakari:

—¿Jáchinsutä yómmianake? Ítapo Diosta bétana huéiye ti ä yómmiako, ínel itou jiaunake: “¿Jatchiaka júntukem kaa ä súsualek?” ⁶ Yóremraata bétana huéiye, jü pueblo itom mamaasunake; bueítuk síme juka Juanta profetapo ä täyay.

⁷ Huanärim kaa emo júneä tíaka taahuak, jábeta juka Juanta yäurata ä mák-latukähui. ⁸ Huanäi Jesús ínel ámeu jiaahua:

—Ínapo júne kaibu enchim téjhuaanake jita yäurata nee ä licenciakähui.

Jume tekipanualero jujuënam ejemplo

(Mt. 21:33-44; Mr. 12:1-11)

⁹ Sep íkái ejemplota ámeu nok táytek jume géntemmehui:

—Senu yoreme párasim eechak, yorem tekipanualerom ä réuhuak. Huanäi mékka jákun buiärau bíchaa siika éntok bínhua áman aanek. ¹⁰ Huanäi béja juka etta chúpey, senuk ä sáhuëu áman jaasek huame tekipanualerommehui, juka áma chúpemta ä jájamëu ámeu ä au sáhueka. Të bempo tüisi ä bépsuka, kaita ä mákaka ä simtuak. ¹¹ Huanäi jü etta áttiakame júchi senuk ä sáhuëu áman jaasek. Íkärim éntok, buere áusuka kéchim ä bépsuka, kaita ä mákaka ä simtuak. ¹² Júchi béja bájim huëpo senu ä sáhuëu áman bíttuak; íkärim júchi kókosi ä yáaka päkun yeu ä béebak.

¹³ Huanäi jü huaj etta áttiakame ínel jiaahua: “¿Jítasune júntuk én yáanake? Juka ín üusi chë ín nákéune én áman bíttuanake; jamak júnem íkái bichäteko ä yörinake.” ¹⁴ Të jume etta suayame ä bíchaka, náhuim nookak, ínel jíakari: “Íri jü síme ettamak tahuaseka huéeme. Atä mënake. Huanäi jü echi itom mámpo tahuanake.” ¹⁵ Huanärim huajpo päkun yeu ä tójaka, ä mëak.

Huanäi Jesús am natemajek:

—¿Jáchisu júntuk am yáanake jáni, jü páras etta áttiakame? ¹⁶ Äbo sika síme huame tekipanuaareom súaka, huanäi ä buía täbuik ä máknake.

Huanärim bempo ikäi jikkajaka, ínel jiaahua:

—¡Dios áapo itom áma yeu huíknake!

17 Të áapo am bíchaka, ínel jiaahua:

—Huanäi ¿jáchisu júntuk jiau báare jáni jü jïojteri? Ínel jiaka:

Jume kárita joame jü téta bem omoutekähui,

huári téta tua jum ejkinapo káata naatenäpo huéiye.

18 Kía jábe júne huári tétat huéhekame, chíbela kóttinake; júri téta éntok jábetat kóm huécheke, tókti ä jótanake.

Jume impuestom béjtua huame

(Mt. 21:45-46; 22:15-22; Mr. 12:12-17)

19 Jume tiöpopo tékiakame sáhueme, éntok jume júdiom ley am mamajtiame Jesústa buíj bábarekay huämi horapo, bueitukim át jünëiak bempörim bétana ä nokakäu juka ejemplota ä yéchakähui. Tem juka genteta májhuey.

20 Huanärim éhuil huatem áu jaasek, tü yóremem bénasi emo am nü sáhueka, áamak ejtejhua jita nokpo júne yáurata béj-reka huépo ä jaatia báreka, yáuratau ä nätua báreka. 21 Huanärim ä nátemajek, ínel jiakari:

—Maestro, júneate tua juka lütüriata enchi nokähui, éntok huéchiasi enchi am majtiähui, kaabeta áma yeu púaka juka Diosta böo lütüria em majtiähui. 22 Itome tejhua: ¿jachu ítapo juka rey Césarta jume impuestom mákpo yúmala, jehui o ëe?

23 Të áapo, ámet jünéaka jáchin am jiau báreka júkai am nokähui, ínel ámeu jiaahua:

—¿Jatchiaka eme junëli nee huite cháaria áma nee tátab báreka? 24 Huépul tómitem nee bíttua. ¿Jábesu ikäi pújbak, éntok jábesu am téhuak jume áma jïojterim?

Huanärim ínel ä yómmiak:

—Bueituk jü César.

25 Huanäi ínel ámeu jiaahua:

—Juka Césarta áttia Césartem ä mákka; juka Diosta áttia éntokem Diosta ä mákka.

26 Huanärim kaitachä jaatia máchika taahuak, jita nokpo júnem kara ä jaatiay, jü genteta jikkajäpo. Áachim guómtilatata taahuak, ä jikkajaka jáchin am nok yómmiakähui. Huanärim kaa jáleka taahuak.

Júchi jíabitehuamta bétana nátemaijhuame

(Mt. 22:23-33; Mr. 12:18-27)

27 Huanärim áma yájjak huate saduceom, jume kókkolam júchi jíabitenakeu kaa súaleme. Huanärim ä temajek:

28 —Maestro, jü Moisés ä jiojteri tö sikäpo ínel jiaahua: Senu yoremta ä jubiahua tö mukuk áa bétana kaa usim jípurek, ä sailahuatuk ára ä nüye huaka jámut jókoptulata, usim áachä jípunakë béchibo ä sailhua mukukamta béchibo. 29 Bueitukim ímī aaney, guoy búsanika emo sailaka. Huä bát huéeme juubek; tē muukuk, kaa üuseka. 30 Jü ä saila áa sáu huéeme juka jámutta tö kókkota nüka. Huanäi kēt muukuk, kaa üuseka. 31 Huä bájim huēpo jüri kéchá nüka. Júnēli síme jume guoy búsanikam ä juubek, éntokim kókkok, kaa usim át jípureka. 32 Chúkula éntok kēt jü jámut muukuk. 33 Huanäisu júnakoy jum kókkolam jíabitēpo, ¿jábese júntuk hua tua ä jubnakeme? Bueituk síme jume guoy búsanika ä jubekay.

34 Huanäi jü Jesús ínel ámeu jiaahua:

—Ímī ániapo jume óhuim jujube; jume jáamuchim éntok kukuna. 35 Tē huame tüisi tahualame, áman téhuekau yúmakame éntok kókkolam jíabitehuamta jájamekame, ámani kaabe emo jujube, nim kaabe kukuna, 36 bueitukim kara júchi kókkoka tahuanake; ángelesim bēnanakemme. Kókkolam násuk bem jíabitekä béchibo, Diosta üusimtunakemme. 37 Áapo, jü Moisés junne, jum ä jiojteripo jü zarza béetemta bétana ä nokäpo, itom ä téjhua kókkolam júchi jíabitenakēhui. Huämi ínel jiaahua: Jü Señor Áapo Abrahamta Dios, éntok Isaacta Dios, éntok Jacobta Dios. 38 Bueituk Dios kaa kókkolammeu Dios, ál-la jíápsammehui; bueituk áapörík béchibo símetaka jíápsa.

39 Huanäi huate judíom ley am mamajítame ínel jiaahua:

—Maestro, huéchiasē ä nookak.

40 Kaitam éntok áu nátemajj péaka taahuak.

¿Jábese üusek juka Cristota?

(Mt. 22:41-46; Mr. 12:35-37)

41 Jesús ínel ámeu jiaahua:

—¿Jáchisuntukim juka Cristota Davidta üüsü tíiya?

42 Bueituk David Salmompo ínel jiaahua:

Jü Señor ín Señorbeu ínel jiaahua:

“In bátam bétanē yejte,

43 jume enchi béj-reka kateme em guókim bétuk ín tójäu tájti.”

44 ¿Jáchisu júntuk jü Cristo Davidta üussitunake, áapörík Davidta áu ä Señor tíäteko?

*Jesús jume judíom ley am mamajítame nátuaka nookak
(Mt. 23:1-36; Mr. 12:38-40; Lc. 11:37-54)*

⁴⁵ Sime Pueblo ä jikkajay, huanäi Jesús ä discípulommeu ínel jiaahua:

⁴⁶ —Jume judíom ley am mamajtíame bétana, tüisem emo suaya. Tüisim ä musäule juka tettebek bem sánkonakèhui, áman pláazapo yörisi bem tetebotu-ahuähui, jum tiöpopo bát bankommet bem jonakèhui, éntok jum jijiüahuäpo jume bankom bát jokammet bem jotenakèhui; tüisim ä bäsule. ⁴⁷ Jume jámut jókoptulame simeta ili bem jípurèhuim am üuhuaka, bempola jíba ä nüye, éntok bem kaa tühua yáarim éso báreka bínhua Diostau buabuana. Ímëi ínel jume chë jiokot máchiraata mabetnakeme.

21

Jü jámut jókoptulata limojnari

(Mr. 12:41-44)

¹ Jum tiöpopo Jesús jume yún tótomekame bitchak, jum kajapo tómitam joayo, limojna tómita öorehuäpo. ² Huanäi senu jámut jókoptulata tüisi poloobeta bitchak, guoy ili cobre tómita áma ä joayo. ³ Huanäi ínel jiaahua:

—Lütüriapone ínel enchimneu jiaahua, i jámut jókoptula póobe simem béppa chë yún ä nénkak; ⁴ bueituk sime jume huate áma ä óorek, Diosta ofrenda béchibo, juka nakulia ámeu yeu bilata. Të áapo ä poloobétukä násuk junne, simeta ä jípurëu ái ä jíapsinakeu áma óorek.

Jesús juka tiöpota tátabnä bétana nookak

(Mt. 24:1-2; Mr. 13:1-2)

⁵ Huate jü tiöpota bétana náu ejtejhuay, uyyorisi ä bíttu bétana téta uyyoyorimmea ä yári béchibo, éntok huate jítasu jáni áma Diostau näikiaritayi. Huanäi Jesús ínel ámeu jiaahua:

⁶ —Taahuari yúmanake íkái simeta enchim bíchäu tátabnhui. Kía huépul téta júne kaa nat béppa joka tahuanake.

Jume señalim ániata lütiseyo

(Mt. 24:3-28; Mr. 13:3-23)

⁷ Huanärim ínel ä temajek:

—Maestro, ¿jahueysu ayunake iri? ¿Jíta señalsu ayunake íkái huée báareyo?

⁸ Jesús éntok ínel jiaahua:

—Jítachem suuhua, kaabe enchim bätäunake. Bueituk büruka yáijnake ín téhuampo, ínel jíaka: “Ínapone jü Cristo”, éntok ínel jíaka: “Íri ájaria jü taahuari.” Të eme katem am guojaanake. ⁹ Éntokem juka nássuahuamta

bétana nokhuay jikkaijnake. Éntok genteta emo béj-reka emo tóboktiay, katem guómtē; bueituk jába یری bát huéenake; tē kee jee yuuma, juka ániata luutinakēhui.

¹⁰ Huanäi ínel ámeu jiaahua:

—Jume naciónim huate naciónim béj-reka emo tóboktianake; jume reyim éntok huate reyim béj-reka náassuanake. ¹¹ Jü buía buere áu yoyoonake; tüisi tébaatunake; génte éntok máujnake. Kökoa ayunake kía ják junne; jum téhuekapo éntok buere señalim ayunake.

¹² 'Tē simeta íkai kee huéy, enchimim buíjnake, éntokim enchim guojajjanake. Huanärem sinagogammeu yeu tóijna, éntokem páttiana cárcelimpo. Reyimmehuem yeu tóijna, éntok gobernadorimmehui, ín nésahui enchim jo bárē béchibo. ¹³ Íri enchimmeu huéenake enchim ino bétana túhuata ámeu noknakē béchibo. ¹⁴ Katem át obisi éiya enchim jíapsipo, jáchin o jita enchim noknakeu emo jínēu báreka. ¹⁵ Bueituk ínapo huaka nokta enchim téjhuaanake, éntok jüneehuamta enchim miknake. Huámakirim béja am kóba jáptetuanake; karam enchim nok béj-reka tahuanake. ¹⁶ Tē kía enchim áchayim junne, enchim sailam, enchim huahuajim, éntok enchim amiigom yáura mámpo enchim jóanake. Huatemim enchimmak kateme súanake; ¹⁷ simetaka enchim kujti érianake, ín nésahui enchim jo bárē béchibo; ¹⁸ tē hua huépul chonita júnem kaa tárúnake. ¹⁹ Yánti enchim jíapsá béchibem yónake, yü jíapsi béchibo.

²⁰ 'Eme béja juka buere joára Jerusalénta sontarommea kóntiata bicháteko, jüneäem láuti ä tátabnáhui. ²¹ Huanäi jume Judea buiárapo aneme élápom káhuuu huáttinake. Huame Jerusalémpo aneme élápom áma yeu kannake; huame bem et buíapo aneme kaa áman nóttinake. ²² Bueituk ímēi jume taahuarim jiokot máchiraata ámet huéenakēhui, simeta ä jiojteri jíapo áman yeu chúpanake. ²³ ¡Poloobesitomme, huame abe äsoame, éntok huame ili usim ujúume huamechí taahuarimmechi! Bueituk tüisi jiokot máchira huéenake ímī ániapo; Diosta omtira یری pueblota béppatunake. ²⁴ Ejparammeyim mēna. Huate pereesomtaka núk sákana, sékana buiárau bíchaa. Huanäi béja jü Jerusaléntat jume kaa judíom át chéptisunake, jume kaa judíom tiempota yumäu núkisi.

Jáchin jü yoremta üusi yebijnakēhui
(Mt. 24:29-35, 42-44; Mr. 13:24-37)

²⁵ 'Huanäi jum táapo señal ayunake, éntok mechapo, éntok chókimpō; jum buíapo éntok jume naciónim jiokot éenake, éntokim guómtilatata annake, hua máusi machisi

bahueta omtëu jikkajaka, éntok jume máarem. ²⁶ Huä génte máuj kókkonake, hua ím ániapo huéenakemta bíchaka; bueítuk hua téhuekapo úttiära ayukame júne áu yoyoonake. ²⁷ Huanärim ä bínnake, juka Yoremta Üusi, namupo yepsamta ä lóoriamaki, éntok ä úttiäramaki. ²⁸ Íkai huée táytekem emo óusi éetua, éntokem jikau kóbate, bueítuk enchimieu jëla ansime jü tü taahuari Diosta bétana enchim jínëuria.

²⁹ Két íkai ejemplota ámeu yétchak:

—Jukem chuna óuguotat suuhua, éntok kía täbui júyatat junne. ³⁰ Béja jume ili sáhuam yeu basihuey, emem júneenake, juka tebuj-riata yebijnakeu kaa mékka bëyëhui. ³¹ Júnëli két eme, íkai jita huémta bicháteko, júneenakeem itou jëla ä ansimëhui, juka Diosta reytaka ímí nésaunakëhui.

³² 'Tua lütüriapone ínel enchimieu jiaahua, síme ïri huéenake, kee juka genteta én huémta luuteyo. ³³ Jü téhueka éntok jü buíya luutinake, të ín noki jíba bënasi huéenake.

³⁴ 'Emóem suaya; katem juka enchim jíapsi námakasi johua, kaa huéeläpo jibuähuamtay éntok vino jihuamtay, éntok buere kaa yúmahuamtayi, kaa huakái taahuata enchim jaatianakë béchíbo kaa ínel enchim éäpo. ³⁵ Bueítuk huiiteriy am choílakamta bënasi áme béppa huénnake, jume síme ímí buíapo anemmechi. ³⁶ Katem kótche. Jíba yü tutti Diostahuem nokaka jíapsa, ïri huéenakemta bétana enchim áma yeu yorenakë béchíbo. Júnëlem kaitat jáchin éaka, Yoremta Üusi bíchápo emo yeu jábuanake.

³⁷ Jesús jum tiöpopo taahuapo am majtiay; tukaapo éntok káhui Oliivo ti téhuaakamtau bíchaa sisimey. ³⁸ Kethueytana éntok síme génte áu náu yayajay, tiöpopo ä nok jikkaj báreka.

22

Náu nok tütehua Jesústa mée béchíbo

(Mt. 26:1-5, 14-16; Mr. 14:1-2, 10-11; Jn. 11:45-53)

¹ Béja kaa jaikika bëyey juka buere pajkota yúmanakëhui, jume páanim kaa levaduura buabuähuähui, pájcuatí téhuaakame. ² Jume tiöpopo tékiakammeu chë nésahueme, éntok huame leyta am mamajtíame át tekipanuy jáchin juka Jesústa bem mëtebonakëhui, bueítukim juka genteta májhuey.

³ Huanäi jü Satanás Judastat kibakek, hua Iscariote ti téhuaakamtachi, hua dooce apóstolimmak näikiatukaihui.

4 Īri huame tiöpopo tékiakammeu chë nésahuemmeu nookak, éntok huame yäuchimmeu tiöpota suayammehui, jáchin juka Jesústa bem mámpo ä tóijnake bétana. ⁵ Bempo al-leaka taahuak, éntokim tómita ä mák rókaka nookak. ⁶ Áapo béja júkai yáa rókaka taahuak. Huanäi át tekipanua táytek, jáchin ayuka kaa büru genteta bíchäpo bem mámpo ä tóijnakëhui.

Señorta Santa Cena jo nésayhuame

(Mt. 26:17-29; Mr. 14:12-25; Jn. 13:21-30; 1 Co. 11:23-26)

⁷ Jü taahuari páanim kaa levaduura buabuähuäu yuumak, huaka ili kabarata át mënähui, pájcuata ti tétehuaahuame. ⁸ Huanäi Jesús juka Perotau éntok Juantau ínel jiaahua:

—Ámanem sájaka juka abe jëla itom buänakeu yáabo, pájcuata.

⁹ Bempo éntok ä temajek:

—¿Jákusë itom ä yáa ia?

¹⁰ Jesús éntok ínel ámeu jiaahua:

—Huam pueblou kimütekem senu yoremta bínnake, sótöpo báam huériamta. Áa sáukem kaate, ä jóau ä kibakeu tájti. ¹¹ Huanärem jü jóakamtau ínel jiaunake: “Jü Maestro ínel nokta émou bíttuak: ¿Jáksu júntuk káttek, jü káari juka pájcuata áma buä béchíbo ín discípulommaki?” ¹² Huanäi áapo enchim ä téjhuaanake, juka cuartota buëuruk jikat kátekamta béja tüteta. Huämirem ä yáanake huaka itom buänakëhui.

¹³ Bempo éntok áman sájaka ä téuhuak, juka simeta Jesústa am téjhuakä bénasi, éntokim ä yáuhuak, pájcuata bem buanakëhui.

¹⁴ Juka horata yúmak, jü Jesús jume apóstolimmak mesau vejtek. ¹⁵ Huanäi ínel ámeu jiaahua:

—¡Tepane íkai pájcuata enchimmak bua péiyay, ketune kee jiokot nee yáahuayo! ¹⁶ Bueítukne ínel enchimmeu jiaahua, kanne júchi pájcuapo jibuänake, júnakoy jübua áman Diosta chë yótaka ä kátekäpo áu ä chúpayo.

¹⁷ Huanäi juka vaasota nüka Diostau baisáusuka ínel jiaahua:

—Ikärem nüka nachä näikimte; ¹⁸ bueítukne enchimmeu ínel jiaahua, kanne júchá jínake, íkai páraj taka báhuata, júnakoy jübua áman Diosta chë yótaka ä kátekäpo äbo kóm ä yepsayo.

¹⁹ Chúkula jume páanim nüka, Diostau baisáusuka, ámecham näikimtek, ínel jíaka:

—Īri jü ín takahua enchim béchĭbo nénkitunakeme. Īkarem johua, inou enchim huáatinakē béchĭbo.

²⁰ Két jíba ánĕli, chúkula jĭbuásuka, juka vaasota nūka, ínel jíakari:

—Īri vaaso ínel jü bemelasi Diostamak nokta náu yáarime; ín ójbo guótekamtay bėjhuata jípunake, enchim béchĭbo guótekame.

²¹ 'Tē én ín mesapo ínomak aane, jü nee nénkinakemta mámmam. ²² Tua lútulay jü Diosta Ūusi jíba huéesime juka áa bétana náikiarita jíapo ámani; ĩtē tepa jĭkochia huári yoreme jü bem mámpo ä tóijnakeme!

²³ Huanäi bempo emom temaj táytek, ä jábétukähui jáni hua ä nénkinakeme.

Jábeta chē yōpo tahuanakēhui

²⁴ Huanärim náu nok nássua táytek, jábeta chē yōpo tahuarianähui. ²⁵ Tē áapo ínel ámeu jiaahua:

—Jume naciónimmeu reyim tüisim buéresi emo nésaule símem béppa, éntok síme jume géntemmeu yäuchim áme béppa nésa hueme, huamerim ínel tü yóremem tíiya. ²⁶ Tē eme kaa junĕli emo nūnake. Ál-la hua chē yōpo áu jípureme, usi jübua yōtu sáyhuamta bénasi áu érianake; hua nésa hueme éntok, két sáyhuamta bénasi áu érianake. ²⁷ Bueítuk, ¿jábesu jü chē yōrihuame, hua mesau yejteka jíbuáme, o buáhuamta áu totojame? ¿Jachu kaa lütüriapo ájaria hua mesau kátekame? Tē ínapo enchim násuk aane, hua sáyhuamta bénasi.

²⁸ 'Eme ámĕria huame jíba ínomak aneme, huam jĭkot máchiraata inou sikäpo. ²⁹ Ínapone ínĕli enchim ä mákka, juka rey nésaute enchim jípunakēhui, ín Átchay nee ä mákakä bénasi, ³⁰ enchim huam ín mesapo ínomak jíbuanakē béchĭbo éntok ínomak jĭnakē béchĭbo ín rey-taka nésa huemo, éntok huam yōrisi machiku joteka jume dooce Israelta üusimmet yeu kat-riammet nokta enchim chúpanakē béchĭbo.

Jesús, Perota kaa ä täya tía bétana nookak (Mt. 26:31-35; Mr. 14:27-31; Jn. 13:36-38)

³¹ Ínel két jiaahuak jü Señor:

—¡Símon, Símon, áachē suuhua! Jü Satanás enchim áula, tirĭkom yoohuä bénasi naa múksi enchim emo bít ĩaaka; ³² tē ínapo enchi nok-riak Diosta em sálĕu kaa émou bĭnakē béchĭbo. Empo éntok nóttekátek, jume émomak huéerimmeu nooka, óusi am éenakē béchĭbo.

³³ Peero éntok ínel áu jiaahua:

—Señor, huittine eiya cárceliu ín huéenakë béchïbo, éntok émomak ín muknakë béchïbo.

³⁴ Jesús éntok ínel áu jiaahua:

—Peero, émoune ínen jiaahua, éni kee juka tótorörata kusey, baisë kaa nee emo täya tíanake.

Jesústau jiokot máchira áu yúmase

³⁵ Huanäi jü Jesús am temajek:

—Júnak nee enchim yeu jaaseko kaa morraaleka, kaa tómeke, éntok kaa bochaka, ¿jachu jita enchimmeu bëka?

Bempo ínel au jiaahuak:

—Kaita.

³⁶ Huanäi ínel ámeu jiaahua:

—Të én ál-lem hua morraalim jípureme am huérianake, éntok juka tómi bóosata; hua kaa ejparam jípureme ä kapam nénkaka am jinnunake. ³⁷ Bueítukne ínel enchimmeu jiaahua, inot chúpatunake hua jiojteri ínen jíame: “Jume juëna yórememmak näikiahuak.” Bueítuk síme hua ino bétana jiojteri chúpanake.

³⁸ Huanäi bempo ínel jiaahuak:

—Señor, ímï guoy ejparam óorek.

Huanäi áapo ínel ámeu jiaahua:

—Júmемak türi.

Jesús Getsemanípo oraciónta yáuhuak

(Mt. 26:36-46; Mr. 14:32-42)

³⁹ Huanäi Jesús Oliivo káuta kátekäu bíchaa siika, jíba ä aánë bénasi. Jume ä discípulom éntok ä guojaasek.

⁴⁰ Áman yepsaka ínel ámeu jiaahua:

—Diostahuem oraciompo nooka, kaa jum jiobilahuápo huet béchïbo.

⁴¹ Huanäi Jesús ili mékka bíchaa siika, tétata jímä bëmu. Huanäi tónommia kíkteka, Diostau oraciompo nookak, ⁴² ínel jákari:

—In Átchay, empo ínel íáteko, ímëi báam kókosi ín innénakeu, nechë ä táktiria kaa ín am jínakë béchïbo. Të kaa ín ä huáatiápo ámantunake, ál-la em ä huáatiápo ámani.

⁴³ Huanäi ángel áu yeu machiak téhueka bétana, úttiata ä mák báreka. ⁴⁴ Huanäi tüisi jiokot aneka, chëhuasu úttiaka Diostau oraciompo nookay. Huanäi jü ä báarútti kía ójbo ténasi chákteka buíau tájti kóm huáttey.

⁴⁵ Huanäi Diostau oraciompo noksuka kíkteka, ä discípulommeu bíchaa siika. Huanäi kócheme téuhuak, bueítuk kaa al-leerimmea yetem ámet huéchilatukay.

⁴⁶ Huanäi ínel ámeu jiaahua:

—¿Jatchiakasem kótche? Jotekem, Diostau oraciompo nooka huaka enchim jioptua báaremta kaa enchim ä yúmanakë béchibo.

Jesús pereesotaka núk sáahuak

(Mt. 26:47-56; Mr. 14:43-50; Jn. 18:2-11)

⁴⁷ Jesús ketune nookay, juka genteta juebenak áma yájako. Huä Judas ti téhuakame, jume dooce ä disciipulommak näikiatukaihui, ámepat huéiyey. Huanäi Jesúsau rúkteka ä besiito bábarek.

⁴⁸ Huanäi Jesús ínel áu jiaahua:

—Empo Judas, ¿jache besiitoy ä nénka, juka Yoremta Üusi?

⁴⁹ Jume áamak aneme juka huée báaremta bíchaka, áu ínel jiaahua:

—Señor, ¿jachute ejparammea kókosi am yáanake?

⁵⁰ Huanäi huépülaka juka tiöpopo chë nésahuemta sáhuëu mámákoka nákam báta bétana huéeme ä chúktiriak. ⁵¹ Huanäi Jesús am yómmiaka ínel ámeu jiaahua:

—Akem am tójja, béjja.

Huanäi Jesús hua náka chúktiahuakamtat mámtaka ä tütek. ⁵² Huanäi Jesús jume tiöpopo nésahuemmeu éntok tiöpota suayammeu yäuchimmeu, éntok ou yoiyöturim pueblou yeu púarimmeu, áman ä nübokammeu ínel jiaahua:

—¿Nee lak-rontukä bénasi eme ejparaka éntok kúkutaka inou yeu sájjak? ⁵³ Huam tiöpopo chíkti táapone enchim-mak aaney. Kía júnem inou kaa mám rútkteka nee jaatiak. Të ikäi horata, eme ä áttiak; jü kaa máchiraa nésahue.

Jü Peero juka Jesússta báisi kaa áu ä täya tíya

(Mt. 26:57-58, 69-75; Mr. 14:53-54, 66-72; Jn. 18:12-18, 25-27)

⁵⁴ Huanärim Jesússta pereesoteka, ä núk sájjak, jü tiöpopo chë nésahuemta jóau bíchaa. Peero éntok mékkäriat ä guojaasey. ⁵⁵ Huanäi jume sontarom tebat násuk náaka, nate chíkola áma jotek. Peero éntok két áme násuk yejtek. ⁵⁶ Të senu jámut jóapo sáyhuame, Perota tájimmeu kátekamta bíchaka, ínel jiaahua:

—Ï yoreme két áamak aaney.

⁵⁷ Të áapo “ëe” ti áu jiaahua:

—Empo jámmut, kannä täya.

⁵⁸ Chúkula júchi senu ä bíchaka ínel jiaahua:

—Émpë két ámemak joome.

Të Peero ínel jiaahua:

—Ómme, ínapo kaa ájaria.

⁵⁹ Jíba tua senu horata simsuko, tábuika kət áu ä täya tíaka nookak, ínel jíaka:

—Tua lütüriapo íri kət áamak aaney, bueítuk Galiléapo joome.

⁶⁰ Huanäi Peero ínel jiaahua:

—Ómme, kanne jüneiya jita em nokähui.

Huárit cháka, ketune áapörík nokaysu, jü tótoröra kukusek. ⁶¹ Huanäi jü Señor kúakteka juka Perotat suuhuak. Huanäi jü Peero jü Señorta áu nokakáubeu huahuaatek, ínel áu ä jíakähui: “Kee juka tótorörata kusey, baisé kaa nee emo täya tíanake.” ⁶² Huanäi jü Peero pákun yeu sika tüisi siroksi buaanak.

Jesús bépsuhuak éntok buere áusuhuak
(Mt. 26:67-68; Mr. 14:65)

⁶³ Jume yoremem Jesústa suayame tüisim ä junneriay, éntokim ä bébbay. ⁶⁴ Éntokim ä puj súmaka, pújbachä bébbay. Huanärim ä nátemajey, ínel áu jíakari:

—Aké ä seetaroa, ¿jábese enchi bébba?

⁶⁵ Éntok huatek búrukim juénasi ä pújbapo áa bétana nookak.

Jesús judíom yáurau yeu tóijhuak
(Mt. 26:59-66; Mr. 14:55-64; Jn. 18:19-24)

⁶⁶ Yeu matchukim emo náu núnnuk, jume ou yoiyöturim judíom pueblopo yeu púari, jume tíöpopo nésahueme, éntok jume leyta am mamajtíame. Huanärim juka Jesústa bem bíchäpo yeu tójjak. Huanärim ä temajek:

⁶⁷ —Ítomé téjhua, ¿empo ájaria jü Cristo?

Áapo éntok ínel am yómmiak:

—Jeehui ti nee jíay junne, kaibem nee súalnake.

⁶⁸ Enchimeu nee nátemay junne, kaibem nee yómmianake, éntokem kaibu nee búttianake. ⁶⁹ Tē én naateka jü Yoremta Ūusi juka Diosta símeme béppa úttiakame bátam bétana yejtenake.

⁷⁰ Huanäi sep síme ä nátemajek:

—¿Huanäi empo jü tua Diosta Ūusi?

Huanäi Jesús ínel ámeu jiaahua:

—Eme lütüriapo nee ájariä tíiya.

⁷¹ Huanäi bempo ínel jiaahua:

—¿Jíta béchibosute testiigom huáatia? Ítapote ä tempo ä jíkkajak.

23

*Jesús Pilatotau yeu tóijhuak**(Mt. 27:1-2, 11-14; Mr. 15:1-5; Jn. 18:28-38)*

¹ Huanäi jü génte juebénaka áu tóboktiaka, Jesústam Pilatotau núk sájjak. ² Huanärim ä nätua táytek, ínel jíaka:

—Íkáite téula, juka naciónta tábuiasi majtiamta. Rey Césarta kaa impuestom mák nésahue. Áapo Cristopo áu nanáikia; junéli éntok áu rey tíiya.

³ Huanäi jü Pilato ä temajek, ínel jíaka:

—¿Jachë empo jume Israelpo judíommeu Rey?

Huanäi Jesús ä yómmiak:

—Empo lütüriapo ínel jiaahua.

⁴ Huanäi Pilato ínel ámeu jiaahua jume tiöpopo nésahuemmehui, éntok jume géntemmehui:

—Kaitane juénak át téuhua, i yoremtachi.

⁵ Të bempo chë úttiata johuay, ínel jíaka:

—Juka genteta síme Judea buiärapo jometa áu tóboktitua jü ä majtiäubeyi. Jum Galiléa buiärapo naateka, éntok jíba ä josimey, äbo tájti.

Jesús rey Heroodestau yeu tóijhuak

⁶ Huanäi jü Pilato, Galiléa buiärapo ti jíayhuamta jíkkajaka, nátemajek:

—¿Jachu i yoreme Galileo?

⁷ Huanäi jeehui ti áu jiaihuak, Heroodesta nésahuempo joome. Huanäi Heroodestau ä bíttuak. Huámechi taahuarimmet éntok jü Herodes buere joära Jerusalémpo aaney. ⁸ Herodes juka Jesústa bíchaka, tüisi al-leaka taahuak. Bínhua naateka ä bít péiyay. Yún jita áa bétana jíkkaij-latukay, éntok kaa jaibu johuamta ä bíchäpo ä yáanakeu ä bít péiyay. ⁹ Juebénasi ä temajek, të Jesús kaa ä nok yómmiak. ¹⁰ Ámam aaney, két jume tiöpopo tékiakammeu nésahueme éntok judíom ley am mamajtíame. Katim chúktemta nokaka ä nátuay. ¹¹ Huanäi jü Herodes éntok jume ä sontarohuam kía kaitäpo ä bít táytek. Huanärim ä junneria báreka reyta bénasi ä sánkotuak, béj-remta éntok ujyorik. Huanäi jü Herodes júchi jü Pilatotau ä bíttuak. ¹² Huanärim náu türi táytek Pilato éntok Herodes huäri taahuarit naateka; bueituk bannaatakam kaa náu türiakay, náhuim öomtilatukay.

*Jesústat chúppuk, jü noki ä muknakëhui**(Mt. 27:15-26; Mr. 15:6-15; Jn. 18:39-19:16)*

¹³ Huanäi jü Pilato jume tiöpopo tékiakammeu yäuchim náu núnuka, éntok huate yäuraata, éntok juka genteta, ¹⁴ ínel ámeu jiaahua:

—Eme ikä yoremta inou nüpak, genteta áu ä tóboktituä tíaka; tè ínapo búrusine ä temajek enchim jikkajäpo; béjem jüneiya kaitane juénak át téuhuak, enchim áa bétana ä nátuähui. ¹⁵ Éntok Herodes junne, kíalíku itou ä bíttuak. Béjem ä bitcha; kaita béttesi yáala, juka nokta mukiapo át chúpanakë béchibo. ¹⁶ Anä bemmuchateboka ä búttia báare.

¹⁷ Jü Pilato jum pajko táapo huépul pereesota butbúttiay, jíba bem ä boojoriapo bénasi. ¹⁸ Tè síme jü génte senu huéchiapo huépülay bénasi jijjak, ínel jíakari:

—¡Päkunem yeu ä huéria júkari, áman ä më béchibo!
¡Barrabásta éntoke itou ä búttiatebo!

¹⁹ Íri cárcelpo jípuhuay. Yäurata béj-reka huatemmak áu tóboktialatukay jum pueblopo; senuk éntok két mēlatukay. Huári béchibo páttiatukay. ²⁰ Jü Pilato juka Jesústa búttiatebo báreka, júchi ámeu nookak, ²¹ tè bempo júchi chē kusisi chay táytek, ínel jíakari:

—¡Kúrusichem ä popontebo! ¡Kúrusichem ä popontebo!

²² Bájikum huépo, jü Pilato júchi ínel ámeu jiaahua:

—¿Jatchiaka jita juénaksu yáala? Ínapo kaita át téula mukiapo nokta át chúpnakë béchibo. Anä bemmuchateboka ä búttianake.

²³ Tè bempo jíba júchi chē kusisi chay táytek, kúrusit ä popon nésahueka. Huanäi jü bem jiahuia éntok jume tiöpopo chē nésahueme jiahuia, akim ä yúyüuk. ²⁴ Huanäi béja jü Pilato nokta át chúppak, ä mëna béchibo bempörim ä aahuäpo ámani. ²⁵ Huanäi béja ä búttiak, juka yäurata béj-reka huatemmak áu tóboktiakäuta, éntok senuk mēlataka cárcelpo yéchatukäuta. Jesústa éntok bem mámpo yétchak, bem ä yáa bárëpo áman ä yáa íaka.

Jesústa kúrusit poponhuakä ä mukukähui

(Mt. 27:32-44; Mr. 15:21-32; Jn. 19:17-27)

²⁶ Jukam Jesústa huériaka kúrusichä poponboka, senu yoremtam buíssek, Cirene buiärapo jometa Símon téamta, huasa bétana huémta. Huanärim juka kúrujta ä püaktituaka, Jesústa sáú ä huériutuay.

²⁷ Huanäi génte tüisi búruka pueblopo jometaka áa sáú kaatey, éntok jáamuchim ä buanria sákame, éntokim ä sirok-riay. ²⁸ Tè Jesús ámeu kúakteka ínel ámeu jiaahua:

—Jerusalémpo malariam, katem ino béchibo buaana, ál-lem enchim béchibo buaana, éntok enchim üsim

béchibo. ²⁹ Bueituk taahuari yúmanake, ínel ji-aunähui: “Al-leenakemme, jume kaa asoame éntok jume jauhuey júne kaa asoalame, jume kaabeta chítuakame.”

³⁰ Huanärim káhuimmeu ínel jiau táytinake: “¡Ito béppem huátte!” Jume ili júya káhuimmeu éntok: “¡Itomem éssó!”

³¹ Bueituk jü kúta síarita íneli joatek, ¿jítasum áu yáanake jáni jü kúta huakiahui?

³² Guoy juëna yórememim huériay kétchi, Jesústa béucham mëboka. ³³ Áman mukila kóba káhuí téau yájakam juka Jesústa kúrusit poponak, éntok huame guoy juëna yóremem áa béuchi, huépülak ä bátam bétana, senuk éntok ä míköri bétana. ³⁴ Huanäi Jesús ínel jiaahua:

—In Átchay, Akë am jiokore, bueitukim kaa jüneiya jita bem joähui.

Jume sontarom éntok, juka Jesústa sánko náikimtek. Huanäi náhuim ä játek. ³⁵ Jü génte éntok ä bitchay, éntok jume kobanarom júne két ä junneriay, ínel jíakari:

—Jume huatem jínëuk. Én éntok éläpo áu jínëunake, áapo tua jü Cristotuko, jü Diosta yeu púari.

³⁶ Jume sontarom júne ä junneriaka áu rúkteka, bää chibuta ä jítuay, ³⁷ ínel áu jíaka:

—Empo judíommeu reytuk, emoë jínëu.

³⁸ Jü jíofteri éntok ä kóba béppa yáatukay. Griego nokpo jíofteritukay, latínpo éntok hebreopo, ínel jíaka: “Íri ájaria jü judíommeu Rey.”

³⁹ Senu juëna yoreme áabeu chäkame ä junneria ji-aahuay, ínel jíaka:

—Empo jü Cristotukätekë emo jínëu, éntok itom kétchi.

⁴⁰ Të jü senu áu omteka ínel áu jiaahua jü senukuhui:

—¿Jachë kaa Diosta májhue, empo két jíba alë bénasi jiokot machisi nokta emót chúpilatuk junne? ⁴¹ Lutüriapote ítapo ä ínnëa, juka tüisi itou johuamta. Kaa tühuatate mabeta juka itom yáakä béchibo; të ì yoreme kaita juënak yáala.

⁴² Huanäi Jesústau ínel jiaahua:

—Inohuë huáate, béja reytaka äbo yepsäteko.

⁴³ Jesús éntok ínel ä yómmiak:

—Lütüriapone ínel émou jiaahua, enë sep ínomak an-nake, áman paraísopo.

Jesús muukuk

(Mt. 27:45-56; Mr. 15:33-41; Jn. 19:28-30)

⁴⁴ Jíba tua béja lúl-la kátekay. Huanäi sime ániat kaa machika taahuak, bájim jiäu tájti. ⁴⁵ Huanäi jü tää kaa machisi taahuak. Jum tiöpopo éntok, jü cortina násuk

áman síutek. ⁴⁶ Huanäi Jesús tüisi kusisi cháchayek, ínel jíaka:

—In Átchay, em mámpone juka ín espíritu yétcha.
Ínëli jiausuka muukuk.

⁴⁷ Huanäi hua romapo sontaro yäut íkái bíchaka, Diosta úttileka taahuak, ínel jíaka:

—Lútüriapo ì yoreme lútüla jíapsihamta jípurey.

⁴⁸ Síme jü génte juebena áma aneihui, íkái ínëli huémta bíchakame, táhuit emo chónaka sájjak. ⁴⁹ Tè síme jume Jesústa täyáhuim, éntok jume jáamuchim Galiléau naateka áamak kateihuim, mékkáariat tahuaka ä bitchak, juka huémta.

Jesús máahuak

(Mt. 27:57-61; Mr. 15:42-47; Jn. 19:38-42)

⁵⁰ Senu yoreme áma aaney, tü yöremtaka éntok lútüla jíápsaka, José tí téhuaka, jum pueblo Arimateapo jometaka, Judea buiärapo. Áapo jum judíom buere yäurapo tékiakay.

⁵¹ Íri két juka Diosta reytaka ä nésaunakeu boobíchaihuiy. Kaa ámebeu ä türey, juka jita benak Jesústau am yáakähui.

⁵² Pilatotau sika Jesústa takahua áu aahuak. ⁵³ Kúrusit kóm ä yéchaka, sábanampo ä bëtiak. Huanäi téta guójöria bemelapo étapopo ä óorek; kaabe áma jee órehuay.

⁵⁴ Huäri taahuarit síme huéchiapo órehuay, buéituk jü jimyóre taahuari abe naatey.

⁵⁵ Jume jáamuchim Jesústamak áma yáij-latukaïhuim Galiléa bétana, ámanim sájaka ä bitchak, jum téta guójöriapo ä maahuakäpo; éntokim át suuhuak, ják ä tekhuakähui juka ä takahua. ⁵⁶ Huanärim bem joau nótteka, yünim jita musäla jubak yáuhuak, éntok unhuentom. Huanärim jimyore taahuapo jimyoorek, Diosta leyta ä jíapo bénasi.

24

Jesústa mukilatata ä jíabitekähui

(Mt. 28:1-10; Mr. 16:1-8; Jn. 20:1-10)

¹ Lominko taahuata yúmak, kethueysu, jume jáamuchim ä maahuakäpo yájjak, juka báata musälam jubak huériaka bem yáakähui. Huate jáamuchim éntok, ámemak kaatey.

² Huanärim juka téta guójöriata étaפורita téuhuak. Jü téta ái páttiari sékána órekamtam bitchak. ³ Huanärim áman kimuka, juka Señor Jesústa takahua kaa áma téuhuak.

⁴ Guómtilamtakam kaachin an máchiakay. Huanärim guoy yoremem bitchak, áme náapo jábuekame bélojkok

sánkokame. ⁵ Bempo májhueka, buíau tájti kóm müla chätuk. Huanärim ínel ámeu jiaahuak, jume yoremem:

—¿Jatchiakasem kókkolam násuk juka jíápsamta jaria?

⁶ Kaa ím aane; béja jíabitek. Áhuem huáate jita enchim-meu ä nokakähui, ketune Galiléa buiärapo aneka, ⁷ ínel jíakari: “Tepa jíba jume yoremem jujuënam mámpo tóijna jü Yoremta Üusi, éntok kúrusit mëtunake. Huanäi éntok báij taahuarim huéy mukilatata jíabitenake.”

⁸ Huanäi bempo áu huahuaatek, jü Jesústa nokibehui.

⁹ Huanäi bempo campo santo bétana nótteka, jume once apóstolimmeu símeta íkái nookak, éntok jume huatem-mehui. ¹⁰ Jume íkái nokta apóstolimmeu tójakame: jü María Magdalena, Juana, María Jacobota áiye, éntok huate jáamuchim. ¹¹ Të jume apóstolim íkái nokta kaa ä súaratukä bënasi ä ériay; kíalikum kaa am súaley.

¹² Të jü Peero yejteka, ä mäariu bíchaa búitek. Huanäi béja huáijhua kibakeka, jume sánkom bempolaim bitchak. Huanäi juka áman yeu sikamtat bíchaka, guómtilatata ä jóau bíchaa siika.

Jum Emaús böochi

(Mr. 16:12-13)

¹³ Bueítuk huäri taahuarichi, guoyika Jesústamak re-jteihuum náhuim kaatey, pueblo Emáus ti téhuaakäu bíchaa; once kilometro Jerusaléniu taahuay. ¹⁴ Juka símeta áma yeu sikamta, náhuim ä ejtejhuaasakay. ¹⁵ Júnëli náu am nok sákaysu éntok náu am nok nássuay, Jesús ámeu rúktek. Huanäi ámemak boojo táytek. ¹⁶ Të ä bíchaka, jünem kaa jüneyay ä jábétukähui, bueítuk lútüriata bem jüneríanakeu kee jee ámeu yeu machiay. ¹⁷ Huanäi ínel ámeu jiaahua:

—¿Jítasem náu ejtejhuaasime, éntok jatchiakasem siroka?

¹⁸ Jü senu ä yómmiak, Cleofas ti téhuaakame. Huanäi ínel áu jiaahua:

—¿Jachu empo jíba kaa ímí jometaka juka én ímí taahuarimmet Jerusalémpo jita yeu sikamta kaa jüneria?

¹⁹ Huanäi áapo ínel ámeu jiaahua:

—¿Jítasu áma yeu siika?

Huanärim ínel áu jiaahua:

—Jü Jesús Nazarenota bétana, bueítuk áapo senu profetatukay, tua úttiata jípureme jume jita ä joäpo éntok ä nokäpo, Diosta bíchäpo éntok síme pueblota bíchäpo; ²⁰ éntok jáchin huame tiöpopo tékiakammeu chë néshueme éntok itom yäuram nokta át chúppak, ä mënä

bétana kúrusichä poponteboka. ²¹ Ítapo ä boobíchaihui, áapörík juka Israelta jínëunakëhui. Ëni iäri béppa, béja báij taahuarim huéiye, iri simlataka. ²² Të két jume huate jáamuchim ito násuk aneme két itom guómtiak, bueítuk marikaroapom ä maahuakäu nóitek. ²³ Huanärim éntok juka ä takahua kaa áma téaka, itou yájaka itom ejtejhuariak, Diosta ángelesim bénom emo bíchak tíaka. Ímëi éntok Jesústa jiapsä tíiya. ²⁴ Jume huate itomak joome áman nóitek, jum campo santohui, ä maahuakäpo. Huanärim jume jáamuchim jáakäpo áman emo ä bíchak tíiya, tërim áapörík kaa bitchak.

²⁵ Huanäi áapo ínel ámeu jiaahua:

—¡Tepem kaitat suuhua, éntokem kara jita súale enchim jiápsipo, símëta jume profëetam nokakähui! ²⁶ ¿Jachu kaa junëli kókosi áu ä huéenakeu úttiatakay jáni jü Cristotahui, kee jee lóoriau ä kibakeyo?

²⁷ Huanäi béja juka jiojteta áa bétana nokamta ámeu nok táytek, Moiséjta librompo naateka jume profëetam librommeu tájti.

²⁸ Jum pueblou bem sájakäu yájaka, Jesús jíba ä böo huéria báarem ténasi ayka. ²⁹ Huanäi bempo kía úttiapo bënasi ä tahuariak, ínel jáakari:

—Itomake taahua, emo bia kúpte, jü tää béja áman huétche.

Huanäi Jesús áman kibakek, ámemak tahua báreka. ³⁰ Huanäi béja ámemak huam mesau káteka, jume páanim nüka Diosta tü eáu ámet chúppak. Huanäi am näikimteka, bempörim miikak. ³¹ Ímëri jume bem pusim étapotuk. Huanärim ä tatáyak, të áapo sep áma kaabétuk. ³² Huanärim ínel náu jiaahuay:

—¿Lútula huëpo, jachute kaa itom jiápsipo táijta bënasi ä innëay, itou ä nokayo jum böochi, éntok juka jiojteta itom ä téjhuayo?

³³ Huanäi huämi horapo jáptekam, Jerusalénihum nóttek. Huanärim jume once discípulommeu éntok jume ámemak anemmeu yájjak. ³⁴ Ímëi ínel jiaahuay:

—Jü Señor tua yö éaka jíabitek; Símontau yeu machiak.

³⁵ Jume guoyika éntok két am ejtejhuariak jita jum böot ámeu sikähui, éntok jáchin emo ä tatáyakähui, jume páanim ä näikimteko.

*Jesús jume ä discípulommeu áu yeu machiriak
(Mt. 28:16-20; Mr. 16:14-18; Jn. 20:19-23)*

³⁶ Ketune bempörim iäri bétana náu nokay, Jesús áme násuk áu yeu machiriak, ínel ámeu jíaka:

—Yánti jíapsihuame enchimmaktunake.

³⁷ Huanärim guómteka éntok májhueka, espíritutam emo bíchá bénasi éiyay. ³⁸ Të Jesús ínel ámeu jiaahua:

—¿Jatchiakem guómtila? ¿Jítasa jáni ti emo éetua? ³⁹ In mámamem bitcha, éntok ín guókkim. Ínapone ájaria. Inochem mámte, éntokem nee bitcha; bueítuk jü espíritu kaa tekhuak, éntok kaa óttak, enchim nee bíchápo bénasi.

⁴⁰ Huanäi ínel ámeu jíaka, jume mámam éntok jume guókim am bíttuak. ⁴¹ Të bempörim ketune kaa ä súalë béchïbo huame al-leerimmea éntok bem át guómtilamtukä béchïbo, ínel ámeu jiaahua:

—¿Jítem buä máchik ím jípure?

⁴² Huanärim kúchu jisobata rébbeik ä mákkak, éntok mumu sítörim. ⁴³ Huanäi am nüka, am buäka bempörim bíchápo. ⁴⁴ Huanäi ínel ámeu jiaahua:

—Íkái noktane enchimneu nookak, ketune enchimmak aneka: Símeta huaka Moiséjta leypo jïojteta ino bétana chúpnakëhui, éntok huame profetam libropo jïojteta éntok libro salmompö.

⁴⁵ Huanäi juka jüneehuamta am étaporiak, jume jïojteritat am jüneenakë béchïbo. ⁴⁶ Huanäi ínel ámeu jiaahua:

—Ínëli jïojteri: juka Cristota jïokot yáanahui, éntok ä muknakëhui, ⁴⁷ éntok áapörík téhuampo síme géntemneu ä noknä bétana, Jerusalémpo naateka, ámeu nokaka bem jíapsi kúaktinake bétana, éntok bem Dios bejrim jíokörina béchïbo. ⁴⁸ Emem íkái bit-lataka én testiigom. ⁴⁹ Áachem suuhua, ínapone enchimneu ä bíttuanake, juka ín Átchay nokaka enchimneu ä bíttua-rokakähui. Të ímem taahua, Jerusalémpo, huaka úttiata jikat bétana huémta enchim mabetäu tájti.

Jesús téhuekau jikau siika

(Mr. 16:19-20)

⁵⁰ Huanäi Jesús päkun yeu am núk siika, pueblo Betaniau bíchaa. Huanäi jikau mámteka, Diosta tü eáu ámet chúppak. ⁵¹ Huanäi Diosta tü eáu ámet chúpasuka, am tö siika. Téhuekau jikau bíchaa núk sákahuak. ⁵² Bempo chúkula ä yörisuka, Jerusaléniu nóttek, tüisi al-leaka. ⁵³ Huanärim tiöpopo jíba aaney, Diosta úttileka entok jikau ä chatchaka. Júnentunake.

Jü Evangelio San Juanta Jiojtekähui

Jü Diosta noki áu yorem yáuhuak

¹ Késam huëpo jü Noki béja aaney. İri Noki Diostamak aaney, éntok ínëli jíba Diostukay. ² İri jü késam huëpo jíba Diostamak aneihui. ³ Sime ayukamta áapo ä yáala. Kaa áapörík béchibotuk kaitatu éiyey. ⁴ Áapörikut aykay, jü jíapsihuame. Jü jíapsihuame éntok, jü yoremem jíapsita machiriame. ⁵ İri machiria tachiriata bënasi kaa machiku béete; jü kaa machiria éntok kara ä tuucha.

⁶ Senu yoreme Diosta bétana äbo bíttuataka ímï aaney, Juan ti téhuaaka. ⁷ İri machiriata bétana nok iaahuaka äbo bíttuahuak, sïmem ä súalnakë béchïbo, áapörík huämi. ⁸ Juan kaa jü machiriatukay; ál-la hua machiriata bétana ä noknakë béchïbo äbo bíttuatukay. ⁹ Huä tua lütüriapo machiria, sime yoremem machiriame, ím ániau kóm yebisisey.

¹⁰ Ímï ániapo aaney; Dios éntok íkai ániata áapörík huam ä yáuhuak. Të huame ímï ániapo joome, katim ä tatäyak. ¹¹ Ä géntemmeu yepsak; ímëi éntok, katim ä mabetak. ¹² Sime huame ä téhuam súaleme, éntok ä mabetakame, áa bétanam Diosta usiarimtaka taahua. ¹³ Ímëri katim yorem áchayhuariapo usiarim bënna, éntokim kaa ímï buíapo yoremem yeu totomtëpo bënna, éntokim kaa yorem éerim ínel éä béchïbo. Ál-lam tua Diosta bétana yeu yorem tula.

¹⁴ Éntok iri Noki áu yorem yáuhuak, éntok ito násuk jíápsak. Éntok ä loriatate bitchak, Áchayta looria huépülay Usiaritachi. Sime tua lütüria éntok tühuara át ayka. ¹⁵ Jü Juan áa bétana nookak. Chayeka ínel jiaahua:

—İri ájaria hua ínel áa bétana ín jíähui: Huä chükula ino sáu yebijnakeme, chë nésahue ino béppa, bueituk áapo béja ínopat jíápsay.

¹⁶ Éntok jü yún ä jípurëu bétana, nat béppate ä mabeta. ¹⁷ Bueituk Moiséjta huámte juka leyta mákhuak, të jü tua tühua éntok jü lütüria Jesucristota huämi, itou yepsak. ¹⁸ Jauhüey júne kaabe Diosta bil-la; ál-la hua huépul Usiari jíbba, tüisi nákhuaame, áapo itom ä täyatuala.

Juan Bautista Jesucristota bétana nookak
(Mt. 3:11-12; Mr. 1:7-8; Lc. 3:15-17)

¹⁹ İri ájaria jü Juanta nokakähui, júnak jume judíom buere joära Jerusalén bétana jume sacerdotem, éntok

leviitam áu bíttuahuako, ä temaij-iaahuaka ä jábétukaihui.

²⁰ Áapo éntok huitti nokaka, áu yeu buíssek:

—Ínapone kaa ájaria jü Cristo.

²¹ Huanärim ä temajek:

—Empo, ¿jábesäe júntuko? ¿Jachë Elías?

Huanäi Juan am yómmiak:

—Ëe, kanne Elías.

Huanärim ä temajek:

—¿Huanäisu empo hua profeeta yebijnakeme jáni?

Am yómmiaka:

—Ëe, ti ámeu jiaahua.

²² Huanärim ä temajek:

—¿Jábesäe júntuko? Itomë téjhua itom äbo sáhuekame júneetua béchïbo.

²³ Huanäi ínel jiaahua:

—Ínapone jü júya ánia bueka päriapo yeu kíkteka chayemta jáhui bénasi jiaahua: “Böotem lútulaik étapo Señorta huéenake pámani” —profeeta Isaíasta jákä bénasi.

²⁴ Jume áu bíttuahuakame éntok, pariseromtukay.

²⁵ Huanärim ä temajek, ínel jáka:

—¿Jatchiakasë júntuk batöa, empo kaa Cristotaka, éntok kaa Elíastaka, éntok kaa profeetataka?

²⁶ Juan éntok ínel am yómmiak:

—Ínapo bäammea batöa; tē enchim násuk aane, senu kaa enchim täyähui. ²⁷ İri ínel jü chúkula ino sáu yebijnakeme. Áapo ino béppa nésahue; katchanne júne áu kóm chätuka, ä bocha huíkyam búttiapo yúmala.

²⁸ İri áma yeu siika Betábarapo, Jordán bathue mayoa huáitanachi, Juanta batöaïpo.

Jesús, jü Diosta Ili Kabara

²⁹ Yokoríapo jü Juan juka Jesústa áu bíchaa huémta bitchak. Huanäi ínel jiaahuak:

—İri, ájaria jü Diosta ili Kabara, jü én ím ániapo huaka kaa tühua yáarita yore úhuaame. ³⁰ İri ájaria hua ín áa bétana ínel jákaihui: “Chúkula senu yoreme yebijnake, ino béppa chë úttiata jípureme; bueituk áapo ínopat béja jiápsay.” ³¹ Ínapone kaa ä täyay; tēne huäri béchïbo yepsak, bäammea yore batöaka Israelitammeu yeu ä machinakë béchïbo.

³² Ínel két jiaahuak, jü Juan:

—Ínapone ä bitchak, juka Espíritu Santota guókouta bénak téhueka bétana át kóm sika áa béppa tahuakamta.

³³ Ínapo kaa ä täyay; tē hua nee äbo bíttuakame bäammea ín batōnakē béchībo, huāri ínel inou jiaahuak: “Huā jābetachē Espírituta át kóm huémta bíchakātek, éntok át ä tahuako, ĩri ájāria jū Espiritu Santoy yore batōame.”

³⁴ Ínapone ä bitchak, éntokne áa bētana nooka, tua Diosta ä Üusitukā bētana.

Jume kēsampo discípulom

³⁵ Yokoríapo jū Juan júchi áma aaney, éntok guoy ä discipulohuam. ³⁶ Huanāi Juan, Jesústa huāmi ják hueramay ä bíchaka, ínel jiaahua:

—¡Juyú! ¡Īri ájāria jū Diosta ili Kabara!

³⁷ Jume guoyika Juanta majtiāhui, Jesústam jikkajaka, áa sáu sájjak. ³⁸ Huanāi Jesús amáu remteka áa sáu kateme bíchaka, ínel jiaahuak:

—¿Jítasem jaria?

Bempo éntok ínel áu jiaahua:

—Maestro, ¿jáksē jóuhuak?

³⁹ Huanāi ínel ámeu jiaahua:

—Bínem kateka ä bitcha.

Huanārim áamak sájaka ä bitchak, ják ä jóakaïpo. Huanārim áamak áma taahuak, huāri taahuarichi; bueituk kúpteka náikim ják jiaahuay.

⁴⁰ Jū Andrés, Símon Perota saila, ĩri jume guoyim násuk juka Juanta nok jikkajaka Jesústa sáu sikame. ⁴¹ Īri béja juka Símonta ä sailahua bát téuhuak. Huanāi ínel áu jiaahuak:

—Juka Mesíastate téuhuak —Cristo ti téhuaakamta.

⁴² Huanāi Andrés Símonta Jesústau tójjak. Jesús éntok ä bíchaka ínel áu jiaahua:

—Empo jū Simmom, Jonásta üusi; émpē Cefas ti téhuaanake. (Ímēi téhuam éntok Peero tim jiau báare.)

Jesús, Felipeta éntok Natanaelta núnnuk

⁴³ Yokoríapo Jesús Galiléa buiarāhui bíchaa sim báreka, Felipeta téaka ínel áu jiaahua:

—Ino sáukē huéiye.

⁴⁴ Īri Feliipe Betsaida pueblopo jometukay. Ímī kēt jometukay jū Andrés éntok Peero. ⁴⁵ Feliipe juka Natanaelta téaka ínel áu jiaahuak:

—Béjate ä téula huaka Moiséjta áa bētana huam leypo jiojtekāhui, éntok kēt huam profeetam jiojtekāpo, huaka Jesústa, Joséta üusi, Nazaretpo jometu.

⁴⁶ Natanael éntok ínel áu jiaahua:

—¿Jachu Nazaret joārapo jita túhua yeu huée máitchi?

Huanāi ínel áu jiaahua jū Feliipe:

—Äbe sika ä bitcha.

⁴⁷ Jesús éntok Natanaelta áu jëla huémta bíchaka, ínel áa bétana jiaahuak:

—Ímï aane, jü tua israelita; ï óutachi jü ára nókíchiria kaita át ayka.

⁴⁸ Natanael éntok ínel áu jiaahua:

—¿Jáchisë nee tatäyak?

Huanäi jü Jesús ínel ä yómmiak:

—Felipeta kee enchi núnuyo, chunam bétuk enchi kátekne enchi bitchak.

⁴⁹ Huanäi Natanael ínel ä yómmiak:

—Maestro, ¡émpë jü tua Diosta Üusi! ¡Émpë jü israelita-mmeu Rey!

⁵⁰ Jesús éntok ínel ä yómmiak:

—¿Jachë kíal chunam bétuk enchi kátekne enchi bitchak ti nee emou jíakä béchïbo nee súale? Én éntoke huatek chë íäri béppa machik junne bínnake.

⁵¹ Jesús két ínel au jiaahuak:

—Lütüriapone enchimneu ínel jiaahua: Én naateka téhuekatem áu étapomta bínnake, Diosta ángelesim Yoremta Üusi béppa kóm kateme, éntok áa béppa jikau kateme.

2

Jü bóoda Caná Galiléa buiärapo

¹ Báij taahuarim huéy, pueblo Caná Galiléa buiärapo boodatukay. Jü Jesústa áiye két áma aaney. ² Jesús éntok ä discípulom, kéchim áman núnuritukay, jum boodahui.

³ Juka vinota lütek, Jesústa áiye ínel áu jiaahuak:

—Kaitam vinota jípure.

⁴ Jesús ínel ä yómmiak:

—¿Jítasë ínomak jípure jámmut? Ketune kee jee yuuma, jü ín hora.

⁵ Ä áyehua éntok ínel ámeu jiaahua, huame áma sáyhuammehui:

—Símetem áapörík enchim yáa sáhuëu yáuhua.

⁶ Huämi éntok búsan téta sótörim báam béchïbo áma mánekay, bem ä boojoriapo bénasi, báam áma jípureka, jume judíom bem sáyhuakä pámani emo bábaksiahuäpo. Huämi huépul sótöpo ochenta o cien litrom báam áma bekiakay. ⁷ Jesús ínel ámeu jiaahua:

—Ímëi sótörimem báammea tápunia.

Huanärim jikau tájti am tápuniak. ⁸ Huanäi ínel ámeu jiaahua:

—Ílkkikem nüka, jü áma nésahuemtau am huéria.

Huanärim áu am tójjak. ⁹ Huä áma nésahueme éntok, jume báam vinosi ayulame jihueka ä tütürek, kaa jünéaka jákun ä nütukaihui. Të jume áma sáyhuame ál-la jüneiyay, jume báam jákun bem nükaihui. Huanäi juka jubemta núnuteboka, ¹⁰ ínel áu jiaahua:

—Sime yoremem juka vino türik bácham jíjtua; chúkula béja yünam jilatuk, huaka kaa tua türik am jíjtua. Të empo huaka vino chë türik ërialatukay, én tájti.

¹¹ Jesús ímei señaalim bát huéeme yáuhuak, jum Caná Galiléapo, éntok yeu ä machiriak juka chë yörisi machik át ayukáhui. Huanäi huame ä disciipulom ä súaleka taahuak.

¹² Chúkulam Capernaum pueblou kóm sájjak, Jesús éntok ä áyehua, ä sailahuam, éntok ä disciipulohuam. Huämirim kaa jaiki táapo áma aane.

*Jesús tiöpopo jita nénkiriom yeu béebak
(Mt. 21:12-13; Mr. 11:15-18; Lc. 19:45-46)*

¹³ Jü taahuari abe yuumay, pájcuá téamta béchibo, judíom boojoriáhui. Huanäi Jesús buere joära Jerusaléniu jikau siika. ¹⁴ Huanäi jum buere tiöpou kibakeka, jume buéyesim áma nénenkame téuhuak, éntok kabaram, éntok guókohuim, éntok jume tómita nanakuliaka áma jokame. ¹⁵ Huanäi huiteri jíbebiata yáaka, tiöpopo simem yeu béebak, bem kabarammaki, éntok bem buéyesimmaki. Jume tómita áma nakuliame chíbela am guötiriak; mesam éntok chíbela tátabek. ¹⁶ Huanäi jume guókohuim nénkammeu ínel jiaahua:

—Íkãrem mékka huéria, éntokem ín Áchay kári kaa mercado káapo jípure!

¹⁷ Huanäi ä disciipulom jiojtetau huáhuaatek, ínel ä jiäpo: “Em káari ín yörë béchibo ín jiápsipo nee sasábuania.”

¹⁸ Huanäi jume judíom ä yómmiak ínel áu jiaka:

—¿Jíta señaaltasë itom bíttua, íkã em joä béchibo?

¹⁹ Jesús éntok ínel am yómmiak:

—Íkãi tiöpotem mójaktia; huanäine báij taahuata huéy júchi ä tóboktianake.

²⁰ Huanäi jume judíom yauchim ínel áu jiaahua:

—Cuarenta áma búsan huásuktiriapo yáari ïri tiöpo; ¿empo éntok báij táapo emo ä tóboktianake tíiya?

²¹ Të áapo ä takaahua tiöpo bétana nokaka ínel jiaahuay.

²² Huäri béchibo jume kókkolam násuk ä jíabitek, jume ä disciipulom áu huáhuaatek, íkãra nokakáihui. Huanärim juka jiojteta súaleka taahuak, éntok Jesússta nokakáihui.

Jesús sime yoremem jíapsi jüneria

²³ Jesús Jerusalémpo aneka, judíom kabara jísobahuakä papajköpo. Huanärim juebénaka ä téhuam súsualeka taahuak, huame señaalim ä joay ä bíchaka. ²⁴ Të Jesús kaa tua am súaleka taahuak, bueïtuk simem jiápsipo jüneriay, ²⁵ éntok kaabeta ä téjhuaanakeu boobíchaihui, jume yoremem bétana; bueïtuk áapo jüneiyay yoremta jiápsipo jita ayukähui.

3

Jesús éntok Nicodemo

¹ Senu yoreme pariserom násuk aaney, Nicodemo ti téhuaaka. Ìri chë yörihuay, jume judíom násuku. ² Ìri tukaapo Jesústau yepsak. Huanäi ínel áu jiaahua:

—Maestro, jüneate Diosta bétana em äbo yebij-latukähui; bueïtuk kaabe ímëi señaalim em joäu ára johua, kaa Diosta áamaktuko.

³ Jesús éntok ä yómmiaka ínel áu jiaahua:

—Tua lütüriapone ínel emou jiaahua, huä kaa bemélasí yeu yoremtukame, téhuekapo rey néosaurita kaa bínnake.

⁴ Nicodemo éntok ínel áu jiaahua:

—¿Jáchisen jü yoreme yótaka júchi ára yeu tómté? ¿Jachu júchi ä áye tómpo ára kibake jáni? ¿Júchi yeu ä yoremtunakë béchíbo?

⁵ Jesús ínel ä yómmiak:

—Tua lütüriapone ínel emou jiaahua, kía jábe junne báapo éntok Espíritu Santota bétana kaa yeu yóremtukátek, téhuekapo rey néauripo kaibu áman kibaknake. ⁶ Yoremta bétana yeu yoremtulame yoreme; të Espíritu Santota bétana yeu yoremtukame éntok espíritu.

⁷ Katë át emo guómtia ínel nee emou jákã béchíbo: “Úttea júchi bemélasí enchi yeu yóremtunakëhui.” ⁸ Jü jeka ä huée bárëu bíchaa huéiye. Ä jáhuitë jíkkaja. Të jákübo ä huëu, éntok jákun bíchaa ä huëu kaibute jüneenake. Ilë bénamme, síme huame Diosta bétana Espíritupo yeu yoremtulame.

⁹ Nicodemo éntok ínel ä yómmiak:

—¿Jáchisu ìri ára yáatu?

¹⁰ Jesús éntok ínel áu jiaahua:

—¿Jachë empo, israelitam mamajtiaka, íkã kaa täya?

¹¹ Tua lütüriapone ínel emou jiaahua: Juka itom täyáute ettejhua, éntok huaka itom bíchakäu bétanate enchimneu nooka; të íkã itom enchimneu nokäu, katem ä súale.

¹² Eme juka ímí buíapo ayukamta bétana nee enchimneu nokayo, katem nee súale. ¿Jáchisu jüntukem ä súalnake

jäni, huaka téhueka bétana huémta nee enchimneu nokayo?

¹³ 'Kaabe téhuekau jikau simla, hua téhueka bétana äbo kóm yebij-lame jibba, hua Yoremta Üusi äbo bittuari, áman téhuekapo kátekame. ¹⁴ Jáchin juka Moiséjta mékka ánia see päriapo sisiguok bakotta ä tóboktiakä bénasi, junéli úttea, juka Yoremta Üusi tóboktiatunähui, ¹⁵ bueituk simetaka ä súalekame, katim emo tárunake; ál-lam yü jíapsihumta jipunake.

Dios síme genteta ániat jíapsame nákke

¹⁶ 'Dios, jume ímí ániapo jíapsame úttesi am nákeka, huépülak jiba Üuseka síme genteta mámpo ä tójjak, bueituk jábetaka junne ä súualekame kaa muknake, ál-la jíbapo béchibo jíapsinake. ¹⁷ Dios ä Üusihua ániau kóm bíttuak, huame ániat jíapsammet kaa béttesi nokta ámet ä chúpánaké béchibo, jume bem Dios berjim am jiokörinaké béchibo áapörík huämi.

¹⁸ 'Huä áapörík súaleme kaa noki béttesi át chúpila; të hua kaa ä súaleme, béja noki béttesi át chúpila, bueituk Diosta huépül Üusi téhuam kaa ä súalekä béchibo. ¹⁹ Iäri béchibo jü noki béttesi yorememmet chúpári, bueituk jü machiria ím ániau kóm yepsak; të huame yoremem huaka kaa máchiraata chë türeka taahuak, bueituk huaka bem joäu kaa türi béchibo. ²⁰ Bueituk síme huame kaa tühuata joame juka machiriata kaa türe, éntokim machiriau kaa ruk-rukte, juka bem joäbet kaabeta béttesi ámet ä nok íaaka. ²¹ Të hua lütüriata joame machiriatau rúkte, bueituk huaka ä joäu ä jüneriatunaké béchibo, Diosta bétana ä huéhui.

Jü jubemta amigo

²² Íkäi noksuka, Jesús jume ä discípulommak Judea buiärau yepsak. Huanäi ámemak aneka batöay. ²³ Juan két jum Enón ti téhuaakapo batöay, Salim ti téhuaakä náapo, bueituk huämi bäam büruakay. Huanäi jü génte áu yájaka batöhuay. ²⁴ Bueituk jü Juan ketune kee peresotehuay.

²⁵ Huanärim náu nok nássuak, Juanta discípulom éntok jume judíom, emo bábaksiahua bojóriahua bétana.

²⁶ Huanärim Juantau yájaka ínel áu jiaahua:

—Maestro, hua Jordán bathue huáyтана émomak aneihui, hua áa bétana em itou nokakähui, batöa éntok síme áu yájja.

²⁷ Huanäi Juan ínel am yómmiak:

—Jü yoreme kaita ára mabeta, kaa Diosta bétana ä máktuko. ²⁸ Emem nee jíkkajak ínel nee jíako: Ínapone

kaa ájaria jü Cristo yebijnakeme, ál-lane ápat hue ñaahuaka äbo bíttuari. ²⁹ Huä jubekame ä jubi jíba jípunake, të hua jubekamta amigo ä chákäku huéeka ä nok jikkajame tüisi al-leaka tahuanake, ä noki jikkajako; ánëli két jü ín al-leäu béja chúpila. ³⁰ Áapo jikau bíchaa huéenake, ä yörihuäpo; ínapo éntokne kóm bíchaa huéenake.

Jü jikat bétana äbo yebij-lame

³¹ 'Huä jikat bétana äbo yebij-lame sëmëm béppa nésahue. Huä buíapo joome éntok buíyya, éntok jíba ím buíapo ayukamta bétana nooka. Huä téeka bétana huéeme sëmëm béppa nésahue. ³² Huaka ä bíchakäu éntok ä jikkajakäu bétana nooka, të kaabe ä nokakäu súale. ³³ Huä ä nokihua súaleme, ñri juka Diosta noki lütüria tíiya. ³⁴ Bueítuk hua Diosta äbo bíttuakäu Diosta noki nooka; Dios éntok juka Espírituta kaabeta ámpolsi ä mákka. ³⁵ Jü ín Átchay juka ä Üusi nákke, éntok sime ayukamta ä mámpo tóij-la. ³⁶ Jü ä Üusi súaleme jíbapo béchïbo jíapsihuamta jípure; të jü Diosta Üusi kaa súal báareme kaibu huaka jíapsihuamta jájamnake, ál-la hua Diosta ómtira jíba áa bépatunake.

4

Jesús éntok jü jámmut samaritana

¹ Jü Señor jünëiak jume pariserom ínel jíayhuamta jikkajakañhui: Jesús chë yún am majtia éntok am batöa, Juanta béppa. ² (Të huitti nokhuäpo, Jesús kaa am batöay jíöbe, ä discípulom ál-la.) ³ Huanäi Judea buiärapo yeu siika, naa búrujti Galiléa buiärau bíchaa.

⁴ Éntok Samaria buiära páman ä huéenakeu útteatukay. ⁵ Huanäi senu pueblo Samaria buiärapo kátekame Sicar ti téhuaakäu yepsak. Ñri pueblo kaa mékka taahuay, Joséta herencia Jacobta ä mik-latukañ náapo. ⁶ Huämirim mánekay Jacobta poozom. Huanäi Jesús, boojo lottilatuka, jum pozom náapo yejtek. Abe lúl-la yejtey jëla. ⁷ Senu jámut Samariapo jometaka áma yepsak, bächiseka. Huanäi Jesús ínel áu jiaahua:

—Bäamë nee miika.

⁸ Ä discípulohuam éntok pueblou bíchaa sákalatukay, buähuamta jinnuboka.

⁹ Jü jámut samaritana éntok ínel áu jiaahua:

—¿Jáchisen empo judíotaka bäam inou nétane, nee jámut samaritanotuk junne?

(Bueituk jume judíom éntok jume samaritanom katim emo huáatia.) ¹⁰ Jesús éntok ínel ä yómmiak:

—Empo jüneäteko Diosta jita yore mák bárëu éntok jábeta báam emou nétanëhui, émpë inou am au éiyey. Huanäine baa jápsame enchi mik éiyey.

¹¹ Jü jámut éntok ínel áu jiaahua:

—Señor, jume pozom mékka kömi, éntoke kaitay yeu am huík máchi. ¿Jáksë júntuk am jípure, jume báam yore jápsituame? ¹² ¿Jachë empo chë yöturi jáni, itom áchay bát kat-riam Jacobta béppa? Ímëi pozom itom miikak, áapörík áma baa jëkähui, ä üusihuam éntok ä huakasihuam.

¹³ Jesús éntok ínel ä yómmiak:

—Kía jábe júne ímëi báam jëkame, júchi bénasi bäi muknake; ¹⁴ të hua báam ín ä miknakeu jëkame, kaibu júchi bäi muknake, ál-la huame báam ín ä miknakeu, ä jápsipom tápunika búitinake, ä yü jápsinakë béchïbo.

¹⁵ Huanäi jü jámut ínel áu jiaahua:

—Señor, júmëi báamë nee miika, kaa bäi muk béchïbo éntok kaa äbo sika yeu am huík béchïbo.

¹⁶ Huanäi Jesús ínel ä yómmiak:

—Ámanë em kuna núnuka, äbo huéiye.

¹⁷ Jü jámut éntok ínel ä yómmiak:

—Kanne kuunak.

Jesús éntok ínel áu jiaahua:

—Lütüriatë nooka, kanne kuunak ti jáka; ¹⁸ bueitukë mamnim béja kunala; juka én em jípürëu éntoke kaa kuunak. Lütüriatë nooka, ínëli jáka.

¹⁹ Huanäi jü jámut ínel áu jiaahua:

—Señor, jíbatua empo Diosta profeeta. ²⁰ Itom áchayim bát kat-riame ímï káupom Diosta yörek; eme éntok ä yöri béchïbo, Jerusalémpo ä ájariä tíiya.

²¹ Jesús éntok ínel áu jiaahua:

—Jámmut, nechë súale, taahuari yúmanake, juka Dios Áchayta enchim yörinakëhui, kaa ímï káupo, éntok kaa buere joära Jerusalémpo jíbba. ²² Eme huaka kaa enchim täyähuem yöre; itapo éntokte huaka itom täyäu yöre, bueituk jü jínëuria judíom bétana huéiye. ²³ Të taahuari yúmanake, éntok én ájaria: jume lútula huëpo Dios Áchayta yöreme, espíritupom lütüriapo ä yörinake; bueituk jü Dios Átchay junëli áu yöri íaa. ²⁴ Dios Áapo Espiritu. Jume ä yöreme, espíritupom lütüriapo ä yörinake.

²⁵ Huanäi jü jámmut ínel áu jiaahua:

—Jüneane juka Mesíasta yebijnakëhui, Cristo ti téhuaakamta. Áapo yepsak, simeta itom téjhuaanake.

²⁶ Jesús éntok ínel áu jiaahua:

—Jü Mesías ti téhuaakame, ínapone ájaria, jü émomak nokame.

²⁷ Júnëlam nokaysu, jume ä discípulom áma yájjak. Huanärim át guómtek, jámuttamak ä ettejoä tíaka. Të kaabe ä temajek: “¿Jítasë áu nátemaje?” o, “¿Jítasë áamak ettejhua?” ²⁸ Huanäi jü jámmut, ä bächia áma tö sika, pueblou bíchaa siika. Huanäi áman yepsaka, jume yoremmeu ínel jiaahua:

²⁹ —Äbem kateka ä bitcha, juka senu yoremta. ¡Bueituk simeta ín josukäu huitti nee ettejhuariak! ¿Jachu jü Cristo yebijnakeme jáni?

³⁰ Huanärim jum pueblopo yeu sájaka áu yájjak. ³¹ Jume ä discípulom éntok chë júne áu nookay, ínel jáika:

—Maestro, jibuäe.

³² Áapo éntok ínel ámeu jiaahua:

—Ínapo senu buähuamta ín buänakeu jípure, enchim kaa täyähui.

³³ Jume ä discípulom éntok ínel náu jiaahuay:

—¿Jachu jábe áu jibuä tójak jáni?

³⁴ Jesús éntok ínel ámeu jiaahuak:

—Íri ájaria jü ín buähuame: jü nee äbo bíttuakamta nésahui ín yáanakëhui, éntok ä tékil ín chúpanakëhui. ³⁵ Inëlem jijia emëe: “Ketune naiki mecham bëye, juka huajpo etta chúpnakëhui.” Të ínapo ínel enchimmeu jiaahua, jikau remtekem huasam bitcha, bueituk jü echi béja saa bíakteka jójoni. ³⁶ Jü jíchupata tóboktéame béjtuana, éntok jíbapo béchïbo jíapsihuamta ä jípunakë béchïbo náu ä tóijnake, hua echákamtamak nánancha bem al-leenakë béchïbo. ³⁷ Bueituk ímï lütüría hua noki ínel jíame: “Jü echame seenu, jü ä tóboktéame éntok, täbui.” ³⁸ Bueituk ínapo naa bëkatana enchim bíttuala, huaka kaa enchim echakäu enchim tóboktianakë béchïbo. Huate bát echaka áma tekipanauak, eme éntok bem tekipanauakäpo tühuata mabeta.

³⁹ Huämi pueblopo juebena samaritanom Jesústa súaleka taahuak, jámutta ínel jáikä béchïbo: “Simeta ín yári nee téjhuak.” ⁴⁰ Huanäi jume samaritanom áma yájaka jikot áu jiaahua, áma ámemak ä tahua sähueka. Huanäi guoy táapo áma taahuak. ⁴¹ Huanärim júchi chë júne juebénaka ä súsualek, áapörík ámeu nokakä béchïbo. ⁴² Huanärim jámuttau ínel jiaahua:

—Béjate kaa kía ínel em jíä béchïbo ä súale, bueitukte ítapo itom nákammea ä jíkkaja, éntokte jüneiya tua lútüriapo íkái ájariatukähui, jü yore jínëunakeme, jü Cristo.

Reytau tékiakamta üusi tütek, jü Jesús

⁴³ Chúkula guoy taahuarim simsuko, huämi yeu siika, Galiléa buiärau bíchaa. ⁴⁴ Bueituk Jesús áapo ínel jiaahua, juka profetata tua ä buiärapo, kaa ä yörihuä tíiya. ⁴⁵ Jume áma jomeme ä mabetak, Galiléau ä yepsako, simetaka Jerusalémpo ä yáakäu bíchaka jum pájcua taahuaripo, bueituk bempo két áman nótilatukay, jum pajkohui.

⁴⁶ Jesús júchi Caná Galiléa buiärau yepsak, huam báam ä vino yáakäpo. Senu yoreme yäurapo reytau kóba yöhue, ä üusihua tüisi kókoremta jípurey, jum pueblo Capernaumpo. ⁴⁷ Íri juka Jesústa jum Judea bétana Galiléau ä yepsak ä jíkkajaka, ä üusi mukiapo anemta ä jítto íaaka áman siika, jìokot áu jíaka. ⁴⁸ Huanäi Jesús ínel áu jiaahua:

—Katem jume señaalim éntok kaa jaibu johuamta bichátek, kaibem nee súal éiyey.

⁴⁹ Huanäi jü reytau kóba yöhue ínel áu jiaahua:

—Señor, ámanë kóm huéiye, kee ín üusi mukeyo.

⁵⁰ Jesús éntok ínel áu jiaahua:

—Bamsekë huéiye, jü em üusi béja türiak.

Huanäi jü yoreme Jesústa nokakäu súsualeka siika.

⁵¹ Jume ä sáhuëhuim áman kómä huéy, yehuim sájaka ä nánkek. Huanärim ä téjhuak, ínel áu jíaka:

—¡Béja türiak, jü em üusi!

⁵² Huanäi am temajek, ják horapo ä türi táytekähui.

—Tuuka, senu horam jíay jü táij huéchiria ä tójjak —tim áu jiaahuak.

⁵³ Huanäi jü ä áchayhua jünëiak huämi horapo juka Jesústa ínel áu jíakähui: “Em üusi béja türiak.” Huanäi ä súsualeka taahuak, áapo, éntok sime ä jóapo joomem.

⁵⁴ Jesús íkái señalta yáuhuak, guosa huëpo Judea bétana Galiléau yepsaka.

5

Jü yoreme káraktila Betesdapo joome

¹ Chúkula íkái jita simsuko jume judíom bem papajkou áma johuay. Huanäi Jesús jum buere joära Jerusaléniu jikau siika. ² Huämi Jerusalémpo, jum kabaram puerta ti téttehuakäu kaa mekka, ili baubäa áma mánnek, hebreo nokpo Betesda ti téhuaaka. Huäri éntok mamni portaalim jípurey. ³ Ímï juebena kókoreme tókay, lilipitim,

lolöim, káraktilam, jume bäam náu kuutemta boobíchaka. ⁴ Bueituk senu Diosta ángel jamak huéytuk jum baubäau kóm sisimey; huanäituk jume bäam náu kuukuutiay. Ínëli jume bäam náu kuutiahuak, jü bát áman kóm sikame türikatuk tatahuay, kía jita kökoata ä jípurë bétana junne. ⁵ Huämi éntok senu yoreme aaney, béja treinta áma guoj naiki huásukteka kökoreka. ⁶ Huanäi Jesús bökamta bíchaka, éntok jünéaka junëli béja juebena tiempota ä huériähui, ínel áu jiaahua:

—¿Jachë türi péiya?

⁷—Señor—ti ä yómmiak jü kökoreme—, kaabe jum bäau nee kóm huéria mátxi, náu am kuutiahuako. Bueituk nee áman huéyo, täbuika jáibusu inopat áman kóm sisime.

⁸ Jesús éntok ínel áu jiaahua:

—Yejteke, em át bökäü nüka huéiye.

⁹ Huanäi laütuposu jü yoreme türika taahuak, éntok áachä bökäü nüka naa huée táytek. Huäri taahuarit éntok jimyore taahuaritukay. ¹⁰ Huanäi jume judíom ínel áu jiaahua hua kökoreka türilatukähui:

—Jimyore taahuari ëni; katë ä püanampo yúmala, juka em át boböyëhui.

¹¹ Áapo éntok ínel am yómmiak:

—Huä nee tütekame, áapo ínel inou jiaahuak: “Em át böyëhuë nüka huéiye.”

¹² Huanärim ä temajek:

—¿Jábësa jüri: “Em át böyëhuë nüka huéiye”, ti emou jáakame?

¹³ Jü türialame éntok kaa jüneiyay ä jábétukaihui, bueituk Jesús jume géntem áma aneme tö sika sékána bíchaa siika. ¹⁴ Chúkula Jesús jum buere tiöpopo ä téaka, ínel áu jiaahua:

—Béjë türila; Dios bejritë kaa éntok johua, kaa chë béttësi machik jita emou nóttinakë béchïbo.

¹⁵ Huanäi hua yoreme sika jume judío yauchim téjhuak, ä tütekamta Jesús tíiya. ¹⁶ Íari béchïbo jume judío yäuchim juka Jesústam guójjajasey ä mëbáreka, bueituk íkái ä joä béchïbo, jimyore táapo. ¹⁷ Jesús éntok ínel am yómmiak:

—In Átchay én tájti tekipanua, éntok ínapo két tekipanua.

¹⁸ Íari béchïbo jume judío yäuchim chë júne át koptey ä mëbáreka, bueituk juka jimyore taahuata béj-reka jíba ä huë tíaka, të két juka Diosta tua áu ä Áchayek tíä béchïbo, éntok Diosta bënasi áu ä joä béchïbo.

Jü Usiarita yäura

¹⁹ Huanäi Jesús ínel am yómmiak:

—Tua lütüriapone enchimieu ínel jiaahua: Jü Usiari kara ä éä páman jita yáuhua, ál-la huaka Áchayta joäu bíchau jíbba. Éntok símeta juka Áchayta joähui, jü ä Üusihua két alë Bénasi ä johua. ²⁰ Bueituk jü Áchayhuari ä Üusi nákke, éntok símeta ä yáa bárëu áu yeu ä machiria. Éntok chë buéresi machik áu yeu machirianake, enchim át guómtisi maachik. ²¹ Bueituk hua Áchayhuarita kókkolam ä tobotoboktiä Bénasi, éntok jíapsihumta am mámakä Bénasi, junëli kétchi jü usiari huame ä mák bárëhuim jíapsihumta am mákaka. ²² Bueituk jü Áchayhuari áapo kaabetat nokta chúppa, ál-la ä Üusihua símeta jábetat nokta ä chúpanakë béchïbo, yäurata ä mák-la, ²³ símem Diosta Üusi bem yörinakë béchïbo, Áchayhuarita bem yöre Bénasi. Huä Üusi kaa yöreme két huaka Áchayhuarita kaa yöre, äbo ä bíttuakamta.

²⁴ 'Tua lütüriapone ínel enchimieu jiaahua: Huä ín noki jíkkajame, éntok nee äbo bíttuakamta súaleme, jíbapo béchïbo jíapsihumta jípure, éntok kaa noki béttesi át chúpatunake, ál-la mukilataka jíapsihumta jájamla. ²⁵ Tua lütüriapone ínel enchimieu jiaahua: Taahuari yúmanake, éntok én ájaria: huame kókkolam Diosta Üusi noki jíkkaijnake, huámëri jíapsinake. ²⁶ Bueituk jáchín jü Dios Áchayhuaritat ayka jü jíapsihuame, junëli két ä Üusi ä mák-la, jíapsihumta át ayunakëhui, ²⁷ éntok két yäura úttiata ä mák-la, jábetat bette nokta ä chúpanakë béchïbo, bueituk áapörik Yoremta Üusiaritukä béchïbo. ²⁸ Katem íari nokit emo guómtitua; bueituk taahuari yúmanake: síme jume kókkola máarim ä noki jáhuita jíkkaijnake. ²⁹ Huanäi huame türik yáalame yeu sájaka jíbapo béchïbo jíapsinake; huame kaa türik yáalame éntok yeu kannake, tē nokta béttesi ámet chúpatunakë béchïbo.

Cristota testiigom

³⁰ 'Kía ín éäpo kaitane ára yáuhua; ín ä sáyhuaka pámanne jíba nokta chuppa. Huä noki ín chupaü yäura éntok lütüria, bueitukne kaa ín éäu jo báreka éiya, ál-la hua nee äbo bíttuakamta éähui, jü ín Áchayhuari. ³¹ Ínapo ino bétana jíba nokáteko, hua ín nokäu kaa lütüria. ³² Täbuika ino bétana nooka, éntokne jüneiya huaka ino bétana ä nokäu lütüriatukähui. ³³ Eme huatem Juantau bíttuak, ä nátamaij íaaka; áapo éntok lütüriata bétana nookak. ³⁴ Tē kaa inou bëye, juka jábe yoremta ino bétana noknakëhui. Ál-la íkäine nooka, ínëli enchim jínëutunakë

béchiibo. ³⁵ Juan jü lámpara béetemta békana, tájeka machiriay. Eme éntok huam ä machiriapo chúbala emo al-leetuak. ³⁶ Të ínapo chë türik nokta jípure, Juanta noki béppa. Bueituk huaka tékilta ín Áchay nee mákakähui ín ä yáanakë béchiibo, huári tékil ín joäu, nee täyatebo, juka Dios Áchayhuarita nee äbo bíttualatuka bétana. ³⁷ Két hua Dios Áchayhuari nee äbo bíttuakame ino bétana nooka. Jauhuey jünem kaa ä jáhui jikkaij-la, éntokem kaa ä bil-la, ä jáchinatukähui. ³⁸ Ä nokihua éntok kaa enchim jiápsipo jiápsa; bueituk áapörík äbo bíttuakäu, katem ä súale. ³⁹ Elakem Diosta nooki jiojterita bitcha; bueitukem jümü emo ä téu máchile, juka jíbapo béchiibo jiápsihuamta. Të ál-la jü Diosta noki jiojteri ino bétana jíba nooka. ⁴⁰ Të katem inou rúkti báare, jíbapo béchiibo enchim jiápsinakë béchiibo.

⁴¹ 'Juka looria yoremta bétana huentta kannä mabeta. ⁴² Bueituk, ínapo enchim täya entokne jüneiya Diosta kaa enchim nákehui. ⁴³ Ínapone ín Átchay bétana äbo yebij-la, éntokem kaa nee mabeta. Të täbuika kia ä eäpo äbo yepsakäteko, júkai ál-lem mabetnake. ⁴⁴ ¿Jáchisu jüntuk eme nee súalnake, enchim emo buerialëu nat mamabetaka? Éntok huaka úttillhuamta Diosta bétana jíba huémta, ¡katem ä jaria! ⁴⁵ Katem jü Dios Áchayhuaritau enchim ín nätuanake békasi éiya. Ál-la hua Moisés ájaria, jü enchim nätuanakeme, hua enchim áa bétana túhuata boobichähui. ⁴⁶ Bueituk eme Moiséjta súalëtek, nee súal éiyey, áapörík ino bétana jiojtekä béchiibo. ⁴⁷ Tem áapörík jiojtekäu kaa súalëtek, ¿jáchisu jüntukem ín noki súalnake?

6

Jesús mamni mil yoremem jibuätuak
(Mt. 14:13-21; Mr. 6:30-44; Lc. 9:10-17)

¹ Chúkula Jesús Galiléa bahue huáyтана bíchaa siika, Tiberiäu bíchaa. ² Huanäi tüisi juebénakam áa sáu kaatey, bueituk jume señaalim ä joäu bíchaka, jume kökoremmechi. ³ Huanäi Jesús júya káhuit jikau siika, ä discípulommaki. Huanärim áma jotek. ⁴ Abe áu yuumay, pájcuahui, jume judíom pajkohui. ⁵ Huanäi Jesús jikau remteka juebena genteta áa sáu katemta bíchaka, Feliipetau ínel jiaahua:

—¿Jákusute páanim jinnunake jáni? ¿Ímëi jibuätua béchiibo?

⁶ Të ínel jiaahuak, kía ä jïöbila báreka; Jesús béja jüneiyay jita áu yáanakëhui. ⁷ Feliipe éntok ínel ä yómmiak:

—Guoy cien denario tómiy páanim jínnuk, hueuhuëpulammet kía ili rérebeim júne kaibu ámet yúmanake.

⁸ Senu ä disciipulohua, Andrés, Símon Perota saila ínel áu jiaahua:

⁹ —Senu usi ím aane, mamni cebada páanim jípureka éntok guoy ili kútchum; të ¿jaiki jáku ímëi juebenam béchïbo?

¹⁰ Huanäi Jesús ínel jiaahua:

—Jume géntemem jote sáuhue.

Huämi éntok ili júya síari büruakay. Huanärim áma jotek, bueítuk jamakim mamni mil oohuimtukay. ¹¹ Huanäi Jesús jume páanim nüka Diosta baysausuka, huanäi béja am näikimtek jume ä disciipulommechi, huámëi éntok jume jokammechi; ánëli kétchi huame kútchum, bem jóboäpo tájti. ¹² Béja am jóboasuk, Jesús ä disciipulommeu ínel jiaahua:

—Jume rérebeim yeu békamem náu tójja, kaita táru béchïbo.

¹³ Huanärim jume rérebeim náu tójaka, dooce canastam ámey tápuniak, huame mamni cebada páanim kaa buásuhuakame. ¹⁴ Huanäi jume yoremem, juka señalta Jesústa yáakäu bíchaka, ínel jiaahua:

—Tua lútüriapo ïri ájãria hua profeta ímï ániau yebijnakëhui.

¹⁵ Të Jesús jünëiak útteapo buíjhuaka reypo áu yecha báahuaihui; huanäi áapola káhuui bíchaa siika.

Jesús bäam béppa hueramak

(Mt. 14:22-27; Mr. 6:45-52)

¹⁶ Tukariu yúmay, jume ä disciipulom bahuehuim kóm sájjak. ¹⁷ Canoapom jámuka, bahueta naa búrujtim kaatey, Capernaum pueblou bíchaa. Béja kaa machiakay; Jesús éntok jïba kee ámeu yepsay. ¹⁸ Jü bahue éntok áu jikau tóboktiay, jü jeka úttea huémtayí. ¹⁹ Béjam jamak mamni o búsan kilometropom kaatey canoata hueriaka, huanärim Jesústa bitchak. Bahue báata béppa huéesimeka canoau jëla ansimey. Huanärim májhuey. ²⁰ Të áapo ínel ámeu jiaahua:

—¡Ínapone, katem májhue!

²¹ Huanäi bempo al-leaka ä mabetak jum canoapo. Huanäi sep lautëlam áman yájjak, jum bem sájjakëhui.

Jü génte Jesústa jariay

²² Yokoriapo jü gënte bahue huáytana aneme ikäi jüneriak: huépul canoata jíba áma bókaihui. Jesús éntok ä discípulommak kaa áma jámuk, ál-la ímëi bempola sájjak. ²³ Të huate canoam áma yájjak, pueblo Tiberia bétana. Huanärim áman yájjak, jum Diosta baysausuka páanim bem buakä náapo. ²⁴ Huä gënte jünéaka juka Jesústa kaa áma aneïhui éntok jume ä discípulom junne, canoapom jámuka sájjak, Capernauniu bíchaa, Jesústa járiuboka.

Jesús, jume páanim ámey jíapsihuame

²⁵ Huanärim bahue huáytana ä téaka ínel áu jiaahua:

—Maestro, ¿jahueysë äbo yepsak?

²⁶ Jesús éntok ínel am yómmiak:

—Tua lütüriapone enchimieu ínel jiaahua: Eme nee jaria, kaa jume señaalim enchim bíchakä béchïbo, ál-la páanimmea enchim jóboakä béchïbo. ²⁷ Tekipanoäem, kaa hua buáhuame lülütemta béchïbo, ál-la hua buáhuame jíbapo béchïbo ayunakeme. Jü Yoremta Üusi enchim ä máknake; bueïtuk íkai yeu púhuak, jü Dios Átchay.

²⁸ Huanärim ínel áu jiaahua:

—¿Jítasute yáanake jáni, juka Diosta tékil yáa béchïbo?

²⁹ Jesús éntok ínel am yómmiak:

—Ïri jü Diosta tékkil, hua áapörík äbo bíttuakäu enchim súalnakëhui.

³⁰ Huanärim ínel áu jiaahua:

—¿Jíta señaltasë itom bíttua, ä bíchaka enchi itom súalnakë béchïbo? ¿Jíta tékiltasë johua? ³¹ Itom áchayim juka manáta buäka mékka ánia see páriapo, Diosta noki jïojteri jíä Bénasi: “Páanim téhuekapo joomem am buātuak.”

³² Jesús éntok ínel ámeu jiaahua:

—Tua lütüriapone ínel enchimieu jiaahua: jü Moisés kaa enchim am miikak, jume páanim; ál-la jü ín Átchay tua lütüriapo páanim téhuekapo joomem enchim miika. ³³ Bueïtuk jume páanim Diosta yore mímikäu, jümëi tua ájaria: jü téhueka bétana kóm sikame, éntok ím ániapo joomem jíapsihuamta mikame.

³⁴ Huanärim ínel áu jiaahua:

—Señor, ímëi páanim jíbe itom mímika.

³⁵ Jesús éntok ínel ámeu jiaahua:

—Ínapone ájaria jume páanim ámey jíapsihuame. Huä inou rúktekame jauhuey júne kaa tébäurinake, éntok hua nee súaleme kaibu éntok júchi bäi muknake. ³⁶ Tëne béja enchimieu ínel jiaula: Nechem bil-lataka júne katem

nee súale. ³⁷ Síme huame ín Áchay nee mákäu ino-huim rúktinake; éntok kaibune yeu am bébnake, huaka inou rúktekamta. ³⁸ Bueitukne téhueka bétana äbo kóm yebij-la, kaa ín éäu jo báreka, ál-la huaka nee äbo bíttuakamta éäu chúpa báreka. ³⁹ İri éntok jü Dios Áchayta éähui, hua nee äbo bíttuakame: huame simem nee ä mákakäu, kaabetane tärunake, ál-la huaka taahuata äbo huémta yúmakne am jíabitetuanake. ⁴⁰ İri éntok hua nee äbo bíttuakamta éähui síme huame Diosta Üusi bíchame éntok ä súaleme, jíbapo béchïbo jíapsinake; ínapo éntokne am jíabitetuanake huaka taahuata äbo huémta yúmake.

⁴¹ Huanäi jume judíom kaa tüsim ä bétana nookay, Jesústa ínel ä jíakä béchïbo: “Ínapone jume páanim téhueka bétana äbo kóm yebij-lame.” ⁴² Huanärim ínel jiaahuay:

—¿Jachu kaa İri jü Jesús, Joséta üusi, ä áchayhua éntok ä áyehua itom täyähui? ¿Jáchisu júntuk İri téhueka bétana áu kóm yebij-la tüiya?

⁴³ Jesús éntok ínel am yómmiak:

—Katem enchim násuk ino bétana kaa túisi náu nooka. ⁴⁴ Kara jábe inou rúkte, kaa juka Dios Áchayta nee äbo bíttuakamta inou ä rúktituayo; ínapo éntokne ä jíabitetuanake, huaka taahuata äbo huémta yúmake. ⁴⁵ Jum profeetam librompo ínel jïojteri: “Dios simem matianake.” Júntuksan síme huame Diosta noki jíkkajame, éntok áa bétana jita täyame, inou rúkte.

⁴⁶ ‘Kaabe Dios Áchayta bil-la jïöbe, ál-la hua Diosta bétana äbo yepsakame. İri ä bil-la, juka Dios Áchayta. ⁴⁷ Tua lütüriapone enchimmeu ínel jiaahua: Huä nee súaleme jíbapo béchïbo jíapsihuamta jípure. ⁴⁸ Ínapone jume páanim ámey jíapsihuame. ⁴⁹ Enchim áchayim mékka ánia see päriapo manáta buäka junne, tem jíba kókkok. ⁵⁰ İri ájaria jume páanim téhueka bétana kóm yepsakame, bueituk jábe am buäkame kaa muknake. ⁵¹ Ínapone jume pan jíápsame téhueka bétana kóm yebij-lame; jábe júne ímei páanim buäkame jíbapo béchïbo jíapsinake. Jume páanim ín am máknakëhui, ín takaahua. İkáine am miknake, jume síme ániapo jomeme bem jíapsinakë béchïbo.

⁵² Huanäi jume judíom náu nok nássuay, ínel jíaka:

—¿Jáchisen İri ä takaahua itom buätuanake?

⁵³ Jesús éntok ínel ámeu jiaahua:

—Tua lútüriapone ínel enchimneu jiaahua: Eme juka Yoremta Üusi takaahua kaa buäkätek éntok kaa juka ä ójbo jékätek, katem jíapsinake. ⁵⁴ Huä ín takaahua buäkame éntok ín ójbo jékame jíbapo béchïbo jíapsihuamta jípure; ínapo éntok ä jíabitetuanake, jü taahuata äbo huémta yúmako. ⁵⁵ Bueituk jü ín takaahua tua jü buähuame; jü ín ójbo éntok tua huame bäam jijïhuame. ⁵⁶ Huä ín takaahua buäkame éntok ín ójbo jékame ínot jíápsa, ínapo éntok áachi. ⁵⁷ Huä Dios Áchay jíápsame nee äbo bíttuak, ínapo éntok Dios Áchayta béchïbo jíápsa; kíalïku juka ín takaahua buäkame két ínoy jíapsinake. ⁵⁸ Ímëi jume páanim téhueka bétana äbo kóm yepsakame. Kaa huame enchim áchayhuarim buäkäu bénna, bueitukim jïba kókkok. Të hua ímëi páanim buäkame jíbapo béchïbo jíapsinake.

⁵⁹ Pueblo Capernaumpo íkái nookak, am majtiaka jum sinagogapo.

Jíbapo béchïbo nooki áy jíapsihuame

⁶⁰ Jume juebena discípulom ä jíkkajaka ínel jiaahua:

—¡Béttesi maachi, í nooki! ¿Jábesu én ä jíkkaij báanake?

⁶¹ Jesús éntok ä discípulom jüneriaka, kaa tüisi náu am nokayo, ínel ámeu jiaahua:

—¿Jachu ïri enchim kaa al-leetua? ⁶² ¿Jáchisem éenake jáni, juka Yoremta Üusi bannaataka ä anëu nótteka jïkau ä huéy ä bíchäkateko? ⁶³ Jü Espíritu Santo ínel juka jíapsihuamta yore miika; jü takaahua éntok kaita yánti jíapsihuamta yore mákka. Huä nooki ín enchimneu nokakäu, jüri Espíritu éntok jíapsihuame. ⁶⁴ Të huate enchim násuk aane, kaa ä súaleme.

Bueituk Jesús béja jüneyay kësampo naateka am jábétukähui jume kaa ä súaleme, éntok jábeta ä nénkinakëihui. ⁶⁵ Huanäi ínel jiaahua:

—Íäri béchïbone ínel enchimneu jiaula: Kía jábe júne kara inou rúkte, kaa juka Dios Áchayta ínel éayo.

⁶⁶ Júnakoy naateka juebena ä discípulom amáu nóttek; béjam kaa áamak rejtey. ⁶⁷ Huanäi jü Jesús jume doocemneu ínel jiaahuak:

—¿Jachem eme két sáka báreka éiya?

⁶⁸ Huanäi jü Símon Peero ínel ä yómmiak:

—Señor, ¿jábetausute kannake? Empo jïba ä jípure, juka jíbapo béchïbo jíapsihuamta. ⁶⁹ Ítapo éntok ä sualla, éntokte jüneya enchi jü Cristotukähui, jü Dios jíbapo béchïbo jíápsamta Üusi.

⁷⁰ Jesús ínel am yómmiak:

—¿Jachu kaa ínapo jume doocem yeu púala? ¡Të huépülaka enchim násuk diablo!

⁷¹ Judas Iscarioteta bétana nookay, Símonta üusi, jume doocemmak näikiatukaihui; iri jü ä nénkakame.

7

Jesústam kaa súaley, jume ä sailahuam

¹ Chúkula íkái simsuko, Jesús Galiléa buiärapo naa huéiyey; kaa Judea buiärapo naa huée báarey, bueítuk jume judío yauchim ä mēbáreka éiyay. ² Kaa jaikika bëyey jume judíom pajkou yúmanakē béchibo, pajko tabernáculohui. ³ Huanäi jume ä sailahuam ínel áu jiaahua:

—Ímire yeu sika Judeau bíchaa siime, jume em discípulom áman aneme juka em tékil am binnakē béchibo. ⁴ Bueítuk jábe júne áu täyatebo báareme kaa éhuil jita jojoa. Empo íkái joátek, síme genteta ániat jomemtau emo yeu buíj éiyey.

⁵ Bueítuk jume ä sailahuam júne kaa ä súaley. ⁶ Huanäi Jesús ínel ámeu jiaahua:

—Jü taahuari ino béchibo kee jee yuuma, të jü enchim taahuari jauhuey júne jíba türi. ⁷ Jü génte kaibu enchim kaa bibitpenake, të nee ál-lam kaa bibitpeiya, bueítuk ínapo áme bétana nooka, bem boojoriau kaa türiakähui. ⁸ Emem áman jikau kaate jum pajkohui; ínapone chúkula áman huée báare, bueítuk ín taahuari kee jee yuuma.

⁹ Íkái ámeu noksuka, jum Galiléapo taahuak.

Jesús pajko jótampo aaney

¹⁰ Të chúkula jume ä sailahuam áman jikau sákasuk, áapo két áman jikau siika jum pajkohui, të éhuili kaa símem bíchäpo. ¹¹ Jume judíom éntok jum pajkopo ä jariay, ínel jíaka:

—¿Jákusu aane jáni huäri?

¹² Huanäi buéresi áa bétana náu nokhuame huéiyey juebenara genteta násuku. Bueítuk huate ínel jiaahuay: “Áapo tü yóreme”; të huate entok ket ínel jiaahuay: “Èe, kía genteta bāitáttähua.”

¹³ Të kaabe huatem jíkkajäpo áa bétana nookay, judíom májhueka.

¹⁴ Të huam pajkota násuk huëpo, Jesús buere tiöpou jikau siika huämi am majtia táytek. ¹⁵ Huanäi jume judíom yauchim át guómteka taahuak, ínel jíaka:

—¿Jáchisu iri am täya jume letram, kaa majtiataka?

¹⁶ Jesús éntok ínel am yómmiak:

—Jü ín am majtiäu kaa ino bétana huéiye, hua nee äbo bíttuakamta bétana ál-la. ¹⁷ Jü Diosta éä páman huée báareme, jüeneenake juka ín am majtiähui Diosta bétana huéhui ö kía ino bétana. ¹⁸ Jü áa bétana nokame ä úttilhuaata jaria; të jü äbo ä bíttuakamta úttilhuamta jariame, ìri tua lütüriata nooka, éntok jü kaa lütula jíapsihuame kayta át ayka.

¹⁹ '¿Jachu kaa jü Moisés juka leyta enchim mák-la? Të eme kia jábe júne, huákäi leyta nokä páman kaa ä boojoria. ¿Jatchiakasem nee më báare?

²⁰ Huanäi jü génte juebenara ínel ä yómmiak:

—Lemooniotë jíapsipo jípure. ¿Jábesu enchi më báare?

²¹ Jesús éntok ínel am yómmiak:

—Senu tékiltane yáuhuak jimyore táapo, eme éntok át guómtek. ²² Lütüriapo jü Moisés juka circuncisiónta enchim mákkak. Jü circuncición entok (jü ili usi ou bicho bia punta chuktiriahuame), të kaa Moisés ä átteak, ál-la jume itom áchayhuariam bát kat-riam, të eme jum jimyore táapo junne ili usita circuncisiónta joria. ²³ Të ëni, eme juka circuncisiónta ä jojoria jimyore táapo juka ili usita, Moiséjta ley kaa béj-re báreka. ¿Jatchiaka júntukem inou omte, jimyore táapo juka yoremta yúmalasi ín tütekä béchibo? ²⁴ Katem kía jábetat bíchaka nooka kaa huiti jünéaka, ál-lem juka tua lütüriata jíba yáa báreka éiya.

¿Jachu ìri ájãria jü Cristo?

²⁵ Huate éntok buere joära Jerusalémpo joome ínel jiaahua:

—¿Jachu kaa ìri, hua më báahuaka jariuhuame?

²⁶ Áachem suuhua, kaa éhuil nooka, éntok kaabe áu jíale. ¿Jachum lütüriapo ä tatäyak jáni jume nesahueme ikäi Cristotukähui? ²⁷ Ítapote júneiya ikäi jákun jometukähui; të juka Cristota yepsak, kaabe júeneenake jákun ä jometukähui.

²⁸ Huanäi ikäi jikkajaka, Jesús, jum tiöpopo am majtiaka kusisi ínel jiaahua:

—Jamakem nee täya jáni, éntokem júneiya jákun ín jometukähui; tëne kaa ín éäpo äbo yebij-la; ál-la jü tua lütüriata jípureme nee äbo bíttuak, hua kaa enchim täyhui. ²⁹ Të ínapo ä täya bueitukne áapörikut yeu simla, éntok áapo nee äbo bíttuak.

³⁰ Huanärim ä pereesote báreka éiyay, të kaabe ä buíssek, bueituk kee jee ä taahuari yuumay. ³¹ Huä génte juebenara násuk búrukam ä sússualeka taahuak, éntokim ínel jiaahuay:

—Jü Cristo äbo yepsakätek, ¿jachu huate señaalim yáanake jäni ikäi yáakäu béppa?

Jume pariserom Jesústau sontarom áu bíttuak ä peresote iaka

³² Jume pariseerom juka genteta jikkajak Jesústa bétana éhuil am nokayo; Huanäi jume tiöpopo tékiakame éntok jume pariseerom sontarom áman áu bíttuak ä buíj iaka.

³³ Huanäi Jesús ínel jiaahua:

—Ketunene ili jaiki táapo enchimmak annake; huanäine hua nee äbo bíttuakamtau júchi huéenake. ³⁴ Nechem jariunake jiöbe të katem nee téunake. Bueituk eme kara áman yáijnake huam ín annakepo.

³⁵ Huanäi jume judío yäuchim náu ínel jiaahua:

—¿Jákunsu huée báare jäni ii, jachute kara ä téunake jäni? ¿Jamak jume judíom griegom násuk chíbejtilammeu huéenake? Éntok, ¿jume griegom majtianake jäni?

³⁶ ¿Jáchisu jiau báare jäni ínel ä jákähui? “Nechem jariunake, të katem nee téunake, ti jiaahuak; éntok, jeme kara áman yáijnake, huam ín annakepo!”

Bäam ámey jíapsihuame

³⁷ Pajkota chúpëpo i buere taahuarichi, Jesús kíkteka kusisi nónokak, ínel jáaka:

—Kía jábe junne bäi mukeme, inou rúkteka baa jínake.

³⁸ Huä nee súaleme, Diosta noki jiojteta jáa bénasi, bathue baa jíápsame bénasi ä jíápsipo búitinake.

³⁹ Iayiri Jesús ínel jiau báarey juka Espíritu Santota am mabetnake bétana jume ä súaleme; bueituk kee jee äbo yepsay jü Espíritu Santo, bueituk Jesús kee jee lóoriapo mabethuay.

Juka genteta kaa nánancha éähui

⁴⁰ Huanäi juebena genteta násuk, huate ikäi jikkajaka, ínel jiaahuak:

—Lútula huëpo iri ájaria jü profeta yebijnakeme.

⁴¹ Huate éntok ínel jiaahuay:

—Íri ínel jü Cristo yebijnakeme.

Huate entok két ínel jiaahuay:

—¿Jachu jü Cristo Galiléa buiära bétana yebijnake jäni?

⁴² Jü Diosta noki ínel jiaahua Davidtamak huéerim, éntok pueblo Belén Davidta jomëpo ä yebijnake tíiya, juka Cristota.

⁴³ Huanäi jü génte katim nanabeu ée táytek, Jesústa bétana. Huanärim emo näikimtek. ⁴⁴ Huate éntok ä buíjtebo báreka éiyay; të kaabe át mámtek.

Jü yaura katim Jesústa súaley

⁴⁵ Jume sontarom tiöpota suayame jume áma nésahuemmeu nóttek, éntok pariserommehui, huanärim ínel ámeu jiaahua, jume porisimmehui:

—¿Jatchiakem kaa ä nüpak?

⁴⁶ Jume sontarom entok ínel am yómmiak:

—Jauhuey júne kaa jábe yoreme íneli nok-la íkái yoremta nokä bénasi!

⁴⁷ Huanäi jume pariseerom ínel am yómmiak:

—¿Eme két bätaihuak? ⁴⁸ ¿Jachu jábe yäurapo nésahueme o jábe pariserom ä súsualek jáni? ⁴⁹ Të ì génte Diosta ley kaa täyame, bétte noki ámet chúpari.

⁵⁰ Nicodemo, hua tukaapo áu nóitekaihui, ket pariserotukai; éntok ínel ámeu jiaahua:

⁵¹ —Jü itom ley jia pámani katte yoremta yäura bíchäpo nätuanake kee bát ä nok jikkajaka éntok kee jünéaka jita ä yáalatukähui.

⁵² Huanärim ínel ä yómmiak:

—¿Jachu empo két Galiléapo joome? Diosta jiojteritë bitcha éntoke át suuhua, jauhuey júne jum Galiléapo profeta kaa áu tóboktiala.

Jámut täbuik éhuil kunakame

⁵³ Huanaäi hueuhuëpulakam bem jóau bíchaa sájjak.

8

¹ Huanäi Jesús júya kähui Oliivou bíchaa siika. ² Kethueytana éntok tiöpou yepsak. Huanäi büru génte áu yájjak. Áapo huämi káteka am majtiay. ³ Huanäi jume leyta am mamajtíame éntok jume pariseerom jámuttam täbui yoremta éhuil áu kunatualata téaka áu ä nüpak. Huanärim násuk ä kéchaka, ⁴ Jesústau ínel jiaahua:

—Maestro, ì jámut ä kuna kaa ä bíchäpo täbui yorem-tamak böka téihuak. ⁵ Jü Moiséjta ley éntok ínel jiaahua: Jume jáamuchim junéli emo nüyeme am mamaasuka am súa nésahue. Émposu, ¿jáchise jiaahua?

⁶ Bueitukim íneli jíaka, ä jioptuaka ä nätua báarey. Të Jesús, buíau kóm chätuka, súttuy buíapo jiojte táytek. ⁷ Tem naa múksi kaa nok yáateka, élaka ä temajey. Huanäi kíkteka ínel ámeu jiaahua:

—Huä enchim násuk kaa juénak yáalame, huäri tétata bát nüka áu jímma.

⁸ Júchi éntok kóm chätuka jum buíapo jiojte táytek. ⁹ Të bempo, íkái jikkajaka, bem jiápsipo nätuahukame bénasim emo innéay, bem Dios bejri bétana. Huanärim

hueepulaka yeu kat táytek, ou yoiyöturimpo naateka chë kaa yoiyöhuemmeu tájti. Huanäi Jesús áapola áma taahuak, jü jámut éntok áa náapo. ¹⁰ Huanäi Jesús kíkteka, kaabeta áma bitchak, huaka jámutta jíbba. Huanäi ínel áu jiaahua:

—Empo jámmut, ¿jáksum aane jume enchi nätuame? ¿Jachu kaabe nokta béttesi emót chúpapak?

¹¹ Huanäi ínel ä yómmiak:

—Ëe, kaabe, Señor —ti áu jiaahua.

Huanäi Jesús ínel áu jiaahua:

—Ínapo júnene kaa bétte nokta emót chúpapa. Simëe, të katë júchi Dios bejrita johua.

Jesús jü ániata machiriame

¹² Jesús éntok júchi gentetau nookak, ínel ámeu jíaka:

—Ínapone jü ániata machiriame; hua ino sáu huéeme kaibu kaa machiku hueramnake, ál-la huaka machiriata áy jápsihuamta jipunake.

¹³ Huanäi jume pariseerom ínel áu jiaahua:

—Empo emo bétana jíba nooka. Huä em emo bétana nokäü kaa lütüria.

¹⁴ Jesús éntok ínel am yómmiak:

—Eläposu ínapo ino bétana nooka, të ín nokäü lütüria; bueítukne jüneiya jákübo ín äbo yebij-latukähui, éntok jákun bíchaa ín huéenakëhui. Të eme katem jüneiya jákübo ín äbo yebij-latukähui, éntok jákun bíchaa ín huéenakëhui. ¹⁵ Eme kía yoremem ä türë páman nokta jábemmet chúchupa. Ínapo éntok kaabetat nokta chúchupa. ¹⁶ Të ínapo jábetat nokta chúpätek, jü ín nokäü lütüria; bueítukne kaa ínapola jíba jábetat nokta chúpapa. Ál-la hua nee äbo bíttuakame, jü Dios Átchay, jábetat ínomak nokta chúpapa. ¹⁷ Enchim leypo ínel jiojteri: Guoy oóhuim nánälaisi nokäü jíba lütüria. ¹⁸ Ínapone jü ino bétana nokame; hua ín Átchay nee äbo bíttuakame két ino bétana nooka.

¹⁹ Bempo éntok ínel áu jiaahua:

—¿Jáksu aane, jü em Átchay?

Jesús éntok ínel am yómmiak:

—Eme katem nee täya, éntok ín Áchayta junne. Nechem täyátek, ín Áchaytem két täya éiyey.

²⁰ Jesús íkái nokta nookak, tiöpopo am majtiaka jum tómita náu totoijhuäpo. Të kaabe ä buíssek, bueítuk ä taahuari kee jee yuumay.

“Áman ín huëu bíchaa, eme karem áman yájja”

²¹ Jesús júchi ínel ámeu jiaahua:

—Ínapone siime, éntokem nee jariunake; tem huam enchim kaa tühua yáarimpem kókkonake. Áman ín huëu bíchaa, eme karem áman yájja.

²² Huanäi jume judío yäuchim ínel jiaahuay:

—¿Jamak áapo áu më báare? Huäri béchïbo ínel jiaahua: “Áman ín huëu bíchaa, eme karem áman yájja.”

²³ Huanäi Jesús ínel ámeu jiaahua:

—Eme ím buíapo joome; ínapo éntok jikat téhuekapo joome. Eme ím ániapo joome; ínapo éntok kaa ímí ániapo joome. ²⁴ Kíalíkune ínel enchimneu jiaahuak: Enchim kaa tühua yáarimpem kókkonake. Bueítukem kaa nee súalëtek ín ájariatukäu, enchim kaa tühua yáarimpem kókkonake.

²⁵ Huanärim ínel áu jiaahua:

—Émposu, ¿jábesäe?

Huanäi Jesús ínel am yómmiak:

—Béjane kësampo enchim téjhuaasuk. ²⁶ Juebenakne jita enchimneu nok machik jípure, éntokne enchimmet nokta chúpanake. Të hua nee äbo bíttuakame tua lütüriata jípure. Ínapo éntok huaka ín áa bétana jikkaij-läu ím ániapo anemneu nooka.

²⁷ Tem kaa jünéaka taahuak, Dios Áchayta bétana ámeu ä nokaihui. ²⁸ Jesús éntok ínel ámeu jiaahua:

—Júnak jübua huaka Yoremta Üusi jikau tóboktiahuakem jüneenake ín ájariatukahui, éntok kaa kía ín éäpo ín jita joähui; ál-lane hua Dios Áchayta nee majtiakäu jíba nooka. ²⁹ Bueítuk hua nee äbo bíttuakame ínomak aane; kaa nee ínapola tóij-la, jü Dios Átchay, bueítukne áapörík türëu jíba johua.

³⁰ Íäri bétana ä nokayo, juebénakam ä súaleka taahuak.

Jü lütüria jísuariata ára itom búttiria

³¹ Huanäi Jesús jume judíom ä súalekamneu ínel jiaahua:

—Emëe huam ín noki huë páman jíba anëtek, tua lütüriapem ín discípulomtunake; ³² Éntokem lütüriata täyanake. Huä lütüria éntok súmaripo enchim búttianake.

³³ Bempo éntok ínel ä yómmiak:

—Ítapo Abrahamtatte yeu sákala, éntok jauhuey júne kaabeta bétukte ito jípula. ¿Jáchisu jüntuk empo ínel jiaahua: “Búttiatunakëem”?

³⁴ Jesús éntok ínel am yómmiak:

—Tua lütüriapone ínel enchimieu jiaahua, síme huame kaa tühuata joame, kaa tühuata bétukim jíapsa. ³⁵ Huä tekoka sáyhuame kaibu jíba béchibo jóapo tahuanake; tē hua usiari ál-la jíba béchibo áma tahuanake. ³⁶ Júneli juka Diosta Üusi jísumapo enchim búttiako, lütüriapem jísumapo búttiataka tahuanake. ³⁷ Júnéane Abrahamtat enchim yeu sákalatukähui; tērem nee mēbáreka éiya, bueítuk ín noki kaa enchim jíapsipo huétche. ³⁸ Ínapo huaka Dios Áchaytamak aneka ín bíchakäu enchimieu nooka; eme éntok huaka enchim áchay bétana huémta enchim jíkkajäu johua. Eme diablota áchayek.

³⁹ Huanärim ínel ä yómmiak:

—Abrahamtate áchayek.

Tē Jesús ínel ámeu jiaahua:

—Eme Abrahamta üusimtuk, Abrahamta boojoriähuem jo éiyey. ⁴⁰ Tem én nee mēbáreka éiya, lütüriata enchimieu ín nokakä béchibo, hua Diosta bétana ín jíkkajakähui. ¡Abraham íkái kaa yáuhuak! ⁴¹ Eme huaka enchim áchay joäu johua.

Huanärim ínel áu jiaahua:

—Ítapo kaa kía ják éhuil usiari; huépülak jíbate áchayek, juka Diosta.

⁴² Huanäi Jesús ínel ámeu jiaahua:

—Eme juka Diosta Áchayeko, lütula huépem nee nák éiyey, bueítuk ínapo Diostat yeu simlataka äbo yebij-la. Kanne ín éäpo äbo yebij-la; áapo nee äbo bíttuala. ⁴³ ¿Jatchiakem kaa ín nokibet júneiya? Bueítuk kaa ín noki enchim jíkkaj bārē béchibo. ⁴⁴ Eme diablota átteam, jú enchim átchay; éntok áapörík éähuem johua. Bueítuk áapo yore súhua, kēsám huēpo naateka, éntok jauhuey júne kaa lütüriata yáala, bueítuk kaita lütüria át ayka. Bueítuk ára nókichiriata nokátek, ä áttea bétana nooka; bueítuk áapo ára nókichí, éntok ára nókichí áchayhuaria. ⁴⁵ Nee éntok lütüriata nokay junne, katem nee súale. ⁴⁶ ¿Jábesu enchim násuk ára nee nätua, kaa türík nee yáalä tíaka? Bueítuk lütüriata nee nokay, ¿jatchiaka eme kaa nee súale? ⁴⁷ Huä Diosta áttea Diosta noki jíkkaja; íäri béchibem kaa ä jíkkaja, bueítukem kaa Dios áttearim.

Cristo Abrahamtapat bát huéiye

⁴⁸ Huanäi jume judío yäuchim ínel ä yómmiak:

—¿Jachute kaa tüisi jiaahua ítapo, enchi samaritano tíaka, éntok lemooniota enchi jípurēhui?

⁴⁹ Jesús éntok ínel am yómmiak:

—Ínapo kaa lemooniota jípure. Ál-lane ín Átchay jikau chátcha; eme éntok kía kaitapo nee bitcha. ⁵⁰ Juka simek béppa musäla machik, kanne ino béchibo ä jaria. Të aane, hua ino béchibo ä jariame. Áapo hua nokta yoret chúpame. ⁵¹ Tua lütüriapone ínel enchimieu jiaahua: Huä ín noki huë páman áu jípureme, kaibu muknake.

⁵² Huanäi jume judío yäuchim ínel áu jiaahua:

—Én ál-late tua jüneiya lemooniota em jípurëhui. Abraham muukuk, éntok jume profetam júne kókkok. Empo éntok ínel jiaahua: “Jü em noki huë páman áu jípureme, kaibë ä múknake tíiya.” ⁵³ ¿Jachë empo chë yöhue itom áchay Abrahamta béppa, jü mukukame? Éntok profetam júne kókkok. ¿Jábeta bénasisë emo éria?

⁵⁴ Huanäi Jesús ínel am yómmiak:

—Inapoisune ino úttiletek, ín ino úttileü kaita béj-re. Huä ín Átchay, Áapo nee úttile, hua enchim emo Diosek tíähui. ⁵⁵ Të eme kaa ä täya. Ínapo ál-la ä täya. Kanne ino ä täya tíätek, kiane ára nókichitu éiyey, enchim bénasi. Tëne ä täya, éntokne ä nokihua yöre. ⁵⁶ Abraham enchim átchay áu al-leetuak, huaka ín taahuari áu binnake tíaka. Huanäi éntok ä bíchaka, al-leaka taahuak.

⁵⁷ Huanäi jume judío yäuchim ínel áu jiaahua:

—Empo kee cincuenta huásukturiam huéria, ¿éntoke Abrahamta emo bit-la tíiya?

⁵⁸ Jesús éntok ínel ámeu jiaahua:

—Tua lütüriapone ínel enchimieu jiaahua: Kee jee Abrahamta yeu tómtey, ínapone huéiye.

⁵⁹ Huanärim téttam nüka ä mamaasu báarey. Të Jesús am éusuriaka, tiöpopo yeu siika, áme násuk ámani.

9

Jesús líptita pujtetuak

¹ Áma huam huéeka Jesús senu yorem líptita yeu yorem-tulata bitchak. ² Huanäi ä discípulom ínel ä temajek:

—Maestro, ¿jábese Dios bejrita yáuhuak, íkai ínëli líptitaka yeu ä yorem-tukä béchibo? ¿Áapo, o ä áchayhuam?

³ Jesús éntok ínel am yómmiak:

—Kaa áapo éntok ä áchayhuam junne, katim Dios bejrim yáuhuak, líptitaka yeu ä yorem-tunakë béchibo; ál-la Diosta tékilta át bittunakë béchibo. ⁴ Úttea hua nee äbo bittuakamta tékil ín yáanakëhui, huaka taahuata kee simeyo. Tukaari yebijnake; huanäi jábe júne kara

tekipanuanake. ⁵ Ím ániapo ín anëpo tájti, íkái ániatane machiria.

⁶ Íkái noksuka, buíapo chít huátteka, techoata yáuhuak. Huanäi súttuy ä nüka, líptita pusimmet ä teekak. ⁷ Huanäi ínel áu jiaahua:

—Ámanë sika emo báksia bäam mánekäpo Siloë teäpo. (Siloë “áman bíttuari” tiau báare.)

Áapo áman sika áu báksiak; huanäi entok bíchaka nóttek. ⁸ Huanäi jume áa náapo jóakaihui, éntok jume bannaataka ä täyäu ä líptitukau, ínëlim náu jiaahuay:

—¿Jachu ìri kaa áman káteka nénetaneihui?

⁹ Huate ínel jiaahuay:

—Áapo ájaria.

Huate éntok:

—Èe, kaa ájaria. Alë béna.

Áapo éntok ínel jiaahuay:

—Ínapone ájaria.

¹⁰ Huanärim ínel áu jiaahua:

—¿Jáchisë ayuka én ára bitcha?

¹¹ Huanäi ínel am yómmiak:

—Huä yoreme Jesús tíame techoata yáaka pusimpo ínot teekak, ínel inou jíaka: “Ámanë bäam mánekäu Siloéu sika emo báksia.” Huanäine áman sika ino báksiaka bíchaka taahuak.

¹² Huanärim ínel áu jiaahua:

—¿Jáksu aane, jü yoreme?

Áapo éntok:

—Ínel jiaahua —kanne jüneiya.

Jume pariseerom ä temajek juka líptitukäuta

¹³ Jume pariserommeu yeu tóijhuak, jü líptitukaihui.

¹⁴ Jimyore taahuaritukay, juka Jesússta techoata yáaka, juka líptita pujtetuakähui. ¹⁵ Huäri béchibo, júchi bénasim ä temajek, jume pariseerom, jáchín ä pujtekä bétana. Huanäi ínel ámeu jiaahua:

—Techoata pusimpo ínot teekak. Huanäine ino báksiaka bitchak.

¹⁶ Huanäi huate pariseerom ínel jiaahuay:

—Jü yoreme kaa Diosta bétana huéiye, bueítuk jimyore taahuata kaa yöre.

Huate éntok ínel jiaahuay:

—¿Jáchisen juëna yöremtaka ímëi señaalim jonake?

Jünëlim kaa nanabeu éaka náu nok nássuay.

¹⁷ Huanärim júchi ínel áu jiaahua, jü líptitukäutahui:

—¿Jáchisë jiaahua empo, hua enchi pujtetuakamta bétana?

Áapo éntok am yómmiak:

—Ínapo, ä profeeta tíiya.

¹⁸ Të jume judíom katim ä súaleka taahuak, kaa bíchaka ä pujtekä bétana. Huanärim juka líptitukäuta áchayim núnutebok. ¹⁹ Huanärim am temajek:

—¿Jachu ïri jü enchim üusi, hua kaa bíchaka enchim yóremtula tíähui? ¿Jáchisu júntuk én bitcha?

²⁰ Jume ä áchayim éntok ínel am yómmiak:

—Jüneate íkái itom üusekähui, éntok líptitaka yeu ä yóremtukähui; ²¹ të én jáchin ä bíchäu, éntok jábeta ä pujtetuakäu, katte jüneiya. Áapo béja yöhue; akem ä temaje. Áapo noknake.

²² Ä áchayhuam ínëli jiaahuak, judíom májhueka. Bueítuk ímëi nokta náu yáalatukay, ínel jíaka: “Kía jábeta junne Jesústa Mesías tíayo, jum tiöpopo yeu béeptunake.” ²³ Huäri béchibom ínel jiaahuay, jume ä áchayim: “Béja yöhue; áapöríkem nátemaje.”

²⁴ Huanärim júchi juka yoremta líptitukäuta núnuteboka, ínel áu jiaahua:

—Diosta bíchäpe lütüriata itom téjhua. Ítapote jüneiya íkái yoremta juëna yóremtukähui.

²⁵ Áapo éntok ínel am yómmiak:

—Ä juëna yóremtukäu, ínapo kaa jüneiya. Të senu huémtane ál-la jüneria: ínapo kaa bitchay, tëne én ál-la bitcha.

²⁶ Júchim éntok ínel áu jiaahuak:

—¿Jítasu emou yáuhuak? Éntok, ¿jáchisu enchi pujtetuak?

²⁷ Áapo éntok ínel am yómmiak:

—Béjane enchim téjhuaala, të katem nee nok jíkkaja. ¿Jatchiakasem júchi ä jíkkaj báare? ¿Jachu két eme ä discípulomtu báare?

²⁸ Huanärim áu omteka ínel áu jiaahua:

—Empo jü yoremta discíipulo; të itapo Moiséjta discíipulomte. ²⁹ Ítapo jüneiya Diosta Moiséjtau nokakähui; të íäri bétana, katte jüneiya jákun ä jometukähui.

³⁰ Jü yoreme éntok ínel am yómmiak:

—Íri tua át guómtisi maachi, áapörík nee pusim étaporiakähui, éntok enchim kaa ä jüneriähui jákun ä jometukähui. ³¹ Júnëate jume Diosta bejri joame Diosta kaa am nok jíkkajähui; të jábe junne Diosta yöreka, éntok ä éä

páman áneme, huákäi nok jikkaja. ³² Jauhuey júne kaabeta bétana jikkaj-ri líptitaka yeu yóremtulataka ä bíchakä bétana. ³³ İ kaa Diosta bétana huëtek, kaita ára yáa éiyey.

³⁴ Huanärim ínel ä yómmiak:

—Empo Dios bejripo yeu yóremtulataka junne, ¿itomë majtia báare?

Huanärim áma yeu ä jaasek.

Jü Diosta noki kaa täyame líptita bénna

³⁵ Jesús ä jikkajak, áma yeu ä simtuahuaka bétana. Huanäi ä téaka, ínel áu jiaahua:

—¿Jachë empo Diosta Ūusi súale?

³⁶ Áapo éntok ínel ä yómmiak:

—Señor, nechë téjhua ä jábétukähui, ín ä súalnakë béchïbo.

³⁷ Jesús éntok ínel áu jiaahua:

—Akë ä bil-la; ínapone ájãria, jü émomak nokame.

³⁸ Huanäi tónommia kíkteka ä yörek, ínel jíaka:

—Señor, enchine súale.

³⁹ Jesús éntok ínel jiaahua:

—Bette nokta chúpa bárekane ím ániau yepsak, huame kaa bíchame bínnakë béchïbo, huame bíchame éntok kaa bíchamta bënasi am tahuanaké béchïbo.

⁴⁰ Huanäi huate pariseerom áamak anëu, íkãi jikkajaka, ínel áu jiaahua:

—¿Jachu ítapo két liliptim?

⁴¹ Jesús éntok ínel am yómmiak:

—Liliptimtukem, jü Dios bejri kaa enchimmet ayu éiyey. Të én enchim emo bíchã tíã béchïbo, jü Dios bejri enchimmet taahua.

10

Jume kabara kóräim ejemplo

¹ 'Tua lütüriapone ínel enchimneu jiaahua: jü kaa kabara kóräi puerta páman kibakekame, të sékãna áman túbuktekame, lak-ron, éntok útteapo jábeta jita üuhua.

² Të hua puerta páman kibakekame, áapo jü kab-yeero.

³ Jü puertata suayame, íkãi ä étaporía. Jume kabaram éntok juka kab-yeerota nok täya. Áapo éntok jume ä kabaramneu bem téhuampo ámeu nokaka, yeu am béeba. ⁴ Huame síme ä átteahuam yeu am bebaka ámepat huéenake. Jume kabaram éntok ä guojaanake, bueitukim ä nok täya. ⁵ Të kaa bem täyãhuim kaibu guojaanake, ál-lam ä tö tenninake, bueitukim täbuik nok jáhuita kaa täya.

⁶ Íkai ejemplota ámeu yétchak, jü Jesús; të bempo kaa jünéaka taahuak, jita bétana ámeu ä nokaihui.

Jesús, jü tü kab-yeero

⁷ Jesús éntok júchi ámeu nookak, ínel jíaka:

—Tua lütüriapone ínel enchimmeu jiaahua: Ínapone ájaria jü kabara kóräi puerta. ⁸ Síme huame ínopat äbo yájakame, útteapom jábem jita üuhua, éntokim éekbua; të jume kabaram katim am nok jikkajak. ⁹ Ínapone jü puerta; hua ínot éaka kabara kóräiu kibakeme, jínëutuna. Kóräipo kikkibaknake, éntok yeu hueramnake, éntok básota téunake.

¹⁰ 'Jü lak-ron kía ékbua báreka yebijnake, éntok jábeta meábareka éntok jita chíbejtiaka ä tejal báreka. Të ínapo äbo yebij-la jíapsihuamta enchim jípunakë béchïbo, éntok büruk béppa yún enchim ä jípunakë béchïbo. ¹¹ Ínapone jü tü kab-yeero. Huä tü kab-yeero ä jíapsi nénkinake ä kabaram béchïbo. ¹² Huä tómipo kabaram suayame, kaa tua tü kab-yeero, éntok kabaram kaa átteak. Robota áu huémata bichátek, kabaram tö búitinake. Huanäi jü robo ámeu yepsaka am kikkisuka chíbelam am jaanake. ¹³ Júnëli hua tákiatata kabaram suayame búitinake, bueítuk kía tómipo am suaya. Kabaram tárük junne, kaita áma táru.

¹⁴ 'Ínapone ájaria jü tü kab-yeero. Jume ín kabaramne täya; huame ín kabaram éntok, nechim täya. ¹⁵ Alë bénasi jü ín Áchay nee täya, éntok ínapo két ín Áchayne täya. Éntokne ín jíapsi nénka jume kabaram béchïbo. ¹⁶ Huate kabaramne jípure, të huámëi kabaram kaa ímï kóräipo joome. Huámëine két äbo huérianake, éntokim két nee nok jikkaijnake. Huépul bénasim náu anna; éntok huépü kab-yerotunake.

¹⁷ 'Jü ín Áchay huäri béchïbo nee nákkë, bueítukne símem béchïbo ín jíapsi nénka; chükula éntokne júchi ára ä nüye. ¹⁸ Kaabe nee ä úhua; ál-lane ínel ín éä béchïbo muuke. Útteatane jípure ín múknakë béchïbo, éntokne útteata jípure júchi jíapsita ín nünakë béchïbo. Íkai nésautane mabetak, ín Áchay bétana.

¹⁹ Kaa nanabeu éaka, júchim náu nok nássua táytek, jume judío yäuchim, ïri nokta béchïbo. ²⁰ Juebénakam ínel jiaahuay:

—Lemooniota jípure. Rokotula. ¿Jatchiakem ä nok jikkaja?

²¹ Huate éntok ínel jiaahua:

—Jábe lemooniota jípureme kaibu ilë bénasi noknake. ¿Jachu jü lemoonio ára pusim am étaporia, jume liliptim?

Jume judíom Jesústa omoutek

²² Buere tiöpota chúpukäu huáatihuaau pajkotukay, jum buere joära Jerusalémpo. Huamëi taahuarimmechi éntok sébe tiempotukay. ²³ Jesús éntok áma naa huéiyey, tiöpopo, Salomónta portaalimpo. ²⁴ Huanäi jume judíom ä kóntiaka ínel áu jiaahua:

—¿Jauhuey tájtisë itom jíapsi kaa al-leetuanake? Empo jü Cristotukátek huittë itom téjhua.

²⁵ Jesús éntok ínel am yómmiak:

—Enchimne ä téjhuaasula, të katem nee súale. Huä tékil ín yáari ín Áchay téhuampo, huári ino bétana nooka; ²⁶ të eme kaa ä súale, bueitukem kaa ín kabaram, ín enchimneu jákã bénasi. ²⁷ Jume ín kabaram nee nok täya; ínapo éntok am täya, éntokim nee guojaase. ²⁸ Ínapo éntok jíbapo béchïbo jíapsihuaamta am miika. Bempo kaibu emo tärunake jauhuey junne, éntok kaabe ín mámpo yeu am huíknake. ²⁹ Huä ín Átchay nee am mikakame, chë simem béppa nésahue, éntok kía jábe júne kara ín Áchay mámpo yeu am huíkke. ³⁰ Ínapo, éntok ín Átchay, náute huépülay.

³¹ Huanäi jume judíom júchi tétam nüka, ä mamaasu báreka. ³² Jesús éntok ínel am yómmiak:

—Juebenakne türi tékilta enchim bíttuala, ín Áchay bétana huémta. ¿Jíta tékilta béchïbosem nee mamaasu báare?

³³ Jume judíom éntok ínel ä yómmiak:

—Huä tü tékilta béchïbote kaa enchi mamaasu báare, ál-la Diosta béj-reka em nokakã béchïbo; bueituk empo yöremtaka junne, Diosta bénasi emo johua.

³⁴ Jesús éntok ínel am yómmiak:

—¿Jachu kaa ínel jïojteri enchim leypo: “Ínapo ínel jiaahua, emem diosim”? ³⁵ Huame Diosta noki mabetakame diosim tíiya. Huaka jïojterita kaabe ára täbuiasi ä yáuhua. ³⁶ Bueituk Dios Átchay nee yeu púhuak; ím ániau nee kóm bíttuak. ¿Jatchia júntukem Diosta béj-reka nee nokã tíiya, ínapo Diosta Üusi ti nee jákã béchïbo? ³⁷ Juka ín Áchay tékil kaa nee joay, katem nee súalpo yúmala. ³⁸ Të nee ä joay ál-la, éläposem nee kaa súale, të huaka tékilta ín joáhuem súale, enchim jüneenakë béchïbo, éntok enchim ä súalnakë béchïbo, juka Dios Áchayta ínot anëhui, éntok ín át anëhui.

³⁹ Júchim éntok mámpo ä tatab báreka tekipanuy, të áapo bem mámpo áu yeu huíkkek.

⁴⁰ Huanäi Jesús júchi siika, Jordán bathue huáytana bícha, áman kėsam huëpo Juanta batöaïpo. Huanäi huämi taahuak. ⁴¹ Huanärim juebénaka áu yájjak, ínel jáaka:

—Juan lútüriapo kía jita seňalta júne kaa yáhuak; tē sime Juanta iári bétana nokakäu lútüriatukay.

⁴² Huanäi huämiri juebénaka ä súsualeka taahuak.

11

Láazarota mukukä bétana nokhuame

¹ Senu yoreme Láazarota ti téhuaka júnaköri kökorey, Betaniapo jometaka, María éntok Marta ä ákorohua pueblopo.

² María, Láazarota kökoremta huaayi, iri ínel jü Seňortat juka perfuumeta át töak, éntok ä chonimmey guókpo ä huaachak. ³ Láazarota huaayim Jesústau nokta bíttuak, ínel jiamta:

—Seňor, jü em nákeu kökore.

⁴ Jesús éntok ä jikkajaka ínel jiaahua:

—Í kökoa kaa áy kökko béchïbo, ál-la juka Diosta looria át bíttunakē béchïbo, éntok két ä Üusibet ä bíttunakē béchïbo.

⁵ Jesús éntok Martata nákkey, éntok ä huayihua, éntok Láazarota. ⁶ Tē ikäi jikkajaka, ä kökorē bétana, júchi guoy táapo áma taahuak, ä aneïpo. ⁷ Huanäi chúkula jume ä discípulommeu ínel jiaahua:

—Jánte jum Judea buiärau bíchaa.

⁸ Huanäi jume ä discípulom ínel áu jiaahua:

—Maestro, én jume judíom enchi jariay, tetammey enchi mamaasu báreka. Entok, ¿júchē áman huée báare?

⁹ Jesús ínel am yómmiak:

—¿Jachu jü taahuari kaa dooce horam jípure? Huä taahuapo hueramame kaibu tēitinake, bueítuk ímī ániapo machiriay bitcha; ¹⁰ tē hua tukaapo hueramame tēitinake, bueítuk jü machiria kaa át aika.

¹¹ Íkai noksuka, chúkula ínel ámeu jiaahua:

—Huä itom amigo Láazarota kótche; tēne áman huéiye ä búsa báreka.

¹² Huanäi jume ä discípulom ínel jiaahua:

—Seňor, kóchētek, yún éenake.

¹³ Jesús ínel jiaahua, Láazarota mukila bétana. Tē bempo kócheka jimyorehuamta bétana ä nokä téiyey. ¹⁴ Huanäi Jesús huitti ínel ámeu jiaahua:

—Láazarota béja muukuk. ¹⁵ Enchim béchïbone al-leiya, kaa áman itom anakä béchïbo, enchim nee súalnakē béchïbo. Tē ámate áu kannake.

16 Huanäi hua Toomas, Guoguöri téame, ínel jiaahua huame áamak discípulommehui:

—Ítapo kette áamak kannake, áamak kókko béchibo.

Jesús jü júchi jíabitehuame éntok jíapsihuame

17 Jesús áman yepsaka tejhuahuak: Láazaro béja naiki taahuarey, mäataka. 18 Betania pueblo éntok kaa mékka Jerusaléniu taahuay, jiba tua batte báij kilometropo. 19 Juebena judíom ámeu yáij-latukay Martatau éntok Mariatahui, am yánti jíapsi joa báreka, bem ábachi mukuká béchibo. 20 Huanäi Marta Jesústa áman huë tíay ä jikkajaka, ä nankiseka yeu siika; María éntok jóapo taahuak. 21 Huanäi Marta Jesústau ínel jiaahua:

—Señor, enchi ím aney ín ábachi kaa muk éiyey. 22 Të enne két júneiya, símeta Diostau em aahuäu, Dios enchi ä máknake.

23 Jesús éntok ínel ä yómmiak:

—Em ábachi jíabitenake.

24 Marta éntok ínel áu jiaahua:

—Ínapo júneiya ä jíabitenakëu júnak símem jíabiteyo, huaka taahuata yúmako.

25 Jesús éntok ínel áu jiaahua:

—Ínapone jü yore jíabitetuame éntok jü jíapsihuamta yore mákame. Huä nee súaleme mukilataka júne júchi jíapsinake. 26 Éntok síme hua jíápsaka nee súaleme jíbapo béchibo kaibu muknake. ¿Jachë íkái súale?

27 —Jeehui, Señor —ti áu jiaahua—. Ínapo ä súale, enchi Cristotukähui, jü Diosta Üusi ím ániau kóm yebij-lame.

Jesús Láazarota mäaripo huéeka buanak

28 Marta éntok íkái noksuka áman sika, juka Mariata ä huayhua núnnuk, éhuil ínel áu jíaka:

—Jü Maestro ím aane; entok enchi núnnu.

29 Áapo íkái jikkajaka, bamsipo kíkteka áman áu siika. 30 Jesús ketune kee huam ili pueblou kibakey, Martata ä nankekäpo ketune aaney. 31 Huanäi jume judíom jóapo áamak aneka ä sirok aniaihui, Mariata bamsipo yeu ä sik, akim ä guojaasek, ínel jíaka: “Áman siika, ä mäariu buanseká.”

32 María jum Jesústa anëu yepsaka, ä bíchaka, guókpo áu tónommea kíktek, ínel jíaka:

—Señor, enchi ím aney, ín ábachi kaa muk éiyey.

33 Jesús ä buanay ä bíchaka, éntok két huame judíom áamak kateihum buaname bíchaka, jíapsi sóokteka espíritupo áu yoyoak, tüisi siroksi. 34 Huanäi ínel jiaahua:

—¿Jáksem ä maäak?

Bempo éntok ínel áu jiaahua:

—Señor, äbe sika ä bitcha.

³⁵ Huanäi Jesús buaanak. ³⁶ Huanäi jume judíom ínel jiaahua:

—¡Akem ä bitcha, tepa ä nákkey!

³⁷ Huate éntok áme násuk aneme ínel jiaahuay:

—¿Jachu iri kara jita yáuhuai, Láazarota kaa múknakë béchïbo, jáchin juka líptita ä pujtetuakä bénasi?

Láazarota mukilata jïabitetuak

³⁸ Jesús, ä jiápsipo júchi tüisi siroksi éaka, ä mäariu bíchaa siika. Téta guójöriatukay; ï guójöria éntok téta buéurukuy páttiaritukay. ³⁹ Jesús ínel jiaahua:

—Juka tétatem mékka oóre.

Marta, jü mukukamta huaayi, ínel áu jiaahua:

—Señor, béja chïcha juuba, béja naiki taahuare mukilataka.

⁴⁰ Jesús ínel áu jiaahua:

—¿Jachune kaa enchi téjhuaala, ä súalëtek, Diosta looria enchi bínnake tíaka?

⁴¹ Huanärim tétata mékka oórek, juka mukilata áy páttiatukäihui. Huanäi Jesús, téhuekau jikau remteka, ínel jiaahua:

—In Átchay, enchine baysauhue enchi nee jikkajä tíaka.

⁴² Ínapone jüneiya, jïba enchi nee jijikkajähui; tëne ínëli jiaahuak huaka génte juebenaraata ino chíkola aneme béchïbo, enchi nee äbo bíttuakäu bétana am súalnakë béchïbo.

⁴³ Íkai noksuka, kusisi cháchayek:

—Lázaro, ¡pakunë yeu huéiye!

⁴⁴ Huanäi jü mukilatukäihui yeu siika, mámpo éntok guókpo sánkommea súmataka. Ä pújbahua éntok sánkommea bitiatukay. Jesús éntok ámeu ínel jiaahua:

—Akem ä búttia, ä huéenakë béchïbo.

Noktam náu yáuhuak, Jesústa mëbáreka

(Mt. 26:1-5; Mr. 14:1-2; Lc. 22:1-2)

⁴⁵ Huanäi juebena judíom Mariátamak ambáreka áma yáij-latukay. Huanärim Jesústa yáakäu bíchaka ä súsualek.

⁴⁶ Të huate éntok jume pariserommeu sájaka, Jesústa yáakäu am téjhuak. ⁴⁷ Huanäi jume sacerdotem tiöpopo chë nésahueme éntok jume pariseerom juka conciliotam náu núnuka, ínel jiaahua:

—¿Jáchisute annake? Bueituk ï yoreme juebena señaalim johua. ⁴⁸ Kía ínëli itom ä tójak, síme ä

súsualnake. Huanäi jume romaanom äbo yájaka juka itom tiöpo tátabnakë, éntokim huaka itom nación luutianake.

⁴⁹ Huanäi jü Caifás ámemak joome, huäri huásuktiriat sumo sacerdotetukai, huanäi ínel ámeu jiaahua:

—Emem kaita jüneria, ⁵⁰ éntokem kaa jüneiya, ito béchïbo jita chë türiakähui, huépü yoremta itom pueblota béchïbo muknakëhui, të kaa sime naciónta kókkonakëhui.

⁵¹ Kaa ä éäpo íkai nookak, Jesústa bétana, ál-la huäri huásuktiriat áapo sumo sacerdotetukä béchïbo, profetis-aruak hua naciónta béchïbo Jesústa muknakëhui, ⁵² éntok kaa kía naciónta béchïbo jïbba, két huame Diosta üusim chíbejtilam lópola náu am rúktia béchïbo. ⁵³ Júnëli huäri taahuarit naateka náhuim nokta yáuhuak, ä mëtebo báreka.

⁵⁴ Huäri béchïbo Jesús béja kara machisi jume judíom násuk naa huéiyey, ál-la mékka bíchaa siika, senu buiärau see päria, náapo, hua pueblo Efraín téähui. Huämi taahuak, jume ä disciípulommaki.

⁵⁵ Éntok béja kaa jaikika bëyey, judíom pascua pajkota yúmanakëhui. Huanärim juebénaka buere joära Jerusaléniu jikau sájjak, kee pascua pajkota yúmayo emo báksia báreka. ⁵⁶ Huanärim juka Jesústa jariay. Jum tiöpopo aneka, ínelim emo nátemajey:

—¿Jáchisem éiya? ¿Jachu kaa äbo pajkou yebijnake jáni?

⁵⁷ Huanäi huame tiöpopo chë nésahueme éntok huame pariseerom át nésahuek, hua jábe júne ä jüneriame, ják ä anëhui, yeu ä buís sáyhuak, ä preeesote béchïbo.

12

Jesústat perfuume huáttiahuak Betaniapo

(Mt. 26:6-13; Mr. 14:3-9)

¹ Búsan taahuarim bëyey, kabara jisobahuaka pájcuata yáanaïhui. Jesús pueblo Betaniau yepsak, Láazarota jóapo.

Íri mukilatukay, të Jesús kókkolam násuk ä jíabitetuak.

² Béja kúptey Jesústam tepa buere äbosey. Marta éntok jita am joriay. Láazaro éntok Jesústamak mesau kátekay.

³ Huanäi María batte medio litro perfuumeta Jesústat guókimmet töak, éntok ä chonimmea ä huaachak. Jü kári éntok musäla júbay tápunak. Í perfuume tüisi béj-retukay.

⁴ Huanäi senu ä disciípulo ínel jiaahua, hua Judas Iscariote tíame, Símonta üusi, hua ä nénkinakëhui:

⁵ —¿Jatchiakasu kaa í perfuume báij cien taahuari tékil béjhuapo nénkihuaka, póolobem ä miikhuak?

⁶ Judas íneli jiaahuak, kaa póobem ä jiokolë béchïbo; ál-la ékbua ára jita nüyey; bueítuk juka tómi bóosata jípureka,

juka áma öorehuamta nunüyey. ⁷ Huanäi Jesús ínel áu jiaahua:

—Akë ä tójja. Áapo ín määnä taahuari béchïbo ä bëlatukay. ⁸ Bueïtuk jume pólobem jïbem enchimmak am jïpunake; ínapo éntokne kaa jíba enchimmak tahuanake.

Noktam náu tütek, Láazarota jaatia báreka

⁹ Juebena judíom Jesústa áma aney jüneriaka, ámanim yájjak, kaa áapörík jíba bíb báreka, të Láazarota kétéchi, juka kókkolam násuk ä jíabitetuakáihui. ¹⁰ Të huame tua chë néshueme nokta náu lütüría yáhuak, juka Láazarota két mënä béchïbo, ¹¹ bueïtuk áapörík béchïbo juebena judíom emo näikimtey, Jesústa súaleka.

Jesús mám tájtirihuaka Jerusaléniu kibakek

(Mt. 21:1-11; Mr. 11:1-11; Lc. 19:28-40)

¹² Yokoríapo génte buéresi juebénaka jum pajkou yájj-latukaïhui, Jesústam jum Jerusaléniu yebisisë téamta jikkajak. ¹³ Huanärim jume tako sáhuam nüka, ä nanki-boka yeu sájjak, éntokim ínel chaayey:

—¡Tüisi mabettunake! ¡Í santo, jü Señorta téhuampo yebisiseme, jü Israeltau Rey!

¹⁴ Huanäi Jesús juka buru asölaata téaka át jikat yejtek, jïojteta jíä bénasi:

¹⁵ Katë májhue, buere pueblo Siónta maala; ímï huéiye jü em Rey, buru asölaatat yejsimeka.

¹⁶ Íachirim kaa jünéaka tahuakay, jume ä discípulom kësam huëpo; të juka Jesústa jíabitek buéresi úttilhuaka ä mabethuak. Huanäi jübuam áu huáhuaatek, áa bétana íkái jïojtetukáihui, éntok áachä chúpahuakáhui.

¹⁷ Jü génte áamak aneïhui, áa bétanam nookay, jáchin Láazarotau chachayeka jum ä máaripo kókkolam násuk ä jíabitetuak. ¹⁸ Huári béchïbo két jü génte ä mabet báreka áma yájakay, bueïtukim ä jikkajak, áapörík íkái señalta yáakä bétana. ¹⁹ Të jume pariseerom, bempo náu ínel jiaahuay:

—Béjem ä bitcha, kaitate ára yáhuua. Áachem suuhua, ¡sime génte áamak kaate!

Griegom ket kaa jaikika ama aneka Jesústa jaria

²⁰ Griegom ket kaa jaikika áme násuk aaney, huame áman pajkou Diosta yöri báreka jikau sákalam násuku. ²¹ Ímëi Feliipetau rúktek, pueblo Betsaida Galiléa buiärapo jometahui. Huanärim jïokot áu jiaahuay, ínel jíaka:

—Jesústate bíb péiya.

²² Feliipe éntok Andrésta ettejhuariak. Huanäi jü Andrés éntok Feliipe Jesústam téjhuak. ²³ Jesús éntok ínel am yómmiak:

—Tiempo béja yúmase, juka Yoremta Üusi ti téhuaakamta úttilnähui. ²⁴ Tua lütüriapone enchimieu ínel jiaahua: Jü tirijko báchia kaa buíapo kóm huécheka mukuka síhuekätek, áapola tahuanake; të mukuka síhuekätek, yún takanake. ²⁵ Huä ä jíapsi beutireme ä tarunake; të ím ániapo ä jíapsi kaa beutireme, ä yü jíapsinakë béchibo ä ëria. ²⁶ Jü nésauta nee joria báareme nee guojoanake. Huanäi huam ín anëpo két annake, hua nésauta nee joriame. Jü nésauta nee joriame, ín Átchay ä úttilnake.

Jesús ä mëna bétana nooka

²⁷ Huanäi Jesús ínel jiaahuak:

—¡Tepa kaa al-leeri ín jíapsit aayuk! ¿Jáchisune jiaunake jáni? Karane ínel jiaahua: “In Átchay, jinou huéenakemta bétanë nee jínëu!” ¡Bueítuk íkái ín chúpanakë béchibone äbo yepsak! ²⁸ In Átchay, em téhuame looriasi bíttebo.

Huanäi jáhui téhueka bétana kóm yuumak, ínel jáaka:

—Béjane looriasi am bíttebok, éntokne júchi looriasi am bíttebonake.

²⁹ Huanäi hua génte juebenara áamak anëu juka jáhuita jikkajaka, yúkuta ínel omtë tíiyay. Huate éntok ínel jiaahuay:

—Diosta ángel áu nookak.

³⁰ Huanäi Jesús ínel ámeu jiaahuak:

—Í jáhui kaa ino béchibo äbo kóm yuumak, ál-la enchim béchibo. ³¹ Ëni ájaria i ániapo anemmet nokta chúpatunakëhui. Ën hua diablo ím ániapo buéresi ä nésahue násuk júne yeu béptunake. ³² Ínapo éntok buíapo jikau tóboktياهوak, simemne inou rúktianake.

³³ Ínëli jiaahuay, jáchin ä muknakeu am júneria iaaka.

³⁴ Huä génte ínel ä yómmiak:

—Ítapo jum Diosta leypo ä júneriak, Cristota jíbapo béchibotunakëhui. ¿Jáchisu júntukë ä tóboktianä tíiya, juka Yoremta Üusi ti téhuaakamta? ¿Jábesa júntuk, ïri Yoremta Üusi?

³⁵ Huanäi jü Jesús ínel ámeu jiaahua:

—Ketune chúbala enchim násuk annake, jú machiria. Náasem kaate, ketune machiriata enchimieu ayuako, kaa máchiraata kaa enchim jaatianakë béchibo; bueítuk hua kaa machiku hueramame kaa júneiyya jákun bíchaa ä

huëhui. ³⁶ Ketune machiriata jípurekem ä súale, juka machiriata, machiriapo enchim usiarimtunakë béchïbo.

Íkai nookak jü Jesús; huanäi sika am éusuriak.

Jume judíom kaita súalëram

³⁷ Të juebena señaalim bem bíchäpo ä yáak junne, katim ä súaley, ³⁸ profeeta Isaíasta nokakäu chúpnaکہ béchïbo, ínel jáamta:

Señor, ¿jábetasu ámeu itom nokakäu súale jáni?

Éntok, ¿jábetausum emo yeu machiriake jáni, huame Señorta mámmam?

³⁹ Íari béchïbom kaa ä súaley, bueítuk kët ínel jiaahua jü Isaíasta jïojteri:

⁴⁰ Bempörim puj páttiak, éntok bem jíapsi námakasi yáuhuak, pusimmea kaita bem bínnakë béchïbo, éntok jíapsiy kaita bem jünerianakë béchïbo, junëli kaa jíapsi kúakteka, kaa nee am jínëunakë béchïbo.

⁴¹ Isaías ínel jiaahuak, Jesústa looria bíchaka, bueítuk áa bétana nookak.

⁴² Kia júnentaka junne, yäuram juebénaka ä súaleka taahuak. Të pariserom béchïbo katim emo yeu buíssey, kaa huam bem náu yayájäpo emo yeu bep íaaka. ⁴³ Bueítukim chë ä türey, juka yoremta úttíluä bétana bem máknäu, Diosta úttíluäu béppa.

Jesústa nooki yorememet béttesi chupanake

⁴⁴ Jesús kusisi nokaka ínel jiaahua:

—Huä nee súaleme kaa nee jíba súale, ál-la huaka nee äbo bíttuakamta këtchi. ⁴⁵ Huä nee bíchame, huaka nee äbo bíttuakamta kët bitcha. ⁴⁶ Ínapo, jü machiria, äbo ániau kóm yebij-la, síme huame nee súaleme kaa machiku aneka áma kaa am kókkonakë béchïbo. ⁴⁷ Jábe júne ín noki jíkkajaka, të ín éäu kaa joame, ínapone kaa bette nokta át chuppa; bueítukne huame ím ániapo aneme kaa bette nokta ámet chupabáreka äbo kóm yebij-la, ál-la am jínëu báreka. ⁴⁸ Huä kaa nee mabetakame, éntok ín noki kaa jíkkaij báareme, jábeta bette nokta át chupanakemta jípure. Jü noki ín nokakähui, taahuata yúmak, bette nooki át chupanake. ⁴⁹ Bueítuk ínapo kaa kía ín éäpo ä nok-la; hua Áchayhuari nee äbo kóm bíttuakame, áapo nee át sáuhuek jita ín noknakëhui, éntok jita enchim ín majtianakëhui. ⁵⁰ Éntokne jüneiya ä nésaurihua yü jíapsihuamtukähui. Júnëline huaka ín nokäu nooka, huaka ín Áchay nee ä téjhuaka pámani.

13

Jesús ä discípulom guók báksiak

¹ Senu taahuari bëyey, kabara jisobahuaka pájcuata yúmaseihui. Jesús jüneiyay, tiempota áa béchibo yúmalatukaihui ím ániapo yeu ä huéenakëihui, ä Áchaybeu bíchaa. Ä átteahuam ím ániapo aneme jíba am nákkek, ä mukëpo tájti.

² Huanäi tukaapo am jibuäy, jü diablo Judasta jápsipo kibak-latukay, Jesústa ä nénkinakë béchibo. Íri Judas Iscariote, Símonta üusitukay. ³ Jesús jüneiyay ä Áchayhua simeta ä mámpo ä tóij-latukaihui, éntok Diosta bétana áu hueihui, éntok Diostau bíchaa áu huéenakëihui. ⁴ Júnëli kíkteka, jume súppem béppa huéeme áu úhuak. Toallam éntok nüka, am huikojtek. ⁵ Huanäi buere puraatopo bäam yeu töaka ä discípulom guók báksia táytek, éntok jume toallam ä huikosakábey am huaachak.

⁶ Huanäi Jesús jü Símon Perotau rúktek; Peero éntok ínel áu jiaahua:

—Señor, ¿jache empo nee guók báksia báare?

⁷ Jesús éntok ínel ä yómmiak:

—Jü ín jóäbet empo kaa át jüneiya én láuti; tē chúkula ál-lë át jüneenake.

⁸ Peero éntok ínel áu jiaahua:

—Katë nee guók báksianake, jauhuey junne.

Jesús éntok ínel ä yómmiak:

—Kaa nee enchi guók báksiak, kaitë ínomak jípunake.

⁹ Huanäi jü Símon Peero ínel áu jiaahua:

—Señor, ä junëlitunakey, kaa ín guókim jibba, ín mámmam éntok ín kóba júne báksia.

¹⁰ Të Jesús ínel áu jiaahua:

—Jü bemélasí baksiari kaa júchi báksiana, jume guókim jibba, bueítuk béja baksiari. Eme éntok béja báksiari, tē kaa síme.

¹¹ Bueítuk jüneiyay jábeta ä nénkinakëihui; huäri béchibo: “Kaa síme báksiari”, ti áu jiaahuak.

¹² Júnëli, chúkula am guók báksiasuka, júchi ä súppem nüka, mesau rúktek. Huanäi ínel ámeu jiaahua:

—¿Jachu eme jüneiya jita ín enchimmeu yáakähui?

¹³ Eme nee Maeströ tíiya, éntokem nee Señor tíiya. Tüisem ínel jiaahua, bueítuk enchim jiauläpo, ínapone ájaria. ¹⁴ Të ínapo Señor taca éntok Maestrotaka júne enchim guók báksiak, eme kétchi náu emo guók báksiapo yúmala. ¹⁵ Bueítuk ejemplotane enchim mákkak, ín enchimmeu ayuka bénasi enchim két náu ä jonákë

béchiibo. ¹⁶ Tua lútüriapone ínel enchimmeu jiaahua: Huä säyhuame kaa ä teko béppa chë yórhua; éntok hua jákun bíttuahuakame júne kaa chë yórhua áman ä bíttuakamta béppa. ¹⁷ Íkãrem júneriãtek, al-leakem jíapsinake ä joãteko.

¹⁸ 'Kanne simem bétana nooka. Bueituk ínapone júneiya jábem ín yeu púalatukãhui. Të úttea huaka jiojteta ínel jáamta chúpnakë béchiibo: "Huä páanim ínomak buäyeme nee béj-reka áu tóboktiak." ¹⁹ Én naatekane enchim ä téjhua, kee jee huéenakemta chúpeyo, béja ä chúpey enchim ä súalnakë béchiibo ín ájáriatukãhui. ²⁰ Tua lútüriapone ínel enchimmeu jiaahua: Huä ín jákun bíttuari mabetakame, nee mabeta; hua nee mabetakame éntok, huaka nee äbo bíttuakamta két mabeta.

Jesús Judasta ä nénkinakeu bétana nookak

(Mt. 26:20-25; Mr. 14:17-21; Lc. 22:21-23)

²¹ Jesús íkãi noksuka, ä jíapsipo tüisi sirokay. Huanäi huitti ínel jiaahua:

—Tua lútüriapone ínel enchimmeu jiaahua, senu enchim násuk aneme nee nénkinake.

²² Huanäi huame ä disciipulom emo naa bíchaka taahuak, kaa júnéaka jábeta bétana ínel ä jíãhui. ²³ Senu disciipulo, Jesústa chë nákeihui, áa náapo káteka chákala bökay. ²⁴ Íãhui señam yáuhuak, jú Simmom Peero, ä temaij iaaka ä jábétukãhui huaka áa bétana ä nokãhui. ²⁵ Huanäi áapo, Jesústau jëla rúkteka, ínel áu jiaahua:

—Señor, ¿jábese júri em áa bétana nokãhui?

²⁶ Jesús éntok ínel ä yómmiak:

—Huä jábeta páanim kómoniaka ín ä miknakeu, huãri ájária.

Huanäi jume páanim kómoniaka, Judas Iscarioteta, Símonta üusi, am miikak. ²⁷ Huanäi sep Satanás ä jíapsipo kibakek. Jesús éntok ínel áu jiaahua:

—Juka em yáa bárëu, bamsekë ä yáuhua.

²⁸ Të huame mesau jokame katim júnéaka taahuak, jita béchiibo Judastau ínel ä jíakãhui. ²⁹ Bueituk huate ínel éiyay: Judasta tómi bóosata jípurë béchiibo, Jesús ínel áu jiaahua: "Pajkopo itom huáatianakeuë jínnu mátxhi", éntok: "Poloobeme mikpo yúmala", tim éiyay. ³⁰ Áapo jume páanim buásuka siika. Huanäi éntok béja tukaar-itukay.

Jü bemela nésaui

³¹ Huanäi Judasta yeu simsuk, Jesús ínel jiaahua:

—Én buéresi úttılna, jü Yoremta Üusi ti téhuaakame, éntok Dios Átchay áa béchıbo úttılna. ³² Jü Dios áapörık béchıbo úttılhuátek, áapo Dios kéchá úttılınake, ä éápo; éntok láuti ä úttılınake. ³³ In usiálam, ketunene kaa bínhua enchimmak annake. Nechem jariunake, të jume judıommeu ín jíä bénasi, enchimmeune két ín el jiaahua: Huam ín huëu bíchaa, eme karem áman kaate. ³⁴ Bemela nésautane enchim mákka: Emóem nákke. Nee enchim náképo bénasi, emem két nánancha emo náknake. ³⁵ Ímirim simetaka enchimmet jüneenake, ín enchim majtialatukä bétana, nanabeu éaka enchim emo nákeyo.

Jesús juka Perota kaa áu ä täya tıanakeu bétana nookak (Mt. 26:31-35; Mr. 14:27-31; Lc. 22:31-34)

³⁶ Huanäi jü Símon Peero ín el áu jiaahua:

—Señor, ¿jákusé huée báare?

Jesús éntok ín el ä yómmiak:

—Áman ín huëu bíchaa, empo kara ínomak huéıye éni; të chükula aré ino sáu huéenake.

³⁷ Peero éntok ín el áu jiaahua:

—Señor, ¿jatchiakasune kara emo sáu huéıye éni? ¡In jíapsi muknakey júneene ára ä tójja, emo béchıbo!

³⁸ Jesús éntok ín el ä yómmiak:

—¿Jaché em jíapsi ä muknakey júne ára ä tójja, ino béchıbo? Tua lútüriapone ín el emou jiaahua, juka torörata kee jee kuseyo, baisé kaa nee emo täya tıanake.

14

Jesús jü Böo Dios Áchaytau bíchaa

¹ Katem enchim jíapsi jáchin éetua. Diosta enchim súalé bénasi, nechem két súale. ² In Átchay jóapo juebena káarım ayka; të kaa junélitukátek ín apone enchim téjhua éıyey. Ámanne huée báare, huam enchim annaképo túlisi ä tüte béchıbo. ³ Huanäıne téhuekau yepsak, huam enchim annaképo ä tútenake. Huanäıne júchi yebijnake. Huanäıne júchi enchim äbo núnake, bueıtuk huam ín anépo, ínomak enchim annaké béchıbo. ⁴ Bueıtukem júneiıya jákun bíchaa ín huéenakeu, éntok juka böota júnem täya.

⁵ Huanäi jü Toomas ín el áu jiaahua:

—Señor, katte júneiıya jákun bíchaa em huéhui; ¿jáchısute juka böota täyanake?

⁶ Huanäi Jesús ín el áu jiaahua:

—Ínapone jü böo, jü lútüria, éntok jü jíapsihuame; kaabe ín Áchaybeu huéenake, kaa ino béchıbotuko. ⁷ Nee

täyätekem két ín Átchay täya; éntokem én naateka ä täya, éntokem ä bil-la.

⁸ Feliipe éntok ínel áu jiaahua:

—Señor, itomë ä bíttua, huaka Dios Áchayta. Júnelite kaitat jáchin éaka tahuanake.

⁹ Huanäi Jesús ínel áu jiaahua:

—Béjane bínhua enchimmak aane, ¿éntoke jíba kaa nee täya, Feliipe? Huä nee bil-lame, juka Dios Áchayta bil-la. Ä junëlituk junne, ¿jatchiakasë júntuk Dios Áchayta nee enchim bíttua sáuhue? ¹⁰ ¿Jachë kaa ä súale, Dios Áchaytamak nee huépülatukähui?, éntok, ¿juka Dios Áchayta júne ínomak huépülatukähui? Huä noki ín nokäu, kanne kía ín éäpo ä nooka; hua Dios Átchay ínot aneme, áapo juka tékilta johua. ¹¹ Nechem súale, Dios Áchaytat ín anëhui, éntok két Dios Áchay ínochi; o hua tékil ín joäu, huäri béchibem nee súale. ¹² Tua lütüriapone ínel enchimneu jiaahua: Huä nee súaleme, huaka tékilta ín joäu áapo két ára ä jonake, éntok ín joäu béppa chë yörisi machik júne jonake, bueituk Dios Áchayta anëu nee huë béchibo. ¹³ Éntok símeta juka ín téhuampo Dios Áchaytau enchim aahuäü, anä yáanake, juka Dios Áchayta Üusi úttilnä béchibo. ¹⁴ In téhuampo jita júne enchim aahuay, ínaponä yáanake.

Jü Espíritu Santo äbo bíttuaname

¹⁵ 'Nee nákétekem juka ín nésauro johua. ¹⁶ Huanäine ínapo Dios Áchaytamak noknake, täbui jíapsi jotehuamta enchim máknakemta, yü tütti enchimmak ä annakë béchibo. ¹⁷ İri Espíritu tua lütüria. Të jume ímí ániapo joome, karam ä mabeta, bueitukim kaa ä bitcha, éntokim kaa ä täya; të eme ä täya, bueituk enchimmak aane, éntok enchim jíapsipo annake. ¹⁸ Kanne kía usi lepemtukä bénasi enchim tö simnake. Júchine enchimneu yebijnake. ¹⁹ Ketune ili bëye; huanäi jume ím ániapo aneme kaa nee bínnake; të eme ál-la júchem nee bínnake; bueituk ín jíapsä béchibo, eme két jíapsinake. ²⁰ Huäri taahuarit eme júneenake Dios Áchaytat ín anëhui; eme éntok ínochi, ínapo éntok enchimmechi. ²¹ Huä ín nésauroim jípureme éntok am joame, İri ájária jü nee nákeme; hua nee nákeme, ín Áchay kéchá náknake. Éntok ínapo két ä náknake, éntokne áu ino yeu machirianake.

²² Huanäi jü Judas ínel áu jiaahua, kaa hua Iscariote:

—Señor, ¿jatchiakasë itou jíba emo yeu machirianake, të kaa huame ímí ániapo anemmehui?

23 Huanäi Jesús ínel ä yómmiak:

—Huä nee nákeme ín noki yörinake; éntok hua ín Áchay ä náknake. Huanäite áu yájaka áamak jóatenake. 24 Huä kaa nee nákeme ín noki kaa yörinake; hua noki enchim jikkajakäü, ínapone kaa ä átteak. Huä Dios Átchay nee äbo bíttuakame, Áapo ä átteak.

25 'Íkäine enchimneu nookak ketune enchimmak aneka. 26 Të hua jíapsi jotehuamta yore mákame, jü Espíritu Santo, hua Dios Áchayta äbo bíttuanakëhui ín téhuampo, huäri simeta enchim majtianake, éntok enchim áu huáatituanake, simeta huaka ín enchimneu nokakähui.

27 'Yánti jíapsihuamtane enchimneu tö siime. In yánti jíapsekäune enchim miika, të kaa hua ím ániapo jometa bénasi. Katem enchim jíapsi kaa al-leetua, éntokem kaa emo máujtua. 28 Bëjane enchim téjhuaala, ínel jíaka: Simnakene, tëne júchi enchimneu yebijnake. Nee nákétekem emo al-leetuä éiyey, Dios Áchaytau nee ino simë tiayo; bueítuk jü Dios Áchay chë yörisi maachi, ino béppa. 29 Enchimne téjhuak, kee jee ä yúmayo, bueítuk nokta chúpey enchim ä súalnakë béchïbo.

30 'Kanne júchi yún enchimmak ettejhuanake, bueítuk jü ím ániapo buéresi genteta béppa chë úttiakame äbo huéiye; të áapo kaita ínomak jípure. 31 Të junëlitunake, ím ániapo aneme jüneenakë béchïbo Dios Áchayta ín nákéhui éntok Dios Áchayta ín ä sáhuë páman ín ä joähui. Jáptëem; ímite yeu sákanake.

15

Jesús jü tua páras óguo

1 'Ínapone jü tua lutüriapo páras óguo, ín Átchay éntok jü et-leero. 2 Simeta huaka mesëkiriata ínot yeu simlata kaa takakamta chúktianake; éntok simeta huaka takakamta tútenake, chë yún ä takanakë béchïbo. 3 Eme bëja chïcha machik úhuari jü noki enchimneu ín nokakäubeyi. 4 Inot jíbem aane; ínapo éntok enchimmechi. Jáchin hua mesëkiria áapola kaa tataka, kaa hua óguotat huéekáteko, enchimmak két junëlitunake, kaa enchim ínot jíba aneyo.

5 'Ínapone jü páras óguo, eme éntok jume mesëkiriám. Huä ínot aneme, ínapo éntok áamaki. Ìri yún takam huériunake; bueítuk eme kaa ínomak anëtek, kaitem ára yáuhua. 6 Huä kaa ínot aneme, mesëkiriata bénasi pákun yeu jimmaahuaka huaknake. Huanäi náu tóijhuaka tájju guötiana, ä béetinakë béchïbo.

⁷ 'Eme ínot anëtek, éntok juka ín noki enchimmet aneyo, simeta enchim huáatiáhuem aahua; huanärem ä mákna. ⁸ Íäri béchïbo loriapo úttilna, jü ín Átchay, yún enchim takakä béchïbo. Huanärem junëli ín disciipulomtunake. ⁹ In Áchayta nee náké bénasi, ínapone két enchim nákke. Ínëlem enchim ín náképo jíba aane. ¹⁰ Eme ín nésauri joátek, enchim ín náképem jíba aane; ínëline ín Áchay nésauri johua, éntokne áapörik nee náképo aane.

¹¹ 'Íkáine enchimneu nooka, ín al-leäu enchimmet ayunakë béchïbo, éntok hua enchim al-leäu yúmalasi enchim ä jípunakë béchïbo. ¹² Íri ájaria jü ín nésauri: Jü enchim nánancha emo náknakeu, ín enchim náképo bénasi. ¹³ Kaabe chë júne yore nákke, ál-la hua ä amigom béchïbo ä jípsi nénkame. ¹⁴ Eme ámëria jume ín amigom, huaka ín enchim át sáhuëu joáteko. ¹⁵ Kanne éntok ín tekipanualero ti enchim téttehuanake, bueítuk hua nésauta joaka tekipanuame kaa júneiya, juka ä teko yáa bárëhui. Të ínapo enchim amigok, bueítuk simeta huaka ín Áchay bétana ín jikkajakäune enchim téjhuaala. ¹⁶ Eme katem nee yeu púala, ál-la ínapo enchim yeu púhuak, éntokne enchim yuktiak áman sájaka yún takaka enchim jípsinakë béchïbo. Huä enchim taka éntok kaa lütinake. Huanäi huaka simeta ín téhuampo Dios Áchaytau enchim aahuäu, áapo enchim ä máknake. ¹⁷ Nésautane enchim mákka, enchim emo náknakë béchïbo.

Ím ániapo enchim omtíame

¹⁸ 'Huame ím ániapo aneme enchim omtiay, áahuem huáate nee bácham omtiakä bétana. ¹⁹ Eme ím ániapo jométuk, huame ím ániapo joome enchim náké íyey. Të eme katem ím ániapo joome; ínapone ím ániapo enchim yeu púhuak. Huäri béchïbo bempo, ím ániapo joome, katim enchim huáatia. ²⁰ Áahuem huáate, hua noki ín enchimneu nokakähui: "Huä tekipanualero kaa chë yöríhua ä teko béppa." Nechim guojajjaasëtek, enchimim két guojajjanake; ín noki jikkajátekim, enchim noki két jikkaijnake. ²¹ Të simeta íkärím enchimneu yáanake ín téhuam bem omtiä béchïbo, bueítukim huaka nee äbo bíttuakamta kaa täya.

²² 'Kaa nee äbo yepsak, éntok kaa nee ámeu nokak, jü bem Dios bejri kaa ámet ayu éiyey; të enim kaachin jiau mátki, jü bem Dios Bejri ámet ayuka bétana. ²³ Huä nee omtíame, ín Áchay két omtia. ²⁴ Áme násuk huaka tékilta kaa jábem júne joäu nee yáak, jü Dios bejri kaa ámet ayu éiyey; të ëni juka ín joäu bil-lataka junne, nechim omtia,

éntok juka ín Áchay júnem omtia. ²⁵ Të ìri ínèli huéiye, juka Moiséjta leypo jiojteta chúpnaکہ béchïbo, ínel jíame: “Kaita béchïbom nee omtiaka taahuak.”

²⁶ Të huaka jíapsi yéjtehuamta yore mákamta yepsak, ín Áchay bétana ín enchimneu bíttuanakeu, jü Espíritu lütüriata yore majtíame, Dios Áchayta bétana huéeme, huári ino bétana noknake. ²⁷ Eme éntok két ino bétana noknake, bueítukem jíba ínomak aanek, kësam huëpo naateka.

16

¹ 'Íkaine jíba enchimneu nok-la, bueítuk Diostat éehuäu kaa enchim tóijnakë béchïbo. ² Bueítuk bem sinagogam-pom enchim yeu bébnake. Taahuari yúmanake, jábe júne enchim súakame Diosta nésauri áu joä bénasi éenake. ³ Íkärím jonake bueítukim Áchayhuarita kaa täya éntok nee junne. ⁴ Tëne íkái enchimneu nooka, huaka taahuata yúmak enchim áu huáatinakë béchïbo béja ín enchimneu ä nok-latukähui.

Jü Espíritu Santota tékkil

'Íkaine kaa kësam huëpo enchimneu nookak, bueítukne enchimmak aaney. ⁵ Të éenne áman siime, hua nee äbo bíttuakamtahui; të jábe júne kaa nee temaje: “¿Jákusë siime?” ⁶ Ál-la íkái enchimneu ín nokakä béchïbo enchim jíapsi tüisi siroka. ⁷ Të ínapo lütüriata enchimneu nooka: Chë türi enchim béchïbo ín simnakëhui; bueítuk kaa nee sik hua jíapsi yéjtehuamta yore mákame kaa enchimneu yebijnake; tëne sikátek enchimneu ä bíttuanake. ⁸ Huanäi áapo yepsakátek, huame ániat jíápsame Dios bejrimmet am júneetuanake, lütula jíapsihuantachi, éntok bétte nokta chúpebechi. ⁹ Dios bejrichi, kaa bem nee súalë béchïbo; ¹⁰ lütula jíapsihua bétana, Áchayhuaritau ín huée béchïbo, éntokem kaa entok nee bínnake; ¹¹ éntok bétte nokta bétana, bueítuk jü buéresi ániat nésahueme bétte noki át chúpari.

¹² 'Ketunene juebenak jípure, jita ín enchimneu noknakëhui, të énem kara ä huéria. ¹³ Të jü lütüriapo Espíritu yepsakátek, áapo sime lütüriau bíchaa enchim hueriunake; bueítuk kaa áapo ä éäpo noknake, ál-la huaka simeta ä jíkkajäu noknake; éntok enchim júnetuana huaka chúkula yebijnakemta bétana. ¹⁴ Áapo loriapo nee úttílnake; bueítuk ín átteapo ä nüka, enchim ä júneriatuanake. ¹⁵ Simeta hua ín Áchay jípurëu, ínapone két ä átteak; kíalíkune ínel jiaahua, ín átteapo ä nüka enchim ä júneriatuanake.

Al-leehuäu bíchaa kúaktianake, jü sirokhuame

¹⁶ 'Enchim kaa nee bínnakeu, kaa jaikika bëye; të júchi kaa jaikika bínnake, enchim nee bínnakëhui; bueítuk ínapone Áchaytau bíchaa huéiye.

¹⁷ Huanäi huate ä discípulom ínel náu jiaahuay:

—¿Jítasa íri itou ä nokähui? Kaa jaikika bëye kaa itom ä bínnakëhui, të júchi kaa jaikika bëye, chúkula itom ä bínnakëhui; ¡bueítuk Áchaytau bíchaa áu simë tíiya!

¹⁸ Inëlim jiaahuay: ¿Jáchisu jiau báare jáni, “kaa jaikika bëye”, tíaka? Katte át jüneiya, ä nokibechei.

¹⁹ Jesús jüneiyay bempörim ä temaj bárëhui; huanäi ínel ámeu jiaahua:

—Béjane enchim téjhuak: kaa jaikika bëye, kaa enchim nee bínnakëhui, éntok júchi kaa jaikika bínnake, enchim júchi nee bínnakëhui. ¿Jachem íachi náu nátemaje?

²⁰ Tua lütüriapone ínel enchimmeu jiaahua: buannakeem, éntokem jìokot jiaunake; jume ániat jíápsame éntok al-leenake. Të ínëli jü enchim sirokäu násuk junne, jü enchim sirokäu al-leeriu bíchaa áu kúaktianake. ²¹ Jü jámut asoa bárëtek huantiriam ínnënake, horata áu yúmako; të chúkula ili outa asoak huantiriam koptianake, al-leaka ím ániapo outa yeu yoremtukä béchìbo. ²² Ánëlem két én siroka; tëne júchi enchim bínnake. Huanäi jü enchim jíapsi al-leaka tahananake, éntok kaabe ára enchim ä úhuaanake, juka enchim al-leähui.

²³ 'Huámei taahuarimmechem kaita inou nátemajínake. Tua lütüriapone ínel enchimmeu jiaahua, síme jita júne Dios Áchaytau enchim aahuäu ín téhuampo, Áapo enchim ä máknake. ²⁴ Ketunem kaita áula ín téhuampo, én tájti. Jítem aahua, enchim ä mabetnakë béchìbo, éntok huaka enchim al-leäu yúmalatunakë béchìbo.

Jesús yöla, ániat aneme béppa

²⁵ 'Íkaine enchimmeu nok-la, ejemployi; të taahuari yúmanake, kaa ejemplommey ín enchimmeu noknakëhui; ál-lane jünakiachisi enchimmeu noknake, jü Áchayhuarita bétana. ²⁶ Huäri taahuarichem ín téhuampo jita áunake; ínapo éntok kanne jita enchim áurianake, jü Áchayhuaritahui enchim béchìbo, ²⁷ bueítuk jü Dios

Átchay enchim nákke, bueítuk eme nee nákke, éntokem Diostat ín yeu simlatukä bétana nee súalek. ²⁸ Dios Áchayta anëpone yeu sika, í ániau kóm yepsak. Júchine íka ániata tö sika, jü Dios Áchaytau huéenake.

²⁹ Huanäi ä discípulom ínel áu jiaahua:

—Enë jünakiachisi nooka, kaita ejemplota itou nokaka.
 30 Én ál-late jüneiya, simeta em jüneriähui; kíalikute
 kaita emou temaij mátchi. Huári béchibote ä súale, Dios
 Áchayta bétana em yeu simlatukähui.

31 Jesús éntok ínel am yómmiak:

—¿Jachem én ä súale? 32 Taahuari yúmanake,
 éntok béja yúmala, sákatuahuaka enchim chíbejtinakëhui,
 huépülaka ä böochi; éntokem nee ínapola tö sákanake.
 Tëne kaa ínapola taahua, bueituk jü Dios Áchay ínomak
 aane. 33 Íkäine enchimneu nok-la, ino bétana yánti
 jíapsihuamta enchim jípunakë béchibo. Ímí ániapem
 jiokot emo bínnake; të katem kóm éiya: ínapone íkäi
 ániata kobala.

17

Jesús oraciompo ä discípulom Diostau nok-riak

1 Jesús íkäi noksuka, téhuekau jikau remtek, ínel jíaka:

—In Átchay, béja taahuari yúmala. Loriapë ä úttile, juka
 em Üusi, áapörik két loriapo enchi ä úttilnakë béchibo;
 2 bueitukë simem jíapsame béppa yáurata ä mák-la, huame
 sime em ä mákkim jíbapo béchibo jíapsihuamta am
 máknakë béchibo. 3 Íri éntok ájária, jü jíbapo béchibo
 jíapsihuame: Enchi bem täyanakëhui, huaka huépülaik
 entok tua lütüriapo Diosta, éntok juka Jesucristota, em äbo
 bíttuakähui.

4 'Ínapo ímí buíapo aneka loriapo enchi úttilek. Bójane ä
 chúppak, juka tékilta em nee yáa sáhuëhui. 5 Én éntok, ín
 Átchay, loriapë nee úttile em anëpo, huaka loriata émomak
 ín jípurekähui, ániata kee yáahuay naateka.

6 'Em téhuamne am täyatuala, jume yoremem ím ániapo
 em nee mákkim. Émpë am átteaka nee am mákkak,
 éntokim em noki ériak. 7 Énim jünéaka tahuala, simeta
 juka em nee mákki emo bétana huëhui; 8 bueituk huaka
 nokta em nee mákakäu nam téjhuak. Bempo éntok
 ä mabetak, éntokim lütüriapom jünéiak emo bétana ín
 huëhui, éntokim enchi nee äbo bíttuakäu súale.

9 'Ínapone áme béchibo emou nooka. Kanne huame
 huate ím ániapo aneme béchibo nooka, ál-la huame em
 nee mákakäu béchibo; bueituk émpë am átteak, 10 éntok
 simeta huaka ín átteakäu, émpë ä átteak, éntok juka em
 átteakäu, ínapone két ä átteak; éntokne áme béchibo
 úttilhuak.

11 'Ínapone kaa ím ániapo tahananake; të ímëi ál-la
 ím ániapo taahua; ínapo éntokne emou huéiye. In

Átchay, empo tühuay tápuni. Jume nee enchi mák-rim, em úttearaë am ëeria, bempörim náu huépülatunakë béchïbo, itom náu huépülatukä bénasi. ¹² Ínapone em téhuam úttiarmey am suayak, ímï ániapo ámemak aneka. Huame em nee mákakäune suayak, éntok kaabe áu tärük, hua áu ä tärünakë béchïbo usiari jïbba, juka jïjterita át chúpñakë béchïbo.

¹³ 'Tëne én emou huéenake; éntokne junëli nooka, ím ániapo aneka, juka ín al-leeri bempörimmet yúmalasi ayunakë béchïbo. ¹⁴ Ínapo huaka em noki ámeu nok-la; éntok jume ím ániapo aneme am omtia, bempörim kaa ím ániapo jometukä béchïbo, bueítuk ínapo két kaa ím ániapo joome. ¹⁵ Kanne ímï ániapo enchi yeu am huéria ïaaka nooka, ál-la juënaraata bétana enchi am suaya ïaaka. ¹⁶ Katim ím ániapo joome, ín kaa ím ániapo jometukä bénasi. ¹⁷ Santosë am jíapsitua, em noki; tua lütüria. ¹⁸ Ím ániau em nee bíttuakä bénasi, ínapone két áman am bíttua, jume ániat jíápsammehui. ¹⁹ Ínapone bempörim béchïbo santosi jíápsa, bempörim lütüriapo santosi am jíápsinakë béchïbo.

²⁰ 'Kanne ímëi béchïbo jíba nooka, ál-la bempörim nokay, nee súalnakeme béchïbo kétchi, ²¹ sïmem náu huépülatunakë béchïbo, itom náu huépülatukä bénasi. Empo, ín Átchay, ínochi, ínapo éntok émochi; junëlim két itomak huépülatunake, jume ím ániapo aneme ä súalnakë béchïbo, enchi nee äbo bíttuakä bétana. ²² Huaka loriata em nee mákakäu, ínapone két am mákkak, bempörim náu huépülatunakë béchïbo, itom náu huépülatukä bénasi. ²³ Ínapo ámechi, empo éntok ínochi, bempörim yúmalasi huépülatunakë béchïbo, jume ím ániapo aneme jüneenakë béchïbo, enchi nee äbo bíttuakä bétana, éntok enchi am nákekähui, em nee nákekä bénasi.

²⁴ 'In Átchay, jume em nee mákakäune ín anëpo két ínomak am an-ïa, huaka loriata em nee mákakäu am bínnakë béchïbo; bueítukë nee nákkek, béja ketune juka ániata kee jee yáahuay naateka. ²⁵ Lútula huëpo Achay-huari, huame ím ániapo joome katim enchi täyala, të ínapo enchi täyala. Ímëi éntok jüneyia em nee äbo bíttuakähui. ²⁶ Éntokne em téhuam am täyatuala enchi jabétukähui, éntokne jíba am täyatebonake, bueítuk jü em nee nákekau ámet am ayunakë béchïbo, ínapo éntok ámechi.

*Jesús pereesotehuak**(Mt. 26:47-56; Mr. 14:43-50; Lc. 22:47-53)*

¹ Jesús íkai noksuka yeu siika, ä discípulommaki, áman jakia Cedrón ti téhuaakau huáytana bíchaa, huam huertata órekaïpo; huämi kibakek ä discípulommaki. ² Éntok Judas kétchi, huatem mampo ä toijnakëihui, áma täyay, bueituk Jesús juebénasi ä discípulommak ámam náu yayajay. ³ Huanäi Judas áman yepsak, juebena sontarom huériaka, éntok tiöpopo alguacil tékilta joame. Jume pariseerom éntok tiöpopo chë nésahueme áman am bíttualatukay. Machiriaka, kúkutaka, éntok esparakam áman yájjak. ⁴ Të Jesús, simeta juka áu huéenakemta jüneriaka, bát ámeu yeu kíkteka, ínel ámeu jiaahua:

—¿Jábetasem jaria?

⁵ Huanärim ínel ä yómmiak:

—Juka Jesús Nazarenota.

Jesús éntok ínel ámeu jiaahua:

—Ínapone ájaria.

Judas éntok ámemak huéiyey, hua bem mámpo ä toijnakeme. ⁶ “Ínapone ájaria” tä jiaj, amayim sájaka buíapo huáttek. ⁷ Jesús júchi éntok am natemajek:

—¿Jábetasem jaria?

Bempo éntok ínel ä yómmiak:

—Juka Jesús Nazarenota.

⁸ Huanäi Jesús ínel am yómmiak:

—Enchimne téjhuaasula ín ájariatukähui. Nechem jariätek, ímërem tójja; éläpom sákanake.

⁹ Íkai nookak, huaka ä noki ä nokakäu chúpnaکہ béchibo: “Huame em nee mákakäu, huépülak júnene kaa tárúk.”

¹⁰ Huanäi jü Símon Peero, ejparam yeu huíkeka, huaka tiöpopo chë nésahuemta sáhuëu bátatana náka chúkti mámákok. Íri éntok Malco ti téhuaakay. ¹¹ Huanäi Jesús Perotau ínel jiaahua:

—Em ejparamë huaka bea bóosapo kibacha. Juka vaasota ín Áchay nee mákakäu, ¿jachune kaa ä jínake jáni?

*Jesús sumo sacerdoteta mámpo tóijhuak**(Mt. 26:57-58; Mr. 14:53-54; Lc. 22:54)*

¹² Huanäi huame sontarom, jü tribuno yäura, éntok jume alguacilim sáhuëhui, Jesúsam buíseka ä súmmak.

¹³ Huanärim bát huëpo Anástau yeu ä tójjak; bueituk ikäri Caifás ä asëbuakay. Huäri huásuktiapo Caifás sumo sacerdotetukay. ¹⁴ Jü Caifás ínel jume judío yäuchimneu nok-latukay, huépul yoremta muknakeu türínake tíaka, jü pueblota béchibo.

*Peero Anásta tebatpo aaney**(Mt. 26:69-70; Mr. 14:66-68; Lc. 22:55-57)*

¹⁵ Huanärim Jesústa sáu kaatey, jü Símon Peero éntok senu ä disciipulo. Íkai disciipulota éntok sumo sacerdote ä täyay. Huanäi Jesústamak ä teebat jóapo kibakek; ¹⁶ të Peero éntok päkun puertata bía aaney. Huanäi jü disciipulo sumo sacerdoteta täyäu yeu siika. Huanäi huaka jámut puertata suayamtau nokaka, juka Perota áman kibaktuak.

¹⁷ Huanäi jü puertata suayame Perotau ínel jiaahua:

—¿Émpë két jü yoremta disciipulo?

Huanäi áapo ä yómmiak:

—Èe, kanne ájaria.

¹⁸ Ámam jábuekay, huame áma sáyhuame éntok huame alguacilim. Náalatakam súkkähuey, bueítuk sébiakay. Peero éntok két ámemak áma huéeka súkkähuey.

*Anás juka Jesústa temajek**(Mt. 26:59-66; Mr. 14:55-64; Lc. 22:66-71)*

¹⁹ Huanäi jü sumo sacerdote Jesústa temajek, ä disciipulom bétana éntok jita am majtiähui. ²⁰ Jesús éntok ínel ä yómmiak:

—Ínapo sïmem jíkkajäpo huame géntemmeu nok-la. Jïbane jum sinagogapo éntok tiöpopo am majtiala, jum sime judíom náu yayájäpo. Kaitane éhuil nok-la.

²¹ ¿Jatchiake nee temaje? Huame nokta jíkkaj-lamé temaje jítasune ámeu nok-la. Bempo jüneiya jita ín ámeu nok-latukähui.

²² Juka Jesústa íneli nónokak, senu alguacil áma anëhui ä chóchonak, ínel jíaka:

—¿Jachë ínel ä yómnia, juka sumo sacerdoteta?

²³ Jesús éntok ínel ä yómmiak:

—Kaa türik nee nónokak, nokäe, ¿jáksu kaa türi jü ín nokakähui? Të tühuata nee nokay, ¿jatchiake nee chónna?

²⁴ Huanäi Anás sümata, Caifás sumo sacerdotetau ä bíttuak.

*Peero Jesústa kaa áu täya tíiya**(Mt. 26:71-75; Mr. 14:69-72; Lc. 22:58-62)*

²⁵ Jü Peero tájimmeu huéeka súkkähuey, huanäi nátemajhuak:

—¿Jachë empo két ä disciipulommak huéiye?

Huanäi áapo am yómmiak:

—Èe, kanne ájaria —tiahua.

²⁶ Senu éntok sumo sacerdoteta sáhuëu Perota náka chúktiakäu huahuaji ínel áu jiaahua:

—¡Enchine bíchakam ténna, áman huertapo áamak enchi aneyo!

²⁷ Peero éntok júchi kaa áu ä täya tíaka nookak. Huanäi sep jü totoröra kükusek.

Jesús Pilaatotau yeu tóijhuak

(Mt. 27:1-2, 11-14; Mr. 15:1-5; Lc. 23:1-5)

²⁸ Jesústam Caifásta jóapo yeu núk sájjak, palacio ro-manou bíchaa. Ketune kethueytukay. Huanäi palaciohuim kaa kiímuk, bem jiöri bárë béchibo, pájcuä buáhuamta buä báreka. ²⁹ Huanäi jü Pilaato ámeu yeu sika ínel ámeu jiaahua:

—¿Jíta bétanasem ä nätua, íkä yoremta?

³⁰ Huanärim ínel ä yómmiak:

—Íkä yoremta kaa juënak yáalatukte kaa em mámpo ä tóij éiyey.

³¹ Huanäi jü Pilaato ínel ámeu jiaahua:

—Emem ä huériaka, enchim ley nésahue páman ä yáuhua.

Judíom éntok ínel ä yómmiak:

—Ítapo kaita lütüriata mákki, jábeta itom mënakë béchibo.

³² Inëlim jiaahuak, Jesústa nokakäu chúpnakë béchibo, am jünee iaaka jáchin ä muknakëihui. ³³ Huanäi jü Pilaato júchi palaciou kibakeka, Jesústa núnuca ínel áu jiaahua:

—¿Jachë empo jume judíommeu Rey?

³⁴ Jesús éntok ínel ä yómmiak:

—¿Jachë empo em éäpo ínel jiaahua, o tattäbuika ino bétana ínel emou jiaula?

³⁵ Pilaato éntok ínel ä yómmiak:

—¿Jachu ínapo judío? Huame em pueblolo joome éntok huame sacerdotem chë nésahueme ín mámpo enchi tóij-la. ¿Jítasë yáala?

³⁶ Jesús ä yómmiak:

—Jü reytaka ín nésahueu kaa ímí ániapo joome. Të reytaka ín nésahueu ímí ániapo jométuk, jume ín sáhuëu nássua éiyey, kaa judíom mámpo ín tóijna béchibo. Të hua reytaka ín nésahueu kaa ímí joome.

³⁷ Huanäi jü Pilaato ínel áu jiaahua:

—¿Huanäisu empo reytaka nésahue?

Jesús éntok ínel ä yómmiak:

—Empo reytaka nee nésahue túiya. Ínapo iäri béchibo yeu yoremntula, éntokne iäri béchibo ím ániapo yebij-la, lütüriata bétana ín noknakë béchibo. Síme huame lütüriat kateme ín nokim jikkaja.

³⁸ Huanäi Pilaato ínel áu jiaahua:

—¿Jítasa jüri lútüria?

Jesústa muknakeu bétana bette nooki at chupari
(Mt. 27:15-31; Mr. 15:6-20; Lc. 23:13-25)

Íneli jiausuka júchi yeu siika, judíommehui. Huanäi ínel ámeu jiaahua:

—Kaita kúlpata nee át téula. ³⁹ Të eme ínel ä boojoria, pájcuapo senuk ín búttianakëhui. ¿Jachem juka judíommeu Reyta nee búttia íaa?

⁴⁰ Huanäi júchi bemélasí simetaka nónokak, ínel jíaka:

—Júkai ee, Barrabásta ál-la.

Jü Barrabás éntok lak-rontukay.

19

¹ Huanäi Pilaato, Jesústa nüka ä bépsutebok. ² Jume sontarom éntok huíchata huiköpäaka, ä corooná yáaka, kóbat áachá yétkhak. Huanärim lilata ä sánkotuak; ³ éntokim ä chónaka, ínel áu jiaahuay:

—¡Jál-la maachi, judíommeu Rey!

⁴ Huanäi Pilaato júchi yeu sika ínel ámeu jiaahua:

—Áachem suuhua, enchimmeune yeu ä tójja, enchim jüneenakë béchibo kaita juénak ín át teähui.

⁵ Huanäi yeu siika jü Jesús, huíchata coroonaka éntok lilata sánkoka. Huanäi jü Pilaato ínel ámeu jiaahua:

—¡Ímí huéiyek, i oöou!

⁶ Huanäi huame Sacerdotem chë nésahueme éntok áma alguacilim ä bíchaka, söti tēka, ínel jiaahua:

—¡Kúrusichë ä popona! ¡Kúrusichë ä popona!

Pilaato éntok ínel ámeu jiaahua:

—Emem ä huériaka kúrusit ä popona, bueituk ínapo kaita kúlpata át téuhua.

⁷ Huanäi jume judíom ínel ä yómmiak:

—Ítapo senu leyta jípure, éntok jüri leyta jíapo ámani, úttea ä muknakëhui, bueituk áapo áu Diosta Ūsü tíiya.

⁸ Jü Pilaato íkai jíkkajaka, chë júne máuj táytek. ⁹ Huanäi júchi palaciou kibakeka, Jesústau ínel jiaahua:

—¿Jákusë joome?

Të Jesús kaa ä yómmiak.

¹⁰ Huanäi jü Pilaato ínel áu jiaahua:

—¿Jachë nee kaa yommiak? ¿Jachë kaa jüneiya yäurata ín jípurëhui, kúrusit ín enchi poponakë béchibo, éntok enchi búttia béchibo?

¹¹ Jesús éntok ínel ä yómmiak:

—Kaitë yäurata jípu éiyey nee béj-reka, kaa jikat bétana ä máktuko. Júntuk hua em mámpo nee yéchakame chë júne Dios bejrim jípure.

¹² Huanäi naateka jü Pilaato ä búttia báreka éiyay. Të jume judíom jíba söti nokaka, ínel jiaahuay:

—Íkäre búttiakátek, ¡kaa Césarta amigok! Huä jábe áu rey joame, Césarta béj-rekam kaate.

¹³ Huanäi jü Pilaato íkái jikkajaka, juka Jesústa päkun yeu núk sika, yáurata yeyesäpo yejtek, huam Enlosado ti téhuaakapo; yorem nokpo éntok téta chíbelay tíau báare.

¹⁴ Kabara jísobahuakä pajko buáhuäu, senu taahuari áu bëyey. Huäri taahuarit lúl-la kátekay. Huanäi judíommeu ínel jiaahua:

—¡Ímí aane, jü enchimmeu rey!

¹⁵ Të bempo chayeka ínel jiaahuay:

—¡Yehuë ä huéria! ¡Yehuë ä huéria! ¡Kúrusichë ä popontebol!

Pilaato éntok ínel am yómmiak:

—¿Jachem juka enchim rey kúrusit nee popon íaa?

Huanäi jume sacerdotem nésahueme ínel ä yómmiak:

—Kaabetate éntok reyek, ¡Césarta jíba!

¹⁶ Huanäi bem mámpo ä tójjak, kúrusichä poponnä béchíbo. Huanärim Jesústa núk sájjak.

Jesús kúrusit poponhuaka muukuk

(Mt. 27:32-44; Mr. 15:21-32; Lc. 23:26-43)

¹⁷ Jesús éntok ä kúruj püakteaka yeu siika, Calaverau bíchaa, hebreo nokpo éntok Gólgota. (Yorem nokpo éntok mukila kóba káuhui tíau báare.) ¹⁸ Huämirim kúrusit ä poponak, éntok guoyim áamaki; huépúlaka míkötana, senu éntok bátatana, Jesús éntok áme násuku. ¹⁹ Huanäi Pilaato titulo jiojteta yáaka, kúrusit ä yétchak; huäri jiojteri ínel jiaahuay: “Jesús Nazareno, judíommeu Rey.”

²⁰ Huanäi juebena judíom íkái jiojteta nokak, bueítuk jum Jesústa kúrusit poponhuakapo buere jóära kaa mékka taahuay. Huäri jiojteri éntok, hebreo nokpo éntok griego nokpo éntok latín nokpo jiojtetukay. ²¹ Huanäi jume sacerdote judíom chë nésahueme Pilaatotau ínel jiaahua:

—Judíommeu Rey të kaa ä jiojte; ál-lë ínel ä jiojte: “Áapo judíommeu áu Rey tíiya.”

²² Pilaato éntok ínel am yómmiak:

—Huä ín jiojtekhui, béja jiojteri.

²³ Huanäi jume sontarom juka Jesústa kúrusit popon-suka ä sánkohuam núka, naikisim ä chúktiaka, náchá náikimtek. Juka béppa sánkota éntokim núka. Huäri éntok kaa náu jiihtukay; senu huëpo síme náu jíjjoatukay, jikat naateka kóm tájti. ²⁴ Huanärim ínel náu jiaahua:

—Katta näikimtenake, ál-late náu ä jätenake; jábe tua áamak tahuanake.

Íri ínëli siika, juka Diosta noki jïojteri chúpnaکہ béchïbo, ínel jáamta: “Juka ín huáijhua súpem nat näikimtek, éntok ín béppa súpem éntokim náu játek.” Júnëlim ä yáuhuak, jume sontarom.

²⁵ Jesústa kúruj náapo ä áyehua áma huéekay, éntok ä áyehua ákoro, éntok jü María Cleofasta juubi, éntok María Magdalena. ²⁶ Huanäi jü Jesús, ä áiye bíchaka éntok ä disciipulo chë ä náķëu kët áma anemta, ä áyebeu ínel jiaahua:

—Empo, jámmut, jümü aane jü em ásoa.

²⁷ Chúkula ä disciipulobeu éntok ínel jiaahua:

—Jümü aane jü em áiye.

Huäri taahuarit naateka jü disciipulo ä jóapo ä mabetak.

Jesús muukuk

(Mt. 27:45-56; Mr. 15:33-41; Lc. 23:44-49)

²⁸ Chúkula íķäi simsukäpo, jü Jesús, jünéaka simeta chúpilatukähui, ínel jiaahuak, juka Diosta noki jïojteri chúpnaکہ béchïbo:

—Bäi mukene.

²⁹ Vaaso vinagrey tápunika áma mánekay. Huanäi bempo vinagrepo esponjata kómoniaka, kútachä súmaka tempä óreriak. ³⁰ Jesús, juka vinagreta jisuka, ínel jiaahua:

—Béja chúpuk.

Huanäi kóm kóbateka muukuk.

Jesús sánä chakäku naa búrujti sóahuak

³¹ Pájcuata béchïbo jita nau toijhuayo senu taahuarita bëye béchïbo, huanäi jume judïom jimyore táapo jume kókkolam takahuam kaa kúrusimet am tahua íaaka, bueítuk íri taahuari tüisi yórisi machiakay. Huäri béchïbom Pilaatotau kimuka áu nookak, guók óttam am kóttiria íaaka, kóm am jóaná béchïbo. ³² Huanäi jume sontarom áman yájaka, huépülak bát guók kóttiak, alë bénasi huaka senuk kët áamak kúrusit poponta. ³³ Huanärim Jesústau yájaka béja ä mukilatukäu ä bíchaka, katim ä guók kóttiak.

³⁴ Të senu sontaro ä lansammea sánä chakäku naa búrujti ä sóiyak. Huanäi sep ójbo át yeu búitek, éntok báam.

³⁵ Ä bíchakame íķäi nooka; ä nokäu éntok lütüria. Áapo éntok jüneiya lütüriata áu nokähui, enchim kët ä súalnakë béchïbo. ³⁶ Bueítuk ínëli yeu siika, juka Diosta noki jïojteri chúpnaکہ béchïbo, ínel jáamta: “Kaita ä ótahuam kóttiaturake.” ³⁷ Éntok kët tábui jïojteri ínel jiaahua: “Akim ä bínnake, huaka naa búrujti lansammea sóata.”

*Jesús mäahuak**(Mt. 27:57-61; Mr. 15:42-47; Lc. 23:50-56)*

³⁸ Chúkula simeta ikäi simsuko, José Arimatea pueblopo joome, éhuil Jesústa disciipulotukay jume judíom májhueka, Pilaatotau nookak licenciata áu aahuakä, juka Jesústa takaahua núk sim báreka. Pilaato éntok ä licenciak. Huanäi ä núk siika, juka Jesústa takaahua. ³⁹ Jü Nicodemo, hua bannaataka Jesústau tukaapo nóitekaihui, két áma yepsak, juka mirra éntok áloe náu kütilata huériaka, batte cuarenta kilotukay. ⁴⁰ Huanärim Jesústa takaahua nüka, sábanampo áa bëtiak perfumeta át huáttiaka, jume judíom kókkolam mamähua, bem ä boojoria pámani. ⁴¹ Huerta áma órekay, jum kúrusit ä poponhuakapo. Ími éntok ánimata mäa béchïbo guójöria bemelataka áma buéijtukay; huämiri kaabe jee mäahuay. ⁴² Imiri judíom pájcua yabahuakä jita nau toijhua béchïbo, éntok juka ánimam mamähuäpo kaa mékka óreka béchïbo, Jesústam huämi mäak.

20*Kókkolam násuk jábitechuame**(Mt. 28:1-10; Mr. 16:1-8; Lc. 24:1-12)*

¹ Júnakoy lominko táapo, jü María Magdalena kethueysu ánimam mamähuäu bíchaa siika, ketune ili kútkuako; huanäi juka tétata áy ä páttiari mékka bíaktiata bítchak. ² Huanäi búiteka ámeu yepsak Símon Perotahui, éntok huä disciipulo Jesústa nakëibehui. Huanäi ínel ámeu jiaahua: —Juka Señortam jum ánimam mamähuäpo yeu núk sákala, éntokte kaa jüneya jákun ä tóijhuakähui.

³ Huanärim ánimam mamähuäu bíchaa sájjak, jü Peero éntok jü senu disciipulo. ⁴ Náhuim teenney, të jü senu disciipulo chë úttia búitek Perota béppa; huanäi áapo bát áman yepsak. ⁵ Huanäi áman kóm sika, jume sábanam áma órekame bítchak, të kaa tua huáijhua kibakek. ⁶ Huanäi Símon Peero áa sáú áman yepsak. Huanäi ánimam mamähuäpo guójöriau kibakeka, jume sábanam áma órekame bítchak; ⁷ éntok jume sánkom Jesústa kóbat ámey bítiatukaïhui. Ímei kaa sábanammak órekay, ál-lam náu tóttiataka sékana órekay. ⁸ Huanäi hua senu disciipulo két áman kibakek, huam ánimam mamähuäu bát yepsakame. İri Jesústa jábitekau bíchaka, huanäi ä súsuaalek. ⁹ Të jïojteritachim kee jee jüneyay, kókkolam násuk ä jábitenakeu úttiataukaïhui. ¹⁰ Huanäi jume disciipulom nóttek, huame ámemak anemmehui.

*Jesús María Magdalénatau áu yeu machiriak**(Mr. 16:9-11)*

¹¹ Të María, kókkolam mamáhuäpo päku aneka, buaanay. Huanäi buanakasu kóm reemtek, ánimam mamáhuäu guójöriau bít báreka. ¹² Huanäi guoy ángelesim totösalik sánkoka áma jokame bitchak, seenuk ä kóbaka bökai bétana, seenu éntok ä guókeka bökai bétana, huam Jesústa takaahua tektukaipo. ¹³ Huanärim ínel áu jiaahua:

—Empo jámmut, ¿jatchiakasë buaana?

Áapo éntok ínel am yómmiak:

—In Señortam núk sájjak; én éntokne kaa jüneiya jákun ä tóijhuakähui.

¹⁴ Ínëli jiausuka, kúakteka Jesústa áma anemta bitchak; të kaa jüneiyay ä Jesústukaïhui. ¹⁵ Jesús ínel áu jiaahua:

—Empo jámmut, ¿jatchiakasë buaana? ¿Jábetasë jaria?

Áapo éntok, jü huertata suayame jáni tí eäka, ínel áu jiaahua:

—Señor, empo ä núk simlatuk, nechë téjhua jákun em ä tóij-latukähui. Ínapone áman ä nuka ä núk sim báare.

¹⁶ Jesús éntok ínel áu jiaahua:

—¡María!

Áapo éntok kúakteka ínel áu jiaahua:

—¡Raboni! —Maestro tiau báare.

¹⁷ Jesús éntok ínel áu jiaahua:

—Katë ínot mámma, bueituk ketunene kee ín Áchaybeu jikau siime. Të jume ín sailammehuë sika am téjhua: “In Áchaybeu éntok enchim Áchaybeune jikau huée báare, ín Diostahui éntok enchim Diostahui.”

¹⁸ Huanäi María Magdalena áman siika, jume discípulommehui, juka nokta ámeu huériaka Señorta ä bil-latukä bétana, éntok áapörík, Señorta, ínel áu jákähui.

*Jesús ä discípulommeu áu yeu machiriak**(Mt. 28:16-20; Mr. 16:14-18; Lc. 24:36-49)*

¹⁹ Huanäi huäri lominko taahuarit tukariu yúmay, jume discípulom judíom májhueka náu rúktilatukam puertam páttialatukay. Huanäi Jesús ámeu yeu machiak. Huanäi áme násuk kíkteka, ínel ámeu jiaahuak:

—Yánti ehume enchimmaktunake.

²⁰ Ámeu tebotesuka, mámmam am bíttuak, éntok sánärim lansammey ä sóahuakäpo. Huanäi jume ä discípulom tüisi al-lëiak, juka Señorta bíchaka. ²¹ Huanäi Jesús júchi ínel ámeu jiaahua:

—Yánti ehuame enchimmaktunake. Juka ín Áchay nee äbo bíttuakä bénasi, ínapone két enchim áman bíttua.

²² Íkai noksuka am pujiaka, ínel ámeu jiaahua:

—Espíritu Santotem mabeta. ²³ Huame jábem Dios bejri béchibo enchim jiokorekäu jiokoritunakemme; huame jábem Dios bejrim béchibo enchim kaa jiokorekäu, katim jiokoritunake.

Jü Toomas kaita súalëra

²⁴ Të jü Toomas, doocemmak näikiatukaïhui, Guoguöri tíame, kaa ámemak aaney, Jesústa ámeu yeu machiako.

²⁵ Huanäi huame huate disciipulom ínel áu jiaahua:

—Juka Señortate bitchak.

Áapo éntok ínel ámeu jiaahua:

—Kanne jum mámpo laavosim át jábuekaïpo señam bichätek, éntok kaa huam laavosim át jábuekaïpo át sútutek, éntok huam sánärim chákäku lansammey ä sóapo kaa át mámtékateko kaibune ä súalnake.

²⁶ Chúkula guoj naiki taahuarim huéy áma huáijhuam aaney, Toomas éntok ámemaki. Huanäi Jesús áma yepsak, jume puertam éntok páttiatukay. Huanäi áme násuk kíkteka ínel ámeu jiaahua:

—Yánti ehuame enchimmaktunake.

²⁷ Huanäi Tomastau ínel jiaahua:

—Ímire ínot sútute, éntoke ín mámam bitcha; éntoke ínot mánte ín sánärim lansammey sóapo. Katë kaita súalëra. ¡Nechë súale!

²⁸ Huanäi Toomas ínel ä yómmiak:

—¡In Señor, éntok ín Dios!

²⁹ Jesús éntok ínel áu jiaahua:

—Toomas, em nee bíchakä béchibë nee súale. ¡Diosta tü erimmeyim tápuni, huame kaa nee bíchaka nee súaleme!

Jume librom jita béchibotukähui

³⁰ Jesús juebena señaalim yáuhuak, chë ímëi béppa, jume ä disciipulom bíchäpo; huámëi éntok katim ímï libropo jiojteri. ³¹ Të ímëi jiojtehuak enchim ä súalnakë béchibo, juka Jesústa Cristotukähui, hua Diosta Üusi, bueïtuk ä súaleka enchim jíapsinakë béchibo, áapörik téhuampo.

21

Jesús guoy búsan disciipulommeu áu yeu machiriak

¹ Chúkula Jesús júchi ä disciipulommeu áu yeu machiriak, Tiberia bahue mayoachi. Ínëli yeu siika:

² Náhuim aaney, jü Símon Peero, Toomas jü Guoguöri tíame, Natanael pueblo Caná Galiléa buiärapo joome, jume

Zebedeota üusim, éntok huate guoyika ä disciipulohuam.

³ Símon Peero ínel ámeu jiaahua:

—Kúchumne buij báare.

Bempo éntok ínel ä yómmiak:

—Ítapo két émomak kat báare.

Huanärim canoapo jámuka sájjak. Të huäri tukaarit kaitam buíssek. ⁴ Béja matchuu bíchaa, Jesús ámeu yepsak, jum bahue mayoachi. Ä disciipulohuam éntok kaa ä täyay, ä Jesústukaïhui. ⁵ Huanäi ínel ámeu jiaahua:

—Uusim, ¿jachem jita jípure buä mátkhik?

—Ëe —tim áu jiaahua.

⁶ Huanäi ínel ámeu jiaahua:

—Canoata báta bétanem jítërim jímma; huanärem kúchum buijnake.

Huanärim áman am jímmaaka, kara yeu am huíkkey, yún kúchum bem játiakä béchïbo. ⁷ Huanäi hua disciipulo Jesústa nákeïhui, Perotau ínel jiaahua:

—¡Jü Señor!

Símon Peero, Señorta jíay ä jikkajaka, ä sánkohua huikojtek, bueituk áu ä úhuaalatukay. Huanäi báau áu jímak. ⁸ Huanäi jume huate disciipulom canoamak yeu yájjak, jítërim kúchummea tápunik huík sákaka; bueituk kaa mékkatukay jum bahue mayoahui, jiba tua cien meetrotukay. ⁹ Buíahuim kóm chépteka óbam téuhuak, éntok huépü kúchuta áma béppa tekta, éntok páanim áma órekame. ¹⁰ Huanäi Jesús ínel ámeu jiaahua:

—Jume kúchum enchim buísekáhuem äbo huéria.

¹¹ Huanäi jü Símon Peero áma jámuka jume jítërim buíau yeu huíkkek, ciento cincuenta áma báij buere kúchummaki; të am juebenamtuk junne, jume jítërim kaa sútek. ¹² Huanäi Jesús ínel ámeu jiaahua:

—Äbem sájaka jïbuä.

Jume disciipulom bem át guómtia béchïbo, kaabe ä temajek ä jábétukaïhui, jünéaka ä Señortukaïhui.

¹³ Huanäi Jesús áman sika jume páanim nüka am miikak. Alë bénasi kúchuta kétchi.

¹⁴ İri béja jü bájikuntuka huéiyey, juka Jesústa ä disciipulommeu áu yeu ä machiriähui, kókkolam násuk jáabitesulataka.

“In kabaramë suaya”

¹⁵ Huanäi jïbuäsukam jü Jesús Símon Perotau ínel jiaahua:

—Símon, Jonásta üusi, ¿jache empo chë nee nákke, ímëi béppa?

Huanäi ínel ä yómmiak:

—Jeehui, Señor; émpë jüneiya enchi ín nákéhui.

Jesús éntok ínel áu jiaahua:

—In kabaramë suaya.

¹⁶ Júchi éntok guosa huëpo ínel áu jiaahua:

—Símon, Jonásta üusi, ¿jache nee nákke?

Peero éntok ínel ä yómmiak:

—Jeehui, Señor, empo jüneiya nee enchi nákéhui.

Huanäi ínel áu jiaahua:

—In kabaramë suaya.

¹⁷ Bájikun huëpo ínel áu jiaahua:

—Símon, Jonásta üusi, ¿jache nee nákke?

Huanäi jü Peero kaa al-lëiak, báisi junëli áu ä jákã béchïbo. Huanäi ínel ä yómmiak:

—Señor, émpë sïmeta jüneria; émpë jüneiya enchi ín nákéhui.

Jesús éntok ínel áu jiaahua:

—In kabaramë suaya. ¹⁸ Tua lütüriapone ínel emou jiaahua: Jübua yötuke empo emo sásankotuay, éntoke em huée bárëu bíchaa sisimey; të béja ölatuka, em mámamë rutuktianake, éntok täbuika enchi sánkotuanake, éntok kaa em huée bárëu bíchaa enchi huériunake.

¹⁹ Ínëli nokaka ä jüneetebok, jáchin mukuka Diosta ä úttílnakëihui. Íkãi noksuka ínel jiaahua:

—¿Ino sáukë huéiye!

Huã disciipulo chë nákhuame

²⁰ Jü Peero, amáu remteka, juka disciipulota Jesústa chë nákéu bitchak, áme sáu huémta, hua áman tukaapo jïbuáhuay át huijjüteka kátekäihui, ínel áu jákãihui: “Señor, ¿jábesu hua enchi nénkinakeme?” ²¹ Peero ä bíchaka Jesústau ínel jiaahua:

—Señor, ¿ïsu? ¿Jítasu áu huéenake jáni?

²² Jesús éntok ínel ä yómmiak:

—Ínapo ínel éátek, áapörík tahuanakeu júchi ín yepsäu tájti, ¿jítasë áma táru? Émpë ino sáu huéiye.

²³ Huanäi ïri noki chíbejteck jume hermaanom násuku, huákã disciipulota kaa muknakëihui. Të Jesús kaa junëli jiau báarey jïobe, ál-la ínel jiaahuak: “Ínapo ínel éátek áapörík tahuanakeu júchi ín yepsäu tájti, ¿jítasë áma táru?”

²⁴ Ìri ájãria jü disciipulo ïari bétana nokakame, éntok ïari bétana jïojtekame; éntokte jüneiya, ä nokihua lütüriatukähui.

²⁵ Jesús huatek juebenak yáuhuak. Huámëi hueuhuëpulaka nátepua jïojtetukátek, ínenne éiya, jamak

ím ániapo júnem kaa beeki éiyey, huame librom jïojterim.
Júnentunake.

Jume Apóstolim Yáari

Juka Espíritu Santota ám makrokähui

¹ Empo Teófilo, huam bat ín emou jiojtekäpone simeta jiojtek, ínapo jü Lucas, juka Jesústa yáakähui éntok yore ä majtiakähui, ä tékil ä naatekäpo naateka, ² téhuekau ä sikäpo tajti. Kee jee téhuekau huéeka jü Espíritu Santota úttiäray jume apóstolim yéu ä púakäu tüisi téjhuak jita bem yáanakähui. ³ Mukuka, chúkula jiápsaka ámeu au yeu machiriak. Jum cuarenta taahuarimpo núkisi machisi ámeu au yeu machiriak, am jünee iaaka ä jiapsä bétana, éntok Diosta nésauhué bétana ámeu nokaka.

⁴ Ketune jume apóstolimmak aneka, Jesús bempörim, jume apóstolim, téjhuak kaa jum buere joära Jerusalémpo yéu am katchahueka. Ínel ámeu jiaahua:

—Jukem ín Átchay enchim téjhuari boobíchaïhui, huaka áa bétana ín enchimmeu nokakähui. ⁵ Lútula huëpo Juan báammea yore batöak, të chúkula kaa jaiki taahuarim huei Dios tábuiasi enchim batónake, jü Espíritu Santoyi.

Jesús téhuekau jikáu siika

⁶ Jesústahuim nau yájaka ínel au jiaahua:

—Señor, ¿jatchë én juka Israelta yäura bannaataka bénasi tahuárianake jáni?

⁷ Huanäi Jesús ínel am yómmiak:

—Kaa enchimmeu chäka enchim ä jünérianakähui juka jauhuey Dios Áchayta jita yáanakähui, huaka áapörík jíba jüneriähui. ⁸ Të juka Espíritu Santota enchimmeu kom yumáko útteatem jipunake, huanärem yeu sájaka huaka ín yári enchim bíchakäu jume géntemmeu noknake jum buere joära Jerusalémpo, éntok síme Judea buíaräpo éntok Samária buíaräpo, éntok jakum buíata yumäu tajti junne.

⁹ Íneli jiásuka, bempörim ä bíchaisu, Jesús téhuekau jikáu siika. Huanäi jü namú au yúmaka ä páttiak. Huanärim kaa júchi ä bitchak. ¹⁰ Bempörim téhuekau puseka Jesústa am bíchaisu, guoi yorémem totösalik sánkoka áme náapo yeu machíak. ¹¹ Huanärim jume apóstolimmeu ínel jiaahua:

—Eme oóhuim Galiléapo joome, ¿jatchiakem huépüsi téhuekau bitcha? İri Jesús enchim násuk téhuekau jikau sikame júchi äbo kom yebijnake jikau ä huey enchim ä bíchakäpo bénasi.

Jü Matías yeu púahuak Judasta tekia ä mabetnakë béchïbo

¹² Huanärim jü kauhui Oliivo téamtat kóm sájaka buere joära Jerusaléniu bíchaa nóttek. Kaa tua mekka, senu kilometrotu máchiakay, jimyore táapo rerejtihua bëmütukay jïbba. ¹³ Huanärim jum pueblou yájaka, jü kari nat béppa jokäpo jikat kiímuk, huam jíba bem anéïpo. Jume áma nau anéïhuim: Jü Peero, éntok Jacobo, Juan, Andrés, Felipe, Toomas, Bartolomé, Mateo, Jacobo Alféota üusi, Simmom jü cananístammak huéeme, éntok Judas Jakóbotamak huéri. ¹⁴ Sïme ímëi éntok Jesústa saïlam, éntok ä áyehua María, éntok huate jaámuchim, áma nau yayajai oraciompo Diostau nok báreka.

¹⁵ Huámechi taahuarimmet jum Jesucristota súalhuäpo nau huéerim jíbatuam ciento veintetukay, jume áma náu aneïhui; jü Peero áme násuk kíkteka ínel ámeu jiaahua:

¹⁶ —Eme ín hermaanom, tua útteatukay huaka bannaataka Espíritu Santota noki jïojteta chúpnakehui, huaka Davidta ä noktuakähui Judasta bétana, hua Jesústa pereesotekame am aniakame. ¹⁷ Bueïtuk i Judas itomak näikiatukai, éntok tékiata itomak jípurei jïöbe, ¹⁸ të áapo yeu siika. Huanäi hua tomi juénak yáaka ái ä béjtuahuakäubei buía jínnuhuak. Huanäi chúkula au cháiyak. Áu cháaka éntok, sihua pejti kón huétchek. ¹⁹ Huame Jerusalémpo joome íkái jüneriaka, juka buíata jínnuhuakamta bem nokpo Acéldama ti téhuaatuak, jü buía ójbota béjhui jínhuri tiau báare. ²⁰ Kíalïku jü Espíritu Santo juka Davidta ínel jïojtetuak jum libro Salmompo:

Éläpo jü ä jóuhua jímmaatunake;

kaabe éntok áma jóanake.

Éntok ket ínel jiaahua:

Éläpo täbuika juka ä tékia mabetnake.

²¹ Úttea senuk itom yeu púanakähui itomak ä tékianakë béchïbo, Jesústa jíabitekä bétana ä noknakë béchïbo. ²² Jü tahuari Juanta ä batökäpo naateka téhuekau ä sikäpo tajti hupülaka itomaktunake, Jesústa kókkolam násuk ä jíabitekäu bíchakame.

²³ Huanärim áme násuk guoyim yeu púahuak: Juka Matíasta, éntok José Barsabasta, Justo titéhuaakamta.

²⁴ Huanärim oraciompo Diostau nookak:

—Señor, empo sïme yorémem jíapsi jünériame, itómë tejhua ímëi guoyim násuku jábetasë yeu púala, ²⁵ huaka apóstolta tekia ä jonákë béchïbo Judasta tärükähui,

bueituk áapo Diosta áa yáaka béchibo ä näikiariu bíchaa siika.

²⁶ Huanärim am sortiaroahuak, Matiastat huétchek, jü tékia. Huanäi naateka huame once apóstolimmak näikiahuak.

2

Espíritu Santota yepsakähui

¹ Juka Pentecostés pajkota yumáko, síme jume Jesuristota súaleme náu lópola aaney; nánancha éaka. ² Huanäi jáhui tehueka bétana jikkajituk, jekata úttea hué bénasi jáka. Huanäi jü káari bem anéipo jáhuiy tápunak.

³ Huanäi jume nínnim bénaka éntok taj rupáktiriata bénaka ámeu yeu machiak, hupülaka símem békata emo näikimtelataka. ⁴ Huanäi síme Espiritu Santoy tapunak, éntokim tábui nokpo noktáitek jum Espiritu Santota am noktúá pámani.

⁵ Huámechi taáhuarimmet jum buere joära Jerusalémpo judíom aaney, Diosta nésahui joame, síme ániat bétana áma yáij-lataka. ⁶ Huaka jáhuita kusisi jáamta jikkajaka jü génte nau rúktek. Huanärim búruk eiyai, bueitukim huépulaim bem noki am nokái am jikkajai ⁷ áachim guómtilataka tahuaka ínel nau jiaka:

—Jachum kaa Galiléapo joome síme imi nokame, ⁸ ¿jáchisu júntukim hupülaka itom yoiyohuam nokpo nooka? ⁹ Ímim ito násuk aane jume géntem Pártiapo joome, Médiapo, Elampo, Mesopotámiapo, Judea bétana, Capadocia bétana, Ponto bétana, éntok Asia buiära bétana, ¹⁰ Frigia bétana, Panfilia bétana, Egipto bétana, éntok África buiaräpo Cirene pueblo chíkola joómem. Romáanom júne im aane im jóakame. Huate tua judíomtaka im aane, huate éntok, kia bem boojóriäpo ámemak kimúlamtaka. ¹¹ Huate ket Creta bétana im aane, éntok buiära Arabia bétana. Të símete tua itom nokpo juka kaa jaibu johuamta Diosta yári bétana nokame jikkaja.

¹² Síme at guómtilataka kaachin anmáchiakai. Huanärim nau emo nátemaje:

—¿Jítatu báaresa jáni iri?

¹³ Huate éntok, am junnériaka ínel jiaahua:

—Bempo kíalim naakolam.

Késam Perota géntemueu nokakähui

¹⁴ Huanäi jü Peero kíktek, jume once apóstolimmaki. Huanäi kusisi jume géntemueu ínel jiaahua:

—Eme oóhuim Judéapo joome éntok síme buere joära Jerusalémpo jóakame, íkarem júneria, éntokem tüisi ä

jíkkaja íka ín enchimieu nokbárëhui. ¹⁵ Ímëi oóhuim kaitim naakolam enchim am ériä bénasi, bueituk kethuëyo, én jübua jamak bátanim jiaahua. ¹⁶ Ì enchim jíkkajäu júnen hua profeta Joelta nokákähui ínel jíame:

¹⁷ Jume taahuarim lüteyo, tiahua jü Dios,

juka ín Espíritune síme yorémemet chibejtianake.

Huanäi jume enchim üusim éntok enchim mälam juka ín Espiritu am noktúähui noknake,

jume jübua yoyötume éntok, tenkumta bénasi éaka Diosta bétana huemta bínnake.

Jume öolamm éntok tenkunake.

¹⁸ Tua lütüriapo huámechi taáhuarimmetne ín sáuhuëhuimmet ohuim éntok jamuchimmet ín Espiritu amet chibejtianake,

huanärim juka ín Espirituta am noktúäu noknake.

¹⁹ Áman téhuekapone at guómtisi machik yeu machírianake,

imí buíapo éntokne ímëi señaalim ayutuanake:

ójbo, tajji éntok buichía jaahua.

²⁰ Jü tää kaa machisi tahuanake,

jü mecha éntok, ójbota bénasi síkilisi,

kee juka täahuata yúmayero juka Señorta,

buéresi ujyorisi yepsayo.

²¹ Huanäi síme huame Señorta téhuam yöreka am tehuame jínëütunake.

²² Júntukem ikäy nokta jíkkaja eme oóhuim Israelítam, Dios juka Jesús Nazarenotat enchim tayatuak, buéresi at guómtisi machik señaalim yakari áapörík huämi. Bueituk ä kókkohuame kara jíbba ä úttiäray bétuk ä jípurey.

²³ Júnentaka junne huam Diosta bannaataka áachä jünaktekäpo áman enchim mampo ä tóijhuak, eme ä peresoteka jujjuëna yöremem mampo ä yétchak, kúrusit ä poponaka bem ä mënakë béchibo. ²⁴ Të Dios júchi ä jíabitetuak, hua kókkohuamta útteara bétana áma ä yorétuaka, bueituk hua kókkohuame kara jíba ä útteara bétuk ä jípurei. ²⁵ Bueituk David Jesústa bétana nokaka ínel jiaahua:

Ínapone jíba juka Señorta bitchay ínomak anemta.

Bueituk áapo ínomak ín báta bétana ínomak aane,

kayta ára nee tatabnake.

²⁶ Kíalíkune tüisi jíápsipo al-leaka tahuak ín niní junne ál-leaka nooka.

Éntokne kaitat jachin eiya ín takahua muknakey junne át boobíchaka,

27 bueituk empo ín jíapsi kaibu huam kókkolam násuk tahuárianake,
 éntoke hua em nákëu santosi au nükamta takahua kaybu nasóntunake.

28 Empo nee téjhuak jachin ayuka ín yu jíapsinakëhui,
 éntoke buéresi nee al-leetuanake inomak aneka.

29 'Eme inomak huérim, tua machisi jüneriahua juka itom yoyöhua Davidta mukilatukähui bóoveda ketune ími buíapo óorek. 30 Të jü David profetatukay; kíalíku jüneyai juka Diosta au ä nätuakähui éntok ä lütüria yáakähui senuk áapörikut yeu simriata Cristotunakëhui, ä nésauhuëpo ä nésaunakë béchïbo. 31 Kíalíku jü David profetataka chë bannaataka ä bil-lataka juka Crístota jíabitenake bétana nookak, entok huaka ä jíapsihua kaa kókkolam násuk tahuánake bétana, entok ä takahua júne kaa nasontunake bétana. 32 Júnëli jü Dios íkai Jesústa jíabitetuak, éntok íari bétana síme ítapo testiigom. 33 Dios ä báta bétana ä yétchak yörisi machiku. Huanäi juka Espíritu Santota mabétaka, huaka Dios Áchaita nätuari, áapo itou ä bíttuak. Júntuk i enchim bíchähui éntok enchim jíkkajähui áa bétana huéiye. 34 Bueituk kaa áapo jü David téhuekau jíkáu siika; bueituk áapo, jü David, ínel jiaahua:

Jü Dios ín Señorbeu ínel jiaahua:

"In báta bétanë yeesa yörisi machiku,

35 jume em béj-rim em útteara bétuk ín tahuáriäu tajti."

36 'Júntuk eme síme jü pueblo Israel, akem ä jüneria lútula huëpo íkai Jesústa enchim kúrusit popóntebokäuta jü Dios Señorpo ä tahuáriak éntok Crístopo, bueituk áapo yéa púhuak ä nésaunakë béchïbo.

37 Íkärím jíkkajaka, bem jíápsipo ä jímmaaka, tüisi kaa al-léaka taahuak. Huanärim Perotau ínel jiaahua éntok jume huate apóstolimmehui:

—Eme itomak huérim, ¿ensu, jáchisute ayúnake?

38 Huanäi Peero ínel am yómmiak:

—Emóem temajeka jíapsi kúakte Diostau bíchaa, éntokem síme emo batötebo Jesucrístota téhuampo, enchim kaa tühua yáarimmet enchim jíókoriná béchïbo. Huanäi jü Dios juka Espíritu Santota enchimmet kom jünaktenake. 39 Bueituk hua Diosta nätuari enchim béchïbo näikiari, éntok enchim üusim béchïbo, éntok kia síme huame mekka aneme béchïbo junne; kia jábeta béchïbo juka itom Señor Diosta nunubárehui.

40 Jü Peero íkai noksuka, éntok huátek ámeu nokaka, ínel am téjhuak:

—Ime génte én kat-riame jujuëna násukem yeu kaate, bueïtuk jü noki béttesi machika ámet hüechila.

⁴¹ Júnëli huame ikäi tü nokta súalekame batöhuak. Huanäi huáachï taáhuarit baj miltumáchika jume Jesucristota súalemmeu rúktek. ⁴² Huanäi síme jíba huame apóstolim am majtiá páman kaatei, nánancha éaka éntok Diostau buanaka. Éntokim nau rúkteka jume páanim nat nánäikimtei Señorta am sáhuekä bénasi au bem huáatinakë béchïbo.

Jume Jesucristota bat súalekame jachin emo nükähui

⁴³ Síme jü génte at guómtilatata taahuak. Jume apóstolim éntok, juebena señáalim kaa jaibu johuame johuai. ⁴⁴ Síme jume Jesucristota súaleme huépulai bénasi nau aaney, éntokim bem áttea nau átteakai. ⁴⁵ Bem áttea, jita júne bem jípurëhuim nénenkai, huanäi huame jábesu jítasä ámeu bëyë huéeläpom juka tómita ámet nánäikimtei. ⁴⁶ Chikti táapom jíba bénasi éaka jum tiöpou nau aaney, éntokim jum bem jóapo nau yájaka al-léaka nau jïbuäi, kaachin emo ériaka. ⁴⁷ Diosta bétanam tühuata nookai ä baisáuhueka, éntok síme jü génte am nakkei. Jü Señor entok, chikti táapo jume ä jínëusimëu huame huate ä súalemmeu rúktiasimey.

3

Jü yorem guok löitaka tómtilatata türiak

¹ Séjtul bájim jiäpo kupteu bíchaa jü Peero éntok Juan nau kateka jum tiöpou jikáu sájjak Diostau buabuánhuäu orapo, judíom ä boojoria bénasi. ² Chikti táapo senu yoreme guok löitaka yeu tómtilatata huämi tiöpou puértaapo totóijhuai, Hermoosä teäpo, limojnata áu iaahuaka, jume áman kimummehui. ³ Huanäi jü löi juka Perota éntok Juanta tiöpou kimúi am bíchaka, limójnata ámeu aahuay. ⁴ Huanäi jü Peero entok Juan jáptekam tua ä bitchak. Huanäi jü Peero ínel au jiaahua:

—Ítochë suuhua.

⁵ Huanäi jü yorem löi ámet puseka taahuak jita júne áu mik máchileka. ⁶ Të jü Peero ínel au jiaahua:

—Kanne tómek jiöbe, tëne ín jípurëumak enchi aníanake: Jesucristo Nazaretpo jometa úttearammeyë kíkteka naa huéiye.

⁷ Huanäi jü Peero mampo bata bétana ä buíseka ä kétchak. Sep lautí éntok, jum térökiampo útteaka taahuak éntok síme jum guókkimpo. ⁸ Huanái jü löi jikáu chépteka kíktek éntok naa huee táitek. Huanäi ámemak jum tiöpou kibákek. Huéeka éntok jikáu chéptisimeka, Diosta

úttiley. ⁹ Sime hua génte áma anéihui ä bitchak ä huéeyo, éntokim ä jikkajak Diosta ä úttileyo. ¹⁰ Huanärim at guómtilataka taahuak hua au sikamta béchibo, bueitukim jüneiyai huákai yoremta ájäriatukähui huam tiöpo puerta Hermósä teäpo yeyesaihui limójnata aáhuakä.

Perota jum Salomonta portalpo nokakähui

¹¹ Huä yoreme löitukaïhui béja türiaka jü Peerótat éntok Juántat chätuka kaa am tóttójai. Sime jü génte áma aneu éntok, at guómtilataka ámeu bíchaa teénnek jum tiöpopo Salomonta portal titéhuaakäu bícha. ¹² Jü Peero íkai bíchaka, jü gentetau ínel jiaahua:

—Eme oóhuim Israeliitam, ¿jatchiakem át guómte jü enchim bíchakäubechi, éntokem ítotchu suuhua? Eme jamak itom útterai éntok itom tü yórememtukä béchibo íka yoremta itom naa hüetua bénasi eiya. ¹³ Èe kaa huäri béchibo. Huame itom yoiyöhuam Abraham, Isaac, éntok Jacobta Dios juka ä Üusi Jesústa tóboktiaka buéresi útteata ä mákkak. Të eme huákai yäurata mámpo tójjak, éntokem juka Pilátota ä búttiabarei júne kaa báreka taahuak. ¹⁴ Huaka tü yóremta éntok lütüriata joamta búttia nésau éäkasem huaka juéna yóremta yore súalata búttiatebok. ¹⁵ Júnëlem huaka jíapsihuamta yore mikamta mëtebok. Të jü Dios huam kókkolam násuk ä jíabitetuak. Íahuíte itapo testúgom. ¹⁶ Jesústa tehuan itom súalé béchibo Dios ika yoremta enchim bíchäu éntok enchim täyäu útteata mákkak kíkteka náasä huéenakë béchibo. Jüri Jesústa súalhuame ínel yúmalasi ä tütek íkai yoremta, enchim simem ä bíchápo bénasi.

¹⁷ Eme ínomak huéerim, ínapo jüneiya eénchim éntok huame enchim yäuram juka Jesústa mëtebokähui kaa jünéaka Diosta yeu ä púakähui. ¹⁸ Të jü Dios ímiri ä chúppak juka bannaataka jume ä profétam ä noktúakähui: juka yeu ä púari, Cristota, jiokot máchirata bínnake bétana. ¹⁹ Júnentukem emo temajeka jíapsi kúakte Diostau bíchaa, huame enchim Dios bejrim ä tuchánakë béchibo. Huanäi jü Señor al-leehuamta enchimneu ayutuanake, ²⁰ éntok juka Jesústa, Cristota, enchimneu bíttuanake, huaka bannaataka enchim béchibo yeu ä púakähui ä nésaunakë béchibo. ²¹ Të én ketune jü Jesucristo téhuekapo annake juka Diosta simeta bemélasi tü yäu tajti, huame profétam yéä púakäu bannaataka yájakame ä noktúakápamani. ²² Bueituk jü Moisés ínel jiaahua itom yoiyöhuammehui: “Dios jü Señor enchimneu senu profetata bíttuanake enchimmak huérita, ín enchimneu

bíttuahuakä bénasi. Huákärem nok jikkaijnake enchim at sáihuäu joaka, ²³ bueítuk síme hua génte kaa júkái profetata nésauhui yáakame kókkonake, éntok hua pueblo Israelta násuk yeu béptunake”, ti ámeu jiaahua jü Moisés.

²⁴ ‘Síme huame profétam Samuelta anéi naateka pu-jbau bíchaa ímëi taáhuarimmet ayúnakemta bétana nooka. ²⁵ Júntuk eme ámëriam jume pofétam nokákäu mabénnakeme, éntok enchim tühuata jájammakë béchïbo jü Dios huame itom yoiyöhuammak nokta lütüría yáuhuak, jü Abrahamtau ínel jíaka: “Síme jü génte ániat aneme tühuata jájammake hua émot yeu simríata béchïbo”, tau jiaahua. ²⁶ Kíalíku jü Dios juka ä Üusi jíabitetuaka enchim-meu báchä bíttuak, tühuata enchim-meu yáa báreka, huépülai bénasi enchim huaka juënaraata tóij íaaka.

4

Peero éntok Juan jum yäurapo yeu tóijhuak

¹ Peero éntok Juan ketune gentetau nookai jume tiöpopo nésauhueme ámeu yájayo, jü tiöpota suáyammeu yäuttamaki, éntok jume saduceommaki. ² Bempo oómtëi juka Perota éntok Juanta juka genteta majtiä béchïbo jume kókkolam jíabitenake bétana Jesústa jíabitekä béchïbo. ³ Huanärim am peréesoteka cárcelpo am jóiyak yokóriapo nokta ámet chupa báreka, bueítuk béja kuptei. ⁴ Të büruka juka tü nokta Jesucristota bétana huemta jíkkajakame ä súaleka taahuak. Huanäi síme nau jume Jesucristota súaleme, oóhuim jíba näikiaka, jíba tua batte mamni miltukay.

⁵ Yokóriapo jume judíom puéblopo nésauhueme, jume yoiyötori yäut jóarim, éntok jume judíom ley am mamájtíame, buere joära Jerusalémpo nau yájjak. ⁶ Ama aaney kétchi jü Anás, jü tiöpopo chë nésauhueme, Caifás, Juan, Alejandro, éntok síme huame tiöpopo chë nésauhueme famíliapo joome. ⁷ Huanärim juka Perota éntok Juanta áman bem jokäu nütebok. Huanärim áme násuk yéu am jábuaka ínel ámeu jiaahua:

—¿Jábëta nésauopo, éntok jábëta úttearammeasem íkái yoremta tütek?

⁸ Huanäi jü Peero, Espíritu Santota útteara at ayúká béchïbo, ínel am yómmiak:

—Eme puéblopo yäuram, éntok eme pueblo Israelpo yoiyöturim: ⁹ béjasem itom temajeka senu yoreme kókoremtau tühuata yáahuakä bétana jachin ä türiakähui, ¹⁰ enchimte ä téjhuanake síme genteta Israelpo jometa

ä jünérianakë béchïbo. Ì yoreme yúmalasi türilataka enchim bíchäpo aane hua Jesucristo Nazaretpo joome kúrusit enchim popóntebokäuta úttearammea, hua Diosta kókkolam násuk jíabitetuakähui. ¹¹ Eme huame káarim jojoame juka tétata chë türik omoutekä bénasi maachi, bueitukem juka Jesústa kaa türeka ä omoutek. Én éntok jü Dios júkái Jesústa simem béppa nésautuak, jachin hua tetta yeu púari kari naahua eskinapo yéchari, álë bénasi. ¹² Kaabe éntok ára itom jinëu, Jesucristo jíbba; bueituk Dios kaábeta éntok im ániau kom bíttuak itom ä jínëunakë béchïbo.

¹³ Huame yäuchim juka Perota éntok Juanta kaa májhueka am nokayo tüisim at guómtek, jünéaka kaa tüisi jíösiam am täyähui, éntok am polóobemtukähui. Huanärim ámet jünëak Jesústamak am rejtílatukähui. ¹⁴ Tem juka yoremta türilata áme násuk huéekamta bíchaka, kaachin am nok bejmáchiakai. ¹⁵ Huanärim jum bem anëpo yéu am sákatuak, bempo nau ettéjhua báreka. ¹⁶ Huanärim ínel jiaahua:

—¿Jáchisute am yáanake jáni ímëi yorémem? Bueituk síme jume Jerusalémpo jóakame jüneiya íkái kaa jaibu johuamta am yáalatukähui, éntokte kara ä esso. ¹⁷ Të íkái bem joäu kaa simat jünérianä béchïbo, atam taktirianake én naateka kaa júchi Jesústa bétana jábetau am noknáke béchïbo.

¹⁸ Huanärim am núnuka kuttílasi ámeu noókak kia jachin éntok huei júne kaa Jesústa bétana jábemmeu am nok sáhueka. ¹⁹ Të jü Peero éntok Juan ínel am yómmiak:

—Áachem emo temaje eme, ¿jachu türi jáni Diosta bíchäpo enchim nesauhui yáa béchïbo, juka Diosta nésauhui tójaka? ²⁰ Bueituk ítapo kara ä esso, huaka itom bíchakähui éntok itom jíkkajakähui.

²¹ Huanäi jume yäuchim am mauj téjhuak, tem jíba am sákatuak. Kaítam béttesi machik ámeu yáa máchika taahuak, bueituk síme hua génte Diosta bétana tühuata nookai, éntokim ä úttilei hua yáarita béchïbo. ²² Huä yoreme türika tahuakame kaa jaibu johuamta at chúpahuakähui cuarenta huásuktiriam béppa am huériay.

Jume Jesucristota súaleme yorem éehuamta éntok óusi éehuamta Diostau nétane

²³ Jü Peero éntok Juan búttiahuakam sájjak huame ámemak kateme anëu bícha. Huanärim ámeu yájaka am ettéjhuariak jachin huame tiöpopo chë nésauhueme ámeu jíakähui, éntok huame yoiyöturim. ²⁴ Huanärim am jíkkajaka, síme nau ínel Diostau buänak:

—Itom Señor, empo tua jita árahueme, empo ájaria jü Dios téekata yáakame, buíata, bahueta, éntok síme huaka ayúkamta. ²⁵ Empo jü em Espíritu Santoy Davidta ínel noktúak:

¿Jatchíakasu jume naciónim emo tóboktia,
huame géntem éntok, bem kara joäu yáa báreka eiya?
²⁶ Jume réeyim im buíapo nésauhueme emo tóboktiak,
jume puéblommeu yäuchim nau emo tójjak,
Diosta bėj-reka éntok ä Cristohuata.

²⁷ 'Bueítuk lútüriapo jü rey Herodes éntok Poncio Pilato náuhim emo tójjak imi puéblopo jume gentiilimmak éntok israeliitammaki, em Üusi Jesús tü yóremta bėj-reka, ä nésaunakē béchibo em yeu púakähui. ²⁸ Bempo símeta huaka bannaataka naateka em mampo entok em nokakähui em at jünaktekäu chúppak. ²⁹ Én éntoko, Señor, huaka bem itom máujtuahuäubeché suuhua, éntoke óusi éehuamta itom jume em sáuhuëhuim miika, kaa májhueka em noki itom noknákē béchibo. ³⁰ Em úttearë yeu machíria huame kökoreme türinakē béchibo, éntok señáalim kaa jaibu johuame jotúnakē béchibo em Üusi Jesús tü yóremta úttiärayi.

³¹ Júnëli Diostau am buansuk, huam bem nau anëpo jü kari au yoyóak. Huanäi síme juka Espíritu Santota úttiära mabétaka juka Diosta noki kaa májhueka nookai.

Síme hua bem áttea nau átteatukai

³² Síme huame Jesucristota súalekame senulhua jíba eiyai, éntok nánancha emo ériai. Kaabe juka ä átteahuata áapola au átteak túiyai, ál-la síme nau ä átteakai. ³³ Jume apóstolim éntok, tüisi útteäta jípureka jíba juka Señor Jesússta kókkolam násuk jíabitekä bétana nookai. Dios éntok, símemmeu buéresi tühuata johuai. ³⁴ Kaabe áme násuk jíókot eiyai, bueítuk síme huame buíam jípureme, éntok kárim jípureme, am nénkaka juka tómita ³⁵ jume apóstolimmeu ä totojai. Huanärim huëpulammechá nánäikimtei bem ámeu bëyëu huéeläpo. ³⁶ Júnëli aayuk, senu yoreme levíiita usíarimpo jométaka, Josë téaka, isla Chípřeпо yeu tómtilatata, jume apóstolim Bernabem téhuaatuakähui. Yore sirok yáatituame tiau báare. ³⁷ İri yoreme buíata ä jípurëu nénkaka juka tómita jume apóstolimmeu tójjak.

5

Jü Ananiásta éntok Safírata kaa tühua yáari

¹ Të senu yoreme Ananías téaka, ä jubí Safirä téamtamak éaka, buíata nénkak. ² İri yoreme ä jubímak éaka huate tómmak taahuak, juka huatek éntok, jume apóstolimieu tójjak, İri sime hua buíata bejhua ti ámeu jíaka. ³ Huanäi jü Peero ínel au jiaahua:

—Ananías, ¿jatchíake juka Satanásta nésauhui yáuhuak juka Espíritu Santota emo bāitāu máchileka éaka? Bueitukē huate tómmak tahuaka huátek jíba äbo tójjak, İri sime hua buíata bejhua tíaka. ⁴ ¿Jatchu kaa empo ä átteakai juka buíata ke ä nénkaka? Ä nénkisuka éntok, ¿jatchē kaa jíba empo ä átteaka tatahua juka tómita, em yáa bárēu ái em yáanakē béchibo? ¿Jatchíake íkai kaa tühuata yáa báreka éak? Dióstahuē aranókichiata nooka, kaa yorémemmehui.

⁵ Huanäi jü Ananías ínel ä jiai ä jíkkajaka jíba, huécheka muúkuk. Huanäi sime jume íkai jíkkajakame tüisi májhueka taahuak. ⁶ Huanäi huate yorémem jübua yoyötume jápteka, sánkompo ä bītiaka yéä nuksájaka ä maäk.

⁷ Chúkula baij orata huei jáni jü Ananíasta jubí áma yépsak, kaa jünéaka jita bénak áma yeu sikähui. ⁸ Huanäi Peero ínel au jiaahua:

—Nechē tejhua, ¿jachem ia béekipo juka buíata nénkak enchim jíakä bénasi?

Áapo éntok inel au jiaahuak:

—Jeehui, júari béekipote ä nénkak.

⁹ Huanäi jü Peero júchi ínel au jiaahua:

—¿Jatchíakem nánancha éaka juka Señorta Espíritu baítāu bábarek? Júmun äbo kaate jume em kuná máákame. Én éntokim enchi ket yeu huérianake mukílata.

¹⁰ Huanäi seep Perota guokpo huécheka muúkuk. Huanäi huame yorémem jübua yoyötume áman kimuka, juka Safírata mukílata téuhuak. Huákai éntokim ket yeu núk sájaka ä kunamak lópola ä maäk. ¹¹ Huanäi sime jume Jesucristota súaleme tüisi májhueka taahuak, éntok sime huame íkai jünériakame.

Juebena señalim kaa jaibu johuame júne yáahuak

¹² Jume apóstolim jü genteta bíchäpo juebenna señalim kaa jaibu johuame johuai. Jume Jesucristota súaleme éntok, sime, jum tiöpopo Salomonta portal titéhuaakapo nau yayajjai. ¹³ Të jume kaa Jesucristota súaleme májhueka kaa ámemak emo kuúkuútiái, tem jíba buéresi tühuata áme bétana nookai. ¹⁴ Júnentaka junne juebena génte juka Señorta súaleka taahuak, oóhuim éntok

jaámuchim junne. ¹⁵ Ìri Señorta bem súalëu buériau yuumak. Jume kökoreme júnem bem ámet töyëumak chikti bööu yeu totojjai, juka Perota áma huam huei kia júne juka ä jékkaahuata ámeu yúma ïaaka am türinakë béchïbo. ¹⁶ Huame pueblom chíkola jokame bétana juebena génte jum Jerusaléniu yájjak, kökoreme huériaka, éntok yoremem espíritu jaiti machim jïpureme. Huanäi síme türiak.

Jü Peero entok jü Juan guok jájahuaimme

¹⁷ Huanäi hua tiöpopo chë nésauhueme, éntok huame saducéom titéhuaakammak kateme, áa bétana éame, ä innëaka taahuak. ¹⁸ Huanärim jume apóstolim buíjteboka am peréesotetebok, éntokim cárcelpo am jóiyak. ¹⁹ Të jü Señorta ángel tukaapo ámeu yepsaka, juka cárcelta puerta étapoka, yeu am sákatuak, éntok ínel ámeu jiaahua:

²⁰ —Sájakem áman tiöpou kimuka jü gentetau nooka ï bemela jíapsihuaanta bétana.

²¹ Íkai jíkkajakam yokóriapo kethuétana tiöpopo kimuka am majtíataitek.

Huanäi hua tiöpopo chë nésauhueme, éntok huame áamak éame, ímin juka buere yäurata nau núnnuk, síme huame Israelpo yoiyoturim. Huanärim jume apóstolim jum cárceliu nuú nésauhuek. ²² Të jume tiöpota suáyame áman jaahuákame cárceliu yájaka kaábeta áma téuhuak. Huanärim sájaka áman am téjhuak, ²³ ínel jíaka:

—Lütüriapote juka cárcelta tüisi páttiatau yájjak, éntok jume sontarom ä suáyame puértam bëkatana jábuekammehui. Tëte ä étapoka éntok, kaábeta áma huáijhua téuhuak.

²⁴ Íkai jíkkajaka jü tiöpopo chë nésauhueme, éntok jume huate áma tékiakame sáuhueme, kaachin anmáchika taahuak, álë bénasi jü tiöpota suáyammeu yäut, éntokim emo nau nátemaje ínel jíaka:

—¿Jákusa tua ïri chúpnake jáni?

²⁵ Júnëlam nokaisu senú yoreme áma yépsak ínel ámeu jíaka:

—Huame yorémem enchim pereesotekäu áman tiöpopo aneka jume géntem majtíay.

²⁶ Huanäi hua tiöpota suáyammeu yäut ä sáuhuëummak sika áman am nûka, të kaa bëttesi ámemak aneka, bueítuk juka genteta májhuey emo mamaasu máchileka. ²⁷ Huanärim am nüpaka huam buere yäurata bíchäpo yéu am jábuak. Huanäi jü tiöpopo chë nésauhueme jume apóstolimme ínel jiaahua:

28 —Ítapo chë, kuttílasi enchim téjhuaakai kaa júchi Jesústa bétana huemta jábeta enchim majtía sáhueka. Tem kaa itom nésauhui yáuhuak. Chë tüissem simát jum Jerusalémpo am majtiasasaka, éntokem juka juëna nokta itot jimma báare juka yoremta itom mëtebok tíaka.

29 Huanäi jü Peero éntok jume huate apóstolim ínel am yómmiak:

—Ítapo ä lútüriak juka Diosta bat itom nok chúpanakëhui yorémem itom nok chúpanakepo béppa. 30 Eme juka Jesústa kúrusit popónteboka ä mëtebok, të jü itom yoiohuam Dios ä jábitetuak kókkolam násuku. 31 Jü Dios éntok, ä tóboktiaka ä bata bétana yörisi machiku ä yétchak, sime yäurata béppa ä nésaunakë béchibo, éntok yore ä jínëunakë béchibo, jum pueblo Israelpo jömem ä jápsi kúakti iaaka, bem kaa tühua yáarimmecham jiókorinä béchibo. 32 Júahuíte ítapo testügom, éntok jü Espíritu Santo, hua Diosta huame ä nok jikkajame mikähui.

33 Íkärím jikkajaka, öómteka am sua báarei. 34 Të jum yäurata násuk senú pariseero aaney Gamaliél téaka, judíom ley am mamájtíame. Huäri kíkteka noókak jume apóstolim chúbala päkun yeu huéria nésauhueka. 35 Huanäi yéu am nuksákahuak, jü yäuratau ínel jiaahua:

—Eme oóhuim Israelpo joomem, tüissem at suuhua jita ímëi oohuimneu enchim yáanakëubechi. 36 Bueítukem jíba tua au huáate eme, jaiki huásuktiria jan huéiye senu yoreme Téudas téaka au tóboktiak buéresi jita au tékiak tíaka. Jume yoremem éntok, naiki cientotu máchika áamak chätuk. Të mëhuak huäri yoreme, huame áamak chätukäu éntok, sime chíbejtek. Huanäi huämi luútek jü ä huéetuähui. 37 Chúkula jume géntem jiösiapo kimahuata taahuarimmet senu Júdas téaka, Galiléapo jométake, ket au tóboktiak. Huanäi juebena génte ket áamak chätuk. Të ket mëhuak, huame áamak chätukäu éntok, chíbela näikim sájjak. 38 Kíalikune enchimneu nooka ímëi oóhuim kíal enchim toij sáhueka. Bueítuk íkai ínëli huemta yorémem bétana ä huei, jíba luutínake; 39 të Diosta bétana ä huéeyem kaachin ä yáanake. Jítachem suuhua; jachin aika júnem Diosta béj-reka ayúnake.

40 Huanäi sime áa beu éaka taahuak. Tem chúkula jume apóstolim núnuka tüisi am bépsuk, éntokim kaa éntok Jesústa bétana jábemneu am nók sáhueka am téjhuak. Huanärim am búttiak. 41 Huanäi jume apóstolim yäurata mampo yeu sájjaka, tüisi al-léaka taahuak juka Diosta junëli Jesústa béchibo jiókot máchirata am bíttuak tíaka. 42 Të bempo jíba chikti táapo jum tiöpopo am majtíaka taahuak,

éntok jóahuat junne, juka tü nokta Jesucristota bétana huemta ámeu nokaka.

6

Guoibúsan diáconom yeu púahuak

¹ Huámechi taáhuarimmet jume Jesucristota súaleme chë bürutáitek, jume griego nokta nókame jume hebreo nokta nokame bėj-reka noktáitek bem jámut jókoptulam kaa tüisi bíthuä tíaka jum chikti táapo buáhuamta näikimtehuäpo. ² Huanäi jume dóoce apóstolim síme jume Jesucristota súaleme nau núnuka ínel ámeu jiaahua:

—Kaibu türinake ítapo juka Diosta noki itom am majtíau tójako, buáhuamta itom näikimtebare béchïbo. ³ Júnentuk, eme itom hermáanom, guoibusan oóhuimem yeu púuhua enchim násuku, huame enchim símem yörëhui éntok jítat jünéame, éntok Espíritu Santota útteara ámet ayúkähui. Huanärem íkái tékilta am máknake bem ä jonákë béchïbo. ⁴ Ítapo éntokte jíba oraciompo Diostau noknake, éntokte Diosta tü noki jíba am majtíanake.

⁵ Huanäi síme áamak al-léaka tahuaka Estebanta yeu púuhua, chikti ä jíapsimak Diosta noki súalemta éntok Espíritu Santota útteara jípuremta, éntok Felípeta, Prócorota, Nicanorta, Timonta, Parménasta, éntok Nicola Antioquíapo jometa bannaataka judíom bétana éäuta.

⁶ Huanärim jum apóstolim anëu am tójjak, huamei béja choapo áme béppa mámtaka Diostau mampom am tojjak.

⁷ Jü Señorta noki chëhuasu chíbejte, jume Jesucristota súaleme éntok chëhuasu büruakai jum Jerusalémpo. Juebénaka jume tiöpopo tékiakame júne Jesucristota súaleka tahuak.

Esteban pereesotehuak

⁸ Esteban Diosta tühua at ayúkä béchïbo, éntok ä útteara ä jípurë béchïbo, señáalim kaa jaibu johuame júne johuai genteta bíchäpo. ⁹ Huanäi huate yorémem, jum sinagogampo ínel téhuaakapo jométaka: Sáihuame bem teko mámpo yeu huik-ri, huate Cireenepo jomemmaki, éntok Alejandríapo, Ciliiciapo, éntok Ásiapo jomemmak náu Estebantamak nok nássua táitek. ¹⁰ Tem kaa ä nok kóbbak, bueítuk áapo tüisi jünéaka nookay, éntok jü Espíritu Santota útteara at ayúakai. ¹¹ Huanärim huate yorémem béjtuak Moiséjta bėj-reka ä nokái emo ä jíkajak ti jiau iaaka, éntok Diosta bėj-reka. ¹² Júnëlim ayuka juka genteta emo tóboktituak, éntok jume yoiyötori yäut jóarim, éntok jume judíom ley am mamájtíame. Huanärim Estebantau hüanteka, ä buíseka, bem buere yáurau yéu

ä tójjak. ¹³ Huanärim jume testígom aranókichi bem tákiarim jariak. Huámëi béja ínel jiaahua:

—Íri yoreme kaa yáateka juénak nooka i tiöpo yörihuamta bétana, éntok Moiséjta ley béj-reka. ¹⁴ Ítapo ä jikkajak juka Jesús Nazaretpo jometa ika tiöpota au tátabnake tíamta, éntok juka Moiséjta itom boojória sáuhuëu itom au úhuanake tíamta.

¹⁵ Huanäi hua yäura éntok síme jume áma jokáihui, jü Estebántat suaka Diosta ángel bénak pújbakamta bitchak.

7

Esteban áu nok-riay

¹ Huanäi jü tiöpopo chë nésauhueme jü Estebantau ínel jiaahua:

—¿Jatchu lútulai jü emo bétana nokhuame?

² Áapo éntok, ínel ä yömmiak:

—Eme ínomak huéerim, éntok eme ín áchayim, nechem nok jikkaja. Jü itom Dios, jü tua yörisi maachi, jü itom yoyöhua Abrahamtau au yeu machíriakai Mesopotamia buíaräpo áa aneyo, ketune kee jum Haraniu ä jóateyo.

³ Huanäi ínel au jiaahua: “Em buíarapë yeu huéiye, éntok em huáhuaijrame tösime, buíarata ín enchi téjhuanakeu bíchë huéiye.”

⁴ Huanäi Abraham Caldea buíaräpo yeu sika Haraniu jóatek. Chúkula béja ä áchaihua múkuk.

Dios éntok, juka Abrahamta äbo nüpak i buíarahui én enchim jóakäpo. ⁵ Të huanäi kaita buíata ä miíkkak ímí ä átteanakëhui, kía áma ä chéptiläpo belékkantik junne Të ál-la ä mik rókaka nookak, éntok áapörík muksukäpo jume ä üusihuam ä átteanake tíaka. Të huámechi taahuarimmet

Abraham ketune kaabeta üusekai. ⁶ Éntok Dios kéchá téjhuak jume at yeu sákariam kaa bem buíaräpo am jóanake tíaka, tattäbuim bétuk am jíapsinakëhui, éntok jiókot am jonähui naiki cien huásuktiapo. ⁷ Të Dios ínel

ket au jiaahua: “Ínapone chúkula hua nación jiokocham josúkamtat nokta béttesi machik chúpanake Huanäi be-

mppo huämi yeu sájaka ímí buíaräpo jóateka ín nésauhui jonake.”

⁸ Dios Abrahamtamak nokta yetchak, juka circuncisión téamta señalpo ä mákaka, jünákiachinakë béchibo íkái nokta nau tütehuakamta bétana. Kíalíku juka ä üusi

Isaacta yeu tómték, Abraham guojnaiki taáhuarim huei ä circuncidarook. Álë bénasi ket jü Isaac juka ä üusi Jacobta circuncidarook. Jacob éntok, ket jíba jume ä dóoce üusim

ínel jume dóoce pueblo Israelta yoiyöhuam.

⁹ Ímëi Jacobta üusim, bannaataka itom yoiyöhuamtukaíhuim, ímëri bem saiý José béppam jita

jípupeiyay iári béchibom ä nénkak. Jume ä jínukame éntok, Egíptou bíchaa ä nuksájjak. Të Dios Joseta aníak, ¹⁰ éntok síme hua jíókot ä josúakä bétana ä jínëuk. Súahuata ä miíkkak, éntok juka Faraonta, Egíptopo reyta, au bíchaa türík jíapsita ä jípunakë béchibo ä aníak. Huäri éntok ä yäut yétchak jum Egíptopo ä nésaunakë béchibo, éntok ä jóapo junne.

¹¹ 'Huámechi taáhuarimmet buere tébaa siika éntok jíókot máchira jum síme Egípto buíaräpo éntok Canaán buiärapo. Jume itom yoiyöhuam kaa bem buänakeu téu máchiakay. ¹² Të Jacob jünéaka jum Egíptopo tirijkom ayukähui, jume ä üusim bannaataka itom yoiyöhuakäihum áman sáuhuek bát huëpo. ¹³ Júchi huëpo áman am jaahuak, José béja ámeu au täyatebok jume ä sayímmehui. Júnëli jü Faraón jünëiak jábeta yoremiampo juka Joseta jometukähui. ¹⁴ Huanäi José ä áchay Jacobta áman núnotebok éntok síme jume nau huérim at yeu sákariam, síme náu setenta y cincotukay. ¹⁵ Ínëli yeu sikäpo jü Jacob jum Egíptou bíchaa siika áman jóaseka. Ámani muúkuk éntok ä üusihuam bannaataka itom yoiyöhuakäihum. ¹⁶ Huanäi chúkula jume bem ótahuam jum Siquem téau tóijhuak. Ámanirim mááhuak jum sépultura Abrahamta jinnukäpo jume Hamor téamta üusimnehui.

¹⁷ 'Béja Diosta Abrahamtamak ä nokakau yechari chúpisei, jü pueblo Israel jum Egíptopo chëhuasu au büruríai. ¹⁸ Huámechi taáhuarimmet éntok, jum Egíptopo tábui rey nésautáitek Joséeta bétana kaita jünériaka, éntok ä yáarihuata bétana junne. ¹⁹ Íri rey jume itomak huérim báitautáitek, éntok huame itom yoiyöhuam jíókot jotáitek, útteapo bem üusim jübua tómteme am guótituaka am kókkö iaaka, kaa emo am bürurianakë béchibo. ²⁰ Huámechi taáhuarimmet Moisés yeu tómték. Íkai ili úsita Dios ámak al-léaka taahuak. Jume ä áchaihuam baij metpo núkisi bem mampo ä jípurek. ²¹ Të bempörim sékána ä ésok jü Faraonta malá ä téaka ä nüka, ä yóturiak ä asóakamta bénasi. ²² Kíalíku jü Moisés símeta majtíahuak jume Egíptopo jomem täyähui. Túisi jítat jünéaka nonokai, éntok jita tékilta júne túisi boojóriai.

²³ 'Béja cuarenta huásuktiriam yúmariaka jü Moisés jume ámak huérim bitbábarek, jume Israelta üusim. ²⁴ Huämi aneka juka senuk Egíptopo jometa Israelta üusimmak huéri jíókot joamta bitchak. Të ä jínëu báreka, éntok ä jujut-ria báreka, jü Moisés juka Egíptopo jometa mëak. ²⁵ Bueítuk áapo jume ámak huérim

Israelpo joomem jünéemáchilei juka Diosta jum mampo bem jipuhüä bétana am jínéunakéhui áapörík béchïbo. Të bempo kaa at jünéaka taahuak. ²⁶ Yokóriapo jü Moisés guoi yorémem Israelpo joomem ket nau nássuame téuhuak. Huanäi emo am tójaka, nau am al-leë iaaka, ínel ámeu jiaahua: “Eme nau huéeri; ¿jatchiakem nau nassua?”, ti ámeu jiaahua. ²⁷ Huanäi hua seenu ä sai bébame Moiséjta yüaaka ínel au jiaahua: “¿Jábesu enchi itou yäut yéchala?” ²⁸ ¿Játchë nee ket më báare, tuuka huaka Egiptopo jometa em mëäkä Bénasi?”, tau jiaahua. ²⁹ Íkäi jikkajaka jü Moisés búitek Madián buíarau bícha. Huämi aane kaa áma jométaka, éntok huämi guoyim üusek.

³⁰ ‘Chúkula júchi cuarenta huásuktiriam huéy, jum kaa jóata bëmu Sinaí káuhui téamta náapo ä aney, jü Diosta ángel áu yeu machiriak juya zarzá téamta béetëpo. ³¹ Jü Moisés at guómtek hua ä bíchakäubechi. Huanäi au rúkteka tüisi ä bíb báarey, jü Señor ínel au jiaahua: ³² “Ínapone jü em yoiyöhuam Dios, Abrahamta, Isaacta, éntok Jacobta Dios”, tau jiaahua. Huanäi jü Moisés májhueka au yöo táitek, éntok kaa ä bíb báarey. ³³ Jü Señor éntok, júchi ínel au jiaahua: “Emoë bocha yétcha, bueituk jü buíya em at huéekäu yörisi maachi. ³⁴ Ínapo jum Egiptopo juka jiokot máchiraata ín génte bíchäu jüneria, éntok jíokot jámtane jikkajaka, äbo kóm siika am jínëu báreka. Júntukë inou rukte. Énchine áman jaa báare jum Egíptohui”, táu jiaahua. Bempo Moisejta omoutek ínel au jiaka jabetesu enchi itou yaurapo yechala.

³⁵ ‘Junaköri bempo juka Moiséjta omóutek, ínel au jiaka: “¿Jabetesu enchi itou yauräpo yechala?”, kaa ámeu ä yäuttu iaaka junne, jü Dios jíba ä yäut yáaka ámeu ä bíttuak am jínéunakë béchïbo, hua ä ángelhua juya zarázata béetëpo au ä nokákäpámani. ³⁶ İri Moisés ínel jume itom yoiyöhuam jum Egíptopo yeu núk siika, señaalim kaa jaibu johuame joaka huämi buíapo, éntok Mar Rojopo, éntok huám júya ániapo, cuarenta huásuktiapo ä núnübuakäpo. ³⁷ İri Moisés ínel jume Israelta üusimmeu ínel jíahuak: “Jü Dios senu profetata enchimmeu bíttuanake enchim saillammet yeu simriata, ín enchimmeu bíttuahuakä Bénasi. Huákärem nok jikkaja”, ti ámeu jiaahua. ³⁸ İri Moisés ínel ket hua áman júya ániapo itom yoiyöhuammak anekame, éntok jü Diosta ángeltamak ettejhuakäme jum Sinaí káhuichi, nokta áy jíapsihuamta áa bétana mabetaka itou ä tö simnakéhui.

³⁹ Të huame itom yoiyöhuam juka Moiséjta kaa nok chupa báreka ä béj-reka säjjak, éntokim notti báreka eiyai

Egiptou bícha. ⁴⁰ Huanärim Aróntau noókak ínel au jíaka: “Diosimte enchi itom yáaria íaa böota itom téjhuanakeme, bueítukte kaa jüneiya jita bénak jü Moiséjtau sikähui, hua Egipto buíaräpo itom yeu nuksikámtahui.” ⁴¹ Huanärim beceerota yáaka ä dios yáuhuak, éntokim animaalim súaka áu am buíssek, ofrendapo. Huanärim tüisi al-leaka taahuak huaka bem mámammea yáata yöreka. ⁴² Huanäi jü Dios bempólaim tójjak. Jume chókkim téhuekapo ayúkame am yörinaké béchibo júne kíal am tójjak, jum profétam librompo ínel ä jiä bénasi:

¿Jatchu eme, génte Israelpo joome, animaalim súaka inou
am buíjnake jáku

áman juya ániapo cuarenta huásuktiapo rejteka?

⁴³ Katem inou am buísse, ál-lem juka enchim dios yáarítai
am buíjnake,

éntokem juka enchim yáari Molók téamta áma kátekäu
núñubuak,

éntok juka dios Renfán téamta chokki, huámëi enchim
yáarim yöri báreka.

Júkai enchim yáakä béchibone enchim buíaräpo enchim
yeu béebaka

jum Babiloniä teäpo huám bíchaa enchim bíttuanake.

⁴⁴ ‘Huämi mekka aniapo jume itom yoiyöhuam juka
karpa káata jípurei jume tetta cháchaij-rim leyta áma
jiojteri bem áma ëriähui. Íiri yáahuak Diosta juka Moiséjta
sáhuekä pámani bueítuk jü Dios hua áapörík, Moiséjta,
bíchakäu bénak ä yáa sauhey. ⁴⁵ Íkã kárita jume itom
yoiyöhuam mabétak, éntokim Josuétamak kateka júne jíba
ä huériai huate naciónim buíarau kimuboka, Diosta yeu
béebakähui bempörim juka buíata mak báreka. Júnëlim
jíba ä jípurek juka rey Davidta nésauhuëu tajti. ⁴⁶ Jü
rey David éntok, Diosta bétana tühuata jájamek. Huanäi
tiöpota yáa bábarek juka Jacobta Dios áma jóanakëhui. Të
Dios kaa ä yaä íak. ⁴⁷ Huanäi jü Salomón ä yáuhuak juka
Diosta káari. ⁴⁸ Juka Dios síme béppa yörisi machik kaa kari
yorem yáaripo ä jójjoaí junne, profétata áa bétana ínel jiä
bénasi:

⁴⁹ Jü téhueka kia hua ín áma yeyésäu bénasine ä eria,
juka buíata éntok, ín at guóguokëu bénasi.

¿Jáichinakësa júntuk jü káari enchim nee yáarianakëhui?,
ti jiaahua jü Señor,

éntok, ¿jáichinakësa jü ín at jimyórenakëhui?

⁵⁰ ¿Jatchu kaa ínapo símeta juka ayúkamta yáala jáku?

⁵¹ ‘Të emëe —ti ámeu jiaahua jü Esteban— jíbem ínel kaa
Diosta noki jíkkaij báare, huame Diosta kaa täyame bénasi,

éntokem áme Bénasi Jiápsa. Jíbem enchim yoiyöhuam Bénasi mamachi. ⁵² ¿Jábe profétatasum kaa jiókot yáuhuak huame enchim yóyöhuam? Bempo huaka tua lütüriata joamta yebíjnake bétana bannaataka nokakame súuhuak. Én éntok, huákäi yepsak, eme yäurata mámpo ä yéchaka ä mëtebok. ⁵³ Eme jume Diosta ángelesim mampo leyta mabétaka júnem kaa ä nésau páman kaate.

Jü Esteban sussutti máahuakä mëhuak

⁵⁴ Íkärím jíkajaka, jü Estebantau öómteka támim kumeka tahuak. ⁵⁵ Të jü Esteban, Espíritu Santota at ané béchibo, téhuekau reémtéka juka Diosta ujoyóoria bitchak, éntok juka Jesústa Diosta bátam bétana huéekamta. ⁵⁶ Huanäi ínel jiaahua:

—¡Juyú! Áman téhuekapone juka Yoremta Üusi titéhuaakamta Diosta bata bétana huéekamta bitcha.

⁵⁷ Të bempo emo naka páttiaka, kusisi cháchayeka áu huántek. ⁵⁸ Huaärim ä buíseka, jum puéblopo yeá nuksájaka, áman päkun ä mamáataitek ä mëbáreka. Jume ä nátuakame éntok, juka bem sanko béppa huemta jóiyak, senu yorem jübua yötumta, Saulo téamta, guokpo ä jóiyak ä suaya íaaka. ⁵⁹ Huanäi jü Esteban mamáahuaka ínel Diostau buaanak:

—Señor Jesús, ín jíapsine em mampo yétcha, aké ä mabeta.

⁶⁰ Huanäi tónommia kíkteka, kusisi chayeka ínel jiaahua:

—Señor, íkái kaa túhuata am yáakä násuk junne, Aké am jiokore.

Íneli jíaka muukuk.

8

Saulo jume Jesucristota súaleme guók jájasey

¹ Saulo éntok, ámemak ä türek Estebanta mënä bétana.

Huäri taahuarit jume Jesucristota súaleme buéresi guokjájja táitek jum buere joära Jerusalémpo. Huanäi síme áachim chíbejtek jum Judéapo éntok Samaria buiärapo, të jume apóstolim jíba kaakum sájjak. ² Huate yorémem tü jíápsekame juka Estebanta maäk, éntokim tüisi ä buan-riak. ³ Saulo éntok, jíba Bénasi jume Jesucristota súaleme guok jájjasei jóahuat kikkibákeka; oóhuim éntok jaámuchim júne áma yeu huiikei am huíksimeka cárceliu am toij báreka.

Jü tü nooki Jesucristota bétana huéeme jum Samáriapo nókhuak

4 Të jume Jerusalémpo yeu tennékame juka Diosta tü nooki kia jak bem katë páman ä noksakai. 5 Felipe, ket ámemak aneihui, jum senu pueblo Samariau bíchaa siika ámani Crístota bétana ámeu noktáitek. 6 Huanäi jü génte au nau yayájaka, sime jü Felípeta nokáubet suaka ä jíkkajai, juka kaa jaibu johuamta ä joäu bíchaka. 7 Bueítuk juebena géntem diáblom ámet kimúlatukäu tütüriai. Huámëi diáblom éntok, kusisi chayeka ámet yeu sásakai. Éntok juebena genteta káraktilamtaka, éntok lolöimtaka junne tütüriai. 8 Júnëli béja huämi puéblopo sime tüisim al-léaka jíápsai.

9 Senu yoreme áma aaney Simmom téaka, bannaataka juka móriata tekipánoaka huämi puéblopo, éntok juka genteta Samáriapo jometa baítáttáhuakä, buere jita au täya tíaka. 10 Símetaka at suaka ä jíkkajai, riikom éntok polóobem junne, ínel jíaka:

—Í yoreme tua juka Diosta útteara jípure.

11 Tüisim ä nok jíkkajai, bueítuk móriay bínhua táapo am baítáttáhuai. 12 Tëm ä susualek juka tü nokta Felípeta ámeu nokako, Diosta bem jíápsipo nésaunake bétana, éntok Jesucrístota téhuam bétana, oóhuim éntok jaámuchim júne emo batötebok. 13 Huanäi jü Simmom kéchá súsualeka au batötebok. Huanäi jü Felípetamak naa hueetáitek, huame señáalim kaa jaibu johuámmet guómtilatata ä mabéttuanake.

14 Jume apóstolim buere joära Jerusalémpo aneme jünéaka jume Samáriapo joomem ket juka tü nokta Jesucrístota bétana huemta am mabétakähui, Perota éntok Juántam áman jaásek. 15 Ámanim yájaka Diostau buaanak jume Samariapo joomem tü nokta súsualekammet juka Espíritu Santota ayunakë béchibo. 16 Bempo juka Señor Jesústa súaleka emo batötebolatukai, të jü Espíritu Santo ketune kaabetau jee kom yuumai. 17 Huanäi juka Perota éntok juka Juanta choápo áme béppa mámték, jü Espírtu Santo ámeu kom yuumak.

18 Huanäi jü Simmom jume apóstolim bíchaka jü gen-tetat choápo béppa mámtéka juka Espíritu Santota am mabéttuayo, tómita am makróktaitek 19 ínel ámeu jíaka:

—Nechem kéchá makka júkái uttearata, éläpone ínapo ket jábetat choápo béppa mámték juka Espíritu Santota ä mabéttuanake.

20 Huanäi Peero ínel au jiaahua:

—Jü em tomme emo beu kaitäpo tahuánake, bueítukë juka Diosta yore mikäu tómiay jíjínuhuä bénasë eiya.

21 Í tékil kaa emo béchibo näikiari, bueítuk jü em jíapsi

kaa türi Diosta bíchäpo. ²² Émoë jíapsi kúaktia kaa tühuata em éä béchïbo. Dióstahuë buaana, jamak júne enchi jíókorinake em juëna éerim béchïbo. ²³ Bueítukne júneiya síkara chibúraapo bénaku em anëhui, kaa türïku, éntok juka juënaraata peréesota súmatuka bénasi enchi jípurëhui.

²⁴ Huanäi Simmom ínel ä yómmiak:

—Ino béchïbem Señortau oraciompo buan-ria juka enchim inou nokákäu kaa inou huéenakë béchïbo.

²⁵ Chúkula jume apóstolim juka Jesucristota yákäu bem bíchakäu bétana noksuka, éntok Diosta noki bétana, yeu sájaka jum Samaria buíaräpo juebena puéblom békata juka tü nokta Jesucristota bétana huemta noókak. Huanärïm júchi nóttek Jerusaléniu bícha.

Jü Felipe éntok jü yoreme Etiopíapo joome

²⁶ Chúkula, jü Señorta ángel Felípetau yepsaka ínel au jiaahua:

—Jum surïu bíchë huéiye, jü böo Jerusalémpo kom bökamtachi, pueblo Gazä téäu bíchaa huémtachi.

Íri ájaria jü böo jum juya ániapo áman huéeme. ²⁷ Huanäi Felipe áman bíchaa siika. Jum ä huë páman éntok, senú yoremta Etiopíapo jometa bitchak. Íri yoreme eunuko ti téttehuaahuai. Áapo buéresi tékiakai, jum Etiopíapo jámut yäut, Candace téamta, tomi suayai, té Jerusaléniu aaney áman oraciompo Diostau nok báreka.

²⁸ Íri yoreme nóttílataka hueiyei ä buíaräu bícha. Ä carropo yejsímeka jü libro profeta Isaíasta jïojtekäu noksimeï.

²⁹ Huanäi jü Espíritu Santo Felípetau ínel jiaahua:

—Jü karohüë rukte.

³⁰ Huanäi jü Felipe au rúkteka juka nokta jíkkajak jum Isaíasta libropo ä nokähui. Huanäi ä temajek:

—¿Játchë at júneiya jü em nokäubechi?

³¹ Huä yoreme éntok, ínel ä yómiak:

—Èe, ¿jachisune at júnenake, bueítuk kaabe nee ä téjhua mátkhi?

Huanäi Felípetau noókak áma ä jámuka áa náapo áa yejte sáhueka.

³² Huä jïojteri ä noksímëu éntok, ínel jiaahua:

Kabarata bénasi mëboka huérihuay.

Juka kabárata síkahuakä kaa áa buaná bénasi, kaa jálek.

³³ Ä tü yóremtukánásuk júne jïokot jo súhuak, éntok kaa lütüriata yáariahuak.

¿Jábese huame at yeu sákariam bétana noknake jáni?

Bueítuk ímï buíapo ä jíapsi úhuaahuak, tiahua hua jïojteri.

³⁴ Huanäi jü eunuko titéttehuaahuame Felípetau ínel jiaahua:

—Nechë tejhua, ¿jábeta bétanasu íkai nooka jü profeta, áa bétana o jábe táabuik bétana?

³⁵ Huanäi Felipe jiojterita ä nokäumak au ä naatek juka tü nokta Jesústa bétana huemta. ³⁶ Huanäi huam bäam ayúkã páman kateka jü eunuko titéttehuaahuame ínel jiaahua:

—Imi bäam aika, ¿játchune kara imi batöhua?

³⁷ Felipe ínel au jiaahuak:

—Anáka chikti em jíapsimak enchi ä súaleyo.

Huanäi hua yoreme ínel ä yommiak:

—Jéehui, ínapo ä súale juka Jesucristota Diosta tua ä Üusitukähui.

³⁸ Huanäi juka carrota kéchateboka, kom chéptekam náuhuichika báau kiímuk. Huanäi Felipe ä batöak. ³⁹ Huam bäpo yéu am sájak, jü Señorta Espíritu juka Felípeta sékãna bíchaa nuksiika. Jü eunuko éntok, kaa júchi ä bitchak, të al-leaka júchi ä böo nüka. ⁴⁰ Jü Felipe éntok, jum Azótöpo aneka jünëak. Huanäi jum puéblom békata huerámaka juka tü nokta Jesucristota bétana huemta nookai. Júnensu pueblo Cesareau yépsak.

9

Saulo Diostau bíchaa jíapsi kúaktek

(Hch. 22:6-16; 26:12-18)

¹ Saulo éntok, jíba bënasi huame Señorta súaleme suabáreka eiyai. Kíalíku hua tiöpopo chë nésauhuemtau siika, ² jiösiata áu mak iäka útteata ä máknakemta Damascopo judíom nau yayajäpo kibákbáreka jume tü nokta Jesucristota bétana huemta súaleme áma járiubáreka, am peresoteka buere joära Jerusaléniu am huéria béchïbo, oóhuim, éntok jáamuchim junne. ³ Të béja böot huéeka, huam pueblo Damascou jëla ä huéi, sej chukti téhueka bétana jü machiria útteaka kom sika, nate chíkola ä machíriak. ⁴ Huanäi Saulo buíapo huétchek, éntok senuk au nokamta jíkkajak ínel jáamta:

—Empo Saulo, ¿játcháke nee guokjájase?

⁵ Huanäi Saulo nátemajek:

—¿Jábesaë empo, Señor?

Huäri éntok, ínel au jiaahua:

—Ínapone Jesús, hua em guokjásëhui. Kíalë émpöisu kökosi emo johua, juka buesta sísiiguok buahuita témmü bënasi.

⁶ Saulo éntok, mauj-rimmea au yoaka ínel jiaahua:

—Énsu Señor, ¿jítasune yáanake?

Jü Señor éntok, ínel au jiaahua:

—Yejtéké áman pueblou huéiye. Huämürë téjhuaana jita em yáanakëhui.

⁷ Jume yorémem Sáulotamak katëu éntok, tüisi guómtek juka nokamta jikkajaka të kaábeta bíchaka. ⁸ Huanäi Saulo yejteka au puj étapok jjöbe, të kaa bíchaka taahuak. Huanäi jume áamak katéihuim mampo ä buíseka ä nuksájjak jum Damascou bícha. ⁹ Huämi aaneka baij táapo kaa bíchaka, kaa jibuäka, éntok kaa jëyeka.

¹⁰ Damascopo éntok, senu yoreme Jesucristota súaleka jóakai Ananías ti téhuakä, huáhuï Señor au yeu machíriak tenkupo bénaku, éntok ínel au jiaahua:

—¡Empo Ananías!

Áapo entok ínel ä yommiak:

—Imne aane, Señor.

¹¹ Huanäi jü Señor júchi ínel au jiaahua:

—Huä böo Derecha ti téhuaakamtau bíchë huéiye. Huanärë Judasta jóapo senu yoremta nátemaje Társopo jometa, Sáulo ti téhuakämta. Áapo oraciompo Diostau nooka éëni, ¹² éntok senu yoremta Ananías ti téhuakämta, tenkupo bitchak au kibákeka choápo béppa at mámtékamta júchi ä bínnakë béchïbo.

¹³ Íkai jikkajaka Ananías ínel jiaahua:

—Señor, juebénakam nee ettéjhuaríala iri yoremta bétana, jáchin machisi huaka kaa tühuata jume enchi súalemmeu ä yáakä bétana jum Jerusalémpo. ¹⁴ Én éntok imi äbo yebísise útteata máktaka jume tiöpopo tékiakammeu nésauhueme bétana síme huame enchi yöreme peréesoteka am huéria báreka.

¹⁵ Të jü Señor ínel au jiaahua:

—Ámanë huéiye, buëitukne júkai yoremta yeu púala ino bétana ä noknakë béchïbo, jume judíommehui, éntok kaa judíommeu junne, éntok bem réyimmehui. ¹⁶ Ínapone au ä yéu machírianake símeta ä jünérianakë béchïbo jáchin machisi yuun jíokot máchiraata ä bínnakëhui nee ä súalekä béchïbo.

¹⁷ Huanäi Ananías áman siika jum Sáulota anëhui. Au yepsaka, choápo béppa at mámtéka, ínel au jiaahua:

—Empo Saulo ín hermáano, jü Señor Jesús, hua böot em huë páman emou au yeu machíriakame, nee äbo emou jaásek júchi bénasi enchi bínnakë béchïbo, éntok juka Espíritu Santota émot ayúnakë béchïbo.

¹⁸ Huanäi seep puj beata bénaka sóokteka kom huáttek, ínëli júchi bíchaka taahuak. Huanäi Saulo kíkteka batöhuak. ¹⁹ Chúkula béja jibuäka júchi úttëutuk. Huanäi

jaiki táapo jáni jume Jesucristota súaleme Damascopo jóakammak taahuak.

Saulo jum Damascopo noókak

²⁰ Huanäi béja Saulo jum judíom nau yayajäpo jume géntemmeu noktáitek juka Jesústa tua Diosta Üusi tíaka. ²¹ Síme jume ä jikkajakame at guómteka tahuak, éntokim ínel jiaahua:

—¿Jatchu kaa íri yoreme ínel jum Jerusalémpo jume Jesústa súaleme guokjájaseihui? ¿Jatchu kaa íri hua äbo yepsaka am peréesoteka am huéria báareihui jume tiöpopo tékiakammeu nésauhueme mampo am joa báreka?

²² Të Saulo chëhuasu kaa májhueka ámeu nooka, am jünéetuaka juka Jesústa Crístotukähui Diosta yeu púari. Júnëli jume judíom Damascopo jóakame béja kaachin anmáchiakai.

Saulo judíom mampo au yeu huikkeek

²³ Juebena taáhuarim simasuk, jume judíom nau ettéjhuakä juka Sáulota mēbábarek, ²⁴ të áapo ä jünériak. Taáhuarit tukáarit naabúrujtim jum puértampo pueblou kíkimuahuäpo ä jójottuai ä mēbáreka. ²⁵ Të jume Jesucristota súaleme jum buëuru huäriipo ä yéchaka, tukáapo jü taapia yari puéblota chíkola bökamta huáitana kömä yétkhak. Júnëlim áma yeu ä huikkeek.

Saulo Jerusalémpo aaney

²⁶ Saulo Jerusaléniu yepsaka jume Jesucristota súalemmeu rúkteka ámemak anbáarei jjöbe, të síme ä majhuëi kaa jünéaka áapörik béja juka Jesucristota súalëhui. ²⁷ Të jünentaka júne Bernabé áman ä nuk sika jume apóstolimmeu ä täyatebok, am ettéjhuariak jachin Saulota Señorta bíchakähui jum böochi, éntok jachin Señorta áapöriku, Sáulotau, ä nokákähui, éntok jachin áapörik, Sáulota, kaa májhueka Jesústa bétana géntemmeu ä nokákähui jum Damascopo. ²⁸ Huanäi jübua Saulo Jerusalémpo taahuak, éntok ámemak naa hueetáitek. ²⁹ Kaa májhueka Señorta bétana nookai jume griego nókammak ettéjhuakä, éntok ámemak nok nássuaka. Të ímëi jachin ayuka bem ä mënakeu jaríai. ³⁰ Huame hermáanom éntok, íkai jünériakam Sáulota buere joära Cesareau tójjak, huämi éntokim buere joära Tarsou bíchaa ä bíttuak.

³¹ Huanäi huámechi taáhuarimmet jume Jesucristota súaleme jum Judea buíaräpo, Galiléa buíaräpo, éntok Samaria buíaräpo aneme yantelakam al-leaka jiápsay,

éntokim chëhuasu óusi eiyay. Diosta yörekam jiápsay, éntokim Espíritu Santota úttiäray chëhuasu emo büruriay.

Eneas káraktilataka türiak

³² Peero jume Jesucristota súaleme bëkatana huerámaka jume pueblo Lídapo jóakammeu ket nóitek. ³³ Huämi senu yoremta bitchak Enéas ti téhuakamta, guojnaiki huásuktiapo kökoreka bökai, bueituk káraktilatukai. ³⁴ Huanäi Peero ínel au jiaahua:

—Empo Eneas, Jesucristo em kökoa bétana enchi tüte. Yejtekë em at böyëu tóboktia.

Huanäi Eneas sep yéjtek. ³⁵ Ínëli sime pueblo Lídapo jóakame ä bitchak, éntok jume pueblo Saronpo jóakame, éntokim juka bannaataka bem súalëu tójaka juka Señorta súaleka taahuak.

Dorcas múkuka júchi jíabitek

³⁶ Huámechi taáhuarimmet jum pueblo Jópë teäpo senu jámmut aaney Jesucristota súaleka Tabítä ti téhuaka, griego nokpo Dórcas tíau báare. İri jámmut jíba tūhuata joaka jiápsai jume jíokot éame aníaka. ³⁷ Júnaksu éntok huámechi taáhuarimmet Dorcas kökori huécheka muúkuk. Chúkula jü ä takahua úbahuaka jum kari senuk béppa kátekäpo tékhuak. ³⁸ Jü pueblo Jópë tíame Lidau kaa mekka taahuai jum Perota anéïpo. Huanäi jume Jesucristota súaleme jünéaka áapörík áma anëihui, guoi yorémemim au jaásek ínel au jiáu nésauhueka:

—Láutë äbo huéiye ímï pueblo Jópehui.

³⁹ Huanäi Peero ámemak siika. Áman ä yepsákim jum kariu takáhuata bökäü ä nuk kíímuk. Huanäi sime huame jámut jókoptulam áa chíkola tápunaka sóoti buaanai, éntokim huaka sánkota Dorcasta ketune jiápsaka ä supe yáarim ä bíttuak. ⁴⁰ Huanäi Peero sime huame áma aneme yeu sákatuaka, tónommia kíkteka Diostau oraciompo nookak. Huanäi huaka mukilata bíchaka ínel jiaahua:

—Empo Tabita, yejtëe.

Áapo éntok pujteka, Perota bíchaka, yéjtek. ⁴¹ Huanäi mampo ä buíseka ä këtchak. Huanäi jume hermáanom éntok jámut jókoptulam núnuka bem bíchäpo ámeu ä këtchak jiápsamta. ⁴² İri sime jü pueblo Jópepo jüneriatuk. Huanäi juebénakam Señorta súaleka taahuak. ⁴³ Büru taahuarimpo huämi pueblopo taahuak, Peero, senu yoreme huaka beata búabualkotemta jóapo, Simmom ti téhuakame.

10

Peero éntok Cornelio

¹ Jum Cesarea puéblopo senu yoreme Cornéliö ti téhuaka jóakai, sontaróapo senu batallón Italiana ti téhuaakapo capitántaka. ² Huäri yoreme tüisi tü yóremtukai, Diosta yörei, éntok sime ä familiahua junne. Jume judíommeu yún tómita lilimojnay, éntok chikti táapo oraciompo Diostau nonokay. ³ Séjtul kuptei, bájim jiai jáni, tenkumta bénasi éaka machisi juka Diosta ángel bitchak jum ä anëu au kibákeka, ínel au jáamta:

—¡Empo Cornelio!

⁴ Júnëli au ä jiai Cornelio éntok, tua at puseka taahuak tüisi guómtilatata. Chúkula béja ínel au jiaahua:

—¿Jáchisë jiaahua, Señor?

Jü Diosta ángel éntok, júchi ínel au jiaahua:

—Huä oraciompo Diostau em nókähui, éntok limojna em yáari póobem béchibo, Diosta bíchäpo türi. ⁵ Láuté áman pueblo Jópe téau yorémem jaáseka Símonta am núnutua, jú Peero ti ket téhuakamta. ⁶ Áapo senu Simmom huaka beata búabualkotemta jóapo aane, bahue mayoat jóakame. Huäri enchi téjhuaanake jita em yáanakëhui.

⁷ Juka Diosta ángel simsuk, Cornelio guoi yorémem ä sáhuëhuim núnnuk, éntok huépul sontarota tüisi Dios huáatemta éntok át ä jiapsekähui. ⁸ Huámëi simeta huaka ä bíchakäu éntok ä jikkajakäu am ettéjhuariasuka áman pueblo Jópë téau am jaásek, Simmom Perota anéihui.

⁹ Yokóriapo ímëi yorémem béja hua pueblo Jópë téau kaa mekka katéi, tua lúl-la káteko Peero kárit bem áma kókocheú jikáu jámuk oraciompo Diostau nók báreka. ¹⁰ Huanäi tüisi tébäureka jibuä báarei, të juka buáhuamta kee buasei, tenkumta bénasi éaka jita bitchak. ¹¹ Kia sábanam bénom naiki eskinapo huitérekame téhueka bétana kom huéeme bitchak. ¹² Huämi sábanam békaku huikíchim, éntok bakóchim, éntok sime animáalim náikim guókekame kaatei. ¹³ Huanäi senuk au nokamta jikkajak ínel jáamta:

—Peero, júmëi animáalimë súaka am buäye.

¹⁴ Të Peero ínel ä yómmiak:

—¿Jatchíaka, Señor? Ínapo jauhuey júne Diosta bíchäpo jaiti machik kaa buäla.

¹⁵ Huanäi júchi ínel au jáamta jikkajak:

—Juka Diosta tütekahui katë jaiti máchë tíiya.

¹⁶ İri báisi nat chätuka au kom yúmak. Huanäi huame sábanam békaku júchi téhuekau jikáu nóttek. ¹⁷ Huanäi juka Perota jü ä bíchakäubet kaa ä al-leai jítasu békak

huákäi nokbärëihui, jume yorémem Corneliota bétana au jaahuakame juka Símonta jóa nátemajeka kateme jü kári puertau yájjak. ¹⁸ Huanärim áman yájaka kusisi nokaka nátemajek senuk Simmom ti téhuakamta áma ané bétana, ket Peero ti téhuakame. ¹⁹ Të juka Perota hua ä bíchakäubet ketune kaa ä al-leai, jü Espíritu Santo ínel au jiaahua:

—Baij yoremem im enchi jaría. ²⁰ Kómë siká ámemak huéiye kaitat jachin éaka, bueituk ínapone emou am jaásek.

²¹ Huanäi Peero ámeu kom siika huame yorémem Cornéliota au jaásekäumehui. Huanäi ínel ámeu jiaahua:

—Ínapone ájaria jü enchim jariähui. ¿Jítasem nübok?

²² Bempo ä yómmiak:

—Jü capitán Cornélio äbo itom jaásek, iri yoreme tü yóreme éntok Diosta yöre ikäi síme jume judíom ä tü éttejhua, éntokim ä nakke. Senu Diosta ángel ä téjhuak enchi ä núnotebo sáhueka ä joau enchi hueé iaaka.

²³ Huanäi Peero kariu am kimaka, áma am tahuáriak áamaki huäri tukarichi. Yokóriapo béja ámemak siika, éntok huate hermáanom Jópepo joome.

²⁴ Júchi yokoriapom béja Cesareau yájjak. Huämi Cornelio am boobíchaïhui ä huahuájim éntok amiigom ä nákéhuim áman nau núnulataka. ²⁵ Juka Perota ä joau yepsak, Cornelio au yeu siká ä mabétak, éntok tónommia kíkteka ä yörek. ²⁶ Të Peero ä ketchak ínel au jíaka:

—Kíktë. Katë inou mújmujte. Ínapo ket emo bénasi yoreme.

²⁷ Huanäi au noksímeka, kariu kibákeka juebena géntem áma nau yáij-lame téhuak. ²⁸ Huanäi ínel ámeu jiaahua:

—Eme jüneiya itom jume judíom, hua itom boojóriäu béchïbo, kaa ä türiakähui jume kaa judíommak itom ito türiakähui, éntok bem joau itom kikkimunakähui. Teé én jü Dios nee téjhuak ikäi ínëli huemta au tü yáak tíaka, itom kaachin ito érianakë béchïbo. ²⁹ Kíalíkune téjhuaahuaka sep äbo siika kaachin éaka. Én éntokne jünee péiya jita béchïbo ín äbo núnuhuakahui.

³⁰ Huanäi Cornelio ínel au jiaahua:

—Naiki taáhuarim huéiye ínapo imi ín jóapo aneka ayúunai, éntok kupteu bícha, ínneak jäni, nee Diostau oraciompo nokayo, itom ä boojóriä bénasi, senu yoreme béloj tópapäti anemta sánkoka inou au yeu machíriak. ³¹ Huanäi ínel inou jiaahua: “Empo Cornelio, hua Diostau oraciompo em nokähui, éntok hua em limojna yáari póobem béchïbo Diosta bíchäpo türi. ³² Láutë áman

pueblo Jopë téäu yorémem jaaseka Símonta am núnutua, huaka ket Peero ti téhuakamta. Áapo senu Simmom huaka beata búabualkotemta jóapo aane, bahué mayóat jóakame. Huäri äbo yepsak enchi téjhuanake jita em yáanakëhui.”³³ Júnëline sep áman enchi jariutebok. Én éntoke itou yépsak. Tüisite enchi ä baisauhue. Ente síme imi aane Diosta bíchäpo enchi nok jíkkaj báreka símeta juka Diosta enchi itou nok iähui.

Peero jume Corneliota jóapo anemmeu nookak

³⁴ Huanäi Peero ínel ámeu jiaahua:

—Én ál-lane jüneiya lútula huëpo juka Diosta síme yorémem nánancha ériähui,³⁵ éntok jita naciónpo ä jométuk junne juka ä yöremta éntok tühuata joamta ä nákëhui.³⁶ Dios juka Jesucristota jume Israelítammeu kom bíttuak, huaka símem béppa nésauhuemta, ámeu ä nok iaaka yanti jíapsihuamta bétana.³⁷ Eme béja tüisi ä júneria huaka judíom buiaräpo síme át yeu sikamta jum Galiléa buiaräpo naateka juka Juanta jume géntemmeu noksuko éntok am batösuko.³⁸ Éntokem jüneiya këtchi jachin Diosta Jesús Nazaretpo jometa Espíritu Santota útteara ä mikákähui, éntok jachin áapörík huaka tühuata josúkähui jum náasä sikäpo, éntok huame diáblota mampo aneka kökoreme ä tütekähui. Íkäi johuai bueítuk Dios áamak aaney.³⁹ Ítapote símeta juka Jesústa yáakäu bítchak, kia huam Judea buíapo éntok Jerusalén puéblopo junne. Chúkula éntokim kúrusichä popónaka ä mäak.⁴⁰ Të Dios júchi ä jíabitetuak baj taáhuata huéeyo, éntok itou yéä machíriatuak.⁴¹ Kaa síme géntemmeu au yeu machíriak, itou jíbba, huame bannaataka Diosta yeu púari én áa bétana nok iaahuame. Ítapote kókoolam násuk ä jíabitesuk áamak jíbuäk, éntokte áamak baa jëka.⁴² Éntok itom téjhuak géntemmeu itom nok sáhueka, juka Diosta Jesústa ä yäut yéchakä bétana jume jíápsammet nokta ä chupa iaka, éntok jume kókkolammechi.⁴³ Éntok chë bannaataka ket síme jume profétam íri Jesústa bétana noókak síme jume ä súaleme bem Dios bejrimmet bem jíókoriná tíaka.

Jü Espíritu Santo jume kaa judíommeu júne kom yuumak

⁴⁴ Ketune juka Perota ámeu nokaisu, jú Espíritu Santo síme huame ä nok jíkkajammeu kom yuumak.⁴⁵ Huame Israelítam Jesucristota súaleme Perotamak áma yáij-latukäu éntok, at guómtílamtaka taahuak juka Espíritu Santota ket huame kaa judíommeu júne kom yumák tíaka.⁴⁶ Júnëlim

ámet jüneiyai juka Espíritu Santota ámeu kom yumákä bétana, täbui nokpo am nokái am jíkkajaka, éntok buéresi Diosta am úttileyo. ⁴⁷ Huanäi Peero ínel jiaahua:

—¿Jatchu jábe ára ëe támeu jiaahua ímëi yorémem emo batónakë béchïbo? Bueítuk jü Espíritu Santo ámeu kom yuumak itou kömä yúmakä bénasi.

⁴⁸ Huanäi Jesucristota bem súalekä béchïbo am batö nésauhuek. Chúkulam Perotau nookak elapo jaiki tápo júne ámeu ä tahuá sáhueka.

11

Peero ä tékil ministerio jume Cristota sualhuäpo nau animmeu ä ettejhua buere joära Jerusalénpo

¹ Jume apóstolim, éntok jume huate hermáanom Judea buíaräpo anéihuim, juka noktam jíkkajak kaa judíomtaka junne ket juka tü nokta Jesucristota bétana huemta súalekähui. ² Huanäi juka Perota júchi Jerusaléniu yep-sak, jume judíom Jesucristota súaleme ä béj-reka nookai. ³ Akim ä temajek:

—¿Jatchíake huame kaa ito bénasi judíommak aaney, éntoke ámemak jïbuäk?

⁴ Huanäi jü Peero ä naatekäpo naateka simeta huaka áma yeu sikamta am ettéjhuariaka, ínel jiaahua:

⁵ —Ínapo jum pueblo Jópë teäpo aaney, huanäine Diostau buanaka tenkumta bénasi éaka jita bitchak. Huämíne kia jita buëuru sábanam bénom bitchak téhueka bétana kom huéme, naiki eskinampo huitérekame, inou kom nóinoiteme. ⁶ Huanäine am bíchaka jítasu áma ayuk jáni tí éaka ámet suúhuak. Júmëisune animáalim náikim guókekame júyapo joomem áma bitchak, éntok bakóchim, éntok huikíchim. ⁷ Huanäine senuk ínel inou jáamta jíkkajaka: “Peero, ímeí animáalimë súaka am buäye.”

⁸ Tëne ínel au jiaahuak: “Ëe Señor, ínapo jauhuey júne juka Diosta bíchäpo jaiti machik kaa buäla.” ⁹ Huanäine júchi ínel inou jáamta jíkkajak: “Juka Diosta tü yákähüë kaa jaiti máchï tíiya.” ¹⁰ Ìri báisi nat chätuka inou ayúak, huanäi sep huame sábanam bénaka júchi téhuekau jikáu siika. ¹¹ Huanäi huämi orapo baij yorémem jum jóapo ín anëpo yájjak, pueblo Cesarea bétana áman jaataka nee jaríu sáihuaka. ¹² Huanäi jü Espíritu Santo ámemak nee huee sáuhuek káitat jachin éaka. Imey busan hermáanom éntok, ínomak sájjak. Simetakate senu yoremta jóapo yájjak. ¹³ Huäri itom ettéjhuariak jachin juka Diosta ángel ä jóapo huéekamta ä bíchakähui ínel au jáamta:

“Yorémeme áman pueblo Jópë téäu jaase. Simmom Peero ti téhuakamtam núnunake. ¹⁴ Áapo enchi téjhuanake jachin em emo jínëunahuëhui, enchi éntok síme em familia.” ¹⁵ Ínëli nee ä ettéjhuariasuk, ínapo ámeu noktáitek. Huanäi sep jü Espíritu Santo ámeu kom yuumak itou kömä yúmakä bënasi júnak jübua ä naateyo. ¹⁶ Huanäine hua Señorta nokibeu huáhuaatek ínel jámtahui: “Jü Juan báammey yore batöak, të Dios täbuiasi enchim batönake juka Espíritu Santota enchimneu kom yumátuaka.” ¹⁷ Juka Diosta junëli nánancha itom ériaka bempörim juka Espíritu Santota makkak, ket itom ä mikakä bënasi Jesucristota itom súaleko, ¿jábesa ínapo Diosta béj-reka ín huéenakë béchïbo?

¹⁸ Huanäi jume hermáanom buere joära Jerusalémpo aneme íkái jikkajaka nok yáatek, éntokim Diosta úttileka taahuak ä yáari béchïbo ínel jiaka:

—Íjúnëli ket Dios huame kaa judíomneu júne juka bem jíapsi kúaktinakeu ámeu yumátuak yu jíapsihumta am jájammakë béchïbo!

Jume Jesucristota súaleme pueblo Antioquíapo aneme

¹⁹ Juka Estebanta mësuaq jume huate Jesucristota súaleme guok jájataitiak. Huanäi huate maujhueka ténnek Fenícia buiärau bícha, isla Chipreu bícha, éntok Antioquíau bícha. Ámanïrim juka tü nokta Jesucristota bétana huemta nookai, teé judíomneu jíbba. ²⁰ Të huate Jesucristota súaleme Chíprepo jométaka, éntok Cirénepo jométaka, jum Antioquía pueblou yájaka béja kaa judíomneu júne ä noókak juka tü nokta Jesucristota bétana huemta. ²¹ Jü Señorta uútteara ámet ayukai, kíalïku juebénaka juka bannaataka bem súalëu tójaka juka Señorta súaleka taahuak.

²² Jume Jesucristota súaleme Jerusalémpo anéihum íkái jikkajaka juka Bernabeta jum Antioquíau jaasek. ²³ Bernabé áman yepsaka ä bitchak juka jachin machisi juka Diosta tühuata ámeu yáalatukähui. Huanäi tüisi alléaka taahuak, éntok símemneu noókak bem jíapsi tutti yécharika Señorta éá páman am katchahueka. ²⁴ Bueituk áapo, jü Bernabé, tü yöremtukai, éntok jü Espíritu Santoy tapuniakai, éntok chikti ä jíapsimak Señortat éiyay. Júnëli juebena géntem jíapsi kúaktituak Señortau bícha.

²⁵ Chúkula Bernabé pueblo Tarsou bíchaa siika Sáulota áman jariúseka. Huanäi ä téaka Antioquíau bíchaa ä nuk siika. ²⁶ Ámanïrim jume Jesucristota súalemmak aaneq huásuktiapo, juebena genteta majtíaka. Huämi

Antioquíapom kėsam huëpo cristiánom ti téhuatuahuak jume Jesucristota súaleme.

²⁷ Huámechi taáhuarimmet huate profétam Jerusalém bétana Antioquíapo yájjak. ²⁸ Senu yoreme Agabo ti téhuaka, jume hermáanom násuk kíkteka, Espíritu Santota éäpo noókak buere tébaata síme buíarat ayúnake tíaka. Huári buere teba lútula huëpo siika rey Claudiota nésauhuë taáhuarimmechi. ²⁹ Huanäi jume Jesucristota súaleme Antioquíapo anéihuim, hueepulaka bem yumäpo, huame Jesucristota súaleme Judéa buiärapo aneme anía rókaka taahuak. ³⁰ Júnëlim ayuka, juka ofrendata nau tójaka huame yoiyöturi Judéa buiärapo anemmeu jäbuekammeu ä bíttuak Bernabétamaki éntok Saulotamaki.

12

Jacobo mëhuak, Peero éntok, pereesotehuak

¹ Huámechi taáhuarimmet jü rey Herodes huate Jesucristota súaleme guokjájataitek. ² Jacobota juka Juanta saayi ejparammea mëtebok. ³ Huanäi jume judíom al-léaka tahuák tíaka, juka Perota ket peréesotebok. İri yeu siika tua pajko táapo, jume páanim kaa levadúrakame buabuähuä táapo. ⁴ Të jü rey Herodes juka Perota cárcelpo yéchatebok dieciséis sontarom ä suáyatuaka, ínel éaka, chúkula pajkota chúpuk puéblota bíchäpo yéä tóij báreka. ⁵ Júnëli jü Peero páttiatukai éntok tüisi suáyahuai, teé jume Jesucristota súaleme jíba Diostau oraciompo ä nok-riay chikti bem jíapsimaki.

Dios juka Perota jum cárcelpo yeu simtúak

⁶ Yokoriäpo juka Heródesta jum puéblota bíchäpo yéä tóijnakei, huári tukáarit Peero kotchei guoi sontarom násuk bökari, guoi cadenammea súmataka. Huate sontarom éntok, puértapo jäbueka cárcelta suayai. ⁷ Huanäi sej chukti jü Diosta ángel áma yepsaka, juka cárcelta machíriaka, jü Perotat sánäpo mámtéka ä bússaka, ínel au jiaahuak:

—Lautë yejte.

Huanäi jume cadenam mampo ámey ä súmatukau bútteka kom huáttek, ⁸ Jü ángel éntok ínel au jiaahua:

—Emoë huikojtua, éntoke em berä bochampo guókke.

Juka Perota au bochátuasuk jü ángel ínel au jiaahua:

—Jínteke ino sáu huéiye.

⁹ Huanäi Peero ángelta sáu yeu siika, kaa jünéaka tua ä lütüriatukähui juka ángelta joähui. Kíal ä tenkutukä bénasi ä ériai juka ä bíchähui. ¹⁰ Te jume sontarom

bat jábuekame huam sájaka, éntok júchi huam jëla jábuekame huam sájaka, sísi guok puertauhuim yájjak bööu yeu kathuäpo. Huanäi hua puerta au étapok. Huanärim yeu sájjak. Chúkula senu cälleta sákasuka jü Diosta ángel áapolaik tösiika. ¹¹ Huanäi Peero jünéaka ínel éeak:

—Én ál-lane jüneiya ä lütüriatukähui Señorta ä ángel inou bíttuakähui Heródesta mampo nee ä jínëunakë béchïbo, éntok hua síme bétana judíom inou yáa bärehui.

¹² Ínëli éaka jü Peero Mariáta joau bíchaa siika, jü Juan Márcos téamta áiye, ámani juebena géntem nau rúktilatata Diostau oraciompo nookay. ¹³ Áman yepsaka, juka puértata ä ponái, senu jámmut beme, Ródeé ti téhuaka, áman yeu siika ä bit báreka ä jábétukähui. ¹⁴ Të juka Perota nok tátäyaka, juka puértata kaa étapoka, chikti ä al-léerimmak búitek áman huaijhua bíchaa am téjhua báreka juka Perota jum puértapo huéktiaka. ¹⁵ Huanärim ínel au jiaahua jü ili jámuttahui:

—¡Rokótuläe!

Të áapo ä lütüria tíiya ä ájáriatukähui. Të bempo júchi ínel au jiaahua:

—Kaa ájária, ál-la jü ä ángelhua.

¹⁶ Të jü Peero áma huéeka jíba puértata ponnai. Huanärim juka puértata étapoka ä bíchaka guómtek. ¹⁷ Të áapo mámammea séñata ámeu yáuhuak kaa am jial sáhueka. Huanäi am ettejhuariak jachin juka Señorta cárcelpo yéä nuksikähui:

—Juka Jacobotem ettéjhuaria íno bétana éntok jume huete hermáanom.

Huanäi yeu siika sékana bícha.

¹⁸ Yokóriapo yeu máтчuk, buéresi jíaihuai jume sontarom násuku, buéitukim kaa jüneiyai jachin juka Perota jum cárcelpo yeu sikähui. ¹⁹ Huanäi jü rey Herodes ä jaríutebok. Kaa ä téihuak éntok, jume sontarom ä suáyaihuim núnuteboka am temájek jatchiaka bem yéu ä simtúakähui. Kaa emo am jüneä tiai éntok, am súatebok. Chúkula jü Herodes Judéapo yeu síká, jum Cesaréau bíchaa áman joa báreka.

Heródesta mukúka bétana huéeme

²⁰ Jü Herodes huame géntem puerto Tiropo jomemmeu tüisi oómtei, éntok puerto Sidonpo jomémmehui. Huanäi bempo juka buáhuamta reyta buíapo bem mabétä béchïbo au sájjak áamak ettejhua báreka. Huanärim Blástotamak emo nok tütek, hua rey Heródestau nésauhuemtahui, éntokim al-léaka jíapsirókaka au noókak. ²¹ Huanäi

Herodes taáhuata am yéchariak nau am nunurókaka. Juka taáhuata yúmak, béja yörisi machisi sánkoteka huam ä nésauhuëpo yejteka ámeu noókak. ²² Huanäi jü génte ä úttileka ínel chaáyek:

—¡Ï nokame kaa kia jábe yoreme, áapo jü dios!

²³ Huämi orapo jü Señorta ángel juka Heródesta kökori tátabek, bueítuk Diosta bénasi au ä ériai tíaka, éntok Diosta kaa yörek. Huanäi buíchiatuka muúkuk.

²⁴ Të jü Señorta noki jíba símekut nokhuai, éntok jume ä súalekame chéhuasu búrusakai.

²⁵ Bernabé éntok Saulo, jukam nésautea chúpaka, buere joära Jerusalém bétana pueblo Antioquíau nóttek, Juanta huériaka Márcos ti ket tehuakamta.

13

Bernabé éntok Saulo bem tekil ministerio naatek

¹ Jum pueblo Antioquíapo jume Jesucristota súalemmakim aaney jume profétam éntok huate am majtíame. Jume áma anéihuim Bernabé, éntok Símon, Négrö tíame, éntok Lucio, pueblo Cirénepo joome, éntok Manaén jü Herodes Galiléa buiärapo nésauhuemtamak yötukame, éntok Saulo. ² Séjtul ímëi ayúunaka entok oraciompo Diostau am nokayo, jü Espíritu Santo ínel ámeu jiaahua:

—Bernabetem nee yeu púaria, éntok Sáulota, hua tekia ín áme béchíbo näikiata bem yáanakë béchíbo.

³ Huanärim ayúunasuka éntok oraciompo Diostau nok-suka, choápo áme béppa mámtaka Diosta mampo am joaka áman am bíttuak.

Jume apóstolim isla Chíprepo noókak Jesucristota bétana

⁴ Huanäi Espíritu Santota éäpo Bernabé éntok Saulo Seleuciau bícham sájjak. Huämírim barcopo báau huáttek isla Chípneu bícha. ⁵ Jum puerto Salamínau yájaka juka Diosta noki jume géntemmu noókak jum judíom sinagogapo. Juan éntok, am aníasimeka ket ámemak huéiyey. ⁶ Huämi íslapom naa burujti sájaka Páfou yájjak. Huämírim senu judío Barjesús ti téhuakamtau yájjak. Ìri móriäkai, éntok profeta aranókíchitukai. ⁷ Ìri móriära hua áma nésauhuemtamak aaney, Sergio Paulö téamtamaki. Ì Sergio Paulö éntok, tüisi koba súakai. Áapo, jü nésauhueme, juka Bernabeta núnutebok, éntok juka Sáulota, juka Diosta noki jíkkaj báreka. ⁸ Të jü móriära Barjesús, Elímas ti téhuakame, am bėj-reka kíktek, juka nésauhuemta kaa Diosta noki sual íaaka. ⁹ Huanäi jü Saulo,

ket Páblo ti téhuakame, Espiritu Santoy tapunika, tua pújpo ä bíchaka, ¹⁰ ínel au jiaahua:

—¡Empo aranókichi, juéna yóreme, diáblota yoremia, síme tühuata béj-reka huéeme! ¿Jatchiake jíba kaa ä tojja juka Señorta noki lútula huemta em kaa lütüriä tíahui? ¹¹ Én éntok, jü Señor jíokot enchi yáanake. Kaa bíchake tahuánake. Jaiki táapë täata kaa bínnake.

Huanäi sep läuti kaa máchira au yuumak. Huanäi jábeta júne jaríai mampo ä buíseka ä huérianakemta, bueítuk kaa bitchai. ¹² Huanäi jü gobernador íkái bíchaka, ä súaleka taahuak, bueítuk hua yore majtíahuame Señorta bétana huémtat guómték.

Pablo éntok Bernabé Antioquía Pisidiapom aanei

¹³ Pablo éntok jume áamak réjtëhuim isla Páfou barcopo báau huátteka jum pueblo Pérgehuim yeu yájjak Panfília buíaräpo. Të Juan am tösiká buere joära Jerusaléniu bíchaa nóttek. ¹⁴ Chúkula bempo jum pueblo Pérgepo yeu sájaka pueblo Antioquíau bícham sájjak, Pisidia buíarähui. Huámírim jimyore táapo judíom nau yayajäpo kimuka áma joótek. ¹⁵ Huanäi juka Moiséjta ley noksúak, éntok jume librom profétam jiojtekäu noksúak, jume áma tékiakame ínel nokta ámeu bíttuak:

—Eme itomak huéerim, nokta türík jume géntemmeu enchim nokmátchik huériátekem ámeu ä nooka éni.

¹⁶ Huanäi Pablo kíkteka, mámammea séñata yáuhuak kaa am jíal sáhueka. Huanäi ínel jiaahuak:

—Íkem nokta jíkkaja, eme Israelítam éntok síme jume Diosta yöreme: ¹⁷ Jü pueblo Israelítata Dios jume itom yóyöhuam bannaataka kateme yeu púhuak, éntok buëuru puebloti am yáuhuak ketune Egiptopo am aneyo, huam kaa bem buíaräpo. Huämi buíaräpo yéu am nuksiika ä úttiärayi. ¹⁸ Dios cuarenta huásuktiapo see päria ániapo am núnübuaka tüisi am ujük, ¹⁹ éntok guoi busan naciónim tejálek Canaán buíaräpo anéihuim, juka buíata itom yóyöhuam mak báreka. ²⁰ Juka buíata am máksuka, naiki ciento cincuenta huásuktiapo yäuram am jóariaka am sáuhuek, juka profeta Samuelta yeu machíakäpo tajti. ²¹ Huanäi bempo reyta áahuak am sáunakemta. Dios éntok, juka Sáulta reypo am yéchariak cuarenta huásuktiapo, huaka Cis ti téhuakamta üusi, Benjaminta huáhuairapo jometa. ²² Chúkula Dios jum tékiapo juka Saulta yeu jímmaaka, Davidta reypo am yéchariak, huaka ínel áa bétana ä nokákähui: “Davidtane júneria síme ín nésauhui ä jonákëhui. Íri yoreme hua tua ín türëu

benna.” ²³ Iri Jesús inel Davidta huáhuairapo jométukai, jü Diosta tóboktiakähui jume Israelitam ä jínëunakë béchïbo, bannaataka ä nokakä Bénasi. ²⁴ Kee jee juka Jesústa yepsái, jü Juan síme jü pueblo Israéltau noókak útteatakähui jiápsi kúakteka bem batöna bétana. ²⁵ Jü Juan béja ä muknákëu bíchimeí inel jiáhuak: “Eme jamak nee jü Cristo tíiya, jü Diosta yeu púari, të inapo kaa ájaria. Chúkula yebíjnake huári, hua kaa júnen machik jotúahuamta Bénasi maachi ä bíchäpo. Kíane ä bocha huíkyam júne kaa búttiapo yúmala.”

²⁶ ‘Eme inomak huéerim, Abrahamta huáhuairapo joome, éntok síme huame Diosta yöreme: itou símemmeu bíttuari i tü nooki ái itom ito jínëunakëhui. ²⁷ Jume Jerusalémpo jóakame éntok bem yäura júne kaa júneyiai juka Jesústa jábétukähui, éntokim hua nókit júne kaa júneyiai profétam jiojtekäbechi chikti jimyore táapo jum bem sinagogampo ámeu nonókuhamtachi. Të Jesústam mëtebok, huámi chúppuk hua nooki bem jíjikkajaihui. ²⁸ Kia kaita béttesi machik ä mëtebonakemta at téaka júnem Pilátotau noókak ä mëtebo sáhueka. ²⁹ Huanärim béja símeta huaka jiojtepo áa bétana nokamta chúpukim kúrusit ä poponaka ä maäak. ³⁰ Të Dios kókkolam násuk ä jíabitetuak. ³¹ Huanäi juebena táapo Jesús huame yorémemmeu au yeu machíriak, huame Galiléa buiärapo naateka buere joära Jerusaléniu tajti áamak rejtísukammehui. Huámëi inel jume én gëntemmeu nokame áa bétana.

³² ‘Júnëlituk, itapo enchim ä jünériatua juka tühuata Diosta itom yöyöhuammeu nätuakähui. ³³ Bueítuk ítohui, jume ámet yeu sákariammeu ä chúppak juka ä nokákähui juka Jesústa jíabitetuaka, libro Salmo teäpo guoyiku inel jiäpo Bénasi: “Empo ájaria jü ín üusi. Én táapone símemmeu enchi yeu buíssek enchi ín üúsitukä bétana.” Júnëli jiojteri. ³⁴ Jü Dios jünéehuamta nénkilatukai áapörik jum kókkolam násuk ä jíabitetuanake bétana ä takahua kaa nasóntunakë béchïbo, jum jiojteripo inel jiäka: “Enchímmeune ä chúpanake juka tühuata Davidtau ín nätuakähui.” ³⁵ Éntok täbui libro Sálmpo ket inel jiaahua: “Júkë em yeu púari takahua suáyanake kaa ä nasóntunakë béchïbo.” ³⁶ Júnéate lútula huëpo juka Davidta huame áa beu jiápsakáihuummet ä tekipánoakähui Diosta ä sáhuekä pámani, éntok mukuka ä mááhuakähui ä yöyöhuam Bénasi, éntok ä takahua nasóntukähui. ³⁷ Të hua Diosta jíabitetuakäu takahua kaa nasóntuk. ³⁸ Júnentukem júneyia, eme inomak huéerim, áapörik,

Jesústa, béchibo huame enchim Dios bejrimmet enchim jiókorinä bétana enchimneu nokhuähui. ³⁹ Bueituk jü Jesústa béchibo ínel síme huame ä súaleme jiókorihua bem Dios bejrimmechi, Moiséjta ley bétuk aneka kaa bem at jiókorihuakähui. ⁴⁰ Áachem suuhua kaa enchimneu chúpanake hua profétam jiojtekäu ínel jíame:

⁴¹ Jítachem suuhua, eme jábeta junnériaram.

Áachem guómteka kókkko.

Bueituk ínapo, jü Dios, jume taáhuarim enchim ámet jíapsáubet buériata yáanake kaa súalmatchik, emë éntok, kaibu ä súalnake juka ín yáanakëhui, jábeta enchimneu ä ettejhuay junne.

⁴² Juka Pablota éntok jume áamak rejteme jum judíom nau yayajäpo yeu sájak, huame kaa judíom ámeu noókak júchi áma jimyore táapo íari bétana jíba ámeu am nok sáhueka. ⁴³ Huame bem nau yáij-läpo huemta chúpuk, juebénaka jume judíom éntok huame Dios huáateme judíommak éaihuim Pablota sau sajjak, éntok Bernabeta. Bempo éntok, ámeu nókak jíba Diosta tühua ámeu yáaribet chäka am jíapsi sáhueka.

⁴⁴ Júchi jimyore taáhuata yúmak, jume puéblopo jóakame síme jëla áma nau rúktek Diosta noki jikkaj báreka. ⁴⁵ Të jume judíom juka juebena genteta nau rúktekamta bíchaka ä innëaka taahuak, éntokim juka Pablota béj-reka noktáitek, éntokim jájana ä aahuai. ⁴⁶ Huanäi jü Pablo éntok Bernabé kaa májhueka ínel ámeu jiaahua:

—Útteatukai jiöbe juka tü nokta Jesucristota bétana huemta enchimneu, eme jume judíomneu, bat itom ä noknákëhui. Të béjasem kaa ä jikkaj báare, éntokem juka yu jíapsihuamta kaa huáatia, huame kaa judíomneu bíchate kannake. Huámehuíte ä noknake. ⁴⁷ Bueituk jü Señor junëli itom sáhuek, ä noki jiojteripo ínel jíaka:

Machiriata bénasine enchi tahuárialala jume kaa judíom béchibo,

huaka tü nokta ái bem emo jínëunakeu enchi huérianakë béchibo jakun buíata yumäu tajti, tiahua.

⁴⁸ Íkai jikkajaka, jume kaa judíomtukahuum al-léaka taahuak, éntokim juka tü nokta Señorta bétana huemta tütítiyai. Huanäi síme huame yu jíapsinake téaka näikiari juka nokta súaleka taahuak. ⁴⁹ Júnëli jü Señorta tü nooki síme huaa buíarat nókhuak. ⁵⁰ Të jume judíom huate jaámuchim Dios huáateme éntok chë áma täyahuame nok téjhuak am béj-reka japte sáhueka, álë bénasi ket jume yorémem puéblopo chë yörihuame. Huanärim juka

Pablota guokjájaseka, éntok Bernabeta, bem buíaräpo yéu am béebak. ⁵¹ Huanäi jü Pablo éntok jü Bernabé juka tóröchiata guokpo ámet chätulata ámeu tátakek señalpo Bénasi bem kaa áma türihuä béchibo. Huanärim sájjak Iconiö téau bícha. ⁵² Të jume Jesucrístota súaleme áma aneme jíba al-leiyai éntok jü Espíritu Santo ámet ayukay.

14

Pablo éntok Bernabé jum pueblo Iconiopom aaney

¹ Jum Iconiopo, Pablo éntok Bernabé jume judíom sinagogapo nau kiímuk, huanärim tüisi jiápsipo huéchemta jume géntemmeu noókak, junëli juebena judíom éntok kaa judíom júne ä súaleka taahuak. ² Të huame judíom juka nokta kaa súalekame huame kaa judíommeu nokaka jume hermánommeu bíchaa juénak am ètuak. ³ Të bempo jíba áma taahuak büru táapo, éntokim jíba kaa májhueka ámeu noókak Señórtat éaka. Jü Señor éntok, juka tü nokta Diosta bétana huemta bem nokäu lütüría johuai útteata am mákaka kaa jaibu johuamta at guómtisi machik am jotúaka. ⁴ Të hua génte áma puéblopo joome au näikimtek. Huate jume judíom beu eiyai, huate éntok, jume apóstilim béuchi. ⁵ Huanäi huame judíom éntok huame kaa judíom junne, yäurammak nau nokaka, nánancha éeak buere am áusuka am mamáasu báreka. ⁶ Të jü Pablo éntok Bernabé jünéaka áma yeu sájjak pueblo Lístrau bícha, éntok Derbeu bícha, Licaónia buíaräpo jokámmehui, éntok huate buiära áa chíkola tahuámtau bícha. ⁷ Amanirim ket juka tü nokta ái yore jínëihuamta bétana noókak.

Pablo pueblo Lísträpo máamasuhuak

⁸ Jum Lístrapo senu yoreme aaney kara huerámaka. İri yoreme kia kátekai bueítuk löitaka yeu tómtilatukay. ⁹ İri juka Pablota nokäu jíkkajak. Jü Pablo éntok, at pujteka at suuhuai, éntok Diosta ä súaleka au ä türinakeu bétana ä jünériaka, ¹⁰ kusisi ínel au jiaahua:

—Tüsë ámet kikte jume em guókimmechi.

Huanäi jü yoreme jikáu chépteka huéeka taahuak éntok naa hueetáitek. ¹¹ Huanäi hua génte juka Pablota yáakäu bíchaka, chaitáitek Licaónia nokpo ínel jíaka:

—¡Diósım yorémem bébénaka itou kom yájjak!

¹² Jukam Bernabeta jü dios Júpiter tíiyai, Pablota éntokim dios Merkúriö tíiyai báchá nonokä béchibo. ¹³ Jum pueblou kimúhuäpo jü Júpiterta tiöpo katekay. Huä áma tiöpopo nésauhueme éntok, jume torom áma yeu tóijtebok éntok sehuata koróona yáata. Áapo, éntok hua génte, buéresi

am yörï báreka, toromim súa báarei ámeu am limójnaka am pajkória báreka. ¹⁴ Të jume apóstolim, Bernabé éntok Pablo, íkai jüneriaka, kaa ä tütüreka bem sánkom síusúiti huíkeka chayeka genteta násuk kiimuk:

¹⁵ —¡Ëe, oóhuim! ¿Jatchiakem íkai johua? Ítapo ket yorémem enchim bénasi. Ítapo äbo sájjak enchim téjhuaboka íkai enchim boojóriäu kaita béj-remta tójaka huaka Dios jíápsamta enchim yörinakë béchïbo, huaka téhuekata yáakamta, buíata, bahueta, éntok síme huaka áma ayúkamta. ¹⁶ Bannaataka Dios síme huame kaa judíom kia tójjak, huanäi naatekam jita júne yöritáitek. ¹⁷ Të jíba tühuata ámeu joaka am téttejhuai am jüneenakë béchïbo áapörík jábétukähui. Áapo juka yúkuta itou bibittua, éntok áapörík béchïbo hua echi chúchupe. Huaka itom buänakeu itom mímika, éntok símeta ái itom al-lénakähui.

¹⁸ Ínëli jume géntemmeu jíaka jünem batte kaa am tóijtuak juka torom áme béchïbo bem súanakähui, éntok bem buéresi am pajkorianakähui.

¹⁹ Huanäi huate judíom Antioquía bétana éntok Iconio bétana áma yájaka, juka genteta kúaktiak am béj-reka am kannákë béchïbo. Huanärim juka Pablota sussutti máiyak. Béjam emo ä mëak tíaka, huam puéblopo päkun yeu ä tójjak ä huík sákaka. ²⁰ Të jume Jesucristota súaleme emo nau tójaka áman áa chíkola nau am rúktek, yejteka júchi ámemak jum pueblou kibákek. Yokóriapo béja jü Bernabétamak siika Dérbé téäu bícha.

²¹ Jum Dérbeppo juka tü nokta ái emo jínëihuamta bétana noksuka, éntok juebena jíapsim kúaktiaka, pueblo Listrau bíchaa nóttek, pueblo Iconiou bíchaa éntok pueblo Antioquíau bícha. ²² Huämi puéblompo jume Jesucristota súaleme óusi éetuak, éntokim ámeu noókak jíba bénasi juka Jesucristota am súal sáhueka. Éntokim am téjhuak jum Diosta nésauhuëpo anbárëtek, imi buíapo juebena jíókot máchiraata bem bínnakähui. ²³ Jume Jesucristota súaleme anëbëkatanam éntok, jume yoiyöturim yäut jóiyak. Huanärim ayúunasuka, Diostau nokaka jü Señor bem súalëuta mampo am jóiyak.

Jü Pablo éntok Bernabé Antioquíau bíchaa nóttek, Siria buiärähui

²⁴ Chúkulam jum Pisidia buiära páman sájaka Panfilia buíarau yájjak. ²⁵ Jum Pérge pueblopo juka tü nokta Jesucristota bétana huemta nokaka puerto Atálieu bíchaa sájjak. ²⁶ Huämirim barcopo bäau huátteka pueblo Antioquíau bíchaa sájjak, áman íkai tékiata én bem chúpakäu

yaä iaahuaka, Diosta mampo bem jóahuakähui. ²⁷ Jum Antioquíau yájakam jume Jesucristota súaleme nau núnnuk. Huanärim simeta huaka Diosta am aniakä béchibo bem yaákäu am ettéjhuariak, éntok jachin machisi juebena kaa judíom júne juka Señorta súalekähui. ²⁸ Huanäi Pablo éntok Bernabé huämi tahuak juebena táapo jume Jesucristota súalemmaki.

15

Jume apóstolim jum buere joära Jerusalémpo emo nau tójaka náu nookak

¹ Huámechi taáhuarimmet huate yorémem Judéa bétana Antioquíau yájaka jume hermáanom áma jóakame ínel majtia táytek: “Jínëutu bárëtekem emo circuncidaroatebo, Moiséjta nésauhukä pámani.” ² Huanäi Pablo éntok Bernabé buéresi huämëi yorémemmak nok nássuak ikäi bem am majtiä béchibo. Júnensu bempo, Pablo éntok Bernabé, éntok huate yorémem, yeu púahuak jum Jerusaléniu kat iaahuaka ikäi yore majtiáhuamta bétana huame apóstolimmak éntok jume Jesucristota súalemmeu yäut yóyarimmak nau áa ettéjhua sáihuaka.

³ Huanäi huame Jesucristota súaleme Antioquíapo jóakame am boo tójjak. Bempo éntok, sájaka Fenicia buiära páman kateka, éntok Samaria buíara pámani, am ettéjhuariak jachin huame kaa judíom júne huaka bannaataka bem súalëu tójaka Diosta bem súalëhui. Huanäi sime huame hermáanom tüisi al-léaka taahuak ikäi nokta türük jikkajaka.

⁴ Huanäi Pablo éntok Bernabé Jerusaléniu yájaka tüisi mabéhuak jume Jesucristota súaleme bétana jume apóstolim bétana éntok huame yoiyöturi yäut jóarim bétana. Huanärim simeta am ettéjhuariak huaka bem yaákäu Diosta am aniakä béchibo. ⁵ Të huate pariseerom éntok, Jesucristota súaleme, jápteka ínel jiaahua:

—Úttea jume kaa judíom Jesucristota súaleme emo circuncidaroatebonakëhui, éntok juka Moiséjta nésauhuëu itom am boojoria sáunakëhui.

⁶ Huanäi jume apóstolim éntok jume yoiyöturi yäut jóarim nau emo tójjak ikäi nau lütüria yáa báreka.

⁷ Huanäi juebénasi nau noksúak, jü Peero kíkteka ínel ámeu jiaahua:

—Eme júneiya, ín hermáanom, juka Diosta jakhuéy nee yeu púakähui enchim násuku, huame kaa judíommeu ikäi tü nokta ái bem emo jínëunakeu nee nok iaaka, bempörim ä súalnakë béchibo. ⁸ Dios jume jíapsim

jünériame jünéhuamta nénkak áapörík am nákéhui, juka Espíritu Santota am mikaka ket itom ä mikákäpo bénasi. ⁹ Dios kaábeta yeu púaka símem nánancha itom eria. Bempörim jíapsi ket tü yáuhuak Jesucristota bem súalekä béchïbo. ¹⁰ Ensu, ¿jatchíakem juka Diosta béj-reka kateka imey Jesucristota súaleme ikäi béttesi machik jotúa báare, juka ito béchïbo béttesi maáchik, éntok itom yoiyöhuam béchïbo júne bettiakäuta? ¹¹ Bueituk ítapo juka Señor Jesústa ito béchïbo áa jíapsi ä nénkaka itom jínëutukäu súale, éntok bempörim júne junëli jínëutukähui, kaa juka Moiséjta nésauhuëu joaka junne.

¹² Huanäi sime nok yáateka juka Bernabeta éntok Pablótam nok jíkkajak huaka at guómtisi machik kaa jaibu johuamta bétana am nokayo, Diosta úttiäray bem yáakähui huame kaa judíom násuku. ¹³ Am nok yáatek, Jacobo ínel jiaahua:

—Eme ín hermáanom, nechem jíkkaja: ¹⁴ Simmom Peero béja itom ä ettéjhuariasuk jachin juka Diosta bat huëpo huame kaa judíommeu tühuata yáakähui, éntok jachin bempörim násuk juka puéblota yéä püakähui ä yörinakemta. ¹⁵ Íri ínëli huéeme huame profetam jïojtekä páman huéiye, ínel jíame:

¹⁶ Íari saúne júchi yebijnake;
huanäine juka Davidta yäura huéchilata tóboktiaka júchi ä nésautuanake.
Huaka tahuakamtane tóboktiaka bemelasi ä yéchanake,
¹⁷ simë jume huate yoremem jü Señortau am rúktinakë béchïbo,
éntok sime jume kaa judíom ín yeu püakähui.

¹⁸ Ínëli jiaahua jü Señor: “Íkäi jünériatebome, jáksä táapo naateka jáni.”

¹⁹ ‘Júnëli jïojteri: Kíaliku ínapo ä türi máchileka, huame kaa judíom kaa muksi éetua nésahue, huaka bannaataka bem súalëu tójaka, Diostau bíchaa jíapsi kúakteme. ²⁰ Kíal ámeu jïojtehuak, júnene türi máchile, am téjhuaaka kaa éntok huaka ídólom béchïbo näikiata bem buänake bétana, éntok kaa emo jubekátek kaa emo am huáatianake bétana, éntok animal bámsuata huakas kaa bem buänake bétana, éntok kia ójbota junne. ²¹ Bueituk sime huam pueblom jokäpo, jáksä táapo naateka aaney, huame Moiséjta ley am mamajtiame, íari bétana nokamta, hua chíkti jimyore táapo judíom sinagogapo nonokhuame.

²² Huanäi jume apóstolim éntok jume yoiyötori yäut jóarim, jume huate Jesucristota súaleme nau yáij-lammak nau nokaka, huátem áme násuk yeu puarókaka taahuak,

jü Pablótamak éntok Bernabétamak Antioquíau am kannákë béchïbo. Huanärim juka Judas Barsabasta yeu púhuak, éntok juka Silasta, jume hermáanom násuk tüisi yörihuame. ²³ Huanärim juka jiösiata ámemak áman bíttuak ínel jáamta:

“Ítapo jume apóstolim, éntok jume yoiyöturi yäut jóarim, éntok huate hermáanom, jume itom hermáanom kaa judíommeute tebote, jum Antioquíapo jomémmehui éntok jum Siria buíaräpo jomémmehui éntok Cilicia buíaräpo. ²⁴ Júnéate huate yorémem ímï bétana áman enchimneu sákalatukähui kaa itom nésaupo éntok bem nokiai enchim muksi am éetuähui, éntok echim áma jióptua báreka úttiä tíaka enchim emo circuncidarocatebonakähui, éntok Moiséjta ley nokäu enchim boojorianakähui. ²⁵ Kíalíkute nánancha éaka ä türeka taahuak huate yorémem ito násuk yeu púaka enchimneu itom am bíttuanakähui, jü Bernabétamaki éntok Pablótamiki, jume hermáanom tüisi itom nákëhuimmaki, ²⁶ jume bem jíapsi nénkilame itom Señor Jesucristota tékil bem boojóriabarë béchïbo. ²⁷ Júnélite juka Judasta éntok Silasta enchimneu jaase bempörim ket jíba iári bétana enchimneu noknákë béchïbo. ²⁸ Bueítuk jü Espíritu Santo íneli itom ä téjhuak, ítapo éntok, ä türeka taahuak, kaa huátek béttesi machik enchímmet yéchatunakähui huaka enchimneu türük machik jíbba: ²⁹ kaa juka animal huakajta ídolom im buíapo díosimeu limójnata enchim buänakähui, kia ójbota junne, éntok animal bámsuata huaakas; éntok kaa emo jubékátek kaa enchim emo huáatianakähui. Íkai íneli huemta kaa jóátekem tüisi annake. Áapo, Dios, enchim aníanake.”

³⁰ Huanäi jume íkai jiösiata huériame sájaka Antioquíau yájjak. Huämirim síme hermáanom nau núnuka juka jiösiata am mákkak. ³¹ Huanäi jume hermáanom huákai jiösiata nokaka tüisi al-lëak türük nokta áma huë tíaka. ³² Jü Judas éntok Silas profétamtukaimme, kíalíkum jume hermáanom al-léetuak, éntokim óusi am éetuak juebénak türük ámeu nokaka. ³³ Chúkula jaiki táapo áma am anéi, jume hermáanom al-léaka Diostau am buaníaka júchi bíchaa am sákatuak huame áman am jaásekammeu bícha. ³⁴ Të jü Silas áma taahuak. ³⁵ Jü Pablo éntok Bernabé kéchim áma taahuak jum Antioquíapo, yore majtíaka huate juebénammaki, éntok juka tü nokta Jesucristota bétana huemta ámeu nokaka.

Jü Pablo júchi yeu siika ä tekia chupa báreka

³⁶ Chúkula jaiki taáhuarim huéi, jü Pablo Bernabetau ínel jiaahua:

—Júchi éntokte jum puéblompo Diosta noki itom noksúkäu nóitinake jume hermáanom jüneria béchibo jachin bem emo bíchähui.

³⁷ Jü Bernabé juka Juan Márcosta ámemak hueë íai, ³⁸ të jü Pablo kaa ä türimáchilei, bueítuk áapo jum buiära Panfíliapo am tösiká kaa juka tékilta bem huériäu ámemak chúppak. ³⁹ Bürukim nau noókak kaa nánancha éaka, júnensum emo náikimtek. Jü Bernabé juka Juan Márcosta nuksiká Chíprë bíchaa barcopo báau huétchek. ⁴⁰ Pablo éntok, juka Silasta yeu púaka, yeu siika hermáanom bétana Señorta mampo yéchahuaka. ⁴¹ Huanäi Siria buiära páman siika éntok Cilicia buíarapámani, jume Jesucristota súaleme óusi éetuaka.

16

Timoteo jü Pablotamak siika, éntok Silastamaki

¹ Jü Pablo éntok Silas jum pueblo Dérbeu yájjak éntok pueblo Lístrahui. Huámirim senu yoreme Jesucristota súalemtau yájjak Timotéo téamtahui, jámmut judía Jesucristota súalemta asóabehui, të jü ä áchaihua griégotukai. ² Jume hermáanom Listrapo joome éntok Iconiopo joomem türik áa bétana nookay. ³ Huanäi jü Pablo juka Timoteota ámemak huë íaaka ä circuncidaroatebok, jume judíom áma aneme kaa omtí íaaka, bueítuk bempo jüneyay, juka ä áchaihuata griégotukähui. ⁴ Huanäi síme puéblompo bem katë pámanim jume hermáanom téjhuak juka apóstolim yáa nésahuèhui éntok jume yoiyötori yäut jóarim buere joära Jerusalémpo aneme yáa nésahuèhui. ⁵ Júnëli huame Jesucristota súaleme chë jüne ä súaleka tahuaka chëhuasu útteata nüyei, éntokim chikti táapo chëhuasu emo büruriai.

Jü Pablo tenkumta bénasi éaka juka yoremta Macedoniapo jometa bitchak

⁶ Jü Espíritu Santo jum Asia buíaräpo juka tü nokta Jesucristota bétana huemta kaa am nok íay. Júnëli jü Pablo éntok jume áamak kateme Frigia buiära páman sájjak éntok Galacia buíarapámani. ⁷ Huanärim Misia buiärata yumäu yájaka Bitíniä buiärau bíchaa katbábarek, të Jesústa Espíritu kaa áman am kat-íay. ⁸ Huanärim Mísiapo bóula sájaka, Troas puertou kom yájjak. ⁹ Huämi jü Pablo tukáapo tenkumta bénasi éaka juka yoremta bitchak Macedónia buíaräpo jometa au huéeka jiókot ínel au jáamta: “Macedooniahuë síká itom anía.” ¹⁰ Juka Pablota

júkai bíchak, itote lijtaroa táytek, Macedooniau bíchaa kat báreka, lútüriapo juka Diosta itom áman núnü tíaka juka tü nokta Jesucristota bétana huentta áman itom nok íaaka.

Jü Pablo éntok Silas Filipospom aaney

¹¹ Ínélite jum pueblo Tróaspo barcopo báau huátteka jum isla Samotracia lúl-la sájjak. Yokoriapote béja pueblo Neápolisü yájjak. ¹² Huámite jum pueblo Filíposü bíchaa sájjak. Íri éntok colonia romáanotukai, jum Macedonia buíaräpo jü pueblo chë buëuru. Huámite jaiki táapo jáni aanek. ¹³ Séjtlul jimyore táapote jum pueblopo yeu sájjak bathué mayoau bícha, huam chikti jakhuéi genteta Diostau oraciompo nonokhuähui. Huámite joteka jume jaámuchim áma nau yájakammeu juka tü nokta Jesucristota bétana huentta noókak. ¹⁴ Huépülaka Lída téhuaka pueblo Tiatírapo jométaka. Áapo juka sanko finota lilata nénenkai. Íri jámmut Diosta yöreme tüisi jü nókit suaka ä jikkajai. Jü Señor éntok, juka Pablota nokäü ä jíápsipo yumáriak tüisi ä suálnakë béchïbo. ¹⁵ Huanäi áapo batöhuak síme ä famíliammak nauhui. Chúkula béja ínel itou jiaahua:

—Eme tua chikti ín jíápsimak nee Señorta sualmáchilítekem ín joau sájaka jaiki táapo júne áma aane.

Huanäi útteapo jëla áma itom tahuáriak.

¹⁶ Séjtlul, Diostau oraciónta jojuhuäu bíchaa itom katéi, senu ili jámmut itom nankíríka siika diáblota at ané béchïbo yore jünériaka. Áapo ä teko jóapo sáihuai éntok jábeta jünériaka yuun tómita kokobai ä tékom béchïbo. ¹⁷ Íri ili jámmut jü Pablota sáu naa hueetáitek éntok ito sauku, chayeka ínel jíaka:

—Ímëi yorémem ínel juka Diosta yörisi máchik nésahui joléerom, éntokim jachin ayuka enchim jínëutunake bétana enchim tejhua.

¹⁸ Büru táapo ínëli aaney, júnensu Pablo kaa tua al-léaka, au nótteka hua diáblota at anemtau ínel jiaahua:

—Jesucristota nésaupone jü ili jámutat enchi yeu huee sauhue.

Huanäi jü diablo huámi orapo áa tójjak.

¹⁹ Të huame ili jámutta tékom kaa éntok tómita ái bem kóbanakeu jünériaka, juka Pablota éntok Silasta buíseka yäurau yéu am tójjak. ²⁰ Huámirim yäurapo yéu am tóij-lataka ínel jiaahua:

—Ímëi oóhuim judíomtaka itom pueblo au tóboktitua, ²¹ éntokim huaka kaa itou chäkamta itom majtía itom ä boojoria iaaka, bueituk itapo romaanom.

²² Huanäi jü génte am béj-reka jáptek. Jü yäura éntok, am sanko joateboka jibebiammey tüisi am bemmuchatebok.

²³ Am bemmuchasukam cárcelpo am jóiyak, juka cárcelta suáyamta tüisi am suaya sáhueka. ²⁴ Īri éntok ikäi nésauta mabétaka chë huáijhua am kiímak éntok tabla guójöku am guóktetuak, kaa bem sákanakë béchibo.

²⁵ Të tukáa násuk huei jü Pablo éntok Silas Dióstahum oraciompo nookai, éntokim hímnom buiikai Diosta úttileka, huate peresom éntok, am jikkajai. ²⁶ Huanäi sej chukti jü buía tüisi áu yoyoak, éntok jü cárcel junne. Huanäi jume cárcel puertam síme emo étapok éntok jume cadeenam síme peresom ámey súmatukau júne búttek. ²⁷ Jü am suáyame éntok, búsaka jume puértam emo étapolame téaka, ejparam yeu huíkkek au mēbáreka, jume peréesom yeu ténnek jáni tíaka. ²⁸ Të jü Pablo at cháchayeka ínel au jiaahua:

—Kátë jachin emo johua. Símete ím aane.

²⁹ Huanäi jü am suáyame machíriata aáhuaka, búiteka ámeu kibákek, éntok máuj-rimmea au yoaka Pablota éntok Silasta guokpo ámeu au jímmak. ³⁰ Huanäi yéu am nuksiká ínel ámeu jiaahua:

—Eme oóhuim, nechem tejhua, ¿jáchisune ayúnake jáni ín jínëutunakë béchibo?

³¹ Bempo éntok ínel ä yómmiak:

—Juka Diosta itom Señor Jesucristota bétana nokáhuë súale, huanäre jínëutunake, empo éntok jü em familia.

³² Huanärim juka tü nokta Jesucristota bétana huenta au noókak éntok síme jume ä jóapo anémmehui. ³³ Huämi orapo tukáapo jü am suáyame jum bem kökosi yáapo am báksiak. Huanäi áapo éntok síme ä famílihua batöhuak.

³⁴ Chúkula ä joau am nuksiká am jibuáuatebok. Huanäi áapo éntok jü ä famílihua tüisi al-léaka taahuak Diosta noki bem súalekä béchibo.

³⁵ Yeu matchuk jü yäura jume porisim áman jaásek jü am, suáyamtahui am búttia nésahueka. ³⁶ Jü am suáyame éntok, Pablota ínel jiaahua:

—Yäurata bétana noki inou bíttuahuak enchim búttia sáihuaka. Júnentukem ára yeu kaate kaítat jachin éaka.

³⁷ Të jü Pablo jume porisimmeu ínel jiaahua:

—Itom románomtuk júnem síme puéblota bíchäpo itom bemmúchatebok, éntokem cárcelpo itom jóatebok kaa bat juka nokta itot chúpaka. ¿Én éntokem éhuil itom búttia

báare? Kaa junëli huéiye. Éläpo bempo äbo sájaka itom yeu bébnake.

³⁸ Jume porícim jume yäuram íkái téjhuak, bempo májhueka taahuak am románomtukä bétana jünëaka. ³⁹ Huanärim jü Pablotau noókak éntok Silástahui emo jiókori nésahueka. Huanärim yéu am sákatuak, éntokim jiókot ámeu jiaahua jum puéblopo yéu am katcháhueka. ⁴⁰ Cárcelpom yeu sájaka Lídiata joau bíchaa sájjak. Huanärim jume hermáanom bíchuka éntok kaa kóm am ée sáhueka ámeu noksuka sájjak.

17

Jum Tesalónicapo buere naa muksi huéeme yeu siika

¹ Jü Pablo éntok Silas jum Anfípolis buiärapo áman sájjak éntok Apolóniä buiärapámani, jü pueblo Tesalónicäu bícha. Huämi kari kátekai jume judíom nau yayajäpo. ² Jü Pablo jíba ä boojóriä bënasi áman siika jum judíom nau yayájähui. Huämi baij semáanapo ámeu noókak chikti jimyore táapo, áa béucham ée íaaka. ³ Diosta noki jïojteripo nokamta ámeu nookai juka Cristota, Diosta yeu púari, jiókot ayúnake bétana éntok mukuka ä jíabitenake bétana:

—Júntuk íri Jesús ín áa bétana enchimmeu nokäu ájaria Cristo, Diosta yeu púari.

⁴ Huanäi huate judíom ä súaleka tahuaka jü Pablótamak chätuk éntok Silástamaki. Éntok juebena griégom Dios huáateme ket ä súaleka taahuak, éntok juebena jaámuchim jum puéblopo chë yörihuame. ⁵ Të huame judíom kaa ä súalekame ámechá innëaka taahuak. Huanärim jume juëna yöremem kaita tékilekame nau núnuka, emo am tóboktituak. Huanäi jum puéblopo buéresi naa muksi huéeme siika. Jü yoreme Jasón téamta jóapom útteapo kiímuk juka Pablota jariaka éntok Silasta, áma yéu am huíkeka jü genteta mampo am joa báreka. ⁶ Tem kaa am téaka juka Jasonta buíseka ä huíksakaka ä nuksájjak, éntok huate hermáanom, yäurau yéu am tóijboka. Huanärim chayeka ínel jiaahuay:

—Ímëi yöremem síme ániat juka genteta kaa al-léetuame äbo ket yáij-la. ⁷ Jü Jasón éntok, ket ä jóapo al-léaka am mabétak. Síme bempo juka Césarta romapo reyta ley béj-reka kaate, bueitukim tábui reyta nésauhuë tíiya, juka jábe Jesús téamta.

⁸ Íkái jikkajaka jume géntem éntok jume yäuram júne emo tóboktiak. ⁹ Të jü Jasón éntok jume huate hermáanom juka Pablota éntok Silástam sákatuarókaka

noókak. Huanärim tómita nénkak jum yäurapo ä tóij báreka bem am sákatuäu tajti áma ä órenakë béchibo. Huanärim búttiahuak.

Pablo éntok Silas jum Bereapom aaney

¹⁰ Huanäi jume hermáanom seep huäri tukáarit juka Pablota éntok Silasta áma yeu sákatuak pueblo Beréäu bícha. Bempo éntok, áman yájaka jíba jum sinagogau bíchaa sájjak. ¹¹ Ímëi judíom áma joome éntok, chë tü jiápsekai huame Tesalóncapo joomem béppa. Kíalikum juka tü nokta al-léaka mabétak. Huanärim chikti táapo juka Diosta noki jiojterit suhuai huaka nokta ámeu nokhuamta áma jünéria báreka lútúria jáni ti éaka. ¹² Júnëli juebena judíom ä súaleka taahuak, éntok griégo jaámuchim jum puéblopo chë yörihuame éntok juebena oóhuim. ¹³ Të jume judíom Tesalónica pueblopo joome jünéaka juka Pablota jum Beréapo tü nokta Jesucristota bétana huemta nokähui, ámanim sájaka buéresi naa muksi huemta áma yáuhuak. ¹⁴ Të jume hermáanom bamsipo juka Pablota bahué mayoau bíchaa simtúak. Jü Silas éntok, áma taahuak jum Beréapo, éntok jü Timoteo. ¹⁵ Jume Pablótamak sájakaihuim jum buéuru pueblo Atenas teäpo ä tójjak. Huanärim nóttek nokta huériaka juka Silasta éntok Timotéota lauti jëla áman Pablatau am yáijnakë béchibo.

Jü Pablo jum pueblo Atenaspo aaney

¹⁶ Jü Pablo jum Atenaspo aneka juka Silasta boobíchaka éntok Timotéota, tüisi kaa al-leiyai jum puéblopo juebena dios yorem yáarim ayúk tíaka, éntok juka genteta áma jometa am yöre tíaka. ¹⁷ Kíaliku jume judíommeu nookai jum sinagogapo éntok huate ámemak chäkammehui, Diosta emo yöre tíammehui, áa béucham ée iaaka. Éntok jíba chikti táapo huame plázapo nau yayájammeu ket nonokai. ¹⁸ Huate yorémem juka epicúreota yore majtíäu huériame. Éntok jume estóicosta yore majtíähui, áamak noktáitek. Huate ínel jiaahua:

—¿Jáchisu itou jia jáni i yoreme nónnokame?

Huate éntok, ínel jiaahua:

—Kia tattábui diósim bétana nokamta benna.

Júnëlim jiaahuay bueítuk juka tü nokta Jesústa bétana huemta ámeu nookai éntok jume kókkolam jíabitenake bétana. ¹⁹ Huanärim áman Areópago ä nuksájjak, huam bem nau yayájaka nokta bem lútúria jojoähui. Huanärim ínel au jiaahua:

—Itómē tejhua ä jítatukähui íkái bemela yore ma-jtíahuamta em huériähui. ²⁰ Bueitukē kaa itom jíkikajäu itou nooka, itapo éntok, ä jünéria báare jachin em itou jiaubárehui.

²¹ Júnelim au jiáhuak bueituk sime jume Atenaspo joome, éntok jume kaa áma jométaka áma jóakaihuim, kaitat éntokim chē jiápsekai hua bemela huemta bem jikkaij-nakeu jibba éntok bem ä ettejhuanakēhui.

²² Huanäi jü Pablo huame Areópagopo aneme násuk kíkteka ínel jiaahua:

—Eme öhuim Atenaspo joome, enchímmetne suuhua tüisi enchim dios huáatēhui. ²³ Bueitukne jum diósim enchim yóyörē bēkatana huerámaka senu altárit jiojteta ínel jáamta bitchak: “Jü Dios kaa täyahuamta béchibo yáari íri altar.” Íri Dios kaa enchim ä täyaka júne enchim ä yörē bétanane enchimneu nooka.

²⁴ ‘Íri Dios íkái ániata yáuhuak éntok sime at ayúkamta. Áapo juka téhuekata átteak éntok juka buíata, éntok kaa tiöpo yorem yáaripo jóuhuak. ²⁵ Kaa huame yorémem jita áa béchibo yáanakeu huáatia, jita au bëye bénasi. Bueituk áapo ájaria jü jiápsihuamta yore mikame, jekata éntok simeta juka itom huáatiähui.

²⁶ ‘Áapo huépul yoremta im buíapo jünakteka sime genteta at yeu sákatuak, sime ániat am jóanakē béchibo, jaiki taáhuarim bemámet jiápsinakeu am téjhuaaka, éntok nátepoa jak tua bem jóanakēhui. ²⁷ Im buíapo am jünaktek áapörík, juka Diosta, jariaka bem ä téunakē béchibo. Lütüriapo áapo itou huépulammeu kaa mekka ane jiöbe. ²⁸ Bueituk áapörík úttiärayte jiápsa, naate kaate, éntokte ketune im buíapo aane. Ket huate koba súakame chē bannaataka imi enchim buíaräpo anéihuim ínel jáaká bénasi: “Diosta famíliapote joome”, tíakame. ²⁹ Júntuksan itapo Diosta famíliapo jométuk, katte juka Diosta famíliapo jométuk, katte juka Diosta oropo yáatukä bénasi éepo yúmala, éntok tomi tósalipo, éntok tétaipo junne, juka yoremta ä éakápámani. ³⁰ Jü Dios banaataka kat-riapo jume yorémem jiókorek kaa áapörík bem täyáubechi, të èni sime yorémem ániat anemneu nooka am jiápsi kúakti sáhueka. ³¹ Bueituk áapo taáhuata yéchala sime ániat anémmet juka nokta chuparókaka lütüriata huépámani, juka yoremta yéu ä púari yäut yéchaka. Íkái nokta lütüria yáuhuak simem ä jünérianakē béchibo kókkolam násuk ä jíabitetuaka.

³² Juka kókkolam násuk jíabitehuamta bétana nokamta jikkajaka, huate ä junnériai, huate éntok, ínel jiaahua:

—Jauhueeka jübuë iäri bétana itou noknake.

³³ Huanäi jü Pablo am tösiika. ³⁴ Të huate yorémem ä súalekame áamak sájjak. Huámëi násuk aaney jü yoreme Dionísiö ti téhuaka jum Areópago tékiaka, éntok senu jámmut Dámaris ti téhuaka, éntok huaate.

18

Jü Pablo jum pueblo Corintopo aaney

¹ Chúkula, jü Pablo jum buere joära Atenaspo yeu siká jum pueblo Corintou bíchaa siika. ² Huämi senu judío Aquilä ti téhuakamta téhuak, Ponto buíaräpo jometa. Kaa bínhuatuka jü Aquila éntok ä jubíahua Priscilä ti téhuaka Italia bétana áma yáij-latukai. Ámanim yeu sájjak bueítuk jü áma nésauhueme, rey Claudio ti téhuakame, síme jume judíom jum romapo yeu sákatuak. Jü Pablo áman bem joau siika am bit báreka. ³ Huanäi éntok ámemak áma taahuak ámemak tekipanua rókaka, bueítuk áapo ket juka bempörim tekia tékiakai, jume lona kárim jojoai. ⁴ Chikti jimyore táapo jü Pablo jum sinagogapo. Huämi ámeu nonokai áa béucham ëe íaaka, jume judíom éntok kaa judíom junne.

⁵ Huanäi juka Silasta éntok Timotéota Macedonia bétana áma yájak, jü Pablo kaita éntok joaka juka tü nokta Jesucristota bétana humentä jume géntemmeu nookai, machisi jume judíom tettéjhuaka juka Jesústa jü Crístotukähui bempörim boobíhähui. ⁶ Të bempo ä béj-reka japtetáitek, éntokim áa bétana jájana jiautáitek. Huanäi jü Pablo ä sanko tátakek; huäri señatukai ä simbárë bétana. Huanäi ínel ámeu jiaahua:

—Emeisu enchímmet ä tátabnake huaka nokta bétesi machik enchímmet chüpanähui. Ínapo béja juka Diosta nee enchimmeu nok iäu enchimmeu nóksuk. Èn éntokne huame kaa judíommeu bíchaa huéenake; huámëhuíne juka tü nokta noknake.

⁷ Huanäi jum sinagogapo yeu siká senu yoreme Jústo ti téhuakamta joau bíchaa siika. Áapo ket Diosta yöyorei éntok jum sinagoga naapo jóakai. ⁸ Huanäi jü Crispö ti téhuakame, sinagogapo nésauhueme, juka Diosta noki jikkajaka juka Señorta súaleka taahuak éntok síme jü ä famíliahua. Éntok ket juebénaka jum pueblo Corintopo joomem juka tü nokta jikkajaka ä súalek, éntokim emo batötebok. ⁹ Huanäi jü Pablo tukáapo tenkumta bénasi éaka juka Señorta au nokamta jikkajak ínel jáamta:

—Kátë majhuë. Jíbë ámeu nooka, ¹⁰ bueítuk juebénaka ímí puéblopo aane ín noki súalnakeme. Kátë jachin eiya.

Ínapone émomak aane enchi suáyaka. Kaabe ára émot mántenake juènak emou yáa báreka.

¹¹ Jü Pablo íkái jikkajaka áma taahuak jum Coríntopo senu huásuktia áma busan metpo, juka tü nokta Jesucristota bétana huemta am majtiaka.

¹² Juka Galión ti téhuakamta jum Acaya buíaräpo yäuttuk, jume judíom huámechi taáhuarimmet jum Coríntopo nau éaka emo tóboktiak Pablota béj-reka. Jum yäuraapom yéu ä tójaka ¹³ jü nésauhuemtau, Galióntau, ínel jiaahua:

—Íyoreme juka genteta áa béu éetua täbuiasi juka Diosta am yöri sáhueka, juka itom ley bej-reka.

¹⁴ Juka Pablota nok báareisu, jü Galión jume judíommeu ínel jiaahua:

—Íkái béttesi machiako, o yore súahuamta bétana ä huei, ínapo enchim nok jikkaij éiyey, jume romáanom ley hué bénasi. ¹⁵ Të iri kia nokta bétana huéiye éntok jábeta téhuam bétana éntok enchim ley bétana. Eme ára ä tü yáuhua íkari, bueituk ínapo kara enchim ä tü yáaria.

¹⁶ Huanäi jum yäurapo yéu am bébtebok. ¹⁷ Huanäi síme jume griégom áma anéihuim juka Sostenesta, judíom sinagogapo nésauhuemta jaatiaka ä bépsuk huämi yäurata bíchápo. Të jü Galión kaita júne áa náapo hué bénasi eiya.

Pablo júchi jum pueblo Antioquíau ä tekia chúpaka éntok júchi ä naatek béja bájinake

¹⁸ Jü Pablo jíba áma taahuak huämi puéblolo juebena táapo. Chúkula béja jume hermáanom tebótuaka Síriau bíchaa barcopo báau huétchek Priscila éntok Aquílatamaki. Jum pueblo Cencreápo aneka, kee barcopo báau huécheka, lóbala au síkatebok ä nokákau chupa báreka. ¹⁹ Jum pueblo Efésö teáhuim yájaka, jü Pablo juka Priscíлата éntok Aquíлата tösiká jum sinagogau bíchaa siika. Huanäi jume judíom huämi nau yayájammeu noókak. ²⁰ Bempo éntok, au noókak júchi jaiki táapo áma ä tahuá sáhueka, të áapo kaa báarei. ²¹ Huanäi am tösiika ínel ámeu jíaka:

—Úttea juka pajkota jum buere joära Jerusalémpo huéenakemta ín bínnakéhui, tëne júchi enchimmeu nóttinake Diosta báareyo.

Huanäi jum Efésö puéblolo barcopo báau huécheka siika. ²² Jum Cesaréa puéblolo yepsaka jü Pablo buere joära Jerusaléniu bíchaa siika áman jume Jesucristota súaleme tebótua báreka. Huanäi pueblo Antioquíau bíchaa siika. ²³ Chúkula jaiki táapo áma aneka, júchi yeu síká jum

Galacia buiaräpo éntok Frigia buiärapo sïmem bekatana naa siika jume Jesucristota súaleme óusi éetuaka.

Apolos jum Efesopo géntemmu nookay

²⁴ Huámechi taáhuarimmet senu judío jum pueblo Efesopo yépsak Apolos, jum pueblo Alejandriapo jométaka. Áapo uyyorisi ára nookai, éntok juka Diosta noki jïojteri tüisi täyai. ²⁵ Señorta néshue páman tüisi majtiatukai, éntok tüisi at jiápseka jume géntemmu nonokai, machisi juka Jesústa bétana huemta am majtiaka. Të áapo juka Juan Bautístata yore batöaka ä nonókäü jïba täyai. ²⁶ Júnëli jü Apolos kaa májhueka ámeu noktáitek jum sinagogapo. Të jü Priscila éntok Aquila, akím ä nok jikkajaka, omot yéu ä nuk sájaka machisi ä téjhuak jachin chë tüisi ä huëhui juka Diosta lútüria. ²⁷ Huanäi juka Apoolojta jum Acaya buiärau bíchaa huee báarei, jume hermáanom óusi ä éetuak, éntokim jume Jesucristota súaleme áman anemmu jïojtek tüisi ä mabet néshuhueka. Huanäi jum Acayau yepsaka juebénam aníak jume Diosta éäpo juka tü nokta súalekame. ²⁸ Sïmem jikkajäpo machisi jume judíom tejhuai bem jiöblataka katëhui hua nooki lútula huémtaayi bempörim kara éssöhui, Diosta noki jïojteri ámeu nokaka juka Jesústa jü Crísto tíaka hua bem boobíchähui.

19

Pablo jum pueblo Efesopo aaney

¹ Juka Apolosta jum pueblo Coríntopo ä aaney, jü Pablo éntok jume buiäram jikat tahuammet naa siika, huanäi pueblo Efesou yépsak. Huämi huate Jesucristota súaleme téhuak tem Juan Bautístata yore majtiakäü jïba täyai. ² Huanäi ínel ámeu jiaahua:

—¿Jachu jü Espíritu Santo enchimmu kom yuumak juka tü nokta Jesucristota bétana huemta enchim súaleko?

Huanärim ínel ä yommiak:

—Katchante júne ä jikkaj-latukai juka Espíritu Santota ayúkähui.

³ Huanäi jü Pablo ínel am temájek:

—¿Jáchisem batöhuak?

Bempo ínel ä yommiak:

—Juanta yore batöa pámani.

⁴ Huanäi Pablo ínel júchi ámeu jiaahua:

—Juan juka genteta batöai señalpo bënasi bem jiápsi kúaktekä béchïbo. Të kécham tetejhuai huaka chükula yebíjnakëmta am súal sáhueka, huaka Jesústa, juka Crístota Diosta yeu púari.

⁵ Íkái nóktam jíkkajaka, juka Jesústa Diosta üüsitukäu súaleka batöhuak. ⁶ Huanäi juka Pablota choápo áme béppa mámték, jü Espíritu Santo ámet kom si-ika. Huanärim täbui nokpo noktáitek, éntokim juka nokta Diosta bétana huemta nookai. ⁷ Jume yorémem batöhuakame jíba tua síme nau dócetukai.

⁸ Pablo jum baj metpo jum sinagogapo yéyepsai. Huämi ámeu nonokai kaa májhueka, jume géntem ábeu ée iaaka Diosta nésahuëpo bétana ámeu nokaka. ⁹ Të huate bem jíapsi námakasi joaka kaa ä súal báarei, al-lam jájana jiaahuai juka Señorta lütüriatachi genteta jíkkajäpo. Huanäi Pablo am tösika, jume Jesucristota súaleme nuk siika jum escuela Tiránnou bícha. Huámi chikti táapo am majtíai. ¹⁰ Guoi huásuktiapo áma taahuak am majtíaka. Júneli síme jume Asia buíaräpo joomem juka tü nokta Señor Jesústa bétana nokhuamta jíkkajak, judíom éntok kaa judíom junne. ¹¹ Dios éntok, juka Pablota buéresi kaa jaibu johuamta jotúai. ¹² Júneli jume páayum éntok sanko júne jü Pablota takáhuat jálojtekkame jume kökoremmeu tóijhuay, am tutütëy, bem kökoa bétana, jume diáblom yorememmet aneme júne yeu sásakay.

¹³ Të huate judíom kia naa kateme, jume diáblom géntemmet aneme yeu bébame, Señor Jesústa nésaupo yéu am beb báarei ínel jíaka:

—Jesústa nésaupote enchim yeu katchauhue, hua Pablota áa bétana nonókáu nésaupo.

¹⁴ Íkärím johuai jume Escevä téamta üüsim guoy búsanika, hua tiöpopo tékiakammeu nésauhuemta üüsim. ¹⁵ Të íkái am yáak, jü diablo ínel ámeu jiaahua:

—Jukane Jesústa täya, éntokne jüneiya Pablota jábétukáihui, tëne enchim kaa täya enchim jábemtukáhui.

¹⁶ Ínel jíaka, jü yoreme diáblota at anëu ámeu huánteka sanko síusiuti am huíkkek, éntok sussutti am chóchonaka am nahuitek. Huanärim jum jóapo yeu ténnek kaa sánkoka éntok tüisi kökoleka takáhuachi. ¹⁷ Síme jume Efesopo jóakame, judíom éntok kaa judíom junne, íkái jünériaka tüisi majhuëi, éntokim Señor Jesústa buéresi úttileka taahuak.

¹⁸ Juebénaka jume Jesucristota susualekame jum Pablota anëpo yajjai, bannaataka kaa tühua bem boojóriäu yeu buíseka. ¹⁹ Juebénaka móriata tekipánoaihuim bem librom áma yeu nüpak, huanärim símem bíchäpo táahuak. Jukam síme libro béjhuata jünéria báreka ä näikiak. Huanärim ä jünériak cinkuenta mil tomi tósalita am

béj-rèhui. ²⁰ Júnèli chë juebena génte juka Señorta noki súaleka taahuak éntokim jüneiyai útteata ä jípurèhui.

²¹ Chúkula Pablo jume hermáanom Macedonia buíaräpo éntok Acaya buíaräpo aneme bitbábarek, huämi boula siká éntok, buere joära Jerusaléniu bíchaa hueerokkai. Jum buere joära Jerusaléniu nóitisuka éntok, ket Romáu bíchaa hueerokkai. ²² Huanäi guoyim jume ä aniame Macedóniau jaásek, juka Timotéota éntok juka Erástota. Áapo éntok, júchi jaiki táapo jum Áasiapo taahuak.

Jum Efesopo buere naa muksi huéeme yeu siika

²³ Huámechi taáhuarimmet buere naa muksi huéeme jum pueblo Efesopo yeu siika tü nokta Jesucristota bétana huemta béj-reka, ²⁴ yoreme Demétriota nokim béchïbo, platapo jita júne jojoame. Ìri yoreme jü diosa Diana téamta tiöpo bénak jum plátapo jojoai. Huanäi jume ä tékilpo ä aniayme yuun tómita kokobatuay. ²⁵ Huanäi áapo ímèi yoremem nau rúktiaka, éntok huame álé bénasi tekipanuame kètchi, ínel ámeu jiaahua:

—Eme tüisi jüneiya ìri tékiliai tüisi itom ito aniähui. ²⁶ Të kéchem jüneiya, éntokem ä jíkkaja ika Páblota jume diósim yorémem joäu kaa diósim tíähui. Júnèli juka juebena genteta áa beu éetua, kaa imi Efesopo jíbba, kia síme Asia buíaräpo junne. ²⁷ Ìri ínèli huéeme tua kaa türi, bueítuk ì itom tékil kaitäpo tahuánakë, éntok kia hua diosa Diana yörisi machik tiöpota útilhuame júne kaítatunakë. Júnèli kaitäpo bittáitina jü diósata buéria, jü síme Ásiapo joomem yörèhui, éntok síme ániat öbisi aneme yörèhui.

²⁸ Íkai jíkkajakam tüisi öómtéka chaytáitek ínel jíaka:

—¡Buéresi yöríhua itom áiye Diana Efesopo káttekame!
—tim chaayey.

²⁹ Júnèli buéresi naa muksi siika jum pueblopo. Juka Gáyo ti téhuakamta buíssek éntok Aristáarkota, guoi oóhuim Macedóniapo joomem Pablótamak rejteíhuim. Huanärim am huíksakaka am nuksájjak áman kari bem nau yayájäü bícha. ³⁰ Huanäi jü Pablo jume géntemmu nok báreka áman kibák báarei, të jume Jesucristota súaleme kaa ä tójjak. ³¹ Huate yäuram junne jum Ásiapo nésauhueme, jume ä amígokame, nokta au bíttuak jíókot au jíaka kaa áman genteta násukun ä kibák sáhueka. ³² Jumu éntok, juebénaraata násuk sooti chayhua jachin júne jíaka, bueítuk hua chë bürura kaa jüneiyai jita béchïbo áma emo nau am tóij-latukähui. ³³ Të huate yorémem áma aneme jünéame juka Alejándrota, juka judíom bat kéchakäu, téjhuak jita áma huèhui. Jü

Alejandro éntok, mámammea séñata ámeu yáuhuak, am chay yánti iaaka, bempörim, jume judíom, nok-ria báreka genteta jikkajápo. ³⁴ Tem jünéaka ä judíotukähui, síme ínel chaayey, guoi orapo jáni:

—¡Buéresi yörihua itom áiye Diana Efesopo káttekame!
—tim chaayey.

³⁵ Huanäi hua yäurapo secretario juka genteta nok yáatituaka ínel ámeu jiaahua:

—Eme Efesopo joome, nechem jikkaja. Síme ániat öbisi aneme jüneiya íkái pueblo Efésota juka diosa Diana buéresi yörihuamta tiöpo ä suáyähui, éntok juka tétata ä takahua bénnak téhueka bétana kom huéchilata. ³⁶ Kia jábe júne kara íkái esso. Júntukem kaa bat jále, éntokem kaa jita júne johua kaa bat tüisi ä jünériaka. ³⁷ Bueítuk ime oóhuim enchim im nüpakähui kaita juénak jum enchim tiöpopo johua, éntokim enchim diosa Diánata bétana kaita juénak nooka. ³⁸ Jü Demetrio éntok jume áamak tekípánoame am béj-reka jita nokmáchiak, éläpom, bempo, am nätuanakë; júnen béchibo yäuram aane. Huámëi bíchäpom nánancha ára emo nok-ria. ³⁹ Táabuik jítasu enchim aahuai éntokte huam leyta huë páman nau rúkteka nau ä ettéjhuanakë. ⁴⁰ Bueítukte kaa tüisi aane. Itom júnem nätuanake yäurata béj-reka itom ito toboktiabárë tíaka, íkái én im yeu sikä béchibo. Bueítukte jachin júne kara lütüriata nenka jü im naa muksi yeu sikamta bétana.

⁴¹ Íkái noksuka, béja jume áma nau yáij-lame sákatuak.

20

Jü Pablo Macedonia buiärau bíchaa siika, éntok Grecia buiärau bícha

¹ Huaka naa muksi huentá luútek, jü Pablo huame Jesucristota súaleme nau núnuka ámeu noókak jíba bënasi óusi am ée sáhueka. Huanäi am íbaktiaka am mam buíseka, Macedonia buiärau bíchaa siika. ² Huanäi síme huáachi ániat naa siika hermáanommeu noksísimeka, jíba bënasi óusi am ée sáhueka. Chúkula béja jum Grécia buiäu yépsak. ³ Huämi baij metpo aneka, béja jum barcopo síriau bíchaa yeu huee báreka, jünëak jume judíom ä béj-reka tekípánoähui. Kíalíku notibábarek jü buíachi, júchi Macedonia buíara pamam huee báreka. ⁴ Síme ímëi áamak sájjak: jü pueblo Sópater Beréapo joome, éntok jume pueblo Tesalónicapo joome Aristarko éntok jü Segundo ti téhuakame, jü Gáayo ti téhuakame pueblo Dérbeapo joome, jü Timoteo, éntok jume ásia buiärapo joome kétchi Tíquico éntok Trófimo. ⁵ Ímëi hermáanom

bat sájaka jum pueblo Tróaspo itom boobítchak, juka Pablota éntok néechi Lucasta. ⁶ Páanim kaa levadúrakame buabuáhuáu pájkota chúpunkte jum pueblo Filípospote yeu sájjak barcopo. Mamni taáhuarim hueite jum Tróaspo ámeu yájjak. Huämite guoibusan táapo aanek.

Jü Pablo jum Troaspo jume hermaanommeu nookay

⁷ Semáanata naatëpo, lominko táapo, jume Jesucristota súaleme nau yájjak jume páanim näikimte báreka juka Señorta nésauhuekä bénasi au am huáatinakë béchibo. Jü Pablo éntok, am majtíai. Yokóriapo au simbárë tíaka tukáa násuk huëu tajti ámeu noókak. ⁸ Baij kárim nat béppa jokäpo jikáchim nau yáij-latukai, juebena lámparam béetëpo. ⁹ Senu yoreme jübua yötuka, Euticö téaka, jum ventanapo káteka nokta jikkajai. Huanäi juka Pablota binhua nokái, yetem au yuumak. Júnensu kóchoka yeutana bíchaa buíau kom huétchek. Huanäi mukílataka tóboktiahuak. ¹⁰ Jü Pablo éntok, kom siká, hua mukílata béppa au jímmaaka ä íbaktiak. Huanäi jume hermáanommeu ínel jiaahua:

—Katem guomguomte, bueituk béja júchi jíabitek.

¹¹ Huanäi jü Pablo júchi jikáu siká jume páanim näikimtek. Jume hermáanom am buäsuka éntok, júchi ámeu noktáitek matchüu tajti. Huanäi siika. ¹² Huä ili yoreme jübua yötume mukúkäu éntok, jíápsaka ä joau bíchaa nuksákahuak. Huanäi síme tüisi al-léaka taahuak.

Troaspom yeu sájaka Miletou bíchaa sájjak

¹³ Ítapo jum barcopo bat sájjak Asón puertou tajti, juka Pablota huämi nü báreka itom nau nokákäpo bénasi, bueituk áapo buíat hueerokkai. ¹⁴ Jum Asonpo itom au yájak, barcopo itomak siika, huanäite Mitiléne puertou bíchaa sájjak. ¹⁵ Huämite yeu sájaka yokóriapo isla Quiöu béa yájjak. Júchi yokóriapote béja puerto Sámospo yájjak. Jum Trogilio pueblou jimyóreka yokóriapote béja puerto Miletou yájjak. ¹⁶ Júnélite aika bueituk jü Pablo jum Efésou pueblou kaa huee báarei, kaa jum Asia buíaräpo binhuatu báreka, bueituk láuti buere joära Jerusaléniu an báarei Pentecostés táapo, jume judíom pajko táapo, kaita jachin au macháiko.

Jü Pablo jume yoiyöturim Jesucristota súalemmeu yäut jóarim Efesopo jomemmeu nookay

¹⁷ Béja jum Milétopo aneka jü Pablo jume yoiyöturi Jesucristota súalemmeu yäut jóarim Efesopo joómem nau núnutebok. ¹⁸ Am yájak, ínel ámeu jiaahua:

—Eme jüneiya jachin ín ino nükähui bannaataka ímí Ásiapo aneka im ín yepsákäpo naateka. ¹⁹ Síme tiémpotane enchimmak aanek Señorta béchïbo tekípánoaka kaa buere ino ériaka, ín ópuam buéresi huötiaka, éntok juebena jiókot máchirata bíchaka jume judíom nee béj-reka tekípánoakä béchïbo. ²⁰ Tëne juka enchimneu türi máchik kaa tójaka jíba enchimneu ä noókak, símem bíchäpo enchim majtiaka éntok enchim jóapo junne. ²¹ Kia judíomneu entok kaa judíomneu júnene noókak Diostau am jíapsi kúakti sáhueka, éntok juka Diosta itom Señor Jesucristota bétana nokäu am súal sáhueka. ²² Én éntokne Jerusaléniu bíchaa siime Espíritu Santota útteata nee joriä béchïbo, kaa jünéaka huämi jita bénak inou huéenakëhui. ²³ Jü ín jünériäu iri jíbba, juka Espíritu Santota nee tettéjhuähui jum síme puéblompo ín yepsäpo, juka ín peréesotenähui éntok jiókot máchirata inou huéenakëhui. ²⁴ Tëne símeta íkai kaachin eriä. In jíapsi júnene kaa beutire. Kia jíbane ín tékil chúpak jíba türinake, éntok al-léaka huaka tékiata Señor Jesústa ín mampo tójakäu chúpako, juka tü nokta Diosta tühua bétana huemta ín ámeu noknákëhui.

²⁵ 'Én éntokne jüneiya énychim jábe júne jume Diosta nésauhuëu bétana ín ámeu nokákäu kaa júchi nee bínnakëhui. ²⁶ Kíalíkune én huitti enchim téjhua báare, kaitane entok enchim béchïbo yómmia báare, ²⁷ bueitukne símeta enchimneu nok-la juka Diosta éähui, kaita enchim éssoriaka. ²⁸ Júntukem emo suaya, éntokem síme jume Jesucristota súaleme suaya, bueituk jü Espíritu Santo enchim yeu púala tékiata béchïbo, Jesucristota súaleme enchim suáyanakë béchïbo, huame ä ojbo huötiaka ä kobákähui. ²⁹ Ínapo jüneiya nee siik, huátem yáijnakëhui jume Jesucristota súaleme täbuiasi jatía báreka, kaitäpo am tahuária báreka jume robo tebai kókkoram kabáram tetéjalë bénasi. ³⁰ Éntok enchim násuk aneme júne huate emo tóboktianake juka lütüriata tójaka aranókichiata yore majtía báreka, jume Jesucristota súaleme áme beu ée íaaka. ³¹ Júntukem kaa koptel-la. Áahuem huáate jachim ínapo jum baj huásuktiapo, taáhuarit tukáarit naabúrujti, kaa yáateka enchimneu nookai ín ópuam guötiaka.

³² 'Én éntok, ín hermaanom, Diosta mámpone enchim jóiyak, Diosta noki, ä tühua, bueituk huäri tua enchim óusi éetuanake, éntokem ä nokä páman katetek huame Diosta bíchäpo. ³³ Tómita éntok kia sánkota junne, kane enchimmet beutire. ³⁴ Ál-lane tekipanuak ín huáatiäu jípu

báreka, éntok huame ínomak anékame béchibo junne. Eme júne tüisi jüneiya. ³⁵ Jíbane júkai enchim majtiak junéli enchim tekipuananakèhui jume jiókot éame enchim aníanakè béchibo, hua Señor Jesústa noki ínel jámtau huáateka: “Chè al-léaka tahuánake jü yore jita mikame hua jita mabétamta béppa.”

³⁶ Chúkula béja jü Pablo junéli jáusuka, tónommia kíkteka Diostau buanak sîmemmaki. ³⁷ Huanäi sîme buanaka juka Pablota íbaktiak, éntokim ä besítok bem ä boojóriaï Bénasi. ³⁸ Bueítukim tüisi sirokai hua ámeu ä nokákäu béchibo, kaa júchi bem ä bínnahuèhui. Huanärim áamak sájjak barkóu ä jámú tajti.

21

Jü Pablo jum buere joära Jerusaléniu bíchaa siika

¹ Jume hermaanom tö sájakate barcopo jámuka sájjak. Huanäite lútula sájjak isla Cos teäu bícha, yokóriapo éntok, isla Ródasiu bícha, huämi éntok, puerto Pátarau bícha. ² Jum Pátarapote senu barcota Feniicia buiärau bíchaa huátaktemtaute yájjak. Huämite jámuka sájjak. ³ Bahuepo katékate juka isla Chípreta mékkäriat bitchak, huanäite míköri bétana ä tösájaka Siria buiärau bíchaa sájjak. Jü barco itom áma katëu éntok, juka ä huériäu jum puerto Tíropo tösîm báarei, kíalikute huämi kom chéptek. ⁴ Huämite jume Jesucristota súaleme téaka ámeu áma taahuak guoibusan táapo. Bempo éntok, jü Espiritu Santota bétana téjhuaataka jü Pablota jita huéenakehu, áahuim nookai kaa jum Jerusaléniu ä huee sáhueka. ⁵ Të guoibusan taáhuarim yúmak, jíbate sájjak. Sîme jume Jesucristota súaleme bem jubímmak éntok bem usímmak itom boo tójjak jum pueblo mayoau tajti. Huämite see päku tónommia jápteka Diostau buanak. ⁶ Huanäite ito íbaktiaka ito mam buíseka barcou jámuk. Bempo éntok, nóttek bem joau bícha.

⁷ Tiró puertopote yeu sájaka Tolemáida puertopote kom chéptek. Huämite ä chúppak juka bahuepo itom boojoaïhui. Éntokte huämi jume hermáanom tebótuaka senu táapo ámeu áma taahuak. ⁸ Yokóriapote áma yeu sájaka jum pueblo Cesaréa téäu yájjak. Huämite jü Felípeta joau yájjak, hua tü nokta Jesucristota bétana huenta géntemmeu nonókamta jóahui hua guoibúsanímmak náikiatukaihui, jume apóstolim ä aniaihuímmaki. Huanäite áma au taahuak. ⁹ Jü Felipe náikim malakai kee kuname. Huámëi jaámuchim juka bat bíchaa ayúnakemta jünériaka nonokai. ¹⁰ Béjate jaiki táapo jáni áma aaney

juka profeta Agabo ti téhuakamta Judea buiära bétana áma yepsako, ¹¹ itom bíchiseka. Huäri juka Pablota huihuíkosäu nüka, guokpo éntok mampo ái au sümaka, ínel jiaahua:

—Jü Espíritu Santo ínel jiaahua: “Juka yoremta íkái huikósata átteakamta jume judíom íneli ä sümaka jume kaa judíom mampo ä yéchanä tíiya jum Jerusalémpo.”

¹² Íkái jíkkajaka, ítapo éntok jume Cesaréapo joómeme jü Pablotaú jíókot jiaahua kaa Jerusaléniu ä huee sáhueka.

¹³ Të jü Pablo íneli itou jiaahua:

—¿Jatchiakem buaana, éntokem ín jíapsi kaa al-léetua? Ínapo kaachin ä eria jum Jerusalémpo ín sumanáhui, éntok kia ín mēnäu junne Señor Jesústa béchibo.

¹⁴ Katte ä yúyüuka, ä tójaka ínel jiaahua:

—Éläpo jü Señorta éäu yáatunake.

¹⁵ Chúkula béjate ito líjtaroaka, Jerusaléniu bíchaa sájjak.

¹⁶ Jume huate Jersucristota súaleme Cesaréapo joome éntok, itomak sájjak. Áme násuk éntok, senu yoreme hueiyei Chíprepo joome Nason ti téhuaka, íäri jóapo yaij éaka áma tahuá báreka. Áapo béja bínhua Jesucristota súaley.

Jü Pablo juka Jacobota áman bitchai ä aneihui

¹⁷ Jum Jerusaléniu itom yájak, jume hermáanom al-léaka itom mabétak. ¹⁸ Yokóriapote jü Pablótamak sájaka juka Jakóbota áman bitchak ä anēpo. Huámirim aaney jume yoiyōtori Jesucristota súalemmeu yäut jóarim. ¹⁹ Jü Pablo am tebótuasuka jíba am ettéjhuariatáitek huaka túhuata Diosta yáakähui jume kaa judíommehui áapōrik ámeu nokako ²⁰ íkärim jíkkajaka Diosta úttileka taahuak. Huanärim Pablotaú ínel jiaahua:

—Jéehui, itom hermáano, empo jüneiya jaiki mil judíom anēhui Jesucristota súaleme. Síme huámēi útteä tíiya juka Moiséjta nésauhui jonähui. ²¹ Bempo éntok, ettéjoriahuak empo jänituk ínel am majtíä téehua síme jume judíom sékána buíaräpo jóakame juka Moiséjta nésauhui kaa am jo sáuheka, éntoktukē bem usim júne kaa am circuncidaroa sáuhuē téehua, éntok kia huaka bannaataka itom, jume judíom, boojōriäu júne kaa am jo sáuhuē téaka.

²² Ensu, ¿jáchisute ayúnake jáni? Bueítuk jü génte em yepsákä bétana jünēak nau yáijnake. ²³ Senu huémtē yáak türinake. Imi ito násuk naiki oóhuim aane Diostau bem nátuari chupa báreka. ²⁴ Akē am huériaka áman áme beu emo ubba Moiséjta nésauhuēpo bēnasi, éntoke juka síme limójnata ámeu aihuamta am béjturia. Chúkula

bempo emo chon chúkiatebonake bem ä nätualä bénasi. Júnëli sime jünéenake huaka emo bétana nokhuamta kaa lútüriatukähui. Ál-lam huaka Moiséjta nésauhuë páman enchi huétíanake. ²⁵ Huame kaa judíom Jesucristota súaleme bétana éntok, katäkute béja ámeu jiojtesula am téjhuaaka kaa útteatukähui jukaram jonákë bétana. Kia jíbate juka huakajta huame dios yorem yáarimmeu limójnata kaa am buä sáuhue, kia ojbota junne, éntok bámsuaka mukílata huaakas. Éntokte kaa emo am jubek kaa emo am huáatia sáuhue.

Jü Pablo jum tiöpopo buíjhuaka peréesotehuak

²⁶ Huanäi jü Pablo jume naiki oóhuim nuksiika. Yokóriapo béja áme beu au úbbak Moiséjta nésauhuëpo bénasi ayuka. Huanäi jum tiöpou kibákek jume áma tékiakame téjhua báreka jita táapo ä yumánakeihui huaka Moiséjta nesau huë páman bem emo buaniákäu bem chúpanakëhui, éntok jakhüéi juka límojnata bem áma tóijnakëhui.

²⁷ Të béja jume guoibusan taáhuarim yúmasei, huate judíom Ásiapo joome juka Pablota tiöpopo bíchaka, sime genteta emo tóboktituak. Huanärim ä buíseka, ²⁸ chayeka ínel jiaahua:

—¡Eme oóhuim Israelítam, itómem anía! Íri ájaria jü yoreme simat naa huéeka jume géntemmeu nokame itom nación béj-reka, Moiséjta nésauhuëu béj-reka, éntok ikäi tiöpota béj-reka. Íari béppa éntok, huate griégom jum tiöpopo kimala. Júnëli aneka ikäi tiöpota itom tua yöreu kaa tüisi tahuária.

²⁹ Júnëlim jiaahuay bueitukim bannaataka jum puéblopo jü Trófimotamak ä bil-latukay, hua Efesopo joometamaki. Huákärim jum tiöpopo ä kibáchalatukä bénasi éiyay.

³⁰ Huanäi jü génte au tóboktiaka, tenneka áman ámeu yájjak. Huanäi bempo ket jü Pablótat chätuka jum tiöpopo yeä nuksájjak buíapo ä huíksakaka. Huanärim sep jume puértam páttiak. ³¹ Béjam ä më báarei juka nokta comandantetau yepsayo sime juka pueblo Jerusalémta au tóboktiakä bétana. ³² Huanäi jü comandante jume son-tarom éntok jume capitáanim bamsipo nau núnuka áman bíchaa am nuksiika. Huanärim tüisi teénneka áman genteta anëu yájjak. Bempo ä bébakasum ä tójjak. ³³ Huanäi jü comandante jü Pablota rukteka guoi cadenammea ä súmatabok. Chúkula béja nátemajek ä jábétukähui éntok jita ä yáakähui. ³⁴ Të jü génte juebénarata násuk huate chaayey kaa nanancha jíaka. Júnëli jü comandante kaa

ámet jünéaka taahuak sooti am jáá béchïbo. Huanäi juka Pablota cuarteliu bíttuak, sontarom anëhui. ³⁵ Béja cuarteliu jikáu kathuäu yájaka jume sontarom juka Pablota püaktiaka jikau ä núk sájjak, juka genteta káachin ä yáa íaka. ³⁶ Bueítuk síme amapo kateka inen chaisakai:

—¡Akem ä mä!

Jü Pablo jü gémteta jikkajäpo áu nok-riay

³⁷ Jü Pablo béja jum cuarteliu kibácha báahuaka, comandantetau ínel jiaahua:

—¿Játchune ára ino nok-ria jáni?

Jü comandante éntok ínel áu jiaahuak:

—¿Játchë griego nokka? ³⁸ ¿Jatchu kaa empo hua Egíptopo joome jakhuey yáurate béj-reka emo tóboktiakähui, hua naiki mil yorémem yore sualéeraommak juyau huéchekaïhui?

³⁹ Huanäi jü Pablo ínel ä yómmiak:

—Èe, ínapo täbui. Ínapo judío, Társopo joome, hua pueblo buëuru Cilicia buíaräpo kátekame. Huämine tua lütüriata jípure. Nechë lisensia gentetau ín noknákë béchïbo.

⁴⁰ Jü comandante éntok, ä lisensiak. Huanäi jü Pablo jum jikau kathuäpo kíkteka, jü gentetau mámammea séñata yáaka am chay yáatituak. Béja kaábeta jíalei, hebreo nokpo ínel ámeu jiaahua:

22

¹ —Eme ínomak huérim éntok ín áchayim ín ino nok-riaka ín nokäubechem suaka ä jíkaja —ti ámeu jiaahua.

² Jum tua bem nokpo ä nok jikkajakam chë kaa jíaleka taahuak. Huanäi Pablo ínel ámeu jiaahua:

³ —Ínapo judío. Társopone yeu tómtila jum Cilicia buíaräpo kátekäpo, tëne ímï Jerusalémpo yötuk, éntokne hua Gamaliél téamtau, hua tü täyahuätau, tüisi majtíari, jíba jume itom yóyöhuam nesau huépamani. Jíbane jü Diosta béchïbo tekípánoak chikti ín jíapsimaki, én enchim áa béchïbo tekípánoä bënasi. ⁴ Ínapo bannaataka huame tü nokta Jesucristota bétana huemta súaleme guokjásasuk. Anam sússuateboi junne. Oohuim éntok jaámuchim júnene peréesoteboka am nuksisímei cárcelpo am jóa báreka. ⁵ Jü tiöpopo chë nésauhueme, éntok síme huame yoiyötori yäut jóari, áram ket íkái lütüriä tíiya ín nokähui, bueítuk bempo jïösiam nee mámakai huame judíom itomak huérim pueblo Damascopo aneme jünéetuaka jita béchïbo ín áman huëhui. Júnëline áman

siika jume Jesucristota súaleme jariaka äbo ímī buere joära Jerusalémpo yéu am toij báreka, nokta ámet chúpanä béchībo.

Jü Pablo jáchin Diostau bíchaa ä jíapsi kúaktekä bétana nookay

(Hch. 9:1-19; 26:12-18)

⁶ Tē áman bíchaa nee huei, béja Damascou nee yebíseiei, jíba tua lul-la káteko, sej chukti jü machiria útteaka téhueka bétana inou kom yuumak. Huanäi nate chíkola nee machíriak. ⁷ Huanäine buíapo huécheka senuk inou nokamta jíkkajak ínel jíamta: “Empo Saulo, ¿jatchíake nee guokjájase?”, tíamta. ⁸ Huanäine nátemajek: “¿Jábesä empo Señor?”, tine jiaahua. Huanäi ínel inou jiaahua: “Ínapone jü Jesús Nazaretpo joome, hua em guokjásēhui”, tinou jiaahua. ⁹ Huame ínomak katēu éntok, juka machíriata bíchaka tüisi guómtek, tem huaka inou nokamta kaa jíkkajak. ¹⁰ Huanäi ínapo ínel au jiaahua: “Ensu Señor, ¿jítasune yanake?” Jü Señor éntok, ínel inou jiaahua: “Yejtékē huéiye jum Damascou bícha, huämīrē ä téjhuaana jita em yáanakehui”, tinou jiaahua. Huanäine kíktek. ¹¹ Tēne jü machiria úttiáray kaa bíchaka taahuak. Huanäi jume ínomak katēihuum mampo nee buíj-lataka nee huíksakai Damascou tajti.

¹² Huämi puéblopo senu yoreme aaney Ananías téaka. Áapo tüisi Moiséjta nésauhuē páman huéiyey, éntok síme jume judíom Damascopo joome ä tü éttejhuy. ¹³ Huämi jü Ananías inou yépsak nee bíchiseka. Inou yepsaka ínel inou jiaahua: “Empo Saulo, ín hermáano, júchi bénasi em bínnakeu emou ayúnake”, tí inou jíahuak. Huanäine seep bíchaka tahuaka at pújtek. ¹⁴ Áapo éntok, ínel inou jiaahua: “Huä itom yóiyöhuam Dios enchi yeu púhuak bannaata kat-riampo naateka áapörík éäu em jünérianakē béchībo, éntok Jesucristota, juka tua lütüriata jípuremta, em bínnakē béchībo éntok tua áapörík em nok jíkkaijnakē béchībo. ¹⁵ Bueítukē áapörík bétana tühuaata noknake síme yorémem jíkkajäpo, éntok huaka em bíchakäu éntok em jíkkajakäu am téjhuanake. ¹⁶ Én éntok, katē éntok jita boobíchaka, banseka emo batötebo Señortat éaka huame em kaa tühua yáarim enchi ä tuchárianakē béchībo”, tinou jíahuak jü Ananías.

Jü Pablo jume kaa judíommeu ä bíttuahuakä bétana nookay

¹⁷ Jerusaléniune nótteka jum tiöpou siika Diostau buan báreka. Huämi Diostau buanakane tenkumta bénasi éaka

juka Señorta bitchak. ¹⁸ Anä nok jikkajak, ínel inou jáamta: “Bamsekë im Jerusalémpo yeu huéiye, bueituk jume im joome ino bétana em nokäu kaa jikkaij báanake”, ti jiaahua jü Señor. ¹⁹ Ínapo éntok, ínel au jiaahua: “Señor, bempo jüneiya síme at bem nau yayajäpo ín huerámaka jume enchi súaleme cárceliu ín totójaihui, éntok ín am bébebaihui. ²⁰ Éntokim jüneiya juka Estebanta, huaka emo bétana jume géntemmeu nokamta, mëhuai, áma ín anéihui áme beu éaka ä mëna bétana, éntok huame ä mëakame sanko júne ín suáyakaihui”, tinau jiaahua. ²¹ Të jü Señor ínel inou jiaahua: “Böochë kíkte, bueitukne mekka bíchaa enchi bíttua báare áman huame kaa judíommehui, enchi ámeu noknákë béchibo.”

Jü Pablo jü comandanteta mámpo aaney

²² Júmuní tájti ä nok jikkajaka, ínel jáaka cháy táitek:

—¡Akem ä mëa jükä yoremta! ¡Kaa türinake jápsaka tóijhuako!

²³ Jíba junëli am chayéi, éntok ómteka bem sanko éntok buíata jikáu am guötiayo, ²⁴ jü comandante juka Pablota cuarteliu kibáchatebok. Béja jum kuartelpo ä kátek, tüisi ä bemmucha nésauhue ä nok íaaka, jünée báreka jita béchibo juka genteta junëli ä béj-reka chayëhui. ²⁵ Të jü Pablo bemmúcha báahuaka súmatata, jü capitán áma anemtau ínel jiaahua:

—Kaa lütüriatu jiöbe románota enchim bemmúchatebonakëhui kaa bat nokta béttesi machik at chupalatuko. Bueituk ínapo ket romáano.

²⁶ Íkai jikkajaka jü capitán, áman siká jü comandántetau jünéehuamta nénkak ínel au jáaka:

—Kaa türi jü yoremtau em yáa bárëhui, bueituk áapo romaano.

²⁷ Huanäi jü comandante jü Pablota siká ínel au jiaahua:

—¿Jatchu lütüria em romaanotukähui?

—Jéehui —tau jiaahua jü Pablo.

²⁸ Jü comandante éntok, júchi ínel au jiaahua:

—Ínapo jum Romapo lütüriata jipu báreka yún tómita nénkak.

—Ínapo éntok —tau jiaahua jü Pablo—, íkai lütüriata jipure jum Romapo ín átchay bétana.

²⁹ Júnëli ä jáak, jume Pablota bemmúchabárëu seep ä tójjak. Jü comandante júne ä romáanotukäu jünéaka, at májhueka taahuak ä sumatébokä béchibo.

Jü Pablo jume judíom buere yäura bíchäpo yeu tóijhuak

³⁰ Yokóriapo jü comandante juka lütüriata jünéria báreka, jita béchibo jume judíom juka Pablota nätuakähui,

jume cadenam ä úhuaaka jume tiöpopo tékiakammeu nésauhueme nau núnotebok éntok síme huaka judíommeu buere yäuraata. Huanäi juka Pablota yeu béebaka bem bíchápo yéä tójjak.

23

¹ Jü Pablo juka yäurata bíchaka ínel ámeu jiaahua:

—Eme ínomak huéerim, ínapo kaítat jachin éaka jíapsa Diosta bíchápo én tajti.

² Huanäi jü Ananías, jü tiöpopo chë né sauhueme, jume Pablota náapo jäbuekame teníchä chóchon sauhue.

³ Huanäi jü Pablo ínel au jiaahua:

—¡Apo jü Dios ket enchi bébnake, empo kaita lütüriata joame! Empo leyta huë páman nokta ínot chupä iaahuaka áma yéchataka, leyta béj-reka nee kökosi jotebo.

⁴ Huame áma anëu éntok, Pablotau ínel jiaahua:

—¿Jatchu empo junëli béttesi au nooka jü tiöpopo buéresi nésauhuemtahui, jü Diosta béchïbo tekípánoamtahui?

⁵ Pablo éntok, júchi ínel ámeu jiaahua:

—Eme ínomak huéerim, ínapo kaa jüneiyai tiöpo buéresi ä nésauhuëhui. Ínapo júneätek kaa ínel au jiaü eiyei, bueítuk jum Diosta noki jïojteripo ínel jiaahua: “Kátë hua yäura em puéblopo nésauhuemta bétana béttek nooka.”

⁶ Huanäi jü Pablo jünëak jume áma nau yáij-lame huatem saducéomtukähui, huatem éntok, pariséromtukähui. Ímëi kaa nánancha jita súalei. Huanäi kusisi ínel ámeu jiaahua:

—Eme ínomak huéerim, ínapo pariseero, ín átchay junne, éntok jume ínomak huéerim junne. Én éntok, jume kókkolam jíabitenakeu ín súalë béchïbo noki ínot chúpari.

⁷ Júnëli ä jíak, jume pariseerom éntok jume saducéom, bempo nau nok nássuatáitek. Huanärim kaa nánancha éaka emo näikimtek. ⁸ Bueítuk jume saducéom jume kókkolam jíabitenakeu kaa súalei, éntokim ángelesim káitã tíiyai, kia espíritum junne. Të jume parisërom éntok, símeta ikäi ayúkã bétana ä súale. ⁹ Huanäi buéresi chaihuame hueiyei. Huate judíom ley am mamájtíame parisërom beu éame jápteka ínel jiaahua:

—Í yoreme kaita juënak yáala. Espirituta au nok-látuk, o Diosta ángel áu nok-latuk, türi. Katte Diosta béj-reka jájaptenake.

¹⁰ Huä nau nok nássuahuame buéresi hueiyei, kíalïku jü comandante juka Pablota máuj-riai juka genteta näikim ä huikmáchileka. Junen béchïbo sontarom áman nütebok áme násuk yéu ä huíkeka cuarteliu ä toij iaaka.

¹¹ Yokoriápo tukaapo, jü Señor jü Pablotau yepsaka ínel au jiaahua:

—Óusë éiya, Pablo, bueitukë ímï Jerusalémpo em ino bétana nokakä bénasi áman Romapë két noknake.

Jü Pablota mënä béchïbo tekipanuahuähui

¹² Yokoriápo huate judíom éhuil nokta nau yáuhuak juka Pablota mēbáreka, ínel jíaka:

—Éläpo jü Dios nokta béttesi ítot chúpanake.

Juka Pablota kee mēaka itom jïbuäko éntok itom jita júne jëko. ¹³ Jume íkai nokta yáakame cuarenta óhuim béppatukai. ¹⁴ Huámëi jume tiöpopo tékiakammeu nésahuemmehui éntok huame judíom yoiyötori yäut jóarimmeu sájaka ínel ámeu jiaahua:

—Ítapo nokta nau lütüria yáala juka Diosta nokta béttesi ítot chúpanake tíaka juka Pablota kee mēaka jïbuäko. ¹⁵ Én éntok, eme éntok jume huate yäurapo tékiakame, jukem comandanteta téjhua, yoko äbo enchimmeu ä huérianake, juka ä huéetuä bétana chë tüisi at nátemaje béchïbo tiaupo. Ítapote jum böt ä jójottuaka ä mēnake ke äbo ä yepsayo.

¹⁶ Të jü Pablota asohuaara ä jüneriak juka huemta. Huanäi áman cuarteliu ä téjhuak. ¹⁷ Huanäi jü Pablo senu capitanta núnuteboka ínel au jiaahua:

—Íkäre jübua yötumta áman comandantetau huéria, bueituk áapo jita au ä nokmáchik au huéria.

¹⁸ Huanäi jü capitán áman comandantetau ä nuksiiká ínel au jiaahua:

—Jü Pablo áman peréesopo jípuhuame nee núnuteboka íkai jübua yötumta nee äbo emou huéria sáuhue; áapo jita emou ä nokmáchik huériä téehua tau jiaahua.

¹⁹ Huanäi jü comandante juka jübua yötumta mampo buíseka omot yéä nuksiká ä temajék:

—¿Jítasë inou nok báare?

²⁰ Huanäi hua jübua yötume ínel au jiaahua:

—Jume judíom nau nokta lütüria yáala emou nok báreka yoko juka Pablota jum yäurata bíchäpo enchi yéu ä toij sáu báreka, juka áa huéetuä bétana chë tüisi at nátemaje béchïbo tiaupo. ²¹ Të kátë am súale, bueituk cuarenta óhuim béppataka böt éusulataka ä boobíchaïhui, éntokim nokta yáala juka Diosta béttesi nokta ámet chúpanake tíaka, juka Pablota kee mēaka jïbuäko éntok jita júne jëko. Én éntokim emou nokaka em am yómmianakeu jíba boobíchaïhui.

²² Huanäi jü comandante juka jübua yötumta simtúak kaábeta ä tejhua sáhueka íkái au ä nokákä bétana.

Jü Pablo jü gobernador Félixtau bíttuahuak

²³ Huanäi jü comandante guoi capitánim núnuka am téjhuak guoi cien sontarom guok-léerom am nü sáhueka, éntok setenta sontaró kákabäekame, éntok guoi ciéntom lánzakame, jum pueblo Cesaréau am kannákë béchïbo bátanim jiai tukápo. ²⁴ Éntok ket huate kábäim yeu pua nésauhue Pablota ámet yejsimnakëhui, éntok am téjhuak tüisi ä suáyaka al-léamta áman gobernador Félixtau am nüpa sáhueka. ²⁵ Bempörimmak juka jiösiata áman au bíttuak ínel jiamta:

²⁶ “Empo gobernador Félix tua yörihuame, émoune tebote, ínapo jü Claudio Lisias. ²⁷ Éntokne enchi jünéetua jume judíom íkái yoremta peresotelatukaihui, éntok bem ä më báareihui. Të ínapo jünéaka ä romáanotukähui, sontarómmakne ä jínëuk. ²⁸ Jum bem yäuraune yéä tójjak jünée báreka jita béchïbo ä nátuatukähui. ²⁹ Huanäine jünëak bempörim ley bétana huemta béchïbo ä nátuatukähui, të romáanom ley bėj-reka kaita béttesi machik ä yáalatukähui ä mëtebonakemta, éntok kíal ä peréesotebonakemta junne. ³⁰ Tëne jünéaka judíom ä mëbáreka am tekipánoähui, sepne emou ä bíttuak, éntokne ket jume ä nátuame téjhuaala huaka bem at ínnëäu em jíkkajäpo am nok sáhueka. Íri jíbba”, tiahua jü jiösia.

³¹ Huanäi jume sontarom bem sáihuaka páman ayuka juka Pablota nuksájjak tukáapo pueblo Antípatris téäu bícha. ³² Yokóriapo jume sontaró guok-léero bem cuarteliu nóttek. Jume kákabäekame éntok, bóula sájjak Pablota huériaka. ³³ Cesaréau yájakam juka jiösiata gobernadora mákkak. Juka Pablota éntokim ä mampo yétchak. ³⁴ Huanäi jü gobernador juka jiösiata noksuka Pablota temájek jakun ä jométukähui. Jum Cilicia buíaräpo ä jométukäu jünéaka, ³⁵ ínel au jiaahua:

—Huame enchi nátuame äbo yájak jübuë emo nok-rianake, huanäine enchi nok jikkaijnake.

Huanäi huam rey Heródesta jóakaäpo ä páttiateboka ä suaya nésauhuek.

24

Jü Pablo jü gobernador Félixta bíchäpo áu nok-riak

¹ Chúkula mamni taáhuarim huei, jü Ananías, jum tíöpopo chë nésauhueme, jum Cesaréapo yépsak huate

judíom yoiyötori yäut jóarimmaki éntok senu am nonók-riamtamaki, Tértulö ti téhuakame. Ímëi jü gobernadortau yájjak juka Pablota nätua báreka. ² Juka Pablota yeu tóijhuak, jü Tértulo noktáitek, jü Félixtau ínel jíaka:

—Empo Félix yörihuame, tüisite enchi at báisauhue yanti itom jíapsä béchïbo kaítat jachin éaka, bueítuk síme tüisi huéiye em koba súakä béchïbo. ³ Símetate íkái tühuata mabeta símekuchi, tüisi enchi baisáuhueka. ⁴ Të kaa enchi rójkítitua béchïbo binhua emou nokaka, chúbala jíbe itom nok jíkkaja. ⁵ Í yoreme imi yeu tóijhuakame jita juéna kókoata bénasi maachi, kaa tü yöreme. Síme ániat jume judíom násuk nau omtíhuamta huéetua, éntok jume nazarénom téammeu yäut. ⁶ Kia itom tiöpopo júne kaa tühuata hueetua báarei. Ítapo éntok, ä buíseka itom ley nésahue páman nokta at chupa báarei. ⁷ Të jü comandante Lisias áma au kibáchaka útteapo itom ä úhuak, ⁸ éntok itom téjhuak jume ä nätuame äbo emou kannákë tíaka. Én éntok, empo áapörík, Pablota, temájekátek jünéenake huaka itom áa bétana nokäu lütüriatukähui.

⁹ Jume judíom áma anéihuim ket jíba símeta íkái lütüriä tíiyai. ¹⁰ Huanäi jü gobernador séñata jü Pablotau yáuhuak ä nok íaaka. Huanäi jü Pablo ínel jiaahua:

—Chikti ín al-léerimmakne ino nok-rianake em jíkkajäpo, bueítukne jüneiya juebena huásuktiriampo ín nacionbeu em yäuttukähui. ¹¹ Empo ára at nátemaje, dóoce taáhuarim júbua hueiy ínapo jum buere jóära Jerusalémpo yebíj-lataka áma Diosta yöreka au mujtí báreka. ¹² Kaábetamakne nok nássuaka jíkkaijhuak, éntokne kaabe genteta emo tóboktituaka bit-huak jum tiöpopo, éntok kia jak júne bem emo nau totójäpo, éntok kia jak sékána junne huämi puéblopo. ¹³ Ímëi yoremem kia jita bem áa béchïbo nee nätuäu jünem karë lütüria yáuhua. ¹⁴ Tëne juka ín boojoríau yeu buíjnake. Ínapo huaka ín yóiyöhuam Dios béchïbo tekípanua, símeta juka Diosta nésahui libropo jïojteta súaleka éntok jume profétam jïojteri nokäu junne, jü bemela böta huépámani, bempörim kaa tühuatíähui. ¹⁵ Éntokne jíba Dióstat boobíchaíhui bempörim at boobíchähui, jume kókkolam jíabitenakëhui, jume tü yöremem éntok kaa tü yöremem junne. ¹⁶ Juári béchïbone jíba tühuata jóaka jíapsa, kaítat jachin éaka Diosta bíchápo éntok yorémem bíchápo junne.

¹⁷ 'Jaiki huásuktia pone sékána bíchaa naa simsuka ín buíarau nóttek limójnata huériaka póobem béchïbo éntok tiöpota béchïbo. ¹⁸ Íkáine johuai jume judíom Ásiapo

joomem jum tiöpopo nee bíchako, béja nee ino úbasuko bem ley nésauhuëpo Bénasi, të kaa bürummaki éntok kaa naa muksi jita huéetuaka. ¹⁹ Huámëi huämi nee bíchakame äbo sájak türinake, ímin yeu jápteka bem nee nätuanakë béchïbo jita ino bétana nok máchiako. ²⁰ Ímëi im aneme ket ára nooka áman judíom buere yäura bíchäpo jita béttesi machik ín yáalatukäu ínot téihuaka bétana. ²¹ Jamak áme násuk aneka kusisi ínel ín jákä béchïbo nee nätuala: “Ènem nokta ínot jímmaala jume kókkolam jíabitenakeu ín súalë béchïbo”, ti ín jákä béchïbo —tiahua jü Pablo.

²² Íkäi jikkajaka jü Félix, tüisi jünéaka Jesucristota súalnä béchïbo tekípánoahuähui, íkäi huentta bat tójjak ínel ámeu jáka:

—Juka comandante Lísiasta äbo yepsak jübuane yúmalasi ä jikkaijnake huaka at enchim nokähui.

²³ Huanäi jü Félix juka capitanta téjhuak júchi juka Pablota pattia nésauhueka, të licénciata ä nenki sáhueka jume ä täyame ä bínnakë béchïbo, éntok ä aníanä béchïbo.

²⁴ Chúkula jaiki taáhuarim huei, júchi áma yépsak jü Félix ä jubímaki, Drusílä téamtamaki. Áapo judíotukay. Huanäi juka Pablota núnotebok Jesucristota súalhuä bétana áu ä nok íaaka. ²⁵ Të juka Pablota jum lütüriata hué páman emo nühuamta bétana au nokako, éntok jü emo yüihuamta bétana éntok taahuata yúmak, Diosta nokta yóret chúpanake bétana áu ä nookak, jü Félix guómteka ínel au jiaahua:

—Simëe, ínapone kaa obisi anëtek, júchi enchi núnotebonake.

²⁶ Të jü Félix jü Pablótat boobíchaïhuii tómita ä makmáchileka yéä beb báreka; kíalïku élaka jíba ä núnotebonake áamak ettéjhua báreka. ²⁷ Guoi huásuktiriam siika junëli huéeka. Júnensu jü Félix gobernadorpo yeu siika, huanäi jü Porcio Fésto ti téhuakame áma tékiatek. Të jü Félix jume judíommak tüisi tahuá báreka jíba juka Pablota peresopo tö siika.

25

Jü Pablo Féstota mámpo aneka judíom bétana áu nok-riay

¹ Huanäi jü Fésto áma yépsak gobernadorpo tékiata mabét báreka. Baij taáhuarim huei jum Cesaréapo Jerusaléniu bíchaa siika. ² Huämi jume tiöpopo tekípánoammeu nésauhueme, éntok jume judíom chë

áma nok jikkaijhuame, Féstotau yájjak Pablota nátuaka. ³ Huanärim bem huáatiäu emo yáaria nésauhueka au noókak, juka Pablota Jerusaléniu ä bittua sáhueka. Të jü bem éäu täbuiakai, böochim ä mëtebo báreka eiyai. ⁴ Të jü Fésto juka Pablota jum Cesaréapo peréesö tüiyai, éntok láuti jëla áman au huée máchilë tüiyay.

⁵ —Júntuk —ti ámeu jiaahua— jume enchim násuk tékiakame ínomak sájak türinake jum Cesaréahui. Huákäi yoremta béttesi machik juënak yáalatuko árem ámanirem ä nätua.

⁶ Jü Fésto jum Jerusalémpo guojnaiki o guojmamni táapo jäni aneka Cesaréau nótek. Yokóriapo béja jum yäuchim jojóyëpo yejteka juka Pablota áman nütebok. ⁷ Juka Pablota áman kibákek, jume judíom Jerusalén bétana áma yájakaihuim au rúkteka nate chíkola au jáptek. Huanärim juebénak béttesi machik bétana ä nätuai, tem kaachin ä lütüria yáa máchiakai. ⁸ Jü Pablo éntok, au nok-riaka ínel jiaahua:

—Ínapo kaita béttesi machik yáala, kia judíom ley béj-reka éntok kia tiöpota béj-reka junne, éntok Césarta, Romapo yäutta, béj-reka junne.

⁹ Të jü Fésto jume judíommak tüisi tahuá báreka, Pablotau ínel jiaahua:

—¿Játchë kaa Jerusaléniu huee báare ámani juka nokta emo bétana humentä ín tü yáanakë béchïbo?

¹⁰ —Ímïne Romapo yäurata bíchäpo aane —tau jiaahua jü Pablo—, éntok ímï ájaria lútula huëpo nokta ínot chúpánahui. Empo tüisi jüneya judíom béj-reka kaita juënak ín yáalatukähui. ¹¹ Jíta juënak nee mëtebonakemta yáalatuk kaáchinne ä eria ín muknákëhui. Të kaita juka bem íno bétana nokäu lütüriatuk, kia jábe júne kaa lütüriata jípure judíom mampo nee ä tóijnakëhui. Kíalikune juka Césarta, Romapo yäutta, áapörik nokta ínot chupäia.

¹² Huanäi jü Fésto jume huate yäurammak ettéjhuasuka ínel au jiaahua:

—Béjasë juka Césarta, Romapo yäutta, nokta émot chupäia, huáahuïne enchi bíttuanake.

Jü Pablo rey Agrípata bíchäpo yeu tóijhuak

¹³ Chúkula jaiki taáhuarim huei, jü rey Agripa téame éntok Berenice ä jubíahua jum Cesaréau yájjak juka Féstota tebótua báreka. ¹⁴ Huämi binhua am anéi, jü Fésto juka reyta ettéjhuariak juka Pablota áma peréesotukä bétana ínel au jiaka:

—Senu yoreme imi jípuhua jü Félixta peréesopo tösikähui. ¹⁵ Jum Jerusalémpo nee anéi, jume tiöpopo tékiakammeu nésauhueme éntok jume yoiyötori judíommeu yäut jóarim apä béj-reka inou noókak béttesi nokta nee at chupa sáhueka. ¹⁶ Ínapo éntok, ínel ámeu jiaahua, juka Romapo yäuraata kaa junéli ä boojóriä tíiya, jábeta ä mëtebonakëhui kaa bat jume ä nätuammak emo am pújba bíttuaka emo am nok-rianakë béchïbo, jita béchïbo bem nätuahuähui. ¹⁷ Kíalíkune bempörim äbo yájak, kaa binhua boobíchaka yokóriapo jum yäuchim jojóyëpo yejteka juka yoremta áman nütebok. ¹⁸ Të huame ä nätua báreka yeu jáptekame káitam huaka ín at érahuëu yeu buíssek. ¹⁹ Ál-la hua bem áa bétana nokäu kia hua bem Diosta tekipánäu béj-reka ä huë tíiyai, éntok senu yoreme Jesús téame mukúkamta bétana, éntok juka Pablota huákäi yoremta jiapsä tiä bétana. ²⁰ Ínapo éntok, ílë bénasi huëpo kaachin anmáchika juka Pablota temájek jum Jerusaléniu áapörík hueebare jáni tíaka, ámani juka nokta at chúpanä béchïbo jü at nokhuamta béchïbo. ²¹ Të áapörík juka Romapo yäutta, Augusto rey Césarta, nokta at chupä iä béchïbo, jíbane peréesopo ä jipu nésauhue áman Romáu ín ä bíttuäu tajti.

²² Huanäi jü rey Agripa Féstotau ínel jiaahua:

—Ínapo kéchá nok jíkkaij peiya íkai yoremta.

—Türi, yoko jübuë ä nok jíkkaijnake —tau jiaahua jü Fésto.

²³ Yokóriapo béja jü Agripa éntok Berenice áman yájaka, yörisi machisi emo yáalamtaka yäuchim jojóyëu kiímuk jume sontaróu yäuchimmak éntok jume oóhuim puéblopo chë yörihuammaki. Huanäi jü Fésto Pablota áman nütebok. ²⁴ Ama ä nüpahuak, jü Fésto ínel jiaahua:

—Empo rey Agripa, éntok eme oóhuim im itomak aneme, imi aane i yoreme. Juebena judíom ä béj-reka inou nooka jum Jerusalémpo éntok ími Cesaréapo junne, sootí jíaka kaa ä jíapsiria nésauhueka. ²⁵ Të ínapo kaita huaka béttesi machik ä mëtebonakemta at téuhuak, éntok áapörík juka rey Augusto Césarta, Romapo yäutta, nokta áachä chupä iä béchïbone áman au ä bíttua báreka tahuala. ²⁶ Tëne kaita juka tua lütüriata áa bétana hua nésauhumentau ín jiojtemachik jípure. Kíalíkune enchim bíchäpo yéä tójja, të emou tühua, empo rey Agripa, enchi ä temaijnakë béchïbo jita ä yáalatukä bétana. Béttesi machik ä yáalatukäu enchi at téakne ín au jiojte machik jípunake, hua nésahuemtahui. ²⁷ Bueitukne kaa ä lütüriale perezota

áman bíttuaka éntok, kaa jünee huamta nénkako jita bétana ä nätuatukähui.

26

Jü Pablo rey Agripata jikkajäpo áu nok-riay

¹ Huanäi jü Agripa Pablotau ínel jiaahua:

—Licénsiatë jípure em emo nok-rianakë béchïbo.

Huanäi Pablo jikau mámtëka ínel áu nok-ria táytek:

² —Tüisine al-leiya em bíchäpo aneka, empo rey Agripa, ín ino nok-rianakë béchïbo, simeta huame judíom nee béj-reka nokäü bétana. ³ Chë júnene al-leiya, huaka simeta jume judíom boojoriau em jüneria béchïbo, éntok jita bénakut itom nau nok nássuähui. Kíalíkune em jíapsi yánti yécharika enchi nee nok jikkajä iaaka emou nooka.

Jü Pablo jáchin áu ä nükäü bétana nookay, kee jee Diostau bíchaa jíapsi kúakteka

⁴ 'Sime judíom jüneiya ilitchika naateka jáchin ín ino nükähui, áme násuk aneka áman ín buíaräpo éntok buere joära Jerusalémpo junne. ⁵ Bempo ket jüneiya, éntokim ára yéü ä buisse ínel eäteko, jübua yötuka naateka jume parisérom béu ín éaïhui, hua grupo itom religionpo chë júne Moiséjta nésahue páman au boojóriame. ⁶ Én éntokne imi yäurata bíchäpo yeu toij iäi ín boobíchä béchïbo, juka Diosta jume kókkolam jíabitetuanakëhui, jume itom yoiyöhuammeu ä nokákä bénasi. ⁷ Sime jume Israelta dóoce üusimmet yeu kat-ríam huaka nokta yáata chúpëu boobíchaihui, kíalíkum juka Diosta yöre, éntokim at tekípánoa taáhuarit tukáarit naabúrujti. Én éntok, empo rey Agripa, ket jíba júkai ín boobíchä béchïbo, jume judíom nee nätualä. ⁸ ¿Jatchu eme kaa ä súale jáku juka Diosta jume kókkolam jíiabitetuähui?

Jachin juka Pablota bannaataka jume Jesucristota súaleme ä guok jájjaseïhui

⁹ 'Ínapo bannaataka lútula huëpo tüisi ino ayúnake bénasi eiyai jume Jesús Nazaretpo jometa súaleme jíókot joaka. ¹⁰ Éntokne junëli am johuai jum Jerusalémpo. Jume tiöpöpo tékiakammeu nésahueme bétana útteata jípureka, ínapo juebénam Jesucristota súaleme cárceliu tójjak, éntok am súahuai júnene huame am súakame beu eiyai. ¹¹ Juebénasine jíóko cham johuai bem súalëu am toij iaaka. Íkäine johuai simat jume judíom nau yayajäpo. Tüisine kaa huéeläpo ámeu omtei, kia jum puéblompo sékána buíaräpo jokäpo júnene am guokjájasei.

Jü Pablo Diostau bíchaa ä jíapsi kúaktekä bétana júchi nookay

(Hch. 9:1-19; 22:6-16)

¹² 'Júnëline éaka jum pueblo Damascou bíchaa hueiyei, útteata jípureka éntok tékiata máktaka jume tiöpopo sacerdote tékiakammeu nésauhueme bétana. ¹³ Të jum böchi, empo rey, tua lútula kátekne machíriata téhueka bétana kom sikamta bitchak täata machiria béppa chë útteakamta, ino chíkola nee machíriakamta, éntok jume inomak kateme chíkola. ¹⁴ Huanäite síme buíapo huáttek. Ínapo éntok, senuk téhueka bétana inou nokamta jíkkajak tua ín nokpo, hebreo nokpo, ínel jáamta: "Empo Saulo, ¿jatchíake nee guokjájase? Empöisë kökosi emo johua, juka buesta sísiguok buahuita témmü bénasi." ¹⁵ Huanäine ínel jiaahua: "¿Jábesaë empo, Señor?" Jü Señor éntok, ínel júchi inou jiaahua: "Ínapone jü Jesús, jü em guokjájjasëhui. ¹⁶ Të kátë jachin éaka kikte, bueitukne ín nésauhui em jonákë béchïbo emou ino yeu machíriak, éntok juka én em bíchakäu bétana em noknákë béchïbo, éntok chúkula em nee bínnake bétana. ¹⁷ Énne huame kaa judíommeu enchi bittuanake. Huámëi mampo, éntok judíom mámpone enchi áma yorétuanake. ¹⁸ Ámeune enchi bíttuanak juka ín lütüría enchi am majtíanakë béchïbo, kaa jíba kaa ä täyaka bem jíapsinakë béchïbo. Huanärim kaa éntok Satanásta útteara bétuk emo jípunake, ál-lam Diosta éä páman kannake. Júnëlim nee súaleka hua bem juëna yáarikut jíókoritunake éntok jume Diosta bíchäpo tüisi tahualame násuk annake."

Jü Pablo juka Jesústa téhueka bétana au nokákäu au chúpaktíaka nookay

¹⁹ 'Kíalíkune juka Jesústa téhueka bétana inou nokákäu chúppak, empo rey Agripa. ²⁰ Jume Damascopo anémmeune báchá noókak juka tü nokta Jesucristota bétana huemta, Diostau bíchaa emo an jíapsi kúakti sáhueka tühuata joaka jünakiachinakë béchïbo bem jíapsi kúaktilatukä bétana. Chúkulane éntok, jume Jerusalémpo anemmeu ä noókak éntok síme Judea buíaräpo anémmehui, álë bénasi huame kaa judíommeu junne. ²¹ Juári béchïbo jume judíom jum tiöpopo nee buíssek nee mëbáreka. ²² Të Diosta nee aniä béchïbo jíbane at tekípánoa óusi éaka én tajti, juka tü nokta simemmeu nokaka, rikommeu éntok kia polóobemmeu junne. Káitane entok ámeu nooka huaka jume profétam éntok Moiséjta nokákäu jíbba, jü ayúnakemta bétana. ²³ Bueituk bempo juka Crístota jíókot máchirata bínnake

tíiyai, éntok mukuka jume kókkolam násuk báchá jíabitenake tíiyai, éntok juka Diosta lútüria judíommeu ä noknákë tíiyay, éntok kaa judíommeu junne.

Jü Pablo juka rey Agrípata Jesucristota súaltua báreka nookay

²⁴ Júnëli juka Pablota au nok-riai, jü Fésto cháchayeka ínel jiaahua:

—¡Rokotuläe, Pablo! Huä buere jita em emo majtíä béchibë rokótulaë.

²⁵ —Kanne rokótula, empo Fésto tua yörihuame —tau jiaahua jü Pablo—, ál-la jü ín nokäu tua lútüria. ²⁶ Imi aane jü rey Agripa síme juka huentta tüisi jüneriame, kíalíkune kaachin éaka áa jíkkajäpo nooka. Lútüriapone áapörík simeta íkái jünériä tíiya, bueituk jü ín áa bétana nokäu kaa jak éhuil yáari. ²⁷ ¿Játchë juka profétam nokákäu súale, empo rey Agripa? Ínapo jüneiya em ä súalëhui.

²⁸ Huanäi jü rey Agripa ínel au jiaahua:

—Jamake kaa jaiki nokiai juka Jesucristota nee sualmáchile.

²⁹ Pablo éntok, ínel au jiaahua:

—Tua Dios ínel éenake, ilikki nokiai éntok kia bürukuaí junne, empo éntok jume huate én nee jíkkajame júne ino bénasi tahuánake, të kaa cadenamnea súmataka, ál-la Jesucristota súaleka.

³⁰ Juka Pablota junëli jíak, jü rey kíktek, éntok jü gobernador, éntok Berenice, éntok síme huame áma jokáíhuim.

³¹ Huanärim sékana bíchaa sájaka, nau ettéjhuaka ínel jiaahua:

—Í yoreme kaita béttesi machik ä mëtebonakemta yáala, kia ä peréesotebonakemta junne.

³² Huanäi jü Agripa Féstotau júchi ínel jiaahua:

—Átä búttiä eiyei íkái yoremta kaa áapörík juka Romapo chë nésauhuentta nokta at chupa íaayo.

27

Pablo jum Romau bíttuahuak

¹ Jum Italia buíarau bíttua báahuaka jü Pablo éntok huate peréesom jü capitán Júliö téamta mampo jóahuak, hua Augústota batallonpo jometa mampo. Ínapo Lucas, Pablótamakne siika.

² Huanäite jum barco Adramítena teäu jomepo nuk sákahuak, Asia buíarau bíchaa huátaktëpo. Aristarko éntok, ket itomak hueiyei, jü Tesalónicapo joome, hua pueblo Macedonia buíaräpo káttekäpo. ³ Yokóriapote jum puerto Sidonpo yájjak.

Huämi Julio tüisi ä al-lériaka ä bitchak juka Pablota, kia huame ä täyäu bēkatana júne náasä huéénakē béchibo ä licénciak ä aníanä béchibo. ⁴ Jum Sidonpo yeu sájakate juka isla Chíprē míkötana tösájjak, bueítuk jü jeka itom bēj-reka hueiyei. ⁵ Jum Cilicia buiärahui, éntok Panfilia buiära beute jü bahue naabúrujti yeu sájaka jum pueblo Mirä teäu yeu yájjak, Licia buíaräpo.

⁶ Huämi jü capitán senu barcota téuhuak Alejandríapo jometa Italia buíarau bíchaa huátaktemta ama itom jámu sauhue buoula itom huéria báreka. ⁷ Juebena táapote láuti jíba kateka, jíókot anpo jum puerto Gnídö beu yájjak. Ketune juka jekata itom bēj-reka huē béchibote puerto Salmón beu áman sájjak isla Cretä téamta kontiaka. ⁸ Júnēli juka jekata itom bēj-reka huei júnete jíba boojohuai bahué mayóamak lópola. Júnensute Buenos Puertos téhuakäu yájjak, jü pueblo Laséäu kaa mekka káttekähui.

⁹ Júnēlite bínhuatuk, éntok béja kaa türiakai bahuepo boojóo béchibo, jume buere jékam béchibo éntok béja sebe kíbakei. Huäri béchibo jü Pablo ¹⁰ ínel ámeu jiaahua:

—Eme oóhuim, ika boojóohuamtane kaa tüisi bitcha. Júkate barcota tärunake éntok huaka áma huériahuamta junne, éntok ítapo júnete jamak itom jíapsi tärunake.

¹¹ Tē jü capitán juka barcota huéiriamta chē nok súalei éntok juka ä átteakamta, jü Pablota béppa. ¹² Huákäi puertota kaa türiakäu jünériaka jum séberiaipo áma anbéchibo, síme jēla áma yeu sákahuak junne türianake tíyai, jamak júne Feniceu yáijnake ti éaka, hua puerto Cretapo kátekäpo, huämi juka séberiatata pasároa báreka. Huäri noresteu bíchaa pújbaka káttek éntok suresteu bícha.

Jum bahuepo buere jéjekakame

¹³ Huanärim sur bétana juka jekata kaa útteaka huē béchibo al-léaka emo boojóomáchilek. Yeute sájaka jü Creta bahué mayóat kattáitek. ¹⁴ Kia lautí jēla buere jeka Noréstē téame juka barcota útteaka béebaka, ¹⁵ ä huéria táytek. Atä bēj-reka kaakun kat máchika kíal ä tójjak; huanäi itom nuk siika. ¹⁶ Jü ili isla Claudä téamta huamte sájjak, jekata kaa útteaka huépámani. Huanäite jíókot anpo juka ili canoata itom huíksakäu itou huíkeka barcopo jikáchä teekak. ¹⁷ Béja jikáchä téksukam huite buerémnia juka barcota nate chíkola nau súmmak kaa näikim ä huénnakē béchibo. Huanärim jum sēeu Sírtē téäu emo kimumáchileka májhueka, jume velam búttiaka jekámak sájjak. ¹⁸ Yokóriapo jíba bénasi juka jekata útteaka huei, juka barcopo bem huériäu bahuéu kom

huötiatáitek. ¹⁹ Baij taáhuata huei éntok, ítapo am aníaka juka barco átteata áma huériihuamta báau kom huötiak. ²⁰ Yuun jaiki táapote táata kaa bitchak, kia chokim junne, éntok juka buere jekata itom bébä béchibote béja kaa yorem eiyai itom áma yorénake bétana.

²¹ Béja jaiki táapo kaa itom jibuä tíaka jü Pablo áme násuk kíkteka ínel jiaahua:

—Eme oóhuim, chë türi eiyei eme nee nok jikkajako. Katte jum Cretapo yeu sájakátek íkái jiókot máchiraata kaa bít eiyey, éntok huaka enchim huériäu jünem kaa tárü eiyei. ²² Të katem kom eiya, bueítuk ito násuk kaibu jábe muknake, tem juka barcota ál-la jíba tárúnake. ²³ Tukábiak jü Diosta ángel inou yépsak, áapörík bétana inou jaatáka, hua Dios nee sáhuemta bétana éntok hua ín áa béchibo tekípánoahui. ²⁴ Huäri Diosta ángel ínel inou jiaahua: “Kátë jachin eiya, Pablo, bueítukë Romapo chë nésauhemta bíchäpo yeu toijna, éntok emo béchibotuk jü Dios síme jume barcopo émomak kateme bem kókkó éäpo áma am yoretuanake.” ²⁵ Júnentuk, eme oóhuim, óusem eiya, bueítuk ínapo jü Dióstat eiya, éntokne jüneiya juka Diosta ángel nokakä páman ä lütüriatunakëhui. ²⁶ Të ál-late senu islau yeu biáktinake —ti ámeu jiaahua jü Pablo.

²⁷ Séjtul tukáapote, béja guoi semáanapo boojóolataka, jum bahué Adriatico ti téhuaakapo jü jeká naa itom núnübuai, huanäi tukáa násuk huei jume barcopo tekípánoame jünëak bahué mayoau itom yeu yáijböhui. ²⁸ Huanärim juka báta jáimu mekka kömiakäu jünéria báreka ä jünaktek. Huanäi treinta y seis métrotukai. Júchi huam jëla katékam júchi ä jünaktek. Huämi éntok, veintisiete metrota jípurey. ²⁹ Huanärim májhueka jü barcota jita tetau tajti máchileka, naiki anclam barco chobe bétana huéeme kom huötiaka jáptek. Huanärim májhueka noita júne machútua peiyai. ³⁰ Jume áma tekípánoame éntok, jum barcopo yeu kat báreka eiyai. Kíalikum juka ili canoata báau kom jímma báarei, jume anclam barco kóbapo kateme kom huötia báaremcha aneka. ³¹ Të jü Pablo juka capitanta téjhuak éntok jume ä sontaróahuam, ínel ámeu jiaka:

—Ímëi yorémem kaa jum barcopo tahuak, eme kaibu áma yorénake.

³² Huanäi jume sontarom jume huitérim ili canoata ámei huitetuatukäu chúktiaka báau kömä tátabek.

³³ Marikaróapo béja jü Pablo símem téjhuak am jibuä sáhueka. Ínel jíaka:

—Béja guoi semáana huéiye eme kaa al-léaka kócheka, éntok kaa enchim jíapsilápo jibuáka. ³⁴ Nóitem jibuá. Útteatem nüye kaa kókko bárëteko. Óusem éiya. Jüneäem kaibu jábe ími báapo muknake.

³⁵ Júnëli jiausuka jü Pablo huépul páanim nüka Diostau nokak ä baisáuhueka simem bíchápo, éntok am rébektiaa am buátáitek. ³⁶ Huanäi síme óusi ëaka ket jibuátáitek. ³⁷ Síme ítapo jume barcopo nau katéihui guoi ciento setenta y séistukai. ³⁸ Chúkula bem jóboäpo núkisi jibuáka, jume tiríjkomim bahuéu kom huótiak barcota kaa béttesi huéenakë béchïbo.

Jü barco jum bahuépo kom kibakek

³⁹ Yeu matchuk jume barcopo tekípánoame juka buíata bitchak, kaa ä täyaka jachin ä téhuaakähui. Tem juka bahué komiata see päriata jípuremta bitchak. Huanärim áman bíchaa kat báreka taahuak, barcota ára áman emo rúktia máchileka. ⁴⁰ Jume huiterimim chúktiak jume ánclam ámey chäkaihuim, huanärim jume anclam báapo tö sájjak. Jume barco timónimim yarajtiak ámey ä kúakúaktiahuähui, éntok jume velam bat huéeme jikau huíkkek. Huanäi jü barco bahué komiata mayoau bíchaa huée táytek. ⁴¹ Të jum báata au nánkëu bíchaa siká, huämi jü barco kobba sëepo tútteka béja kara huéeka taáhuakk. Jume máarem éntok, juka barco chóbeta chíbela jámtiak. ⁴² Huanäi jume sontarom jume peréesom suabábarek kaa yéu am bajúm iaaka, am tennimáchileka. ⁴³ Të jü capitán juka Pablota ä jínëubárë béchïbo kaa licénciata nénkak, ál-la am téjhuak jume ára bajúmeme noita báau emo huótiaka mayoau emo am jínëutuanake tíaka, ⁴⁴ jume huátem éntok, tablámmet yeu bajúm sauhue éntok barco kuta kóttilammechi. Júnëlite síme yeu bajúmeka áma yoórek.

28

Jü Pablo jum isla Maltä teäpo yeu yepsaka áma aaney

¹ Béja síme áma yorésuka, jünëeak juka íslata Malta ti téhuaakähui. ² Huame áma joomem al-léaka itom mabétak. Sejchúktim bueürum itom náariak sébë tíaka éntok yúkë tíaka. Huanärim simem itom tájimmeu rukti sauhue itom sukäu iaaka. ³ Huanäi juka Pablota kuta huakíam nüka taijpo ä tóttöai, jü bakot tüisi jóguokame tatájaka áma yeu huánteka mampo ä këka at chäka taahuak. ⁴ Jume áma joome éntok, juka bakotta Pablótat mampo chäkamta bíchaka ínel nau jiaahua:

—Ī yoreme jĭba tua yore súaaleero. Bahuepo kaa muukuk, tē jū Dios ä yáari béchĭbo kaa ä jíapsĭ ĩaa.

⁵ Tē jū Pablo táijpo au tátakeka juka bakotta áma kom tátabek éntok kaachin aika. ⁶ Síme at suhuai ä mam baijmáchileka. Tem binhua at suaka, kaachin ä ayúi, tábuiasi eetáitek. Jukam Pablota dios tíiyai.

⁷ Huämi kaa mekka senu yoremta buíam tókai, Públiö téamta buíyam. Áapo huämi islapo nésauhuei. Huäri tua al-léaka itom mabétak, éntok tüisi itom aníak baij táapo. ⁸ Júnaksu éntok, jū Públiota átchay taijhuécheka bökai éntok kökoa disentériä téamtai kökoreka. Huanäi jū Pablo áman ä bíchiseka siika. Ä bíchaka, Diostau buanaka choápo áa béppa ä mámték türiak. ⁹ Íkai jüneriaka jume huate génte kökoreme islapo jóakame au yaij táitek; huanärim türiak. ¹⁰ Huanärim tüisi itom yöreka itom bitchai. Chúkula júchi itom saka báareyim símeta huaka böot béchĭbo itom huátianakeu itom miikak.

Jū Pablo jum buere joära Romau nüpahuaak

¹¹ Béja baij metpo jum islapo anékate báau huáttek senu barco áma séberiatá pasároakäpo. Áapo Alejandro jométukai, jume diósim Cástor éntok Póluxta titéhuaakame señaalim huériai. ¹² Jum puerto Siracúsä ti téhuakapote yeu yájjak. Huämite baij táapo aanek. ¹³ Huämi éntokte boula sájjak jĭba jū bahué mayóamak lópola jum pueblo Reegiö ti téhuakäu tajti. Yokóriapote béja sur bétana jekríahuak, júchi machukte béja jū pueblo Puteóli ti téhuakapo yeu yájjak. ¹⁴ Huämite huate hermáanom téhuak. Huámēi itom áma tahuá sauhuei senu semáanapo. Chúkula bėjate Romáu bíchaa sájjak. ¹⁵ Jume hermaanom Romapo aneme béja nokta mabet-latukay, itom áman katē bétana. Kíalikum itom nankíríka sájaka jum pueblo Foro Aapiö teäpo ito bea aaney, huate éntok, jum Baij Tabérnam teäpo. Jū Pablo am téaka tüisi Diosta baisáuhueka taahuak éntok óusi äak. ¹⁶ Jum Romáu yáijhuak jū capitán jume peréesom jū sontaró yäutta mampo jóiyak. Tē juka Pablota sékána tójjak áapolaik áma annákē béchĭbo, huépul sontarota ä suáyatuaka.

Jū Pablo jum Romapo judíommeu nookay

¹⁷ Baij taáhuareka áma yebĭj-lataka jū Pablo jume judíom Romapo chē yórihuame nau núnutebok. Nau am yájjak, ínel ámeu jiaahua:

—Eme ínomak huéerim, ínapo kaita jume judíom bėj-reka yáalataka, éntok kia bannaataka itom yöiyöhuam

boojóriäu bėj-reka junne, jíbane jum Jerusalémpo peréesotehuaka romáanom mampo yéchahuak. ¹⁸ Huanäi jume romáanom inot nátemajeka nee búttia báarei, bueitukim kaita lútüriata inot téhuak nokta béttesi inot bem chúpaka ín mētunakēhui. ¹⁹ Tē jume Israelitam katim báreka taahuak. Kíalikune juka Romapo chē nésauhuenta nokta inot chupa iaka nookak, kiá kaita béchibo ín naciön nátuamáchik junne. ²⁰ Júnel béchibone enchim núnutebok enchim bit báreka éntok enchimneu nok báreka; bueituk itapo jume Israelitam boobíchäu béchibone imi cadenamnea súmataka jípuhua.

²¹ Huanärim ínel au jiaahua:

—Ítapo kaita jiösiata Judea bétana huemta mabet-la emo bétana nokamta, éntok kaabe jume judíom itomak huéerim huannäbo äbo yáij-lame kaita juénak emo bétana nooka. ²² Enchite nok jíkkaij peiya jachin em éäu jünéria báreka, bueitukte jüneiya símekut i bemela yore majtíahuamta bėj-reka nokhuähui.

²³ Ä nok jíkkaij bárekam taáhuata ä yéchariak. Taáhuata yúmak, juebena génte áma nau yájjak jum Pablota anéipo. Huanäi kethuéi naateka kúptēu tajti ámeu noókak jachin juka Diosta im buíapo nésaunakēhui. Moiséjta ley bétana ámeu noókak, éntok jume profétam jiojtekäu bétana, Jesústa jü Crístotukähui, jü Diosta yeu púari, am súal iaka, éntok im buíapo ä nésaunake bétana. ²⁴ Huate juka Pablota nokákäumak al-léaka taahuak, huate éntok, kaa ä súalei. ²⁵ Júnelim kaa nánancha bem éä béchibo sáka táitek. Huanäi jü Pablo ínel ámeu jiaahua:

—Ammáli jiaahua jü Espíritu Santo juka profeta Isaíaista ínel jiáutuaka jume itom yóiyöhuammehui:

²⁶ Ámanë sika i gentetau ínel jiaahua:

Jíbem ä jikkaijnake jiöbe eme, tē kaa at jünéaka; akém ä binnake jiöbe, tem kaa ä súalnake.

²⁷ Bueituk bempo kaa at jünee báreka eiya.

Emom naka páttiak kaita jíkkaij báreka, éntokim kúpek kaita bit báreka, kaa am jíapsi kúakteka ín am jínēunakē béchibo, tiahua jü Espíritu Santo.

²⁸ Jüntukem jünéaka taáhua eme, én naateka pujbau bíchaa juka yore jínēihuamta Diosta bétana huemta jume kaa judíom béchibotunakēhui. Huámēi ál-la al-léaka ä mabénnake.

²⁹ Juka Pablota ínel jíak, jume judíom sájjak juebénak nau noksákaka íari bétana.

³⁰ Jü Pablo jum kári ä reu jínulapo guoy huásuktiapo aane. Huämi síme jume ä bit báreka áu yayájame al-leaka

mabetay. ³¹ Sime licenciata jípurey, juka Diosta ím buíapo nésaunake bétana kaabe ä táktiriay.

Jü Carta San Pablota Jiojtekähui Jume Romanommehui

Pablota ámeu teboterim

¹ Ínapo Pablo, Jesucristota nésahui joame, apóstoltu iaahuaka núnuri. Jü tü nooki Diosta evangelio ín noknaké béchibone yeu púari.

² Dios ínel ä yáa rókaka nok-latukay, jauhuey naateka jume ä profetam huämi, juka huépülsi huëpo Diosta bétana ä jiojtekä pámani, ³ ä Üusihua bétana, itom Señor Jesucristo, rey Davidtat yeu simlame. ⁴ Huanäi Dios ä täyatebok; junëli tua Diosta ä Üusitukähui, úttiärata jípureka, Espíritupo huépülsi huëpo áu ä nükä béchibo, entok kókkolam násuk ä jíabitekä béchibo. ⁵ Jesucristota huámtä mabet-la juka kaa náksi tühuaata apóstolimtu sáyhuakä. Huanäite béja íkái síme ániapo anemmeu noknake, ä nésahui súaleka am yáanaké béchibo, ä téhuam jíba yöreka. ⁶ Huámë násuku eme két áma näikiari, Jesucristota áttiamtu iaahuaka.

⁷ Síme eme jume buere joära Romapo aneme, Diosta nákëhuim, Diosta nésahui huépulta bënasi jíba joaka núnurim, jíapsi béchibo yeu púarim: Diosta kaa náksi tühua entok yánti jíapsihuame enchim béchibotunake, Dios itom Áchay bétana huéeme entok jü Señor Jesucristota bétana.

Pablota Romau nóiti péähui

⁸ Kaita bát jee enchimmeu nokaka juka ín Diostane baisau báare, Jesucristota huám ámani enchim bétana nokhuamta. Béja símekut jíkkaij-ri, juka jáchin tüisi Diosta enchim súalëhui. ⁹ Dios Áapo jüneiya, chíkti ín jíapsimak áa béchibo ín tekipanoähui, jü noki ä Üusi bétana huémta chíbejtiaaka, entok Áapo két jüneiya, kaa chúkteka enchim béchibo oraciompo Diostau ín nokähui, Áaporikúu bícha. ¹⁰ Áune ä nétane, áapo ínel éäteko nee ä máknake, ín áman huéenaké béchibo, entokne al-leaka áman yebijnake jum enchim anëhui. ¹¹ Bueitukne tüisi enchim bít péiya, juka Diosta bétana ín mák-ri enchimmet ä chíbejtia báreka, juka enchim mabet-läu chë júne tútti enchim át jíapsinaké béchibo. ¹² Júnëlituk jü jáchin juka Diosta enchim súalëhui

huépülsi náu tahuanake, enchim béchïbo júne türinake entok ínapo júne al-leaka tahuanake, juka Diosta enchimmet yáakäu bíchaka.

13 Íkái éntokem két jüneriapo yúmala, hermaanom, búrusine áman enchimneu huée báreka eiyay, enchim násuk tekipanua báreka enchim ä bit íaaka, jáchin machisi juka Diosta ínomak anëhui, jume kaa judíom násuku júne két ánëli. Të én tájti obiachisi ínobia chätula, enchimneu ín huéenakëhui. 14 Jume griegommehui entok kaa griegommehui, jume tüisi jita täyammehui entok jume kaa jïösia täyammehui, úttia ín ámeu noknakëhui, juka Diosta nooki. 15 Júnëlem jüneiya, ínapo ál-lane béja läuti jëla áman ä noknake, juka bemela nokta Diosta bétana huémta enchimneu kétchi, Romapo joakammehui.

Jü evangeliota úttia

16 Bueituk íri noki bemela Diosta bétana huémtayi kanne áy tiihue, bueituk íri Diosta úttiära, simeta béppa. Jábetaka junne ä súaleme áy jínëutunake, jume judíom bátchu, chúkula éntok jume griegom kétchi. 17 Íri noki Diosta bétana bemelasi huéeme itom ä téjhua, jáchin Diosta bíchäpo kaita kulpaka itom tatahuähui: tua bát huëpo ä súalhuä pámani, entok júchi ä súalhuäpo huämi, juka jïojterita jïäpo Bénasi: "Të jü lütüriata joaka jíäpsame Diosta nokibet ä ea béchïbo jíäpsita jípunake."

Yoremta kaa tü jíäpsekähui

18 Dios téhueka bétana ä ómtira bíttebo, jume sime Diosta béj-reka jíäpsammehui, bueituk jume yoremem kaa türik huéetuaka, jukam lütüriata kaa boojotua, juka kaa túramak náu ä kütiaka. 19 Bempom huitti jüneiya, juka Diosta lütüria ják áman huëhui. Dios machisi ámeu áu yeu buíj-la. 20 Bueituk kálajkosi bíttu jïöbe, sime jita kara bíttume ímí ayukame Diosta áttiari: jü jíba béchïbo Diosta úttiära, entok jü Dios tua ájária jíba béchïbo jíäpsame. Kálajkosi maachi, jü Diosta jáchinakähui, ániata ä yáakäpo huämi. Huári béchïbo, "katte Diosta bitcha", ti jünem kara jiaahua. 21 Júnëli Diosta tatäyalataka jünem, katim ä yöreka ä úttilek, ä Diostukä pámani, entokim kaa ä baisauhuek junne. Jü ili bem jita täyämakim emo buérialek; jü bem jíäpsihua entok bem éäü jíba jo báarey. Huári béchïbo bem éeri kaa machiriata jípureka taahuak. 22 Tüisi emo jita täyaleka, junëli éakasum kaa susuaka taahuak, 23 entokim juka Diosta lóoria kaa yuyujtumta kara bíttumta bem kóbapo yeu ä huíkeka ä yáuhuak, entokim ímí buíapo jometa Bénasä yáuhuak. Huanärim huikitta

bénasä yáalataka ä Dios tíya, náikim guókekamta entok bakotta bénasi junne kétchi.

²⁴ Huäri béchïbo jü Dios chïcha máchiriau bíchaa am sákatuak, tiusi máchiraata bem yáa bárëu bícha; bem takahuam júne kaa yöreka jájanam juénasi náu aayuk. ²⁵ Jü Diosta lütüria ára nókïchiata béchïbom ä nakuliak; jüri ámeu chúppuk, ímï buíapo yáarítâu bem tochokteka ä yöreka entok ä úttileka, juka sïmeta yáalata júne yöri máchika; jüri Dios béja jíba yúu huásu-huásuktiapo jíapsaka yörihua. Júnentunake.

²⁶ Huäri béchïbo Dios tiusi machikuu am tójjak. Bem jáamuchim júne két tábuiasi emo nü táytek; jáamuchimtaka júnem jáamuchimmak emo náyotek. ²⁷ Jume yoremem júne két ánëli, bem jáamuchim tójaka, áme bénasi oohuimmakim totó táytek, tiusi máchiraata náu joaka. Huäri béchïbo bem takahuapo jüri ámeu yeu chúppuk, sékana böot bem kuaktekä béchïbo.

²⁸ Bempo béja juka Diosta omot yéchaka, kaitam Diostamak júneria báreka taahuak. Huanäi jü Dios béja am kóba rókotek, kaa huéchiasi jita am yáanakë béchïbo am tójjak. ²⁹ Jü kaa lütüriay sïmekut tápunika, kaa emo jub-lataka kíal náu anhuameyi, kaa tíurayi, tómi péé mukiyi, kaa yore jiokolihuamtayi, áapolaytu báaremmiayi, yore súahuamtayi, náu nássuahuamtayi, ára nókïchiayi entok áu íaahuamtayi. ³⁰ Jábetachim kaa tüisi nooka, yorem júннаale; ilitchisi júnem kaa Diosta bétana nokhuamta jíkkaj báare; karam jotu; sïmeku bempo jíbatu báare; emom buérialé, kaa türik yáa báreka jíbam éiya; katim bem áchayim nok jíkkaja; ³¹ bem éápom jíba an báare; katim emo júnee johua; kaabetam nákke; námakakim jíapsek; kaabetam jiokolë. ³² Tüisim júneiya, Diosta jauhueeka juka bétte nokta ámet chúpanakëhui, juka kókkohuamta áme béchïbo náikiatukähui, sïme kaa türik joame béchïbo; júneltake júnem jíba ikärim sïmeta boojoria, entokim két ámemak al-leiya, íkai jita am joayo.

2

Diosta yäura lutüria yoremätat chúppe

¹ Huäri béchïbo empo kaitachë jáhuiteka emo yeu huíknake, empo yoreme jábetaka junne. Empo tábuik sútuay emo yuktituame, tábuikut nokta chúpaka, émpë két emo béj-reka ayunake; éntoke két áa bénasi aane. ² Íkäite júneria: Dios áapo lütüriata jípureme bétte nokta ámet chúpanake, jume kaa ál-la machisi íkai sïmeta joammechi.

³ Én éntok empo, íkai jita joame entok nokta huatemmet

chúpame entok áme bénasi aneme, ¡kaibë ä guójanianake, juka Diosta yáurau enchi yeu kéchanakëhui! ⁴ ¿Jachë kia kaitapo emo ä bittua juka Diosta úttesi yore ä jiokolëhui? Tebe tiempota enchi mákka, enchi jíapsi kuakti iaaka, kaa bamsipo enchi huéria enchi jiokoleka. ¿Jukarë empo kaa jüneria? ⁵ Të juka námakak em jíapsekä béchïbo, karë emo jíapsi kuaktia junne; emochë náchá yétcha, juka Diosta ómtira; huári béja emo béchïbo kaa türinake júnaköri, juka taahuarita yúmako, Diosta bétte nokta ímï ániata béppa chíbejtiahuako, entok ámani juka Diosta lutúria yeu machiako, júnakoy béja simem Diosta yáurau yeu am jábuhahuako. ⁶ Ámani béja síme hueuhuëpulaka núnuhuakä béjtuana, jita bénak bem yáakäu bétana. ⁷ Jíbapo béchïbo jíapsihumtam mabetnake, huame jíba túhuata joaka jíapsakame. Huamëi béja juka lóoriata jaria, entok Diosta bétana yórihuamta entok yü tútti jíapsihumta. ⁸ Të Diosta ómtira entok jü bétte noki ámeu ayunake, jume kaa báreka Diosta béj-reka jíapsammehui. Ímëri juka lútúriata kaa huáatiaka, kaa emo tóij báareme. ⁹ Jiokot anhuame entok kókosi éehuame áme béchïbotunake, síme jume yoremem kaa türik joammehui, jü judíota béchïbo bátchu, huanäi jü griego kaa judíota béchïbo kétchi. ¹⁰ Të lóoria entok yórisi machika entok yánti jíapsihuame ayunake, jume túhuata joame béchïbo, jü judíota béchïbo bátchu, huanäi entok jü griego kaa judíota béchïbo kétchi.

¹¹ Bueítuk jü Dios kaabeta chë áma nákke; simem nánancha éria. ¹² Bueítuk síme juka Moiséjta ley kaa jípureka jíöbeka kaa tüisi ayukame, junëlim kaita leyta jípureka jiokot noki bétteka ámet chúpatunake; entok síme juka Moiséjta ley mámpo jípureka kaa ä jíá páman ayukame, jüri leyta béchïbom kët jum Diosta yáurau yeu tóijna. Huanäi noki béttesi ámet chúpatunake. ¹³ Bueítuk katim tü yóremem juka Moiséjta ley bem jikkajakä béchïbo, ál-lam juka Moiséjta ley jíá páman bem anë béchïbo; jümëi júnen tü yóremem, Diosta bíchápo. ¹⁴ Maasu ëni jume kaa judíom, katim ä täya, juka Moiséjta ley. Júnentaka junne, bem jíapsipom ä jípure, juka leyta bempom ä leyek. Íari béchïbo, juka leyta kaa täyaka junne, bempo béchïbom ä jípure, juka leyta. ¹⁵ Jüri ley béja machisi ámet aayuk, bem jíapsimmet jiojtetaka. Huári ínel bem jíapsipo ámeu nooka, jáchin juka leyta jíá páman bem ayunakëhui; entok juka túhuata bem am jonakëhui am téjhua, ¹⁶ taahuata yúmako, juka Diosta ä yáurau am núnuko, Jesucristota huám áman juka yoremat éhuil

ayukamta yeu buíjhuayo. Īri bemela noki ín nokähui, Jesucristota bétana huéeme, áu chúpánake ín jíakä Bénasi.

Jume judíom entok jü Moiséjta ley

¹⁷ Ēn éntoko empo em judíotukä pámani, jü leytat jibē chāka, kaitat obisi éaka, huanāi éntoke Diostat emo úttile. ¹⁸ Éntoke tüisi ä jüneria, juka Diosta jak áman ä huáatiähui; leypo ayukamta éntoke tüisi ä majtiari; juka áma türik jíbe áma yeu púhua. ¹⁹ Yantelake kaitat jáchin éaka jume liliptimieu bát emo kéchéalataka emo júne am huiksimē tíiya; jume kaa machiku anemehuē emo machiriä tíiya; ²⁰ emoē am majtiä tíiya, jume kaita täyame, jáchin emo am ujünakēhui, jume ili usimmehuē maejtro; simeta juka lütüriata leypo ayukamtē emo ä täya tíiya, jáchin ä órekähui. ²¹ Huanāi empo júkai joame, tattäbuim majtíame, ¿jatchiakasē empo kaa emo majtia? Empo chē ínel jinabakka: kaabetē ékbua nésahue; ¡empo éntok ékbua! ²² Empo chē ínel jiaahua: jubekame ö kunakame kaabe täbuimak entok jíapsinake. ¡Empo éntok em jubi täbuimak bätattähua! Empo chē jume huate Diosim kaa emo súalē tíiya, kaabeta éntoke juka itom Dios béppa yörisi machi tíiya; ¿jatchiakasē jüntuk tiöpopo ayukamta ékbua? ²³ Empo leytat emo buérialame; ¡én éntoke juka leyta kóttiaka kaa ä jíä páman aneka, Diosta junneriatebo! ²⁴ Huäri béchibo ínel jiojteri: “Jume kaa judíom Diosta béj-reka nonoka, enchim junéli anē béchibo.”

²⁵ Türi judíotaka circuncisiónta jípureme, juka leyta nesahui joame; tē juka leyta nesahui kaa joame; jü judíotaka circuncisión kaitapo Bénasi tahuanake. ²⁶ Júmü huám huéiye, jü kaa áu circuncidarotalataka juka leyta nesahui joame, juka áu circuncidarotalamta Bénasi tahuanake. ²⁷ Tē hua takaapo kaa áu circuncidarotalataka juka leyta nesahui joame, áapo enchi sítuay yuktianake, bueítuk empo circuncidarotalataka juka leyta éä páman kaa aane. ²⁸ Kaa tua judíopo näikiaripo yúmala, hua ä takaahuapo béppa jita át yáariari; júnentaka junne, kaa circuncisión jü jita takat yári. ²⁹ Huä tua lütüriapo judío hua ä jíápsipo ä huéria, juka judíotuhumta; entok jü circuncisión chē nésahueme jü jíápsipo aayuk, kaa kía leetrata jíä pámani, ál-la Espírituta ä yáakä pámani. Kaa jábe yoreme ími buíapo jometaka ä yosire, tē áapo jü Dios ä úttilnake.

3

¹ ¿Jítasu jüntuk áma téunake, seenu, ä judíotukä béchibo? Jume circuncisiónta yáariarim, ¿jita túhuatasum

áma binnake? ² Túisi juebenak tühuata; jáchin huéy junne yölatakam kaate, jume judíom. Maasu éni tua lútüriapo, bempörim bétana huéiye, jü Diosta nooki. ³ Jü kaa bem Diosta súalekä béchibo, ¿jachu kaitapo ä tahuarianake jáni, juka Diosta itomak türiakähui? ⁴ ¡Ee! ¡Kaibu ínel huéenake! Ál-la Dios juka lútüriata hué páman jíba annake, jume yoremem ára nókíchika jiápsay junne. Huári béchibo ínel jïojteri:

Em nokähui jáchin huéy júne jíba lutüriataka yeu huéenake;

jábeta enchi nátuay junne, jíbe yölataka tatahua.

⁵ Jü itom kaa tüisi anëu Diosta lútüria jikau chatchátek, ¿jáchisute jüntuk jiaunake? ¿Jachu Dios kaa tüisi ane jáni, itom yäura bíttuaka? (Kíane yoremta bénasi nooka.) ⁶ ¡Kaa jünentunake! Täbuiasä huéenakeyo, ¿jáchisu jüntuk am yäura bíttebonake, jume ániat jiápsame?

⁷ Të jü ín ára nókichiay Diosta lútüria símek béppa jikau ä huéenakey, ¿jatchiaka jüntuk ín kaa tühua béchibo bétte noki ínot chúppe? ⁸ Ä junëlitunakey, kaa tühuatate yáanake, tühuata itou yebijnakë béchibo. Inëlim jiaahua, jume nee nátuaka nokame, ínëlitukne täbuiasi huatem majtia. Ímëri nee nátuame bétte noki ámet chúpise.

Kaabe tü yóreme ímí ániapo

⁹ Huanäisu, ¿ëni? Ítapo jume judíom, ¿jachute bempörim béppa chë júne tühuata jajamla? Eë; kaa junëli huéiye. Béjate huitti ä nok-la, jume judíom entok jume kaa judíom símetakam ímí buíapo juka kaa türík ayukamta úttiära bétuk huáttila. ¹⁰ Bueítuk ínel jïojteri:

Kaabe, kía huépülaika junne, kaa lútula jiápsa;

¹¹ kaabe tua juka jünee huamta kaa jípure.

Kaabe kía ä éäpo juka Diosta jariu báare.

¹² Símetaka juka böota öbiala;

huépülaik bénasim kaita béchibo tuttúrikam tahuala;

kaabe juka tühuata jo báare;

kía huépülaka júne kaabe ják aane.

¹³ Jü bem kutänauhua hua ánima mäari guójoria étaporita benna;

bem níniyim ára nókichiata nooka.

Bem tempo huáíjhua éntokim juka áyakam jóuhuota érialataka ä jípure;

¹⁴ jü bem teni jü noki béttesi jiamtay tápuni entok chibusi machikoayi.

¹⁵ Jume bem guókim júne bamseka téttene, yoremta ójbo guótiaboka;

16 jü bem kökosi ayunakëhui entok bem sirokxi tahuanakëhui, jum böot ámebia aayuk.

17 Jauhuey jünem kaa juka yánti jiápsihumta täyak, jum bem böochi.

18 Katim Diosta májhue, jauhuey junne.

19 Tëte tüisi jüneiya, sime jü leyta nokähui, jume leyta bétuk jiápsammeu nooka, simem nok páttia báreka.

Huanäi sime ánia Diosta bétte noki bétuk kóm huáttinake.

20 Júnëli kaabe áu tü yóreme tíanake, Diosta bíchäpo, kía juka leyta já páman aneka. Bueituk juka leyta béchibote jüneiya, jita inel kaa türiakähui, Diosta bíchäpo.

Diostatte eaka jínëutunakete

21 Të ëni, Dios itou yeu ä buj-la, juka Moiséjta ley kaa áma näikiaka, jáchin juka yoremta tü yóremtaka ä tahuanakëhui. Jü Moiséjta ley entok jume profetam júne ä nok-la, junëli ä huéenake tíaka: 22 jume Jesucristota súsualekame tü yóremtakam tatahua, Diosta bíchäpo.

Ínëli kaabe áma yeu púari. 23 Kaa tühuata simem yáakä béchibo, simetakam yeutana päkun tahuala, Diosta lóoriapo. 24 Kaitate béjtuaka tü yórempo näikiahuak, Cristo Jesússta huämi, kaa tühuata yáalataka junne. 25 Dios, Cristo Jesússta áma yeu púhuak, ä ójbo ä guötianakë

béchibo entok junëli itom jiokorek. Én éntokte Diosta súaleka juka yore jiokorihumtate jajamnake. Dios ínëli itom ä bittebo báarey juka tü yórempo itom näikiahuäu

juka kaa türik bannaataka itom yáakäu át itom jiokori báreka. 26 Ímëchi taahuarimmet itou yä machiria báare, juka tü yórempo itom näikiähuähui. Júnëli Áapo lútula

entok lütüriata áttiak; ínëli jume Cristota súaleme tü yórempo am näikia.

27 Én éntok jü yoreme, ¿jitaysu jüntuk áu buérialinake, Diostau bíchaa? ¡Kaitapo taahua! ¿Jíta béchibo? Kaibu juka Moiséjta ley nesahui itom yáakä béchibo, jauhuey junne, ál-la itom Diosta súsualekä béchibo. 28 Ímí chúppe:

Jü yoreme Diostat éaka tü yórempo ä näikiahua, të kaa juka ley nésauta ä yáakä béchibo.

29 ¿Jachu Dios jume judíommeu jiba Dios? ¿Jachu kaa jume kaa judíom két ä Diosek? Lútulay, jume kaa judíom két ä Diosek. 30 Bueituk Dios huépülay jibba. Entok Áapo jume ä súaleme tü yórempo am näikia, jume circuncisiónta jípureme entok jume kaa ä jípureme. 31 ¿Huanäi itom

á súalë béchibote juka leyta kaitapo johua? ¡Ëe! Al-la Cristota itom súsualekä béchibote juka leyta chë jünete yúmalisi ä chuppa.

31 ¿Huanäi itom á súalë béchibote juka leyta kaitapo johua? ¡Ëe! Al-la Cristota itom súsualekä béchibote juka leyta chë jünete yúmalisi ä chuppa.

31 ¿Huanäi itom á súalë béchibote juka leyta kaitapo johua? ¡Ëe! Al-la Cristota itom súsualekä béchibote juka leyta chë jünete yúmalisi ä chuppa.

31 ¿Huanäi itom á súalë béchibote juka leyta kaitapo johua? ¡Ëe! Al-la Cristota itom súsualekä béchibote juka leyta chë jünete yúmalisi ä chuppa.

31 ¿Huanäi itom á súalë béchibote juka leyta kaitapo johua? ¡Ëe! Al-la Cristota itom súsualekä béchibote juka leyta chë jünete yúmalisi ä chuppa.

31 ¿Huanäi itom á súalë béchibote juka leyta kaitapo johua? ¡Ëe! Al-la Cristota itom súsualekä béchibote juka leyta chë jünete yúmalisi ä chuppa.

31 ¿Huanäi itom á súalë béchibote juka leyta kaitapo johua? ¡Ëe! Al-la Cristota itom súsualekä béchibote juka leyta chë jünete yúmalisi ä chuppa.

4

Abrahamta ejemplo

¹ Huanäisu, ¿jítasu jájamek jáni, jü Abraham itom bannaataka kateme áchayhuari? ² ¿Jachu jü Abraham tü yóremetuk jáni, tühuata ä yáakä béchïbo? Júnëlituko jítay áu buériali mátkhi, të kaa Diosta bíchäpo. ³ Bueïtuk ínel jïojteri: “Abrahamta, ä súalekä béchïbo, Dios ä tutüreka ä bitchak.” ⁴ Én éntok jü tekipanuakame kaa mikpo nanäikiahua, të ál-la ä huikiriahuäpo sisime, jü tékkil. ⁵ Të juka kaa tekipanuakamta, kía ä súsualekamta türipo ä tatahuaria. Júnëli Áapo Dios tü yórempo ä näikia, juka yoremta kaa türik yáakamta junne. ⁶ Jü rey David két ä ettejoa, jáchin juka yoremta juka yúmalasi al-leehuamta jájamnakëhui. Júkai béja jü Dios lütüriata ä yáakä bénasi ä mabeta, kaita tékilta jita ä yáatuakari. ⁷ David ínel jiaahuak:

¡Yúmalasim al-leehuamta jípunake, huame bem kaa türi yáarim tuchariahuakame, entok bem kaa tühua yáarim lomti páttiriahuakame!

⁸ ¡Yúmalasi al-leehuamta jípure hua yoreme, jume ä kaa türi yáarim jü Señor kaitasi am tatahuariako!

⁹ ¿Jachu iri junëli huéeme, jü yúmalasi al-leehuamta jípuhuame jume emo circuncisiónta mák-lame béchïbo jïbba, ö jume kaa emo circuncisiónta yáarialame béchïbo kétchi? Bueïtuk ínel jiaula, juka Abrahamta ä súsualekähui, jü Dios tüisi ä tahuariak kía junëli ä ayukä béchïbo. ¹⁰ Të, ¿jauhueysu junëli ä näikiriahuak? ¿Jachu circuncisiónpo anakari, ö ketune kee circuncisiónta mákhuakari? Kee ä mákhuaka jü Dios tü yórempo ä näikiriak. ¹¹ Chúkula béja Abraham circuncisiónta yáariahuak, señalta bénasi. Júkai séñakay, juka Diosta tü yórempo näikiataka ä mabetak, ä súsualekä béchïbo, ketune kee circuncisiónta mákhuakari. Júnëli béja síme ä áchayeka tahuanake, jume Diosta súaleme. Ánëli Dios ímëi tü yóremempo am näikia, kaa circuncisiónta jípureka junne. ¹² Entok jume circuncisiónta jípureme ä áchayek, juka Abrahamta, circuncisiónta jípureka junne. Jíbam áapörík Diosta súalhuamta boojoria, hua jauhuey bát kateme kee circuncisiónta mabetakame bénasi.

Dios jíba ä yáanake, juka ä yáa rókähui

¹³ Bueïtuk Dios Abrahamtamak ä yétchak, juka nokta, entok jume ä úusimmaki. Síme ániata am mák rókaka nookak. Të í noki kaa leypo chúppe, ál-la tü yóremtaka Diosta súalhuäpo huämi. ¹⁴ Jume leypo aneme ä jípureyo,

juka ániata herenciapo, jü Diosta súalhuame kaitapo tatahua, entok jü Diosta yore mák rókähui junne, kaitapo tahuanake. ¹⁵ Bueituk jü ley ómtirata huéria, juka kaa tüisi anemta béchibo; të juka kaita leyta ayukäpo, kaibu leyta béj-reka jiapsinake.

¹⁶ Huäri béchibo, Diosta sualhuä páman huéiye, mikpo itom ä mabetnakë béchibo. Júnëli jü Diosta yore mák rókakähui kutti óreka tahuanake, sime jume chükula kateme béchibo. Jü Diosta itom mák rókaka nok-lähui kaa kía jum leypo aneme béchibo jibba, bueituk jume Diosta súaleka át boobíchaihuime kétchi. Ímëi Diosta súsuale, Abrahamta Bénasi; huäri béchibo Abraham ítou áchaytaka taahuak, ¹⁷ juka jiojterita jiäpo Bénasi: "Juebena génte ániapo anemmeune áchayriapo enchi kéchala." İri inel jü Dios Abrahamta súsualekähui; jüri béja inel jume kókkolam júne jíabitetua, entok kaita jita ják órekamta júne áma ä ayuk tíanake, áma ä ayuka Bénasi.

¹⁸ Kaita jíttoata ayukäpo ä súsualek, jü Abraham. Huanäi ä súsualekä páman áu yeu chüppuk; junëli ayuka béja juebena génte ániapo anemmeune áchayhuaritaka taahuak, Diosta áu nokakä pámani: "Júnëlim ayuka béjam búrunake, jume em úusim." ¹⁹ Abraham tókti kaa kóm éaka, jíba Bénasi ä súsualek, abe cien huásukteka junne. Sara ä jubiahua junne béja kaa áasoay, bueituk béja jámyölatukay. ²⁰ Abraham juka Diosta ä mák rókakäbet jíba huijjütek; kaa ä tärük, juka Diostat ä jíapsekähui. Diosta jíba úttileka áapörík jíba lóoriata mákkak, ²¹ entok tüisi júneyay, Diosta juka simeta ä yáa rókäu ára áma yúmanakeihui. ²² Huäri béchibo Dios tü yórempo ä bitchak.

²³ Èn éntok kaa kía Abrahamta bétana nooka, i jiojteri; ²⁴ bueituk ito béchibo két inel jiojteri. Itom két jíba mabeta, jü Dios, itom ä súsualekä béchibo, juka Jesústa kókkolam násuk jíabitetuakamta, juka itom Señor, ²⁵ Áapo Jesús yoremem jujjuenam mámpo tóijhuak, itom kaa tühua yáarim béchibo. Huanäi mëhuakä jíabitek, itom tü yórempo tóij báreka.

5

Diostamak tülisi itom aneka jiapsähui entok tühuata ítou ä nüpähui

¹ Júnëli ítapo tü yórempo tahualataka, ito ä súalekä béchibo, Diostamakte béja yánti japseka tahuala, itom Señor Jesucristota huami. ² Entokte két jíba áapörík béchibo én ára áman kiimu, ä súsualekari jum Diosta

yore jínëuläpo. Júmüte béja al-leaka kaitat jáchin éaka aane. Júnelite ä jájamlä; entokte Diostat huitti eaka át boobíchaïhui, juka Diostamak itom jápsinakëhui ä lóoriapo. ³ Entok kaa iri jíbba, bueituk kaa türik ito bétana huéy itom kókosi éäpo kétchi. Jümü júnente két ito jábele, entokte al-leaka ä mabeta, juka ítou huémta. Júnëate jü kaa türi ítou huéeme kaa huánti anhuamta ítou nüpa. ⁴ Jü kaa huánti anhuame éntok, júmüte ito täyanake, jáchin machisi Diostamak itom kutti anëhui. Ito kutti jabuek jüneriasuk éntokte Diosta itom mák rókäü boobinnake. ⁵ Huanäite béja kaitat jáchin éaka, kaabeta tihuekari át boobinnake. Bueituk jü Diosta yore nákëhui béja sime itom jápsipo tapuni. Juka Espíritu Santota éntok két itom mák-la. Jüri béja juka Diosta itom nákëhui itot chíbejtiala.

⁶ Ítapo kara ito jinëuka tahuakay, tua tahuata yúmak Cristo ito béchïbo muukuk, jume kaa tüisi jápsame jujuënam béchïbo. ⁷ Kaibu bamseka senu yoreme täbui yoremta béchïbo áu mëtebo báanake. Jü tü yóremta béchïbo jamak kaibu áu mëtebo báanake; të senu yoremta úttesi tühuata jita buéresi ä huikiriätek, jamak áa béchïbo áu mëtebo báanake. ⁸ Të Dios ál-la tepa machisi itom ä bíttua, juka itom ä nákë bétana, bueituk ketune kaa tüisi itom yóremtuko, Cristo ito béchïbo muukuk. ⁹ Én éntok júchi Dios itom tü yóremtusuka, Cristota ojbo huami, chë júne itom jineünake, áapörík béchïbo, jü Diosta ómtiraa huéenakemta bétana. ¹⁰ Bueituk júnakoy ketune Diosta béj-reka itom aneyo, áute rúkteka áamak ito tütek, ä Üsuhua kúrusit mukukä béchïbo. Én éntokte béja áamak aneka kaitat jálojteka, áamakte jápsinake, jíbapo béchïbo. ¹¹ Entok kaa kía iri jíbba; Diostamakte két ito jábele, itom Señor Jesucristota béchïbo. Áapörík bétanate Diostamak ito türi tíaka al-leaka jápsa.

Adán entok jü Cristo

¹² Júnëli huéeyo, huépul yoremta huám ámani, jü kaa türira ímï ániapo kibakek. Huanäi jü kaa tühua yáarita sáu kibakek, jü kókkohuame. Júnëli ayuka béja jü kókkohuame sime yoremmet siika, sëmëm kaa türik am yáakä béchïbo. ¹³ Ketune kee jee leyta äbo yepsayo, jáybusu jü kaa tühua yáari ayukay, ímï ániapo. Të jum kaita leyta ayukäpo, kaabe át áu guómtia, juka kaa türik johuamtachi. ¹⁴ Jü Adámpo naateka entok Moiséjta taahuarimmeu tájti, jü kókkohuame ál-la béja jáybusu huéiyey, jume gëntëm béppa; jume kaa tühuata yáakammet junne. Jíba ánëli

huéiyey, eläposum kaa Diosta nésahui béj-rek, Adánta yáakä Bénasi. İri äbo yebijnakemta nätuay.

¹⁵ Të jü kaa tühua Adánta yáakähui kaa Diosta itom mikakäu béppa sikamta Bénasi óorek; bueituk jü huépülaik kaa tüisi ayukamta béchïbo juebénakam kókkok. Ēn éntok Dios tühuaata itom mik-la, kaita béjhuaata itou ä aahuakä, huépul yoremta huám ámani. Áapo Jesucristo chë júne buéresi uyjori entok chë juebenammet tühuaata nüpak. ¹⁶ Jü kaa tühua huépul yoremta yáakähui kaa Diosta itom mikakäu béppa sikamta Bénna. Bueituk Adán huépülsi nésauta béj-reka, juebenammeu juka kaa tühuaata nüpak; të jü tühua Diosta yore mákame juebenam tü yórempo näikia, bem kaa tüisi aneïpo junne. ¹⁷ Juka huépülaik juka Diosta nésahui kóttiakä béchïbo jü kókkohuame itom peresotaka jípurey. Ánëli chë úttiapom nésahueka bemelasi jíapsinake, huame kaita béjtuaka tü yórempo näikiahuakame, huépul yoremta huámi, áapörík Jesucristota.

¹⁸ Júnëli juka Adánta Diosta nésahui kaa yáakä béchïbo, Diosta bette nooki itot chúppuk, sïme yorememmechi; ánëli këtchi, juka Jesucristota huepülaik tüisi huéchiasi ayukä béchïbo, sïme ä susualekame lútula jíapsihuápote näikiahuak, entokte jïbapo béchïbo jíapsinake. ¹⁹ Bueituk juka huépul yoremta kaa Diosta nok jïkkajakä béchïbo, jume juebénaka kaa lútula jíapsihuäpo näikiaritaka taahuak. Ánëli këtchi, juka huépülaik Diosta nésahuekä páman ayukä béchïbo, jume juebénaka tü yórempo ayulataka tahuariana.

²⁰ Të jü ley nésahui ímï ániapo kibakek, juka yoremta kaa türi yáarim juebénasi búrusi am ayutua báreka. Të huanäi juka kaa tühuaata juebénasi ayuko, Dios chë úttesi yore nákeka taahuak. ²¹ Júnëli jü kaa tühua yári yoremmechetttütuk, am kókkok äaaka. Ánëli këtchi, jü tühua Diosta itom mikähui itot utteütuk, itom tü yóremtu äaaka, entok itom ä mikaka, juka jïbapo béchïbo jíapsihuamta, Jesucristota huám ámani, jü itom Señor.

6

Béjate kókkola, jum kaa türikun bícha

¹ Ēn éntok, ¿jáchisute jiaunake? ¿Jachute kaa tüisi jíapsinake jáni, juka Diosta tühuaata áu yeu machirianaké béchïbo? ² ¡Ēe! ¡Kaibu junëli huéenake! Ítapo béja kókkola jum kaa türikun bícha; ¿jáchisute júchi ára áma jíapsinake, jum kaa türík násuku? ³ ¿Jachem kaa

jüneiya, eme Cristo Jesústamak ruktilataka tahuala, áman béja batöhuaka? Júnelite áamak kókkolamtaka taahuak.
⁴ Batöhuakate kókkok; huanäite áapörimak mäataka taahuak. Én éntokte bemela jápsihumta jípureka ímí naa rejte, juka Cristota kókkolam násuk jábitekã bénasi, jü ä Átchay tüisi machisi úttiärammeyi.

⁵ Áamakte áu pitti ruktilataka kókkok, áapörik mukukäpo; alë bénasi jum kókkolam násuk ä jábitekápote áamak jotenake. ⁶ Íkãite két jüneria, jü bannaataka jáchin itom jápsaihui, jü yorem öra tíame, áapo Cristotamak kúrusit poponhuakã muukuk, jü kaa tühua itot aneihui kóm jimmaataka tahuanakë béchibo. Júneli béja jü kaa tühua kaibu júchi itot nésaunake. ⁷ Bueituk jü mukukame béja búttiakata tahuanake; jü kaa tühua kaibu júchi át nésaunake. ⁸ Ítapo Cristotamak kókkolamtuko, átte éiya, áamak jíba jápsi béchibo. ⁹ Cristo béja kókkolam násuk jábitesulataka, kaibu júchi muknake. Lútula huëpo, jü kókkohuame béja kaita áamak bít máchi. ¹⁰ Bueituk Cristo mukuka, séjtul jíbba muukuk, jum kaa türikum bícha; ä jápsaü éntok, Diosta béchibo jápsaka taahuak. ¹¹ Ánëli kétchi, eme kókkolam bénasem emo nüye, jum kaa türikum bícha; Diosta béchibo éntokem jápsam bénasem emo nüye, itom Señor Cristo Jesústa huämi.

¹² Én éntokem emo suaya. Jü kaa tühua kaa emót nésaunake, enchim takaahuachi. Kaa enchim áman huíknake, jum kaa türiu bícha. ¹³ Katem kaa türikum bíchaa ä tójja, juka enchim takaahua, bueituk íkãi kaita juënak jo yúmala. Ál-lem Diostau bíchaa ä tójja, eme kókkolam násuk jápsamta bénasi. Diosta mámpem ä tójja, enchim jita ára joähui, tua lütüriata joame. ¹⁴ Én éntok jü kaa tühua kaa enchimmet nésaunake; bueitukem kaa leyta bétuk jápsa, ál-la Diosta yore náké bétuku.

Tühuata éntok lutüriata jo báreka jápsame

¹⁵ ¿Huanäisu ëni? ¿Arate kaa tühuata johua, kaa Moiséjta ley bétuk itom anë béchibo, kía juka Diosta yore nákuäpo ito anë béchibo? ¡Ëe! ¡Kaibu türinake!
¹⁶ ¿Jachem kaa jüneiya? Jábe junne jábetau tékilpo áu nénkako ä nésau jo báreka, iri junëli káttek. Juka kaa türik joáteko kókkohuäu bíchaa huéenake. Juka tühua lutüriata jíba jo bárëtek éntok, jíbapo béchibo jápsinake.
¹⁷ Të Diostem baisauhue, kaa tühua tékiliu nénkitaka junne, chíkti enchim jápsimak ä mabetaka at jáptek, jü

Diosta bétana enchim mabet-latukäbechi. ¹⁸ Én éntok béja búttiataka jum kaa türiku enchim aneïpo, jü lutüria tühuatahuem én chätulataka tekipanua. ¹⁹ (Ímï buíapo jáchin jita huémta ettejhuamta bénasine enchimieu ä nooka, enchim ára át jünee machisi ámani.) Bannaatakem emo réutebok, kaa türikum bícha, juka chicha machik jita johuamta entok juka kaa tíuraata béchïbo. Én éntokem ánëli emo nénka, Diosta nésahui tühua jo báreka, enchim takaahua Diosta mámpo tójaka, juka lutüriata huë páman jíba am báreka.

²⁰ Eme kaa türiku bíchaa emo nénkilatuko, kíalem kaitapo ä bitchay, jükä Diosta lütüria. ²¹ Të, ¿jitasem áma téhuak? Eme ínëli aneka éntokem bannaataka enchim jojosukaütay, enem béja áy tihue. Bueítuk síme jüri kókkohuäü bíchaa jíba enchim huériay. ²² Të enem béja búttiataka aane, jum kaa türik jita enchim joaka jíapsaïpo. Énem béja Diosta nésahui jíba johua. Én éntokem santom-taka jíapsinake, éntokem juka yü jíapsihuamta jípunake. ²³ Bueítuk jü kaa türik joame muknake; ínëli béjtuataka tahuanake. Të jü tühua Diosta yore mikähui, jüri jíbapo béchïbo jíapsihuame, Cristo Jesús itom Señorta huämi.

7

Emo jubiahuakapo bénasi óorek, jü Diostamak anhuame

¹ ¿Jachem kaa jüneiya, eme hermaanom? Bueítuk juka leyta täyammakne nooka. Jü ley juka yoremta jíapsaü núkisi át nésahue. ² Bueítuk jü jámut kunakame jü leyta béchïbo yoremtamak súmataka jíapsa, juka ä kunahua jíapsaü núkisi. Të juka ä kunahua mukuko, huanäi béja áapo búttiataka tahuanake, jü emo jubiahuamta ley bétana. ³ Júnëli béja, ä kunahua jíapsayo täbui yorem-tamak jíapsi táyteko, juka emo jubiahuamta ley öbialataka tatahua. Të juka ä kunahua mukuk, búttiataka tahuanake, júchi täbuik kunakátek junne, kaibu juka emo jubiahuamta ley öbialataka tahuanake.

⁴ Júnëli kétchi eme, ín hermaanom, jü Cristotau rúkteka jum leytau bichem kókkola, täbuimak chätu béchïbo, hua kókkolam násuk jábitekamtamaki. Én éntok síme juka tühuata itom joähui, Diosta béchïbote ä yáanake. ⁵ Bannaataka kaa tühuapo jíapsaka, jü ley juka kaa türik itot ayukamta itot ä bússak. Huanäite kókkohuamta áma téhuak, juka kaa türik joaka. ⁶ Të énte leyta bétana búttiari. Jü leyta béchïbote kókkola, bueítuk ïri áa bétuk itom jípurey. Énte béja búttiataka juka Diosta nésahui

johua. Én éntokte júka bemela Espíritu ley nésauta jonake, te kaa júka ley örata leetra jíá pámani.

Jü kaa tühua inot ayukame

⁷ ¿Jáchisute éntok én jiaunake? ¿Jachu jú ley kaa tühuata huéria? ¡Ëe! Kaa junéli huéiye. Júneltuko junne, ínapo kaibu júnee éiyey, jita kaa türiakähui leyta béchibotakane béja júneiäk. Júka jita ukulhuamta kaa türiakaü júnene kaa júneria éiyey, júka leyta kaa ínel jíayo: “Katë kaa em áttia ukulnake.” ⁸ Júmü béja áu jaatiak jú kaa tühua junéli ä jíapo júka leyta nésahuekähui, símeta júka ukulhuamta ínot ayukamta machisi yeu ä teekak. Bueítuk júka leyta kaita ayukäpo, jú kaa tühua mukilataka taahua. ⁹ Ínapo kanne júka leyta júneriaka ím aaney, entokne jíápsay. Të júka Diosta nésahui yepsako, jú kaa tühua ínot ayukame jíabitek. Huanäi ínapo muukuk. ¹⁰ Ínëline júneäk: hua nésahui jíapsita nee mák éaïhui, júka ín áy muknakeü ínou nüpak. ¹¹ Bueítuk jú kaa tühua, jú Diosta ley nésahuit jíahuiteka, nee báitahuak. Huanäi júri ley nésahuiy nee mäek.

¹² Huitti nokhuäpo jú ley türi, entok jume Diosta nésahuum júne úttesi yörisi maachi, huéchiasim jiaahua, entokim lütüria. ¹³ Huanäisu, ¿jú türika júka kókkohuamta sep ínou nüpak? ¡Ëe! ¡Kaa junéli! Të jú kaa türira áu bíttebo báreka áu kaa türiakähui tua lutüriapo, júka kókkohuamta ínou nüpak, júka leytat mámai j türikut jíahuiteka. Huanäi junéli ayuka, jú Diosta nésau pámani, machisi bíttuka taahuak, jáchin úttesi kaa ä türiakähui júka kaa tühuata.

¹⁴ Júneate, júka leyta Diosta bétana huëhui. Ínapo éntok ímí buíapo kía yeu yoremtula, kaa türikuu nénkiritaka. ¹⁵ Bueítuk jú ín joähui, kanne át júneiya. Júka ín jo bárëune kaa johua. Júka ín kujteriäu, júkáisune johua. ¹⁶ Bueítuk júka kaa ín jo bárëu joäteko, huanäiná jehuiteria, júka leyta türiakähui. ¹⁷ Inentaka huákäine ínapo kaa johua. Jú kaa türira ínot ayukame, júri nee ä jotua. ¹⁸ Bueítukne júneiya ínochi, jú tühua ín huáatiäu kaa ínot ayka. Bueítukne tühuata yáa báreka, kara áma yúmaka tatahua. ¹⁹ Bueítuk júka türik ín yáa barëhui, kannä johua; júka kaa türik ín kaa yáa bárëhui, júkái ál-lane johua. ²⁰ Ínapo júka ín kaa yáa bárëu joäteko, kanne ínapo ä johua; jú kaa tühua ínot aneme, júri ínel nee antua.

²¹ Të ínapo tühuata yáa báreka junne, íri ley ínobia cháchátu, jú kaa tühua ínot ayukame. ²² In jíápsipone ä musaüle, júka Diosta ley, ²³ tëne tábuik leyta két ínot

ayukamta bitcha. Jüri béja juka leyta ín kóba súarapo jípurèhui, ä béj-reka huerama. Huanäi nee yúyüuka nee pereesoteka nee huéhueria, jum kaa türi leyta ín takaahuat ayukäu lúl-la.

²⁴ ¡Tepane jikot aneka ímí jíapsa! ¿Jábesu áma nee yeu huíknake jáni, íkái ín takaahua mukiapo anemta? ²⁵ Diostane baisauhue, Jesucristo itom Señorta béchibotaka béjane át jünéaka taahuak. Kaita éntok boobíchaka Diosta nésahuine jopo yúmala, të ín yoremtukäpo ámani, juka kaa tühuata ley nee jo äaaka ínomak nássua, jü ín takaahua.

8

Jü Espíritu Santopo jíapsihuame

¹ Én ál-la béja, kaybu jábe am yáurau bíttuanake, jita kaa türik am yáakä bétana am nátuakari, jume Cristo Jesústat aneme, jume kaa huakajpo jíba jíapsame, ál-la Espíritu Santopo jíbba. ² Bueituk jü Espíritupo ley jíapsita yore mákame Cristo Jesústat nee jínëula, juka kaa türik leyta bétana entok juka kókkohuam leyta bétana. ³ Bueituk Moiséjta ley tókti kara ä joaka tatahuay, yoremta kaa úttiakä béchibo. Të jü Dios ál-la ä yáhuak; ä Üsuhua äbo bíttuaka, yoremsi ä yáakari huakas sánkota ä mákkak. Ínëli áu huémta násuku, jü kaa türikut bétte nokta chúppak. ⁴ Juka leyta lütüría itot chúp äaaka ínel yeu siika, kaa nápat huakajta jo barëu itom johuähui, ál-la juka Espírituta éäpo ámani.

⁵ Bueituk jume huakajpo aneme ímí buíapo jita ayukamtat jíbam éaka jíapsa; jume Espíritu Santopo aneme éntok, Espíritu Santopo huémta jíbba. ⁶ Bueituk jum huakajpo jíba jíapsihuame át kókkohuamta huéria; të jü Espíritupo anhuame jíapsi jíbba, entok yánti jíapsihuame. ⁷ Jü huakajtat jíba éame Diosta béj-reka huéiye. Jüri síme, bueituk kaibu jü Diosta ley bétuk äu núnake, entok jauhuey júne kaibu áma yúmanake; ⁸ entok jume huakajpo jíba aneka jíapsi báareme karam Diosta huáatiäu johua.

⁹ Të eme katem nápat huakajpo jíapsa; Diosta Espíritupem jíapsa. Jü Cristota Espíritu kaa at jípureme, Cristo kaa ä áttiak. ¹⁰ Jü enchim takahua mukila, jü kaa tühuata béchibo; të Cristo enchimmet jíapsätek, jü enchim espíritu jíapsa Diosta bétana tü éehuamta béchibo. ¹¹ Huä Diosta Espíritu Jesústa kókkolam násuk jíabitetuakame enchimmet anëteko, huäri júchi két enchim takahuam tóboktianake, am kókkolamtuk junne, hua Diosta Espíritu enchimmet anemtayi.

¹² Junëli huéiye, hermaanom, ikáite én joaka jiápsipo yúmala; katte kía jájana jiápsinake, itom huakajta éau jíba joaka. ¹³ Eme kía juka huakajta éa páman jíba jiapsäteko, kókkonakeem. Të Espíritut Santota éa páman jiapsäteko, juka huakajta éau méako, jiápsitem jípunake.

¹⁴ Bueítuk síme jü Diosta Espírituta eä páman kateme, ímëi béja jume Diosta úusim. ¹⁵ Katem tékilpo nénkirita bénasi emo innëa, májhueka náhuisi éakari. Tua úusipem náikiari, Diosta úusim bénasem emo nüye. Huäri béchibote kaitat jáchin éaka áu chaynake, ínel jíaka: "Itom Páa, itom nákeme." ¹⁶ Jüri Diosta Espiritu jü itom espíritummak chätuka kálajkosi itom ä máknake, juka jünee huamta itom Diosta úusimtukähui. ¹⁷ Ítapo Diosta úusimtuko, Diosta áttearite átteak; entok simeta ä jípurëumaki ítapote ä átteak. Ä Üusi Jesucristotamakte náu ä jípure. Áapörík jiokot anekau bénasite ítapo két áamak jiokot anëteko, áman ä lóoriaute áamak annake.

¹⁸ Senu huémtane két áma bitcha: síme ímí én itom jiokot anëhui kía kaita juka itom jípunakëhui, karate áu ä cháiya, juka lóoriata Diosta itom máknakëhui. ¹⁹ Síme ímí buíapo yáataka ayukame béja ä boobícháihui, juka ímí huéenakemta, jume tua áma yeu púarim Diosta úusimtaka tahuanakëhui. ²⁰ Bueítuk yáataka ímí ayukame kaa türík béchibo nasontuk; iri kaa áapörík éapo junëli aayuk, ál-la hua Diosta éapo, të két tülisi ä yáatunakeu boobíchaka taahuak, ²¹ bueítuk simeta kaa ál-la machisi anhuamta ímí ániapo kaitasi yáatunake; junëli béja jü buía júne két ä jípunake, juka tühuata ímí huéenakemta, jume Diosta úusimmaki. ²² Júneate jü ímí buíapo ayuka jiápsame jámutta asoa báreka huantë bénasi buaana; ²³ entok ítapo kétchi, juka Espiritu Santota teboterita bénasi ä jípureme, kette ä boobícháihui, juka taahuarita yúmako juka lóoriata itom jípunakëhui, buanakate ulut éiya huáijhua itom jiápsipo, jum itom takaahuapo itom yeu huíkeka, tábui takaahuata jípu báreka. ²⁴ Júnëli huaka taahuarita boobíchakate jínëutaka tahuala. Të jü jita boobit-huame kee jee bíttu. Të senu jita bíthäteko, ¿jita béchibosute ä boobinnake? ²⁵ Të juka kaa itom bíchähui, júkái ál-late yebij boobinnake; yánti anekate ä bobitcha, jum jita yebij boobít-huäpo.

²⁶ Júnëli kétchi jü Espiritu Santo itom úttia lütëpo itom ania; jáchin juka Diostau itom nétannakëhui, áapo jü itom espíritu juka itom nokäu áu buísse, jiápsipo buanaka entok teniai kara téhuatumta nokaka. ²⁷ Të jü Dios itom jiápsipo ayukamta jüneriame át jünei ya jita juka Espiritu Santota

huáatiähui, bueituk tua juka Diosta ito béchïbo huáatiäu jïba áu noknake, jume santosi jiápsame béchïbo.

Yölataka áma yeu kathuame

²⁸ Jüneate jume Diosta nákeme, síme jü ámeu ayunakeme bem tühua béchïbo ámeu huéenate, huame áapörík éä páman núnurim. ²⁹ Jume tua bannaataka Áapörík täyakähui, ímëi két yuktiak, ä Üusi bénaaka am tahuanakë béchïbo, Áapörík chë yaura nesauta ä jipunakë béchïbo, síme ä súaleme násuku. Yörihuakä ä tahuaria báreka. ³⁰ Jume jauhuey naateka ä yuktiakähui, ímëi két núnuk. Jume ä núnukaü éntok, Diosta bíchäpo kaita kulpaka am tahuariak, entokim Diosta lóoriapo jiasinake.

³¹ Ía bétanasu, ¿jáchisute jiaunake jáni? Diosta ito-maktuko, ¿jábesu itom béj-reka huée báanake? ³² Juka ä Üusihua júne kaa ito béchïbo beutirek, ál-la ito béchïbo ä tójjak ä mënë béchïbo. ¿Jatchiaku kaa áamak itom ä máknake jáni, juka símeta ä jipurëhui? ³³ ¿Jábesu két jume yeu ä púakähui nätua? Dios ä súaleme kaita kúlpakame tótoja. ³⁴ ¿Jábesu bétte nokta ámet chúppa? Jesucristo jü mukukame, entok két jü kókkolam násuk jíabitekame, entok két jü Diosta bátam bétana kátekame, entok két jü íto béchïbo Diostau nokame. ³⁵ ¿Jábesu itom ä úhuaanake, juka Cristota nákeka itom ä yörehui? ¿Itom jïokot anëhui, ö Cristota béchïbo kaa tüisi itom bíthuähui, ö tébaa, ö kaa itom sánkokähui, ö jínhua machisi huéeme, ö kúchirim jáni? ³⁶ Ä jïojteripo bénasi:

Yü túttite emo béchïbo kókkko;
kabaram súa báahuäpo bénasite ímï jípuhua.

³⁷ Júnëli itou ä huéy junne, jíbate yölataka áma yeu kannake, hua itom nákeka ito béchïbo mukukamta huam ámani. ³⁸ Huári béchïbo huitti jünéakane ínel enchiméu nooka: Jü itom kókkonakeu junne, jü ínëli jïokot aneka jíapsihuame junne, ángelesim junne, kaa machikuu jita ayuka yore máujtuame junne, én ímï ayukame junne, jü itou yebijnakeme junne, ³⁹ jü met jikat ayukame junne, jü bétukun kóm ayukame junne, kaita ímï yáataka ayukame junne itom náikimtenake, juka Diosta nákeka itom ä huáatiähui, jü Cristo Jesús itom Señortachi.

9

Israelta yoremem yeu púahuakähui

¹ Ínapo Cristopo lutüriatane nooka, kanne áranokíchi, jü Espiritu Santo, kaa nee ä taktiria íkai ín ä noknakëhui, ² úttesine jiápsipo kókosi siroka kaa chuktekane ín jiápsipo

ä innëa juka huantiriata. ³ Kia nee bette nokta inot chupatuna béchïbo júne ino toij eiyei, ö Cristotau mekka anëka, ínëli ayükatek jume ín huahuajim jinëukäteko, jume inomak joomem huakajpo, áchayhuariapo. ⁴ Israelta géntempom joome; Diosta üusimpom näikiari; Diosta símek béppa uyjória; entok ámemak nokta yéçhala, juka Moiséjta ley yáakame; ä jïojteka ámeau ä teekak, áahuim tónnommea jápteka ä yörila, entok Áapo yún jita am mák rókaka nok-la. ⁵ Jume bat kateme Abrahampo naateka bem huahuajim; júmëi éntok, juka bem ójbotam huéria. Jü Cristo júmü áman ímï yepsak. Huanäi Áapo Diostaka símeta béppa néshue, síme huásu-huásuktiata yörihuaka jípuhua. Júneltunake.

⁶ “Jü Diosta nokakäu kaa áma yuuma”, tite kara jiaahua; bueituk jume Israelta usiarim, katim síme Israelpo joome. ⁷ Entok jume Abrahamta ójbopo yeu sákalamtaka junne, katim símetaka tua Abrahamta üusim. Dios Abrahamtau ínel jiaahuak: “Isaacta huam ámanë am jípunake, jume em üusim.” ⁸ İri ájaria, kaa jume áchayhuariapo usiarim ínel jume tua Diosta üusim; áapo Dios Abrahamta usita huépülaik usipo mák rókaka nookak. Huäri usiarita bétana yeu tómtilame, ímëi áma näikiari. ⁹ İri ínel chúkula yáa báahuaka nokhuakame, Abrahamtahui: “Huámëi taahuarimmechi ínapo yebijnake; huanäi Sara ili outa asoanake.”

¹⁰ Entok kaa İri jíbba; jü Rebeca két itom áçhay Isaacta bétana asoa báreka taahuak. ¹¹ Ketunem kee jee yeu tómtëy, türik entok juënak júnem kee yáuhuay, juka Diosta ä huáatiä pámani, jábeta áma yeu ä púa bárëu yeu ä púanakëhui. Júnëli júkai huéenakë béchïbo, ínel yeu chúppuk, kaa juka jita ä yáakä béchïbo, ál-la áapörík ä yuktiakä béchïbo. ¹² Ínel áu jíayhuak: “Jü kësami juka chúkula huémta néshui jonake.” ¹³ Ä jïojteripo bënasi: “Juka Jacobtane nákkek Esáuta entok kaa huaatiak.”

¹⁴ ¿Jáchisute jiaunake jáni? ¿Jachu Dios kaa lútüriata johua? ¡Ëe! Kaa junëli. ¹⁵ Bueituk Moiséjtau ínel jiaahuak: “Jábetau túhuata ín yáa bárëune túhuata yáanake; juka ín jiokoli bárëune jiokolinake.” ¹⁶ Júnëli béja kaa jü ínel éamtahui, jü búitemta béchïbo júne ëe, hua túhua Diosta jábetau yáa barëhui, jóähui ä yáanake, juka túhuata. ¹⁷ Bueituk jïojteripo: “Jü Dios jü Egiptopo rey Faraóntau ínel jiaahua: Ínapone reysi enchi yáala síme Egiptopo, juka yäura uttiära ín jipureü emót bíttebo báreka, jume ín téhuam síme buíarat am täyatebö béchïbo.” ¹⁸ Júnëli

béja jü Dios jábeta ä jiokoli bárëu jiokolinake, entok senuk jiápsita námakasi ä yáaria bárëtek junne, námakasi ä yáarianake.

¹⁹ Të empo jámak ínel inou jiaahua: “¿Jatchiakasu júntuk juka yoremta nätua? Bueítuk, ¿jábesu két ä táktirianake, juka Diosta yáa bárëhui?” ²⁰ Empo yóremtaka, ¿jábesäe, juka Diosta téjhua béchïbo? ¿Jachu jü sötöri juka ä yáakamtau ínel jiaunake? “¿Jatchiakasë júneli nee yáuhuak?” ²¹ Jachu jü babuta tekipanuame kaa úttiata jípure jáni, jü babuta béppa. Jü senu baabu kittiaripo huepul basota újyoriapo sayhuamta ay au úttil béchïbo ä yáanakëhui, täbuik entok jayti machika jita ama huattia béchïbo.

²² Jü Dios itou yeu ä buíj báreka juka ä omtëhui entok juka ä úttiära, tebesi tiempota am mákkak, jume kaa huéchiasi aneme. Huári béchïbom lütiana. ²³ Huanäi éntok juka símek béppa ujjorik ä bíttebo báreka, itom jiokoleka bannaataka itom yeu púuhuak, itom áamak annakë béchïbo. ²⁴ Én éntok itom núnula, juka Diosta yore jiokoriläu jájamlame, të kaa gente Israelta joome násuk jïbba, ál-la génte kaa judíom ániapo anemmeu násuk kétchi. ²⁵ Jum profeeta Oseasta jïojtekäpo két ínel jiaahua: In pueblo tine ä téhuaanake, juka jauhuey júne kaa ín pueblotahui, entok juka pueblota kaa nákhumtane nákhua tíanake.

²⁶ Entok jum bem tejhuaripo:

“Emëe katem ín gentem”,

júmürim Dios jiápsamta úusim ti tehuaana.

²⁷ Isaías profeeta két chay nókaka ínel jiaahua: “Israelta gente bétana. Eläposum sëeta bënasi juebénaka aane, jü Israelta pueblo, ili ama yeu bilame jíba áma jínëutunake.

²⁸ Bueítuk jü Señor ä nokakäu yáanake, síme ániata béppa, lútula huëpo, entok läutipo.” ²⁹ Bannaataka profeeta Isaíasta jiauläpo:

Jü Señor úttiata jípureme kaabeta ími ä tahuariako,

pueblo Sodooma entok Gomorrata pueblota bénasite tahua éiyey.

Jü lütüria ä súalhuäpo huám mabethuame

³⁰ Huanäi, ¿jáchisute jiaunake? Jume kaa judíom kaa Diosta sáu katemesu ä jájamek juka lütüriata. Huanärim kaa culpaka tahuariahuak, kia bem ä súsualekä béchïbo.

³¹ Jü Israel éntok jü leytat jíba jiápsekaihui, kaa ä jájamek.

³² ¿Jatchiakasum jumei kaa ä jájamek? Bueítuk bempo juka jita bem jóäbet jíbam éiyay. Jü téta áme bia örekamtachim téitek. ³³ Ä jïojteri bënasi:

Béjem ä bitcha, ínapone jum pueblo Siónpo Israelta huer-
amä böochi,
juka tétatane áme bia yétcha;
entok téta bueru ay huattihuame;
jume ä súaleme; kaybum tiasi tahuanake.

10

¹ Hermaanom, jiápsipo ín huáatiähui oraciompo nokaka Diostaune ä áahua, juka gente Israelpo joome jínëutunake bétana. ² Ínapone júneiya, tüisi Diosta nesahui bemporim jo peähui huatem béppa; të kaa huitti ä täyahuä pámani. ³ Bueitukim juka lútüla Diosta bétana huemta kaa täya. Juka bem ä súalë bénasi jíbam ä yáa báreka éiya; juka Diosta lütüria huéchiasi órekamta éntokim omoute. ⁴ Sime jü ley Cristotau yeu chúchupe, juka ä súalemta tü yórempo tahua íaaka.

⁵ Tü yórempo tahua báreka Moiséjta ley páman órekame ínel jïojteri: "Jü yoreme ímí leypo órekamta yáakáteko, íkái leyta béchïbo jíba jíapsinake." ⁶ Të jü Diosta súsualeka huéchiasi ayuhuame, jüri éntok ínel jiaahua: "Katë em jiápsipo ínel jiaahua: ¿Jábesu áman téhuekau jikau huéenake jáni? Ìri béja Cristota äbo kóm huéria béchïbo, ti jiau báare; ⁷ ínel jíáteko junne, ¿jábesu kókkolam anëu sika itom ä ettejorianake jáni?" Ìri béja Cristota kókkolam násuk yéchaka ä temajemta bénasi jiaahua. ⁸ Të jü jïojteri, ¿jáchisu jiaahua? "Kaa jáimu emou óorek, jü nooki, em tempo entok em jiápsipo." Ìri ínel jü nooki chayeka itom nokähui. ⁹ Bueituk Jesús jü Señor ti jáika em teniay yeu ä buisëtek, entok em jiápsipo ä súalëtek, Diosta kókkolam násuk ä jíabitetuakähui, jínëutunakee. ¹⁰ Bueituk jiápsipo ä súalhuäpo Diosta bíchäpo tü yóremtaka tatahua; jü teniay éntok yeu buibuijhua, jínëutaka tahua béchïbo.

¹¹ Bueituk jü jïojteri ínel jiaahua: "Sime hua ä súaleme, kaibu tiasi tahuanake." ¹² Bueituk Diosta bíchäpo sime nanälaj; jume judíom entok jume kaa judíom; simemmeu Áapo Señor. Áapo yún jita jípureka am miika, jume áu nétaneme. ¹³ Bueituk, "Sime Señorta téhuampo nokame, jínëutunake." ¹⁴ ¿Jáchisu júntukim ä téttehuaaka áu noknake, huaka ketune kee bem súalëhui? Entok, ¿jáchisum ä súalnake, huaka áa bétana nokhuamta kee jikkajaka? Entok, ¿jáchisum ä jikkaijnake, kaabeta jee ámeu ä nokayo? ¹⁵ Entok, ¿jáchisum ámeu noknake, kaa áman bíttuatuko? Juka jïojterita jiauläpo: "¡Tepam musäla maachi, jume guókkim, yánti jíapsihuamta nokame attiam, entok bemela tü nokta huériame!"

16 Të kaa sime al-leaka ä mabetak juka tü noki bemelata; bueituk jü Isaíasta jiojteri ínel jiaahua: “Señor, ¿jábesu juka itom nokäu jikkajaka ä súsualek?” 17 Júneli béja jü Diostat ehuame jikkaijhuäpo yeu huéiye; jü jikkaijhuame, Diosta noki jikkaijhuä bétana huéiye.

18 Të enne ínel jiaunake: ¿Jachum tua kaa ä jikkaij-la jáni, juka Diosta nooki? Anáka; akim ä júneria. Jü jiojteri ínel jiaahua:

Sime buíarat jikkaijtuk,
sime ániat nokhuak.

19 Enne júchi ínel jiaunake: ¿Jü yoremraa Israelpo joome íkái kaa júneria? Bannaataka sep Moisés ínel jiaahuak:

Ínapone naíbuk-riata enchim innétuanake gente kaa Israelpo jommemaki.

Entok gente kaa suamsi emo nüyemmaki enchim öomtituä béchibo.

Junéline béja enchim öomtituanake.

20 Jü profeta Isaías huitti ínel ámeu jiaahua:

Jume kaa nee jariamesu nee téuhuak;

jume kaa nee nátemaymeune ino yeu machiriak.

21 Të jü Israelta bétana éntok ínel jiaahua: “Sime táapone ámeu mám rútkutilataka jíba ámet boobíchaihui, jü gente kaa nee huáatiaka entok nee béj-reka anemtamak junne.”

11

Israelitam bëyeka tahualame

1 Én éntokne ínapo ínel jiaahua, ¿jachu juka ä pueblohua omoutela, jü Dios? Ëe, kaa junéli huéiye. Bueituk maasu én ínapo két Israelita, Abrahamta üusimpone yeu simla, Benjamínta familiapone joome. 2 Kaa yeu ä tahualala, jü Dios juka ä pueblohua. Áposu jauhuey naateka ä täya. Ö, ¿jache kaa ä jikkaijla, Elíasta bétana nokta, jiojteripo huémnta? Juka Israelta Diostau yeu buíssek, kaa tüisi ä tahualatukä bétana, ínel jákari: 3 “Señor, jume em profetamim súhuak; jume em altarim entokim chíbela tatabla; entokne ínapo jíba tahuala; neechim éntok jaria nee më báreka!” 4 Të jü Dios, ¿jáchisä yómmiak, téhueka bétana? “Guoy búsan mil yorememne ino béchibo éeriala; jumei béja kee jee Bäältau tónommia jápte.” 5 Én ími tiempopo junne, ketunem áma yeu púataka aane, Diosta yore mikä pámani. 6 Kaita yáaka Diosta tühua jájameko, júri béja kaa tékil yáarita béchibo huéiye. Kaa junéli ä huéeyo, jü yore mikhuame kaa yore mikpo näikiari. Tékiilta

béchiŋbo huétek éntok, jü yore mikhuame kaitapo tatahua. Júneli huéeyo jü tékkil kaa tékilpo náikiari.

⁷ Huanäisu, ¿éni? Jü Israel juka ä jariaihui, kee jee ä jájame; të jume áy yuktiarim ál-la béja ä jájamla. Jume huate éntok juka jápsita námakasi tahuariak. ⁸ Ä jiojteri bénasi: “Dios Áapo béja íneli am tahuatuak, kaita am innénakë béchiŋbo. Jume pusim júne béja kara bínnake; jume nákam júne béja kaa jikkaijnake. Júnelim tahuala, én tájti.” ⁹ Entok David két ínel jiaahua:

Jum bem náu yájaka jibuäpo huite cháaripo

entok jítërimpom huáttinake.

Júmürim tëiteka áma jiokot ayunake.

Jüri ámeu huéenake.

¹⁰ Eläposu jume bem pusim kaa bíchaka tahuanake, kaa machiku;

eläposum biämpo kökosi huanteka ókola rejtinake bem kókkou núkisi.

Kaa judíom jínëuria

¹¹ Én éntokne ínapo nátemaje: Jume Israelta gentem, tëiteka huattek; ¿én béja kaibu júchi áu tóboktianake? ¡Kaa jümü ámani! Të ál-la jü bem kaa tüisi ayuka béchiŋbo, jü jínëuria kaa judíommeu yepsak, jume judíom öomtituä béchiŋbo. ¹² Jü tëitekäu bem huáttékähui, jü ániatau tühuata nüpak; jü bem kaa tüisi anëu jume kaa judíommeu tühuata yáuhuak. ¡Chë júne tühuata yáanake, yúmalasi bem Diostau jápsi kúaktekateko!

¹³ Gentiilim kaa judíom enchimmeune nooka. Bueituk jü Dios enchimmeu nee bíttuala. Tüisine át jápseka entok ä yöreka ä johua, juka ín tékkil. ¹⁴ Jamak júnene jume huate ín ójbopo joomem öomtituanake, enchimmak tekipanuakari. Huanäine Diosta am jineünakeu bíchaa am huériunake. ¹⁵ Jume bempörim päkun yeu taahuariakähui juka síme yoremraata Diostamak tüisi jápsinakë béchiŋbo, junéli siika. ¿Jáchisu ámeu huéenake jáni? Ámani béja jume judíom símem jum tühuau bíchaa kúaktiahuayo, ¡tepam jápsita jájamnake, kókkolam násuku! ¹⁶ Jume páanim bát yáahuakame santotuko, jume chúkula yáahuakame két jíba santotaka yeu huéenake, bueituk jü bát huéri huépul tujpom náu jometunake. Entok jü júyata naahua santotuk junne, síme mesëkiriam két santotunake.

¹⁷ Jume huate mesëkiriam kaitiahuakä, huanäi empo béja jü oliivo kía júyapo jometaka, jümü kéchahuake basihuek. Huanärë béja jü jápsi em jípurëhui jü oliivo báhua jápsitamake ä jípunake. ¹⁸ Katë juka júya bat

huémta mesëkiriam kaitapa bít báare; bueituk empo emo buérialëtek, jüneäe émposu kaa juka nahuata jíapsita mákka, ál-la áapo jü nahua enchi jíapsita mákka.

¹⁹ Empo jamak ínel jiaahua: “Jume mesëkiriam kaitiahuak; ínapo jum kaitiapo basiu iaahuak, jü oliivo óguotachi.” ²⁰ Türi; chúktiahuakamme, huame mesëkiriam, kaa juka Diosta bem súalekä béchïbo. Të empo em ä súualekä béchïbo jíápsake ímï aane. Katë emo buériale; ál-lë Diosta májhueka jíápsa. ²¹ Bueituk Dios kaa am jiokorek, jume mesëkiriam tua ä ogúopo joome, enchi júne kaibu jiokorinake. ²² Áachë suuhua, éntokë ä bitcha, Diosta türi jíápsëkähui, entok kuttílasi huémta ä türëhui. Kutti ámet mámma, jume huáttekammechi, entok két enchi jiokolë, jíba junëli enchi ä súaleka aneyo. Kaa ä junëlituk éntok, enchi két chúktianake. ²³ Inentaka bempo juka kaa ä súalhuamta tójaka anëteko, júchi bemelasi óguot am basiutuanake. Bueituk Dios úttiata jípure, júchi bemelasi óguot am kechanakë béchïbo. ²⁴ Áahuë huáate: Empo jü oliivo kía júyapo jometaka kaitiahuaka, jü oliivo ethuaka suayahuamtat kéchahuakä basiutuahuak, jume mesëkiriam át jomesu chë kaa át kéchahuakä basiutuana, jü júya ámemak jometamaki!

Israel yoremraata jínëunähui

²⁵ Hermaanom, íkäine két enchim jüneriatua péiya: Dios ä éSORITA bënasi óretukay én ímï tiempota huey yeu buíj báahuaka ëriatukay. Katem emo jábelinake. Jáchisu áu siika, jü yoremraa Israeltahui, juebénakam juka bem jíapsi námakasi yáariahuak, juebena kaa judíom ä jajamnakeme aman Diostau jíapsi kuaktisuko, béja lütinake jume kaa judíom tiempo. ²⁶ Huanäi béja síme Israel jínëutunake, ä jiojteripo bënasi:

Jum pueblo Sión bétana huéenake,

jü itom jínëunakeme,

jukä Jacobta familia kaa türik yáari ä úhuáteko.

²⁷ Entok íkäi noktane ámemak súmanake,

júnakoy béja ínapo jume bem Dios bejrim am úhuaanake.

²⁸ Evangeliopo Diosta bej-reka kaate enchim béchïbotaka, të bem yeu puatukäpo; entokim uttesi nákhua, jume bem bát kat-riampo béchïbo. ²⁹ Bueituk jü Dios jita yore ä mák-ri, kaybu yore ä úhuaanake, jabeta yuktiaka ä nunuko kaybu ä koptianake. ³⁰ Eme junne kaa judíom bannaatakem juka Diosta nésahui kaa johuay. Én éntokem ä jajamla, juka Diosta yore jiokorëhui, jume judíom kaa Diosta nésahui yáakä béchïbo. ³¹ Júnëli két

jume judíom ëni katim Diosta nésahui yáuhuak, juka Diosta úttesi enchim jiokolinakë béchïbo. Bempo éntok két ä jájammake, juka Diosta úttesi am jiokolinakëhui. ³² Jü Dios béja simem tójjak, jum kaa türi böot am kannakë béchïbo, chükula béja simem ä bíttua báreka, juka yore ä jiokolëhui.

³³ ;Tepa ínel kaa lülüteka böka, jü Diosta ára jita joähui, ä jüneriähui entok sïme jü täyahuame! Tepa obiachisi kara huitti át jüneetu, jü Diosta huáatiäbechi; kaa läuti ára ámet jüneetu, jume ä böommechi. ³⁴ Bueïtuk, “¿Jábesu tua béja át jüneenake jäni, juka Señorta éäbechi? ¿Jábesu ä majtia jäni, ják ámani ö jita ä yáanakëhui? ³⁵ ¿Jábesu Áapörík bát ä mákak jäni, juka ä mák-ri ä nóttiriä béchïbo?” ³⁶ Bueïtuk Áapörík bétana, Áapörík béchïbotaka, éntok Áapörík béchïbo, simetaka ímï ayukame, Áapo ä áttiak. Áapörík béchïbo jü lóoria, yúu huasu-huasuktiapo. Júnentunake.

12

Cristota súaleme jonakëhui

¹ Huäri béchïbo, ín hermaanom, enchimmeune nooka, ujbuanaaka, Diosta yore jiokolé pámani: Enchim takahuamem jiápsame kaa ámpolekem Diostau buisse. Íri ofrenda jiápsame Diosta ä musäulëpo tua ájaria, entok tua huéchiasi huéiye. ² Katem ímï ániapo én imï ayukamtat jíba emo joyhuaria; ál-lem hua enchim kóba éeri bemelasi yáanake. Bueïtukem jünëlem beja ä jüneríanake, jita Diosta huáatiähui, yoremak al-leehuamta ä jïpurëhui, éntok kaita áu bëyeka yúmalasi ä türiakähui.

³ Júnëline jiaahua, huaka tühuata ára jita johuamta ín mák-ri béchïbo, huame hueuhuëpulaka enchim násuk aneme, katim huatem béppa emo ériapo yúmala, ál-la áma ä huéeläpo jïbba, áa bétana huéchiasi éaka, huaka Diostat súalhuäpo beekik, Dios Áapo hueuhuëpulammet ä näikimtela. ⁴ Jáchin jum itom takaahuat yún náu huémta itom jïpure bënasi, tè kaa sïme nánancha huépul tékilta jíba johua. ⁵ Júnëli két ítapo juebénaka náuhui, huépul takaahua jïbba jum Cristopo, entok simetaka náu aneme náu huéiye.

⁶ Katte sïme nanälaysi huépülaik jíba ára johua; atä mák-ri Diosta bétana. Jábe juka Diosta bétana nokta mabetaka ä nokame, em Diosta súalë beekisi jïbe ä johua. ⁷ Ö chë jita tühuata jábetau johuäpo, áahuë ä johua; ö yore majtiahuäpo, jábetë majtia. ⁸ Jábe Diostau bíchaa

am huériame éntok, eläposu Diostau am rúktianake; hua jita huiutíame, eläposu jábeta miknake; jü jábe kóba yöpo huéeka jume huatem ára huériame, eläposu júkai tékilta jonake; jábeta jiokolëka ä aníame éntok, eläposu al-leaka ä jonake.

Cristota sualhuäpo itom jo iähui

⁹ Jü jábeta nákeme chíkti ä jápsimak yore náknake. Juka kaa türík omot yéchaka, türík jíba boojorianake.

¹⁰ Símetakem emo nákke, emo saylakamta bénasi: Emo ériakem emo bitcha, éntokem símeku emesu emo chë éria.

¹¹ Túisi át jápseka, kaa obeka, Señorta tékil johua chíkti enchim jápsimaki.

¹² Al-leakem Señortat boobíchaihui; yánti jápseka juka kaa türík jita huémta innëhuäpo, yüu tüttem Diostau nooka.

¹³ Jume Cristota súaleme, akem am ania; jume lótteka kateme enchim jóapem am mabeta.

¹⁴ Jume enchim jájjaseme, tühuatem áme béchíbo aahua, jü Señortahui; katem béttesi ámet nooka.

¹⁵ Jume al-leammakem al-leiya; jume buanammak éntok, ámemakem buana.

¹⁶ Huépülay bénasem emo bíchaka náu aane; katem emo buérialé; jume poloobemmakem emo huéria; katem eme jíba jita emo täya tíaka éiya.

¹⁷ Katem juka juénasi ayukamta jü kaa tühuay béjtua; juka türík jíbem jo báreka éiya, síme yoremem bíchápo.

¹⁸ Ama yumátekem síme yorememmak júnem yánti jápsihuamta jípureka aane. ¹⁹ Katem emesu juénak enchimmeu yáarita nóttiria báare. Eme hermaanom ín nákehüim, jü Diostahuem ä tójja. Huári júnakoy juka nokta

béttesi ámet chúpanake, bueítuk ínel jiojteri: “Ínapone ä áttia, juka yoreu yáahuamta nóttiriahuahui; símetane ínapo béjtuanake, ti jiaahua jü Señor.” ²⁰ Júnëli ket jiaahua:

“Juka enchi béj-reka huéekamta tébäureyo, Akë ä jibuätua; ä bäi mukeyo, Akë ä baa mikka. Empo íkai joáteko, óbam kóbat át huáttiamta bénasë ä táanake.” ²¹ Jü juénasi

anhuame kaa enchi yúyüinake; ál-la empo juka kaa türikë jü tühuay kobanake.

13

¹ Síme yäura ímí buíapo nésahuemta bétukem emo nüye; bueítuk kaita éntok yäura, juka Diosta ímí kóm júnakteri yäura jíba ímí ániapo aayuk. ² Júnëli béja

jábe junne juka yäura nesauta béj-reka huéé báareme, Diosta ímí kóm júnakteri béj-reka annake. Huanäi béja

jume ikäi bėj-reka ayukame, bempo emo ä joria, juka béttesi bem püaktianakëhui. ³ Jume jueezim ímï buíapo juka yäurata núk jokame juka tühuata joamtahuim kaa suuhua. Kaa am máujpo yúmala; jü juénasi aneme ál-la. ¿Jachë empo juka yäurata kaa májhueka ímï jíapsi péiya? Türikë johua; huanäi yäura áaposu enchi úttılınake. ⁴ Diosta nésahuim joaka ímï aane, enchi ania báreka. Të juénasi anëteko, máujpë yúmala; kaa kılal am jípure, jume ejparam, jü tékiakame, bueítuk Diosta nésahui yáatebo báreka, juka juénak bem joähui ámechä nóttiria. ⁵ Huäri béchibote áabétuk ito nüpo yúmala, kaa juka kökosi itom ä yáanakëhui jíba májhueka, ál-la juka jíapsi ehuamta kaa chichä machik jipü béchibo. ⁶ Bueítuk huäri béchibë két impuestom béttua, juka Diosta tékılta am joaka annakë béchibo. Yüu túttim tekipanua, júkai joakari.

⁷ Símetem juka enchim huikiriähui béttua: Jum náu tómi jíkımahuäpo, náuhuem tómi jíkıma; jume impuestom béttuahuäpo, impuestomem béttua; juka yörisi maachik, akem ä yöre; juka nákhuaaka ériahuamta, akem ä nákeka ä ériaka ä bitcha. ⁸ Katem jábeta huikiriaka tatahua; nánanchem síme emo nákeka ál-la náu aane; bueítuk juka alë bénasi yoremta nákeke, juka leyta jiäpo áman aane. ⁹ Jü Diosta nesauri ínel jiaahua: “Jubekë karë tábuik juube, jámut junne kunakame kaa tábui yoremta jípunake; katë yore suuhua; katë kía jábetat kaa lütüriata nooka; katë juka kaa em áttia ukule”; entok júchi jü huate Diosta nésahuim, ímirim síme chúppe, ínel ä jiäpo: “Juka emo bénasi yoremta emo bénasë ä ériaka ä náknake.” ¹⁰ Jü yore nákhuaeme kaabeta kökosi johua; junëli béja hua yore nákeke tua juka leyta jiä páman aane.

¹¹ Símeta ínëli huëpo eme béja át suanake, jü ániachi. Béja yúmala, jü taahuari, kócheka búsaka itom jotënakëhui. Bueítukte én chë júne kaa mékka áu ansaka, jü Señorta itom huériunakëhui, júnakoy itom ä súsualeka taahuarit béppa. ¹² Béja mékka tukaari huéiye; jü machiria béja äbo jëla ansime. Én éntokte jum kaa machiku itom attiakaihui tóijnake. Taahuapo nássua huíkörımtem én núnake. ¹³ Taahuapo rejtemta bénasite ito núnake, suamsi; kaa jum jaiti machiku entok vino jíhuäpo, jum kaa huéeläpo sánko bėj-remta áttiahuäpo junne, kaa tiuraa pajkompo ják rejtihuamta junne, nássuahuäpo junne, emo ée bėj-reka jíapsihuäpo junne. ¹⁴ Señor Jesucristotote súpetenake, entokte kaa juka huakajta itom huériu bárëu bíchaa jíba kannake.

14

Diosta súalhuäpo kaa úttiakame

¹ Juka Diosta súalhuäpo kaa úttiakamta enchimmeu ä rúkti báareyo, akem ä mabeta; të katem áamak nok nássua báare täbuiasi jita sualhuamta bétana. ² Bueituk maasu én senu simeta jita buabuähumta buänake; të hua kaa huitti Diostat éame, jiuta síarik jita jíba buänake. ³ Jü huakajta buäyeme, kara ä ée béj-reka ä bitcha, juka kaa ä buäyemta. Jü kä buäyeme junne, kara jáchin éaka ä bitcha, juka ä buäyemta, bueituk jü Dios áapo két ä mabel-la. ⁴ ¿Jábesu empo, juka täbuik tekoka tekipanuumta suntuay emo ä yuptituanakèhui? Diosta nésahui johua, kíkteka ö huécheke junne. Jü Señor Áapo nésahue; ä úttiäray ä kéchanake.

⁵ Senu kaa sime taahuarim nanälai tíiya. Huate éntok sime taahuarim nanälai tíiya. Ínëli jiayhuäpo, jáchin ä súal bárëpo, senu ä súalnake, chíktä jíapsimaki. ⁶ Jita taahuarita empo yöreka Diosta át súaleka, Diosta béchibë tüisi aane. Jü jibuäme Diosta baisahueka ä johua. Ánëli kétchi, jü kaa jibuäme Diosta baisahueka kaa jibuä. Tüisi aane, éntok jíba Diosta baisahue.

⁷ Bueituk ito násuk kaabe áu úttileka ä jíapsi bárëpo áman jíapsinake, éntok kaabe júne két ä muk bárëpo áman muknake. ⁸ Bueituk itapo jíapsäteko, Señorta béchibote ímí jíapsa; éntok itapo kókkoteko, Señorta béchibote ímí kókkko. Júnëli béjja, jíapsäteke junne, ö kókkotek junne, Diosta áttiamtakate ímí aane. ⁹ Huäri béchibo jü Cristo muukuk éntok júchi jíabitek, éntok huanäi júchi jíapsak, simemmeu yöpo kíkte báreka, kókkolammehui éntok jíapsammehui.

¹⁰ Të empo, ¿jatchiakasë juka em hermaano suntuay ä yukti? Ö empo kétchi, ¿jatchiakasë juka em hermaano kaitapo bitcha? Bueituk simete áman yeu jáptenake, jum Cristota yäura bíchäpo. ¹¹ Bueituk ínel jiojteri:

Ínapo tua ájária, ti jiaahua jü Señor.

Sime inou tónommia jáptenake,

éntok junëli béja simetaka bem teniay Diosta yöreka áu noknake.

¹² Júnëli béja simetaka huepülaka Diostau yeu jápteka simeta itom yáakähui áu yeu buijnake, júnaköri.

Katë juka em hermano jioptua báare

¹³ Júnëlite béja ëni katte itom suntuay jábeta yuktiaka át noknake; ál-late am anianake, kaabe hermaano itot jáhuiteka jum kaa türikun bíchaa nóttinake. ¹⁴ Ínapo

Señor Jesústat jiápseka íkái jüneria: Ímí ániapo ayukame kaita chicha maachi; të jábe ímí ayukamta kaa türi tíaka jiápsame, áapörík béchïbo chicha maachi. ¹⁵ Të jü em buäyë béchïbo jü em hermaano sásäbuanäteko, jümü béja jaibusë kaa Diosta yore náké páman aane. Katë jaibu kökosi ä johua, em buäyebeyi, juka hermaanota. Huäri béchïbo két mukila, jü Cristo. ¹⁶ Juka tühuapo enchim jïpurëhui, katem jájana kaa huéchiasi áa bétana noktebo. ¹⁷ Bueituk jü reytaka Diosta nésahuëhui kaa buähuame, kaa jita jïhuame, të ál-la lütüriata täyahuame, yánti jíapsihuame entok Espiritu Santopo al-leehuame. ¹⁸ Huä ínëli juka Cristota nésahui joame, Dios áamak al-leiya, entok sime yoremem ä yosireka ä binnake.

¹⁹ Huäri béchïbote béja yánti jiápsaka anhuamta bétana kaa chükteka tekipanuanake, sime ito aniaka espíritupo yötu béchïbo. ²⁰ Katë jü buähuamta béchïbo juka Diosta tékil chíbejtia. Sime buähuame kaita chicha maachi; të ál-la kaa türi jü yoreme juka jita ä buäyë béchïbo jábeta sásäbuaniäteko. ²¹ Huakajta buähuäpo entok vino jïhuäpo em hermaano teítituanaketek, ö jita júne ä öomtituanakepo, ö kömä éetuanakepo, katë ä johua. ²² ¿Empo Diosta súalhuamta jïpure? Türi emo béchïbë ä jïpure, Diosta bíchäpo. Yúmalasi al-leehuamta jïpure jü kaa áu béj-reka jita jehuiteriame. ²³ Të jü kaa Diostat éaka jita buäyeme bétte noki át chüchupe, bueituk kaa Diostat éaka ä johua; bueituk jü sime kaa Diosta éehua bétana huéeme Diosta béj-reka huéiye.

15

Cristota ejemplotate hueriana

¹ Ítapo Diostat ehuäpo chë üutiakame jume chë kaa üúttiakame aniaka am huériunake; katte juka itom türëhui entok juka itom áy al-leähui jíba jonake. ² Sime ítapo juka itou jëla anemta béchïbo türík jariunake, juka áu tüisi huéchemta, jum Dios huáatihuäpo ä yötunakë béchïbo. ³ Bueituk Cristo junne kaa juka ä türëhui entok tüisi áu huéchemta jíba yáuhuak; të ál-la juka jïojterita jiäpo bënasi áu yeu siika: “Jü juënasi emo bétana nokhuame, íno béppa huétchek.” ⁴ Bueituk jü bannaataka jauhuey jïojtehuakame, itom yún jita júneetua báreka ínel jïojtehuak, juka ára boobit-huamta itom jípunakë béchïbo, entok óusi éehuamta, juka jïojtetat suakari. Júnëlite al-leaka át boobinnake, juka äbo huémtat. ⁵ Të jü Dios juka kaa huanti jíapsihuamta áttiakame entok juka buanhuamta yore úuhuaame enchim násuk kéchá

ayutuanake, juka huépülsi náu éehuamta Cristo Jesústa ä huáatiäpo Bénasi. ⁶ Júnëli béja síme nánahuit éaka huepülak náu nokaka, Diosta itom Señor Jesucristota Áchay úttílnake.

Jü kaa judíommeu nokhuak jü evangelio

⁷ Huári béchïbo, emoem mabeta, jáchisu Áapo Cristo két itom mabel-la, Diosta lóoria béchïbo. ⁸ Bueitukne én enchimmeu ínel jiaahua, Cristo Jesús jume judíom aniaseka äbo yepsak, jume áchayhuarimmeu nokta yáari chúpaseka, entok juka lütüriata Diosta bétana huémta machisi bíttebo báreka. ⁹ Entok jume kaa judíom juka Diosta úttíl íaaka úttesi yore ä jiokolë béchïbo, ä jïojteripo Bénasi:

Huári béchïbo ínapo jume kaa judíom násuk enchi yeu buíjnake,

entokne enchi buik-rianake.

¹⁰ Entok júchi ínel jiaahua:

Al-leäem, eme kaa judíom, jü Diosta pueblomaki.

¹¹ Huanäi júchi ínel jiaahua:

Señortem úttile, síme jume kaa judíom, éntokem kaa chúkteka áa bétana buiika.

¹² Isaías éntok júchi ínel jiaahua:

Jü Isaíta nahua áma tahualame basiunake, huanäi reytaka áu tóboktiaka jume kaa judíom sáunake; jume kaa judíom éntok tüisi át jiápseka át boobinnake.

¹³ Áapo Dios juka át boobit-huamta yore mákame jü al-leehuamtay enchim tápunianake, entok yánti jiápseka ä súalhuamtayi. Júnëlem al-leaka át boobinnake, Espíritu Santota úttiärayi.

Pablota ministerio tekil

¹⁴ Tüisine jüneiya, hermaanom, enchim jü tühuay tápuniakähui, entok béja yún jita enchim täyähui. Júnëlem béja ára emepola emo ania, jume huatem majtiakari. ¹⁵ Én éntokne én ímí enchimmeu jïojte, hermaanom, jamakne kaa huéeläpo júne aayuk, íkái kaa enchim koptia sáhueka enchim áu huáatituaka, Diosta tü eä bétanane íkái mabet-la: ¹⁶ Jesucristota tékil kaa judíommeu bíchaa Diosta evangeliopo tekipanuaka. Ínëli jume kaa judíom Diosta bíchäpo tüisi bíttunake. Huanäi jü Espíritu Santo Diosta bíchäpo chichä machik itom úuhua.

¹⁷ Emo jábelhuamtane jípure, Cristota béchïbo, Diosta bétana täyahuamta. ¹⁸ Juka Cristota íno huam yáari, jukai jíbane ára nooka, kaita entoko, jáchin jume kaa judíom ä nok chúpaka, jíä páman aane, bem nokä pámani entok tékilpo. ¹⁹ Diosta úttiärayne machisi am bíttuak,

entok jauhuey kaa bít-huamta, Diosta Espíritu úttiäray. Júneline béja jü buere joära Jerusalémpo naateka, entok áa huíkola Ilírico buiaräu tájti, sîmeta jukaïne jü tü noki Cristota bétana huémtoy tápuniala. ²⁰ Íneline tepa úttiata yáuhuak, juka Diosta evangelio am majtiaka, jum jauhuey júne kaabeta Cristota bétana nokhuakapo, kaa tábuik tékilta yáariari béppa ä tahua äaaka. ²¹ Ál-la juka jiojterita jiäpo bénasi:

Huame jauhuey júne kaabeta Diosta bétana ámeu nok-rim; enim bínnake, huame jauhuey júne kaa áa bétana nokta jikkaij-lame;

áachim jünéaka tahuanake.

Pablo buere joära Romau huée báreka nooka

²² Íäri béchibone kara enchimneu huéeka tatahuay, juebénasi áman huée báreka junne. ²³ Tëne én béja, juka ín tékil chúpasuk ímî buiärapo, enchim anëu huée bárekane éiya, béja bínhua naateka. ²⁴ Españau sikátekne enchimneu két nóytinake; bueituk áma huam huéetekne enchim bíchaka áma huam huéenake. Ámane béja enchimmak al-leesuka, jamak jünem nee böo tóijnake. ²⁵ Én éntokne Jerusaléniu bíchaa hueiye, jume Cristota súaleme tékilta huéchiasi yáa báreka. ²⁶ Bueituk jume hermaano griegom Macedonia entok Acaya buiaräpom joome, bem jíapsi türimakim tómita náu tojja jume hermaano chë polobemneu ä bíttuak, Jerusalénihui jume Cristota sualemehui. ²⁷ Bempo junéli ä yáa bábarek, katim juénasi ayuk, katäkum bempo két ínëli espíritu tékilpo am aniak, juka tü noki bemela Cristota bétana nokhuamta ámeu bíttuaka, jume kaa judíommehui; bempo két bem tómiyi am aníapo yúmala. ²⁸ Júnëli béja ínapo íkâi yáasuko, íkâi ín huériäü ámeu buísekáteko, enchim huámne huéenake, Españau lúl-la. ²⁹ Tüisine jüneiya, ínapo áman enchimneu sikáteko, juebenak yún tü huéchiapo Cristota evangelio jípureka, enchimneune yebijnake.

³⁰ Entokne senu huémta két enchimneu noknake, ín hermaanom, Señor Jesucristota téhuampo entok jü yore nákhuame Espíritu Santo itom mák-ri, nechem ania, Diostau nokaka. ³¹ Áapo jü Dios nee anianake, entokne tüisi áma yeu huéenake, jume yoreme kaita súaleme Judea buiärapo joomem násuku, entok jü tómmi ín huériähui, jume hermaanom buere joära Jerusalémpo joome al-leaka ä mabetnake. ³² Entokne ínapo két al-leaka enchimneu yebijnake; áman sikáteko Dios Áapo itom anianake, entokne al-leenake, enchim bíchaka; juneline béja jimyoreka

tahuanake. ³³ Entok jü Dios yánti jíapsihumta áttiakame síme enchimmaktunake. Júnentunake.

16

Pablota ámeu teboterim

¹ Hermaana Febeta bétanane két enchimneu nooka, enchim áamak türi sáhueka, jume Cristota súaleme pueblo Cencreapo joome; diaconisapo tékiak. ² Akem ä mabeta jum Señorpo, huate santom bénasi. Símepem ä bitcha, jita enchimneu ä huáatiähui; bueituk áapo ket huatem búrum aniala, entok nee junne.

³ Priscilata entok Aquilatem tebotua; Cristo Jesús pom ínomak tekipanuala. ⁴ Jínhua machikun yeu sájjak, nee jínëu bárekam batte bem jíapsihua tárük. Huári béchibone úttesi am baysauhue, entok kaa ínapo jíbba síme jume iglesiam kaa judíom két ánëli. ⁵ Jume Cristota sualhuäpo nau anim ä jóapo náu yayajame, akem ä tebotua. Epenetotem tebotua, ín nákéhui, jum Acayapo júri bat Cristota mabetakame. ⁶ Mariatem tebotua; áapo tüisi tekipanuala, enchim násuku. ⁷ Andrónicotem tebotua, entok Juniasta, ín huahuajim entok ínomak pereesotulame. Íméine tüisi ériahua jume apóstolim násuku, entokim két íno béppa bínhuatu Cristopo anakari.

⁸ Ampliastem tebotua, Señorpo ín nákéhui. ⁹ Urbanotem tebotua, Cristo Jesús po itom aniaka tekipanuame, entok Estaquista, ín nákéhui. ¹⁰ Apelestem tebotua. Símete béja ä júneria, jáchin machisi Cristota ä súalëhui; Aristóbulota jóapo joomemem tebotua. ¹¹ Herodióntem tebotua, ín huahuay. Narcisota jóapo jomemem tebotua; jümëi béja Señorpo aane. ¹² Trifena entok Trifosatem tebotua; jümëi béja Señorta tékilpo aane. Juka tüisi nákhumta Pérsidatem tebotua; júri két tepa yún áma tekipanuala, jum Señorta tékilpo. ¹³ Rufotem tebotua, Señorta áma yeu púari, entok ä áyehua, ín áiye kétchi. ¹⁴ Asíncritotem tebotua, juka Flegonteta, Hermasta, Patrobasta, juka Hermesta, entok jume hermaanom ámemak aneme. ¹⁵ Filólogotem tebotua, juka Juliata, juka Nereota, entok ä huayihua, entok juka Olimpasta entok síme jume santom ámemak aneme.

¹⁶ Símetakem emo tebotua, Cristota sualhuäpo emo nakeka. Síme jume Cristota súaleme ímë joomem enchim-mehuim tebote.

¹⁷ Senu huémtane két enchimneu aahua, hermaanom, tüisem ámet suuhua, huame hermaanom násuk yore náikimteme, entok ámet téitihuamta böot óreme, juka enchim Diosta bétana majtiari béj-reka huéiye. Síme íri,

katem ámemak emo jípu báare. ¹⁸ Julëbena géntem katim Cristota nésahui johua; juka tüisi ámeu huéchemta jíbam jariu báreka eíya, entokim ujjolisi tülisi nokaka kannake, entokim tuata Bénasim nokaka am baítaubáreka, jume kaita jünereame. ¹⁹ Bueítuk juka Diosta enchim súaleka boojoriáhui, béja símekut jüneriahua. Júnëline béja ínapo júne al-leiya, ä jíkkajaka enchim bétana. Juka tühuata símetane tülisi enchim täya íaa; éläposem juka kaa türík jak ayukamta kaita jüneria. ²⁰ Jü Dios yánti jíapsihuamta jípureme láuti jëla juka Satanásta kóm tátabnake, enchim guókim bétuku. Jü Señor Jesucristo Áapo jíba enchimmaktunake, tühuata enchim maksimeka.

²¹ Timoteo enchim tebotua, ínomak aneka tekipanuame, entok Lucio, Jasón entok Sosípater, ín huahuajim.

²² Ínapo Tercio, Pablota bétana íkái jiojterita johuame, ínapone két Señorpo, enchim tebotua.

²³ Gayo enchimmeu tebote, nee ä jóapo mamabetame, entok símem jume Cristota sualhuäpo nau anim. Erasto enchim tebotua, municipiopo tesorero, entok jü hermano Cuarto.

²⁴ Jü Señor Jesucristo, Áapo jíba enchimmaktunake, tühuata enchim maksimeka. Júnentunake.

Diosta úttileka ä yosirë

²⁵ ¡Áapörík juka Diostate yosireka ä úttile! ¡Bueítuk ára yore huitti éetua, ín evangelio jíä pámani, entok Jesucristota bétana itom nokähui! Jü Dios jita benak yoremem bétana naíkialäu yeu machiriakame, jü jauhuey naateka étotaka ayukay, ániata kee im yáahuay naateka. ²⁶ Të én béja yeu bötela, entok jume profeetam jiojterimak, Diosta jíbapo béchïbo nésahuëpo, síme yorememmeu áu täyatebok, entok ä súaleka áma bem annakë béchïbo.

²⁷ ¡Jü huépülaytaka Áapola Dios, entok símeta jüneriaame, Áapörík béchïbo jü ujjoría Jesucristota huám ámani jíbapo béchïbo! Júnentunake.

Jü Carta San Pablota Bat Huëpo Jiojtekähui Jume Corintiommehui

Tebotehuame

¹ Pablo, Jesucristotau apóstoltu iaahuaka núnuri, Diosta júnel ä huáatiäpo ámani, entok jü hermano Sójtenejtáamak náuhui, ² ikay cartatane jiojte buere joära Corintopo jomemmehui jume Cristota sualhuäpo nau anim béchibo, jume Cristo Jesússta nésauri jo báreka bempoa emo jípurremmehui, jume ják júne anemmak nau yeu púataka täyahuame itom Señor Jesucristota tehuampo au nokame, jü itom Señor entok bempörimmehui. ³ Diosta tü eäu entok yánti jíapsihuame enchimmaktunake, jü Dios itom Átchay entok Señor Jesucristota Áchay bétana.

Diosta baysaihuame

⁴ Ínapo jíba Diosta baysauhue enchim béchibo, juka Diosta tü eäu enchim mikhuakä béchibo jum Cristo Jesúspo. ⁵ Bueitukem áapörikut yún jita tühuatem jípurrek, nokpo entok yún jita jüneriahuäpo. ⁶ Jü noki Cristota bétana nokhuakame béja enchimmet au chupalataka tahuala. ⁷ Jü jita ára johuame Diosta enchimmet jünakteri sime enchimmet ayunake. Huanärem béja kaa jáchin éaka ä boobinnake, juka Señor Jesucristota äbo yebijnakëhui. ⁸ Áapo Dios ket kutti ehuamta enchim máknake, simeta chúpëu núkisi. Júnëli béja kaabe kaita juënak enchimmet téunake, júnaköri itom Señor Jesucristota yepsayo. ⁹ Dios ä bárëpo kaa amáu notte, áapörík huamem nunuri ä üusi Jesucristo itom Señortamak enchim jíapsinakë béchibo.

¿Jachu jü Cristo au näikimtela?

¹⁰ Senu huemtane, ket enchimneu aahua, hermaanom, itom Señor Jesucristota tehuampo, hupülak jibem nau nooka simetaka, natepua anhuame kaytatunake enchim násuku, al-lem tülisi nanabeu aneka huépülaik nau eiya entok hupulsi eaka. ¹¹ Bueitukne enchim bétana ettejoriahuak, ín hermanom, jume Cloétamak huerim bétana, jänitukem nau omtaka nátepua emo jípurre. ¹² Juka enchim násuk huemta bétanane enchim tejhuaáare ínel enchim jiapo: “Ínapone Pablotamak huéiye”; ö “Ínapo entok Apoolostamaki”; “Ínapo entok Perotamak”; ö “Ínapo entok Cristotamak.” ¹³ ¿Jachu Cristo au näikimtela? ¿Jachu jü Pablo enchim béchibo kúrusit poponhuak? Ö ¿jachem

Pablota tehuampo batöhuak? ¹⁴ Diostane baysauhue enchimne kaabeta batöla, juka Crispota entok Gayota jibba, ¹⁵ bueituk Pablota tehuampone batöri ti kaa enchim jáunakë béchibo. ¹⁶ Kenne Estéfanasta familiapo jomeme batöla; jume huatemmeune kaa huate jaamakne huatem ket batöla. ¹⁷ Bueituk Cristo kaa nee batö iaka nee yeu puaala, ál-la evangeliota nee nok sahueka nee núnula; kaa ímí ániapo jita buere täyahuamta nokta hueriaka, Cristota kúrusit múkukau kaa kom tahuaria béchibo.

Cristota, úttiära entok Diosta bétana yún jita täyahuame

¹⁸ Bueituk íri noki Cristota kúrusit poponhuakähui emo tärulame béchibo rokorapom ä jípure, të jume jineurim béchibo, Diosta uttiära. ¹⁹ Bueituk júnel jiojteri: Jume jita täyame, juka bem täyaune kaytasi yáanake, juka jünee huamta bem tayaune yeu tahuarianake.

²⁰ ¿Jakusu aane jü jita áu täyáa tíame? Entok jaksu aane jü escriba, entok jaksu aane jü buéresi jita nokame, ¿jachu kaa Dios jume ániat jíapsaka jita emo täaya tíame rokuapo tahuariala? ²¹ Bueituk Diosta bétana jita täyahuamta, jume ániat jíapsame bem jita täyapom katim Diosta tatáyak, Dios ä tutürek ä súaleme jinëu béchibo juka Diosta noki nokhuäpo rokuapo jipuhumta huam am jínëu báreka.

²² Bueituk jume judíom señalim aahua, jume griegom entok tuísi jita täyahuamta jíba jaria; ²³ të itapo Cristota kúrusit poponhuakamta jíba nooka, jume judíom béchibo at teitihuame, jume kaa judíom béchibo entok rókoora; ²⁴ të jume núnurim béchibo, judíom ö griegom, Cristo, Diosta uttiära, entok jita täyahuame Diosta bétana huéeme. ²⁵ Bueituk jü Diosta bétana rokuapo tayahuame, yoremraata béppa chë jita täyahua, entok jü Diosta bétana kaa úttia, yoremraata béppa chë úttiak. ²⁶ Tüisem at suuhua, hermanom, Diosta betanem yeu púataka núnurim, eläposem kaa jaikika junëli jita täya yoremem eäpo ámani, entok jume yaüra uttiäta jípureme júne kaa jaiki, entok yörihuamta jipureme júne kaa jaiki. ²⁷ Ál-la, Dios jume kayta bejreme yeu púuhuak, jume jita täyame tiusi tahuaria báreka, entok jume kaa úttiakame yeu púuhuak jume úttiakame tiusi tahuaria báreka. ²⁸ Juka simekut jiokot maachika kaitäpo bit-huamta Dios yeu púuhuak entok juka kaitäpo jipuhumta, juka simeku naikiahumta kaitäpo tahuaria báreka, ²⁹ bueituk junëli kaabe áu úttilnake Diosta bíchápo. ³⁰ Të áapörik béchibo emëe Cristo Jesúspo aane, áapörik béchibo jita täyahuamta Dios itom makka, Diostau bíchaate lútula jíapsihuäpo naikiatataka tahuala, entok santosi jíapsihuäpo, entok jinëuriata áa béchibo

jípureka. ³¹ Juka jïojterita jiä bénasi: “Jü áu úttileme, jum Señorpo jíba au úttilnake.”

2

Cristota kurusit poponhuakäu nokhuame

¹ Én éntoko, hermanom, júnakoy enchimneu noïteka juka Diosta ára jita joaune enchimneu nok báreka, kanne nokta ujjorik nokak entok jita taayahuamta. ² Bueïtuk huitti nokhuäpo enchim násukne, kayta entok jüneriabáarek ál-la Jesucristota jíbba, kúrusit poponhuakamta. ³ Entokne enchim násuk aanek úttia lútilataka, entok tuïsi maujrimey ino yöaka; ⁴ jü ín noki entok jü Diosta nooki enchimneu ín nokakähui, kaa jita täyahua pámanne enchim át jünetuak, ál-la Diosta Espiritu úttiärayi, ⁵ bueïtuk jü enchim Dios eaü kaa yoremem jita täyápo nahuanake, ál-la Diosta úttiaräpo.

Diosta Espirituta huam yeu machílame

⁶ Täte nau ä ettejhua jiobe, jume yúmalasi emo jípureka jita täyammaki, të kaa imi ániat jita taayahua pámani, entok kaa jume ániat rey nesaupo nesaunakeme bénasi, bueïtuk imëri kókkonakemme. ⁷ Täte juka Diosta bétana jita täyahua nau ettejjo, juka huatem bétana kaa jüneriahuamta, juka jita täyahuäpo esota, ikäri, ániata kee yahuay náateka Dios ito béchïbo, ä naïkiak, jum simek béppa ujjoriku itom looria béchïbo. ⁸ Ikäri jume im ániat rey nesauta jipunakeme katim ä täyak, bueïtukim ä täyakatek, kaibum kúrusit ä popon eiyey, juka looriapo Señorta. ⁹ Të ál-la ínel jïojterita jiä pámani:

Juka pusimmeï kaa bit-huakähui, entok nakammey kaa jikkaijhuakahui,

entok yoremta jiápsipo kaita tahualata,

Dios ä erialatukay huame áapörík ä nakeme béchïbo.

¹⁰ Të Dios, Espirituy ítou yeu ä mächiriala; bueïtuk jü Espiritu simekut suaka át jüneiya, bueïtuk mekka kom Diostat ayukamta junne.

¹¹ ¿Tëe jábe yoremesu, juka yoremata ayukamta jüneria? ¿Jachu kaa jü yoremata espiritu at aneme? Ínëli kétchi juka Diostat ayukau kaabe ä jüneriak, jü Diosta Espiritu jíbba. ¹² Ítapo entokte kaa juka ániat espirituta mabet-la, ál-la juka Espiritu Diosta bétana huentta, bueïtuk juka Diosta itom makakau jüneria béchïbo. ¹³ Íaribéchïbote ä nooka të kaa juka nokta yoremem jita täyaka yore majtia pámani, ál-la juka Dios Espirituta yore majtia pámani, juka Espiritupo huentta Espiritupo ä tahuariaka.

¹⁴ Të jü yoreme kia ä jiápsapo kara at jünéaka tatahua jü Diosta espirituchi, bueituk áa béchibo rokopo bittu. Entok kara ámet jüneiya, bueituk at suaka Espírituta eäpam át jünetunake. ¹⁵ Të jü Espiritu Santota eäpáman jiápsame símekut jüneiya, të juka jünehuamta áapo huatem bétana kaa ä mabeta. ¹⁶ Bueituk: “¿Jábesu juka Señorta eäu jüneriak? ¿Jábesu ä majtianake?” Të ítapo juka Cristota eäute jípure.

3

Diostamak tekipanuame

¹ Íaribéchibo ínapo hermanom, karane Espiritu Santota eäpáman jiápsame bénasi enchimneu nooka, ál-la kaa Dios huateka enchim eä bénasi, entok Cristotat ehuäpo ili usim bénasi. ² Lechimne enchim jítuak, të kaa buähuamta, bueitukem ketune kaa áma yúmay, éntokem én júne kaa áma yúma, ³ bueitukem ketune enchim eäu johua; emoem naíbuke, éntokem nau omteka nau nassua, ¿jachem kaa ínëli juena ehuamta jíba johua? Éntokem yorem ehuamta joaka jíba rejte. ⁴ Bueituk enchim násuk senu ínel jiaahua: “Ínapone lutüriapo Pablotamak huéiye”, jü senu entok: “Ínapone Apolostamak huéiye”, ¿jachem kaa ínëli yorem ehuamta jíba johua?

⁵ Huanäisu, ¿jabesa jü Pablo entok jü Apolos junne? Jachu kaa jume Señorta nesahui joame, imey nokakápamanem ä súsualek, imí huam natepola jü Señor huehuëpulam enchim ä makak. ⁶ Ínapone eechak, Apolos entok ä báatuak; të Dios ä siútuaka ä yötutuak. ⁷ Ínëli jü echákame entok ä báatuakame kaytam tua bejre, ál-la Dios ä yötutuakame. ⁸ Ínëli jü echákame entok ä báatuakame huepulsim nau hueeri, eläposum chúkula huepülaka bem kobakäu makna, jachin juka tékilta bem yáakä pámani. ⁹ Bueituk ítapote Diosta tekipannualerom, eme entok jü Diosta tékkil, jume karim yáataka Dios attiärimme. ¹⁰ Jum arayhuäpo Diosta nee ä mak-lä pámani, ínapone ingeniero ára kaatemta benna.

Juka teta nahuatane áma yetchak, iäri béppa entok täbuika ä béppa kaatenake, të natepola huepülaka tüisi at suanake, jachin nat béppa bem kaatehui. ¹¹ Bueituk kaabe täbui teta nahuata ára áma öre, juka áma oreta béppa, iri jü Señor Jesucristo. ¹² Bueituk iri tetta nahuata béppa, jabbe sahualik entok tosalik teta buaaniata kaateme, entok uyjoli tetammeyi, pino kutayi, juya sáayi, entok kia chukií junne, ¹³ jü tekkil huehuëpulam yáakäu jüneriataka tahuanake;

huäri taahuari: ä jüneriatebonake, bueituk jü taji beeteme yeu ä machirianake; jü tekkil huehuëpulam yáakäu entok taijpmán yeu siika türika o kaa türika tahuanake. ¹⁴ Jü tékil jabeta nat béppa kaateka yakáu turika tahuakatek, ä kobakau mabetnake. ¹⁵ Jü tekil jábeta yáakäu tajakátek, áapo simeta tarunake, të áapo jineutaka tahuanake, taij bëtepo yeu buittekam ténasi.

¹⁶ ¿Jachem kaa jüneiya juka enchim takahua Diosta ä tiöpökähui, jü Diosta Espíritu entok enchimmet aane? ¹⁷ Jábe junne juka Diosta tiöpo kaitäpo tahuariakatek, Dios ket áapörik kaitäpo tahuarianake, bueituk jü Diosta tiöpo, enchim takahua, Diostau bíchaa santosi naïkiari.

¹⁸ Kaabe áu baytaünake; jábe junne enchim násuku ími ániapo ayukamta au täya tíame, kayta täyamta bénasi áu jípunake, chë yúmalasi simeta täya béchïbo. ¹⁹ Bueituk jü sime ími buíapo jita täyahuame Diosta béchïbo kia kaa suära; bueituk jiojtetaka órek: “Bem jita täyaka emo buerialëpo Dios am jioptuaka am tojja.” ²⁰ Júchi entok: “Jü Señor jüneiya kia ä bejatukähui jume jita täyaka eähui.”

²¹ Ínëli, kaabe yoremem bétana au úttilnake, bueituk simetem eme attiak: ²² eläposu Pablo, eläposu Apolos, eläposu Peero, eläposu jü ánia, eläposu jíapsihuame, eläposu kókkohuame, eläposu jü én hueri, eläposu jü chúkula hueenakeme, simetem attiak. ²³ Enchim entok Cristo attiak, Cristota entok Dios.

4

Jume apóstolim tekkil

¹ Ínëli, jume yoremem Cristotau tekipanualerompom itom jípunake, entok juka Diosta ehuil jípurëpo ministerio tékilta joame bénasi. ² Én entok ínëli türi, jum ministerio tékilta johuäpo úttia, huepülakam huitti eaka áma bit-tunake. ³ Ínapone enchim bétana kaa yun yäura bithuamta jípure, entok tribunal yäura bétana junne, bueituk ínapo júnene kara ino yuktia kaa tuísi ino aane tiaka. ⁴ Kaa türikne ín jíapsipo kaita jípure jiobe, tëne kaa iari béchïbo tü yórempo ino naïkia, të jü Señor, áapo yäura bithuamta nee makka. ⁵ Inentakem, kaabetat kia nooka tiempota kee yúmayo, Señor áapo yepsakátek, juka esota entok kaa machiku ayukamta bittebonake, entok juka jíapsi ehüäpo ayukamta jüneriatebonake; huanäi huehuëpülakam ä mabetnake Diosta am úttilnakëhui.

⁶ Të ikäri, hermanom, ejemplopone enchim ä tejhua, ino bétana entok Apolosta bétana, enchim ín nakë béchïbo, bueituk itom bíchakem jünenake, kaa juka jiojteta béppa

enchim enakëhui, jachinai jünem huepulak buérialinake täbuik entok kaitäpo bínnake. ⁷ Bueituk, ¿jábesu huatem násuk, béppa enchi ketchak? Entok jü em jipurëhui, ¿jítasë kaa mabet-lataka ä jípure? Entok ä mabet-latukäteko, ¿jatchiake ái emo buériale, kaa ä mabel-latukamta Bénasi?

⁸ Enchimmeu béja kayta bëye, bejem riikom, éntokem itot kaa huijuteka reeyim, ¡türi eiye eme reeyimtuko, itapo ket ínëli enchimmak reyimtaka nesau eiye! ⁹ Bueituk inen nee eiya, jume apóstolim simeta chupëpo, Dios ániau itom yeu jabuala, kókkohuamta itot chupabahuamta Bénasi, ínëlite buérialihuaka ániat bithua, ángelesim entok yoremem bétana. ¹⁰ Cristota itom nakë béchibo, itapo katte susuaka bithua, eme entok Cristota sualuäpo susuak; itapote úttia lütila, eme entok üttiak, éme yörihuakem bithua, itapo entok kaa bibitpeehua. ¹¹ Én tajtite tebaüre, entokte bai kókkko, katte sankok, jópemette chonhua, entokte kaa jouhuak. ¹² Lottekate tekipanua itom mamammei; entok béttesi ítot nokhuai junne, itapote Diosta tü eäu am netanria, jájanate jikot johua, tēete yanti eaka ä mabeta. ¹³ Jájana itot nokhuay junne, Diostaute am nok-ria, jume ániat jíápsame entok én tajtim chukta Bénasi itom bitcha, juka simem kaa huatiahui.

¹⁴ Kanne enchim tiutua báreka íkai jiojte: ál-la enchim üusekam ténasi entok enchim nákekane kutti nooka. ¹⁵ Eläposum diez miltaka enchim majtiä Cristota bétana, kaibem yún áchayrim jipunake; bueituk Cristo Jesúsopo ínapone enchim usiak evangeliopo. ¹⁶ Én entokne enchimmeu ujbuanna, ín ino nüyë Bénasem emo nüyë.

¹⁷ İari béchibone Timoteota enchimmeu bittua, İri Jesucristota sualuäpo ín üusi tüisi ín nakëhui, kaa amáu bíchaka Cristotamak hueme, áapo enchim au huatituanake jachin ín ä joähui juka Cristota tekkil, entok jachin sime kätana ín am majtiähui jum Cristota sualuäpo nau anim anëpo. ¹⁸ Të huate entok tüisi emo buériale, bueituk jauhuey júne kaa enchimmeu nee huee máchilem tenasi. ¹⁹ Tëne laüti enchimmeu hueenake, Señorta ínel eäyo, entokne ä jünerianake, të kaa juka nokta jíbba, ál-la jume emo buérialeka úttiata mabet-lame. ²⁰ Bueituk jü Diosta rey nesauri, kaa nokpo jíba huéiye, ál-la uttiäramaki. ²¹ ¿Jitasem huatia? ¿Enchimmeune hueenake jibebiaka, ö yore nákuhäpo, entok espíritu yanti jíápsihuäpo?

5

Kaa türik bétana yaura bithuame

¹ Lútüriapo enchim násuk jikkaijtu jü kaa türi, ìri kaa türi jume kaa judíom násuk júne kaa jikkaijtu; ínëli hueepulakätuk enchim násuk ä huaímáiye jípureka áamak jiápsa. ² ¿Emem emo jikau cha buériale, jachem kaa jikot tiusi eepo yúmala? Bueítuk juka íkái yakamtem enchim násuk pakun yeu huikke. ³ Lútüriapone, ín takahuäpo kaa enchimmak aane, të ín espíritupo ál-la, ínëli enchimmak aneka juka íkái yakamta yäura böota nää mak-la. ⁴ Itom Señor Jesucristota tehuampo, ín espiritumakem emo nau tojja, entok itom Señor Jesucristota úttiaramaki. ⁵ Huanäi ìri Satanásta mampo toijna, juka kaa türik at ayukamta lutinakë béchíbo, bueítuk huári tahuarit, juka Señorta yepsay ä espírituhua jinëutuna.

⁶ Jü enchim emo buérialeu kaa türi. ¿Jachem kaa júneiya: “Jü levaduura ilikkika junne, síme tujta huechia tabbe”? ⁷ Levaduura binhuatumta bétanem emo tüte, bemela tusitaka ä tahuanakë béchíbo, kaa levaduura, bueítuk jü itom pascua Cristo, béja ito béchíbo kúrusit poponsuhuak. ⁸ Inëlite pajkonake, kaa levaduura binhuatupo, entok kaa levaduura júena ehuäpo, ál-la panim kaa levaduura kápo entok lutüriapo tü jiapseka.

⁹ Enchimmeune jïjtesula, katem ámemak emo türe, jume kaa emo jubeka nau jiápsammaki. ¹⁰ Karem tokti emo omoute, jume imí ániat nau jiápsaka kaa emo jubekammaki, ö jume uttesi tomita ukulemmaki, ö ekbualerommaki, entok jume jita júne dios tiaka ä yöremmaki; bueítuk ä ínëlitunakey úttiati eiyey ániat enchim yeu sakanakëhui. ¹¹ Al-lane enchimmeu jïjote, kaa enchim ammemak emo türi sáhueka, jume emo hermanom tiaka, të kaa emo jubeka nau jiápsammaki, entok tomita úttesi ukulemmaki, entok jita júne dios tiaka ä yöremmaki, entok jü bette nokta nokamtamaki, entok jü vino jilerotamaki entok jita eekbualerotamaki; jü ínëli jiápsammaki, katchan júnem ámemak jibuäpo yúmala. ¹² Bueítuk jume päkun aneme, ¿jita lutüriatasune jípуре, kutti lútula am jíapsi sáu béchíbo?, ¿jachem kaa jume huaijhua aneme, emëe kutti lútula jíapsi sauhue? ¹³ Bueítuk jume pakun aneme, Diosta nok yäura ámet chupnake, juka júena eaka jiápsamta yeuhuem ä beeba enchim násuku.

6

Juez kaa Dios huatemta bíchäpo nassuahuaame

¹ ¿Bueítuk emëe enchim násuk jabetamak kaa tüisi tahualataka jita nau tüte baahuay juezta bichäpem emo yeu totoja, jume Cristota sualhuäpo nau anim bíchäpo

emo yeu toijmachika junne? ² ¿Jachem kaa jüneiya jume Cristota sualhuäpo nau anim ániat jiápsame yäura bittebonakëhui? Buïetuk ínëli jume ániat jiápsame enchim am yäura bittebonakei, ¿jachisuntukem íkái kaa tua buere machik kaa obiachik kara rutuktia? ³ ¿Jachem kaa jüneiya jume ángelesim bette nokta itom amet chupanakëhui? ¿Të, chë junne, juka imí ániat ayukamta? ⁴ Bueituk emëe juka imi ániat ayukamta yäura bittebotek, ¿jatchiakem jume Cristota sualhuäpo nau anim kayta áma júneriamta yäura yetcha? ⁵ Enchim tiunakë béchibone ínel jiaahua, ¿jachu enchim násuk hupülaka júne kaabe, kooba suakari, ä hermanom násuk juka kaa tüisi huemta rutuktia béchibo? ⁶ ¿Të senu hermano täbui hermanotamak yaurapom emo yeu toijlataka nau nok nassua, të íkärím johua Diosta kaa súaleme bíchäpo?

⁷ Ínëli béja lutüriapo, kaa türi jü enchim násuk nau nok nassuahuame, ¿jatchiakem kaa yanti eaka ä mabeta juka enchim bej-reka johuamta? ¿Entok enchim jita úuhuamta? ⁸ Të emëe huatemem bej-reka jita am úuhua, jume hermanom junne.

⁹ ¿Jachem kaa jüneiya jume lutüla huemta kaa joame, kaybum áman kimunake jum Diosta reytaka nesahuëhui? Katem ä öbia; jume kaa emo jubeka nau jiápsame, jume tattäbui diosim yöreme, jume kia jábe jámutta kaa jubeka áamak jiápsame, jume yorememtaka jáamuchim bénasi emo nüyeme, entok ä bénasi yoremendam au jipureme junne. ¹⁰ Jume ekbualerom, jume uttesi tomita ukuleme, jume vino jülerom, jume béttesi jabetat nokame, jume baitäupo jabeta jita úuhuame junne, imëri kaybum áman kimunake jum Diosta reytaka nesahuëpo. ¹¹ Emëe huate ínëli jiápsay; të ënem béja baksiari, entok Diostau bíchaa naïkiataka santosi yáari, Señor Jesucristota tehuampo lütula hueme enchimet yáari, entok itom Diosta Espirituyi.

Jü takahua santosi yáari

¹² Síme ino béchibo türi jiobe, të kaa síme ára yáatu; síme ino béchibo türi jiobe, tëne kayta bétana ino yuyüitebonake. ¹³ Jü buähuame topata béchibo, jü topa entok buähnamta béchibo, të imey nahuichim Dios kaytasi am tahuarianake; të یری takahua kaa emo jubeka nau jíapsihnamta kaa ay ä yáa béchibo, ál-la یری taka Señorta béchibo, jü Señor entok íkái takaata béchibo. ¹⁴ Dios entok, juka Señorta toboktiakame, itom ket toboktianake ä úttiärayi.

15 ¿Jachem kaa jüneiya bueituk itom takahuam, Cristota takaamak huépülsi nauhuam órekähui? ¿Jachune jume Cristota takahuammet hueri nüka, jámutta takahua yorememmak ehuil au türemtat am chaanake? Ëe kia jita béchïbo junne, kaybu. 16 ¿Ö jachem kaa jüneiya jü ilebenak jámuttau rukteme, huepul takahuapo áamak ä tatahuähui? Bueituk jü jïojteri ínel jiaahua: “Nahuichikam huépülak nau takahuanake.” 17 Të jü Señorta eápáman jíapsi báreka au rukteme, huepul espíritupo áamak tahuanake.

18 Juka kaa emo jubeka nau jíapsihuamtem tojaka sakka, jü täbui kaa türi yoremta jojoau kaa ä takahuapo yeu huéiye, të jü jámutta kaa jubeka áamak böyeme, ä takahuabet kaa türik johua. 19 ¿Jachë kaa jüneiya juka enchim takahua Espiritu Santota ä tiöpökähui, ïri enchimmet aane, éntokem Diosta bétana ä jípure, éntokem emëe kaa emo attiak? 20 Bueitukem bejhuapo jinnuri; enchin takahuápem Diosta úttile, entok enchim espíritupo, ímëri Dios attiärimme.

7

Jubiahuäpo emo consejohuame

1 Juka huatek bétana enchim ínou jïojtekähui. Jü yoremta béchïbo chë türi eiyeey kaa jámutta nüko. 2 Të kaa emo jubeka nau jíapsihuamta ito násuk ayukä béchïbo, elapo yoremem huépulam jubnake, jume jáamuchim junne huépulam kunanake. 3 Jü jubekame jámutta kaitäpo siroktuaka yúmalasi ámak jíapsinake, alë bénasi kétchi jü jammut ä kunáamaki. 4 Jü jammut ä takahua kaa yeeka, ál-la ä kunahua jïbba, entok kétchi jü yoreme ä takahua kaa yeeka ál-la ä jubiahua jïbba. 5 Katem emo koptia báreka éenake, al-lem nanabeu eaka chubala emo tojja, bueituk oraciompo Diostáamak am báreka, huanärem chúkula huepulsí júchi emo nau toijnake, Satanásta kaa enchim jïoptuanakë béchïbo. Jum emo ukulhuapo kaa enchim úttiakabéchïbo.

6 Tëne íkái consejota enchimneu nooka, të kaa nesauta bénasi. 7 Sime yorememne inobénasi emo nütua peiya, të kaa simetaka Diosta bétana ä mabet-la juka kaa jubeka bem jíapsinakëhui, lutüriapo hueepulaka íneli, jü senu entok täbuási.

8 Tëne ínel ámeu jiaahua, jume kee jubemmehui entok jume jokoptulammehui, bueituk amebéchïbo chë türi eiyeey inobénasi tahuakateko. 9 Të jume kaa jubeka ára jíapsihuamta, Diosta bétana ä mabet-latuko, jubëem,

éntokem kuuna. Bueituk chë türinake. Jume kaa emo yüeka kaa tüisi ayunaketeko.

¹⁰ Jume emo jubeka nau jiápsame, nesautane am makka, të kaa ínapo, ál-la jü Señor: Jü jámmut ä kunahua kaa toijnake; ¹¹ ä tójakätek, kara kunaa, të ä kunabeu notteka ára au jiokore; entok jü jubekame ä jubi kaa toijnake.

¹² Ínapone jume huatemmeu ínel jiaahua, të kaa jü Señor: jábe hermano kaa Dios huatemta jubekame, të jü jámut íneli áamak jíapsibarëteko. Kara ä tojja. ¹³ Senu jammut, kaa Dios huatemta kunakätek, të jü yoreme íneli ámak jíapsibareteko. Kara ä tojja. ¹⁴ Bueituk jü kunari kaa Dios huateme, juka jámmutta Dios huate béchibo, áapo Diosta tü eäu jípunake; jü jámut kaa Dios huateme entok ä kuna Dios huate béchibo áapo Diosta tü eäu jípunake, bueituk täbuiasi enchim aaney entok, jume enchim üusim katim Dios huateka tahuanake, të enim Diosta tü eäu jípure. ¹⁵ Të jü kaa Dios huateme aü naikimtekateko, Akë ä tojja. Bueituk nahuichikam karam úttiapo nau aane. Ä inelituko jü hermano o jü hermana beja búttiataunake, bueituk yanti eäu Dios itom núnula. ¹⁶ Bueituk, ¿jáchise jüneiya, empo jámmut, jáamak jü em kuuna jinëutaka ä tahuanakëhui? ¿Ö jáchise jüneiya, empo kunahuari, jáamak jü em jubi jinëutaka ä tahuanakëhui?

¹⁷ Të jáchin hueepulaka Diosta ámet ä naikimtekapo ámani, entok jáchin Diosta am núnukäpo ámani ínelem ä yauhua, íkäine sime jume Cristota sualhuäpo nau animmet nesahuek. ¹⁸ ¿Bueituk jábe circuncionta jípureka núnuhuak? Circuncionte jípureka taahua, ¿të jábe kaa circuncionta jípureka núnuhuak? Kaa au circunsidaruanake. ¹⁹ Jü circuncion kayta bejre, entok jü kaa circunsidaruanahuame junne, ál-la jü Diosta nésahui ëriahuame. ²⁰ Huehuëpulaka jáchin Diosta bétana bem nunuhuakapo, junëlim tahuanake. ²¹ ¿Jachë nenkitake tekoka núnuhuak? Katë jáchin eiya; të empo jum em nenkihuakapo ára emo yeu huíkëtek, Akë ä jaria. ²² Bueituk jü nenkitaka tekoka, Señorta ä núnuko, búttiataka tahuanake, íneli këtchi jü búttiataka núnuhuakame, Cristotamak sumataka tahuanake. ²³ Bejhuapëm jinnuri, katem júchi yorememmeu emo nenkaka am teko bare. ²⁴ Íneli, huehuëpulaka, hermanom, jachin jiápsaka núnuhuakatek, junëli au nüyeka jíapsinake Diosta béchibo.

²⁵ Jume kee kuname béchibo, kanne nesauta jípure Señorta bétana, tëne ín eäu enchim tejhua, juka Señorta yore nak jiokolëpo ä jajamlatakane, Cristotat jíba eiya. ²⁶ Imi huamne tü ehuamta jípure, juka itou ayukamta

obiachi béchibo, bueituk jü yoreme tüisi ayunake ä aane bénasi tahuakatëko. ²⁷ ¿Jatchë jámuttamak emo súmala? Katë emo búttia báare. ¿Katë jámuttamak emo súmala? Katë jub báreka eiya. ²⁸ Të empo jubekätek, katë kaa tüisi ayunake; entok jü jamut beme kunakätek kaybu kaa tüisi ayunake, të ímechiri jü jiokot emo bit-huame takahuapo ámet ayunake, të ínapo íkáine kaa enchim jipu ía.

²⁹ Tëne ikai nooka, ín hermanom: Jü tiempo kopela aane. Én entok bat bitcha, jume jubekame, kaa jubekamta bénasim emo nüpo yúmala; ³⁰ jume buaname éntok, kaa buanamta bénasi; jume al-leame éntok, kaa al-leamta bénasi; jume jita jinnume entok, kayta attiakamta bénasi. ³¹ Entok jume imi ániat ayukamta musauleka ä joame, katim ä joamta bénasi emo núnake, bueituk jü ániat ayuka uyyori béname lülüte.

³² Kaa yúmaisine kaa enchim emo bit ía. Jü kaa jubekame jáchin jum Señorta nesaupo ä annakeu jíba huatia, entok jachin juka Señorta ä al-letuanakëhui; ³³ të jü jubekame, ániat ayukamtat jíba kaa yúma, ä jubi al-letua báreka. ³⁴ Íneli ámet júnakiachi jü kunakamtachi entok kaa kunakamtachi, jü kaa kunakame jum Señorta nésaupo ä annakeu jíba kaa yúma, entok jachin Señorta bíchäpo huepulsu au ä jipunakëhui, taakapo entok espíritupo; të jü kunakame juka ániat ayukamtat jíba kaa yúma, ä kunahua al-letua báreka.

³⁵ Ikaíne nooka tüisi enchimeu huenakë béchibo, të kaa obisi enchim emo bínnakë béchibo, ál-la huéchiapo entok simeku türík joaka, entok inëlem kaytat obisi eaka Señortau ruktinake.

³⁶ Të jábe ínel eäteko: Jü ín mala béja yöhue ä kunanakeu huasuktiriam at siime. Béja au kunatuapo yúmala, ä yáa bareu yanake, kaa Diosta bejre, eläpo kunanake. ³⁷ Të senu ä jiápsipo huitti ehuamta jipureka, kayta áu bëyeka, íneli ä éáu áapo attiaaka, ä malahua kaa kunakamta toij béchibo, tüisi aane. ³⁸ Të íneli jü ä kunatuame, tüisi aane. Të jü kaa ä kunatuame entok, chë tüisi aane.

³⁹ Jü jamut kunakame súmerataka jiápsa, ä kunahua ketune jiápsayo; të ä kunahua mukuko búttiataka taahua, ára ä kunabareu kuna, të ál-la Señorta sualemta kunanake. ⁴⁰ Të ínel ín eäpo, chë júne Diosta tühua mabet eiyeey kaa júchi kunakäteko, bueituk ínapone ket Diosta Espiritu jípure.

8

Jü buähuame ídolommeu toijri

¹ Juka buähuamta ídolommeu toijta bétana, entok bejate jüneiya simetaka jita ito täyähui, jum jita täyahuäpo emo jabelhuame áma ayuk, të jum yore nakhuäpo jita täyahuäpo yore yötutua. ² Bueituk jábe jita áu täyalame, ketune kayta jee täya, tua jita ä täya éäpo. ³ Të jábe Diosta naketek, ä bétana täyahua.

⁴ Juka buähuamta ídolommeu toijta bétana, jüniate juka ídolota ániapo kayta bejrehui, bueituk kabe entok Dios, huépülaka jíbba. ⁵ Elaposu huate emo diosim teaka täyahua, imi buíapo entok téhuekapo junne (inëlim juebenna jume diosim ti tettehuahuame, entok jume yörihuame), ⁶ simeta íkai násuk itobéchibo huépül Dios jíbba, achayhuariataka, áapörík bétana simetaka huéiye, itapo entokte ä béchibo, entok huepül Señor Jesucristo, áapörík béchibotaka síme ayuk, itapo entok áapörík huämi.

⁷ Të ä täyahuame kaa simemmet ayka; bueituk huate imi tajti, ídolommeu joyhualataka, ímëi ídolommeu toijtam buabuäyey, inëlim juka bem jíapsi ehuamta kaa úttiaka béchibo, katim at jünéaka tatahua. ⁸ Huitti nokhuäpo juka itom buäyepo Dios ä bíchäpo kaa chë itom mabetnake; bueituk itom jibuä béchibo katte chë tutturi, entok kaa jibuätek júnete kaa chë tutturi Diosta bíchäpo. ⁹ Të áachem suhua juka huitti hueka enchim täyapo, jume kaa jíapsi úttiakame kaa jiopnakë béchibo. ¹⁰ Bueituk jábe enchi bichätek, jünéaka enchi ä täyähui, ídolom yörihuäpo enchi katek, jü ä eäpo kaa jíapsi úttiakame, ¿jachu kaa áma jibuä báanake jáni, jum ídolom yörihuäpo? ¹¹ Entok em jita täyapo; jü hermano kaa jíapsi úttiakame au tárunake, të äri béchibo Cristo ket múukuk. ¹² Bueituk imi huäm em Dios bejrim, jume hermanom bej-reka kaa tüisi aane, juka bem jíapsi ehuäpo kaa úttiakapem am sasabuania, inëlem Cristota bej-reka aane. ¹³ Äri béchibo, jü buähuame ín hermanota ái ä huennaakey, jauhuey júnene kaa huakasta buänake. Bueituk juka ín hermano kaa jiopnake béchibo.

9

Jume apóstolta lutüriam

¹ ¿Jachune kaa apóstol? ¿Jachune ín eäu kara johua? ¿Jachune kaa juka itom Señor Jesústa kaa bit-la? ¿Jachem kaa emëe ajäria jume Diosta eäpo ín tekkil? ² Bueituk huatem béchibone kaa apojtoltukätek, lütüriapone enchim béchibo ál-la apojtol; bueituk emem ä lutüriatebo juka Señorta tekilpo ín apóstoltukähui.

³ Jume nee natuamene inenne ino nokriaka am yommia:
⁴ ¿Jachute kaa lutüriata jípure jita itom buänake béchïbo entok jita itom jinake béchïbo? ⁵ ¿Jachute kaa lutüriata jípure jubiaripo senu hermata itomak nunüp béchïbo, jume huate apojtolim Bénasi, jume Señorta saylam, entok Peero? ⁶ ¿Ö Bernabé entok ínapo, katte lutüriata jípure kaa entok itom tekipanuanakë béchïbo? ⁷ ¿Jábesu ä boosapo tomi bejteka sontaro huerama? ¿Jábesu jume parasim el-lataka jume takam kaa buäpo yúmala? ¿Jábesu jume animalim suayaka kara am lechí jéye? ⁸ ¿Íkäine nooka ín yoremtuka pámani? ¿Jachu jü ley ket kaa íkäi nooka? ⁹ Bueituk jum Moiséjta leypo ínel jïojteri: “Juka bues tirijkom jotamta katë ä bobosaltua.” ¿Bueituk Dios ket am suaya jume buéesim? ¹⁰ Ö, ¿tua kayta yeu beaka íto béchïbo júnel jiaahua? Bueituk íto béchïbo jïojteri; jü moïteme tuhuata boobíchaka moïte, entok jü tirijkom jotame juka báchiata ä mabetnakëu boobíchaka. ¹¹ Të itapo juka espíritupo huemta enchimmet echäkatek, ¿buere ujuryi eiyeey juka chupemta toboktihuäpo enchim bétana? ¹² Të ínëli huate enchimmak lutüriata jípure, ¿të itapo chë junne?

Të íkäi lutüriata të kaa nüla, ál-late kaa huanti aneka simeta huéria, bueituk Cristota evangelio kayta ä bia chatunakë béchïbo. ¹³ ¿Jachem kaa jüneiya jume Diostau bíchaa naïkiapo tekipanuname, juka tiöpopo ayukamtam buäye, entok jume altarpo jita joame juka altarpo ayukamtayim emo ania? ¹⁴ Ínëli ket nesahuek jü Señor, jume evangeliota bétana nokame, evangeliopo ayukamtayim jiapsínake. ¹⁵ Të ínapo kanne iachi jahuiteka, entokne kaa íkäi jïojte ínëli ínomak ayuna béchïbo, bueituk ín muknakeu chë türi, kabeta kee jee nee ä üuhuayo, juka huitti eaka Diosta noki enchimneu ín nokakähui.

¹⁶ Bueituk ínapo juka evangeliota nokaka, karane ino buérialé; bueituk úttia ín ä yáanakëhui, entok béttesi inou huenake kaa evangeliota nee nokayo. ¹⁷ Juntuksan tü eaka ä joátek, juka ín kobanakeüne makna, të kaa tü ehuäpo ä joátek, bueituk ín ä yáanakë béchïbo Diosta bétanane nesauta mak-ri. ¹⁸ ¿Jítasuntukne kobanake jáni? Juka Cristota evangelio huatemmeu nokakane kayta bejtuhauaka ä johua, juka evangeliopo ín anianäu lutüriata jípureka junne, kannä nüye.

¹⁹ Bueituk kaabemmeu nee sumari, tëne én ín eäpo simemeu ino summa, bueituk juebenam Cristota béchïbo koba báreka. ²⁰ Jume judíom béchïbo nee judíota Bénasi ino nüye, Cristota béchïbo am koba báreka, jume leyta bétuk aneme ket nee áme Bénasi ino nüye (elaposune kaa

leyta jíápáman huéiye), jume leyta bétuk emo nüyeme Cristota béchibo am koba báreka. ²¹ Jume kaa leyta jipureme béchibone, kaa leyta jipuremta bénasi ino nüye (Diosta leyta kaa jipurem tenasi, të Cristota ley ál-la), jume kaa leyta jipureme Cristota béchibo am koba báreka. ²² Jume kaa üttiakammakne kaa üttiakamta bénasi ino nüye, jume kaa üttiakame Cristota béchibo am yö báreka, simemmakne, simeku áme bénasi ino nüye, Cristota am jineunakë béchibo. ²³ Íkáine johua evangeliota béchibo, ín tekipanuäpo áamak ä jipu báreka.

²⁴ ¿Jachem kaa jüneiya simetaka jume estadiopo jínkölame, simetakam eaka tenne, të huépülaka jíba yönake? Inëlem tua eaka tenne ä yöbéchibo. ²⁵ Sime jume jínkölabareme, simeta kaa tüisi ámeu huechemtam toijnake, bempo lutüriapo juka corona momoyemta koba báreka, të itapo, juka kaa momoyemta. ²⁶ İari béchibo ínapo, ínëline buyte, kaa jáamak junne ti eaka, ál-lane ínëli nássua, të kaa kia jekata chónamta bénasi. ²⁷ In takahuane kaa jiokoleka úttiapo ä tekipanuata, jáchinaik júnene ínapo huatem majtiasulataka, ínaposu päku tahuanake.

10

Ídolom bétana kuttílasi nokhuame

¹ Bueituk kanne enchim ä koptia ía hermanom, bueituk simetaka jume itom áchayhuarim namuta bétukim aane, entokim simetaka bahue síkiripo áman yeu sajjak. ² Entok simeta Moiséjta huam batöhuak, jum namupo entok bahuepo, ³ entok simetaka juka espíritu buáhuamta buäka, ⁴ entok simetaka jume espíritu báam jëka; bueitukim simetaka jum tetapo baa jëka, iri teta Espíritu entok ámemak huésimey, iri tetta entok Cristotukay. ⁵ Bueituk sime jeelaam kaa Diosta eä paman ayuk, Dios entok kam tütürek, İari béchibo mekka ánia pariapom kókkok.

⁶ Siime iri yeu sika itom ä júnerianakë béchibo, bueituk ä júneriaka kaa türik kaa itom ukulnakë béchibo, bempörim ä ukulekä bénasi. ⁷ Entokte ídolom kaa yörínake, jume huate áme násuk aneihui bénasi, áme bétana ínel ä jiojteripo: “Jü gente joteka jibuak entok víno jeeka, huanärím japtéka nau yeu taiytek.” ⁸ Kaa emo jubéka nau jíapsihuamta junne katte ä joopo yúmala, bempörim násuk huatem ayuka bénasi, İari béchibo senu táapo veintitrés miltakam huatteká kókkok. ⁹ Entokte kaa Señorta bejnake, bueituk bempörim násuk huatem ä bej-rekä bénasi, İari béchibom bakot kírímey kókkok. ¹⁰ Entok katem Diosta bej-reka nokbare, bempörim násuk huatem Diosta bej-reka

nokakä bénasi, huanäi jü sússuahuamta tekiakame am sühuak.

¹¹ İrí sime ámeu yeu siika itom ä jünerianakë béchïbo, entokim jïojteri, kutti nokta itom täyanakë béchïbo, jume én ániata abe lütey jíápsame béchïbo. ¹² İarıbéchïbo, jü huitti eäka huekame, tüisi au suayanake kaa huet béchïbo. ¹³ Yore jïöbila báahuäpo áma pappehuä páman enchimueu huéiye, jume huatem ama jïöbilahuakä bénasi maachi. Të Dios huitti ä éäpo kaibu itom jïöbilanake jum kara itom áma yumä pámani, ál-la itom jïöbilatek ket juka ára áma yeu kathuamta itom maknake, bueituk itom áma yúmanakë béchïbo.

¹⁴ İarı béchïbo, emëe ín nakëhuim, ámem yeu kaate jum ídolom yörihuäpo. ¹⁵ Jume suamsi emo nüyeme benamme-une nooka, áachem suhua jü ín nokakaubechi. ¹⁶ Jü kopa Diosta tühua hueriamta, Diosta tühua itom at chupahui, ¿jachu kaa jü Cristota ojöpö huepulsu nau ehume? Jume panim itom rebektiahui, ¿jachu kaa jü Cristota takaapo huepulsu nau ehume? ¹⁷ Jume paanim huépülay, ítapo entok juebenna, tetë huépülak nau takahuak; bueitukte simetaka huamey huepul paanin nau buäye.

¹⁸ Takahuapem Israelitam bitchä; kabara huakasta altariu toijta bem nau buäkä béchïbo, Diosta bíchäpom huepulsu nau taahua. ¹⁹ ¿Jítasune jüntuk nooka? ¿Jachu jü ídolo yörisi maachi, ö jü buähuame áu órehuame? Sime İri Diosta bíchäpo kaa bejre. ²⁰ Èe, bueituk jume kaa judíom lemonio altarihuim ä totoja, inëlim lemoniom béchïbo ä johua, të kaa Diosta béchïbo, İarı béchïbo ínapo kane lemoniommak íkäi enchim jo-ía. ²¹ Karem juka Señorta kopa jëye, entok juka lemoniom koopa, karem Señorta mesau jotë, entok lemoniom mesahui. ²² ¿Ö te Señorta júneli naíbuktuanake? ¿Jachute áa béppa chë ütiak jáni?

Diosta ujyória bechïbem simeta johua

²³ Árane simeta johua, tëne kaa simeta jopo yúmala; sime türi jïobe, të kaa sime ára Diostau bíchaa yore yotütua. ²⁴ Kaabe juka tüisi au huechemta jíba jariubanake, ál-la, täbuik béchïbo tühuaata.

²⁵ Huakajta nenkihuäpo, simeta áma nenkihuamtem ára buäye, kayta natemajeka, jíapsi ehuaamta béchïbo; ²⁶ bueituk Señor juka buíata attiak entok simeta at ayukamta.

²⁷ Jábe kaa Diosta sualemta enchim jibua néjunëk, eme entok áman sajakátek, simeta enchimueu orehuakamtem buäye, kayta natemajeka, enchim jíapsi eri béchïbo. ²⁸ Të

jabeta ínel jiayo: “Íri ídolommeu toijri”, katem ä buäye, huakay junël jiaka béchïbo, entok jíapsi ehuamta béchïbo; bueïtuk Señor juka buíata attiak entok sïmeta at ayukamta. ²⁹ Jü jíapsi eri, të kaa emo bétana.

Ál-la huä senuk bétana: “¿Jatchiaka ínapo yuktiana, täbui jíapsi erita béchïbo? ³⁰ Bueïtuk ínapo Diosta báysahueka ámemak ä joäteko, ¿jatchiakam kaa nee türinake iäri béchïbo, Diostane báysahueyo?” ³¹ Ínel entok eme jïbuätek ö jita jëyetek ö huatek jita joätec, ikäi sïmetem yáuhua Diosta looria béchïbo. ³² Katem jume judíom kaa türiku jioptua báare, entok kaa judíom junne, entok jume Cristota sualhuäpo nau anim junne. ³³ Bueïtuk ínapo kétchi sïmeku, sïmemmakne ino türe, kaa juka inou bíchaa türik jïba jariaka, ál-la juka sïmem béchïbo türik, am jinëutunä béchïbo.

11

¹ Inobenasem jíapsibare, Cristota bënasi ín jiápsäpo.

Jamuchim sanko

² Enchimne úttile, hermanom, bueïtuk sïmeku ínohuem huaate, éntokem juka enchim ín majtiakäu ketune jïpure, enchim ín ám makakä bënasi. ³ Tëne enchin jünee-ia, sïme yorememmeu Cristota kobatukähui, jü yoreme entok jámuttahui, Dios entok Cristotahui. ⁴ Sïme yoreme orancionta joame entok Diosta noki nokame, kobat au pattialataka, juka au koba yöta kaa yöre. ⁵ Të sïme jamut oraciónta joame entok Diosta noki nokame, kaa kobat áu pattialataka, juka au koba yohueta kaa yöre; nahuau pitti au chon chuktialata bënasi tatahua. ⁶ Bueïtuk jü jamut kaa áu koba jintuame, au chon chuktianake; të nahuau pitti áu chon chuktia béchïbo tihuëtek, áu koba jintuanake. ⁷ Të jü yoreme kaa áu koba pattiapo yúmala, bueïtuk Diosta benna loriapo entok Diosta looria jünakteri; të jü jamut yoremta uyjóriapo huéiye. ⁸ Bueïtuk jü yoreme kaa jámutta bétana huéiye, ál-la jü jamut yoremta bétana, ⁹ entok jü yoreme kaa jámutta béchïbo yáahuak, ál-la jü jamut yoremtä béchïbo. ¹⁰ Íaribéchïbo jü jammut ä kobapo seña yaurata ä jïpunakëu úttia, jume ángelesim béchïbo. ¹¹ Cristota nau sualhuäpo, jü yoreme entok jü jammut karam natepola jíapsa. ¹² Bueïtuk jachin juka jámutta yoremstat yáa simlä bënasi, ínëli kétchi jü yoreme jámuttat yeu yoremstula; të sïme Diosta bétana huéiye.

¹³ Tüisem at suuhua: ¿Jachu türi jäni, jü jámutta béchïbo kaa au koba pattialataka oraciónta joäteko? ¹⁴ Jum itom

ito ujuhüä pámanate at jüneiya, jü yoremta béchibo tiusi ä machiakähui tettébesi au ä chon yöturianakëpo. ¹⁵ Të jü jamut au ä chon yöturiapo, at utti, bueituk jume choním mak-ri, ámey ahuä koba pattianakë béchibo. ¹⁶ Të simeta ikai bétana, jábe at nok nassua bárëtek, itapo kaa ikai boojoria, entok jume huate Diosta iglesiam junne.

Jü Santa Ceenapo jájana johuame

¹⁷ Të ikai enchimneu jiojtekanee, kaa enchim úttile, bueitukem kaa juka chë türik béchibo emo nau totoja, ál-la juka chë kaa türik béchibo. ¹⁸ Bueituk tua batchu, emëe emo nau tojäteko Cristota sualuäpo, juka emo naikimtehuamtane jikkaja enchim násuku, entokne senu huépáman ä suale. ¹⁹ Bueituk úttia enchim násuk emo naikimtehuamta ayunakëhui, bueituk huame enchim násuk tüisi kateme täyanä béchibo. ²⁰ Bueituk emëe emo nau tojakäteko, iri kaa jü Señorta Santa Ceena buähuame. ²¹ Bueituk huepülaka bat jibuätek, bachim juka bem buäbareú buabuäye, të jü senu tebaürinake, jü senu entok naamuknake. ²² Jachisuntuko, ¿jachem emëe kaa jóhuak áma jibua béchibo ö jita áma jibéchibo? ¿Ö sem juka Diosta iglesia kaitäpo bit báare, éntokem jume kayta jipureme tiusi tahuaria báare? ¿Jachisune enchimneu jiaunake? ¿Jachune enchim úttilnake jáni? Imine kara enchim úttile.

Señorta Santa Ceena nésaui

(Mt. 26:26-29; Mr. 14:22-25; Lc. 22:14-20)

²³ Bueituk ínapone ket Señorta bétana ä mabet-la, juka enchim ín majtialähui: Jü Señor Jesús huäri tukarit huatem mampo yechahuaka, panim nüka, ²⁴ Diosta baisásusuka, am rebektiaka ínel jiaahuak: “Akemam nüka, ám buäye, iri ín takahua enchim béchibo kökosi yahuakame, inohuem huateka ikai johua.” ²⁵ Ínëli këtchi juka copata nüka, chükula jibuásusuka, ínel jiaahuak: “Íri kopa, jü bemela nokta nau tütehuame jü ín ojboyi, ikärem johua chikti enchim ä jëye belëki, inou huateka.” ²⁶ Ínëli këtchi, imey panim enchim buäye belëki, entok ikai copata enchim jëye belëki. Juka Señorta mukukähuem jüneriaatebo, ä yepsäu tajti.

Santa Ceenata kaa buäeaka ä buäyeme

²⁷ Bueituk ínëli jábe ímei paanim buäyeme entok ikai copata jëyeme, Señortau bíchaa kaa tüisi jiápsaka, Señorta takaa entok ä ojbo béchibo kulpaka tahuanake. ²⁸ Huäri béchibo, hueepulakam emo bínnake Señortau bíchaa tüisi

jiápsihuäpo, huanäi jume panim ára buäye entok copata ára jëye. ²⁹ Bueituk jábe junne kaa tüsi áu jípureka, ímei paanim buäyeme entok íkai copata jëyeme, kaa bat tüsi Señorta takauat au temajekatek, Diosta yäura bitthumta buäye entok ä jëye. ³⁰ İari béchibo enchim násuk juebénakam kókore, entokim kaa úúttiak, entokim juebénaka kókko la. ³¹ Të itapo hueepulaka itot ito bitjariakatek, katte Diosta yäura bittua eehuay. ³² Të ikai yäura bit humta jípureka, Señorta bétanate jibebiata mabet-la, bueituk kaa jume ániat jiápsammak bétte nokta mabet béchibo.

³³ İari béchibo ín hermanom, bueituk emo nau tojaka jibuátek, emoem boobibicha. ³⁴ Entok jábe tebaürèteko, ä joapo jibuánake, bueituk Diosta bíchäpo yäura bithumta kaa jipü béchibo, juka huatekne huitti órenake enchimmeu yepsakáteko.

12

Don ti tehuak jü Diosta ára jita joähui

¹ Hermanom, enchimne ä taaya ia, juka Espíritu Santopo Diosta eapo ára jita johumta huehuëpulam makähui.

² Jüneam júnaköi ketune kaa Diosta enchim sauleyo, sekána bíchem huéhueriahuy, jume ídolo muurommehui. ³ Huári béchibo enchimne jünetua, bueituk kaabe Diosta Espíritupo nokaka: "Jesústa kaa Dios tianake." Entok kaabe: "¡Jesústa ára Señor!", tüiya kaa Espíritu Santota ä noktuayo.

⁴ Të én entok juebénaka ayuk, Diosta eapo juebénaka ára jita johuaka yore máamakhuame, të jü Espíritu huépülay jíbba. ⁵ Entok juebena ministerio tekkil ayuk, të jü Señor áapo jíbba. ⁶ Juebénaka tekil kaa nanálaika ayuk, të Dios juka simeta joame, entok simemmechi, áapo jíbba. ⁷ Të hueepülakam ä mak-ri, juka Espírituta simem béchibo türük. At jiápseka ä jünerianä béchibo. ⁸ Bueituk İri Espírituta bétana ä mak-ri huéchiapo suamsi yúmalasi nokhumta, jü senu entok nokpo yún jita taayahumta, juka áapörük Espírituta ä türe pámani. ⁹ Senu entok, Diostat ehuame jíba huári Espírituyi, senu entok jume kókoreme tüte béchibo jíba huári Espírituyi. ¹⁰ Senu entok, milagrota ára joame, senu entok Diosta noki ára nokame, senu entok huate espíritum ára täya, senu entok huatek täbuiasi nokhumta ára täyame, senu entok täbui nokta ára kuaktiame. ¹¹ Të ikai simeta huepul Espíritu jíba ä johua, huehuëpulammet ä naikimteka juka kaa nanalaysi ára jita johumta, ä huatia pámani.

Simetakate huepul takaapo joome

¹² Jáchin juka tákaata huepülaitukä bénasi, të juebenam tónua mesëkiriak, të simetaka jume takahuat tónua mesëkiriak, juebénakam huepul takahua, Cristo ket anëli.

¹³ Bueituk huepul espíritupo jíbate simetaka batöhuak, huepul takahuapo, judíom entok griegom, tekoka emo sumalame entok kaa tekokame junne. Simetakate huepul Espiritu Santota nau jituahuak.

¹⁴ Të jü takahua kaa huépülak jíba tónoa mesëkiriak, ál-la juebenam. ¹⁵ Bueituk jume guokkim ínel jïáteko: "Kanne mamamtaka, kaa takaapo joome", ¿jüarí béchïbo kaa takaapo joome? ¹⁶ Bueituk jume nakkam ínel jïáteko: "Kanne puusim, kanne takapo joome", ¿jáchu juári béchïbo kaa takapo joome? ¹⁷ Bueituk sime tákaa pusintukátek, ¿jaksum óre eiyey jume nakkam? Bueituk sime nakamtukatek, ¿jítaysute jita jujup eiyey? ¹⁸ Të én entok Dios, áma am joala jume tóno mesëkiriak, hueepulam takahuapo, ä eä pámani. ¹⁹ Bueituk simeta huépül tóno mesëkiriak, ¿jaksu óre eiyey jü takahua? ²⁰ Të éni juebenamme jume tóno mesëkiriak, të jü takahua huépülay jïbba.

²¹ Jume pusim kara mamammeu júnel jiaahua: "Kaitäpone emót ée matchi", entok jü koba junne jume guokimmeu: "Kaitäpone enchimmet ée matchi." ²² Jume takapo tóno mesëkiriak, chë kaa ütteakame, chë júne üttia bem áma órenakë béchïbo. ²³ Entok huámei takahuapo kaa tua huatia matchim, imeite chë júne tülisi sasankotua, entok huame ítot kaa tua tüisi bitthuame, imeite chë tülisi bitcha. ²⁴ Të huame ítot chë tülisi bithuame, kayta ámeu bëye, të Dios tákaata yúmalasi huéchiapo yáahuak, bueituk huaka ámeu bëyemta chë yún yúmalasi am makkak. ²⁵ Bueituk juka tákaata kaa au naikimtenakë béchïbo, ínëli jume tóno mesëkiriak, nanancham emo ania báareka eenake. ²⁶ Të senu tóno mesëkiriata kókosi ayuk, simetakam ámak ä innënake, të huepul tóno mesëkiriak tühuata mabetakátek, simetakam ámak al-lenake.

²⁷ Emem amëria, jü Cristota takahua, të natepolem tóno mesëkiriak. ²⁸ Entok Dios huatem Cristota sualhuäpo nau anim buere tekiapo joiyak, tua batchu jume apóstolim, chükula jume profetam, bájikum huëpo jume maestrom, chükula entok jume milagrom ára joame, chükula entok jume kókoreme ára tutütëme, entok jume huatem ára aniame, jume tékilta johuäpo bat kateme, entok jume täbuiasi nokhuäpo Diosta bétana ára ä nokame. ²⁹ ¿Jachum simetaka apóstolim? ¿Jachum simetaka profetam? ¿Jachum simetakam maestrom? ¿Jachum simetaka

milagrom ára johua? ³⁰ ¿Jachum simetaka jume kökoreme ára tüte? ¿Jachum simetaka juka täbuiasi nokhuamta ára nooka? ¿Jachum simetaka juka täbui nokta ára kuaktia? ³¹ Juka Diosta bétana donta enchim mak-ri, jukarem jária, të ínapone böota chë türik enchim yuktiria.

13

Jü yore nakhuame, bat huéiye

¹ Bueituk ínapo ániat nokhuamta entok ángelesim nokaü nokátek, entokne yore nakhuamta kaa jípurétek, sisigúokta entok musico puratotane ponhuá benanake. ² Entok Diosta betána nokta mabel-lataka ä nokátek, entok chúkula yeu huenakemat jüneatek, entok simeku jita täyatek, entok sime Diostat ehuamta jípurétek, entok juya ániata ára sekána yechátek, entokne yore nakhuamta kaa jípurétek, kaytane bejre. ³ Bueituk simeta ín jípurëu naïkimteka póobem jíbuatukaték; entok ín takahua tojakátek ä taaná béchíbo, entok yore nakhuamta kaa jípurétek, íri kayta béchíbo inou türi.

⁴ Jü yore nákeme jiokot aneka ára jíapsa, entok yore nak jiokolë; jum yore nakhuäpo kayta ehuil ukulhuame, jum yore nakhuäpo kabe au chëhuale, entok kaa au buériale. ⁵ Entok huéchiapo huentta jíba johua, entok áapörík béchíbo kayta jaria, omteték kabetat chachaye, entok kabeta yü tütti omtia. ⁶ Jum lutüriata kaa johuäpo kaa al-leiya, lutüriata johuäpo, ál-la al-lenake. ⁷ Entok simeku jiokot aane, entok simeta suaale, entok simeta ára boobítcha, entok yanti aaneka simeta innëa.

⁸ Të jü yore nákhuaame kaybu lütinake; jume profeciam ál-lam lütinake, entok jume täbuiasi nokhuame ket lütinake, entok ket lütinake jü yún jita täyahuame. ⁹ Bueituk huatekte täya, huatek entokte profeciapo nooka. ¹⁰ Të huaka yúmalasi huentta yepsako, huanäi hua ámak naïkiari lütinake.

¹¹ Bueituk ínapo usitaka, ili usi ténasine nonokay, entokne ili usi tenasi eiyay, entokne usi ehüäpo simeta nüyey; të chúkula öu yótaka, juka ín usitukaüne tojjak. ¹² Én entokte ejpejopo torokosi ä bitcha, júnakoy entokte au bíchaa pujbaka ä pujbahua binnake, én entokne huatek jíba täya, të júnakoy entokne yúmalasi ä täyanake áapöríkne täya bénasi. ¹³ Én entok jü Dios ehuaame, entok Diosta tühua boobit-huaame entok jü yore nakhuame, bájimme, të imei násuk jü yore nakhuame chë türi.

14

Täbui nokpo nokhuame

¹ Juka emo nakhuamtem boojoria; entok juka Espíritupo Diosta eäpo áma yúmahuamtem mabet báareka eíya, të chë junne simek béppa profecia noktem noóka. ² Bueítuk jü täbui nokpo nokame kaa yorememmeu nooka; ál-la Diostahui, bueítuk kaabe at jüneiya, bueítuk Espiritu Santopo ä nokaü esotaka kara at jünetu. ³ Të jü profeciata nokame yorememmeu nooka, Diosta eäpaman am yötunakë béchïbo, entok kutti nokta am makaka, am jíapsi joiya. ⁴ Jü nokta kaa täyahuamta nokame, áapo jíba au aniaka yötu, të jü profecia nokta nokame, iglesiata yötutua.

⁵ Bueítuk simemne juka täbui nokta enchim noktua peä jiöbe, të chë junne juka profecia nokta, bueítuk chë bat huéiye jü profeciata nokame, jü täbui nokta nokamta béppa, ál-la chë türi eíyey juka täbui nokta at jünehuä paman ä kuaktiateko, jume iglesiapo nau anim Diosta eäpaman am yötunakë béchïbo. ⁶ Én entok hermanom, ínapo enchimneu yepsaka täbui nokta nokátek, ¿jita tühuatasem áma teunake, të ínapo juka Diosta yeu machiríakäu nokátek, entok juka huitti täyahuamta, profeciata, entok doctrinata?

⁷ Lútulay jü jita sonim ái popönhuame jiahuita joame, jü baka kusia entok arpa, bueítuk bem jiahuipo kaa jünakiachisis jíátek, ¿jachisu ára at jüneetunake arpata entok baka kusia jiahuichi? ⁸ Entok jü trompeta kia jeka jiahui tenasi jíáteko, ¿jábese au ánanake jáni, nassuahuäu huee béchïbo? ⁹ Junéli kétchi emée, bueítuk jü niniy kaa at jünehuamta nokáteko, ¿jachisu at jüneetunake jü enchim nokábechi? Bueítukem kia jekapo noknake. ¹⁰ Lutüriapo juebena jü täbuiasi nokhuame sime ániachi, entokim simetaka ä jípure jachin bem jiau barëhui. ¹¹ Të ínapo jü nokit kaa jüniatek, sekána joome bénasi nee bínnake jü nokame, entok jü nokame ino béchïbo ket sekána joome ténanake. ¹² Junéli ketchí emée; juka Espíritupo Diosta eapo ára jita johuamta mabet peatek, ímí huämëm chë tekípanua, juka iglesiata yötunakë béchïbo.

¹³ Huári béchïbo jü täbuiasi nokta nokame, áma yúmahuamta oraciompo aunake ä kuaktia béchïbo. ¹⁴ Të ínapo täbui nokta kaa täyahuäpo oraciónta joatek, ín espíritu oraciónta johua, të jü ín koba suahua kayta jüneriaka tatahua. ¹⁵ ¿Jachisuntuko? Espíritupone oraciónta jonake, tëne koba suahuay ket oraruanake, entokne espíritupo buiknake, tëne koba suahuapo ket buiknake. ¹⁶ Bueítuk empo espíritupo jíba Diosta yöreteko,

jü emo náapo aaneka ä jikkajame: ¿juka baisaurita em joau jachisu ä jehuiteerianake? Bueituk kaa jüneiya jita em nokähui. ¹⁷ Të empo, lutüriapo Diosta baysauhue; të jü seenu kayta tühuata jajjame. ¹⁸ Diostane baysauhue bueitukne enchim béppa chë júne yún täbui nokta nooka; ¹⁹ tëne jume Cristota sualhuäpo nau anim, huitti ín at jünëapo mamni nokta noknake, huatem ket majtia béchïbo, të diez mil nokta kaa täyahuamta ëe.

²⁰ Hermanom, katem ili usi éhuamta jípureka jíapsi báare, al-lem ili usi ehuamta jípure juëna ehuäpo, entok tü ehuäpo yúmalasi. ²¹ Leypo ínëli jïojteri: "Täbui nokpo entok täbui tempone noknake ïri pueblotahui; jünentaka jünem kaa nee jikkaijnake, ti jiaahua jü Señor." ²² Juäri béchïbo jü täbuiasi nokhuame, jume Cristota súaleme béchïbo kaa señaal, ál-la jume kaa ä súaleme béchïbo; të jü profecia, jume Cristota súaleme béchïbo huéiye, të jume Cristota kaa súaleme béchïbo ëe. ²³ Bueituk, sime jü iglesia nau rukteka simetakam täbuiasi nokätek, entok jábe kayta täyaka entok Cristota kaa sualeka áman kibakekätek, ¿jachum kaa enchim rorokom tianake? ²⁴ Të simetaka profeciata nokätek, entok jábe kayta täyaka entok Cristota kaa sualeka aman kibakekätek, simem bétana at jünehuamta mabeta, entok kaa türik ä joäpo jünéaka tatahua. ²⁵ Ä jíápsipo ehuil ayukame yeu buijtunake; huanäi ínëli tonommey kikteka Diosta yörinake, entok tua lutüriapo ä jüneriatebonake Diosta enchim násuk anëhui.

Simetem huéchiapo entok suamsi yauhua

²⁶ ¿Jachisu jüntuko hermanom? Emëe emo nau tojakätek, salmomem buika éntokem doctrinata emo majtia, huate entok täbui nokta nooka, huate entok Diosta yeu machiriau jípure, huate entok juka täbuiasi nokhuamta kuaktia, simetem yauhua Diostau bíchaa jita täyahuäpo yotunä béchïbo. ²⁷ Bueituk jábe täbui nokta kaa täyahuamta nokätek, guoyíka batchu ö bájika emo boobíchaka, senu entok nokhuamta kuaktianake. ²⁸ Të nokta kuaktiamta kabétuk, iglesiapo kaa jíaleka tahananake, áapörík béchïbo entok Diosta béchïbo jíba noknake. ²⁹ Juneli kétchi jume profetam guoyíkam noknake ö bájika junne, jume huate entok am jikkaijnake: "¿Jachu junëli jáni?", ti jiaka. ³⁰ Të jábe áma káteka juka Diosta yeu machiriau mabetakätek, jü bat hueme kaa jíaleka tahananake. ³¹ Bueituk simetakam ára profeciata nooka, hueuhuëpulaka, bueituk simem araunakë béchïbo entok simem kutti nokta mabetnake. ³² Jume profeta espíritum,

profetam eäpanim emo nünake. ³³ Juka kaa nanabeu huentta Dios kaa ä attiak.

Yanti ehuamta ál-la bueituk síme iglesiapo huepulsu emo nüyeme aanëpo, ³⁴ enchim nau yayájäpo jume jáamuchim katim jialnake; bueituk jume jáamuchim katim nok-ïahua, ál-la ä kuna bétuk au nünake, leyta já pámani. ³⁵ Bueituk bempo jita täyabaretek, bem joapom bem kuna natemajnake; bueituk kaa tuïsi bittu jü jamut, jume emo nau toijlame násuk nokäteko.

³⁶ ¿Jachu enchim násuk yeu simbla jü Diosta noki, ö enchimneu jába yebijla? ³⁷ Bueituk jábe au profetalëtek, ö chë júne Espíritu Santopo áu jáapsilëtek, juka enchimneu ín jïojtekau úttia ä türinakëhui Señorta ä nesahueka bétana. ³⁸ Të jü kaa ä jüneriabareme, kaa ä jüneríanake.

³⁹ Junëli hermanom, profecia noktem nok báreka eiya, éntokem juka täbui nokpo nokamtem kaa ä taktiria; ⁴⁰ të simetem huitti suamsi yauhua.

15

Cristota kókkolam násuk jiabitekähui

¹ Én entok kétchi hermanom enchim nä jüneriatua, juka evangeliota enchimneu ín nokakähui, ikärem ket mabet-la, éntokem ketune at boojouhua. ² Iari béchïbo kétchi emëe juka nokta enchimneu ín nokakau jába jípurëtek, jineüriatem jípure, ä sualeka naateka huitti eaka ä mabetakäteko.

³ Enchimne ket ä majtiala, juka bat im mabetakähui: Bueituk Crísto itom Dios bejrim béchïbo múkuk, juka jïojterita jiapámani. ⁴ Entok mäahuaka, baij taahuata huey jiabitek, jïojterita jiapámani. ⁵ Entok Perotau yeu machiak, chúkula entok jume doocemmehui. ⁶ Chúkula entok mamni cientom béppa hermanom nau anemneu yeu machiak, imeri juebénakam ketune jápsa, huate entok béja kókkola. ⁷ Chúkula Jacobotau yeu machiak; chúkula entok síme apóstolimmehui.

⁸ Të chúkula simemneu yeu machiasuka, inou ket au yeu machiriak, batte kaa tomtekämtau bënasi. ⁹ Bueituk ínapone apojtolim násuk chë ilitchi, katchan júnene apojtolpo ino naïkiapo yúmala, bueituk jume Cristota sualhuäpo nau animne guók jajasuk. ¹⁰ Të Diosta tü eäpone apóstolpo naïkiari, të ïri tua áa bétana hueme kaa kia kaitäpo tahuala ino béchïbo, ál-lane simem bempörim béppa chë júne yún tekipanuala, të kaa inapola, ál-la Diosta tühua inot ayukä béchïbo. ¹¹ Bueituk ínapotaka ö

bemporimtakä junne, ínëlite Diosta noki nooka, éntokem ínëli ä susualek.

Jume kókkolam jiabitekähui

¹² Të Cristota kókkolam násuk jiabiteka bétana nokhuame, ¿jachisu júntuk huate enchim násuk aane, jume kókkolam kaa jiabitenake tíame? ¹³ Bueítuk kókkolam kaa jiabitenakey, Crísto júne ket kaa jiabitek. ¹⁴ Bueítuk Crístota kaa jiabitek, jú itom áa bétana nokaü kayta bej-reka tatahua entok jú itom Diostat eäu junne. ¹⁵ Entokte Diosta täyaka júne katte ä täyamta bénasi tatahua, bueítukte Diosta bétana ä jüneriatebola Cristota kókkolam nasuk ä jiabitetuakähui, të áapo, íkái kókkolam nasuk kaa ä jiabitetuak, Jume kókkolam lutüriapo kaa am jiabitenakeyo. ¹⁶ Të jume kókkolam kaa jiabitenakey, Crísto ket kaa kókkolam nasuk jiabitek. ¹⁷ Entok Cristota kaa kókkolam nasuk jiabitek, jú enchim Diostat eäu kia bejja; ketunem enchim Dios bejrimpo aane, ¹⁸ entok kétchi jume Crístota sualeka kókkokame, kaitäpom taahua. ¹⁹ Bueítuk imi itom jiápsäpo, Crístotat jíba jita boobichätek, síme yoremem bétanate jiokot bit-huaka taatahua.

²⁰ Të éni Crísto kókkolam násuk jiabitela; jume késam kókkokame násuk, áapo bat hueri. ²¹ Të jachin jú kókkohuame huepul yoremta huam äbo kibakek, anëli kétchi jú kókkolam násuk jiabitehuame, huepul yoremta huami. ²² Bueítuk jachin Adánta huam símem kókkö bénasi, anëli kétchi símetakam Crístota huam jíapsinake. ²³ Të hueepulammeu yúmasimnake jú bem jiabitenakähui: Crísto bat huenake, chúkula entok jume Crístota súaleme, ä yepsäpo. ²⁴ Júnakoy símeta lütepo; juka reytaka ä nésehueu Dios áchayta mampo ä toijnake, entok jume nesahueme bétuk ayukamta kaitäpo tahuarianake, síme yäura úttiata, entok buéresi úttiaka jipuhuamta. ²⁵ Bueítuk úttia áapörík reytaka ä nésaunakähui, símem ä bej-reka kateme ä guókim bétuk ä oreü tajti. ²⁶ Të jú chúkula yore bejreme, muerte tí tehuakame ket kaitäpo tahuariana. ²⁷ Bueítuk símeta Dios ä guókim bétuk órek, entok ínel ä jiäpo: símeta ä bétuk tahuariak, jünakiachisi áapo yeu taahua, bueítuk áapo ä bétuk símeta tojjak. ²⁸ Të ínëli símeta aabétuk tahuak, jú usiari áapo ket áabétuk au tahuarianake, hua símeta aabétuk tahuariakamtahui, bueítuk ínëli Dios áapo jibatunake, símemmechi.

²⁹ Të täbuiasi ä bithuäpo, ¿jachisum annake jume kókkolam béchibo emo batöame, jume kókkolam kaa jiabiteyo? ¿Jachiaka juntukim kókkolam béchibo emo batoä?

³⁰ ¿Jatchiakasute chikti táapo jinhua machiku aane?
³¹ Tüane enchim ä júnétua hermanom, Señor Jesucristota bétana símek béppa uiyorik enchim jipurë béchibo, chikti taapone abe kókkko huäpo huerama. ³² Bueituk ín yorem-tukä pamamne Efesopo jujjuena yorememmak nassuak, ¿jítasune áma teunake, jume kókkolam kaa jiabitenakeyo? Ä inëlitunakey: “Jibuänakete entokte jita jinake, bueitukte yoko kókkonake.”

³³ Katem ä öbia; jü juenasi nau nokhuame: “Juka tüisi jíapsibahuamta nanasonte.” ³⁴ Emóem suaya katem koptel-la, éntokem kaa türik kaa johua; bueituk huate enchim násuk Diosta kaa täyáa, enchim tiunakë béchibone ínel jiaahua.

Jachisum jiabitenake jume kókkolam

³⁵ Të jáamak jábe ínel jiaunake: “¿Jachísuim jiabitenake jáni jume kókkolame? ¿Jachínaksuim takahuaka jiabitenake?” ³⁶ Jachë kaa suhuak, jü em echakau kaybu jíapsinake, kaa bat mukukateko. ³⁷ Entok juka báchiata em ennakepo katë juka juyata áma siunakemta túttianake, ál-la juka báchia besumata, tirijko báchiata ö täbuik. ³⁸ Të Dios takahuata ä makka ä ëa pámani, entok jume huate báchiam huëpulam bem takahua. ³⁹ Kaa síme huakas nanälai, jü senu huakas yorem huakas, huate entok animal huakas, entok huate kuchu huakas, entok huíkit huakas. ⁴⁰ Jume téhuekapo jíápsame entok jume buíapo jíápsame, katim nanalaïm takahuak; bueituk jü téhuekapo jíápsame símek béppa musäla maachi, anëli këtchi jü buíapo jíápsame. ⁴¹ Huepülay jü täata ujoyória, senu entok jü mechata ujoyória, jü chokim ujoyória entok ket täbui, bueituk hueuhuëpulaka jume chokkim ujoyória kaa nanalaï. ⁴² Jume kókkolam jiabitehui ket ilëbenna, nasontubarem tenaka etnaa, huanäi musäla machik bemelak takahuaka jiabitenake. ⁴³ Ä et-huäpo kaabe ä bibitpenake, të jiaabitetek musäla machisi uyorinake, kaa úttiata jípureka ethuatek, ä jiabitepo entok uttiärata jipunake. ⁴⁴ Jü takahua buia ániat jünaktetaka etnaa, chúkula entok espírituta takahuaka jiabitenake, takahua buíapo jünaktetaka ayuk, entok takahua espiritual këtchi.

⁴⁵ Ínëli ket jiojteri: “Jü yoreme bat yáahuakame, Adán jíapsita makhuaka jíapsi taytek”; jü Adán chúkula hueme, espíritupo jíapsita yore makame. ⁴⁶ Jü espíritupo hueeri kaa bat huéiye, ál-la jü takahua, chúkula entok jü espíritu. ⁴⁷ Jü yoreme bat hueeri buíapo joome, jü goza huëpo yoreme, jüri jü Señor, téhuekapo joome. ⁴⁸ Jume buíapo

joome, buíapom joomeme benamme; jume téhuekapo joome, tehuekapom joomeme benamme. ⁴⁹ Juka buíapo yáataka itom hueriapote buíapo yáarim benanake, entok anéli kétchi juka tehueka bétana itom jipurëu, tehuekapote joomem ténanake.

⁵⁰ Tëne ikaï enchimmeu nooka hermanom: Jü huaakas entok jü ojbo karam ä mabetnake juka Diosta rey nesauri, jü nanasomtume kara áamak naikiatu jü kaa nanasomtem tamaki. ⁵¹ Juka éhuil jüneriahumta bétanane imi enchimmeu nooka: katte simetaka kókkonake; të simetakete täbuik takahuaka tahuanake, ⁵² Senu chubalapo, entok senu repiktiapo, trompetata kukujsuak, bueituk jü trompeta kukujna, huanäi jume kókkolam jiabitenake, takahuapo kaa nasontulataka, itapo entokte täbuiasi yáana itom takahuapo. ⁵³ Bueituk úttia iri takahua ára nasontume, kara nosonteka tahuanake, entok iri ára mukeme kara mukeka tahuanake. ⁵⁴ Iri ára nasontume kara nasontemta supeka tahuanake, entok iri ára mukeme kara mukemta supeka tahuanake, huanäi au chupanake jü nooki jiojteri: "Jum yöhuapo jü kókkohumta tekkil lüte. ⁵⁵ ¿Jaksë ä jipure empo muerte, juka kókosi em yore ái joähui? ¿Entok jaksu órek jü ánimam mamahuäpo em yöohui?" ⁵⁶ Bejasu jü kaa türik johuame iri jü muerteta ay kókosi yore joähui, entok jü úttiärapo kaa türik johuame, iri jü ley. ⁵⁷ Tëte Diosta baysauhue, yöhumta itom ä maka béchïbo, itom Señor Jesucristota huam ámani.

⁵⁸ Ínëli bejja, emo nakhuapo ín hermanom, kuttem jábueka kaa kom eiya, éntokem kaa japteka Señorta tekilpo yötusaka, tüisi jüniaka jü Señorta tekkil johuame kaa kia bejja.

16

Jü ofrenda Cristota súaleme béchïbo

¹ Jü ofrenda Cristota súaleme béchïbo, emem ínëli ket ä yauhua, jachin Galasiapo jume Cristota sualhuäpo nau animet ín ä nésahuekä pámani. ² Huä bat taahuari semanata naatëpo, emëe hupülaka nahuem ä tojja juka enchim nau ruktiakähui áma yúmahuä pámani, ä eriasimeka enchimmeu ín yepsäu tajti, bueituk huanäi kaa kolectam nau toijtaiti béchïbo. ³ Huanäi nee áman yépsako, jume enchim yeu puakähui cartata am makaka, imëyne buere joära Jerusaléniu bittuanake, juka amebéchïbo enchim nau tojakámaki. ⁴ Bueituk nee aman huenakëu türihuay, ínomakim áman kannake.

Pablota jita yáa barëhui

⁵ Enchimmeune huenake, Macedonia buiära páman hueeteko, bueituk Macedonia páman ín huenakëu úttiá. ⁶ Jáamakne ára enchimak tahuanake, seberia tiempopo junne, huanäi eme chúkula nee boo toijnake ín huenakëu bícha. ⁷ Enchim huam huëpatne kaa kia chubala enchim bit báare, bueitukne binhua enchimmak tahua báreka eiya, Señorta júnel eayo. ⁸ Tëne pueblo Efesopo ambáare Pentecostés tahuarita yúmäu tajti, ⁹ bueituk buéresi puerta ino bea étapori, Diosta noki tüisi mabethua, entokim ket juebenna jume Diosta bej-reka kateme.

¹⁰ Bueituk Timoteota äbo yépsako, tülisem ä bitcha al-leaka enchimmak ä annakë béchïbo, bueituk áapo ket Señorta tekil johua ino bénasi. ¹¹ Juári béchïbo, kaabe kia kaitäpo ä bínnake, al-lem yanti eaka ä boo tojja, inou ä yebijnakë béchïbo, bueituk ínapone hermanommak ä boobíchaïhui.

¹² Hermano Apolostaune juebénasi nookak, enchimmeu ä noyti sahueka jume huate hermanommaki, të enriapo kaa báreka taahuak; të chúkula áma yumáteko enchimmeu huenake.

Jiojterita chupëpo teboterim

¹³ Katem koptelaka huitti Dios eiya, emo oüleka, éntokem kaa kom eaka úttiata johua. ¹⁴ Símeta enchim juähui emo nakhuapem ä johua.

¹⁵ Hermanom, bejem júneiya juka Estéfanasta familia, Acaya buiärapo bat Diosta noki mabetakähui, entokim bempo Cristota sualhuäpo nau anim ania báreka tekipanua.

¹⁶ Én entokne senu huentá enchimmeu aahua, jume huate gentem ilëbenamehuem rukteka bem eäu johua, entok síme huame huatem aniaka tekipanuammehui.

¹⁷ Estefanasta äbo yepsaka béchïbone al-lëeak, Fortunatota, entok Acaicota, bueituk ímeri enchim kara ínomak anëpo bempom ínomak aanek. ¹⁸ Bueituk bempom nee jíapsi yetchak, entok enchim kétchi, jume gentem ilëbenam akem am yöre.

¹⁹ Síme jume Ásiapo Cristota sualhuäpo nau anim enchimim tebotua. Aquila entok Príscila, entok jume Cristota sualhuäpo nau anim bem joapo emo nau totojame, Señorpom tüisi enchim tebotua. ²⁰ Jume hermanom símetakam enchim tebotua. Emëe entok Cristota sualhuäpo emo besitohuapem teboteriatá emo makka.

²¹ Ínapo, Pablo, ikáine enchimmeu jiojte teboteriatá ín mamammeyi.

²² Jü Señor Jesucristota kaa nákeme, bette noki at chupatunake. Jü Señor äbo huéiye.

²³ Jü Señor Jesucristota tühua enchimmaktunake. ²⁴ Jü Cristo Jesússta sualhuäpo enchim ín nakëhui, enchimmaktunake. Júnentunake.

Jü Carta San Pablota Guosa Huëpo Jiojtekähui Corintiommehui

Teboteri

¹ Ínapo, Pablo, Diosta eä pámani, Jesucristotau apóstol, áapo nee äbo bíttuak, jü hermano Timoteotamak, jume Cristota sualhuäpo nau anim buere joära Corintiempo jometaune jiojte, entok síme jume Cristota sualhuäpo nau anim buiära Acayapo jomemmaki. ² Yanti ehuame entok Diosta tü eähui enchimmaktunake, jü Dios itom Átchay entok Señor Jesucristota bétana.

Pablota jiotok au inneähui

³ Jü Diospo tü eri Dios áchayta béchïbo entok ä üusihua itom Señor Jesucristota béchïbo, bueituk nak jiokolihuäpo Achayri entok jíapsi yejtehuäpo Dios. ⁴ İri áapo jiotok anhuäpo itom jíapsi yechame, bueituk ínëli kétchi itapo huatemte ára jíapsi yechanake jachin jiotok bem anëpo junne jum itom jíapsi yechahuaka pámani, Diosta itom jíapsi yechakä bënasi. ⁵ Bueituk jachin jü Cristota béchïbo jiotok anhuame yún itot ä ayuka bënasi, anëli kétchi jü Cristota itom jíapsi yechähui juebenna. ⁶ Të, itapo jiotok ito bichätek, jíapsi joahuakate jinëuna; entok itapo Áapörük bétana jíapsi joahuätek, jinëuriata entok jíapsi jotehuamta enchim jipunakë béchïbo, İri jiotok anhuame imi yeu huéiye İri jíba ajäria jü jiotok anhuaka itou ket hueme. ⁷ Entok jü itom boobichäu enchim bétana huitti huéiye, bueituk jüniate itomak jiotok enchim anëhui, entok kétchi jum jíapsi jotehuäpo itomakem kaate.

⁸ Hermanom, enchimte ä jüneria-ia juka buiära Ásiapo jiotok itou sikamta; tüisi namuksi itou sika itom úttia béppa, İkäi itou hue násukte kaa jíapsaka áma ito yeu katmachiley. ⁹ Bueitukte béja itom suabahuaite boobíchaïhuiy, İri ínëli itou sika itom úttiärat kaa itom enakë béchïbo, ál-la Diostachi, jü kókkolam ára jiabite-tuame. ¹⁰ Áapo itom áma yeu sakatuak, entok jíba áma itom yeu kattua, jum buere jinhua machiku kókkohuäpo. Entokte at boobíchaïhui itom ä úhuanakë béchïbo juka kókkohuamta, ¹¹ inëlem ket emeë itom aniäteko oraciónim joakarí ito béchïbo. Bueituk imëri juebénakam ket ito béchïbo Diostau buanäteko, juebénakam ket Diosta baisesunake juka Diosta tü eäu itom mabetakä béchïbo.

Jachiakasu Pablo kaa pueblo Corintiou siika

¹² Bueituk ïri ajãria jü ujoyoria itom bíchakähui, jü itom naa kujaktepo huatem täyähui itom jiápsipo tüisi huéiye, ïri kaa emo buerialihuäpo ál-la huitti Dióstamak jiápsihuäpo. Kaa jume yoremem jita täyapo ál-la Diosta tü ehuäpo, inélite ániat ito bojória, entok chë junne enchimmaki. ¹³ Bueitukte kaa huatek enchimneu jiojte, juka huatek enchim nooka násuk at jünéaka juka huatek nokaka enchim at jünëapo. Tene ä boobíchaïhui ä chupëpo enchim at jüneenakëhui, ¹⁴ bueituk huatek huämëm at jüneela, itom enchim ujoyariatukähui anëli këtchi ítapote ujoyoriapo enchim jipure, huäri taahuarit Señor Jesústa yepsäpo.

¹⁵ Íkã huitti ehuamta jipurekane, bat enchimneu huebabarek, bueituk guosa huëpo Diosta tühua enchim jipunakë béchbo; ¹⁶ Macedonia buiärau bíchaa huepatne enchimneu bat noitibare, chúkula entok, Macedonia bétana nottilataka, huetek júchine enchimneu yebijnake. Huanäi chúkula emëe nee böo toijnake Judea buiärau bícha. ¹⁷ ¿Jáamakne íkã yáa báreka kaa tüisi ä yauhuak kaa tüisi at suaka namuksi ino ä yáaka béchïbo? ¿Entok ínëli jü ín yáa bareka eähui jáamak yorem ehuäpo huéiye, bueituk ínëli jü guosa ehume inot ayunake jü ínël jiahuame “jehui” entok “ëe”? ¹⁸ Të Dios huitti ehuamta attiak jü enchimneu itom nokaü entok, kaa “jehui” entok kaa “ëe”. ¹⁹ Bueituk jü Diosta Üusi, Jesucristo, enchim násuk ito bétana nokhuakame, ino bétana, Silvanota bétana, entok Timoteota bétana, kaa “ëe” entok “jehui” ti jiaubahuäpo nok-ri; ál-la jehui ti jiaupo taahua, áapöríkuchi; ²⁰ bueituk jü sime Diosta itom mak-rokau, áapöríikut chuppe. Huari béchïbo, jü simek béppa ujoyoria Diostat bínna, entokte ínël jiaunake “Jünentunake” Cristo Jesústa huämi. ²¹ Áapo juka huitti ehuamta itom makka Cristotamaki, entok juka Diosta bétana tékilta yáa ïahuaka yeu puahuamta. ²² Áapo itom seeyotuaka entok juka Espiritu Santota chúkula itom mabetnakëu ä lüturiatukähui jiápsipo itom ä makkak.

²³ Tene ketune kee jee Corintiou huéiye ínël bat ín eäka bënasi, Diosta bíchäpone ín jiápsipo huitti enchim tejhua; bueituk enchim ín jiokolë béchïbone; të kaa ä junëlituk, ín jiápsine ára nenka. ²⁴ Katte úttiapo ito bétuk enchim an-ïa Cristota sualuäpo, ál-late enchim aniabareka aane, bueituk Diostat ehuäpo kutti jábueka; enchim al-lenakë béchïbo.

2

¹ Īaribéchībo enchimmeu ín huëpo kanne júchi enchim siroktua báare. ² Bueituk ínapo enchim siroktuakátek, huanáisu, ¿jábese nee al-leetuanake jáni? Al-la emëe jíbba, jume ín siroktuakáhui. ³ Juári béchībōne enchimmeu jiojtek, bueituk enchimeu yepsakátek kaa sirokhuamta bit béchībo, huáme nee al-letua máchimmaki. Bueituk huittine enchimmet eiya juka ín al-leäu, emem simetaka inomak ä attiak. ⁴ Bueituk enchimmeu jiojtekä, tüisi jiojot eiyay entok jiápsipo kaa pappeakane yún opoakay; tē kaa enchim sirok iäka, ál-la enchim jünenakē béchībo jachin tüisi enchim ín nakēhui.

Pablo kaa tüisi ayukamta jiojōrek

⁵ Tē jábe nee siroktuakame, kaa nee jíba siroktuala, ál-la simem enchim kětchi, kaa yún nokbáahuäpo, júnelne jiaahua, “kaa yún nokbáahuäpo”, kaa kuttílasi nok báreka. ⁶ Īri jabetat kutti nokhuakame enchim bétana hueeka, türi beja yúmalasi taahua. ⁷ Én entok emëe ä bej-reka kat eaka, chē júnaksanem ä jíapsi yechaka ä jiojōripo yúmala, bueituk kaa uttesi ä sirok múknakē béchībo. ⁸ Juári béchībōne eláka ínel enchimmeu jiaahua áapōrikem jūnetua enchim ä nake bétana. ⁹ Bueitukne ket iari béchībo enchimmeu jiojtek, lutūriapo jípubareka simeku enchim sayhuakapo áman enchim anēhui. ¹⁰ Én entok, juka jábeta enchim jiojōreu, ínapo kětchi. Bueituk ínēli ket jita jiojōrimachiku, ínapone ket juka jiojōrihuamta jiojōre, enchim béchībōne ikāi johua, Cristota bíchāpo, ¹¹ juka Satanásta kaa itom kobanakē béchībo; bueitukte tüisi jūneiä ára yore ä jioptuähui.

Pueblo Troaspo Pablota kaa yanti eähui

¹² Buere joära Troaspo nee yepsako Cristota evangelio nok báreka, puertam étaporim jípureka junne Señorta bétana. ¹³ In espíritupone kaa yanti eiyay ín hermano Titota kaa ín teaka béchībo. Chúkula, sika huépatne simem tebotuasuka Macedonia buiärau bíchaane siika.

Cristopo yöhuame

¹⁴ Chēte Diosta baisáuhue, juka jíba yölataka itom hueriamta Cristo Jesúsopo entok itom huam ámani sime kátanate ä jūneriatebo, juka musála jubāpo ä täyahuaamta. ¹⁵ Bueituk Diosta béchībo entok Cristota ára jita joāpo, emo jinēulammechi áa béchībo musála juuba, tē jume emo tárume béchībo. ¹⁶ Lüturiapom kókko jubba, kokkōna béchībo; tē huamey béchībo entok jū jíapsihuame jíapsi béchībo. Iári béchībo entok, ¿jábese yúmalasi au jípure?

17 Bueitukte kaa jume juebenam benna jume tomi yöhuäpo Diosta noki tekipanuame, katte huatem bénasi ä kujaktia, ál-late Diosta bétana jiápsipo kayta esolataka; Diosta bíchápote Cristota bétana nooka.

3

Bemela nokta nau tütehuäpo ministrom

1 ¿Jachute júchi itom naatëpo ito bétana jíba buéresi tüsi noknake? ¿Ö të ä jipüpo yúmala huatem bénasi, cartata tülisi ito bétana nokamta enchim béchibo, ö enchim tüisi ito bétana noknakëhui? 2 Emem itom cartam, itom jiápsipo jiojteri, inélite täyahua carta letrapo, entokte síme yoremem ä nooka. 3 Cristota cartatakem täyahua, ito bétana jiojtetaka, kaa tintayi, ál-la Dios jiápsamta espiritu; të kaa teta tablapo, ál-la takahua tabla jiápsipo.

4 Entokte huitti at ehuamta jípure Cristota huämi Diostau bíchaa. 5 Katte itom jita täya béchibo áma yúmahuamta jípure, bueituk huam jita täyahuäpo itom ä attiakä bénasi ehuäpo, ál-la jü itom áma yúmähui Diosta bétana huéiye. 6 Áapo ínëli itom yauhuak, ministerio tekil áma yúmahuäpo, bemela nokta nau tütehuäpo, kaa letrampo, ál-la espíritu; bueituk jü leyta letra yore súhua, të jü espíritu jíapsihuumta yore makka.

7 Entok jü ministerio kókkohuame letrammey tetapo jiojtehuak, ujoyoriata jípurey, ä inëlipo jume Israelita usiarim karam Moisésta pújbat bitchay, tösali machiriata ä jípurey béchibo, iri entok lütiseka hueiyey, 8 ¿jatchu kaa chë símek béppa ujoyoriata jípure jáni, jü Espiritu Santopo ministerio? 9 Bueituk jü ministerio bette nokpo chupeme, símek béppa ujoyoriata jípureyi, të jachu kaa chë júne símek béppa ujoyoriata jipunake jü ministerio lútula jíapsihuumta itom makame. 10 Bueituk huäri símek béppa ujoyoriata hueriähui, imi huam ä bithuäpo kaa al-lébenna, bueituk chë júne símek béppa ujoyori jü chúkula hueme. 11 Bueituk jü lütinakeme ujoyoriata hueriay, jü jíbapo béchibotunakeme chë junne.

12 Én entok juka böbithuumta jípureka, kaytatte jachin eäka huithuitti nooka. 13 Entok kaa Moisésta pújbat ahua patpatiy bénasi, jume Israelita usiarim kaa ä bínnakë béchibo, juka huemta, kaitäpo tahuasemta. 14 Të jü bem koba suahua námakaka taahuak, bueituk én tahuariu tajti, juka Moisejta ley nokta nokhuayo, jü puj pattiria bem jipurëu ámet óreka taahua, íkai entok Cristo kaitäpo ä tahuariak. 15 Entok ketune ëni iri tahuariu tajti, juka Moiséjta Ley nokhuayo, jü velo bem jíapsi béppa órek.

16 Të Señortau bíchaa emo jíapsi kuaktiakätek, jü bem puj pattiriatam ukhuatuna. 17 Bueituk áapo jü Señor Espíritu; entok jü Señorta Espíritu anëpo, sime guoytari aayuk. 18 Itapo simetaka iari béchibo, ito pujba étapolataka ä bícha, espejopo Bénasi júka Señorta símek béppa uyjóriata, símek béppa uyjóriapote bemelasi johua, ä alëbenatuhaäpo, júka Señorta Espíritupo.

4

1 İaribéchibo itapo ikäi ministeriota jípureka, nak jìokoli-huamta mabet-lataka katte kom eiya. 2 Entok júka esotatë tiusi machik kaa jobare, kabetate baitattähuaka ito buérialé, entokte júka Diosta nooki kaa täbuiasi huatem majtia, ál-la júka lutüriapo täyahuamta jibba, simem bétana ito jüneriateboka Diosta bíchápo. 3 Jü itom evangelio éсотaka órek, entok jíba anëli órek jume emo tárulame béchibo. 4 Imechiri, jü diablo ániat au dios joame, jume Diosta kaa súaleme koba suahuäpo am puj pattiak, bueituk jü Cristota evangelio símek béppa ujyorika kaa am machirianakë béchibo; áapo entok Diosta jíapsäpo tua alëbenna. 5 Bueitukte kaa itapo ito nokriabareka nooka, ál-la Jesucristota Señorpo, itapote entok enchim-meu tekipanua-reom Bénasi, Jesústa itom nakë béchibo. 6 Bueituk Dios nesahuek, jum kaa machiku machiriata ayunakë béchibo, áapo itom jíapsim machiriakame, bueituk iiri machiria lutüriapo at jünehuamta täya béchibo, júka Diosta bétana símek béppa ujyorik, Jesucristota pujbäpo.

Diostat ehuäpo jíapsihuame

7 İkäi buere bejremtate jípure babu báasompo imey báasom entokte itapo, bueituk jü huéchiapo yúmalasi uttiära Diosta bétana huéiye të kaa ito bétana. 8 Símekutte jìokot aane, tëte kaa kom eiya, námuksite ito bitcha, tëte kaa amay ito huiike. 9 Jájjuhuaka junne tëte kaa itapola aane, huattilatataka junne tëte ketune jíapsa. 10 Jíbate sime kätana takahuat ä huéria júka Jesústa mukukähui, bueituk kětchi júka Jesústa jíapsau itom takahuamet ä binná béchibo. 11 Bueituk itapo jíapsame, jíbate kókkö bareka ito toijla Jesústa béchibo, bueituk kětchi jü Jesústa jíapsäu itot bittunake itom takahua ára mukemtachi. 12 İaribéchibo jü kókkö huame itot aane, enchimmet entok jü jíapsihuame.

13 Të Diostat ehuäpo Espíritu Santopo áabenak jípureka, ä: "Jìojteri Bénasi anä sualek, huäri béchibone nooka"; itapote ket ä sualek, iäribéchibote ket nookak. 14 Jüneaka júka Señor Jesústa jiabitetuakame, itom ket Jesustamak

jiabitetuanake, entok itom áamak yeu jábuanake enchim-maki. ¹⁵ Bueitukte íkái sîmeta joaka jìokot aane, enchim ito nakë béchîbo, bueituk jü Diosta tühua juebénasi au bürurianake, entok ínëli jü Diosta tühua johuame juebenanake Diosta ay úttil béchîbo.

¹⁶ Júnentaka júnete kaa kom eiya, elaposu ìri itom béppa takahua lütiseka huéiye, të jü huaijhua itom takahua chikti táapo bemelasi tahuasime. ¹⁷ Bueituk ìri chubala jìokot itom anëhui, itot ä johua juka jíbapo béchîbo yúmalasi hueka béttesi sîmek béppa uyyorik. ¹⁸ Juka bíthuäpo ayukamtate kaa bít báanake, të juka kaa bít-huamta ál-la; bueituk jü bíthuäka ayukame chubala jíbatunake, të jü kaa bithuäka ayukame jíbapo béchîbotunake.

5

¹ Bueituk jüneate íkái itom takahua imî buíapo kaa bínnhuatunakemta juka karita én itom áma anëpo ä mójakteko, Diosta bétanate jóata jípure, kaa mamammey yáata, téhuekapo jibäpo béchîbo. ² Imî joakate ujbuana jìokot eäka, tehuekau joata itom jípureü yaij péaka; ³ inëlite supetuataka bittunake kaa jujünëlaka. ⁴ Bueituk ínëli kétchi, jume imî tákahuäpo chubala imî jíápsame, jìokot eäkate ujbuanna; kaa jujünëlaka taahua péaka, ál-la nat béppa supetuataka, bueituk ìri takahua én itom jìpurëhui jü bemelasi jíapsihuame kaitäpo ä núnake. ⁵ Entok Dios íári béchîbo itom yáakame, juka Espíritu Santota itom makkak ä lütüriatunakë béchîbo juka itom ä mak-rokähui.

⁶ Bueituk inëlite jíba huitti eäka jíápsa, entok jünéaka imî takahuäpo itom aneu tajti, mekkate señortau aane, ⁷ bueituk at eäkate imî naa kaate kaa pusimnea ä bíchaka. ⁸ Tëte át eiya, itom takahua tösaka péaka, Señortamak an béchîbo ⁹ tëte ínen ket ä jobáare, áamak aneka entok kaa áamak aneka junne, ä éä pamante aneka jíapsibare. ¹⁰ Bueituk úttia itapo sîmetaka Cristota yäura bíchäpo itom yeu jáptenakëhui, huehuëpulaka ä mabetnake juka bem yáakähui, takahuäpo aneka juka türik ö juka kaa türik.

Tékil ministerio Diostamak au tütehuame

¹¹ Júnéaka juka Señorta yörihuähui, yorememte Diosta bem mabetnakëu majtia, të jü jáchin itom jíápsau Diostau maachi, entok ínëline ket eiya. Enchimte ket itom täya machile. ¹² Juka türik ito bétana humentate kaa júchi enchimmak ettejoa, ál-late enchim ito bétana ä jipü-ia juka tü ehuamta, bueituk jume emo jabeleka kaa huitti eäka jíápsame emem ára am yommianake. ¹³ Bueituk itapo rokomtukäteko Diosta béchîbote rokom, të enchim

béchiho suamsi ito nüye katte rorokom. ¹⁴ Bueituk Cristota yore nákehui itom jíapsi yüe, ikäi eäka itom júneriähui: huepuläka simem béchiho múkuk, të juäri béchiho simetakam kókkok. ¹⁵ Cristo entok simem béchiho múkuk, bueituk jume jíapsame, bejam kaa be-mpo béchiho jíapsinake, ál-la hua mukuka jiabitekamta béchiho. ¹⁶ Inentaka én bat bíchaa itom takaapo kabetate täya, Tëte itom huakajpo Cristota täyakätek junne, ente ínëli huamte kaa ä täya. ¹⁷ Ínëli jabetaka junne Cristopo aneme, beméla úsiari, jü öratoka jak ayukaihui amáu tahuak én entok sime bemelasi yáari.

¹⁸ Én entok sime iri Diosta bétana hueíye, áamak ito tütehuamta itom makkak Cristota huämi, entok Diostamak au tütehua tekilta itom makkak. ¹⁹ Dios, Cristotat aaney jume ániat jíapsame áamak tütey, jume yoremem kaa türik bem yáalaü kaa ámet naïkiak, entok juka nokta áamak tütehuamta itom tekil makkak. ²⁰ Inëlite Cristota téhuampo nesauta joaka naa rejte, bueituk Dios jume huatemmeu ujbuaname bénasi ito huämi, enchimmeute ujbuanna Cristota téhuampo: Díóstamakem emo tüte. ²¹ Áapo kaa ä yauhuak juka kaa türik, të ito béchiho kaa türiku naïkiahuak, bueituk itapo jum lútula jíapsihuäpo naïkiahuak, áporikuchi.

6

¹ Ínëli itapo, juka tékilta ámak joaka, kuttílasite enchimmeu nooka juka Diosta tühua kaa kia kaitäpo enchim mabetnakë béchiho. ² Bueituk ínel jiaahua:

Aniata yanti tahualatukne enchi jikkajak;

entok jü jinëuria taahuaritne enchi aniak.

Ëni ajäria jü ára amä jehuiteterianakëhui; ëni ajäria jü jinëuria taahuari.

³ Juka kaa türikte kaabeta itot bit ia ä jïopnakë béchiho, bueituk jü itom ministerio tekiltat kaa juënak at nok iäka. ⁴ Al-late türik juaka ito bittebo jum símeku Diosta ministerio tékilta joaka, juebénasi yanti ito nüyeka, jiokot emo bit-huäpo, kayta jipuhuäpo, entok jiokot eehuäpo.

⁵ Yore bebiahuäpo, carcelimpo, juebena genteta chayë násuku, tekipanuhuäpo, yetem jípuhuäpo, entok ayunahuäpo. ⁶ Chicha machik kaa jipuhuäpo, yun jítat tüisi júnehuäpo, yore jiokolihuäpo, kaa bettek jíapsihuäpo, Espíritu Santopo, entok huitti emo nakhuäpo. ⁷ Lütüria nokpo, Diosta úttiärapo, lutúlay ára ái nassuahuäpo, batatana entok mikkotana. ⁸ Úttilhuäka entok kaa tüisi ito bétana nokhuäpo emo úttilhuäpo, emo buérialihuäpo

entok kaa emo buerialihuäpo; yore baitattähuame Bénasi të lutüriapo joaka. ⁹ Kaa täyahuame Bénaka, të tüisi täyahuaka; abe kókko me Bénaka tëte ketune jíapsa, kókosi johuaka tëte kee kókko. ¹⁰ Sirokamta Bénaka, të jíba al-leaka, pobem Bénaka tëte juebenam rikutela, kayta jipuremta Bénaka tëte simeta jipure.

¹¹ Cristota súaleme Corintiopo joome enchimneu bíchaa itom teni au étapola; entok itom jíapsi bueürusi ayula.

¹² Itapote chikti itom jíapsimakte kayta yeu bëaka enchim nakkë, të emëe enchim jíapsipo itou bíchaa emoem ámpöle

¹³ Bueütuk nanancha ä innë béchibo, itom ito nakëhui, usiaritau nonokhuä Bénasine enchimneu nooka, emem ket emo jíapsi étapo.

Itapote Dios jíapsamta teöpo

¹⁴ Katem ámemak puaktia báare jume Diosta kaa yöremmaki, ¿bueütuk jü kaa türik joame jachisu au jaläinake jü lütüriata joamtamaki? ¿Entok jachisu jü kaa machiriatamak áu türinake jü machiria? ¹⁵ ¿Jachisu, Cristo diablotamak au türinake? ¿Entok jü Cristota súaleme jü kaa ä sualemamaki? ¹⁶ ¿Jachisum nau türinake Jü Diosta teöpo, jume ídolommaki? Bueütuk emëe Dios jíapsamta teöpöem, Diosta jiaka Bénasi:

Ámemakne aneka ámemak naa huenake, entokne amebéchibo Diostunake, bempo entok ín pueblotunake.

¹⁷ Íaribéchibo ket júneli jiaahua jü Señor:

Ámenásukem yeu kaate, éntokem emo naïkimte; éntokem jü jaiti machikut kaa mamma.

Huanäine ínapo enchim mabetnake

¹⁸ huanäine enchim béchibo achaytunake,

huanäi emëe ín üusimtunake, entok ín malamtunake, ti jiaahua jü Señor símeku úttiakame.

7

¹ Én entok emëe nakhuame, jukaí bobithuamta jipureka, takahuat entok espiritut chicha machik itot ayukamta bétanate ito tüterianake, juka Diosta béchibo jíba santosi jíapsihuamtate yúmalasi jípunake, Diosta majhuëka ä yörihuäpo.

Pablota tüisi al-lëahui corintiom jíapsi kuaktekä béchibo

² Tü ehuäpem itom mabeta: bueütukte kaa türik kaabetau yáala, kaabetate juénaku au nasontetuak, entokte kaabeta baítaula. ³ Kanne bettek enchimneu nok báreka nooka; bueütukne bannataka béja enchim ä tejhuasula, ín jíapsipo

enchim ín jípurëhui itom jíápsäpo entok itom nau kókköpo. ⁴ Kanne tihueka enchimmeu huitti nooka. Entokne enchim bétana tüisi buere al-leiya, jíápsi yejtehuamtane yúmalasi jípure, entokne yúmalasi ä jípure juka al-lehuamta, jikot anhuäpo junne.

⁵ Bueituk Macedonia buiaräu yajaka naateka, itom takahua kaa jimyoreriata jípurek, ál-late simeku jikot eetuasahuak, päkutana bétana nau nassuahuäpo entok huaijhua bétana entok majhuëka jikot aaney. ⁶ Të Dios jume jikot eäka ä bétuk emo nüyeme jíápsi yechame, itom jíápsi yetchak Titota itou yepsako. ⁷ Entok kaa itou ä yepsaka béchïbo jïbba, ál-la kétchi jum jíápsi yejtehuäpo enchim bétana ä jíápsi yechahuakapo, entok ket itom ä tejhuak juka tüisi nee nákeka ino béchïbo enchim buanähui. Huanäine iari béchïbo chë júne al-lëiak.

⁸ Elaposune huäri cartai enchim siroktuak, të én kanne jachin eiya, bueituk júnaköi jikot jiaka junne, huäri carta chubala jïba enchim siroktuak, ⁹ tëne én al-leiya, kaa enchim sirok tuahuaka béchïbo jïbba, ál-la, sirok huäpo enchim jíápsi kuakteka béchïbo; bueitukem Diosta bétana siroktuahuäk, ínëli, imi huäm kayta enchim tarunakë béchïbo. ¹⁰ Bueituk jü Diosta bétana sirokhuame, jíápsi kuaktihuamta yore makka, jinëuriata béchïbo, iari bétanate kara täbuiasi eiya, të jü ániapo kia sirokhuame, kókkö huamta huéria. ¹¹ Bueituk ínëli Diosta enchim siroktuakäpo, jita tü eerita enchimmeu yahuak, jachisem emo aniak jum kachin anmáchiku, enchim majhuë násukem yore nakhuamtem nee makkak, entok juka enchim naïbukëhuem tüteka tüisi tahuariak, bueituk inëlem jum simeku chïcha machik kaa jípureka taahuak. ¹² Bueituk ïri enchimmeu ín jïojtekähui, kaa juka kaa türik yakamta bétana hueiye, entok juka kókosi yahuakamta bétana junne, ál-la, Diosta bíchäpo, ä jünerianä béchïbo, juka tü eerita ito béchïbo enchim jípurëhui. ¹³ Ìari béchïbote jíápsi joahuak jü enchim jíápsi yejteriayi.

Tëte chë júne al-leiya juka Titota al-lea béchïbo, bueituk ä espíritupo oúsi ehuamta enchim ä makaka béchïbo. ¹⁴ Enchim bétanane ino úttilsulataka kanne tuisi tahuala, bueituk sime iaribétanate lütüriata nok-la, entok kétchi jü Titota bétana itom ito úttilékäu lütüriataka taahuak. ¹⁵ Áapo chë júne enchim nakkë, enchimmeu huateka jachin simetaka enchim ä nok jikkajakä béchïbo, entok jachin Diosta yörihuäpo emo yoaka enchim ä mabetakä béchïbo. ¹⁶ Al-leane simeku enchimmet huitti eäka.

8

Cristota súaleme béchibo tomi nau toijhuame

¹ Ínëli kétéchi hermanom, enchimtä tejhua juka Diosta tu eäu Cristota sualhuäpo nau anim makuakahui jum Macedonia buiärapo. ² Bueituk jïokot ámeu huë násuk junne, jü símek béppa bem al-leahui entok polobemtaka junne, rikosi jita jipuhüá bénasim kaa emo jïokorek. ³ Bueituknä jüneriatebo, juka tomita Diostau bíchaa naïkiata al-leaka úttiärata bem jïpurëpo ámani, entok chë junne bem úttiära áma yumä béppa. ⁴ Bempom juebénasi itou ä aahuak juka al-lehuamta Diosta bíchäpo jïpurokaka, jume Cristota sualhuäpo aniabaahuäpo. ⁵ Entok kaa itomä boobichä pámani, ál-lam Señorta mampo bat emo tojaka ofrendapo, chükula entok itom aniahuäpo Diosta äa pámani. ⁶ Íari béchibote Titotau kuttílasi nookak, bueituk jachin bannataka ä naatekä pámani, ínëli kétéchi enchim násuk ä chupa sahueka, juka Diosta tühua tékilta. ⁷ Ínëli kétéchi, emëe símekuchem Diostat ehuamta yún jïpure, nokta nokhuäpo, jita täyahuäpo, entok símekuchem kaa bettek jïapseka ára jita johua, entok enchim itom nakepo, ikäi tomita Diostau bíchaa naïkiata entok Diosta tü eäu yünem ä jïpure.

⁸ Kanne nesahuemta bénasi nooka, ál-la ä jïobila béchibo, jume huatem ára jita joápámani, entok kétéchi jü yore nakhuamta kayta esoka enchim jïpurëhui. ⁹ Emem béja ä täya, juka Diosta tühua itom Señor Jesucristota jïpurëhui, bueituk itom ä nakë béchibo poobetaka taahuak, rikotaka junne, bueituk emëe ä pooberayi rikotukäem.

¹⁰ Entok iayirine consejota enchim makka, bueituk ïri enchimmeu türi, jume bannataka naateka, kaa ä joaka jïbba, ál-la ket ä huatiaka, ïebu huasuktiay naateka. ¹¹ Én entok kétéchi akem ä yáa báreka eíya, bueituk jachin lauti enchim ä huatiakä pámani, ínëlem ket ára ä chuppa ä yáabahuä pámani enchim áma yumäpo. ¹² Të tua batchu jü ïnel ehuäpo ayuka yabahuame, ára yáatu áma yúmahuä pámani, të kaa áma yúmahuäpo äe.

¹³ Tëne kaa ikäi nooka, huatem yún jita jïpunakë béchibo, enchim entok kaa kayta jïpunakë béchibo. ¹⁴ Ál-la imechï taahuarimmet jü naarekik jïpubahuäpo, jü yún enchim jita jïpurëpem bempörim ára ania, bueituk chükula enchimmeu jita bëyei bempom yún jita jïpurëtek ára enchim ania, ínëli jü nanála ehuame enchimmet ayunake. ¹⁵ Jïojterita jia bénasi: “Jü yún jita toboktiakame, kaa yún ä jïpurek, të jü chë ilikkik toboktiakame, kaa chë ilikkik jïpurek.”

Tito entok jume ä jaläim

¹⁶ Të Diostate baïсахue Titota ä jïápsipo enchimieu tü ehuamta ä jïpurekä béchïbo ket jïba ino bénasi. ¹⁷ Të lútüriapo nokta mabetak ä tutürek, bueïtuk tuïsi enchimieu bíchaa tü eäka, ínëli siika enchimieu bíchaa ínel ä eäpo.

¹⁸ Entokte senu hermanota áamak áman bíttuak, iari bétana jü tuïsi nokhuame síme Cristota sualhuäpo nau animmet jikkajitu. ¹⁹ Të kaa ïri jïbba, ál-la ket jume iglesiam bétana ä tekia makhuak itomak ä huenakë béchïbo enchimieu bíchaa itom katëpo, juka itom nau tojakäu enchimieu hueriu béchïbo; të ïri ministerio tekil itom joäu Señorta jïba úttil béchïbota johua, entok enchim tü eäu jüneriatebö béchïbo. ²⁰ Kaabetate kaa türik itot nok-ïa, juka juebenak nau toijhuakamtat itom tekipanüä bétana. ²¹ Juka lútula huentate jobareka eïya, kaa Señorta bíchäpo jïbba, ál-la ket jume yoremem bíchäpo.

²² Kette ámemak áman ä bíttuak juka itom hermano, juka tü ehuamta juebenak bétana ä jïpureüte juebénasi ä bil-la, të én entok chë junne, jü tü ehuame at aika, enchimmet tuïsi huitti ä eä béchïbo. ²³ Të Titota bétana, ínapone ä jalaäk entok nee aniaka tekipanua enchim béchïbo, entok itom hermanom bétana, cartata bem hueriäpom Cristota sualhuäpo nau anim bétanam aman bittuari Cristota looria béchïbo. ²⁴ Bempörimem jünetua, Cristota sualhuäpo nau anim bíchäpo, juka enchim am nakëhui entok juka huitti enchimmet itom ito úttilëhui.

9

Jü tomi nau toijhuame hermanom béchïbo

¹ Jume Cristota súaleme béchïbo nau toijhuamta tékil bétana, kanne éntok enchimieu jïojtenake türi bejja.

² Buéïtuk juka enchim tü eäune täya, ínëline enchim bétana tü eäka entok al-leaka Macedonia buiärapo anemieu nooka, bueïtuk jume Acaya buiärapo joomem iebo naateka huechiampom emo jïpure; ínëli jume huate enchim jüneriakam ä innëak juka huatem aniabahuamta.

³ Tëne jume hermanom enchimieu bittuala, bueïtuk jü enchim bétana tuïsi huëpo itom jünereaü, kaa kia bejatunake; të ál-la ín jïä bénasi, huechiapem emo jïpunake. ⁴ Jachinaïk huate macedoniom ínomak äbo sajakätek, enchim kaa huéchiapo anemem teunake, huanäite tiusi tahuanake, huitti ehuamta enchimmet ito jïpurë béchïbo, të jü tiusi máchira kaa ito béchïbo ál-la enchim béchïbotunake. ⁵ Ínëli, úttiatuk kuttílasi hermanommeu

ín noknakëhui, enchimmeu bat am kannakë béchïbo, entok bannatka juka huatem aniahuamta bétana enchim nokakaü, huéchiapo bat enchim emo jïpunakëhui, bueïtuk kaa úttiapo námakak jiapseka enchim nahuä toijnakë béchïbo juka huatem ái enchim anianakëhui.

⁶ Tëne ínen ket jiaahua: Jü kaa jaikik echákame, ket kaa jaikik toboktianake; të jü yún echákame, ket yún jichupata toboktianake. ⁷ Hueëpulakam jiápsipo bem nenki báreka eäu nenkinake; të kaa ä beutireka, entok kaa úttiapo bénasi, bueïtuk Dios ä nakke juka al-leaka, Diostau tomita buisemta. ⁸ Entok Dios úttiata jipure, enchimmet ä bürurianakë béchïbo juka Ápörík tühua, jum ínëli bithuäpo, jibem simeku yúmalasi jita jïpunake entok kayta enchimmeu bïnake jum tühuata johuäpo. ⁹ Ä jïojteri bénasi:

Ä naïkimtek, póobem miikak,
jü lútula jita ä joáu, jïbapo béchïbo órek.

¹⁰ Entok hua Dios báchiata et-baremta makame, entok juka jïbuamta paanim, ínëli yore miknake entok ä bürurianake juka ethuakamta, entok juka chupuka takamta bürurianake, lútula enchim jita joapo. ¹¹ Bueïtuk ínëlem simeku rikomtunake huanärem kaa emo ámpöleka yún huatem ára anianake, ïri itot ä johua juka Diosta baisesaihuähui. ¹² Bueïtuk ïri ministerio tékkil johuame, kaa juka Cristota sualemmeu bëyemta jïba johua, ál-la ket áma juebenna jü Diosta baiseshueka itom anëhui. ¹³ Bueïtuk ikäi ministerio tékilta bíchakam Diostam úttilnake, juka Cristota evangelio nesahui enchim joä tiaka, entok kaa emo ámpöleka enchim am aníaka béchïbo, bempörim entok simem. ¹⁴ Ínëli kétchi juka oraciónta bempörim joäpo enchim béchïbo, enchimim nakke, juka Diosta tühua juebenak béppa enchimet ayukä béchïbo. ¹⁵ ¡Diostate baisesahue, simek béppa yörisi machik itom ä makaka béchïbo!

10

Pablo nok naksua ä ministerio tekil béchïbo

¹ Ínapo Pablo enchimmeune ujbuanna Cristota útsesi yore nake pámani, bueïtuk enchimmak anëtekne kaa jikat eäka tülisi nonoka, të kaa enchimmak anëtek entokne kuttílasi enchimmeu nonoka. ² Huittine enchim tejhua, enchimmak anëtekne kaa kuttílasi enchimmeu nok báare, ikäi kuttila noktane huitti nok báreka eíya, jume kaa türík itom joä tiammehui. ³ Lútüriapote takahuäpo aneka jiápsa, tëte kaa juka takahuata huaatiaü johua. ⁴ Bueïtuk

jum nassuahuäpo ái itom ito aniähui katim imi ániapo joome, ál-la Diosta uttiärapo hueiye, bueituk juka buéresi úttiaka órekamta kaitäpo tahuaria béchibo. ⁵ Juka nokta huëpo Diosta bej-reka jikau au cháalata kom tatap béchibo, huanäi juka sime éerita Cristota nesahui jobahuäpo ä hueriu béchibo. ⁶ Éntokte ínël jü kaa tüisi anhuamtat kutti nokbare, juka Diosta nesahui yúmalsi enchim joayo.

⁷ Juka bithuamtem at suaka ä bitcha. Bueituk jábe ä jiasipo Cristota au jípurë tíame, ikäi ehuamta ket jípunake, jachin jábe Cristotat áu anë tíame, bueituk ítapote ket anëli Cristotat aane. ⁸ Elaposune chë júne ino úttile, jum yäura úttiata ín jípurëpo, ikäri jü Señor itom ä mak-la enchim ái itom yötutuanakë béchibo, të kaa kaitäpo ái enchim itom binnakë béchibo, iari béchibo kaibune ái tiunake. ⁹ Bueituk kaa täbuiasi bittunake, ín jiojterimmea enchim majtuam tenasi. ¹⁰ Bueituk lütüriapo huate ínël jiaahua, jume cartam úttia entok kuttílasim nooka, të áapo áma anëtek kaa kuttílasim nooka, ä nokaü entok kaa sualmatchi. ¹¹ Íkäine ä júneria-ia juka nokakamta, jachin juka cartapo itom nokä bénasi, kaa áma aneka entok áma aneka junne, juka yáa baahuamtate yáanake.

¹² Bueituk katte huatem bénasi ito nübareka eíya, entokte kaa áme bénasi ito jikau chatcha báare; bueituk bempom bempolaka nau emo jujünakte, entokim nanancha emo bíchaka kaa sua eíya. ¹³ Të itapo katte kia jájana ito úttil báanake, ál-la juka jünakterita Diosta yechaläpo ámani, bueituk ínël enchimmeu yaij béchibo. ¹⁴ Katte chë béppa ito eria, kaa enchimmeu yaijlamta bénasi, bueituk ítapote bat echimmeu yájjak juka Cristota evangelio hueriaka. ¹⁵ Katte täbuiak tékilta johuäpo chë júne ito úttil báare, ál-la juka Diostat eäka enchim yöotu pámani, enchim násukte úttilhuaka binná, juka jünakterita itom jípurë pámani. ¹⁶ Éntokte sime kätana juka evangeliota huatemmeu nooka, enchim anëpo chë huannabo, kaa täbuiak tekipanuälapo kikkimuka, kaa täbuiak tekilpo ito úttil báreka.

¹⁷ Të jü au úttileme, Señorpo au úttilnake. ¹⁸ Bueituk jü apola au jikau chatchame Dios kaybu ä úttilnake, të jü Diosta úttileü ál-la.

11

Pablo entok jume apóstolim ára nokichim

¹ Ili rokosi nee anëpem nee jiokorekäte tek türeíyey, ä ínëlituk jehuitëm. ² Bueitukne näibukeka, Diosta béchibo

enchim näibukke, bueitukne huépülak jíba enchim kunatua báare, bueitukne jamut bemeta Bénasi Cristotau bíchaa enchim yeu jábua báare. ³ Të jachin jü bakot á arahuë páman Evata báitáhuak, ínëli jü enchim innëau ára au nayote, jum enchim jiápsipo huitti eäka Cristota sáu enchim katëpo. ⁴ Bueituk jábe itou yepsaka tábui Jesústa bétana itou nokáteko, jü enchim itom majtiakä béppa, entok kétchi eme juka espírituta enchim mabetakä béppa tábui espírituta mabetátek, entok tábui evangeliota enchim mabet-lä béppa, ä turiakä Bénasem eäka ä jehui-teria. ⁵ Bueituk kaitäpone ino chë ilitchile, huamei buere apóstolim náapo. ⁶ Eläposune ín nokäpo, kaa tua tüisi huéchiapo nooka, jum jita täyahuäpo kaa junëli; bueituk símeku jum jita itom joápote enchim ä jüneriatuala.

⁷ ¿Jachune kaa tüisi ayuk jáni símem bétuk ino tahuariaka, enchim éntok jikat tahuariaka, bueitukne Diosta evangelio enchimneu nookak kayta enchimneu aahuaka? ⁸ Huate iglesiam kaa tómeke tahuala nee ania báreka, ímëri nechim bejtuala enchim nee majtianakë béchíbo. ⁹ Jiokot eäka enchim násuk nee aneyo, kaabetaune jita áahuak, bueituk juka inou bëyemta, jume hermanom Macedoniapo joomem nechim aniak, símekutne ino suayak, entokne símeku ino suayanake, kaabetau kayta jita au béchíbo. ¹⁰ Cristota lutúria inot anë béchíbo, kaabe nee ä úkhuanake juka yúmalasi ín al-leähui jum Acaya buiärapo. ¹¹ ¿Jatchiaka? ¿Jachune kaa enchim nake, jáni? Dios jüneya enchim ín nakëhui.

¹² Juka ín joaüne jíba naburuji jobare, bueituk jume jítat júne jiahuiteka Diostat emo tekipanuä tíame, katim emo ito benä tianake. ¹³ Cristotahuim emo apóstolim tiaka, Diosta tekilpom tomi yö báreka, të ímëri katim Cristota apóstolim. ¹⁴ Entok kara at guomtisi maachi, bueituk Satanás apöisu tua ángel machiriata Bénasi áu sasankotua. ¹⁵ Bueituk ínel ä huëpo kara át jünnera eetu bueituk jume au tekipanuame kechim tábuiasi emo yáaka, lútüla emo tekipanuä tiabare; íkái tékilta bem joä pámani bette nooki ámet chupana.

Apóstol Pablota jiokot anëhui

¹⁶ Júchine ínel jiahua: káabe rokota Bénasi nee jipunake; të emëe jíba ínëli ino bétana eátek, rokota Bénasem nee mabeta, ili ino úttil béchíbo. ¹⁷ Juka ín nokähui, kanne Señorta eápáman ä nooka, bueituk roko ehuápáman hueíye. Jü ín ino úttilëhui. ¹⁸ Bueituk juebénakam huakajpo emo jábele, ínapone ket ino úttil báare. ¹⁹ Bueituk eme susuakame jume rokosí emo nüyemmakem ára emo hueria, emëe suamsi emo nüyeme.

²⁰ Bueïtuk jábeta úttiapo enchim tekipanuatuyo katem jijiale, entok jábeta enchimmey tüisi tahuayo, entok jábeta jita enchim: üuhuayo, entok jábeta au jikau chatchayo, entok jábeta jopemmet enchim chonayo, yantem eäka ä bitcha. ²¹ Inobéchïbo tiusi maachi jiöbe jü ín nokähui, tète iäri bétana katte úttiata jïpure.

Të jume huatem nokaka áma emo yumä teätek, ínapone ket áma yúma eläposu roko jeuhuey jü ín nokähui.

²² ¿Bempom hebreom? Ínapo kétchi, ¿israelitamme? Ínapo kétchi. ¿Abramta usiarimme? Ínapo kétchi.

²³ ¿Cristotahuim ministrom? Ínapo chë junne (rokota bénasi nee nooka); bueïtuk tékilta johuäpo, ínapo chë júne tekipanuala; yore bebiahuäpo juebénasine bemuchari chë áme béppa; carcelpo yore joahuäpo chë burusi; jinhua machiku abe yore suahuäpo juebénasine áma naa simla. ²⁴ Judíom bétanane mamnisi ä mabet-la juka yore bebiahuamta, huépülak béchïbo kaa cuarentasi. ²⁵ Baysine jibebiammey betmuchari, sejtulne tetammea mamaasuri. Baysine barcota roptey áma hueiyey, senu tukaapo entok senu taapone bahue násuk ansula barcota roptëpo. ²⁶ Böommet boojohuäpo juebénasi; bathuempo jinhua machiku, lak-ronim násuku jinhua machiku, jum jinhua machiku jume judío naciompo ínomak joomem násuk, entok kaa judíom násuk jinhua machiku, buere joära násuk jinhua machiku, ánia see paria násuk jinhua machiku, bahue násuk jinhua machiku, jume emo hermanom tiaka kaa huitti jiápsame násuk jinhua machiku. ²⁷ Lotteka tekipanuahüäpo, juebénasi kaa kothuäpo, juebénasi tebaureka, entok baïmukhuäpo, juebénasi ayunahuäpo, joásuhuäpo entok kaa sankohuäpo.

²⁸ Ikäi simeta hue násuk, jü chikti táapo ínou yeu matchume, sime iglesiam bétanane obiseíya. ²⁹ ¿Bueïtuk jábeta koköri huechek, ínapone ket koköri huehueche? Bueïtuk jábeta jïoptuahuakne, kujti eäka kaa al-leaka tatahua. ³⁰ In ino úttlnakeu ä úttiatak, inone úttlnake, kaa ín úttiakäpo. ³¹ Jü itom Señor Jesucristota Dios Atchay, jü yü-tütti al-lerita attiakame, jüneiya kaa ín kia nokähui. ³² Bueïtuk pueblo Damascopo nee aneyo, jü rey Aretastau gobernador jume damasenom buere joära suayay, nee buijtebo báreka. ³³ Të barda bentanapone buere kanajtapo huannäbo kom yéchahuak, huanäine ínël ä mampo ino yeu huikek.

12

Huantiria takat innëhuame

¹ Lutüriapo ino béchïbo kaa türi ín ino jikau chatchähui, tëne juka ín bíchakähui entok juka Señorta inou yeu machiriakaü nokbare. ² Senu yoremthane Cristota sualhuäpo täya, bueituk catorce huasukturiam hueíye tehuekapo Diosta jíápsäpo jikau nóitiriahuak. Kanne jüneiya ä takahuäpo ö espíritupo; Dios jïba jüneiya. ³ Entokne ä täya huakai yoremta, ä takahuäpo ö kaa ä takahuäpo, kanne jüneiya, Dios ál-la ä jünería. ⁴ Tehueka paraisou ä nóitiriahuakahui, ímïri nokta jikkajak të ïri nooki entok kabemmeu ára noktu. ⁵ Ìri yoremta bétanane ino úttile, të ino bétana entok kaitäpone ino úttil báare, ál-la jum kaa ín úttiakäpo. ⁶ Të ínapo ino úttil báaretek kaa kia béja eíyey jü ín nokähui, bueitukne lutüriapo nook eíyey, tëne ä tojja bueituk kaabeta täbuiasi ino bétana eenakë béchïbo juka inot ä bichähui entok inot ä jikkajakähui.

⁷ Bueituk juka buéresi inou yeu machiriahuakamtay, kaa ino jabelnakë béchïbo, ín takahuat huantiria huicha sósoria tenaka inou bittuari, Satanásta nesahui joame jopemmet nee chonamta bénasi. ⁸ Ìari bétanane Señortau baysi ä aüsula nee ä úhua sahueka. ⁹ Të áapo ínel inou jiaahuak: “In tühua emobéchïbo yúmala; bueituk jü ín uttiära yúmalataka tatahua jum kaa úttiata ayukäpo.” Ìaribéchïbone tü eehuäpo ino úttilnake, jum ín kaa úttiakäpo Cristota uttiära inot tahuanakë béchïbo. ¹⁰ Entok Cristota ín nakë béchïbo ál-leane jum ín kaa úttiakäpo, kaitäpo bit-huaka junne, sïmeta inou bëye násuku, kaa tüisi bit-huaka, entok Cristota béchïbo jïokot anhuäpo. Bueituk jum ín kaa úttiakäpone, chë úttiaka tatahua.

Pablo obisi eiyay Cristota sualhuäpo nau anim Corintiopo joomem béchïbo

¹¹ Ino úttilekane kaa suakamta bénasi tatahua, të emëe úttiapem nee junëli ayutuak. Bueituk ínapone enchim bétana úttil ehuay; bueituk huámei buere apóstolim náapo kaitäpone yeu tatahua, eläposune kayta bejre. ¹² Sïme juka apóstol señaltane enchim násuk yauhuak yanti ino nüyeka, juka Diosta ára jita joähui entok jume milagrom, tua jüneriahuak ín apóstoltukähui. ¹³ Bueituk emëe jitäposem yeu tãhuala jume huatem Cristota sualhuäpo nau anim násuku, bueituk ínapone kayta enchim-meu áula enchim nee anianakë béchïbo, jíkai ín kaa ammäli ayuri, nechem at jïokore!

Pablo am tejhua bajikun huëpo ámeu yebijrokaka

¹⁴ Bajikun huëpone enchimneu huebáreka huéchiapo aane, bueitukne kaitäpo enchim muksi eetuanake enchimneu jita aahuaka. Juka enchim jípurëune kaa jaria, të enchim ál-la, jume usiarim katim áchayhuarim béchïbo tomita nau toijnake, ál-la jume áchayhuarim bem üusim béchïbo. ¹⁵ Ínapone tüisi al-leaka juka ín jipurëu toijnake jita ái jinnü béchïbo, entok eläposune ínapo áma ino lütia yore nakhuamta enchim jíapsim béchïbo huatiaka, eläposune ínëli enchim nákeka, ínapo chë júne kaa nakna.

¹⁶ Të jü enchim kaa ín obisi eetuähui, jü kayta enchimneu ín ahuau huitti jüneriahuaka jipuhuä, të huate nee buere machi tüiya jänitukne ín arahuëpo am báitáhuaka jita am úkhuak. ¹⁷ ¿Jachune enchim baítaula jum jabeta enchimneu ín bíttuakäpo? ¹⁸ Juebénasine Titotau ínel jiaahuak, áman enchimneu ä hue sahueka entokne áamak senu hermanota áman bíttuak. ¿Jachu Tito enchim báitáhuak jáni? ¿Jachute kaa huepul espíritupo nau eiya, entok huepul huaraktiriapo?

¹⁹ Jámakem enchimneu itom ito jiokorë teíyey. Të kaa junëli; Diosta bíchäpo entok Cristota tehuampote nooka. Íri síme emo nakhuäpo hueíye, enchim áma yötunakë béchïbo. ²⁰ Jámakne kaa enchim ín teubarë bénasi eäka sum eiya, entok jámak eme ket nee teunake të kaa enchim eä pámani. Bueituk jámak enchim násuk ayuk jü enchim nau nok nassuähui, huatek attia jípupeehuame, juëna omtira, emo näikimtehuame, huatemet bettek nokhuame, juënaku au jabelhuame entok jájana emo nühuame. ²¹ Entok enchimneu nee notteko, tiusi machikne Diosta bíchäpo innënake, entokne jáamak ket buannake, jume juebenak kaa türik joaka kaa emo jíapsi kuaktiamë béchïbo entok jume chïcha machiku jíapsaka, jámutta kaa jubeka ámak jíapsame, entok kaa turik johuäpo jíapsaka junne.

13

Huitti am tejhuakahui entok teboteri ä luutëpo

¹ Ëni bajikun hueíye jü enchimneu ín noitinakëhui. Juka enchim násuk kaa tüisi huëpo, guoyim o bajim bíchäpo símeta huitti tahuariatunake. ² Bannatakane ä noksula, én entokne júchi ínel jiaahua enchimmak anemta bénasi, én entokne kaa enchimmak aneka ámeu jïojte jume bannataka Diosta bejrim yáakammehui, entok síme jume huatemehui, bueituk júchi enchimneu yepsakätek kaabetane säbuilanake. ³ Bueitukem ä jüneria báareka ä jaria, nee nokay Cristota inot anëhui, áapo entok enchim násuk kaabeta säbuila, ál-la enchimmet uttiata jípure. ⁴ Eläposu

kaa úttiakamta bénasi kúrusit poponhuak, Diosta utteara béchibo jíapsa. Alébénasi itapote ket kaa útiak, tēte ámak jíapsa Diosta utteara itot anē béchibo.

⁵ Enchimechem nat suhua, jachem Diostat ehuäpo aane jáni; emoem jüneria enchim áma yumähui. ¿Ö katem emo täya, Jesucristota enchimmet anēhui, ö jamakem kaa áma yúmaka tatahua? ⁶ Tēte jüneya enchim jünenakēhui, elapo jüneriatunake itom ál-la ama yumähui. ⁷ Entokte jíba Diostau enchim nok-ria, kaa türik kaa enchim yanake béchibo; tē íkái enchim joay katte itapo ito úttil-ia. Ál-la enchim juka türik jonákē béchibo, eläposute itapo kaa áma yumamta benna. ⁸ Karate jita johua lütüriata bej-reka huemta, tē lütüriata béchibo ál-la. ⁹ Al-lehuamtate jípure kaa itom uttiaka béchibo, tēte enchim úttiata jípu-ia, entokte ketune Diostau enchim nok-ria yúmalasi Diostamak enchim jíapsi-ia. ¹⁰ İari béchibone enchimieu jöjote kaa enchimmak aneka, bueítuk enchimmak anētek kaa kuttalak nok béchibo, juka yaura uttiata Señorita nee mak-la pámani, íkaine mak-ri ái yötu béchibo, tē kaabeta kaitäpo ái tahuaria béchibo.

¹¹ Jum símeku hermanon, ál-leaëm, kayta áma bëyepem yúmalasi emo jípure, emoem jíapsi joiya, nanabeuchem eíya, éntokem yanti eäka jíapsa; huanäi jü Dios yanti ehuamta entok yore nakhuamta jípureme, enchimmak annake. ¹² Emóem tebotua Cristota sualhuäpo emo nakeka. ¹³ Síme jume santosi jíapsame enchimim tebotua.

¹⁴ Señor Jesucristota tü eäu, jü Diosta yore nakēhui, entok Espíritu Santota jíapsipo jípuhuame, enchimmaktunake. Júnentunake.

Jü Carta San Pablota Jiojtekähui Jume Galatammehui

Teboteri

¹ Ínapo, Pablo, jü apóstol, yeu púari të kaa yorem bétana éntok kaa yoremem júnel eäpo, ál-la Jesucristota ínel eä béchibo, entok juka Dios Achayta, ä jíabitetuakamta kókkolam násuku. ² Ínapo éntok sime huame hermaanom inomak aneme, Cristota súaleme Galaacia buiärapo jomemmeute tebote. ³ Jü Diosta tü eäu éntok yánti anhuame enchimmaktunake, Dios Átchay, éntok itom Señor Jesucristota bétana huéeme. ⁴ Áapo ito béchibo kia áu tójjak itom Dios bejrim béchibo, huaka kaa türík én ániat ayukamta bétana itom búttia báreka, itom Dios Áchayta ehuä pámani. ⁵ ¡Áapörík béchibotunake jü lóoria éntok nat tómti cien huásuktiriampo éntok jíba junéli! Júnentunake.

Huépü evangelio jíba aayuk

⁶ Karane ä sualeka tactuala läuti enchim ä omoutekähui juka enchim núnukamta, tü eaka Cristota huämi, täbui evangeliota guojaa báreka. ⁷ Kaa täbui evangelio ayuk jíöbe. Ál-la huate enchim jijioptuame aane, éntokim Cristota evangelio nasonte báareme aane. ⁸ Të itapo junne, o huépü ángel téhueka bétana huéeme, enchimneu ä nokayo senu evangeliota täbuiasi huémta kaa itom enchimneu nokakähui, bette noki át chúpatunake. ⁹ Bát itom jáká bénasi, éne júchi ínel jiaahua: Senuk täbui evangeliota enchimneu nokayo kaa enchim mabetakäu bénasi huémta, júnaasi noki bette át chúpatunake.

¹⁰ Bueítuk, ¿jachu ínapo én jume yoremem nee al-leetuanakeu jaria ö Diosta nee al-leetuanakèhui? ¿Jachune jume yoremem al-leetua báreka éiya? Bueítuk ínapo jume yoremem al-leetua báreka éátek, kanne Cristota nésauleerotu éiyey.

Pablota tékia

¹¹ Tëne ikäi enchim júneetua, hermaanom, jü evangeliota ín enchim téjhuähui, kaa yoremem nésaupo bétana huéiye; ¹² bueítuk ínapo kanne jábe yoremta bétana ä mabetak, éntokne kaa jábe yoremta bétana ä täyak ál-la Jesucristota inou yeä machiriakä béchibo.

¹³ Bueítukem béja ino bétana ä jíkkaij-la, jáchin ín ino nükähui huamei taahuarimmechí judfom ä sualë páman

aneka. Kaa huéeläsi éaka jume Cristota sualhuäpo nau animne guojajaseka, ám lútia báreka eiyay. ¹⁴ Moiséjta leypo anakane juebenam inobeu kateme ámepatne chë huéiyey, jü ín naciompo juka ín yoiyöturim religiöntane kaa huéeläpo nákeka. ¹⁵ Të Dios ínel nee yeu púhuak ín áiyé tómpo naateka, éntok hua ä tü éeri béchïbo nee nú nukame. Huanäi, áapörík ínel ä huatia béchïbo, ¹⁶ ä Üusi inot yeu bíttebo báreka, nee áa bétana nok íaaka huame kaa judíom násuku. Íari bétanane, kanne yoremtau nátemajek, ¹⁷ éntokne kaa pueblo Jerusaléniu jíkau siika, jume bannaataka ínopat apóstolimtukáihui. Ál-lane Araabia buiärau bíchaa siika, éntokne júchi nóttek pueblo Damascohui.

¹⁸ Chúkula, báij huásuktiriam simsukne pueblo Jerusaléniu jíkau siika, Perota bít báreka. Huanäine quince taahuarimpo áamak áma anek. ¹⁹ Tëne kaabeta huame huate apóstolim bitchak, Jacobota jíbba, juka Señorta saila. ²⁰ Ímí ín enchimneu jïojtëpo, Diosta bíchäpone aane: Kanne ára nókichi.

²¹ Chúkula, Siiria buiärau nee bíchaa siika éntok Ciliiciahui. ²² Huame Cristota sualhuäpo nau anim Judea buiärapo joomem, katim nee bít täyay. ²³ Kíalim ínel jíayhuamta jikkaijlatukay: “Huä bannaataka itom guojajaseihui, én huaka Cristota súalhuamta bétana nooka, bannaataka ä tejal báreka eáihui.” ²⁴ Huanärim tepam Diosta úttileka taahuak ino béchïbo.

2

Jume apóstolim juka Pablota mabeta

¹ Chúkula béja catorce huásuktiriam simsuk, júchine Jerusaléniu jíkau siika Bernabétamaki, juka Titota két ínomak huériaka. ² Tëne áman jíkau siika Diosta nee ä jüneetuakä béchïbo. Huame chë yörihuamene jíba téjhuak éhuili bempölaím, juka evangeliota, kaa judíom násuk ín nokáhui, kaa kía kaitäpo juka ín tékilta tahuanakë béchïbo. ³ Të Titota, ínomak huémta, ä griegotukä násuk junne, katim útteapo circuncisiónta ä yáaria bábarek. ⁴ Bueítuk, jume emo hermaanom tíame éhuil ito násuk kimulame, itom búttiarita Cristota bétana itom jípurëu itom úhua báarey, júchi bénasi sumataka itom tahuaria báarei. ⁵ Huámëhuíte kía chúbala júne kaa ito tójjak, huaka evangeliota lútüriata itom téjhuamta jíba enchimet ayunakë béchïbo.

⁶ Të ímëi kaitam bemelasi itou ettejhuak huame chë áma yörihuame bannaataka kía jita am tékiak júne; ínapo kaita

áma jüneria, bueituk Dios nánanचा itom bitचा. ⁷ Ál-lam al-leaka taahuak, juka evangeliota kaa judíom kaa circuncidaruarimme béchibo ín mákhuakau bétana, Perota két jume judíom circuncidaruarime béchibo ä mákhuaka bénasi. ⁸ Bueituk Dios Perota apóstolpo yeu púakame circuncidarualamme béchibo, két nee yeu púhuak kaa judíom béchibo kaa circuncionta jípuremmehui.

⁹ Huanäi, Jacobo, Peero, éntok Juan, jume áme násuk tua kóba yoiyoturimpo ériahuame, juka Diosta tü eäu ín mákhuakamtam ä bej yahuak junéli bem ä türeka tahuaka bétana báta mámammeyim itom mám buissek neechi éntok Bernabéta. Itom náu rejtinake ti jiaka, itapo jume kaa judíommehui, bempo éntok jume judíommehui. ¹⁰ Kía jíbam huame poloobemmeu itom huáati sáhueka nookak. Jukarine éntok ínapo kaa ä koptiaka ä johua.

Antioquíapo Pablo Perotau kuttílasi nookak

¹¹ Të juka Perota pueblo Antioquíau yepsak, anä béj-reka nookak ä pújbapo, bueituk ä joähui tēpa kuttílasi áu nokpo machisi aaney. ¹² Bueituk kee jume Jacobotamak kateme áu yájjay, kaa judíommak jíjibuäy, të huamei áu yájak éntok kaa judíommeu áu yeu huíkeka Jacobotamak katemmeu bíchaa ä huériu táytek, jume judíom ä májhué béchibo. ¹³ Huanäi jume huate judíom két alé bénasi aneyo. Júnéli két Bernabéta júnem aman huíkkek, jum kaa lútüriata bem joaípo. ¹⁴ Tëne kaa tüisi bem katēu jünē eriaaka, huam lútüria evangeliota itom ä téjhua pámani, Perotaune ínel jiaahua simem jikkajäpo: “Empo judíotaka junne, kaa judíom bénasi jíäpsa, kaa judío ténasi. ¿Jatchiaka júntukē útteata am joria, jume kaa judíom, judíom bénasi emo am nü íaaka?”

Jume judíom, simem bénasim, Diostat ehuäpom jinëuri

¹⁵ Ítapo judíomtaka tómtila, kaa juénasi anhuäpo aneka yöremtaka kaa judíom násuku. ¹⁶ Júnéli jünéaka, juka yöremta kaa juka Moiséjta ley ä joä béchibo Diosta bíchäpo kaita kúlpaka tüisi ä tahuähui, ál-la hua Jesucristota súalëubeyi. Juäri béchibo ítapo két Jesucristota súaleka kaita kúlpakate taahua, áapörík súalhuamta itom jípurē béchibo, kaa hua leyta nésahueu itom joä béchibo, bueituk hua leyta nésahueu johuamtay kaabe kaita kúlpaka tatahua.

¹⁷ Të én, ítapo juka kaita kúlpahuamta Cristotat jariaka, juēna yörememtaka téurituk junne, ¿jachu huäri béchibo Cristo kaa türiu tékiak? ¡Huitti nokhuäpo, ée! ¹⁸ Bueituk jita júne ín mójaktiakäu júchi bénasine ä joátek, huanäi

ál-lane kulpaka tatahua. ¹⁹ Jü ley nee mäak, én éntokne mukila áa béchïbo, Diosta béchïbo ín jíapsinakë béchïbo. ²⁰ Cristotamakne kúrusit poponri. Énne kaa ínapo jíápsa, të ál-la Cristo ínot jíápsa. Huanäi én jum huakajpo ín jíapsähui. Diosta úusibetne eaka imï jíápsa, hua nee nákeme, éntok ä mukëpo tájti áu tójakame, ino béchïbo. ²¹ Bueituk, kanne, Diosta tü eäu omoute; bueituk Moiséjta ley kaita kúlpaka yore ä tahuariayo, bueituk ä junëlituko, kaita béchïbo muukuk, jü Cristo.

3

Jü Espiritu Santo Dios ehuäpo mamabethua

¹ Eme Galasiapo yoremem kaa susuäram, ¿jábesu enchim náyotek, juka lütüriata huë paman kaa enchim át kannakë béchïbo? ¿Sime ïri machisi enchimneu nokhuak, juka Jesucristota kúrusit poponhuaka bétana! ² Íkai, jíbane enchim bétana, jüneria báare: ¿Jáchisem juka Dios Espírituta mabetak jachu juka leyta nésau joaka jáni, ö ä sualeka ä jikkajakari? ³ ¿Tepem tokti kaa susuak? ¿Espiritu Santopo naatelataka én éntokem enchim úttiäray ä chúpa báare? ⁴ ¿Jachu juebenak jiokot machika enchimneu simlame? ¿Tua lütüriapo kaitäpo enchimneu sika! ⁵ Dios Espírituta enchim mákakame, éntok kaa jaibu johuamta joame enchim násuku, ¿jatchiakasu ä johua? Kaa juka leyta nésahue paman enchim katë béchïbo, të ál-la enchimneu nokhuakamta súalekä enchim ä jikkajakä béchïbo.

Jü Diosta nooki Abrahamtamak náu lütüria yáari

⁶ Júnëli Abraham Diosta ä súalekä béchïbo, Diosta bétana lütüla jíapsihumta mabet-la. ⁷ Juäri béchïbo, emë ä jüneria jume Diostat eäme, ímëi ínel jume tua Abrahamta úusim. ⁸ Juka chúkula bát bíchaa hueenake bétana jü jïojteri ínel nooka, huame kaa judíom ä tü tátabnakëhui bem ä súalekä béchïbo, juka Abrahamta téjhuak, juka chúkula huenakemta bétana ínel jíaka: “Emo béchïbom tühuata jájamnake huame sime ániat jíápsame.” ⁹ Júnëli huame ä súaleme béja tühuata jájamla, Abrahamta ä súaleka ä jájamekä bénasi.

¹⁰ Bueituk sime huame Moiséjta ley nésahueu joaka tühuata emo jájam máchileme, nokta béttesi machik bétukim jíápsa, bueituk ínel jïojteri: “Juënasi noki át chúpatunake, sime huame kaa jíba hua libro leyta nésahue paman ä joaka jíápsame.” ¹¹ Éntok tua jünakiachi, huam, kía jábe júne Diosta bíchäpo kaa lütüla jíapsihumta jájamnake leyta nésau ä joä béchïbo; bueituk ínel jiaahua

jü jïjteri: “Huä lútüla jíapsihuamta jájamlame ä súalë béchïbo jíapsinake.” ¹² Huä ley éntok kaa át ehuamta bétana huéiye, ál-la ínel jiaahua: “Huä ikäi yáakame, juka ä yáakä béchïbo jíapsinake.”

¹³ Cristo itom jínëuk jü noki béttesi leyta itot chúpárituk junne. Jü juëna nokta itot chúp éäuta, áapo itom ä úhuak; bueítuk ínel jïjteri: “Júnnaasi noki ámet chúpila, síme huame kútat jikat cháahuaka mëhuakame.” ¹⁴ Ìri ínel yeu siika, jü tühua Abrahamta mabetakähui jume kaa judíom ket ä mabetnakë béchïbo, Jesucristota huämi; éntok juka Espírituta Diosta itom téjhuaari itom ä súaleka itom ä mabetnakë béchïbo.

Jü ley éntok jü itom ä makrokakä nokakähui

¹⁵ In hermaanom, enchimmeune nok báare yorem éeripo: Noki náu lütüria yáari, yorem yáataka junne, té firmata át yéchahuako, kaabe ára kaitäpo ä tahuaria, éntok kaabe kara huate nokta áu rúktia. ¹⁶ Én, türi, Dios Abrahamtau nookak éntok huaka át yeu simnakemtau kétchi jáchin juka chúkula áu ä yáanakëhui. Të jü jïjteri kaa ínel jiaahua: “huame emót yeu sakanakemmehui”, juebenam bétana nokamta bénasi; ál-la ínel jiaahua: “emót yeu simnakemta”; iri éntok ínel jiaubáare huépül yoreme jíbba, iri jü Cristo. ¹⁷ Ínëline enchimmeu jiau báare: Dios nokta yétchak, Abrahamtamaki, éntok ä lütüriatek. Kíaliku Moiséjta ley, naiki cien áma treinta huásuktiriam huéy yepsak, iri ley yáahuakame kara kaitäpo ä tahuaria juka nokta kësam huëpo Diosta lütüria yáakähui. ¹⁸ Bueítuk juka Diosta itom máknakeu Moiséjta ley bétana ä huéy, kaa Diosta itom ä mik rókakäu bétana huéiye. Të Dios Abrahamta ä mák báreka taahuak, ä nokakäu chupa báreka.

¹⁹ Huanäisu, ¿jita béchïbosu türi jü Moiséjta ley? Chúkula äu rúktiahuak, kaa tühuaata ayukä béchïbo, huaka át yeu simlata äbo yepsäu tájti, huaka mikbahua téjhuarita; éntok Diosta ángelesim ä yáatuahuak. Jü Moisés éntok mediadorpo násuk kíktek. ²⁰ Të juka senuk huépülatuk jíbba, kaabe ára áme násuk kíkte; bueítuk Dios huépülai jíbba.

Leyta, ä jita béchïbotukähui

²¹ ¿Jachu jü Moiséjta ley Diosta itom makrokau ä bejreka nooka? Huitti nokhuäpo, ëe. Bueítuk juka leyta ára jíapsihuamta yore míkäi, kaitate kúlpaka tahua éiyey, juka ley nésauta joaka. ²² Të símem Diosta bejrimpo páttiaritaka taahuak, hua Diosta jïjteripo huämi. Júnëlite

ä mabetnake, huaka Diosta itom ä mik bárëhui, Jesucristotat ehuäpo huämi.

²³ Të kee huaka Diostat eaka yeu machiayo, leyta bétukte pereesotaka aaney, huaka tua Diostat ehamta yeu machinakeu núkisi. ²⁴ Júnëli jü ley hua itom suayaihui, Cristotau itom huéria báreka, Diosta bíchäpo kaita kúlpaka itom tahuaria báreka, Jesucristota súalhuäpo huämi. ²⁵ Të juka tua súalhamta yeu machiak, bėjate kaa hua itom suayamta bétuk jiäpsa.

²⁶ Bueituk sime eme Diosta üusiem, Cristo Jesústat enchim eä béchïbo; ²⁷ bueituk sime eme Cristopo batörim; éntok Cristo nat béppa lómti enchim sankotuala. ²⁸ Íari béchïbo, béja kaabe judío éntok griego junne; kaabe búttiari, kaabe súmari; kaabe öou éntok jámmut junne; bueituk simetakem huépülay Cristo Jesúspo. ²⁹ Eme Cristota átteamtuk, lútüriapo Abrahamtchem yeu sákala; éntokem áamak ä átteak, juka Diosta áamak nokta yéchakähui, Áapörik ínel jákä béchïbo.

4

¹ Tëne két ínel jiaahua: Huä herenciatamak tahuasemta ketune ílitchiako, hua tekipanualeero chäka jípuhamta bënna, elaposu sime herenciata attiak. ² Ál-la hua ä majtiamta éntok ä suayamta bétuk áu jípure, huaka ä áchayhuata taahuarita ä yéchakäpo tájti. ³ Alë bénasi, itapo kétchi, usi kaa yöhueta bénasi, hua kësampo ím ániapo itom majtiahumta bétuk ito jípurey. ⁴ Të huaka taahuata yúmak, Dios ä üusihua äbo kóm bíttuak, jámuttat yeu tómtilataka, éntok leyta nésahueu bétuk jiäpsaka, ⁵ huame simem leyta bétuk tua kateme am búttia báreka, ä üusimpo itom mabet báreka.

⁶ Dios juka ä Üusihua Espíritu itom jíapsiu kom bíttuak, itom jüneenakë béchïbo itom Diosta üusimtukähui; jüri béja ínel jiaahua: “¡Abba, im Pa!” ⁷ Júnëli enë kaa hua jóapo sáyhuame, ál-lë usiari; enë ä üusitaka, Diosta bétanë huaka nokta náu chúpari attiapo mabetnake, Cristota huämi.

Pablo jume Cristota súalemmet kaa yuumay

⁸ Lútüriapem, bannaataka juka tua Diosta kaa täyaka, jume kaa tua diosim nésautem johuay. ⁹ Të ëni juka tua Diosta täyaka, ö chë tüisi nokhuäpo, Diosta áapörik enchim ä täya béchïbo, çatchiakasem jüntuk júchi bemelasi áu nótti báare, hua ím ániat kaa útteakamtahui éntok kaita bėj-remtahui, áa bétuk jíapsi báreka? ¹⁰ ¡Bueitukem taahuarim éntok meechem pajkoria, tiempom, éntok

huásuktiriam! ¹¹ Ī éeritne kaa yuuma: Jamakne kía kaitäpo enchímmet tekipanauak.

¹² Enchimmeune nooka, ín hermaanom, ino bénasi enchim emo núnakē béchībo, judíotaka júnene kaa judío ténasi ino nūka enchim násuku. Kaitem juénak inou yáala. ¹³ Eme jüneiya, ín kökoata takahuapo ín jípurekā béchībo, juka evangeliotane enchimmeu nookak, kėsam huēpo. ¹⁴ Katem kaitäpo nee bitchak, éntokem kaachin nee ériaka taahuak. Jü ín kökoa kaa täbuiasi enchim éetuak; ál-lem tüisi nee mabetak, nee Diosta ángeltukäu bénasi; o nee Jesucristotukäu bénasi. ¹⁵ ¿Jáksu júntuk ayka, hua al-leeri jiápsipo enchim ínnēakähui? Bueitukne ínel enchimmeu jiaahua, eme áma yúmakátek enchim pusim júnem yeu guótiä éiyey, nee am mik béchībo. ¹⁶ Én chēhua, ¿jachune huaka enchim inou omtēu áma yóok, kía lútüriata enchimmeu ín nokä béchībo?

¹⁷ Ímēi yoremem tüisim enchim básule, tem kaa tü éerita enchimmeu bíchaa jípure. Ál-lam itom näikimte báare, bempörim jíba enchim am éria íaaka. ¹⁸ Ket ji-auläpo, türi emo básulhuäpo, tē tü éeripo jábetau túhuata yáa béchībo; tē kaa chükteka, kaa nee ímī aney jíbba. ¹⁹ In usiälam, júchi bénasine huantiriata ínnēa, jámutta abe asoamta bénasi; íkái huantiriata jíbane ä ínnēnake, Cristota enchim jiápsipo yótüu tájti. ²⁰ ¿Tepane enchimmak an péiya, én seepi, täbuiasi ée béchībo, bueitukne enchim bétana búruk éiya, éntokne guómtílata bénasi ino ínnēa!

Sarata éntok Agarta ejemplo

²¹ Nechem téjhua, eme jume leyta bétuk an báareme: ¿Jachem juka leyta kaa jíkkaij-la? ²² Bueituk ínel jiojteri, Abrahamta guoy úusim bétana: huépülak jü jámut jóapo sáyhuamta bétana, senuk entok ä jóapo jometukay. ²³ Huä, jámut sáyhuamta bétana huéeme, yoremraata éerit bétana huéiyey; tē hua, jámut jóapo jometa bétana huéeme, Diosta ínel jáká béchībo yeu tómték. ²⁴ Īri ejemplo tüisi béttesi machik itom téjhua; ímēi guoy jáamuchim guoy náu nok-rita yore majtia. Jü seenu jum Sinaí káupo náu nok-rita bétana nooka; huári jume usim jóapo sáu béchībo jípure; iri jü Agar. ²⁵ Bueituk jü Agar juka Sinaí káu Araabia buiärapo kátekamta ejemplo, éntok jü Jerusalén én huémta bétana nooka, bueituk iri ä úusimmak náu sáyhua. ²⁶ Tē jü Jerusalén jikattana huéeme, hua simem itom áyekähui, kaa sáyhua. ²⁷ Bueituk ínel jiojteri áa bétana:

Al-leäe, empo kaa asoame, kaa usim jjiipureme;

al-lerimmeyë kusišë cháchaye, empo jámmut asoamta huántiriam kaa innëlame;
bueitukim chë büru jume jámut jímmarita asoam, kunakamta asoam béppa.

²⁸ Júnëli, ín hermaanom, ítapo Isaacta bénasi, Diosta ínel jiaulä béchibote ä üusim. ²⁹ Të két júnakoy bénasi hua yorem éehuamta bétana yeu tómtilame ä guo jájjasey, juka Espíritu Santota éäpo yeu tómtilata; én két ánëli. ³⁰ Të, ¿jáchisu jiaahua jü jiojteri? Ínel jiaahua: “Jukë jámut jóapo sáyhuamtë yeu béeba, éntok ä asoahua, bueituk juka jámutta jóapo jometa asoammak nokta yéchata bétana kaita jípure.” ³¹ In hermaanom, júnentukte kaa hua jámut jóapo sáyhuamta asoam, ál-la hua kaa sáyhuamta asoamte.

5

Búttiataka jíbem jíapsa

¹ Cristota enchim búttiakäpem óusi jäbue. Katem éntok áman nonnotte, jum tekoka sáyhuaka jíapsihuähui; ál-lem jíba búttiataka jíapsa.

² Én éntok ínapo, Pablo, enchimne téjhua, enchim emo circuncidaroay Cristo kaitäpo tahuanake enchim béchibo. ³ Júchi éntokne ä nooka, sime yoremem emo circuncidaroammehui, úttea sime leyta nokä páman bem kannakëhui. ⁴ Cristotem omoutela, eme jume leyta nokä páman kateka emo tüisi tahuä tíame; Diosta yore náképem kóm huáttila. ⁵ Bueituk ítapo Cristota súaleka kaita kúlpaka tahuanake, Diosta bíchäpo, Espíritu Santota huämi. ⁶ Bueituk jü Cristo Jesúspo kía hua circuncisión kaíta béj-re, éntok kía hua kaa circuncisión junne, ál-la hua yore nákuhame súalhuamtat bétana huéeme.

⁷ Eme tüisi kaatey. ¿Jábesu enchim jioptuak, kaa jum lütüriata huë páman enchim kannä béchibo? ⁸ İri enchim kuaktiahuakahui kaa hua enchim núnukamta bétana huéiye. ⁹ “İlikki levaduura sime juka tujta bika mamana.” ¹⁰ Të kíaliku ínapo enchimmet jíapsek, Señorta huämi, kaa täbuiasi enchim éenakë béchibo. Të hua enchim jioptuamtat jü nooki béttesi áa béppatunake, kía ä jábétuk junne.

¹¹ Entok ínapo, ín hermaanom, ketune huaka circuncisiónta bétana nokätek, ¿jatchiakasu jume judíom ketune nee guo jajjasë? Júnëlitukätek hua kúrus át tëitihuame kaitatü éiye. ¹² Türi éiyey, ¡huame enchim jioptuame emo kápontebokätek!

¹³ Bueituk eme, ín hermaanom, kaabeta bétukem emo jípü iaahuaka núnuri. Kía jíbem huaka búttiarita enchim-meu yáari kaa hua juënaraata enchim jonákë béchïbo ä jípure; ál-lem nánancha emo nésauta joria emo nákeka. ¹⁴ Bueituk sïme jü ley ïri huépul nokpo chúpanake: “Emou jëla anemtë nákke, em emo náké bénasi.” ¹⁵ Të eme nánancha emo kekkëtek éntokem emo buäyëtek, jitachem suuhua; kolopti jünem nánancha emo lütianake.

Takahua éerim éntok Espírituta éerim

¹⁶ Inelne jiaahua: Diosta Espiritu Santopem naa kuakte, katem juka enchim kaa tü éeri ukulëuta johua. ¹⁷ Bueituk jü huakajta ukulëu jü Espiritu Santota béj-reka huéiye; jü Espiritu Santota ukulëu éntok, jü huakajta béj-reka huéiye. Ímëi éntok náu emo béj-re, Bueituk enchim huáatiäu kaa enchim yáa iaka. ¹⁸ Të jü Espiritu Santota enchim huériay, katem Moiséjta ley bétuk emo jípure.

¹⁹ Jünakiachi, huame huakajta yore jotuähui; ïmëi ájaria: hua jubiarita nat ukulhuame, kaa jubeka ä jípureme, jaiti máchirat jiápsame, kaa tíura, ²⁰ diosim tíame yörihuame, mória, náu omtihuame, náu nássua-huame, näi búkhuame, kujteehuame, náu nok nássuahuame, kaa nánancha éehuame, Diosta nok-läu täbuiasi ä majti-ahuame, ²¹ senukut átteata innëhuame, yore súahuame, vino jïhuame, kaa tíurata huéetua béchïbo pajkohuame, éntok huate jítasu ayka ilë bénaka; íäri bétanane enchim téjhua, bannaataka ín enchim téjhuaka bénasi, jume íkái joame kaibum áma näikiatuna, jum Diosta reytaka nésahuepo.

²² Të hua Espiritu Santota hueriähui, ïri ájaria: jü yore nákuhuame, jü al-lee-huame, yánti jiápsihuame, kaa naa múksi éehuame, náu türi jiápsihuame, náu tü éehuame, chíkti ä jiápsimak jita súalhuame, ²³ kaa béttek jiápsihuame, emo yüihuame; kaita ley ímëi béj-reka nooka. ²⁴ Të jume Cristota átteam bem kaa tü éerimim kúrusit poponla, jita bem ukulëumak náuhui. ²⁵ Espiritu Santota úttiäray jiapsäteko, Espiritu Santota itom huéria pámanete ket rejtinake.

²⁶ Katte ito buere érianake, náu ito múksireka, senuk täbuik átteata nat innëaka.

6

Simetakem emo aania

¹ In hermaanom, jábe jak kaa tühuata joaka téihuak, eme chë Diostau jëla emo anleme jiápsita tutti yéchalataka, áhuuem nooka kaa béttesi, júchi ä jípsi kuaktinakë

béchibo. Të áachë suaka, emo temaje; katë áma huénnake, jum em rútuksia bárëhui. ² Náhuem emo aniaka ä huéria juka huatem hueriähui, huaka béttesi maachik; júnëlem Cristota nésauroi yáanake.

³ Bueituk jü kaita béj-reka júne áu jábeleme, kía áu bäitattähua. ⁴ Eme enchim tékil yáaribechem suuhua, huanäi ä türiako are ái emo úttile, kaa täbui tékil yáaribechei. ⁵ Bueitukte hueuhuëpulaka ä huérianake juka ä tékilhua.

⁶ Huä tü nokta majtiahuakame, sime türi máchikui ä anianake, huaka ä majtiakamta.

⁷ Katem emo bäitattähua; Dios kara junneriatu. Sime hua yoremta echakäu, huákäi toboktianake. ⁸ Júnëli béchibo, jábe junne ä huakas takahua béchibo jíba echäteko, ä huakajtabét aneka kókkohuamta áma chupanake; të jábe júne Espiritu Santota béchibo echäteko, Espirituta bétana jíba béchibo jíapsihuamta áma chupanake. ⁹ Kíalikute kaa lottinake, tühuata joaka; bueitukte taahuarita yúmak jíchupanake, kaa kóm ëeako. ¹⁰ Júnëli arä yátek, áma yumáteko simemmeute tühuata yáanake, të chë júne huame Cristota súalhuäpo itomak huéerim.

San Pablo Cristota kúrujbei áu úttile

¹¹ Áachem suuhua, jáchisune bueere leetrammea enchimmeu jiojte, ín mámammea. ¹² Jume úttiapo enchim emo circuncidaroä iaame, kíalim yoremtamak huakajpo tüisi tahua báreka, enchim ä yáa ia, kía hua Cristota kúrus béchibo kaa bem guo jájjanä béchibo. ¹³ Bueituk kía huame emo circuncidaroame katim leyta jíä páman kaate; tem enchim emo circuncidaroä ia, enchim huakasiy emo úttil báreka. ¹⁴ Të mékka inou ayunake, jü ín ino úttilnakëhui; të jü Señor Jesucristota kúrus mukukäubéy jíbba. Bueituk Cristota kúrus huämi, hua kaa tühua ím ániat ayukame ino béchibo kúrusit poponri; inapo éntok huákäi béchibo két kúrusit poponri. ¹⁵ Kíaliku jü circuncisión kaita béj-re, hua kaa áu circuncisiónta yáarialame junne, ál-la chë béj-re hua bemelasi yeu tómtihuähui. ¹⁶ Yánti jíapsihuame éntok yore jiokorihuame áme béchibotunake, sime huame ínëli emo nüyemmehui, éntok Diosta gente Israelihui.

¹⁷ Én bát bíchaa kaabe nee múksi éetuanake, bueituk inapo ín takahuapo ä huéria, juka señata Señor Jesússta béchibo kókosi ín yáahuakapo.

Tü nooki ámet chúpahuame

¹⁸ In hermaanom, jü itom Señor Jesucristota tü éeri enchim espíritutamaktunake. Júnentunake.

Jü Carta San Pablota Jiojtekähui Jume Efesiommehui

Teboteri

¹ Inapone Pablo, Jesucristota apóstol Diosta ínel éä pámani, jume tuísi Dios huáateka entok Cristopo santosi emo jípurremmehui, pueblo Efesopo jóakammehui. ² Diosta tühua entok yánti jíapsihuame enchimmaktunake, itom Dios Áchay bétana, entok Señor Jesucristota bétana.

Espíritupo tühua Cristota yore mákähui

³ ¡Tepa úttílsi maachi jü Dios, itom Señor Jesucristota Átchay! Síme jü tühuyay itom tápuniak téhuekau ayukam-tayi. Áman áamak itom anë bénasi itom ä mákkak, juka tühuaata, Cristota huämi. ⁴ Entok tü éehuäpo Dios itom yeu púhuak, kee íkái ániata yáahuayo, ínëli itom santom-tunake tíaka entok báksiataka ímí itom annakë béchíbo, Áapörík béchíbo. ⁵ Yore nákhuaäpo itom yeu púhuak, ä úusimpo itom nüka, Jesucristota huämi, Áapörík tü éäpo entok ínel ä huáatiäpo, ⁶ ä úttíluäpo juka símek béppa uyyori Áa béchíbo tü éehuäpo. Huámakíri Áapo itom mabetak, ä Üusi úttesi nákhuaamtamak náuhui. ⁷ Ä ójbo béchíbote béja jínëutaka aane, jume itom Dios bejrim béja tuchari, yúmalasi ä tü éábeyi. ⁸ Ito béchíbo ä büruriak, juka át jünee huaka jita täyahuamta. ⁹ Itom ä täyatuaak, ä éäpo éotaka bénasi maachik, ä huáatiä pámani. Áapo béja júkái yáa báreka éiyay, ä türë pámani. ¹⁰ Íri jita yáanáu béja ínel huéiye, tiempota yúm Mayo, Cristota símeta náu tóijhuäpo nésaunakë béchíbo, juka ínëli téhuekapo ayukamta entok ímí buíapo.

¹¹ Dios Áapo ínel ä jünaktelatukay, Cristota huam ámani, juka Diosta áttiari itom ä áttianakë béchíbo. Dios Áapo jíba jümü huam ä yáa báreka éiyay, bínhua naateka. ¹² Inëlite Áa béchíbo, itapo jume bát Cristotat boobíchaihuime, hua símek béppa uyyoría Áa béchíbotunake, ä úttíluäpo. ¹³ Huanäi eme éntok Áapörík bétana juka lutüria nokta jíkkajaka, juka evangeliota Dios bejrimmet enchim jínëumta bétana huémta, éntokem ínëli Áapörík súsualeka, Espiritu Santopem Diosta áttiapo tatahua juka Áapörík itom mák rókaka nokakábeyi. ¹⁴ Espiritu Santotate bát mák-ri, teboterita

bénasi, júnaköri áman símeta itom mákhuäu núkisi. Huanäi béja jü Diosta úttihuame Áapörík béchibotunake jíbba.

Jü Espíritupo jita täyahuame entok machisi yore ä bíttuahuame

¹⁵ Huäri béchibo ínapo, juka Señor Jesucristota enchim súalë bétana nokta jíkkajaka, entok síme jume Señorta súaleme enchim náké bétana, ¹⁶ jíbane Diosta baysauhue enchim béchibo, enchiméu huáateka Diostau buanaka. ¹⁷ Jü itom Señor Jesucristota Dios, jü símek béppa ujoyóriapo Áchayhuari, espírituta át jünee huamta entok yeu machiriata enchim máknake, Áapörík bétana jita täyahuäpo. ¹⁸ Áapo enchim jíápsipo machiriata ayutuanake, enchim ä jünerianakë béchibo, juka Diosta bétana boobit-huamta jítatukähui, entok jatchiaka itom ä boobichähui, juka téhuekau ayukamta jume santom áttianakähui, ¹⁹ entok jáchin juka Diosta úttiära kaa lü-lüteka juebenaakähui. İri úttiäray itom ania itom ä súale pámani; huäri béchibo úttiärata jípure ä buere úttiärayi. ²⁰ Entok huäri úttiäray két Cristota kókkolam násuk jíabitetuak; huanäi ä bátam bétana ä yétchak, áman lóoria téhuekat jikachi. ²¹ Síme úttiära entok yäura jábe nésahueka aneme ják ayukamta béppa ä yétchak, entok síme téhuam téttehuaahuame béppa, entok kaa ímí ániat béppa jíbba, të hua ánia äbo huémtat béppa junne. ²² Entok síme ayukamta ä guókim bétuk ä tójjak, entok iglesiatau kóba yöpo ä kétchak. ²³ Jume Cristota sualhuäpo nau anim béjam Cristota takahua; huäri béchibo jume Cristota sualhuäpo nau anim Cristotay tápuni. Síme ímí ayukame éntok Áapörík béchibotaka ímí aayuk; Áapo éntok símekuu huéiye.

2

Ä súalhuaka béchibo yore jüneihuame

¹ Huanäi Áapo jíapsita enchim mákkak, jum kaa türiku enchim kókkolatuko. ² Inëlem rejtey, símeta juka kaa türík ímí ániapo johuamta joaka, huaka ímí jeka ániapo nésahuemta éäpo jíba jíápsaka. Huäri espíritu én ámet naa huéiye, jume Diosta nésahui kaa jo báaremmechi. ³ Júnélite két áme násuk jíápsay, kaa tüisi aneka, itom huakajta huáatiäu jíba jo báreka. Ä huáatiäu jíbate johuay, entok itom éähui. Kaa tühuapote usiarimtaka jíápsay, jume huatem bénasi. ⁴ Të Dios yore jiokolihuamta yúmalasi

jípureme, tüisi buéresi yore nákhumtayi Áapo itom nákkek. ⁵Júnëli jum kaa tühuapo itom kókkolamtuk junne, jíapsita itom mákkak, Cristotamak náuhui. Áapörík tühua béchibote jínëuri. ⁶Dios Cristotamak itom jíabitetuak, entok két lóoriapo Áamak itom jóiyak, Cristo Jesústamaki, ⁷ tiempo äbo huémtat machisi ä bíttebo báreka, juka Diosta tü eäu yúmalasi ä jípurëhui, juka itomak Diosta ára joähui Cristo Jesúsopo. ⁸Bueituk Diosta tü eäu beyem jínëuri, enchim ä súalekã béchibo. Ìri jínëuria éntok kaa enchimmet yeu simla, ál-la yúmalasi Diosta tü éäpo, ⁹ kaa tékilta ára itom joä béchibo. Ínëli kaabe joäyi áu jábelnake. ¹⁰ Áapo Dios ínëli itom yáuhuak, tühuata ára itom jonákë béchibo, Cristo Jesúsopo. Dios íkãí yáalatukay, jauhuey naateka, itom áma rejtinakë béchibo.

Cristo kúrusit mukuka Diostau itom rúktiak

¹¹ Huäri béchibo, áahuem huáate eme kétchi, jume kaa judíom, juka circuncisiónta mámammea yáata kaa jípureme, júnëlem téttehuaahuay. * Të jüri circuncisión takahuat jíbapo jojohuay. ¹² Huámëi taahuarimmet katem Cristota jípurey; Israelta gentemmehuem mékka aaney. Entok jita Israelta mák báahuaka nokhuakapo, kaitem áma áttiakay. Jíta boobít-huäpëm kaita jípurey. Ímí ániat éntok, Dios kaa enchimmak aaney. ¹³ Të ëni Cristo Jesúsopo, eme bannaataka mékka aneihuim béja Diostahuem rúktiari, Cristota ójbo béchibo. ¹⁴ Bueituk Áapo ito béchibo yánti jíapsihuame. Jume guoy pueblom nátepua aneihui huépülsi jíba am yáuhuak. Juka sami kóräita násuk órekäuta ä tátabek; bueituk ìri kara náu am antuay. ¹⁵ Cristo kúrusit mukuka kaitasi ä yáuhuak, huame pueblom kara náu aneihui. Juka Moiséjta ley yáari kutti nésahuapo jíba tahualatukay. Bueituk jume guoyim násuk juka yoremta bemelasi yáuhuak, yánti jíapsihuamta áme násuk yáaka. ¹⁶ Bueituk kúrusit mukuka Diostamak al-leehuamta am mákkak, náhuichim, huépul takaahuasi am yáakari, juka náu ómtiraata kara emo bít-huamta mëaka.

¹⁷ Cristo äbo yepsaka enchimmeu ä nookak, juka tühua bemela noki yánti éehuamta, jume kaa judíom mékka anemmehui, entok huame judíom kaa mékka anemmehui. ¹⁸ Cristota béchibotaka náhuichikam aram Dios Áchaytau kiimu, huépul Espíritu Santota böot jíba kateka. ¹⁹ Júnëli béja emëe katem nápat sékãna buiärau joome, entok

* 2:11 2:11 Ìri circuncisión entok jü ili usi ou bícho bea púnata chúktirihuame.

emëe katem entok kía naa rejtinake, kaa jóakari. Ënem béja Diosta pueblopo joome, éntokem Áapörík familiapo jometaka áma náikiari. ²⁰ Emëe kári johuamta bénaem. Ìri kári tétam naahuak, apóstolim entok profetam Dios huáatë bénasi. Jesucristo ínëli tua ájária, jü tétta ejkinapo órekame. ²¹ Ínëli jü káari tüisi náu cháataka yótusime, tiöpotu báreka, Diosta huépülsi éäpo, Cristota béchïbo. ²² Júnëli kétchi, eme áamakem yótusaka, Diosta Espíritu enchimmet ä annakë béchïbo.

3

Jü Pablota tékil jume kaa judíommehui

¹ Huári béchïbo ínapo Pablo ímíne pereeso Cristota béchïbo, eme kaa judíom juka tühuata enchimneu ín huériu bárë béchïbo. ² Jíbatua eme béja ä jíkkaijsula, jáchin juka Diosta áma nee yeu púalatukähui, enchim béchïbo ín mák-ri. ³ Jü yore yeu machiriahuamta nee téjhuak, juka éhuil täyahuamta, bannaataka ilikkisi nee enchimneu ä jiojtekä bénasi. ⁴ Eme juka jiojteta bíchaka ä nokátekem chë át jüneenake, jáchin machisi nee ä täyähui, juka Cristota bétana éhuil ín mák-ri. ⁵ Ìri éhuil huéeme bannaataka kat-riam yorem usiarim kaa täyatuhauakame. Të én ámeu yeu machiriahuak, jume santo apóstolimmehui entok profetammehui, ä Espíritu Santota huämi. ⁶ Jü éhuil täyahuame ínel huéiye: bueítuk jume kaa judíom judíommak ä áttiak, entokim ä takaapo huépülsi náu joome, entokim náu ä áttia, juka yore máknähui, Cristo Jesústa bétana, evangeliota huämi.

⁷ Ínapone huatemmeu Diosta bétana nok íaahuaka yuk-tiari. Áapörík jita ára joäpo kanne ä mabetpo yúmala jiöbe; të ä úttiara páman nee ä mákkak. ⁸ Ínapo síme jume Diosta súaleme násuk chë kaa jaichi. Kaa nee áma mabetpo yúmalatuk junne, nee ä mákkak, jume kaa judíommeu juka evangeliota ín noknakëhui, entok juebenaara rícora kara náikiahuamta Cristotat ayukamta. ⁹ Entok machisi nee am téjhuaanakëhui, ják áman ä huëhui. Dios símeta yáalame ikäi bannaataka naateka éhuil ä jípurey, ésota bénasi; én éntok yä machiriak. ¹⁰ Ínel yeu simla, símetaka jume úttiakame jum téhuekat jikat aneme ä jünerianakë béchïbo, juka yún jita täyahuamta juebenak ayukähui. Júkai béja jume Cristota sualhuäpo nau anim huam ámeu yúmatuanake, síme yäurammehui Diosta anëpo. ¹¹ Dios jíba jauhuey naateka ä yáa báreka éiyay, Cristo Jesús itom Señorpo huämi. ¹² Én éntokte kaa jáchin éaka áu

rúktinake, jü Diostahui, Cristo Jesústa súalhuäpo. ¹³ Huäri béchibone én ikäi enchimmeu aahua: katem kóm éiya, enchim béchibo ín guojajjahuä bétana. Ínëli eme tühuata jajamnake.

Jü yore nákhuame chë bat huéiye jita tayahuamta béppa

¹⁴ Huäri béchibo ínapo áu tónommia kíkte, jü itom Señor Jesucristota Áchaybehui. ¹⁵ Ímirim áapöríkúu am nüye, jume bem téhuam síme jume náu aanim, áman téhuekapo entok ímí buíapo aneme. ¹⁶ Áaporíkúu ná nétane, jíapsipo huáijhua enchim ä máknä béchibo, símek béppa ujoyorik ä jípurëhui, juka úttiäraata ä Espíritu Santoy. ¹⁷ Áapo Cristo enchim jíapsimpo annake, enchim ä súalë pámani. Júnëlem Áapörikut kutti jotenake, mékka kóm nahuatulataka jum yore nákhuäpo jíba aneka. ¹⁸ Éntokem juka Cristota yore nákéu täyanake, huatem ä súalemmaki, juka buékaata, tébiaata, mékka kómik, entok jákun tájti jikat órekähui. ¹⁹ Éntokem juka Cristota yore nákeü täyanake, bueítuk júri béja síme jita täyahuamta béppa chë bat huéiye. Huanäirem béja yúmalasi áy tápunitunake, Diostayi.

²⁰ Áapo, úttiata jípureme simeta chë ára johua itom ä huáatiau béppa, entok itom eäu júneriäu béppa. Áapo itot ä johua, ä úttiärayi. ²¹ ¡Áapörík béchibotunake jü chë ujoyória jum igleesiapo entok Cristo Jesúspo jíba yúu huasuhuasuktiapo! Júnentunake.

4

Espíritu Santopo náu anhuame

¹ Ínapone pereeso, Señorta tékil ín joä béchibo. Én éntokne enchimmeu nooka: Diosta núnurim bénasem rejte, juka yörisi machik jípureka núnuhuakamta bénasi. ² Katem emo chëhuale; al-leakem emo bitcha; emoem nákjokolë, yánti éaka. ³ Juka enchim túlisi náu anëhuem jíba boojoria, juka yánti náu jíapsihuamta jípureka. Jü Espíritu Santo Áapo enchim anianake. ⁴ Huépul takaahua jíbba, entok huépul Espíritu. Dios símem náu itom ä boobittua, juka itom ä mákrókaihui. ⁵ Huépul Señor jíbba, Diosta súalhuäpo júne huépülay, entok séjtul jíba yore batöhua. ⁶ Huépul Dios jíba aane ikáite síme áchayek. Íri béja símem béppa káttek, símem béchibo, símekuchi entok símekuu.

⁷ Të ítapo huëpulaŷka ä mabet-la, juka jáchin itom ára jonakëhui; Cristota itom ä mák bárë pámantä mabetak.

⁸ Huäri béchïbo jü jïjterï ínel jiaahua:

Téhuekau jikau am núk siika, jume peresom;

juka kaa jïöbeka ára jita johuamta yoremem am mákkak.

⁹ ¿Jü áman “jikau sika” ti jíame, jáchisu júntuk jiau báare? Bueítuk jum mékka kóm buíau bat kóm siika ti jiau báare. ¹⁰ Huä kóm sikame éntok, ïri két jikau siika, síme téhuekam béppa, símeta tápunia báreka. ¹¹ Entok

Áapo két apóstolim jóiyak; huate éntok, profetam; huate éntok, evangelistam; huate éntok, pastoorim, entok jume yore majtiame, ¹² jume Cristota súaleme yúmalasi bem yötunakë béchïbo. Kaita ámeu bëyekam Diosta tékil jon-

ake, juka Cristota takaahua jikau yöturia béchïbo, ¹³ símem itom áman yumäu tájti, jum huépülsi Diostat éehuäpo, entok jü Diosta Üusi täyahuäpo, jáchin juka yoremta yúmalasi áu jípurëhui, Cristota yúmalasi yötulataka áa

beu áu jípureka. ¹⁴ Katte nápat ili usim Bénasi itom huériu báahuäu bíchaa náa kannake, jeka doctriinayi, jume yoremem yore bäitäuta jípureka, lütüriata síme bem úttiabeyim ä huéria, jum yore náyotehuaka yore bäitäuta jípureka. ¹⁵ Tëte juka lütüriata jíba boojorianake, yore nákhuaamtamak ä huériaka. Símekuute yötunake, huäri

kóbatau chäkari; ïri Áapo Cristo. ¹⁶ Jü síme takaa náu cháaka, ótam tottëpo, nánancham emo ania, jáchin ótam náu cháka tekipanua bárë pámani, yötuhuaamta mabetaka, emo nákhuaäpo yötuka.

Jü Cristotat bemela jíapsi

¹⁷ Íkäine két enchimneu nooka, entokne Cristota téhuampo enchimneu ä aahua: Katem éntok jume kaa judíom Bénasi rejti báare. Ímëri béja bem éäpo jíba kat báare. ¹⁸ Bem kóba súahuäpom kaa machiriak. Diosta täyahuamtahuim mékka aane, kaita bem täya

béchïbo, entok námakak bem jíapsekä béchïbo. ¹⁹ Ímëi béjja, juka bem jíapsi námakasi joaka naateka, jum kaa türikuuhuim emo tójjak, síme juka chïcha machik jo báreka, kaa emo yüeka. ²⁰ Të Cristotat katem junëli ä täyak,

²¹ eme lütüriapo ä jíkkaij-latuko, juka Áapörik bétana yore majtiahuaamta, juka lütüriata Jesústat ayukähui. ²² Juka bannaataka enchim jíapsäu éntok, emoem ä úhua, bueítuk huäri ínëli jíapsihuame yorem öraata kaa tü éä

bénna. ïri éntok kaa türikuu joyhualataka áu bäitäulataka jíápsa. ²³ Juka enchim éäu espíritupem bemelasi yáuhua. ²⁴ Dios éehuäpem bemelak emo sánkotua, Diosta lütula éä

pámani, Dios éehuäpo huépülsi emo nüyeka, lütüriata huë pámani.

²⁵ Huäri béchïbo, juka aranókichiatem tójaka, lütüriata jïbem nooka, enchim Bénasi yorememmaki, bueïtuk simetakate huépul takaahuapo náu joome.

²⁶ Öomtekätek junne, katem kaa türik yáa báare. Katem täata áman huéchëu tájti omti báare. ²⁷ Katem diablota enchim jíápsipo kikkibaktua.

²⁸ Huä ékbuaïhui kaa éntok ékbuanake, ál-la tekipanuanake, tühuata mámammea joaka, jita jípureka juka jïkot éamta aniä béchïbo.

²⁹ Kaita noki chïcha machika enchim tempo yeu huéenake, hua türika jïbba, entok huaka tüisi huéchemtem jïba téhuaanake. Bueïtuk jábetau bëyemta tühuay yötunake, entok ä jíkkajame Diosta tühua mabetnake. ³⁰ Katem juka Diosta Espíritu Santota siroktua, íayïrem sellota Bénasi ä mák-ri, enchim jínëuri taahuari béchïbo.

³¹ Juka enchim jíápsipem chibu éehuamta emo úhua, ómtiraata, kujti éehuamta, chayhuamta entok jábetat bëttesi nokhuamta, entok síme kaa tü éehuamta. ³² Ál-lem emo nákeka náu aane, emo nák jïokoleka. Jíta nat ínnëatek junne, emoem jïokore, Diosta enchim jïokorekä Bénasi, Cristotat éehuäpo.

5

Machiriapo usiarim Bénasem rejte

¹ Eme nákuame Diosta usiarim, enchim Dios Áchayta Bénasem emo nüye. ² Emo nákuäpo jïbem rejte, Cristota itom nákekä Bénasi. Áapo itom nákeka áu tójjak, ito béchïbo. Juka Diostau bíchaa náikiari áu óorek, entok jïkot aneka mëhuaka müsála jubasi Diostau jïkau yuumak.

³ Të jume kaa emo jubeka náu anhuame entok síme jita chïcha machira ö úttesi tomit kopteme, kaa enchim násuk téhuaapo yúmala, ál-la Diosta súaleme emo nüyë Bénasi jïbba. ⁴ Juka nokta kaa náu bátasi huémta katem ä nooka, juka kaa suamsi emo nühuamta junne. Juénasi nokhuamta, katem ä nokpo yúmala; ál-lem Diosta baysahueka aane. ⁵ Bueïtukem béja íkäi jüneria, jü kaa emo jubeka náu jíápsame, ö chïcha machik jíápsékame, ö úttesi tómit kopteme tattäbui diosim súalhuäpo Bénna. Kaita áman áttianake, jum Cristota entok Diosta reyataka am nésahuepo. ⁶ Kaabe enchim baïtäunake, kia jájana nokaka, bueïtuk íari béchïbo jü Diosta omtëhui áme bëppa

kóm sisime, huame usiarim Diosta nésahui kaa jo báareme béppa. ⁷ Katem bem joäu ámemak jo báare.

⁸ Bueitukem bannaataka kaa machiku rejtey; én éntokem Señorpo machiriam; machiria usiarim bénasem rejte. ⁹ Bueituk jü Espiritu machiriapo ímëi taakak: juka tü jíapsihuamta, juka lútula huémta, entok lutüriata. ¹⁰ Juka Señorta türëuhuem yúmalasi át jünéaka ä johua. ¹¹ Entok juka kaa machiku bem joähui, katem ámemak ä johua; al-lem kuttílasi ámeu nokaka yeu am buísse. ¹² Bueituk jü éhuil tiusi machika bem joäu katchan át nokpo yúmala. ¹³ Të síme yeu buíjhuakatek, jü machiriata béchibotaka yeu boböte, síme jita yeu buíjtaka ják ayukame. Bueituk jü machiria símeta yeu buíbuise. ¹⁴ Huäri béchibo ínel jiaahua:

Búsäe empo kócheme,
éntoke kókkolam násuk yejte.

Huanäi Cristo enchi machirianake.

¹⁵ Át suakem ä bitcha, jáchin enchim rejtehui, kaa huame kaa susuakame bénasi, ál-la suaka jüneame bénasi. ¹⁶ Juka tiempota ímë ayukamta katem kíal ä simtua, bueituk jume taahuarim itom ámet jíapsáhuim katim türi. ¹⁷ Katem kia rokosi emo nüye; ál-lem át suuhua, juka jita Señorta huáatiähui. ¹⁸ Katem vinota jëye, áy naako báreka, bueituk jájana anhuäu bíchaa enchim huériunake; ál-lem Diosta Espirituy tápun báreka éiya. ¹⁹ Buikim jíapsipo yeu huéeme, himnom entok salmomem náu ejtejhua. Inëlem buiika, Señorta úttileka enchim jíapsimpo. ²⁰ Jíbem símeku ä baysauhue juka Dios Áchayta, itom Señor Jesu-cristota téhuampo.

Nánabeu éehuäpem nánancha bétuk emo jípure

²¹ Nánabeu éehuäpem nánancha bétuk emo jípure,
Diosta yörihuäpo.

²² Jume kunakame bem kunam bétukim jíapsinake, Señorta bétuk bem jíapsä bénasi. ²³ Bueituk jü kunahuari ä jubiabeu kóba yöhue, Cristota jume Cristota sualhuäpo nau animmeu kóba yöhuetukä bénasi. Jume Cristota sualhuäpo nau anim éntok Cristota takaahua; áapo éntok ä jínëula. ²⁴ Jáchin jume Cristota sualhuäpo nau anim Cristota bétuk emo nüyë bénasi, ánëli këtchi jume kunakame bem kuna bétukim emo nünake, símeku.

²⁵ Kunahuarim enchim jubimem nákke, Cristota ä Cristota sualhuäpo nau anim iglesia náké bénasi. Entok ä jíapsihua áa béchibo tójjak, ²⁶ huéputla bénasi ä tahuaria báreka, yúmalasi ä basuaka, ä nokiy báampo ä bákxiaka.

²⁷ Áapo áa béchibo ä bíttebo báare, juka igleesiata, símek béppa uyyorik, kaa chicha maachik entok kaa choorik, huépülsi áu jípuremta, kaa chicha maachik. ²⁸ Júnëli kétchi jume kunahuarim bem jubiamim nákpo yúmala, bem takaahuam bem ériä bénasi. Ä jubiahua nákeme áapo két áu nákke. ²⁹ Jauhuey júne kaabe ä takaahua muksi erika jápsa, ál-la ä jibuätuanake entok ä suayanake, Cristota ä igleesiahua ä suayaka símeta ä máká bénasi. ³⁰ Bueítuk ä takaahuapote áamak aane, ä óta huakajmaki. ³¹ “Íari béchibo jú yoreme ä áchayhua entok ä áyehua tó simnake. Huanäi béja ä jubiabeu ruktinake. Inëlim huépülak náu takaanake, jume guoyika.” ³² Buéresi maachi, íri éсотaka bénasi täyahuame, të ínapo én enchimmeu ínel jiaahua, Cristo entok igleesiata bétana nokaka. ³³ Huäri béchibo, hueepulayka ä jubi náknake, enchim emo eriä bénasi; jú jámut éntok ä kuna yörinake.

6

¹ Eme usiarim, Señorta nésauo enchim áchayem nok jikkaja, bueítuk íri tua lütüría. ² Em áchay entok em áiye, Akë am yöre: “Íri kësam nésahui tühuata itou nüpame, ³ tüisi emou ä huéénakë béchibo, éntoke büru huásuktiriam jipunake, ímí buíapo.”

⁴ Eme áchayhuarim, katem enchim üusim omtitua, ál-lem tülisi am yötüría, kuttílasi ámeu nokaka, Señorta nésauo.

⁵ Eme sáyhuaka tekipanuame ímí buíapo enchim tekodem yöreka am nok jikkaja, chíkti enchim jápsimmaki, Cristota nésau johuäpo bénasi.

⁶ Katem bem bíchäpo jíba emo bamijtuaka tekipanua, yoremem bíchäpo tüisi tahua báareme bénasi; të ál-la Cristota nésau joame bénasi, chíkti enchim jápsimak Diosta huáatiäu joaka. ⁷ Al-leakem tekipanua, Señortau tekipanumta bénasi, kaa yorememmehui. ⁸ Júnëaem, jú tühuata yáakame Señorta bétana béjtuatunake, jábetaka junne chäka ö búttiataka tekipanuame.

⁹ Eme éntok, tekohuarim, ánëli bénasi ámemak emo huériunake, katem am guomguomtiaka am máujtuanake. Júnëaem jú Señor téhuekau káttek, bem Señor entok enchim Señor. Áapo kaabem yeu púuhua; símem nánancha nákke.

Espíritupo nássuahuame

¹⁰ Eme éntok, ín hermaanon, Señortamakem kutti emo buísse, ä úttiärat éaka. ¹¹ Akem ä sánkote, síme juka áy nássua béchibo juka Diosta yore mákähui.

Huanärem kutti jáptenake, juka diablota jita bénak enchimneu huéetuay junne. ¹² Bueituk katte huakajta entok ójbota béj-reka nássua; ál-la jume diablota ángelesim ímí ániapo kaa türik jita sáhueme, úttiära jekapo rejteme, kaa machiriapo nésahueme, kaa türik joame, ángelesim juebénakari entok jikat aneme. ¹³ Huäri béchibem ä nüye, juka áy nássua béchibo, Diosta yore mákähui. Huanärem béja yólataka áma yeu kannake, simeta tüisi yáasulataka kutti jábueka. ¹⁴ Óusem jábue, joot lütüriata súmalataka, sisiguokta jípureme yómpaka, lútula jápsihumta sánkoka, ¹⁵ éntokem juka bemela tü nokta bochaka kannake; jüri béja yánti jápsihumta huériame. ¹⁶ Juka escuudota éntokem nüye, jüri jü Diosta súalhuame; huáyirem ä tuchanake, juka táijta diablota enchimneu jímmanakähui. ¹⁷ Éntokem juka sisiguok möbeta kóbat enchimmet yétcha; jüri béja Diosta itom jínëuläu nätua. Entok jume Espíritu Santota ejparam; jümëi béja jü Diosta nooki. ¹⁸ Kaa chüktekem Diostau nooka. Símekem áu buaana, éntokem Espíritupo áu ä nétane. Katem kópteka emo suaya. Síme jume santom béchibem Diostau nooka. ¹⁹ Ino béchibo kétchi; eläposune juka tenta ín étapo bélëkisi nokta jípunake. Juka tü nokta bemelasi huémta éhuil kaa täyahuamta am jüneetuanake, óusi éaka. ²⁰ Júkai jo béchibone ímí aane; téhueka bétana nokta máktaka ä jípureka ä huiutia, kareenampo pereesotaka. Diostahuem nee buania. Eläposune óusi éaka Cristota bétana noknake, huéchiapo áman jíbba.

Ä chúpëpo teboteri

²¹ Bueituk ino bétana simeta enchim jünerianakë béchibo, ín joähui, júkai enchim jüneetuanake jü Tíquico, hermano tüisi nákhume entok chíkti ä jápsimak Señorta tékilpo aneme. ²² Huäri béchibone enchimneu ä bíttuak, jáchin itom anëu enchim jünerianakë béchibo, entok al-leaka enchim jápsi jóotenakë béchibo.

²³ Yánti jápsihume jume hermanom béchibotunake, entok jü yore nákhume, entok jü Diosta súalhuame, Dios Áchayta bétana entok Señor Jesucristota bétana. ²⁴ Jü Diosta tü eäu síme jume Señor Jesucristota nákemmakunake, jü yore nákhume kaa lülüteme. Júnentunake.

Jü Carta San Pablota Jiojtekähui jume Filipensemehui

Teboteri

¹ Pablo entok Timoteo Jesucristota nésahui joame, jume síme Jesucristota súalhuäpo nánabeu eaka jiápsame pueblo Filipopo anemmeute íkái jiojteta bíttua, jume tékil ministeriota joammehui entok diáconom. ² Diosta tühua entok yánti éehuame enchimmaktunake, Dios itom Átchay entok itom Señor Jesucristota bétana.

Pablo jume tü nokta súaleme Diostau buania

³ Diostane baysauhue, jíba enchimneu huáateka, ⁴ Diostau ín oraciompo nooka beléki joaka enchim béchibo al-leaka, ⁵ nánancha éhuamta evangeliopo enchim jípunakähui, bát taahuaripo naateka én tájti. ⁶ Íari bétana huitti jünéaka, hua itot júka tü tékilta naatekame kaita yeu béaka yúmalasi ä yáanake, Jesucristota yepsäu tájti. ⁷ Lútülane enchim bétana éiya, bueitukne tüisi ín jiápsipo enchim nákke, cárcelpo káteka junne, entok yäurata bíchäpo evangeliota nok-riaka ä lütüria böotukähui. Eme simetakem ínobeu éiya, Diosta tü ehuäpo. ⁸ Bueituk Dios jüneiya, jáchin tüisi enchim símem ín nákehui, Jesucristota tülisi enchim náké bénasi. ⁹ Diostaune oraciompo ä nétane, chë yore nákuamta enchimmet ayunakë béchibo, entok tüisi suamsi anhuamta, entok tüisi jita símekut jüneehuamta, ¹⁰ tüisi ára jita enchim yeu púanakë béchibo, jiápsipo huitti éhuamta jípureka. Ínëli kaa tühuaata bétana kaabe enchim yuktianake, Jesucristota yepsayo. ¹¹ Lütüla tühuaata johuäpo kaita enchimneu bíname, Jesucristota huämi, Diosta áy yöri béchibo entok jum símek béppa uyorikuu Diosta áy úttil béchibo.

Cristo jü ino béchibo jíapsihuame

¹² Enchimne jünee íaa, hermaanom: jü huate inou sikame yún lütüriapo nee aniak, júka evangeliota juebénasi bát bíchaa huéenakë béchibo. ¹³ Júnëli jü cárcelpo ín kátekäu, Cristota béchibo símem bíchäpo jüneriahua, jum palaciopo, entok síme huatem bíchäpo. ¹⁴ Íari béchibo juebena hermaanom Señorta bétana óusi éiya, cárcelpo ín káteka béchibo. Inëlim chë úttiata joaka Diosta noki nooka, kaa májhueka.

15 Tua lütüriapo huate Cristota bétana nooka, jítat kopteka entok nok nássua báreka, të huate tü éaka. 16 Huate Cristota bétana nooka, át nok nássua báreka entok bem jíápsipo kaa huitti ä innëaka, entok bem éehuäpo kaa al-leehuamta nee jípunakë béchïbo ímï cárcelpo, 17 të jume huate yore nákhuaäpo ä innëaka, bueítukim jüneiya, ín pereesotukäpo juka evangeliota béchïbo nok iaahuaka ín näikiaritukähui. 18 Të, ¿jítasu áma táruhua? Kia jáchinpo junne, tü éaka entok kaa tü éaka junne, jíba Crístota bétana nokhua.

Entokne chë júne al-leenake,

Íari béchïbone al-leiya. 19 Bueítukne jüneiya, íari huämi súmataka júnene búttiataka tahuanake, enchim Diostau nee buaniä béchïbo entok Jesucristota espíritu nee aniä béchïbo. 20 Jü ín huáatiäu entok ín boobichäu kaitapone át tiunake, ál-lane huitti éenake, jíba Bénasi. Entok kétchi, Cristo úttilhuaka binná ín takaahuachi, jíapsihuäpo entok kókkohuäpo junne. 21 Bueítuk ino béchïbo jíapsihuame jü Cristo; ín mukëpo éntokne yölataka tahuanake. 22 Të ï takaahuapo jíápsaka entok Señorta tékil béchïbo ára tekipanoätek, íkái náhuichik násukne kaita yeu púa mátkhi. 23 Bueítuk obiachisi chäka, ímï guoy huéeripo jíta ín yeu púanakëhui: Senu huëpone muk péiya, áman Crístitamak an báreka, bueítuk íri ino béchïbo chë türi éiyey. 24 Të enchim béchïbo chë türi ín jíapsinakëhui ímï takaahuapo. 25 Íari béchïbone huitti éaka jüneiya, ketune enchimmak ín tahuanakëhui, enchim ania béchïbo. Bat béchïbo kat béchïbo entok chë al-lerita jípü béchïbo at eäka. 26 Júchi enchimmeu nee notteko enchim bit-béchïbo, bejem Cristo Jesústachem arem al-lehuamta jípunake, ino béchïbo.

27 Juka Crístota evangelio jíä páman jíbem jíapsi báreka éiya. Júnëline kía enchim áman bíchak junne, entok kía mékka enchimmeu aneka junne, nokta mabetak júnene enchim jüneria báare, enchim óusi éähui, entok nanabeu enchim éähui, síme nánancha éaka hua Dios éehuäpo, noki yore jínëuhuamta bétana enchim tekipanuähui. 28 Huame enchim béj-remem kaa májhue. Íri seña machisi nooka bempörim emo táruulatukähui; të ket nooka enchim jínëutunake bétana. Íri Diosta bétana huéiye. 29 Bueítuk eme Crístota béchïbo áy yuktiari, kaa kía enchim ä súalnakë béchïbo jíbba, ál-la két jiokot máchiraata áa béchïbo enchim bínnakë béchïbo. 30 Bueítukte nánancha úttiata johua, emëe entok ínapo. Íkäre inot bil-la, éntokem ä jíkkaja éni.

2

Jikattana entok bétuku Cristota jípuhuame

¹ Júnentaka Cristota enchim jíapsi yéchayo, entok yore nákhuaõpo jíapsi jotehuamta ayuako, entok Espíritu Santopo nanabeu éehuamta, entok musála jíápsipo náu éehuamta, entok emo nák jikolihuamta, ² nechem al-leetua, síme al-leaka náu jíápsaka entok emo nákeka. Nanabeu ä innëaka huépulsem éiya. ³ Katem emo jítaleka entok nok nássua báreka jita jo báare; ál-lem bétuk emo jípureka huame huatem chëhuarile, enchim béppa. ⁴ Kaabe huaka áapörík ä türëu jíba jariunake, ál-la huame huatem két türëhui.

⁵ Cristota eä benasem eebáare. ⁶ Áapo ä takahuapo Diostaka junne, kaa Diosta bënasi áu näikiak, entok kaa úttiata yáhuak, Diostabeu áu jípunä béchïbo. ⁷ Ál-la símeta áu úuhuaaka, kía jume nésauta joame bënasi áu tahuariak, yoremem bënasi yeu tómtaka. ⁸ Júnëli yoremta bënasi áu jípureka, chë bétukun áu tahuariak, nésauta joaka ä mukëu tájti, éläposu jikot tiusi machisi kúrusit muknakeka junne. ⁹ Júnem béchïbo Dios símem béppa ä yörináu ä mákkak, entok téhuam ä mákkak, símem béppa yörisi maachim. ¹⁰ Íari béchïbo Jesústa téhuampo símetakam tónommia jáptinake, jume téhuekapo aneme entok buíapo aneme entok buíata bétuk aneme kétchi. ¹¹ Entok síme nokpo nokame ä jüneeriotebonake, Jesucristota yö yáataka ä Señortukähui, juka símek béppa uyyorik Dios Áchayta béchïbotukähui.

Ániapo machiriame

¹² Eme ín nákéhuim, áhuem huáate: júnakoy enchim-mak nee aney, juka enchimmet ín nésahuekáhuem tüisi johuay. Én éntok kaa nee enchimmak aney, jíbem juka nésauta jo báare. Juka jínëuriata enchim jípurëpem jíba aane, Diosta máuj-rimmey emo yoaka. ¹³ Bueítuk Dios juka túhuata enchim áttia péetua huam ínel éehuápo entok ä yáa báahuápo, ä tü eä pámani.

¹⁴ Símetem johua, kaa jíaleka entok kaa náu nássuaka. ¹⁵ Kaa túhuay kaabe enchim yukyuktianake; ál-lem kía Diosta üusimtaka täyana, kaa chïcha machik jípureka, genteta juëna násuk junne. Ímëi násukem machiria, jume chókim ánia chukuriku machiriä bënasi. ¹⁶ Juka tü nokta áy jíapsihuamtem tüisi jípure. Júnëli Crístota yepsak tüisine al-leenake, enchim béchïbo, jünéaka kaa kía böot ín búitekähui, entok kaa kía kaita béchïbo ín tekipanuaakähui.

17 In jíapsi nee tárunakey junne, juka ofrendata yúmariá béchibo Diosta al-leetuahuäpo, enchim Diostat éá pámani, al-leane, entokne buéresi al-leiya, enchimmaki. 18 Áněli kětchi, eme al-leakem chē júne buéresi inomak al-leiya.

Timoteo entok Epafrodito

19 Señor Jesústa junėli ä huáatiay, Timoteotane läuti enchimneu ino bíttua máchile enchim ä bínnakē béchibo, al-lee báreka enchim bétana jünee huamta mabetako. 20 Bueitukne kaabeta éntok jípure ino bėnasi éamta éntok tua lütüriapo enchim béchibo ä jíapsipo tü éamta; 21 bueituk sime bempörim béchibo jíba tekipanua, tē Cristo Jesústa béchibo ēe. 22 Tē eme béja jüneyia tekipanuahüpo Timoteota árahuėhui, bueituk jáchin juka áchayhuariapo usiarita ä áchaymak tékipanuä bėnasi, evangeliopo, tekipanuahamta inomak josula. 23 Júnėline íkai áman enchimneu ino bíttua máchile, jáchin inou huėenakemta jüneriasuko. 24 Entokne két Señor tat éiya, läuti áman enchimneu ino huėe máchileka.

25 Ä türihuäpo úttia, Epafroditota enchimneu ín bíttuanakėhui, juka tékilpo ín jál-läi, entok ín hermaano, entok inomak Cristotau sontaro hueramamta; bueituk áapo inou ä núnüpa, juka enchim nooki, entok juka jita inou bėyemta. 26 Bueituk áapo simem tüisi enchim bíttu péiyay, entok tüisi sirokaka kaa enchimmet yuumay, bueituk enchim ä jüneriak tíaka ä kėkorė bétana. 27 Lütüriapo kėkoreka batte muukuk; tē Dios ä nák jiokek, entok kaa áapörík jíba, tē nee kětchi, kaa chē júne nee sirokakē béchibo ín sirokau béppa. 28 Huári béchibone läuti áman enchimneu ä bíttuak, bueituk júchi ä bíchaka enchim al-leenakē béchibo; entokne ínėli ínapo kaa tua sirokake. 29 Buere al-lerimmakem ä mabeta, sailapo bėnasi Señor ta bétana, éntokem jíba am éria, huame áapörík bėnasi emo nüyeme. 30 Bueituk batte muukuk, Cristota tékil ä joai béchibo, ä jíapsihua jinhua machisi bat öoreka, nėsauta nee joria báreka enchim kara nee yáariaihui.

3

Tėkilta chúpa báreka éehuame

1 Jú huatek béchibo, ín hermaanom, Señor tachim emo al-leetua. Ino béchibo kaa obisi maachi, huaka enchimneu ín jiojtesukau júchi ín jiojtenakėhui, bueituk iri enchim béchibo türi. 2 Jume chüum bėnasi emo nüyeme bėtanem emo suaya. Ímėi ájaria, jume juėnak joaka tekipanua, entok jume úttiapo bicho bea punta chuktiatėbome.

³ Bueituk jü jiápsipo circuncisión Cristota yáakäu, itapote ájaria, jume espíritupo Diosta nésahui joame; entokte Cristo Jesústa itom átteak tíaka ito úttile, entokte kaa takahua bétana huémtat éiya. ⁴ Ínapo júnene két takaahuata bétana huémtat éehuamta jípure. Kaabe éntok chë ino béppa át éehuamta jípunake, juka takaahuata bétana huémta. ⁵ Yeu tómtékane guojnaiki taahuata huey circuncidaroahuak. Bueitukne israeliita yoremempo joome, jü Benjamíntat yeu simlame. Hebreone, áma ín yeu tómtékä béchïbo, entok hebreom ín áchayeka béchïbo. Leyta bétana éntok, ínapo pariserotukay. ⁶ Inëline ín religiön jíba ájariä tíaka, Cristota súaleme guok jájjasey. Juka leyta lútula huériahua páman éntok, kaabe nee ára béj-reka nookay. ⁷ Síme ïri ímï jiápsaka ín kobalatukäu, enne íkái símeta kaita béj-remta tárulataka jípure, Cristota ín nákë béchïbo. ⁸ Én éntok tua lütüriapone símeta tárupo jípure, juka Cristo Jesústa bétana buéresi tülisi täyahuamta béchïbo. Jü ín Señor áapörík ín nákë béchïbone símeta tárula, entokne kía chúkta bénasä jípure, Cristotamak ín yö bárë béchïbo, ⁹ entok áamak jiápsaka an báreka, kaa huam leyta huë páman ín jiapsä béchïbo, ál-la hua lútula jíapsihuame Cristota súaleka áamak nee aane béchïbo. Ìri éntok jü lútula Diosta éä páman jíapsihuame, Dios éehuäpo. ¹⁰ Juka Cristota íntäyanakeune huátia, entok ä úttiära ä jíabitetuakamta ín jípunakëhui, entok ínapo ket ä innë peiya juka Cristota kokosi aú sikäpo kaa jíaleka at yeu sika bénasi, entok ä mukukäpone áa bénatu péiya. ¹¹ Júnëline jamak júne két áman yebijnake, jum kókkolam násuk jíabitehuähui.

Úttiatane johua yölatata yayajammeu yébijbáreka

¹² Kanne íkái símeta béja ino jájamlä tía báare, entokne kee jee yúmalasi ino jípure. Ál-lane bát bíchaa huéiye; jamak júnenä jájammake jáni, huaka íari béchïbo Cristota nee jájamekähui. ¹³ In hermaanom, ínapone kee jee ino ä jájamë tíiya; tëne huaka amáu tahualata kóptialataka huéiye, entokne úttiata johua, huaka bát bíchaa huémta jájam báreka. ¹⁴ Yöome yayajäune yebij báare, entok jume yölatata núnurimmakne Diostau yebij báare, Cristo Jesústamaki.

¹⁵ Én éntok, itapo símetaka yúmalasi ito jípureme íkäite jíba innënage. Të jita täbuik innëátek junne, íkái két Dios enchimmeu yeu buijnake. ¹⁶ Të íkäite éepo yúmala, entokte huam itom ä jájamlä páman jiápsipo yúmala.

17 Hermaanom, ino bénasem jíapsi báare, éntokem am bitcha, huame ínëli emo nüyeme, huaka tüisi jíapsihuamta itot enchim bícháhui. 18 Bueítuk juebénakam jümü ják rejte; ímëi bétanane juebénasi enchimneu noksula. Én éntokne júchi ä nooka, ópuammaki: ímëri Cristota kúrus béj-reka jíapsa. 19 Símeta chúpëpo ímëi kaitäpo tahuariana. Juka bem buänakeu jíbam Diojrak, entokim emo buériale, hua áy bem tiu éäibehui. Entokim hua ím buíapo ayukamtat jíba éiya. 20 Të ítapo téhuekapote naciónpó näikiari, entokte téhueka bétana ä yebijnakeu boobícháhui, juka itom jínëulata, Señor Jesucristota. 21 Áapo itom takaahua jiokot machik täbuiasi tahuarianake, entok áapörík takaa bėnanake, símek béppa uýjorík yúmalasi jípureka. Entok áapo áu bíchaa símeta jípureka íkái yáanake, jü úttiärayi símek béppa ä jípurėbeyi.

4

Jíbem emo al-leetua Señortachi

1 Íäri béchíbo, hermaanom ín nákéhui, tüisi ín bítéphui, ¡eme ájária jume nee al-leetuame, entok yöhuäpo nee enchim jípurėhui! Én éntokem huitti át kaate, jü Señortachi, kaa kóm éaka, eme ín nákéhui.

2 Evodiataune jiokot jiaahua, entok Síntiquetahui, nánancha emo ée sáhueka, Señorta bétana. 3 Ínëli kétchi, emoune két jiokot jiaahua, ín jál-lay kaa kóm éame. Ímëi jámuchimem két ania, ínomak evangeliopo tüisi tekipanuaakame, Clementetamaki, entok jume huate ínomak tékilta yáakammaki. Ímëi téhuam éntok jum libro jíápsame téhuam jokäpom jöjteri.

4 Jíbem emo al-leetua Señortachi. Júchi éntokne ínel enchimneu jiaahua: ¡Emóem al-leetua! 5 Eläpo síme yoremem enchimmet júneenake jábeta enchim nákéhui. Jü Señor abe itou yepsa.

6 Kaitachem jáchin éiya; ál-lem jíba símeta Diostau nooka, oraciompo. Áhuem nétane, éntokem ä baisauhue kétchi. 7 Huanäi Dios juka yánti éehuamta enchim miknake. İri chė yörisi maachi, jume yoremem täyäu béppa. Huanäi İri enchim jíapsi suayanake, entok juka enchim éeri, Cristo Jesúsopo.

Íachirem jíba éiya

8 Hermaanom, íkái huëpo násuk éntok, íachirem éiya: síme jü tua lütüriatachi, síme jü tü batötachi, síme jü lütula kathuamtachi, síme jü chícha machik kaa

jípurementachi, síme jü tülisi huatem yöremtachi, entok síme jü türikut ára téhuaatumtachi. Të ketune huatek Diostau bíchaa yörisi machik ayuak, entok huatek ára úttilhuamta ayuak, íachirem éiya.

⁹ Huaka enchim tátäyakäu, entok enchim mabetakäu, entok enchim jikkajakäu, entok enchim bíchakäu, íkái símeta enchim ín majtiakäu, akem ä johua. Huanäi hua Dios yánti jíapsihumta áttiakame enchimmak annake.

Filipensem Pablota aniakähui

¹⁰ Tüisine al-leiya Señortachi, enchim júchi inou huáatë béchïbo, nee ania báreka. Íari bétanem kaa nee koptia, të iri enchim nee anianakeu kara yáataka tahualatukay.

¹¹ Jìokot éehumtane kaa jípure, entokne kaa íari béchïbo ínel jiaahua, bueitukne joyhuala, hua ín jípurëmak ín al-leenakëhui.

¹² Póobepo jíapsihumtane täya, entok juebenak jípuhumtane täya. Jítau bíchaa ín kíktenakeu júnene täya. Yúmalasi jïbuähuamta entok tébaurihumtane täya, entok yún jita jípuhumta entok kaita jípuhumta junne.

¹³ Símekune áma yuuma, Cristota úttiärayi. ¹⁴ Të jïbem tüisi ayka, ínomak ä ínnëaka huaka jìokot anhumta entok nechem aniak.

¹⁵ Eme pueblo Filipopo joomen kéchem jüneiya, juka evangeliota enchimneu nokhuakapo naateka, buiarä Macedoniapo nee yeu siiko, jume Cristota súalhuäpo náu aanim kaabe nee aniak, jita yore mákhuäpo entok jita mabet-huäpo, ál-la eme jïbba.

¹⁶ Bueitukem pueblo Tesalónicau júne inou ä bíttuak, senu huëpo entok guosa huëpo, juka inou bëyemta.

¹⁷ Tëne kaa jita ín miknäu jaria; ál-lane tühuata johuäpo tüisi enchim tahuanakë béchïbo Diosta bíchäpo.

¹⁸ Bueituk símetane mabet-la, entok chë ín mabet éäu béppa yúmalasi. Epafroditotamak enchim inou bíttuakäune jípure, huaka inou bëyëu béppa, juka enchim inou bíttuakäu musäla juubak bénasi, entok juka altarpo Diostau bíchaa näikiata; íkari Dios musäla machisi ä türe.

¹⁹ Én éntok ín Dios símeta enchimneu bëyemta enchim máknake, huaka yúmalasi yún jita ä jípure pámani, símek béppa uiyoriku, Cristo Jesústa huämi.

²⁰ ¡Dios itom Átchay, jü símek béppa ujoori áa béchïbotunake, jïbapo béchïbo! Júnentunake.

Ä chúpëpo teboteri

²¹ Nechem am tebotuä tíiya, síme jume Cristo Jesústa súalhuäpo náu aanim. Jume hermaanom ínomak aneme éntok enchim tebotua.

²² Síme jume Jesústa bem súalë

béchïbo santom enchim tebotua, entok chë junne, jume rey César emperadorta jóapo joomem.

²³ Itom Señor Jesucristota tü eäu enchimmaktunake. Júnentunake.

Jü Carta San Pablota Jiojtekähui Jume Colosensemehui

Teboterim

¹ Ínapo, Pablo, Diosta éäpo, Jesucristota apóstol. Entok jü hermaano Timoteo, ² jume santosi jiápsame, Jesucristota súalhuäpo náu aanim Dios éehuamta huitti huériame íméi pueblo Colosaspo jomemmehui. Diosta tü eähui entok yánti éehuame enchimmaktunake Dios itom Átchay entok Señor Jesucristota bétana.

Pablo oraciompo Diosta baysauhue

³ Jíbate oraciompo Diostau nooka enchim béchibo, entokte Diosta baysauhue, juka itom Señor Jesucristota Átchay. ⁴ Enchim bétanate ä jikkaj-la juka Jesucristotat enchim éähui, entok simem Cristota súaleme enchim nákéhui, ⁵ íäri béchibo, jü boobit-huame enchim béchibo téhuekapo éeriarí. Íkärem béja jikkaj-la, juka tua lütüría nokta, evangeliopo huémta. ⁶ Bueítuk ínëli enchim-meu yepsak, jume simem ániat jiápsammeu bénasi, entok enchimmet yótuka taaka huäri taahuarit enchim ä jikkajaka ä täyak naateka entok íri Diosta tühua tua ä lütüriatukähui. ⁷ Íkäi enchim majtiak, jü Epafra tuisi nákhume. Áapo ito bénasi Jesucristota bétuk aú nüye, tua Jesucristota béchibo tekipanua, entok enchim béchibo ím aane, itom aniaka. ⁸ Áapo enchim bétana itom ä téjhuak, huaka yore nákhuaamta Espíritu Santopo enchim jípuréhui.

⁹ Kíalíku ítapo kétchi, huäri taahuarit ä jikkajaka naateka, katte yáateka enchim béchibo oraciompo Diostau nooka, entokte áapörík éäü jüneriahuamta aahua, símek täyahuäpo entok kóba suahuäpo espíritupo. ¹⁰ Huanärem Señorta éäpo emo núnake, símekuu ä al-leetuaka, tékíla türík joaka; entok Diosta täyahuäpém yótusakanake. ¹¹ Diosta úttiäräpém jimyorenake, jum Diosta buére úttiäräpo símek béppa ujjoríkuu, símekuu yánti éaka bínhua jíapsihuäpo. ¹² Al-leakem Dios Áchayta baysauhue, huéchiapo itom ä yáakä béchibo, juka herenciata ámemak itom jípurëpo, jume Cristota súaleme machiriapo anem-maki. ¹³ Áapo juka kaa machíku nésahuemta anëpo itom yeu huíkkek, entok ä Üsuhua yore nákhuaäpo reytaka nésahueu itom tójjak. ¹⁴ Áapo ä jíapsi nénkaka ä ójboy itom jínëuk, entok ínëli Dios bejrípo itom jiokorek.

Diostamakte al-lehuamta jípure, Cristota mukukä béchïbo

¹⁵ Dios kara bít-huame áu bít ïaaka, ä Üsibet itou áu yeu machiriak. Áapo ä Üsihua sïme jü én ayukamta béppa bat huéiye. ¹⁶ Jesucristota huam Dios sïmeta yáuhuak, téhuekapo ayukamta entok ímï buíapo ayukamta, bít-huamta entok kaa bít-huamta, rey nésauta jípuhuäpo, entok ániata sayhuäpo, entok yäura úttiata jípureme espiritumpo. Sïme ïri yáuhuak, áapörík béchïbo entok áa béchïbo. ¹⁷ Kaita kee ayuak, áapo béja aaney, entok áapörík béchïbo sïme tüisi huéiye. ¹⁸ Áapo jü takaahuata kóbba; ïri éntok jume Cristota sualhuäpo nau animme. Áapo jü naatëpo huéeme, jü kókkolam násuk bat jíabitekame, bueítuk sïmekuu juka bat huéerita ä jípunakë béchïbo. ¹⁹ Bueítuk jü Áchayhuari ínëli ä türek, sïme úttiäraata áapöríkut ayunakë béchïbo. ²⁰ Áapörík huämi, sïmeta jak ayukamta áamak áahuä tüte ïaak, huaka téhuekapo ayukamta entok huaka ím ániapo ayukamta junne. Júnëli yánti jíapsihumta yáuhuak, ä ójbohua kúrusit ä guötiakä béchïbo.

²¹ Eme kétchi bannaataka Diostahuem mekka aaney éntokem ä béj-reka kaatey enchim éerimpo, kaa tühuata joaka. Én éntok Cristo enchim áamak tütela, ²² ä takaahuapo ä mukukä béchïbo, santosi Diostau bíchaa enchim jípu báreka, entok chïcha machikuu kaa náikiahuaka áapörík anëpo, ²³ lútüriapo eme Dios éehuäpo át nahuaka jíba anëteko, juka evangeeliopo itom boobichäu jíkkajaka kaa emo rabiktiaka, huaka tühuata enchim béchïbo náikiata enchim boobichäu kaa tójaka. ïri éntok sïme ániat téhuekata bétuk nokhuak. Ínapo Pablo íkái ministerio tékilta béchïbone yári.

Pablo kaa judíommeu bíttuari

²⁴ Énne al-leiya, jìokot máchiraata bíchaka enchim béchïbo, bueítukne ínëline Cristotamak ä innëa juka jìokot anhuamta, ä takaahua béchïbo. ïri takaahua éntok jume Cristota sualhuäpo nau anim. ²⁵ Íäri béchïbone ministerio tékilta mák-ri, Diosta ä huátiä pámani. Íkäine mákhuak enchim béchïbo, kaita yeu bëaka, juka Diosta noki ín noknakë béchïbo, ²⁶ jü éсотaka yún huásu-huásuktiapo kaabetau yeu machiriatukaihui. Të ëni jume Cristota súalhuäpo náu animmeu yeu machiriahuak. ²⁷ Bempörim Dios am júneria ïak, huaka ríkoapo sïmek béppa uyyoorik, sïme jü kaa judíom béchïbo éсотukahui. ïri éntok jü

Cristo jiápsipo enchimmak aneme, jü símek béppa ujjorika boobit-huame.

²⁸ Ítapo Cristota bétana nooka. Símemte téjhua, kuttílasi ámeu nokaka, entokte am majtia, símek tüisi jita täyahuäpo, jume síme yoremem yúmalasi emo jípureme täya íaaka, Cristo Jesústa huämi. ²⁹ Juäri béchibone két tekipanua, ä úttiärapo úttiata joaka. Íri úttiära éntok inot aneka tekipanua.

2

¹ Bueítukne enchim jünee íaa, juka obiachisi ín tekipanoäpo enchim béchibo, entok jume pueblo Laodiceapo joomem entok síme huame kaa nee pújba täyame béchibo. ² Júneline aane, enchim jíapsim jíapsi jóotenaké béchibo, náu lópola emo nákuhäpo, juka rikoapo yúmalasi át jünee huamta jájamhuäu tájti, juka ésota Dios Áchayta entok Cristota bétana huémta täyahuäpo. ³ Áapörikut ésotaka ayka, síme jü ríkorasi jita täyahuame entok jítat jünee huame. ⁴ Íkáine enchim eu nooka, kaa jábeta enchim bätäunake béchibo, jü noki súal máchisi nokhuamtayi. ⁵ Kanne takaahuapo enchimmak ane jjöbe, té ín espíritu enchimmak aane, entokne al-leaka ä bitcha, huaka tülisi náu enchim tekipanoähui, entok Cristotat huitti enchim éähui.

⁶ Jáchin juka Señor Jesucristota enchim mabetakä bénasi, alé bénasem jíba áamak rejtipo yúmala, ⁷ enchim jíapsi áapörikut kom mékka át nahuatualataka, entok nát béppa át yótuahuäpo, entok át éehuamta huitti jípureka, junéli enchim majtiahuakapo bénasi, juebénasi ä baysayhuäpo.

Cristotat yúmalasi jíapsihuame

⁸ Áachem suaka ä bitcha; kaabe enchim bätäunake, huaka ímí ániat täyahuamta kaita báj-répo huämi, jume yoremem ä boojoria pámani, entok jume ániat jíápsame ä joä pámani, té kaa Cristota huämi.

⁹ Bueítuk Áapörikut ä takaahuapo aane, jü yúmalasi ä Diostukähui. ¹⁰ Eme éntok Áapörikut yúmalasi emo jípure. Áapo éntok jume buere yäura nésauta jípureme béppa kobanaro. ¹¹ Eme éntok Áapörük enchimmet ané béchibo circuncisióntem mabetak. Íri circuncisión kaa mámammey yáaritaka juka kaa türük takahuapo enchim úhuak. Í circuncisión éntok Cristota bétana huéiye. ¹² Enchim batóhuakapem Cristotamak máhuak, éntokem ínéli ket áamak jíabitek, Dios éehuamta útteärä béchibo, kókkolam násuk ä jíabitetuak. ¹³ Jum kaa türíkuu entok

circuncisiónta kaa jípureka enchim kókkolatuk junne, áamak enchim jíapsituak, juka síme kaa türik enchim yáari jiokoreka. ¹⁴ Entok juka ley nésau jiojteta itom béj-reka huémta kaitäpo tahuariak. İri jiojteri éntok itom béj-reka jiojtetaka bökay. Të ínëli jum násuk ä órekaïpo ä úhuateboka kúrusit ä popontebok. ¹⁵ Bueituk Áapo simem buere yaurata jípureme ám úhuuaka, simem bíchäpo yeu am tójaka am bíttebok. Huanäi kúrusit áme béppa yöök.

Téhuekapo ayukamta jaria

¹⁶ Enchim jibuähuäpo, kaabe bettesi enchimmet noknake, jita jihuäpo, pajko taahuarim bétana, mecha bemela pajkom bétana, entok jimyore taahuarim pajkoriahua bétana.

¹⁷ Síme İri yebijnakeme jékkaata bënna; të jü tua lutüria Cristotat aayuk. ¹⁸ Kaabe enchim ä úhuanake, juka enchim kobari, bueituk huate aane, Diosta bétuk emo jiapsä tíame, entok ángelesim yöreme. Tenkupom jita emo bíchak tíaka emo buérialihuäpo emo jikau cháalataka bem éäpom kaa türik jíba jo báare. ¹⁹ Katim nésahuemta kóba éäpáman kaate, İri entok Cristo. İri juka síme takahuata úttiatuame, tónoampo entok táttempo náhuä cháasime. Huanäi ínëli yötu, Diosta éäpámani.

²⁰ Eme béja Cristotamak kókkolatukätek, jume ániat jíapsammak kaa kateka, çatchiaka júntukem jume ániat jíapsame bënasi juka huatem nésahueu joaka aane, ²¹ jum ínëli huëpo: “Katë jita johua, jükärë kaa buäye, éntoke kaitat mámma”? ²² Jü ínëli huéeme kia yore majtياهوame, entok yorem nésauri páman huéiye; İri síme éntok, ä johuäpo lülüte. ²³ Jü ínëli huéeme lütüriapo tüisi huém téna, jita täyahuäpo emo náu tóijhuaka ä yörihuäpo, Diosta bétuk emo jípureka entok bem takaata úttiapo jita jotuaka. Të İri síme kaita béchibo türi, juka takaata kaa türik jo bárëu béppa.

3

¹ Eme Cristotamak jíabitelatukätek, juka jikat ayukamtem jaria, Cristota kátekäpo, Diosta báta bétana.

² Juka téhuekapo ayukamtem bít báreka éiya, të kaa juka buíapo ayukamta. ³ Bueitukem kókkolatata, jü enchim jíapsi Cristotamak éSORI, Diostachi. ⁴ Cristo áapo jü enchim jíapsi. Júnakoy äbo ä yepsäpo, eme két áamak katekem bínna, jum símek béppa uyyoriku.

Bannaataka entok jü én bemela jíapsihuame

⁵ Juka kaa türik ímí buíapo enchimmet ayukamtem muk-tua: kaa emo jubeka náu jíapsihuamta, chücha maachik,

kaa náksi kaa türik ukulhuamta, kaa türik huáatihuaamta, entok juka kaa huéeläpo jita áttia péehuamta; ïri kaa diostaka junne Diosta bënasi yöríhua. ⁶ Íari béchíbo jü Diosta omtëu béttesi ámet chúpiseka huéiye, jume kaa ä néshui jo báareme usiarimmechi. ⁷ Emem ket íkái joaka rejtey, bannaataka ínëli jíápsaka. ⁸ Të ëni eme kétchi, íkái simetem tójja: juka jüenaraata entok náu omtihuamta, entok kaa türik jíba éehuamta, juka béttek nokhuamta, juka juëna nokta enchim tempo yeu huémta. ⁹ Katem emo baítattähua; bueítukem juka bannaataka jáchin enchim jíapsäuhuem béja tóij-la. ¹⁰ Én éntokem bemelasi enchim jíapsi yáuhua. Íri ä yáakamta béna báreka, bemelasi áu josime, yúmalasi ä täyahuamta ä jajamëu tájti. ¹¹ Ímíri kaabe griego entok judío junne, circuncisiónta yáariarim entok kaa yáariarime, jü sékana joome entok ímí joome, nénkitaka tekípanuame entok kaa nénkiri; të Cristo áapo jü síme, entok símekuchi.

¹² Diosta enchim yeu púalä pámanem emo nüye, Cristo-tamak huépülsi jíápsaka emo nákuhäpo, túlisi enchim jíápsipo emo nákeka, kaa emo ámpoleka emo ériaka, kaa emo chëhualihuäpo, suamsi emo nühuäpo entok yánti jíapsihuäpo. ¹³ Yántem náu éaka jíápsa, emo jíokoreka; të senu jábetat jita innëateko, ä jíokorínake. Jáchin juka Cristota enchim jíokoreká bënasi, emem két ínëli ä yáuhua. ¹⁴ Entok íkái símek béppa, juka emo nákuhamtem náu jípure; bueítuk ïri yúmalasi yore náu antua. ¹⁵ Jü Diosta bétana yánti éehuame enchim jíápsipo nésaunake, bueítukem íari béchíbo ínëli huépul takahuapo jíba náu núnuri. Éntokem ä baisahue.

¹⁶ Jü Cristota nooki juebénaka enchimmet annake, enchim majtiaka, entok jita täyahuäpo kutti náu nokaka. Túhuäpem enchim jíápsipo buiika, Señorta béchíbo: salmom, entok himnom, entok espíritupo buiikim. ¹⁷ Bueítuk símeta enchim joähui, nokaka entok ä joaka junne, simetem Señor Jesústa téhuampo ä johua, Dios Áchayta baisahueka, Áapörík huämi.

Jáchin bemelasi jíapsihuame

¹⁸ Eme kunakame, enchim kunam bétukem emo nüye, Cristota súalhuä pámani. ¹⁹ Eme jubekame, enchim jubimem nákke, kaa béttesi juënak ámeu joaka. ²⁰ Eme usiarim, enchim áchayimem símeku nésaúta joria, bueítuk íkári jü Señor ä türe. ²¹ Eme áchayhuarim, katem enchim úusim omtitua, kaa kom am éenakë béchíbo. ²² Eme sáyhuame, ímí buíapo enchim tekodem símeku nésaúta

joria, të kaa yoremta al-leetua béchibo enchim am bitchay jibba, ál-la chíkti enchim jíapsimaki, Diosta yöreka. ²³ Bueituk simeta enchim joähuem, át jíapseka ä johua, Señorta béchibo ä joam ténasi, të kaa yoremem béchibo, ²⁴ jünéaka Señorta bétana herenciata enchim mabetnakëhui; bueituk eme Cristota tékiltem johua. ²⁵ Bueituk jábe juka lútula huémta kaa yáakätek, huäri bétana bétte noki át chúpnake; bueituk Diosta béchibo kaabe tábuik béppa chë ériahua.

4

¹ Emëe tekorim, juka lútula entok yúmalasi huémtem yáuhua, jume enchim nésauta joriammehui, jünéaka ket téhuekapo enchim ä jípurëhui, juka enchim sáhuemta.

² Jíbem oraciónta johua, kaa jápteka, éntokem kaa koptel-lataka, áma Diosta baisahueka. ³ Éntokem jíba ito béchibo oraciónta johua, bueituk jü Señor puertam itom étaporianake, ä noki itom noknakë béchibo. Huanäine ä jüneriatebonake, juka Cristota bétana ésota. Íäri béchibone pereesotaka ⁴ ä jüneriatebonake, jum jáchin huitti ín nokäpo.

⁵ Katem tiempota kia simtuaka, jume Cristota kaa súaleme bíchäpo tüisem suamsi emo nüye. ⁶ Jü enchim nokäu huéchiapo huéenake, kiasi onakamta bénasi, bueitukem ínëli jüneenake, jume huatem jáchin enchim yómmianakëhui.

Jü chúpëpo teboteri

⁷ Juka simëk ino bétana huémta Tíquico enchim ä téjhuaanake. Íri hermaano itom nákéhui Señorta tékilpo nä jálaek, entok huitti ministerio tékilta johua. ⁸ Íäri béchibone áapörik enchimneu bíttuak, bueituk juka jáchin itou huémta enchim jüneriatuaka, yánti jíapsihuamta enchim máknake. ⁹ Jü Onésimo két áamak huéiye, jü huitti Cristota súaleka tüisi itom nákéhui, jü enchimmak huéri. Juka ímï simeta jáchin huémta bempom enchim ä ettejuarianake.

¹⁰ Jü Aristarco, jü inomak pereeso, enchimneu tebote, entok Marcos Bernabéta asohuara. Marcosta bétanem nokta mabet-la, bueituk enchimneu ä yepsakem tüisi ä mabeta. ¹¹ Entok Jesús Jústo ti téhuakame ket enchimneu tebote. Ímëi jíbamme jume judíom Cristota súaleme. Ímëri Dios rey nésau tékilta huëpom nee ania, entokim jíapsi jóotehuamta nee mákka. ¹² Epafras enchimneu tebote, jü enchimmak huéri. Áapo Cristota teekok, entok jíba kaa

chúkteka oraciónta enchim béchïbo johua, bueïtuk kutti enchim jápnakë béchïbo yúmalasi entok kaita enchim-meu bëyeka Diosta huáatiäu enchim jípunakë béchïbo. ¹³ Bueïtuk ínapone ä jüneria jáchin enchim béchïbo jíba tüisi tü éerita ä jípurëhui, entok jume pueblo Laodiceapo jóakame béchïbo, entok pueblo Hierápolispo joomem béchïbo. ¹⁴ Jü Lucas mériko nákhuame enchim-meu tebote, entok Demas.

¹⁵ Jume Laodiceapo jóakammeute tebote, Nínfasta, entok jume Cristota sualhuäpo nau anim ä jóapo náu yayajame.

¹⁶ Bueïtuk íkäi cartata enchim-meu noksuak, jume Cristota súaleme Laodiceapo jomemmehuem ket ä noktebo. Juka cartata bempörimmeu bíttuata, emem ket ä nooka. ¹⁷ Jü Arquipotahuem ínel jiaahua: “Juka ministerio tékilta Señorta bétana em mabetakäu, Akë ä yáaka ä chúppa.”

¹⁸ Ínapo Pablo; iri teboteri ín mámammej jiojtetaka huéiye. In peresotukähuem huáate. Jü Diosta tühua enchimmaktunake. Júnentunake.

Jü Carta San Pablota Bát Huëpo Jiojtekähui Tesalonicensemehui

Tebóteri

¹ Ínapo, Pablo, Silvano, éntok Timoteo, huame hermanom Tesalónica pueblopo jomemmeute tebote Cristota sualhuäpo nau animmehui huame yüu tütti Dios Áchaytat anhuäpo éntok Señor Jesucristotamak. Tühuata éntok yanti jíapsihuame Dios Áchayta bétana éntok itom Señor Jesucristota bétana enchim béchibotunake.

Tesalónicapo joome ejemplom

² Jíbate Diostau enchim buania, ä baisahueka, chíkti itom Diostau buaná bélëki enchimneu huáateka, ³ jíba áu huáateka Dios itom Áchay bíchäpo hua enchim ä súaleka enchim joäubehui, éntok hua yore nákuhaka enchim joäubehui, éntok két jíba bënasi juka itom Señor Jesucristota enchim boobíchá bétana. ⁴ Bueitukte jüneiya, hermanom, Diosta nákéhuim, éntok enchim yeu púatukähui, ⁵ bueituk jü tü nooki Diosta bétana huéeme itom nok-ri kaa kía nokpo jíba enchimneu yuumak, két útteata jípureka, éntok Espíritu Santota éäpo, éntok tua lütüriapo, bueituk eme tüisi jüneiya jáchisute ito ujüuk enchim násuku, itom enchim nákë béchibo.

⁶ Eme éntok két itom ito nükä bënasi emo ujüuk, éntok Áapo Señorta bënasi, huaka tü nokta buéresi jiokot máchiraata násuk mabetaka, jü Espíritu Santota bétana al-leehuamta jípureka. ⁷ Júnëli eme két ejemplomtaka taahuak, síme huame Macedoniapo éntok Acaya buiärapo joomem béchibo, két ä súalekame. ⁸ Bueituk enchimmet yeu simlataka chíbejtíla jü Señorta nooki, kaa Macedoniapo éntok Acayapo jíbba, éntok két kía ják júne chíbejtíla, hua Diosta enchim súalëhui. Júnëli kaa tua úttea huäri bétana itom noknakë béchibo, ⁹ bueituk bempo júne ä nooka, jáchin enchim itom mabetakähui, éntok jáchin huaka yorem mámammey yáata ä yöreka enchim ä tójaka Diostau bíchaa enchim jíapsi kúaktekähui, huaka tua lütüriapo Dios jíapsamta yöri báreka, ¹⁰ éntok kétchi, téhueka bétana ä Üusihua boobit báreka, huaka kókkolam násuk ä jíabitetuakähui, hua Jesús, itom jínëume, hua bétte nokta itot chúpata äbo huémnta bétana.

2

Tesalónicapo Pablota tékkil

¹ Bueituk eme jüneiya, hermaanom, hua itom enchim-
meu äbo nóitekähui kaa kía kaitapo siika. ² Bannaatakate
jiokot ansuk, entok pueblo Filiipopom két itom naa
huíksuk. Eme júne jüneiya, të Dios óusi éehuamta itom
mákkak, juka tü nokta Diosta bétana huémta enchim-
meu itom noknakë béchibo, juebenam kaa ä türeme násuk
junne. ³ Bueituk hua itom enchim-
meu kutti nokakäu kaa
jíop-ripo yeu simla; kaa juëna éehuamta huéria, entokte
kaabeta áy bätattähua. ⁴ Bueituk Dios jünéaka itom
yeu púhuuak, íkái tü nokta Diosta bétana huémta itom
mámpo ä tóijnakë béchibo; entok junélite ä nooka, kaa
kía yoremem jíba al-leetua báreka, ál-la huitti Diosta itom
jíapsi jüneriamta. ⁵ Bueitukte jauhuey júne kaa yore-
mem al-leetua béchibo nooka; eme júne jüneiya. Entok
katte yún tómita jípu péaka jíapsa; Dios Áapo jüneiya.
⁶ Entokte kaa huaka yoremem itom úttilnakeu jaria, enchim
bétana junne, éntok kía huatem bétana junne; enchim
bétana ál-late jita mabetpo yúmala jiöbe, Crístota itom äbo
bíttualä béchibo. ⁷ Ál-late kaa béttek jíapsita enchim-
meu bíchaa jípurek; jáchin hua áyehuari ä asoammeu bíchaa
kaa béttek jíapsita jípunake, alë bénasi két itapo. ⁸ Tüsite
enchim éria; katte juka tü nokta Diosta bétana huémta
jíba enchim mámpo yécha péiya. Kíate itom jíapsi júne
nénki éiyey, enchim béchibo, bueitukte úttesi enchim
nákke. ⁹ Eme béja ä jüneria, hermaanom, itom tékkil
entok itom lottëhui, jáchin machisite tekipanuuak, taahuarit
entok tukaarit naa búrujti, kaa kía enchim béchibo tékiltu
báreka. Jíbate juka tü nokta Diosta bétana huémta
enchim-
meu nookak.

¹⁰ Eme jüneiya, entok Dios junne, jáchin machisi tülisi
entok lütüriata huë pámani entok kaa juënasi machisite ito
núka enchimmaki, Jesucristota súalemmaki. ¹¹ Éntokem
kéchá jüneria, jáchisu hua áchaihuari ä usimmeu noknake
tüsi am jíapsinakë béchibo, alë bénasi itapo ket enchim-
meu nooka, hueuhuëpulammehui, ¹² entokte enchim nok
téjhuay, Diosta usiälam bénasi enchim emo ujünake tíaka.
Huä enchim núnukame ä anëpo enchim an íaa, huaka
lóoriata enchim jípu íaaka.

¹³ Íari béchibote jíba Diosta baisauhue, huaka Diosta
noki itot jíkkajaka enchim ä mabetakä béchibo, kaa kía
yoremem noki bénasi ä ériaka, ál-la lütüriapo Diosta
noki bénasi. Huä noki éntok enchimmet jíapsa, síme ä

súalemmechi. ¹⁴ Eme hermaanom, Cristo Jesústa súaleme, Cristopo Diosta yoremraa huame Judea buiärapo aneme bénasem tahuala; bueïtuk eme két huame enchimmak joomem bétana jikot máchiraata bitchak, bempörim két huame judiom bétana ámeu sikä bénasi. ¹⁵ Huame itom Señor Jesústa mäakame éntok huame bem profee-tam junne, itom éntokim áma yeu béebak. Entokim Diosta kaa al-leetua, entokim síme yäuraata béj-reka kaate, ¹⁶ jume gentílimmeu itom noknakeu itom táktiriaka kaa am jínëutunakë béchïbo. Júnëli bempo jíba hua bem juëna yáari jikau yúmala. Júnëli béchïbo Diosta ómtira tüisi ámeu kóm yuumak.

Jü Pablo hermanommeu mékka aane

¹⁷ Të itapo, hermaanom, chúbala kaa jaiki taahuarimpote enchimmeu mékka aneka itom pusimmea kaa enchim bitcha, të ál-la itom jíapsi enchimmak ane jiöbe, jíbate chë júne enchim pújba bít péiya. ¹⁸ Kíalíkute áman enchimmeu kat báarey jiöbe, ínapo Pablo, kía ínapola junne, kaa séjtuli entok kaa guoosa, ál-la juebénasi; të jü Satanás itom ä táktiriak. ¹⁹ Bueïtuk, ¿jábeta béchïbosute ä boobícháihui, huaka tühuata, huaka al-leehuamta, entok huaka itom béjtuanähui, Jesucristota yepsayo, ä bíchäpo itom aneyo? ¿Jachu kaa emëe? ²⁰ Eme ámëria jume tüisi itom al-leetuanakeme.

3

¹ Júnë béchïbote kaa al-leaka náu ettejoak. Huanäite ítapola pueblo Atenaspo taahuak. ² Timoteo itom hermaanote enchimmeu bíttuak. Áapo két Diosta tékil johua, entok tü nokta Cristota bétana huémta itomak tekipanua. Áapo enchimmeu nokaka útteata enchim máknake, jíba huitti enchim ä súalnakë béchïbo, ³ kaabeta kóm éenakë béchïbo juka jikot máchiraata ámeu huéy junne. Bueïtuk eme júne jüneiya íari béchïbo itom ím anëhui. ⁴ Bueïtuk ket enchimmak anekate enchim téjhuak, jikot máchiraata itom bínnakehui, entok enchim ä jüneriapo bénasi. ⁵ Huäri béchïbone kaa át al-leaka senuk enchimmeu jaasek, jünee báreka jíba enchim ä súalë bétana, kolopti júne jü diablo enchim bätäunake. Huanäi éntok jü itom tékkil kaitäpo tahuanake.

⁶ Të jü Timoteo enchimmeu nóiteka júchi itou nóttek. Huanäi tü nokta itou nüpak enchim ä súalë bétana, entok emo nákhüäpo bétana, entok jíba enchim itou huáatëhui itom bít péaka, itom enchim bít péä bénasi. ⁷ Júnë béchïbo, hermaanom, itom jikot éäpo, entok jikot

máchiraata itou huëpo junne, itomem jíapsi yétchak, hua enchim ketune ä súalë béchïbo. ⁸ Bueituk én ál-la jíapsi itot aayuk, jíba Señortat enchim éä béchïbo. ⁹ Íäri béchïbo, çjáchisute kaa Diosta baisaupo yúmala enchim béchïbo, simeta huaka al-leehuamta itom mabetakä béchïbo Diosta bíchäpo? ¹⁰ Juebénasite Diostau buaana, tukaarit entok taahuarit naa búrujti enchim pújba bit báreka, entok enchim ä súalë násuku, juka enchimmeu bëyemta yúmariä báreka.

¹¹ Të Áapo jü itom Dios Átchay, entok itom Señor Jesucristo, enchimmeu itom huérianake. ¹² Entok jü Señor chë júne enchim emo náktuanake, simem náuhui itom enchim nákë bénasi. ¹³ Jume enchim jíapsim huitti tútti yéchatunake; kaita juénak jita áme bétana nok máchik jípunake, Diosta béchïbo yeu púarimtaka, Dios Áchayta bíchäpo, itom Señor Jesucristota yepsayo sime jume Diosta yeu púarimmaki.

4

Diosta bíchäpo jáchin jíapsihuame

¹ Júnen béchïbo, hermaanom, enchimmeute jikot ji-aahua, entokte enchimmeu nooka, itom Señor Jesússta téhuampo, jáchin itou enchim ä tátäyakä bénasi, jáchin enchim emo núnakëhui, Diosta al-léetuä béchïbo, nat taahuariat chëhuasu.

² Bueitukem béja ä täyala, jáchisute enchim majtiak, itom Señor Jesússta téhuampo; ³ bueituk jü Diosta éähui iri ájária enchim tü yöremtü ää, tattäbui jáamuchim kaa enchim jípu ää, ⁴ huëpulaím enchim jub ää, tü jíapsita nau jípureka éntok emo yöreka, ⁵ kaa kía kaa huéeläpo nát joyhuakari, huame kaa judíom kaa Diosta täyame bénasi. ⁶ Kaabe jü ä hermaanobeu juénak yáanake, ä báitähuaka, ínël huëpo, bueituk jü Señor simeta íkäi jujut-rianake, bannaataka enchimmeu itom ä nokakä bénasi. ⁷ Bueituk Dios kaa hua kaa türík béchïbo itom núnula, ál-la hua tü jíapsita náu jípu béchïbo. ⁸ Júnentuk jábe junne íkäi jíkkajaka ä omoutekame kaa yöremta nésahui omoute, ál-la Diosta nésahui. Dios éntok itom ä mák-la, juka Espíritu Santota.

⁹ Të hua náu animtaka emo nákhuaamta bétana kaa tua úttea enchimmeu ín jiojtenakëhui, bueituk eme béja Diosta bétana ä täyasula, enchim emo náknakëhui. ¹⁰ Éntokem béja am nákeka am bitcha, sime jume Macedoonia buiärapo aneme. Tëte jíba enchimmeu nooka, hermaanom, nát taahuarimmet chëhuasu enchim emo náknakë béchïbo. ¹¹ Yánti jíäpsekem aane, jíba

enchim tékilpo aneka, enchim mámammea tekipanauka, itom enchim sáhuekäpo Bénasi, ¹² tüisi enchim kannakë béchïbo, huame kee jee enchim beu éame násuku, entok enchim huáatiäu enchim jípunakë béchïbo.

Señorta júchi yebijnakëhui

¹³ Hermaanom, jume kókkolam bétanate két enchim ä jüneria äaa, kaa enchim siroknakë béchïbo, huame kaita Diosta bétana boobíchaihuime Bénasi. ¹⁴ Bueitukte juka Jesucristota mukuka entok júchá jíabitekäu súalëteko, kette jüneiya jume Jesucristota mabel-lataka kókkokame juka Diosta am jíabitetuaka Jesústamak am nüpanakëhui.

¹⁵ Júnen béchïbote enchimmeu ä nooka, ikäri Señorta nooki: Ítapo ketune jíápsame Señorta yebijnakeu tájti jíapsinakeme, katte ámePAT kannake, huame bát kókkokammepachi. ¹⁶ Bueituk Áapo jü Señor ä jáhuiayi nésahueka, entok hua Diosta arcángel nésahuemta jáhuimaki, entok hua Diosta trompeeta jáhuimak kóm huéenake, téhueka bétana. Huanäi huame Crístota mabel-lataka kókkokame bát jíabitenake. ¹⁷ Huanäi itapo jume jíápsame, kee kókkoka áu yúmakame, tóboktiatunake, bempörimmak náuhui jume namupo, juka Señorta mabet béchïbo, jikat jekapo. Júnelite béja jíba áamak annake Señortamaki. ¹⁸ Íari nokiyem emo óusi éetua, síme náuhui.

5

¹ Të jume taahuarim bétana íkäi ámet ayunakëhui, kaa tua úttea enchimmeu ín ä jiojtenakëhui, hermaanom. ² Bueituk eme tüisi jüneiya, juka taahuarita Señorta át yebijnakëhui, lak-ronta tukaapo éhuil ják yepsä Bénasi. ³ “Yánti éehuaka, kaita máijhuame”, ti jíayhua násuk, sejchúkti buíata áu yoyoä Bénasi chíbela huátteme ámeu yúmanake, jume huantiriam hua jámut asoa báaremtau yumä Bénasi; júlëbénasim kaibu ára emo jínëuka tahuanake. ⁴ Të eme, hermaanom, katem kaa machikuu aane, huákäi taahuata éhuil enchim jaatianakë béchïbo, lak-ronta Bénasi. ⁵ Bueituk síme eme machiria entok taahuari usiarim. Tukaapo entok kaa machikuu, katte áma joome. ⁶ Huäri béchïbo, katte kía kónnake, jume huatem Bénasi, ál-late kaa koptelnake entokte suamsi ito núnake. ⁷ Jume kókocheme tukaapom kókoche; jume nanaakome éntok tukaapom nanaako. ⁸ Të itapo taahuapo joomem suamsi ito núnake, Dios éehuamta entok yore nákuamta itot ayutuanake, áy ito jínëu béchïbo, hua jínëuria boobíchaihuimta Bénasi, hua át éehuamta jípureka, huaka yelmö téamta

jípurementa Bénasi. ⁹ Bueituk Dios kaa ómtiraata béchibo ím itom jünaktela, të ál-la itom Señor Jesucristota huám itom jínëütunä béchibo. ¹⁰ Áapo ito béchibo muukuk, áamak itom jíapsinakë béchibo, jíapsaka entok kía kókkolamtaka junne. ¹¹ Jüntukem nánancha emo óusi éetua entok nánancha emo majtia, ä täyahuäpo yötu béchibo, jíba enchim ä joä Bénasi.

Pablo jume hermanommeu kutti nooka

¹² Enchimmeute ä aahua, hermaanom, jume enchim násuk tekipanuamem yöre, tüisi kathuäpo enchim aniamé, Señorta tékilpo tékiakame. ¹³ Éntokem tüisi am nákke, Señorta tékilpo am anë béchibo. Yánti jíapsekem náu aane.

¹⁴ Kétte enchimmeu nooka, hermaanom: jume kaa tekipanua báaremmehuem kuttílasi nooka; huame kóm éame éntok, ousem am éetua; huame kaa útteakame éntok, útteatem am mákka; éntokem yánti jíapsi sáyhua, símemmaki.

¹⁵ Kaabe huaka juénak au yáahuaka béchibo juénakuy ä béjtua báanake; ál-lem jíba huaka tühuata náu johua, entok símemmehui.

¹⁶ Jíba Bénasem al-leaka jíapsa. ¹⁷ Jíbem Diostau buaana, kaa chúkteka. ¹⁸ Diostem baisauhue símekuu; ìri ájãria jü Diosta huáatiähui enchim bétana, Cristo Jesússta enchim súalë béchibo.

¹⁹ Katem huaka Espíritu Santota úttiãraa tuucha. ²⁰ Katem huame Diosta bétana nokame nooki kaitäpo bitcha. ²¹ Símekuchem suuhua; áma türík jíbem nüye. ²² Síme huaka juëna machikem omoute.

²³ Áapo Dios yánti jíapsihuamta yore mikame, huépülsi ä bíchäpo jíapsihuamta yúmalasi enchimet ayutuanake; entok báij huéria enchimet ayukame: enchim espíritu, entok enchim jíapsi, entok enchim takaahua Diosta bíchäpo suayahuaka tüisi ëeriatunake, itom Señor Jesucristota yepsäu tájti. ²⁴ Huitti éehuamta áttiakame enchim núnume; Áapo juka ä noki chúpanake.

Ä chúpëpo teboteri entok Diosta tü éähui

²⁵ Hermaanom, Diostahuem itom nok-ria.

²⁶ Síme hermaanomem jópe besiitoka tebotua.

²⁷ Katem ä kóptia: Diosta bíchäpone enchim téjhua, íkãi jiojteta nooka, síme jume hermano Diosta yeu púarimmehui.

²⁸ Itom Señor Jesucristota tühua enchimmaktunake. Júnentunake.

Jü Carta San Pablota Guosa Huëpo Jiojtekähui Jume Tesalonisensemehui

Teboteri

¹ Ínapo, Pablo, Silvano, entok Timoteo, Jesucristota súalhuäpo náu aanim pueblo Tesalónicapo jomemmeute tebote, huame yü tütti itom Dios Átchai anhuäpo entok itom Señor Jesucristotamaki: ² Tühua entok yánti jíapsihuame Dios itom Áchay entok itom Señor Jesucristota bétana enchimneu ayunake.

Dios jume kaa tühuata yáalammet bétte nokta ámet chúpanake, Cristota yepsako

³ Jíbate Diosta baisaupo yúmala, enchim béchibo, hermaanom, Diosta éä pámani, juka Diosta enchim súalé béchibo enchimmet ä yötu tíaka, entok jü yore nákuame huatem béchibo enchimmet juebénasime. ⁴ Júnélite itapo enchim bétana két ito jábele, jume huate Jesucristota súalhuäpo náu anim násuku, Diostat ára boobit-huamta enchim jípurëhui, entok Dios éhuamta enchimmet ayukä béchibo. Bueitukem jiokot aneka, entok guok jájjahuaka junne, kaa huanti jíápsekem yánti aane. ⁵ Ímí júnakiachi jü Diosta bétte noki lútula huëpo. Bueituk inëlem Áamak ä áttiaka tahuanake, juka téhuekapo Diosta reytaka nésahuepo, hua enchim Áa béchibo jiokot máchiraata bíchakähui.

⁶ Bueituk türi Diosta bíchäpo huame jiokot máchiraata enchim bíttuakame, bempom két jiokot máchiraata bítpo yúmala. ⁷ Eme éntok jiokot máchiraata bíchakame, ito bénasi jimyorehuamta enchim miknake, huám itom Señor Jesústa téhuekapo áu yeu machiriako, huame Diosta ángelesim útteata jípuremmak náuhui, ⁸ jum táijta béetëpo Diosta kaa súalekame kaa tühuaata mabet béchibo, entok huame kaa ä súalekame, huaka tü nokta itom Señor Jesucristota bétana huémta. ⁹ Huámëi éntok jíba béchibo emo tärunake, Señorta anëpo yeu béeptaka, ä úttiära entok ä uyjória ayukäpo, ¹⁰ huäri taahuarit Áapörík äbo kóm yepsayo ä yörinä béchibo huame yeu púarim násuku, entok ä úttinä béchibo huame síme ä súalekame násuku; bueituk emëe huaka itom Áa bétana nokakähuem súalek.

¹¹ Huäri béchibote két Diostau nooka enchim béchibo, Diosta tü éäü enchim ä núnuikäpo yúmalasi bínnaké béchibo. Ä súalhuame éntok enchimmet ayunake, ä úttiärayi. ¹² Ínëli itom Señor Jesucristota téhuam enchimmet yörina, eme éntok Ápörikuchi, itom Dios entok Señor Jesucristota tü éeri enchimneu bíchaa jípuré béchibo.

2

Juëna yóremta yeu machinakëhui

¹ Én éntok, hermaanom, enchimmeute nooka, itom Señor Jesucristota yebijnakëhui entok itom áu náu yáijnake bétana: ² Jum enchim éeripem kaa läulauti täbuiasi éiya kaa náa múksi sékána bícha, éntokem täbui espírituta bétana kaa emo náyotebo junne, nokhuäpo entok jiojteripo junne, ito bétana ä hué tía bénasi, juka itom Señor át yebijnakeu taahuata kaa mékka bëyeu bétana nokamta. ³ Kaabe kía enchim bäitäunake; bueítuk kaibu bát yebijnake, ál-la bátchu, jü Diosta béj-reka anhuame; entok áu yeu machirianake, hua juëna yóreme, jü emo täruhuäpo usiari. ⁴ Huäri síme jü Diosta bétana huémta béj-reka áu tóboktia, entok áy ä yörihuäu béj-re. Diosta tiöpopo júne két yejteka, áu Dios tíanake.

⁵ ¿Jachem kaa áu huáate, enchimmak aneka íä bétana ín enchimneu nokaïbehui? ⁶ Én éntokem béja júneiya, jita béchibo kaa áu yeu ä machiriähui, bueítuk áu ä täyatebonakeu taahuari yúmanake. ⁷ Bueítuk béja éhuil tekipanua, hua juënakuu Diosta béj-reka huéeme; entok jíba junëli tekipanuanake, huaka áabia kíktelamta yeu huíkhuaü tájti. ⁸ Huanäi ál-la áu yeu machirianake, hua juëna yóreme, të jü Señor ä tempo úttiära yeu huémtoy ä mënake, entok äbo ä yepsäpo ä machiriay úttiata ä úhuaaka kaitapä tahuarianake. ⁹ Íri juëna yóreme Satanásta éäpo yebijnake, buéresi útteaka, señaalim yore bäitattähuame, entok kaa jaibu johuame jonake, ¹⁰ huame emo tärunakeme bäitäu béchibo; huanäi ínëli huame lütüriata kaa huáatíame katim jínëutunake. ¹¹ Huäri béchibo Dios juka úttea am bäitäunakemta ámeu bíttua, huaka kaa lütüriata bem súalnaké béchibo, ¹² juka nokta jiojot machisi ámet chúpatunaké béchibo, síme huame lütüriata kaa súalekame, entok juënakuu aneka jíba áma al-leame.

Jínëu béchibo yeu púarim

¹³ Të ítapo jíba Diosta baisaupo yúmala enchim béchibo, hermano Señorta nákéhuim. Diosta ániata naatekäpo

naateka enchim yeu púuhuak, enchim jínëutunakë béchïbo, hua Espiritu Santoy tü yáataka, jum lútüriapo Diosta enchim súalekä béchïbo. ¹⁴ Íari béchïbo enchim núnnuk, iri tü nooki itom evangeliohui, itom Señor Jesucristota lóoria enchim jájammakë béchïbo.

¹⁵ Júnëlituko, hermaanom, enchim jápsi tutti yéchalatakem aane, éntokem juka doctriinata enchim majtiahuakau jápsipo ëria, kía nokpo enchim jákkajakäu entok itom jïojteripo enchim täyakähui. ¹⁶ Huanäi Áapo itom Señor Jesucristo, entok itom Dios Átchay, hua itom nákekame, entok ä tühuay jíba béchïbo jápsi al-leehuamta entok Diosta boobit-huamta itom mikakame, ¹⁷ enchim jápsi kutti éetuanake, entok huitti éehuamta enchim máknake, enchim nokäpo entok tü tékilta enchim joäpo.

3

Jü Diosta noki úttilna

¹ Én éntok, hermaanom, Diostahuem oraciompo itom nok-ria, juka Señorta noki huitti huéenakë béchïbo, entok ä yörinä béchïbo, enchim násuk ä sikä bénasi, ² entok juëna yóremem násuk itom áma yeu huíknakë béchïbo; bueítuk Dios éehuamta kaa síme ä jípure. ³ Të jü Señor ä noki chúpanake. Útteata enchim jíputuanake entok enchim suayanake, kaa tühuaata bétana. ⁴ Entok Señortatte huitti éiya, huaka enchim joäu jíba enchim yáanake bétana, itom enchim át sáhuekä pámani. ⁵ Jü Señor áman enchim rúktianake, jum Diosta yore nákëhui, entok Cristota bétana yánti éehuamta enchim máknake.

Jü tékilta yáanáu úttea

⁶ Én éntok, itom Señor Jesucristota téhuampote nésauta enchim mákka, hermaanom, huame jájana emo nüyemmak kaa enchim cháchätu sáhueka, itom enchim majtiakä bénasi kaa emo nüyemmaki. ⁷ Bueítuk eme jüneyia jáchin enchim násuk itom ito nukähui; ínëlem jíba emo nüye. Bueítuk ítapo kaa kía jájana ito nüka enchim násuku. ⁸ Katte jábeta kía jíbuäriak, ál-late tüisi tekipanua, lótteka taahuapo entok tukaarit náa búrujti, kaa béttesi enchim béchïbo obiachitu báreka. ⁹ Lútüriatate jípure jïobe, të ejemplotate enchim mák báare, enchim ito bénasi emo núnakë béchïbo. ¹⁰ Bueítuk két enchimmak aneka íkái nésautate enchim mákkak: Jábe kaa tekipanua báareme, éläpo két kaa jíbuänake. ¹¹ Bueítukte enchim násuk ä jákkaja, huatem jájana emo nüyëhui, ál-lam kaita bem jüneriäpo emo

kíkkima. ¹² Ímechite huitti nésahueka kutti nokta mákka, itom Señor Jesucristota téhuampo: kaitat jáchin éakam tekipuanuaka bem buänakeu kobanake.

¹³ Eme éntok, hermaanom, katem lótte tühuata joaka.

¹⁴ Huä jábe ä sáyhuaka páman kaa huée bárëtek, ímï enchimneu jïjotekä pámani, áachem suuhua, éntokem kaa áamak emo chátcha; éläpo tiunake. ¹⁵ Katem omtihuäpo áu omtemta bénasä bitcha, ál-lem súamsi áu nooka, kuttílasi Cristota súalhuäpo tüisi ä huéenakë béchïbo.

Diosta tü éeri yoret chúpahuame

¹⁶ Áapo Señor yánti jíapsihuamta yore mikame jíba enchim ä jíputuanake, juka yánti jíapsihuamta jita enchimneu huéy junne. Jü Señor simemmak enchimmaktunake.

¹⁷ Ínapo Pablo íkäi tebotetane ín mámammea yáala. İri jü seña sime ín jïojteripo, ínëline jïjïojte. ¹⁸ Huä tühua itom Señor Jesucristota bétana huéeme simemmak enchimmaktunake. Tua júnentunake.

Jü Carta San Pablota Bát Huëpo Jiojteri Timoteotahui

Pablo Timoteotau jiojte

¹ Ínapo, Pablo, Jesucristota apóstol, Dios itom jínëumta nésahuekä pámani, entok jü Señor Jesucristotat ayukamta itom boobichähui: ² Timoteo emoune tebote, Diostat ehuäpo tua ín üusi: tülisi huéeme, yore jiokolihuame, entok jü yánti éehuame, Dios itom Áchay bétana entok Jesucristo itom Yöturi bétana huéiye, emo béchibo.

Jume kaa lütüriata yore majtíame bétana téjhuari

³ Macedonia buiärau bíchane sim báreka emoune jikot jiaahuak, Efeso pueblopo enchi tahua ñaaka, huatem nésauta enchi máknakë béchibo, bueituk juka Diosta nooki kaa täbuiasi am majtianakë béchibo. ⁴ Íkäi nésautë kécham mákka: Katim ä jíkkaij báanake, juka nokta kía nokhuamta fábula ti tettehuaahumta, entok noki kía böka kaa lülütëmta. Ìri náu nássuahumta johua, të kaa Diostat éaka, tülisi áamak kathumta.

⁵ Íkäine enchimneu nooka, sime enchim jíapsimak yore nákhumta enchim jípunakë béchibo. Ì yore nákhume éntok ímëi bétana yeu huéiye: jü jíapsi huépülsi áu jípuremta bétana, entok jü tü éehuamta bétana, entok jü chíkti jíapsimak Diosta súalhumta bétana. ⁶ Jume huate rábiktekame sékana bícham sájjak, kía jájaana nokaka. ⁷ Bueitukim huitti leyta emo täya tíiya, kaa át jünéaka, entok bem nokäbet júne kaa jünéaka.

⁸ Tëte béja leyta jüneria, ä türiakähui, të Diosta ä huáatiä páman ä huériäteko. ⁹ Bueitukte jüneiya, jükä leyta tü yóremta béchibo kaa yáaritukähui, të ál-la ímëi béchibo: jume bem íä páman jíba am báareme, jume kaa nésauta jo báareme, jume jujjuëna kaa tühuata jo báareme, jume Diosta kaa yöreme entok Diosta bétana ayukamta kaa yöreme, jume bem áchayhuarim entok áyehuarim sússuame, jume yore sússuame, ¹⁰ kaa emo jubeka entok kaa emo kunaka náu totöyeme, oohuimtaka emo jujubeme, jábeta úttiapo buíseka tómita áa béchibo aahuame, jume ára nókichim, entok Diosta bėj-reka nonokame; bueituk sime ímëri Diosta noki bėj-reka kateme. ¹¹ Íkäi júne yore majtia, jü simek béppa musála machi evangelio, Dios

al-leehuamta yore mákamta bétana. Bueituk ínapo ä mák-ri, ä majtiä iaahuaka.

Tékkil Pablota mák-ri

¹² Anä baisauhue, juka úttiata nee mákakamta, itom Yöturi Cristo Jesústa, bueituk huitti nee áamak huée béchibo; ïri tékiliyi nee yuktiak. ¹³ Ínapo bannaataka Diosta báj-reka jíápsay. Anam guók jájjasey, jume ä súaleme, entokne tüisi juénasi jijiy. Tëne jiokolihuaka mabethuak, bueitukne kaa jünéaka ä johuay, kaa ä súaleka. ¹⁴ Nee ínëlituk junne, jü itom Yöturi tühuay nee tápuniak, entok jü át éehuamtayi, entok jü yore nákhuyi; Cristo Jesústa itom ä máká béchibote ä jípure.

¹⁵ Türi ï nooki huitti huéeme, entok simetaka ä mabetpo yúmala: Cristo Jesús ániat jíápsamta jínëu báreka äbo yepsak, jume kaa tühuata joame béchibo; huámëri násuku ínapone chë bát huéiye. ¹⁶ Íari béchibo Dios nee jiokorek: bueituk Jesucristo inot yeä machiriak, juka ára itot ä boobichähui. Ínëli jum kaa tühuapo nee bát huéy junne, jume huatem nee bíchaka, akim ä súalnake, yúu jíápsita am jípunakë béchibo. ¹⁷ Huäri béchibote yörihuamta entok lóoriata ä máknake, juka Rey jíbapo béchibo jíápsamta entok kaa bíttumta. ¡Kaabe éntok Áa bënasi Dios, jü jita täyahuamta jípureme, entok jíbapo béchibotunakeme! ¡Jünentunake!

¹⁸ Timoteo, Diostat ehuäpo tua ín üusi, íkái nésautane enchi mákka, bueituk íkái nok profetata emo bétana nokhuaamta jíakä pámani. Júmürë én tekipanuanake, tühuata jájam báahuaka nássuahuäpo, ¹⁹ em jíápsimak Diostat éaka entok jíápsitat kutti jípureka. Jume huate éntok, täbui böota nükame, kaa türikum kóm kiímuk. ²⁰ Ímëri jü Himeneo entok Alejandro, Satanásta mámpone am tójjak, am jüneenakë béchibo, kaa júchi Diosta báj-reka bem noknakë béchibo.

2

Jáchin Diostau oraciompo nokhuame

¹ Símek béppa huéchiapone íkái enchim yáa ia: jita huáatiahuamtem aahua, Diostahuem buaana, huatem béchibem Diostau nooka, entok akem Diosta baisauhue. Símetem íkái yáanake, jü yóremraata béchibo, ² jume reyim béchibo entok síme huame yaura tékiaka jokame béchibo; ínëlite yánti jíápsinake, kaa huanti aneka, Dios huáateka entok lútula kateka. ³ Bueituk ïri türi entok Dios yore jínëume két ä türe, ⁴ entok Áapo síme yoremem

jínëu äaa, entok lütüriata am täya äaa. ⁵ Bueituk huépul Dios jíba aane, entok huépülay jíbba, jü násuk huéeka yoremta Diostau huériame, Jesucristo yoreme. ⁶ Áapo simem béchibo áu tójjak, am jínëu báreka. Ínëli ikäi bíttebok, tiempota yúmako. ⁷ Íäri béchibone huatemmeu nok äaahuaka yuktiari, entok apóstoltu äaahuaka, kaa judíomne majtia, Diostat éehuäpo entok lütüriapo. Kanne kía nooka, Cristota bétanane lütüriata nooka.

⁸ Én éntokne yoremem Diostau oraciompo nok äaa, síme kätana, mámam santosi yáarim jikau tóboktialataka, kaa omteka entok kaa náu nok nássuaka. ⁹ Ínëli kétchi, jume jáamuchim huéchiasim emo sánkotuanake, emo yörihuä pámani; entok emo chíkëtek, katim kaa náksi emo chon tottianake, orota entok téta ujjorik entok súpe kaa huéeläpo béj-rem junne. ¹⁰ Ál-lam tühuata jonake, jáchin jume jáamuchim Dios huáateme bénasi. ¹¹ Jü jámmut jíta áu majtianake, kaa jáleka ä kuna bétuk áu jípureka. ¹² Bueituk jámuttane kaa huatem majtia äaa, entok kaa yoremntat béppatu báanake; ál-la kaa jáleka áma annake. ¹³ Bueituk Dios Adánta bát yáuhuak, chúkula éntok Evata. ¹⁴ Entok Adán kaa báitaihuak, ál-la jü jámmut báitautaka Diosta nésehüi béppa siika. ¹⁵ Jíba két jínëutunake, asoaka am suayasimeka, Diostat éaka jiapsäteko, emo nákhuaamta jípuréteko, entok santosi lütula jiapsäteko.

3

Jume pastorim tüisi katnakëhui

¹ Í noki lütulay: Bueituk jábe pastortu péäteko, türik tékilta huáatia. ² Të úttia, kaita juénak át nok máchik jípunake, jü pastortachi. Huépülak jíba jupnake, yúmalasi áu núnake, kaa jájaana. Ä jóapo huatem ára mabetnake, entok ára yore majtianake. ³ Kaa vino jijjriotunake; náu nássuahuamta kaa türinake; ékbua tómita kaa ukulnake; kaa béttek jápseka simemmak türinake; kaa áapolaytu báanake, jíta ä huáatiäpo. ⁴ Ä jóapo huitti nésaunake; ä üusihuam éntok kuttílasi jípunake, lütula kathuäpo. ⁵ Bueituk ä jóapo kara huitti néshuëtek, ¿jáchisu ára am suayanake, jume Jesucristota súalhuäpo náu anim? ⁶ Kaa én jübua naatemtunake, bueituk jamak áu jábele táytek, bétte nokta diablotat chúpukä bénasi át chúpunake. ⁷ Entok két úttia, jume Diosta kaa súaleme ä bíchakam ä yörinake. Júnëlim béja kaitäpo ä bít báreka junne, katim áma yúmanake, entok diablo júne kara juénakuy ä yuktianake.

Jume diáconom jáchin kannakëhui

⁸ Jume diáconom kétéchi, lútulam emo núnake, lútüriata nokaka; katim vino jiriomtunake, katim ékbua tómita ukulnake. ⁹ Akim ä jonake, juka Diosta lütüria yeu buíjtaka itom boojoriähui, jü tü éehuamta éntok kaita chicha machik jípureka. ¹⁰ Jjöbilahuakam bát bínna; huanärim tékil diáconota mákna, yuktiahuaka kaa jita ámet téyhuako. ¹¹ Jume jáamuchim kétéchi, lútulam emo núnake, kaa jabetat jajaana nokaka, yúmalasi suamsi símekuu. ¹² Jume diáconom huépülak jíbam jupnake, entokim bem úusimmet huitti nésaunake, entok bem jóhuam. ¹³ Bueítuk jume diáconom tékilta tüisi joame, huatem bétanam yörihuaka bít-hua, entok ámet utteehua Jesucristotat éehuä bétana, ámeu nokna béchibíbo.

Dios huátihuame yeu buíj-ri

¹⁴ Íkáine emou jjojte, tène láuti áman emou sika enchi bít báreka éä jjöbe. ¹⁵ Të kaa láuti nee emou yepsako, jüneäe jáchin emo ä huériunakëhui, juka tékilta Diosta jóapo. Íri jóuhua éntok Dios jáápsamta Cristota sualhuäpo nau animmehui. Íachi éntok jü lütüria át huíjjüte. ¹⁶ Kaita éntok ájária kaa ínel éehuay junne, símek béppa huéiye, jü lütüria Dios huátihuame:
 Dios yóremtaka áu bíttebok,
 Espíritu Santopo tua lütüriapo tahuala,
 ángelesim ä bítchak.
 Kaa judíommeu áa bétana nokhuak,
 ániat jáápsame ä súsualek,
 entok jikat téhueka lóoriapo mabethuak.

4*Diostat éehuamta tójaka täbuik joame*

¹ Të jü Espíritu Santo machisi ínel jiaahua: juka tiempota lütisimeyo, juebénaka tua Dios huátihuamta tójaka täbuiasim jita súalnake, jume espíritum am báitáttáhuame jikkajaka, entok lemooniom yore majtiähui. ² Huámëi jume ára nókichim nok jikkajnake; ímëi éntok Dios éehuamta kaa ínnëa. ³ Katim emo jub íaanake, entokim huate buáhuamta kaa buä íaanake, Diosta ä yáalatuk junne. Bueítuk jume Diosta súaleme entok lütüriata täyame, Diostam baisahueka ä buánake. ⁴ Bueítuk síme Diosta yáari türi; kaita ára guótiatu, Diosta baysahueka mabethuáteko, ⁵ bueítuk Diosta noki entok Diostau oraciompo nokhuame ä tü johua.

Senu Diosta tékil joame árahueme

⁶ Empo íkái am majtiáteko jume hermaanom, Cristota tékil türik johuápë náikiatunakée. Diostat éehuamté yúmalasi jípunake, entok türi doctriinata em huéria béchibo. ⁷ Katë ä jíkkaij báanake, juka nokta kía nokhuamta fábulá ti tettehuaahuamta, entok jájaana jáyhuamta; ál-lë Dios huáatihuápo úttiata nü báreka éiya. ⁸ Ä takahuapo úttiata nü báareme, ä takahuapo úttiata jonake; të یری ilikkipo jíba yore ania. Të jü Dios huáatihuápo úttiata nühuame símeku yore ania, ímí ániapo Diosta nésahui jo béchibo, entok hua ánia äbo huémtat kétchi. ⁹ Türi i nooki huitti huéeme, entok símetaka ä mabetpo yúmala. ¹⁰ Íari béchibote tekipanua, kókosi juéna nokiy omtiahuaka junne, bueítukte Dios jíápsamta éiya. Jüri ínel síme yoremem jínëu, entok chë junne, jume ä súaleme.

¹¹ Íkäre nésahue éntoke ä majtia. ¹² Kaabe kaitápo enchi bínnake, kía enchi jübua yötu tiaka. Émpë ámeu Ejemplotunake, jume Cristota suálemmehui, nokpo, em jíapsá pámani, yore nákuhápo, espíritupo, Diosta súalhuápo, entok tü éeripo. ¹³ In áman yepsáu tájti, jiojtetë nooka, entok kuttilasë ámeu nokaka am majtia. ¹⁴ Katë kaitápo ä tótoja, juka Diosta bétana em mabet-ri. Jume yoiyöturim Diosta bétana nokaka, emochim mámtaka enchi ä mákkak.

¹⁵ Íkái jíbe jo báreka éiya, kaa ä tójaka. Bueítuk íneli ä táyaka em yötusimëhui, símetakam ä jünerianake. ¹⁶ Emoë suaya, jáchin em emo nüyëpo, entok jü em yore majtiápo. Íkái tülisi joáteko, émpë emo jínëunake, entok jume enchi jíkkajame.

5

Jáchin huatemmak itom ito nünakëhui

¹ Katë ölatáu omti nok báare, ál-lë áu nooka, ä áchayekamta bénasi. Jume jübua yoyötummeu, am saylakamta bénasi. ² Jume jám yoyölam am áyekamta bénasi, jume bebemem éntok, huayihuarim bénasi, am yöreka.

³ Jume tua jókoptulataka kaa aniahuame ania. ⁴ Të huate jókoptulame usim entok ápalam jípurëtek, ímëi éntok tua bátchu bem famiilia am anianake, jita ámeu bëyëpo; bem áchayhuarim junëli yörinake. İri türi, entok müsála maachi, Diosta bíchápo. ⁵ Të jü tua jókoptula, áapola tahualame, huári béja Diostat jíba boobíchaihui, entok Diostau jita aahua, oraciompo áu nokaka, taahuari entok tukaarit naa búrujti. ⁶ Te jü kaa tühuata joame jíápsaka mukila. ⁷ Íkäre két nésahue, bueítuk kaabeta kaitápo am

jipunakē béchibo. ⁸ Bueituk jábe júne jume áamak anim kaa aniame, entok jume ä jóapo joomem junne, chē júne Diosta béj-re, jume tókti kaita súaleme béppa.

⁹ Bueituk lístapo näikiatuna, jü jókoptulataka sesenta huásuktiriam béppa huériame, entok huépülak jíba kunalame. ¹⁰ Tühuata ä joäpo täyana, entok usim ä ujüläpo, entok ä jóapo huatem mabet-latunake, Cristota súaleme guók báksialatuko, entok jume jiápsipo kókosi éame anialatuko, entok síme tühuata joaka át tekipanualatuko.

¹¹ Tē jume kaa yótaka jókoptulame, katē áma am näikia; bueitukim júchi kuna péaka Cristota tékilta johuantam tójaka júchi kuna báanake. ¹² Júnelim juka bat bem yáabareü tojakam juka Cristotau bíchaa bem jehuiteriakähui kaitäpo tatahuaria. ¹³ Entokim jójjoyhua, kaita joaka; jóammet rejtekam jájaana, huatemet nokaka. Kaita bem tárükäpom emo kikkibacha, kaa türikuu. ¹⁴ Jume jáamuchim chē kaa yoiyótaka jókoptulame éntok, aram kuuna. Usim jípurekam bem jóam tüisi suayanake. Bueituk ínēli jü diablo kaitat jáhuiteka am nätua máchinake. ¹⁵ Bueituk huate béja emo näikimteka Satanásta sáú sájjak.

¹⁶ Jábe Diosta súaleme ä jóapo jókoptulame jípurētek, am anianake. Huanäi ínēli kaa béttesi ámeu huéenake, Cristota sualhuäpo nau animmehui, ínēli entok chē juebenanake, jume tua jókoptulataka kaita jípureme ái ania béchibo.

¹⁷ Jume yö yáataka nésauta tüisi tekipanuame, jümēri senu huēpo entok júchi huepom chē júne yörina entok úttilhuakam bínna; tē chē junne, jume Diosta noki nokame, entok am majtíame. ¹⁸ Bueituk jü jjojteri ínel jiaahua: "Katē juka buej tirijkom jótamta bosaltuanake." Entok: "Jü tekipanuame tómita kobapo yúmala."

¹⁹ Jábeta yóturita nátuayo, katē empola ä jíkkaij báare, ál-la, guoyim o hájim testigom anēpo. ²⁰ Jume jíba Diosta bejri jo báareme, ámehuē nooka, símem bíchäpo, jume huatem két máujnakē béchibo. ²¹ Huittine ínel emou jiaahua, Diosta bíchäpo, itom Señor Jesucristota bíchäpo, entok ángeles yeu púarim bíchäpo: Ímēi nésaurimē yáuhua, kaabeta chē áma yeu púaka; símemē nánancha éria. ²² Katē kía jábeta láutipo yeu púaka áa béppa mánte. Jum Dios bejrimpo johuäpē kaa emo kikkibacha; ál-la kaita juénaka emót ayunake.

²³ Katē báam jíba jēye; ál-lē ilikkik vinota jēye, tómpo élaka em kókorē béchibo.

²⁴ Jü Dios bejri huate yoremem joäu béja ámet jünakiachi, Dios yäura bit-huamta kee jee yepsayo; të huatemmet éntok chúkula. ²⁵ Júnëli két jünakiachi, jü tühua johuame. Jume yáataka kaa täyahuame éntok, karam éсотaka taahua; jibam yeu buíjtunake.

6

¹ Jume ä teko bétuk úttiapo tékipanuatuahuame, bem tekem yöreka tüisi am bítpo yúmala, bueítuk jume Diosta téhuam entok ä nokihua kaa juénasi ámet noknä béchibo. ² Entok jume úttiapo tekipanuame Cristota súaleme tekokame, katem kaitäpam bit báare; ál-lem chë júne tülisi am tekipanuaría, Diosta am súalë béchibo, entok Diosta am náké béchibo; tühuatam enchim bétana mabeta. Íri kutti nokhuaka yore majtياهوame.

Huатemueu bíchaa kaa béttek jíápseka al-leehuame

³ Inentaka jábe täbuiasi jita majtiátek, entok itom Señor Jesucristota noki tülisi huémта kaa ä jíá páman ä huériáteko, Diosta yore majtiáhui entok Dios huáatihuä páman júne kaa aneme, ⁴ áu jábeleka kaita täya. Entok kaa huitti júneiya. Náu nok nássuahuamta jíba musäule; ímí yeu tómtе jü jita kaa nat türihuame, náu nássuahuame, juéna nooki entok jita yoret ínnëhuame, ⁵ jume yoremem bem kóba súahuapo kaa tühuata kaa huéeläpo jípureka, náu nok nássuame. Jü lütüría kaa ámet aayuk, Dios huáatihuábey tómi yö báreka. Katë ámemak hueram báare. ⁶ Të chë yún béjhuaa áma ayka, jum Dios huáatihuäpo, entok buéresi al-leehuame áamak huéiye, jü itom jípurëmak al-leáteko. ⁷ Bueítuk kaitate ániau äbo kóm nüpala, entok huitti nokhuäpo kaitate ím yeu huériunake. ⁸ Júnentaka itom buänakeu entok itom sánkonakeu jípureka, íkäite jípureka al-leenake. ⁹ Bueítuk jü tüisi jita jípu péehuame kómam tábbe; huanärim áma emo kurialataka tatahua, entok jü yún buéresi jita áttea péehuame juénasi cháka. Íri jume yoremem emo tärutuaka am tetejale. ¹⁰ Bueítuk jü tómita tüisi musäulihuäpo, síme kaa tühua áma yeu huéiye. Inëlim huate ä áttia péakam Diostat bem eähuim tärük, entok kókosi éehuame ámet tápunak.

Jü tü Dios éehuamtat nássuahuame

¹¹ Të empo yoreme, Diosta yöreme, íkäi simete tö búite. Lútula éehuamta jíbe huéria, Dios huáateka, at eäka, yore nákeka, yánti jíápseka jita boobíchaka, entok kaa béttek jíápseka. ¹² Jü tü Diostat éehuamtachë

nássua; em mámppe ä buísse juka yü jíapsihumta; bueítuk íari béchibo Dios enchi núnnuk, éntoke juebenam bíchäpo Cristotat éehumta emo ä mabetak tíaka ä täyatebok. ¹³ Én entok, Diosta bíchäpone nésauta enchi mákka. Áapo síme ayukamta jíapsitua, entok Jesucristota bíchäpone két enchä mákka, Áapo Diosta bétana tüisi nookak, Poncio Pilaatota bíchäpo. ¹⁴ Ikäi nésautë tüisi ëeria, kaitamak ä kükütiaka, entok kaa emót nokteboka, itom Señor Jesucristota yeu máchiaü tájti. ¹⁵ Íkäri tiempota yúmak ä bíttebonake, jü huitti al-leerita jípureme. Áaposu ä éä páman nésahueme; reyesimneu Rey entok yoiyöturimneu Yöhue. ¹⁶ Áapola jü huépülaka jíba kaa mumukeme, entok machiriapo aane; kaabe ára áman kiimu. Áapörík kaabe yoreme ä bil-la, entok kaabe ára ä bitcha. ¡Áapörík béchibo jíbatunake ä yörihuähui entok símekut ä nésahuëhui, jíbapo béchibo! Júnentunake.

¹⁷ Jume ími ániapo riikom, ámechë nésahue, katim emo buérialinake, jü bem ríkorache kaa am ée sáuhue, bueítuk kara síme tühua át boobittu; ál-la Dios jíápsamtachem am ée sáuhue. Áapo kaita ámpoleka símeta itom mámaka, itom áy al-leenakë béchibo. ¹⁸ Të tühuata johuäpom rikomtu sáyhua, entokim kaita ámpoleka jábeta mik sáyhua. ¹⁹ Inëlim kutti éehumta símek béppa béj-rek jípunake, taahuata äbo yebijnakemta béchibo, entokim yü jíapsihumta jaatianake.

Ä chúpëpo Pablota nésauri

²⁰ Jee, Timoteo, huaka em emou nokhumte ëria. Én éntok, kate ä nok jíkkaja, juka nokta kía jájaana nokamta entok türík nanasantemta junne, entok jü kía jájaana nooki, “buére jita yún täyahua” ti téttehuaahumta. ²¹ Bueítuk huate íkäi súaleka, Diostat éehumtam tójjak.

Jü Diosta tü éehuame emomaktunake. Júnentunake.

Jü Carta San Pablota Guosa Huëpo Jiojteri Timoteotahui

Teboteri

¹ Ínapo, Pablo, Jesucristota apóstol Diosta éäpo, jü jíapsita itom mák rókakä pámani, Cristo Jesússta huämi.

² In usiahuari nakhuame Timoteotahui. Diosta tü ehuamta, entok yore nák jiolölëhui, entok yánti jíapsihuame emo béchibotunake, itom Áchay Diosta bétana, entok itom Señor Jesucristota bétana.

Cristota bétana nokhuame

³ Diostane baysauhue, Áapörükú in tekipanoä béchibo, kaachin éaka, jume in yoyöhuaripo naateka. Emoune huáate, Diostau enchi buanriaka taahuarit entok tukaarit naa búrujti. ⁴ Jíbane emou huáate, entok em ópuammehui, entokne enchi bí péiya, al-leerimmeyi ino tápunia báreka.

⁵ Bueitukne áu huáate, juka huitti Diostat éehuäu em jípurëhui. Bát ä jípurey, jü em ma yohue Loida, entok em áiye Eunice. Én éntokne tüisi jüneiya, enchi két ä jípurëhui.

⁶ Kíalikune ínel emou jiaahua: Áuhuë ä jáyaktitua, juka Diosta bétana em mabet-ri, júnaköri nee emo béppa mamteko. ⁷ Bueituk Dios kaa espíriutu nahui éehuamta itom mik-la, ál-la juka espíritu úttiakamta, entok yore nákuhamta entok huitti éaka áu yüihumta. ⁸ Íäri béchibë kaa tihueka nooka, itom Señorta bétana; entok katë ínoy tiihue, bueitukne Áa béchibo pereeotaka aane. Ál-lë jiokot machisi ansimeka júne át huéiye jü evangeliochi, Diosta úttiärammeyi. ⁹ Dios huépul éehuamta itom jípu äaaka itom jínëuk entok santosi itom núnnuk, kaa itom ára jita joä béchibo, ál-la ínel ä yuktialä béchibo, bueituk yore jiololihuamta itom mákkak, Cristo Jesússta huämi, bannaataka kee jee ániata ayukäpo naateka. ¹⁰ Ä tü éehuäpo Jesucristo itom jínëumta yeu machiriala. Áapo juka kókkohuamta kaitapo tahuariaka itom úuhuaaka, machikun juka jíapsihuamta yeu tójjak, entok evangeliota huám jíbapo béchibo kaa kókkohuamta.

¹¹ Dios nee áma yuktiala, apóstolpo entok maestropo nee nok äaaka, jume kaa judíommehui. ¹² Íäri béchibo yún jiokot machika inou simla. Tëne kaa áy tiihue, bueituk ínapo jüneiya jábeta in súalekähui; entokne tüisi

jüneiya: Áapo símek béppa úttiaka ín jíapsi ërianake, huári taahuarit äbo huémtachi.

¹³ Katë ä tójja, huaka nokta tülisi huémta, ino bétana em jikkajakähui, juka Diostat éehuamta entok yore nákuhamta Jesucristota bétana ayukamta. ¹⁴ Juka símek béppa türük itom mák-rite ëria, Espíritu Santota ítot anë béchïbo.

¹⁵ Bëjë jüneiya, síme jume Asia buiärapo joome nechim tö säjjak; ámemak näikiari, jü Figeelo entok Hermoogenes. ¹⁶ Diosta yore jikolëu ámeu ayunake, jü Onesíforota familiabehui, bueítuk áapo juebénasi jíapsi yéjtehuamta inou nüpak, entok kaa inoy tiihuek, nee pereesotuk junne. ¹⁷ Ál-la buere joära Romau yepsaka kaa jimyoreka nee jariu táytek, nee ä téäu núkisi. ¹⁸ Diosta yore jikolëu áa béchïbotunake, Señorta éä pámani, huári taahuarichi. Émpë tüisi jüneiya, jáchin itom ä aniakähui jum pueblo Efesopo.

2

Jesucristota tü sontaaro

¹ Én éntok empo, Diosta sualhuäpo ín üusi, úttiätë áma nüye, jum Diosta nésaupo ára jita johuäpo, Jesucristota bétana. ² Juka juebenam bíchäpo nokaka ino bétana em jikkajakäu, íkäre ámeu noknake, jume oohuimmehui, kaa emo náyoteka huitti katemmehui; ímëchïri jume huatem ára majtiahäu yúmalasi ámet ayunake.

³ Empo jikot kókosi éake jíapsa, Jesucristotau türi sontarotaka bénasi. ⁴ Jábe sontaro júne ä tékil tójaka kara tábui tékilpo áu sütia, bueítuk huaka sontaro tékilpo ä núnukamta al-leetua báreka. ⁵ Entok këtchi jum yeyhuäpo yö báreka úttiata joame, kaibu yölataka tahuanake, juka reglata jiäpo áman kaa yeehuekäteko. ⁶ Jü buíata ëechame bát tekipuananake, juka etta chúpey ä nü béchïbo. ⁷ Áachë suuhua, jü ín nokäbechi; bueítuk Áapo jü Señor símekut enchi át jüneetuanake.

⁸ Jesucristotahuë huáate, rey Davidta animmak huéeri, entok kókkolam násuk jíabitekame, ín evangelio jáuläpo. ⁹ Íkái nokta béchïbone kókosi jikot johua. Juëna yöremta bénasine pereesoteri; të jü Diosta nooki kaa pereeso. ¹⁰ Inëline kaa huanti símeta mabeta, jume Diosta bétana yeu púarim nákeka, bempörim kët jínëuriata am jájamnakë béchïbo, Jesucristotau huämi, símek béppa uyjori kaa lülütëmtamaki.

¹¹ Íri nooki tua lütüria:

Bueituk áamak kókkokátek,

kéte Áamak jíapsinake;

¹² Jiokot aneka jíapsakátek, áamakte nésaunake.

Ítapo kaa ito ä täya tíateko,

áapo két kaa itom áu täya tíanake.

¹³ Ítapo kaa lútula katétek, Áapo jíbapo béchibo lútulay.

Bueituk Áapo, “kanne ájária”, ti kara jiaahua.

Jü ä tekipanoäpo tüisi huéeme

¹⁴ Íkäre ámeu huáati sáuhue, Señorta bíchäpo, huitti ámeu nokaka: “Katem náu nok nássua.” Íri kaitäpo tatahua; ál-la juka emo táruhamta ámeu johua, jume ä jikkajammehui. ¹⁵ Símete tülisi yáaka, Diostau emo yeu ketcha, tekipanualero ténasi, kaita tihueka, Diosta noki lútula ä huépo áman ä nooka. ¹⁶ Katë kía kaa türik kia kuttílasi yun nooka, bueituk jü junéli bem kia nokähui chë júne juénakun bíchaa am huéria, ¹⁷ entok bem nokäu sáhua kaa yoyoremta bénasi yoret kíkkimu. Júnelim ayula, jü Himeneo entok Fileto. ¹⁸ Lütüriatam sékana bíchaa tö sájaka, täbuiasi jiaahua: “Jänituk jume kókkolam béja jíabitesula.” Inëlim jíaka, huatem Diosta súaleme huitti Diostat éehuamta kóm táb-ria. ¹⁹ Të Diosta noki kutti káttek, jiojterita jípureka: “Am täya jü Señor, jume ä áttiarim”; entok: “Símetaka huame kusisi Cristota téhuampo áu nokame, juëna böotam tóijnake.”

²⁰ Të buére jóapo yún jita yáataka áma ayka, oropo entok platapo yáataka, entok huate kútapo yári, huate éntok babupo; ímëri huate jita musála machik áy jo béchibo, huate éntok kía jita chicha machik áy jo béchibo. ²¹ Të ínëli jü jábe chicha machik áu úhuaakame huéchiapo tahuanake, Diosta úttihuäpo. Ä nésaupo huépulta bénasi áu nüyeka, Señorta béchibo, símeta ára jonake; entok kaa áu ámpolnake, türi tékilta béchibo.

²² Huaka jübua yótuhuäpo kaa huéeläpo jita musäulihumtë tójaka lútula jíapsa, Diostat éaka, yore nákuhamta jípureka, entok yánti jíapsihumta, jume kaa chicha machik jíapseka kusisi Señortau nokammaki. ²³ Akë ä tójja, juka kia nok nássuahuamta, bueituk jünéaka, náu nássuahuamta ä huériähui. ²⁴ Jü Señorta tekoka tekipanuame náu nássuahuäpo kaa áu türinake; ál-la símemmak tülisi áu hueriunake; yúmalasi ára yore majtianake, entok jiokot anhumta ára jípunake. ²⁵ Kaa béttek jíapseka ámeu noknake, jume ä béj-reka nok nássuame; jamak júne Dios emo am jíapsi kuaktituanake, lütüriata bem täyanakë béchibo. ²⁶ Éntokem áma emo

yeu huíknake, jum diablota am sumaläpo, pereesotaka am jípurëpo, ä nésau am jotua báreka.

3

Ániata lütiseyo jume yoremem jachin emo nünakëhui

¹ Íkäre kët jüneriapo yúmala: Jume taahuarim lütiseka huéeyo, jü tiempo süm éehuame yebijnake. ² Bueituk yoremem annake, bempo jíbatu báreka, sımeta bempola huáatıame, junneria júhuıa emo úttileme, bem ómtirat éame, Diosta bėj-reme, bem áchayim kaa nésauta joriame, kaita baysahueme, entok kaa türik jíapsekame; ³ huatemmeu tülisi éhuamta kaa jípureme, kabeta säbuılame, jábetat kía nokame, kaa áu jíapsi yüeme, juka kaa pappeamta kaa jiokoleme, jume túhuata omtıame, ⁴ jume ama bétana jábeta bébame, jume kaa huantiachisi emo nüyeme, jume tüisi emo jítaleme, entokim juka bem áy al-leenakeu jíba huáatıame, Diosta béppa. ⁵ Ímëri Diostat éhuamtam jípuremta bėnanake, tem juka tua Dios éhuamta kaa jípunake.

Katë ámemak emo türe. ⁶ Bueituk ímëi ínel jóahuammet kimuka, am nük sásaka, jume ili jáamuchim, pereesom bėnasi, kaa türik ámet áusülik. Jü kaa túhua kaa huéeläpo ámet ayuka am huíksime. ⁷ Ímëi jíba jita emo majtia, tem kara ä jájame, juka lütüriata, ä täya bėchıbo. ⁸ Jáchin jü Janes entok Jambres Moıséjtam bėj-reka jáptek, ínëli kětchi, ímëri lütüriatam bėj-reka kaate; bueituk jita täyahuäpo emo náyotehuame ámet tápuni, entokim Dios huáatihuäpo kaa jehuiteriari. ⁹ Tem béja kaa bát bíchaa kannake; bueituk jü kaa tüisi bem anëu sımem bétana täyana, huámëi bėnasi.

Pablo nokta ä chupëpo Timoteota tejhuak jachin jita ä yáanakëhui

¹⁰ Të empo ä huéria, juka enchi ín majtiähui, jáchin ín jíapsähui huatem bíchäpo, huaka huitti éaka ín huáatiähui, entok jáchin ín Dios huáatëhui, entok jáchin yánti ín jíapsähui, entok yore nákuhamta jípureka, entok kaa huánti jíapseka sımeta ára ín joähui, ¹¹ Diosta kaa súaleme bėtanane guók jájjasuri, entok juka kőkosi machik ín ínnësuri. İri inou yeu sika imey pueblompo Antioquíapo, Iconiopo, entok Listrapo; tüisi ín guók jájjahuakapo bėttesi inou siika. Të íkái sımeta bétana jü Señor nee áma yeu huíkkek. ¹² Entok sımetaka Dios huáatihuäpo Cristotamak santosi jíapsi báareme bem guók jájjanäu ámeu ayunake. ¹³ Të jume kaa tü yóremem entok jume yore

bäi táttähuame, jum kaa tühuata bem joä pátäkum, chë jünem kaa tühuata jonake, huatem bäi táttähuaka, entok bäitaütaka.

¹⁴ Të empo, kate ä tójaka jíba ä johua, juka em täyakähui, entok tüisi jünéaka jábeta bétana em ä täyalähui. ¹⁵ Bueitukë ili usitaka naateka ä tatäyak, juka Diosta noki jiojteri. Ímëri aram enchi kóba súatua, jínëuriata béchibo, Jesucristota súalhuä pámani. ¹⁶ Jü síme noki jiojteri Diostat yeu simla, entok huéchiapo huéiye, yore majtia béchibo; entok juka kaa tü ayurita yuktiaka ä innëtebo; entok juka kaa tülisi yáata ára rútuktia; entok juka lútula jo báahuamta ára yore majtia. ¹⁷ Bueituk jü yoreme Diosta nésahui joamta lútula jíapsinakë béchibo, simëku jita ä araunakë béchibo, jum tühuata ára ä jonakëpo.

4

¹ Nésautane em mámpo yétcha, Diosta bíchäpo entok Señor Jesucristota bíchäpo. Áapo jume kókkolammet entok jíapsammet yäura nokta chúpanake, júnakoy táapo reytaka ä yepsäpo. ² Diosta nokië nooka, juebénasi júchi bénasi ínel éehuayo, entok kaa ínel éehuayo. Juka kaa tü áyurita yuktiaka, lütüriate ä innëtua, Diosta noki kuttílasi huéhui. Íkäre am téjhua, yánti éaka, Diosta noki jíba ájáriatukähui. ³ Bueituk tiempo äbo yebijnake; huanärim juka Diosta noki tua yúmalasi entok kuttílasi huemta kara mabetnake. Ál-lam senuk jikkaj báreka, elësikisim ä innëaka, huanärim juebena yore mamajtiame náu tóijnake. Huanärim am majtianake, bem ä türepo entok ä huáatiä pámani jíbba. ⁴ Entokim lütüriata kaa jikkaj báreka ä omoutenake, cuentom kia ettejoariata ayukäu bícham kannake. ⁵ Të empo símekuchë yúmalasi emo jípure; juka jiojot anhuamtë yánti éaka mabeta; evangelista tékiltë johua; simete yáuhua, juka Dios nésauta em mabetakähui.

⁶ Bueituk ínapo béja muk báare, Diosta béchibo; jü taahuari ín simnakeu béja yúmase. ⁷ Tühuapo nássuahuamtane yáasula; entokne át simsula jü böochi; Dios huáatihuamtane ín jíapsipo ërialala. ⁸ Én éntok, jü coroona lütüriata huë páman täyahuame nee boobíchaihui. Íkai nee máknake, jü Señor lútula Juez, huäri taahuarichi. Entok kaa nee jíbba, të simem huame ä nákeka ä boobíchaihuime.

Jita jachin am yáanakëhui áapo am tejuak

⁹ Bamsekë läuti nee äbo bitcha. ¹⁰ Bueituk jü Demas nee tö simla; kaa tühuaata ániat ayukamta tutüreka, jum

pueblo Tesalónicau bíchaa siika. Crescente Galacia buiärau siika; Tito éntok Dalmacia buiärähui. ¹¹ Lucas jíba inomak aane. Marcoste núnuka inou ä huéria, bueituk ára tüisi nee ania, ímí tékilpo. ¹² Tíquicotane buere joära Efesou bíttuak. ¹³ Äbo sikätekë jume kapotemë inou nüpa; pueblo Troaspone am tö siika, Carpota jóapo. Jume librom entok jume pergaminom, ímëre chë júne kaa koptya.

¹⁴ Alejandro jü sisiguokta tekipanuame, Diosta tühua nee toij iaaka, juebénasi kaa tüisi anhuamta inou yáala. Áapo Señor ä béjtuanake, juka jita ä joä béchibo. ¹⁵ Émpë áa bétana két emo suaya, bueituk ítobia kíktek, tüisi itom nokäu béj-reka.

¹⁶ Tua bát nee ino nok-riäpo kaabe inomak taahuak; simetakam nee tö sájjak. Íäri bétana Áapo Dios jukai kaa ama am naikirianake, am jikorinake. ¹⁷ Të jü Señor inomak aane, úttiata nee mákaka, bueituk ínëli inou huémnta násuk jü Diosta bétana nokhuame ára yáatuk, síme Diosta kaa súaleme ä jikkaijnakë béchibo. Ínëli jü leónta teni kaa nee buäka. ¹⁸ Jü Señor nee áma yeu huíknake, síme kaa türík ayukäpo, entok téhuekapo reytaka ä nésahuepo nee jípu báreka nee suayanake. Símek béppa ujyoori áa béchibotunake jíbapo béchibo. Júnentunake.

Teboteri entok Diosta tü eäu ä chuppepo

¹⁹ Priscata entok Aquilatë tebotua, entok Onesíforota jóapo jomeme. ²⁰ Erasto pueblo Corintopo taahuak. Trófimotane éntok pueblo Miletopo tö siika, kökoremnta. ²¹ Séberia tiempota kee yúmaye äbo huéiye. Eubulo, Pudente, Lino entok Claudia enchim tebotua, entok síme jume hermaanom.

²² Áapo Señor Jesucristo em espíritumak annake. Jü Diosta tü éhuame enchimmaktunake. Júnentunake.

Jü Carta San Pablota Títotau Ä Jiojtekähui

Teboteri

¹ Pablo Diosta saulero éntok Jesucristota apóstol, jume áapörík yeu púari Diostat ehuápámani, éntok jü lúturiata täyahuäpo jum emo jiokölihuä pámani. ² Jum jita jíba boobít-huäpo yü jíapsihuäpo. Jum Diosta kaa yore baytähuäpo, yore ä mak-rokkak, kee jee ániata yeu machiay náateka. ³ Éntok taahuata yúmak ä täyatebok juka ä nooki, jume huatemmeu ä nokhuä pámani, iri ín mampo toijri Diosta itom jinëukamta nésaupo. ⁴ Títotahui, Cristota súalhuäpo tua ín üusi, Diosta tü eäu, yore nak jiokölihuame, éntok yánti jíapsihuame, Dios Áchayta éntok Señor Jesucristota itom jinëukamta bétana.

Jume pastorim éntok obispom jachin ministerio tékilta bem yánakëhui

⁵ Iäri béchibone isla Cretapo enchi tö siika, hua kaa tüisi huemta enchi rútuaktianakë béchibo, éntok síme buere joarammet pastorim enchi joa iaaka, nesauta enchi ín makakä pámani. ⁶ Iri, jü kaa turik bétana kaita át nok máchina, huépulak jíba jubnake, éntok Diosta súaleme üusinake, kaa turik bem joa bétanam kaa natuatunake éntok bem éäpo jíba jíapsihuäpo. ⁷ Bueítuk úttea, jü obispo kaa türik bétana kaita at nok machiná Diosta tékil ä joapo kaa au buérialinake, kaa juénaratunake, kaa vino jilérotunake, kaa nássuáratunake, tómita kaa türik bétana huemta kaa úkunnake. ⁸ Al-la ä joapo ára huatem mabetnake, tühuata naknake, éntok suámsi au núnake, lútula jíapsinake, santosi jíapsinake, ä jíápsäpo áapo au yüeka au yekanake, ⁹ ára áamak ä tahuarianake juka nok lúturiata, ä majtiáhuaka pámani, éntok ket ára ámeu noknákë, yore majtihuäpo kayta tábuiasi jípureka, éntok jume ä nok bėjreka nokame ahuä temaijtuaka ä tü etuana, jünehuamta am maknake.

¹⁰ Bueítuk ketunem juebénaka aane, jume lúturiata nok bėj-reme, jume kia jájana jítat nokame, éntok yore baytähuame, éntok chë junne jume circuncisiónta hueriame. ¹¹ Úttea huamei tem páttiabéchibo; bueítuk síme joamim jíapsi násonte kaa tühuata am majtiaka, ikái joakam tómita yún koba báare.

¹² Senu áme násuk profeeta ínel jiaahua: “Jume cretapo joomem jíbam ára nókichi, animal kaa susuáram bénasim maachi, jibuáram, obëram.” ¹³ Íri ä nokäu lútüria. Juari béchïbo, kuttilasë ámeu nooka, juka Diostat ehuamta türik am jïpunakë béchïbo, ¹⁴ kaa jume judíom cuentommet suánake, éntok huame yorémem nesauriachi, bueítukim lútüriata omoute.

¹⁵ Sïme chïcha machirata kaa jïpure, jume chïcha machirata kaa jïpureme béchïbo, të huame jíapsi nasontulataka kaita súaleme béchïbo, sïme chïcha maachi; bueítuk jü bem éeri éntok jíapsi suára nasóntula. ¹⁶ Diostam emo täya tíiya, të hua bem jita jóäubeyim ä omoute. Kuji machirata jïpureka, Diosta bej-rekam jíápsa, jita türik júne kara joaka.

2

Jü lútüriata yore majtياهوame

¹ Të empo Akë ä nooka juka kaa täbuiasi huemta yore majtياهوamta. ² Jume yoiyöturim yúmalasim suamsi emo núnake, kaa yún nokaka, suamsi, emo yörihuäpo tülisi, Diostat ehuäpo kaa täbuiasi, emo nakhuäpo, entok ára jita böbithuäpo. Jiapsina, áma yeu huée béchïbo, jum kaa tühuapo. ³ Ínëli jume jamyóyölam, bem jíápsäpom yörisi machisi emo núnake, kaabetat kia nokaka, vino jïhuame kaa am yuínake, tühuatam ára majtianake; ⁴ jume jáamuchim chë kaa yoiyöhuemim majtianake, bem kunam am náknakë béchïbo, éntok bem asoam, ⁵ entokim suamsi emo nüyeka, kayta kaa türik joaka, bem joam am suayanakë béchïbo, tü jíápsitam jïpunake, bem kunam bëtukim emo am núnakë béchïbo, bueítuk Diosta nokibet bette nokta kaa ä bétana noknä béchïbo.

⁶ Alë bénasi këtchi, jume jübua yoiyötume kuttilasë ámeu nooka: suamsi emo am nü sáhueka; ⁷ sïmepë bat emo ketcha ejemplopo, tekilpo türik joaka, yore majtياهوäpo, yúmalasë emo bittebo, entok suamsi, ⁸ nokta türipo entok kara omouteta, bueítuk jü ä béj-reka huéme ä tiunakë béchïbo, entok kaita juénak enchim bétana nok machik jïpureka.

⁹ Éntok jume saulerommehuë kuttílasi nooka, bem tékom bëtukim emo nüunake, sïmeku am türeu jonake, kaitim elaka am nok bejnake; ¹⁰ kabeta baytahuaka jita ä ühuanake, ál-la sïmeku ä bitteboka lútula au núnake, bueítuk sïmeku jü Diosta bétana yore majtياهوame itom jinëume üjyörisi bittunake.

¹¹ Bueítuk jü Diosta tü eäu áu bittebo, sïme yoremem jinëuriata makbareka, ¹² itom majtiaka, juka Diosta kaa

yörihuau tojaka, éntok juka ániapo kaa türik úkulhuamta, juëna éerita tójaka, ímíte jíapsinake suamsi, lútula entok Dios huáateka, ¹³ juka tüisi al-lehuäpo mabet-báahuamta boobíchaka, entok ujoyorisi au yeu machirianakeme jü buere Dios, éntok Jesucristo itom jínëukamta, ¹⁴ jü ito béchïbo au tojakame, síme kaa türiku itom jínëu báreka, éntok tossaala itom báksiaka ä pueblo attiapo itom jípu báreka, éntok tü tékilta johuäpo naybuk-riata jípureka.

¹⁵ Íkäre ámeu nooka, kuttílasi éntoke yäura úttiata jípureka kaa türi bem yáari am toij sauhue. Kaabe kaa kia kaitäpo enchi jipunake.

3

Lútula jíapsi jipuhuame Diosta tü eäpo

¹ Amëhue am huatisauhue, jume gobierno tékilta jípureme entok yäuram nesahueme áme bétuk emo am jípunakë béchïbo, nesautam jonake entokim at jiapseka tékilta jonake. ² Kaabetachim juënak noknake, katim nássuäleromtunake, ál-lam huatemmakim tülisi emo jipunake, simë yanti ehuamta bittteboka síme yoremem bíchäpo.

³ Bueituk itapo ket bannaataka kaa susuakay, katte Diosta nésaupo rejtey, chikturataka, síme juëna éerita bétuk ito jípureka. Kaa tühuapote jíapsay, éntok jita ito nat úkuleka, kaa bibit péehuaka, éntok huatem kaa bibit péaka. ⁴ Të juka Dios itom jínëukamta tü ehuamta itou yeu machiako, éntok síme yoremem ä nákéhui, ⁵ itom jínëuk, kaa lútula huëpo tuhuata itom yáakä béchïbo, ál-la itom ä nak jiokolëpo, bajsiahuaka bemélasí tomtihuäpo, entok Espíritu Santopo bemélasí ä yahuakapo. ⁶ Jü, buéresi yüni itot ä chíbejtiakähui, Jesucristo itom jínëukamta bétana, ⁷ bueituk lútula jíapsihuamta ä tü eäpo jípureka, amakte herenciata jípureka tahua, yü jíapsihuamta itom boobichä pámani.

⁸ Ìri nooki huitti lütüria, Íachïri katë kom eaka, kutti am téjhua, bueituk jume Diosta súaleme tü tekilpom jïba emo jipunake. Ímëri türimme, éntok yoremem ania. ⁹ Të juka nokta kaa nau bataka huemta katë ä jikkaijbáare, entok juka nat tomti kat-huamta bétana kia nokhuamta, entok juka leyta bétana nau nok nássuahuamta, bueituk kia bejja entok kaitapo yore ania.

¹⁰ Jü yoreme emo näikimtehuamta joamta, séjtuli entok guosa kuttílasi áu noksuka, pakunë yä tahuaria. ¹¹ Juneate hua ínëli áu nasontekame, Diosta bejre, entok bette noki at chuppe, juka bette nokta at chupe béchïbo.

Jíta ä yánakeu bétana au nokak

¹² Artemasta ö Tíquicota émou nee bíttuako. Emo bami-jtuaka pueblo Nicópoliso inou yepsa, bueituk júmüne, síme séberia tiempopo tahua báreka eiya. ¹³ Jü Zénas leyta yúmalasi täyame éntok Apoolojta, al-leake am boo tojja, kayta ámeu bīnakē béchībo. ¹⁴ Jume itomak aanim am áraunakē béchībo, jum tü tékilta johuäpo. Bueituk jume jíta ámeu bëyemmehui am anianakē béchībo; bueitukim ínēli huatem tuhuata joorianake.

Teboteri éntok ä chupëpo Diosta tü eähui

¹⁵ Síme jume ínomak aneme enchim tebotua. Jume Diostat ehuäpo itom nakemē tebotua, Diosta tü eäu enchim-maktunake. Júnentunake.

Jü Carta San Pablota Jiojteri Filemóntahui

Teboteri

¹ Pablo Jesucristota béchïbo pereeso, entok jü hermaano Timoteo, jü nákhuaame Filemóntate tebotua, itomak tekipanuaanta, ² entok kétchi hermaana Apia nákhuaanta, entok Arquipota, Diosta tékilpo itom jáläekamta, entok huame Jesucristota súalhuäpo náu aanim, em jóapo nau yayajame. ³ Diosta tühua entok yánti éehuame enchimaktunake, Dios itom Áchayta bétana entok itom Señor Jesucristota bétana.

Filemón Diostat éiya entok huatem nákke

⁴ In Diostane baisahueka emou huáate, oraciónim ín joä beleki, ⁵ bueitukne ä jikkaja, Señor Jesucristota súaleka em ä nákéhui, entok sïmem huame Diosta bíchäpo huélpülsi emo nüyeka jiápsame. ⁶ Huä Diostat éehuame huatemmeu em nokäu, huitti át jüneehuamta enchi máknake; ínëli sïme jü tühua enchimmet ayunake, Cristo Jesússta huämi. ⁷ Bueituk tüisite al-leiya, entokte jiápsi yéjtehuamta jïpure, em huatem náké béchïbo; bueituk empo, ín saila, jume Diostau bíchaa huélpülsi jiápsame bem jiápsihuaam óusi éiya.

Pablo Onésimota béchïbo jiokot jiaahuak

⁸ Huäri béchïbo, Cristota bétanane lütüriata jïpure jïöbe, emót ín nésaunakë béchïbo, hua jita chë türik bétana, ⁹ tëne emou jiokot jiaahua, yore nákhuaanta téhuampo: ínapo Pablo béja öla, entokne pereeso Jesucristota béchïbo. ¹⁰ Én éntokne ín üusi Onésimota béchïbo emou nooka, nee peresotuk Cristota bétana yeu yoremtukame.

¹¹ Huä bannaataka kaa emou türiakaïhui, të ëni emohui entok inou júne türi. ¹² Én éntokne júchi emou ä bíttua. Akë ä mabeta, em nee mabetäpo bénasi. ¹³ Bueituk ínapo ínomak ä tahuatua péa jïöbe, enchi kara ínomak anëpo, nésauta nee ä joria iaaka, ímï cárcelpo evangeliota béchïbo peresotaka ín anëpo. ¹⁴ Tëne kaita yáa báare kaa em ínel éäpo, bueituk ínëli jü em tü éeri kaa útteata ä yáriä béchïbo, ál-la em júnen éäpo. ¹⁵ Bueituk jamak íari béchïbo au näikimtek emo bétana, jaiki huásuktiapo jáni, én éntok bát bíchaa sïme huásuktiapo enchi ä mabetnakë béchïbo, ¹⁶ të ëni kaa súmataka enchi tekokam ténasi, të ál-la chë junne, súmataka béppa, ä sailaka tüisi ä huátia

ténasi. Ínapone tüisi ä nákke, të jíbatua empo chë junne. Ä yoremtukä pámani, em ä nákeu türi jíöbe, të chë júne musála maachi, jü em ä náknakëhui, Cristota súalhuäpo.

¹⁷ Én éntok ä junëlitunakey, Cristota súalhuäpo empo ínomak huëtek, Akë ä mabeta, em nee mabetä bénasi.

¹⁸ Entok jítäpo júne kaa tüisi émomak tahuaka enchi huikiriätek, juka enchä huikiriähui, ínohuë ä tójja.

¹⁹ Ínapo Pablo ín mámammeyne ä jöjte: ínapone ä béjtuanake. Kaa täbuiasi emou jiau béchïbo, émpë chë nee huikiriiya. ²⁰ In saila Señorta súalhuäpo, arë nee ania jäni; nechë jíapsi yétcha, jimyore béchïbo, Señorta súalhuäpo.

²¹ Emoune jöjte, juka nésau éhuamtat ára em joäbet éaka, jünéaka chë júne ín nokäu béppa em ä yáanakëhui.

²² In áma emou yebijnakehuë huéchiapo jípure; bueítuk Diostau enchim buaná béchïbo júnentunake, jü áman enchim ín bínnakëhui.

Teboteri entok Diosta tühua

²³ Epafra enchi tebottua; áapo ínomak pereeso Cristo Jesústa béchïbo. ²⁴ Entok huate két enchi tebottua: Marcos, Aristarco, Demas, entok Lucas, ínomak tekipanuname Diosta tékilpo.

²⁵ Itom Señor Jesucristota tühua enchim jíapsimaktunake. Júnentunake.

Jü Carta Hebreommeu Jiojteri

Dios ä Üusihua bétana nok-la

¹ Dios juebénasi noksulatukay yún kaa nanäla machisi júnak táapo täbui taahuarimmechi, jume áchayhuarimmehui, profetam huämi. ² Én ímëi taahuarim chúkula huëpo ä üusihua huämi, itou nok-la. Íkai éntok ä yö yáaka sîmeta ä mámpo tójjak; ániata éntok áapörík béchïbo yáuhuak. ³ Áapo ájária jü bélojkosi sîmek béppa Diosta ujjória, éntok tua alëbenna sîmeku, sîme ániat ayukamta jíapsitua, sîmeta tútti jípure ä nok úttiärayi. Éntok Áapo mukuka sîmek béppa túlisi itom báksiak, kaa tü yáarim itom úhuaaka. Huanäi ámani jikat jü tua yörisi machik bátam bétana yejte.

Jü Usiari ángelesim béppa chë yörisi maachi

⁴ Íari béchïbo ángelesim béppa chë yörisi machisi tahuariahuak, éntok bempörim béppa chë yörisi machi téhuam mákhuak, tua Diosta ä üusi béchïbo. ⁵ Bueítuk, çjauhueysu Dios jabe ángeltau ínel jiaahuak:

Émpë ín Üusi;

ínapone én em Áchaytaka taahua?

Éntok kétchi:

Ínapone én áa béchïbo áchayhuari;

áapo éntok ín üussitunake.

⁶ Éntok kétchi, juka kësam huérita ániau kóm bíttuaka jume ángelesimmeu ínel jiaahua:

Tónommeyem áu jápteka ä yöre.

⁷ Jume ángelesim bétana éntok két ínel jiaahua:

Ä ángelesim jekata bénasi johua;

jume nésauta ä joriame éntok táij bétemta bénomme.

⁸ Éntok ä Üusi bétana ínel jiaahua:

Dios yörisi machi bankopo káteka, jíbapo béchïbo nésahue,

éntok jü kuta em réytaka áy nésahueu huitti lútula huéka bíttu.

⁹ Juka lútula jíapsihumtë nákke;

të juka kaa türík éntoke kujti eäke kaa huátia.

Íari béchïbo Dios enchi áma yeu púuhuak.

Jü em Dios éntok musäla machisi al-lehuamta enchi mákka,

em jáläim béppa.

¹⁰ Éntok íkai két nooka:

Empo, Señor, sïmeta naatëpo buiatë yáuhuak;
jü téhueka junne em mámammey yáari.

¹¹ İri lütinake, të empo jïbapo béchïbo tahuanake;
jü huate éntok súpem bénasi moynake.

¹² Entok huépul súpem bénasë nat am tóttianake,
éntoke chúkula täbui bemela súpem béchïbo am naku-
lianake.

Të empo katë täbuiasi tahuanake, entok em huásuktiriam
katim lütinake.

¹³ Bueïtuk jauhuey taaposu Dios, jábe ángeltau ínel ji-
aahuak:

¿İmïre ín bata bétana yejte,

jume enchi bej-reka kateme em guókim bétuk nee am órëu
tájti?

¹⁴ ¿Jachum kaa espíritu áusüli, jume Diosta tékilpo aneme?
İmëri juka jínëurita mabetnakeme bem anianakë béchïbom
äbo bíttuari.

2

Jü buere jínëuria

¹ Huári béchïbo, úttia tüisi át suaka itom ä binnakëhui,
juka Diosta noki itom jikkajakähui, juka itom sualëu kaa
koptiä béchïbo. ² Bueïtuk jü noki ángelesim nokakäu huitti
taahuak; entok jume Diosta béj-reka ä nésaui kaa bem
yáakäu, lútula éehuäpo júne két bette noki ámet chúppuk.

³ ¿Jáchisute áma yeu sákanake jáni? ¿Juka jínëuriata
tüisi yörisi machik kía kaítäpo bichäteko? Jü Señor iäri
bétana bát ä nookak, kësam huëpo; jume ä jikkajakame
éntok itom ä téjhuak. ⁴ İnélï Dios ä lütüriatey ámemaki.
Jume señaalim entok buéresi huëpo kaa täyahuamta entok
obiachik kara johuamtam johuay. Espíritu Santo éntok
ámet ä näikimtey, ä éä pámani.

Jü yore jínëihumta yáakame

⁵ Bueïtuk Dios kaa jume ángelesim mámpo ä tójjak, juka
ánia äbo huémta; iäri bétanate náu ettejo. ⁶ Të séjtul huëpo
senu nookak, Diosta noki jïojteripo ínel jiaka:

¿Jábesa jü yoreme em áu huáatinakë béchïbo,
entok jü yoremeta üusi em áu yéebijnakë béchïbo?

⁷ İkäre yáaka ángelesim beu chë ili bétuk ä tahuariak.

Ä yörinäu éntok sïmek béppa ujjorike ä coronatuak.

Éntoke juka em yáakäu sïmete ä mámpo tójjak.

⁸ Sïmete ä guókim bétuk tahuariak.

Bueïtuk ínélï sïmeta áa bétuk tójaka, kaita yeu bëaka,
sïmeta áa bétuk tahuariak. Tëte ketune kee jee ä bitcha,

juka sïmeta áa bétuk tahuanakemta. ⁹ Tëte huákäi bitcha, juka ángelesim násuk ili bétuk tahuariahuakamta. Jesús ä yörihuäpo entok sïmek béppa uyyorik coroonatuhauak. Jiokot áu ä sikäpo muukuk, bueituk Diosta sïmem náké béchïbo kókkohuamta nûka.

¹⁰ Ìnëli türiakay sïmeta áttiakamta béchïbo, bueituk áapörík béchïbo sïme aayuk. Ä üusim sïmek béppa uyyorikum am huéria báreka, jum jiokot anhuäpo yúmalasi ahuä nütuak, juka jïnëuriata áme béchïbo yáakamta. ¹¹ Bueituk Dios santosi jíapsihuamta yore makame, entok jü santosi jíapsihuamta mabetame. Sïmetakam huepulaik jïba áchayek. Huäri béchïbo jü Diosta Üusi kaa ámey tihueka am saila rókka, ¹² ìnel jíaka:

Em téhuamne ìn sailammeu noknake, entokne yún emo náu tóijlame násuk himnomne emo béchïbo buiknake.

¹³ Entok júchi ìnel jiaahua:

Ínapone át éenake.

Júchi éntok bemelasi ìnel jiaahua:

Èni ínapo, entok jume usim Diosta nee mákakähui.

¹⁴ Jachin jume usiarim náu áchayek takaapo entok ójbopo am nanälaitukä bénasi, áapo két takaapo entok ójbopo ánëli áu jípurek. Bueituk ímï huämi ä mukukábey, juka kókkokhuamta núk kátekamta kaitäpo tahuariak. Íri béja jü diablo. ¹⁵ Huanäi kaitäpo am yáaka, áma yeu am huíkkek, jume sïmem kókkohuamta májhueka áa bétuk emo jípureïhuim, bem kókkou tájti. ¹⁶ Bueituk tua lütüriapo kaa jume ángelesim aniak, ál-la jume Abrahamtat yeu kat-riam. ¹⁷ Íäri béchïbo úttiatakay, sïmeku ä sailam bénatunakëhui. Ìnëli yore nák jiokolihuamta jípureka huitti tiöpopo chë nésahue, Diosta nésahui joaka, entok juka pueblopo kaa türík bem yári am úuhua. ¹⁸ Bueituk áapo két jiokot ansuk, kaa tühuapo jíöbilahuaka. Íäri béchïbo áapo úttiata jípure, jume kaa tühuapo jíöbilahuame ania béchïbo.

3

Jesús Moiséjta béppa chë yörisi maachi

¹ Júntuksan Cristopo itom hermaanom yeu púarim, téhueka bétana núnutaka jíápsame, áachem suuhua, jü apóstol entok tiöpopo buere yäutat itom át éäpo, Cristo Jesústachi. ² Áapo kaakun bíchaa áu náyoteka ä yukti-ahuaka páman jïba áu nûka, entok Moisés këtchi ánëli, sïmekuu jum Diosta jóapo. ³ Bueituk ìri, Moiséjta béppa

buéresi yörihuaka bít-hua, jachin jü káríta yáakame chë yörihuaka bít-hua, jü káríta béppa. ⁴ Bueituk jábe ä yáala, juka kári yáataka kátekamta; tē juka sime ayukamta, Dios ä yáuhuak. ⁵ Lútüriapo Moisés simeku kaa áu náyoteka tekpanuak, jum Diosta jóapo, ä sáyhuaka pámani. İri lútüriataka taahuak, áa bétana tüisi nokaka. ⁶ Tē Cristo usiaritaka ájaria, entok káríta béppa lútüriata jípure. İri kári éntok ítapote ájariam, bueituk ítapo itom mabetakäu kaa ito náyoteka ä ériakátek itom jiapsäu tájti át éaka, entok juka jita boobít-huäpo ito jábeleka.

Diosta pueblo jimyoreria

⁷ Huäri béchibo, jü Espíritu Santo ínel jiaahua:
Bueituk empo ä nokäu én jikkajáteko,
⁸ katem enchim jiápsim námakasi johua,
júnak-riapo jume Diosta béj-reka ánia bueka päriapo
jiöbilahuaka ayukame bénasi.
⁹ İmirim nee jiöbilak, jume enchim áchayim.
Nechim jiöbilak nee áma yumäu jüneria báreka.
Huanärim juka ín yáakäu bitchak, cuarenta
huásuktiriampo.

¹⁰ İari béchibone ámeu öomtek, huamei nát tómti katem-
mehui, ínel jíaka:

“Jibem náa kannake, enchim jiápsipo kaa yánti éaka,
éntokem ín böom kaa täya báare.”

¹¹ Huäri béchibo ín öomtëu bát kéchakane ínel jiaahuak:
Kaibum áman kimunake jum inot jimyorehuäpo.

¹² ¡Áachem suuhua! Hermaanom, enchim násuk kaabe
kaa türik jiápseka kaa ä súaleka áu náyotenake, jum
Dios jiápsamta súalhuäpo. ¹³ Ál-lem chikti táapo kuttílasi
náu nooka, ketune tiempota jípureka, bueituk ínëli kaabe
enchim násuk námakak japseka annake, kaa türikuu
baítaütaka. ¹⁴ Bueitukte Cristotamak ä áttiak, juka áa
bétana itom jipunakëhui kaa ito nayoteka itom jiapsäu tajti,
juka át éehuamta itom naatekäpo bénasi.

¹⁵ Én éntok íkái nokhua násuk:
Eme ä nokaü én jikkajakáteko,
katem enchim jiápsim námakasi johua,
jume júnaköri nee öomtituakame bénasi.

¹⁶ ¿Jábesamme, jume ä jikkaijsuka, ä öomtituakame?
¿Jachum kaa sime jume Egiptopo Moiséjtamak yeu
sájakame? ¹⁷ ¿Jábemmaksu cuarenta huásuktiapo omtey?
¿Jachu kaa jume Dios bejrim yáakammaki? İmëi bem
takahuam éntok ánia see päriapom huátteka kókkok.
¹⁸ Entok, ¿jábemmeusu ä noki bát kéchaka am téjhuak,

kaa áman am kimunake tíaka, jum áamak jimyorehuäpo? ¿Jachu kaa jume ä néshui kaa yáakammehui? ¹⁹ Entokte am bitchak, kara áman kimuka am tahuakahui, kaita bem súalëra béchïbo.

4

¹ ¡Átte suaka Diosta máujnake! Bueïtuk jachinai junne jü jimyorehuäpo kimu báahuaka boobit-huame, huate enchim násuk aneme kara ä jájameka tahuanake. ² Bueïtuk itou két jíba ánëli nok-ri, jü bemela noki bempörimmeu bénasi. Të jü noki bem jíkkajakähui, kaitapo taahuak, juka Dios éehuamta kaa am jípurekä béchïbo, jume ä jíkkajakame. ³ Të ítapo ä súaleme áamakte áman kimula, jum jimyorehuähui, ä jáakä pámani:

In omtëune bát kéchaka am téjhuak,

kaa áman am kimunake tíaka jum jimyorehuähui.

Éläposu juka tékilta béja chúpasulatukay jíöbe, juka ániata naatekäpo naateka. ⁴ Bueïtuk séjtul huëpo jimyore taahuata bétana ínel jáahuak:

Dios jimyorek síme tékilta yáasuka,

jum guoy búsan taahuata huëpo.

⁵ Entok ímï júchi bénasi:

Katim áman kimunake, jum ín jimyorehuähui.

⁶ Huäri béchïbo, ketune huate bëye áman bem kimunakëhui, entok kétchi huame bát bemela noki ámeu nokhuakammehui, katim áman kíímuk, néshuita kaa bem yáakä béchïbo. ⁷ Én éntok júchi taahuata yétchak ëni, ínel jáaka: Chúkula tiempota simsuko, Davidta huam, ínel jíayhuäpo:

Eme ä nokäu én jíkkajakätek,

katem enchim jíapsim námakasi johua.

⁸ Bueïtuk Josué juka jimyore taahuata am mákakäteko, kaibu júchi täbui taahuarita bétana nok éiyey. ⁹ Huäri béchïbo ketune jimyore taahuari áma tahuala, jü Diosta pueblo béchïbo. ¹⁰ Bueïtuk jü Diostamak jimyorehuäpo kibak-lame, két tékilta yáasulataka jimyore. Dios két alë bénasi jimyore, ä tékil yáasulataka. ¹¹ Ámante kimu báreka éenake, jum jimyorehuäpo; bueïtuk kaabe áma áu náyotenake, huámëi bénasi, jum néshuita kaa johuäpo, kaa türïku.

¹² Bueïtuk jü Diosta noki jíápsa, entok símeku áma yuuma, entok síme kúchirim náu bíchaa buahuiakame bénasi chë mékka tájti ára jita chúktia. Jíapsichi entok espíritut junne ára kibake, óta tónoapo entok tuétanompo junne; entok juka yorem éeri jíápsipo ayukamta júneria.

¹³ Jü yáataka ayukame ä bíchäpo kara ésotu, entok síme súpe joaritaka étapori ä bíchäpo. Huáahui lúl-late jápteka yeu ä buíjnake, itom yáalähui.

Jesús jü buere sumo sacerdote

¹⁴ Én éntokte ä jípure, juka sumo sacerdoteta, téhuekata béppa jikau sikamta, Jesús jü Diosta Üusi. Áapörík súalhuápote jíba annake. ¹⁵ Bueítuk ìri sumo sacerdote ára itom jiokoleka ára itom ania. Jüneiya ítapola kara itom áma yumähui. Áaposu két ito bénasi kara áma yúmam ténaka jíöbilahuak, të áapöríkut jü Dios bejri kaita át aykay. ¹⁶ Áute rúktinake, tüisi át jíápseka, Diosta yörisi kátekäpo, juka nák jiokolihumta jajam báreka, entok Diosta tühuapo kaita bëaka jiokot anhuäpo yore aniamtahui.

5

¹ Bueítuk síme sumo sacerdote yoremem násuk yeu púari, áme béchíbo obisi an íahuaka Diosta bétana núnuri, juka Diostau bíchaa náikiata entok animaalim ójbo, jume Dios bejrim béchíbo ä yáa íahuaka. ² Bueítuk yánti áu nüyeka ára am boobinnake, jume kaita täyaka kaa tühuapo emo náyotelame entok kaa suasi emo nüyeme, jünéaka ápo két áme bénasi kaa úttiaka jíapsihuäpo áu innéaka. ³ Júneli juka Dios bejri áapöríkut éntok yoremraatat ä ayuka béchíbo, úttia ili kabarata mëaka Diostau bíchaa ä náikianakëhui, yoremraata béchíbo entok ápo béchíbo.

⁴ Bueítuk kaabe kia ínel ä éä béchíbo tékilpo áu úttiltebo báanake, ál-la hua núnuritaka Diosta bétana yuktiari, Arónta núnuhuaka bénasi. ⁵ Júnëli kétchi Cristo jum símek béppa uyyoriku kaa áu úttilek, juka sumo sacerdote tékilta áu mákaka, ál-la hua ínel áu jíakame:

Émpë ín Üusi;

ínapone ì taahuarit enchi usiak.

⁶ Bueítuk kétchi sékána ínel jiaahua:

Émpë tékil sacerdoteta yúu tútti jonake,

Melquisedecta yoremempo jometaka yö yáatukä pámani.

⁷ Të Cristo ímí buíapo jíápsaka, jiokot éaka nookak, ópuam guótiaka hua úttiata jípuremtahui, ä muknakepo ára ä jínëumtahui. Ínëli éntok íari béchíbo jíkkaijtuk, yörisi májhueka. ⁸ Usiaritaka junne, jiokot ä anë násuk, nésauta ára joaka taahuak. ⁹ Entok yúmalasi chúpemta mákhuaka, juka jíbapo béchíbo jínëuriata yáuhuak, símem ä nésahui jo báareme béchíbo. ¹⁰ Huanäi Dios ä jüneriatebok,

sumo sacerdote tékilta ä mákaka, Melquisedecta gentepo jometaka yö yaatukä pámani.

Jínhua maachi, jü Diosta súaleka ä tóijhuame

¹¹ Íári bétanate yún ára jita nooka, të obiachi jünakiachisi ä nok báahuäpo, enchim kaa huitti jikkajä béchibo. ¹² Bueituk eme béjem huatem ára majtia éiyey, bueitukem béja yún tiempota huéria. Të ketune bëye jü enchim majtianähui, juka chë kaa obiachik Diosta nokpo bát huémta. Éntokem ínëli kaa áma yúmaka tahuala, ili usita lechim jëyë bénasi; bueituk karem buähuaamta buäye. ¹³ Síme jume ketune lechi jëyeme ketim jee árahue, jum lútula huémtat jüneeahuäpo; bueituk ketunem ili uusim. ¹⁴ Të jü bette buähuaame jume yötulame béchibo. Ímëri jum élaka jita johuäpo emo majtialataka, akim ä jüneria, juka jüneeahuamta, tühuata entok kaa tühuata bétana.

6

¹ Huári béchibo, juka bát itom majtياهوakau huamte sákasuka, Cristota bétana huémta yúmalasite bát bíchaa át jíapsi báreka éenake. Katte júchi ito ä majtianake, juka téta nahuata júchi yecham ténasi entok juka tekil mukiapo hueme kókkko huaú yore hueriame. Të jü Diostat éehuame ìri jü jíapsi kúaktihuame, ² jü batöhuamta bétana yore majtياهوame, jü jábetat béppa mámtëka Diostau ä nok-riahuame, jü kókkolam jíabitëhui, entok jü bette noki jíapo béchibo chúpanakeme. Béjate simeta íkái täyasula. ³ Entokte íkái yáanake, lütüriapo Diosta júnel éayo.

⁴ Bueituk karam jájamtuka tatahua, jume séjtul machiriata mabetakame, jü jikattana Diosta tü éeri bem jihuekäu entok Espíritu Santota huam bem mabetakähui, ⁵ Diosta tü noki entok juka úttiäraata ánia äbo huémtat jihuekame. ⁶ Ímëi amáu nóttekame karam júchi bemelasi jíapsi kúakte, juka Diosta Üusi bempörim béchibo júchi bemelasi kúrusit popontëboka, júchi simem ä junnerianakë béchibo. ⁷ Jü buía juka yúkuta juebénasi kóm huáttemta jëyeme, entok júya síarita yoyötutuame, türi takaka jume buíata tekipanuaame béchibo, ìri buíya Diosta tühuam mabeta. ⁸ Të jü buía huíchata entok táchínota sisiuriame kaa türina; chúkula bette noki át chúpahuaka táana.

Jü bobithuame huitti ehuäpo itom jípurëhui

⁹ Én éntok, eme nákhuaame, huittite jüneiya juka jita chë türiaka bétana, jínëuriata jípureka, éläposute ínëli nooka. ¹⁰ Bueituk Dios tü éehuäpo lütüria páman jíba aane; äapo

kaibu ä koptianake, juka tékilta áapörík nákeka enchim yáakähui, jume Diosta bíchápo santosi emo nüyeme béchibo; éntokem ínëli ketune jita am joria. ¹¹ Tëte enchim hueuhuëpulammet ä bít péiya, juka jíba enchim joähui kaita yeu bëaka enchim jíápsau tájti, juka huitti éaka boobit-huamta. ¹² Bueituk jü óbera kaa enchimmet ayunake, ál-lem huame Diostat éaka tekipanuame entok ínëli jume yánti éaka juka Diosta nokakäu mabet báareme. Ímëi bénasem emo nü báreka éiya.

¹³ Bueituk júnakoy Dios juka Abrahamta mabetnakëu ä mák rókaka nookak. Të kaabeta áa béppa chë yörisi machik téuhuak, nokta yéché béchibo. Huanäi áapo áu bát kéchaka nokta yétchak, ¹⁴ ínel jíaka: “Ínapone tua lútüriapo juebena tühuata enchi máknake, entokne jume emót yeu katnakeme buéresi am bürurianake.” ¹⁵ Ínëli yánti éaka ä boobíchaïhuik. Huanäi ä jájamek, juka nokta yéchapo áu nokhuakamta. ¹⁶ Bueituk jume yoremem tua lútula huëpo jábeta chë yörisi machik bát kéchakam nokta yéecha. Huanäi jü noki bát kéchahuakame lútüriataka chúchupe. ¹⁷ Íári béchibo, juebénasi Dios kálakosi ä bittebo báreka, jume ä mabetnakeme béchibo juka yörisi machik bát kéchaka nokta máktaka bem boobíchaïhui, ínëli yúu tütti ä lútüriatebok, juka yörisi machik bát kéchaka ä nokakaïhui. ¹⁸ Bueituk ímëi guoy huëpo kara täbuiasi yáatüpo, Dios kara ára nókichi. Ímíte úttesi jíapsi jóotehuamta jípure, áu rúkteka áapörikut boobíchaïhuime. ¹⁹ Íkáite nülataka itomak ä jípure itom jíapsi béchibo, barco ancla tenasi. Íri éntok áman téhueka tiöpopo velota bia tájti yúmala. ²⁰ Ímëri Jesús bát áman kibakek ito béchibo, jíba béchibo sumo sacerdote yáataka, Melquisedecta gentepo jometaka yö yáatukä pámani.

7

Melquisedecta sacerdocio

¹ Íri Melquisedec Salempo rey, yörisi jikat Diostau sacerdotetukay. Abrahamta nankirika yeu siika, nássuahuäpo reyesim kobalataka ä yebisiseyo. Huanäi juka Diosta tü eäu ä mákkak. ² Huanäi Abraham nássuaka jum simeta ä kobakäu áapörík diezmota mákkak. Jume Melquisedecta téhuam éntok ínëlim jiau báare “tua bát lútula huëpo rey”; entok Salempo rey, íri éntok yánti jíapsihuäpo “rey ti jiau báare”. ³ Kaa áchayek, kaa áiyek, entok áapat kat-riam júne kaa jípure; jita táapo ä naatekápo júne kaa taahuarim

jípure, entok jákun tájti ä jiápsakäu junne. Të ä jiápsäpo Diosta Üusi bënna, entok yúu tütti sacerdocio tékilta jípure.

⁴ Tüisem át suaka ä bitcha, juka buéresi yörisi maachi. Íkari jü Abraham áchayripo huéeri, jum nássuahuäpo ä kobakäu diezmota ä mákkak. ⁵ Tua lútüriapo jume Levíita usiarim tékil sacerdociota mabetak, entokim nésauta jípure, pueblopo diezmom bem núnakë béchïbo, leyta jía bënasi. Ímëi bem saylahuam, éläposum bempo két Abrahamtat yeu sákala. ⁶ Të Melquisedec jume áapat kat-riammak kaa huéritaka junne, entok kaa Levitammak näikiatukay. Të júnentaka junne, Abrahamta bétana jume diezmom mabetak. Huanäi huaka Diosta bétana mabet báahuamta jípuremta, Melquisedec Diosta tü eäu ä mákkak. ⁷ Kaa yún nokhuäpo sime jüneiya: jü chë ilitchi jü chë yöta bétana Diosta tü eäu mabeta. ⁸ Të tua lútüriapo ímï buíapo jume yoremem kokókkko me diezmom mamabeta; të huämi éntok senuk bétana nooka, ketune ä jiapsähui. ⁹ Entok ínëli jiahuäpo, Levíi Abrahamta-mak diezmom béjtuak, entok áapo két diezmom mabeta. ¹⁰ Bueituk Levíi ketune kee jee yorei Abrahamta, juka Melquisedecta ä nankiseka yeu ä siiko.

¹¹ Bueituk juka levíita sacerdocio tékil yúmalasi áhuä jípureyo, ¿jatchiakasu jita áma bëye bënasi täbui sacerdote áu tóboktia, bueituk ikäi bétuk jü yoremraa leyta mabetak, Melquisedecta gentepo jometaka yö yáatukä pámani? Entok, ¿jatchiaka kaa núnuhuak, Arónta gentepo jometaka yö yáatukä pámani? ¹² Bueituk jü tékil sacerdocio kúaktiahuakatek, két úttia juka leyta kúaktianähui ä yáa béchïbo. ¹³ Jü íari bétana nokhuakame täbui tribupo joome; të ímëi náu huéerim juka tiöpopo altar tékilta, kaabe ä yáuhuak. ¹⁴ Bueituk júnakiachisi täyahua, jü itom Señor Judáta familiapo huéritaka. Íari bétana éntok Moisés kaita nookak, tékil sacerdociota ä jojoai bétana.

¹⁵ Íri éntok chë júne júnakiachisi täyahuak, të jábe Melquisedecta bénaaka áu tóboktiakátek, juka tékil sacerdociota täbuiasi joaka. ¹⁶ Kaa yorem ley chúpata huë páman yáataka bem familiapo huéritaka áma yeu sákalame, ál-la kaa ä muknakepo úttiata jípurehui. ¹⁷ Bueituk áa bétana nokhuaka täyahua:

Émpë jíbapo béchïbo sacerdote,

Melquisedecta yoremraapo jometaka yö yáatukä pámani.

¹⁸ Íari béchïbo jü nésauri bannaataka huéeri kaitäpo taahuak, kaa úttiata entok kara jita ä joai béchïbo. ¹⁹ Ínëli

jü ley kaita yúmalasi yáuhuak. Ínëli naate jü chë türi boobit-huame; iári béchibote Diostau rukte.

²⁰ Íri kaa kía yáahuak, ál-la jü noki yörisi machika bát kéchahuaka yáahuak. ²¹ Bueituk jume huate sacerdotem kaita noki yörisi machik bát kéchahuakam áma yeu púahuak. Të iri, juka yörisi machik bát kéchakame ínel áu jiaahuak:

Jü Señor yörisi machik bát kéchaka, kaibu amáu bíchaa kúaktinake:

“Émpë sacerdote jíbapo béchibo,

Melquisedecta yoremraapo jometaka yö yáatukä pámani.”

²² Íari béchibo Jesús juka nokta náu tütehuäpo chë türik, ä lütüriatunakë béchibo, áu bát ketchak. ²³ Jume huate sacerdotem éntok emom büruriak, bueituk bem kókkö béchibom kara naa búrujti át kaatey. ²⁴ Të iri, jíbapo béchibo jiápsaka, sacerdocio tékilta jípure, kaa lülütenta.

²⁵ Huäri béchibo két jíbapo béchibo ára am jínëu, jume áapörík éä páman Diostau rúkteme, huanäi jiápsaka kaa chúkteka áme béchibo Diostau am nok-ria.

²⁶ Bueituk iri sumo sacerdote ito béchibo türiakay: huépülsi áu nüyeka, kaa juénak éaka, jita chicha machi kaa át cháchätu. Juka kaa türik johuä násuk sékana áu jípure, entok téhuekata béppa chë mejikat tóboktiari.

²⁷ Juka jìokot éehuamta kaa chíkti táapo jìpurey, jume huate sumo sacerdotem bénasi. Ímëri bát juka Diostau bíchaa näikiatam jojoa, bem kaa tü yáarim béchibo, chúkula éntok jume pueblota yáarim béchibo. Íkari Jesús séjtul jíba ä yáuhuak jíbapo béchibo, Diostau bíchaa näikiapo áu tójaka. ²⁸ Bueituk jü ley nokta chúchupa, sumo sacerdotem áma joaka, yoremem kaa úttiakame; të jü noki yörisi machika bát kéchari, leytapat chúkula huéeka, jü usiari kaita áu bëyeka yúmalasi yáari jíbapo béchibo.

8

Jesús násuk huéeka bemela nokta tüteme

¹ Én éntok türi jìobe, jü tua bát huéeme itom náu ettejhuasakäpo, jü sumo sacerdote itom jìpurëu, téhuekapo buéresi reytaka jojohuäpo bátatana yejtek. ² Diosta káripo tékilta johua. Huäri kári tua lütüriapo tabernáculo. Íkari jü Señor ä tóboktiak, kaa jü yoreme. ³ Bueituk síme sumo sacerdote juka leyta jíä páman áma yéchari, juka Diostau bíchaa näikiata entok jume kaa tü yáarim béchibo kabaram súahuamta ä yáanakë béchibo. Íari béchibo úttia áapörík két jita huériaka Diostau bíchaa ä kíktenakëhui.

⁴ Ä inëlituk imi buíapo anëtek, katchan júne sacerdotetu éiyey, jume sacerdotem ketune imi anë béchibo. Imei juka Diostau bíchaa näikiatam jojoa, leyta jíá pámani.

⁵ Të imei ä johua, juka téhuekapo johuamta bennak. İri éntok mamatuhuaaka jékkaataka bíttu, juka Moiséjta ä téjhuaahuaka pámani. Tabernáculota ä yáa sáuhuek, ínel áu jíaka: "Tüise át suaka ä bitcha; huanäre ánëli ä yáanake, tua alë bennak, júya káupo em ä bíttuahuaka bënasi." ⁶ Të ëni chë türi tékiata máktaka ä johua, bueituk Áapo yoremta entok Diosta násuk huéiyek, juka chë yörisi machik nokta náu tütehuamta yáa báreka. İri éntok yáataka óorek, juka chë türik nokhuaka boobít-hua pámani.

⁷ Të huári bát huéeme türika yeu sikátek, tua lütüriapo kaibu jariu éehuay, jum guosa huëpo ä yáanáhui. ⁸ Bueituk kutti ámeu nonokak, ínel jíaka:

Én éntok béja taahuarim äbo huéiye, jü Señorta jíá bënasi. Nokakane nokta bemelak náu tütehuamta yéchanake, Israel entok Judáta gentemmaki.

⁹ Kaa juka nokta náu tütehuamta bem áchayimmak ín yáakä bënasi,

ál-la jü júnak taahuarimmet mámpo am buíseka Egipto buiärapo nee yeu am huíkekäpo bënasi,

bueituk bempom juka ín noki náu tütehuakapo, ámanim kaa aayuk,

jü Señor ínel jiaahua:

İnapone bempörim kía tójjak.

¹⁰ Huári béchibone juka nokta náu tütehuakamta yáanake, jume Israelta gentemmaki.

Entok két ínel jiaahua jü Señor:

Chúkula huámechí taahuarimmet,

jume ín leyimne bem kóba súaahuapo órenake,

entokne bem jíapsimpo am jiojtenake.

Entokne áme béchibo Diostunake;

bempo éntok ín pueblotunake.

¹¹ Entok kaabe tábuik majtianake,

áamak aani junne, ínel áu jíaka:

Señortë täya.

Bueituk simetakam nee täyanake,

bempörim násuk jü chë ilitchi éntok jü chë yötau tájti.

¹² Jum bem kaa tü yáarimpone am jiokorinake;

entok jume bem kaa tü ayulammehui,

kane éntok ámeu huáatinake.

¹³ Bemela noki náu tüterita jiäpo, juka bát huémta öra tía báare. Huanäi ínëli jü örataka tahuame momoye, entok sep jëla kaitatunake.

9

Jü buíapo entok tehuekapo santuario

¹ Én éntok, jü bát huéeka noki náu tütehuame, Diosta yöri béchïbo nésauta jípurey, entok jü kári ímï buíapo Diosta áma yörihuäu yáatukay. ² Jü tabernáculo éntok ínëli órekay: násuk áman näikimtetaka, jum bát huëpo, véelota bía huam bíchaa santosi täyahuay. Ímirim órekay, jü candelabro, jü mesa entok jume páanim Diostau bíchaa näikiari. ³ Të guosa huëpo velota bía huam bíchaa jü tabernáculota senu huéri áma órekay. İri sïmek béppa santosi täyahuay. ⁴ Ímï órekay jü incensario oro áusülitaka, entok két áma órekay jü nokta náu tütehuäpo arca, sïmekut oro át téktaka. Ímï huáijhua éntok jü urna ti täyahuame oro áusülitaka. Ímï huáijhua éntok maná áma órekay, éntok jü Arónta kuta basihuekame, entok jume guoj mamni nésahuim tétapo jïojteri. ⁵ İari béppa éntok jume querubim sïmek béppa ujjorika jäbuekay, bem másammey juka jü nokta náu tütehuäpo arcata páttialataka. Ímïri ojbo öorehuay jume Dios bejrim tucha béchïbo. İari bétanate én kara yún jita nooka.

⁶ Ínëli béja huéchiasi áma óresuka, jum tabernáculo huépul kätana ä näikimteripo, jume sacerdotem élaka áma kíkkimu, juka altarpo tékilta yáa báreka. ⁷ Të jum senu kätana ä näikimteripo, jü sumo sacerdote áapo jïbba huásuktiapo séjtul ójbota huériaka áman kíkkibake, bueituk ójbota kaa huériaka kara áman kibake. Íkai yörisi machik Diostau bíchaa näikiata huéria, áa béchïbo, entok jume kaa jünéaka pueblopo Dios bejrim yáalame béchïbo. ⁸ Jü Espiritu Santo am jüneetua, juka sïmek béppa santosi täyahuamta, juka böota áman bíchaa bökamta kee étapohuaihui, jum tabernáculo huépul kätana ä näikimteripo, juka oficio tékilta ketune áma johuayo. ⁹ İri ímëchi taahuarim béchïbo ejemplo, juka ímï nokta huë pámani jü Diostau bíchaa näikiari entok jü kabaram súahuame. Júnentaka junne İri kara jíapsi éerita yúmalasi johua, jü Diosta ínëli yörihuame. ¹⁰ İri béja jïbuähuame entok jita jïhuame jïbba, jü jaikisi emo bákxiaka Diosta yörihuame, nésauri yáataka takaahuata béchïbo órekame.

Īri ínēlitunake, juka tiempota yúmako sĭmeta bemelasi yáahuäu tájti.

¹¹ Tē Cristo yepsaka béja ímĭ aane. Īri áu sumo sacerdote jü tühua äbo huémtahui. Jü tabernáculo ä tékiakäpo chē türika yúmala, entok kaa mámammey yári, ál-la ínel jíayhuäpo kaa ímĭ buíapo joome. ¹² Entok kaa jume chiböram entok beserom ójbo huériaka, ál-la tua ä ójbohua huériaka, séjtuł jĭbapo béchĭbo áman kibakek, jum sĭmek béppa santosi täyahuähui. Huanäi ínēli ä yáasuka ä mabetak, juka jĭbapo béchĭbo jínēuriata. ¹³ Bueituk jume torom entok jume chiböram ójbo, entok jü beseerota náposa jume chĭcha machimmet áa béppa huättiahuakatek, báksiahuaka juka chĭcha machik takaahuat úuhuataka tatahua. ¹⁴ ;Tē chē júne úttiak, jü Cristota ójbo! Áapo kaa chĭcha machik jĭpureka Diosta bíchäpo áu tójjak, jü jĭbapo béchĭbo Dios Espirituta huämi. Huanäi áapo ä ójboy kókkohuäpo jita johuäpo itom ä úuhuaanake. Huanäi ínēlite Dios jíäpsamta nésahui jonake.

¹⁵ Īari béchĭbo, Áapo násuk huéeka taahuak, juka bemela nokta náu tütehuäpo. Ínēli ä muknakeu úttiatakay, jume nokta bát náu tütehuaka bétuk jume Dios bejrim jiokoriná béchĭbo, ley nésauta kaa johuäpo. Huanäi jume núnurim juka boobit-huamta mabetnake, juka herenciata jĭbapo béchĭbo näikiata áme béchĭbo. ¹⁶ Bueituk jábetau senu jita tō sim bárēteko, jĭösiata yáatebonake. Huanäi úttia, juka jĭösiata yáatebokamta muknakēhui. ¹⁷ Bueituk juka jĭösiata yáakamta mukuk, lütüriataka tatahua; tē kee jee ä mukeyo kaita béj-re, jü jĭösia yáahuakame. ¹⁸ Īari bétana kětchi, jü noki bát náu tütehuakame junne ójbo guötipo chúppuk. ¹⁹ Bueituk Moisés sĭme ley nésauta gentetau noksuka, beseero entok chiböra ójbota nüka báammaki. Entok kabara bóa síkirik, júya hisoopota huanäi am kómoniak. Huanäi libro nésautat ä sĭtiak, entok sĭme gentetachi, ²⁰ ínel jíakari: “Īri jü nokta náu tütehuakapo ójbo, Diosta enchimmet nésahueka pámani.” ²¹ Entok kětchi, ójbota át sĭtiak, jü tabernáculotachi, entok jume Diosta yörihuäpo jita ámey jöjohuammechi. ²² Entok ójboyi batte sĭme báksiataka tahuanake, leyta jíä pámani; tē ójbota kaa guötek, Dios bejrim kara jiokorina.

Cristota kúrusit mukukäu Dios bejrim yore úuhua

²³ Úttiataka tatahuay, juka téhuekapo ayukamta bėnnak ínēli ä báksiatunähui; tē jü téhueka bétana huéeme huatek béppa chē türik Diostau bíchaa näikiata huátia.

²⁴ Bueituk jü tua simek béppa santosi täyahuame Cristota kibakekpo jü bát yáahuakamta benna, të kaa mámammey yári, ál-la téhuekapo Diosta anëpo óorek. Huanäi Áapo áman kibakek, ito béchibo. ²⁵ Entok kaa juebénasi áu tójaka áman kibakek, jáchin juka sumo sacerdoteta áman kikkibake bénasi, jum simek béppa santosi täyahuähui, chíkti huásuktiapo, të täbuik ójbo huériaka. ²⁶ Të täbuiasi ä huéenakeyo, úttiatsu éiyey juebénasi jiokot ahuä bínnakëhui, juka ániata kësampo naateka. Të ëni jume cien huásukturiam nat sáú kateme lütëpo, jíbapo béchibo séjtu jíba ä yáuhuak, juka jiokot áu sikamta, juka kaa türík áme násuk ayukamta kaitapo tahuaria báreka. ²⁷ Bueituk ínëli chúpari jume yoremem, séjtu jíba am kókkonakëhui; chúkula entok jü bette noki ámet chúpanake. ²⁸ Ínëli këtchi jü Cristo séjtu jíba jiokot ansuk, jume juebena Dios bejri yáarim jípuru huéria báreka, entok guosa huëpo, yepsaka Dios bejrim johuäpo kaita áma jípunake, jume ä boobíchaïhuime jínëu báreka.

10

¹ Bueituk jü ley juka tühua äbo huémta jékka jípurey, të kaa tua ájáriatukay jü yebijnakeïhui. Jume chíkti huásuktiapo animaalim sússuahuaka Diostau bíchaa am náikiahuame, ìri kaibu yúmalasi emo am jíputuanake, jume áman rúkteme. ² Ä junëlituk kaa éntok yáa éhuay, bueituk jume íkái Diosta yörihuäu joame senu huëpom kaa chicha machika tahua éiyey, entokim bem jípsipo kaa ä jípureka tahua éiyey, juka Dios bejrita. ³ Të ìri chíkti huásuktiapo animaalim sússuahuame, ámeu huahuuati-hua, jume Dios bejrihuammehui. ⁴ Bueituk jume torom entok jume chivam ójbo karam jábeta ä úuhua, jume Dios bejrim.

⁵ Huári béchibo ániau kibakeka, ínel jiaahuak:
Juka animaalim súahuaka emou bíchaa náikiahuamtë kaa huáatiak,
ál-lë takaahuata nee mákkak.

⁶ Jü ójbo altarpó sítiahuame entok jü huakas táijpo táahuame Dios bejrim béchibo, katim enchi al-leetuak.

⁷ Huanäine ínel jiaahuak:

“Dios, ímíne emou huéiye,
em nésahui yáa báreka,

jáchin jum libro royopo ino bétana ä jiojteri pámani.”

⁸ Ínel bát jíaka: “Jü animaalim súahuame, jü Diostau bíchaa náikiahuame, jü altarpó ójbo sítiahuame entok

jü huakas táijpo táahuame Dios bejrim béchïbo, katë am huáatiak entok katim enchi al-leetuak; ïri sïme leyta jïä páman jojohua jïöbe.”⁹ Entok sep ínel jiaahua: “Ímïne emou huéiye, Dios, em nésahui yáa báreka. Juka bát huémta mékke ä óóre, juka chúkula huémta áma tahuanaké béchïbo.”¹⁰ Jum íneli éehuápote Diostamak huitti jíapsihuäpo yáari, juka Jesucristota takaahua Diostau bíchaa ä näikiahuaka pámani, séjtuli entok jïbapo béchïbo yáahuakamta.

¹¹ Entok tua lütüriapo sïme sacerdote chíkti táapo ä jojóa, juka oficio tékilta, jume animaalim juebénasi sússuahuamta; tē ímëri jume Dios bejrim kaabeta úuhua.
¹² Tē Cristo, áu tójaka séjtul jïba ä yáuhuak, jïbapo béchïbo, juka jïokot áu sikamta, jume Dios bejrim yáarim béchïbo. Huanäi Diosta bátam bétana yejtek.
¹³ Huämi bát bíchaa ä boobíchaïhui, jume ä bėj-reka kateme ä guókim bétuk am tóijnäu tájti.
¹⁴ Bueítuk juka Diostau bíchaa näikiata séjtul jïba yáaka, jïbapo béchïbo yúmalasi am tahuariak, jume Diostau bíchaa huitti näikiarim.
¹⁵ Jü Espíritu Santo két itou ä lütüriate, chúkula ínel jiausuka:

¹⁶ Jü Señor ínel jiaahuak:

Ïri ájãria jü noki ámemak ín tütenakëhui,
 chúkula huamei taahuarimmechi.
 Jume ín leyimne bem jíápsipo órenake,
 entokne bem kóba súahuapo am jïojtenake.

¹⁷ Noksuka júchi huatek nooka, ínel jíaka:

Kaibu éntokne ámeu huáatinake,
 jume bem Dios bejrimmehui entok jü Diosta nésahui kaa bem yáakähui.

¹⁸ Bueítuk jume Dios bejri yáarim jïokorisuhuakapo, kaitatunake, jü Diostau bíchaa näikiari jume Dios bejri yáarim béchïbo.

Diostaute ruktipo yúmala

¹⁹ Én éntok hermaanom, kaitatte obisi éaka arate áman kiimu, jum sïmek béppa santosi täyahuähui, Jesucristota ójbo béchïbo.
²⁰ Bemela böo jíápsamta Áapo itom étaporiak, cortinata órekaï pámani. Ïri éntok ä takaahua.
²¹ Diosta káripo tékiakamtate jípure, juka buére tékil sacerdoociota joamta.
²² Íahuite rúktinake, kaita jíápsipo ésolataka, huitti itom ä súalëpo tuïsi jünéaka. Kaa türik bétanate itom jíápsi báksianake; jume takahuam éntok báam kaa chïcha machimmeyi.
²³ Lütülate kutti ito jípunake, Dios éehuamta johuäpo, kaa kom éaka itom ä boobíchäpo, bueítuk jü itom ä mák-rókame, ä nokäu

chúpanake. ²⁴ Jábeta kaa yumäpote ä ania báreka éenake, entok tühuata joaka yore nákuhäpo, náu al-lee béchibo. ²⁵ Jíbate ito náu totoiynake; katte jume kaa náu yayajaka joyhualame bénasi am báanake; entokte kuttílasi náu noknake, huaka taahuata äbo huémta jünériaka.

Téjhuaataka junne Dios bejrim yáuhuak

²⁶ Ítapo itom éäpo Dios bejrik yáakátek, jü lütüriatat jünee huamta mabetchulataka, Cristota áu tójakáu béja kaitatunake, jume Dios bejrim itom yáaká béchibo. ²⁷ Ál-la jü bette noki Diosta chúpäu máusi machika, táji pójteka am buänake, jume Diosta béj-reme. ²⁸ Jü Moiséjta ley béppa sikame guoyim ö bájim bíchäpo, kaita éntok át nátemaijhuaka mäna. ²⁹ Enchim éäpo, ¿jaikisisu nat béppa ára ä mabeta jäni, juka bette nok chúpemta, jü Diosta Üusitat chepteme, entok juka nokta náu tütehuakapo ójbo guötekame, chicha machiku ä näikiamtachi? Ímëri santosi yáahuaka junne. ¡Ä béj-rekam, Diosta tühua Espíritu kaitäpo bitcha! ³⁰ Bueitukte ä täya, juka ínel jíakamta: “Ínapone ä áttiak, juka nássuahuaka yoret nóttiriahuamta, entok ínapone ä béjtuanake”, ti jiaahua jü Señor. Entok júchi: “Jü Señor ä pueblobeu bette nokta chúpanake.” ³¹ ¡Tepa jaanti maachi, jü Dios jíápsamta mámpo huáttihuame!

³² Të huámëi taahuarimmehuem huáate, júnakoy juka Dios machiriata mabetchuka. Entok jiokot aneka jünem áma yuumak, Diosta úttiárayi jum naamuksi anhuäpo. ³³ Të huate enchimmehui, tua lütüriapo guojajjuhuakem jiokot enchimmeu siika, simem bíchäpo, éntokem júchi tábuiasi am jáläeka taahuak, huame enchim bénasi ámeu huémta jípureme. ³⁴ Bueituk jume preesom jünem két jiokoleka tüisi am bitchak, éntokem juka jita enchim úhuahuäpo jünem al-leaka át yeu sájjak, jünéaka chë türi herenciata enchim jípurëhui, téhuekapo kaa lülütëmta. ³⁵ Bueituk katem ä táru báare, juka enchim át éähui; bueituk ímí yökáteko jita buéresi mabethuamtem jípunake. ³⁶ Türi, jü yánti jíápseka Diostat boobit-huame, bueituk ínëli juka Diosta nésahui yáalataka, juka Áapörík yore mák bárëhuem mabetnake. ³⁷ Bueituk jü jiojteri ínel jiaahua:

Júchi chúbala jíbba,
jü yebijnakeme yebijnake,
entok kaa bínhuatunake.

³⁸ Të jü lütula Diostamak huéeme Diostat éaka jíapsinake; të jü amáu nóttekame kaibu ín jíapsi al-leetuanake.

³⁹ Tē itapote kaa amáu notte, jum emo täruhuäpo, ál-late át éehuamta jípure, itom jíapsi jíapsinakē béchïbo.

11

Diostat éehuame

¹ Jü huitti jita boobit-huame, Dios éehuä páman huéiye, entok kaa ä bíchaka kutti jíapsihuame. ² Bueituk jume itom bát kat-riam iäri béchïbom juka tühuata áme bétana nokhuamta jájamek.

³ Diostat éehuápámante át jüneiya ániata yáahuakahui, Diosta nokibeyi, bueituk ínëli jü itom bíchäu, kaa bít-huamtay yáahuak.

⁴ Diostat éehuäpo Abel animaalim súaka Diostau bíchaa näikiahuamta chë türik Diostau tójjak, Caínta béppa. Iäri béchïbo Diosta tüisi áa bétana nokäu jájamek, lútula jíapseka jume Diostau bíchaa näikiarim ä yáakä béchïbo. Éntok ínëli ä muksulatuk junne, Abelta yáakäu jíba áa bétana nooka.

⁵ Enoc Diostat ä eä béchïbo núk sákahuak, kókkohuamta kaa bíchaka. Entok kaabe ä téuhuak, bueituk Dios ä nuk siika. Tē kee jee núk sáka huaka, Diosta bíchäpo tüisi jíapsaka täyahuak. ⁶ Dios éehuamta kaa jípureme Diosta kaibu al-leetuanake, bueituk Diostau rúktihuäpo úttia, jü jüneehuame Áapörík anëhui, entok huame ä jariame bem kobakäu am mámaka.

⁷ Noéta Diostat eä béchïbo, Áapo ä téjhuak, juka huénakemta ketune kee jee bíttuyo. Diosta mauj yöreka ä jotáytek, juka arcata, ä familiahua áma emo jínëunakē béchïbo. Íkäi Dios éehuamta jípureka ániat jíapsame bette nokta ámet chúpatebok, entok lútula jíapsihuamta herenciapo mabetak. Iri éntok Dios éehuamta bétana huéiye.

⁸ Diostat éehuäpo Abraham núnuhuak. Huanäi yeu siika, jum ä yebijnakeu herenciapo mabet báreka. Tē yeu sika kaa jüneiyay jákun áu yebijnakëhui. ⁹ Diostat éehuä béchïbo áma jóakay, kaa áma jomemta bënasi jum buíata ä máknaïpo, kaa ä áttiakamta bënasi, Isaactamak entok Jacobtamak lona kárimpo. Ímëi éntok juka ä máknäu herenciapo áamak áttiakay. ¹⁰ Bueituk buére jóäraata boobíchaihuiy, óusi nahuakamta. Íkäi éntok Dios ä jünaktek, entok ä yáuhuak.

¹¹ Diostat éehuä béchïbo jü Sara kaa äasoaka, úttiäraata mabetak ára ä asoanakē béchïbo. Huanäi asoak jamyölataka junne, bueituk ä súsualek, juka nokta asoanakee, ti áu jíayhuakamta. ¹² Iäri béchïbo këtchi, huépülak

abe mukemtabechi juebénakam át yeu sájjak, téekapo chókim Bénasi, entok juka sèeta bahue mayoat óreka kara náikiahuamta Bénasi.

¹³ Dios huáatihuá pámani, ímëi sîmetakam kókkok, juka bem mabetnakëu kee jee mabetaka. Të kíalim mékkariat am bíchaka am súsualeka am tebotuak. Entokim nokaka ínel jiaahua: “Katte ímï joome, entokte kia buía ániat kaate.” ¹⁴ Bueituk jume íneli jíame, huittim yore jüneetua, tábui naciónta emo jariähui. ¹⁵ Bueituk bempo hua buiárat bem yeu sájakäbet éátek, lútüriapom tiempota jípurey áman bem nótti béchïbo. ¹⁶ Të bempo chë türik jípu péiyay, téhuekapo. Íari béchïbo Dios kaa ámey tihueka ámeu áu Dios tíiya, bueituk buere jóäraata am yáariak.

¹⁷ Dios éehuá béchïbo, Abraham jïöbilahuak Isaacta më íaahuaka Diostau bíchaa ä náikiahuápo. Íneli jü ä máknäu mabetnakeme huépülak jíba üuseka Diostau bíchaa ä náikiaka áahuá tójjak. ¹⁸ Íneli téjhuaritukay: “Isaacta betanë nat tómti kat-riam jípunake.” ¹⁹ Jüneiyay Diosta úttiata jípurehui, jume kókkolam násuk jábeta ä tóbnoktianakë béchïbo. Ä ínelipo, ä üusihua áapo júchi mabetak.

²⁰ Dios éehuá béchïbo, Isaac Diosta tühua aahuak, chúkula símeku ámeu ayunakemta, Jacobta entok Esáuta béchïbo. ²¹ Dios éehuá béchïbo Jacob, muk báreka, Joséta üusim hueuhuëpulam béchïbo Diosta tühua aahuak. Huanäi Diostau rúkteka ä yörek, ä boroonia puntat huíjjúteka. ²² José muk báreka am téjhuak, jume israelita usiarim yeu sákanakëhui, entok nésahuek ä takaa ótam bétana.

²³ Ä áchayim Dios éehuá béchïbo báij metpo Moiséjtam éssok, bueituk musála machisim ä bitchay, entokim reyta kutti noki kaa májhuek. ²⁴ Dios éehuá béchïbo Moisés, béja yótaka kaa entok reyta mala asoapo áu náikia iak. ²⁵ Áapo íkai yeu púhuak, jü Diosta gentemak jikot ä bínnähui, bueituk jum kaa türiku chúbala al-leaka náasä huéenakeu, sîmeta tójjak. ²⁶ Jü Cristotamak jikot anhuame símek béppa ríkoapo ä jípurek, jum Egiptopo tómi tesorota béppa, bueituk juka ä yönakeu bitchay. ²⁷ Diostat éehuá béchïbo Egiptota tö siika, juka reyta ómtira kaa májhueka. Íneli áu jípurek, juka kara bít-huamta bíchamta Bénasi.

²⁸ Dios éehuá béchïbo pájkuata yáuhuak, entok juka ójbo sítiahuamta, jü kësam usiarim súame bempörim kaa am táktianakë béchïbo. ²⁹ Dios éehuá béchïbo Bahue Síkiri pámanim yeu sájjak, buía huakiapo Bénasi. Jume egipciom két ánëli ayu báreka, bäapom kókkok.

³⁰ Dios éehuä béchïbo jume Jericó pueblopo sami kóräim huáttek, guoy búsan táapo kontiriähuaka. ³¹ Dios éehuä béchïbo Rahab júyapo yorememmak boböyeme kaa ámemak muukuk, jume Diosta nésauro kaa yáakammaki, jume áman bíttuarim yánti ä mabetakä béchïbo.

³² Entok, ¿jítasune két noknake jäni? Bueituk jü tiempo inou bïnake, Gedeónta bétana ettejjoa béchïbo, Barac, Sansón, Jefté, David, Samuel, entok profeetam bétana.

³³ Ímëri Dios éehuä béchïbo reyesim buiäramim úttiapo nüuka, entokim lútula huémta yáuhuak, Diosta am mák rókakáhuim jájamek, entokim yóokom tem páttiak. ³⁴ Táij béete rúpaktemtam tuuchak; ejpara buahuim ayukäpom yeu sájjak; úttiäraata kaa ayukäpom úttiäraata yeu huíkkek; nássuahuäpom úttiata nüuka; entokim kaa áma joome batallón sontarom tennituak. ³⁵ Jume jáamuchim bem kókkolam jábitekame mabetak.

Huate éntok kókosi jiokot johuaka junne, búttia báahuakam kaa báarek, juka chë türi kókkoka jábitehuamta mabet báreka. ³⁶ Huate kaa huátiahuaka tiusi jiokot yáahuak, entokim benmuchahuak, entokim peresotehuaka cárcelpo jóahuak. ³⁷ Tétammeyim mamaasuhuak; bem takaa éntok nasukaman chúkthahuak serruchommeyi; bem jiopnakë béchïbom jiöbilahuak; ejpara buahuimmeyim súahuak. Yünim naa sájjak, kabara entok chiva béhuam sánkoka, poloobemtaka, kókosi sirok éaka, jájana kaa tüisi bít-huaka. ³⁸ Katim ímí ániapo jápasi iaahuaka bít-huay. Mékka ánia see päriapom naa kaatey, júya ániachi. Káu guójöku entok buía guójökum jójjoasuk.

³⁹ Ímëi sïmetaka, akim ä jájamek jiöbe, juka tüisi bem jipsähui. Të Dios éehuäpo katim ä mabetak, juka bem mák báahuaka nok-ri. ⁴⁰ Bueituk Dios huaka chë türük ito béchïbo yáuhuak, kaa bempolaím jába yúmalasi emo jípu iaaka, ál-la ítapote két ámemak náikiahuak.

12

Jesústate jába bínnake

¹ Ánëli kétchi, ítapo ito chíkola juebénaka Diostat jápsekame itom bíchame jípureka, juka kaa türük entok béttesi machik itom kom tábemtate tóijnake; entokte yánti éaka tenninake, juka böot tennihuamta ítopat jípureka,

² Jesústa jába bíchaka. Bueituk Áapo Dios éehuamta yáala, entok yúmalasi ä tahuariala. Entok Áapo al-leehuamta áapat jípureka, kúrusit jiokot aayuk, tiusi jájana bít-huaka junne. Huanäi én rey bankot kattedk Diosta báta bétana.

³ Bueituk áachem emo temaje, jü Áaporikúu sikamtahui, jáchin jume kaa türik joame ä bėj-reka jáptek, bueitukem jum enchim át éäpo kaa huátti báanake, lótteka. ⁴ Bueituk emée katem jee kókkko, juka kaa türik bėj-reka enchim nássuäpo. ⁵ ¿Jachem ä kóptiasula bėjja, juka kutti nokta? Bueituk enchim üusekam ténasi enchimmeu nooka, inel jíaka:

In üusi, katë kia kaitäpo ä bít báare, juka Señorta kuttílasi enchi majtiayo, éntoke kaa kóm ée báare, kutti nokta emou ä nokayo.

⁶ Bueituk jü Señor ä nákéu kuttílasi majtia, entok ä bébeba, juka usiapo ä mabetakähui.

⁷ Emée juka kutti yore majtiahumta ára mabetätek, Dios enchim üusekam ténasi enchim bitcha. Bueituk, ¿jábese jü usiari ä áchay bétana kutti yore majtiahumta kaa mákhuame? ⁸ Të emée kaa kutti majtiahuakatek, katem ára usiaripo näikiahua, bueituk simetakam kutti yore majtiahumta mámak-hua. ⁹ Täbuiasi ä bít-huäpo, ímí buiäpote itom áchayim jípurey, kuttílasi itom mamajtiame, entokte am yörey. ¿Jachute kaa chë júne ä jopo yúmala, juka téhuekapo itom áchay nésauri, itom jíapsinakë béchibo? ¹⁰ Lütüriapo huámëri kaa jaiki táapo kuttílasim itom mamajtiay, bempörim ä türeí pámani; të iri simeta itou türinakë béchibo, bueituk áamak huépülsi itom jíapsi äaaka. ¹¹ Lütüriapo jü kutti yore majtiahuame yorehuä johuay, juka kaa al-leehuamta entok sirokhuamta; të ál-la chúkula yánti lútula éehuamta huéria, huame kuttílasi áma huam sákalame béchibo.

Jinhua maachi Jü Diosta nok jahui kaa jobahuame

¹² Huäri béchibo, jume mámam kón huéchilamem tóboktia, entok jume tónom karaktilame. ¹³ Éntokem ili böom rúttuktia, enchim guókim béchibo, bueituk jü guók rábiktilame kaa böot yeu huéenake, ál-la türilataka tahuanake.

¹⁴ Yánti éehuamtem jípure, entok huépülsi jíapsihuamta. Júnëlem simemmak kaate, bueituk íkái kaa jípureme kaibu Diosta bínnake. ¹⁵ Tüisem át suuhua, kolopti jábe kaa ä jájamnake, juka Diosta tühua. Diosta nésahui kaa ä yáakä béchibo, ä jíapsipo chibu éehuame át ayu táytinake. Huanäi iri böota ä páttiria báanake. Íäri béchibo éntok, juebénakam juénakuu emo nasontenake. ¹⁶ Kaabe jak enchim násuk annake, jámutta kaa jubeka áamak jíapsaka, ö juka Diosta bétana yörisi machik kaa yöreka, Esáuta ayuka bénasi. Bueituk huépul puraato buáhuamta béchibo, juka ä kësam usiari áttiarita nénkak.

17 Béjem ä jüneria, chúkula Diosta tühua mabet péaka, kaa jehuitarahuak. Huanäi ínëli kaa ä jájamek, juka jápsi kuaktihuamta, buanaka ä jariaka junne.

18 Bueituk katem jü káhui ára át mámtehuamtau rúktila. Ìri éntok táijpo bétey, tüisi kaa machika kut huathuattëpo éntok buére jekäpo. 19 Huanäi trompeeta jáhui jikkajituk, éntok jáhui nokame. Jume ä jikkajakame éntok jìokot jiaahuay, kaa éntok ámeu nok ìaaka. 20 Juka nésauta bem jikkajähuim kara yánti éaka mabetay: “Bueituk jita animal júyat jálojtekätek tétammey ö kúta buahuimmeyi mamaasunay.” 21 Buéresi jínhua machiakay jü bít-huame; ìari béchìbo jü Moisés ínel jiaahuak: “Guómtilatakane ino yoohua.”

22 Eme éntokem áu rúktila, jü káhui Sióntahui, jü Dios jápsamta buére jóarähui, téhuekapo jóära Jerusaléntahui, éntok jume ángelesim juebena míilimtaka emo jáläekammehui, 23 huame kësam usiarim emo náu totoijhuäpo náu animmehui, bem téhuam éntok téhuekapo jìojteri, éntok Dios simemmeu Jueztahui, éntok lútula huëpo espíritummehui, jume yúmalasi yáarimmehui, 24 éntok Jesústahui, juka bemela nokta náu tütehuakapo násuk huéekamtahui, éntok jü ójbo sítìatahui; ìri éntok chë tüisi nooka, jü Abelta ójbo béppa.

25 Tüisem át suuhua, kaa ä omoute béchìbo, juka nokamta. Huámëi júnakoy buíapo bétte nokta ámeu nokhuakamta, katim ä mabetak; karam ä guójaniaka taahuak. Ítapo këtchi, kaa ä mabetakäteko, juka kutti nokta téhueka bétana huémta. 26 Júnakoy huäri nok jáhui këtchi buíata áu yoyootuak, të ëni nokta chúpa rókaka nok-la, ínel jáka: “Ketunene séjtul huëpo, áu ä yoyootuanake, të kaa buíata jíbba, ál-la juka téhuekata këtchi.” 27 Ìri nooki, “ketune séjtul huëpo huéeme”, ínel jiau báare: jü yáataka ára sékänä órehuame mékka órena, bueituk juka kara sékänä órehuamta áma tahuanaké béchìbo. 28 Inëlite juka rey nésauta johuäpo kara sékänä órehuamta mabet-lataka, atä baysaunake, éntokte íkái itom jìpurë násuk, ä nésahui joaka Diostate al-leetuanake, ä yörihuäpo suamsi ito nüyeka. 29 Bueituk itom Dios tájji jü jita lülütíame.

13

¹ Emóem nákeka jíba náu aane, náu huérim Bénasi.
² Katem áabia kópte, jü enchim jóapo jábeta mabet-huäpo, bueituk huate kaa jünéaka bem jóapom ángelesim mabetak.

³ Jume peresommehuem huáate, ámemak peresom-tuka Bénasi, entok jume jiokot bít-huame, eme két enchim takaapo ámemak ä innëam ténasi.

⁴ Simemmet huéchiapo bíttunake, jü emo jubiahuame; íkái éntokem türi páman jíba ä huéria báare; të kaa emo jubeka entok kaa emo kunaka náu jíapsihuame, Diosta bíchäpo yäura bít-huamtam jípunake.

⁵ Jum jita jípu péehuäpo katem kaa náksi jita jípu péiya; juka én enchim jípurëmakem al-leiya, bueituk Áapo ínel jiaahuak: "Kaibune enchi tö simnake, entokne kaa enchi tóijnake." ⁶ Inélite huitti éaka ára ínel jiaahua:

Jü Señor ára nee ania; kaibune máujnake,
 juka yoremta jita inou yáanakey junne.

⁷ Enchim pajtorimmehuem huáate, juka Diosta noki enchimmeu nokakammehui. Ámechem suuhua, jáchin bem tahuanakëhui, jum naa kújakteka jáchin bem jíapsäpo. Huanärem jum bem Dios éä páman jíapsa.

⁸ Jesucristo jíba ájaria, tuuka, éni, entok jíbapo béchibo.
⁹ Katem täbuiasi jájaana emo majtiahuäu bíchaa emo huériutebo báare, kaita huitti täyahuä pámani. Bueituk türi, juka jíapsita Diosta tühuapo kutti yéchahuäpo, të kaa juka buähuamta bétana yore majtiahuäpo; bueituk ímíri kaabetau tüisi siika, jume íkái yáakammehui.

¹⁰ Huépul altartate jípure; ímíri karam itomak ára áma jíbuä, jume tabernáculopo oficio tékilta joame. ¹¹ Bueituk jü sumo sacerdote animaalim ójbo huériaka jume Dios bejrim yáarim béchibo, áman kikkibake jum símek béppa santosi täyahuähui. Huanäi ímëi animaalim takaahuam, päkunim yeu tóijhuaka táttaahua. ¹² Ínëli kétchi Jesús, ä ójboy juka pueblota santosi tahuaria báreka, puertapo päkun kókosi jiokot ansuk. ¹³ Campamentopote päkun áu yeu kannake, jiokot ä bít-huäu huériaka. ¹⁴ Bueituk ímíte yü tutti buére jóarata kaa jípure; ál-late huaka chúkula boobit-huamta jaria. ¹⁵ Inélite Diosta béchibo jíba ä jo báanake, Áapörík huämi. Áa béchibo näkíatate buíknake, itom tempo yeu huémta, entokte ä téhuam huatem jüneriatuanake. ¹⁶ Tühua johuame entok jü kaa chúkteka emo aniahuame, katem ä kóptia; bueituk juka kaa emo ámpoleka jíapsihuamta, Dios ä türe.

¹⁷ Jume enchim pajtorim nésauritem johua, éntokem áme bétuk emo nüye; bueituk bempom jáchin enchim jiapsäu suaya, entokim Diosta bíchäpo yeu jábuana, enchim béchïbo. Inëlim al-leaka ä jonake, kaitat jáchin éaka. Bueituk kaa ä ínëlituk éntok, enchim béchïbo júne kaa türinake.

¹⁸ Ito bechïbem Diostau nooka; bueitukte huitti éiya, Diosta bíchäpo tüisi ito jiapsähui. Itom naa kújaktëpote simeta tüisi jo báare. ¹⁹ Entokne júchi enchimneu ä aahua, ínëli enchim ä yáa sáhueka, bueituk juka enchimneu ínóttinakeu läuti ä yáatunakë béchïbo.

Ä chúpëpo Diosta tühua, entok teboterim

²⁰ Jü yanti éehuäpo Dios kókkolam násuk ä jíabitetuak, juka itom Señor Jesucristota. Ìri jü kabarammeu buére pastor, entok ä ójboyi jü noki náu tütehuak, jíbapo béchïbo.

²¹ Én éntok Dios áma enchim yúmatuanake, sime tühuata entok ä nésahui johuäpo. Jesucristota nésahuekápáman türihuamta enchimmet yáanake. Jü simek béppa uyyori éntok áa béchïbotunake, sime huasu-huasuktiriammechi. Júnentunake.

²² Enchimmeune ujbuanna, ín hermaanom, juka kutti nokta kaa enchim kom éetuanakë béchïbo; bueituk íkäine kaa jaikik enchimneu jïojte. ²³ Enchimne júnee íaa, jü itom hermaano Timoteo béja kaa cárcelpo káttek. Áapörík läuti yepsak, áamakne áman enchim bínnake.

²⁴ Jume enchim pajtorimem sïmem tebotua, entok sïmem jume santosi jíápsame. Jume Italiapo joome enchim tebotua.

²⁵ Jü Diosta tü eäu enchim béchïbotunake. Júnentunake.

Jü Santiagota Carta Jume Dóoce Tribum Síme Ániat Chibejtilammehui

Teboteri

¹ Ínapo Santiago, Diosta nésauta joriame éntok itom Señor Jesucristota, huame dooce tribum Israelitam ániat chíbejtilammeune tebote.

Huä jita täyahuame Diosta bétana huéeme

² In hermaanom, tüisem emo al-leetua jita obiachisi jikot máchiraata enchimieu hué násuk junne. ³ Béjem jüneiya: Eme Diosta súalëtek obiachisi huémta násuk jünem yánti jíapsinake. ⁴ Júnëlem yánti jíapsinake, enchim tü jíapsi yúmalatunaké béchïbo, kaita éntok jita enchimieu bïnaké béchïbo.

⁵ Senuk enchim násuk jita jüneehuamta áu bëyey, Diostau ä áunake. Huanäi Áapo Dios ä miknake. Bueituk Áapo yún yore ä miika; kaa ä ámpoleka itom ä mákka, kabeta yeu puaka. ⁶ Të Diostat eaka ä áunake. Katë täbuiasi éenake, ínel jíaka: “Jamak kaita nee miknake.” Bueituk hua kaita súaleme jume bahue máarem jekata naasam huiiké bénasi maachi. ⁷ Júnëli hua kaita súaleme kaibu jita mabetnake, Señorta bétana. ⁸ Huä yoreme guoyik éame kaa áma bíbinhuatu, jum jita ä joäpo.

⁹ Huä hermaano kaa béttek jíapsekame áu al-leetuanake, Diosta ä tóboktiaká béchïbo. ¹⁰ Të hua rikoapo jíapsame áu al-leetuanake kaita áu bėj-riakähui; bueituk huäri jü ili júya sehua ténasi huakiataka tahuanake. ¹¹ Bueituk juka täata kaa huéeläpo táttasi yeu ä yejtek, hua ili júya huaknake; sehua éntok huénnake. Huanäi hua ä musála machiakäu luutinake. Júnëli kët tahuanake, jü riiko síme ä tékilimpo.

Jita béttesi yoreu huéeme kaachin ériahuame

¹² Tüisi al-leaka tahuanake, hua yoreme juénakuú bíchaa yühuaka kutti huéeka tahuakame; bueituk ínëli kutti huéeka tahuakatek, juka jíapsi coronata mabetnake. Íkai Dios jume ä nákemieu am mik rókaka nok-la. ¹³ Senu juénakuú bíchaa yühuakatek kaa ínel jiaunake: “Dios nee juénakun yüak”; bueituk Dios kara juénakuu bíchaa yütu, éntok Áapo kaabeta juénakuu bíchaa yuyüa. ¹⁴ Ál-la senu ára jioptuatu, juka juëna éerita at ayuká béchïbo. İri

juëna éeri éntok ä huíike, ä náyote báreka. ¹⁵ Íkai juëna éerita ayukäpo yeu tomtomte, jü Dios bejri. Ìri Dios bejri yahuakatek éntok, áu náu tójaka búrusi áu yáako, huanäi áma yeu tomtinake, jü kókkohuame.

¹⁶ In hermaanom ín nákéhui, katem jiöbe. ¹⁷ Síme hua tühua mikpo huéeme entok yúmalasi mikpo huéeme jikat bétana huéiye, hua itom Áchay machiriata átteakamta bétana. Áapörikut kaita täbuiasi anhuame ayka, kía ilikkisi junne. ¹⁸ Áapo ä éäpo itom bemelasi yáuhuak, ä noki lütüriayi, símem béppa bát itom yoremtonaké béchibo.

Nokta huë páman ä joame

¹⁹ Íari béchibo, hermaanom ín nákéhui, síme yoremem tüisi jikkaij báreka éenake, kaa láuti nok yómmia báreka éenake, éntok kaa láutipo öomtinake. ²⁰ Bueituk hua yoremta ómtira kaa Diosta lütüria johua. ²¹ Huäri béchibo, juka jaiti máchiraatem omoutenake, éntok huaka kaa huéeläpo juënaraata kétchi. Huaka nokta enchimmet ethuakamta, yánti jiápsekem ä mabetnake. Ìri ára jíapsita enchim jínëuria.

²² Të huaka nokta huë pámanem ä jonake. Katem kía ä jikkaij-leromtu báanake, emesu emo bätattähuaka. ²³ Bueituk senu juka nokta kía ä jijikkajätek, të kaa huam nokta huë páman huëtek, ìri jü yoreme espeejopo ä pújba bíchamta bénasi maachi. ²⁴ Bueituk áapo áma áu bíchaka sikätek, láuti áa bea kóptinake áu jáchinakähui. ²⁵ Të hua tua leyit suaka ä bíchame, huam súmataka itom búttiahuakapo, éntok jíba áma aneme, kaa kía ä kóptia báreka ä jijikkajame, ál-la ä jo sáyhuäu joame, ìri juebena tühuaata bínnake, nokta huë páman ä huë béchibo.

²⁶ Kía jábe júne enchim násuk áu Dios huáatë tíame, të kaa áu nín yüeme, kía áu bätattähua, éntok hua ä Dios huáatëu kía kaita béj-re. ²⁷ Huä tua kálakosi Dios huáateme, Dios Áchayta bíchäpo, ìri ájária: usi lepem anianake, éntok jámut jókoptulam bem jiokot éäpo anianake, éntok ím ániapo juënaraa ayukamta bétana áu suayanake.

2

Katë enchi ára anianakemtat jíba pupujte

¹ In hermaanom, hua itom Señor Jesucristo lóoriata átteakamta enchim súalë béchibo, katem nat béppa chë emo éria. ² Bueituk senu yoremta oro aniokamta entok béj-rek sánkokamta enchim násuk kibakek, senu éntok

póobetaka kaa türik sánkokamta kétéchi, ³ huanärem huaka béj-remta sánkokamta al-leaka bichätek éntok ínel áu jáakätek: “Émpë ímí tülíku yeesa”; hua póobetau éntok: “Empo éntok jümü kékka”, ö “Ímire ín guókpo yeesa”; ⁴ ¿Jachem kaa emo nat béppa éria, ínëli aneka, éntokem juëna éhuamta emo jípurë bétana emo yeu buísse?

⁵ In hermaanom ín nákehui, akem ä jíkkaja: ¿Jachu Dios kaa huame poloobem ímí ániapo aneme yeu púala, bem rikomtunakë béchïbo Diosta súalhuäpo?, éntok, ¿téhuekapo Diosta reytaka néshäueu ä nákeme am mák rókaka herenciapo bem mabetnakë béchïbo? ⁶ Të eme huaka póobeta kaitäpo bitcha. ¿Jachu kaa jume rikom juka tékilta kaa yúmalasi enchim béjtuame? ¿Jachu kaa bempo ámëria huame yäurau enchim yeu totojame? ⁷ ¿Jachu kaa bempo am junneria béj-reka nooka, jume tü téhuam Diosta enchimmet yuktiarim?

⁸ Eme lütüriapo huaka tua leyta huë páman anëtek, huaka Diosta jáä bénasi: “Emobeu jëla anemtë em emo ériä bénasi ä náknake”; huanärem tüisi ä johua. ⁹ Të eme kaa nánancha emo ériätek, katem tühuata johua, bueituk jü ley enchim nätua kaa tühuata enchim joä bétana. ¹⁰ Bueituk jábe júne síme leyta yáakätek, të jáksu huëpo ilikkít júne jíobekätek, síme leyit jíob-la. ¹¹ Bueituk Dios ínel jáahua: “Jubekätekë kara täbuik juube.” Éntok két ínel jáahua: “Katë jábeta mënake.” Éläposë em jubi pátäku kaa täbuik juube, tërë jábeta mëako, síme leyta béppë simla. ¹² Inëlem nooka, éntok ínëlem aane, íkái jüneriaka: hua ley itom búttiakamta jiäpo ámani itot chúpánake. ¹³ Bueituk jume kaabeta nakjiokolekame ánëli két ámeu huéénake, kaabeta bem nakjiokolekä béchïbo; të hua yore nakjiokolihuame jíba yölataka huéénake, hua noki béttesi yóret chúpahuamta béppa.

Diostat ehuame éntok jü tékkil

¹⁴ In hermaanom, ¿jita béchïbosu türi, jü Dios ehuame éntok kaa ä joäteko? ¿Jachu hua Dios ehuame ä jípurëu ä jínëunake jáni? ¹⁵ Maasen senu hermaanota o hermaanata kaa sánkok, éntok hua chíkti táapo bem buäyeu ámeu bëyeyo, ¹⁶ enchim násuk senu ínel ámeu játek: “Katem jáchin éaka kaate, emo em súkkaria, éntokem jibuaka jóboa”, të kaa huaka takaahuapo ámeu bëyemta am mikätek, ¿jita béchïbosu türi? ¹⁷ Júnëli kétéchi, jü Dios ehuame kaa ä joätek, jü ä Dios ehuame kaita béj-reka mukilata bénasi tatahua.

18 Të senu jamak ínel jiaunake: “Empo Dios eehuamta jipure, ínapo éntok tékilta johua.” Nechë ä bittua, juka em Dios eehuamta kaita tékilta yáalataka; ínapo éntok enchi ä bittuanake juka ín Dios eehuamta ín tékiliy. 19 Empo ínel ä súale: Dios huépulai jíbba. Túri junëli; két jume lemooniom ä súale, éntokim máuj-rimmea emo yoyoa. 20 ¿Jachë ä jüneria báare, empo yoreme kaa suakame, juka Dios ehuamta kaa tékilmak huémnta kaita béj-rëhui, éntok ä mukilatukähui? 21 ¿Jachu kaa jü tékiliy tüisi taahuak, itom áchay Abraham, júnak huaka ä üusi Isaac Diosta mámpo ä tójaka, kabaram súsuahuai bënasi ä mëbáreka? 22 ¿Jachë kaa jüneiya? Jü Dios eehuame tékilmak náu huéiye, éntok hua Dios eehuame tékilmak yúmalasi chúppe. 23 Éntok ímí chúppuk, jü jïojteri ínel jíame: “Jü Abraham Dios ehuamta jipurek, éntok ä Dios ehuamta béchïbo tñhuapo náikiahua”, éntok Diosta amigo ti téhuaahuak.

24 Béjem jüneiya, juka yoremnta jü tékiliy Diosta tü yórempo ä náikiähui, kaa hua Diosta súalhuamtay jíbba. 25 Júnëli kétchi, huámechï taahuarimmechi jü jámut Rahab búru yorememmak boböyëihui, ¿jachu kaa hua ä tékiliy tñhuata jájamek? Bueítuk huame sáyhuakame mabetaka, chë túri böota am nütuak. 26 Jáchin hua takaahua kaa espírituta jípureka mukilatunake, ánëli két hua Dios eehuame kaa tékilmak náu huëtek, ket mukila.

3

Jü nínni

1 In hermaanom, katem enchim násuk katim juebénaka yore majtia tiaka annake, jünéaka íkai tékiakátek chë bétte nokta itot chúpnakehui. 2 Bueítukte síme juebénasi jábem jíápsipo kókosi jojua. Senu ä nokiy kaabeta omtituátek, íri tua jü tü yórem chúpila, éntok ä takaahua ä yüinakë béchïbo áma yuuma. 3 Ítapo jume kábäim pepereenatua itom éá páman am kannakë béchïbo. Júnëlite síme bem takaahua ára naa kúaktia. 4 Ámechem suuhua kétchi, jume barcommechi: jáchin buereka júne éntok jeka útteakamta am huériay junne, senu ilí rueerata timón téamtay aram kúaktiatu, ä sáhuemta ä huë ía páman ä huéénakë béchïbo. 5 Júnëli kétchi jü nínni ilitchika junne, të buériata johua. Jü tájji ilitchika junne, jáchin machisi juka júya ániata tátta! 6 Jü nínni éntok hua táijta bënasi maachi, juënaray ím ániapo ayukamtay tápuni. Huä nínni itom takaahuapo jünakteri, éntok síme itom takaahua chïcha machisi tahuaríala. Áapo huaka ániat

nate chíkola juëna éerita tóbotoboktia, éntok áapo júne infernoy béetiari. ⁷ Bueituk síme animal ím buíapo joome, huikichim, bakochim, éntok bahuépo joome junne, aram yekatu, éntok jú yoreme ä útteara bétuk am jípure; ⁸ të kía jábe yoreme junne ä nínni kaa yüe; íkái juënaraata senu kara ä kétcha; hua jóguo áy kókókkko huamtay tápuni. ⁹ Jú níniyte Dios Áchayta bétana tühuata nooka, éntokte áy juënak nooka, huame yoremem batte Diosta bénasi yáarimmechi. ¹⁰ Huépul tempo yeu sisime jú tü nooki, éntok hua juëna nooki. In hermaanom, íri kaa ínëli huéepo yúmala. ¹¹ ¿Jachu huépü báam yeu pótápo huame báa chökom éntok báa kákkam áma yeu huéenake jáni? ¹² In hermaanom, ¿jachu hua chuna óguo két jume oliivo takam jípunake jáni? O, ¿jume páras óguom chuna takam jípunake? ¡Èe; kaibu! Júnëli kétchi, baubáa chökom yeu huépo báa kákkam kaa áma yeu huéenake.

Huä tua jita täyahuame jikat bétana huéiye

¹³ ¿Jábesu enchim násuk tüisi jita ára áu joale, éntok jita áu täya tíiya? Yeu ä buíjnake, tüisi áu nüyeka kaa buéresi áu ériaka. ¹⁴ Të eme emo chibureka kaa emo bíbit péátek, éntok emo ée béj-rihuamta enchim jíapsipo ayuak, katem jita emo täyale, bueitukem lütüriata béj-reka nooka. ¹⁵ Bueituk íri ílë bénaaka täyahuame kaa jikat bétana huéiye; ál-la ím buíapo joome; yoremta kóba súahuäpo yeu simlataka, diablo ä áttiak. ¹⁶ Bueituk kaa emo bíbit péehuäpo náu omtihuäpo, éntok emo ée béj-huäpo, huämi ayka jú naa múksi huéeme éntok síme hua kaa tühua. ¹⁷ Të hua tüisi jita ára joame jikat bétana huéeme bát huépo tühua áusüli; chúkula yánti jíapsihuamta huéria; náksi maachi; türi; yore jiokolihuamtay tápuni; éntok tü anhuamta chúppa. Tua lütüriata itom téjhua, éntok kaa yore bāitattāhua. ¹⁸ Jume yánti jíapsita jariame yánti jíapsitam eecha, juka lütüriata jíchupaa béchibo.

4

Ímí ániapo ayukamta türihuame

¹ ¿Jáksu yeu huéiye hua náu nássuahuame éntok náu nok nássuahuame enchim násuk ayukame? ¿Jachu kaa huame juëna éerim enchim jíapsipo ayukamta bétana huéiye, hua enchim jíapsi náyoteme? ² Jítem jípu péiya, të kaitëm jípure; yorem súuhua, éntokem kaa huéeläpo jábetat jita innéa, éntokem kara ä yuuma. Nássuäem éntokem át tekipanua, tem kaa ä jípure jita enchim áttea péähui, bueitukem kaa Diostau ä aahua. ³ Jítem aahua,

tem kaa ä mabeta, bueituk kaa tühuata béchibem ä aahua, enchim áy emo al-leetuahuäpo ä kima báreka. ⁴ ¡Eme Diostamak kaa lútula jíápsame, yoremem kaa huépülak jíba jubekame! ¿Jachem kaa júneiya, juka kaa tü éerita ím ániapo ayukamta guojaahuame Diosta béj-reka kathuähui? Kíaliku jábe junne huaka kaa tü éerita ím ániapo ayukamtat huée báareme, Diosta béj-reka tatahua. ⁵ Eme jamak juka jiojteta kía ínel ä jíá bénasi éiya: “Jü Espíritu, Diosta itot órekähui; ïri éntok jíba itom áttea péiya.” ⁶ Të Áapo chë yún tühuata yore miika. Íari béchibo ínel jiaahua: “Dios huame emo buere ériame béj-reka huéiye, éntok huame kaa emo buere ériammeu tühuata johua.” ⁷ Diosta éä pámanem ä mámpo emo tójaka, diablota béj-reka óusi jápte; huanäi enchim tö búitinake. ⁸ Diostahuem rúkte; Áapo éntok enchimmeu rúktinake. Emëe juëna yóremem emoem mám báksia; eme éntok guoyik éame, enchim jíapsipem huépülsi jíba emo jípure. ⁹ Sirokäem; katem emo al-leetua; buanáem. Enchim achimem buanimpó kúaktia, éntok enchim al-leäu sirokhuäpo kétchi. ¹⁰ Señorta bétukem emo jípure; Áapo éntok enchim tóboktianake, tühuata enchimmeu yáaka.

Hermaanotat nokhuame

¹¹ Hermaanom, katem jájana nat nooka. Huä hermanotat jájana nokame entok ä hermaano nánātuame, leyta béj-reka nooka, entok leyta nánätua. Të empo leyta nánātuátek, katë leyta huë páman huéiye, ál-lë yäurapo emo yéyecha. ¹² Huépülay jíba hua leyta yore mákame, ára yore jínëume, entok ára yore tärutuame. Të, ¿empo? ¿Jábésäe, tábuik em nätuanakë béchibo?

Katem yoko taahuarit emo jíapsi máchile

¹³ Nechem jíkkaja, eme huame ínel jíame: “Ëni entok yokote áman pueblou kannake; huanäite huásuktiapo áman aneka jita nénkinake entok jita kobanake”, ¹⁴ kaa jünéaka yokoriapo jita bénak ayunakëhui. Bueituk, ¿jítasä hua itom jíapsähui? Lütüriapo kía báij huéchiriata bënna, jáchin huári chúbala jíba yeu mamachia. Huanäi läutiposu kaitatunake. ¹⁵ Júnëlem jíátek chë türi: “Juka Señorta ínel éay, jíapsinakete, éntokte ikäi yáanake, o jita tábuik junne.” ¹⁶ Të ëni emoem úttile, emo buere ériaka. Sime hua ílë bënaka emo úttilhuame kaa türi. ¹⁷ Huä tühuata täyaka, entok kaa ä joame, kaa tühuapo aane.

5

Jume riikom yore jiokot joame béj-rihuame

¹ ¡Nechem jikkaja, eme riikom! Buanäem, éntokem buan chaaye, jü jiokot éehuame enchimieu yúmanekemta béchibo. ² Huä enchim rikoa moyira, entok hua enchim sánko buiichia téepärim ä buäla. ³ Huä enchim ooro entok enchim tómi tósali poposíhuila; hua ä poposíuraa éntok enchim yeu buísse. Ínëli huaka simeta enchim jipuréu táijpo béeteka enchim tejalnake. Juebena tómitem náu tóij-la; huame taahuarim éntok béja yúmase. ⁴ Én éntok chaaye, hua tékil béjhua, huame tekipanualeerom enchim buíampo chúpukamta tóboktiakame kobari, am bāitattāhuaka kaa enchim am béjtuakāhui; éntok hua jiokot ujbuahuame etta tóboktiakame bétana huéeme hua Señor chē simem béppa nésahuemta nákapo huéchila. ⁵ Kíalem jájana jiápsaka, emo al-leetua ímī buíapo, entok enchim éä páman jiápsak. Jiápsipem emo áuhuiriak, huakasim áuhuiriahuä bénasi. Én éntok béja yuuma, huakasim súanāhui. ⁶ Huä tü yóremtachim nokta béttesi chúpapak, éntokem ä mäek; áapo éntok kaa áu nok-riak.

Yántem jiápsa, Diostau oraciompo nokaka

⁷ Huári béchibo, hermaanom, yántem jiápsa, Señorta yepsäu tájti. Áachem suuhua, jáchin hua et-leero huaka buíapo chúpemta boobinnake, boobíchaka yánti jiápsaka huaka yúkuta bathuemta éntok chúkula huéchēu tájti. ⁸ Enchimet két ayunake, hua yánti jiápsihuame, éntokem huaka enchim jiápsi chē tutti yétcha; bueituk hua Señorta yebijnakeu kaita nápat bëye. ⁹ Hermaanom, katem nat nooka, kaa béttesi nokta enchimet chúpatunakē béchibo; ínëli jü Juez puertapo huéiyek. ¹⁰ In hermaanom, profetammechem suuhua, bueitukim jiokot éhuamta éntok yánti jiápsihuamta jipurey, huame Señorta téhuampo nokakame. ¹¹ Én éntok, tē am úttile, tühuata am mabetak tíaka, huame óusi éaka jiokot máchiraata bíchakame. Béjem ä jikkaij-la, jáchin juka Jobta yánti jiápsékāhui, éntok jáchin juka Señorta áa bétana éāhui; bueituk Áapo tüisi yore jiololē, éntok yore beu jita innēa.

¹² Tē simeta béppa, ín hermaanom, katem téhuekata téhuampo nooka, o buíata téhuampo, o jita tābuik téhuampo junne. Ál-la huépulse lütüriata nooka: jü em “jehuiteria”, jehuituake; jü em “ëe”, éetunake, kaa béttesi nokta enchimet chúpatunakē béchibo.

¹³ Senu enchim násuk jiokot éätek, Diostau oraciompo noknake. Senu al-leätek, buiknake, Diosta úttileka. ¹⁴ Senu enchim násuk kökorëtek, jume iglesiapo yoiyoturim náu núnunake; éntokim Diostau ä buanianake, aceiteta át

tekaka, Señorta téhuampo. ¹⁵ Huä huitti Diostat éehuaka emo buaniahuame ä jínëunake, huaka kökoremta. Jü Señor éntok ä yéchanake, éntok huaka juënaraata ä yáalatuk júne át jiokoritunake. ¹⁶ Huame kaa tühuam enchim yáarim, náhuem yeu am buíjnake, éntokem Diostau emo buanianake, enchim türinakë béchïbo. Huä tü yóreme tü jiápsekame Diostau buanátek, ïri Diostau buanhuame útteata jípure. ¹⁷ Jü profeta Elías ito bënasi yóremtaka, éeripo ito bénaakay. Të Diostau buaanak, chíkti ä jíapsimaki, kaa yúknakë béchïbo. Huanäi ïm buíapo kaa yúkkuk, báij huásuktia áma búsan metpo. ¹⁸ Júchi éntok Diostau buaanak; huanäi téhueka yúkuta äbo kóm bíttuak. Huanäi buíapo jita chúppuk.

¹⁹ Hermaanom, senu enchim násuk huaka lütüriata öbialataka huëtek, senu éntok ä kúaktiakätek, ²⁰ jüneenake: hua kaa tüisi huémta kúaktiaka böo türikun yeu ä tójame, huépul jíapsita kókkohuamta bétana jínëunake, éntok juebena kaa tühua yáarimmet jiokorituna.

Jü Carta San Perota Bat Huëpo Jiojtekähui

Teboteri

¹ Ínapo jü Peero Jesucristota apóstol huame bem buiärapo bittuarimmeune tebote, jume Pontopo, Galaciapo, Capadociapo, Ásiapo, éntok Bitiniapo chíbejtilammehui.

² Eme jume bannaataka Dios Áchayta täyäu yeu púari, Espíritu Santoy tü tátabri, juka Dios nésauta enchim yáanakë béchïbo, alë bénasi Jesucristota ojboy enchim jíapsi tütetunakë béchïbo. Tühua éntok yánti jíapsihuame buéresi enchimmeu ayunake.

Tua lütüria boobit-huame

³ Tua yörisi maachi itom Señor Jesucristota Dios Átchay, áapo itom bemela yoremsi yáhuak, buéresi itom ä jiokolekä béchïbo, yü jíapsihuamta tua itom boobitnakë béchïbo, Jesucristota kókkolam násuk jíabitekä béchïbo, ⁴ átteata itom mabetnakë béchïbo, kaa momoyemta, kaa nanasontemta, éntok kaa mumukemta áman téhuekapo ëriata enchim béchïbo, ⁵ Diostat enchim át eä béchïbo, Áapo ä úttiäray enchim suaya, enchim ä jájammakë béchïbo juka yore jínëuhumta hua taahuari äbo huémtat yeu machinakemta.

⁶ Íari béchïbo eme al-leiya, éläposu én kaa jaiki táapo Diosta ínel éai kaa al-leehumtem jípunake, enchim at eäu jüneria béchïbo, ⁷ hua orota béppa chë béj-reme. Jáchin huäri ooro luuluuteka júne tájiai jüneriatunake, alë bénasi jü enchim ä súalëu jüneriasuka tua úttilna, uyjóriata jípunake éntok yörina hua taahuarit Jesucristota yeu machiayo.

⁸ Huä enchim nákéhui kaa ä bil-lataka junne; hua enchim ä súaleka kía én kaa ä bíchaka junne, enchim át al-lee kókköhui, ⁹ juka enchim at eä béchïbo enchim jípunakëu mabet-lataka, juka jíapsita enchim jínëuriahumta.

¹⁰ Jume profetam hua Diosta tü eäu enchim bétana näikiarita bétana nokakame, ä jüneriaka tüisim át suaka nátemajek i yore jínëuhumta bétana, ¹¹ tüisi át nátemajeka jábeta bétana ä nokähui, éntok jita táaposu Cristota Espíritu ámet aneme ä ayunake túiya, hua kaita jee hueisu huaka Cristota jiokot yáaná bétana nokakame, éntok chúkula huäri sáu juka uyjóriata yebijnake tíame.

¹² Ímèhui yeu machiak kaa bempörim béchïbo, ál-la ito béchïbom íkái bem nokakähui én enchimmeu nokhuame huame Espíritu Santota téhueka bétana jípureme bétana; juka Diosta ángelesim bít péähui.

Tülisi itom ito nünake bétana nokhuame

¹³ Kíalíkem huéchiapo emo nüye, kaa búruk éaka suamsi eaka, éntokem át boobíchaihui hua Diosta tü eäu enchimmeu nüpanakemta Jesucristota yeu machianakeyo. ¹⁴ Jume usiari ára sáyhuame bénasi katem huaka juénaraata bannaataka kaita täyaka enchim jo péäu jo báare, ¹⁵ ál-la jáchin hua enchim núnukame santosi áu nüye, eme két alé bénasi símepo santosi emo nünake; ¹⁶ bueítuk ínel jïojteri: “Katem chichä machisi jíapsa, bueítuk ínapo Santo.”

¹⁷ Bueítuk Áchaypo eme ä jípurëteko, huaka kaabeta yeu púaka nokta ámet chúpamta hueepulammet bem yáari béchïbo, jíbem Diosta májhue ä yöreka emo boojoria síme jume taahuarim ím ániat enchim anëpo tájti. ¹⁸ Júnëaka huam kaitapo kía jájana enchim jíápsakäpo enchim jínëutukähui, juka enchim áchayim bétana enchim mabetakähui, kaa hua jita momoyemtayi, ooro, ö tómi tósali, ¹⁹ ál-la Cristota ójbo musäla machikuyi, hua ili kabarata yúmalataka éntok kaita jita kaa türík jípuremta ójbo bënakuyi, ²⁰ béja yeu púataka kee jee ániata jünaktehuay naateka, të ímëi taahuari chúkula huéemmet yeu machiak enchim nákhua béchïbo; ²¹ éntok áapörík huämëm Diosta súale, huaka kókkolam násuk ä jíabitetuakamta éntok uyjóriata ä mik-lata, Diosta enchim súalnakë béchïbo éntok áapörík bétana jita enchim boobinnakë béchïbo.

²² Jukem Diosta lütüría joaka enchim jíapsi tü tátab-la, jü Espíritu Santota éäpo kaa kía bálit enchim emo náknakë béchïbo, júnentukem emo nákke chíkti enchim jíapsimaki, enchim jíapsi tútti yécharika. ²³ Eme júchi bemelasi yeu tómtila, kaa huame áchayriam kókokkame éäpo, ál-la hua kaa nanasontumta éäpo, jü Diosta noki jíápsamtayi, jü jíba béchïbo ayunakeme. ²⁴ Bueítuk:

Síme huaakas kía júya síarita bénasi maachi,
éntok síme hua yoremta uyjória júya sehua ténasi maachi.
Huä júya huahuake, jü sehua éntok huehueche,

²⁵ të hua Señorta nooki jíba béchïbo ayunake.

Íri éntok ájária, jü nooki evangeliopo huam enchimmeu nokhuakame.

2

¹ Júnentukem síme juëna éerita tójaka, éntok yore báitattáihuamta, ára nókichiata, jábetat jita ínnëhuamta,

éntok jájana jáihuamta, ² ili usita jübua tómtilata chïpeä bénasi eme két huame kauhua espiritualim kaa täbui jítamak kuutilam huáatianake, iri jü Diosta noki, ámei enchim yótunakë béchïbo Diosta súalhuäpo jínëhuamta tua enchim jájammakë béchïbo; ³ të béja eme juka Señorta tühabet jünëelatuko.

Jü tétta jiápsame

⁴ Señor Jesucristotahuem rúkte, jü tétta jiápsamtahui, hua lútula huëpo huame yoremem omoutekähui, të Diosta yeu púari éntok áapörík béchïbo béj-reme. ⁵ Eme két jume tétta jiápsame bénasi emo ériaka emo réutebonake, enchimmea huaka ä kárihua ä yáanakë béchïbo, bueítukem Diosta tékil boojoria béchïbo näikiari, juka jápsita bétana huémta áapörík Diosta türëu áu enchim huérianakë béchïbo Jesucristota huämi. ⁶ Bueítuk júnen két jïojteri:

Juyú, buere joära Sión,

juka tétata tua nésahuemta ejkinampo huémta yétcha, huaka yeu púata éntok chë musäla machik, éntok hua ä súaleme kaa tiusi tahuarianake.

⁷ Enchim béchïbo, eme ä súaleme, áapo musäla maachi, të huame kaa ä súaleme béchïbo éntok:

Huä tétta jume káarim jojoame kaa huáatiakäu, iri tua jü tétta nésahueme ejkinapo tahuakame.

⁸ Éntok:

Huä tétta át tëitëitihuame, éntok hua tétta yore tábeme.

Bueítukim át tëitëite jü nokichi, bem kaa áma huam jápsa bárë béchïbo; huäri béchïbom két yeu púahuak.

Jü Diosta yorembra

⁹ Të eme tua hua génte yeu púari, Diosta yäura tékkil boojoriame, nación tühuaata joame, tua lütüriapo Diosta yorembra, huaka kaa machiku enchim aney huam machiria át guómtisi machikun bíchaa enchim nú nukamta tühua bétana enchim noknakë béchïbo. ¹⁰ Eme huame bannaataka kaa pueblotukaihuim, të ënem Diosta yorembra; bannaataka kaa yore nak jìkoli huamta jájamlatukaihui, të én ál-lem ä jájamla, juka yore nak jìkoli huamta.

Diosta nésauta joame bénasem emo nüye

¹¹ Eme nákuhame, enchimmeune nooka sékäna enchim jomentukä bénasi, éntok enchim boojöä bénasi, huaka juëna éerita enchim tóijnakë béchïbo, huaka tü jápsita béj-reka huémta, ¹² jíba bénasi tülisi emo nüyeka jume kaa Jesucristota súaleme násuku; huam enchim bétana nokhuäpo enchim juëna yórememtukä bénasi Diosta am

úttilnakë béchïbo hua Diosta am jiokorë taahuarichi, hua tühua enchim yáaribet suaka.

¹³ Señorta béchïbo hua jábe nésahuemta bétukem emo jípure, ä reytuk junne, chë ä nésahuë béchïbo, ¹⁴ kía ä gobernadortuk junne, áapo äbo am bíttuala, yorememmet nokta am chúpanakë béchïbo, éntok huame tü yóremem bétana tühuaata am noknakë béchïbo. ¹⁵ Bueïtuk ïri jü Diosta huáatiähui: juka tühuaata joaka jume yoremem kaa susuakame enchim bétana jájana jíame enchim nok páttianakëhui.

¹⁶ Kaabeta mámpo emo jípuremta bénasem emo nüye, tē kaa huame íat jáhuiteka juka juënaraata joame bénasi, ál-la huame Diosta nésahui joame bénasi. ¹⁷ Simemem yöre. Hermanomem nákke. Diojtem májhue. Reytem yöre.

Jü Cristota ejemplo ä jìokot aneepo

¹⁸ Eme jóapo sáyhuame, enchim tekem bétukem emo jípure, tua am yöreka; kaa huame tü yorememmeu jíbba, ál-la két huame béttek jíápsekammeu junne. ¹⁹ Bueïtuk ínëli anhuame türi Diosta bíchäpo senu én Diosta ä yöre béchïbo kaa al-leetuahuäteko, kaa ä innë éäu júne innëateko. ²⁰ Bueïtuk jita tühuaasa jüri kaa tühuaata joaka enchim chónhuähui éntokem, ¿jíba áamak al-leiya? Tē eme tühuaata joaka jìokot máchiraata bichätek éntokem jíba áamak al-leätek, lútula huëpo ïri türi Diosta bíchäpo. ²¹ Bueïtuk íäri béchïbem núnuhuak; bueïtuk Cristo két ito béchïbo jìokot máchiraata bitchak, ejemplota itom mákaka, enchim alë bénasi emo boojorianakë béchïbo. ²² Áapo kaita juënaraata yáuhuak; kaita hua ára nókichia jíkkaijhuak ä tempo. ²³ Áapo juënasi áa bétana nokhuay júne kaa juënasi am yómmiak; jìokot johuaka júne kaa am bé-reka nookak, ál-la huaka áu johuamta hua tua lütüriata joamta mámpo ä tójjak. ²⁴ Áapo hua itom juëna yáarim ä takahuapo núk siika jum kúrusichi, itom hua juënaraata bétana kókkoka tühuapo itom jíapsinakë béchïbo; bueïtukem jìokochä yáahuaka béchïbo áma yorela. ²⁵ Bueïtuk emëe huame kabaram emo näikimtelatukä bénasi aaney, tē enem hua enchim jíapsi suayamtau rúktìla.

3

Jume kukunakame éntok jujubekame jáchin emo nünakëhui

1 Júnëli kětchi eme jáamuchim kukunakame, enchim kunam bétukem emo jípure, huame tü nokta kaa súaleme kobatunakë béchïbo kaa nokiayi, të tülisi bem jubim emo nüyëubeyi, ² tülisi éntok yörisi machisi enchim emo nüyëubet suaka. ³ Huä ujjória enchimmet ayunakeme kaa hua yeutana takahuapo enchim átteanakëhui, hua buéresi ujjória emo chíkuame, óoro átteahuame, sánko buéresi ujjorisi yáataka átteahuame, ⁴ ál-la hua huáijhua jíapsita bétana huéeme, hua kaa momoyeme, ïri jü kaa béttek jíapsihuame éntok yánti jíapsihuame; ïari tua chë béj-re Diosta bíchäpo. ⁵ Bueitukim junëli kët tülisi emo nüyey bannaataka huame jáamuchim tü jíapsekame, Diostat éame, bem kukunam bétuk emo jípureka; ⁶ juka Sarata Abrahamta “yöreka Señor ti áu ä jijiä bénasi”. Huäri bétana asoarimtakem taahuak, tühuata jóáteko, kaitat ée májhueka.

⁷ Eme jujubekame, kët áma huamsu, ámemakem aane suamsi emo nüyeka, jünéaka juka jámutta chë kaa útteakamta jíapsekähui, éntok enchim beu juka tühuauta ay jíapsihuamta am átteakähi, Diostau bíchaa enchim buanáu jíkkajitunakë béchïbo.

Tü éeri tüisi itom ay tahuanakëhui

⁸ Én éntokem simetaka huépülsi jíba éiya, huatem béu jita ínnéaka, emo nákeka emo sailakamta bénasi, emo jìokoleka, éntok kaa emo buérialeka. ⁹ Juénasi áu ayuhuak kaa juénasi ámeu ayunake, juénasi aihuátek júnne kaa juénasi ä yómmianake, ál-la tühuata jo báanake, jünéaka tühuata átteä iaahuaka enchim núnutukähui. ¹⁰ Bueituk: Huä al-leaka jíapsi báareme,

éntok taahuarim türi bít báareme,

ä nínni yüinake kaa juénak ä noknakë béchïbo,

éntok ä teni júne kaa ára nókichiata ä noknakë béchïbo;

¹¹ juénarata tójaka tühuata jonake;

yánti náu jíapsihuamta jariunake éntok ä boojorianake.

¹² Bueituk huame Señorta pusim juka lütüriata joame türeka bitcha,

éntok juka bempörim áu buanáu jíkkaja;

tee jü Señor huame kaa tühuata joame kaa türeka am béj-reka bitcha.

¹³ ¿Jábesu kët kaa tühuata enchimmeu yáanake jáni tühuata enchim joayo? ¹⁴ Të eme jita jìokot máchiraata bichátek tühuata joaka, úttesem al-leiya. Huä béchïbem kaa emo máujtua bempörim bétana, éntokem kaa naa múksi emo éetua, ¹⁵ ál-lem juka Dios Señorta úttile enchim jíapsipo, éntokem jíba huechiapem emo jípureka aane

enchim emo nok-ríanakë béchïbo, sïme huame tühua enchim boobichäu bétana enchim temájeme yómmia béchïbo kaa buere jíaka éntok yörisi machisi nokaka. ¹⁶ Tülisem emo nüye huame jájana enchimmet nokame, enchim juëna yorememtukä bënasi, tiusi tahuanakë béchïbo, Cristota bétana tülisi enchim emo nüyëu jájana jáme. ¹⁷ Bueïtuk chë tûri emé jïokot máchiraata bichâteko tühuaata joaka, Diosta ínel ä huáatiayo, kaa tühuaata enchim joäpo béppa.

¹⁸ Bueïtuk jü Cristo két jïokot máchiraata bitchak séjtul jïbba, itom Dios bejrim béchïbo, hua tü yóreme jume juëna yóremem béchïbo, Diostau itom huéria báreka, lütüriapo jü ä takahua mëhuak, të espíritupo jíba jiápsaka taahuak. ¹⁹ Huämi espíritupo két áapo huame bannaataka kókkokame anëu siika. Huanäi ámeu nookak, ²⁰ huame bannaataka ámeu nokta kaa jíkkaj báaremmehui, Diosta bínhua ámet boobíchaihui junne, huame taahuarim Noéta jiápsayo, juka arcata johuayo, huam kaa jaiki géntem, guoj náikim jíba áma jíneihuak, buere baniapo. ²¹ Jü yore batöhuame hua júnako báata am jínëukä bënasi, én két yore jínëu Jesucristota jíabitekä béchïbo, kaa huaka takahuapo béppa chïcha máchiraata itot ayukamta itom úhuaaka; ál-la Diostau bíchaa tülisi itom ito nü báreka éenakë béchïbo. ²² Huä téhuekau jikau sikame Diosta báta bétana kátekame; éntokim áapörik bétuk emo jípure jume Diosta ángelesim, jume yäuram, éntok jume útteata jípureme.

4

Diosta éä paman emo nüyeme

¹ Juka Cristota ito béchïbo jïokot máchiraata ä takahuapo mabetakä béchïbo, enchimmet két huári éeri ayunake; bueïtuk hua takahuapo jïokot máchiraata ínnësukame kaa éntok júchi juënakú annake, ² huame taahuarim itou bëyeme kaa huaka ím ániapo yoremem kaa huéeläpo ukulëu huáatiaka jíapsi béchïbo, ál-la Diosta éäpo áman itom jíapsinakë béchïbo. ³ Büru táapem béja jume tua Diosta kaa súaleme al-leetua béchïbo jita yáasuk, kaa tíurata joaka, kaa huéeläpo juka huakajta bétana huémta ukuleka, nanaakoka, kaa tíura pájkota huëpo rejteka, yü tütti naakoramtaka, huame diosim kaa yöri máchim yöreka. ⁴ Ímëi béchïbo át guómtisi maachi hua áme bënasi kaa huéeläpo juënarata kaa enchim joähui, kíalíkum jájana enchimmeu jiaahua. ⁵ Të bempo lütüriata nénkinake hua jíápsammet éntok

kókkolammet nokta chúpanakemta bíchäpo. ⁶ Bueituk iäri béchibo két jü tü nooki Diosta bétana huéeme nokhuak jume kókkolammehui, nokta ámet chúpatunakë béchibo takahuapo aneka bem yáari béchibo, të jíba espíritupo am jiapsinakë béchibo Diosta jiapsä bénasi.

⁷ Të sime ayukamta lútinakeu abe yuuma; iä béchibem suamsi emo nüye, éntokem Diostau buanaka jiápsa. ⁸ Símeta béppa nánanchem tüisi emo nákke, bueituk jü emo nákhuame juebena Dios bejri yáarim tuchanake. ⁹ Nánanchem emo mamabeta kaa jájana jiaka. ¹⁰ Huëpulaka bem huéeläpo bem miiki senukuu ä buijnake, Diosta buéresi tühua al-leaka näikim buisemta bénasi éaka. ¹¹ Seenu nokátek tua juka Diosta noki huëpo áman noknake; senu tékiata máktukátek Diosta úttiärata ä mikäpo áman ä boojorianake, juka Diosta tua yörinä béchibo Jesucristota béchibo, hua lóoriata átteakame éntok juka nésayhuamta jíbapo béchibo éntok jíbapo béchibo. Júneltunake.

Cristota béchibo jiokot máchira innëhuame

¹² Eme nákhuame, katem át guómte hua jiokot máchira enchim ay jiöbilahuamtachi enchimneu ayukame, huaka kaa jaibu enchim emo innë máchilëu enchimneu huëtiaka; ¹³ ál-lem al-leepo yúmala Cristota béu jiokot máchiraata enchim bíchá béchibo, bueituk ä uyjóriahuata yörisi machik yeu machiak két enchim buéresi al-leenakë béchibo. ¹⁴ Cristota téhuam béchibo jájana enchimmet nokhuátek, tüisi tühua enchimmet ayka, bueituk hua Diosta Espiritu uyjória áusüli enchimmet ayka. Lútula huëpo bempo ä bėj-reka nooka, të enchim béchibo áapo jíba yörihua. ¹⁵ Eme jábe junne jiokot máchiraata bichátek, éläpo kaa jábeta ä mëlatukä béchibo, o ä ëekbuä béchibo, o ä juëna yóremtukä béchibo, o kaita ä jüneriäpo áu ä kikkibachä béchibo. ¹⁶ Të seenu Cristota ä súalë béchibo jiokot máchiraata bichátek kaa áu tiutuanake, ál-la Diosta úttilnake huári béchibo.

¹⁷ Bueituk jü taahuari béja yúmala huaka nokta chúpanakeu Jesucristota súalemmet naateka. Itot báchá naatek, ¿jáchisu ámeu chúpanake jáni huame Diosta tü noki kaa súalekammehui? ¹⁸ Bueituk jü tü yoreme jiokotampo jínëihua, ¿jáchisu áu huéenake jáni jü juëna yóremtahui, Diostamak kaita huáatiamtahui? ¹⁹ Ä junëlituk huame Diosta éäpo jiokot máchiraata bíchame, jita jo árahuekamta, ä noki chúchupamta mámpo bem jiapsi yéchanake, éntokim tühuaata jonake.

5

Diosta súaleme suayahuähui

¹ Huame yoiyöturi enchim násuk yeu púarimmeune jìokot jiaahua, ínapo kèt yöturitaka áme béuchi, éntok Cristotau jìokot máchiraata sikamta bíchakame, éntok jü kèt ujjória yeu ä machinakepo annakeme, enchimmeune ínel jiaahua: ² Jume Diosta súaleka enchim násuk anemem suaya, am suaya kaa útteapo, enchim tü jíapsekä béchibo ál-la; kaa huaka béjtuahuamta huáatiaka, ál-lem kaitat boobíchaka chíkti enchim jíapsimak ä yáanake. ³ Katem huame enchim suayäu úttiapo sau báare, ál-lem ejemplotam mákka jume Jesucristota súaleme. ⁴ Huanäi huaka am suayame béppa nésahuemta yeu machiakem huaka coronata ujjorik kaa momoyemta mabetnake.

⁵ Alë bénasi, eme jübua yoyötume, jume yoiyöturim mámpo emo jípure. Éntok síme nánancha emo nok jikkajaka kaa béttek jíapsitem náu jípunake; bueítuk:

Dios am béj-reka huéiye,

jume emo buérialeme,

éntok kaa emo buérialemmeu tühuata johua.

⁶ Júnentukem Dios útteakamta mámam bétuk emo jípure, áapörík enchim tóbnoktianakë béchibo taahuata yúmako.

⁷ Símeta huaka enchim kóm éähuem ä mámpo tójja, bueítuk áapo enchim suaya.

⁸ Suamsem emo nüye, éntokem kaa kótche; bueítuk hua enchim béj-ri, jü diablo, leonta omtë bénasi, chíkola huerama, jábeta ä buänakeu jariaka. ⁹ Huákärem béj-reka óusi jápte, jíba bénasi Diosta súaleka, jünéaka jukai junéli huémta huame huate enchim hermanom síme ániat anemmeu ayukähui. ¹⁰ Të jü Dios síme tü eäu tápuni, hua ä yü ujjória itom mik báreka itom núnokame Jesucristota béchibo, chúkula kaa jaiki táapo enchim imi ániapo jìokot ansukäpo, áapo enchim tü tátabnake, enchim óusi éetuanake, enchim útteata máknake, éntok kaitat jáchin éaka enchim jíapsituanake. ¹¹ Áapörík béchibotunake jü yörihuame, éntok jü nésayhuame jíbapo béchibo. Júneltunake.

Teboteri chúpëpo huéeme

¹² Silvánotamak, hua tua yúmalasi hermanopo ín jípurëumakne kaa jaiki nokta enchimmeu jìojtek, enchimmeu nokaka jáchin enchim emo núnake bétana éntok hua én enchim boojoriau tua jü Diosta lütüriatukä bétana nokaka.

¹³ Jume Jesucristota súaleme Babiloniapo aneme enchim-mak náu yeu púari, éntok Marcos ín üusi, enchim tebottua.

¹⁴ Emóem tebotua enchim emo náké béchibo.

Yánti jíapsihuame sïmem enchimmaktunake, sïme eme jume Jesucristota mabet-lame. Júneltunake.

Jü Carta San Perota Guosa Huëpo Jiojtekähui

Teboteri

¹ Ínapo Simon Peero, Jesucristota sáuhuëhui éntok ápostol áapörík bétana yeu púari, enchimmeune jiojte, eme jume ito beu itom Dios itom jínëukame Jesucristota lútüria béchïbo huaka Diostat ehuamta tua musäla machik jájamlame. ² Huä Diosta tü eäu éntok yánti jíapsihuame chëhuasu enchimmet ayunake Diosta éntok itom Señor Jesústa enchim täyakä béchïbo.

Jume Diosta jíapsi jípureme

³ Sime hua jíapsihuamta bétana huéeme, éntok Diostau huáatihuä bétana huéeme itom miiki áapörík Diosta úttearammea hua ä ujoyoriay éntok yörisi machiku ay itom núnkamta itom täyakä béchïbo, ⁴ huámëi huämi buéresi musäla machik itou nätua, huäri huam Diosta bënasi enchim jíapsinakë béchïbo, huaka ím ániapo yore jíapsi nasontemta takahuata jita ukulëu béchïbo ayukamta tóij-lataka. ⁵ Íäri béchïbo eme két át jíapseka tekipanuanake, enchim ä sülähuem tü éerita rúktia, jü tü éeritau éntok jítat jünee huamta, ⁶ jítat jünee huamtau éntok emo yüihuamta, emo yüihuamtau éntok yánti jíapsihuamta, yánti jíapsihuamtau éntok Dios huáatihuamta, ⁷ Dios huáatihuamtau éntok sailapo emo huatihuame, emo huáatihuamtau éntok yore nákuhamta.

⁸ Bueituk íkäi enchimmet ayuak éntok jíba enchimmet ä yötui, kaibem kía jíapsina, kaita joaka, jíbem tekipanuanake itom Señor Jesucristota chëhuasu enchim täyanakë béchïbo. ⁹ Të hua sime íkäi kaa jípureme hua kaa mékka bíchamta bënasi maachi; líptita bënasi maachi, bueituk huaka bannaataka kaa ä tühua yáarim bétana ä tü huéchilatukäu kóptiala. ¹⁰ Huäri béchïbo, hermanom, tuem át jíapseka tekipanua Diosta enchim núnutukä bétana éntok enchim yeu púatuakä bétana enchim ä lütüria yáanakë béchïbo; bueituk ínel anëtekem jauhuey jünem kaa huáttinake. ¹¹ Bueituk junëli jíbem buéresi al-leriahuaka mabetna, áman huaka itom jínëukamta itom Señor Jesucristota yü nésahuëpo.

¹² Íäri béchïbo, ínapo jíba enchim áu huáatitua, enchim ä jünériay junne, éntok huaka lütüriata én enchim jípurëubet útteata enchim nülatak junne. ¹³ Ino béchïbo

türi, én takahuapo aneka enchim ín búsanakēhui enchim-
meu nokaka; ¹⁴ jünéaka lauti íká takahuata ín tö sim-
nakēhui, itom Señor Jesucristota nee jüneetuäpo ámani.
¹⁵ Ínapo két át jíápseka tekipanuanake, chúkula nee
muksuko íahuï enchim huáatinakē béchïbo.

Jume Cristota uyjória bíchakame

¹⁶ Bueitukte itom Señor Jesucristota útteara bétana
enchimmeu nookak éntok júchi ä yebijnakeu bétana, të
kaa kía nokta árai huäpo áman yáata nokaka, ál-la huaka
ä yörisi máchiraata itom pusímmea itom bíl-latukäpo
ámani. ¹⁷ Bueituk äpörík jü Dios Áchayta bétana
yörihuamta éntok uyjóriata mabetak áman buere
ujyóriata bétana jáhui áu kóm bíttuahuak ínel jáika:
“Íri ájária jü ín Üusi ín nákéhui; äapo jü tua nee
al-leetuakame.” ¹⁸ Itapo éntok íkáí jáhuita jíkkajak
téhueka bétana kóm bíttuahuakamta, áman káuhui santo
ti téhuaahuakapo áamak aneka.

¹⁹ Atä jípure kétchi jume profeetam nooki, të én chë
lütüriapo tahualata. Türi enchim béchïbo enchim át
suähui hua nokichi hua machiria kaa machiku béetemat
enchim suä bénasi, machiriata yeu kíktëu tájti éntok
Jesucristota enchim jíapsita machiriäu tájti, hua buere
chóki matchuu bíchaa yeu hueramame ti téttehuaahuame.
²⁰ Tem bát íkáí jüneria, kía jita noki júne profetam bétana
huémta jïojteripo ayukamta kaa yoremta éäpo áachä
jüneenakēhui, ²¹ bueituk kía jauhuey júne profetam noki
kaa yoremem éäpo nokhuak, ál-la jume yoremem Diosta
yeu púarim Espíritu Santota éäpo áman nookak.

2

Profetam ára nókichim éntok maestrom ára nókichim (Jud. 4-13)

¹ Të két bannaataka jume profeetam ára nókichiram
aaney Israelta yoremraata násuku, maestrom ára
nókichiram enchim násuk annákë bénasi, huame kaa
jünakiachisi täbuik enchim majtianakeme, hua tua
lütüriata bétana huémta tatabbáreka. Señorta am
jínëukamta jünem kaabë tíanake, junëlim läutipo huaka
kaitäpo bem tahuanake emo jariuria. ² Éntok juebénaka
huaka kaa tühuata bem majtياهوakau jonake. Jümëi
béchïbo jü tü nooki Jesucristota bétana huéeme jájana át
noknake. ³ Éntok tómita buéresi bem huáatiä béchïbom
ára nókichiatä enchim majtiaka enchim ä úhuaanake.
Huámechiri béja jauhuey naateka béttesi nokta ámet

chúpatunakeu kaa bínhuatunake, juka jikot máchiraata bem binnakëhui, bem kaitäpo tahuanakeu jíba yúmanake.

⁴ Bueituk Dios huame ángelesim Dios bejrita yáakame kaa am jikokrek, ál-la béetekum kómam guötiak huam kaa machiku peresopo am tójjak, hua taahuari ámet nokta chúpanakeu tájti. ⁵ Éntok juka yoremraata bannaataka huémta júne kaa jikokrek, Noéta jíbba, huaka lútüriata bétana nokäuta éntok guoy búsaním áamaki; huame juëna yórememmeu buere bániata, diluvio téamta, bíttuak áma am kókkko íaaka. ⁶ Alë bénasi huame pueblom Sodoma éntok Gomorra nokta ámet chúppak am luutinakë béchibo, náposasi am tahuariaka, éntok ejemplopo am yétchak, huame kaa tühuata jo báareme béchibo. ⁷ Të juka tü yórem Lotta áma yeu huikkkek, huaka juëna yóremem kaa huéeläpo juënasi bem anëubei kaa al-leamta. ⁸ Bueituk í tü yóreme áme násuk jóakay chíkti táapo ä jíapsi kaa al-leetuay huaka kaa tühuata jume yoremem joäu bíchaka éntok huaka nokta kaa türík jikkajaka. ⁹ Jü Señor jita juënarata bétana júne huame tü yóremem ára jínëu, jume juëna yóremem éntok am érianake jikot máchiraata am binnakë béchibo áman taahuata nokta ámet chúpanakeu yúmayo.

¹⁰ Chë júne siroksi machisi ámeu huéenake huame takahuata bétana huémta guojaasemmehui, huame takahuata jita ukulëpo áman kateme, jaiti máchiraata boojoriame, éntok huame Señorta yäura kaitäpo bíchame. Ímëi kaabeta jáchin ériaka yäurata béj-reka aane, kaabetam májhueka huame yörisi machisi nésahuemmet jájana jiaahua. ¹¹ Huame Diosta ángelesim chë útteaka éntok chë nésahueka junne kaa béttesi nokta ámet jíjimme, Señorta bíchäpo.

¹² Të ímëi yoremem hua kaa bem át jüneäubet júne juënasi nokame, huame animal kaa jüneame súa béchibo yeu tómtíamtaka mámpo jípuhuame bénasim jum bem kaa tühua yáarimmak kókkonake, ¹³ hua kaa tühua bem yári béchibo béjhuata mabetak, béjasum chíkti táapo huaka kaa tühuata bem jonakeu musäule. Ímëi ínel jume jaiti mamachim, éntok mánycham, enchimmak jibuäka júnen jíba kaa tühuata boojoria, éntokim jíba emo al-leetua.

¹⁴ Bempo kía jíba jume jáamuchimmet pupujte, katim íchakte juënarata joaka, huame géntem kaa bem jíapsi tútti jípureme náyote. Bem jíapsi jita chíkti huáatiaubet jóyhuala, éntokim kaa tühuata násuk usiarim. ¹⁵ Huakam böota lútula huémta tójaka tábuikut kaate, jü profeta

Balaam jü Beorta üusi böochi, huäri huaka juënaraata béjhua chë nákkek. ¹⁶ Të béttesi nokta jikkajak kaa tühuata ä yáakä béchïbo; bueïtuk jü animal kara nokame ä püaateme yorem ténasi áu nokaka hua profetata kaa súara ä yáa bárëu táktiak.

¹⁷ Ímëi kía jume pozom kaa bääkame bénasi mamachi, namuta buere jékata huéria bénasi mamachi; áme béchïbo hua tua kaa máchira näikiari jíba béchïbo. ¹⁸ Bueïtukim buéresi kaita bėj-remta nokaka takahuata ukulëubei ámeu bíchaa am huiike, huame jïob-lataka kateme tua tóij-lame én jübua jíapsi kúaktílame. ¹⁹ Búttiataka bem jíapsinake tíakam ámeu nooka, të bempöisu jü kaa tühuata bétuk emo jípure. Bueïtuk kía jábe júne úttëaräpo kobahuak hua ä kobakamta bétuk áu jípunake. ²⁰ Tua lütüriapo bempo hua juënaraata ím ániapo ayukamta bétana áma yeu sákalataka, juka Señor Jesucristota, juka yore jínëumta, bem täyaka béchïbo, éntokim júchi áma emo kuuriakátek emo nénkilamtaka tahuanake. Huanäi hua ámeu huéenakeme chë júne jïokot machinake bannaataka kee bem ä tátäyäpo béppa. ²¹ Bueïtuk chë türi éiyey áme béchïbo juka Jesucristota tü noki kaa täyako, ä täyasulataka éntok júchi bem amáu nóttëpo béppa, juka Diosta nésahui bem téjhuahuakau tójaka. ²² Të hua noki tua lütüriata jíäpo ámanim aane, hua ínel jíame: “Huä chüu júchi ä bísachi buäye, kohui éntok úbataka júchi techoapo áu bíaktia.”

3

Jü taahuari Señorta át yebijnakeu yúmanake

¹ In nákehui, íri jü jíösia guosa huëpo ín enchim-meu jïojtëhui, éntokne náhuichimpo enchim-meu nokaka enchim bússa enchim jítau huáatinakë béchïbo, ² huame santo profeetam jauhuey nok-läu enchim-meu huáatinakë béchïbo, éntok hua Señor itom jínëukamta nésahui apóstolim itom téjhuakaubehui.

³ Íkai bát jünëriaka, bueïtuk jume taahuarim äbo huéenakemmet yore junnerianakeme yáijnakëhui, bem takahua jita ukulëpo áman jíba kateka, ⁴ ínel jíaka: “¿Jáchisu yeu siika jü júchi ä yebijnake bétana ä nokakähui? Bueïtuk huame itom áchayim kókkoka taahuarit naateka síme jíba bénasi huéiye, ániata jünaktehuakapo naateka én tájti.” ⁵ Ímëi ínel jünaktekam kaa ä jünëria báare, juka téhuekata Diosta ínel jíakä béchïbo yáatukähui, éntok juka buíata báatukaí bétana éntok bäy ä jiapsähui. ⁶ Huä béchïbo, jü ánia bannaataka

huéeme buéria baniay lütek. ⁷ Të jü téhueka éntok jü buíya én ayukame Diosta éäpo bëri hua taahuari nokta ámet chúpanakepo tájti, tájiay ä luutinakë béchïbo, chíkti juëna yörememmak náuhui.

⁸ Të eme nákuhame, íkãrem jüneria: jü Señorta béchïbo jü senu taahuari senu mil huásuktiriata bénasi maachi, éntok senu mil huásuktiria júne senu taahuata bénasi maachi áa béchïbo. ⁹ Jü Señor kaibu ä surujtianake, huaka taahuata ä noki chúpa béchïbo huatem éä bénasi, ál-la sïmem boobíchaihui, taahuarim itom réuhuasimeka, kaabeta áu tárü íaaka ál-la sïmem emo jíapsi kúakti íaaka.

¹⁰ Të hua taahuari Señorta át yebijnakeu yúmanake huaka lak-ronta ják tukaapo yepsakäpo bénasi; huaachi taahuarit jü téhueka luutinake mausi buére kusisi jáka, sïme hua jíkat ayukame béetisuka kaitäpo tahuana, jü buía éntok sïme hua át ayukame két táatunake.

¹¹ Íkãi sïme ayukamta kaitäpo tahuanakey, jáchisu ënem kaa Diostau huáateka túlisi emo nüyeka jíapsinake, ¹² boobíchaka éntok emo bamijtuaka huaka taahuata Diosta yéchari yúmanakeu béchïbo, hua taahuarit juka téhuekata béeteka kaitäpo tahuanakeyo, éntok hua áman jikkat ayukamta tájaka ä kájoktinakeyo. ¹³ Të ítapo ä boobíchaihui áapörík júnen jákã béchïbo bemela téhuekata, bemela buíata, huam túhuata jonäpo.

¹⁴ Huári béchïbo, eme nákuhame, íkãi boobíchaka tuem chíkti enchim jíapsimak át tekipanua kaita juënarata enchimmet téunä béchïbo, éntok áapörík bétana kaita nokta béttesi machik enchimmet ä jíkkaijnakë béchïbo, yánti jíapsaka. ¹⁵ Éntokem kaa ä koptia, Señorta sïmem jínëu báreka lautu itom ä huériähui; jü hermano Pablo itom nákehui itou jïojtekä bénasi, súahuata ä mikhuakapo ámani, ¹⁶ sïme ä jïojteri jëlaimpo íäri bétana nokaka; huame násuk obiachi ámet júnee béchïbo, huámëisan huame kaita tua täyame éntok náuhui éame am nánayote, két huame huate jïojterim junne, bempöisu kaa tüisi bem emo tahuanakë béchïbo.

¹⁷ Júnëlituk eme, ín nákehui, bát íkãi jüneriaka, emoem suaya, jáchinai júne jume juëna yöremem enchim báitähuaq hua enchim óusi eäu kóm huéenake. ¹⁸ Al-lem yötu jum túhuapo éntok itom Señor Jesucristota, itom jínëukamta, täyahuäpo. Áapörík béchïbo sïme uýjória náikiatunake, ëni éntok jiba béchïbo. Júnentunake.

Jü Carta Bat Huëpo San Juanta Jiojtekähui

Jü noki ái jíapsihuame

¹ Jü kesam huëpo ayukäihui, jü itom jikkajakähui, jü pusimmey itom bichakähui, jü sime nau itom bíchakähui, entok jü mamammey itom at mámttekähui, Noki jíapsihuamta yore mikamta bétanate enchimmeu jiojte. İri jü nooki jíápsame. ² Áapo, jü jíapsihuame machisi au bittebok. Ítapo éntokte ä bitchak, éntokte jíba áa bétana jume géntemmeu nookak; én éntokte enchim ä téjhua İri ájária, jü jíba béchibo jíapsihuamta yore mikame, jü bannaataka Dios Áchaytamak aneme, jü én itou áu yeu machiriakame. ³ Jü itom bíchakáu bétanate enchimmeu nooka, éntok jü itom nok jikkajakäuta bétana, enchim kéchá jüneriaka itomak huépülsi enchim emo jípunaké béchibo. Jü huépülsi náu itom ito jípurëu lútula huépote jü Dios Áchaytamak ä jípure, éntok ä Üsuhua Jesucristotamaki. ⁴ Huári bétanate enchimmeu jiojte tua yúmalasi enchim al-leenaké béchibo.

Dios jü machiria

⁵ İri ájária, jü nooki Jesucristota itom majtiakähui, jü itom én nokähui: Dios jü machiria. Jáchin jum machiriapo kaita kaa máchira ayka, alë Bénasi két áapörikut kaita juënara at ayuk. ⁶ Ítapo huépülsi Diostamak náu ito jípurë tíäteko, éntok kaa machiku rejtetek, ára nókichimte, entokte kaa luturiata johua. ⁷ Të ítapo machiku rejtetek, Áapörik, machiku aane Bénasi, jíbate huépülsi náu ito jípunake, huanäi ä Üsuhua Jesucristota ójbo itom báksianake, sime itom Dios bejrimmechi.

⁸ Të ítapo kaa Dios bejrita kaa itot ayuk tíätek, itote bäi táttähua. Entok jü lütüria kaa itot ayka. ⁹ Të ítapo jume itom Dios bejrim kaa Diostau yeu buísekätek, Áapo huitti entok lútula huëpo itom Dios bejrimmet itom jikorinake, entok sime kaa tühuapo itom báksianake. ¹⁰ Të ítapo Dios bejrita kaa ito yáalä tíätek, Diostate ára nókichí johua. Ä nokihua entok kaa itot ayúk.

2

Cristo itom nok-riame

¹ Emëe ín usiälam, íkãine enchimmeu jïojte Dios bejrita kaa enchim jonákë béchïbo. Të jábe júne jü ito násuk aneme Dios bejrita yáakãtek, Dios Áchaytau bíchaa itom nok-rianakemtate jïpure, Jesucristota, jü tua lútüriata joamta. ² Áapo ínel jü itom Dios bejrim béchïbo Diosta omtëu tü yáakame ä jíapsi nénkaka, éntok kaa itom Dios bejrim béchïbo jïbba, ál-la két sime ániat aneme Dios bejrim béchïbo.

³ Ínelite jünëiya itom ä täyähui, ä ley nésauhui joãteko. ⁴ Huä ínel jiame: Ínapone ä täya, të ä ley nésauhui kaa joãtek, jü junëli jiame kia ára nókichi, entok jü lútüria kaa at ayuk. ⁵ Jü ä noki ëriame íachiri Diosta yore nákehui tua lútüriapo yúmalasi at ayka. Íari béchïbote jünëiya Áamak itom anëhui. ⁶ Jü jíba Diostamak áu anëtiame, Jesucristota áu ä nükäpo bénasi áu nüpo yúmala.

Jü bemela nésauri

⁷ In hermaanom, kanne bemela nésauta enchimmeu jïojte, ál-la juka bannaataka nesauta, jü kesampo naateka enchim jïpurëu. Íri antiguo nésauri jü nooki bat huëpo naateka enchim jíkkajakãihui. ⁸ Kaa bemelatu jiobe íri nésahui të ä bemelatukä bénasine enchimmeu jïojte. Cristo, áapo ä chuppak ikãi nesauta. Eme entok, én kécha johua. Buetuk jü kaa machiria beja simsu, entok jü tua machiria beja machi.

⁹ Jü machiriapo au anëtiame entok ä hermaano kaa bibitpeame, ketune kaa machiku aane. ¹⁰ Jü ä hermaano nákeme machiriapo jíba anë, áapo entok kaa teitinake jum Dios bejripo. ¹¹ Të jü ä hermaano kaa bibitpeame, kaa machiku aane entok kaa machiku huerama entok kaa jünëiya jákun bíchaa ä huëhui, buëituk jü kaa máchiriaí liptitaka kaa bitcha.

¹² Eme ín usiälam, enchimmeune jïojte, buëituk béjem jïokorisuak enchim kaa tü yáarimmechi, Jesucristota béchïbo. ¹³ Eme áchayhuarim, enchimmeune jïojte, buëitukem juka kësampo huentta täya. Eme jübua yoyötume, enchimmeune jïojte, buëitukem béja jü diablota kobalataka kaate.

Enchimmeune jïojte, eme ín usiälam, buëitukem juka Áchayhuarita täya. ¹⁴ Enchimmeune jïojte, eme áchayhuarim, buëitukem kësampo huentta täya. Enchimmeune jïojte, eme jübua yoyötume, buëitukem ütteak jum Diosat ehuäpo, entok jü Diosta noki jíba enchimmet aane enchim jíapsipo, éntokem diablota kobalataka kaate.

¹⁵ Katem juka ániat kaa türik johuamta nakbare entok juka ániat ayukamta, bueituk jábe juka ániat ayukamta naketek jü Dios Achayta yore nakeu kaa at ayuk. ¹⁶ Bueituk sime jü ániat ayukame, juka takahuata ukulehui, jume pusim ukulehui, entok jü au jítaleka jíapsihuame, kaa Dios Áchayta bétana huéiye, ál-la, ímī ániata bétana. ¹⁷ Jü ánia luutinake éntok at ayukame ukulhuame. Të juka Diosta nésahui joame jíba béchibo jíapsinake.

Jü anticristo

¹⁸ In usiälam, jume taahuarim béja lútisëka huéiye. Eme béja ä jikkaijsula, juka áu Cristo tíamta yebijnake bétana. Én béja juebénaka emo Cristo tíame yeu machila. Kíalikute jüneiya béja jume taahuarim yúmasëhui. ¹⁹ Ito násukim yeu sákala, të ímēi kaa ito beu éiyay, bueituk ito beu éätekim jíba itomak an éiyey. Të símem kaa ito beu am eäu jünakiachinakë béchibo, yeuhuim sájjak.

²⁰ Të eme juka Jesucristota Espíritu Santota jípure, éntokem símeta jüneria. ²¹ Lütüriata kaa enchim täya bénasine enchimmeu jiojte. Të ál-la enchim ä täya béchibo: bueituk jü ára nókíchiria juka lütüriata kaa attiak.

²² ¿Jábesu jü ára nókichi? ¿Jachu kaa hua Jesústa kaa Cristo tíame? Irī jü anticristo, bueituk áapo juka Dios Áchayta entok ä üusihua kaa ä aane tíiya. ²³ Sime hua Diosta üusi kaa aane tíame, Dios Áchayta kaa jípure, jü Diosta üusi au täya tiaka ä jüneriatebome Dios Áchayta ket jípure.

²⁴ Kësam huëpo enchim jikkajakäu, jíbem enchim jíapsipo ä éria. Bueituk juka kësam huëpo enchim jikkajakäu enchim jíapsipo jípurëtek, Diosta Üusi entok ä Áchaytamak jíbem annake, ²⁵ Jesucristo éntok íkai nooka, jíba béchibo jíapsihuamta itom mak rókka.

²⁶ Júkäine enchimmeu jiojte jume enchim bäi táttähuame bétana nokaka. ²⁷ Të juka Espíritu Santota Jesucristota bétana enchim mabetakau jíba enchimmet anëtek, jü jabeta enchim majtianakeu kaa enchimmeu bëye; jachin juka Espíritu Santota jíba símata enchim majtia, entok tua lütüria entok kaa ára nokichi. Jachin Áapörik enchim ä majtiakä bénasi, áachem aane.

²⁸ Én éntok, ín usiälam, jíbem Cristotachem chäye, Áapörik júchi yepsayo áapörikutte jíba eenake, äbo ä yepsakte kaa sekäna bíchaa kannake ä tíhueka. ²⁹ Béjem jüneiya Áapörik lútula ä jiapsähui, kéchem jüneepo

yúmala sïmem jume lútula jíápsame Diostachim yeu yoremtula.

3

Jume Diosta üusim

¹ Áachem suuhua, jáchin juka Áchayhuarita itom nákehui, Diosta üusim ti itom téhuaanakë béchïbo, entokte ajäria. Juari béchïbo jume ániat jíápsame katim itom täya, áapörík kaa bem täya béchïbo. ² Eme ín nákehui, énte Diosta usiälam. Të ketune ke jee jüneriatu jü jáchin itom taahuanakëhui, jüniate Áapörík yepsak ä bénasi itom bitunakëhui, bueitukte áapörík bínnake tua ä jáchinakähui. ³ Sïme hua boobit-huamta Áapöríikut jípureme, áapo sïmek béppa túlisi au báksia, Ínëli Jesucristota sïmek béppa kalakosi kaa chïcha machiakä bénasi.

⁴ Sïme jü Dios bejrita joame, Diosta nésauroi béj-reka hueíye, bueituk hua Dios bejri yáari Diosta nésauroi béj-rita johua. ⁵ Jüneäem Jesucristota itom Dios bejri yáarim tucha báreka yepsakähui, éntok áapöríikut kaita Dios bejrim at ayuk. ⁶ Sïme hua jíba áamak áaneme, juka Dios bejrita kaa johua. Sïme juka Dios bejrita joame, kaa ä bil-la, éntok kaa ä täya. ⁷ In usiälam, kaabe enchim bätäunake. Huä lútula jíápsame, lútula jíapsihuäpo aane, Áapörík lútula jíápsa bénasi. ⁸ Të hua Dios bejrita joame diablo ä áttiak, bueituk jü diablo kësam huëpo naateka jíba Dios bejrita johua. Të jü Diosta Üusi äri béchïbo äbo yepsak, juka diablota, tékil kaitäpo tahuaria báreka.

⁹ Sïme jü Diosta éäpo bemelasi yoremtulame juka Dios bejritam kaa johua, bueituk Diosta jíapsi at áyuk. Entok karam Dios bejrita johua, bueituk Diosta éäpo bemelasi yoremtula. ¹⁰ Ímïrim jünakiachi jume Diosta üusim éntok huame diablota üusim: Jü kaa lútula jíápsame éntok ä hermaano kaa nákeme, kaa Dios áttiari.

Itote nánancha náknake

¹¹ Íri ájaria jü nooki kësam huëpo enchim jíkkajakähui: Itom ito nak sáihuähui. ¹² Katte hua Caínta bénasi ito bínnake, jü diablota áttiä, ä saila mäakame. ¿Jatchiaka ä mäak? Bueituk Caínta, joäu kaa türiakay, ä sailahua joäu éntok, türiakay.

¹³ Eme ín hermaanom, katem jáchin ä éria, jume ániat jíápsame enchim omtiayo. ¹⁴ Ítapote jüneiya kókkohuäpo yeu sakalataka jíapsihuäpo itom aanëhui. Bueitukte itom hermaanom nákke, ä hermaano kaa nákeme, kókkohuäpo aane. ¹⁵ Sïme jü ä hermaano kaa ä bibit peame, yore

suáhuamta johua. Éntokem jüneiya, jü jábeta meelame käibu jíba béchibo yü jápsihumta jipunake. ¹⁶ Inélite át jüneiya jü tua yore nákuamtachi, Áapörík ä jápsi ito béchibo nénkakäpo. Kíaliku itapo két jume itom hermaanom béchibo itom jápsi nénkipo yúmala. ¹⁷ Jü imí ániat jita jípureme huaka ä hermaano jikot éamta jüneriaka júne ä jápsihua áu bíchaa námakasi joátek, ¿jáchisu júntuk Diosta áu náké tíanake? ¹⁸ Eme ín usiálam, katte kía teniy itom ito náké tíanake, ál-la chikti itom jápsimaki éntok itom joäubeyi.

Diostatte eenake

¹⁹ Júnélite jünenake lütüriapo ito anéhui, éntok itom jápsimte ä bíchäpo huitti jipunake. ²⁰ Juka itom jápsi kaa itou kutti nokayo, Dios itom jápsi béppa chë jüneiya. Entok Áapo simeta jüneria. ²¹ Eme ín nákehüim, juka itom jápsi kaa kutti itot nokayo, Diostatte eiya. ²² Kía jita júne itom áu aahuayo itom ä maknake, éntokte ä bétana ä mabetnake, bueituk ä nésahuite johua, entok juka ä türëuhui. ²³ İri ájária jü ä nésauri: ä Üusi Jesucristota itom súalnakëhui, éntok nánancha itom ito náknakëhui, itom ä téjhuakapo bénasi. ²⁴ Ä nésahue páman huéeme, Diostamak huéiye, Dios éntok, áamaki. Inélite jüneiya áapörík jíba itomak anéhui, juka ä Espiritu Santo itom ä mak-lapo.

4

Diosta Espiritu éntok anticristota espiritu

¹ Eme nákuhame, katem sime huame espíritum súale. Báchem am bitchaka at jüneenake, Diosta bétana am katëhui, bueituk juebena profetam ára nókichiram ániat yeu sákala. ² İmirem át jüneenake Diosta Espiritu jípurementachi: Jábe júne Jesucristota, Diosta, yorem takahuapo äbo ä yebij-la tíame, huári Diosta bétana huéiye. ³ Të sime espiritu Jesucristota, kaa yorem takahuapo äbo ä yebij-la tíame kaa Diosta Espiritu bétana huéiye, İri jü anti Cristo. Eme béja ä jikkaijlatukay, äbo ä huë bétana. Én éntok, béja ім ániapo aane.

⁴ Eme ín usiálam, eme Diosta átteam. Béjem yölataka káate, bueituk jü enchimmet aneme chë úttiak jü ániat ánemta béppa. ⁵ Bempo ім ániapo joome; kíalikum ім ániapo ayukamta bétana jíba nooka; huári béchibo jume ániat aneme entok am jikkaja. ⁶ İtapote Diosta átteam. Huä Diosta täyame itom jikkaja. Të hua Diosta kaa täyame

éntok, kaa itom jikkaja. Inelite ä täya juka espíritu lütüriata, éntok juka espíritu kaa lütüriata.

Dios jü tua yore nákeme

⁷ Eme nákhuaime, nánanchate ito náknake, bueituk huaka emo nákhuaime Dios ä átteak. Sime hua jábeta nákeme Diosta eäpo yeu tomtila, éntok Diosta täya. ⁸ Jü kaa yore nákeme, kaa Diosta täya, bueituk Dios, tua jü yore nákeme. ⁹ Jü Diosta itom nákeu ímí jünakiachi, huépülak jíba Üuseka äbo ä bíttuakäpo, bueituk ä béchibotaka itom jíapsi iäka. ¹⁰ Ímí huam örek jü yore nákhuaime: kaa itom Diosta nakekä béchibo, ál-la Ápörik itom nákekä béchibo, huanäi ä Üusihua äbo bíttuak, itom Dios bejrita ä béjtua iäka.

¹¹ Eme nákhuaime, Diosta junéli itom nákey, ítapote ket nanancha ito nakpo yúmala. ¹² Jauhuey júne kaabe Diosta bíl-la. Të nánancha itom ito nákeyo, Dios jíba itot aane, éntok yore ä nákeu yumälasi itot chúpila. ¹³ Íari béchibote júneiyya jíba áamak ito anéhui, éntok áapörik jíba itochi itomak anéhui, ä Espíritu Santo itom ä mak-lä béchibo. ¹⁴ Ítapo éntok, ä bíl-la, éntokte ä jüneriatebo, Diosta ä Üusihua äbo bíttuakähui, jü ániat jíapsame jínëume. ¹⁵ Jábe junne Jesústa Diosta ä Üusekä bétana ä súaleme, Dios jíba áamak aane, áapo éntok, Dióstamaki.

¹⁶ Ítapo ä jüneria, éntokte ä súale, jáchin machisi Diosta itom nákehui. Dios, tua jü yore nákhuaime. Jü yore nákeme jíba Diostamak aane, Dios éntok, áamaki. ¹⁷ Júnéli itot au yúmariala jü yore nákhuaime, bueituk huäri taahuari bette nokta chupey kaitatte jachin eaka huitti eenake, Áapörik ahuä nüye bénasi, ítapote ket ímí ániapo álë bénasi ito núnake. ¹⁸ Jum emo nákhuaime kaita máijhuame aika, ál-la jü yúmalasi yore nákhuaime juka máuj-rata yeu bebbä. Bueituk jü maijhuame kökosi yore johua. Kíaliku jü májhuemat jü yore nákhuaime kaa yúmalasi at aika.

¹⁹ Ítapote Áapörik nákke, áapörik bat itom nákekä béchibo. ²⁰ Jábe júne Diosta au náke tíateko, éntok ä hermaano kaa bibitpéaka, kía ára nókichi. Bueituk jü ä hermaano ä bíchau kaa ä nákeme, ¿jáchisu jüntuk Diosta náknake, kaa ä bíchaka? ²¹ Ítapote Áapörik bétana íkai nésauta jípure. Jü Diosta nákeme, ä hermaano két náknake.

5

Jü Dios ehüäpo ániat yöome

¹ Sime jü Jesústa Cristo tíame, Diosta bétana yeu yorem-tula. Éntok sime hua üusekamta nákeme, huaka ä bétana úsarihuata két nákke. ² Ímíte at jüneiya jume Diosta üusim itom nákehui, Diosta naketeko éntok ä nésauri joáteko. ³ Íri ínel jü Diosta nákuhame, ä nésahui johuäpo. Ä nésauri éntok, kaa béttesi maachi, ⁴ bueituk jábe júne Diosta bétana bemelasi yeu yorentulame juka ím ániapo kaa türik johuamta béppa yölataka huéiye. Ítapo két juka ím ániapo kaa türik johuamta béppa yölataka kaate, juka Jesucristota itom súalekä béchïbo. ⁵ ¿Jábesa jüntuk jü ím ániapo kaa türik johuamta béppa yölataka huéeme? ¿Jachu kaa jü Jesústa Diosta Üusitukäu súaleme jáku?

Jü Espírituta testimonio

⁶ Íri ájaria jü Jesucristo, báapo entok ójbopo äbo yep-sakame, entok kaa báapo jïbba, ál-la báapo entok ójbopo. Jü Espiritu ä jüneriatebo; bueituk jü Espiritu áapo jü lütüria. ⁷ Bájimme jume téhuekapo ä jüneriatebome: Jü Áchayhuari, jü Vervo, éntok jü Espiritu Santo. Entok ímëi bájika náhuim huépülai. ⁸ Ímï buíapo bájimme jume áa jüneriatebome: Jü Espiritu Santo, jü baa, éntok jü ójbo. Ímëi bájika nanabeu tekipanua. ⁹ Juka yoremem joaka jüneriahuamtate mabeta, té Diosta joaka jüneriahuame chë yörisi maachi. Bueituk íri ájaria jü Diosta jüneriateböhui ä üusi bétana. ¹⁰ Jü Diosta Üusi súaleme, Diosta jüneriahuäu áa jíapsipo jïpure; jü Diosta kaa suáleme, ä ára nókïchi johua, bueituk kaa ä sual-la juka Diosta, ä Üusi bétana nokähui. ¹¹ Íri ájaria jü Diosta júneriahuähui: yü jíapsihuamta Diosta, itom makähui. Íri jíapsihuame, ä Üusibet áyuk. ¹² Jü Diosta Üusi jïpureme, jíapsihuamta jïpure; jü Diosta Üusi kaa jïpureme, kaa jíapsita jïpure.

Jü jïbapo béchïbo jíapsihuamta jüneehuame

¹³ Íkäine enchimmeu jïojte, eme jume Diosta Üusi súalemmehui, yúmalasi enchim jüneenakë béchïbo juka jïba béchïbo jíapsihuamta enchim jïpuréhui, éntok jïba juka Diosta Üusi enchim súalnakë béchïbo.

¹⁴ Ítapo jüneiya áapörík, Diosta, éá páman jita itom au nokay, itom ä nok jïkkajïnakéhui. ¹⁵ Júneaka áapörík itom jïkkajä bétana, kette jüneiya itom áu aahuakau jïba itom ä miknakéhui.

¹⁶ Senu juka ä hermaano Dios bejrita kaa ay ä muk máchik joamta jüneriatek, Diostau ä buanianake ä jiokori

nésauhueka. Huanäi jü Dios ä jiokorinake. Bueituk Dios bejri aika ay kókkohuame, huäri béchibone kaa enchim am buania sáuhue. ¹⁷ Síme juénara kaa türi jiöbe, té kaa tühua két aika kaa ay kókkohuame.

¹⁸ Jüneate jábeta júne Diosta bétana bemela yoremtulata kaa juénaraata boojoriähui, bueituk jü Diosta Üusi ä suaya. Kíalíku jü diablo kaachin ä johua.

¹⁹ Jüneate Diosta itom átteakähui, éntok huame huate géntem ím ániapo aneme diablota bétuk emo jípuréhui.

²⁰ Jüneate kétchi juka Diosta Üusi äbo yepsakähui, éntok sáhuata itom ä mikakähui juka tua lütüriapo Diosta itom jünerianaké béchíbo. Ítapo éntok, jü tua lütüriapo Dióstamak aane, bueitukte jü Diosta Üusi Jesucristotamak aane. Áapo éntok, jü tua lütüriapo Dios, éntok jü jíba béchíbo jíapsihuamta yore mikame. ²¹ In usiälam, emoem suaya; katem ámeu mujmujte, jume yorem yáarimmehui. Júnentunake.

Jü Carta Guosa Huëpo San Juanta Jiojtekähui

Jü lütüria éntok jü yore nákuhame

¹ Ínapo Juan, jü yöturi, émoune tebote, empo jámmut yeu púari, éntok jume em asoammehui. Tua lütüriapone enchim nákke, éntok kaa ínapo jíbba, sime huame lütüriata täyame kétchi. ² Ínapone enchim nákke, Diosta lütüria itom täyakä béchibo. İri Diosta lütüria jíba béchibo itot aika. ³ Tua tühua éntok yore ä jìokoli huame éntok yanti jíapsihuame enchimmaktunake, jü Dios Áchayta bétana, éntok itom Señor Jesucristota huämi, jü Dios Áchayta Üusi, ä lütüria pámani, éntok enchim ä náké pámani.

⁴ Tüisine al-leaka taahuak, huate em asoam bíchaka éntok am jüneriaka jum Diosta lütüria páman am katèhui, huam Dios Áchayta itom sáhuë pámani. ⁵ Èn éntokne chikti ín jíapsimak emou nooka, empo jámmut, nánancha itom ito náknake tíaka. İ nésahui ín emou jìojtèu kaa bemela, hua kèsam huëpo naateka itom át sáihuäu jíbba. ⁶ İri ájaria jü enchim át sáihuähui: Enchim emo náknakèhui, kèsam huëpo naateka enchim ä jíkkajäpo bénasi. Kíaliku jü yore nákeme Diosta nésau johua, juka ito nák sáihuähui.

Jume yore bäitättähuame

⁷ Juebénaka yore bäi táttähuame ániat yeu sákala, juka Jesucristota, Diosta Üusi, kaa yorem takahuaka im buíapo ä yebij-la tíame. Júkai nokame, jüri ájaria jü yore bäitättähuame, jü anticristo. ⁸ Emóem suaya, kaabe enchim bäitäunake. Huaka enchim tékil bėjhuä; katem ä tärü báare. Yumälasem juka enchim kobari mabetnáke.

⁹ Kía jábe júne sékana bíchaa au näyotekame, éntok kaa Cristota doctrinapo jíba anètek, kaa Diosta jípure, tè jü Cristota doctrinapo jíba aneme, İri Dios Áchayta jípure éntok ä Üusihua. ¹⁰ Jábe íkai doctrinata kaa huériaka enchimmeu yepsako, katem enchim jóapo ä mamabeta, éntok katem ínel au jiaahua: “Al-leake yepsa.” ¹¹ Bueituk hua junèli áu jíakame, juka ä juèna tékil áamak átteaka tatahua.

Enchimmeune hue báreka éiya

¹² Juebenakne enchimmeu jìojtebáare jìobe, tè kaa tintayi éntok jìosiapo ä jìojte báare, bueitukne enchimmeu

nóiti báare. Pújapo enchim bíchaka nok béchibo, bueituk jü Diosta bétana itom al-leäu au chupanake.

¹³ Jü iglesia, enchim iglesiammak hueri joomem, enchim bénasi yeu púarim, enchimmehuim tebote. Júnentunake.

Jü Carta Báij Huëpo San Juanta Jiojtekähui

Teboteri

¹ Empo Gáayo, tua lütüriapo ín nákehui, émoune tebote, ínapo Juan, jü yöturi.

² Empo nákhuame, ínapone símeku tüisi emou huée ia éntoke takahuapo al-lehuamta enchi jípunakähui, jachin juka em jíapsi al-lehuäpo yötu bénasi. ³ Tüisine al-leaka taahuak, jume huate hermaanom äbo yájaka emo bétana türik am nokak tíaka, jáchin huam lütüria páman em huéhui. ⁴ Kaita éntok chë nee al-leetua, jume ín majtiakähui lütüria páman am katë bétana ín jikkajähui.

⁵ Empo nákhuame, huitti emo nühuäpo türi jum em joähui, jume hermaanommeu tühuata joäka, tē chë junne jume ito násuk kaa täyahuame. ⁶ Bempom iglesiata bíchäpo ä jüneriatebo juka yore nakhuamta em jípurähui, entok türi eiye yempu am böo tójakäteko, entok Diosta nesahui johuäpo itot náikiata jípu béchibo bempörim bat bíchaa böota bem hueriunakepo. ⁷ Bueítuk bempo yeu sákala Jesucristota téhuam bem nakë béchibo, jume Diosta kaa súaleme bétana kaita mabetaka. ⁸ Kíalíku ítapo jume junëli rejteme aníapo yúmala, jum lütüriata yore majtiahuäpo náu tekipanoä béchibo.

Diótrefesta am bej-reka anëhui

⁹ Ínapone jume Jesucristota súalhuäpo nau animmeu jiojtek, tē jü Diótrefes, iri huaka símempat bát au kechahuamta türeme, kayta itomak jípubareka tahuala. ¹⁰ İari béchibo, ínapo áman sikätek, huaka kaa tühuata ä joäune yeu buíjnake, juka kaa huéeläpo juénasi itot ä nokähui. Kía huärimak kaa al-leaka, jume hermaanom kaa mamabeta, éntok huame am mabet báareme júne kaa am mabet íaa. Entok iglesiapo yeu am bebbä.

¹¹ Empo nákhuame, katë huaka juénasi anemta mamato, ál-la juka tühuata joamta. Tühuata joamta Dios ä áttiak. Tē jü kaa tühuata joame, Diosta kaa bil-la.

Demetriota bétana tühua nokhuame

¹² Síme Demetriota bétana türik nooka, éntok hua lütüria ä joäu júne yeu ä buisse, ä tü yöremtukähui. Ítapo júne két türik áa bétana nooka, éntok eme ket júneiya juka itom nokäu lütüriatukähui.

Teboteri ä chúpëpo

¹³ Ínapo juebenak emou jïojte báare jïöbe, tene kaa tintay entok plumay ä jïojte báare, ¹⁴ bueitukne läuti enchi ino bit máchile. Huanáite ito pujba bíchaka náu ettejonake.

¹⁵ Jü yanti jíapsihuame émomaktunake. Jume em amigom ím aneme enchi tebotua. Émpë síme itom ín amigom hueepulam tebotuä.

Jü Carta San Judas Jiojtekähui

Teboteri

¹ Judas, Jesucristota saulero, entok Jacobota saila, huame Dios Atchaipo santopo núnurimmehui entok Jesucristopo ëriarim, ² Nak jiokolihuame, yánti éhuame, entok yore nákuame, ïri juebénasi enchimneu burunake.

Jume ára nókichiriata majtíame (2 P. 2:1-17)

³ Eme nákuame, tüisine enchimneu jiojte péiyay, juka jínëuriata nau itom jípurë bétana; én éntok úttea enchimneu ín jiojtenakëhui, kuttílasí enchimneu nokaka, óusi eeaka enchim nok nássuanakë béchíbo, Diostat ehuäpo. Bueítuk jü séjtul huëpo santom mak-ri. ⁴ Bueítuk huate yoremem éhuil áma kimula, huame bannaataka naateka noki béttesi ámet chúpatakai béchíbo náikiari. Juëna yóremem; huaka Diosta tü eäu náyotekam yéuriapo bénasi bem jo bárëu johua; entokim Diosta kaa anë tíiya, huaka kaabeta chë áa béppa nésahuemta, entok juka itom Señor Jesucristota.

⁵ Enchimne áu huáati ía, bueítuk sejtulem béja ä jüneriai, bueítuk jü Señor juka pueblota jínëuk, Egiptopo yeu am núk sikari, chúkula éntok huame kaa ä súalekame am súuhuak. ⁶ Entok jume bem ángelesimtukä páman kaa emo ëriakame, ál-la bem áma anëu tó sájakame, kaa machiku am ëriala, yü tutti bem pereesomtunakepo, buere taahuarit nokta ámet chúpëpo tájti. ⁷ Ket jü Sodooma entok Gomoora pueblom bënna, entok jume buere joaram áme chíkola jokame, jume áme bénasi kaa emo jubeka náu jíapsihuäpo entok täbuiasi emo jujubeka at joyhualataka kara ä tojaka; ímëri ejemplomtuari, tájta kaa jaibu tutukëpo jiokot aneka.

⁸ Júnëlituk junne, alëbénasi jume tettenkume bem takaahuamim násonte, Diosta yäuratam kaa yöre, entokim jume Diosta ángelisim buere úttiata jípureme bette nokpo bejre. ⁹ Të jü arcángel Miguel diablotamak nássuäka Moiséjta takaahua béchíbo, bétte juenasi nokhuamta huëpo kaa bat nookak, ál-la ínel jiaahuak: “Jü Señor kutti nokta emót chupanake.” ¹⁰ Të ímëri juenasi bette noktam nooka, simeta kaa bem täyähui bétana; entok juka bem täyaka jíapsabet entokim emo násonte, jume animalim kaa susuakame bénasi.

¹¹ Jjokochi áme béchibotunake! Jume Caínta böo nukame; entokim tómpo emo nénkak, Balaamta böt jjobekäpo; entokim kókkok, Coréta huatem bej-reka áu tóboktiakäpo. ¹² Ímëi áma chicha machisim bittu, enchim náu jihuäpo emo nakhuäpo nau anëpo. Kabetam tihueka bempom jíba enchim násuk emo ania báreka eiya. Namuta kaa báaka bénamme; jekata am hueriabareü bícham kaate, júyam kaa tatakame bénamme. Guosa huëpom kókkola, entokim nahuamak békti póponri. ¹³ Bahue máarem úttiaka bem kaa tihuëpom sómöchia, huame chókim naa tenneme bénasim mamachi; huámei béchibo jú kaa máchiraa áme bétana náikiari jíba béchibo.

¹⁴ Ímëi bétana ket nookak, jú Enoc, hua Adántat yeu sákariam guoybusanim huëpo huéeme, ínel jíaka: “Én ímí yepsak, jú Señor, jume santo juebena mílimmaki, ¹⁵ símemmet bétte nokta chúpa báreka, éntok huame kaa túhuata joame júneetua báreka, síme kaa tüisi bem ayuka bétana, entok síme jume Diosta bej-reka béttesi áacham nokakä béchibo.” ¹⁶ Ímëi éhuil jábemmet nonokame, huatemmechi juenak nooka, bem türë eä páman kateka, bem teniay buéresi jita éettejhua, entok jábemmakim tú áne, jita ámet yeu huik báreka.

Jü kutti nooki

¹⁷ Të eme, ín nákehui, áahuem huáate, hua noki bannaataka jume Señor Jesucristota apóstolim nokakäbehui, ¹⁸ huame ínel enchimneu jákammehui: “Júnakoy taahuata yumäpo yore junnerianakeme yeu machinake, huam bem juëna éeri páman rejtinakeme.” ¹⁹ Imëri emo náikimtehuamta johua, huaka bem takaahua ukulëu boojoriaka; entokim Espíritu Santota kaa jípure.

²⁰ Të emëe, ín nákehui, enchim Dios éehuame tuysi santosi täyahuamtachi, huachirem emo yöturia, Espíritu Santopo oraciónta joaka. ²¹ Diosta yore nakepem jíba aane, ä boobíchaka juka Señor Jesucristota yore nak jikolëhui, yü jíapsihuatma béchibo.

²² Huame huatem kara huitti ä súalemmehuem nooka, am jíapsi yúyüi béchibo. ²³ Huatemem jínëu, huam táijpo yeu am huíkeka; huatem éntokem nak jikolë, sum éaka, katem ä jipu peiya, juka takahuat bem sánko chicha machiku nasontulata,

Diosta úttihuaame

²⁴ Huä tua útteakame kaa enchim huáttinakë béchibo enchim suayanake, entok kaita chicha machik enchimmet ayuk, áman enchim nüpanake, símek béppa ujjorik

ayukäpo, buére al-lerimaki. ²⁵ Jü huépul Dios jíbba, simeta täyame, itom jínëulero, jü simék béppa ujyooria entok sime Rey nésauroi áa béchibo, jü rey nesauri entok utteara, ä yörihuame, ëni éntok jíba yü huasuhuasuktiapo. Júnentunake.

Jesucristota San Juantau Yeu Machiriakähui

Jesucristo áu yeu machiriak

¹ Jü Jesucristota áu yeu machiriakähui, ä nésahui joame am jüneetuanakë béchibo, Diosta ä mákakä pámani, juka läuti yeu huéenakemta. Huanäi ä jüneriatebok, ángeltamak Juantau ä bíttuak. ² Juan Diosta noki nooka, entok Jesucristota bétana humentá nooki, entok síme juka ä bíchakähui.

³ Diosta tü éeri jípure, jü Diosta noki nokame, entok jume ikäi Diosta profecía jíkkajame, jiojterita ériame entok ä jiäpo áman jiápsame. Bueítuk jü taahuari béja yúmaseka huéiye.

Juan jume Ásiapo guóy búsan Jesucristota sualhuäpo nau anim tebotua

⁴ Ínapo, Juan jume guóy búsan Jesucristota sualhuäpo nau anim joomemmehui. Diosta tühua entok yánti éehuame enchimmaki, jü éni, entok chë bannaataka jiápsaïhui, entok äbo yebijnakeme, entok jume guóy búsan espíritum banko rey nésaupo kátekamta bíchäpo aneme, ⁵ entok Jesucristo, síme huitti ä bíchakäu lütüriateme. Áapo jü késam-riapo kókkolam násuk jíabitekame, entok jume reyim béppa yäura úttiata jípureme ä iä pámani, jü itom nákekame entok jume itom Dios bejrim ä ójboy báksiakame. ⁶ Huanäi reyim entok sacerdototempo itom yáuhuak, ä Dios Áchay béchibo. Ä úttihuame áa béchibotunake, entok jü buere úttiära ániapo ayukame, jiba huásu-huásuktiamo. Júnentunake.

⁷ ¡Én beja, namupo äbo huéiye! Entok síme pusim ä bínnake, entok jume ä takahua kúrusit kókosi ä yáakame junne. Entok síme jume pueblom ániat aneme jiokot jíakam ä buanrianake. Jeehui, Júnentunake.

⁸ “Ínapone jü Alfa entok jü Omega, jü bat huéeme, entok jü ä chupëpo huéeme”, ínel jiaahua jü Señor, jü én aneme entok bannaataka aneïhui, entok jü yebijnakeme, jü síme úttiärata jípureme.

Jü Yoremta Ūusi bít-huakahui

⁹ Ínapo Juan enchim hermaano entok jiokot anhuäpo enchim jaläekame, Diosta reytaka nésahuëpo entok Jesucristotat yanti boobít-huäpo. Isla Patmos ti téhuaakapone

aaney, Diosta noki béchibo, entok Jesucristota huatemmeu ín nokä béchibo. ¹⁰ Ínapone Espíritu Santota úttiära bétuk aaney Señorta taahuaripo. Huanäine nok jáhuiíta ín ama bétana jikkajak, trompetata jáhui bénaka, tüisi kusisi, ¹¹ ínel jáaka:

—Ínapone jü Alfa éntok jü Omeega, jü késampo entok jü ä chúpëpo huéeme. Libropë ä jïojte, juka em bíchähui. Huanärë guóy búsan Cristota sualhuäpo nau animmeu ä bíttua, Ásiapo jomemmehui: Efeso pueblohui, Esmirna pueblohui, Pérgamo pueblohui, Tiatira pueblohui, Sardis pueblohui, Filadelfia pueblohui, entok Laodicea pueblohui.

¹² Kúaktekane, ä bít bábareka, juka inou nokamta. Huanäine guóy búsan kanteelam áma jájábuahuame oropo yáarim bitchak. ¹³ Jume guóy búsan candelerom násuk éntok, huépülak Yoremta Üusi bénakne bitchak, guókimmeu núkisi sánkokamta. Jenotahuit áman éntok cinto orota jípurey. ¹⁴ Ä kóbba entok ä choonim, tósalitukaimme, kabara bóata bénasi, entok sá pam bénasi. Ä pusim éntok, táijta béetë benaakay. ¹⁵ Ä guókim éntok, bronceta bélojkosi horno táijpo buásata bēnaakay; ä jáhui éntok, yún báam tüisi kusisi kón huéchëpo benak nok jáhuiakay. ¹⁶ Ä bátatana mámpo guóy búsan chókim jípurey. Ä tempo éntok, senu ejparam yeu huéiyey, náu bíchaa buahuiakay. Ä pujba éntok, täata bēnaakay, tüisi sime ä úttiäray ä machiriapo.

¹⁷ Ä bíchakane éntok mukukamta bēnasine huétchek, ä guókpo. Áapo éntok ä báta mámam ino béppa óreka, ínel inou jiaahua:

—Katë májhue. Ínapone jü késampo huéeme entok jü ä chúpëpo huéeme, ¹⁸ jü jiápsame entok jü muki-latukaihui. Bueítuk én éntok, jíba huásu-huásuktia pone jiápsa. Júnentunake. Entokne am jípure, jume kókkohua llaavem, entok jume infierno llaavem. ¹⁹ Akë ä jïojte, juka jita em bíchakähui, entok juka én ayukamta, entok juka chükula ikäi chäka ayunakemta. ²⁰ Jü kaa át jünee huäpo ín bátatana mámpo guoy búsan chókkim em bíchakähui, entok jume guóy búsan candelerom oropo yáarim: Jume guóy búsan chókkim, guoy búsan iglesiammehuim ángelesim; jume guoy búsan candelerom oropo yáarim éntok, jume em bíchakähui, guoy búsan iglesiamme.

Jü Diosta nooki Áasiau bíttuari guoy búsan Cristota sualhuäpo nau animmeu: Diosta nooki pueblo Efesou bíttuari

¹ 'Efeesopo Cristota sualhuäpo nau animmeu ángeltahuë jïojte: "Á bátatana mámpo jü guoy búsan chókim jípureme, jü guoy búsan oro candelerom násuk naa hueramame, íkái nooka: ² Ínapone ä täya, juka em juähui, entok juka bétte tékilta joaka yánti em emo nüyëhui. Jume kaa türik joame katë am bibit péiya. Éntoke am täya, jume apóstolpo emo naíkiame kaa apóstolimtaka, bueituk ára nókichipë ä téula. ³ Jiokot ansulatake yánti jíapsa, éntoke át boobitchula, éntoke bétte tékilta joaka tekipanuala, ín téhuam em emo náké béchibo, éntoke kaa kóm éiya. ⁴ Tëne senu huémta em jípurëu kaa emót türe, bueituk juka tua bat em nákeihuë tóij-la. ⁵ Áhuë huáate, jáksë jïóbeka kón huétchek. Éntoke emo jíapsi kuaktiaka, juka bat em jojuaihuë yáuhua. Bueituk kaa ä junëlituko, läutine emou yepsaka juka em candelerotane enchi ühuaka sékana órenake, bueituk kaa enchi emo jíapsi kuaktiako. ⁶ Bueituk íkäre jípure: juka kaa türik nicolaítam joáhuë kaa bibit péiya, ín kaa türëu kétchi. ⁷ Jü nákakame ä jikkaijnake, juka Espíritu santota Cristota sualhuäpo nau animmeu ä nokähui. Juka yöokamtane, júya taka jíapsihuamta hueriamta ä buätuanake. Íri júya éntok Diosta paraíso násuk huéiyek."

Diosta nooki pueblo Esmirna bíttuari

⁸ 'Esmirna iglesiapo ángeltahuë jïojte: "Jü bát huéeme éntok ä chúpëpo huéeme, jü mukukame entok jíabeitekame, íkái nooka: ⁹ Ínapone em yári täya, entok jiokot em bíthuähui, entok em poobëra. Të empo rikoë. Entokne am täya, jume bettek emo bétana nokaka emo judíom tíame. Të kaa junëli, ál-lam Satanásta sinagoogam. ¹⁰ Katë májhue, juka jita emou huéenakepo. Ímíri jü diablo cárcelpo huatem jóatebonake, enchim jïóbila béchibo. Huanärem guoj mamni táapo jiokot annake. Em mukëpo tájtë huitti éaka jíapsa. Huanäine ínapo enchi ä máknake, juka coronata jíba béchibo jíapsihuamta. ¹¹ Jü nákakame ä jikkaijnake, juka Espíritu Santota Cristota sualhuäpo nau animmeu ä nokähui. Jü yöokamtahui, guosa huëpo kókkohuame kaa áu huéenake."

Jü nooki pueblo Pérgamou bíttuari

¹² 'Pérgamo iglesiapo ángeltahuë jïojte: "Jü ejparam náu bíchaa buahuim entok buahui síbulay jípureme, íkái nooka: ¹³ Ínapone símeta em joäu täya, entok ják

em anëhui diablota bankot kátekäpo, të jibe ín téhuam émomak jípure. Éntoke inot éehuamta kaa omoutela, huámëchi taahuarimmet jü Antipas kaa au náyoteka ín tes-tigo enchim násuk ä mëhuak junne, jum Satanásta jóakäpo. ¹⁴ Huatekne enchi béj-reka huémta jípure: bueítukim émomak áma aane, jume Balaamta majtiari kee tójame. Huäri Balacta majtiay, jáchin jume israelita usiarim am jioptuanakë béchïbo, juka ídolommeu bíchaa näikiata am buänakëhui, entok kaa emo jubeka náu totöhuamta. ¹⁵ Éntoke két áma am jípure, jume nicolaítam majtiarita kee tójame, juka kaa ín türëhui. ¹⁶ Huäri béchïbo, emoë jípsi kuaktia; bueítuk kaa ä junëlituko, läutëlane emou yebijnake. Huanäine ámemak náassuanake, ejparam ín tempo yeu huémmei. ¹⁷ Jü nákakame ä jikkaijnake, juka Espírituta jume iglesiammeu ä nokähui. Juka yölataka áma yeu sikamtane, juka maná éSORITA am buätuanake, éntokne ket ili téta tósalik ä máknake. Jü ili tétat éntok, huépul téhuam bemela át jiojteri; jümëi kaabe täyanake, hua tétata mabetakame jíbba.”

Diosta nooki pueblo Tiatirau bíttuari

¹⁸ "Tiatira iglesiapo ángeltahuë jiojte: "Jü Diosta Üusi, jü táji béetemta Bénasi pusekame, éntok bronze bélojkosi táijpo buásata Bénam guókekame, íkai nooka: ¹⁹ Ínapone ä täya, juka em tékkil, entok jáchin em yore nákehui, entok Diostat em éähui, entok kaa emo ámpoleka huatem jita joriähui, entok yánti éaka em jípsahui, entok jü chükula em yáakäu chë juebenakähui jü bat em yáakäu béppa. ²⁰ Tëne enchi béj-remta huatek jípure: Jüri jámut Jezabel áu profetä tíame ä éäpo áman am majtia, të ä majtiabeyi am bäi táttähua, jume ín nésauta joame, am náyote kaa emo jubeka nau am tö iaaka, entok juka ídolommeu bíchaa näikiata am buätuaka. ²¹ Tëne béja taahuarim ä máksula, Diostau bíchaa ä jípsi kuaktianakë béchïbo. Të kaa áu jípsi kuaktia báare; kaa emo jubeka náu totöhuamta jíba boojoria báare. ²² Huäri béchïbo ínapone kókoay ä böyëpo ä tahuatua, entok jume kaa ä jubeka áamak tøyeme. Jiokot anhuäpone emo am bíttuanake, kaa türik áamak johuamta bétana kaa emo am jípsi kuaktiako. ²³ Ä asoamne kókosi yáanake, bem kókkonakë béchïbo. Huanäi síme jume iglesiam ä jüneriaka tahuanake, nee ájariatukähui, kóbapo éerim éntok jípsipo ínnëhuamta nee jüneriähui. Éntokne huéu-huépulam ä máknake, juka enchim tekipanuaka kobakäu béekik. ²⁴ Të eme éntok, jume huatem Tiatirapo aneme, jume íkai doctrinata

kaa jípureme, entok jume kaa ä täyame, juka Satanásta bétana obiachisi huémta, bempörim ä téttehuä bénasi, ínapone ínel enchimieu jiaahua: Kaitane béttek éntok enchimmet yéchanake. ²⁵ Të juka enchim jípurèhui, kuttem ä buisse, ín yepsäu tájti. ²⁶ Huaka yöokamta éntok ín tékil ériakamta símeta lüteu tájti, ínapone yäura úttiata ä máknake, naciónim, béppa. ²⁷ Huanäi tepa kutkutti ámet nésaunake, sisiguok jíbepiayi, éntokim ili sótöri babupo yáari bénasim jámtiana, ín Áchay bétana ín ä mabetakä bénasi. ²⁸ Éntokne buere chókita kethuey yeu sisimemta ä máknake. ²⁹ Huä nákakame ä jikkaijnake, juka Espíritu Santota jume Cristota sualhuäpo nau animmeu ä nokähui.”

3

Jü nooki pueblo Sardisiu bíttuari

¹ Sardispo Cristota sualhuäpo nau animmeu ángeltahuë jiojte: “Jü guoy búsan Diosta espíritum jípureme, entok jume guoy búsan chókkinim, íkái nooka: Ínapone em tékil täya. Téhuame jípureka jíápsa, tère mukila. ² ¡Katë koptelaka símekuchë suuhua! Juka huatek emou tahualatë kutti nüye, kee jee ä lüteyo. Bueitukne ä bil-la, juka em joähui kaa ä yúmalähui, Diosta bíchäpo. ³ Áhuë huáate, juka em mabet-läbehui, entok em jikkaij-läbehui; éntoke ä ériaka emo jíapsi kuaktia. Bueituk kocheka enchi aneyo, lak-ronta bénasine emou yebijnake. Éntoke kaa jüneenake ják horapo emou ín yebijnakèhui. ⁴ Të yorememe kaa tua jaikim Sardispo jípure, bem súpem kee chicha yáame. Ímëri ínomakim rejtinake, totösalik sánkoka. Bueituk ínomakim rejtipo yúmala. ⁵ Jü yöokame tösalik sánkotuana entokne ä téhuam kaa tuchanake, jum libro jíapsihuäpo; entokne ín Áchayta bíchäpo ä téhuam yeu buíjnake, entok ä ángelesim bíchäpo. ⁶ Huä nákakame ä jikkaijnake, juka Espíritu Santota jume Cristota sualhuäpo nau animmeu ä nokähui.”

Jü nooki pueblo Filadelfiau bíttuari

⁷ Filadelfiapo Cristota sualhuäpo nau animmeu ángeltahuë jiojte: “Íkái nooka jü santo, jü tua lütüriapo ájaria, jü Davidta llavem jípureme. Jü ä éetapokäpo, kaabe ára ä pát-páttia; entok ä páttiakäu, kaabe ára ä étapo: ⁸ Ínapone juka em tékil täya. Íári béchibone em bíchäpo puerta étaporita tóij-la. Íkäri kaabe ára ä páttia. Bueitukë kaa tua úttiak jiöbe, tère ín noki éeriala, éntoke ín téhuam kaa omoutela. ⁹ Ímëne Satanásta sinagogapo anemene

emou rúktia, jume kaa lútüriapo emo judíom tíame, tem kaa judíom, ál-lam ára nókichi. Ínapone emou am rúktituanake, entokne em guókpo emou tónnommea am jáptetuanake, am júneenakè béchïbo, enchi ín nákehui. ¹⁰ Bueítuk juka noki kaa huanti jiapseka ä bobitchaka em ériakä béchïbo, ínapo ket enchi érianake, hua taahuarit síme ániat jìokot anhuäpo, jume ániat buíapo jíápsame jìöbìla béchïbo. ¹¹ Èni ímì, ínapo läuti yebijnake. Em jípurèhuè kutti buísse, bueítuk juka em coorona, kaabeta enchi ä úhuaanakè béchïbo. ¹² Juka yöokamta, ín Diosta tiöpopone ä pilar kechanake, entok huämi kaibu éntok yeu sinnake. Entokne ín Diosta téhuam át jìojtenake, entok ín Diosta buére jóära téhuam, jü Jerusalén bemela. Ìri ín Diosta áttia, téhueka bétana kóm huéiye. Entokne ket ín bemela téhuam át jìojtenake. ¹³ Huä nákakame ä jikkaijnake, juka Espírituta jume igleesiammeu ä nokähui.”

Jü nooki pueblo Laodiceau bíttuari

¹⁴ ‘Laodicea Cristota sualhuäpo nau animmeu ángeltahuè jìojte: “Jü júnentume, jü huitti ä bíchakäu lútüriateme, jü kèsam huèpo síme Diosta yáakähui, ínel jiaahua: ¹⁵ Ínapone em tékil täya. Katè sébbe, éntoke kaa tátta. ¡Bueítuk chë türi éiyey, empo sébiako, o táttaytuko! ¹⁶ Të ili enchi súkkatukä béchïbo entok kaa sébeka kaa em táttaakä béchïbo, ín tempone enchi yeu bísatnake. ¹⁷ Bueítuk empo ínel jiaahua: Ínapone riiko, entokne chë rìkotula, entok kaita inou bëye. Të katè júneiya, kaita al-leehuamta emót ayuakähui, éntoke jìokot maachi. Poobëe, líptie, éntoke kaa sánkok. ¹⁸ Huäri béchïbo ínapone consejota enchi mákka: orota táijpo buásatane inou enchi jinnü íaa, em rìkotunakè béchïbo. Éntoke súpè tósalm jinnuka am sánkote, kaa tiusi bichitaka em hueramnakè béchïbo. Éntoke koliiriota em pújpo huáttia, em bínnakè béchïbo. ¹⁹ Ínapone kutti nokaka kókosi am bébba, jume símem ín nákehui. Íäri béchïbo emuè ériaka, emo suaya éntoke emo jíapsi kuaktia. ²⁰ Ínapone én ímì puertata poona. Bueítuk jábe ín nokäu jikkajaka, juka puertata étapokätek, áune kibaknake, entokne kúptey áamak jibuánake áapo entok ínomaki. ²¹ Juka yöokamta, íno náaponä yejtetuanake, ín banko rey nésaupo, jachin ín yöoka entok banko rey nésaupo ín Áchaymak nee yejtekä bénasi. ²² Huä nákakame ä jikkaijnake, juka Espiritu Santota jume Cristota sualhuäpo nau animmeu ä nokähui.”

4

Jü téhuekapo Diosta yörihuähui

¹ Chúkula ikäi simsuko anä bitcha, téhuekapo puerta étaporita; Jü jáhui bát huéeme ín jikkajakähui, trompeeta jáhuita bënasi inou nookak, ínel jáaka:

—¡Äbe jámu! Huanäine enchi am bíttuanake, juka chúkula yeu huéenakemta, íkai simsuko.

² Huanäine sej chukti Espíritu Santopo taahuak. Ínëline banko rey nésaupo téhuekapo yéchata bitchak, jum banko rey nésaupo éntok, seenuk áma kátekamta. ³ Jü áma kátekame éntok, téta jaspe entok cornalina ténaakay. Jum banko rey nésaupo chíkola éntok senu kurues ama órekay, esmeraldata bénaaka. ⁴ Jum banko rey nésaupo chíkola, veinticuatro banko rey nésaupim jokay. Veinticuatro yoiyöturim áma jokamene bitchak, totösalik sánkokame, coroonam oropo yáarim kóbat jípureka. ⁵ Jum banko rey nésaupa bétuk éntok, yúku bérokti entok yúku omtira jáhuimak áma yeu huéiyey. Jü banko rey nésaupa pújbapo éntok, guoy búsan lámparam tájiy béetey. Ímëri beja jume guoy búsan Diosta espíritum. ⁶ Jü banko rey nésaupa pújbapo éntok, bahue bík-riota bënaka áma bökay, cristalta bënaka.

Jü banko rey nésaupa chíkola éntok, jume naiki jiápsame áma jábuekay, pújbapo entok amatana yún puseka. ⁷ Jü bát huéeka jiápsame leonta bénaakay. Jü guósa huépo huéeme éntok, beceerota bénaakay. Jü bájikun huépo huéeme éntok, yorem pújbata bënak pújbakay. Jü naikiku huéeme éntok, águila nílata bénaakay. ⁸ Jume naikika jiápsame éntok, huéuhuépulakam búsan másam jípurey. Áme chíkola entok bétuku pusimmeyim tápuniakay. Taahuapo entok tukaarit naa búrujti katim yáateka ínel jiaahuay:

Santo, santo, santo,
jü Señor Dios,
ä úttiäray sîmeta ára joame,
hua jiápsaihui, entok jiápsame,
entok hua äbo yebijnakeme.

⁹ Entok jíbba huame jiápsaka ä baysahueme lóoriata entok yörisi maachik banko rey nésaupo kátekamta am máká bélëki, juka sîme huásu-huásuktiapo jiápsamta, ¹⁰ jume veinticuatro yoiyöturim áahuim tónommia jájapte, jü banko rey nésaupo kátekamta pújbapo, entokim ä yöre, juka huásu-huásuktiapo jiápsamta; entokim bem

coroonam banko rey nésaupo kátekamta pújbapo öore,
ínel jíaka:

¹¹ Señor, empo ä mabetpo yúmala,
juka lóoriata, entok em yörihuamta,
entok juka úttiärata;
bueituk empo simeta yáala,
entok em ínel éäpom ayka,
entokim yáataka ímī aayuk.

5

Jü Kabara entok jiösia bituari

¹ Huanäine jü banko rey nésaupo kátekamta bátatana mámpo, senu librom órekame bitchak. Huáijhuatana entok yeutana át jiojterim, guoy búsan sellokari. ² Huanäine senu ángelta úttia yaurata jípuremta bitchak, tüisi kusisi chayeka nátemajemta:

—¿Jábesu chē yörisi machi jäni, librom ä étaponakē béchibo?, entok, ¿jume sellom ä búttianakē béchibo?

³ Kaabe aaney, téhuekapo, buíapo, entok buíata bétuk junne, jü jábe ára liibrom étaponakeme, entok kía am bit béchibo junne. ⁴ Huanäine tüisi buan táytek, yúmalasi au jípuremta kaa téyhuaka béchibo, bueituk kaabe ára librom étapoy, entok kaabe ára am bitchay. ⁵ Huanäi senu yöturi ínel inou jiaahua:

—Katē buaana, bueituk jü León Judáta yoremempo yeu simlame, Davidta bétana yoiyöturimmet yeu tómtilame, yölataka áma yeu simla. Jüri ára am étapo, jume liibrom, entok jume guoy búsan seellom ára búttia.

⁶ Huanäine jü banko rey nésaupa násuk entok naiki jiápsaka áma aneme násuk, entok yoiyöturim násuku, Kabaratane áma huéekamta bitchak. Mukiapo tóij-ritaka kökosi yáarita bénaakay. Guoy búsanim ahuakay, entok guoy búsanim pusekay. Huámēi ínel jume guoy búsan Diosta espíritum sime ániat bíttuarim. ⁷ Huanäi banko rey nésaupo kátekamtau rúkteka, librom ä bátatana mámpo ä jípureü nüka. ⁸ Huanäi jume librom ä nüko, jume naiki jiápsaka áma aneme entok jume veinticuatro yoiyöturim jü Kabaratahuim tónommia jáptek. Simetakam arpan jípurey, entokim copam oropo yáarim jípurey, inciensoy tatapunim. Ímēi jume santom oraciónim. ⁹ Entokim bemela buikim buiikay, ínel jíame:

Émpē am nüpo yúmala, jume liibrom,
entok sellom em étaponakē béchibo;
bueituk empo jiokot yáahuaka mēhuak,
éntoke em ójboy Diosta béchibo itom jinnuk,

sime yóremraata, entok yún täbuiasi nokame,
entok pueblom, entok naciónim.

¹⁰ Éntoke Diosta béchibo réyesim entok sacerdotemsi itom
yáala.

Huanäite ímī buíapo nésaunake.

¹¹ Huanäine banko rey nésaunta entok jume jiápsaka áma
aneme entok jume veinte áma naiki yoiyöturim chíkola,
ángelesim jáhuiatane jikkajak, entokne am bitchak. Ímēi
juebena millonimtukay. ¹² Tüisim kusisi ínel jiaahuay:

Jü Kabara jikot yáataka mëhuakame,
jüri am mabetpo yúmala, juka úttiärata,
juka rikorata, jita täyahuamta, juka tüisi úttiata,
juka ä yörihuaka entok simek béppa uyjóriata,
entok juka ä úttihuähui.

¹³ Entok sime jü téhuekapo yári, entok buíata béppa,
entok buíata bétuku, bahuepo ayukame, simetaka náu
lópola ínëlim jiaahuay:

Jü banko rey nésaupo kátekamtahui,
entok Kabaratahui, bempörim béchibotunake,
jü úttihuame, jü yörihuähui, jü simek béppa uyjória,
entok jü yäura úttiära, jiba huásu-huásuktiapo.

¹⁴ Jume naikika jiápsaka áma aneme ínëlim jiaahuay:
—¡Júnentunake!

Huanäi jume veinticuatro yoiyöturim bem pújbammeyim
múmüla chätuka ä yörek, juka jiba yü huásu-huásuktiapo
jiápsamta.

6

Jume seellom

¹ Huanäine Kabarata bitchak, sellota huépülak ä étapoko.
Jume naikika jiápsaka áma aneme násukne huépülak
jikkajak, yúku omtemta Bénasi jáamta:

—¡Binë huéeka ä bitcha!

² Huanäine ä bitchak, kábay tósálita. Huä át jikat
kátekame éntok, kúta huíköta jípurey; entok huépü
coroonata mákhuak. Huanäi yöoka áma yeu siika, entok
jiba yösimey.

³ Juka guosa huëpo sellota Kabarata ä étapoko, juka guosa
huëpo jiápsaka áma anemtane jikkajak, ínel jáamta:

—¡Binë huéeka ä bitcha!

⁴ Huanäi júchi senu kábay áma yeu siika, kutkosi síkirika.
Huä át kátekame éntok, úttiärata mákhuak, juka yánti
jápsihumta buíapo ayukamta ä tejalnakë béchibo, entok
emo am súanakë béchibo. Huanäi bueürum ejparam
mákhuak.

⁵ Juka sellota bájikum huémta ä étapoko, juka bájikum huëpo jiápsaka áma anemtane jikkajak, ínel jáamta:

—¡Binë huéeka ä bitcha!

Huanäine senu kábay chukurik bitchak. Jü át kátekame éntok, ä mámpo bajkulata jípurey. ⁶ Huanäine senu jáhuita jikkajak, jume naikika jiápsaka áma aneme násuku, ínel jáamta:

—¡Senu kilo tirijkom, senu taahuari tékiltam bėj-re! Éntok, ¡báij kilo cebaadam, senu taahuari tékiltam bėj-re! Të juka aceiteta entok vinota, ¡katë áu suuhua!

⁷ Juka sellota naikikum huémta ä étapoko, juka naikikum huëpo jiápsaka áma anemtane jikkajak, ínel jáamta:

—¡Binë huéeka ä bitcha!

⁸ Ámanne remteka kábay sahuarik bitchak. Jü át kátekame éntok, muerte ti téhuaakay. Jü infierno éntok, áa sáu huéiyey. Huanärim úttiata mákhuak, buíata naikisi náikimterita huéeläpo, ejparammea am súanakë béchibo, tébaayi, kókoayi, entok animal yoyolika buíapo anemmeyí.

⁹ Juka sellota mamniku huémta ä étapok, altarta bétukne am bitchak, jume Diosta bétana bem nokakä béchibo kókkolame, entok huitti Diostat éaka bem jiápsakä béchibo. ¹⁰ Entokim úttesi kusisi chaayey, ínel jáakari:

—¿Jauhuey tájti, Señor, santo entok tua ájáriame, Akë am bíttuanake, juka em úttia yäura, éntoke itom ójbo am béjtutuanake, jume ímí buíapo jiápsame?

¹¹ Huanärim súpe totösalim mákhuak, entokim téjhuaahuak, júchi chúbala jimyore sáyhuaka, jume Cristota súalhuápo ámemak anim yumäu tájti, entok bempörim bénasi két am kókkonakë béchibo.

¹² Juka sellota búsaniku huémta ä étapokne ä bitchak. Huanäi jü buía tüisi áu yoyöak. Jü tää éntok, chukurisi taahuak, lutu sánkom bénasi. Mecha éntok tókti síme ójbota bénasi taahuak. ¹³ Jume chókim éntok, téhueka bétana buíau kón huáttek, juka chuna óguota takam kón huáttia bénasi, jekata tüisi úttiaka am yoyoako. ¹⁴ Huanäi jü téhueka kaitatuk, jiösiata buekak náu bitiahuaka bénasi. Entok síme káhuim, entok bahuepo káhuim yeu jokame, sékänam jotek. ¹⁵ Jume buíapo reyim, entok jume buéresi ériahuame, jume riikom, jume capitanim, jume yäurata jípureme, entok síme sáyhuaka, entok kaa sáyhuaka aneme, káu guójökum éusuk, entok júyapo téta buérem násuku. ¹⁶ Huanärim juya káhuimmeu entok téta buéremmeu ínel jiaahua:

—¡Ítochem kón huátte, éntokem itom ésson, hua yörisi machi banko yäurapo kátekamta bétana, entok Kabarata

ómtira ito béppa ané bétana! ¹⁷ Bueïtuk jü buére taahuari bem ómtira béja yuumak. ¿Jábesu ára óusi huéeka taahuanake jäni?

7

Jume ciento cuarenta y cuatro mil sellotuarim

¹ Íkai simsuk éntokne naiki ángelesim jäbuekame bitchak, ánia buíapo naiki kátana bēkatana. Júmēi béja jekata kētchalatukay, jákun bíchaa junne, kaa jek iaaka, buíata béppa, bahueta béppa, entok kía jita júyata béppa junne. ² Täbui ángeltane ket bitchak, täata yeu huē bétana, jikau huémta, entok Dios jápsamta sellota jípuremta. Huanäi tüisi kusisi ámet cháchayek, jume naiki ángelesimmechi, jume úttiärata mákhuakammechi, buíatau entok bahuetau kaa tühuata bem ámeu yáanakē béchibo, ínel ámeu jíaka:

³ —Kátem bát áu suuhua, jü buíatahui entok bahuetahui entok júyammeu junne, Diosta nésauta joame kóba méjēku sellota itom am óresuk jübua.

⁴ Huanäine am jikkajak, am jaikitukähui, jume sellotuarim: ciento cuarenta y cuatro miltukaimme, síme jume Israelta úsimmē yeu sákalame. ⁵ Judátat yeu sákalame, dóoce mil sellotuarim; Rubéntat yeu sákalame, dóoce mil sellotuarim; Gadtat yeu sákalame, dóoce mil sellotuarim; ⁶ Asertat yeu sákalame, dóoce mil sellotuarim; Nefalítat yeu sákalame, dóoce mil sellotuarim; Manaséstat yeu sákalame, dóoce mil sellotuarim; ⁷ Simeóntat yeu sákalame, dóoce mil sellotuarim; Leviítat yeu sákalame, dóoce mil sellotuarim; Isacartat yeu sákalame, dóoce mil sellotuarim; ⁸ Zabulóntat yeu sákalame, dóoce mil sellotuarim; Joséstat yeu sákalame, dóoce mil sellotuarim; Benjamíntat yeu sákalame, dóoce mil sellotuarim.

Juebénaka totösalik sánkokame

⁹ Íkai simsuk éntok, juebena yóremraata síme naciónimpo jomemne bitchak, entok yóremraata kaa náu anim entok pueblom kaa nánälaik nokame, banko reypo kátekamta bíchäpo jäbuekame, entok Kabarata bíchäpo, totösalik sánkokame, bem mámpo éntok tako sáhuata jípureme. Ímēi éntok kara näikiatuy. ¹⁰ Entokim tüisi úttia chaayey, ínel jíakari:

¡Jü jínēuria Dios banko reypo kátekamta bétana huéiye, entok Kabarata bétana!

¹¹ Entok síme ángelesim banko reyta, entok jume yoiyöturim, entok jume naiki jápsaka áma aneme,

chíkolam jábuekay. Huanärim banko reyta bíchäpo tónommia jáptek, kóm chätuka. Diostam yöreka ä úttilek, ¹² ínëli jáaka:

¡Júneltunake! ¡Jü Diosta tühua, entok jü looria,
entok jita täyahuame,
entok jü Diosta baysahueka jápsihuame,
simem béppa yörihuame, jü úttiära,
entok jü úttia kaa lüteme,
itom Diosta béchibotunake,
jíba yü huásu-huásuktiapo! ¡Júnentunake!

¹³ Huanäi senu yöturi inou nookak, ínel jáaka:

—Ímëi totösalik sánkokame, ¿jábesamme? Entok,
¿jákun bétanasum äbo yáij-la?

¹⁴ Ínapo éntok ínel áu jiaahua:

—Señor, émpë jüneya.

Huanäi áapo ínel inou jiaahua:

—Ímëi ínel jume úttesi jikot anhuäpo entok kökosi machikuu yeu sákalame, entokim bem sánkota báksiala, entokim Kabarata ójbopo totösalisi am básuala. ¹⁵ Íäri béchibom Diosta banko rey kátekamta bíchäpom aane. Entokim taahuarit entok tukaarit naa búrujti ä tiöpopo ä nésahui johua. Jü banko reypo kátekame éntok ä jöota áme béppa cháanake. ¹⁶ Katim napat tébäurinake, entokim kaa júchi bäi kókkonake. Jü tää kaa áme béppatunake, entok jita táttaria júne kaa ámeu ayunake. ¹⁷ Bueituk jü Kabara banko rey násuk aneme am suayanake, entok bää jápsame yeu huëu bíchaa ámepat huéesimnake. Dios éntok jume bem pusim ópua tútenake.

8

Jü guoy búsan seello

¹ Juka guoy búsan sellota ä étapoko, jum téhuekapo yánti taahuak media horata huéeläpo. ² Huanäine guoy búsan ángesim Diosta bíchäpo jábuekame bitchak. Huanärim guoy búsan trompeetam mákhuak. ³ Chúkula täbui ángel áma yepsak. Huanäi altariu kíktek, inciensota áma táttaahuäpo oro áusülik jípureka. Huanäi yún inciensota mákhuak, jume Diosta súaleka oraciónta joammak nahuä kütianakë béchibo, oro altarta béppa banko reyta pújbapo. ⁴ Huanäi juäri ángelta mámpo yeu siika, Diostau bíchaa, jü inciensota buiichia, jume Diosta súaleme oraciónmak náuhui. ⁵ Jü ángel éntok, incensariota nüka. Huanäi óbammea ä tápuniak, altarpó ayukammeyi. Huanäi buíau kóm ä guötiak. Huanäi yúku omtiriam ayu táytek, éntok

jiahuim, éntok yúku béroktiriam; buía éntok két áu yoyoak.

Jume trompeetam

⁶ Huanäi jume guoy búsan ángelesim guoy búsan trompeetam jípureme, akim am kujtaytek.

⁷ Jü ángel bát huéeme trompeetata kúkusek. Huanäi téjam entok táji ójbomak náu kütiahuak. Ímëri buíata béppa kóm guótiahuak. Huanäi jü júya bueere báisi náikimteri huéeläpo béekika tájjak, entok síme jü báso síali tájjak.

⁸ Jü ángel guoyiku huéeme trompeetata kúkusek. Huanäi júya káhui buëuruta bénaaka, táijpo béeteka, bahuéu kóm jímmaahuak. Huanäi jü bahue báisi náikimteri huéeläpo béekika ójbosi áu yáuhuak. ⁹ Huanäi bahuepo jiápsame kókkok, jü báisi náikimteri huéeläpo béekika, entok jume barcom két tejalhuak, báisi náikimteri huéeläpo béekika.

¹⁰ Jü ángel bájiku huéeme trompeetata kúkusek. Huanäi téhueka bétana huépul chóki buëuruka kachimbata bénasi béeteka kón huétchek. Huanäi jume bathuem entok báam yeu huépo báisi náikimteri huéeläpo béekimmet kón huétchek. ¹¹ Jü chóki éntok, “Chíburá” ti téhuaakay. Huanäi jume báam báisi náikimteri huéeläpo béekika chibusim aayuk. Huanäi yún yóremraa kókkok, jume báam chibusi ayukä béchíbo.

¹² Jü ángel naikipo huéeme trompeetata kúkusek. Huanäi jü taa báisi náikimteri huéeläpo béekika kaa türika taahuak; anëli ket jü meeche, entok jume chókkim. Júnëlim kaa machisi taahuak, juka báisi náikimteta ámet ayukamta, kaita machiriata ayunakë béchíbo, taahuata báisi náikimteri huéeläpo béekika, entok tukaapo junne.

¹³ Sepne ä bitchak, entokne ä jíkkajak, senu ángel téhueka násuk nekamta, ínëli kusisi jáamta:

—¡Ay, ay, ay, jume buíapo jiápsammehui! ¡Bueitukim abe trompeetam kuuse, jume huate báij ángelesim!

9

¹ Jü ángel mamniku huéeme trompeetata kúkusek. Huanäine téhueka bétana senu chókita buíau kón huéchemta bitchak. Entok tüisi mékka kóm guójöriata llavem mákhuak. ² Huanäi juka guójöriata tüisi mékkak kömik étapok. Huanäi jü buiichia áma jikau siika, orno buëürupo buichiata yeu huë bénasi. Huanäi jü taa entok jü jeeka kaa machisim taahuak, jü buichiria guójöriapo yeu huémta béchíbo. ³ Jum buichiapo éntok, guöchim yeu sájjak, entokim buíau kón huáttek. Huanärim útteata

mákhuaq, machilim buíapo aneme bénasi. ⁴ Huanärim júya síarita buíapo ayukamta kaa nasonte sáyhuaka téjhuaahuak, entok jita síarik junne, entok jita buére júyata junne, ál-la yoremem kaa Diosta seello kóba méjèriat jípureme. ⁵ Tè katim am súa iaahuaka téjhuaahuak; kialim kókosi kaa pappehuamta ámeu joö iaahuay, mamni metpo. Jú bem jóguo éntok, machil jujariata bénasi kókosi kaa papperisi innëtuy. ⁶ Huámechi taahuarimmet éntok, jume yoremem kókkohuamta jariunake, tè kaibum ä téunake. Entokim kókkko péenake, tè jú kókkohuame am tö búitinake.

⁷ Jume guöchim éntok, kábäim náu nássuahuäu bíchaa kateme bénasi jita jípurey. Kóbat éntokim coronam oro áusülisi náu yáari benam jípurey. Jú bem pújba éntok, yoremta pújba bénaakay. ⁸ Jume chonim éntok, jámutta chomin bénaakay. Támim éntok, leonim támim bénaakay. ⁹ Bem takahuam éntok sisiguok súpem benakim jípurey, sontarom bénasi. Bem másam jáhui éntok yún kábäim carrom náu nássuahuäu bíchaa tennë bénasi jikkajtuy. ¹⁰ Machilim benasim buásiakay, entokim bem buásiapo jiiikiam bénasi ä jípurey. Bem buásiampo éntokim jóguota jípurey, mamni metpo jume yoremem bem kókosi jonákë béchibo. ¹¹ Entok jú ángel guójöriapo mékka kóm yeu simlame áma reytaka nésahuey, bempörim béppa. Ìri éntok hebreo nokpo Abadón ti téhuak; griego nokpo éntok, Apolión.

¹² Jú jiokot jiahuame bát huéeme simsuk, tè ketune guoyika bëye.

¹³ Jú ángel búsanipo huéeme trompeetata kúkusek. Huanäine senu jáhuíta jikkajak, naiki ahuám násuku oro altar Diosta bíchápo órekaipo. ¹⁴ Jú ángel búsanipo huémtahui, juka trompeetata jípuremtahui, ínel jiaahuak:

—Jume naiki ángelesimë búttia, buére bathue Eufretesta náapo súmarim.

¹⁵ Huanärim búttiahuak, jume naiki ángelesim, juka yóremraata báisi näikimteripo huéeläpo bekik bem súanakë béchibo, bueitukim huäri horata, taahuata, metta, entok huásuktiriata béchibo yeu púaritukay. ¹⁶ Jume sontarom kákabäeka näikiahuakamene jikkajak. Guoy cien milloonimtukayme.

¹⁷ Júnelne am bitchak, jume kábäim, tenkupo bénasi, entok jume ámet josakame: Bem táhuichim sisiguokiy emo páttialatukay, síkilika táijta bénaaka, kútkosi tehuelika jacinto ténasi, entokim sahuaritukay, azufre ténasi. Jume kábäim éntok, leónta benak kókobakay. Bem tempo

éntok, tájji, buichiria, entok azufre yeu huéiyey. ¹⁸ İri báij huëpo chibuk jekakä béchïbo, jü yóremraa báisi näikimteri huéeläpo kókkok, jü táijta, buichiriata entok azufreta béchïbo; bem tempo yeu huémtoyim ínel aayuk. ¹⁹ Jume kábäim úttiära bem tempo entok bem buásiat ayukay, bueituk jume bem buásiam bakochim bébenaakay. Bem kóbay éntokim jábeta kókosi johuay.

²⁰ Jü huate yóremraa, İri chibu jeka yeu sikamtoy kaa kókkokame, íkärím bíchaka júne kaa emo jíapsi kuaktiak, kaa türík bem joäu bétana. Jume lemooniom bem yörëu jünem kaa tójjak, oropo yáarim, tómi tósalipo, broncepo, tétapo entok kútapo yáarim junne. Ímëi ídolom; katim bitcha, katim jíkkaja, entokim kara naa kaate. ²¹ Entokim kaa emo jíapsi kuaktiak, jábeta bem mëlaturkä bétana, móriata bem boojoria bétana junne, kaa emo jubeka náu jíapsihuamta bétana junne, entok bem jita ékbuä bétana junne.

10

Jü ángel ili librommaki

¹ Senu ángelta úttiakamtane bitchak, téhueka bétana kómhuémta namupo bitiataka ä kóba béppa éntok, kuruejta jípurey. Ä pújbahua éntok täata bénaakay. Ä guókim éntok táij béeteka jikau rúpaktemta bénaakay. ² Ä mámpo ili libro étaporim jípurey. Huanäi bátatana guókimmea bahueta béppa cheptek. Jume míkötana guókimmea éntok, buíata béppa. ³ Huanäi tüisi kusisi cháchayek, leónta omteka ä jíá bénasi. Ä cháchaysuk éntok, guoy búsan yúku omtiriam jáhuim jíkkaijtuatëbok. ⁴ Jume guoy búsan yúku omtiriam jiausuk, ínapone am jïojte báarey. Të téhueka bétana senu jáhuitane jíkkajak, ínel ínou jáamta:

—¡Akë am sellotua! ¡Katë yeu am buïbuisse, jume guoy búsan yúku omtiriam nokakähui, éntoke kaa am jijïojte!

⁵ Jü ángel bahueta béppa entok buíata béppa huéeka im bíchakähui téhuekau jikau mámtek. ⁶ Juka jíba yü huásu-huásuktiapo jíápsamtau, ä noki perentak juka téhuekata yáalamta entok juka áma ayukamta, buíata entok juka áma ayukamta, bahueta entok juka áma ayukamta, bát kéchaka, ínel jiaahuak:

—Sime ánia búiteme béja chúppuk. ⁷ Ál-la jü guoy búsan ángelta jáhui taahuarim yúmako, juka trompeetata béja ä kuj táyteko, juka Diosta éhuil éсотaka jípurëhui ál-la sime chúpilataka tahuanake, áapörík jume ä nésauta joame éntok profetam ä téjhuaakäpo ámani.

⁸ Jü jáhui téhueka bétana ín jikkajakähui júchi ínou nookak. Huanäi ínel jiaahua:

—Jü ángel bahueta béppa entok buíata béppa huéekamtahuë huéiye. Huanärë jume ili libro étaporim ä mámpo ä jípurëhuë nüye.

⁹ Huanäine jü ángeltau siika, jume ili librom nee ä mák sáhueka. Áapo éntok ínel ínou jiaahua:

—Jínya, Akë am buäye. Huanäi em tópapë chibusi ámey éenake. Em tempo éntokim kákkanaake, mumu sítörim Bénasi.

¹⁰ Huanäine jume ili librom ángelta mámpo nüka, entokne am buäka. Huanärim ín tempo mumu sítörim Bénasi kákkaka taahuak. Të nee am buäsuk éntok ín tópapone chibusi ámey éiyak. ¹¹ Huanäi áapo ínel ínou jiaahuak:

—Úttia júchi Bénasi én em noknakëhui, juka nokta Diosta bétana emou kóm yúmamta, büru pueblom bétana, naciönim bétana, tattäbui nókta nokam bétana, entok reyim bétana.

11

Jume guoyi Diosta testigom

¹ Huanäine ili bakata mákhuak, áy jujünaktehuä bennak. Huanäi ínel ínou jiaahuak:

—¡Kiktëe! Huanäi éntoke juka Diosta tiöpo jünakte, entok juka altarta, éntoke am näikia, jume áma ä úttileka ä yöreme. ² Të juka tebatta tiöpo päku yeutana órekamta, yehuë ä bëa. Katë ä jujünakte, bueítuk kaa judiöm mámpo tóij-ri. Bempo éntok át chécheptisunake, cuarenta áma guoy metpo, jü Diosta buére pueblo san-topo täyahuamtachi. ³ Huanäine jume guoy testiigom íno bétana noknakeme, mil guoy ciento áma sesenta taahuarimpo, ámanne am bíttuanake, chukurik lutuka sánkokame.

⁴ Ímëi íno bétana nokame, jume guoy oliivom entok jume guoy kanteelam áma jájãbohuähui, béja buíapo anemta Diosta bíchäpo jábuekame. ⁵ Jábeta kökosi am yáa báareyo, táji bem tempo yeu sisime, jume am béj-reka kateme táa báreka. Jábe junne kökosi am yáa báreka éateko, alë Bénasi mukpo yúmala. ⁶ Ímëi úttiärata jípure, téhuekata bem páttianakëhui, kaa yúknakë béchíbo, Diosta noki bem nokäu tájti. Entokim úttiärata jípure, báam ójbosi bem am yáanakë béchíbo, entok buíata béppa chibu jekata ayunakë béchíbo, jaikisi bem ínel

éäpo. ⁷ Jume testiigom Diosta bétana noksuko, jü animal máusi maachi guójöria mékka kóm bétana jikau huéeme, ámemak náassuanake, entok yölataka áma yeu huéenake, entok am súanake. ⁸ Jume bem takahuam éntok, buére jóära itom Señorta kúrusit poponhuakapo yeu töritaka tahuanake, bueituk täbuiasi téhuaahuäpo Sodooma entok Egipto ti téttehuaahua. ⁹ Entok jume síme pueblompo joomem, familiam, entok kaa nanälaisi nokame, entok síme naciónim,, bem takahuam kókkolame áma binnake, báij taahuari áma meeliapo, entokim jíba kaa am mäatebonake. ¹⁰ Jume ímī buíapo béppa jíápsame úttesim al-leenake, am kókkokä béchibo. Huanärim tepa al-leaka nátepua náu jita emo miknake. Bueituk ímēi guoyika Diosta bétana nokame, kókosi machik jita ámeu yáalatukay, jume ím buíapo jíápsammehui. ¹¹ Tē báij taahuari áma meeliam huéeyo, jü espíritu jíápsame Diosta bétana ámeu bíttuari ámet kibakek. Huanärim jíabetaka jáptek. Síme jume am bíchakame éntok guómtek; huanäi tüisi maujra amet huetchek. ¹² Huanäri jume guoy testiigom jáhuita tüisi úttiakamta téhueka bétana nokta jikkajak, ínel ámeu jáamta:

—¡Äbem jikau kaate!

Huanärim namupo téhuekau bíchaa jikau jámuk. Huame am béj-reka am sáayokame éntok am bitchak. ¹³ Huämi horapo buía tüisi áu yoyoak. Íari béchibo, guoj mamnita näikinteri huéeläpo huetchek jü buére jóära, buíata áu yoyoakä béchibo, entok guoy búsan mil yoremem kókkok. Jume huate éntok, tüisim májhueka taahuak. Huanärim Diosta téhuekapo kátekamta úttilek.

¹⁴ Jü jìokot jíayhuame guoy huëpo béja simsuk. Én éntok, jìokot jíayhuame bájipo huéeme läuti äbo huéiye.

Jü trompeeta guoy búsanipo huéeme

¹⁵ Jü ángel guoy búsanipo huéeme trompeetata kúkusek. Huanäi buére jáhuim téhuekapo jikkajituk, ínel jáakari:

Jume reyimtaka néshueme ániat ayukame, itom Dios entok ä Cristo am áttiaka tahuanake.

Áapo éntok nésaunake jíba yü huásu-huásuktiapo.

¹⁶ Jume veinte áma naiki yoiyöturim, Diosta bíchäpo bem banko yäurapo jokame, tónommeyim jáptek kóm chätuka, huanärim Diosta yosireka ä úttilek, ¹⁷ ínel jíaka:

Enchite baisauhue, Señor Dios,

símeta ára joame,

empo jíba aneme,

entok jíba aneihui, entok äbo yebijnakeme.

Bueituk juka tüisi yäura üttiärrata, béjé ä nüla.

Entok em nésaunakēhui, béjé ä naatela.

¹⁸ Jume naciónim, éntok öomtek;

jü em kaa al-lea ómtira éntok yuumak.

Jume kókkolammet bette noki em chúpanakēhui éntok két yuumak.

Entok kétchi, jume em nésauta joame, jume profeetam,

jume enchi súaleme, jume em téhuam yöreme,

kaa buéresi emo ériame entok buéresi emo ériame yörihuame junne,

Aké am béjtuanake, juka sime tühuata bem kobaka jájamlāhui.

Éntoke am tejalnake, jume buíat ayukamta tejaleme.

¹⁹ Huanäi jü Diosta tiöpo étapohuak téhuekapo. Jü altar kajón huáijhua órekame éntok ára bíttuka taahuak. Huanäi yúku béroktiriam ruruti omteka jiaahuak, éntok buía áu yoyoak, éntok buéresi téjam huáttek.

12

Jü jámmut entok jü dragón

¹ Senu señal buéresi téhuekapo yeu machiak: senu jámmut, täata súpekari. Ä guókpo éntok mecha órekay. Ä kóba béppa éntok, coronata guoj mamni áma guoyim chókekamta. ² Asoa báreka éntok, huantiriammea téiney, bueituk jü asoa huantiriam béja áu yúmalatukay. ³ Huanäi jútchi, senu señal téhuekapo yeu machiak: senu dragón kútko síkiri tüisi buëuruka, guoy búsaním kóbakay, entok guoj mamnim ahuakay. Jume kóbam éntok hueuhuëpulaka guoy búsan ili coronam jípurey. ⁴ Ä buásia éntok, jume chókim téhuekapo ayukame báisi náikimteri huéeläpo béekim am huíksimey. Huanäi buíata béppa chíbela am guótiak. Jü dragón éntok kíktek, jámut asoa báaremtau yúmakari, ä asoa yeu tómték sep ä buä báreka. ⁵ Huanäi jü jámut ili outa asoak. İri béja áma yeu púatukay, kuttílasi ámet nésau iaahuaka, sime jume naciónimmechi. Huanäi jü jámut usi outa asoaka sep ä úuhuahuak, Diosta reyataka ä anëpo ä annakë béchíbo. ⁶ Jü jámut éntok mékka ánia see päriau bíchaa búitek; Dios júkái áa béchíbo náikialatukay, jum ä annakeïpo. Áma aneka, simeta ä huáatiäu jípunake, mil guoy ciento áma sesenta taahuarimpo.

⁷ Chúkula éntok, téhuekapo buere nássuahuak: Jü arcángel Míkkel éntok ä ángelesim dragóntamakim nássuay. Jü dragón két jume ä ángelesim huériaka, jü Míkeltamak nássuak, ⁸ tërim kaa yöök. Huäri béchíbo

téhuekapo kaitam áma jípureka taahuak, jü dragón entok jume ä ángelesim. ⁹ Huanäi päkun yeu béebiahuak, jü buere dragón, jü baakot binhua jauhuey naateka aneme, jü diablo entok Satanás ti két téttehuaahuame. Íri sime ániata bäi táttähua. Sime ä ángelesimmak békti buíau kóm béebiahuak.

¹⁰ Huanäine jáhuita kusisi jáamta jikkajak téhueka bétana, ínel jáamta:

—Äbo yebij-la béjja jü jínëuria, entok jü úttiära, entok itom Diosta reytaka nésahuëhui, entok juka Cristota nésahuëhui. Bueituk béja yeu béebiahuak, jü kaa tühuata am joä tíaka jíba am nätuame, jume itom sailam. Jüri béja tukaarit entok taahuapo naa búrujti itom Diosta bíchäpo am nätuay. ¹¹ Itom sailam éntok Kabarata ójbo guötiakamtayi entok Diosta nésaupo jiápsaka bem nokähui, huáayirim yölataka yeu sájjak; entokim bem jíapsim júnem kaa beutirek, bem kókkou núkisi. ¹² ¡Järi béchibem al-leiya, sime jü téhueka, entok eme áma jiápsame! ¡Jume huatemmeu ál-la tepa jiokot machisi ámeu huéenake, jume buíapo entok bahuepo jiápsammehui, bueituk jü diablo, tüisi kujtiaka entok omteka, enchimmeu kóm simla; júneiya kaa jaiki taahuarim áu bëyëhui!

¹³ Jü dragón, buíau áu kóm béebiahuakau júneriaka, juka jámutta ili outa asoakamta guók jájja táytek. ¹⁴ Të jü jámmut guoy águila mása bueerem mákhuak, ámey ä nínakë béchibo, mékka ánia see päriau bícha, ä annakepo, bakottau mékka, jum báij huásuktiria áma méeliapo simeta ä buänakeu jípunakë béchibo. ¹⁵ Jü bakot éntok, ä tempo huämi, jámutta sáú báam bathueta bénasi guötiak, bathueta ä núk sim íaaka. ¹⁶ Të jü buía jámutta aniak, bueituk jü buía áu étapok. Huanäi juka bathueta yún báata huériamta huüuktiak, juka báata dragónta tempo bétana yeu sikamta. ¹⁷ Huanäi jü dragón tüisi jámuttau kujteaka öomtek. Huanäi am béj-reka siika, jume huate gentem jámuttat yeu sákalammechi, ámemak nássuaseka, jume Diosta nésau joame, entok jíba Cristota lütüriata jípureka ä nokame.

13

Jume guoy animaalim máusi mamachi

¹ See bahue mayoatne kíktek. Huanäine senu animal máusi machik guoy búsanim kóbakamta éntok guoj mamnim ahuakamta bitchak, bahuepo jikau huémta. Bem ahuammet éntok, guoj mamni diadeenam; bem kóbammet

éntok, téhuam jiojterim Diosta béj-reka juénasi jáame.
² Jü animal máusi maachi ín bíchakäu éntok, yóokota bénaakay. Ä guókim éntok, osota guókim bénaakay. Ä teni éntok, leónta teni bénaakay. Jü dragón éntok ä úttiärahua ä mákkak, entok jü banko yäurata kutkutti ä nésaunakëhui. ³ Huépul ä kóbahua muk máchisi kókosi yáata bénakne bitchak, të jü muk máchisi kókosi ä yáaripo éntok, türiaka yorelata. Huanäi síme jü yóremra át guómtek. Huanärim jü animal máusi machita sáu kat táytek. ⁴ Huanärim ä úttilek, juka dragónta, juka animal máusi machik yäurata ä mákakäu béchibo; entokim ä yosireka taahuak, juka animal máusi maachik, ínel jáakari:

—¿Jábesu íri animal máusi machita bénasi áu óuleme? Entok, ¿jábesu áamak nássua báreka éenake jáni?

⁵ Két tenta mákhuak, buéresi jita ä noknakë béchibo, Diosta béj-reka jájana ä jiaunakë béchibo. Entok yäurata mákhuak, cuarenta áma guoy metpo, jita ä yáanakë béchibo. ⁶ Ä tenta étapoka éntok, jájana jiau táytek, Diosta béj-reka. Entok ä téhuam bétana, ä tiöpo bétana, éntok huame téhuekapo aneme bétana két jájana jiaahuak. ⁷ Huanäi santom bej-reka nássuatuahuak, entok am kobatuahuak. Entok ket yäurata mákhuak, síme yóremra kaa náu anim béppa, entok pueblommechi, entok huame juebena täbui nokta nokammechi, entok naciónimmechi. ⁸ Huanäirim síme ä yöreka áu mújtek, jume imi buíapo jiápsame, jume bem téhuam jum Kabara, mukukamta libro yü jápsinake me jiojtepo, kaa áma jiojteri jípureme, jauhuey ániata naatekápo naateka.

⁹ Jábe nákakame ä jikkaijnake: ¹⁰ Bueítuk jábe preesota hueriateko, preesotaka núk sákana; jábe ejparammea më báahuame, ejparammea muknake. Tuttem jiápsaka Cristotat éiya, eme Diosta pueblo, imi ayuk jü kutti jiápsaka at boobit-huame.

¹¹ Chúkula éntokne ket täbui animal máusi machik bitchak, buíapo yeu jikau huémta. Guoyim ahuakay, kabarata ahuam bénnam, të dragónta bénasi nookay. ¹² Éntok síme yäurata huaka animal máusi machik bat huémta jípurey, áapörík bíchäpo. Huanäi síme ániat jóakammeu nookak, juka animal máusi machik bat huémta am úttil sáhueka, juka kókosi yáahuakamta, türiaka yorekamta. ¹³ Éntok két buére señaalim johuay. Bueítuk táijta junne téhueka bétana buíau kom huéetuay, yóremraata bíchäpo. ¹⁴ Entok am bäi táttáhuay, jume buíapo jóakame, jume señaalim ä jotuaihuayi, animal máusi machita bíchäpo. Am sáuhuek, jume buíapo

jóakame, animal máusi machita bénak am yáa iäka, hua ejparammey kökosi yáhuakame, entok júchi jiápsakame. ¹⁵ Huanäi jü animal máusi maachi chükula huéeme úttiärata mákhuak, juka animal máusi machik bat huémta bénak yári, ä jíabitetuanakë béchïbo, bueítuk juka alë bénak yáarita noknakë béchïbo, éntok am súatebonakë béchïbo, simem jume kaa ä úttilekame. ¹⁶ Huanäi simem jume il-lichimmet éntok yoiyöhuemmet, rikommet éntok poloobemmet, búttiataka tekipanuummet éntok súmataka tekipanuummet, markata ámet yéchtebok, mam bátatana ö chë kóba méjëku. ¹⁷ Huanäi kaabe ára jita jínnyu, entok kara jita nenkay, ál-la hua markata jípureme jïbba, ö jü animal máusi machik téhuam, ö jume ä téhuua número. ¹⁸ Ímï koba suahuari aika; jü át jüniamë ä näikianake, juka animal máusi machita número, bueítuk yorem número. Jü ä número éntok, búsan ciento áma sesenta y seis.

14

Jume ciento cuarenta áma naiki mil buikame

¹ Kabaratane bitchak, kähui Siónta béppa huéekamta, áapörimak éntok, ciento cuarenta áma naiki miilitaka. Ä téhuam entok ä Áchayhua téhuam, bem kóba méjëriammet jïojteritam jípurey. ² Huanäine senu jáhuita téhueka bétana jíkkajak, yún bäam kusisi jíä bénasi, éntok yúkuta buéresi omtë bénasi jáamta. Jü jáhui ín jíkkajihui éntok, arpariom bem arpam ponä bénasi jíkkajituy. ³ Huanärim senu buiiki bemelam buiikay, buére yörisi machi banko yäurata bíchäpo, entok jume naikika jiápsaka áma aneme entok jume yoiyöturim bíchäpo. Huanäi kaabe ára am tátäyay, jume buiikim, ál-la jume ciento cuarenta áma naiki miilim, ímï buíapo jiápsame násuk jínëurime jïbba. ⁴ Ímëi béja jume jáamuchimmak kaa emo náyotekame, bueítukim jahuey jünem kaa jubek. Ímëi ámëria, jume Kabarata guojaaseme ják júne ä hueramäpo. Ímëi yóremraata násuk jínëurime, kësam ofrendata Diostau buíjhuäpo bénasi, entok Kabaratau bícha. ⁵ Bem tempo éntok, kaita ára nókíchiria téihuak, bueítuk katim chícha maachim, Dios buére yörisi machi banko yäurata bíchäpo.

Jü báij ángelesim nooki

⁶ Tábui ángeltane bitchak, téhueka násuk nëkamta, tü nokta jïbapo béchïbo jiápsamta jípuremta, ä nok báreka

jume buíapo jóakammehui, síme naciónimmehui, familiammehui, tattábui nókta nokammehui, éntok pueblommehui. ⁷ Túisi úttia ínel jiaahuay:

—¡Diostem májhueka jikau ä chátchaaka ä yöre! Bueítuk yuumak jü hora, ä yäura ä bíttebonakëhui. Éntokem ä úttile, juka téhuekata, entok buíata, juka bahueta, entok jume bäam yeu pótame yáalamta.

⁸ Tábui ángel áa sáu siika, ínel jíaka:

—¡Béja huétchek! ¡Béja huétchek, jü buére jóära Babilonia, bueítuk jü vino kaa emo jubeka náu totöhuame, síme jume naciónim ä jítualä béchibo!

⁹ Jü ángel bájiku huéeme éntok áme sáu siika, túisi kusisi jíaka:

—Jábe júne juka animal máusi maachik, entok juka alë bénak yáari, úttilekame entok ä markata ä kóba méjëku, ö ä mámpo mabetakame, ¹⁰ áapo ket ä jínake, juka Diosta ómtirá vino túisi máusi machisi jiokot anhuamta. Íri Diosta copa ómtiriapo yeu töri, kaitamak kütiataka. Huanäi jiokot machisi yána, tájyi entok azufreyi, santo ángelesim entok Kabarata bíchäpo. ¹¹ Jü jiokot bem anëu buiichia éntok, jíba yü huásu-huásuktiapo jikau huéiye. Entokim kaa jimyoore, taahuapo entok tukaapo junne, jume animal máusi machita entok juka alë bénak yáarita úttileme, entok jábe junne juka ä téhuam marka mabetakame. ¹² ¡Ímí bíttunake, jü Diosta pueblo yánti bem jíapsinakëhui, huame Diosta nésauri joame, entok Jesústa kaa koptíame!

¹³ Senu jáhuitane jikkajak, téhueka bétana inou ínel jáamta:

—Jiojtëe: “Úttesim al-leenake, ímí naateka, jume kókkolam, Señortat éaka kókkokame.” Jeehui, ti jiaahua jü Espíritu Santo, bem tékil bétanam jimyorenake, bueítuk jü bem yáakäu áme bétana nokaka taahua.

Jü buíapo jíchupahuame

¹⁴ Ámanne bitchak, huanäine senu namu tósalita bitchak. Namuta béppa éntok, senuk kátekamta, Yoremta Üusi bénnak. Ä kóbat éntok senu coroona oropo yáarik jípurey ä mámpo éntok osa buaahuim. ¹⁵ Huanäi tiöpo bétana tábui ángel áma yeu siika, túisi kusisi chayeka, hua namuta béppa kátekamtahui:

—¡Osamë áman etpo kibacha! ¡Huanärë jíchupata toboktia, bueítuk jü hora béja yuumak, jíchupä béchibo! Bueítuk jü eechi béja chúpila.

¹⁶ Huanäi jü namuta béppa kátekame ä osam echíu kibachak. Huanäi juka buíapo etta tóboktiak.

¹⁷ Senu ángel tiöpo téhuekapo kátekamta bétana yeu siika, ket senu osa buahuim jípureka. ¹⁸ Huanäi altarpö täbui ángel yeu siika, táijta béppa úttiärata jípureka. Huanäi tüisi kusisi át cháchayek, hua osa buahuim jípurementachi, ínel jíaka:

—¡Em osa buahuimë áman kibacha! ¡Huanärë paraj takam náu lópola buíapo chákame chúkta, bueituk jume paraj takam béja buássi!

¹⁹ Jü ángel éntok ä osam buíata béppa búitiriak. Huanäi am chúktiak, jume páraj taakam, jume páraj eechim buíapo ayukame. Huanäi jume páraj takam canoa bueürupo am töaka am chirijtiak, jum Diosta omtirapo. ²⁰ Jume páraj takam éntok, buére jóära päkun chirijti-ahuak. Huanäi am töhuakapo éntok, ójbo yeu siika. Baniata bénasi báij cien kilometropo chíbejtek, bueituk kábäi pereenammeu tájti yuumak.

15

Guoy búsan kökoam simeta chúpëpo huéenakeme

¹ Téhuekapone täbui señalta bitchak, buëuruk entok at guomtisi maachik: Guoy búsan ángelesim guoy búsan kökoam simeta chúpëpo äbo huéenakeme jípurehui. Bueituk ímëyi chúppey, jü Diosta omtëhui.

² Kétne ä bitchak, bahue vik-riota bénnak, tájimak náu kütiarita, entok jume yölataka yeu sákalame, bahue vik-riota béppa jäbuekame, Diosta arpam jípureka. Ímëi áma yölataka yeu sájjak, juka animal máusi machita béppa, entok alë bénak yáarita béppa, entok ä tepojtim béppa, entok ä téhua número béppa. ³ Huanäi Moisés Diosta bétuk jiápsame buikimim buiikay, entok Kabarata bétana buiikim, ínel jíaka:

Buéresi entok ujyoori síme jita em yáalähui, Señor Dios, síme Útteata jípureme.

Lútulaimme, tepam huéchiasi maachi, entokim lütüria, jume em böom, empo síme ániat Rey.

⁴ ¿Jábesu kaa enchi máujnake, Señor, entok em téhuam úttlnake?

Bueituk empo jíba santo;

huari béchibo, síme naciónim, emou yáijnake, entokim enchi úttlnake, bueituk jü lütüria em yáaläu béja bít-huak.

⁵ Chúkula íkái simsukne ä bitchak, téhuekapo tiöpo tua Diosta tabernaculo étapohuakamta. ⁶ Tiöpo bétana éntok, guoy búsan ángelesim áma yeu sájjak, jume guoy

búsan kókoam bem mámpo jípureka, lino totósalim bebe-
lojkom súpeka, entok táupo huásala cíntom oropo yáarim
jípureka. ⁷ Huanäi huépülaka jume naiki jíápsaka áma
aneme jume guoy búsan ángelesim guoy búsan copam
oropo yáarim am mákkak, Diosta ómtiriay tátapunim, hua
jíba yü huásu-huásuktiapo jíápsame. ⁸ Jü tiöpo éntok
buiichiay tápunak, Diosta lóoria entok ä úttiära áma ayukä
béchibo. Huanäi kaabe ára áman kibakey, jum tiöpopo,
jume guoy búsan ángelesim jume guoy búsan kókoam bem
mámpo jípurëu am lütiau tájti.

16

Jume copam Diosta omtëu jípureme

¹ Senu jáhuiata tüisi kusikne jikkajak, tiöpo bétana jume
guoy búsan ángelesimneu ínel jámta:

—Ámanem sájaka buíata béppa am töa, jume guoy
búsan coopam Diosta ómtiriay tátapunim.

² Jü ángel bat huéeme áman siika. Huanäi ä copapo
ayukamta buíata béppa töak. Huanäi animal máusi
machi markata jípuremmet entok juka alë bénak yáarita
úttilemmet sähua juënaka entok úttesi chicha jubaka ámet
yeu siika, jume yorememmechi.

³ Jü ángel guoyiku huéeme ä copapo ayukamta bahueta
béppa töak. Jü bahue bää éntok yorem mukilata ójbo
bénasi áu yáuhuak. Huanäi síme bahuepo jíápsaka aneme
kókkok.

⁴ Jü ángel bájiku huéeme bathuemmet entok ják bääm
yeu pótäpo juka ä copapo ayukamta áme béppa töak.
Huanärim ójbosi emo yáuhuak, jume bääm. ⁵ Huanäine
juka ángelta bäämneu bíttuata jikkajak, ínel jámta:

—Empo huépülsi lütüriata jíba ára joame, Señor, Empo
jíápsame éntok jíápsaihui, jü Santo, bueitukë íneli bétte
nokta ámet chúppak. ⁶ Bueituk bempo em gentepom joome
entok profetam ójbo guötiak; én éntok empo ójbota am
jítuak. Akim ä mabetpo yúmala.

⁷ Kétne senuk jikkajak altarta kátekä bétana, ínel jámta:

—Lütüriapo Señor Dios, símeta ára joame, empo
lütüriapo entok kuttílasi em noki ámet chúppak.

⁸ Jü ángel naikiku huéeme ä copapo ayukamta täata
béppa töak. Täa éntok úttiäraata mákhuak, ä tájji
yóremraata am táanakë béchibo. ⁹ Huanäi símem úttesi
jiokot machisi tájaka taahuak. Tërim kaa Diostau emo jíapsi
kuaktiak, entokim kaa ä úttilek, ál-lam jájjana áa bétana
nookak, áapo úttiärata jípureme, ikäi chibuk jekamta
béchibo.

¹⁰ Jü ángel mamniku huéeme ä copapo ayukamta jü animal máusi machita ä yeyesä banko béppa ä töak. Huanäi néсахueka reytaka ä kátekäpo kaa machika taahuak. Huanärim kökosi ä innëaka emo nín kékkey. ¹¹ Huanärim Dios téhuekapo jiápsamta bétana jájana nookak, juka kökosi bem innëau béchibo entok bem sáhuam béchibo. Júnentaka júnem kaa emo jiápsi kuaktiak Diosta béj-reka bem jiapsä násuk junne.

¹² Jü ángel búsaniku huéeme ä copapo ayukamta buére bathue Éufratesta béppa töak. Jü ä baa éntok huaakek, böota ayunakë béchibo, reyim táata yeu huë bétana kateme áma huám am kannakë béchibo.

¹³ Huanäine jü dragónta tem bétana entok jü animal máusi machita tem bétana entok jü profeeta ára nókichi tem bétana baj espíritu chicha machim bátächim bénomne yeu kateme bitchak. ¹⁴ Bueituk lemooniom espírituimme. Señalimim johua, entokim reyim síme ániat anemmehuim kaate, áma náu am tóij báreka jum nássuahuäpo hua Diosta símeta ára joä buére táapo. ¹⁵ “¡Áachem suuhua! Ínapone lak-ronta bénasi äbo huéiye. Túisi yúmalasi al-lehuamta jipunake jü kaa kócheka jiápsame entok ä sánkohua suayame. Bueituk ä sánkohua kaa suayame éntok, tuisi kaa sánkoka hueram-nake.” ¹⁶ Huanäi áma náu am tójjak, jume reyim, hebreo nokpo Armagedón ti téhuaakapo.

¹⁷ Jü ángel guoy búsaniku huéeme ä copapo ayukamta jekapo ä guótiak. Huanäi senu buére jáhui áma yeu siika, áman tiöpo téhuekapo kátekä bétana, jum buére banko yaurata bétana, ínel jáka:

—¡Béja chúpila!

¹⁸ Huanäi béroktiriam ayu táytek, entok jáhuim entok yúku omtiriam; entok buía túisi áu yoyoak. Yoremta ími buíata béppa jiápsay naateka, jauhuey junne kaa ínëli úttia áu yoolatukay, jü buíya. ¹⁹ Huanäi jü buére jóära báisi näikim huétchek, entok jume huate buére jóära ániat ayukame huáttek. Huanäi Dios buére jóära Babiloniatau huáhuaatek, ómtira vinota ä jítua báreka, bueituk áapo áu ä bíttuak ä ómtëpo. ²⁰ Huanäi síme jume buía káhuim bahue násuk jokame, entok jume júya káhuim, ámam kaitatuk. ²¹ Huanäi téhueka bétana yóremrata béppa téjam túisi buereka kóm huáttek, cuarenta kilota béppa bétteka. Huanäi jü yóremra Diosta bétana jájana nookak, íri kaa túhua téjam bétana ámeu sikamta béchibo, bueitukim úttesi jìokot yáahuak.

17

Jü jámut yún yorememmak jiápsame jikot noki át chúpahuame

¹ Huanäi yepsak huépülaka, jum guoy búsan ángelesimpo huéeme, jume guoy búsan copam jípureihui. Huanäi inomak nookak, inel inou jiaka:

—Äbe huéiye; huanäine enchi ä bítuanake jáchin jikot machisi áu ä huéenakëhui, jü jámut yún yorememmak jiápsilamtahui, yun báam béppa kátekame. ² Huärimakim totósula, jume reyim ímí ániat jiápsame; jume ímí buíapo jóakame éntok, jü ä kaa tíura vinoyim naakosula.

³ Huanäi Espíritupo ánia see päriau bíchaa nee núk siika. Huanäine huépul jámutta bitchak, animal kútko síkirikut béppa kátekamta, yún téhuam Diosta bėj-reka juénasi jáme át jiojtetaka, guoy búsaním kóbakamta entok guoj mamnim ahuakamta. ⁴ Jü jámut éntok kútkosi síkirim entok síkili azuulik sánkokay, entok oroyi entok téta uyorim-meyi entok perlammeyi túlisi áu yáalatukay. Ä mámpo éntok oro copata jípurey; jita kaa bibit máchik entok jábetamak júne ä boböyëu jaiti máchiray tápuniakay. ⁵ Ä kóba méjëriat éntok, senu téhuam kara ámet júneetume jiojtetukay: “Jü buére Babilonia, jü jáamuchim kaa titihuéram áiye, entok síme juka ímí buíapo jaiti machik johuamta kétchi.” ⁶ Huanäine jünëiak juka jámutta naa múkilatukaihui santom ójbuayi entok jume Jesústa téhuam súaleka kókkokame ójbuayi. Ä bíchakane guómték, entokne úttesi át guómtilatata taahuak. ⁷ Jü ángel éntok inel inou jiaahua:

—¿Jatchiakasë át guómtila? Ínapo enchi téjhuaanake, juka jámutta bétana esotaka kaa jüneriahuamta, entok jü animal máusi machik ä huéria bétana, jü guoy búsaním kóbakame entok guoj mamnim ahuakame. ⁸ Jü animal máusi machi em bíchakähui bannaataka jiápsay; én éntok kaa jiápsa. Të én éntok, mékka kóm guójöría bétana jikau jámu báare. Jikau jámusuk, jíbapo béchibo áu tárúnau bíchaa huéenake. Jume buíapo jiápsame ániata naatekápo bem téhuam kaa jum libro yü jiápsihuápo jiojterime guómtinakemme, animal máusi machita bíchaka, hua bannaataka jiápsaïhui; én éntok kaa jiápsa, entok júchi jiápsinake.

⁹ ‘Íri jü kóba suahuata jípuremta béchibo: Jume guoy búsan kóbam guoy búsan káhuimme; huámechí béppa káttek, jü jámmut. ¹⁰ Entokim guoy búsan reyim. Mamnikam béja huáttila; huépülaka én nésahue; senu éntok

ketune kee yepsa; tē yepsak éntok kaa bínhua ímī anake. ¹¹ Jü animal máusi machi bannaataka jíápsaihui, én éntok béja kaa jíápsa. Íri jü rey guoj naikiku huéeme, entok kétchi jü guoy búsaním násuk náikiari; entok áu ä tärunakeu bíchaa huéiye.

¹² 'Jume guoj mamni ahuam em bíchakähui, guoj mamni reyimme. Ketunem kee ä mabeta, reytaka bem nésaunakepo. Tē senu horapom yäurata mabetnake, reyim bénasi, jü animal máusi machitamaki. ¹³ Ímēi nanancha éiya, entokim bem úttiärata entok bem yäura juka animal máusi machita ä máknake. ¹⁴ Kabaratamakim náassuanake; jü Kabara éntok am kobanake, bueituk Áapo síme reyim béppa Rey, entok síme nésahueme béppa nésahue. Jume Áamak aneme éntok, Diosta bétana núnurim entok yeu púarim entok jume át jíápsaka kaa ä koptiame.

¹⁵ Jü ángel két ínel inou jiaahua:

—Jume bää búrum jámut yún yorememmak jíápsilamta kátékäpo em bíchakähui, pueblomme; juebena gentemme, tábui nókta nokame, entok naciónimme. ¹⁶ Jü animal máusi maachi entok jume guoj mamni ahuam animal máusi machitat em bíchakäu, ímēi juka jámut kaa tihuéraata kaa bíbit péenake, entokim áapola sipasola kaa súpekamta tóijnake, entokim ä takahua huakaj buänake, entokim tájpo ä táanake. ¹⁷ Bueituk Dios bem jíápsipo ä yétchak, ä éäu am yáanakē béchibo: nánancha éaka bem yäura animal máusi machitam ä máknake, Diosta noki chúpēu tájti. ¹⁸ Jü jámut em bíchakäu éntok, jü buére jóära ímī ániat reyim béppa nésahueme.

18

Jü Babilonia huéhekame

¹ Íkai simasuk éntokne senu ángelta téhueka bétana kóm huémta bitchak, yäura úttiäraata jípuremta. Jü buía éntok ä machiriahuk ä looriayi. ² Huanäi úttia kusisi cháchayek, ínel jíaka:

—¡Béja huétchek! ¡Béja huétchek, jü buére Babilonia! Lemooniom éntok áma jóatela, entok síme espíritu jaiti mamachika áma éusula, entok síme huikit jaiti mamachim entok kaa bíbit máchikam áma tosatela. ³ Bueituk síme naciónim ái naakok, jü úttesi kaa ä tiura vinoyi. Jume reyim ániat jíápsame éntok áamak totösuk. Jume ímī ániat jita nenenkame éntok áma rikotuk, jü jita yún ujyorik áma ayukamtayi.

⁴ Huanäine senu jáhuita jákkajak, téhueka bétana ínel jiamta:

—Ámem yeu kaate, eme ín pueblo, juka kaa tühuaata bem joähui kaa enchim ámemak ä jonákë béchïbo, entok juka chibu jékata ámeu ayunakemta kaa enchimmet huéenakë béchïbo. ⁵ Bueïtuk jü kaa tühuaa bem joäu téhuekau tájti yúmala; Dios éntok síme bem kaa tühuaabeu huahuaatek. ⁶ Akem ä mákka, áapörik enchim ä mákakä bénasi, entok guosa nat béppem ä béjtua, jum copapo. Juka jijihamta huatem béchïbo ä yáakáhuem ä yáaria, guosa áa béppa chë úttiakamta. ⁷ Ahuä buérialékä béchïbo, entok tüisi al-leesuka ä jiápsakä béchïbo, chë jünem kökosi ä éetua éntokem ä buantua; bueïtuk ä jiápsipo ínel jiaahua: “Ínapone reinata bénasi káttek, entokne kaa jókoptula, entokne kaibu buanhuamta bínnake.” ⁸ Huari béchïbo senu táapo síme chibuka át jeknake: kókkohuame, buanhuame, entok tébaa. Entok tájjiy táana, bueïtuk buére úttiak jü Dios, jü Señor juka nokta béttek át chúpame.

⁹ Jume reyim ániat aneme áamak totösulame entok al-leaka áamak jíapsilame buannakemme; entokim jiápsipo kökosi ä sirok-rianake, juka buichiata bíchaka ä táahuayo. ¹⁰ Mékka jábueka jïokot ä johuay májhuekam ínel jiaunake:

—¡Ay, ay! ¡Empo buére jóära Babilonia, jü buére jóära tüisi úttiakame! ¡Bueïtuk senu horapo Diosta noki béttesi emót chúppuk!

¹¹ Jume ániat jita nénkilerom éntok buaana, entokim jíapsi kökosi ä sirok-ria, bueïtuk béja kaabe juka bem nénenkäu jínnu: ¹² oro áusülipo, platapo, téta uyyori, perlampo yáata, sánko lino finopo yáata, síkirika, sedapo yáata, kútkoka, síme jita kúta tülisi jubata, jita marfilpo yáata, jita kúta yeu púaripo yáata, jita cobre yáata, sisiguok yáata, entok mármolpo yáata, ¹³ entok canelata entok buáhuamta kíasi jubak jojoame, inciensota, mirrata, olibanota, vinota, aceiteta, harina chë türita, tirijkom, animaalim jita pupúateme, kabaram, kábäim, carrom, entok súmataka tekipanuame, bueïtuk ímëi yóremraata jíapsim. ¹⁴ Huanärim jü buére jóáratatau ínel jiaunake:

—¡Béjë kaa am jípure jume taka kiuhuam, tepa em türëhui! ¡Jíba béchïbë ä tárük, juka uyyorisi em jípusukáhui, entok em rikoata!

¹⁵ Jume íkai tekipanuame, entokim rikotuk jü buére jóarata huämi, mékkam jábueka tahuanake, májhueka jïokot ä johuayo. Buanakam ä sirok-rianake, ¹⁶ ínel jíaka:

—¡Ay, ay jü buére jóärata béchïbo! ¡Áapo lino finota entok kútkok entok síkirim súpekay, oroyi, téta ujoyrimmey entok pérlammeyi! ¹⁷ ¡Bueïtuk senu horapo tejalhuak, jü yún jita rikora ä jïpureïhui!

Jume barcopo huéhueriame nésahueme entok sïme jume barcompo kakateme, entok sïme jume marinerom bahuëpo tekïpanuaka emo aniame mékkam jäbueka taahuak. ¹⁸ Ä béetëu buichiata bíchakam cháchayek, ínel jíaka:

—¿Jíta buére jóärasu ï buére jóärata bénaakay?

¹⁹ Huanärim bem kóbam béppam emo buíatuak, chayeka, buanaka entok jïokot jíaka:

—¡Ay, ay jü buére jóärata béchïbo! Yún jita ä jïpureïbeyim rikotuk, sïme jume bahuëpo barcom jïpureme. ¡Bueïtuk senu chúbalaposu tejalhuak!

²⁰ ¡Empo téhueka al-leäe, jü buére jóärata bétana! ¡Éntokem al-leiya, eme Diosta yoremraapo joome, entok apóstolim entok profetam! ¡Bueïtuk Dios jïokot nokta át chúpaka ä yäura bíttuak, enchim béchïbo!

²¹ Huanäi senu ángel úttiakame huépul tétata nüka, buére téta morinota bénnak. Huanäi bahuéu kóm ä jïmmak, ínel jíaka:

—¡Téta úttiaka kóm jïmmaahuaka bénasi kóm tatabna, jü Babilonia, jü buére jóära! Huanäi jauhuey junne kaa téuna. ²² Jauhuey junne em böommet béja kaa jïkkajjtunake, arpa ponhuame, entok baka kúsia, entok trompeeta. Entok jita tékil mámpo johuame junne kaa emót téuna; morino jáhui junne kaa emót jïkkajjtunake.

²³ Jauhuey junne béja kaa emót machirianake, jü lámparata machiria, entok emo jubhuame pajko jáhui kaa emót jïkkajjtuna. Bueïtuk jume em jita nenkileerom ímï ániat úttiitam jïpurey, éntoke em móriay sïme naciónim, báitattäusuk. ²⁴ Bueïtuk jümü buére jóärapo ójbo áma téihuak, profetam entok Diosta yoremraapo joomem entok sïme jume ímï ániat súahuakame ójbo.

19

Jü téhuekapo Diosta úttïluhame

¹ Íkai simsuko senu jáhuitane jïkkajak, tüisi kuusik téhueka bétana, juebenam yun náu anë bénasi, ínel jáamta:

¡Aleluya! Jínëuria, entok yörihuame, entok lóoria, entok úttiära, ítom Señor Dios am áttiak.

² Bueïtuk áapo lútulaisi entok lütüriapo áman ä yäura bíttebok.

Áapo jü jámut buére kaa tihuemtat nokta bétték át
chúppak,

bueítuk ä kaa tiuray ániata nasontek.

Entok jume Diosta nésau joame áma súahuakame ä bejtu-
tuak apöríkuchi.

³ Juchim ínel jiaahua:

—¡Aleluya! Ä buichia éntok jíba huásu-huásuktiapo
jíkau huéiye.

⁴ Jume veinte áma naiki yoiyöturim entok jume naiki
jápsaka áma aneme tónommia jápteka buíau kóm chätuk.
Huanärim Diosta úttilek, juka yörisi machi buére banko
yaurapo kátekamta. Huanärim ínel jiaahuay:

—¡Júnentunake! ¡Aleluya!

⁵ Huanäi jü buére yörisi machi banko yaurapo senu jáhui
yeu siika, ínel jáka:

Ítom Diostem úttile, síme eme ä nésauri joame,
entok ä yöreme, junéli jume chë kaa ériahuame
entok jume ériahuame junne.

Jü Kabarata jubë pajkopo kuptey jibuáhuame

⁶ Huanäine jáhuita jíkkajak, juebenam náu anë bénasi,
bäa búrum jáhui bénasi éntok buére yúku omtiriam jáhui
bénasi, ínel jámta:

¡Aleluya! Bueítuk jü Señor ítom Dios símeta ára joame
reytaka nésahue.

⁷ Ujyorisite éenake, entokte al-leenake,

entokte lóoriata ä máknake,

bueítuk Kabarata jubëu pajko béja yuumak.

Ä kunaseme éntok túlisi áu yáaka sánkotela.

⁸ Áapo éntok lino finoyi túlisi machiyi entok belojkoy
súpetuahuak.

Bueítuk jü lino fino, Diosta pueblopo joomem Diosta
bíchäpo túlisi huéchiasi anhuame.

⁹ Jü ángel éntok ínel inou jiaahua:

—Akë ä jiojte: “Al-leehuame áme béchibotunake, jume
Kabarata jubë pajkopo jibuä iaahuaka núnurim.”

Huanäi ínel inou jiaahua:

—Ímëi Diosta nokim lütüriamme.

¹⁰ Huanäine ángelta guókpo áu tónommia kíktek, ä yöri
báreka. Áapo éntok ínel inou jiaahua:

—Èe, ¡katë júkái johua! Bueítuk ínapo Diosta nésauri
johua, emo bénasi, entok Cristota huám émomak aanim,
entok Jesústa bétana nok lütüria kaa koptiame bénasi.
Diostë yöre.

Bueítuk jü Jesústa nok lütüria profeciata espíritu.

Jü kábäi tósalit jikat yessimeme

¹¹ Huanäine téhuekata étaporikne bitchak; kábäi tósali éntok áma yeu machiak. Jü át yessimeme éntok, jü huitti Diostat jiápseka tua lütüriapo ájária ti téhuak, bueítuk lütüriapo huám néshue, entok nássua. ¹² Ä pusim éntok tájita béetë bénaakay. Ä kóbat éntok yún diadeemam huériay. Entok senu téhuam át jiojterim jípurey, kaabeta éntok täyähui, áapo jíbba. ¹³ Ä súpem éntok símekut ójbokay; ä téhuam éntok, “Diosta Nookim”, tim téhuaakay. ¹⁴ Jume téhuekapo sontarom éntok, lino fino totósalik entok tülisi machik sánkoka áa sáukim kaatey, kábäi totósalimmechi. ¹⁵ Ä tem bétana éntok ejpara buahui síbulaika yeu huéiye, jume naciónim, ay kókosi yáa báreka. Áapo éntok kutkutti jíbebia sisíguokiyi ámet nésaunake. Huanäi Dios símeta ára joame tüisi omteka ámet cheptinake, jum vinota jojohuäpo. ¹⁶ Ä sánkot entok ä máchammet ímëi téhuam át jiojteri: “Símem reyimmeu Rey síme néshueme áapo sauhue.”

¹⁷ Huanäine senu ángelta táat huékamta bitchak. Huanäi tüisi kusisi cháchayek, síme huikichim téhueka násuk neneyemmehui, ínel jíaka:

—¡Äbem kaate, éntokem Diosta buére kuptey jíbuähuäpo náu rúkte, ¹⁸ bueítuk reyim entok jume sontaro yö yáarim huaakas enchim buänakë béchíbo, entok yoreme úuttiakame huaakas, kábäim entok ámet josakame huaakas, entok símem súmataka entok kaa súmataka aneme huaakas, jume chë kaa ériahuame entok jume ériahuame huaakas!

¹⁹ Huanäine animal máusi machita bitchak, entok reyim ániat aneme entok bem sontarom, emo náu tóij-lame jü kábäit yessimemtamak nássua báreka, entok ä sontarommaki. ²⁰ Huanäi jü animal máusi machi pereesotehuak, áapörimak éntok jü profeta ára nókichi ä bíchäpo señaalim yáakame. Jümëi am bítäulatukay, jume animal máusi machita marka mabetakame entok alë bénasi yáata úttilekame. Ímëi guoyika jíápsakam táji baubäata bénaku azuufrey béetëpom kóm guótiahuak. ²¹ Jume huate éntok súahuak, jume ejparam kábäit yessimemta tempo yeu huémtayi. Huanäi síme jume huikichim huakajta ára buáyeme am buäka jóbuak.

20

Jume mil huásuktiriam

¹ Senu ángeltane bitchak, téhueka bétana kóm huémta, mékka kóm guójöria llavem huériaka, cadeena bueürum éntok mámpo jípureka. ² Huanäi juka dragónta buíssek, jü bakot binhua jakhuey huéeme, jüri beja jü diablo entok Satanás. Huanäi mil huásuktiapo ä súmmak. ³ Huanäi mékka kóm guójöku kömä jímmak. Huanäi ä páttiak, entok ä sello áa béppa yétchak, jume naciónim béja kaa ä bäitatäunakë béchïbo, mil huásuktiriam yumäu tájti. Íkai simasuk éntok júchi chúbala búttiana.

⁴ Huanäine banko yäuram bitchak. Huanärim éntok ámet jotek, jume yäurata mabet-lame Diosta noki jábetat chúpanakeme. Huanäine két am bitchak, jume kóba chúktiahuakame Jesústa lútüria bem nokakä béchïbo entok Diosta noki béchïbo. Ímëi animal máusi machita entok jume alë bénak yáarik kaa úttilekame, entok juka markata bem kóba méjèriat entok bem mámpo júne kaa mabetak. Huanärim jábiteka jápsak, entokim Cristotamak mil huásuktiapo néсахuek. ⁵ Të jume huate kókkolame katim júchi jábitek, mil huásuktiriam yúmak jübua. Ìri jü kësampo jábitehuame. ⁶ ¡Tüisim al-leenake, jume kësampo jábitehuäpo jábitekame! Jü mukia guoyikun huéeme kaita ámeu yáanake, ál-lam sacerdotemtunake, Diosta entok Cristota béchïbo, entokim áamak nésaunake mil huásuktiapo.

⁷ Mil huásuktiriam yúmake, Satanás búttiana, ä páttiatukäpo. ⁸ Huanäi yeu sika naiki kätana naciónim, síme ániat ayukame bäitäunake, Gogta entok Magogta, náu am tóij báreka am nássuanakë béchïbo. Ímëi éntok bahue sëeta bénasi búrunake. ⁹ Huanärim síme ániat bétana ámam jikau náu yájjak. Diosta yoremem nau anëpo entok buére jóära Diosta nákehüim kóntiak. Të Dios téhueka bétana táijta kóm simtuak. Huanäi símem táiyak. ¹⁰ Huanäi jü diablo am báitahuakame baubäa azuufrey táji béetëpo kóm jímmaahuak, jum animal janti machita entok profeeta ára nókíchita anëpo. Huanäi jü tüisi kókosi buanhuame kaa chúkteka ámeu ayutuana, taahuarit entok tukaarit naa búrujti jiba yü huásu-huásuktiapo.

Buére rey banko tósali yäura bít-huame

¹¹ Huanäine buére rey banko tósalik bitchak, entok juka áma kátekamta. Ä bíchäpo jü buíya entok jü téhueka yehüim ténnek. Huanäi jü bem annakepo ják júne kaa téihuak. ¹² Huanäine jume kókkolam bitchak, jume chë yörisi maachim entok kaa yörisi maachim, Diosta bíchäpo jábuekame. Huanäi jume librom étapohuak, entok tábui

librom kětchi; ímëi éntok jíapsihuame liibrom. Huanäi jume kókkolam yäura bíttuahuak, bueítuk juka jita bem yáakäu jum librompo jiojterita jiäpo ámani. ¹³ Huanäi jü bahue kókkolam ä jípurëu yeu am sákatuak. Jü muerte entok jü Hades kókkolam aneípo jume kókkolamim yeu sákatuak. Huanäi huehuëpulaka yäura bíttuahuak, síme jita bem yáakäpo ámani. ¹⁴ Huanäi jü muerte entok jü Hades baubäa tájihuim kóm guötiahuak; íri kókkohuame jü guoyikun huéeme. ¹⁵ Síme jume bem téhuam kaa áma jiojteri jípureme jum jíapsihuame libropo, baubäa tájihuim kóm guötiahuak.

21

Téhueka bemela entok buía bemela

¹ Senu téhueka bemelatane bitchak, entok senu buía bemelata; bueítuk jü téhueka bat huéeme entok buía bat huéeme lütekamme. Bahue júne béja kaitatuk. ² Entok ínapo Juan juka buére jóära Diosta yeu púari, Jerusalén bemelatane bitchak, Diosta téhueka bétana kóm huémta, kuna báaremta túlisi áu yáalata bénasi, ä jub báaremta béchibo. ³ Huanäine téhueka bétana senu jáhuita tüisi kusisi jámta jíkkajak:

—¡Dios én síme gentetamak jóuhuak! Ámemak jíapsinake; bempo éntok ä pueblotunake. Dios éntok ámemaktunake, bem Diostaka. ⁴ Dios bem pusim síme ópua tútenake; entok kókkohuame kaitatunake, entok buanhuame junne. Kókosi éehuame junne, entok huántiriam junne, bueítuk jü jita bát ayukaihui béja lütek.

⁵ Jü rey bankopo kátekame éntok ínel jiaahua:

—Ínapone símeta én bemelasi johua.

Huanäi ínel inou jiaahua:

—Akë ä jiojte, bueítuk í nokhuame tua lütüria entok lútula huëpo huéiye.

⁶ Huanäi ínel inou jiaahua:

—Béja yáasuhuak. Ínapone jü Alfa entok Omega, jü bát huéeme entok chúpëpo huéeme. Huaka báimukemta, ínapone ä bää miknake, kaita béjtuahuaka, jume bääm yeu chépteme jíapsihuamta yore mákame. ⁷ Huä yöokame símeta íkai mabetnake. Ínapo éntok áu Diostunake; áapo éntok ín üussitunake. ⁸ Të jume nanahuiam, jume Diosta kaa súalëram, jume jaiti máchiraaku jíápsame, jume jábeta súalame, jume kaa emo jubeka náu jíápsame, jume móriata boojoriam, jume dios yorem yáarim yöreme, entok síme jume ára nókíchim, jum baubäa tájita béetëpo

entok azuufrekäpom annake. İri jü guoyikun huëpo kókkohuame.

Jü Jerusalén bemela

⁹ Huanäi senu ángel jume guoy búsanimmak näikiari, guoy búsan copam guoy búsan kaa tühua kökoammey chúkula hueenakemtay tápunim jípureme, inou siika. Huanäi ínomak nookak, ínel jáaka:

—Binë huéiye. Ínapone juka kunasemta enchi bíttuanake, jü Kabarata juubi.

¹⁰ Huanäi Espíritupo senu buére káhuu entok mejikachikun nee núk siika. Huanäi buére jóära Diosta yeu púari Jerusalénta nee bíttuak, téhueka Diosta tehueka bétana kóm huémta. ¹¹ Diosta lóoria jípurey; ä machiria éntok téta tüisi uyyorita bénaakay, téta jaspeta bénasi; cristalta bénasi naa machiakay. ¹² Buére jóära Jerusalén chíkola éntok téta kóräita buëuruk mejikachik jípurey, doocem puertakamta. Puertampo éntok huëpul ángelesim jábuekay, entok téhuam puertammet jiojteritukay; ímëi jume dooce familiam Israelta úusim téhuam. ¹³ Täata yeu huë bétana, báij puertam; norte bétana, báij puertam; sur bétana, báij puertam; täata áman huéchë bétana, báij puertam. ¹⁴ Jü buére jóära téta kóräi éntok dooce tétam nahuakay. Ámet éntok áma jiojteritukay, jume dooce Kabarata apóstolim téhuam.

¹⁵ Jü ínomak nokame éntok ili bakata áy jujünaktehuamta oropo yáata jípurey, buére jóärata entok ä puertam entok ä téta kóräi jünakte báreka. ¹⁶ Jü buére jóära naa reekisi náikim tébiakay; ä tébia entok ä buékaa ket nánälaitukay. Jü ángel éntok ä ili bakay ä jünaktek, juka buére jóärata: guoy mil áma guoy cien kilómetrotukay, ä tébia. Entok jikau bíchaa entok ä buekaa ket nánälaitukay. ¹⁷ Huanäi sep téta kóräita jünaktek. Sesenta y cinco méetrom jípurey; jü ángel yoremta áy jujünaktemtay ä jünaktek.

¹⁸ Jü kóräi éntok téta jaspepo yáaritukay; jü buére jóära éntok oro áusülitukay; vik-rio kálakosi bénasi bélojkoakay. ¹⁹ Jume buére jóärata kóräi nahuam éntok, sime uyyori tétammeyim tülisi yáaritukay. Jü nahua bát huéeme jaspetukay; jü guoyiku huéeme zafirotukay; jü bájiku huéeme ágataturukay; jü naikiku huéeme esmerál-latukay; ²⁰ jü mamniku huéeme ónicetukay; jü búsaniku huéeme cornaliinatukay; jü guoy búsuniku huéeme crisólitotukay; jü guoj naikiku huéeme beriilotukay; jü bätaniku huéeme topaaciotukay; jü guoj mamniku

huéeme crisopra satukay; jü oncepo huéeme jaciintotukay; jü doocepo huéeme amatistatukay. ²¹ Jume dooce puertam éntok dooce pérlamtukay; huépü puerta huépül pérlay yáatukay. Jü buére jóära böo éntok oro áusülitukay; bik-riota bénasi naa machiakay.

²² Kanne tiöpota áma bitchak, bueituk jü Señor Dios síme úttiäraata jípureme, áapo áma tiöpo, entok jü Kabara kétchi. ²³ Täata entok mechata ä machirianakëhui kaa áu bëye, buére jóaratahui, bueituk Diosta lóoria béchibo bíttu. Jü Kabara éntok ä machiria. ²⁴ Jume naciónim jínëutunakeme ä machiriapom naa kannake. Jume reyim ániat aneme éntok bem yún jita jípurëu áu tóijnake, ä yöreka. ²⁵ Ä puertam taahuapo jauhuey júne kaa páttiaturake, bueituk jümü kaita tukaaritunake. ²⁶ Huanäi jume naciónim lóoria entok bem yörihuäu áu huérianana. ²⁷ Kaita jita chicha machi áma kibaknake, o jaiti machik jojoame, entok ára nókichiata boojoriame junne; ál-la jume bem téhuam libro jíapsihuamta Kabarata áttiampo jiojterim.

22

¹ Chúkula bathueta kaa chicha machik nee bíttuak, baa ámey jíapsihuame, vik-riota bénasi bélojkom. Ímëi Diosta entok Kabarata banko rey hétuk bétanam yeu huéiyey, ² jü buére jóarata böo násuku. Ímëi náapo éntok, júya áma yötu, jíapsihuamta yore mákame, bathueta íatana entok huáyтана. Huásuktiapo doocesi tatakay. Chíkti metpo tatakay. Jume buére júya sáhuam éntok, naciónim ámey jítto béchibotukay. ³ Huanäi hua juénasi éehuame áma kaitaturake. Diosta entok Kabarata banko rey áma annake; ä néсахui joame éntok ä yörinake. ⁴ Entokim ä pújba bínnake. Ä téhuam éntokim bem kóba méjëriammet jípunake. ⁵ Jümü kaita tukaaritunake. Huanäi éntok lámpara machiria entok tää machiria kaa ámeu binake, bueituk Dios Señor ä machiria am máknake. Entokim rey nésaupo yü huásu-huásuktiapo nésaunake.

Cristota yebijnakeu abe yuuma

⁶ Huanäi jü ángel ínel inou jiaahua:

—Í nokhuame tua lütüria entok lütula huëpo huéiye. Jü Señor Dios, profeta espíritum áttiakame, ä ángel äbo bíttuak, ä nésauro joame juka läuti yeu huéenakemta am jüneria iaaka.

⁷ —Empo, ¡läutine yebijnake!

¡Diosta tü éau áamaktunake, jü ä ëriame íkái profeciáta nooki, ímí librompo!

⁸ Ínapo Juan íkáine jikkajak, entokne ä bitchak. Chúkula éntokne ä jikkaijsuka entok ä bítchuka, guókpone áu tónommia kíktek ä yöri báreka, jü ángel íkái nee bíttuakamtahui. ⁹ Të áapo ínel inou jiaahua:

—Èe, ¡júkärë kaa johua! Bueítuk ínapone Diosta nésauri johua, emo bénasi, entok Cristotahuam émomak aanim, jume profetam, entok síme jume ímí libro jiojteta nok jikkajaka ä joame. ¡Díostë yöre!

¹⁰ Két ínel inou jiaahua:

—Katë ä éeso, íkái nokta libro profeciápo huémta, bueítuk taahuari yúmaseka huéiye. ¹¹ Jü kaa lútula jiápsame éläpo kaa lútula jíapsinake; jü jaiti machik joame éläposu jíba jaiti machik jonake; jü lútula jiápsame éläpo jíba lútula jíapsinake; entok Diosta béchíbo huépülsi jiápsame jíba junëli jíapsinake.

¹² —Jehui, ¡ínapone láuti yebijnake, juka enchim kobarí ínomak huériaka! Íméine hueepulam nátepolá am máknake, juka bem kobakähui. ¹³ Ínapone Alfa entok Omega, jü ä naatëpo huéeme entok ä chúpëpo huéeme, jü bát huéeme entok ä lütëpo huéeme.

¹⁴ Yúmalasi al-lehuamta jípunake, jume bem sánkom báksiame. Lütüriatam jípunake, jü júya jíapsihuatahui entok buére jóára puertampo huám ámam kimu béchíbo. ¹⁵ Të jume chüum päkum tahuanake; alë bénasi jume móriáram, jume kaa emo jubeka nau jíápsame, jume yore súame, jume ídolom yöreme, entok síme juka ára nókichiata türeme entok ä joame.

¹⁶ —Ínapo Jesús ín ángeltane enchimmeu bíttuak, íkái iglesiampo enchimmeu ä nok íaaka. Ínapone jü naahua entok jü Davidtat yeu simlame, jü chóki mékka machisi machiriame kethuey yeu sisimeme.

¹⁷ Huanäi jü Espíritu Santo entok jü jubiari ínëlim jiaahua:

—¡Binë huéiye!

Jü íkái nok jikkajakame két ínel jiaunake:

—¡Binë huéiye!

Jü bäi mukeme äbo huéenake. Jábe júne ínel éame éntok, báa jíapsihuatamta yore mákame jínake, kaita bëjtuaka.

¹⁸ Ínapo én íkái ámeu nooka, síme huame ímí libropo jiojteta jikkajammehui: Bueítuk jábetaka junne ímí áa bëppa áu ä rúktiakátek, Dios jume bëttesi kókoam ímí

libropo jöjteta áu bíttuanake. ¹⁹ Entok jábe junne nokta ímí libropo jöjtëpo huémta ä úhuaako, Dios ä áttia ä úhuanake, jum libro jíapsihumta huëpo, entok buére jóära santo näikiarita, entok jita ímí libropo jöjterita.

²⁰ Jü íkái nokame ínel jiaahua:

—Tua lútúria chúbalaposune äbo yebijinake.

Júnentunake. ¡Jeehui! ¡Äbe huéiye, Señor Jesús!

²¹ Jü itom Señor Jesucristota tühua enchimmaktunake. Júnentunake.